

ISTORIA ROMÂNILOR

SERIA 1800—1830

VOLUMELE APĂRUTE

SERIA 1774—1800

- Vol. I. 1774—1786. Alexandru Ipsilante—Mavrogheni.
» II. Anexele la vol. I.
» III. Epoca lui N. Mavrogheni. 1786—1791.
» IV. 1791—1792.
» V. 1793—1796.
» VI. Anexe la volumul V.
» VII. 1796—1800.

SERIA 1800—1830

- » VIII. 1800—1806. Primul volum din secolul al XIX-lea.
» IX. Al 2-lea din secolul al XIX-lea. Ocupațiunea rusească din 1806—1812.
» X. Al 3-lea din secolul al XIX-lea. Anexe la vol. anteriore.
» XI. Al 4-lea 1812—1818, din secolul al XIX-lea. Domniile lui Caragea și a lui Sc. Calimach. (sub presă)
» XII. Al 5-lea din secolul al XIX-lea. Domnia lui Al. N. Suțul și a lui M. Suțul. 1818—1821. E volumul de față.
-

ISTORIA ROMÂNILOR

CURS FĂCUT LA FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCI,

DUPE DOCUMENTE INEDITE,

DE

V. A. URECHIĂ

PROFESOR DE ISTORIA ROMÂNILOR LA FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCI, MEMBRU
ACADEMIEI ROMÂNE, MEMBRU CORESPONDINTE AL ACADEMIEI SPANIOLE, AL SOCIETĂȚII
ECONOMICE MATRITENSE, AL INSTITUTULUI ETNOGRAFIC DIN PARIS, AL
SOCIETĂȚILOR GEOGRAFICE ROMÂNĂ ȘI ITALIANĂ, AL SOCIETĂȚII ACADE-
MICE INDO-CHINEZE, MEMBRU FUNDATOR AL ATENEULUI ROMÂN,
AL SOCIETĂȚII ERALDICE FRANCESE, LAUREAT DE LA BRI-
TISCH-ATHENEUM, PREȘEDINTELE COMISIUNEI MONU-
MENTELOR PREȘEDINTELE MANTENANȚEI FELI-
BRIGIULUI LATIN ȘI AL ALTOR SOCIETĂȚI ȘI
CONGRESE LITERARE ȘI ISTORICE.

PUBLICAT

SUB DIRECTIUNEA PROFESORELUI

DE

UN COMITET DE STUDENȚI AL FACULTĂȚII DE LITERE DIN BUCURESCI

SERIA 1800—1830

TOMUL AL XII-lea AL PUBLICAȚIUNEI

TOMUL AL V-lea AL SERIEI 1800—1830

CU DIVERSE ILUSTRĂȚIUNI

BUCURESCI

TIPOGRAFIA ȘI FONDERIA DE LITERE THOMA BASILESCU

29, CALEA VICTORIEI, 29.

1898

Către lector,

Acest volum va cuprinde istoria ultimilor Domni fanarioți Alexandru N. Suțul, la Muntenii și Mihail Suțul la Moldovenii. Al 12-lea al seriei de la 1774 și al 5-lea cu începere de la 1880, volumul de față aduce, ca și cele precedente, rezultatele unei munci și a unor investigațiuni de o înfrântă viață. Multe de documente inedite vin să lumineze istoria anilor acestora, precursori ai revoluțiunii de la 1821. Nu mai e timpul de istorie română compilată din câte-va scrieri externe și cu ajutorul colecțiunii Hurmuzache, Documentele interne, singure pot a ne da cunoștința exactă a evoluțiunii noastre sociale, economice, culturale.

Puțin, scim, sunt cei cari ne vor ști aprecia munca. Acesta nu ne discoragiază, căci nu facem operă la «ordinea dăleii», ci lucrare de consultat de toți bărbății serioși și cari nu cred că istoria noastră începe cu Cuza-Vodă, ori cu 1848.

Dintre cei puțin cari ne au încurajat la muncă este și eminentul om de drept și profesor universitar D. Disescu.

D-lui -- sunt acum câte-va săptămâni -- când ne ridicam din o suferință fizică, care puțin de nu ne-a întrerupt firul vieții, -- ne a trimis o epistolă consolantă și reconfortantă. Invățatul coleg ne scriea, între altele: „Aci (la Sărăcinesc) în totă liniștea spiritului am cetit cele 9 volume din monumentală D-tale operă a „Istoriei Românilor“, cu părere de rău, că m'am oprit la al 9-lea volum. Cum se face că în Presa noastră nu s'a semnalat cum se cuvine însemnătatea unei asemenea lucrări? Eu sunt covârșit și în plină admirație pentru materialul adunat, pentru

caracterisarea faptelor, înțelegerea spiritului, timpul și stilul expunerii limpede. Se vede că ai fost la izvoare curate. Te sciam bun profesor de Istorie... Nu te sciam subtil jurisconsult și pătrundător psiholog. Sper că cât mai repede vei avea timpul și puterile de a țelua firul lucrării, pentru a o duce la bun sfârșit»...

Văile noastre mulțămîrî D-lui Disescu, cu atât mai mult, că D-lui nu a judecat lucrarea noastră prin ochelarii omului de partidă, ci a bărbatului cu adevărat dedat științei.

Sinaia, 1897 Septembrie.

V. A. URECHIĂ

ISTORIA ROMÂNILOR

1818—1821

CAP. I

Cértă la Constantinopole între Pórtă și Strogonoff pentru Caragea și numirea altui Domn. — Al. N. Suțul impus de Turcia. — Nouă pretențiune a lui Strogonoff. — Interregn la Bucuresci. — Boeri țerei. — Boeri otcârmuitoři. — Căimăcămia lui Al. Suțul. — Actele ei.

Dupé fuga lui Caragea, la finea lui Septembrie 1818, se iscă la Constantinopole discuțiuni între Pórtă și Representantul Rusiei, Strogonoff. Sultanul reclamă dreptul de a numi pre succesorele lui Caragea, considerând fuga Domnitorului ca un delict invederat, în urma căruia Domnia lui nu mai póte continua, conform cu convențiunea turcoruséscă din 1792, înnoită la 1802. Strogonoff nu admite vederea Divanului, până dupé prealabila cercetare a cauzelor, cari aú silit pre Caragea să abandone țérr. Representantul rusesc susține, că acéstă fugă aú motivat-o intrigile și persecuțiunile turcesci, și decí nu admite o nouă domnie, ci o consideră ca o calcare a tratatelor¹. Turcia persistă în opiniunea ei, cu tóte că Strogonoff are la mână acte originale de

1. Veđi nota lui Von Schladen. Constantinopole, 10 Noembre 1818, în N. Iorga: Acte și fragmente II, pag. 529—531.

la Halet Efendi și de la alți demnitari turci, prin care indemnă pre Caragea să abdice. Asemene intrigă contra lui Caragea o ațîță Dragomanul Suțul, tatăl lui Mihaï Suțul. Dragomanul a cutezat să propună și direct Baronului Strogonoff jumătate milion lei, decă va stăruî să se dea lui Mihaï Suțul Domnia, în locul lui Caragea. Se afirmă că Strogonoff nu lăasă să fie corupt...

Pórta termină brusc contestațiunea, numind la 4/16 Noembre Domn țerei Muntenesci pre Ales. N. Suțul¹.

Ce e mai curios, este, că Pórta susținu către Strogonoff, că acéstă numire a lui Al. Suțul era tocmai un triumf al vederilor Rusiei. Strogonoff, preferind ca la Petersburg să ajungă asemenea versiune, înghiți hapul... D. Al. Xenopol încă ȃice, că Al. Suțul fu numit Domn după stăruința Rusiei². Von Schladen, martor contimporan, probéză din contra³.

Pe când la Constantinopole Strogonoff se certa cu Pórta despre fuga lui Caragea, țera era administrată de «Boerii țerei románesci». Acestei administrațiuni succedă acea, care la 20 Octombre 1818, se intitulă: «Noi boerii otcármuitorî».

Din interegnul acesta dintre Domnia lui Caragea și acea a lui Al. N. Suțul, avem a semnala, ca act mare politic, acel Arz-magzar al boerimeî muntene, prin care, amintind fuga lui Caragea, insinuează — de și cu multă timiditate — că țera nu póte fi în liniște până ce nu va reintra în drepturile ei strevechî.

A doua formă de administrațiune, a «Boerilor otcármuitorî», fu și ea de scurtă durată, și anume până la 12 Noembre 1818, când administrațiunea țerei trecu în «mánile Caimacamiei» orinduită de noul Domnitor Al. N. Suțul.

Al. Suțul chiar a doua ȃi după numirea sa ca Domn, trámise

1. Von Schladen către Rege

Constantinopole, 13/26 Novembre, 1818.

. . . La sublime Porte a terminé la Contestation . . . en nommant, le 4/16 du courant, le Prince Aleco Suzzo, autrefois Voivode de Moldavie, à la Principauté de Valachie. La cérémonie d'usage à cette occasion, dans l'Eglise patriarcale, s'est faite le leudemain, mais l'audience du nouvel Hospodar chez le grand Seigneur, qui d'après l'étiquette du Serail, ne peut avo'r lieu qu'un mardi et qui avait d'abord été fixée pour aujourd'hui, a dû être renvoyée au premier Décembre. . .

2. Istoria Românilor. Epoca fauarioșilor, pag. 438.

3. Veđi N. Iorga, Acte și fragmente II, pag. 536.

grabnic doi credincioși ai săi, cu titlu de Caimacamî, să iee administrațiunea țerei în numele noului Domnitor¹.

Noul guvern al Caimacamilor semnază actele Divanului alături cu câți-va din vechii boeri. Așa, continuă a administra țera, pe lângă Caimacamî, Gregorie Brâncoveanu, Istratie Crețulescu, Barbu Văcărescu, Greg. Ghica. Către aceștia se adaog: Gheorghe Suțul, ruda lui Vodă, Const. Bălăceanu și Iordache Slătineanu.

La Constantinopole cërta între Strogonoff și Divanul, ia altă fază. Representantul Rusiei pretinde, că în firmanul de investitură al lui Al. Suțu să i se socotescă începerea Domniei numai după ce se vor fi împlinit lunile cât mai avea să domnescă Caragea până la împlinirea celor 7 ani. Acele luni, dicea Strogonoff, să se considere ca un adaos la domnia de 7 ani a lui Al. Suțul.

Intre aceste, la 1 Decembre 1818 (stil nou), noul Domn dobândi audiența de investitură la Sultanul.

Despre acastă audiență la Sultanul, a lui Al. Suțul, publică și «*Moniteur Universel*» frances (No. 12), o corespondență din Viena cu data 25 Noembre 1818, dar pre care o dă tocmai la 12 Ianuarie 1819:

«Le nouvel Hospodar de Valachie, Prince Alexandru Suzzo, a été mandé le 7, à la Porte, et revêtu du Caftan. Il a fixé depuis sa résidence à Canare. Le 20 il envoya le grec Fostola Nicola, (?) comme kaimakam, à Bucharest.»

«*Moniteur Universel*» din 24 Ianuarie 1819 (No. 24), mai publică și următorea scire, ce-i este adresată din Viena în 11 Ianuarie:

«D'après les nouvelles de Constantinople, du 10 Décembre, le Prince Alexandre Sutz, nouvel hospodar de Valachie avait l'intention de partir vers la fin du mois pour Bucarest²».

1. Von Schladen scrie Regelui său, din Constantinopol, cu data de 10 Decembre 1818: că noul Domnitor Suțul și-a trimis doi Caimacamî ai săi la Bucuresci încă de la 17 Noembre, decî de la 5 Noembre, după vechiul calendarii. Va să dică cincî zile după aceea Căimăcămia lui Suțul era înființată la Bucuresci, cum probază diverse acte din condicele de la Archiva Statului.

2. Eacă ce scrie Von Schladen către regele său, din Constantinopole, în 10 Decembrie 1818:

Von Schladen către rege.

Constantinopole 10 Decembre 1818.

. . . Le prince de Valachie a eu le mardi, 1-er Décembre courant, son audience chez le Grand-Seigneur, et il se rendra, vers la fin du mois, à Bucarest, pour entrer en charge. Ses deux kaimacams l'ont précédé depuis le 17 novembre, pour gérer, en attendant, les affaires de la principauté et exercer

De puțină durată are să fie și Caimacamia lui Alexandru Suțul. Deja la 8 Decembre 1818, Grigorie Ghica, Gh. Suțu și Nicolae Sluge-roglu, scriu lui Aga, că «peste puține zile se adastă și buna-venire a Măriei sale lui Vodă». Acești boeri mai scriu lui Aga că de óre-ce casele Curței Domnesci nu pot încăpea tótă ecpaiaoa Măriei sale, Aga să deșerte casele mônăs'irei Sărindar, și ale sf. Sava, în termen de 10 zile, dând de scire tuturor ómenilor lui Caragea, ce se vor fi aflând locuind într'insele, «să-și găsescă alte case și să se mute negreșit, rămânând odaile slobode pentru trebuința ómenilor ecpaiei Măriei sale lui Vodă, având și acés'a îngrijire a nu îngădui pre nimeni a lua ceva dintr'ale casei, cu cuvânt că sunt făcute de dênșii, decât numai așternuturile i alte mobile ale casei ce vor fi ale lor, fiind indestulă vreme de când se odihnesc acolo»¹.

La 14 Noembre 1816, Caimacamii scriu «fratelui vel Logofêt de țera de sus și Mitropolitului, să se delege un Logofêt de Divan și un diacon, să ámble pe la tóte mônăstirile din Bucuresci», ca să facă de la egumeni șese părechii telegari potriviți la pěr, cu hamurile lor, însă trei (perechi) pentru Măria sa Vodă și trei pentru Măria sa Dómna. Acești telegari au a se trimite la Oltenița, ca să aducă pe Măria Sa

tous les droits conférés à l'hospodar, excepté celui de vie et de mort. Le cérémonial et les usages observés par la Sublime-Porte envers les hospodars, depuis le moment de leur nomination jusqu'à celui de leur départ... n'ayant point fixé jusqu'ici l'attention des auteurs... j'ai chargé le baron de Miltitz de réunir toutes les notions authentiques qu'il pourra».

(N. Iorga. Acte și fragm. II).

1. Noi caimacamii Țerei românesci.

Cinstite Dumnéta vel Agă, fiind-că peste puține zile se adastă și buna-venire a Măriei sale lui Vodă, și fiind-ca casele Curței Domnesci nu sunt în destoinicie a primi în locuința și a încăpea pe toți ómenii ecpaiei Măriei sale, pentru care este trebuință de a se gasi alte case priu împrejurul Curței Domnesci, de aceea dar, fiind-ca alte case mai îndemánatiche împrejurul Curței nu sunt decât odaile mônăstirei Sărindarului i odaile mônăstirei sf. Sava, scriem Dumitale, că în soroc de óce zile, sa dai de scire tuturor ómenilor Domnului Caragea, ce se vor fi aflând cu locuința într'acele, să-și gasescă alte case și să se mute negreșit, rămânând odaile slobode pentru trebuința ómenilor ecpaiei Măriei sale lui Vodă, având Dumnéta și acesta îngrijire, adecă a nu îngădui pre nimeni a lua ceva dintr'ale casei, cu cuvânt că sunt facute de dênșii, de cât numai așternuturile i alte mobile ale casei ce vor fi ale lor, fiind indestulă vreme de când se odihnesc acolo, ci să rămăe casele gata spre locuință — 1818, Decembre 8.

Grigorie Ghica, Gheorghe Suțul, Nicolae Slugeroglu.

până la Văcăresci». Caimacamii promet, că se vor restitui cai: la mănăstirile de la cari se vor fi luat¹.

De sigur că nu un guvern slab ca al Caimacamilor putea stărpi abusurile slujbașilor din țără. Mai cu sémă erau asupritori, afară de Ispravnicii, căpitani de la cetele de cătane chiămate a îngriji de paza hoșilor. Unul din ei, din Ialomița, e denunțat de Ispravnicii la Caimacamii. Aceștia denunță casul noului Spătar. Tocmai cu 2 zile mai nainte (la 15 Noembre 1818) noul Spătar dobândise de la Caimacamii o regulare relativă a ploconului la care avea drept, de la slujitori², prin cartea deschisă către Ispravnicii de județe. Caimacamii ordonă să se oblige slujitorii a da asemenea plocon de Spătărie nouă, fiind *legiuit* din vechime. Aceiași Caimacamii însă desaprobă pre simplul căpitan și-i scrie, să despăgubescă pre toți acei de la cari au luat vre-un jaf și să fie ținut, a nu mai avea pre lângă densusul arnăuți neferi, ci *catane* și să se pórte cu caiafetul cu care se pórta și cei-l-alți căpitani³.

1. *Noii Caimacamii Țerei românești.*

Prea sfinția ta părinte Mitropolit și Dunnéta frate vel Logofete de țera de sus, fiind-că din vreme se cuvine ca sa avem îngrijire a face gătire pentru cele trebuincioase la buna-venire a Măriei sale Prea Înălțatului nostru Domn, de aceea dar, Prea sfinția ta și Dunnéta, sa orînduiți un diacon din partea Mitropoliei și un Logofet de Divan din partea Logofetei, cari amêndouî împreună să amble pe la egumenii mănăstirilor de aici din Bucuresci ca, fără de alta zabavă, să facă negreșit de la dênșii șease perechi telegari potriviti la pâr, cu hamurile lor, însa trei pentru Măria Vodă și trei pentru Maria Dómna, cari au a se trimite la Oltenița, ca să aducă pe Maria sa până la Văcăresci și dupé buna sosire a Măriei sale la Văcăresci se vor da înapoi, ca să se dee de unde s'au luat.—1818, Decembre 14.

Cod. LXXXVII, fila 115.

2. In cod. XCI de la Arhiva Statului, care dupé titlu ar urma să coprinda acte numai de la Caragea și de la Suțul, la pag. 569 coprînde și acte de la «Boerii țerei românești» din 4—22 Octombre 1818, apoi la pag. 579 de la «Boerii otcărnuțorii țerei românești», de la 22 Octombre 1818—2 Noembre 1818 și în fine, la pag. 587, acte de la «Noii Caimacamii țerei românești» din 17 Noembre 1818—Ghenare 2,1819.

La pag. 619, urmêza iarăși acte de la Al. N. Suțul.

Actele de la Al. N. Suțul încep la 20 Ianuarie 1819.

3. *Dumnévoastră boerilor Ispravnicii ot. sud...*

. . . Fiind-că Dumnélui fratele vel Spătar, prin anafora ne-a' făcut arêtare, cum ca pentru ploconul Spătăriei noua ce este a lua Dumnélui de pe la catanele spătăresci, nu numai ca nu dați ajutor orînduiților de catre Dumnélui vel Spatarul a implini de pre la slujitori acest drept al Dumnélor ce

De sărbătorile Crăciunului Caimacamii se ocupă cu plata lefilor de la cutia milelor. Încă în 16 Decembre 1818, Caimacamii cer de la fratele *Vornicul Obștirilor* raport de situațiunea casei¹.

O mesură de precauțiune, în interesul ordinei și păceii publice, este luată de Caimacamii, la 21 Noembre 1818. Ei ordonă lui Aga și Spatarului, ca atât prin târg, cât și prin mahalale, să nu mai fie învoit nimeni de a mai țmbra *nóptea* cu arme, sub amenințare de pedepsă strașnică. Acastă măsură se va vesti publicându-se prin pristavi².

sunt datorii a da, încă unui din Dumnévóstră îi și înderătnicii a nu răspunde acea datorie a lor, ci fiind-că acest plocon ne este sciut și înșine nouă că este legiuit din vechime a'l răspunde slujitorii la vel Spătarul, de aceea poruncim Dumitale, ca nu numai să dați să înțelgă acelor slujitori spre a fi următorii cu răspunderea acestei datorii, ci încă și orinduiților de către Dumnelui vel Spătarul, să le dați tot felul mână de ajutor spre implinirea acestui drept al Domniei-séle.—1818 Decembre 15.

Cod. LXXXVII, fila 112, verso.

Noi Caimacamii țereii rumănesci.

Cinstite Dumnéta frate vel Spătar, din embereclisata însciințare, ce au trimis Dumnelor Ispravnicii din sud Ialomița, către Dumnelui cinstitul fratele vel Vistier, veți lua Dumnéta pliroforie de împotriva urmare cu care se poartă acel căpitan, ci dar scriom Dumitale, ca să orinduescă într'adins Mumbașir un odobașa spatăresc, carele să mērgă unde se va fi aflând numitul capitan și luându-l să'l ducă la Ispravnicii, unde să stea față cu jăluitorii, despagubindu-i până la un ban de ceea ce le va fi luat cu napastuire, împotriva ponturilor ce are la mână și după ce va îndestula pe acei jăluitori, să'l aducă aici la Dumnéta, ca să i dea nizam de a se părăsi de acest fel de împotriva urmări, cum și a se purta cu caiafetul ce se poartă și cei-l-alți căpitani, adecă cu catane după dēnsul, iar nu cu arnăuții neferi.—1818, Decembre 17.

Cod. LXXXVII, fila 113, verso.

1. Noi Caimacamii țereii rumănesci.

Cinstite Dumnéta frate vel Vornic al Obștirilor, fiind-că acum se apropie aceste viitoare sfinte zile și urmăză a se face oreși-care mângăere sēracilor lefași ce au a lua léfă orinduita de la cutia milosteniilor, de aceea scriem Dumitale, ca așternēndu-se de către Dumnéta un catastih anume de toate ră-mășișurile iraturilor cutiei milosteniilor, să ni se trimița, ca să facem cuviincioasa chibzuire în ce chip să se facă mângăerea sēracilor lefași.—1818 Decembrie 16.

Grigorie Brâncoveanu, Istrate Crețulescu, Barbu Văcărescu, Constantin Bălăceanu, Gheorghe Suțul, Iordache Slătineanu.

Cod. LXXXVII, fila 113.

2. Pitac la Aga și Spătar ca să dea nizam de a nu mai țmbra nimeni atât prin târg cât și prin mahalale *nóptea* înarmați.

Cod. LXXXVII, fila 115.

Incă din Constantinopole, noui Domn a arendat direct vămile pe 1819, luând de sigur bani gata de la biv vel Vistier Ioan Moscu. Caimacamii autoriză, in 13 Noembre, revinderea vămilor de către cumpărătorii, la data de 27 Decembre, și ordonă prin circulară Ispravnicilor să vestescă acésta ¹.

CAP. II

Firmanul de numire a lui Al. Suțu

Firmanul cu care Al. N. Suțul fu numit Domn al Munteniei, ȃice că noua numire de Domn a fost necesitată de «dosirea Domnului din Valachia Ioan Caragea». Pórta declară, că a dat preferința lui

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Ciustite Dumnéta frate vel Spătare i Dumnéta vel Agă, fiind-că s'au însciințat Divanul, că nóptea ar fi ămblând unii ómenii înarmați, atât prin tērg, cât și prin mahalalele politieii, de aceea scriem Dumnévóstră, să puneți pristavii, atât in tērg cât și prin mahalale, ca să publicarisescă a nu mai îndrăzni nimenea de astă-đi înainte, de a mai ămbla nóptea cu arine, căci orii-care se va găsi într'acest chip ămblând, să scie că cu străsnicie se va pedepsi, de care acest nizam să îngrijiți și Dumnévoastră, spre a se păzi întocmai.—1818 Decembre 21.

Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu, Constantin Bălăceanu, Iordache Slătineanu, Ioan Știrbeiă, Gheorghe Suțul, Nicolae Slugeroglu.

Cod. LXXXVII, fila 115.

1. Dumnévoastră boerilor Ispravnicii ot sud...

Sănătate, vă poftim. Fiind-că vămile pe acest an, cu lét 1819, s'au cumpărat de la Mária sa Prea Înălțatul nostru Domn de către Dumnéluși biv vel Vistierul Ioan Moscu și fiind-că și Dumnéluși are să le vîndă într'acéstă următóre lună Decembre și să dea sfērșit până la 27 ale următóreii lunii; de aceea, după orînduială, scriem Dumnévóstră, să dați de scire vameșilor și celor ce sunt mușterei de vămii, ca să vie aici a se afla la cochivechii ce are să facă Dumnéluși Vistierul, și de primire să avem răspuns.—1818 Decembre 13.

Cond. LXXXVII, fila 15.

Al. Suțul, pentru că trebuia țerei «*Domn înțelept, cercat, iubit de norod și credincios*», calității, ce Pórta recunósce că le-a probat Al. Suțul în *trecutele domniî la Moldova și Ungro-Vlachia*.

Pohvala Domnilor a norodului Mesiei, alesule între cei mari ai nómului lui Isus, mai înainte Domn al Moldaviei, căruia s'aú încredințat acum Domnia Ungro-Vlachiei, Draco zade Alexandre Voevoda, a căruia sfârșituri s'vârșască-se întru fericire. Indată ce va ajunge acéstă Inaltă Impăratéscă poruncă, să ți se facă cunoscut cum că, fiind-că din pricina dosirei Domnului din Vlachia, Ioan Caragea, era de trebuință sa se orînduiască la numitul loc, Domn înțelept, cercat, iubit de norod și credincios, și fiind ca în trecutele tale Domniî, a Moldaviei și a Ungro-Vlachiei, ni s'aú făcut cunoscut sirguința și rivna ta întru păzirea bunelor legiuri a'e pământului, întru dobîndirea mijlócelor linistei norodului și întru buna s'vârșire și după plăcere urn're a tuturor inaltelor Imperătescilor mele porunci, ce s'aú încredințat credinței și înțelepciunei tale, iar după acésta, fiind-ca ajunge a fi sciut și veđut din cele trecute, cum că și de aci înainte te vei purta tot cu acele plăcute mijlóce, arătând tot aceeași rivnă și tot aceeași osârdie întru buna și credincioasa ta slujbă, și se dá acum din Inalta Impăratésca Mea milă, precum se coprinde întru acest de acum Impăratesc hat, Domnia țerei Ungro-Vlachiei, a moștenitórei Impăratéscei mele dobîndiri, iar pentru a ta scintă credinți și se mai dá Inaltă Impăratéscă harăzire, ca să se adaoge în curgerea Domniei tale, cea puțină sciută vreme ce au lipsit din sorocul de șópte ani ce este hotarít la fieș-caró domnie, alăturându-se la a ta credință buna ocârmuire a trebilor țerei și a repaosului salășluitoilor și a supușilor; pentru care și s'aú dat în mânilor tale acéstă sfântă a mea poruncă. Indată dar ce se va face cunoscut înțelepciunei tale, cum ca numita Domnie și s'aú dat, numai și numai din pricina cei către tino Impăratéscei mele bună-voință și încredințări și cum că este osebită Impăratéscă a mea cerere și voință ca să te silescí, prin tótă osârdia, întru găsirea mijlócelor de a se urni după plăcere ori ce trebuință a prea puterniciei mele Impărații, care se va încredința vredniciei tale și de a ajunge salășluitoiri pământului mai fericiți decât mai nainte, ămbându-se și ferindu-se de tot felul de nedreptate și bántuirí, plecând de aici, după cererea orânduelei tale, și ducându-te drept la Valahia, vei salășlui la locul cel orânduit întru hălăduința Domnilor, vei otcârmui trebile țerei după datoria orânduelei tale și a credinței ce ai, vei stăpâni și vei pune la orînduială pe boierí și pe cei-l-alti toți; te vei sirgui a se pázi raelele de ori-ce nedreptate și tiranio, ca să nu se pricinuiască cea mai mică smintélă la buna orînduială și buna leginire a pământului, fără de a se face vre-o dată cevași împotrívă; vei trimite, din vreme în vreme, la Tarigrad multe zaherele și oi; vei îndrepta și vei otcârmui tóte cele-l-alte hotăríte trebuințe; vei s'vârși tóte cele Inalte,

Impărătescile mele porunci, și, cu un cuvînt, te vei sili cu rîvnă, ca să te porți pururea cu înțelepciune și cu băgare de seîniă, aducînd intru sêvêrșire, prin cel mai bun și plăcut mijloc, ori-ce trêbă va privi la Domnia Valahiei, care s'aũ încredințat credinței tale; vei păzi cele cuviincioșe ale unirei și ale glăsuirei cu muhafizii și zabiții feritolor serhaturî; vei urni ori ce trebuință cu credință și cu înțelepciune; vei priveghia a nu se întempla nici odiniora cel mai mic lucru împotriva cuviinței; te vei purta cu credință și dreptate după cererea iscusinței tale, arêtând fapte lăudate și slujbe atît de plăcute; în cît să se facă pricinuitoare întăriri și inmulțiri cei către tine bune sciinței mele și de bine-voitoare cugetări; vei propovedui, către toți, cum că în ori-ce vreme, prin îndestulare, se revarsă milile Impărăției mele către sălășluitoarii și săracii raele ai țerei, și îngrijind pururea pentru gasirea prilejelor și a mijlócilor linistei, odihnei și a repaosului lor, cum și a fericirei pămîntului; te vei sili ca să pricinuesci rugăciunii pentru sfînta Impărătesca mea ființă, și vei scrie și în parte, din vreme în vreme, aici la Țarigrad, despre ori-ce va fi și vrednic de însemnare. Pentru tute acestea s'aũ dat acêstă Inaltă Impărătescă a mea poruncă; poruncesc însă, ca îndată ce-ți va sosi, să te supui și să urmezi după coprinderea aceștii vrednice de încredințare porunci, care s'aũ dat pentru acêsta, după cum mai sus se arată, ferindu-te de ori-ce va fi împotriva; așa să scii! dă credință sfîntului semn! S'aũ scris pe la începutul lui Rebeul-Ewel a anului cu lét 1234.

O notă deosebită de relevant din firmanul acesta este, că Sultanul acordă lui Al. Suțul dreptul de a domni preste cei 7 ani otărîți prin tratatele cu Rusia (1812) și timpul cît mai avea de domnit Caragea din acei 7 ani. Strogonoff câștigă deci, ceea ce cerea.

Un al douilea firman adresat «boerilor țerei românesce, Mitropolitului, eșiscopilor, etc.», imputernicesce pre trâmisiul lui Al. Suțul în calitatea de *Caimacam* până la sosirea la Bucuresci a noului Domn.

Iacă și acest firman, de o formă mai puțin obicînuită :

Laudcle celor mai aleși din nêmul Mesiei, boeri ai țerei rumânesce, Mitropolit, eșcopi și egumeni, inmulțescă-se supunerea vóstră! Ajungînd Inalta Impărătesca mea poruncă, fie sciut, că din pricina cei fără veste și fără pricină fugi a Domnului Valahiei a Domnului Caragea Iancu, đisul memlechet, rêmâind fără Domn și după acêsta și Eparhia țerei rumânesce fiind în chip de cheler al fericitei Inaltei mele Impărății, alósa mea Impărătesca voința este cea din

1. Cod. LXXVII, fila 345, verso. Veđi traducere francesă la Iorga. Acte și fragmente II pag. 540.

tot chipul păzirea și ocrotirea i linistită și întru buna petrecere stare a locuitorilor ei raele, de aceea de trebuință au stătuț a se orîndui un Domn vestit pentru iubirea de omenire și cunoscut pentru credință, dreptate și rîvnă. Acésta dar, făcêndu-se cunoscută după Impêrătêscile tractaturî elciului Rusiei, ce petrece la Impêrătêscă mea curte și făcêndu-se cele după cuviință, într'o glăsuire cu temeiurile ce sunt ale buneî orîndueli către numitul Memlechet, cel ce a fost în vremile trecute cu Domnia în țera rumânescă și în Moldova, din cercare de credință și dreptate cunoscut la Inalta mea Impêrăție, Draco zade ales de noi dintre domniî norodului Mesiei, Aleco (ale căruia sfêrșiturî cu bine să se pecetluiască), din nedeșarte, mari, încuviințate Impêrătêscile mele milî, după Impêrătêscul meu hat, ce s'au dat pentru acésta, i s'au miluit Domnia țerei românesci, după care are vrednice de cuviință dicheomata și *meriton*, petrecênd dar după canónele locului, să se silêscă întru cea mai grijilivă pricină a ocrotirei sêracilor și neputincioșilor și să îngrijască de buna orînduală a serhaturilor. Decî, până când ridicându-se de la Impêrătêscă mea fericită Curte, va ajunge numitul Domn la locul sêu, prin tacir au făcut rugăciune către Impêrătêscă mea Curte și au cerut să se dee firman că au rînduit în locul sêu Caimacam din ceî aleși ai norodului Mesiei pe a căruia supunere înmulțescă-se; ci osârguindu-se el, să se silêscă cu înțelpciune și minte către otcârmuirea lucrurilor numitului Memlechet, către ocrotirea seracilor raele și către dovada cea în faptă a dreptăței și a credinței; și fiind-că s'au făcut firman către numitul ca să ia asuprași caimacamlăcu după chipul dreptăței și al credinței, într'adins s'au dat și s'au trimis acésta a mea Impêrătêscă poruncă. Decî, până va ajunge numitul Domn, orînduitul din partea sa Caimacam, făcend zapt Memlechetul spre ocrotirea sêracilor raele și spre neteđirea pricinilor după canónele ce sunt arêtate, s'au dat acest al meu firman, ca să'î dați, pentru acésta, ajutor și siliți-vê, ajutorând spre ocrotirea sêracilor raele de tot felul de nedreptate și spre odihna lor.

In Țarigrad, la jumêtatea luneî lui Muharem, lét 1239 †.

CAP. III.

Sosirea lui Al. N. Șuțul la Bucuresci. — Alaiuri. — Arzmagzarul boerilor, de mulțămire. — Noul Divan al lui Al. Șuțul. — Ulterioare modificări în Divan. — Firmanul regulând succesiunea la tronuri a 4 familii de greci. — Anchetă ordonată lui Șuțul asupra motivelor fugirei lui Caragea.

Noul Domn, Al. N. Șuțul nu sosese în Bucuresci decât în primele zile din Ianuar 1819. Cu toate acestea, bine făcură, și reposatul Aron Florian și D. Xenopol, că-i pun începutul domniei în 1818, de ore-ce în numele lui administră țera Caimacamia ce trâmise din Constantinopole.

Dăm mai departe alaiul ordonat la intrarea solemnă în Bucuresci a lui Alex. N. Șuțul. Acesta se întâmplă la 19 Ianuarie anul 1819, și a doua zi (20 Ianuarie) își făcu intrarea solemnă în capitală, Dómna lui, iarăși cu anume alaiu ordonat de Al. Șuțul, prin pristav Domnesc.

E de observat că noul Domn a trebuit să fi sosit deja în Bucuresci, înainte de a-și regula intrarea solemnă. Putut-a să tragă la Văcăresci? Acolo era instalat un lăzăret de ciumă. De aceea, pôte, alaiurile s'aũ adunat la biserica sf. Spiridon-noũ, și pentru Vodă și pentru Dómna ¹.

Boerii și fruntași țerei și ai bisericei, uitând că după fuga lui Caragea, printr'un arz al lor, aretaseră Porței, că neno ocirile țerei vin de la domni fanarioți, se grăbiră și de astă dată a mulțami cu entusiasism Porței, că a dat țerei un Domn atât de bun ca Alex. Șuțul. Arzul cel nou al boerilor înșiră toate laudele posibile pentru noul Domnitor, care altă dată, în curgere de puține zile, «prin a sa neadormită priveghere și înțelepte mijloce, nu numai obștesca răsvrătire și turburare le-aũ ostiat, aducând pe cei băjenăriți la urma lor (alusiune la evenimentele din 1802)... dar și cele de atunci nevoi pricinuite de Pasvantoglu le-aũ iconomisit».

1. Veđi alaiurile după cod. XCVII, pag. 1 și 3. Le aducem la capit. special al istoriei Domniei lui Al. Șuțul, mai departe.

Iacă întreg arzul :

*Arzul ce s'a făcut către Impărăție pentru Domnia nouă a Măriei sale
Prea Înălțatului nostru Domn Alexandru Vodă Suțul.*

Noi, prea plecații supuși ai prea puterniceii Impărății, Mitropolitul, episcopii, arhimandriții, egumenii ai tuturor mănăstirilor, protopopii și preoții, totă partea boerescă, căpitani, vătașii i mazili și tot cel-l-alt norod de raele ce locuim în memlechetul țerei rumânesce. printr'acest prea plecat al nostru arz-mahzar, aducând cele de slugă până în pământ ale nostre închinăciunii la prea înaltul prag al prea puterniceii și prea iubitoreii de oameni Impărăției tale, cu toții rădicăm glasuri de rugăciune dintru adâncul inimei către sfântul Dumneșeu, ca să dăruiască puterei Impărăției tale viață îndelungută, sănătate fără de scadere și neconținută bucurie i veselie, înulțând brațul cel puternic și ne biruit al Impărăției tale, adaogându-și puterea și tária și pe tot vrăjmașul i împotrivorul sub sfintele picioare ale puterei sale, prea bunului și de omeni prea iubitorului al nostru Impărat; noi, prea plecații supuși, după stramoșesca povață, păzind cea după datorie credință și supunere către puternica și a noastră hrănitore Impărăție, a pururea ne am purtat cu fierbinte rivnă și neschimbată osârdie la toate Impărătescele porunci, câte prin domniii noștrii ce după vremi ni s'au vestit și fără de pregeț le-am săvârșit, osârduindu-ne în tot chipul și în orî-ce vreme i întemplantare, ca să arătăm în faptă folosul cel dintr'acest cheler al Impărăției tale și cea cu îmbelșugare rodire a credinței prea supuselor raele; pentru care și ne-am învrednicit spre răspătirea de bogatele mili ce au revărsat spre mângâerea noastră iubirea cea de omoni a Impărăției, (a căreia putere Domnul Dumneșeu să o pazăscă în veci cu neconținută fericire) și mărturisind, vestim cu *glasuri de bucurie că am dobândit cu îmbelșugare Impărătesca ocrotire, miluiți fiind prin vrednice de închinăciune Impărătesce hățerifuri pline de milostivire și blândete, dar și acum după multele rele patimi ce în feluri de chipuri am suferit*, ajungând întru rătăcire și ticăloșia raia întru dosăvârșită săracie, ni se vestesc cu încredințare de către Impărătesca îngrijire, conținerea trecutelor noastre patimi și mângâerea prea truditului norod al acestui memlechet, alogând și *dăruindu-ne Domn, din Dumnezeiasca luminare, pre Alexandru Suțul Voevod, carele cercat fiind și mai mult decât orî-care altul prin cele bine plăcute slujbe către Înaltul Devlet și dintru început păzind credință și sedechet către prea puternica Impărăție, și a arătat și către acest memlechet părintescă dorire la feluri de întemplantări și neasemănată osârdie și nepregetare întru toate câte privea spre obștesca liniștire și odihnă, precum este bine dovedit, că pe vremea când ne aflam pătimitul multe și vrednice de jale ticăloșii din hrăpitoarele năvăliri ale lui Pasvantoglu. în temnată fiind și atunci prea puternica Impărăție dintru a sa iubire de omeni, au îngrijit de au trimis aici tot pe acest Domn al nostru de la domnia sa ot Moldova orîn-*

duin-lu-l Domn al amëndurora țêrilor, carele în curgere de puține zile, prin a sa neadormită priveghere și înțelepte mijloce, nu numai obșteasca răzvrătire și turburare le-au oșteiat, aducând pre cei bejănăriți la urma lor, i pe cei ce au năzuit în țeră străină aducându-și la ai lor și satele întocmindu-le întru cea de mai nainte a lor bună stare, dar și cele de atunci nevoi, pricinuite de Pazvantoglu, le-au iconomisit după a prea puternicei Impărății voințe, în curgere abia de trei luni, și Impărătescile oștiri fără de întârziere s'au întors cu căduta mulțămii din partea orînduiților slăviți pași și celor-l-alți meemuri și tote după cuviință și cu înțelepciune întocmindu-le, au adunat în Bucuresci mulțime de oameni și tot memlechetul țerei românesce 'l-au făcut locaș de odihnă și liniște; precum asemenea și pre vremea trecutei rēzmerițe, aflându-se aproape de Dunăre, simțind înpreună cu noi cele de atunci nevoi, n'au conțenit de a arēta păriutesca sa dorire către acōstă țeră, făcând cunoscut și către prea Inaltul Devlet rēntățile ce au pătimit din răzvrătirea rēsbouului și osebit arētând cu încredințare a noastră strēmōșescă nădējduire, credincioasă rīvni, supunere catre Prea Puternica Impărăție. Tote dar acestea fiindu-ne știute în faptă, un suntem destoinici a arēta bucnria noastră și cele de slugă prea plecatele noastre mulțămiri către Prea Puternica Impărăție, căci au bine-voit prin Impărătesca sa îngrijire a ne milni cu Domnia unuī Domn ca acesta, vrednic, după cuviința, fiind bine nădējduiți, că, ca o credincioasă slugă a Prea Puternicei Impărății și învrednicit cu desōvēșire de tota credința către ai noștri stăpâni (înmulțescă-le Dumneșei anii vieței), nu numai va fi ascultat la câte privesc spre folosul acestuī Impărătesc cheler, urmând și lucrând după voința cea sfintă a prea puternicei Impărății, ci că va și întocmi buna oblănduire și odihna a noastră a tuturor credincioșilor supuși, în locul trecutelor rēutății ce au pătimit și că va păzi neschimbate și neștrănutate și tote cele pline de milostivire și de blăndețe date nouă privileghiuri prin Impărătescile și vrednicilo de închinăciuni hatışerifuri, mai cerșind și alte dreptăți și ajutōre folositōre obștiei și priveghind cu neadormire de a se păzi desōvēșit cele vechi obiceiuri ale noastre, i cinstea și mângăarea părței bisericesci, i boerimii pământenilor și a obștiei prea supușilor raele ale prea puternicei Impărății, ca cu acest mijloc petrecând viața pacinică și linistită și tot-deauna umbrindu-ne sub nebiruita putere a prea puternicei împărății, să aducem catre Dumneșei fierbintele noastre rugăciuni pentru prea scumpa îndelungare a anilor i nebântuita viață și prea lăudata slavă a prea blăndului nostru Impērat și pentru vecinica tărie și nebiruita putere a prea puternicei Impărății¹.

Alexandru Sutu își compuse primul Divan păstrând pre mai mulți din boerii lui Caragea.

Aș i rēmân: Constantin Crețulescu vel Ban, Barbu Văcărescu vel

1. Cod. LXXVII, fila 339, verso.

Vistier, Istrate Crețulescu vel Vornic de țera de sus, Teodor Văcărescu vel Vornic, G. Filipescu vel Logofăt de țera de sus.

Dispar din Divanul noului Domn: Gr. Brâncoveanu, Iordache Slătineanu, Ioan Știrbei, vel Vornic Al. Ghica. In loc de Constantin Vlahuț, care la Căraș era vel Postelnic, la Alexandru Suțu este Gheorghe Vlahuț, ca mare Spătar.

Boerii lui Alexandru N. Suțu sunt deci cei următori:

Constantin Crețulescu, vel Ban.

Barbu Văcărescu, vel Vistier.

Istrati Crețulescu, vel Vornic de țera de jos.

Mihalache Manu, vel Vornic de țera de jos.

Teodorache Văcărescu, vel Vornic.

Constantin Caliarchi, vel Vornic.

Gheorghe Golescu, vel Vornic al obștirilor.

Alex. Filipescu, vel Logofăt de țera de sus.

Gheorghe Filipescu, vel Logofăt de țera de jos.

Nicolae Slugeroglu, vel Postelnic.

Mihail Suțu, vel Logofăt de obiceiuri.

Gheorghe Vlahuț, vel Spătar.

Alex. Desilă, vel Comis.

Mihail Cornescu, vel Vornic al Politiei.

Alex. Hariton, vel Căminar.

Asesă listă de boeri ne arată, că imensa majoritate a Divanului era compusă din boeri pământeni. Afară de Slugeroglu vel Postelnic, de C. Caliarchi vel Vornic, Alex. Hariton (?) vel Căminar, toți cei-l-alți sunt români.

Este locul a repeti: *codă de topor* sunt boerii pământeni in mâ-nile domnilor fanarioți!

In 1820 Mai 25 aflăm schimbări in Divan. Acum funcționează: Grig. Brâncoveanu biv vel Ban ca Epistat al Spătăriei, Barbu Văcărescu vel Ban, Greg. Băleanu vel Vornic de țera de sus, Gr. Filipescu vel Vistier, Constantin Samurcaș vel Vornic de țera de jos. Const. Filipescu vel Vornic, Grig. Ralea vel Vornic, Nicolae Văcărescu vel Vornic obștirilor, Const. Golescu vel Logofăt de țera de jos, Const. Câmpineanu vel Logofet al străinelor pricinii, Iacovache Rizu vel Postelnic, Dim. Hrisoscoleo vel Logofăt de obiceiuri, Manolache Băleanu vel Vornic al Politiei¹, Alex. Hariton vel Căminar, D. Suțu vel Comis, Gheorghe Slătineanu vel Logo'ăt de țera de sus.

1. La 20 Septembrie este Nicolae Ghica vel Vornic al Politiei. La August 1819 aflăm pe Ștefan Balăeanu ca vel Hatman.

Ceea ce a putut mult contribui a face pre boerî să primescă fără de cârtire noua domnie, a trebuit să fie cunoscința ce au avut, încă dinainte de sosirea lui Alex. Suțu la București, despre dispozițiunea luată de Pörtă, a nu mai alege pre domnitorii Principatelor decât din cele 4 familii: Alex. Suțu, Mihail Suțu, Calimah și Moruzi, cu excluderea famili-i lui Moruzi, cel ucis în urma păcei de la 1812¹.

Acéstă hotărîre a Porței arătă boerimeî, că ori Alexandru, ori Mihail Suțu putea să le fie Domn, ori un Moruzi. Apoi Alex. Suțu, în definitiv, fusese Domnul cel mai de suferit, în 1802. Calimach era încă în Moldova.

Decisiunea Porței putea să fie mai odihnitore țerilor române, prin faptul impuținării pretendenților la domnie, dar în curând, revoluțiunea lui Tudor și eteria grécă, vor face inutilă acea dispozițiune.

După cererea lui Strogonoff, Alex. Suțu primi însărcinarea de a ancheta motivele fugêi lui Caragea. Alex. Suțul, la buna plăcere, de sigur și a Turciei, urmări tocmai scopul de a scôte vinovat pre fostul Domn, ceea ce nu era de loc greū, căci l-am vëdut cum despoia țera.

Dar despre modul cum Al. Suțu își implini misiunea de a domni, vom vorbi mai la vale.

CAP. IV.

Administrațiunea țerei.—Biserica sub Al. N. Suțul.—Ancheta.—Mitropolitul Nectarie înlocuit prin Dionisie Lupul.—Paretesis de bună voie.—Miluirea lui Nectarie, miluirea noului Mitropolit.—Episcopul de Buzeu Constandie persecutat și înlocuit prin Gherasim.—Iosif Argeșiu mōre.—Ilarion Episcop de Argeș.—Obiceiul dărei cārjer de Vodă.—Acte relative la Biserică.

Administrațiunea țerei Muntenesci, sub Al. Suțul, nu se deosebesce de a atator altor domni fanarioți. Aron Florian scrie că «s'a silit a dobândi dragostea și cinstea norodului»².

1. Veđi întreaga dispozițiune în volumul domniei lui Scarlat Calimach la Moldova. Veđi *Acte și fragmente*, II pag. 546, de N. Iorga. Veđi Uricarul de Codrescu I, 107.

Representanții a două familii grece dobândiră, pentru caci își perdură dreptul de a candida pentru o domnie, câte o pensiune prelevata asupra nenorocitelor visterii ale țerilor. Aceștia fură Arghiropulo și Hangeri. (40.000—60.000 lei).

2. Manual de istorie Principatului României. București 1839, pag. 187.

Documentele nu confirmă aserțiunea acésta a lui Aron Florian, cum mai departe vom vedea. Consulul frances din Bucuresci in primele sale note încă laudă pre noul Domn și afirmă că țera era bucurósă de scirea nouci Domnii. Mai apoi Pagé își schimbă părerea.

Negreșit, că pentru a se conforma firmanului de numire, Al. Suțul trebuia să ostiască suferințele *sărmanei raele*, fie căci așa era promisiunea dată lui Strogonoff, fie ca răspuns la *arz-magzarul* boerimei din guvernul interegnului, după fuga lui Caragea, arz prin care acea boerime, împinsă de curentul tot mai viu din țără, cutezase a denunța domniile grecesci ca sorgintea tuturor relelor de care se jăluia țera. Către acésta se mai adăoga și dorința lui Al. Suțu de a *scóte* vinoval pre Caragea după dorința Porței¹, care voia să probeze lui Strogonoff, că *vinoval* era fugarul Domn. Pentru tóte aceste motive, noul Domnitor intrébă *formal* pre boerii din Divan, cari sunt pésurile țerei, convócă diverse comisii, cari să propună ce îmbunătățiri se pot acorda țerei. Mai mult, el numesce îndată, in 1819, o comisiune specială să ancheteze mai cu sémă deacă aședarea dărilor e dréptă seau nu? Membrii acestei comisii pórtă numele de *Efori* și fură: Gr. Ghica, Barbu Văcărescu, Gr. Băleanu și Gr. Filipescu. Acéstă comisiune va provoca un nou recensământ al populațiunei din țără, catagrafie care se realiză in 1820 și de care avem a ne ocupa la capitolul financelor. Mai cu sémă Vistierul Văcărescu avu misiunea acestei anchete și el va supune Domnitorului, prin o anafora, propunerile sale de îmbunătățiri, propuneri ce vom cerceta la Cap. administrațiunei și al financelor.

Acéstă anchetă nu impedică pre noul Domn, după exemplul predecesorilor săi, să stórcă mai întéiu ceva bani de la țără.

Biserica este și pentru Al. Suțul, ca și pentru atâția alți domni fanarioți, o primă sorginte de inavuțire, séu cel puțin de creare de venituri. Aprópe fie-ce Domn grec a schimbat Mitropolitul, căci *simonia* era și ea isvor de bune sume de bani și pentru Vodă și pentru cei mai influenți boeri din Divan. Caragea a primit *paratesis de bună* voce a lui Dositei Filitis și l'a inlocuit cu Nectarie. Al. Suțu nu va avea și el Mitropolitul séu? Profitând de curentul, tot mai intensiv, național, contrar clerului inalt grecesc, noul Domnitor intețesce pre căți-va boeri să «doréscă» a avea un Mitropolit de națiune română.

Arétându-se gata să implinéscă dorul boerimei, dic unii istorici²,

1. Reiz-Effendi a răspuns lui Strogonoff: «Eh bien! nous chargerons le Prince Suzzo de l'examen» a făptuirilor lui Caragea. *Iorga*. *Fragm.* II pag. 543.

2. Veđi Hurm., supl. I, p. 311. Aron Florian dice că: «Fiind că tótă obștea románéscă 'și-a arétat voința, prin cererea boerilor, ca să alégă Mitropolit

Al. Suțul a primit *paretesis de bună voie* (!) a lui Nectarie și a aprobat noua alegere a obștei boerilor, în persóna lui Dionisie Lupul, Arhiereul Sevastis, român pământean. La 2 Maiu 1819 se face ipopsifierea noului Mitropolit, care e dus la Curtea Domnescă cu alaiu ordonat de Vodă și contrasemnat de Mihalache Suțul vel Logofet za obiceiuri ¹.

român pământean, a știut să prețuiască puterea acelei dorințe obștești și învoindu-se ca să se alégă Sfinția sa părintele Dionisie, român pământean, a întors țerei un drept ce era călcat de prinții de mai înainte, pentru al lor interes».

1. Iacă alaiul investiturii :

Obicnuitul alaiu la eșirea de la Domnescă Curte a Prea Sfinției sale părintelui ipopsifiseos Mitropolit al țrei.

Polcovnicul de pod, gătit cu capod roșu și călare, i Căpitanii săi cu capode roșii, cu toți podarii pre jos.

Toți Zapcii Agiei, gătiți cu capode roșii și călări, i 8 Căpitanii agieșci cu orînduiala lor și toți Bucicașii agieșci, toți pre jos.

Toți Zapcii spătăresci, gătiți cu capode roșii și călări, cu 8 Căpitanii cu orînduiala lor spătăresci i toți Lefegii și seimenii cu orînduiala lor, pre jos.

Portar-bașa, cu al 2-lea și al 3-lea Portari, gătiți și călări cu toți portăreii, cu orînduiala lor, pre jos.

Vel Agă, cu orînduiala D-sale, împrejurat de Buluc-bașii Agiei și Stegarul agiesc, cu orînduiala sa. pre jos și cu toți Tulumbagii, pre jos.

Șese Postelnice, gătiți și călări și toți aprozii hătmanesci cu orînduiala lor, pre jos și toți Zapcii hătmanesci, cu capode roșii și călări.

Doi Logofeți de taină, gătiți și călări.

Doi, trei Logofeți de țera de sus și de jos, gătiți și călări.

Trei Postelnici cu doi Pitari, gătiți și călări.

Doi Logofeți de țera de jos, cu vel Pitar, gătiți și călări.

Doi Logofeți de țera de sus cu doi Postelnici, gătiți și călări.

Iuz-bașa al Divanului, cu capod roșu și călare, cu toți fustașii săi cu dardele, pre jos.

Toți Potropopii cu Arhidiaconii și cu toți Preoții i Diaconii, pre jos, fiind un Arhidiacon paterița în mână.

Cu Prea Sfinția sa părintele Mitropolit, vel Logofetul de țera de sus, în caretă Domnescă, cu 6 telegari, împreună și cu vel Logofetul de țera de jos.

Toți Logofeții inapoia caretei.

La dropta și la stînga caretei câte 4 ciodarî.

Io Alexandru Nicolae Suțul Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Dunnéta vel Logofete de obiceiuri să orînduesci pe Iuz-bașa al Divanului cu întocmirea acestui alaiu, fără de a face cât de puțin cusur spre petrecerea Prea Sfinției sale părintelui Mitropolit la Mitropolie, *tolico pisak gospod.* — 1819, Maiu 1.

Mihalache Suțu vel Logofet za obiceiuri.

Că nu din cauza naționalismului obștească al boerimeii se ipopsifia noii Arhieriei, Mitropoliții și Episcopi, pôte să ne probeze informațiunea ce dă *Von Schladen*, reprezentantul Prusiei, în un raport către Regele seü. Acesta afirmă că boerii nu s'aü putut înțelege asupra înlocuirii lui Nectarie ¹.

Legalmente, noul Mitropolit, a cheltuit numai 2080 de taleri ², taxa meterhanelei și a alaiului; dar banii *nelegiuit* împărțiți? De aceștia nu pomenesc, de sigur, condicele Divanului. Dar că se plătea scump scaunele de prelați, pôte să ne amintescă Episcopul Ilarion de Argeș, care, când trecea cu trăsura pe lângă Curtea Domnescă și Divan, striga la vizi'iü: «*mână mē, că aici e pădurea Vlăsiei!*» ³.

În cele de ce condice de la archiva Statului, relative la Domnia lui Al. N. Suțul, n'am dat de demisiunea lui Nectarie și nici de convocarea Corpului electoral. Există însă anafora boerilor, din 1 Mai, prin care aü recomandat pre Dionisie Lupul (veđi anexa). Un alt act relativ, care afirmă că această alegere s'a făcut în regulă și că Nectarie a dat *paretesis de bună voie*, este următoarea circulară către Ispravnicii :

D-lui Ispravnic ot sud... sññătate.

Vē facem în scire, că P. S. S. Părintele Mitropolit Nectarie, cunoscēndu-și neputința bătrânețelor, de bună voie a făcut *paretesis* de Mitropolie, spre a'și petrece rămășița vieței în odihnă. Și după alegerea obșteii, Dumnēlor cinstiților și credincioșilor veliți boeri ai Divanului Domniei mele, de la și întâiü a acestei luni, *am făcut Domnia mea*, Mitropolit pre P. S. S. Kir Dionisie Sevastis; pentru care poruncim. ca să publicarișiți la egumenii de pre la mōnăstiri și tuturor de obște a le fi sciut, și a da cuviincioșa supunere la datoria ce are fieș-care către P. S. S., și fiți sănătoși.—1819, Maiü 15 ⁴.

Fostul Mitropolit Nectarie nu este cu totul *horopsit*, abandonând Scaunul mitropolitan, căci Al. Suțul îl *miluesce*, dându-i pe viață mōnăstirea Sadova, din județul Jiul-de jos (Dolj). Scim că darea unei mōnăstiri pe sēma cui-va, înseamnă, că acela să beneficieze de veniturile ei. Apoi cine pôte să răspundă, de nu cum-va și din această *miluire* a lui Nectarie, se *miluisă* cu ceva bani și însuși Domnitorul ?

Era cunoscută deja dicētoarea; «dar din dar se face raiü»!

Că vechiul Mitropolit Nectarie nu cade în disgrație, dovedesce,

1. Acte și fragm. de N. Iorga, II, pag. 539.

2. Veđi cod. XLVII, pag. 6 verso. Veđi actul la anexe.

3. Marco scrie lui Von Schladen că Dionisie a dat lui Vodă *un milion*. Veđi anexa după N. Iorga, Doc. LV. Veđi «*Cronicariü Greci*» de Erbiceanu, pag. XLIX. Se afirmă că Dionisie dete și Consulului rusesc 100.000 lei. (Veđi Doc. Hurm. X, pag. 66.

4. Cod. XCVI, pag. 35.

pe lângă faptul că i s'a acordat pe dată o mănăstire de *administrat*, și acela că i se face și o pensiune de 1000 taleri pe lună de la casa lefilor.

Iacă actul relativ :

Carte prin care se dă asupra Prea Sfinției sale Proin Mitropolit Nectarie mănăstirea Sadova din sul Dolj în totă viața câtă va avea. Zem. Vlahiscoe.

Fiind-că răposaii întru fericire și pururea pomeniții ctitorii, cei ce au zidit sfințele și dumnezeescile locașuri de aici din Domnăscă noastră țără, luminați fiind spre faceri de bine și milostenii, le-au și inzeștrănit cu feluri de acareturi dătătoare de venituri, nu numai după măsura trebuinței cheltuelor ci încă și mai cu adaos, precum în ființă sunt vădute, ca din prisosul veniturilor să săvârșescă faceri de bine și milostenii prin otcărnuirea și iconomia acelor ce după vremi se vor orindui Egumeni, pentru care, osebit de îngrijirea ce se cuvine a avea stăpânirea, după a sa datorie, atât pentru a acestor sfinte locașuri întregime și bună ființă, cât și pentru a se păzi cele bine primite și plăcute lui Dumnezeu ctitorești orindueli, iar mai vortos pentru mănăstirile câte acei răposai ctitorii, prin testamenturile lor lăsându-le slobode și neînchinat unde-vași, precum și pe egumenii lor singuri stăpâni și numai sub a stăpânirii otcărnuire le-au atârnat de privigherea Domnilor, mai cu adaos avem datorie, atât noi cât și cei după noi frați luminați Domni, ca să îngrijim, prin toate putinciusele mijloce, nu numai pentru a lor bună stare, ci și pentru paza ctitoricescilor orindneli. După această dar, a noastră neaparată datorie, precum pentru toate cele-l-alte mănăstiri, chibzuind, Domnia mea, câte sunt spre folosul lor, așa și pentru mănăstirea Sadovei, din sud Dolj ot preste Olt, fiind și această mănăstire neînchinată nicăeri, am hotărît o nouă și statornică păzire tuturor celor orinduite prin testamenturile răposaiilor ctitorii, ca această mănăstire să se dea sub mâna unui singur otcărnuitor, pentru tot-deauna, în câtă viață va avea, ca să îngrijască cu durere de inimă a săvârși toate cele orinduite pomeniri și a îngriji pentru chivernisirea și fericirea acestui sfint locaș, și după cercetarea și alegerea ce am făcut, Domnia mea, am aflat pre Prea Sfinția sa proin Ungro-Vlahia chir Nectarie, sub a căruia îngrijire rinduim și dăm această sfintă mănăstire cu toate acareturile, viile, moșiile, robii și orî-ce alte venituri ca să o aibă nestrămutat în stăpânirea Prea Sfinției sale cât va trăi; pentru care facem Domnia mea aceste sfinte mănăstiri și osebit dar și musaadea și poruncim, ca de acum înainte, în câtă viață va avea Prea Sfinția sa, sa fie slobodă și asidotă de orî-ce dări și răspunderi va fi pe cele-l-alte mănăstiri adecă și cu numirea școlilor și cu a cutiei milosteniei și a spitalurilor și de orî-ce alte sunt datore cele-l-alte mănăstiri ale țerei, acesta să fie scutită și apărută, cum și de ceea ce da până acum cu numire de embatichiu pe tot anul să fie slobodă, fără a se mai supăra de un ban măcar, ci tot iratul și venitul

ce are acéastă mănăstire să fie numai pentru cheltuelile Prea Sfinției sale și orînduelile bisericesci; precum dar și când se va întembla a'și da Prea Sfinția sa obștescul sfârșit, tot iratul și venitul acestei mănăstiri, în anul acela, să rămăe iarăși pe séma Prea osfinției sale, și, după împlinirea aceluî an să fie și Prea Sfinția sa dator a lăsa tóte moșiile și cele-l-alte acareturî slobode și nezalogite, cum și monăstirea fără nici un ban datorie și orî-ce acareturî va face atât pe la moșii cât și în sfiuta mănăstire, i cheltuelile judecătîlor ce vor urma după vremî pentru verî-ce pricinî ale moșilor, tóte acelea să fie pentru pomenirea sufletului Prea Sfinției sale, căci și Prea Sfinția sa aflându-se cu cuget bun și în vērsta bētrănețelor, va fi pildă de laudă la cei din urmă îngrijitorî pentru paza orînduelelor bisericesci după ctitoricescile testamenturî la care sfintă mănăstire de nu va putea mērgē însuși Prea Sfinția sa, are voie și slobodēnie a orîndui pre orî cine va gasi cu cuviința de a îngriji chivernisirea și -paza tuturor orînduelelor, iar pentru choltuelile și trebuințele Prea Sfinției sale, rînduim, Domnia mea, ca sa aiba și câte talerî 1000 a lua pe tótă luna de la casa lefilor, în câtă viață va trăi, și poruncim a i se păzi atât milele cele hărăzite din vechime acestei mănăstiri, cât și acești câte talerî 1000 să aibă a și-î lua pe tótă luna de la casa lefilor, pentru cele în parte cheltueli ale obrazului Prea Sfinției sale. Drept aceea, poruncim Domnia mea și Dumitale cinstite și credincios boerule al Domniei mele Gheorgache Filipescule, vel Logofete de țera de sus, ca făcēndu-se catagrafie, cu inadins trāmis, de tóte moșiile și cele-l-alte acareturî mișcătore și nemișcătore ce are acéastă monăstire, să se orînduiască de la Divanul Domniei mele, boer, a le face Prea osfinției sale teslim cu catastih anume și să aducă Domniei mele și de la Prea osfinția sa alt catastih întocmai și asemenea de primire după orînduială. *tolco pisah gp l.*—1819, Septembrie 1¹.

Iw Alexandru Nicolae Suțul Voevod.

În Cod. XCII, pagina 505, este o scrisóre a fostului Mitropolit Nectarie (în grecesce), prin care rógă pre Domnitor să-î dee voie a arenda moșiile mănăstirei Sadova (care i s'au dat lui pre viață) pre trei ani, la arendași raele, că altmintrelea nu pó'e plăti datoriile contractate ca Mitropolit.

Rezoluțiunea lui Vodă :

Dumnóta vel Logofete de țera de sus, să se cerceteze acéastă cerere ce face Prea Sfinția sa proin Mitropolit Nectarie și să ne arētați în scris. — 1819, Octombre 4.

Vel Logofăt.

1. Cod. XCIII, fila 54, verso.

Opt zile după acésta, Domnitorul dá acésta otărire :

Io Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Citindu-se înaintea Domniei mele acésta anafora a Dumnéului vel Logofătul de țera de sus, și vedându-se rugăciunea ce face Prea Sfinția sa părintele Mitropolitul chir Nectarie, ca este cu cuviincioasa pricină spre a putea mai cu lesnire și mai în grabă să se desfacă de toți creditorii săi, dând adecă moșiile mănăstirei Sadovei în arendă pe trei ani și luând banii de la arendași, iar mai vartos pentru făgăduiala ce au dat Prea Sfinția sa că afara dintr'acele două condeie de datorie, ce se arată în anafora Prea Sfinției sale parintelui Mitropolit al Ungro-Vlahiei chir Dionisie și altul al proin Mitropolitului chir Ignatie, ori-ce alta datorie se va mai ivi, multă sau puțină, să nu se socotescă pre séma sfintei Mitropolii, ci pre obrazul Prea Sfinției sale, ca să o platescă; pentru aceste dar două cuviincioase pricină, primim, Domnia mea, cererea Prea Sfinției sale și dăm ceruta voie de a da în arendă moșiile mănăstirei Sadovii pe trei ani și arenda lor să se dea negreșit la arendași raele, de la cari luând banii arendași înainte, să nu îi mai rămâe cuvânt de cea mai mică pricinuire de a nu se desface de toți creditorii săi.—1819, Octombre 12.

(Pecetea gospod). *Vel Logofăt*¹.

1. *Prea Înălțate Dómne.*

După luminată porunca Mariei tale ce mi se dá la acésta anafora a Prea Sfinției sale părintelui Mitropolit chir Nectarie, vedui arătarea ce face Prea Sfinția sa ca în luminat hrisovul Mariei tale, ce este dat de a avea în stăpânire mănăstirea Sadova în totă v'ata sa, se coprinde că după pristăvirea Prea Sfinției sale, de se vor găsi moșiile mănăstirei date în arendă, acei arendași numai în anul acela al morței să aibă a le ținea și fiind-că cu acésta nu se pôte ajutara la răspunderea multelor datorii ce are cu dobânșile, de nu va avea adecă voie acum la început a da moșiile în arendă cu lungime de mai mult soroc, face rugăcinne să bine-voiasca frésca Mariei tale bunatate, ca cu luminata poruncă, să aibă voie arendași, ce se vor tocni, să numere banii arendași moșiilor măcar pe trei ani și acésta numai la două sau trei tocneli, ca să póta cu acest mijloc sa își iconomisescă cugetul ce are de a scapa mai în grabă de sarcina datoriilor. Acésta cerere găsind-o și sluga Mariei tale a fi cu cuviința pentru mai sus arătata pricină, iar mai vartos pentru făgăduiala ce au dat, că afară din două condeie de datorii, ce se coprinde în anafora Prea Sfinției sale parintelui Mitropolit chir Ignatie, altă datorie nu mai este pe séma sfintei Mitropolii, ci ori-ce altă datorie se va mai ivi, multă sau puțină, are să se socotescă numai pe obrazul Prea Sfinției sale; de aceea găsesc cu cale, ca pe lângă harul ce i s'au făcut de la mila Mariei tale, cu darea mănăstirei Sadovei asupra Prea Sfinției sale, să i se mai facă adaos și acest har, dându-se adecă voie a da arenda moșiilor pe trei ani, însă la arendași raele, ca cu acest înlesnitor mijloc să pótă mai în grabă a se desface de toți creditorii; iar hotărirea cea desăvârșită rămâne a se face do către Înălțimea ta.—1819, Octombre 8.

Gheorghe Fi ipescu vel Logofăt.

Urméază apoi Cartea Domnéscă, din 3 Noembre 1819, prin care trâmite pre un impiegat de Divan și pre omul fostului Mitropolit Nectarie, să facă zapt tótă averea mănăstirei Sadova, ce i s'a dat in otrărmuire, cu catagrafie.

Că noul Mitropolit, nu fără cheltuială, isbuti ca să iee locul lui Nectarie, mai probéză și graba cu care, la 3 Iunie 1819, ceru lui Al. Suțul autorisațiunea de a aduna din țéră «ploconul» de noi mitropolit¹.

Al. Suțul mai află un mijloc de a *despăgubi* și pre Dionisie de cheltuiala făcută, acordându-i, in mod cam neobicinuit, folosința de la Mănăstirile Tismana și Dealul, pe tótă viața și dreptul de a le administra prin egumeni numiți de Mitropolit, de și acele Mănăstiri nu veneau in Eparhia sa.

Hrisovul Prea Sfinției sale Părintelui Mitropolit Dionisie, ce s'aŭ trecut după copia ce aŭ trimes-o Prea Sfinției sale.

Iw Alexandru Nicolae Suțul voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

De vreme ce și cele pămîntesci după asemănarea nevêdutei întocmiri, ale celor ceresci au luat buna orânduială și bunul aședământ, precum însuși Dum-

1. *Iw Alexandru Nicolae Suțul, voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.*

Prea Sfinția ta părinte Mitropolit, de vreme ce acest plocon, îndoit la ridicarea de nou Mitropolit în scaunul Mitropoliei, este obiceiul vechi și urmat cu necontenire până acum, după pliroforia ce ne dai, precum se arata mai jos, primită este Domniei mele această anafora a prea Sfinției tale, pre carea și întărindu-o, hotărîm ca și acum asemenea să se urmeze implinirea acestui plocon de prin tôte eparhiile țării.—1819, Iunie 4.

(Pecetea g-pod.) *Vel logofet.*

Prea Înălțate Dómne,

Prea vechiul obiceiul aŭ fost într'acastă țéră dintr'un început care s'aŭ urmat și se urméază neconteuit și până acum, adecă când, după întêmplătorea trebuintă, se rădică Mitropolit nou în scaunul Mitropoliei și Episcop la scaunul vre uneia din eparhiile țerei, ceata preotéscă și diaconéscă, ca o lege și pravilă dau noului Arhieréu ploconul ce obicinuesc de dau pe tot anul la Arhieréi, îndoit, cu numire de ploconul cârjei, cu această deosebire însă, ca Episcopul cel nou își stringe acești bani ai cârjei numai din Eparhia sa, iar Mitropolitul adună atât din Eparhia Mitropoliei cât și din cele-l-alte Eparhii ale Episcopilor. De aceea, cu smerenie, nu lipsim a o face cunoscută Înălțimei tale, rugându-ne, ca să se deo luminata întărire la această zmerită a noastră anafora, și anii Măriei tale rugam a fi de la milostivul Duunedei mulți și fericiți.—1819, Iunie 3.

Al Măriei tale smerit părinte sufletesc și către D-șei fierbinte rugător.

neșei în sfințita scriptură țice : că «prin mine Impărații împărățesc și Domni stăpânesc», cărora li s'au hărăzit de la Dumneșei îngrijirea pentru buna stare a color lumesci în două chipuri, adecă bisericesce și politicesce, iar mai ales și întâiu a fi supns la dumneșeesile pravile, ca priutr'ênsele să lucreze cele folositoare de obște neamului omenesc, dând tuturor cele după vrednicie, căci cine caută pe cei vrednici, laudă lui își dobândesc, și a împărțasi pre cei vrednici după cuviință și cu ceea ce este de folos, este o pricină îndeminătoare și altora ca vedând, să urmeze faptelor lor și să se silască, ca prin învățatură și osteneală se vie și ei în treapta vredniciei. Drept aceea, invrednicindu-ne și pre noi Domnul Dumneșei cu Domnia aceștii pravo :lavnice țeri românesci, am fost aflat pe Prea Sfinția sa părintele Mitropolitul Ungro-Vlahiei chir Dionisie, fiind încă Arhierșu Sevastis, din *pământeni de aici, vrednic și cuvios întru slujbele sale*, însărcinat cu purtarea de grijă a Mănăstirei Tismanoș din sud Gorj, având asupra-și și două hrisove Domnesci, unul al răposatului Alexandru vodă Ipsilant pentru mănăstirea Dealului, din sud Dâmbovița și altul al Domnului Ion Caragea vovod, pentru mănăstirea Tismanoș și cel d'ântăiu coprinșător, că la lôt 1795 după înscris paretisis ce au dat Nechifor egumenul Dealului și după arătarea ce s'au fost făcut de proin Mitropolitul Dositeiu către Domnia sa fratele Alexandru vodă Moruz, s'au fost orînduit numitul Arhierșu otcârmitor mănăstirei Dealului, apoi în urmă iarășu acel Mitropolit, cu anafora, au fost făcut aretare răposatului Domn Alexandru Ipsilant, că acea mănăstire fiind supasă la datorie și aflându-se la dărăpănare din neingrijirea egumenilor, ce au stătit după vremeș, cu făgăduială de neschimbare în viața sa din acea egumenie a Dealului, a supus pe numitul Arhierșu de au primit egumenia făgăduindu-se și Sfinția sa a o plăti de datorie și a o preînnoi cu totul, cu care anafora cerându-se *sigurita* a egumenatului numitul Arhierșu la această mănăstire, Domnia sa judecându-o, se vede că după cercetarea ce au făcut, au găsit cu cale și au dat la mâna numitul Arhierșu Sevastis, Domnesc hrisov de întărirea egumeniei, până în sfârșitul vieșei sale, în care hrisov răzimându-se au și pus în lucrare cele făgăduite într'un rînd și când au isprăvit prefăcutul mănăstirei, viind cutremurul și risipindu-le tôte la pământ de iznăvă, al doilea rînd le-au făcut la loc încă și mai cu adaos, iar la lôt 1807, Iulie, în vremea când se afla aici armia Rusescă, numitul Mitropolit Dositeiu, fără sfat de obște, luând de sub otcârmiturei mănăstirea Dealului, au dat'o unuș Ilarion, omul seș, însă numitul Arhierșu avusese la mânil sale, despre partea celor mai aleși din orașul Tîrgoviștei, adevărire sub iscălitură pentru petrecerea sa și urmarea la cele mai sus arătate, care cunoscute făcându-se și mai virtos știute fiind încă mai din nainte, de cea de atunci oblăduire a Divanului, adecă de Dumnolor velișu boerș și pentru că atunci se întemplantase iarășu, cu sfat de obște de s'au deslipit de la lăzăreturile și spitalurile de ciumă ot Dudesci, trei mănăstiri ce se supuseseră mai dinainte, între cari fiind și mănăstirea

Tismana din sud Gorj, și reposatul Ștefan Arhimandritul, ce fusese mai dinainte Egumen, singur s'aun lepădat, neprimind a mai fi Egumen, trecent fiind în vîrsta bătrînețelor și în locu'î s'aun gasit cu cale de obște boerilor Divanulnî și s'aun dat mănăstirea Tismana numitulnî Arhiere'î Sevastis, pentru năpăstnirea ce i se fusese făcut cu luarea mănăstire'î Dealulu'î și pentru că urma și trebnița a acest fel de mănăstire prea veche a țere'î a se afla sub otcărmuirea unu'î ipochimen ca acesta, cercat și cu bun ipolipsis; în urmă, după venirea Domnulu'î Ioan Caragea, făcendu-se acestea cunoscute Domnie'î sale prin jalba sa, ce aun fost dat, cu dinadinsul, a'î cercetat prin taină și de față, și pliroforisindu-se de tot adevărul și mai virtos că și la acēsta mănăstire Tismana numitul Arhiereu'î, încă de când s'aun dat sub înguiri'î, n'aun încetat, preînnoind cele stricate ale mănăstire'î în lăuntru și pe afară și altele de iznōvă, făcend, învelind și chiar biserica din mănăstire cu fier și țindu-o cu adunare de părinți cuvioși și impodobită pururea cu necontenitele slujbe bisericesci și fiind că și singur nu cerea despăgubirea sa de multele cheltueli și ostenoli ce aun pus la mănăstirea Dealulu'î, Domnia sa, chibzuid cele drepte, care i se convenia numitulu'î Arhiereu'î, și mai virtos vrēnd a siguripsi buna otcărmuire a acēst'î mănăstire'î Tismana, de a nu cadea după vremi în vre-o altă egumenie a vre-unu'î nevrednic iconom și rēi chivernisitor și să ajungă mănăstirea în prōstă stare și dărăpănare și să o supue sub grele datori'î; de aceea dar, după încredințarea ce a'î luat, atât de ipochimenul so'î, cât și pentru acēsta prea veche mănăstire Tismana, nevrend Domnia sa a trece cu vederea ticăloșia ce putea a'î veni cu lipsirea din otcărmuirea numitulu'î Arhiereu'î, după datoria, atât creștinēscă, cât și Domnēscă, avēnd oblăduirea de la însuși milostivul Dumnegeu'î a tōte'î țeri, fiind mai vērtos îndemnat și din marea evlavie ce avea către Prea Sfinta, Prea curata stăpāna nōstra și pururea feciōra Maria, a căreia adormire se praznuesce la biserica dintr'acea mōnastire, cum și către sfintul cuviosul părintele nostru Nicodim cel sfințit, începētorul zidire'î acēste'î mōnastire'î și adunătorul de obște calngăresca acolo ia lăuntru, a căruia mormint și până astă-đi se află în slonul biserice'î din mōnastire, aun gasit cu cale și aun hotărit și printr'acel cinstit și bine incuviințat hrisov al Domnie'î sale de isnōvă aun fost dat numita mōnastire Tismana în desăvērșită purtare de grijă a Prea Sfint.ēi sale, spre a o avea până la sfărșitul viețēi sale, otcărmuind-o și chivernisindu-o nestrămutat și nesupērat de nimeni în tōtă viața sa, ca printr'acēsta rezemāndu-se, sa nu'și imputineze libovul ce firesce are spre adăogirea lucrurilor mōnastiresci, ci mai vērtos să îngrijiască pururea cu dorință de a nu se supune sub datorie, ci la sfărșitul viețēi sale să o lase cu totul slobodă despre acēstă impovarare, purtând grija și de acōlea înainte după netăgăduita sa datorie de a avea mōnastirea impodobită cu părinți cuvioși spre săvērșirea sfintelor slujbe, pentru pomenirea repoașilor ctitor'î și a Domnie'î sale, iar când cinevași, cu vre-un mijloc va cerca a-l lipsi de la ac-stă mōnastire, voidnd a

lua de la Prea Sfinția sa otcârmuirea acei mănăstiri, atunci mai întôiu să i se plinască totă cheltuiala ce va arêta că aũ facut cum și totă ostenôla pentru ca să nu i se mai faca de iznôvã și altă năpăstuire precum și cu luarea mănăstirei Dealului; iar acum, într'al treilea Domnie a Domniei mele, dupè cea de obște alegerea Prea Sfinției sale, ce singur aũ făcut, s'aũ rânduit la numita mănăstire Tismana din sud Gorj, Prea cuviosul Arhimandrit chir Meletie egumen și chivernisitor în locul Prea Sfinției sale, însă Domnia vrënd a avea sciință cu ce inchipuire aũ avut Prea Sfinția sa acéstă mănăstire și pliroforisindu-ne cu chiar coprinderea mai sus arêtatului hrisov, am făcut cercetare de cine acum se otcârmuesce mănăstirea Dealului? cu ce orânduială și de esto în starea în care aũ lăsat'o Prea Sfinția sa când i s'aũ luat? și aflându-o cu totul împotrivă, și vèdënd că și mănăstirea Tismana nu aũ lăsat'o sub vre-o datorie cât de mică, apoi aũ păzit și tôte cele coprindetóre în mai sus arêtatul hrisov al Domnului Caragea și pentru că am putut pricepe, că pururea Prea Sfinția sa pôte fi mähnit la suflet, că s'aũ ostenit și s'aũ cheltuit în zadar la mănăstirea Dealului, înțelegënd de starea cea próstă în care ce află acum, pentru aceea de iznôvã am hărăzit și printr'acest prea cinstit și bine încuviințat hrisovul Domniei mele iarășî am însărcinat pe Prea Sfinția sa cu îngrijirea acești mănăstiri Dealul din sud Dâmbovița, a o avea adică în totă viața Prea Sfinției sale, rânduindu-se egumen la acéstă mănăstire de Domnia mea acela ce ni'l va arêta Prea Sfinția sa, care are a fi sub singură ascultare și porunca Prea Sfinției sale, păzind într'u tôte osebită aședarea ce'i va face Prea Sfinția sa, fără a fi volnic alt-cinevași vre-o dată a'i lua vre-o socotôla, ci numai Prea Sfinția sa, și fără a putea cine-va să supue acéstă mănăstire la vre-o datorie cu nici un fel de pricinuire, ci în totă vremea sa fie slobodă ca cu acéstă să pôta a o aduce iarășî la starea cea d'ântôiu ce o lăsase, precum însuși pre sine s'aũ îndatorat, urmând Prea Sfinția sa și contractului mănăstiroi ce este făcut în cancelaria Domniei mele, cu a răspunde pre tot anul la cutia milosteniei po talerî 1.500, precum sunt și cele-l-alte mănăstiri slobode ale țerei; și pentru ca să se păzescă, acéstă cu nestrămutare, am întărit hrisovul acesta cu însași credința Domniei mele Io Alexandru Nicolae Voevod i cu credința prea iubiților Domniei mele fii Nicolae Vvd., Gheorghe Vvd., Ioan Vvd., Scarlat Vvd., Dumitru Vvd., Grigore Vvd., martori fiind și Dumnélor cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanului Domniei mele pan Constantin Crețulescu vel Ban, pan Barbu Vacărescu vel Vistier, pan Istrate Crețulescu vel Vornic de țera de sus. pan Mihalache Manu vel Vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofët de țera de sus, pan Teodorache Vacarescu vel Vornic, pan Constantin Caliarh vel Vornic, pan Gheorghe Golescu vel Vornic al obștirilor, pan Alexandru Filipescu vel Logofët de țera de jos, pan Nicolae Slugearogla vel Postolnic, pan Mihalache Suțu vel Logofët de obiceiuri, pan Gheorghe Vlahuț vel Spătar, pan Mihalache Cornescu vel Vornic al Politiei,

pan Alexandru Hariton vel Căminar, pan Alexandru Desila vel Comis, și Ispravnic, pan Alexandru Filipescu vel Logofăt de Țera de jos; și s'aŭ scris hrisovul acesta în anul d'ântâitŭ, dintru a treia Domnie a Domniei mele, aici în orașul scaunului Domniei mele București, la aniŭ de la nascerea Domnului Dumneșeu și mântuitorul nostru Isus Hristos 1819, Iunie 20, de Chiriță Logofăt de Divan.

Alexandru Suțul Voevod, Alexandru Filipescu vel Logofăt.

Cod. XCIII, fila 199, veșzo.

Un alt mijloc de culegere de banî pentru P. S. Mitropolit:

În 1820, noul Mitropolit, s'a ocupat cu regularea metocelor. Sub cuvânt că nu erau în bună stare, aŭ trâmisi la fie-care câte un călugăr ca *Embaticar*, cu condițiune, ca jumătate din venitul metocului să'l trâmită pe fie-care an la Mitropolie. Și-a găsit beléua cu unul din ei, «Gherasie», căruia 'i-a dat în embatic metocul de la *Strehareți*, că n'a mai voit să-i dea nici o ascultare. Mitropolitul se jăluesce lui Vodă și-i spune că acel «Gherasie la biserică nu merge, acoluthia, după datoria sa ca un călugăr ieromonah, nu-și citesce, posturî nu păzesce, Vineri și Miercuri nu scie ce va să ȓică, fiind smintit la credință și cu totul *adriscos*, păzind dogmele lui Episcup, care este și rușine a le grăi cineva, necum a le pune sub vederea Măriei tale... Pentru de a se izbăvi bisericile românesce și chiar Patria de asemenea om, rămâne a se chibzui de Inalta Măriei tale înțelepciune, ce se mai cuvine a se face, căci de va rămâne iarăși aci, este prin neputință a nu se atinge de chiar stăpânirea, după obiceiul său cel intrigant și după gura sa cea neînfrănată, precum și în ȓilele sefului Măriei tale s'aŭ îndrăznit».

Vodă Al. Suțul n'a cutezat să-l lovască direct, ci a rinduit anchete asupra faptelor lui, la 6 August 1820.

— Ce fel administraŭ mănăstirile așia ȓișii «embaticar» ori arendași, căroră li se dădeaŭ — de sigur pe banî — un loc de egumen, se pôte vedea și din cerc țările făcute contra embaticarului mănăstirei *Strehaia*, gr cul Enache Vardaia. Nicolae Văcărescu vel Vornic al obștirilor (ca atare era interesat, căci Strihaia interesa cutia milelor și dóră și spitalele), cere lui Al. Suțul, aducerea lui Vardaia cu mumbașir, ca să fie obligat a plăti stricăciunile cauzate mănăstirei și proprietăȓilor ei și a restitui lucrurile luate din zestrea ei, după catagrafie ¹.

Alex. Suțul,—de ce? se pôte înțelege,—întârȓie a da rezoluțiune în sensul anaforalei lui N. Văcărescu, până la 26 Iunie.

*

1. Actul din Maiŭ 1820, în Cod. C.

Dionisie Lupul păstorește, la început, cu Episcopii Iosef de Argeș, Galaction de Râmnic, Constandie de Buzău. Vodă otărăsă și înlocuirea acestora, dar prin dare de bani ei se menținură. Curând însă Vodă găsesce mijlocul a vedăvi Episcopia de Buzău și a înlocui pre Constandie.

Constandie dat-a și el «paratesis de bună voie»?

Așia afirmă unele acte, dar altele, din contră, ne arătă pre Al. Suțul prigonind și destituind pre Constandie. Dăm în anexe nota lui Marco către Von Schladen, din care se vede cele petrecute la d stituirea lui Constandie (Filiti)¹.

«Că de bună voie și nesilit paretesis în scris și arătând lepădarea cu destoinicie cerută» a dat Constandie, dice Divanul, la 28 Iulie an 1819. Acest Divan se adună la Curtea Domnăscă «și făcând chibzuire se alese cu sfat de obște a se rindui Episcop, la mai sus numita Episcopie a Buzăului, cuviosul Gherasim Arhimandritul, ca un *pămên-tean cuvios* și din cercare cunoscut destoinic spre a bine otcârmui acastă sfintă casă a Episcopiei». (Veđi anexele după «Cron. Greci» de Erbiceanu.

La 27 Iulie 1819, în aceiași ți, aprobă Al. Suțu alegerea și se face și ipopsifiarea cu alaiul cuvenit².

1. Veđi anexele după Hurmuzachi X, pag. 69, et seq.

2. Iacă actele relative :

Iw Alexandru N. Suțul Voevođ i gospod. Zem. Vlahiscoe.

De vreme ce cuviosul Arhimandrit Gherasim, ca un pămên-tean cuvios și din cercare cunoscut destoinic spre a bine otcârmui acastă sfintă casă a Episcopiei, s'a'î ales prin sfat de obște de către părinții Arhieriei și de Dumnelor boerii, vrednic de a se orîndui Episcop la sfinta Episcopie a Buzăului, primită este și Domniei mele acastă obștească alegere, pe care și întărinnd-o, otărîm ca întocmai să se facă urmare.

(Pecetea gp.d.) *Vel Logofet.*

Prea Înălțate Dómne.

Am înțeles cu plecăciune luminată porunca Măriei tale, ce prin pitac ni se dă, de la 27 ale acestei luni Iulie, cum că Sfinția sa Episcopul Buzăului chir Constandie, a dat din însuși bună voe și nesilit paretesis în scris și arătând lepădarea sa, cu destoinice cuvinte se rogă Măriei tale a fi ascultată acastă paretesis a Sfinției sale, a căruia rugăciune, bine primită fiind Mariei tale, ni se poruncește ca, adunându-ne aici la Domnăscă Mariei tale Curte și făcând chibznire spre folosul obștiei, să alegem cu unire, obrazul ce vom socoti mai smerit și credincios de a se orîndui Episcop la mai sus numita Episcopie a Buzăului și să-l arătăm Măriei tale prin anafora, ca să se orînduiască în locul părintelui Constandie. Următorii fiind luminatei porunci, ne-am adunat cu toții aici la Domnăscă Curte și, făcând chibzuire, se alese cu sfat de obște a se rindui, Episcop la mai sus numita Episcopie a Buzăului, cuviosul Gherasim Arhimandritul în locul parintelui Constandie, ce de sineși s'a'î lepădat, ca unul ce este bun pămên-tean și îl scim că este cu frica lui Dumnezeu, cuvios, cu smerenie și destoinic cunoscut, din cercare, a otcârmui și a chivernisi acastă sfintă casă,

Cu ocasiunea numirei noului Episcop, Al. Suțul reînnoește hrisovul Episcopiei de Buzău pentru privilegiu, mili și scutiri, în 27 August 1819¹.

cu bună și lăudată orînduială și de alegerea ce se făcu prin chibzuire de obște nu lipsim a arăta, Înălțimeî tale, spre a se da și luminată întărirea Măriei tale la acéastă plecată a noastră anafora de drépta alegere ce se făcu.—1819, Iulie 28.

Al Ungro-Vlahieî Dionisie, Iosif Argeșiu, Galaction Rómnic, Grigorie Ghica Ban, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu vel Vornic, Gheorghe Filipescu, Constantin Dudescu, Ioan Știrbeîu, Iordache Golescu vel Vornic, Constantin Filipescu, Costache Rasti, Mihail Suțul, Pană Costescu biv Vornic, Grigore Ralea, Manolache Băleanu vel Vornic.

Cond. XLII, fila . . .

Iacă și alaiul ordonat pentru noul Episcop :

Orînduiala obicînuituluî alaiü iubitoruluî de Dumneșeî Episcop al Sfinței Episcopii Buzău, la eșirea din Domnésca noastră Curte, până la Metochul Sfinței Episcopii.

Polcovnicul de tîrg agiese cu Polcovnicul de seîmenî spataresc, gătiți cu capóde roși și calări, cu tótă slujitorimea Agieî, i arnăuți și toți lefegii și seîmenii, gatiți cu cepchienurile lor, pre jos.

Căpitanii za dorobanți cu Capitania lefegii, cu capóde roși și calări, cu toți dorobanții pre jos.

Trei Logofeți de țera de jos cu Logofétul de taina de țera de jos, gătiți cu binișe curate și calări.

Trei logofeți de țera de sus cu Logofétul de tainî de țera de sus, asemenea.

Rahtivan cu Iuz-bașa al Divanuluî, asemenea.

Doi Pitari cu trei Postelnicî, asemenea.

Doi alai-céuși cu orînduiala lor, pre jos.

Careta Domnéscă cu 6 t legari, înlăuntru părintele Episcopul cu doi Logofeți de țera de sus, mprejurul caretei 6 cirhodari.

Toți Logofeții de țera de sus, cu toți Logofeții de țera de jos, pre lângă careta, pre jos.

Iw Alexandru Nicolae Suțul Voevod i gospod. Zem. Vlahisco.

Cinstite și credincios boerul Domnieî mele Dumnéta vel Logofete za obiceiuri, să orînduescî pre Iuz-bașa al Divanuluî a întocmi alaiü întocmai după cum mai sus se arata, fară de a se face cătuși de puțin cusur, și mâne la . . . césuri din qi să se afle toți strinși în Domnésca noastră Curte. *tolico pisah gospod.* — 1819, Iulie 28.

(Pecetea gospod.). *Vel Logofét.*

Cod. XCVII, fila 7.

1. (Cod. XCIII, fila 830). Veđi actul între anexe.

Numai cum, și Vodă și Divanul, susțin, că Constandie s'a demisionat de bună voie, când în aceeași zi de 27 Iulie, Al. N. Suțul trimitea mumbașir să ridice din scaunul episcopal pre Constandie, de la Buzău, și să-l ducă surghiun la mănăstirea Tismana ?

Iacă pitacul relativ :

Iă Alexandru N. Suțul, Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Fiind-că Constandie, proin Episcop al Buzăului, uitându-și netăgăduitele sale datorii către pravilele, și cele Dumnețeesci și cele politicesci, îl supune a urma, și abătându-se în lucruri necuviinciose, ce cu totul sunt împotriva cinului și haractirului unui Arhieriei și împotriva făgăduinței ce dă un păstor, și către Dumnezei și către patrie, s'a rătat următor împotriva cinului său, după cum, prin obșteșca anafora a archiereilor și a boerilor țerei, pre larg ni s'a făcut cunoscut ; de aceea volnicim pre cinstit și credincios boerul Domniei mele biv vel Stolnic Scarlat Chițoran, să mērgă unde se va fi aflând numitul Constandie, și ridicându-l de acolo, să-l aducă la mănăstirea Tismana, unde poruncim cavioșiei tale, Egumene al numitei mănăstiri, să se fie în mănăstire sub bună pază și, fără de al doilea poruncă a Domniei mele, slobod să nu fie de a eși de acolo, iar orînduitului Mumbașir să i se dea adeverință de teslmatul său.—1819, Iulie 27¹.

(L. S.)

Ca o consecință a acestei dispozițiuni brutale, sunt actele următoare :

Io Alexandru N. Suțul, Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Dă pitac către Mitropolitul și către marele Logofăt de țera de sus Gheorghe Filipescu, «să meargă numai decât la metocul Episcopiei Buzăului de aici din Bucuresci, unde, făcând mai întâi catagrafie curată de toate cele ce se va fi aflând înăuntru, să le pună sub pecete, aducând acea catagrafie la Domnie ca să se vadă.—1919, Iulie 27².

(L. S.)

Vel Logofăt.

. . . *Zemle Vlahiscoe.*

De vreme ce Constandie, proin Episcop al Buzăului, uitându-și netăgăduitele sale datorii... (ca mai sus), drept aceea volnicim, Domnia mea, pre Dumnelui, cinstit și credincios boer Domniei mele. Alexandru Filipescu vel Logfăt de țera de jos, să mērgă la Episcopia Buzăi, unde fără veste sosind, să facă îndată

1. Cod. XCVI, pag. 59.

2. Cod XCVI, pag. 60.

zapt nu numai ale Episcopiei tóte mișcátore și nemișcátore, ci și chiar pe ale numitului, orî-ce va fi avënd acolo sau în altă parte, cât și la metocul de aici din București, care acele luându-le, prin catagrafie sub iscălitura Dumitale, să le aducă aici; precum și pentru ale Episcopiei și ale metocului lucruri, să orînduiască a se face osebită catagrafie după orînduială, iar pe de altă parte, ridicându-l pe numitul, să îl facă tesliú în mâna . . . ca să urmeze, după cum cu osebită poruncă a Domniei mele este poruncit. — 1819, Iulie 27.

(L. S.)

Vel Logofăt.

Catagrafia ordonată a se face la Episcopia de Buzëu, nu se realizează, de óre-ce numa' în 13 Octombore 1819, Al. Suțul, rinduesce din nou pre Logofătul de țera de sus să mērgă cu un delegat al Mitropoliei să facă catagrafia și să predee țeștea Episcopiei în primirea noului Episcop ¹.

Al. N. Suțul voind să aibă un scaun Episcopal vėdov, recurse la acest mijloc de denigrare și amenințare în contra lui Constandie. Acesta, mai timid decât alții, nu mai asté, tă indeplinirea amenințărilor, și dete «*paretesis* de bună voie!» Nu târđiú. sub protecțiunea Consulului rusc. Constandie reintră în favoruri, dar nu revine și la Episcopie ².

1. *Pitac către vel Logofătul de ț'ra de jos pentru a face de al doilea de isnovă catagrafie Episcopiei Buzău.*

Io Alexandru N. Suțul, Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnóta vel Logofete de țera de jos, la paretisis, ce de bună voie a ı fost dat Sfinția sa proin Episcop al Buzėului, chir Constandie, lepădându-se de sarcina acelei Episcopii, s'au fost închipuit atunci din porunca Domniei mele, a se face catagrafie curată și deslușită de tóte ale Episcopiei, mișcátore și nemișcátore, dar fiind-că acea catagrafie n'a ı luat sėvėrșire, poruncim Dumitale, ca luând impreuna și din sfinta Mitropolie pe carele va orîndui prea Sfinția sa părintele Mitropolitul, doı vechilı obicei, sa aibă a face de isnovă catagrafie cu deslușită arėtare, nu numai de tótă zestrea sfintei Episcopii până la cel mai mic lucru, mișcátor și nemișcátor, câte a ı primit Sfinția sa proin Episcopul chir Constandie, după ce s'a făcut Episcop, ci și câte cu fóie va arėta Dumitale, că a ı mai adăogat Sfinția sa lângă acelea de atunci până acum, în căta vreme a ı stătut Episcop și tóte acelea să le faci teslim în zaptul noului Episcop al Buzėului chir Gherasim și făcėndu-se treı catagrafiı asemenea una cu alta, iscălite atăt de proin Episcopul chir Constandie. cât și de noul Episcop chir Gherasim și de Dumnóta, să se dee una la sfinta Mitropolie. alta la Episcopul cel no ı și alta să se aducă la canțelaria Divanului Domniei mele a sta în păstrare. *i saam receh gospod.* — 1819, Octombore 13.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofăt.*

Cod. XCVI, pag. 87.

2. Veđi Docum. Hurmuzachi X, pag. 69.

O altă vacanță de episcopie se făcu prin mórtea mult cunoscutului și laudatului Episcop Iosif. Acéstă mórte se întâmplă în luna Octombrie 1820. Imediat Al. Suțul convócă obștea boeréscă și Divanul, să-i propună candidatul agradat de el. Acésta adunare nu supune, ca altă dată, o listă de trei candidați, din cari Vodă se alegă pre unul, ci propune de Episcop la Argeș pre *Ilarion* Arhimandritul, «ca unul ce este om cu ideie, pre care îl scim că este om cu frica lui Dumnezeu, împodobit cu învățatură, cuvios, cu smerenie și destoinicie, cunoscut și din cercare.»

Vodă aprobă la 3 Noembrie alegerea lui *Ilarion*, a aceluși Episcop care, mai târziu, va fi amicul celebru al lui Tudor Vladimirescu.

Iacă actele relative :

În Alexandru Nicolae Suțul, Voevod i gospod. Zem Vlachiscoe

Citindu-se înaintea Domniei mele acéstă anafora a Dumnélor veliților boeri, am luat séma cuvintelor pentru care aleg Dumnélor de diadoh la Episcopia Argeșulni pre cuviosul Arhimandrit chir *Ilarion*; cu adevărat cuvântul cel drept trebuia să'î povățuiasca a dori de un Episcop, cu acest fel de îmbunătățiri, în ce chip mărturisesc, pentru mai sus șisul bărbat. Drept aceea, Domnia mea, pe nimenea altul cu îndemână gășind mai destoinic de cât cel arătat și încredințându-ne la mărturia Dumnélor boerilor, primim alegerea și întărim anafora acésta.—1820, Noembrie 3.

Iscălitura gospod. (Peceta gospod)

Vel logofăt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminata poruncă a Înălțimei tale, ce prin pitac de la 30 ale trecutului Octombrie ni s'aú dat, că, precum ne este sciut, dându'și obștescul sfârșit Sfinția sa Episcopul Argeșiu, chir Iosif, în locul căruia urméza a se orândui altul, de aceea porunceșei Măria ta, ca adunându-ne cu toți la Domnéscă Mariei tale Curte și chibzuind cine se cuvine a se orândui Episcop Argeșiu, alegându-l a fi om cu idee și destoinic, pre carele prin anafora sa'l arătam Înălțimei tale, urmatori fiind luminatei Mariei tale porunci, ne-am adunat cu toți aici la Domnéscă Curte și făcând chibzuire, se alese, cu sfat de obște, a se orândui în locul răposatului Episcop, la mai sus numita Episcopie, cuviosul Arhimandrit chir *Ilarion*, ca unul ce este om cu idee, pre care îl scim ca este om cu frica lui Dumnezeu, împodobit cu învățatură, cuvios, cu smerenie și destoinic, cunoscut și din cercare de a otcărui, a chivernisi și a păstori acéstă cuvintătoare turmă cu bună și laudata orânduială și de alegerea ce se făcu, prin

chibzuire de obște, nu lipsim a arăta, Înălțimei tale, spre a se da și luminată întărirea Măriei tale la această prea plecată a noastră anafora de dreaptă alegerea ce am făcut.—1820, Noembre 1.

Barbu Văcărescu vel Ban, Istrate Crețulescu vel Vornic, Grigore Băleanu vel Vornic, Mihalache Manu biv vel. Vornic, Grigore Filipescu vel Vistier, Constantin Samurcaș vel Vornic, Iordache Slătineanu vel Logofăt, Gheorghe Filipescu Vornic, Manolache Arghiropolu biv vel Logofăt, Constantin Duțescu, Iancul Văcărescu vel Logofăt, Scarlat Grădișteanu Vornic, Ioan Știrbeiu Vornic Nicolae Văcărescu vel Vornic, Dumitrache Racoviță, Constantin Cămpineanu, Costache Rasti, Manolache Băleanu vel Logofăt, Alexandru Ghica biv vel Logofăt, Constantin Cantacuzino. Grigorie Ralea vel Vornic, Dumitrache Hrisoscoleu, Grigorie Romanitis Vistier, Nicolache Filipescu, Alexandru Vilara biv vel Agă, Mihalache Cornescu biv vel Vornic, Nicolae Golescu Logofăt, Nicolae Ghica vel Vornic, Surlat Mihălescu.

La 5 Noembre 1820, Ilarion capătă Cârja din mânia lui Al Suțul, la Curtea căruia e adus cu alaiul intocmit de vel Logofăt al obiceiurilor la 4 Noembre 1820¹.

Noul Domn Al. N. Suțul se preocupă de Biserica română, dar mai adese urmărind interese materiale. De așa natură se par a fi următoarele acte:

a) In 3 Februarie 1819, noul Domn scrie lui vel Logofăt de țera

1. Veđi anexa după Cond. 97 pag. 8.

Condica de obiceiuri No. 100, pag. 33 verso, amintesc cu ce chip se făcea alegerea de Arhieru de scaun : «Când vre-o Episcopie rămâne în ved. vie și, după orinduală, face trebuință a se orindui alt Episcop în locul celui care a fost, se adună întâiu Mitropolitul cu cei-l-alți Episcopi (decă e alegerea de Mitropolit, se adună numai Episcopi) și cu Dumnelor veliții boeri, halia și mazili, și face alegere de trei obraze, ce-i socotesc că sunt vrednici de acesta trebă, și-i arată Domnului prin anafora; apoi într'aceeași séra se face la Mitropolie și bisericessile *psifi*. Iar a doua zi il hirotonesce Episcop. Apoi il aduce Mitropolitul la Curtea Domnescă și sta în postelnicie până când ese Domnul în Divan și șede în Scaun, când atunci viind al 2-lea Postelnic și pottindu-i, merg înaintea Măriei sale și după ce Măria sa dice Episcopului, că după alogeraa Mitropolitului și a boerilor se orinduesce Episcop și urmând după bunele povățuirii ale Eclis'arhului, se nădăjdnesce buna pastorie a Eparhieii, il îmbracă vel Logofăt de țera de sus, luând din mâna Eclis'arhului și *Λαβρακβα*, din mâna Eclis'arhului il dă în mâna Domnului, iar Domnul il dă în mâna Episcopului. Apoi acesta face mulțămită prin cuvânt glasuit și după sêvêrșirea acestora merge cu Postelnicul, de unde, iarăși cu al 2-lea Postelnic, se poffesc dimpreună cu toți veliții boeri la ceremonia cafelei și de aci merge cu alaiu la Mitocul Episcopiei în caretă Domnescă dimpreună cu al 2-lea Logofăt de cri-ce țera se va găsi. Puțină schimbare era la ceremonialul Mitropolitului ipospsifiat.

de sus să deschidă o anchetă asupra stărei în care se află toate mănăstirile din țară, «*mai virtos a celor ce sunt Domnesci*»:

Iă Alexandru Nicolae Suțul, Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnóta vel Logofete de țera de sus, fiind-că una din neapăratele datorii ale Domneșcei noastre privigheri și îngrijiri, cunoscem a fi și buna întocmire și îmbunătățire starei mănăstirilor ce se află într'acéstă Dómnescă a noastră țară, iar mai virtos a celor ce sunt Domnesci ale țerei, ca unele ce se află numai sub a Domniei otcârmuire, de trebuință am socotit ca mai întâi să luăm o desevêșită pliroforie în ce stare se află acum fieș-care dintr'aceste mănăstiri ale țerei, câte adeca dintr'insele sunt slobode de datorie? câte se află sub datorie și sub câtă datorie sunt? pentru care pricină? cine se află Egunen la fieș-care mănăstire? cu ce simfonie și care sunt datoriile fieș-cârui după ctitoricescul hrisov al acei mănăstiri? De aceea dar, printr'acést Domnesc al nostru pitac, poruncim Dumitale, ca pentru toate aceste de mai sus arătate, să faci cercetare cu deamêruntul și sa arêți Domniei mele prin anafora, cu întrégă pliroforie, *tolco pisah gospod.* — 1819, Februarie 3.

(Pecetea gpd.) *vel Logofêt.*

Cond. X' VIII, pag. 11.

În Octombrie 1819, ancheta o dirige, mai ales asupra mănăstirilor¹. închinat, Domnitorul întocmesce o comisiune, compusă din vel Logofêt Const. Golescu și biv vel Spătar Iacovache Rizu, să iee socotelile tuturor mănăstirilor închinat și să raporteze: ce Egunen are și de când este? Ce venit are? Ce embatichi dă Egunenul pre fie-ce an? Și ce soroc are să o mai țină și cum ține mănăstirea?

1. *O ancheză morală ordonă Vodă a se face despre mănăstirea Mărcuța:*

«Prea Sfinția ta părinte Mitropolit, iubitorule de Dumneșeu, Sfinția ta părinte Episcópe al Argeșului și Sfinția ta Arhieroule Sevastii D-vóstra veliților boeri ai Divanului Domniei mele, vrënd Domnia mea a ne pliroforisi și pentru mănăstirea Mărcuța, cu ce tes'ament este lăsată și legată de către rēposatul ctitorul ei și sub a cui otcârmuire? cum și veniturile ei, unde au a se da și a se cheltui și pentru cele trebuincioșe ale mănăstirei dregeri, de către cine are a se face și cu ce orânduială? cum și după petrecania rēposatului Ctitor, ce dicheomă pot avea asupra acestei mănăstiri cei ce se vor trage din némul Ctitorului, de aceea poruncim, că aducênd față pe Năstavniceul monastirei cu condica cea pecetluită de rēposatul Ctitor i cu verți ce alto documenturi se vor fi mai aflând la mănăstire, și citindu-le toate cu buna înțelegere, să arêtați Domniei mele în scris cu întrégă pliroforie. *tolco pisah gospod.* — 1819, Martie 28.

Cod. XCVI, pag. 31.

Câți locuitori are? De își are buna cuviință atât în Sfânta mănăstire, cât și la odași? De sunt drese și învelite? Câte mori, vii, prăvălii, hanuri și robi are mănăstirea? Ca ce sumă de venit pot aceste să aducă în fiecare an? Află-se mănăstirea datoră cu zapise avlicesci? Ce privilegiiurii sevă milii Domnescii are? ¹

1. *Pitac către Dumneșul vel Logofătul Constantin Goleșcu și către Dumneșul biv vel Spătăru Iacovache Rizu, pentru a lua socotela mănăstirilor străine, la tôte, și a arăta fieș-care mănăstire ce venit are și Egușenul care este și de cân' este.*

Cinstișilor și credincioșii boerilor ai Domniei mele, Dumneșta vel Logofete de țera de jos Constantine Goleșcule i Dumneșta biv vel Spătăru Iacovache Rizul, vė facem în scire, că din ceasul ce am sosit, Domnia mea, într'aceșt de Dumneșeu păzită scaun al Domniei mele, cușetul și rivna ne-a' fost și ne este, pre cât ne va fi prin puțință, a aduce la bunătate și îndestulare și cele mai lăudate îmbelșugări și folosuri ale țerei și ale supușilor noștrii, cari locuesc sub a noastră oblașuire, a le înmulți. a face și altele ce vor fi lipsă, cari aduc bunătate, iar pe cele rele și stricătore, să le depărțam, ca să petrăcă în fericeire, căci a lor fericeire este a noastră bucurie și mulțămire precum în faptă sunt vėđute; drept aceea, între altele ce Domnia mea le privim cu luare aminte, am vėđut și starea mănăstirilor ce sunt închinare la locuri străine, rău chivernisite și încă unele dintr'ensele au ajuns de și-a' înștrăinat și moșii i alte acareturi ce au fost înzestrate de la răposaișii ctitori și de alți pravoslavnicii creștini și, ne suferind Domnia mea a trece cu vederea cea deseversită stricare și prăpădenie a lor, cu ajutorul a tot țitorului Dumneșeu, puind în gând a face o bunătate folositore și voind ca mai întăiu să ne pliroforisim de starea acestor mănăstiri, orânduim pre Dumneșoștră, ca cu tătă silința, să faceți scupă cercetare pentru fieș-care mănăstire osebit: unde se afla închinată? cine este Egușen? de când se află orândușit? cu ce așeđământ o ține? ce embatichi i dă pre an și ce soroc are să o mai ție și cum ține mănăstirea? câi locuitori are? de își are buna cuviință atât în Sfânta mănăstire cât și la odași, de sunt drese și învelite? Al doilea sa cercetați câte moșii, vii, prăvalii, hanuri și câi robi are mănăstirea și ca ce sumă de venit pôte să aducă pre an fieș-care acaret sevă lucru și câte din moșii sevă acareturi se află date la arendași pre mai mulți ani? cu banișii luați sevă nu, și cât soroc au să le mai ție? cum și cât se află mănăstirea datoră cu avlicescii zapise, într'acuș vreme de Egușen este făcută cea datorie? Al treilea să cercetați ce privilegiiurii și milii Domnescii are prin hrishove i cărți și ce venit aduc acele milii pre an? tôte să le descoperiți a lua adevărata și curata pliroforie, la care orș-ce ajutor va trebui Dumneșoștră spre înlesnirea acestora, să cereți de la Dumneșului, cinstit și credincios boerul Domniei mele, vel Logofătul de țera de sus Gheorghe Filipescu și făcând Dumneșoștră silință spre seversirea acestora, cât va fi prin puțință mai far' de zăbavă, să arătați Domniei mele cu întregă pliroforie pentru fieș-care mănăstire osebit, *tolco pisah gpd.*—1819 Octombře 25.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofăt.*

Asemenea informațiunii le cerea Alexandru Suțul dicând, că a pus în gând «*a face o bunătate folositoare*». Ce bunătate? nu spune și suntem inclinați a crede, că acea *bunătate* avea să-l folosescă mai întâiu pre el Domnitoriul.

În acest sens Alexandru Suțul adresază Ispravnicilor o osebită circulară în 29 Octombrie 1819¹ și către Caimacamul Craiovei.

Ispravnicii nu se grăbesc de loc... De sigur, *câștigați* de Egumenii greci, ei lasă circulara fără răspuns... Al. Suțul reia afacerea în anul următor 1820, tocmai la începutul lui August, adresând Ispravnicilor o nouă circulară, cu amenințare, că de vor mai întârziia informațiunile, vor avea mare învinovățire².

Prea puține luni rămân din Octombrie 1820 până la Ianuarie 1821, pentru ca să fi avut Al. Suțul timpul de a-și realiza planul de stârcire a mănăstirilor închinete.

1. Cod. XLVI, pag. 94.

2. *Cărți Domnesci legate pe la to'ie ju lețele pentru to'te mănăstirile străine.*

D-vostre Ispravnicilor ot sud... senătate! Vă facem în scire, ca sunt două luni trecute de când s'a'î scris Dumnelor de către Dumnelui vel Logofet de țera de jos și de către Dumnelui vel Postelnic, ca să rinduiți oamenii credincioși a cerceta pentru moșiile și alte acareturi ce au mănăstirile străine într'acest județ, trimițându-se și foia după arătările Egumenilor și ca să se cunoscă de au arătat Egumenii adevărul s'ei nu, vi s'a'au fost scris ca să orinduiți oamenii vredeicii a cerceta atât cele arătate în foie, cât și alte moși și acareturi de se vor mai găsi ale mănăstirilor străine: de ce stare sunt? Ca ce venituri au? și de sunt vindute în arendă, cu ce preț sunt vindute? Dreptul adevăr descoperind, să trimiteți catagrafie cu întreaga pliroforie. Și după trecere de o lună de zile, nevedându-se nici o urmă din partea Dumnevostre, a'î mai scris Dumnelor orinduiții boeri, ca să trimiteți negreșit cercetarea cu descoperirea cea ce ută; dupe care de abia au venit de la două județe răspunsuri că au primit cele din urmă scrisori și că vor urma. Ci fiind-ca pentru acesta, încă din trecutul Octombrie 29, lét 1819, s'a'au trānis poruncile Domniei mele către Dumnevostre, de când am însărcinat pre acești doi boeri cu trēba acesta, coprindețore pre larg ce au a face, ca cele ce vor fi cerute de Dumnelor, spre urmarea și sevērșirea acestui trebii, să o puneți în faptă și cerēnd de la Dumnelor boerii a ne arēta sevērșirea ce au facut, am luat pliroforie că din pricina ameliei Dumnevostre, nu s'a'î putut da sevērșire. De care ne-am tulburat asupra-vē: de ce să fiți cu nebăgare de sēmă la porunca ce vi se dă și la cele ce din porunca Domniei mele vi se scrie? Care acesta fiind cusur al Dumnevostre, de o cam-dată se trece cu vederea, și iată că vă poruncim strașnic: altă dată să nu mai faceți acest fel de urmarc, că veți cadea la învinovățire și cum mai fără de zabava sa trāmiteți catagrafia cea ceruta la Dumnelor orinduiții boeri. De care să avem Domnia mea însciințare și fiți senatoși.—1820, August 5.

Cod. XCVIII, pag. 273.

Cât p ntru a imbunătăți starea materială a bisericelor Domnesci, nu aflăm urme sub Domnia lui Al. Suțul. Abia e vorba de 2 clopotnițe ¹.

Va să dîcă, clopotniță de lemn, in loc de cea de peatră ori de cărămidă! Iaca imbunătățirea materială! Apoi, nici se putea face alt cum cu sistemul de *Egumeni-embaticari*, a lîcă intreprindători de exploatare a averilor mōnăstiresci.

Ast-fel, rolul bisericeî, in evoluțiunea națiunei române, era fōrte redus, de nu cu totul nul. Domnitorul, nu-î vorbă, ascultă regulat «Orațiile» ce i se citiau, ori i se rostiau in ziua de lăsat de sec ² ori de Pasci ³, mergea cu mari alaiuri, la Mitropolie ori la cutare Biserică ³,

1. Mitropolitul și Divanul supune anaforaoa Domnitorului pentru réua stare a clopotniței de la mōnăstirea Zlatari și că amenință primejdie la trecători. Alexandru Suțul, in 4 August 1820, aprobă dărimarea clopotniței și inlocuiree ei printr'una de lemn provizorie, «iar cānd va veni mōnăstirea in îndestularea de avere, să se zidescă cu cărămida». Domitorul mai menționoză și clopotnița de la mōnăstirea Sfintului Ioan, «poruncim Dumitale vel Agă, ca prin mai Mar-bașa de lemnari și zidari și alți meșteri cu sciință, să se facă cuviincioasa chibzuire, de este neaperat trebuința a se dērîma, dupē starea in care se află acum, pentru ca să nu se întēple vre-o primejdie și pāna unde se cuvine a se dērîma ca să se ridice apoi de lemn ? și să ne arēți in scris».—1820, August 4.

(I. S.)

Vel Logofēt.

NB. Anaforaoa Mitropolitului și a Divanului a fost provocata de o alta a Casei Eforilor podurilor.

2. Veđi orația citita de lăsatul secului de brinđa, la 16 Februarie 1819, in Cod. XCVIII, pag. 107. Aceeași fu citită și in 8 Februarie 1820. De la Alex. Ipsilant, stilul acestor orațiuni nu a variat aprōpe de loc. Era o cuvēntare tradiționala, steriotipă. Veđi acōstă orațiune in anexe.

3. Cod. de obiceiuri (No. 97), descrie așa obiceiurile de la Pasci :

«Se dîce obiceiul cuvēnt de al 2-lea Logofēt de țera de sus, dupē eșirea din Biserică aflāndu-se Măria sa Voda in Scaun. *insă in Scaunul cel mic*; Dumnélor boerii veliți cu *rezmurile*, stau in piciōre și dupē dîcerea cuvēntului, se face sărutare de mână obștēscă.

Sēvērșindu-se Liturghia și scriindu-se Evanghelia de treî Logofeți, pece-tluindu-se de Măria sa prin vel Logofēt de țera de sus, vine in Divan pre Scaun și mai întēiū se face surutare de mână și, dupe ce ispravesc *dodecađa*, se dă confeturi, vutca și cafea și la toți boerii și așa se ispravesc cu puscî, trōmbiți, meterhanea. A doua dî de Pasci, se string boerii in Divan. Șēde Măria sa pre pat și boerii pro lavită. Se dîce orația de *dascăliș* școlelor Domnesci, apoi se face țeremonia iarăși cu puscî și dulcēță și cafea. Pe urma vin Consulii spre hiritismos in casa. Merge Maria sa Bezadea spre hiritismos la P. S. părintele Mitropolit. Și se ispravesc. Și se ală și Dumnélni vel Spătar, Aga, Hatman, Vornicu, de Politie cu Zapcii și oameni Dumnélor numai cu calpacele și semnele in mână. In tot-d'a-una a doua dî se țin orațiile».

Cod. XCVII, fila 9, verso.

Veđi alaiurile in auexe.

primea pre Mitropolit cu Sfinta Iconă de Crăciun¹, cu mare pompă asista la osfeştania de Bobotéză², cununa şi boteza boerii şi fiii de boeri, dar *religiunea* nu se câştiga mult din toate aceste practice.

Afară din practica şi părăzile cunoscute rolul ce iea Domnitorul Al. Suţul faţă cu Biserica nu este tot-d'a-una corect. El iscălia atribuţiuni de ale Clisiarhului, trâmîţînd, cu propria sa judecată, la închisore feţe bisericesci, tot aşa cum surghinise la Tismana I re Elis-

1. *Intocmirea cum este a se urma după obiceiii la ajunul Crăciunului şi a doua zi de ajun.*

În ziua de ajunul Crăciunului, după césurii, se afla Prea Sfinţia sa parintele Mitropolit şi Dumnélor boerii veliţi, dimpreună cu iubitorii de Dumneđeii părinţi Episcopii la Curtea gospod., unde trecînd Măria sa la dreapta în Divan şi şedînd în pat, vine Logofeţii Divanului cu Sfinta Iconă a născereii Domnului nostru Isus Hristos şi o dă în mîna Logofetului celui mare şi Logofetul cel mare o dă Prea Sfinţiei sale părintelui Mitropolit şi Mitropolitul apropiindu-se către Maria sa Vodă, cu Sfinta Iconă. Se scôla Măria sa în picioare şi stînd pre postav jos închinându-se, sărută Sfinta Iconă, începînd pre loc cîntăreţii gospod. a cînta troparele născereii Domnului. Se aruncă pistole, puscii şi tunurii... Toţi boerii se află cu rezmurile şi semnele în mîni, în picioare şi fără de ţerimonia de cafea, trece Măria sa la harem, iar césurile se citesc în Biserica Curţei gospod. fără de *paratacsis*.

A doua zi, în ziua de Crăciun, pe la 10 césurii din noapte (?) Prea Sfinţia sa părintele Mitropolit cu iubitorii de Dumneđeii părinţi Episcopii, se află la Biserica, unde va fi a merge Măria sa. Iar Măria sa mai înteiu ese în odaia cea mare îmbrăcat cu cabaniţă şi îmbracă pre Dumnéluul vel Postelnic, pre Dumnéluul vel Spătar-Caftan pe Serasir şi apoi pre loc purcede la Biserica. Şi după şevêrsirea Sfintei Liturghii, trece Măria sa drept în Scaun în Divan, unde şade Dumnéluul vel Spătar lângă Măria sa Vodă alătura, cu sabia incins şi cu caftanul îmbrăcat şi toţi Dumnélor veliţi boerii cu rezmurile şedînd la la laviţă. Să dă cafea şi vutcă, dându-se pistole şi puscii şi meterhanéua cîntînd *seder Aga*, iar sêrutării de mîna nu se face într'acéstă zi.

Cod. XCVII, fila 39.

2. Veđi alaiul şi parada de Bobotéză la anexo. (Cod. XCVII, fila 22).

Teremonia ce se face la lăsatul secului de brânză.

Duminică, după ce ese Măria sa Vodă de la Biserica şi işi bea caféua la harem, trece, cu obiceiuitul alaiu, în Divanul cel mare şi şede drept în Scaun, unde numai docât ese afară Logofeţii de ţera de sus şi cuvîntéza cuvîntul *ce este obiceiuit* şi trecut în condica Divanului, cerînd ertăciune de la Domn din partea boerilor şi a ţerei. (*Biata ţera, ea se ruga de ertare! V. A. U.*) Isprăvindu-se acésta, pe loc începea Beizadelele a săruta mîna Măriei sale cum şi toţi boerii ce se vor a la, de obşte şi după acésta se dă obiceiuita cafea, şedînd la laviţă toţi şi în urmă trece iarăşi la harem Măria sa cu alaiul ce ai venit.

Cod. XCVII, fila 23, verso.

copul de Buzău, Constandie. Aşa vom cita cazul a doi preoţi din satul Peatra (Teleorman). Al. Suţul, scrie la 22 Februarie 1819:

Prea Sfinţia ta părinte Mitropolit, fiind-că aceşti lude Preoţi ot satul Piatra din sud Teleorman, ale căroro nume se însemnară mai jos, s'a u arătat cu fapte netrebnice şi împotrivitóre la cinul şi podvigul preoţesc, am otărit Domnia mea, ca să li se ridice Darul Preoţiei şi să se aşede in dajdie cu lude; de aceea dar, cu nefer de la Delibaşa se trimiseră aici la Sfinta Mitropolie, căroro ridicându-li-se Darul Preoţiei de către Prea Sfinţia ta, să se trimită iaraşi inapoî la Delibaşa, spre a se face urmarea otăririi ce este dată de către Domnia mea. *tolco pisah gospod.*—1819, Februarie 22¹.

Apoi mai milostivindu-se, peste 4 zile, nu le mai ia Darul, ci 'i surghiunesce la Mönăstirea Căldăruşani, vestind acesta Mitropolitului aşa:

Iă Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe

Prea Sfinţia ta părinte Mitropolit, cu tóte că lude doi Preoţi ot satul Peatra sud Teleorman, a căroro nume se însemnară mai jos, pentru netrebnicile lor urmarî cu cari s'a u arătat, s'a i fost dat porunca Domniei mele, prin pitac de la 22 ale acestei luni, ca să li se ridice Darul Preoţiei, dar milostivire facënd Domnia mea, 'i-am ertat de acea osindă; ci spre înfrânarea lor, poruncim ca atât aceşti doi preoţi anume cât şi . . . ce au fost împreună la acea netrebnică faptă şi se află la satul Peatra, aducëndu-se de acolo sa se trimită câte trei împreună, de către Prea Sfinţia ta, surghiun la Mönăstirea Căldăruşani, dând poruncă egumenului de acolo ca să' i aibă in bună pază de unde se nu fie slobođi până se va da al doilea poruncă a Domniei mele. *tolco pisah gospod.*—1819 Februarie 26².

Vel Logofăt.

O lună după aceea, vedënd nemulţămirea ce produsese încălcare de el a atribuţiunilor Mitropolitului, iértă preoţii:

Prea Sfinţia ta părinte Mitropolit, fiind-că după jalba ce ne au dat popa Grigore i Popa Drăgan ot satul Peatra din sud Teleorman, ce se afla surghiun la Mönăstirea Căldăruşani, rugând a fi slobođi dintr'acéstă osindă, aprópe fiind acum şi viitórele Sfintele sərbătorî ale Invierei Domnului nostru Isus Hristos, ne-am milostivit Domnia mea asupra-le şi 'i-am ertat de pedópsa surghiumlăcului; de aceea, poruncim, ca să se scrie de către Prea Sfinţia ta cuviosului

1. Cod. XCVI. pag. 16.

2. Cod. XCVI, pag. 18.

Stareț al mănăstirii Căldărușană, ca sa le dea slobozenie mai sus numiților Preoți, a merge pe la casele lor. *tolco pisah gospod.* — 1819, Martie 24.

Vel Loaofăt.

În procesele de divorț nu cutéză a se amesteca Al. N. Suțul. El aprobă ori-ce otărîre ce — în acéstă materie — dădeaŭ prelații țerei. Iacă un cas :

Iw Alexandru Nicolae Suțul Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Citindu-se înaintea Domniei mele acéstă anafora a părintelui Mitropolit, s'au citit împreună și jalba ce ne-a dat Sultana, ce a fost soție lui Tanase Cojocarul, arătând că, și după ce s'au despărțit prin otărîre bisericescă de către numitul, tot nu are odihnă de densus, ci cu mai multă vrăjmășie, viind la casa ei, o necinstesce cu vorbe proste, încă îndraznesce a o și bate; cerënd ca să fie apërată despre supărările lui. Decî, de vreme ce Prea Sfința sa părintele Mitropolit ne dă pliroforie că jăluitórea Sultana, prin cercetare și hotărîre bisericescă, este despărțită de către Tănase, poruncim ca, dupe aceeași bisericescă hotarîre, să se facă urmare întocmai și Dumnéta vel Hatmane al Divanului, să dai nizam numitului Tănase, ca de acum înainte să nu mai îndrăznescă a mai face Sultanei cătuși de puțină supărare. — 1819, Decembre 7.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofăt.*

Prea Înălțate Dómne.

Dupé luminată poruncă ce mi se dă la acéstă alăturată jalbă a lui Tanase Dimanciu Cojocarul, intrând în cercetarea plângerei jăluitóruului, ne-am pliroforisit că acéstă pricină s'au străgănat mai nainte vreme, atât aici la Sfînta Mitropolie, cât și la luminat Divan, de unde se vęd și hotărîri făcute, înca în acea după urma și carte de despărțen'e dată la mîna Sultanei, de procatohul nostru Prea Sfinția sa chir Nectarie, și ca un lucru ce este hotărît mai dinaintea noastră, noi nu putem sa intrăm mai mult în cercetare. — 1819, Iunie 2.

Dionisie al Ungro-Vlahiet.

Cond. XCV, pag. 8.

*

Revenind la noul Mitropolit, se cade să arătăm aci câte-va acte importante din archipăstoria lui.

1) La 9 August 1819, Mitropolitul în unire cu Episcopii, propun lui Al. N. Suțul, în interesul mântuirii Mitropoliei și a Episcopilor de datorii, un nizam nou, după care titularii acestora să nu mai fie învoii a se imprumuta cu bani pre numele Bisericeilor lor, afară de trebuințele neapërate ale țerei. Veri ce zapise se vor semna de acum

înainte de Țișii Mitropolit și Episcopii, pentru alte scopuri împrumutându-se, să nu fie valabile.

Acastă propunere merge în cercetarea Divanului, carele la 10 August 1819, se și grăbește a o aproba și a o supune prin anafora întăririi Domnesci. Domnitorul numai după două săptămâni îi dă aprobarea, la 24 August 1819.

Cum acest nizam interesa pre unii supuși străini, Divanul o comunică Consulilor Austriei, Rusiei, Franței și Prusiei

Măsura displace Consulilor și unii din ei protestă. Aceste proteste dau naștere unei corespondințe. Divanul și Domnitorul vădând acésta, intră cu armagzar la Pörtă și cere — vai! Ce timpuri! — aprobarea nizamului care interesă Mitropolia și Episcopiile din țără¹. O notă

1. Veđi actele în anexo.

Anxforaşa Prea Sfinției sale părintelui Mitropolit pentru zapise avlicești și scăparea Mitropoliei de datorii.

Prea Înălțate Dómnne.

Din Țioa ce cu ajutorul lui Dumnezeu și cu adăpostirea Măriei tale m'am suit la Scaunul Sfinției Mitropolii, nu este cu cuviința a 'mî aduce aminte mai adesea de alt-ceva, decât pentru pricina suirei mele, nici a mă indeletnici cu mai multă filotimie la alt-ceva, decât a arăta drépta alegere a blagorodnicilor boeri și cea pentru mine intru o unire domnescă Măriei tale cugetare; acest fel de îngrijire la multe lucruri înă póte indemna, însă lucrul cel mai d'ântăi și mai stapănitor, am socotit a scăpa pre Mitropolie de obșteasca ei datorie, și după ce voi arăta cu cuvânt când este trebuința a se împrumuta și când trebuie a fi datore să opréscă cele întemplatóre catahrisis ale împrumutării: Mitropolia, Episcopiile și totă obștea, atunci numai are dreptate să alerge la împrumutării și să iscălescă zapise avlicești, când întemplările vor arăta lucru neapărat, adică când este pusă înainte o netăgăduită obștească trebuința a țerei și pe lângă celelalte obștești ajutorințe se îndatoréză și Mitropolia și Episcopiile la analoghia împreunei ajutorințe, spre întempinarea acei neapărate a țerei trebuințe; atunci scăđându-se cheltuelilo din tóte Țilele, de nu vor ajunge veniturile acestor Sfințe locașuri, spre plata părții sinisforalei, ce le va ajunge, au voie a se împrumuta, cu soroc nunit, care împlinindu-se, să se rėfuiască și avlicescul zăpis să se spargă; iar când nu se va păzi un acest fel de soroc, atunci duhul zăpisului să rėmăe omorît, ne mai avėnd nici țarie, nici putere, și Episcopii să nu mai fie slobodii a mărturisi dedesupt zăpisul avlicesc al Sfinției Mitropolii, nici Mitropolitul să nu aibă putere a întări avlicești zapise ale Episcopilor, asemenea și când, ferescă Dumnezeu, se va întempla orî cutremur séu ardere de foc, în cât să se dărime séu să se arđă zidurile Mitropoliei séu ale Episcopiiilor, iar otcărnuitorii acestor Sfințe locașuri, făcėnd socotėlă veniturilor lor, nu se vor găsi de ajuns a se ridica séu a se preinoi acele derăpănate séu arse ziduri, atunci să se facă arėtatre Stăpănirii și Stăpănirea să orinduiască acéstă întemplare în cercetarea celor

originală în redacțiunea acestui arz este că boerii numesc Valahia cu ore-care emfază patriotică, cu numele de «Dakia» și *Daki* le dic românilor.

mai aleși ai țerei și după ce se va cerceta cu drept cuvânt și în frica lui Dumnezeu această cerere, sa se facă anafora către Stăpânire, care gășind-o cu cale să o întarască, spre adevărire de trebuința cea netăgăduită a alerga la împrumutătorii; într'acestași chip urmându-se acesta, și Sfinta Mitropolie și Episcopiiile să aibă voie spre facere de avliceșci zapise, în care să se coprină totă noimia, atât a obșteștii anaforale, cât și a întaririi Stăpânirei, și când împrumutarea va fi în suma mare și nu va sta mijloc să se răspundă la un soroc, atunci plata să pue în soroce de câșturi, iar când într'acest chip nu se va plăti datoria, atunci iarăși duhul acestor avliceșci zapise să rămăe omorit și fără putere. Într'acest chip cugetând pentru datoria obștei și împărțâșind părerea mea către în Hristos frații ce se află sub Sfinta Mitropolie-a Ungro-Vlahiei i iubitorii de Dumnezeu Episcopi, am primit anafora de la frația lor, prin care fieș-care arata obștea Episcopiei sale sloboda de avliceșca datorie, căci și datoria cea veche prin filotimie au refuit și nouă au îngrijit a nu mai adăoga: deci și eu tot într'această filotimie cădând cu zmerenie, arăt Măriei tale, că afară din datoria cea din zilele lui Dositei și Ignatie procatohilor mei cei bine socotiți care eo adună în suma de taleri 43.500, însă taleri 31.000 de la chir Ignatie, ne mai primind nici de cum altă datorie nici adaogând vre una nouă după parėtis celui ce mai înaintea mea au statut Erarh chir Nectarie, mă făgăduesc ca în puțină vreme sa arăt Mitropolia sloboda de mai sus dișca datorie și sa o păzesc de aci înainte neapucată de datornic mai no'i, afară numai de se va întempla, ferescă Dumnezeu, de obște trebuință a obștei nelăgăduită și cunoscuta de Stăpânire, când atunci împrumutarea luându-se după cuvânt drept cu chipul ce mai sus am diș, urmază a se face cu zapis avlicesc, această vestire va fi bine plăcută, fără indoială, bune credinței Măriei tale, fiind într'un glas cu cea de obște folositoare cugetare a Măriei tale. la cel de obște al nostru sprijinitor și forte mai nainte îngrijitor Domn, care se nevoiesce în tot chipul spre desăvârșita precurmăre a relelor întrebunțării și aședă din totă virtutea cele bune și măuitătoare, este veselie a afla, că buna sa cugetare se împartășesco la cei din prejurul său, ca pilda sa este rivnitore și că Erarhi, cele mai întâiu obraze se filotimesc a 'și implini, cea după datorie bună mulțămire, prin fapte bune, precum este neindatorirea Episcopiiilor și a Sfintei Mitropolii când nu esto obșteșca și droptă trebuință pentru care mărturisesc și în scris mă făgăduesc, având într'o cugetare cu mine pre iubitorii de Dumnezeu Episcopi și în Hristos frați; aceste dar sunt încredințat fiind bine primite de către înalta înțelepciunea Măriei tale, ca unele ce se află într'un glas cu cea de obște folositoare buna Măriei tale voință; de acum înainte orî care din frați în Hristos Mitropolii, ce vor sta în urma mea oblăduitori, se va îndrăzni a călca acest cu cuvânt drept și sfînt aședământ și bună starea a acestor Sfinte locașuri a strălucitei slavoslavi și creștinescului și dreptului credincios norod, de la care locașuri, atât sêraci, sârmani, vèduve și lipsiți, după datorie se mângăe cu cea pe tôte zilele dare de milostenie ce se face prin mânilor arhiercești, un acest fel de vrăjmaș a celui de obște folos, să fie blăstemat de toți

Sultanul dă firman, în care aproba regularea relativă la datoriile Mitropoliei și a Episcopiiilor, dar adaogă a face mențiune și de alte

Sfinții și de Dumneșii purtătorii parinți și sub judecata judecatorului celui drept, Domnului nostru Isus Hristos și Arhipăstorului la înfricoșata a doua venire, când are a răsplăti fieș-căruia după faptele lui, și anii Măriei tale rugăm a fi mulți și fericiți. — 1819, August 9.

Al Ungro-Vlahi Ț Dionisie, Iosif Episcop Argeșii, Galaction Episcop Rómnic, Gherasim Episcop Buză.

(nnd. XCIII, fila 61.

Anafora a obștească a boerilor asupra acestei pricinii.

Prea Înălțate Dómne.

După noima Domnescului Măriei tale pitac, citind cu luare aminte anafora Prea Sfinției sale părintelui Mitropolitului chir Dionisie, am vedut cât este bine credincios și mântuitor cugetul Prea Sfinției sale, căci scapă Biserica Dachilor de cele până acum aducătoare de stricăciune rele întrebuințări a împrumutărilor împrumutând de acum înainte, seii (mai bine am dice), tăind cu totul mâna Ierosilii, care fără de proprie putea să prefacă cea în parte iubire de bani, închipiind-o ca o bună și de Dumneșii primită credință și fără nici o cercutare să hrăpescă cele sfinte, cela ce are inimă de patriot și cea după datorie grijă la a obștiei folosință, dobândește multă pricina de bucurie citind această anafora a Prea Sfinției sale, căci fieș-care cuvântare arată învederat, că acest vitoz pământén Erarh se sirguesce întru adevăr, ca un privighetor păstor, spre îngrădirea turmei sale și spre a o păzi de toate părțile nebântuită; decii, ca nisce părtași și noi, de binele obștesc bucurându-ne și mulțămii fiind, lăudam pre Prea Sfinția sa. căci au dat în vedere o mare dovadă a Parintescii sale îngrijiri și cinstim după cuviință pre iubitorii de Dumneșii Episcopi, căci a i alergat împreună, cu osirdie, unde Ț-au chiămat folosința patriei. Aceste de obște folositoare sêvșșiri, Prea Înălțate Dómne, de se va cerceta cu de amăruntu, cel d'ânteiu început al lor se pogoră drept de la a Înălțimeii tale bunătate și cea d'ânteiu mulțamită a norodului Dachiei, după dreptate se cuvine Măriei tale, dintr'onsa isvorește toate cele de obște folosuri, dintr'onsa se revarsă adăparea cea prea curată a îmbunătățirii, pre care unul într'o parte și altul într'alta, pôte să o abată, după măsura trebuinței ostenelei sale și adăpând partea sa cu indestulare, să aducă în ființă roduri frumoșe și mântuitoare. Cuvântul nostru îl adevereză lucrurile prin care părintesca Măriei tale îngrijire luminează dizele Domniei Înălțimeii tale, iar mai vertos prin luminata Înălțimeii tale întărire ce s'au dat la obștesca noastră alegere a acestui bun patriot Erarh, (ce este mărturisit prin cele bune și tuturor plăcute urmări ale sale). Să dovedeșce că și la acesta nu va putea găsi nici oda'a pre cel împotrivor și tagăduitor, pentru că și cel ce mai anevoie crede, se va indupleca când va privi nu de odată toate facerile de bine ale Măriei tale, ce numai această economie a Sfinței Mitropolii și a Episcopiiilor, ce prin ocrotirea Măriei tale s'au sêvșșit, care sêvșșire nu se vede altă-dată la létul-piseț al Valahiei, fără numai în ferice dizele părintescii Înălțimeii tale otcărnuiri; pentru acesta noi slugile Măriei

două «*pricinî*» de care boerul se creduşeră obligaţi a aminti în arzul lor şi anume: de greutăţile ce sudiiţii ocazionază administraţiunei ţerei

tale, ne rugăm, să întărescî anaforaoa Prea Sfinţiei sale părintele Mitropolit şi să peruncescî, să se trecă în condica Divanului, a Mitropoliei şi a Episcopiiilor, adevărind întărirea sa prin deosebit Domnesc hrisov, ca să rămăe neclintită de sub ocrotirea celor din urma Înălţimei tale Domnii şi să se scrie de către Înălţimea ta către Prea Sfinţitul şi a totă lumea Patriarh, să încuviinţeze aşedemîntul, precum din vechime s'au obicinuit, de Biserica cea mare, s'eu cum se va chibzui şi apoi să il întărescă supuind în nedelegate blăstemuri pre unul ca acela care s'ar îndrăzni să prefacă s'eu să schimbe cel mai mic lucru din cele ce într'ensul se coprinde, spre a fi cu totul oprîţi cei după vremi Mitropoliţii şi Episcopi ai Valahiei, şi nici de cum să nu fie volnicî a se îm-prumuta cu cât de puţinî bani pentru orî-ce alte pricinî, decăt numai pentru acele neapărate trebuinţe ce sunt arătate în anaforaoa Prea Sfinţiei sale părintelui Mitropolit, însă şi pentru acest fel de datorie să pue părinţii Arhieriei tot felul de sîrguinţă şi mare îngrijire a iconomisi cheltuelile casei cu bună orînduială, ca în sorocul ce se va pune, s'eu şi în urma sorocului, dar în scurtă şi puţină vreme, să plătescă şi să desfacă acea datorie, a nu se însărcina Sfintele case şi a simţi greutate cu plata dobândilor; iar către acestea ne rugăm Măriei tale să ni se dea luminată voie ca în vreme cuviinciosă să însciinţăm, după putinţă, cea de obşte a noastră bună cugetare pentru Măria ta către Prea Înaltul Devlet, care este cel d'ântei şi bogat izvor al bunătăţilor, ca cu acest chip să ne împlinim către Măria ta, câte ca nisce neputincioşi nu putem împlini deosebî în parte fieş-care din noi, o blândă zîmbire a prea iubitorului de oameni şi hrănitorului nostru Impărat, arătătoare de bună cugetare a izimoi sale cei mari către Înălţimea ta, este cea mai mare din lume răsplătime la Măria ta, pentru câte bunet.ţi noi prea plecaţii şi credincioşi slugi, am dobândit de la părintesca Măriei tale otcârmuire; ci iarăşi cu plecaciune ne rugăm Măriei tale ca să întărescî acest obşteşc bine, spre a rămănea nemuritor şi la cei din urmă luminatul nume al Măriei tale, rugându ne către milostivul Dumneşeu de a păzi pre Înălţimea ta fără de clintire în luminatul Măriei tale Scaun şi a îndelungi scumpa viaţă şi fericirea Măriei tale întru mulţi şi prea slăviţi ani. — 1819, August 10.

C. Creţulescu Ban, Gregore Ghica Ban, Barbu Văcărescu vel Vistier, Dumitraşco Racoviţă, Istrate Creţulescu vel Vornic, Constantin Bălăceanu Vornic, Mihalache Mano vel Vornic, Grigorie Filipescu Vornic, Grigorie Băleanu Vornic, Gheorghe Filipescu vel Logofăt, Constantin Filipescu biv vel Vornic, Ioan Ştirbeiŭ Vornic, Iordache Goleşcu vel Vornic, . . . Dumitrache Bibescu, Alexandru Filipeseu vel Logofăt, Mihail Suţul, Grigorie Romanitis Vornic, Ştefan Bălăceanu vel Hatman, Constantin Dudescu vel Logofăt, Pană Costescu biv vel Vornic, Dumitrache Ralea biv vel Hatman, Manolache Răleanu vel Vornic, Mihalache Ghica biv vel Agă, Ioan.. biv vel Logofăt.

Cond. XCIII, fila 67.

Istoria Români'or de V. A. Urechiă.

SECOLUL XIX. TOM. XII.—4.

și de nedreptățirea locuitorilor la aședarea dărilor. Cu acest din urmă «pont» Vodă își dădea aerul d'a se preocupa de realizarea ordinului

Intărirea ce s'a dat la anafora obștască a Dumnélor boerilor pentru acésta

Iw Alexandru Nicolae Suțul Voevod i gospodar Zem. Vlahisioie.

Obștăscă rugăciune a Dumnélor boerilor, ce ni se face printr'acéstă anafora chibzuiind-o Domnia mea, în două chipuri o găsim lăudată, întâi adevă căci coprinderea anaforalei Prea Sfinției sale părintelui Mitropolit privesce spre întemeierea și lăudata ocrotire a sfințelor locășuri și al doilea, că închipuesce o bună cunoștință și mulțămită către cei cari se osârduesc a arêta în faptă către a Dumnélor patrie acest fel de roduri bine primite și folositoare și dinr'acésta se pricinuesce o simțitoare îndemnare spre a se osârdui fieș-care după starea treptei sale ca să se arête cu asemenea roduri, care cu cât se înmulțesc, atât măi mult adaogă buna și fericita petrecere a norodului ce se află locuind într'acéstă de Dumnedeș păzită Domnesca noastră țeră și acest fel de petrecero fiind cel măi dorit sfârșit al Domnescei noastre oblăduiri, datorie nestrămutată avem, ca și o întărim și să o statornicim prin tôte cele cuviincioșe și putincioșe mijloce; de aceea dar, primită fiindu-ne acéstă obștăscă rugăciune a Dumnélor boerilor, poruncim Dumitale vel Logofete de țera de sus, să se dea Domnesca noastră întărire la anafora Prea Sfinției sale părintelui Mitropolit, cu osebirea însă ce se arată măi jos, adevă, când se va întâmpla a se împrumuta Mitropolia seșu Episcopiiile pentru acele două neapărate trebuințe ce sunt arătate în anafora Prea Sfinției sale părintelui Mitropolitului, să îngrijescă cu tot felul de sirguință, ca ori la sorocul ce se va coprinde în zapis sașu și în urma sorocului, în scurtă vreme să se plătescă și să so răfuiască acea datorie, iar către Prea Sfințitul a tótă lumea patriarh vom scrie Domnia mea cele după cuviință și după ce vom primi de la Prea Sfinția sa răspuns cu trimiterea cerutei patriarșesci cărți, se va întocmi atunci și Domnesc al nostru hrisov, întocmai după coprinderea anaforalei Prea Sfinției sale părintelui Mitropolit cu osebirea de măi sus arêtată, care anafora poruncim să se trecă atât în condica Domnescului nostru Divan, cât și într'a Mitropoliei, a Episcopiei și a Dumnélor velișilor boeri și a departamentelor de aici din Politie și a Divanului nostru ot Craiova și a isprăvnicaturilor județelor, făcându-se osebit și porunci ale Domniei mele de publicație a se ceti prin tôte orașele țerei și a se face tuturor de obște cunoscută acéstă bună și folositoare întocmire.—1819. August.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofăt.*

Cond. XCIII, fila 68.

Intărirea Domnescă ce s'au dat la anafora Prea Sfinției sale părintelui Mitropolit și părinții Episcopii.

Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zem. Vlahisioie.

Privind Domnia mea la bunul și folositorul și lăudatul sfârșit ce urmază a se nasce din întocmirea ce se arată masjos într'acéstă anafora a Prea Sfinției sale părintelui Mitropolit, precum în deobită obștăscă anafora a Dumnélor

dat prin firmanul de numire la Domnie, de a ușura nevoile sermanei raele ¹.

boerilor de la 10 ale acestei luni i la întărirea ce am dat și la aceeași anafora pe larg se arată, o întărim Domnia mea și hotărâm, ca sa'și aibă ființa și urmarea sa întocmai și fără de cătuși puțină strămutare, cu osebirea numai ce se arată într'această obștească anafora, pentru plata datoriilor, când se va întempla a se imprumuta orî Mitropolia sôu Episcopiile pentru cele două neapărate trebuințe ce sunt arătate în anaforoa Prea Sfinției sale parintelui Mitropolit. După care poruncim Dumitale vel Logofete de țora de sus, să se facă și Domnesc al nostru hrisov în vremea cea cuviinciosă precum se arată în Domnesca noastră întărire, ce s'a'ii dat la mai sus și sa obștească anafora a Dumnelor boerilor, cu osebirea ce s'a' dis mai sus.—1819 August 24.

(Iscălitura gospod.) (Pecetea gospod.) *Vel Logofăt.*

Cond. XCIII, fila 68 verso.

De la Logofetia mare.

Copie scôasă din cuvânt în cuvânt după cele adevărate anaforale cu întăririi Domnesci, care fiind întocmai, spre a fi cređută s'a'ii adevărit cu iscalitura. —1819, Septembrie 28.

Vel Logofăt.

Acest act este și în Cond. XCII, pag. 936.

1. Iacă actul acesta :

Domnule al Valahiei Alexandre, cea din parteți ravnă, arătata sîrguință la buna întocmire a a-estor trei pricinî ce se cuprînd într'această Prea Inaltă a mea poruncă, și mai mult ai întărit cea din fire alcătuiță în inima ta credință; Drept aceea cu blânlețe am primit ajutorul și ocrotirea ce s'a'ii arătat asupra acestor lucruri, nu numai din parteți, ce și din partea celor dintăii boeri ai țerei, pentru supușii Prea Inaltei Impărăției mele și întru mulțămire ai rămas pentru acesta Impărătsca mea putere.

După fala Domnilor al norodului Mesiei, alesule între cei mari ai nômului lui Isus, acum Domn al Valahiei, Alexandru Draco Zaade Voevod, întărăscă-se întru fericire sfârșiturile tale. După ce va ajunge în mânil tale această Prea Inaltă Impărătescă a mea poruncă, făcăți-se cunoscut, cum că, de vreme ce prin hotărită și de nume stăpănitore voință a mea, este cerut ca locuitorii și supușii Valahiei (care este cheler al Prea Inaltului mei scaun) sa petreacă pururea întru bună și liniștită stare, având ajutor și ocrotire împotriva vericăreia nedreptăți și bantuirii, de aceea silința și sîrguința ce se cuvino întru lucrarea acestora, este lucru netăgăduit al slujbei tale: așa dar, Domnule, după ceea ce se cere de la înțelepciunea. iscusința cea de multa încercare și rîvna ta, băgând de sôma tôte acelea cu deamăruntul și prin silință sîrguindu-te, ca sa puî în lucrare tôte organele și mijlôcele câte privesc întru cea fără bantuială păzire a buneii orînduiei a țerei și întru petrecerea sôracilor supuși în repaos și liniștită stare, ai aflat cu îndestulare, că de la o vreme încôce,

In realitate imputinarea sudiților era înmulțirea liudelor obligați a plăti biruri în profitul Domniei.

după ufolositor obicei, cei mari din clericésca bróslă, Mitropolitul și cei Episcopii, la schimbările ce li se întâmplă, lasă cele pentru în parte trebuințe datorii ale lor, împovărându-le cei din nainte asupra celor ce se orinduesc după dênșii, cu cuvânt că sunt datorii ale Eparhióii. Afi aflat despre acésta, că nepăziindu-se óreș-cum dreptatea și cumpănirea ce se cere între supușii locuitorii la răspunderea birului, se împovărăză obiceiuitele dăjdi la cei neputernicii prin dare neasemănată stărei lor și osebit de acestea, la ale sudiților fără încetare priciu nesoglásuirii; dar și cei d'ântéiu ai chelerului, Mitropolitul, cei trei Episcopii, cum și cei d'ântéiu ai boerilor, prin anafora în scris au cerut cu rugăciune buna urnire a acestor trei priciu ce s'au dis mai sus, care întru adevér. sunt vétămătóre către buna orânduială a țerei, de vreme ce rădică repaosul și odihna sáracilor. Decí, chiámând înainte-ți pre mai sus numiții, adică pre Mitropolitul și pre cei trei Episcopii, le-ai poruncit și le-ai orinduit, la datoriile ce se află acum să se plătóscă prin róstimpuri de unde se cuvine, ca de acum înainte să nu mai încarce povara datoriei, cel d'ântéiu asupra celui din urmă orinduit, cu cuvânt de datorie a Eparhiéii. Într'acest chip puind acestea la orânduială, ai sévêșit, ca și numiții si le păzescă, fágăduindu-se sévêșirei. Către acésta, fiind-că starea fieș-cárnia din supușii a acestu moștenitor al méi Impêrâtesc loc al Valahiei, nu este de o potrivă, ci din pricina împuterniciei și slabiciunei ce se urméza între dênșii, după firescul cuvânt sunt și neasemănări și osebite. Afi însuciuțat asemenea prin scrisorile tale, către Prea Înalta mea Pórtă, cum că tótă trebuința, este ca cele mai sus arătate trebuințose dăjdi să se orinduiască asupra fieș-cárnia din supușii locuitorii după asemănarea puterei ce vor avea și descoperindu-se cei întru buna avere, să fie de ajutor celor lipsiți și printr'acest chip să se pue în lucrare cuviincioasa cumpănire. Ai mai însuciuțat, că după legăturile ce sunt, orí carí vor fi sudiți să se osibescă întru cunoștiuță de către supușii Prea Înaltei Impêrăției mele; tóte acestea s'au făcut cunoscute Impêrăției mele. Asemenea este fórte védit, că prin înțelepciune și cu credință te-ai urnit pururea și te-ai sirguit să aréti slujbe, ca un bótrân și după vêrstă și după praccis, ca slugă credincioasă și fiú de slugă al Prea Înaltei și neclintitei Impêrăției mele, fiind către acésta și vestit pentru desévêșita sciință ce ai de stările și lucrurile fieș-cáreia orânduială a supușilor. mai este încă sciut la toți, cum că osirdia cea prin rívuă și statornicie arétată, atât din parte-ți, cât și din partea celor ántéiu boeri ce printr'o glásuire cu tine s'au aréat sévêșitorii, ca să puí în lucrare, printr'acest mijloc, aceste plăcute fapte și ca să întocmesci buna orânduială a țerei, alcătuiindu-í cele de tine arătate priciu și sévêșind buna stare a supușilor, s'au făcut priciunitor de laudă și bucurie și dátétóre de plăcere și bună cuvântare. Ci dar fieți spre laudă, fií sprijinit și statornic în temeiul credinței și al dreptății, osirduesce și caută apururea pentru orí-ce priciu cu întregime de inimă, sirguesce te de odată ca să urnesci întru desévêșire tóte câte privesc spre a se pázi fără bántuire buna orânduială a țerei, cum și hálădnitorii și sáracimea; iar spre lauda cei cu credință petrecerea ta s'au dat și s'au trimis acésta Prea Înaltă poruncă, urmând după ceea-ce se cere de la cea de multă

Măsura importantă luată de guvernul țerei, e comunicată tuturor Consulilor din Bucuresci¹.

cercare înțelepciune, iscusință și rîvnă a ta, să te silesci a arăta slujbe plăcute prididind ori-ce folositore urmare și sêvșînd după asemănare glăsuirei acesteî porunci, ce cere umilinta și supunerea; așa să sciî, încredințându-te cu totul la acest sfînt semn al meî.

S'aũ scris pe la începutul lunei lui Harem 1235.

Cond. XCIII, fila 106.

1. Notele ce din lumina:ta poruncă gospod. s'aũ dat de la Logofetia mare a țerei de sus la câte patru Consulatele: al Rusiei, al Austriei, al Franței și al Prusiei, pentru zapisele avlicești, după noima anaforalei, a Prea Sfîntului părintelui Mitropolitului, a Dumnelor veliți boeri și a întăririlor ce s'aũ dat la aceste anaforale,

Prea Inaltul nostru s'ăpân, care și-a făcut o sfînta datorie a îndrepta tôte cele ce bântuesc obștea supușilor sêi, precum și să îi înlătore de la rele apucături, ca să nu mai cadă în rele din nou, și îngrijind să păstreze pre cât e posibil ordinea în tôte, în acele mai cu sêmă, cari ar putea să occasioneze abuseri, a căutat să aplice asemenea grijî și la daraverile bănesci ale Bisericei nôtre și după chibzuirea și împreună regularea dintre Prea Sfîntul Mitropolit și iubitoriî de Dumneđeu Episcopi, aũ regulat, că datoriile celor 4 biserici să fie achitate, afară de doue sume din ale Mitropoliei, iar pe viitor împrumutul contractat prin obligațiunî (zapise) avlitice, să nu fie permise decăt în timp și mod determinat. În acest scop, Prea Sfîntul Mitropolit și iubitoriî de Dumneđeu Episcopi, aũ infățișat o anafora Măriei sale de Dumneđeu păzită. Acéstă anafora a fost aprobată și de veliți boeri, prin o altă anafora semnata de toți și ast-fel Mitropolia și Episcopiile, se consideră, după cum s'a đis mai sus, aperate de datoriile, așa đise avlice, ce în mod abusiv se făceau până astăđi și s'aũ asigurat în contra împrumuturilor abusive. Fiind-că însă s'ar putea să existe la cineva vre-un zapis eclesiastic, presupus avlic, împotriva nizamului făcut, care urma să fie achitat sêu să rêmână ca zapis de datorie individuală, iar detentorul ei neavênd cunoscință de cele regulate să'l considere ca *avlic* și prin urmare să fie fără nici o grijă; de aceea, din ordinul Înălțimeî sale de Dumneđeu păzită, subsemnatul vestind acéstă în tótă țera, am onore să aduc acéstă la cunoscința Prea Excelenței sale Domnului Pini, Gegeral-Consul al Autocrateî Majestăți a tuturor rușilor, în Moldo-Vlahia, cu rugăminte, de a comunica acéstă tuturor supușilor din Valahia, că deca s'ar întempla să se găsescă în mânilor vre-unui sudit un asemenea zapis bisericesc, de înainte de emiterea regulărei sus arătate, care zapis l'ar considera ca *avlic*, sa se presinte la debitorul, din partea împrumutătorului și deca nu va afla indestulare, să avizeze pre autorități de acéstă, ca să fie asigurat de plată. Inșă acéstă infățișare nu este permisă decăt numai până la 15 Noembre viitor, iar acel care se va presenta mai târđi nu va fi ascultat.

Subsemnatul este convins că Domnul General-Consul, luând în acóstă privință măsurile propuse, va bine-voi a 'mî răspunde.— Bucuresci 1819, Octombre 3.

Cond. XCIII, fila 72.

Gh. Filipescu Mare Logofet.

În contra măsurilor luate, protestă agenția Austriacă și cea prusiană.

La protestele acestea, răspunde Guvernul:

Nota către agenție pentru zapise avlicești.

De la 9 ale următoarei luni nota cinstitei agenții a chesaro-crăeștii Curții răspuns la cea de la trei, tot ale următoarei, scrisă din porunca Măriei sale lui Vodă din partea Logofeției Divanului, cu cinste am primit, prin care cinstita agenție închipuind o rez-cum nedeslușire la înțelegerea notei logofeției pentru zapisele avlicești, după întocmirea cea nouă, dăce întăi că aceste patru sfinte Biserici cele mai mari ale principatului Valahiei vedându-se în chinonie politică și în dosolipsie hromatică și cu deosebite sinalagmata, urmând pe vreme de a se împrumuta și că nu se vede de a fi arătat norodului nici acum vre-un alt deosebit mijloc, după care să se scie, că de acum înainte în ce chip cinevași să le împrumute și de la ce persoane și în ce fel să ia cinevași acel avliceș zapis iscălit și întărit, ca să pătă fi sigur altă dată la plata zăpisului de la datornicul acel loc avliceș, de unde se va da zăpisul; al doilea că cu această nouă întocmire pentru cele de acum înainte împrumutări nu pôte a se face defăimare celor de mai nainte împrumutări avlicești la vre-o împotrivă întămplare; și al treilea, că brînduitul soroc până la 15 zile ale viitoarei luni Noiembrie se socotose a fi scurt pentru cei ce se află cu depărtare de loc spre a putea să se înfățișeze cu cereve de siguranță. La aceste trei am cinste mai jos iscălitul a face arătare cinstitei agenții, din porunca Măriei sale Prea Înălțatului nostru Domn, însă la cea d'întăi: că chipul avliceșilor zăpise de mai nainte rădicându-se cu totul a nu se mai urma, s'au hotărît cu sfat de obște i hotărîre Domnăscă, ca de acum înainte acele patru sfinte Biserici când din peristasis și din marq și neapărată trebuință vor fi silite a se împrumuta, să arôte acea trebuință în scris la acea stăpânire, ca judecându-se ființa ei și eunoscându-se că nu este alt mijloc a se întămpina trebuința, să dea stăpânirea voie de chipul și sorocul împrumutării și numai acea împrumutare va fi eunoscută de buna și sigură a se plăti, iar într'alt chip nu. La cea de a doua, că cei ce se vor fi aflând cu zăpise avlicești la mână, făcute de mai năiutea acestei noui întocmiri de împrumutare, au soroc de la stăpânire până la 15 ale viitorului Noiembrie, ca într'astă diastimă de vreme să se arôte acei cu zăpise avlicești la datornicii lor, cerându-și, ori plata banilor, cu desăvărșită desfacere, seau siguranța împrumutării de la chiar ei; neputând dobândi nici una, nici alta, să se arate la stăpânire, cerându-și siguranța, căci după trecerea numitului soroc, negreșit nu li se va da ascultare, ce vor răniunea acele zăpise cu totul desputernicite și ca o hărtie albă; și la cea de al treilea, că orânduitul soroc, până la 15 Noiembrie, are să fie pentru cei ce se află mai cu apro-

piere, iar pentru cei mai depărtați înălțimea sa a lungit sorocul până la 15 ale viitorului Decembre și peste aceste două soroce nici cei cu depărtarea locului, nici cei cu apropiere nu vor fi ascultați când se vor arăta. Acastă nouă întocmire făcându-se cunoscută către toți supușii stăpânirii, cum și osebi către cinstitele consulaturī, nu lipsi mai jos iscălitul cu tătă cînstea a face, din poruncă și acēsta al doilea arătare către cinstita cesaro-crăiască agenție.—1819 Octombrie 15¹.

Gheorghe Filipescu, Vel Logofăt.

Aceștași mare Logofăt, răspunde Consulului prusesc, în o notă, în care îi spune: 1) că zapisele aolice sunt cu totul desființate și nu se mai pot contracta împrumuturi viitoare decât cu voia Domnescă, conform notei de la 3 Octombrie; 2) că trebuie creditorii cu zapise avlice să-și prezinte la datornică polițele spre achitare până la 15 Noembrie viitor și în cas de neplată să cēră intervenirea Domnescă pentru asigurarea lor; 3) cei cari nu se vor prezenta până la 15 Noembrie, vor fi considerate zapisele lor ca anulate.—1819, Octombrie 18².

Cod. XCIII, fila 92.

1. Cod. XCIII, fila 86.

2. Mai eată câte-va acte în legătură cu dispozițiunea ce am studiat mai sus :

Pitac la Starostea de nequătōri pentru anaforalele i întăririile Domnescē cele pentru datoria Sfintei Mitropolii i zapise avliceșci.

Staroste de nequătōri, fiind-că după anaforaia Prea Sfințioi sale părintelui Mitropolit, i a iubitorilor de Dumneșeu Episcopii, i după anaforaia obștiei Dumneșor boerilor s'au dat hotărîrea Domniei mele pentru datorile Sfintei Mitropolii i ale Sfințelor Episcopii, cum și pentru împrumutări, pentru care pricină și cu ce mijloc are să se împrumute și cum are să se plătescă, este arătat pre larg; după care anaforale și otăriri ale Domniei mele, scoțându-se copie adeverită și de Dumneșu vel Logofătul, iată și se trimite, care poruncim ca trecându-se în condica Stărostiei, să orinduescă total dimpreună cu Logofătul Stărostiei, care să publicarisască acastă orinduială în tătă politia Bucurescilor, spre a se face tuturor de obște cunoscută acastă bună și folositōre întocmire și către acēsta de se va întempla a se găsi în mânilor cuiva zăpis al Mitropoliei seū al vre-o uneia din Episcopii, cu numire de avlizesc, după fagăduiala ce este dată din partea părintelui Mitropolit și a părinților Episcopii, că nu se află la acele Scaune datorie avlicescă, afară din două condee ce se coprinde în anaforaia Prea Sfințioi sale părintelui Mitropolit și acest zăpis se va socoti ca pe obraz, iar nu aolicesc și cel ce îl are în mână, dator este să se siguripsescă cu datoricul și când nu se va mulțami împrumutătorul, atunci are voie să năzuiască la stăpânire. ca să se siguripsescă, dar și acastă năzuire are soroc până la 15 ale viitorului Noembrie, iar după soroc nu i se va da ascultare. *tolico pisah gospod.* — 1819, Septembrie 30.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofăt.*

Explicațiunile nou date de marele Logofăt se pare că liniștiră temerile diverșilor Consulii. Măsura rămasă definitivă.

Publicații la toate județele și la Caimacam, împreună și cu copii după anaforalele și întăririle Domnesci, cele pentru datorica Mitropoliei și zapise avlicești, spre a le trece în condică.

Dumuévóstra Ispravnicilor ot sud sănătate. Fiind-ca după anafora Prea Sfinției Sale părintelui Mitropolit, și a iubitorilor de Dumneđeu Episcopii, și după anafora obștei Dumneilor boerilor, s'au dat otărira Domniei mele pentru datoriile Sfintei Mitropolii, și ale Sfintelor Episcopii și pentru împrumutări, pentru care pricină și cu ce mijloc are să se împrumute și cum are să se plătescă, este arătat pre larg, după care anaforale și otăriri ale Domniei mele, scoțându-se copie adevărate de Dumneului vel Logofătul, se trimise aicea ca să se trecă în condica județului și să se publicarisască în toate orașele acestui județ a se face tuturor de obște cunoscută această bună și folositoare întocmire; de care pentru primire și urmare să avem Domnia nea însciintare.

De se va întempla a se găsi în mâinile cuivași zapis al Mitropoliei său al vre-uneia din Episcopii, cu numire de avlicesc, după făgăduiala ce este dată din partea părintelui Mitropolitului și a părinților Episcopii, că nu se află la acele Scaune datorice avlicescă, afara din două condee ce se copriud în anafora Prea Sfinției sale părintelui Mitropolit, acest zapis se va socoti ca pe obraz, iar nu avlicesc și cel ce îl are în mână, dator este sa se sigurișcă cu datornicul și când nu se va mulțami împrumutătorul, atunci are voie sa năzuiască la Stăpânire, ca sa se sigurișcă, dar această năzuire are soroc până la 15 ale viitorului Noembre, iar după soroc nu i se va da ascultare. — 1819, Septembrie 29.

Cod. XCVI, pag. 81.

Pitac lu părintele Mitropolitul pentru a trece în condică anaforalele și întăririle Domnesci cele pentru datorica Mitropoliei și zapise avlicești.

Prea Sfinția ta pariute Mitropolit, fiind-ca după anafora Prea Sfinției tale, și a iubitorilor de Dumneđeu părinților Episcopii și după obșteșca anafora a Dumneilor boerilor, s'au dat otăririle Domniei mele, pentru două condee de datorice ale Sfintei Mitropolii, care te-ai făgăduit Prea Sfinția ta, ca în scurtă vreme să le desfaci și Episcopii, că nu se află datore, cum și la împrumutări, pentru care pricina și cu ce mijloc se dă voie a se împrumuta și cum are să se plătescă, este arătat pre larg într'acele anaforale și în otăririle Domniei mele, ce s'au dat, după care s'au trimis copii a se trece în condică pre la toate Judecătoriile și pre la Ispravnicii pre afară, poruncindu-se, că de se va întempla a se gasi în mâinile cuivași zapis al Mitropoliei său al vre-uneia din Episcopii cu numele de avlicesc, după făgăduiala ce s'a dat (afară din două condee ce se copriud în anafora Prea Sfinției tale), acel zapis se va socoti ca pe obraz, iar nu avlicesc și cel ce îl are în mână, dator este sa se sigurișcă cu datornicul și când nu se va mulțami împrumutătorul, atunci are voie să năzuiască la Stăpânire, ca să se sigurișcă, dar și această năzuire are soroc până la 15 ale viitorului Noembre, iar după soroc nu i se va da ascultare; ci dar ca să

2) O preocupățiune — de și cam tardivă — tocmai din August anul 1820 — semnalăm din partea Mitropolitului Dionisie Lupul¹. El se gândi

fie știut și la Sfinta Mitropolie, o facem cunoscută ca și acia să se trecă în condica Mitropoliei anaforalele cu otăririle Domniei mele, de care asemenea s'ați scris și la iubitorii de Dumnezeu Episcopi, spre a se păzi acesta bună și folositoare întocmire cu netrămutare. *tolico pisah gospod.*—1819, Septembrie 30.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofăt.*

Cod. XCVI, pag. 82.

Asemenea cărții s'a făcut și către Episcopi.

1. Iacă aceste acte :

Prea Înălțate Dómne.

Printr'această smerită anafora arăt Înălțimei tale, ca înca de la lét 1819, când din mila lui Dumnezeu și cu bună voire a Măriei tale, m'am ridicat în Scaunul Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei, cea mai de trebuință și temeinică începere a întrebunțării păstorescelor mele datorii, am socotit a fi (precum și este adevărat), ca să nu 'mî pun mânele pe capul celui întâmplător om și să îl ridic la marea tréptă a Preoției, următor fiind, atât aședărilor celor ântoi piimitorii de acel mare dar, Apostoli și ucenici ai mântuitorului nostru Isus Hristos, cât și următoarelor lor sobornicesci Sfinte Cauoae, a purtătorilor do Dumnezeu părinți, ca acest mare dar al Duhului Sfint, care de la Tatal a tot țitorul ese și prin Fiul se dă la oamenii, să fie în dar, după chiar însu-și graiul răscumpărătorului némului omenesc: «în dar ați luat, în dar sa dați», iar nu cumpărat prin bani, căci atunci îndrăznesc a dice și eu tot același cuvinte ce au glasuit și fericitul acela Patriarh al Țarigradului, Tarasie, către cei de atunci, că măcar de se și ia Preoția cu numire, dar lucrul minte cuvântul, căci se cumpără adică cu bani, fiind-că Duhul Sfint (omenesce graesc), nu este supus Archieriei, ci Archieria Sfintului Duh și Archiereul este chiământor Duhului Sfint, iar nu lucrător, căci lucrătorul și sévărșitorul este însu-și acelaș ca un Dumnezeu adevărat ce se purcede din Dumnezeu adevărat și se sfințește, iar nu sfințește Archiereul. De aceea, când acest dar al Duhului Sfint, ce în dar s'a dat de la arhipăstorul Hristos la Sfinții Apostoli și de la dênșii la Diadochi, la toți Archieriei, nu se va da în dar, atunci și cel ce hirotonisește și cel ce se hirotonisește, nu numai că își porde darul, ci și anatemei se dă și spre perđare îi este cumpărarea, precum s'ați dis de fericitul Vorhobnic Petru lui Simon vrăjitorul. Către acesta, alegerea unui deosebit om ca acesta, carele pentru trebuința și neputința norodului pravoslavnic își ia asupra-și o povara ca acesta a Preoției, nevoie urmăza a se face de către cei ce au trebuință și sa fie îndeletniciți, nu numai întrn bunătățile dise de fericitul Pavel, ci și destoinic a putea ridica neputințele părței acelia de norod, care l'ați ales, cu învățătura și cu lucrarea. Așa dar, eu gădesc aședată de mai naintea înălțării mele în Scaunul Mitropoliei, școla românească. Pre ori carele au venit spre acesta cerere a preoției, 'l-am orinduit la acea școlă, cu toate sciințele cele trebuinciuse, spre îndeplinirea datoriilor sale și aducându-mi

să oprască hirotoniile pe bani și provoacă mai multe lucrări în Divan și de la Domnitor, spre acest scop, conform punctului IV și V din za-

mărturie în scris de la școlă, adică de la Archididascădul acei școle, că este destoinic a-și dobîndi dorința, atunci fiind vrednic și cu cea-l-altă curățenie, imi pui cu însu-mi mâinile pre capul lui și îi dau darul în dar, precum aședarea Sfinților Apostoli și Canónele sobornicescî poruncesc; care această Sfință urmare și lucrare făcînd-o cunoscută și inbitorilor de Dumneđei fraților în Hristos Episcopî a acestei de Dumneđei păzite țeri a Măriei tale, am luit răspuns în scris, că și frăția lor sunt într'o cugetare cu smeronia mea și că vor fi următorî și frăția lor întru tóte și iutocmai color mai surs díse Sfințe aședîri. Dar fiind-că și noi ne aflăm, precum și coi-l-altî, oameni neput neioși și supuși morței, ca nu care cumva ceî din urma noastră frați Archierei, să calce acés'tă proinnoitore lucrare a numitelor mai sus Sfințe aședîri asupra madolei hirotoniilor, rugăm bunătatea Măriei tale, precum ai întărit și alte multe de obște folositoare bunătăți ale acestei patrii, să bino-voescî a întari și acés'tă preinnoire a noastră la p.cina hirotonilor și prin luminat hisovul Măriei tale, care să coprindă atât aceste mai sus díse, ce am pus înainte, vederei Măriei tale, cât și altele folositoare, ce de către Inalta Măriei tale înțelepciune se vor mai găsi cu cale, spre mai temeinică întărire și urmare a scopului ce este pus înainte, atât în cursul vremei noastre, cât și după noi în veci și pentru acés'ta voi avea Măria ta cea mai mare plată de la arhipăstorul Hristos și pomenire cu lauda a pururea. — 1820, Iulie 18.

Al Ungro-Vlahiei Dionisie, Iosif Episcop Argeș.

Cod. C, pag. 220.

Asupra acestei anaforale Alexandru N. Suțul de'e următórea rezoluțiune:

«Cu adevărat Prea Sfinția sa parintele Mitropolitul, de când s'aú aședît în archiepăstorescul Scaun a acestei pravoslavnice țeri, în multe chipuri și-a î arătat Dumneđeasca rîvnă ce hrănesce către cuvîntătórea a lui Hristos turină, iar mai vîrtos printr'acés'tă anafora, ce puse înainte Domniei mele, arată pre față, câtă căldurosă dorință are de a aduce în starea cea canonisită de Sfinții Apostoli și de Sfințele Sobóre acest mare dar al Preoției, spre a se jărtî mielul și cuvîntul lui Dumneđeú de mîni vrednice și mai nainte curățite, cu mijlocul ce arótă Prea Sfinția sa d.mpreună cu Sfinția lor părinți Episcopi, cerșind a se da și Domnesca noastră holărîre, ca să rămăie canou restrămutat celor din urină păstori ai s'aului acostuia; cu multă bucurie am lăudat Domnia mea acés'tă Dumneđească rîvnă a Prea Sfinției sale și vroind a se face cunoscută la tótă cinstita obște boerescă, punem înaintea vederei D-vóstre cinstiților și credincioșilor boeri veliți ai Divanului Domniei mele halea și mazilî acés'tă anafora, ca mai cu dîndinsul făcînd și D-vóstre obștească ch bzuire asupra celor arătate, sêu câte s'ar mai cuveni a se adăoga, să dați Domniei mele întrégă pliroforie și prin iscăliturile D-vóstre, ca și Domnia mea, să le aședăm și să le întărim». — 1820, Iulie 19.

(I. S.)

Vel Logofăt.

pisul ce semnasă la 22 August 1819, către Domnitor. (Vezi anexa după Erbiceanu, „Cronicarii Greci“, pag. XLIX). Ceva mai mult, el

Boerii se adunară, se sfătuiră și la 1 August 1820, prezentară lui Al N. Suțul următoarea anafora :

Prea Înălțate Dómne.

Am vădnt anaforoa ce añ făcnt Măriei tale Prea Sfinția sa parintele Mitropolitul dimpreună cu părinții Episcopi, cum că fiind următorii Sfințelor Canóne Apostolești și Sobornicesci, ce poruncesc ca cel ce esto a intra în cóna Preoțescă, se fie îndeletnicit întrn îmbunătățiri și destoinic a putea ridica cu învățatnra și lucrarea nepuințele părței aceleia de norod care 'l-au ales și hirotonirea să i se facă în dar fără de dare de banți. Pre ori cari au venit spre acésta cerere a preoției, 'l-añ orindnit Prea Sfinția sa maĩ întâi în la șcóla româneșca, ce este, a se îndeletnici cu tóte sciințele cele trebuințese spre împlinirea datoriilor sale și aducând la Prea Sfinția sa marturie în scris de la cel întâi dascăl al șcólei, ca este destoinic a-și dobîndi dorința, atunci fiind vrednic și cu cea-l-altă curățenie, i se da darul în dar și cum că acéstu Sfințá urmare făcând-o cunoscuta și Sfințiilor sale părinților Episcopi, a i luat răspuns în scris, că și Sfinția lor sunt într'o cugetare cu Prea Sfinția sa și ca vor fi urmatori întrn tóte și întocmai celor maĩ sus Sfințe așederi. Dar fiind, ca nisce oameni, supuși morței, pentru ca nu care cum-va cei d'n urma părinți Archierei să calce acéstu preînnoire a lucrării numitelor maĩ sus Sfințe așederi asupra madelei hirotoniilor, an rngat bunătatea Măriei tale, ca precum ai întarit și alte multe obștiei folositoare bunătăți ale acesteĩ patrii, asemenea sa binevoesci a întări și acéstu preînnoire a Prea Sfinției sale la pricina hirotoniilor și prin luminat hrisovul Măriei tale. întrn care sa se coprinda, atât aceste maĩ sus duse, ce au pns înaintea vederei Măriei tale, cât și altele folositoare ce de către Inalta Măriei tale înțelepciune se vor mai gasi cu cale, spre mai temeinica întărire și urmarea scoposului acestnia, atât în cursul vremei Prea Sfinției sale, cât și în urma Prea Sfinției sale în veci. La care anafora s'au dat luminată hotărîrea Măriei tale coprinđitoare (*cit'ză textual hotărîrea de maĩ sus*). Urmatori fiind luminatei porunci ne-am îndunat cu toții, aici, la Domneșca Măriei tale Curte și din maĩ sus numita anafora, înțelegând Dumneđeșca și vrednica de mare laudă rîvnă a Prea Sfinției sale și a părinților Episcopi, ce într'o glăsnire aũ bine cugetat de a preînnoi Sfințele aședari și canóne Apostolești și Sobornicesci, ca de acum înainte sa se jazeasca întocm cu tótã nesilita voință și din chiar bunul cuget, jurtfnd și lepădând cu totul acest vătãmator de suflet interes, a nu se na iua cătuși de puțin lanu de la hirotoniã, cu nici un fel de cuvânt și pricinuire, ci precum în dar li s'au dat de Dumneđeñ, asemenea sa dea și Prea Sfinția lor. În adevăr, Prea Înălțate Dómne, lăudată este acésta bună fapta a Prea Sfinției sale și nu suntem vrednici a-ĩ face mulțamită după cuvîntã, decât rêmânem pururea rugători catre milostivul Dumneđeñ, ca să-i înmulțescã aniĩ vieței Prea Sfinției sale pâna la adânci bătrânețe, spre sufletesca mângãere a norodului și spre severșirea și de alte bunătăți, ce se nădajduesc de la asemenea Sfințit pastor și prin Prea Sfinția sa și de la părinții Episcopi, ce sunt supuși scaunului Mitropoliei. De

propuse ca șcôla românească (a lui Lazar) să pregătască și candidați de preoți și în acesta, confirmând art. VI din angagiamentul său. De

care și cu herbintolă ne rugam sa bine-voesci Măria ta, a se da și luminat hrisovul Măriei tale de întărirea acestei obștești otăriri, ca să se păzescă totdeauna nestrômutata, nu numai acum, ci și la cei din urmă Archierei ce vor sta după vremi, dându-se stașnice porunci ale Măriei tale și către tôte Isprăvnicaturile țerei, ca nici Ispravnicii, nici Zapciii, nici altul nimeni, să nu se îndrăznescă a lua cineva-și cât de puțin bani de la cei ce sunt a intra în ceta Preoțescă. — 1820, August 1.

Grigore Brâncoveanu, Const. Crețulescu, Grigore Ghica, Barbu Văcărescu, Grig. Băleanu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Grig Filipescu, Istrate Crețulescu biv Vornic, Iordache Samurcaș vel Vornic, Iordache Slătineanu vel Logofet, Gheorghe Filipescu, Const. Dudescu, Iordache Filipescu vel Vornic, Iordache Goleacu Vornic, Greg. Ralea vel Vornic, Nicolae Văcărescu vel Vornic și Nestor Logofet.

Asupra acestei anaforale Alexandru N. Suțul hotărăște :

«Dintr'acastă obșteasca anafora a Dumnélor veliților boerii, ni s'au făcut cuuoscut, cu întrégă bucuria noastră, cât este de unit cugetul Domniei lor și al părinților Archierei, spre lucrarea celor de Dumneșeu plăcute îmbunătățiri; se mai dovedesce încă și o Sfintă legătură de evlavie, a filor către duhovnicescul părinte și de parintesc libov către duhovnicescii fi și al tuturor împreună cuget unit cu voința Domniei mele, spre lucrarea celor folositore patriei, cerșind Dumnescul nostru ajutor spre săvârșirea acelor bine întocmite și întărirea celor bine aședate. Drept aceea dar, laudând Domnia mea și acum această obștească bună cugetare spre folosința patriei, primim tôte câte se coprink într'acastă anafora și întăvindu-le cu Domnșca noastră pecete, poruncim Dumitale cinstite și credincios boerule al Domniei mele, vel Logofet de țera de sus, să întocmesci Dumnescul nostru hrisov, făcând și Dumnescile noastră porunci către tôte Isprăvnicile țerei, cu coprinkerea ce mai jos într'acastă anafora se arată. — 1820, August 12.

(L. S.)

Vel Logofet.

Urméza îndata și hrisovul :

Domnii și oblăduitorii țerilor, carora li s'au încredințat de la Dumneșeu puterea și stăpânirea de norode, îndatorați fiind a îngriji cu neadormire pentru tôte câte sunt spre buna orînduală și dreptatea supușilor săi, de a pune în faptă și a nu lăsa nici un lucru rău a curge cu nebagare de sémă, atât pentru partea politică, cât și pentru tagma biserică, ca un norod ce de obște împreună este încredințat sub o stăpânire și oblăduire creștină; căreia îngrijiri aflându-ne Domnia mea pururea îndatorați și pentru tôte cele de trebuință rivnind, între alte pricinii obștești ale țerei, ce ne trudem de când milostivul Dumneșeu ne-aú hărăzit Domnia Valahiei, neîncetat și fără pregetare a le întocmi în starea cea cuviinciosă și a aduce cele cădute în rînduală lor la urmarea cea bună, aflat-am tréba hirotoniilor preoțesci, care este partea,

cât—ciudat! Dionisie face asemenea propunere dupe ce la finea lui Iunie 1820, propusese lui Vodă a nu se da simbria dascălilor școlilor

cea alésă între norodul creștinesc și care este una din Sfintele taine bisericesci cădută mai dinainte, de la o vreme încóce, la un catahrosis nesuferit, avënd adică lesnire cu dare de banî orî cine vrea, prin mijlóce neprimite Bisericeî împotriva Sfintelor Canóne Apostolescî a căștiga darul Preoțieî, care canóne, cu tarî legăturî opresce și indatoresce pe cei ce pórtă sórta și darul Apostolieî, ca acel dar Dumneșesc ce printr'ênșii se dá, să nu il neguțatoréscă prin luare de banî, ci precum Domnul nostru Isus Hristos, prin rostul Sfințieî sale, a đis Apostolilor : «in dar ați luat, in dar să dați». Acestui dar Sfiut Canon urmând și Prea Sfinția sa cel de acum alesul de Dumnoșeu Mitropolit al Ungro-Vlahieî, chir Dionis e, dimpreună cunoscător al aceștiî rea obiceiuință și fierbinte rîvnitor spre îndreptarea acesteî pricinî bisericescî, prin anafora ne-aú făcut arétare, cum că fiind următor Sfintelor Canóne Apostolescî și Sobornicescî, ce poruncesc, ca acel ce este a intra in brésla Preoțéscă să fie indeletnicit intru îmbunătățirî și destoinic a putea rădica cu invétatura și lucrarea neputințele părteî aceia de norod care îl aú ales și hirotonia să i se facă in dar, fără de dare de banî ; pe orî carele aú venit spre acóștă cerere a Preoțieî, a'l orîndui Prea Sfinția sa mai întéiu la școla românuéscă, ce este aședată, a se indeletnici cu tóte sciințele cele trebuincióse, spre implinirea datoriilor sale, carele aducënd la Prea Sfinția sa mărturie in scris de la cel d'ântéiu dascăl al școléî, că este destoinic a primi dorința, atuncî fiind vrednic și cu cea-l-altă curățenie, să i se dea darul in dar. Și sum că acóștă Sfiută urmare făcënd-o cunoscută și Sfințiilor sale părinților Episcopî, aú luat răspuns in scris, că și Sfinția lor sunt într-o cugetare cu Prea Sfinția sa și că vor fi următorî intru tóte și intocmai celor mai sus đise Sfiute aședéři, dar fiind ca nisce oameni supuși morței, pentru ca nu care cum-va cei din urmă părinți Archiereî, să calce acóștă preinnoire a lucrăreî numitelor mai sus Sfiute aședéři asupra madeleî hirotoniilor, au facut rugăciune Domnieî mele, ca precum am intocmit și alte multe de obște folositóre bunătăți ale acesteî patriî, asemenea să bine-voim a iutări și acóșta preinnoire a Prea Sfințieî sale la pricina hirotoniilor și prin hrisovul Domnieî mele, intru care să se coprindă, atât aceste mai sus đise, ce aú pus inaintea Domnieî nóstre, cât și altele folositóre ce de către Domnia mea se vor mai găsi cu cale, spre a se pázi intocmai, cât și in urma Prea Sfințieî sale in veci. La care anafora s'aú dat Domnésca nóstră hotărîre coprinđótóre, că cu adevérat Prea Sfinția sa de când s'aú aședat in arhipăstorescul Scaun al acesteî pravoslavnicî țéři, in multe chipurî 'și-aú arétat Dumneșesca rîvnă, ce hrănesce către cuvëntatórea a lui Hristos turmă, iar mai vértos, printr'acóștă anafora ce aú făcut către Domnia mea, aú dat de față câtă căldurósă dorința are de a aduce acest mare dar al Preoțieî in starea cea canonicită de Sfinții Apostolî și de Sfintele Sobóre spre a se jírfti mielul și cuvéntul lui Dumneșeu de mání vrednice și mai nainte curățite cu mijlocul ce il arată Prea Sfinția sa dimpreună cu páriutiî Episcopî, cerșind a se da și Domnésca nóstră hotărîre ca să rămăe canon nestrămutat și celor din urmă păstori aî staulului acestuia. Pre care acóștă Dumneșéscă rîvnă a Prea Sfințieî sale cu multă bucurie • am lăudat Domnia mea și voind a se face cunoscută la tótă obșrea boeréscă o am și orînduit Domnia mea in teoria

pre timpul de vacanțele de vară și a se licenția internatul școlii, sub pretext de economie! — Vom aduce acest unic act *urît*, semnat

Dumnealor volițiilor boeri, ca făcând chibzuire asupra celor mai sus dișe, să ne facă arătare; cari după porunca Domniei mele adunându-se cu toții, de la dioa ântêiû ale aceștia urmatore, ne-au și facut aretare prin anafora, că și Dumnelor, nu numai sunt într'o unire la toate câte a i cuvântat Prea Sfinția sa, ci încă și laudă această bună faptă a Prea Sfinției Sale și a părinților Episcopii, ce într'o glăsuire au bine cugetat de a preinnoi Sfintele așederi și canone Apostolicesci și Sobornicesci, ca să nu se ia cîtuși de puțin banii de la hirotonie, cu nici un fel de cuvânt, de la veri cine, adica, nici de Ispravnici, nici de Zapoi și nici de alt nimoi, ci precum în dar s'au dat de Dumneșe, asemenea și cei ce vin la hirotonie sa primescă dar în dar; pentru care și dic Dumnelor, că după cuviință nu sunt vrelnici a-i face mulțumită de catre noi, a fi pururea rugatori către milostivul Dumneșe ca sa îi inmulțescă anii vieței Prea Sfinției sale până la adânci bătrânețe și spre sufletesca mângâere a norodului și spre sêvêșirea și de alte mari bunatați ce se nêdăjluiesc de la asemenea Sfințit păstor și prin Prea Sfinția sa și de la părinții Episcopii, ce sunt supuși Scamului Mitropoliei, rugându-ne de obște, ca acest aședemânt al hirotoniilor să-l întărim și cu Dumnescul nostru hrisov, ca să se pazească în veci. Decî, dintr'acastă obștescă anafora a Dumnelor boerilor, făcându-ni-se cunoscut cu întrégă bucurie a noastră cât este de unit cugetul Dumnelor cu al parinților Archierei spre luarea celor de Dumneșe plăcute îmbunătățiri, se mai dovedesce inca și o Sfință legătură de evlavie a fiilor către duhovnicescul părinte și de părintesc libov către duhovnicescii fi și al tuturor împreună cuget unit cu voința Domniei mele, spre lucrarea celor folositoare patriei, cerșind Dumnescul nostru ajutor spre sêvêșirea celor bine întocmite și întărirea celor bine aședate. Drept aceea dar, laudând Domnia mea această obștescă bună cercetare spre folosințele patriei, primim toate câte se coprind mai sus și printr'acest hrisov al nostru, întărim, ca sa se pazească acest aședemânt la hirotonii tot-deauna nestrêmutat, nu numai acum, ci și la cei din urma Archierei, ce vor sta după vreme. Rugăm dar și pre alți frați Domni, cari în urma noastră se vor învrednici a fi oblăduitori acestei creștinești țeri, să bine-voiască a innoi și a întări aședemântul acesta, ca și ale Domniilor sale aședemânturi sa fie în urma de alții ținute în sêmă; și au adevêrit hrisovul acesta cu însuși credința Domniei mele Iw Alexandru Nicolae Suțul Voevod, i cu crelința prea iubiților Domniei mele fi: Nicolae V-vd., Gheorghe V-vd., Ioan V-vd., Scarlat V-vd., Dumitru V-vd., Grigorie V-vd. martori fiind și Dumnelor cinstiți și credincioși boeri voliiți ai Divanului Domniei mele: pan Grigorie Brâncoveanu biv vel Ban, Epistatul Spătăriei, pan Barbu Vacărescu vel Ban, pan Grigorie Baleanu vel Vornic de țera de sus, pan Grigorie Filipescu vel Vistier, pan Constantin Samurcaș vel Vornic de țera de jos, pan Gheorghe Slătineanu vel Logofet de țera de sus, pan Constantin Filipescu vel Vornic, pan Grigorie Ralea vel Vornic, pan Nicolae Vacărescu, vel Vornic al obștirilor, pan Constantin Goleșcu vel Logofet de țera de jos, pan Constantin Cămpineanu vel Logofet al strêinelor pricinii, pan Iacovache Rizu vel Postelnic, pan Dumitrache Hrisoscolei vel Logofet de obiceiuri, pan Nicolae Ghica vel Vornic al Politiei, pan Alexandru Hariton vel Căminar, pan

de Dionisie, la capit. școlilor¹. Se pot vede în note, actele relative la oprirea hiro'oniilor de candidați nepregatiți și pe bani.

3) Vre-o schimbare deosebită în organizarea administrațiunei Bisericeî muntene nu se află în diversele condice. Din organizarea dată Consistoriilor eparhiale sub ocupațiunea muscălescă din 1806—1812, s'a conservat câte-va, cum probază următorul act :

. . . . *Zemle Vlahiscoe.*

Fiind-că Sfinția sa Episcopul Râmnicului chir Galaction, dimpreuna cu Protosinghelul de la Craiova, are Sfinția sa orînduiți pentru a căuta pricinile bisericesci ale norodului și patru Clericî, cari, fiind-că se află pururea cu sirguală și cu silință la pricinile și judecățile ce se orînduiesc de către Dumnelui Caimacamul i de către Dumnelor boorii divaniți de la Divanul nostru ot Craiova, aș avut milă de la frații Domni de mai nainte ca să scutoscă drepte bucatele lor stupi, i rîmători de dijmărit, i vinul ce-l va face în viile lor de vinăriciî și oile de oerit. Drept aceea înnoim și Domnia mea mila acêsta și poruncim și vouă slujitorilor dijmarî, i vinăricerî și oerî, ce veți fi orînduiți după vremei la aceste slujbe, nimenî întru nimic supărare mai sus numiților Clericî pre drepte bucatele lor să nu le faceți, că așa este porunca Domniei mele. *i saam receh gospod.* — 1819, Octombre 25.

(Pecetea gospod.). *Vel Logofêt.*

Cod. XCIII, fila 160.

4) «De la descălecătóre», dice un act din 1849 Decembre 14, a existat pe lângă Curtea Gospod un mare eclesiarh, care avea privigherea Bisericilor Curței. Ultimii Domni Greci aș adus pre lângă ei un Arhimandrit grec, care ince ul cu incetul s'a substituit marelui Eclesiarh român. Sub Al. Suțul se desființeză rostul de mare Eclesiarh, cu a robarea Mitropolitului Dionisie.

Dumitrache Suțul vel Comis; și Ispravnic, pan Gheorghe Slatineanu vel Logofet de țora de sus; și s'aș scris hrisovul acesta la anul al doilea dintru ântêia Domnie a Domniei mele, aici, în orașul Scaunului Domniei mele București, la anii de la nascerea Domnului Dumneșeu și mântuitorului nostru Isus Hristos.— 1820, August 23, de Nicolae Logofêt za Divan.

(Iscălitura și pecetea gospod.), *Gheorghe Slatineanu vel Logofêt prociroh.*

Cod. XCIII, fila 17, verso.

1. Veți anaforaoa Mîitropîlitului Dionisie în cod. 100, pag. 260.

Iacă actul :

Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod Zemle Vlahiscoe.

După pliroforia ce se dă Domniei mele printr'acéstă anafora a Prea sfinției sale Mitropolitului țerei și a Dumnélui cinstitului și credinciosului boer al Domniei mele, Gheorghe Filipescu, vel Logofăt de țeara de sus, de vreme ce Eclis'archul curței gospod. aũ rămas numai o numire cu totul deșartă și ne-trebuinciosă și acea puțină întrebuintare ce săvêrșia mai înainte vreme, Eclisiarhii s'aũ însărcinat de luminații Domni, selefii noștri, asupra Arhimandritului curței domnesci, carele se află apûrurea lângă domnie și la fôte parisiile se arată inaintea Domnului; de aceea dar, ca un lucru de prisos, acéstă Eclisiarhie, hotărîm Domnia mea să lipsescă de acum înainte cu totul, rămâind acéstă îngrijire a bisericei domnesci asupra Arhimandritului curței, pe carele îl orînduim Domnia mea mai mare și purtător de grije asupra preoților, cântăretilor și altor slujitori ai acestei biserici, sub povața Prea Sale părintelui Mitropolit, arătându-se și la tôte parisiile inaintea Domniei mele, iar la biserica curței gospod cea veche, poruncim să îngrijesci Prea sfinția ta părinte Mitropolit, după chipul ce ne areți prin acéstă anafora și după sciuta rîvnă ce ai la buna orînduală și buna stare a sfințelor biserici.—1819, Decembre 20.

(Pecetea g-pd).

vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne,

Din descălicătorea acestei țeri, stăpânirea aici se vede că și cu sfat bisericesc clirosului bisericei gospod. aũ închipuit un preot deosebit dintr'inșii numindu'l Eclisiarh și cu povățuirea Mitropolitului, acesta îngrijiea tot-d'a-una mai vêrtos la parisiile domnilor în biserică, după vremi acest Eclisiarh al bisericei curței gospod, avêndu'și petrecerea sa prea cinstită și fiind om cu idee și praxis, atât la cele bisericesci, cât și politicesci, se cinstea de toți, în deosebire persóna sa; acésta, lumnate Dómne, fiindu-se până la mazilirea rēposatului Alexandru Vodă Ipsilant și cunoscêndu-se în urmă, că la acéstă bisericescă dregătorie nu se pot nemeri cu înlesnire dintre preoți pre cei asemenea celor mai d'inainte, rēposatul Nicolae Vodă Caragea, aũ adus de la Țarigrad un arhimandrit, numindu'l al curței gospod, pe carele s'aũ cunoscut că cu încet, încet 'l-aũ însărcinat cu tótă îngrijirea datoriei eclisiarhului mai mult pentru că tot-deauna s'aũ aflat cu șederea sa în curtea gospod, aprópe de biserica ce merge Domnul și acésta urmându-se de la Domn la Domn până acum, iar eclisiarhul aũ rămas numai cu numirea, iar nu și cu lucrarea cea mai dinainte, căci și șederea sa mai mult s'aũ întêmplat a fi la biserica ot Curtea veche și îngrijitor pentru cele de acolo și la parisiile Domnesci se arată și eclisiarhul numai pentru o aducere aminte a învechinii acestei dregătorii

și cu prea puțină întrebuițare din cele ce savârșose arhimandritul curței gospod. de aceea și chibzuindu-ne amândoi, am socotit ca această numire de ecli-siarh aici în Bucuresci a bisericeii gospod, de acum înainte ca cum nu ar trebui a mai fi, și de se va găsi cu cale de către Înălțimea ta, îndraznim a țice, că însuși preacuviosul arhimandrit al bisericeii curței gospod, să împlinescă de acum înainte și acea puțină întrebuițare ce savârșia ecli-siarhul la parasiile domnesci, și cât pentru biserica gospod ot Curtea veche. noi smeritul Mitro-polit, după datoria ce avem, îngrijind, vom nemeri vre-un preot mai deosebit și vom orîndui proestos acolo însărcinându'l cu purtarea de grija lucrurilor bisericeii dintr'ênsa, ce i se va da inscriș, cu paza slujbelor i cu curățenia bisericeii, iar anii Măriei tale de la milostivul Dumnezeii să fie mulți și fericiți.—1819 Decembre 14.

Al Ungrovlahiei Dionisie, vel logofăt.

5) În privința toleranței religioase, nu găsim nici un act contrar ei. Bisericile eterodoxe continuă a fi sub protecțiunea stăpânirei țereii. Prozelitismul chiar în Biserica ortodoxă, este îngrădit cu ôre-care formalități. De o parte nu este tolerat un român pământen să schimbe legea sa¹, de altă parte, în cazul când o fată de evreu voi să se facă creștină, însuși Mitropolitul Dionisie ceru lui Vodă, ca să ordone boerilor ispravnicii, «ca față și cu Cucernicul Protopop al județului, să cerceteze acea fată de este de bună voină ei venirea la pravoslavie, orî silită de cinevași, scû de vre-un nădăjduit câștig (*ad. din interes V. A. U.*) și de țôte a rămânea până la sfârșitul vieții sale sub ade-vărata pravoslavnică credință.»²

1. Un cas unic: un Nicolae manifesta cugetul sa și lepede legea ortodoxa. El fu surghiunit la monastirea Mărgineni după denunțarea lui Aga. Mama lui se rîgă lui Vodă, în Septembrie 1820, de iertare și Vodă il iartă în 16 Septembrie 1820.—Cod. C, pag. 601.

2. *Iw Alexandru Nicolae Suțu voevol i gospodar zemle Vlahiscoe*

Dumnévostră ispravnicilor ai județului, cât pentru pornirea și cererea ficeii jăluitoarei de a veni la pravoslavnică credință și a so lumina cu Sfintul botez, poruncim dumnévostră, ca împreună cu protopopul județului, să faceți cercetare și urmarea ce mai jos se arata într'acastă anafora a Prea Sfinției sale părintelui mitropolit, iar pentru lucrurile cele luate de față din casa mume-sei. să cercetați de sunt bune și drepte ale mume-sei, să i sunt făcute, orî țôte sêu dintr'ênsele, cu ostenela fetei, și fiind ale mume-sei, de nu sunt facute pe obrazul fetei, orî ca să le pörte în casă, sêu ca sa i le dea de zestre când se va mărita, și să însciințați Domniei mele.—1820, Iunie 13.

(*pecetea g-pd*)

vel Logofăt.

6) Negreșit că cei veniți la legea ortodocsă din alte religii, dobândia unele scutiri, privilegii și miluii. ¹

Prea Înălțate Dămine,

După luminata poruncă ce ni se dă la această jalbă a Rujei Ovreiceii ot Ploesci, sud Prahova, am intrat în cercetarea pricinei și vre-un alt destoinic cercetat de față adevăr nu am putut descoperi, fără numai vedem, că înaintea acestei jălbi ni s'au fost adus alte două jălbi ale fiicei jăluitorei, date tot către Măria ta, și buiurdisite către noi, dintr'a cărora copriudere pe largă pliroforie s'au fost dat Măriei tale, cari jălbi se și alătură prin însoțirea acestei anafora, și fiind-că ei s'au aflat cu locuința la Ploesci, precum și acea copilă la sud Saac, în casa numitului Paharnic, de se va găsi cu cale de Înalta Măriei tale înțelepciune, să se porunciască Dumnolor Boerilor Ispravnicii din sud Saac, unde față și cu Cucernicul Protopop al județului, să se cerceteze acea față de este de buna voia ei venirea la pravoslavie, ori silită de cinevași, sōu de vre-un nădăjduit interes și de pōte a rămēnea până în sfērșitul vieții sale sub adevărata pravoslavnică credință, și când cu adevărat se va încredința d-lor întru tōte, ni se va face arētat nouă în scris, ca sa dăm poruncă la Starița ot schitul Țigănesci, spre a o și lumina cu Sfintul botez, după ce i se va face măi întēiu cuviinciosul catihitis: iar pentru acele lucruri luate de față, ce nici însăși nu le tīgăduese prin jalba sa și se va da luminată hotărērea Măriei tale către Dumnolor boerii Ispravnicii, cum să se urmeze, măi vērtoș ajutând-o și pravila, numind-o ca o firēscă zestre a ei, fiind trebuinciosă la vremea capătuirii sale, iar cea desăvērșită hotărērire rămēnea a se face de către Măria ta.—1820 Iunie 3.

Al Ungrovlachiei Dionisie

1. *Cartea Radului Papistașu bărbatul Zoitei pentru ertăciune.*
Zemle Vlahiscoe.

Fiind-că Radul bărbatul Zoitei botezatei din Papistași prin sinet domnesc, au fost miluit de a fi apērat din rēndul dajdiilor visteriei, i de alte podveđi și angarii, iar acum prin jalba ce au dat domniei mele, soția lui Zoita, plângēndu-se că ea rămāind sacată și bărbatul ei nefiind destoinic a o hrāni, măi vērtoș aflāndu-se însărcinată cu copil, au cerut, ca pentru neputința ei să o miluim cu scutirea unei prāvālii ce are, de fumărit, de căminărit, a căroia jalbă orānduindu-o Domnia mea în cercetarea Dumnolui vel logofētul de țera de sus, și Dumnolui prin anafora de la 9 ale următorei lunii, au aretat Domniei mele de sărăcia și sacatlăcul ei, de aceea milostivindu-no Domnia mea, îi înnoim privileghiul ce au avut bărbatā-sēi, cu a fi aperat și de aici înainte de rēndul dajdiilor visteriei i alte podveđi și angarii, cum și prāvālia ce o are drēptă a sa apērată de fumărit și căminărit; pentru care poruncim la toți căți se cuvine, întocmai să îlți următori, că așa este porunca Domniei mele, I. Saam recech gospod.—1819 Septembrie 16.

(Pecetea gospod.) *Vel logofēt.*

Cod. XCIII, fila 71.

Zemle Vlahiscoe.

Fiind-că Maria care din legea ovreiască au tras la pravoslavnică credință au avut privilegiu de la frații Domni de măi nainte, a scuti o prāvālie

7) O afacere curiosă agită lumea boerescă în 1870. Un călugăr grec a fost aflat cu furătură de moște: un fragment din st. Damian, altul de la Sfântul Pantelimon și «o bucațică neagră, scrisă în plavă: «Sfântul lemn», iar prin graiul dăce numitul Ieromonah, că e sânge de al Sfântului Gheorghie».... Mitropolitul cere lui A. Șuțu să se sequestreze toate acestea și să se păstreze la Mitropolie, sub pecetea și a Călugărului, până se vor ivi reclamațiunile de la locul cărora aparțin.

Vodă aprobă cererea, la 25 Martie 1820.¹

și o cărciuma sub această pravălie, de fumărit, de căminărit, de vama, de vinul Domnesc, de ortul Vătășesc și de alte angarii, ce sunt pe prăvălii și cărciume, însă prăvălia și cărciuma drăptă a sa, cum și Nica soțul ei a fi așezat de rându dăjdiilor fiind strein și scăpatat, iar acum după jalba ce au dat Domniei mele nunită Maria, arătând ca Nica soțul ei murind și ea fiind la desăvârșită betrănoțe, caro având o fată și măritându o după un Ene Șalvaragiul ot Barătie, au făcut rugăciune Domniei mele, spre a ne milostivi să dăm privilegiurile de mai sus aretate ale ei pe numele ginere-său Ene Șalvaragiul. Drept aceea dupe încredințarea ce ne-au dat Dumniului vel logofetul, că arătarea ei este adevărată, ne milostivim și dăm Domnescul nostru Hrisov la mânele ginere-său Ene, atât cu Privilegiurile de mai sus arătate, cât și adaos de a estui ale lui drepte bucate de vinăriciū din drăptă via sa; pentru care poruncim tuturor de obște a da bună pace pentru toate câte se coprinde și a nu face nici un fel de supărare că așa este porunca Domniei mele.—1819.

(Pecetea gospod.) *Vel logofit.*

Cod. XCIII, fila 38.

1. *Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.*

Prea Sfinția ta părinte mitropolit, am vădut Domnia mea arătarea ce Ne faci pri tr'acastă anafora, de cercetarea și urniarea ce ai facut pentru Sfintele moște ce se gădesc în mâna lui Teodosie Ieromonahul, care aceste Sfinte moște poruncim să stea pecetluite în pastrare la Sfânta Mitropolie, până când se va arăta cine va și cu bune dovești și se vor cere de la locul de unde vor fi.—1820 Martie 23.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofit.*

Cod. XCV, pag. 429.

Prea Înălțate Domne,

După luminată porunca Măriei tale, ce ni se dă cu întărire la anaforuoa Dumniului vel Camarașu, prin care se hotarase de Maria ta pentru niso Sfinte moște ce s'au găsit în mâna unui calugăr anume Teodosie Ieromonahul Vel de la mănăstirea Sfintei Troițe din epurhia Pistra, care moște cercetându-se se dovedi a fi o parte din moștele cu numire de Sfântul Damian și alta a Sfântului Pantelimon și o bucațică neagră scrisă în placă «Sfânt lemn», iar prin graiul dăce numitul Ieromonah, că este sânge de al Sfântului Gheorghie, toate acestea într'o cutie de argint i o cruce de lemn ferecată în argint cu scaunul ei lucrata prost și un petrafir de stofită albastră și o pandaliusă sârteasca toate

8) Fôrte num. röse, apöpe tot atât de numeröse ca și sub Caragia, sunt hrisövele de miluiri a diverselor Biserici și Monastiri din țerä și din Orient. Se scie că și reinoirea hrisövelor acestora acordând privilegii și miluiri, era o sorginte de adunare de banii, nu numai pentru logofeții mari, ar mai ales pentru Domnitor.

Se pot vedé in anexele volumului asemenea hrisöve și cărți domnesci ¹.

Din aceste acte de miluiri de mönästiri și biserici notäm hrisovul dat Monstirei Icöna, pre lângä care se intreținea un asil de 24 femei särke, «obrazé mai alesé» ².

acestea de mai sus aréate puindu-se într'o bohcea s'a'i pecetluit cu pecetea nösträ i a numitului Ieromonah și a buluchasei Domneștii cämäri, cu care s'a'ü trimis ș. s'a'ü dat in păstrare la eclesiariahnia Sfintei Mitropolii, până când se va aréta cu vre-o bună dovadă și se va cere de la locu de unde vor fi.— 1820 Martie 19.

Al Ungrovlahiei Dionisie.

1. Veđi actele in anexele volumului.

2. Hrisovul bisericei Icöna.

Cei ce sävêrșesc bunătățile cele de su¹et folositoare și plăcute lui Dumnezeu nu numai in viața acésta se laudă și se bine-cuvin²ézä, ce și după petrecania lor le remäne nume nemuritoare și pomeniri vecinice și suletele lor in locașurile dreptilor se iuvrodnicesc; multe dar bunătăți sunt prin care pöte omul a'și dobändi sulețesca mântuire, iar cei mai mare este milostenia. ce se face atât la Sfintele lui Dumnezeu i locașuri, cât și mai vêrbis la särke, la bolnavi și la scapatați, pentru că milostenia este vêrful celor-l-alte buatăți căci rözbate cerul și razbesce tocmăi la scaunul mărirei lui Dumnezeu și celui ce face milostenia îi z. desce locaș in cer și'l face moș³én imperăției ceresci și multă îndrăznölä îi face către Dumnezeu i, de vreme ce însuși Domnul nostru Isus Hristos se cheazăniășco dicënd, că «orî-ce ați face unuia dintre acești mai micii frați, mie ați facut», așjiderea și după cuvântul Sfântului Ioan, ce face pentru milostenie: «la atăta înălțime, dice, suie pro om milostenia», drept aceea și e i robul stăpănului me. Isus Hristos și Dumnezeul a totă făptura, Iö Alexandru Nicolae Suțul Voevod, râvnitor fiind acésti mari faceri de bine și voind a întări cele cu cuviinți date milii pe la Sfintele lui Dumnezeu locașuri intru slava a Sfint numelului sëü și intru pomenirea Nösträ. aflat'avn și pentru röpösatul Misail Monahul, ce au fost logofet de taină, cum că încă diu nuca virsta sa aii slujit domnilor și țerii până la vârsta bötănêțelor și cugetând la cele de Dumnezeu i plăcute, cu a sa agonisälă a i înălțat douë sfinte bisoricii aici in Bucurosci, sävêrșindu-le cu totă podöba lor, însă una ce se chiamă mahalaoa Hagiului, la care so cinstöșce și se prăznuesce hramul prea cuvioșei maicei nöstre Paraschiva și a sfinților mai marilor voeođi Mihail și Gavril, și alta ce se numosce mahalaoa Ceuș-luvid, la care se cinst'esce și se prăznuesce hramul prea sfintei, prea curatei stăpănei nöstre de Dumnezeu a născötörei și pururea feciörei Mariei și

9) Atragem atențiunea asupra reclamațiunii familiei Filipescu din 1 August 1819 contra relei administrațiuni a egumenului mănăstirei

sfintului părintelui nostru Nicolae arhiepiscopul Mirilor făcătorul de minuni, unde au făcut și 14 chiliї spre locuința a 24 femei sărace obraze mai alese și călugărițe, de a căror hrană și îmbrăcăminte tot Măsuil monahul au avut purtare de grijă în viața sa, cum și după sfârșitul săi, atât pentru purtarea de grijă și chivernisela acelor sărace, cât și a bisericilor orânduială au lasat episcop și chivernisitor pe nepotă-său răposatul Panait Babenu biv vel sluger, care sluger la morțea sa au lăsat și el pe nepotă-săi credinciosul boerul domniei mele Pană Băbenu biv vel care orânduială a acelor sărace cum și a bisericilor înscuțându-ne că se păzesce pe deplin precum se află și când era răposatul M. sa l Monahul, și fiind-că pe lângă această orânduială ce au făcut acel răposat au avut și mili domnesci, adică, scutirea drepturilor bucate stupii i rămătoriї de dijmărit și vinul de vinăriciї, cum și o pivniță de aici din Bucuresci, de la porța domnescă din sus o ținea scutită de fumărit, de căminărit, de vană, de vinul domnesc, de ortul vătășesc și alte angariї, ca să fie de vândare de vin și de rachiū, spre chivernisela acelor sărace: așijdrea sentea la vremea oeritului, cu pecetluit domnesc, oї două snte și la vremea văcăritului când se va întempla după vremei, scutea vite 20, ținea și lude 10 streini scut și de toate dăjdiile și orânduile câte es de la visterie peste an în țeră, care sunt pentru adusul lemnelor pe la chiliї și pentru ale poslușaniei: luau și de la visterie amēndouē bisericile pe an taleri 8), de biserică câte taleri 40, însă de 4 ori într'un an la fieș-care hram, câte taleri 20 pentru cōră, tāmăe, unt-de lemn și pentru împurțit la sărace de la chiliї, și un om ținea, care este orânduit ispravnicel, spre purtarca de grijă și poslușnie la acele sărace, scutit și rperat de toate dajdiile și orânduile mănăstirei, căruia prin cercetare se da adevorința de la Dumneolu vel vistierul, precum pentru toate aceste mili și orânduile, ce mai sus se arată, ne-am adevorit Domnia mea, atât din hrisovul Domniei Sale Constantin Vodă Mavrocordat, i din hrisovul altor frați domni și din hrisovul Domniei Sale, răposatului Mihail Vodă Șuțul, dintru cea dintōiu domnie, ce mai sus numitul răposat episcop Panait Babenu, biv vel sluger cugănd la cole de Dumneol plicute, cu a sa agonisela au prefăcut în zidire de pētra una dintre aceste două biserici, adoca cea din mahalaoa Ceauș David, ce era de lemn, în care se află și Sfinta iconă a Prea curatei s'ăpīnei nōstre de Dumneol născētore, facētore de minuni, și au zidit și 12 chiliї, iarăși de pētrū, în care sa locniască alte 24 călugărițe și femei sărace vadușe, a căror purtare de grijă și cantare să li se păzōscă tot de numitul ctitor, ca și celor-l-alte, atât în viața sa, cât și după morțea-i, lăsīnd episcop și ctitor iar din nēmūl săi, mireni iar nu călugări, fiind biserică la care se află locuind călugărițe și sărace vadușe, precum a i dat pentru acesta și repositul mitropolitul țerii chir Grigorie, arhieriască carto cu aședămintul acesta făcuta de la lét 1783 Iunie 1. și cu volnicie ctitorului, să zidōscă biserică și chiliile acestea și să păzeasca aședăminturile și orânduile ce prin cartea prea Sfinției sale, în șase ponturi se coprinde, nestrămutat, lăsān l și Prea Sfinția sa 2 preoți ca sa fie nesuperați de orânduile dajdiilor preoțesci: și s'a i intarit prin hrisov Domnesc toate câte se coprinde în cartea repositului mitropolit, fiind cu bună orânduială, cât și ce e vechi mili spre a se păzi în tota vremea nestrămutat, când atunci s'au mai alinos mili Domnescă bolovanī sare 100, care sa i

Mărgineni, întemeată de nēmul sēu. Domnitorul ia act de denunțări și orânduesce cercetare.¹

dea pe tot anul de pecolnit iar de la Telega, ca să'i fie pentru chiverniséla și ajutorul săracelor de la chili; așiderea și pentru doi preoți i un diacon ce vor fi la acésta Sfinta biserică, să fie nebântuiți despre rēndul dăjdiilor prootești i de ploconul Mitropoliei, ca să pótă sluji Sfintei biserici, iar după ce au savērsit facerea bisericii din mahalaoa Ceauș-David, făcēnd-o de pétră peste tot din zid și infrumusețānd-o cu tóte cele trebuinciose podóbe, incă și 14 chili de pétră facēnd inprejurul bisericeii, in care chili locuesc acele sūrace, s'aū mai adaos acésta milă, ca să aibă a lua din vinăriciul Domnesc din sud Ialomița de vadra po bani doi cu pārpārul de la câte vii lucrătóre se aflau pāna la acel timp cu lét 1792 in plasi Stelnica, Lichiresci, Slobodja și orașul, iar la altele ce se vor mai sadi, sa nu aibă a face ca să fie pentru cheltuelile bolnavilor ce vin de pe aiurea și năzuesc la ajutorul Prea Sfintei Stăpānei nōstre de Dumneđeu născótóre, a căroa cheltuelă și purtare de grijă iarăși de către numitul epitrop se săvērșesce; așiderea se mai ia incă un ban de vadra din plașile ce se arata mai sus, care i s'au făcut prostichiu de Domnia sa reposatul Alexandru Vodă Moruz și s'aū întărit și de frații Domni din urmă. Decī invrednicindu-ne și pe noi Domnul Dumneđeu cu a treia domnie a acesti creștinesci țeri, am bine-voit și printr'acést domnescul nostru hrisov ii intarim tóte milele, ce se copriind mai sus; pentru care rugăm și pe alți frați Domni, cari, in urma Nōstră se vor invrednici cu Domnia acestei pravoslavnice țeri, să bine-voiasca a innoi și a întări milele acestea, ca și ale Domniilor sale mili și faceri de bine sa fie in urmă de alți ținute in sómă; și am adevērit hrisovul acesta cu însăși credința Domniei mele Iō Alexandru Nicolae Suțu Voevod i cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Nicolae V.-v., Gheorghe V.-v. Ioan V.-v., Scarlat V.-v., Dimitrie V.-v., Grigore V.-v., martori fiind și Dumnelor cinstiți și credincioși boeri veliți ai divanului Domniei mele: pan Constantin Crețulescu vel ban, pan Barbu Văcărescu vel vistier, pan Istrate Crețulescu vel vornic de țera de sus, pan Mihalache Manu vel vornic de țera de jos, pan Teodorache Văcărescu vel vornic, pan Constantin Caliarh vel vornic, pan Gheorghe Goleacu vel vornic al Obștirilor, pan Alexandru Filipescu vel logofēt de țera de jos, pan Nilolae Slugearoglu vel Postelnic, pan Mihalache Suțu vel Logofēt de obiceiuri, pan Gheorghe Vlahuț vel spătar, pan Mihalache Cornescu vel vornic al politieii, pan Alexandru Hariton vel căminar, pan Alexandru Desila vel comis, și ispravnic: pan Gheorghe Filipescu vel Logofēt de țera de sus; și s'aū scris hrisovul acesta la întoiul an dintru intēia Domnie a Domniei mele aici in orașul scaannului Domniei mele Bucuresci, la ani de la nascerea Domnului Dumneđeu și Mântuitorului nostru Isus Hristos, 1819 Februar 26, de Chiriță dascalul slavonesc.

(Iscaitura g-pd.) (Pecetea gospod.) *Gheorghe Filipescu, vel Logofēt.*

Cod. XCIII, fila 42.

1. Iaca actele:

Iō Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Pentru cuvintele de mai jos arătate prinită fiind Domniei mele cererea ce fac printr'acosta anafora Dumnelor boeri Filipești, ca o cuviinciosă, orân-

10) Nu numai Mitropoliților *paretesii* (demisionați de bună-voie!) li se dădea de Domnitor administrațiunea în profitul lor a unor mănăstiri ori biserici. Al. Suțu dă Episcopului de Argeș, în 3 Iunie 1819, Mănăstirea Cozia. ¹

dnim pe credincios boerul Domniei mele Pitarul Ión Stratilat, ca împreună și cu un om din partea Sfintei Mitropolii, să meargă la mănăstirea Mărgineni, unde față cu Egumenul și cu jăluitoarii robii ai acestei mănăstiri să facă cercetare de mai jos arătată și să aducă Domniei mele înștiințare în scris cu pliroforie pe larg pentru ființa adevărului.—1819 August 4.

(pecetea g-pd) *vel Logofăt.*

Cod. XCII, pag. 385.

Prea Înălțate Dómne,

Fiind-că ctitorisescă noastră mănăstire, ce se dăce Mărgineni, din sud Prahova, pentru paza bunei orândneli, după ctitoricescile testamenturi apururea au fost sub a noastră îngrijire, fiind și zidită din temelie și îndestrată numai de nemul nostru cu toate cele mișcătoare și nemișcătoare câte are și până acum, care și păzindu-o cu multă râvnă, osebít de alte înștiințări ce am luat noi dimpotriva urmărilor Egumenului de acum, apoi și din necontenitele jălbi a robilor și a slugilor mănăstirei, nu avem odihnă cu plângerile și strigările ce fac asupra acestui Egumen și a ómenilor săi, care spre pliroforia Măriei tale am alăturat și chiar jalba lor cea din urmă ce au dat către noi cu mare plângere că 'i căznesce și 'i globesce, atât Egumenul, cât și Dichiu și Grămăticul său, în cât din pricina lor au murit și două fete de țigani, 'i incarcă cu ajutoare de bani peste birul lor și cu cuvânt să desrobescă țiganii mănăstirei ce s'au înstreinat cu vândarea la altă mână, au strins bani de la dónșii și i-au sfoterisit fără a se desrobi țiganii, cam și birul lor îl respund cu mari încercături și peste orândniuala altor țigani mănăstiresci. Neputând dar noi a mai suferi aceste plângeri de jafuri și voinde a petrece robii mănăstirei în odihnă și nebântuiți, rugăm pe Maria ta, a se orândni un credincios al Măriei tale și un om al Sfintei Mitropolii, cari să meargă la fața locului și cu toți ómenii și robii mănăstirii față, să facă scumpă cercetare la plângerea ce fac jăluitoarii prin carte de blăstem, ca să descopere toate jafurile ce li se vor fi făcut de Egumenul și de ómenii săi și să aducă pliroforie pe larg în scris, spre a se da hotărîrea cea desăvârșită de către Maria ta.—1819 August 4.

Grigorie Filipescu, Gheorgache Filipescu, Nicolae Filipescu.

1. Iacă actul:

Cartea părintelui episcop Argeșiu pentru a avea Mănăstirea Cozia din sud Vâlcea până în sfârșit. Zemle Vlahiscoe.

Fiind-că inbitorul de Dumneșeu, Sfinția sa episcopul Argeșu chir Iosif din mica sa copilărie s'au aflat cu sirguintă slujitor Sfintei mănăstiri Cozia din sud Vâlcea, unde se cinstesce și se prăznesce hramul Sfintei și nedespărțitei Troițe, unde și cînul călugăriei au primit, al căruia bun cuget cunosându-se că este pornit spre sporirea și înfrumusețarea Sfințelor lui Dumneșeu

Dar ce erau acum rinduirile și de simpli egumeni, decât o arendare condiționată a unor monastiri? Am spus-o deja mai sus. Din ane-

lăcașuri, s'au fost întocmit cele mai de jos arătate ponturi încă din lét 1818 Fevruar 26, pentru mănăstirea Coziei cu metoșele ei și s'au fost dat asupra arhieriei sale pentru a se păzi orânduiala ctitoriceștilor testamenturi i neadormita pomenire a celor repositi ctitori; pentru aceea dar, am chibzuit și Domnia mea, să întărim tôte acele ponturi din care nădăjduim să isvorască mai cu adaos râvnă pe lângă alte fapte bune ale arhieriei sale folositoare ce până acum au curs, precum și pentru alte mănăstiri slobode domnesci, am chibzuit cele spre folosul lor și am orânduit egumeni prin legături în scris, cum au să urmeze, așa și pentru mănăstirea Coziei cu metoșele ei, fiind și acésta una din cele neînchinato unde-vași, cum și pentru a arhieriei sale cinste în viață și pomenire după petrecania sa, fără de a o socoti nescine, că pentru al său folos în parte ține acéstă mănăstire, am întărit dai și Domnia mea, rânduiala de mai jos arătată, adevă :

1) Mănăstirea să aibă pe capul arhieriei sale până la sfârșitul vieței, fără de a o socoti metoh său închinată episcopiei Argeșului și după petrecania sa să rămăe în otcârnuirea și voiața stăpânirei, iar în rămășița vieței arhieriei sale să o aibă nestrămutat de nimeni, îngrijind și pentru egumenia acestei mănăstiri, că de se va purta cel de acum orânduit egumen cu orânduiala și cinstea ce se cuvine, să fie nestrămutat, iar când împotriva nu va păzi cele de arhieria sa întocmite, arhieria sa să orânduiască egumen.

2) Să de pe tot anul, banii școlelor taleri 550, adevă cinci sute cincideci, după întocmirea ce s'au făcut în let. 1817, pentru tôte mănăstirile din țără la plata banilor școlelor, care este vechi și canonisit obicei, între care întocmire este și mănăstirea acésta cu arătata sumă, fără de a se mai scădea său a se mai adaoga și osebit să dea și taleri 1200, care acești taleri 1200, când se va întâmpla (să feréscă Dumneđe) bóla de ciumă în țără să aibă ai da la epistații casei lăzăreturilor, ce 'i va orândui stăpânirea, ca să fie pentru trebuincioșele cheltueli ale spitalurilor, iar în anii ce diu norocire nu va fi în țără acest fel de bóla, să 'i dea la cutia Milosteniilor, ca să se dea în lefile săracilor, pentru sufletul acelor repositi ctitori, fără de a socoti însă Vornicia obștirilor că cu luarea acestor bani, dobândește vre-o câtuși de puțină dicheoma asupra acești mănăstiri, său a socoti că este închinată sub acéstă Epitropie, ce împotriva sa o cunoscă cu totul slobodă, cari bani să aiba a'i da cu analogie pe fieș care lună, precum i-au dat și până acum, iar de alte ori-ce fel de dări vor eși peste alte mănăstiri, acéstă mănăstire să fie cu totul apărată.

3) Dregerile și meremeturile ce vor fi trebuincioșe atât la mănăstire cât și la acareturile de pe la moșiile mănăstirei său metoșe să le facă cum și tôte moșiile și viile mănăstirei i ale metoșelor lor, să le lucreze după cuviință, cum și zestrea mănăstirei sa fie întregi și de față apurarea și de va fi în puțință să o și sporéscă, ca să fie cinste și laudă Arhieriei sale, și să drégă cele stricate la numita mănăstire, prin silința și ostenóla Arhieriei sale, însă de va prisosi din venituri, iar nu cu datorie.

4) În tótă viața Arhieriei sale, Egumenului ce va fi orânduit la acéstă mănăstire, socoteală să nu i se ia de către Stăpânire, iar Arhieria sa în tótă vremea și veri-cind va fi trebuință, volnic este și o caute.

5) De se va întâmpla (feréscă Dumneđe), a se face stricăciune în oblăduirea

xele de mai jos se poate vedea acesta, cum și abusurile la care asemenea egumeni dedeau naștere. ¹

Arhieriei sale, ori altă pagubă mănăstirei, sau vre-unul alt acaret al mănăstirei sîi ale metoșelor, din vre-o năvălire de vrăjmași i din război, ori din cutremur, sau din foc pricinuit de vrăjmași sîi hoți, atunci întemplantorea primejdie să o facă cunoscută stăpînirii spre a i se da voie să se împrumute să drîgă cele stricate la loc, iar cînd împotriva se va găsi datorie, ori cu zapiso avlicești sîi prosopico; al Arhieriei sale, sîi ale Egumenului, ce iarăși prin alegerea Arhieriei sale egumeneșce să se plătescă din perusia Arhieriei sale; drept aceea am dat la mîinile Arhieriei sale, această Domnăscă a noastră carte, spre a se și întocmirea acesta ce mai sus se arată pentru mănăstirea Cozia, cu metoșele ei, și Dumneța vel logofete de țera de sus să primești asemenea contract de la mîinile Arhieriei sale cu ponturile de mai sus arătate.

Dat la Canțilaria Divanului Domniei mele.—1819 Iunie 3.

(Iscălitura și pecetea gospod.).

1. *Io Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe*

Privind Domnia mea la copriinderea și bunul sfîrșit al ctitoriceștilor testamenturi, ce sunt întocmite pentru mănăstirile de aici din Domnăscă noastră țără și rîvnă cu deosebire avînd nu numai după a creștinătăței îndemnare ce și după a oblăduirii datorie, de a se întemeia și a se păzi în cât este prin putință toate cîte privesc spre fericita stare, buna orînduială și întregimea acestor Sfinte locașuri, nu contenim a ne sili din tot cugetul spre a vîna ori cîte mijloce se vor găsi destoinice spre întemeierea acestor dumnezeesci locașuri precum și mijlocele de mai jos arătate cu care cere jăluitarul eromonah a se orîndui egumen la această mănăstire, găsindu'l că este invederat dintre cele folosite mănăstirei, cînd mai vîrtos a dat jăluitarul și legătura în scris prin chezeșie pentru cele mai de jos arătate, care o vedurăm și noi cu asemenea copriindere. De aceea dar la această legătură a jăluitarului întemeindu-ne primim rugăciunea sa și poruncim Dumitale Vel Logofete de țera de jos să i se facă cartea Domniei mele de egumenie după orînduială, copriindîndu-se într'ansa și mai jos arătatele 5 ponturi după care urmînd atît jăluitarul cît și chezașii sîi, să fie neștrămutat în totă viața sa din egumenia acestei mănăstiri 1819 Martie 1.

(pecetea gospod)

Vel Logofet.

Cod. XCII, pag. 10.

Prea Înălțate Dîmne,

După luminata porunca Măriei tale, ce prin buiurdizma mi s'au dat la această alăturată jalbă a cuviosului Gavril Ieromonahul, făcînd cercetare mă plioforisîi, că cererea sa este de a se orîndui egumen la Sfinta mănăstire Mislea din sud Prahova, ca să 'și petrecă viața sa acolo și că se va sili spre folosul și buna stare i întregimea mănăstirei, se lîgă cu aceste ponturi, adică :

1) Că va fi cu totă cuviincioșă encernicie către părinții mănăstirei de jos de la Ioanina ce se dîco Toubateron la care este închinată această mănăstire Mislea.

Arenda cu care era dată monastirea la așa ȃișii egumeni, era numită „embatichiu“!

2) Sa plătescă pe fieș-care an obicînnitnl embatichiu cu prostichiu de talerî 500, peste ceea ce da cei mai dinnaintea sa egumeni.

3) Că nn va snpne mōnăstirea la nici nn fel de datorie.

4) Că după mōrtea sa orî-ce perinsie i se va găsi să fie aferomă la mōnăstire.

5) Că va drege și va meremetisi tōte cele ce vor fi stricate împlinindn-și datoria sa la trebile mōnăstireșci cu silință și durere de inimă, pentru care au dat și zapis în scris sub iscalitura sa la canțelaria Divanului Măriei tale iscalit fiind și de Teodor Constantin i de Slingerul Constantin Cnțarida și Șătrarnl Efstatie Tamara chezași, pe care il alătrairai a se vedea și de către Înălțimea ta. Ci fiind-că plecată slinga Măriei tale sciū bnnă voința ce ai Înălțimea ta spre a păzi bnna stare și întregimea mōnăstirilor dintr'acōstă țēră dnpē ctitoricescele testamenturi i hrisōve domnesci, arēt Măriei tale mijlocnl și legătura cu care cere jălnitornl a se orāndni egumen la acōstă Sfință mōnăstire, și rēmāne la luminata hotārire și porunca Înălțimeii tale.—1819 Febrnar 27.

Gheorghache Filipescu Vel Logofēt.

Iw Alexandru Nicolae Suțu voevoj i gospodar Zemle Vlahiscoe

Privind domnia mea la coprinderea și bunnl sfērșit al ctitorescilor testamenturi, ce snnt întecmite pentru mōnăstirile de aici din domnescă nōstră țēră, și rāvnă cn deosebire avānd nu nnmai dnpē a creștinātății indemnare, ci și după a oblăduirei datorie, de a se întemeia și a se păzi în cāt este prin pnțință tōte cāte privesc spre fericita stare, buna orāndniala și întregimea acestor sfinite lōcașuri, nu contenim a ne sili din tot cngetul spre a vēna orî-cāte mijlōce se vor găsi destoinice spre întemeierea acestor dumneȃesci lōcașuri precum și mijlocul de mai jos arētat cu care cere jăluitornl ieremonah a se orāndui egumen la acōstă mōnăstire gāsindn'l că este invoderat dintre cele cnviinciōse și folositōre mōnăstirei, cānd mai vērtos a'i dat jălnitornl și legătură în scris prin chezașie pentru tōte cele de mai jos arātate care o vēđnm și noi cn asemenea coprindere, de aceea dar la acōstă legătură a jăluitornlui întomeindn-ne, primiu rugăcinnea, și poruncim Dnmitale vel logofēt de țōra de jos, să i se facă cartea Domniei mele, dnpē orāndnială, coprindēndn-se într'ēnsa și mai jos arētatele cincii ponturi, după care nrmānd atāt jăluitorul, cāt și chiezașii lni, să fie nestrāmutat în tōtă vtāța sa din egumenia aceștii mōnăstiri.—1819 Martie 1.

Prea Înălțate Dōmne.

Dupē lminată porunca Măriei tale ce prin buiurdizmă mi s'au dat la acōstă alăturata jalbă a cuviosului Sterie ieromonahnl, făcēnd cercetare mă pliroforisiiū, cā cererea sa este de a se orāndui egumen la Sfința mōnăstire Mislea din sud Prahova ca să'și petrēcă viața acolo, și cā se va sili spre folosul și bună starea, i întregimea mōnăstirei, se leagă cn aceste ponturi, adecă :

1). Că va fi cn tōtă cuviinciōsa cncernicie, către părinții mōnăstirei de jos de la Ioanina, ce se ȃice Tonbateron, la care este închinată acōstă mōnăstire Mislea.

Pentru ușurarea lecturii acestui capitol, dăm numai la finea lui cele-l alte documente relative la egumenii.

Mănăstirile din Orient încă n'au fost uitate de Al. Suțu. O îndestul de bogată serie de hrisóve am cules în favórea acestor mănăstiri care hrisóve le vom publica în volumul special de anexe la această istorie a Domniei lui Al. N. Suțu.

Incheiem studiul acestui capitol reamintind, că finea Domniei lui Al. Suțu află de Capii ai Bisericeii Române Muntene pre Dionisie Lupul, ca Mitropolit, Galaction Episcop de Rômnic, Ilarion episcop de Argeș și Gherasim de Buzău. Părtașia lui Ilarion la mișcarea din 1821 va ocasiona, îndată ce va veni domnia pămên'énă a lui Ghica Vodă, o nouă schimbare în Episcopatul Român.

Anexe la Capitolul Bisericeii sub Al. N. Suțu.

Cartea cuvio uluț Sterie Jeromonahul ce s'au orânduie egumen la monastirea Mislea din sud Prahova. Zemle Vlahiscoc.

Privind Domnia mea la coprinderea și bunul sfârșit al ctitoricescilor testamenturii ce sunt întocmnite pentru mănăstirile de aici din Domnesca noastră țeră și râvnă cu deosebire avênd, nu numai după a creștinescei îndemnare, ce și după a oblăduirei datorie, de a se întemcia și a se păzi în cât este prin putință tóte câte privesc spre fericita stare cu bună orânduială și întregimea acestor Sfinte locașuri, după acesta dar a noastră neapărată datorie și

2) Să plătească pe fieș-care an obiceinuitul embatichiu cu prostichiú de talerii 500 peste cea ce da cei mai dinaintea sa egumenii.

3) Că nu va supune monastirea la nici un fel de datorie.

4) Că după mórtea sa orí-ce perusie i se va găsi sa fie aferomă la monastire.

5) Că va drege, și va meremetisi tóte cele ce vor fi stricate, împlinindu'și dntoria sa la trebile monastirescii, cu silință i durere de inimă, pentru care au dat și zăpis înscris sub iscălitura sa, la cancelaria divanului Măriei tale, iscătit fiind și de Teodor Constantin, i de slugerul Constantin Cuțarida, și fãtrarul Efstatie Tamara chezași, pe care îl alăturaiú a se vedea și de către înălțimea ta. Ci fiind că plecata sluga Măriei tale sciú buna voință ce ai înălțimea ta, spre a se păzi buna stare și întregimea monastirilor dintr'acóstă țoră după ctitoricescile testamenturii, i hrisóve domnescii, aret Măriei tale mijlocul i legătura cu care cere jaluitorul a se orânduie egumen la sf. monastire, i rămâne la luminată hotărârea și porunca înălțimei tale 1819 Februarie 27.

după pliroforia ce am luat pentru Cuviosul Gavriil Ieromonahul, carele dnpă legătura ce în scris prin chezăşie aî dat la canţelaria Divanului Domniei mele, adecă prin cele de mai jos arătate ponturi, i-ani dat acéstă Domnésca noastră carte de egumenie, pe carele l-ani făcut Domnia mea egumen la mnaştirea Mislea din sud Prahova, în locul celui ce aî fost până acum şi aî murit. Decî mergând la numita mnaştire să aibă a face zapt tóto lucrurile mişcătóre şi nemişcătóre, prin catastih, după orânduială, carele să fie numita mnaştire după aceste legături ale sale, adecă :

Cum că va fi cu tótă cuviincioşa cucernicie către păriuţii mnaştirei de jos do la Ianina, ce se ăice Tombater, la care este închinată acéstă mnaştire Mislea.

Să plătescă pe fie-care an orânduital embaticiu cu prostichiu de taleri 500 peste cea ce da cei mai din naintea sa egumeni.

Că nu va supune mnaştirea la nici un fel de datorie.

Că după mórtea sa orî-ce periusie i so va găsi să fie aferomă la mnaştire.

Că va drege şi va meremetisi tóte cele ce vor fi stricate implinindu-şi datoria sa la trebile mnaştiresci cu silinţă şi durere de inimă, pentru care aî dat zapis în scris sub iscălitura sa, la canţelaria Divanului Domniei mele iscălit fiind şi de Teodor Constandin, după care urmând atât numitul egumen cât şi chezaşii săi, să fie nestrămutat în tóta viaţa sa din egumenia aceştii mnaştiri. De aceea poruncim Domnia mea tuturor călugărilor, ómenilor şi, robilor de la numita mnaştire să'l cunoşceţi pe numitul de egumen al aceştii mnaştiri în tótă viaţa, dându-î supunere şi ascultare la cele ce vă va porunci asupra trebilor mnaştiresci, căci orî carele se va arăta împotrivor, să scie că are voie a'l arăta Domniei mele, ca să se pedepsósci, afară din robii mnaştirii, cari în tótă vremea după vina lor are a'î certa, aflându-se cu privighere de a nu'î respândi în ţeri streine ; i saau receli g-pd.—1819.

Zemle Vlahiscoe.

Fiind-că ani luat Domnia mea pliroforie pentru Cuviosul Arhimandrit Vasilie, egumenul mnaştirei Znagovul, că de când s'aî orânduital egumen la acest sfint locaş, s'aî purtat cu bună rânduólă întru tóte, arătându-se şi bun iconom, de aceea dar am dat la mâinile Cuvioşiei sale acéstă Domnésca noastră carte cu ponturile de mai jos arătate, adecă : 1) Să fie nestrămutat din egumenia aceştii mnaştiri în diastimă de 12 ani cu începere de la April 25 lét 1817 când s'aî orânduital egumen. 2) Să dea pe tot anul banii şcólelor după obiceiul ce aî fost şi mai nainte i câte taleri 3000 la cutia nilosteniei, ca să se dea în lefile síracilor, fără de a se supéra peste aceştia în nici o altă dare ce va eşi pe cele-l-alte mnaştiri şi far' de a se socoti înse vornicia obştirilor, că cu luarea acestor bani dobândesce vre-o cătuşi de puţină dicheoma asupra aceştii mnaştiri, scí a socoti că este închinată la acós'ă epitropie, ce împotrivă

să o cunoscă cu totul slobodă, care acești bani să aibă a'î respunde numitul egumen cu analoghie pe fieș-care lună. 3) Orî ce meremeturi va face Cuvioșia sa la acareturile mănăstirei cele din launtru și cele din afară și la lucrul viilor și la economia mănăstirei, și la judecățile ce se vor întempla după vremi la moșiile mănăstirei pentru impresurarea hotarelor de către vecinî, sêu pentru vre-o altă pri ină, tôte acele să fie de la Cuvioșia sa, afară numai de se va întempla (ferescă Dumneđei) in diastima acestuî soroc a se face vre-o stricăciune, sêu vre-o altă pagubă mănăstirei, orî vre-unui alt acaret al sêi, din vre-o năvălire de vrăjmași, orî diu foc pricinuit de ei, orî din răsboiû, sêu din cutremur, atunci să arête la stapănire acea dovelită stricăciune, ca să se chibznescă mijlocul cel cuviincios pentru dregerea stricăciunei. 4) Orânduolile bisericei și ale mănăstirei să le păzescă după cuviință și după testamentul ctitorilor. 5) Pentru zestrea mănăstirei mișcătore și nemișcătore și de sineși mișcătore, la împlinirea sorocului să fie dator a o da deplin după catastihul de perilavi cu care aû primit'o sub iscălitura sa, afară numai din țiganî, cari orî de voi muri, sêu de vor spori pâna la împlinirea sorocului de mai sus, arêtat, să fie paguba sêu câștigul in norocul mănăstirei, iar când se va dovedi că a fugit niscare-va țiganî din pricina necăutărei, sêu a relei petreceri din partea cuvioșiei sale, atunci să fie dator cu a sa cheltuială, orî a'î aduce la urma lor, sêi a'î pune la loc. 6) Din veniturile mănăstirei orî pagubă de se va întempla, sêu câștig pâna la împlinirea sorocului de 12 anî, să fie in norocul cuvioșiei sale, fâi'de a se lua de către cineva-și nici o socotelă, orî cuvioșia sa, să ceara vre-o pagubă. 7) La împlinirea sorocului de 12 anî să lase mănăstirea slobodă cu totul de datorie, precum asemenea să lase slobode și arendile tuturor acareturilor și moșiilor mănăstirei. 8) Chezașul cuvioșiei sale, după chezașia ce a'î dat in scris la cancelaria divanului Domniei mele, este dator ca de nu va păzi și va urma cuvioșia sa, tôte cele de mai sus arêtate întocmai și pe deplin, sêi de nu va da la împlinirea sorocului zestrea mănăstirei deplin precum s'aû đis mai sus, să fie însuși chezașul răspunđător, și platnic intru tot, fără de a i se primi vre-un cuvênt, de pricinire. 9) De i se va întempla mórtea cuvioșiei sale mai naintea sorocului de 12 anî, sî rămâe chezașul in localul lui și să se urmeze acêstă simfonie pe chipul chezașului întocmai, ca când ar trăi cuvioșia sa, fâr'a se stramuta câtuș de puțin, fără numai stapănirea sî orânduiasca atunci un călugăr la mănăstire, ca să pórte numai inchipuirea de egumen și să fie purtător de grijă, a se păzi orânduiala bisericei. i saam recoh gpd-1819 Septembre 5.

(Iscălitura și pecetea gpd)

Vel Logofêt.

Io Alexandru Nicolae Suțu Voevođ i gospođar Zemle Vlahiscoe.

Primită fiindu-ne anaforoa acêsta a Prea Sfinției sale părintelui Mitropolit, o intarim Domnia mea și poruncim Dumnétaie Vel Logofete de țera de

sus, să se facă cartea Domniei mele de egumenia acestei biserici pe chipul mai jos numitului Ioachim Ieromonahul cu sorocul și orindu-ela de mai jos arătate mai adăogându-se însă și acesta, ca talerî 600 ce ai a se popri pe tot anul din talerî 1200 ai embatichiului, să se dea la Sfinta Mitropolie, ca de acolo să se dea în dobândă la loc sigur, spre a fi pentru trebuința de mai jos arătate.—1819 Septembre 20.

Cod. XCII, fila 72.

(pecetea gospod) *vel Logofet*

Prea Înălțate Dómne,

În multe rânduri și în multe chipuri poporaniî ot biserica Isvorul Tămăduirilor, de la marginea orașului Bucurescilor, ce este zidită de reposatul Domn Mavroghene și închinată la mănăstire: Ecaton Dapiliani din ostrovul Paros, s'aî arătat cu jâlbî, atât către zmerenia noastră, cât și către Căminarul Spiridon Ralet, epitropul ce este orânduit de mănăstirea de Jos, cu multe ponosluiți asupra egumenașului ce se află orânduit la această biserică și tot după cercetările duhovnicesci ce prin taină am facut, cele mai multe arătate prin jâlbî ponose ne-am pliroforisit că sunt adevărate, și fiind-că Dumnélui Căminarul ne-aî încredințat, că încă de când s'aî închinat această biserică la monastirea de Jos, nici o dată n'aî văđut vre-un folos din veniturile acestei biserici, iar acuma găsindu-se un Ioachim Ieromonahul carele spre a 'și sci salășluirea odihnei statornică a nu se mai preâmbra din loc în loc, s'aî mulțamit a se însărcina cu îngrijirea acestei biserici și cu legatura a ținea biserica cu toate cele trebuinciose și cu douî preoți spre săvêrșirea necontenitelor slujbe pentru pomenirea repositărilor ctitorî să fie nestrănutat în soroc de 6 ani și să dea pe tot anul câte talerî 1200 embatichiî, să 'și păzescă cinstea podvigului său, să fie dator ca zestrea mănăstirei câtă după catastih i se va încredința mișcătore și nemișcătore nu numai a o păstra, ci încă a o mai adăoga pre cât va fi prin putință; asemenea să fie dator a drege și a meremetisi ori ce meremeturi ușore va urma trebuința la biserică și la case, cum și a descoperi prin jalbă către stăpânire câte de cître ceî mai dinaintea sa egumonî lucruri de ale bisericeî s'aî înstre: nat pe la unii alțiî, și fiind că venitul bisericeî aceștia este prea puțin, de aceea gasim cu cale, ca din talerî 1200 ce s'aî aședat să dea embatichiî numitul Ieromonah pe tot anul, talerî 600 să 'i trimetă Dumnélui Căminarul Epitropul, ca să 'i trimetă la mănăstirea Ecaton Dapiliani, unde este închinată această biserică, iar talerî 600 să stea în păstrare aici prntru trebuința ce după vremî va avea această biserică, ori de meremeturi. său de vre-un adaos de venit și că se va păzi toate cele mai do sus arătate aî dat și chozaș sigur pe Dumnélui Stolnicul Constantin Burii. Ci de se va găsi cu cale și de către Înaltă înțelepciunea Măriei tale, se va da luminată întărire la această a noastră smerită anafora, ca să se pue în lucrare aședarea numitului Ieromonah la această biserică ot Cișmea.—1819 Septembre 14.

Al Ungro-Vlahieî Dionisie.

În Alexandru Nicolae Suțu Voevod și gospodari

Citindu-se înaintea Domniei mele această alăturată anafora a Dumnealui vel Vornicul al obștirilor. s'a-ă citit împreună și apelația ce ne-a-ă dat Ioan Vardaca, ăicând, că fără de cuviință se vede lipsit din Epistasia aceștei monastirii, de la viitorul Ianuar, în vreme ce el are hotărîre a celui dinaintea noastră Domn, coprinďetóre, că după împlinirea sorocului de șese ani, să se protimi-sescă a lua tot el arenda aceștei mănăstirii cu prețul ce va da altul, după care și se cuvenia ca până a nu se da această mănăstire în dreptele ăile lui Afesentie Protosinghelu, să 'l fi întreat și pe el Epitropia și cînd nu va da ceea ce a-ă dat Afesentie, atunci cu drept cuvânt se cuvenea a se lipsi, care această pro- vlimă a lui Vardaca, chibzuindu-o Domnia mea, ăicem, că și de va fi având în adevăr acest fel de coprinďere, hotărîrea Dumnealui de mai sus arătata, se înțe- lege însă că atunci se cuvenia așî avea taria ei, cînd și numitul Vardaca va fi fost următor contractului s'e-ă întru tóte, dar de vreme ce el, după pliroforia ce ne da printr'acastă anafora Dumnelui vel vornic al obștirilor, se dovedesce împotriva următor contractului s'e-ă, rãmâne și acea hotărîre fără de nicî o tãrie, iar anafora-ă acesta fiind dréptă și cu cale, o întãrim Domnia mea și orãnduim pe credincios boerul Domniei mele biv vel pitarul Mihai-ă Condicaru Epitropiei obștirilor, ca luând de aici pe numitul Vardaca, să 'l ducă la Craiova, unde poruncim, ca prin scirea Dumne lui caimacamului Nostru, orãnduindu- se împreună și un Logofețel al Divanului de acolo, să se facă urmare întocmai precum mai jos se coprinďe.—1819, Octombree 8.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofeț.*

Cod. XCII, pag 476.

Prea Înălțate Dómne.

După luminată porunca Înălțimei tale, ce mi se dă la această jalbă a locuitorilor de pe moșiile mănăstirei Strihaia din sud Mehedinți, ce cu hrisov este închinată la cutia orfanotrofiei, prin care face plângere, arătând, că Ianache Vardaca, carele a-ă fost arendaș aceștei mănăstirii, făcându-le multe încãrcãturi și asuprirî la dijmuirile bucatelor și ale fãnețelor, s'a-ă cheltuit prin judecãți multă vreme cu venirî și pe aici și pe la Bucureșci și cu cercetãtor pe la fața locului, și după multele cheltueli și trepede, osteninď pe drumuri, din pricina numitului fiind tovarăș și cu sameșul județului, cu dare mână de ajutor prin mumbașiri arnãuți îi silea de făceau împlinire cu nedreptăți împotriva ponturilor, puțin rãmãind a li se sparge și siliștea, până cãnd deșteptãndu- se Dumnólor boerii ispravnicî ai județului și orãnduind pe condicãrul isprãvnicã- tului la fața locului și dovedind nãpãstuirile ce li se făcea, decî numitul Vardaca i-a-ă mai ușurat din nãpãstuirile ce li se făcea la dijmuirî, arătãndu- le Dumnólor boerii ispravnicî, că este să lipsescă acest om asupritor din spinarea lor și stãpã- nirea va să orãnduiascã egumen, precum a-ă fost din vechime și a-ă rãmãs cu acesta

odihniți, acum vede că numitul Vardaca, au plecat la Bucuresci și aude vorbe de la omenișii lui cu mari laude de asupra, că iar el va să ia monastirea asupra și o să le facă mai răi de cum le-au făcut și cum că cele care li s'au arătat de către pitarul Mihail, când au venit cu cercetarea, că are să facă Vardaca la mănăstire, n'au fost mai nimic, adecă vilele mănăstirei din necăutarea lui s'au păraginit, orânduiala sfintei mănăstiri cu totul au stricat'o în cât din locaș Dumneșcesc ce era, au făcut'o locaș de mușeri, el și omenișii lui fiind nesuperați cu cununia; al doilea pădurea Sfintei mănăstiri a vândut-o la podari, rugându-se să lipsescă acest Vardaca, ca să scape de năpăstuirile ce li se face la dișmuiri și trepede prin judecăți perșând din munca lor și să orânduiescă un năstavnicegumen precum au fost din vechime, ca să le pizescă dreptățile lor și orânduiala Sfintei mănăstiri din care se adăpa și copiii lor *cu învățătura de cunoscințele legii de la dascălul ce ținea mănăstirea*. adăogând și lucrurile mănăstirei, iar nu să le prăpădescă precum au urmat piritul; în dosul careia jalbi, mi se poruncese de către Înălțimea ta, să cercetez și să arăt în scris prin anafora; luminatelor porunci următor fiind, am cercetat, pliroforisindu-mă și din multe engrafe, ce se găsesc în epitropie, anaforale, cercetări și întăriri gospod, de pricinile ce s'au urmat între acest arendaș cu epitropia și locuitorii acelor moși, adecă această mănăstire încă din oblađuirea Rușilor prin străne ocrotiri o trăsese din zaptul Epitropiei un Antim călugărul cu Nicolae Vardaca fratele numitului Ianache și lua venitul mănăstirii numai pentru al lor folos, apoi după trecerea războiului viud Măria Sa Ioan Vodă Caragea, iarăși prin hrisov, de la Ianuar întoii, lét 1814, au înnoit mănăstirna tot pe sémia cutiei orfanatrofiei, când alergând numitul Antim Calugărul cu Nicolae și Ianache Vardachi, au luat iarăși ei arenda moșiei în soroc de 6 ani, adecă Antim cu numele de egumen și Vardacii chip de chezaș, dintru care Antim prin cercetările stăpânirii cădând în vinuirile ce făcuse peste orânduială, s'au lipsit, iar Nicolae Vardaca au murit de sunt trecuți trei ani, rămăind Ianache Vardaca cu stăpânirea și cu paza contractului până la sorocul de 6 ani, ce i se implinesce la sfârșitul viitorului Decembre și fiind-că nu puține catahrisis făcuse la această mănăstire, după cum se vede din condicile epitropiei, l'au osândit Măria Sa Domnul Ioan Vodă Caragea încă din lét 1818, fiind adus aici, pentru dărăpănarea acareturilor a da chezaș vrednic, că la implinirea sorocului va lăsa toate acareturile și zestrea mănăstirii dregându-le întocmai după coprinderea contractului, iar numitul de atunci au dosit de aici făr' de a mai da hotărîitul chezaș și acum orî cine vine din partea locului, tot defăimoză urmările numitului Vardaca, arătând cum că acareturile și zestrile mănăstirei încă nu le-au făcut până acum întocmai după contract. Deci după aceste toate (în lunile trecute) venind un Afesentie Protosinghel, pămîntean din partea locului, vrednic și cu stare de ipolipsis, după cum m'au pliroforisit și din pitacul Dumneșcalui Spătarului Sușul Caimacamul Craiovei. ce scria către

sluga Măriei tale, că este cercat intru tóte și vrednic de a iconomisi acest Sfint locaș, mănăstirea Strehăia, am arătat înălțimeii tale prin anafora, întovărășita cu contract prin ponturi cu vrednică chezașie, ca peste taleri 500 ce da mai înainte Vardaca, la orfanatrofon, să dea cuvioșia sa alți taleri 500 mai mult pe tot anul în soroc de 8 ani, începându-se de la viitorul întâi Ianuar înainte, când se implinesce sorocul Vardacăi, și să mai faca de la sineși cu a sa cheltuială zidirii și lucrării ce negreșit trebuie a se face la această mănăstire, fiind cașută în dărăpanare din pricina trecutelor vremii cu Cârjalii și răzmerița și catahrisisul acestor de mai nainte arendași, și aceste tóte lucrări ce sunt întocmite prin ponturi la contract a se face, trece peste taleri 20.000 bez banii arendăii, ce este a da pe fieș-care an, care aceste vădându-se de către Înălțimea ta, prin anafora slugăi Mariei tale, găsindu-se în buna orânduela s'a'i și dat Luminata întuire, ca la întâiul viitorului Ianuar să intre în stăpânirea veniturilor mănăstireii Afesentie Protosinghelul, iar pentru plângerea ce fac acum jălutorii locuitorii ca au cercat și póte să cerce multe năpasturii când va rămânea iarăși numitul Vardaca, nu le mai rămâne loc de a se mai plânge prin jálbi către Maria ta, căci din porunca Măriei tale, de la Ianuar înainte lipsesce Ianache Vardaca, implinindu-se și anii contractului, iar pentru ceea ce arăta, ca n'ai făcut mai nimic din zidirile acareturilor mănăstireii, precum li s'ai arătat atunci de către Pitarul Mihaiu; ca este legat Vardaca prin contract, i viile mănăstireii cădënd în paragină, i orânduela Sfintei mănăstirii ca a i stricat'o, făcënd locaș de muierii pentru el și ómenii lui, și cum că pădurea a i dărăpanat'o cu taerea; pentru acestea fiind-că Vardaca, după hotărârea din lét 1818, chezaș n'ai dat la epitropie și fiind-că din veniturile moșiiilor pe anul acesta s'ai strins până acum mai tóte și ceea ce va fi neadunat póte să și le adune până la soroc, sa le și ridice, și el fiind străin și fără de chezaș, ori prin dosire séu cu alte mijlóce póte va lăsa pe mănăstire păgubită de zestrea, ce va fi lipsind și de cele ce nu va fi facut dupe contract, găsesc cu cale să se dea luminată poruncă la această plecată anafora a slugăi Măriei tale, ca Pitarul Mihaiu Condicarul vorniciei obștirilor inca de acum din vreme sa ia de aici séi unde va găsi pe numitul Ianache Vardaca și mergënd prin scirea Dumnéului Caimacamului Craiovei, orânduindu-se și un logofet de ai Divanului de acolo, să mǎrgă împreună cu Vardaca la mănăstire, unde să fie și Afesentie Protosinghelul, ce s'au orânduit egumen și să vadă copriinderea contractului ce are legat Vardaca cu epitropia, să vadă și catastihul de perilavi ce l'au dat Vardaca în epitropie cu a sa iscalitură, unde sunt însemnate sineturile și condica de sineturile mănăstireii i tóta zestrea mănăstireii mișcatóre și nemișcatóre și dupe cercetarea ce vor face tuturor acestora, ceea ce se va lămuri bine curat, si se dea prin catastih în zaptul egumenului Afesentie Protosinghelul, cu care catastih va intra în stăpânirea veniturilor de la întâi Ianuar înainte și alt catastih iscălit de Afesentie egumenul să 'l aducă în

păstrarea epitropiei, iar pentru câte din zestrea mănăstirei va lipsi i din cele ce era dator să facă la mănăstire prin contract sėu alte stricăciuni ce va fi făcut, cum și pentru padure de va fi tăiată, de cât preț se va socoti a fi tóte acestea să fertortarisescă de la Vardaca prin Dumnėlor boerii ispravnicı ceeace va găsi dintr'ale sale orı din zaherea sėu din altele, drept prețul lipsei zestreı și datoriei sale i alte stricăciuni ce va fi făcut și cu alegere în scris să vie aici, la Divanul Înălțimeı tale, împreună cu Vardaca, de unde se va da și cea desevėrsită hotărfire în ce chip este a se urma pentru acele tóte. — 1819, Septembrie 22.

Iordache Goleacu, vel Vornic.

CAP. V.

Școlă și cultura românească sub Al. N. Suțul,

Scurta Domnie a ultimului fanariot, la Munteni. a aflat funcționând tóte școlile de cari am vorbit sub Caragia, între cari școale și acea românească a lui G. Lazăr. Noul Mitropolit Dionisie Lupul, român de origină, intrând în Eforia școlilor, a trebuit să fie adus tot zelul sėu în favorea școlilor române. Ca să justifice și mai mult necesitatea școleı lui Lazăr, Dionisie va cere Domnitorului ca din acea școlă să se iee și candidații la hirotonie.

Dar să urmărim, în mod cronologic, diversele acte relative la școlă, din Domnia lui Al. N. Suțul.

1. În 12 Maiu 1819, adecă câte-va luni după începutul Domniei Sale, Al. N. Suțul adresază pitac către o comisiune compusă din prelați și din boierı paia, ca biv vel banı Grig. Brâncoveanu și Gregore Ghica și din biv vel vornici Gr. Filipescu, Gregore Băleanu și Iord. Slătineanu și din boierı halea: Vel vornic Mihail Manu, vel Logofėt de țera de sus G. Filipescu, vel Post. Nicolae Slugeroglu și vel Logofėt al străinilor pricinı Nestor. Prin pitac Vodă ȝice, că are deosebită rıvnă pentru continuarea deapururea a școlilor elinesci și a acelei românesci și de aceea a chibzuit nisce «ponturi» combinate de vel Logofėt de țera de sus și acum cere comisiunei să-și dee și ea părerea asupra lor. Comisiunea să chibzuescă și asupra leflor dascălılor și să iee și socotelile casei școlilor pe anul incetat 1818¹.

1. Eacă actul întreg:

Prea Sfinția Ta Părinte Mitropolit, iubitorilor de Dumneȝeu, Sfinția Vóstră Episcopilor și Dumnėvóstră cinstiților și credincioși boerilor aı Domnieı

Nu am aflat în nici o condică chibzuirea făcută de comisiune și nici «ponturile» propuse ei.

2. La 20 Noembrie 1819, Al. Suțul reinnoesce hrisovul de scutire și privilegiu al dascălului Chiriță și a ajutorului său, cu următorul act :

*Cartea dascălilor ot școla slavonăscă ce este în Sf. Gheorghe cel vechiu.
Zemle Vlahiscoe.*

De vreme ce școla slavonăscă ce este aședată aici în orașul Domniei mele Bucureșci, la Sfântul Gheorghe cel vechiu, care este de învățatura cartei slavonesci i rumănesci, unde nu numai din copiii pământenilor se află la acesta școlă, ce și alții străini, din alte țări sunt veniți, care școlă este foarte trebuinciosă la totă obștea acești țări, pentru învățatură, fiind metalherisit tot norodul cu această învățatură la toate trebuințele, spre a căroră dare de învățatură de vechii și bătrânii răposați Domni sunt orânduți cu plată Domnăscă și dascăli, ca să se afle în totă vremea să învețe copiii, la care școlă se afla Chiriță dascălul slavonesc, cu un ipodidascal al său, cari fiind pământeni, socotitu-le-am Domnia mea trebuința ce ar avea și nu i-am lăsat să fie de tot lipsiți a nu fi atnși de oșei-ce milă Domnăscă, mai vârtos ca fiind în

mele, biv vel bane Grigorie Brâncovene, biv vel bane Grigorie Ghica, biv vel vornic Constantin Bălăcene, vel vornic Mihalache Manu, biv vel vornic Grigorie Filipescule, biv vel vornic Grigorie Bălene. biv vel vornic Iordache Slătine, vel Logofăt de țera de sus Gheorghe Filipescule, vel Postelnice Nicolae Slugeroglu și Dumnăta vel Logofăt al străinilor pricină Nestor ; rîvna osebită avend Domnia mea de a se păzi a purarea școlă elinăscă și acea romănăscă, ce sunt întocmite aici în Domnăscă noastră țară întru o bună ființă și orînduială, ca un lucru ce privesce spre obștăscă podoba și folosință bisericăscă și politicăscă ; de aceea chibzuind și noi înșine aceste osebite ponturi ce se vor arăta de către Dumnălu vel Logofătul de țera de sus, poruncim, ca adunându-ve cu toții la un loc, să le teorisiți cu bună luare aminte și chibzuire și pentru câte dintr'ensele veți găsi că sunt cuviincioase și trebuincioase la a școlelor ființă de a se întocmi și a se păzi, să arătați Domniei mele prin anafora. Și că're acesta teorising și întocmirea lefilor dascălilor ce s'au făcut în lét 815 prin obștăscă anafora, adaosul ce se va fi mai făcut în urmă, să faceți și asupra lefilor cuviincioasă chibzuire și să arătați Domniei mele prin mai sus đisa anafora și după săvârșirea teoriei ponturilor ce s'au đis mai sus și chibzuirea lefilor, iarăși cu toții împreună să teorisiți și socotelile casei școlelor după orînduială, pe anul trecut, cu lét 818, de a căroră încheere să și arătați Domniei mele prin osebită anafora.—1819 Maiu 12.

Cond. XCVI, fila . 33

În 25 August 1820, prin pitac se orînduesc Efori școlelor Domnăscă Marele Ban Grigore Ghica, Marele Vornic Gheorghe Filipescu, Marele Logofăt Nestor.

Cond. XCVI, fila 177.

liniște, pururea să fie cu mintea slobodă și să pótă pune tótă nevoința a se sîrgui și a sta năpristan spre învățătura și procopsóla copiilor sholasnici și pentru străinî și pentru pămēntenî, a căroro dar nevoință și strădanie nu le-am trecut-o nicî Domnia mea cu vederea, nicî i-au lăsat întru uitare, ci printr'acéstă carte a Domniei mele, hotărîm, ca ei și tótă casa lor în tótă vremea să fie apērată de tot felul de dăjdiî, de nimic nicî odinióră val și supērare să nu aibă, așjiderea și drepte bucatele lor încă sî fie scutite și ne dajnice, stupii i rānătorii de dijmărit și vinul de vinăriciî și să ție și câte o pivniță aici în Bucurescî apērată de fumărit, de căuinărit, de vană, de vinul Domnesc i agiesc, de ortul vātafului de cărciumarî și de tóte orî ce alte angariî vor eși pe pivnițe, orî în credință de va fi vinăriciul sēu dijmăritul, orî dările pivnițelor, orî de se vor vinde, sēu măcar vre-o dată de s'ar întāmpla ca să plătescă și cei ce vor avea cărți și hrisóve Domnescî, iar mai sns numițiî dascăli nicî atunci să nu dea, ci tot-d'a-una să fie scutiți; asemenea pentru ajntorul casei lor să aibă și lude cincî, străinî scutiți și apērați de tot felul de dăjdiî și orāndneli ce vor eși pe cei-l-alți scutelnicî de la visteria Domniei mele peste an în țēră de nicî unele nicî un val și supērare sî nu aibă, cum și la vremea oeritului să aibă a scuti oî 150; încă să aibă; a lua pe tot anal numitul dascăli cu ipodidascăli sēu, 2000 oca sare de la Oca Slāniculnî sud Saac; deosebit să fie casa numitului dascăli apērată de orî-ce musafirî și de tóte alte beilicuri, orî-ce, vel postelnic ar fi sēu altul din boeri și slujbași de către nimenea supērare nicî de cum sa nu aibă; pentru care poruncim Domnia mea, Dumneavóstră ispravnicilor i Dumneavóstra boeri sēu slugi, cari după vremî veți fi orānduiți cu orî-ce fel de dajdiî și slujbe, de tóte câte scrie mai sus, să aveți a vă feri și nimenea întru nimic val și supērare sî nu le facă, pentru că dascălii de la numita școlă pururea aî avut aceste mili și de mai nainte de la alți frați pravoslavnicî Domnî, ce aî stănut oblăduitori creștinesci aceștia țērî, procum ne-am adevērit Domnia mea din hrisóvele și cărțile Domniilor lor, ce se vēdură de noi; decî și Domnia mea întārim și înnoim printr'acéstă carte a Domniei mele, ca să se păzescă acéstă milă neclatită și ne strămutată. *I saam receh gospod.*—1819, Noembre 20.

Cond. XCIII, fila 117.

3) O dispozițiune fórte însemnată propune lui Al. Suțul Mitropolitul Dionisie și colegii sēi efori: Gr. Ghica, Constantin Băleanu, Iordache Gulescu și Iacovache Rizu, în 17 Februar 1820. Eforiî cer să se trāmiță la Piza în Italia 4 ucenici, cari să devinā apoi profesori.

Eacă actele relative :

Anafora Eforilor Școlilor.

Prea Înălțate Dómne,

Pe lângă alte bunătăți ce s'au revărsat Patriei noastre de la venirea în Scaun a Înălțimei tale, am chibzuit că este de mare trebuință a se trimite patru ucenici *români*, cari se vor cunoște a fi destoinici în învățătura limbii elinesce, la școlile de la Piza din Italia, cu cheltuială din venitul casei școlilor, ca să învețe în limba italienească meșteșugirile filosoficesce și după vreme să pótă prinde locul dascărilor ce sunt trebuincioși la școlile de aici, fără să mai aibă trebuința școla a aduce dascăli din alte locuri streine. Cu care nu numai Înălțimei tale socotim că va rămêne pomenire nemuritoare, dar și némului românesc se pôte face un mare bine și de mare folos, când cu a acestor dascăli silințe vor aduce limba românescă în stare, cu învățăturile, precum sunt și cele-l-alte, cari ucenici mai întâiu după ce se vor alege de noi, îi vom îndatora atât pe ei cât și pre părinții lor a da zapise la casa școlilor cu chozășie vrednice, că săvêrșind învățăturile în soroc de trei sêu patru ani, să fie datorii a veni iarăși în Bucuresci, ca să 'i aședăm dascăli, atât la școla elinescă, cât și la cea românescă, cu lófa ce se urmêză și acum ; iar când vreunul diutr'inșii nu se va ține de acéstă legătură și va cere a merge la altă parte, atunci ori părinții lor, sêu chezașii ce vor da, să fie datorii a răspunde casei școlilor tótă cheltuiala cu dobênda ei, ce se va face în vremea șederei lor în acéstă școlă. Drept aceea, ca să se pótă pune în lucrare acóstă de laudă și obștiei folositóre faptă și ca să 'și pótă avea puterea sa nestrămutată, iar mai vêrtos de se va găsi cu cale și de către Inalta înțelepciune a Măriei tale, se va da luminata întărire, ca și noi să o putem pune în lucrare, în a porni acești ucenici la școlile de mai sus arătate și să orânduim prin vre-un neguțător sigur suma banilor ce vom chibzui cu bună economie pentru a lor trebuință, ca la vreme să se răspundă, a nu avea lipsă de hrană și îmbrăcaminte.—1820 Februarie 17.

Al Ungro-Vlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Constantin Bălăceanu, Iordache Goleșcu, Iacovache Rizu.

Cod. XCV, pag. 861.

Al. N. Suțul nu se prea grăbesce a da aprobarea sa acestei anaforale. Abia la 10 Martie—după trei septemâni—o dă acea aprobare în termenii următori :

Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahis oe.

Prea Sfinția ta Părinte Mitropolit și Dumnévóstră côi-l-alți boeri eforii școlilor, vrednic de laudă este cugetul Prea Sfinției tale și al Dumnévós-

tră, pentru că sirguindu-vă a întocmi în Patrie scumpa bunătate a învățaturii, ați chibzuit pentru această cu înțeleptă purtare de grije. Drept aceea dar, primită fiindu-ne această chibzuire, ca o foarte buna și folositoare, o întărim Domnia mea. Atât numai părintește poruncim, să se alégă cu nefățarnică judecată acei patru ucenici, ca să fie în bune obiceiuri și mai înainte gătiți cu învățăturile trebuincioase, și la vreme cuviincioasă sa se aducă înapoi spre împlinirea făgăduinței lor, ca să nu se facă în zadar trebuincioasa cheltuială, ce li se va orându, care și de va fi cu mare economie, nu trebuiesc însă a se da peste trebuința.—1820 Marte 10 ¹).

(L. S. D.)

Vel Logofăt.

Tinerii primi bursieri ai țerei românesce, în streinătate fură : Efrosin Poteca, Const. Moroiu, Simion Marcovici și Pandeli. Apoi murind Pandeli, fu trimis în Franca Petru Poenaru pentru științele fisico matematice.

4) O altă însemnată dispozițiune ia Alex. Suțul, îndemnat de Divan, în 3 Aprilie 1820. Un neguțtor din Ardeal Enea Scarlat, se jăluiesc Divanului, că Vameșii de la punctele de intrare în țeră, cer vamă de la *Cărțile de tipar*, ce el introducea în țeră. Marele Logofăt de țera de jos cercetază condicile și constată, că nici odată nu s'a luat vamă pe cărți. Marele logofet, propune chiar, să nu mai cuteze Vameșii a supera la vamă pe Enea Scarlat și pe orî și cine va importa cărți de școlă și «*de alte trebuințe*». Marele logofet, constată, că nici la Moldova nu se ia vamă la importul de cărți. ²

1. Observăm că în Moldova Veniamin trimisese la 1819 pe George Seulescu, la studii în țeri streine.

2. Iă Alexandru Nicolae Suțul Vel Vornic i gosp. Zemle Vlahiscoe

După arătarea ce ne face Dumnélui, Vel Logofăt, de țera de sus, printr'această anafora, poruncim, ca acum deocamdată jăluitorul Enea Scarlat să fie nesupărat de vamă, până se va da al doilea poruncă a Domniei mele, cu hotărîre asupra pricinei. 1820 Aprilie 3.

(S. G. Domn.)

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne.

Din luminată porunca Înălțimei Tale prin Zapciū Hatmanesc s'au înfățișat înaintea mea Enea Scarlat neguțtorul cu Stroe Vameșul de la Carvasaraoa Bucurescilor, dicînd Ene prin jalba lui, că el metahirisind *neguțul cu aducere de cărți, pentru învățătura copiilor, și de alte trebuințe*, îl apucă să plătescă vamă și că obicei n'ar fi fost să dea vamă la cărți tipărite *precum și*

Domnitorul aprobă apoi supresiunea Vamei dar recomandă lui Enea Scarlat să vină mai efin cărțile de școlă.

5) Cam neexplicabilă este propunerea ce doi efori ai școlilor (Mitropolit Dionisie și Gr. Ghica) fac în 24 Iunie 1820 lui Vodă Alex. Suțul ca în *interesul de economie*, să nu se deé léfa cuvenită profesorilor pe vacanțele mari (luna Iulie 15 până la 15 August) și să se elimineze elevii din internat. Nu cumva cu această măsură, Mitropolitul Dionisie voia să lovască școlă cea mare elinască, care singură avea internat? Eacă anaforaoa acésta :

Prea Înălțate Dómne.

Cu smerită și plecătă a noastră anafora arătăm Înălțimei Tale, că la școlile de aici din vechime s'a obicînit a se face precurmare de paradosis pe acésta vreme adică de la 15 ale următorului până la 15 ale viitorului August, una să aibă ucenicii vreme cu pârleja a meletisi cele până acum învățate și al doilea și ca dascălii să pótă face chibzuire la care dintr'înșii se cuvine suire; care obiceiū ca un canonisit și din vechime urmat, s'aū pus în faptă și de către noi. Dar fiind că la aceste școle s'aū alăturat și o mănăstire anume Glava-

a *Moldova*, și alte ștapâniri, nu s'ar fi luat vamă, cerénd ca să fie apérat. Impotrivă diše Stroe Vameșul, că jăluitorul face negoțul cu aducere de cărți, *care le vinde cu preț mare și se folosește*, de aceea cere și el a lua vamă după coperinderea *ponturilor* i a Catalogului. S'aū căutat ponturile i catalogul vămilor și (nu) se găsi nicaiurea pomenind *cărți tipărite* puse la vamă. Răspunse Vameșul, că în ponturi i se dá voie să se ié vamă de la mărfuri streine orî-ce felurime va fi. Pentru acésta căutându-se, se găsi în ponturi, la capul 6, scriind chiar așa : «inărfurile ce vin aici în pământul țerei rumănesci, atât din țera turcească cât și din țera nemțescă, i de la Rusia, séu de la orî-ce parte și orî-ce fel de marfă va fi : băcănie, bogasierie, blănărie, lănărie, să plătéscă la sută 3. După care s'aū diš vameșului, că acest pont își are și talmăcirea lui ce madele suut, iar cărțile tipărite, nu este madea ca să i se cumpere numirea ca la materii, nici, este lucru care să nu fie obicînit din *vechime*. De aceea dar, în adevăr, se cunósce și se dá înțelegere, că n'aū fost orăduite sa plătéscă vamă, că de era supuse la vamă, urma, precum sunt puse și cele mai mici lucruri să fie puse și acestea și nu avu Vameșul cuvânt vrednic de răspuns, di:cénd și singur vameșul, că de acum înainte nu-î va mai face nici o supérare. Decí *fiind-că cărțile sunt pentru învățătura copiilor și pentru luminaarea ómenilor* și precum *din vechime* n'aū fost indatorite a plăti vamă, găsece cu cale, ca și de acum înainte să nu se supere de vamă, dar atât jăluitorul acesta Scarlat, cât și alții ce vor metahirisi aducere de cărți, să *fie datorî ale vinle cu preț cuviincios, fără de a cere preț mare* cu încărcătură; iar hotărîrea ce desăvêșită rămăne a se face de către înălțimea Ta.—1820 Martie 15.

Vel Logofét.

cioc din jud. Vlașca de procatohul Înălțimeii Tale Donnul Caragea, cu două pricinii : una ca să se pōtă nșura de datoriile în care era încufundată, și să se și pōtă preînnoi, derăpănată fiind cu totul, și al doilea, după ce se vor face aceste din venitul său ce se va agonisi, să fie pentru mai mult ajutorul celor trebuincioșe, atât ale dascălilor, cât și ale ucenicilor sormanii. Cât pentru datoriile ce au fost, prin silința Eforiei s'au îngrijit de s'au plătit la fieș-care până la un ban, dar pentru a se preînnoi, n'au stătit mijloc din pricina vremurilor trecute. Acum dar chibzuindu-ne pentru de a pune în faptă prenoirea acestei mōnăstirii în vremea acestei încetării a școlilor, îndrăznim a țice, că de se va găsi cu cale și de înalta înțelociune a Înălțimeii Tale, că pe cursul acestei încetării a școlilor să inceteze și simbria dascălilor, ca cu acesta să se ajuto-reze preînnoirea acestei mōnăstirii și dascălilor sa li se facă însciințarea, că iarăși când vor fi chiămați în școlă, (după orânduiala ce este a se întocmi de către Înălțimea Ta), cste a se începe plata simbriilor și că până atunci slobodii pot fi a'și cauta fie-care de întrebunțarea sa, ce va fi având. Deosebit de acesta, fiind-că și în odaile în care șed dascălii, i odaile de paradosis și unde șed ucenicii de la școla elinésă, face trebuință de meremet și prenoire nu puțină, am socotit ca să punem și acesta în lucrare, până este vreme mai bună. Dar fiind că prin unele din aceste odăi se află șeșetorii vre-o câțiva ucenici, de se va găsi cu cale și de către Maria Ta. să li se facă cunoscut a'și căuta fieș-care alt loc de ședere și apoi după ce se va face meremetul la toate se vor chiema a se întorce la aceste. Dar chibzuireii noastre, rōnăne a se da cea desăvirșită hotărire a Înălțimeii Tale. 1820 Iulie 24

Semnați : al Ungro-Vlahiei Dionisie și Grigore Ghica.

Se pare că totuși școla elină continuă după 15 August, cum face dovada actele din Octombrie 1820, relative la plata de lēfă a profesorului de gramatică, biv vel Stolnicul Constantin Galatis, suplinatoriul Caminariului Const. Psomachi înteiul dascăl gramatic. ¹

1. Eacă aceste acte :

În Alexandru Nicolae Suțul Voevol i gospod. Zem. Vlahiscoe

După arătarea ce ne face Prea Sfinția sa Părintele, Mitropolitul împreună cu Dumnélor boerii eforii ai școlilor, priintr'acastă anafora, de vreme ce jăluitorul Stolnicul Constantin Galatis, au fost priinit asupra'și și pe ucenicii Dascalului celui dintăi Căminarul Constantin Psomachi, paradosindu-le și acelora în diastină de 11 luni și jumătate, cu cuviință este ași lua dreptul său și pentru acest paradosis analogon din ceea ce era să ia Căminarul Constantin, când ar fi paradosit, care se adună talerii 2.908, după însemnarea ce a arătat sameșul școlilor. Drept aceea, poruncim Dumnévōstra boerilor eforii, ca din iraturile școlilor să se dea arătații banii, talerii 2.908, jăluitorului Stolnic Constantin Galatis, ca un drept al său.—1820, Octombrie 12.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofăt.*

6) Economii realizate prin neplata leșilor dascălilor pe 15 Iulie—15 August se impuneau, ce-i dreptul, prin împrejurarea, că moșiile mănăstirei Glavacioc nu produceau venitul așteptat, mai ales din cauză că țeranii refuzaă de a se supune la claca și ponturile ordinare. Urmă proces între Eforia școlilor și între țeranii și finalmente țeranii fură obligați a aduce câte un car de lemne la școlă și ași face *pontul* către Arendașii moșiilor ².

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale, ce se dă la această jalbă a Dumnéului biv vel stolnicu Constantin Galatis, ce s'a'i aflat dascăl al doilea la școlă cea elinească, următorii fiind, arătăm Înălțimeii tale, că de la lipsirea de sineși a Dumnéului căminarului Constantin Psoniachi iutôiul dascăl gramatic, după îndemnarea ce i s'a'u făcut chiar de către noi, smeritul Mitropolit, a' primit și pe ucenicii căminarului sub a sa îngrijire, urmând cu învățătura până acum la trecutul August. Drept aceea, că au avut această sarcină, adevă că paradosia și la ucenicii seii ceii avea și la ucenicii căminarului, este adevărată arătarea ce o face, iar léfa și-a'u luat'o numai de dascăl al doilea, fără să i se mai sporéscă ceva și pentru că și casa școlilor nici atunci nu putea avea mijloc nici acum, când mai vèrtos i s'a'u măi adăogat cheltuelile, iar mângierea stolnicului ca mulțămită la dréptă cerere ce face, rămâne în Prea Înaltă chibzuirea Măriei tale, a se hotărâ, precum de Duhul Sfint te veii lumina.— 1820, Octombro 6.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Gheorghe Filipescu, Nistor logofăt.

Cod. XCIX, fila 6.

2. Eacă un act relativ la procesul acesta :

Iw Alexandru Nicolae Suțul, Voevot i gospod. Zem. Vlachiscoe

Pe acés'ă alăturată anaforă a Dumnélor, velișilor boeri, nerémând mulțimiș locuitorii de la doué site: Fierbinți și Glavaciocul din sud Vlașca, Dumnéului vel Hatman al Divanului, i-a'u înfățișat la Divan inaintea Domniei mele cu Medelnicerul Dumitrache Vecihilul Dumnélor boerilor, eforii aș școlilor, dicénd jăluitoarii prin apelația lor, caci nu se împotrivesc la cele ce prin pravila pământului, sunt indatorați a da, de cât numai cer, ca sa li se facă îndrep'tare la supărările ce li se fac de către arendașii acestor moșii împotriva praviloii pământului, cum și dizele clăcei să li se ia în lucru și la vremea ce se arată prin pravilă, iar nu în bani și la cele-l-alte să li se ia deciuală fără încărcătura și de cât de un car de lemne să nu măi fie supărați ; asupra careia pricinii, intrând și Domnia mea, în cercetare. cât pentru rëndul clăcei, li se dize jăluitoarilor, că în pravila pământului, coprinđându-se, ce de nu va avea stăpânul moșiei ce să lucreze, să 'i dea locuitorii câte taleri unul de fieș-care și a clacei, în bani, iar nu în lucru, să li se ia pe câte taleri trei de fieș-care casnic, precum avea obiceiul măi nainte vreme, a căroră cerere fiind împotriva pravileii pământului, i-am întrebat de au vre-un aședământ în scris de la stăpânul acestor moșii, răspunseră că acest fel de aședământ nu au, după care li s'au dis, că neavénd acest fel de aședământ, sunt datorii, atât ei, cât și stăpânul moșiei, a

7) Cu referință la «*Orfanotrofia*», aflăm un act, prin care se dă mănăstirea Strihaia, închinată la Orfanotrofia, în o nouă arendă, séu

urma după pravila pământului, căci împotriva urmându-se, precum ei cer a li se urma scăderea drepturilor moșiei spre folosul lor, tot cu asemenea cuvânt, urmază a se asculta și cererea stăpânului moșiei, când va face pentru vre-un adaos spre folosul séi, și așa să fie slobođi și unii și alții, cari cât va putea după vremi să scađă și să adaoge. precum cererea vechilului. pentru carul de lemne, ca orî sa 'l aduca jăluitoarii aici la școlă, de clăcaș, un car, séu să 'l plătească cu câte taleri 4, iarășî doi clacași un car, fiind-că moșiile acestea unde lócnesc, sunt cale mai depărtată de 6 ceasuri de aici, nu fu primită Domniei mele, pentru căci în pravila pământului se coprinde curat, ca așa să dea clăcașii la s'tăpânul moșiei și un car de lemne la Crăciun, cărându-le orî la moșia lui, séi aiurea, unde are stăpânul trebuință de dónsele, până la un loc cu depărtare de 6 ceasuri, iar de a le plăti locuitorii în bani, nimic nu se pomenește; după care acest cap de pravilă nu póte judecata a'î îndatora de a le răspunde în baui, care și însuși vechilul înțelegându-o, dișe în cele după urmă, că de vreme ce de la aceste moșii până aici, este cale mai depărtată de 6 ceasuri și jăluitoarii nu primesc, orî să aducă aici lemnele, doi un car, orî să 'l plătească cu câte taleri 4, iarășî doi un car, sa se îndatoreze dar a duce acel câte un car de lemne la altă moșie ce are ș óla, care este mai în apropiere, și decît 6 ceasuri și să le lepede acolo la casa moșiei și de acolo și le va căra însuși aici cu cheltuiala școlei, a căruia cerere ca următoare pravilei, fu primită Domniei mele și li s'aú đis jăluitoarilor, că sunt datorî a aduce carul de lemne, unde le va arêta stăpânul moșiei, fiind cale numai de 6 ceasuri, iar nu mai mult. Drept aceea dar, cu acéstă osebite do mai sus arêtată, a carului de lemne. intarim Domn'a mea, anaforaoa acésta a Dumnélor veliților boeri și porunciu cu hotărîre, Dumnóvóstră isprăvnicilor ai județului, să îndatorăți pe améndoúe parțilo de a fi intocmai următoare, precum mai sus đicem, adecă întru tóte tocmai după pravila pământului și orî-ce li se va fi luat mai mult de către arendașii acestor moșii, jăluitoarilor, peste cele orânduite în pravilă, să li se implinéscă înapoi tóte până la un ban.—1819, Martie 14.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofăt.*

Cod XCIV, pag. 19.

Prea Înălțate Dómne,

Din lum'nată porunca Măriei tale Zapciul hătmanesc aú adus înaintea noastră pe locuitorii din două sate: Fierbinți i Șalari, după moșia mănăstirei Glavaciocul ot sud Vlașca, cu jalba ce aú dat pentru un Constantin Căpitanul arendașul acestei moșii, đicénd, că mai nainte clăcuia mănăstirei câte trei đile pe an, séu îi da pentru acéstă clacă de tótă casa câte parale 30 i de carul de fên de măsură da dijună câte parale 10, pã á în vremea egumenului Ianuarie, iar atuncî da pentru clacă câte taleri 3, i pentru carul de fên parale 20; dar piritul ce este asupra moșiei de sunt doi ani îi apucă să dea pentru clacă câte taleri 12 pe an i câte un car cu lemne de tótă casa să 'î aducă aci la Bucuresci, séu să 'î dea de casă câte taleri 2 și de carul de fên parale 25 făcându-le și încăcătura de plătesc pentru două care . . . i pentru oi de are cineva două, trei, i pentru capre le ia câte 6 parale fără de a mânca în crâng

«embatic», in August 1819, cu un spor de 500 taleri în profitul acelei instituțiuni. ¹

ci fân a casă i pentru câte 5-6 oi ce au la câmp le strînge pârătul pe tôte la un loc de le face cârd numindu-le turmă și ia câte un miel și talerî unul i la dijma porumbului îi încarcă luându-le din cincî una, i de răvașul de nume la dijma porumbului câte parale 18 și cer să 'și afe dreptatea ; față fiind și Dumitrache Modelnicerul vechilul Dumnélor *boerilor eforî ai școlélor* domnescî de aici, unde este mōnăstirea Glavaciocul metoh, răspune, că mōnăstirea nu le face vre-o cerere împotrivă, decât își cere dropturile ce sunt hotărite în pravilî și în sinetul ce are a le răspunde locuitoriî la stăpânul moșiei, arătându ne copie adevărită de Dumnéului Vel Logofétul după anaforoa ce au fost făcut Dumnélor boerîi eforî ai școlélor către Dumnélor Caimacamî pentru locuitoriî după trei moșii ale acestei mōnăstiri Glavaciocul, Obislaviî și Valea, că nu se supun a aduce câte un car de lemne la școlă i după porunca ce a' dat Dumnélor boerîi caimacamî, ca pentru locuitoriî de la Valca, de va fi de la acea moșie până aici în Bucurescî cale ca de 6 ceasuri sa 'i îndatoreze Dumnélor ispravnicîi județului, spre a aduce fieș-caro clăcaș la școlă câte un car de lemne, iar pentru locuitoriî ot Glavaciocul i Obislaviî fiind mai depărtați ori să aducă doi clăcași un car de lemne, sêu să 'l platôsca cu talerî 4 care vine de un clăcaș câte talerî 2 și le este cu ușurința, în vreme ce aici în Bucurescî se vinde carul de lemne cu talerî 5 și până la talerî 10 ; după care poruncă, dișe vechilul, că sătenîi Vălonî au și adus datoria lor de lemne, iar jăluitoriî Glavaciogenî și Obislăvenî nu sunt următorî. Am întrebă de au vre-un aședămănt în scris cu mōnăstirea, ca să clăcuiască mai puține țile de cât 12 și dișera că nu au. Decî cât pentru cele-l-alte dreptați ale stăpânului moșiei să fie luminată porunca Măriei tale catre Dumnélor Ispravnicîi județului, ca să supue pe jăluitoriî sătenî a le urma și a le împlini după pravila pământului, iar pentru carul de lemne de crăciun ce iarăși printr'aceeași pravilă sunt îndatorați locuitoriî a aduce stăpânului moșiei carându-le la moșia lui, sêu aiurea, unde are stăpânul trebuința de dănele până la un loc cu depărtare de 6 ceasuri, cuviinciosă este chibzuirea ce au făcut Dumnélor boerîi caimacamî, că de vreme ce locuitoriî ot Glavaciocul i Obislaviî sunt mai depărtați de școlă decât cale de 6 ceasuri, ori sa aducă doi clăcași un car de lemne, sêu să 'l platôsca cu talerî 4, care vine de un clăcaș câte talerî doi și le este cu ușurința, în vreme ce aici la Bucurescî se vinde carul de lemne câte talerî 5 și 6 și până la talerî 10 și asemenea găsim și noi cu cale să se dea luminată porunca Măriei tale către Dumnélor Ispravnicîi, ca să supue pe jăluitoriî, ori să aducă doi clăcași un car de lemne, sêu să platôsca carul cu talerî 4 ; iar hotărîirea rămăne la Maria ta. — 1819 Februar 28.

Istrate Crețulescu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Gheorghe Filipescu vel Logofét, Constantin Calivari vel Vornic, Iordache Golescu vel Vornic, Alexandru Filipescu vel Logofét.

1. *Io Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar. Zemle Vlahisoc.*

De vreme ce acest Efesentie Protosinghelul adaogă pe tot anul câte talerî 500 la suma embaticiuinî de talerî 5000, ce se da pâna acum și prin alătu

8) In Octombro 1820, duoi francezi, *Lorençon* și *Bordieu*, cer voie să înființeze o școlă privată, cu plată, pentru învățatura de 4 limbi: franceză, italiană, germană și latină. Acești doi francezi se obligă a deschide mai apoi și un «*anatrofion*», un internat după modelul celor

ratal contract (ce s'au teorisit de Noi, și din porunca Noastră s'au însemnat pe răstav amândouă cólele de hârtie de către Dumnéluț vel Logofétul de țora de sus) se légă a face cu cheltuélă de la sineși și a păzi tóte câte într'êusul se copriind, dând spre încredințare și alăturata chezășie a medelnicerului Ión Poroineanu, ce este pâmêntean, din partea locului, cu bună stare, după pliroforia ce ne dă priur'acóstă anafora Dumnéluț vel Vornic al obștirilor; de aceea prinimi și Domnia mea aședământul de mai jos arêtat, ce s'au întocmit prin contract; pe care și întărindu-l, hotărîm, ca întocmai să se urmeze.—1819, April 15.

(pecetea g-pd) vel *Logofét*.

Cod. XCII, pag. 27.

Prea Înălțate Dómne,

Printr'acéstă plecată anafora arêt Măriei tale, că mônăstirea Strihaia din sud Mehedinți, ce prin hrisóve donnesci este închinată cu tot venitul ei la epitropie în partea *orfanotrofiei*, al căreia mônastiri venit au fost dat cu arendă în soroc de 6 ani pe chipul a trei stări, adecă Antim Călugărul, Nicolae și Enache Vardaci, dintre cari Antim, p. în cercetările stăpânirii, căđend în in-vinuirii ce făcuse peste orânduiala, s'au lipsit. iar Nicolae Vardaca au murit încă de sunt trei ani, rămâind Enache Vardaca cu stăpânirea venitului și cu paza contractului sorocului de 6 ani, ce 1 se împlinesce la viitorul Ianuar 1, cu îndestulate catahrisis și din partea sa, precum ved în condicile epitropiei judecașile ce s'au întemplat din neurniarea zapisului sêi, pentru care, spre pedepsă, l'au și osândit Măria sa Domnul Caragea a da încă po câte taleri 250 pe lét 1818 și lét 1819, cei din urmă ani, și cu tóte aceste tot n'au păzit legătura contractului sêi; acum dar s'au gasit un Efesentie Protosiughelul, pâmêntean din partea locului, vrednic și cu stare de ipolipsis, după cum niê pliroforisii prin pitacul Dumnéluț spătarului Suțu, caimacamul Craiovei, ce scrie către mine, sluga Măriei tale, că este cercat întru tóte și vrednic de a iconomisi acest sfânt locaș mônăstirea Strihaia, sud Mehedinți, cu care intrând în vorbă am făcut acest alăturat peste taleri 5000 ce dă mai înainte Vardaca la orfanotrofion, după al sêi contract, sa dea Cuvioșia sa mai mulți alți taleri 500 pe tot anul, însă în soroc de opt ani și să mai facă de la sineși, cu a sa cheltuiala și cele din alăturatul contract, zidiri și lucruri, ce negreșit trebuie a se face la acésta mônăstire, fiind căđută în darăpăuare din pricina trecutelor vremi cu Cârjalii, Adalii și răzmerița i catahrisis a acestor mai dinainte arendași, care aceste lucruri ce sunt însemnate la contract a se face, trece peste 20000, cu care aceste zidiri și cu câte taleri 5500 embatichiu pe an, se folosesc și *orfanotrofion*, și mônăstirea vine în starea ei, ca cum s'ar înnoi de iznóvă, pentru care și alăturata chezășie dă pe medelnicerul Ión Poroineanu, pâmêntean cu stare bună, că și embatichiul îl va respunde la soroc, cum și tóte câte se légă prin contract le va săvêși întocmai precum sunt însemnate; de care să binevoiască Iualta înțelepciunea Măriei tale a se da și luminată hotărîrea Măriei

din Paris, pentru copii, ai căror părinți sunt depărtați de oraș. Eforia școlilor, prin anafora către Al. Suțu, din 23 Octombrie 1820, învoiesce deschiderea acestei școli private, impunând fundatorilor școlii 4 condițiuni: *a)* Supunerea școlii acesteia la Eforie în totul, ca și școla publică elinască. *b)* Angajarea de profesori pentru școlă să se facă cu aprobarea și după prealabila cercetare din partea Eforiei, a capacității acelorora. *c)* Elevii să fie știuți (arętaț) la Eforie. Acesta să fie avisată de câte ori este îndepărtat vre-un elev pentru rea purtare. *d)* *Materiile* ce se dau elevilor să fie «arętate» mai înainte la Eforie și apoi să le *paradosescă*.

La 25 Octombrie 1820 Al. Suțu aprobă această anafora.¹

tale, ca la numitul soroc sa intre în stăpânirea venitului numitei mănăstiri acest Efesentie protosinghelul, în soroc de opt ani, dându-i-se prin catastih în purtarea de grijă a Cuvioșiei sale tota zestrea mănăstirii prin al II epitrop orânduit din partea epitropiei --1819, Martie 27.

Iordache Goleșcu vel Vornic.

1. *Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.*

După pliroforia ce ne dau Dumnélor boerii efori ai școlilor printr'acastă anafora, de vreme ce deschiderea acestei școle, ce cer numiții doi dascăli franțezi, Loranson și Bordie, este de folosul patriei, pentru luminarea tinerilor aceștii țeri, cu învățătura de 4 limbi străine, adică: franțuzesce, nemșesce, italienesce și latinesce, primim Domnia mea cererea și întărind anafora aceasta, dăm voie numiților a deschide școlă, păzindu-se însă fara cătuși de puțina abateri șarturile cele mai jos arętate cu totă întregimea lor, și pentru ca cunoșcem Domnia mea și pe numiții dascăli întru tôte supuși loguierei școlilor, ca și cei-l-alți dascăli ai pământului, poruncim Dumnóvóstra boerilor efori, sa aveți apurarea privighere asupra aceștii școle, spre a se urma fara smintélă tôte cele ce hotărím.—1820, Octombrie 25.

(pecetea g-pd) *vel Logofăt.*

Cod. XCIX, fila 26, verso.

Prea Înălțate Dómne,

Următorii fiind lunatei Măriei tale porunci, ce prin pitac mi s'a dat, am vădut arętarea ce fac Dumnélor dascălii franțuși Loranson și Bordie pentru școla ce vor să deschidă aici în politia Bucurescilor, următoare orânduiei ce se obișnuiesce în Franța, pentru învățătura tinerilor de tota vârsta, unde au și paradosescă patru limbi, adecă: franțuzesce, nemșesce, italienesce și latinesce, în zile și la cósuri orânduite pentru fieș-care limba, cu plată hotarita câte taleri 30 pe lună la fieș-care ténér ce va vrea să învețe învețătura aceștii școle, cari bani să'i răspundă innaintea fieș careia lună, mai dicend și această sistisindu-se și puindu-se în vre-o rânduiala acóstă școlă, vor face în urmă și un anatrofion următor celor de la Paris și orënduit mai vértos pentru copiii ce vor fi părinții depărtați de oraș. Decí cererea mai sus numiților doi

9). Nici un act n'am aflat în condicele Divanului, menționând special pre G. Lazăr. Răposatul P. Poenariu în discursul său de recepțiune la Academie afirmă că școla lui Lazăr fu închisă numai după izbucnirea Eteriei¹. În un document din 1822, de sub D. Ghica Vodă, aflăm menționat pre Lazăr ca prim dascăl la St. Sava.

Răposatul G. Sion, răspundând neuitatului P. Poenariu, adaogă că: «Scolarii lui G. Lazăr au făcut adevărata mișcare națională din 1821. Tudor Vladimirescu, această figură importantă din istoria noastră modernă, n'a fost decât un braț, un esecutor al ideilor propuse de școla lui Lazăr.

În nimică nu imputăm meritele lui G. Lazăr probând, aiurea, la finea istoriei Domniei lui Al. N. Suțul, că revoluțiunea de la 1821

dascălî de a deschide școla cu orânduiala de mai sus arătată, fiind de folos pentru luminarea tinerilor aceștii țeri cu învățătura acestor limbî străine, ce sunt foarte trebuincioase, găsim cu cale, sa aibă voie numiții, ca să deschidă acosta școlă, unde slobod să fie a intra la învățătură veri-care din tineri va voi, cu plata ostenelei dascălilor de la sine, dar însă și la acosta școlă, pentru ca sa se cunoscă, că esto școla pământului, și a se pazi într'ensă o bună orânduială atât la ale învățătorei, cât și la câte privesc spre cele înclinate între dascălî și între ucenicî, am socotit de trebuința a se așeza aceste șarturi ce le arătam în 4 ponturi, carele să se nrmeze a pururea fără de strămutare, adecă: 1) Școla acosta sa fie supusă la Eforie, precum sunt și cele-l-alte școle, păzindu-se toate aceleași orândueli, ce sunt legiuite de se păzose și la școla elinescă și numiții dascălî, în câtă vreme se vor afla sub acest nume și cu acosta lucrare de paradosis, să fie datorî să cunosca numai pe eforie și de acolo să'și cōră înlesnirea dreptăților, în care se vor întrebuița și prin Eforie de la stăpânirea țerei, iar nu prin alte mijloce, fiind întru toate supuși legiuirei școlelor, ca și cei-l-alți dascălî ai pământului. 2) De vor avea trebuința numiții dascălî a mai lua spre ajutor la paradosis în numita școlă și alți dascălî, să dea de scire, arătându-i mai ântâiu, și vedându'i eforii și cercetându'i, atunci să fie primiți în școlă și aceia de dascălî. 3) Ucenicii ce vor merge la numita școlă spre învățătură să'i arete dascălîi la Eforie, ca să'i vadă și sa'și dea mai ântâiu chezașie, dupe orânduiala ce se urmază și la școla elinescă și atunci să fie primiți, și când pe vre-nnul din ucenicî vor lepada pentru netrebnicia lui, iarăși să-l arete la Eforie, ca sa'l scōta din condici, unde sunt scriși și cei-l-alți. 4) Matimele ce au să paradosēca numiții dascălî în vreme schimbându-se după puterea ucenicilor și după trebuință, mai ântâiu să le arēte la Eforie și apoi să le paradosēscă, iar far' de scirea Eforiei să nu fie volnici nici ucenicî a primi, nici matemi a paradosi. Acestea sunt, luminate Dōmne, care proa plecatele Măriei tale slugî am socotit de trebuință și folositoare a se pune în lucrare la numita școlă, care de se vor găsi cu cale și de către lu ulta înțelepciunea Măriei tale, se va da cea desivēșită hotârre.—1820, Octombro 23.

Grigorie Filipescu, Nistor logofēt, Iazovache Rizu vel postelnic.

1. Veđi analele Academiei din 1871, pag. 121.

aŭ aflat de sigur, partizani în școlariî lui G. Lazăr, dar că ea n'a așteptat venirea marelui dascăl din Ardeal, ca să fie pregătită. Am vădut primele ei manifestări încă în Domnia lui Caragia, în răscolele pandurilor de preste Olt, aceiași panduri cari vor lua pre Tudor în fruntea lor în Ianuar 1821. Tudor n'a stat în relațiuni cu Lazăr, cel puțin nu cunoscem nici un document constatând asemenea relațiuni.

10) Există documente referitoare la școlî din județe și din sate, eșite din cancelaria lui Alex. N. Suțul.

a) Iacă unul relativ la școla Ionascu :

În Alexandru N. Suțul V.-v.

Cetindu-se înaintea Domniei mele acéstă anafora și primind vrednica de laudă rîvnă a Dumnélor boerilor îngrijitor la acest obșteșe folos, o întărim Domnia mea și poruncim, Dumitale cinstite și credincioșe boerule al Domniei mele, vel Logofét de țera de sus, să faci hrisovul Domniei mele cu coprin-derea ce mai jos se arată.—1819, Noembre 21.

(L. S. D.)

Vel Logofét.

Cod. XCII, fila 679.

Prea Înălțate Dómne.

Cu plecată anafora arătăm Măriei Tale, că un Ionascu neguțătorul, spre pomenirea sa a'î sistisit un spital în orașul Slatina, sud Olt, la care a'î și închinat trei moșii ce a'î avut și fiind-că acest spital nu se putea căuta din pricina marilor cheltueli, s'a'î schimbat spitalul în școlă *grecească* (?), care de atunci și până acum se caută cu bună orînduială, mai adăogându-se și de la nevasta aceluia Ionascu și de la alte obraze câte puțină zestre, la care școlă a'î și fost epitropi orânduieți de Domni răposații părinții noștri, iar în urma răposaților am rămas noi purtători de grijă și chibzuind spre folosul acestuî bine obșteșe, am socotit, că de trebuință este a se face un hrisov al Măriei Tale, în care să se trecă totă zestrea acestoi școle după sineturile ce avem, ca nu, după vreme, să se îndrăsnescă cinevași a face cea mai mică su-părare, se'î vro-o schimbare la orânduiala cu care se caută și până acum. — 1819, Noembre 19.

Gh. Filipescu, Iordache Golescu.

b) Continuă școlă fondată altă dată la Tergu-Jiului de acum cunoscutul biv vel Clucer Dumitrache, școlă care nu puțin a contribuit (pe lângă școlă Obedeanu din Craiova, și a lui Ionascu din Slatina) la luminarea și deșteptarea locuitorilor de peste Olt, din care a'î eșit pandurii patrioți de sub N Caragia și la 1821, ai lui Tudor Vladimi-

rescu. Venitul acestei școle și al bisericii de lângă ea, se pare că era imputinat prin cotropirea de unii și alții a unor locuri ce aparțineau acestor două instituțiuni. Fundatorul reclamă la Al. Suțul inapoierea acelor venituri ¹.

c) Următorul act face mențiune de școla rumânescă unde *se învață copiii de pomană*, la moșia Valea Scheilor:

Cartea Sfintei biserici de la Valea Scheilor.

Fiind-că Sfinta și Dumneșeasca biserică de la Valea Scheilor, care este zidită de răposatul Ghinea Speténul, biv ceauș agiesc, unde se cinstesc și se

1. Iw Alexanbru Nicolae Suțul Voevod i gospol. Zemle Vlahscoe.

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud Gorj sánatate. Fiind-că Dumnélui cinstitul și credincios boerul Domniei mele biv vel clucerul Dimitrie Bitolu, ispravnic din sud Slam-Râmnic, ne au făcut arătare, că o biserică *i o școlă* obștesca pentru carte elinésca și rumânescă și un pod peste apă, ce cu osténela și cheltuéla sa le-au făcut în orașul Têrgu-Jiuului din sud Gorj, s'au pliroforisit, că din întâmplările vremilor și din desele schimbări ale epitropilor s'ar fi hrăpit vre-o câte-va locuri și milii ale bisericii din care unele în anii cei mai dinainte trecuți s'au dezghinat de sub stăpânirea bisericii, iar altele de cei mai aleși dintre pământeni le au sub zaptul lor, cu pricină că le-au fi avénd ca nisce ctitoricesci dicheomate și așa rămâind Sfiintul acest locaș, lipsit de tot ajutorul, sa se vada în ghioa de astă-zi ca o viranea; mai arata numitul ctitor boer, că unii din pământeni de acolo aflându-se datorii bisericii, nu se supun a'și plăti datoria; decî dupe datoria ce avem Domnia mea, spre ajutorul și savêrșirea celor bune și de folos către toate Sfiintele Dumneșesca locasuri, iacă după ferbintea rugăciune ce ne face Dumnélui clucerul Dimitrie Bitolu orânduim pe carele mergénd la fața locului dimpreună cu Dumnélor ispravnicii județului, să cerceteze pentru toate lucrurile mișcătore și nemișcătore, câte se vor fi răsipit și hrăpitate de către unii alții de la acéstă Sfintă biserică, cum și câte diu milele care cu hrisov Domnese vor fi imprăștiate sub stăpânirea unora și altora, împotriva dreptăței și a legei pravoslavnice, toate acelea cu un cuvânt să le cerceteze și întru scumpătate sa le căulați și luându-le din mâinile acolor hrăpitori, să se dea bisericii, de a le stăpâni precum le-au stăpânit și mai nainte, după copriinderea hrisovului, ce are, implinind și câți bani are a lna biserică de la acei boeri pământeni, fără a se face vre-o prelungire; către acésta arătându-vé și Dumnévóstră ispravnicilor din sinevâși cu sirguinti și iubire spre buna întocmire și îndreptarea acestui Sfânt locaș, sa alegeți din neguțător i de acolo, omeni cinstiți, cu stare bună și mai ales cu frica lui Dumneșei și să i orânduți epitropi, cari să fie indatorați spre a rădica cele cađute și arse ale Sfiintei biserici, îndreptându-le toate după cuviință, să porțe grija și pentru *școlă* de a veni în stare buna, cum și pentru adese ori drogerea podului de peste apă ca să nu se întâmple trecătorilor vre-o primejdie din mare repegiunea apei, și de cercetarea și urmarea ce veți face, de toate pe larg, cu desăvêrșită înțelegere, să înștiințați Domniei mele, cu întórcerea orânduitalui de Domnia mea.—1819, Iulie 20.

prăznuiesc hramul Sfintei Înălțări a Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Isus Hristos și Sfintul Ierarh Nicolae și prea cuvișoa Paraschiva, la care se află și școla întocmită de se învață copiii de pomană și câte-va odăi de sărace văduve, au avut milă prin hrisovul Domniei sale sefului nostru, ce l vedem scris cu lét 1813 Fevruar 10, a avea doi preoți și un dascăl și un paraclicer, și câtă vreme se vor afla în slujba bisericeii, scutiți de dăjdi și de alte angării și ale lor drepte bucate scutite de dijmărit și vinăriciu, cum și biserica ale sale drepte bucate scutite și un scaun de carne scutit, și lude 4 fără pricină de dajdie, argați pentru adusul lemnelor la școlă și la săracele văduve ce se află odihnindu-se în odăi. Drept aceea, învrednicindu-ne Domnul Dumnezeu și pre noi cu al trăilea Domnie a acesti de Dumnezeu păzite țeri rumânesce, după rugăciunea ce prin jalbă-ne au făcut credincios boerul Domniei mele biv vel serdarul Ghica, epitropul acesti bisericeii, ca sa'i innoim și Domnia mea privilegiul ce are, am bine-voit de am innoit și am întărit tôte aceste milă câte se coprind mai sus, ca sa i se păzască cu neștrămutare, spre a fi Sfintei bisericeii de ajutor și de întărire, iar Domniei mele și Părinților Domniei mele vecinică pomenire; și am adevărit hrisovul acesta cu însași credința Domniei mele Iă Alexandru Nicolae Suțu Voevod și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Nicolae V-v., Gheorghe V-v., Ioan V-v., Scarlat V-v., Dumitru V-v., Grigore V-v., martori fiind și Dumnelor cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanului Domniei mele: pan Constantin Crețulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Crețulescu vel Vornic de țera de sus, pan Mihalache Manu vel Vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofet de sus, pan Constantin Filipescu vel Vornic, pan Grigorie Ralea vel Vornic, pan Gheorghe Goleșcu vel Vornic al obștirilor, pan Constantin Goleșcu vel Logofet de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel Postelnic, pan Dumitrache Hrisoscolev vel Logofet de obiceiuri, pan Gheorghe Vlăduț vel Spătar, pan Manolache Baleanu vel Vornic al poliției, pan Alexandru Hariton vel Căminar, pan Alexandru Desila vel Comis; și ispravnic pan C. Goleșcu vel Logofet de jos; și s'a scriș hrisovul acesta întru întăiul an dintru a treia Domnie a Domniei mele aici în orașul scaunului Domniei mele Bucureșce, la anul de la nascerea Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Isus Hristos, de Chiriță Logofet de Divan.—1819, Septembrie 12.

Cod. XCII, fila 440.

d) Două școle sătesce nouă aflăm funcționând sub Al. N. Suțul la moșiile Policiori și Căldăresce a Vornicului G. Filipescu.¹

1. Carte de scut la preoților și dascălilor ce sunt la sfânta biserică de pe moșia Policiori și Căldăresce din sud Buzău a Dumnelui vornicului Gheorghe Filipescu.

Zemle Vlahiscae. Fiindcă Dumnelui cinstit și credincios boerul Domniei mele, biv vel vornicu Iordache Filipescu, prin anafora de la trecutul 22, ne-au

e) Mai iată și actele altor școli sătesci :

Cartea Sfintei biserici din satul Tărtășesci sud Ilfov, pentru milele ce are.

Zemle Vlahiscoe. Fiind-că la satul Tărtășesci sud Ilfov, este o Sfintă biserică de piatră, unde se prăznuiesc hramul Sfintei Stăpânei noastre de Dumneșu născătoare și a Sfântului Ierarh Nicolae, la care biserică și școlă s'au întocmit de ctitorii numitei biserici, cu dascăl, pentru învățătura sârmanilor copiii fără de plată, și pentru ca să se potă ținea orânduiala ce au făcut ctitorii, s'au milostivit frații Domni de mai înainte și au orânduit milă la numita biserică i școlă, unde se află 32 de copii sârmani, învățând de pomana, ca să aibă a ținea doi preoți scutiți și aperați de toate dările ce vor eși pe preoți și de ploconul vlădicesc i de alte angarii; asemenea să aibă a ținea pentru ajutorul bisericeii i orânduile ce s'au întocmit și lude 10 ómenii străini fără de pricină de dajdie; să scutască și drepte bucatele bisericeii, stupii i rămătorii de dijmărit și vinul de vinăriciș; să scutască și oii 100 de oerit, cum și dascălul de la această școlă i grămaticul bisericeii, fiind fără de nici o pricină să fie în pace și ertați de toate dajdiile și angariile, ca să potă sluji nesuperați. Drept aceea învrednicindu-ne și pe Noi Domnul Dumneșu și cu a treia domnie a aceștii pravoslavnice creștinescii țării, milostivindu-ne, ca la un loc cuviincios, înnoim și întărim milele acestea, ca să se păzescă neștrămutat pentru care poruncim la toți câți se cuvine, nimenii nici un fel de supărare să nu faca, că așa este porunca Domniei mele.—1819, April 26.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofăt procitoh.*

Cod. XCIII, fila 23 v.

făcut arătate, că la două moșii a Domniei sale, anume Policiorii și Căldărescii din sud Buzetii, se află sfinte biserici și preoții ce sunt la aceste biserici, cari slujesc în totă vremea, sfintele taine i dascălii tot de la aceste sfinte biserici, cari învață și copiii de pomana, ne-având vre-un alt venit, cu să și potă agonisi cele trebuincioșe, pătimeșc mare lipsă și stenahorie, și pentru ca să se fie în ființă pururea orânduiala sfintelor biserici i pentru ca să nu se isterisescă copiii sârmani de folosul învățătoreii cărței, ne-au facut rugăciune, că atât preoții de la bisericile de mai sus arătate, cât și dascălii, să fie scutiți și aperați de rânduiala dajdiilor preoțescii, care această rugăciune a Dumneșului, vorniculii, primindu-o Domnia mea, am dat Domniei sale această Domneșca noastră carte, prin care hotărăm, ca atât preoții de la bisericile de pe moșiile de mai sus arătate, să fie scutiți și aperați de rândul dajdiilor preoțescii i de ploconul Vlădicesc și de orii ce altă dare, cum și dascălii ce s'au dis mai sus, asemenea să fie scutiți și aperați de toate dajdiile Domneșcii noastre vistierii și de alte podvedii și angarii, ca și preoții și dascălii să și potă împlini datoria lor în slujbă fără cusur. Drept aceea poruncim, la toți câți se cuvine, nimenii supărare întru nimic să nu le facă acestor preoți i dascălii, împotriva aceștii porunci a Domniei mele. I saam rezech gospod.—1820, Ianuare 30.

Vel Logofăt.

Cod. XCIII, fila 147.

f) *Cartea Sfintei biserici de pe moșia răposatului Dumitrache Lăcusteanu sluger, ce se numește Grecii din sud Ilfov de milele ce are.*

Zemle Vlahiscoe. Fiind-că răposatul Dumitrache Lăcusteanu sluger, din râvna creștinăscă au pus cheltuială și ostenelă de au prea înnoit și au dres o sfintă biserică de la moșia sa, ce se numește Grecii ot sud Ilfov, la care au dat zestrea ei cea trebnuincioasă și au pus preot de slujbă, au aședat și dascăl de învățătura sermanilor copii fără de piata, cu simbrie de la sineși. De aceea dar Domnia sa Mihaiu Vodă Suțul, vădend buna faptă a sa, au bine-voit și prin hrisovul Domniei sale au făcut mila sfintei biserici, pentru a putea ținea orânduiala ce au izvodit la această biserică și școlă, ca să ia de la ocna Telega pe an câte 100 bolovanii sare, și lude de ce omeni străini fără de nici o pricină făcend nedajnic și pe acel dascal, și preotul scutit de toate dăjdiile și orândnelile domnesci și arhieresci, stupii și vinul din drepte viile bisericeii scutite de dijmarit și vinăriciū și oī 400 scutite de oerit, și nu sălaş de țigani, anume Gavifa, au închinat Domnia sa danie bisericeii dintre țiganiū domnesci, care aceste milii și s'au înnoit și de alți frați Domni de mai înainte, precum ne pliroforisim Domnia mea din cărțile Domniilor sale ce le vedem. Decī învrednicind-ne Domnul Dumnezeu și pre Noī iarăși cu a treia domnie a aceștii pravoslavnice țeri, am bine-voit Domnia mea și întărim toate aceste mai sus arătate milii, cu care să se potă ținea orândniiala bisericeii și a școlei de acolo, de care poruncim Domnia mea la toți câți se cuvine, să le păzescă și să le nrmeze toate acestea. I saam reche g-pd.—1819, Fevrnar 17.

(pecetea g-pd) *vel Logofăt.*

Cond. XCIII, fila 3 v.

g) *Iw Alexandru Nicolae Suțul Voevod și gospod. Zem. Vlahiscoe.*

După arătarea ce ne face printr'acastă anafora Dnmnului vel Logofătul de țera de jos, bine voinđ Domnia mea hărăzim pe chipul acestei biserici și a școlei, milele de mai jos arătate, și poruncim tutnror câți se cuvine, ca să se pue în încrare și să se nrmeze întocmai, fără cătnși de puțină strămtare, cu această însă legătură, ca cei după vremei Ispravnicii ai județului, unde se află această biserică și școlă, să privigheze de a se folosi cu aceste milii chiar biserica și școlă, iar să nu le metahirisescă jalnitorul pe sōma și trebuința sa, iar când se va dovedi urmând intr'aceștii chip, atunci sa rămăe lipsit de această milă a Domniei mele, care această legătură poruncim Dnmnétalo vel Vistiere, să se facă cunoscuta Ispravnicilor județului, prin într'adins poruncă, ca să aibă privigherea de mai sus arătată.—1819 April 14.

(pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 131.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale ce mi se dă la acéstă alăturată jalbă a Nicăi Mușcelanul biv III Logofăt, făcând cercetare, vėdui, că jalba lui este, cum că avėnd sat vechiū pe care nefind biserică, cu a sa ostenelă și osirdie aū făcut o mōnăstire de zid înzestrându-o cu odóre bisericesci, pe cât i-aū fost putința, adecă cu câte-va pogóne de vie din poporul Mușcelului, spre a fi pentru cheltuiala celor trebuinciose, aū întocmit și școlă cu dascăl pentru învățatura de copii săraci, arėtând că făr'de ajutor domnesc nu se va putea ținea în stare bună, făcend rugăciune, ca să te milostivesci și Măria ta spre a 'i hărăzi scutela a doi preoți și un grămatic, cari slujesc la Sfinta biserică și un dascăl care este pentru școlă, să fie scutiți de rândul dăjdilor preoțesci i politicesci, cum și de vinăriciū i dijmarit, hărăzindu-ī și doi poslușnici spre a fi unul vier la via bisericei și altul slujitor al școlēi, i vinul ce se va face în via bisericei de vinăriciū, ca să pótă păzi pururea buna orânduială a Sfintei biserici și școlă, din care milī via ce o dă jăluitorul bisericei fiind de privileghiat, adecă a sa, ce până acum vinăriciū n'aū platit, nu aduce nici o pagubă slujbei vinăriciului, după cum pentru acésta scriind Dumnélor Ispravnicii judejului de aū cercetat, aū venit alăturata înștiințare de la 22 ale următorei luni, că tóte câte scrie jăluitorul în jalba lui sunt adevėrate săvėrșite și puse în lucrare. Ci precum numitul au cheltuit la facerea acestei biserici și o aū înzestrat cu arėtata vie, așa și Mar'ia ta să bine voeșci, osebit de scutela vinăriciului i a dijmăritului pe drepte bucatele lor a hărăzi și scutela acelor doi preoți i a grămaticului i a dascălului și a celor doi poslușnici ce cere pentru ajutorul Sfintei biserici, ca după vremi să fie vecinică pomenire și Măriei tale; iar hotărîrea rămâne la milostivirea Măriei tale.—1819, Marte 31.

Alexandru Filipescu, vel Logofăt.

h) Din 1 Februarie 1820 posedem o Carte pentru biserică după moșia Șoparesci, de scutirea unui preot și a unui dascăl (de învăță copii).

1. *Cartea bisericei ce aū făcut'o Mateiū Dolete biv Polcovnic, pe moșia sa din sud Saac.*

Zemle Vlahiscoe. Fünd-că boerul Domniei mele Mateiū Dolete biv Polcovnic, aū zidit o Sfintă biserică din nou cu a sa cheltuială și strădanie pe moșia lui de zestre, sud Saac, unde se prăznuesce hramul Sfinților Apostoli, cum și evanghelistul Mateiū și a cuviósei Prapadomnei Paraschivei împodobindu-o cu odăjdii i alte trebuinciose, la care biserică aī întocmit și școlă cu dascăl românesc pentru învățatura copiilor și pentru a se ținea tot-d'a-una școlă în stare bună, cum și Sfinta Biserică cu podoba ei, aū înzestrat'o cu patru pogóne de vie lucrătore, cu pământul lor și cu venitul unui scaun ce are ridicat pe moșia lui, să fie tot pe séma școlēi și a bisericei. care biserică și școlă, ca să se pótă

ținea în stare bună, au avut milă Domnăscă, prin cartea ce vădum cu lôt 1813 April 6, ca doi preoți și un duhovnic ce vor sluji la Sfinta biserică i un grămătic și dascălul ce va fi orânduit pentru învățătura copiilor, să fie apărăți de rânul dăjdiilor, ce sunt pe tagma preoțescă i de alte orândueli, să fie scutiți și dascălul i grămăticul de dăjdiile visteriei i de alte orândueli; să scutască și drepte bucatele biserice și ale școlăi i ale preoților i ale dascălului și ale grămăticului, de vinăriciū i dijmărit, cum și apărarea scaunului de carne ce s'au ridicat prin porunca de slobozenie pe moșia lui Dolete in dealul Vlădislăvescu și Langa, de vameși, de vinăriceri și de orî ce alte orândueli și dări vor fi pe alte scaune, obiceinute și neobicei nute, ca și scutirea scaunului să fie tot pe serna biserice și a școlăi; să ție și un vier i un poslușnic scutiți și apărăți de dăjdi i de alte angari. Decî învrednicindu-ne Domnul Dumneșeu și cu a treia Domnie a aceste i pravoslavnice țeri rumăneșci, ne-am milostivit Domnia mea și nu numai milele ce se arătă mai sus le înnoim și le întărim, ce încă și după evlavia ce avem asupra Sântelor lui Dumneșeu locașuri și ca să ne facem Noi ctitori, bine-voind am adăugat, ca să ție și lude trei omeni străini fără de pricină de dajdio, care și aceștia să fie scutiți și apărăți de toate dăjdiile și orânduelile visteriei; și pentru ca să se păzescă aceste orândueli și milî, cu a se ținea tot-d'a-una școla și biserică în stare bună, am dat și Domnia mea acest Domnescul Nostru sinet întărit cu pecetea Domniei mele spre a fi Domniei mele și părinților Domniei mele vecinică pomenire; rugăm dar și pe alți frați Domni, cari in urma Noștră vor fi oblăduitori, să bine-voiască a înnoi și a întări această milă, ca și ale Domniilor sale milî și faceri de bine să fie in urmă de alții ținute în sémî; de care poruncim la toți câți se cuvine intocmai să faceți urmare; i saam receh gospod.—1819 Maiu 22.

(Pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

Cond. XCIII, fila 78.

Cultura publică. Sub un Domn care, după arestarea lui Rangabe¹ făcea versuri și încă frumoșe și era foarte învățat, ne-am fi așteptat să aflăm o mișcare literară mai deosebită. Acesta nu se semnalază de cât prin Paris Momulcanu² și câte-va cărți bisericești, între cari o psaltire din 1820 tipărită la Bucuresci. Încă avem de a mai cita in Muntenia pre Dionisie Ecclesiarcul, dascălul Slavonesc. care a scris *Istoria* publicată de răposatul Papiu Ilarian³, iar pe la 1819, adecă sub Al N. Suțul a scris diverse condice de documente de moșii⁴.

1. Hsitoare littéraire de la grèce moderne. Paris 1877 vol. I pag. 138. In același timp trăia și Dionisie Fotino, care la 1818—1819, publică la Viena «Istoria Daciei».

2. *Rost de poezii, adecă stihuri, acum întărit alcătuite in limba romănescă* 1 vol. în 8°. Bucuresci 1820.

3. Tesaur de monumente, II.

4. Posedem o frumoșă condică de documente a moșiilor lui Const. Almașeanu vel palarnic, boier care se trăgea din neamul boierilor Poenari.

E timpul când scria, fără a publica nimic, și cunoscutul Arhim. Naum, istoricul mișcării de la 1821.

Pe când în București era foarte săracă producerea literară, peste munți apăreau cărțile următoare :

Vasile Aron. Patima și mărtea Domnului și Mântuitorului Nostru Isus Hristos. 1 vol. 8°. Sibiiu 1820 ¹.

Moisi Fulea. Bucoavna de normă cu slove românesce și latine. Sibiiu 1820.

Zaharia Columb. Gramatica teoretică și practică de limba germană. Buda 1821.

Tipografia dă loc la unele acte publice sub Al. N. Suțul. Doue din aceste acte se referă la privilegiata tipografie de la Biserica lui Mavrogheni. Al. N. Suțul recunosc, cu unele modificaliuni, privilegiul tipografiei organizată de Dr. C. Caracaș, Răducanu Clinceanu și D. Topliceanu. Aceștia iaă un nou angajament, acela de a da la Eforia școlilor câte 50—100 de exemplare «din *filade*, ohtocuri și alte asemenea», spre a fi pentru învățătura ucenicilor. Din cărțile a câte 2 tomuri va da numai 25; din cele a 3 volume va da numai câte 12; de la cele cu mai mult de 3 volume va da numai câte 2 exemplare, însă unul la Sf. Mitropolie și unul la școlă ².

-
1. Vasile Aron, din Sibiiu, a mai publicat până în 1821 următoarele cărți:
 - a) Leonat bețivul și Dorofata, soția lui.
 - b) Anul cel manos.
 - c) Sofronim și Hareti.

2. *În Alexandru Nicolae Suțul Voevod gospod. Zemle Vlahiscoe.*

Cetindu-se înaintea Domniei mele această anafora a Prea Sfinției Sale Părintelui Mitropolit, am lăudat părinteșca rivnă, ce și cu acesta arată Pr. Sa spre cele de folos ale obștiei și primind Domnia mea cele coprinse, le întărim ca să-și aibă urmarea în tocmai, făcând însă și Domnia mea osebire la capit. al treilea și al patrulea cu oreș care îndreptare și adaogim ce am chibzuit spre mai bun folos al obștiei. Însă la cap. al 3-le dăcem, că de câte ori această tipografie va tipari cărți noui, să fie datore, ca din cărțile cele mică. ce tot trupul se va coprinde întrun tom, precum *filăuți*, ohtocuri și alte asemenea, să dea la Dumnilor Boerii Eforii ai școlei de la 50 de bucați până la 100, a fi pentru învățătura ucenicilor, precum și din trupurile ce se coprind în câte două tomuri, sa dea numai 25 trupuri. Așiderea și din cele ce se coprind în trei tomuri să dea numai 12 trupuri; iar din cele ce se coprind de la 3 tomuri în sus să nu fie tipografia datore a da mai multe, fără numai 2 trupuri însă unul la Sf. Mitropolie și unul la școlă.

La cap. 4-le iarăși dăcem: fiind că Dumnilui Doctorul Constantin Caracaș după rivna sa cea de Dumneșeu plăcută, ce a i arătat în faptă spre întemeerea spitalului «lubirei de omeni» s'a u fost făgăduit, din bun cugetul său să facă

Tipografeii de la Episcopia de Râmnic încă i se dă de Al. Suțul următorul act :

și această ajutorință, adică să dea din câștigul tipografeii ce va agonisi, la acel spital, câte 5% și pentru că acest cuvânt al făgăduelii sale nu este deslușit ca ce ajutor poate aduce, s'au făcut cercetare ca cât poate câștiga pe an tipografia și s'au dovedit că fieșcare «*Πνεύμα*» (?) poate să dea câștig pe an tal. 1000 și fiind-că «*Πνεύμα*» astă dată sunt opt, poate sa se adune câștigul pe tot anul câte tal. opt mii și așa și hărăzirea la spital socotindu-se pe tal. 5 la suta, se adună pe an tal. 400.

Intr'acestași chip făcându-se teoria acesta însuși Dumneului numitul dohtar din bună-voința sa au mai adăogat încă taleri 100 peste acei 400, în cât rămâne Dumneului îndatorat a răspunde la spital câte tal. 500, orânduită hărăzire spre ajutor și căutarea bolnavilor. Iar mai adăogându-se de acum înainte și *preștirură*, urmeza a se adăoga la spital harazire și pentru acelea cu analoghie după suma de tal. 500. Și într'aceiași chip făcând Domnia noastră întărire, poruncim să se păzescă apurarea întocmai fără strămutare. Și Dumneota vel Logofete de țera de sus, să iutocnesci Domnescul nostru hrisov cu cuprinderea ponturilor hrisovului de mai nainte, ce se arată într'această anafora și cu osebirea ce se arată la această Domnescă a Noastră întărire, la cap. al 3-le și al 4-le. 1820, Mai 4.

(S. D.)

vel Logofet.

Cod. XCV, fila 561.

Prea Înălțate Dómne.

Cu smerenie arăt Înălțimeii Tale, că după ce Dumneșeeasca pronie au reversat în inima Mărieii Tale Milostivnica cugetare a mă însărcina cu această împovărare a ocărnuirei Sfintei Mitropolii, suindu-mă în scaunul arhipăstoriei, cea dintâi și mai trebuincioasă îngrijire din parte-mi am socotit a fi lucrarea tipografeii, din carea isvovoresce lumina cunoștințelor și a îndeletnicireii, atât cu darea în tipariu a cărților bisericesci, carele privesc datoriile omenilor cele nepărate către ziditoriul și Dumneșeul său, și deschid ca cu o uneltă i chee calea cea adevărata a mintuireii; pentru care și mintuitoriul îndemnă pre toți de obște a se iudeletnici: «cercetați, dicend, scripturile, că într'insele veți găsi înțelepciunea cât și cele ce privesc la datoriile omului către om, la împreună viețuirea sa și cât pentru cărțile românesci, vom păzi scoterea lor la lumină în Sf. Mitropolie, iar pentru cele grecesci, fiind-ca de această una dată nu are îndemănare Sf. Mitropolie, a pune în lucrare tipariu, rămâne ca când își va gisi îndemănarea sa să o pună și acesta în lucrare. Și fiind-că s'au însoțit în tovărășie adeca Dumneului dohtar Constantin Caracași și Dumneului Stolnicul Răducanu Clineanu și Slugeru Dumitrache Topliceanu a lucra tipografie grecescă, la casele ot Cișmeaoa repostat. Domn Mavrogheni, ca sa nu fie lipsită această de Dumneșeii pazită țără și de folosul tiparului grecesc, s'au sloboțit această tipografie la mai sus numitul loc prin însoțirea dișei tovărășii, cu voie a da în tipariu cărți, atât grecesci cât și rumânesci, cu mai jos însemnatele orândueli și aședământ, adică :

1) Să se fie întocmită acea tipografie cu toate ergaliile pe deplin și cu omeni învățați meșteri, iu cât să nu aibă trebuință cei ce vor voi sa tipă-

Zemle Vlahiscae. Fiind-că tipografia de la Râmnic sud Vâlcea, la care se lucrăză și se tiparesc necurmat cărți de tréba și slujba sfințelor bisericăi,

réscă cărți grecesci și rumânesci să le trămiță la locuri depărtate cu grea cheltuială a le tipări, care tóte aceste sa se facă și să se păzósca cu a lor cheltuială, făr' de a cere de la nimeni nicı un ban.

2) Să se înmulțésca și să se adaoge tipariul tot de-a-una spre înlesnirea tipăririi cărților.

3) Să dee făr' de plată *filađi* și alte mici cărți celor sărmanı copii de la școlă, din vreme în vreme.

4) Din câștigul acestei tipografii, de vor dobândi, să dee ajutor la spitalul «Iubirei de ómeni» câte taleri 5 la sată.

5) Să aibă putere a nu fi volnic și slobod nimeni alții a deschide tipografie într'acéstă țeră în soroc de ani 20, afară numai din tipografia Sf. Mitropolii și acea de la Râmnicul sud Vâlcei, să fie precum au fost slobode tipărint numai cărți rumânesci.

6) Aședarea tipografieı ceı nouă să fie numai în casele de la Cișmeaoa reposatului Domn Mavrogheni, carele-au și dus nuniții cu cheltuiala lor îngărădind cele de jos și îngrijind a nu se strica hazneaoa cișmelilor politiei. Și să dee chirie bisericăi de acolo pe an câte taleri 100, făcënd și aședământ în scris cu egumenul Bisericeı. Și la implinirea sorocului să nu aibă a cere de la numita biserică nicı o para pentru meremeturi, seaü orı-ce alt vor face acolo din noü măcar.

7) Al acestei tipografii sa fie cel după vreme, Dumnelui vel Postelnic.

8) S-ta Mitropolie are a tipări numai cărți rumânesci, cum și tipografia de la Râmnic a Episcopiei Râmnicului asemenea să tipărésca numai cărți bisericesci rumânesci, precum s'au urmat și până acum.

9) Tóte cărțile bisericesci, orı grecesci seaü rumânesci, ce se vor tipări, orı la acéstă nouă tipografie, seaü la Râmnic sud Vâlcea, mai întâiü sa se theorisésca de către S-ta Mitropolie și găsindu se dogmele după cele pravoslavnice și neavënd într'ensele vre-un cuvënt vătămător, să se dee în tipariü. însă acéstă orânduială pre cât priveșce pre acéstă tipografie să se urmeze numai pentru cărțile bisericesci cele cari n'au fost tiparite, ci din nou, întâeası dată la acéstă tipografie se vor tipari, iar cari s'au aflat tiparite și va face trebuință a se tipări de isnovă, acelea, de vreme ce au fost theorisite când întâiași dată s'au tipărit (de nu vor avea vre-o schimbare acele de isnovă într'acéstă tipografie tipărite) nu este trebuință a le mai theorisi, ca să nu se dee zăticnire lucrărei tipografieı.

10) să aibă voie a tipări și *filologica* i *poimata*, adeca însciințări din cele ce privesc asupra iubirei de învățatură; care atât aceștea, cât și alte cărți de învățatură grecesci, antoiü să se theorisésca de Dumnelui biv vel Postelnic și apoi sa se dee la tipar. Care acéstă aședare a Sfinteı Mitropolii cu mai sus numita tovrășie are a urma și a se păzi după ponturile ce mai sus s'au đis, în soroc de 20 ani, care soroc s'au început de la trecutul lét 1819 în luna lui Maiü și se sfărșesce la lét 1839, intru care diastimă de va avea trebuință S-ta Mitropolie a tipări și vre-o carte grecósca, să fie datóre numita *insoțire* a o pune în tipariü cu simfonie de plată, precum se va invoi, iar după sfărșitul sorocului acest deosebit privilehiü al Sfinteı Mitropolii rămâne iar pre sém

prin cărțile fraților Domnii de mai nainte, au avut privileghiul, ca să fie lude șose scutiți și aperați de toate dările și orânduile țerei, a fi pentru caratul

sa precum l'au avut din *descalcătorea țerei*. Pentru care această întocmire a Smereniei noastre cu aședarea numitei tipografii ot Cișmeoa Domnului Mavrogheni, rugăm bunătatea Măriei Tale, ca să bine-voiesci a întări smerita Noastră anafora, spre a-și avea urmarea intru toate și întocmai după coprinderea ce se vede într'ênsa până la implinirea sorocului de ani 20, fără a putea Sf. Mitropolie până atunci a se atinge de vre-un cap din câte se coprinde în smerita Noastră anafora. De acesta rugăm pre Măria Ta, iar anii Măriei Tale sa fie de la Domnul Dumnezeu mulți și plini de norocire.

Al Măriei Tale către Dumnezeu ferbinte rugătorii și smerit părinte sufletesc.

Al Ungrovlahiei Dionisie.

Cod. XCV, fila 52.

Hrisovul tipografiei de aici din Bucuresci.

Fiind-că între alte lucruri trebuincioase și de folos patriei, este una și tipografia, ca să se tipărescă cărți pentru sfințele bisericii, prin carele se lauda și se proslăvesce numele marelui Dumnezeuului nostru și cărți de învățatura copiilor. atât la școlile elinesci i la cele romănesci, cât și la altele trebuincioase, spre luminarea credinței, spre deschiderea minții și a învățaturii atât în limba romănescă cât și în limba grecăscă, caro tipografie au avut'o țera acesta din vechime pusă în lucrare, iar de la o vreme încôce anelisindu-se, se află țera în lipsă nu numai de alte cărți trebuincioase, ci mai vartos de cărți bisericesci, în cât au catandisit să se aducă în țera din locuri străine, având pe alocurea împistrate și dogme neprimite pravoslavniciei Maicăi noastre bisericii a răsiritului; de aceea găsindu-se Dumneului dohtorul Constantin Caracaș i Dumneului stolnicu Răducanu Clineanu și slugerul Dumitrache Topliceanu, cu bună râvnă, spre folosul obștesc al patriei și spre ajutorul spitalului «Iubirei de omeni» i al școlei elinesci și a color-l-alte școle romănesci, iar mai vartos pentru sfințele bisericii a nu avea lipsă și trebuință ca să se mai aducă de la alte locuri străine cărți tipărite, coprinde unele dintr'ênsele și învățaturii neprimite, precum mai sus s'au dis, încă din lét 1817 au arătat cu jalbă către Domnia sa, seleful nostru, făcând cerere, cu rugăciune a li se da voie să întocmăscă aici în politie tipografie grecăscă și romănescă cu a Dumneului cheltuială, spre a nu mai avea trebuință cei ce voiesc a tipări cărți să trimiță la depărtate locuri cu grea cheltuială a se tipări, precum și spro a se gasi de cumpărat cu mai multă înlesnire aici în Domnesca noastră țera cartile cele trebuincioase, fagaduindu-se numiții ca în soroc de șese luni să întocmăscă această tipografie cu toate cele trebuincioase ergalii și cu omeni meșteri, întrebniți și învățați ai acestui lucru, să o întocmăscă, și cu adăogirea tiparurilor, și să dea din vreme în vreme, far' de plată, filăși și alte mici cărți celor săraci copii de la școle. Osebit, din câștigul aceștii tipografii ce vor dobândi, sa dea ajutor la spitalul «Iubirei de omeni» câte taleri 5 la sută, dar să aibă și ei soroc de 20 de ani, în care acest soroc să nu aibă nici de cum voie alt cineva a mai deschide tipografie în totă țera, fără numai o tipografie, ce este la Râmnic sud Vâlcea să se așede după cum au fost, tipărind numai cărți romănesci și să li se orânduiască locaș de aședare, și lucrarea tipografiei ca-

lemnelor i alte trebuințe, spre înlesnirea și ajutorul tipografiei; drept aceea milostivindu-ne Domnia mea intru cea de al treilea de Dumneșeu Nouă hă-

sele numai celo domnesci de la cișmeoa răposatului Domn Mavroghene, pe care se făgăduesc să le drăgă cu cheltuiala lor, îngrădind cele de jos, și să dea chirie bisericeii de acolo câte taleri 100 pe an, și către acesta să îngrijască a nu se strica hazneoa cișmelei politoi, să se orânduiasca și un efor tipografiei dintre boerii de starea dinteiu, obrazul ce se va găsi cu cale de către Domnia sa, spre a fi sprijinitor și apărător la orî-ce întemplantare, dreptăților și privileghiurilor ce se vor da tipografiei, a căroră jalbă orânduindu-o Domnia sa în teoria iubitorilor de Dumneșeu episcopii i a Dumnelor veliților boerii, au poruncit să cerceteze de este vre-un hrisov domnesc pentru tipografie orî la sfinta mitropolie, sau alt undevași, și prin anafora de la 14 Septembrie al aceluiași lăt au făcut arătare, ca s'au gasit la sfinta Mitropolie cartea răposatului Domn Mihail Vodă Racovița, de anii 70, coprinșetore ca să nu aibă voie nimeni a tipări cartii bisericesci fără de scirea și blagoslovenia Mitropolitului țerei, și cele ce se vor da în tipar înteiu să se cerceteze a fi după canonele bisericesci, și așa să se tipărăscă, și tipografia să fie înlăuntru în Mitropolie, cum și cărțile ce se vor tipări la episcopii, să nu se dea în tipar până nu se vor cerceta de numitul Mitropolit. Alt hrisov al răposatului Grigorie Vodă, de anii 60, cum că a lucra tipografia și a se tipări cartii, au fost numai cu voia și blagoslovenia Mitropolitului țerei, încă și din arhieriei și din Domni și din boerii, cari au vrut a tipări cu cheltuiala lor, nu s'au putut tipări fără de voia și blagoslovenia Mitropolitului. De aceea volnicesce pe Neofit, Mitropolitul țerei, sa ridice tipografia de la monastirea Colței și să o ia în stăpânirea preasfinței sale, ca să tipărăscă orî-ce fel de cartii va voi, spre mărirea și lauda lui Dumneșeu și spre învățătura clirosului bisericesc și luminarea norodului întru buna credință, după care aceste sineturi făcând arătare că Mitropolia are două privileghiuuri, unul de a ținea tipografie chiar în Mitropolie, iar altul de a nu putea sa tipărăscă alt cineva cartii bisericesci fără de blagoslovenia și cercetarea celui după vreini Mitropolit al țerei, care aceste privileghiuuri, fiind-ca privesc spre ținerea credinței. dic părinții arhieriei și Dumnelor boerii ca să se pazesca, adică sa nu se poprască a fi tipografie în sfinta Mitropolie, după cum au fost, și sa lucreze pe serna Mitropoliei, fără a o da seau a o vinde la alt obraz, cum și carte bisericescă să nu se dea în tipar fără de blagoslovenia și cercetarea celui după vreini mitropolit; și de vreme ce în numitele sineturi nu se coprinde vre-un cuvânt, a se opri alții de a nu deschide tipografie aici în țără, afară din sfinta Mitropolie, ci încă pomenesce că au fost tipografie și pe la episcopii, orânduind ca cărțile ce se vor orându pe la episcopii să se teoriscesca mai înteiu de preasfinția sa părintele Mitropolitul, și fiind-că tipografia Mitropoliei s'au părăsit de vre-o deșce anii și au ajuns cărțile bisericesci la lipsă, din care pricină sunt siliți preoții de cumpără cartii tiparite de la alte părți străine, în cari se gasesc multe cuvinte vetămintore și împotriva pravoslavniciei noastre credințe, cari citindu-se la sfintele biserici, în loc de lauda dumneșeirei se aduce hula, iar tiparul grecesc au lipsit cu totul mai înainte; pentru aceea au gasit cu cale părinții arhieriei și Dumnelor boerii, făcând rugăciune a da hrisovul Domniei sale de întărire pentru întocmirea aceștii tipografii grecesca și ruănescă de către mai sus numiții tovarași, fiind de folosul și trebuința obștescă, atât spre cele bisericesci, cât

răzită Domnie a aceştii pravoslavnice țări, de am înnoit și am intarit acest privilegiu, cu acastă orânduială, ca când dintr'acești lude 6 se vor fi aflând

și spre cele politicesci, care acestea cercetându-le și chibzuindu-le Domnia sa le-au gasit ca sunt intocmai precum arătă prinții arhieriei și Dumnilor boerii, dar cu toate acestea nu s'au grăbit a da hotarâre și a poruncit de s'au făcut întrebare prea sfinției sale părintelui Mitropolit, de primesce a se incarca prea sfinția sa cu tipografia acosta și cu șarturile ce cere acosta tovarășie, și au dat prea sfinția sa răspuns în scris către Domnia sa, că nici e starea Mitropoliei, nici arhieraticescul haractir nu'l slobode a ținea acest fel de tipografie, fără numai se făgăduiesc că ori când vor trebui cărți bisericesci în limba românească, pentru trebuința bisericilor din toată țera, să se tipărească aici la Mitropolie cât și la episcopia Râmnicului. Dacă neprimind preaosfinția sa a se insarcina cu intocmirea tipografiei și nefiind poprit priu hrisove, precum s'au dat mai sus, de a se deschide aici în țera altă tipografie, și pe lângă acosta fiind și lucru de trebuință și folos, intocmirea aceştii tipografii, din care urmează a izvorî atâta înmulțire a cărților bisericesci (care sunt de trebuință pentru lauda lui Dumnezeu și spre adăparea intru ale pravoslavnicei creștine) cât și oșei care raze de lumina ale norodului aceştii de Dumnezeu pazită a Domniei mele țera și mai vartos spre curățirea inneghinatelor cărți, prin hrisovul Domniei sale, scris cu lét 1817, Noombre 3, au dat voie și slobodonie mai sus numiților tovarăși a întocmi tipografia ce au cerut'o, cu orânduiala și ponturile de mai jos arătate. Drept aceea, după ce ne-au invrednicit și pre Noi Domnul Dumnezeu cu a treia domnie a aceştii pravoslavnice țări rumânesci, făcând cerere Dumnelui dohtorul Coustantin Caracaș cu cei-l-alți tovarăși ai Dumnelui ca să înnoim orânduiala aceştii tipografii, intocmai după mai sus numitul hrisov, spre a se păzi și a se urma lucrarea fără de zmintelă, ca unii ce au intrat în grele cheltueli cu începere din noi a aceştii tipografii, și ca un lucru acesta cunoscut de folos obștesc, chibzuind-o Domnia mea, le am gasit cererea cuviinciosă, dar la pontul al 3-lea și al 4-lea făcând Domnia mea osebite cu oșei-care îndreptare și adăogire ce am chibzuit, spre mai bun folos al obștiei am poruncit Dumnelui cinstitutului și credincios boerului Domniei mele vel Logofetului din țera de sus Iordache Slătineanu, ispravnicul facerei aceștii hrisov, de s'au aședat coprirea ponturilor hrisovului de mai nainte, cu îndreptarea de la acele două capete, al 3-lea și al 4-lea, precum mai jos se coprirea:

- 1) Sa intocmesca acastă tipografie în soroc de șese luni cu toate ergaliile, cu omeni învățați meșteri, ce se cuvine a avea, spre a o aduce în stare, în cât să nu mai aibă trebuința celor ce vor voi să tipăresca cărți grecesci și rumânesci să le trimită la locuri depărtate cu grea cheltuiala a le tipari, care toate acestea să le faca și sa le cumpere cu a lor cheltuiala, fără de a cere de la nimeni nici un ban.
- 2) Sa înmulțescă și sa adăoge tiparurile totdeauna spre inlesuirea tiparirii cărților.
- 3) De câte ori acosta tipografie va tipări cărți nouă, sa fie datore, ca din cartile cele mici, ce tot trupul se va coprirea într'un tom, precum filădi, ohtocuri și altele asemenea, să dea la Dumnilor boerii eforii ai școlei de la 50 bucați până la 100, a fi pentru învățatura ucenicilor, cum și din trupurile cele ce se coprirea în câte 2 tomuri, sa dea numai 25 trupuri, așijderea și din cele ce se coprirea în 3 tomuri, să dea numai 12 trupuri, iar diu cele ce se coprirea din trei tomuri, în sus, sa nu fie datore tipografia a da mai mult fără numai două trupuri, însă unul la sfința Mitropolie și unul la școlă

făcuți, să și'i aibă și de acum înuainte nesuperați, iar câți dintr'aceștia va avea lipsă la vren.ea aședământului, să i se împlinescă, ca să aibă acești lude

4) Fiind-că Dumnólu' dohtorul Constantin Carac iș, după rávna sa cea de Dumneđeń plăcută, ce aű arėtat în faptă spre întemeerea spitalului «Iubirei de ómení», s'aű fost făgăduit din bun cugetul său să facă și acěstă ajutorință, adecă să dea din câștigul tipografiei, ce va agonisi, la acest spital câte taleri 5 la sută, și pentru ca acest cuvėnt al făgăduielei sale nu este deslușit ca ce ajutor póte aduce, s'au făcut cercetare cât póte câștiga pe an tipografia și s'aű dovedit că fieș-care picestir póte sa dea câștig pe an taleri 1000 și fiind-că picestirurile astă-dată sunt 8, póte să se adune câștigul pe tot anul taleri 8000, și așa și hărăzirea la spital socotindu-se po taleri 5 la sută, se adună pe an taleri 400; într'aceștiași chip, făcėndu-se teoria acėsta, însuși Dumnólu' numitul dohtor, din bună-voia sa, aű mai adăogat încă taleri 100 peste acei 400, în cât rămăne Dumnólu' îndatorat a răspunde la spital pe fieș-care an câte taleri 500, orânduia hărăzire, spre ajutorul și căutarea bolnavilor, iar adăogându-se de acum înuainte mai multe picestiruri, urmėză a se adăoga la spital hărăzirea și pentrn acelea cu analoghie după suma de taleri 500. 5) Să aibă privilehiu a nu avea voie și slobodenie nimeni altul a deschide tipografie în țóra Domniei mele, în soroc de 20 anı, afară numai din tipografia Rómnic sud Vâlcea, să fie precum ai fost slobodă, tipărint numai cărți rumănesci, și altă tipografie să fie în sfinta Mitropolie, după privilehiurile ce s'aű đis mai sus ca are. 6) Aședarea tipografiei celei nouă să fie numai în casele cele domnesci la cișmeoa réposatului Domn Mavroghene, care să le drėgă numiții cu cheltuiala lor, îngrădind cele de jos și îngrijind a nu se strica baznaoa cișmelelor politiei și să dea chirie bisericeii de acolo pe an câte taleri 100, făcėnd și aședământ înscris de egumeul bisericeii, care egumen prin jalbă aű făcut arėlare din partea sa și din partea epítropilor acei monastiri Ecaton Tapiliani, cari primesc închirierea binalei cișmelei pentru aședarea tipografieii cu acěstă chirie de taleri 100 pe an, și la împlinirea sorocului să nu aibă a cere de la numita biserică nici o para pentru meremeturile său orı ce alt vor face acolo, și din nou măcar. 7) Eforul aceștii tipografii orânduim Domnia mea sa fie cea după vremi Dumnólu' vel Postelnic. 8) Sfinta Mitropolie să fie volnică a tipări numai cărți bisericesci rumănesci, cum și tipografia de la Rómnic, a episcopiei Rómnicului, iarăși are să fie slobodă precum aű fost, a tipări numai cărți bisericesci rumănesci. 9) Tóte cărțile bisericesci orı grecesci și rumănesci, ce se vor tipări la acěstă nouă tipografie seu la Rómnic sud Vâlcea, mai întóiu să se teorisescă de către preaosfinția sa părintele Mitropolit, și găsindu-se dogmele după pravoslavnicie, neavėnd într'ensele vre-un cuvėnt vátamător. sa se dea în tipar, însă acěstă orânduială, pe cât privesce spre acěstă tipografie, să se urmeze numai pentru cărțile bisericesci, cele care nu aű fost tipărite, ci din nou întėiași dată la acěstă tipografie se vor tipări, iar care s'aű aflat tipărite și va face trebuință a se tipări de iznóvă, acelea, de vreme ce s'aű fost teorisit când întėiași dată s'aű tipărit, de nu vor avea vre-o schimbare la cel de iznóvă într'acéstă tipografie tipar, nu este trebuință a le mai teorisi, ca sa nu se dea zăticnire lucrării i tipografieii, iar când preaosfinția sa părintele Mitropolitul nu va avea îndelotnicire să teorisescă, ca să nu se întârzieze, căci tipografia ține ómenı cu cheltuială, să orânduiască orı pe iubitorii de Dumneđeń părinții episcopı său alte obraze bisericesci destoinice, ce va socoti prea-

6 tot-de-a-una pentru tipografie. De care poruncim la toți câți se cuvine, în-
tocmai să fiți următori, i saam reche g-pd.—1819, Octombrie 25.

(pecetea g-pd)

vel Logofăt.

Cod. XCIII, fila 159. v.

Doctori, ingineri, arhitecți. Oamenii de știință și de arte, se
înmulțesc în țară. Acum, ca hotarnici, încep a se utiliza inginerii ca
Alex. Popovici, cunoscutul culegător de antichități de mai apoi².

Principalii doctori din București, la 1819 sunt: Ilie Vlasopulo
prim-medic, Silvestru Filiti¹, Const. Darvan, Const. Caracaș, Rasti,
care era medic al Agenției Austriace și Mihail Hristovis.

osfinția sa ca să le teorisescă și să dea slobozenie a tipări, fiind indatorați toți
acei, pe cari îi va orânduia prea sfinția sa a nu zăbovi teorisitul prin stre-
rare de dila, în aducere de pagubă și zmintire tipografeii. 10) să aibă voie a
tipări și filologica i pomnimata. adacă înștiințării din cele ce privesc asupra
iubirei de învățatură, care atât acestea cât și alte cărți de învățatură grecesci,
ânteiu să se teorisescă de Dumnelni vel Postelnicu și apoi să se dea la tipar.
Drept aceea, spre a se păzi orândușile, ce mai sus se copriud, întocmai. au
adeverit hrisovul acesta cu însuși domnesca Noastră iscălitură și pecete i cu
credița prea inbiților Domniei mele fi: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ion Vv.,
Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv; marturi fiind și Dumnelor cinstiți
și credincioși boeri veliți ai divanului Domniei mele: pan Grigorie Brânco-
veanu biv vel ban epistatul spătăriei, pan Barbu Văcărescu vel ban, pan Gri-
gorie Baleanu vel vornic de țera de sus, pan Grigorie Filipescu vel vistier,
pan Constantin Samurcaș vel vornic de țera de jos, pan Gheorghe Slătineanu
vel logofăt de țera de sus, pan Constantin Filipescu vel vornic, pan Grigorie
Ralea vel vornic, pan Nicolae Văcărescu vel vornic al obștirilor, pan Constantin
Golescu vel logofăt de țera de jos, pan Constantin Câmpineanu vel logofăt al
străinilor pricinii, pan Iacovache Rizu vel postelnic, pan Dumitrache Hriso-
coleu vel logofăt de obiceiuri, pan Manolache Băleanu vel vornic al poliției,
pan Alexandru Hariton vel căminar, pan Dimitrie Șuțu vel comis și ispravnic,
pan Gheorghe Slătineanu vel logofăt de țera de sus; și s'a i scris hrisovul
acesta în anul al doilea dintru a treia domnie a Domniei mele aici în orașul
scaunului Domniei mele București, la anii de la nascerea Domnului Dum-
neșoi și mântuitorului nostru Isus Hristos, 1820 Maii 25, de Chiriță logofet
de divan.

(iscălitura și pecetea g-pd) *Iordache Slătineanu vel Logofăt.*

Cod. XCIII, fila 171, verso.

2. Veți Cod. XCI¹, fila 515, actul din 23 Martie 1819.

1. *Cartea dohtorului Silvestru, ca să aibă a ținea un scaun
de carne la moșia sa.*

Zemle Vlahiscoe. Dat'am Domnesca noastră carte, dohtorului Silvestru
ca să aibă a ținea un scaun de carne la moșia sa Arva, ce se numesce și Ur-
sôia, ot sud Saac, scutit și apêrat de către vinăriceri și de către alți slujbași,
pentru-că acestă milă, au avut'o de la frații Domni de mai nainte, precum

Cu deosebire este surprinдетore, informațiunea ce avem, documentată pe larg la capit. Edilităței, mai departe, că sub Al. Șuțu, s'a dat Inginerului Fraivald, însărcinarea de a ridica planul Bucureștilor ¹.

O mesură luată pe timpul Domniei lui Al. N. Șuțu, măsură care atingea literatura noastră folcloristică dar și morala publică, este oprirea Vicleiemului și a Brezaei. Ordinul e motivat pe interesul opririi hoțiilor prin casele orășenilor.

Pitac pentru vikleim și brezae a lipsi cu totul.

Cinstit și credincios boerule al Domniei mele, Dumneța vel spătare, îți facem iu știre, că aici în politia Bucureștilor, fiind obicnuit ca la vremea sərbătorilor Sfintei Nașteri, unii din copiii cari se afla în slujba Sfințelor biserici și din cântăreții obicnuiau a umbla cu închipuiri de vikleim și cu cântări bisericesci, se purta cinstit pe la casele ómenilor, iar din vremea răzmeriței încóce, acest vikleim 'l-a adus la catahris's, strîngându-se pe lângă copii și ómeni vârstnici, mulți la un loc și îmbrăcându-se ș' cu chipuri de haine strcine, neobicnuite, cu arme, cu tobe i surle de cântece lumești, au pns cele stricătore din care strîngere a lor, la casele ce merg, s'au făcut la multe locuri și furțișaguri, s'au făcut și gâlcevuri între ei, înca și omoruri s'a întemplat, asemenea și brezaia ce este un joc catigorisit, metahirisind lucruri de rușine și vorbe de ocări, care brezae ne-am pliroforisit Domnia mea, că și de la frații Domni de mai nainte. au fost poprită, iar de la o vreme încóce, au început fără de șială a umbla în politie, luându-le aceste fapte drept pildă bună a le metahirisi la sərbătorile Sfintei Nașteri, cari urmări nu numai ca nu sunt primite Sfintei biserici și legii noastre, ci încă sunt catigorisite, de aceea cu hotărîre poruncim, ca cu pristav să o publicarisești în tótă politia Bucureștilor în semptul spătăriei, ca cei ce vor vrea să metahirisésca acestea sa știe că sunt proprii, dupè care să aibă îngrijire a se păzi nizamul, și pe care veți găsi cu urmări da acestea s' l poproști; tolco pisali gospod.—1819, Decembre 22.

Asemenea pitac s'a făcut și către Dumnealul vel agă.

Cod. XCVI. pag. 110.

din cartea ce o vedum cu let 1813, Martie 4, ne-am adevorit; decî învrednicindu-ne Domnul Dumneșei și pre noi cu a treia Domnie a aceștii pravolsavnice țeri rumănesci, am bine voit de am innoit și am întărit acest privilegiu și poruncim slujbașilor vinariceri și altor dregatori, nici un fel de superare să nu 'i facă peste cartea acésta a Domniei mele, i saam reche gospod.—1819, Main 28.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofit.*

Cod. XCIII, fila 2)

1. Veđi Cod. XCV, pag. 81—92.

Școli din Orient. Nu numai bisericile din Orient primiau ajutoare de milă de la țera muntenescă în 1819—1821, dar și unele școli¹.

1. *Hrisovul școlii elinesci de la Arnăut-Chioiū.*

Fiind-că școla elinescă de la Arnăut-chioiū, aū avut milă Domnēscă prin hrisóvele fraților Domni de mai nainte, ca să ia pe fieș-care an de aici din țoră de la carvasaraoa Domnēscă a vamei Bucurescilor, câte talerī 200 pe an, cu care să se pótă ajuta la trebuințele ei, dupē cum aū alte asemenea școle de învățatură și biserici de aici, dintr'acēsta creștinēscă țera, fiind dar cu cale și trebuincios ajutorul la acest fel de locuri unde se face silință la învățatura și luminarea spre cunoștință de Dumneđeū, am bine-voit Domnia mea, pentru pomenirea nóstră și pentru ajutorul și mângăerea celor ce se silesc la învățatură, spre a putea fără de lipsă de dascal și de cele trebuincioșe a urma osărdia lor, și am dat acest hrisov al nostru de întărare ca să se păzēscă pe fieș-care an a lua numita școlă de la carvasara pe an câte talerī 200 spre a se cheltui la trebuințele școlii, rugăm dar și pe alți frați Domni, cari în urma nóstră se vor invrednici a fi oblăduitorii țerei aceștia să bine-voiască a innoi și a întări acēstă milă, ca și ale Domniilor sale milī și facerī de bine să fie de alții ținute în sémă, și am adevērit hrisovul acesta cu însuși credința Domniei mele. Iō Alecsandru Nicolae Suțu Voevod, i cu credința prea iubiților Domniei mele fiī Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., martori fiind și Dumnélor cinstiți și credincioși boerī, veliți aī divanului Domniei mele, pan Constantin Crețulescu vel ban, pan Barbu Vacarescu vel vistier, pan Istrate Crețulescu vel vornic de țera de sus, pan Mihalache Manu vel vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel logofēt de țera sus, pan Teodorache Văcărescu vel vornic, pan Gheorghe Goleșcu vel vornic al Obștirilor, pan Alecsandru Filipescu vel logofēt de țera de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel postelnic, pan Mihalache Suțu vel logofēt de obiceiuri, pan Gheorghe Vlahuț vel spatar, pan Manolache Babeanu vel vornic al poliției, pan Alecsandru Hariton vel căminar, pan Alecsandru Desila vel comis, și ispravnic pan Gheorghe Filipescu vel logofēt de țera de sus, și s'a scriș hrisovul acesta în anul dintēiū diutru a treia Domnie a Domniei mele, aici în orașul scaunului Domniei mele Bucuresci la anii de la nascerea Domnului Dumneđeū și mântuitorului nostru Isus Hristos 1819, August 29, de Chirița logofēt de divan.

(Iscălitura și pecetea gpd.) *Gheorghe Filipescu vel logofēt procitoh.*

Cođ. XCIII, fila 95.

Hrisovul școlii elinesci ot Trapezunda.

Tótă facerea de bine și ajutorul în tot locul și pretutindenea este bine primită lui Dumneđeū, iar ceea-ce se face la locuri pricinuitoare binelui și folosului de obște cum școle de învățaturī, care împodobesc pe ómenī cu înțelepciunea, cu cuvēntul și luminarea credinței și a cunoștinței de Dumneđeū și altele asemenea folositóre obștiei, acelea cu atât sunt mai cuviincioșe și plăcute lui Dumneđeū în cât cu deosebire aū datorie Domni și Obladuatori ce aū câștigat de la Dumneđeū puterea de a face bunătați, a se osărdui spre întărarea și intemeerea lor și a le ajuta din harurile ce au dobēndit pentru

CAP. VI.

Administrațiunea țerei muntenesci sub Al. N. Suțul

Multe nu sunt prefacerile în sistema de administrațiune a țerei Romănesci sub Al. N. Suțul. În firmanul de rînduire a lui la domnie, Poarta îi punea obligațiunea, să facă a înceta jafurile și abusurile. Noul

folosul ce zicem și binele ce pricinuește de obște, iar nu numai în parte Drept aceea înștiințându-ne Domnia mea, că de câți-va ani la Trapezunda s'au înălțat din nou o școlă de învățatura elinască prin fierbinte silința și osârdnică epistasia a duhovnicescului și iubitorului de învățături, pastor al locului, fiind lăudată fapta acésta, cum și a însuși orașenilor, acei politici ca niște bunii iubitori de învățatură, și la acest fel de lucru, fiind trebuincioase multe cheltueli de a se putea ținea tot-d'a-una în stare bună și a merge spre sporire, de aceea făcând Domnia mea cercetare, găsit'am rânduiala făcută de la Domnia sa, Constantin Vodă Ipsilant, prin hrisovul ce îl vedum cu létul 1804, Decembre 1, ca să aibă de aici din țeră, școla acésta, milă pe an, taleri 400, însă taleri 200 din baniți de la carvasara și taleri 200 de la ocne, și după rāvna ce avem și Domnia mea pentru buna întemeiere a școlélor, ne-am înlostivit și printr'acest hrisov ce 'l dam, întărim acésta orânduială și hotărîm ca să ia pe tot anul, acești taleri 400 prin Epitropul ce își vor orânduî, jumătate de la ocne și jumătate din vama de la carvasara spre a fi de ajutor, de întărire și chivernisela și școléi acéștia, rugăm dar și pe alți frați Domni, cari în urma noastră vor fi oblăduitori acéștii creștinești țeri, sa bine-voiască a înnoi și a întări acésta orânduiala ca și ale Domniilor sale, mili și faceri de bine sa fie în urmă de alții ținute în sémă, și am adevorit hrisovul acesta cu însuși credința Domniei mele Iō Alecsandru Nicolae Suțu Voevod i cu credința Prea iubiților Domniei mele fiți: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dumitru Vv., Grigorie Vv., martori fiind și Dumnélor, cinstiți și credincioși boeriți veliți ai divanului Domniei mele, pan Constantin Crețulescu vel ban, pan Barbu Văcărescu vel vistier, pan Istrate Crețulescu vel vornic de țera de sus, pan Mihalache Manu vel vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel logofăt de țera de sus, pan Constantin Filipescu vel vornic al obștirilor, pan Grigorie Ra'ea vel vornic, pan Constantin Golescu vel logofăt de țera de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel postelnic, pan Dimitrie Hrisoscoleu vel logofăt de obiceiuri, pan Gheorghe Vlahuț vel spatar, pan Manolache Băleanu vel vornic al politiei, pan Alecsandru Hariton vel căminar, pan Alecsandru Desila vel comis., pan Gheorghe Filipescu vel logofăt de țera de sus, și s'au scris hrisovul acesta la întéiul an dintru a treia Domnie a Domniei mele, aici în orașul scaunului Domniei mele, Bucurescii la anii de la nașterea Domnului Dumneđeu și mântuitorului nostru Isus Hristos, 1819, Octombre 14, de Chiriță logofăt de divan.

(Iscălitura și pecetea gpd.) *Gheorghe Filipescu vel logofăt procitoh.*

domnitor eși compuse divanurile, precum vechurăm, cu dintre boerii pământeni și la Bucuresci și la Craiova, afară de Caimacamia Craiovei, ce era dată la 17 Ianuarie 1819 rudei sale, lui Vel Spăt. Gheorghe Suțu, iar la 16 Mai 1820 Postelnicului Ioan Dipold. Numirea lui Gh. Suțu fu anunțată biv Vistierului Romanitis, carele era locotenent de Caimacamie în Craiova. ¹.

Am arătat (încă la începutul acestei lucrări) cum ș'a compus Al. N. Suțu Divanul țerei. În 28 Aprilie 1819 noul domnitor adăogă la Divan pre biv vel Vornic Const. Dudescu, fiind că s'a înștiințat atât de la alte obraze cinstite, cât mai vartos de la Dumnélui Vel Cop. de țera de sus pentru destoinicia acestui boeriu la ale judecăților țerii și cercetări, întru care se cuvine și el (Dudescu), de a fi «*ca un patriot împreună lucrătoriu*». De câte-ori rămânea afară din Divan vre-un boeriu, care, influente, putea să facă lui Vodă o opozițiune óre-care, pe dată îi potolia supărarea, dându'i loc în Divan. ¹.

În 22 Iulie 1819 este rinduit «*între veliți*» și cunoscutul Logofet Nestor cu léfa de taleri 1000 pe lună. ¹.

1. Cod. XCVIII pag. 3.

1. Eată actele relative :

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta biv vel vornice Constantine Dudescule, fiind-că avem domnia mea pliroforie atât de la alte obraze cinstite, cât mai vartos și de la Dumnélui vel logofetul de țera de sus pentru destoinicia Dumitale, ce ai la ale judecăților, teorii și cercetări întru care se cuvine de a fi și Dumnéta ca un patriot împreună lucrător, de aceia iată printr'acest domnesc al nostru pitac te orânduim judecător împreună cu Dumnélor veliți boeri și iarăși împreună cu D-lor să te atli nelipsit și de la domnescul nostru divan în zilele cele orânduite, de care poruncim Dumitale vel Logofete de țera de sus, să se facă pitac al Domniei mele, către Dumnélui biv vel vornic Costache Samurcaș, nazărul casei lefilor, pentru léfa ce am orânduit domnia mea a se da pe lună Dumnélui măi sus numitului boer ; tolco pisah gpd. 1819 Aprilie 28.

Cod. XCVI, pag. 32.

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta biv vel vornice Constantine Samurcaș nazărul al casei lefilor, fiind-că prin osebit pitac am orânduit Domnia mea judecător împreună cu Dumnélor veliți boeri pe Dumnélui biv vel vornicu Constantin Dudescu, de acela poruncim Dumitale să se așede la catastihul lefilor, cu câte taleri 600 pe lună, tolco. . . . 1819 Aprilie 28.

Cod. XCVI, pag. 32.

1. Pitac către nazărul lefilor, pentru a da pe fieș-care lună câte taleri 1000 léfă logofetului Nestor, căci s'au orânduit între veliți.

Un curios proces avu loc între marii logofeți ai lui Al. N. Suțul și acei din anul 1818, de la havaetură, în Ianuarie 1819. Evident că actualii mari logofeți dobândesc dreptatea de la Domnitoriū. ¹

Dăm în note câte-va pitace de numirea de impiegați subalterni ai Divanului, (logofetei, ceauși, vetași) între 1819 și 1820. Deosebită mențiune este a se face pentru biv bel Paharnicul lanache Hafta, despre care Vodă însuși declară că «are osebită sciință despre destoinicia lui» *la ale judecăților pricină* ².

Cinstite și credincios boerile al Domniei mele, Dumnéta biv vel logofete Constantine Filipescule, nazirne al casei lofilor, fiind-că Dumnéluși biv vel logofétul Nestor, s'aú orânduit de către Domnia mea judecător între Dumnélor veliții boeri, cu léfa pe lună taleri 1000, poruncim Dumitale ca de la či-ntéiu a viitorului August să se pue în urmare cu a i se da léfa pe fieș-care lună. tolco pisah gpd. 1819 Iulie 22.

Vel Logofét.

Cod. XCVI, pag. 57.

1. *Zemle Vlahiscoe.* Fiind-că între Dumnélor veliții logofeți ce s'aú aflat pe anul trecut în dregătoria logofeților și între cei ce se află pe anul acesta orânduiți de Domnia mea, se urmază o nenădăjduită prigonire pentru cele de peste an venituri ale acestei dregătorii din huzmetul ocnelor, i al vămilor, cerënd adecă cei din anul trecut, a lua venit din huzmeturile ce s'aú vëndut pe acest an cu cuvinte că nu l'aú luat pe vremea logofetei Dumnélor, iar cei din anul acesta asemenea cer a lua acest venit, ca unul ce este pe curgétórea vreme a dregătoriei Dumnélor, de aceia dar domnia mea, făr'de fățarie, cercetând acéstă prigonire, o judecăm într'acestași chip, adecă: dreptul unui huzmet al nostru vëndut în zilele Domniei nóstre, a se socoti pe séna anului întru care nu domniam și a se da la boerii, pe cari noi atunci nedomnind nu aveam, este cu totul împotriva dreptului cuvânt, în adevér Dumnealor boerii logofeți din anul trecut s'aú năpăstuit nelnându-și dreptul precum prin jalba ce aú dat arată; nu sunt însă datorii cei din anul acesta de a tãmädui trecuta năpăstuire lipsindu-se de dreptul Dumnélor și adăstând a lua în urmă ceea-ce privesce către alții, fiind-că cu acest mijloc nu se face îndreptare, ci se înnoesce năpăstuirea asupra tuturor celor din urmă veliți Logofeți, mutându-se de la unul la altul nu se cuvenea a se trece cu vederea nici-o-dată acest fel de nedreptate care s'aú început când noi lipseam și ne pare răi, însă acum în zilele domniei mele se cuvine a se precurma, căci într'alt chip ne socotim și noi împreună săvêșitorii ai nedreptăței, într'acestași chip dar chibzuind hotărâm Domnia mea că venitul logofeților din huzmeturile acestui an, se cuvine a fi ale Dumnélor boerilor logofeți, ce se află acum în dregătorie, i saam reche. gpd. 1819 Februarie 2.

Cod. XCVI, pag. 10.

2. *Cartea Răducanului Berechet.*

Zemle Vlahiscoe. Fiind-că Răducanul Berechet s'aú aflat în orânduiala logofeților Divanului sub privilegiul ce aú și cei-l-alți logofeți, adecă să fie

După recomandațiunea marelui Logofăt Const. Filipescu se face asemenea numire a lui Hafta.

apărat de rëndul dăjdiilor vistieriei i de alte angarij și podveji, cum și drepte bucatele lui scutite și apărate, stupi i râmători de dijmărit și vinul ce'l va face în viile lui de vinăriciū, i o cărciumă dréptă a sa scutită aici în orașul Bucuresci și lude unul strein. Drept aceea învrednicindu-ne și pe noi Domnul Dumneșe i cu a treia Domnie a aceștii pravoslavnice țeri rumănesci, înnoim milele de mai sus arătate, și poruncim Domnia mea la toți căți se curvine ca pentru toate câte se coprinde mai sus să fie urmatori, că așa este porunca Domniei mele, i saam recch gospod.—1819.

(pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCIII, fil. 103.

Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod.

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta vel vornice Constantine Filipescule nazărul al casei lefilor, fiind că după arătarea ce ne-ai făcut Dumnólu i cinstit și credincios boerul Domniei mele vel Logofătul Iordache Filipescu, ne-am pliroforisit pentru paharnicul Ianache Hafta, că s'au aflat slujind țerei Domniei mele la multe trebă delicate și de nevoie precum asemenea și acuma se a lă slujind cu cercetarea pricinilor câte i se orânduiesc atât de la Divanul Domniei mele cât și de la Dumnólor veliți boeri, silindu-se prin totă virtutea de le face alegeri lămurite și după dreptate având destoinicie întru cercetarea judecăților și mai vertos la madelele de hotărnicii, și pontru că un acest fel de om cu idee este trebuincios, iată printr'acest Domnescul nostru pitac îi orânduim lăfă de la acéstă casă po taleri 500 pe lună și poruncim Dumitale ca de la di-întăii aceștia, să se trecă în catastihul lefilor și sa i se urmeze pe fieș-care lună; tolco pisah gospod.—1819, August 10.

(pecetea gospod.)

Cod. XCVI, pag. 107.

Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele Dumnéta biv vel paharnice Ianache Hafta, fiind-că atât de la Dumnólu i vel Logofătul de țera de sus Iordache Filipescu, avem pliroforie că ești trebuincios la multe felurimi de pricină din ceie ce se cercetăză de Dumnólor veliți boeri, cât și înșine noi avem osebită sciinți în parte de destoinicia ce ai la ale judecăților pricină și că te porți cu urmări cinstite la asemenea pricină; de aceea iată printr'acest Domnescul nostru pitac te orânduim a fi unul din cei ce se află supuși la slujba canțelariei Domnesculu i nostru Divan cu lăfă orânduită cu câte taleri 300 pe lună, după osebit p tac al Domniei mele, ce s'a i făcut către Dumnólu i nazărul casei lefilor; tolco pisah gospod.—1819, August 11.

Cod. XCVI, pag. 67.

In 1819, Septembre, e numit Legofët de taină Dumitrache fiul lui Atanasie Protopopul.

În Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta biv vel Logofete Constantin Filipescule, nazîrurile al casei lefilor, fiind paharnicul Ianache Hafta 'l-am orânduit Domnia mea de a fi unul din cei ce se a'la la slujba canțelariei Domnescului nostru Divan cu léfă orânduită câte taleri 300 pe lună, de aceea poruncim Dumitale, ca de la ăi-întăi ale aceștii următoare luni August să se trócă în catastihul lefilor cu suma de mai sus arătată; toleo pisah g-pd. 1819, August 19.

(pecetea gospod.)

vel Logofët.

Cod. XCVI, pag. 68.

În Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele Dumnéta vel vornice Constantine Filipescule nazârurile al casei lefilor, primind Domnescul nostru pitac, să aibă a da léfa ce au avut orânduită răposatul vornic Constantin Caliiarh pe luna lui August trecut și pe câte zile au trecut din Septembre, până când au îmbrăcat caftan Dumnélui vornicu Ralea, ce s'au orânduit în locul Domniei sale, la Dumnéei vorniceasa soția Dumnélui, fiind cu cuviință a o primi Dumnéei, toleo pisah g-pd.—1819, Septembre 11.

(pecetea gospod.)

vel Logofët.

Cod. XCVI, pag. 76.

Cartea lui Dumitrache Protopopu din sud Saac, Logofët de Divan.

Zemle Vlahiscoe. Dat'am Domnesca noastră carte boerului Domniei mele Dumitrache sîn Protopopu Atanasie pre care 'l-am făcut logotët de taină la Divanul Domniei mele, în rëndul celor-l-ăi logofeti, ca atât însuși cât și totă casa lui să fie apërătă de tot felul de dăjdi și orândueli la nici unele val și supërare să nu aibă; așijderea și drepte bucatele sale să fie scutite: stupii i rămătorii de dijnărit i vinul de vinăriciū, să ție și o pivniță aici în orașul Domniei mele Bucurescī apërătă de fumărit, de căminărit, de vamă, de vinul Domnesc, și de ortul vâtafului de cărciumari, și de tôte orî-ce angarii și dări vor fi pe pivnițe; asemenea să aibă pentru ajutorul casei sale și lude 4, ómenī făr' de pricină de dajdie scutiți și apërați de tot felul de dăjdi și orândueli ce vor eși de la visteria Domniei mele peste an în țeră și aceea pe târg, de nici unele val și supërare să nu aibă, cărora după cercetarea ce li se vor face, fiind fără de pricină, să li se deo pecetluiturile Domniei mele; pentru care poruncim Domnia mea Dumnévóstră ispravnicilor de prin județe, i Dumnévóstră zapciilor Bucurescilor, nimeni nici un fel de supërare să nu faceți peste cartea acésta; i saam receh g-pd.—1819, Septembre 20.

(Peceta gospod)

vel Logofët.

Cod. XCIII, fila 138 v.

O mențiune specială se cade pentru *logofeții al II*, cari pōrtă titlul de «*logofeți de taină*» ¹, în 1820. Să amintim și aceea, că la vornicia obștirilor, condicarul și sameșul acestei dregătorii, erau inamovibili.

Cartea de ceauși ce se află slujind la vâtașii Divanului.

Zemle Vlahiscoe. Dat'am Domnēscă noastră carte ce se află slujind la zapcilăcul ca să aibă privilegiul ce din vechime au avut ceaușii zapciilor Divanului Domniei mele, adecă să fie apērați de rēndul dăjdiilor vistieriei cât și de alte orāndueli, să scutēscă și ale lui drepte bucate, stupii i rămătorii de dijmărit și vinul de vinăriciu să ție și o pivniță drēptă a sa aici în Bucuresci, scutită și apērată de fumărit, de căminărit, de vamă și de alte dări ce vor fi peste cărciume, așijderea să ție și lude unul strēin și fără pricină de dajdie, care și acela să fie apērat de rēndul dăjdiilor vistieriei și de alte orāndueli. Drept aceea poruncim la toți căți se cuvine, nimeni întru nimic supōrare să nu'î facă, ce să i se păzēscă privilegiul acesta în tocmai și fără strămutare; i saam reche g-pd.—1819, Decembre 2.

Asemenea cărți s'a'î făcut la cei mai jos arătați 6 ceauși :

Ceauș Andreiū, Ceauș Iordache, Ceauș Nedelco, Ceauș Grigorie, Ceauș Toma, Ceauș.

Cod. XCIII, fila 128.

1. Cartea lui Andreiū biv. II logofēt pentru logofeție de taină.

Zemle Vlahiscoe. Dat'am Domnēscă noastră carte, boerului Domniei mele Andrei biv II logofēt, pre carele 'l-am făcut *Domnia mea logofēt de taină la slujbă divanului Domniei mele în locul sārđarului Matache*, carele să aibă privilegiul ce au și cei-l-alți logofeți de taină, adecă drepte bucatele sale să fie scutite și apērate, stupii i rămătorii de dijmărit și vinul de vinăriciu i o pivniță să ție aici în orașul Domniei mele Bucuresci, scutită și apērată de fumărit, de căminărit, de vamă, de vin și rachiul Domnesc, i de ortul vātășesc și de tōte alte angarii și dări ce vor eși pe pivnițe, așijderea să ție și lude patru, omeuī fără de pricină, scutiți și apārați de tot felul de dăjdiī și orāndueli ce vor eși pe tot anul în țēră de la vistieria și cămăra Domniei mele, pe cari gāsindu'î, după cercetarea ce le vor face să li se dea și pecetliturele Domniei mele la mână după orānduială; osebit să ție și lude doi, dintre dajnicii vistieriei după orānduiala ce au avut'o logofeții de taină din vechime, pentru care poruncim la toți căți se cuvine întocmai să fiți următorī și supōrare înpotrivă să nu faceți, că așa este porunca Domniei mele.—1820, Ianuarie 25.

(pecetea gospod.)

vel Logofēt.

Cod. XCIII, fila 146 v.

În Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospod. Zemle Vlahiscoe.

Dupē arētarea ce ne face Domnul vel logofētul de țēră de jos, printr'acēstă anafora primită fiind Domniei mele cererea Domniei sale, poruncim Domniei tale ciustite și credincios boerle al Domniei mele Constantine Filipescule nazărule al casei lefilor să se așede mai jos numitul III logofēt la

De fie-care din cele două mari logofeții erau câte doi logofeți de taină cu caftan.

catastihul lefilor cu taleri 50, lăfă pe lună, cu începere de când s'au orânduit în trebă de Dumnélui vel logofetul.—1820, Februarie 12.

(pecetea gospod.)

vel Logofet.

Cod. XCV, fila 261.

Prea Înălțate Dómne.

Cu plecăciune arăt Măriei tale, că precum logofeția țerei de sus, din vechime au avut și are între cei-l-alți calemgi ai luminatului Divan și doi logofeți de taină cu caftane și un III logofet, asemenea și logofeția țerei de jos, au avut doi logofeți de taină cu caftane și un III logofet, a căruia lăfă de la o vreme încoco lipsindu-se s'au tăiat, ci fiind-că acum după vechiul obicei, încă de când s'au însăruiat sluga Măriei tale cu Logofeția aceștii țări, făcând trebuință am orânduit pe III logofet Spiracue, logofet al 3-lea de taină cu caftan, care s'au aflat slujind Divanului de mica copilărie cu cinste, precum este știut tuturor și slujașce napristan; de aceea nu lipsiu a arăta Măriei tale, rugându-se ca să se dea poruncă către cinstita casă a lefilor, spre a se orându, lăfa ce au avut, câte taleri 50 pe lună, de când s'au orânduit.—1820, Februarie 9

vel Logofet.

Io Alexandru Nicolae Suțul Voevod i gospodar.

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta vel vornice al Obștirilor, în câtă vreme se vor afla jăluitorii, slujind cu osârdie și cu credință, fără de a se abate la vre-o urmare împotrivă, poruncim să fie neștrămutați dintr'acastă slujbă.—1819, Iunie 5.

(pecetea gospod.)

vel Logofet.

Cod. XCII, pag. 64.

Prea Înălțate Dómne.

După luminată porunca Măriei tale, ce mi se dă la această jalbă a pitarului Mihai Condicarul i Gheorghe Logofetul, sameși ai Epitropiei obștirilor, făcând cercetare, m'am pliroforisit, că precum jăluesc așa este, adecă imi arătară că vėduiu hotărire a Domnului Ioan Caragea din létul 1813, Iunie 3 dată la anafora a Dumnélui vel vistierul Ioan Moscu, aflându-se într'acea vreme epistat al Vorniciei obștirilor, coprinđetóre, că luând Dumnélui vistierul Moscu pliroforie, atât dintr'o anafora a Vorniciei obștirilor ot lét 1811, cât și din cartea boerilor cainacamı ot lét 1812, cum că acest calem fiind din cele ce nu se pot schimba, pentru sciința pricinilor vechi ale Epitropiei și ale clironomiilor sarmanilor copii, și jăluitorii aceștia aflându-se cercați și dovediti fără de nici un cusur la trebă lor, atât de cei de mai nainte veliți vornici, cât și de însuși Dumnélui, în câtă vreme s'au aflat epistat vornicie și ca să nu se facă catahrisis, găsesce cu cale să fie neștrămutați din trebă acesta, după care și Domnul

La 18 logofetei ai Divanului, Al. Suțul le sporesce lefile în Martie 1820, după anafaraoa lui Vel Logofet, care arată, că cu 20 taleri pe lună lăfă acei impiegații utili nu pot trăi ei cu familiile lor. ¹

La cap. justiției vom aduce diverse pitace, prin care Alex. Suțul

Ioan Caragea hotărășce, că în câtă vreme se vor afla slujind cu osîrdie și cu credință. fără de a se abate în vre-o urmare împotrivă, amendoși să fie nestrămutați din slujba condicăriei sămeșiei, de aceea au cădut cu rugăciune la milostivirea Măriei tale, ca să 'i miluescă, să le innoescă acest privileghiu; a căroră rugăciune o arēt Măriei tale, și rămâne la milostivirea Măriei tale, iar când împotrivă nu 'și vor păzi datoria lor și se vor dovedi prin cercetare, în vină de scótere, Dumnéluși vel Vornicu al Obștirilor să aibă voie a 'i lipsi din slujba acésta, și să pue pe alții în locul lor; iar hotărîrea cea desăvêrșită rămâne la Măria ta.—1819. . . .

Îo Alexandru Nicolae Suțul Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

După aretarea ce ne face Dumnéluși vel Logofetul de țera de sus, primită fiind Domniei mele anafaraoa acésta, poruncim Dunitale vel Vornice Constantine Filipescule, nazirule al casei lefilor, ca pe lângă taleri 20 ce au lăfă pe lună acești 18 logofetei de divan, ce sunt ai logofetei țerei de sus, să li se mai adaoge încă câte taleri 10, ca să aibă fieș-care pe lună câte taleri 30; într'acestași chip aședându-se în catastihul lefilor să li se și urmeze darea acestiși lefi, după orânduială, cu începere de la viitorul Aprilie întēiū. 1820 Martie 23.

(pecetea gpd.)

vel Logofet.

Cod. XCV, pag. 426.

Prea Înălțate Dómne.

Cu plecată anafora, aret Înălțimeii tale, că de când m'am însărcinat cu dregătoria Logofetei țerei de sus, între celelalte bune orândueli ce s'au întocmit, pliroforisindu-mă și pentru starea logofetilor celor ce se află slujind cantălariei luminatului Divan, că au lăfă numai câte taleri 20 de unul pe lună, și după cheltuelile ce a 'i și scumpelea vremilor nu le este de ajuns, fiindu-le totă nădejdea într'acéstă lefușoră, mai vêrtos că și cele mai multe trebii ale Divanului la logofetia țerei de sus privesc și printrônșii se scrii și se caută, și dintr'acești logofeti unii ce sunt mai destoiuici și mai cu sciință, vechi în slujbă și cei mai mulți căsătoriți și cu case grele și lăfă avênd prea puțina de nu pot ași întâmpina trebuințele se duc de la Divan rămâind cei cari sunt mai proști, din care pricină de multe ori se face cusur și se dă zăticnire 'a savêrșirea trebilor luminatelor Măriei tale porunci; de aceea să te milostivescă Măria ta asupra-le, a li se face prostichiū încă câte taleri 10 de un logofet pe lună, adecă la 18 logofeti po taleri 10 fac taleri 180, cu care acóstă milă ce vei face Măria Ta cu dênșii, atât ei să potă a 'și întâmpina trebuințele, cât și cantălaria luminatului Divan să 'și aibă logofeti vrednici, și anii Măriei Tale de la Dumneșu fie mulți și fericiți. 1820 Martie 11.

vel logofet.

obligă Divanul a se aduna regulat și la anumite oare, ca să caute pricinile de judecată. Ora de adunare varia: după anotimp se adună Veliții, mai dimineața, ori ceva mai târziu.

*

Marea Logofeție primi în 1819 o reorganizare, propusă de vel Logofăt Gh. Filipescu. Această organizare privește mai mult pe cancelariștii Logofeției. ¹

1. Iacă acest nizam :

Іо Al. N. Суѣу Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Luând sēma și Domnia mea iea tōte cuni se copriind într'acēstă anafora și gāsindu-le iutocmite cu bună orânduială și potrivit cu vo.nț; Domniei mele, cu alegerea adecă de cinovnici, vreednici și cercați, după pliroforia ce ni se dă, am lăudat rāvna Dumnelui cinstitului și credinciosului boer Domniei mele Gheorghe Filipescu vel Logofăt de țera de sus și ca o întocmire făcută cu bună socotință și folositoare obștiei, o întărim Dumnia mea și poruncim, ca să'și aibă urmare apurarea și întocmai, fără cea mai mică strămutare.—1819, Noembre 3.

(L. S. D.)

vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 575.

Prea Înălțate Dōmne,

Din cēsul ce dumneșca pronie te-aū întemeiat pe Măria ta în domnescul Scaun acesteia de Dumneșcu păzite țeri a Ungro-Vlahiei, toți locuitorii credincioși supuși ai Măriei tale, uităud cele de mai nainte în multe chipuri (*suferinți*?) aū simțit o obștească mângăere și implēndu-se de multă bucurie, pentru căci aū dobândit vēcul cel de fericire, nu incetoză a rid.ca mâinile către cōrescul Impērat, rugându-se cu ferbintelă, ca să hărăzescă Măriei tale îndelungirea anilor plini de tot . . . bine. Este vēduț de toți că de când ai luat Măria ta cārma oblăduirei, nu ai încetat a pune în lucrare, cu multă silință, tōte câte adanca înțelepciune a Măriei tale aū cunoscut folositoare norodului și a pune la cale cele ce uai nainte își avea urmarea fără bună orânduială Tot cu aceeași rāvna bine-voind Măria ta, ca să puī la bună orânduială și pre cinovnicii, ce întocmesc tōtă dregătoria Logofeției ceī mari, spre a se orândui omeni aleși, cinstiți, cu frica lui Dumneșcu și cercați în sciința judecăților, de a face și o nouă întocmire la do.nnesc. Măriei tale cancelarie, de unde, ca de la un Иѣѣ (șef?) eșind tōte trebile alcătuite cu bună orânduială și socotință se imparte în tot copriindul țerei, a se pune în lucrare după creștineșca Măriei tale iubire de dreptate, mi s'aū poruncit prea plecatei Măriei tale slugi, ca nu numai însumi stringēndu'mi mēsurile să mē socotesc, ci și cu alții să mē sfătuesc, ce vor fi cu mai bună sciință, cum și cu chibzuirea și alegerea Dumnelor veliților boeri halea și mazilii, ca să se găsescă chipul acesteia bune întocmiri și alegeri fără greșelă, de vreme ce dregătoria logofeției este un lucru delicat, carele, cu cât folosesc urmându-se cu bună orânduială și

Pe lângă vechea logofeție, făcând parte din Divanul țerei, continuă a funcționa, sub Al. N. Suțul, logofeția specială, disă «a străi-

după dreptate, cu atâta vatămă cu alunecarea la cele împotriva, s'eu cu împedare de vre o lăcomie, fiind-că și privesce iarăși la folosul obștiei. Dec'i următoriu fiind luminatăi porunc'i și întocmai chibzuire făcându-se, s'au găsit cu cale a se da acest *nizam*; cu chipul ce arată mai jos, care judecându-se și de către Inalta înțelepciune a Măriei tale, se va da și domn'esca întărire.

1) Dumn'elul Stolnic Ion Balacescu să aibă cetirile înainte Măriei tale pricinelor de judecări, cum și infățișările în Divan i întăririle după domn'esca hotăr're ce se dă, precum și cetirea altor anaforale și insciintări, ajutorându-se și de Sluger Scarlat, atât la cetirea lor, cât și cu facerea practicalelor la pricinile ce se cercet'ază în Divan, care practicale să se teorisescă și de Dumn'elul vel Logof'ot.

2) Dumn'elul Sluger Scarlat Urlățianu să aibă cetirea jălbilor și buiur dizmelor, iscălindu-le însuși după osebit domnesc pitac, ce i s'a i dat, cari jălbi cu buiurdizmele lor trec'ndu se în condică, cu v'leatul, luna și numărul, de către condicarul jălbilor, să le iscăl'escă și însuși, spre dovadă că sunt trecute.

3) T'ote pricinile consulaturilor, precum adecă: notele ce vin la canțelarie și cele ce vin de la canțelarie din poruncă se dau pe la consulatur'i, aș'șderea și pitacole ce din poruncă se dau către Dumn'elor v'liții boeri departamentari și către cei ce se află în dregătorie s'eu nu, să se facă de calemul slugerului Scarlat, av'nd inclinare cu calemul jălbilor, șiind și osebita condică pentru acest fel de pricin'i, ca să fie totdeauna sciute.

4) T'ote anaforalele ce intră în canțelarie și insciintări prin scrisori către Măria ta, ce se tr'mit de la Caimacamul Craiovei, i boeri divaniții de acolo, i ispravnic'i de prin județe și alții după afară, să se cit'escă înainte Măriei tale de cătră numiții doi boeri și așa să se dea afară porunciile după domn'esca Măriei tale hotăr're.

5) T'ote poruncile pentru pricin'i, infățișate la Divan, fiind trebuiță a se mai or'ndui iarăși la altă cercetare, pentru mai bună deslușire și înțelegere, să se facă de Stolnic Balacescu, pentru că acest fel de porunc'i au inclinare cu calemul întăririlor.

6) Condicar al domn'escului Divan să răm'ne neclintit tot Dumn'elul Serd. Iordache Poenar, fiind boer cinșit, credincios, vechiū în slujba Divanului, av'nd sub stăpânirea sa t'ote condicile Divanului și îngrijirea de a se trece t'ote poruncile și întăririle, pe cari să le și iscăl'escă, că sunt trecute în condică, precum s'au urmat din vechime. Tot de la acest calem să se facă și t'ote poruncile ce din Divan se dau de obște în județe pentru or'ice pricină s'eu *nizam*. Aș'șderea și hris'ovele pentru t'ote pricinile ce se or'nduesc în cercetarea logofeției c'ei mari, av'nd ajutor și pe Serd. Ghica, ce este logof'ot praticos și vechiū al canțelariei.

7) La cercetările de socotel'i i de chivernisir'i bisericesc'i, adică ale Mitropoliei, ale episcopioilor i ale monastirilor închinat'e și slobode, să se or'nduesc Medelnicer Raducan Tocilescu, ca un praticos vechiū și cu sciintă la acestea, șiind și osebită condică pentru t'ote acestea, protocolită de logofeția cea mare. Tot la acest calem să se adauge și postelnic'eii, pentru cari să se fie osebită condică protocolită de logof'etul cel mare, trec'ndu-se într'insa numele fieșco-căruia postelnicel cu porecla și din ce loc este.

nelor pricină». Cancelaria acestei logofeții este compusă din 3 logofeți, doi din ei *utori* și al treilea *treti*, cu nume de *anotar*. Unul din cei doi logofeți al 2-lea era condicariu și altul ajutor la scris. Acestora li se promite inamovibilitatea *«pe câtă vreme își vor păzi datoria fără de cusur»*.¹

Rotagiul administrativ nu se schimbă sub Al. Suful. Tot câte 2 ispravnicii de județ,² tot câte un polcovnic, tot vatași de plaiuri,³ etc.

8) Pentru toate pricinile ce se înfățișează la Divan înaintea Măriei tale să se orânduiască la practicele doi logofeți de taină, însă cel de țera de sus Medelnicerul Tocilescu și Sord. Matache și alți doi de la țera de jos, logofeți cu praxis, cari făcând practica, să le dea în mâna Stoln. Ioniță de a le întocmi și a le ceti înaintea Măriei tale.

9) Tote pricinile ce se caută în Divanul domnesc, să se facă osebită condică, în care să se trecă cu perelipsis și la sfârșitul fiecărui an, protocolindu-se de Logofetul cel mare de țera de sus și pecetluindu-se, *să se dea la sfânta Mitropolie în păstrare*, de unde fără' de scirea Logofetului celui mare, să nu se iee. Iar matca, adică condica unde sunt trecute pricinile pe larg, să stea apururea la cancelaria Divanului.

10) Logofetul Divanului veliților boeri (care acum este Pahar. Potrache, practic, cinstit, slujind de atâția ani și odihnind pre veliții boeri), precum și logofeții al treilea ai departamenturilor, să nu se schimbe nici o dată fără vină cercetată și dovedită, dar însă nici să fie datorii a da vre o filodorimă pe an la logofetul cel mare cu cuvânt de avaet, cu atât mai vârtos, că pentru logofeții al treilea ai departamenturilor este și hrisov al Măriei sale Domnului Caragea, făcut după anafora slugii Măriei tale, aflându-se și atunci vel Logofet de țera de sus.—1891, Noembre 1.

Gheorghe Filipescu Vel Logofet.

Cod XCII, pag. 575.

1. *Zemle Vlahiscoe*. Fiind-că după hotărîrea ce am dat Domnia mea prin întărire la anafora Dumnelui vel logofet al străinelor pricinii de la 14 ale aceștii luni, am rânduit doi logofeți la acel departament, osebit de treti logofet ce se numește în hrisovul, ce este de rânduelile acestui departament za notar, adecă acești doi logofeți unul să fie condicar și altul ajutor la scris, cari să nu fie nici cum înclinați cu cei-l-alți logofeți ai Divanului Domniei mele, ci osebiți, pe sôma acestui departament, aleși de Dumnelui vel logofet al străinelor pricinii și sub ascultarea Dumnelui, cari să fie apururea statornic și neștrămutați în câtă vreme își vor păzi datoria lor fără' de cusur, și léfa lor aș să și-o ia de la casa lefilor, după osebită orânduială ce vom face Domnia mea prin pitac. Drept aceea s'aui dat acéstă carte a Domniei mele lui ce s'aui orânduie logofetel.—1820, Maiu 17.

Cond. XCIII, fila 167 v.

2. Veți cartea de ispravnic în Cod. XCVIII, pag. 46.

3. Veți cartea de vataf de plaiu din 20 Ianuarie, anul 1819, în Cod. XCVIII, pag. 33. Tot acolo și ponturile vătăjiei de plaiuri (pag. 35). Nu le mai aducem, că sunt identice cu cele ce deja am publicat anteriormente. Avae-

Ca să se conforme firmanului de numire, Al. N. Suțul rîndui diverse comisiuni, care să-î propună mijlocele de îndreptare a administrațiunii țerei și de încetare a catahriselor. Dintre boerii Divanului, unul din cei mai cu trecere pe lângă Vodă, era de sigur marele Vistier. Barbu Văcărescu, în această calitate, provocat de Al. Suțu să-î propună un plan de reorganizare administrativă, îi supune, la 18 Februarie 1819, o lună după sosirea în Bucuresci, o lungă anafora, prin care afirmând că «ispranicii și sameșii ispravnicaturilor» sunt organele administrative cele mai imediate și că prin ei se pot săvârși «și lucrurile cele bune și cele vătămătore», de aceea «se cuvine către aceste părți să fie cea mai deșteptă privighere». Primul mijloc de îndreptare îl vede Barbu Văcărescu în neluarea de către veliții boeri de havaeturi nelegiuite de la funcționarii subalterni. Barbu Văcărescu declară, că el so dă «de pildă», neluând havaet de la sameși peste cel oferit de hrisov, ca și ei să nu fie siliți a jăfui pe locuitorii. «Un vistier mare este dator să aibă deseversită îngrijire pentru locuitorii țerei...» Ce frumoase afirmațiuni și cât fură ole numai pe hârtie!

Ținta urmărită de Barbu Văcărescu este neîndoiósă în anafora lui. El voe-se să facă din funcțiunea de Mare Vistier principalul scaun din Divan, când propune ca pe viitor *ispravnicii* să fie numiți de Marele Vistier, iar nu de Marin Vornici, ca în trecut. Văcărescu justifica această schimbare de atribute prin obligațiunile financiare ce impune ispravnicilor: a) de a nu mai da scutelniri la nimene; b) de a nu lăsa la cei ce au dreptul de a avea scutelnici, de cât țeranii de a 2-a stare; c) să nu ia birnici de prin sate și să-î așeze între privilegiați «fără numai *feciorii privilegiaților* să intre la orinduială părinților lor»; d) să nu permită Starostilor de *cumpanii* a primi în sinul cumpaniei ómeni de prin satele țerei, ci ómeni străini; e) să nu aibă voie ispravnicii de a da la unii și alții sate, ca să le plătescă dăjdiile, cu cuvânt ca să-î aibă la lucru... ceea ce îngreue cele-l-alte sate de se risipesc; f) Ispravnicii să privilegheze slujbașii lor inferiori, ca să nu facă abuzuri, mai ales vatașii de plauri să nu facă năpăstuirii locuitorilor; g) zapcii prin plăși să fie ómeni vrednici, cercați, sciuți și să nu fie numiți pentru rușletul orii havalele ce vor da ispravnicilor; h) zapcii și beșliii să nu supere pre locuitorii, neguțitorii, călătorii cu vre-o cere; i) polcovnicii și căpitani de pe la căpitani sunt în zaptut Dum-

turile ce au a da vatași de plauri către vel Vornic rămân aceleași ca în trecut (veđi Cod. XCVIII, pag. 32). Asemenea aceleași rămân obligațiunile condicariilor de județ (veđi Cod. XCVIII, pag. 37). Asemenea ceaușul de Focșani. Pe lângă vel Vornic mai era și așa diși «vorniceii» (veđi o carte de vornicel în Cod. XCVIII, pag. 108, din 26 Februarie 1819).

nélui vel Spătar, dar sa fie aleși cu îngrijire și cheazășie. Ispravnicii să nu le permită jăfuiri... *k)* Ceii doi polcovnici mari ai spătăriei să lepede obiceiul de a trămite «prin județele țerei vechili ai lor, alte ori merg și inși ei și preâmbându-se din sat în sat, iscodesc pricinii de mulți ani și invehite, și cele mai multe fără piriși, fac lucruri nesuferite săracilor, păgubindu-i, geremetisindu-i și bătându-i....» Aceste de acum să lipsescă și cei doi polcovnici să-și caulă numai de trebă, de aflarea hoților. *l)* Geremelele să lipsescă cu totul... Prin bătăe seú cu închisore să se înlocuiască *geremelele*. *m)* Ispravnicii să privigheze ca taxildarii să nu abuzeze, luând dări neligitime. *n)* Ispravnicii să-și implinescă trebuința lemnelor de foc și a fenuului, orzului, făinei trebuincioșe casei lor prin poslușnici ispravnicesci, ne mai supărând pe viitor pre mazili și pre ruptași. *o)* Mazilii să nu fie în-trebuințați ca nisce slujitori prin plăși. Ruptașii să nu fie utilizați de ispravnici ca nisce randași, ci numai la slujbele domnesci seú împărătesci: la zaherele, cherestele, carantine, etc. *p)* Sameșii de la județe să fie după alegerea și pe răspunderea lui Vel Vistier și fără osebite havalele, ci numai cele hotărâte de hrisovul. *q)* Sameșii vor fi nestrămutați de cât prin judecată rostită de Vistier. *r)* Sameșii să nu fie volnici a ține sat apărat seú a lua ómeni de prin sate, pre cari ocrotindu-i, să iea de la ei banii... *s)* Sameșii să privegheze *apucăturile* ispravnicilor și în *taină* să le denunțe Vistierului mare. Deacă vre-un sameș s'ar uni cu ispravnicii în fapte netrebnece, să se pedepsescă strașnic și vice versa, «să păzescă ispravnicii pre sameși și sameșii pre ispravnici». ¹

1. *Prea Înălțate Dómne.*

Luminat pitacul Măriei Tale cu multă plecăciune am primit, prin care revărsându-se strălucită lumina dreptăței asupra cuviincioselor întocmiri, ca să scape norodul Valahiei, cel ce din Dumneșeasca providenție s'au încredințat în stăpânirea și oblăduirea Înălțimei Tale, de vătămarea mișcărilor celor cu catahrisis și să dobândescă pe deplin în liniștire bunul cuget al Măriei Tale, pentru dreptățile cele de obște socotindu-se ispravnicii și sameșii ispravnicaturilor a fi cele mai de aprópe părți, care au împărășirile întru ale oblăduirei și slujbași ai stăpânirei prin a căroro mijlocire tóte pot să se săvêrșască și lucrurile cele bune și cele vătămătore și că se cuvine către aceste părți să fie cea mai deștăptă privighere spre a se potoli urmările cele aducătore de stricăciune, ca să scape locuitorii de supărările răutăților însărcinându-se aceste asupra-mi ca unul ce m'am împărășit de cinul vistieriei cei mari și ca un patriot al țerei.

Poruncindu-mi-se a cerceta și a afla cel mai cuviincios mijloc, în cât nici ispravnicilor, nici sameșilor să nu le rămăe nici o slobodenie de a putea face catahrisis și jafuri și chiar unul pe altul să se poprască de faptele cele fără cuviință și să nu se depărteze de hotarele cele orânduite.

Asupra anaforei acesteia, Al. N. Suțul pune următoarea rezoluțiune :

Iă Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Cinstite și credincios boerul al Domniei mele, Dumnéta vel Vistiere, am vădută Domnia mea arătarea ce ne faci printr'acéstă anaforă pe care și citind'o

Luminate Dómne, prin prea plecata mea anafora, fac arătare Măr'ei Tale că iubirea dreptăței și bunul cuget al Înălțimei Tale va lum.na în pământul țerei când cei ce suntem împărțășiți din mila Măriei Tale cu cele mai mari cinuri ale boerilor ne vom face pe înșine pildă; iată plecată sluga Măriei Tale eu insumi dau p ldă mai întăi, spre a nu se sloboși să dea sameși, nici acum, nici la vistierii ce după vremi, avaeț mai mult decât cea ce este hotărât prin Domnescul hrisov, pentru ca să se păzescă și ei a nu face catahrisisuri spre vătămarea locuitorilor și pentru ca să aibă vistierul cel mare cuvânt să'î osândescă, când, călcându-le, le vor face.

Desradăcinarea hrăpirilor și apărarea locuitorilor de bântuelile cele vătămătoare privesc la neadormita privighere a stăpânirei și la buna întocmire a părților celor de aproape care ai împărțășirea otcărnuirei norodului.

Un vistier mare este dator să aibă desăvârșită îngrijire pentru locuitorii țerei și orî când va cunoșce a verî căruia cea mai puțină mișcare împotrivitoare să arête stăpânirei ființa adevărului, ca să se facă căđuța îndreptare și respălătire celor întru învinovățire.

Ispravnicii cei ce se vor orândui, mai ales cel care se va socoti a fi mai cu bună sciință și se va însărcina cu tréba județului, se cuvine să se facă prin alegerea vistierului celui mare, ca orî în ce vronie să aibă a da sóma pentru densus și întemplantu se vre unul să se abată la niscare-va netrebuice urmări să'î fie davagiu a se lipsi și a se pedepsi.

Ispravnicul practicos și cu bune măsuri nu numai pe sineși să se păzescă, dar să privigheze și pentru tóte câte se cade întru datoria sa, cum și pentru sameșul județului, ca să'î fie urmările cu bună orânduială, să'și păzescă datoria meseriei sale, cu care este însărcinat, după cōprinderea lumenelor ponturî Domnesci, iar vędându-l pornit în cugetări netrebnice, numai decât să-l poprescă și să însciințeze vădită învinovățirea lui, ca să'l lipsescă și să se pedepsescă.

Ispravnicii sunt datorî, să urmeze întocmai poruncilor stăpânirei, păzind cumpănirea satelor județului, buna întocmire a locuitorilor și pe toți cei ce vor fi în orî ce trebî sói slujbe să'î înfrăneze a nu face nedreptăți locuitorilor.

Ispravnicii să fie îndatorați, ca să nu dea la nimeni scutelnici fără porunca vistieriei și celor ce vor avea poruncile vistieriei să le dea scutelnici ómenî de al 2-le staro fără să se iee cel mai puțin avaeț, fiind-că din pricina avaețurilor să iea fruntași satelor și se dau scutelnici la uni și la alții rămăind sarcina greutăței asupra satelor.

Ispravnicii să îngrijescă ca să nu ia birnicî de prin sate și să se așeze între privileghiați, fără numai feciori ai privileghiaților să intre la orânduiala părinților lor, când se vor întâmpla și aceia să se facă cunoscuți vistieriei prin încredințate mărturii; asemenea și starosti cumpăniilor, cari au deosebite hrisóve Domnesci, să se îndatoreze a nu primi la cumpanie ómenî de prin

cu luare aminte din cea cu deslușire întocmire a chibzuirilor ce sunt arătate în coprinderea sa, am găsit inființate dovezi de a Dumitale înțelepciune, multa știință și de patrie iubitor cuget, făcând numai la două oșebită întocmire într'această chip : înteuă adecă, ispravnicii să aibă voie a lua avaeț de la scutelnicii ceî ce se vor face din noă, câte talerî 5 și sameșii câte talerî 2 și jumătate făr' de a îndrăsni să ia mai mult căci atât avaeț era orânduic

satele țerei, fără numai dintre ceî deosebiți străini, cari vor veni cu locuința lor în pamântul acestei țeri și li se va cuveni ca să fie cu dajdia la acestă tagmă, cum și nômuri de campaniscî, după coprinderea hrisovelor, căci s'au făcut o urmare în potriua a se lua de priv sate birnicî și a se pune la cumpanii, rămânând sarcina lor asupra celor-l-alți dajnicî ai satelor.

Ispravnicii să nu aibă slobozenie cu a da la un î și la alții sate, ca să le plătescă dajdiile, cu cuvânt ca să î aibă în lucru, pentru că dintr'acestă pricină ocrotindu-se acele sate, se aduce totă greutatea asupra celor-l-alte sate ale județului și cu însărcinare de lude și la alte iutâmplătoare cereri și așa se face împrăștiere locuitorilor și pagubă Domnescei vistierii.

La otcârnuirea ispravnicilor sunt răzimate toate îngrijirile mișcărilor a tuturor slujbașilor, vatașilor plaiurilor, zapciilor, polcovnicilor și căpitanilor de pe la căpitanii și alții, cari sunt slujbași ai stapânirei, trebne să privegheze ispravnicii pentru urmările tuturor și când vatașii se vor îndrăsni a face năpăstuire săracilor de prin satele plaiurilor pentru rēul lor enteres sou cînd nu va avea îngrijire pentru paza nizamului, numai decăt în adevēr să insciinteze și acel invinováțit vataf să se lipsescă și să se pedepsescă spre pilda și altora, fără a li se face cea mai puțina părtinire de către cinevași.

Zapciî prin plăși si fie omeni vrednicî, cercați, sciuți și feritori de apucăturile cele rele și nici ispravnicii, nici vameșii să nu se îndrăsnescă a lua de la zapciî vre-un rușfet, ca să nu le rămăe cuvânt că sunt siliți a și iconomisi rușfetul, care l-a i dat, neprimindu-se de ispravnicî havalele unora și altora, ca să î orânduiască zapciî, pentru că havalelele pricinuesc către locuitorî multă stricăciune.

Zabiți i beșlii ce sunt orânduți prin județe sa nu aibă voie a supēra pe locuitorî, pe neguțatori, pe călători cu vre un fel de cerere de avaeț, pentru că nici o dată nu au fost acest obicei și încă tot-deauna s'au dat nizam și strașnice porunci a se păzi și a se feri de acest fel de cereri supērătoare către norod.

Polcovnicii și capitaniî de pe la capitaniî sunt în zaptul Dumnēului vel spătarul dar este trebuiță a li se face oșeb.tă alegere, și cînd se vor orândui să deē încredințată chezașuire că se vor feri de tot rēul și împotrivotorele fapte, și după acēsta vēdēndu-î ispravnicii că obrăznicesc a jufui și a prăda pe săracii locuitorî, după cum sunt obiceinu.ți, îndată se lo facă cunoscute faptele lor către stăpânire, spre a se da cuviinciosul nizam și a se pedepsi strașnic acest fel de hrăpitori.

Doi polcovnicî mari ai Spătăriei obiceiuesc de trimit prin județele țerei vechilî ai lor, alte ori merg și însuși ei și preâmbându-se din sat în sat iscodesc pricinî de mulți ani și invecchite și cele mai multe fără piriși, fac lucruri nesuferite săracilor păgubindu-î, gerometisindu-î și bătēndu-î; de acum înainte bine este să lipsescă cu totul acest fel de vechilî ai lor și acești pol-

dintruntăi, ci să păzim și noi acest vechi obicei; al 2-lea, fiind-că ne-am pliroforisit că sameșii județelor prin catahrisis Ței poslușnici nesciuți cu totul Domnescei noastre vistierii, al cărora venit îl iaă fără de cuvânt și după încredințarea ce avem se adună la unele județe câte opt-zeci și o sută, iar la altele și mai mulți, de aceea poprim cu totul această catahrisis, ca o necuviincioasă, dându-le voie sameșilor ca să aibă de acum înainte numai câte zece

covnici să nu aibă voie mai mult a eși în țoră pentru acest fel de pricină, fără numai la aflarea făcătorilor de reu și tâlbarilor, ca să lipsescă și acesta pricinuitoare de supărare locuitorilor faptă.

Geremelile cu totul să lipsescă, căci este o prăpădenie norodului, fără numai cei ce cu adevărat vor fi întru vre-o învinovățire să li se facă alte chipuri de cercetări, după vina care se va dovedi, cu bătae, seú cu închisore, și de la cei ce se vor pune la închisore pentru învinovățire, să nu se ia grosărit mai mult decât numai taleră unul.

Intre slujbașii stăpânirei sunt și tacsildarii huzmeturilor, adecă ai oeritului, ai vinăriciului, ai dijmăritului, împreună și cu slujbașii lor, asupra cărora să se îndatoreze ispravnicii, prin strașnice porunci, să aibă privighere, ca să nu facă locuitorilor cea mai puțină năpăstuire, seú încărcinare, ce să se urmeze întocmai coprinderea ponturilor Domnescei, iar împotriva făcându-se urmare, deopotrivă să se pedepsescă ispravnicii pentru neingrijire și tacsildarii pentru împotrivitoare lor urmări.

Ispravnicii să și împlinescă trebuința lemnelor de foc și aducerea celorlalte trebuincioase casei, adecă a fânului, a orzului și a făinei, prin poslușnică ispravnicescă fără de a îngreua de acum înainte pre mazilă și pre ruptași cu acest fel de lucruri.

Către acesta obiceinuesc a avea pre mazilă necontentit ca nisce slujitorii și prin plăși și la ispravnicat și pe ruptași a i avea ca pe nitce randași, să lipsescă și acesta cu totul de acum înainte fără numai la slujbele obștiei, seú Domnescei, seú Imperătescei, precum am dice la zaherele, la cherestele, la carantinuri și altele asemenea acestora, atuncea se vor orându epistați precum din vechime s'au obiceinuit ca într'acest chip să între toate lucrurile în orânduială potrivită și legiuită.

Sameșii pre la județe să se facă numai după alegerea vistierului celui mare, fără să aibă și osebite havalele și așa să fie și răspundător pentru dônșii întocmindu-se a fi dintre cei cu bună știință, cu vrednicie și cu încredințată siguranție spre a și urma datoria meseriei sale fără de a se poticni seú a se aluneca la urmările cele supărătoare și să și deo avaețul seú la vistierul cel mare după coprinderea hrisovului, care coprindere au fost numai legiuită dar în faptă până acum nu s'a păzit de către procatohii mei.

Sameșii să fie neștrămutați aducându-se cu acesta mare folosire județului iar când se va dovedi vre-unul din ei întru învinovățire cercetându-se și judecându-se la vistierie, atunci nu numai să se lipsescă ce sa i se orânduiască și cađuta pedepsă.

Sameșii să nu aibă slobođenie a ținea sat apărat seú a lua ómenă de prin sate pe cari ocrotindu-i se ia de la dônșii bani pentru interesul lor, căci și acestea sunt lucruri pricinuitoare și de pagubă vistieriei și de supărare județelor.

poslușnicii cu cuvântul slujbei sămeșiei ca să se slujescă cu ei la ale caselor trebuințe, cum am dice, de lemne, de fân și de altele asemenea, dându-li-se însă acéastă voie, pentru cei-l-alți poruncim cu strășnicie, să se facă cercetare de suma poslușnicilor și câți se vor găsi la fie-care sameș mai mulți peste dece, ce sunt orânduți, să se insemneze numele lor, starea și puterea fieș-căruia și satul în care se află locuind, ca într'acestași chip făcându-se catagrafie pentru prisosul poslușnicilor, să îngrijim apoi și de orânduiala ce se cuvine a se face pentru dênși, spre folosul celor-l-alți locuitori. Cu aceste dar numai doue osebiri poruncim Domniei tale, să se facă fără de zăbavă publicații din partea Domniei mele către ispravnicii tuturor județelor, cari după ce le vor citi cu luare aminte, să trimită și copii către toți câți se află cu slujbe în fieș-care județ, ca să nu găsescă în urmă pricină, că nesciind poruncile Domniei mele, ce s'a dat pentru felurimile de catahrisis s'a abătut, și oricare din ei se va dovedi că s'a abătut dintr'aceste porunci, să scie, că va fi judecat înaintea Nôstră, ca să și ia cuviincioasa pedepsă și către acésta să se facă osebit pitac al Domniei mele și către Dumneului vel Spătarul spre sciința nizamului, ce se arată tot într'acésta anafora, că au a fi supuși și polcovnicii și căpitani spătăresci.—1819, Februarie 21.

(Pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 2.

* * *

Organele de administrațiune, cum deja am spus, sunt aceleași sub Al. Suțu, care erau sub Caragea: câte doi ispravnicii de județ, polcovnicul, căpitani de scaun, de margine, de mijloc, vatași de plăși.

Mai există în unele județe și câte un reprezentant al «*ispravnicatului străinilor*» din București, osebit cu totul de ispravnicii ordinari ai județului. Mai exista până la Al. Suțu în fie-ce județ și câte un *sameș al străinilor*. În 20 Decembrie 1819 vel Vistier propune su-

Sameșii să se îndatoreze a privighea pentru apucăturile ispravnicilor și când vor cunosce urmări pricinuitoare a aduce vătămare sau însărcinare norodului, numai decât pe taină să înștiințeze vistieriei ca să pue în lucrare ceea-ce se va cuveni spre înfrânarea mișcărilor supărătoare, iar când vre-o unul din sameși nu și va urma datoriei. sau când se va uni cu ispravnicii în fapte netrebnice, să se pedepsescă strașnic acel sameș și așa să se păzescă adecă ispravnicii pe sameși și sameșii pe ispravnicii și vistierul cel mare să fie pentru toți îngrijitor și cu luare aminte.

Părerea mea se face Măriei Tale cunoscută pentru cele ce am socotit că sunt folositoare spre bună întocmirea obștescului nizam, și rămâne la hotărîrea Înălțimei Tale.—1919, Fevruar 18.

Barbu Văcărescu vel Vistier.

presiunea acestor sameși. Cu cât vor fi mai puțini dregători, cu atât vor fi *străinii* mai odihniți, ȳice anafora a Mareluı Vistier. ¹

Câmpu-Lung și Ocnale mari își conservă organizațiunea antică cu județ și 12 pırgari. Din partea guvernuluı este rinduit la ele un epistat. ²

1. Iaca actele de desființare :

Iă Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Cu cale și cuviincios, fiind arățarea ce ni se face priutr'acostă anafora o întărim Domnia mea și poruncim Domniei tale vel Vistiere, să se facă urmare întocmai, precum mai jos se coprinde —1819, Decembre 22.

(pecetea gospod)

Vel Logofıt.

Cođ. XCV, pag. 70.

Prea Înălțate Dómne,

Fiind-ca ispravnicaturile străinilor sunt cu osebite de către cele-l-alte ale pămēntenilor, incredințându-se acéstă trébă la *câte un ispravnic*, iar nu la câte doi ispravnici. ca ai pămēntenilor pe la județe, am socotit ca cu cât se vor otcărnui acești străini de mai puțini dregători, cu atăta pot fi mai odihniți și mulțumiți; de aceea găsese cu cale, ca tótă tréba străinilor să se incredințeze numai la Dumnélor boerii ispravnici, iar sameșii ce se orânduia până acum de la vistierie cu luminatele Măriei tale carti să lipsescă, ridicându-se acéstă alegere a sameșilor străinilor de acum înainte de la vistierie, avēnd voie Dumnélor boerii ispravnici a orândui logofēt din partea Dumnélor, pe care vor gasi cu cale, pentru care sa fie Dumnélor respundători, iar hotărîrea rămāne a se face de Măria ta.—189, Decembre 20.

Vel Vistier.

2. *Carte de epistasie la orașul Câmpu-Lung.*

Zemle Vlahiscoe. Dat'am domnēscă Nóstră carte pe carele l'am făcut Domnia mea epistat la orașul Câmpulung, prin alegerea Dumnéluı vel Postelnicu, ca imprenă cu județul orașuluı i cu pırgarii sa păzescă orânduiala orașuluı dupe vechiul obiceiı, precum prin hrisovul Domniei mele, ce am dat, se coprinde, să păzescă și orânduiala buneı întocmiri a aședământuluı țerei, ca intru tóte să petrécă orașanii și toți locuitorii feriti de ori-ce nedreptăți și jafuri, precum și pricinile ce vor avea orașanii între ei, adecă orașan cu orașan, pentru de ale orașuluı, care nu le va putea îndrepta județul cu pırgarii, să le îndrepteze mai sus numitul boer epistat, și așa luānd de la cel dinainte epistat poruncile i ponturile întocmiri și orānduelile, să îngrijescă de a le urma și a le păzi întocmai, sa se ferescă atāt pe sine, cât și pe alții să nu'ı ingaduiască a face jafuri și māncătoriı, că însuși va avea a da sémă, și când se va găsi cu cât de puțin în vină, nu numai va fi lipsit din epistasie, ci se va și pedepsi; de care poruncim, județule i pırgarilor și tuturor orașanilor ot Câmpulung, să cunoșceți pe mai sus numitul boerul Domniei

La Ocnele mari județul era numit de marele ban al Craiovei și întărit de Vodă.

mele de epistat al Nostru, dându'î supunerea și ascultarea cea cuviinciosă la cele cu cale, ca să potă păzi dreptatea i ponturile și săvârșirea poruncilor Domniei mele fără de cusur, i saam receh gpd.—1820, Ianuarie 31.

Cod. XCVIII, pag. 230.

Carte de județ la orașul Câmpulung sud Mușcel.

Zemle Vlahiscoe. Dat'am domnésca Noastră carte pre carele dupe cererea și dupe alegerea orașanilor, ce au făcut de la Câmpulung sud Mușcel în scris, sub iscăliturile lor, pecetluită și cu pecetea orașului, și prin scirea Dumnélui vel postelnicul, l'am făcut județ orașului Câmpulung, ca să aibă a fi judecător și purtător de grijă la toate trebile orașului, care se va porunci de catre Domnia mea, și care se va serie de către Dumnélui vel postelnicu, să le savârșescă la vreme făr' de cusur, cum și ale orașanilor pricină și judecăți, să le caute dupe obiceiul și dupe copriinderea domnescului Nostru hrisov, care au orașanii, și fiind-că pentru ajutor și pentru mai buna pază a orânduiei orașului este orânduit de către Domnia mea și deosebit epistat, să aibă numitul județ la toate trebile orașului și la pricinile judecăților și la cisle și la orî-ce alte pricină, a se uni întru toate povățuirilor epistatului și în mâinile județului, poruncim să se păstreze și domnescul Nostru hrisov de obiceiurile și privileghiurile lor, atât cel nou cât și toate cele vechi hrisove, aședete sub pecetea epistatului județului și trei patru din fruntașii mahalalelor, cât și pecetea orașului, ce se metahirisescă la pricină și tréba obștiei orașului; pentru aceea poruncim ca să nu aibă voie județul de sineși numai a o metahirisi, ci la trebile și pricinile orașului, când va fi trebuință, atuncea cu scirea epistatului i a pârgarilor și a câte un fruntaș din toate mahalalele orașului, față fiind cu toții strinși, să se pecetluiască cartea soă scrisorea aceea în vederea lor. Decî să se ferescă orânduitul județ de jafuri și nedreptăți, atât el cât și orașanii, cari vor căuta a face nișcareva incarcătură în cisle și orânduie, să nu se cuteze a îngădui, ci la toate cislele să se facă dreptă cumpănire la toți dupe puterea și starea fieș-căruia; pentru care poruncim Domnia mea și voue tuturor pârgarilor și orașanilor de obște, să sciți și să cunoseți pe numitul județ al orașului orânduit de Domnia mea, i saam receh gpd.—1820 Ianuarie 31.

Cod. XCVIII, pag. 230.

Carte de județ la orașul Vel O nă sud Vâlcea.

Zemle Vlahiscoe. pe carele l'au făcut Dumnélui cinstitul și credincios boerul Domniei mele vel ban, județ la orașul Domniei mele Vel Ocnă sud Vâlcea, ce să aibă a fi județ și purtător de grijă la toate trebile orașului de la Ocnele mari, de pricinile ce se curvin după obiceiul a le căuta județul. Pentru care poruncim Domnia mea și voue tuturor orașanilor, vedând cartea Domniei mele, toți să aveți a'l sci de județ și a'l da ascultare la cele ce vă va da învățatură: poruncim Domnia mea și Dumnévoastră ispravnicilor a'l județului, să aveți a'l sci de județ, păzind orânduiala lui, i saam receh gpd.—1820, Ianuarie.

Cod. XCVIII, pag. 232.

În hrisovul de reînnoire a privilegiilor Câmpului-Lung, dat de Al. N. Suțul, nu se mai face mențiune, ca în cele anterioare, de «descalcare a țerei sub Radu Negru».

Iată hrisovul :

Hrisovul județului i 12 pângari ot orașul Câmpu-lung sud Mușcel.

Județului cu 12 pângari și cu toți orășanii câți sunt din orașul Domniei mele din Câmpu-lung, ca să fie în pace și ertați de lucrul domnesc și de vama monastirei din oraș și de vama pitarilor de la zborul sfintului Ilie prorocul, verii ce vor vinde sâi cine ce vor cumpăra, au cal, au boi, au păturii, au pesce, au verii-ce, să nu aibă a lua de la dâșii vamă, după cum au avut obiceiii de s'au dat vamă acest oraș nici odinioară, și să nu aibă nimeni voie a cumpăra, loc de case în oraș, nici boer mare, nici slugă domnescă, nici slugă boerescă, sâu să cêră loc de la Domnia mea în oraș, sâu vad de mîră, sâu delniță în câmp, sâu niscare-vași moșii, sâu vii, sâu verii-ce de ale acestor orășanii, ce numai orășanii să fie volnici a cumpăra unii de la alții și de vor fi și datorii niscare-va orășanii au pe la boeri a i pe la alți ômeni de țeră, și li se va întempla acelor orășanii mörte și nu vor avea cu ce plăti, să nu fie volnici acei datornici să vîndă la altă parte ori ce ar rîmănea după mörtea acelor orășanii, ce numai iar la orășanii să aibă a vinde; așijderea și pentru rîndul judecăților orașului numai județul cu pîrgarii să aibă a judeca pe orășanii, iar ispravnicii județului sâi alt-cineva să nu aibă voie a se amesteca în judecățile lor, și să fie în pace și ertați de fumărit verii-care din orășanii ar mörge cu carele lor să încarce pesce de la baltă, să nu dea fumărit, fără numai să aibă a da la sfiinta monastire din Câmpu-lung, de la un car de pesce oă cincii, după cum le-au fost obiceiul și mai înainte vreme; așijderea și pentru erbărit încă să fie orășanii în pace și nesuperați, pentru vitele ce vor tăia la scaunele de carne din Câmpu-lung și pentru vitele ce se vor taia la scaunele de carne, care fac tîmna prin deal la vii și pentru alte vite, ce vor stringe pentru hrana lor, nici de cum erbărit să nu dea, precum n'a i mai dat nici odinioară; și iar să fie în pace și ertați de ciohodărit, care din orășanii se vor hrăni cu meșteșugul cizmăriei, să nu dea ciohodărit, și pentru gostinărit încă să aiba a scuti orășanii râmători 1000 pe an, vrînd să'i ducă să'i vîndă la Brașov, să nu dea gostinărit pe acastă sumă de râmători ce serie mai sus, și verii care din orășanii s'ar hrani cu neguțatorie, vîndînd mătase și alte mărunțisuri pe la tîrguri, nici de cum să nu aibă supărare de cotărit, după cum nici alte dăți n'au mai dat; așijderea să nu fie nimeni volnici să aducă vin să vîndă în oraș, nici din boeri, nici slugi domnesci, nici boeresci, nici țeranii sâu macar verii-ce fol de ori ar fi, fără numai însuși orășanii să vîndă vin într'acest oraș, iar altul nimeni și nimeni din țeranii să nu fie volnici a încărcă verii-ce po-vară din oraș, pînă nu vor încărcă întîii orășanii, atât peste tötă vremea,

cât și la zbornul sfântului Ilie proorocul ; așijderea pentru rëndul dijmăritului și al oeritului verî-care boer ar merge cu aceste slujbe la acest județ al Mușcelului, să aibă a le da orășanii pentru cheltuiala lor numai un prânț de bucate și care din orășani ar avea să plătescă oerit sôu dijmărit, să dea de nume numai bani 30, iar alt nimic supărare mai mult să nu le facă, după cum au avut obiceiii și mai dinainte vreme și să aibă volnicie orășanii diu Câmpu-lung, să nu îngăduiască pe nimeni diu ceî străinî a se hrăni în oraș cu nici un fel de neguțătorie, ce numai orășanii să se hranescă într'acel târg ; așijderea și pentru orășanii, cari au vii în dólul Pitescilor, pe moșia Radului Vodă i pe moșia monastirei Nucetului, în dealul Ciocănescilor, să nu aibă voie egumenul nici odinioară a le face alte obiceiuri noue, fără numai să aibă a plăti orășanii vinăriciîi domnesc din zece vedre o vadră și otaștina pământului după obicei, și după ce va scôte vinăriciul domnesc afara, apoi să le ia otaștina, și pentru pârpar să aibă a da de cramă po bani 12, iar pentru putinele cu struguri, ce vor face pentru tréba caselor lor, să nu'î supere, nici alte deciueli din liveștile de pomi, ce vor avea pe la viile lor, să nu le ia și să nu aibă voie slugile sêu țiganiî acestor monastiri să măsore vinul ce vor lua din vinăriciî și de otaștină cu mâna lor, fără numai acela cu bucatele, să aibă a'și măsura vinul ce va fi sa dea cu mâna lor și cu vadră dréptă de decinială și să aibă volnicie orășanii să 'și vëndă vinurile în dól, pe la crămile lor, precum au avut obiceiii și mai înainte ; și iar să aibă orășanii din Câmpu-lung a stăpâni nisce munți, ce sunt ai orașului, din *descălicătorea țerei*, ce sunt acolo în sud Mușcel, după cum i-au stăpânit și până acum ; așijderea și pentru verî-care din boeriî Domniei mele vor merge să fie ispravnicî acolo la acel județ al Mușcelului, să nu aibă voie a supera pe orășani pentru fân, sêu pentru lemne, sêu pentru cal de olac, sêu pentru alte clăci, pentru că fiind acest oraș la loc de munte și cu anevoie a se hrăni, nefiind loc de arătura, au fost ertați de tôte acestea câte scriu mai sus, încă mai dinainte vreme, după cum am vădut Domnia mea atât alte hrisóve domnesci mai dinnainte, cât și hrisovul Domniei sale fratelui Alexandru Vv. Moruz cu lét 1794 Martie 20, întărit și întru a doua Domnie lét 1799 Octombrie 7, pentru aceste milî și obiceiuri ce se arată mai sus. De aceea dar, învrednicindu-ne Domnul Dumneșeu și pre noi cu a treia domnie a aceștiî pravoslavnice țeri, ne-am milostivit de am înnoit tôte aceste milî și obiceiuri câte se coprind mai sus, a fi în pace și nesuperați, și întărind hrisóvul acesta cu însași credința Domniei mele Ió Alexandru Nicolae Suțu Voevod i cu credința prea iubiților Domniei mele fiî : Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., martori fiind și Dumnélor cinstiți și crehincioși boeriî veliți ai Divanului Domniei mele : pan Constantin Crețulescu vel ban, pan Barbu Văcărescu vel vistier, pan Istrate Crețulescu vel vornic de țera de sus, pan Mihalache Manu vel vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel logofét de țera de sus,

pan Teodorache Văcărescu vel vornic, pan Constantin Caliiarh vel vornic, pan Gheorghe Golescu vel vornic al obștirilor, pan Alexandru Filipescu vel logofăt de țora de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel postelnic, pan Mihalache Suțu vel logofăt de obiceiuri, pan Gheorghe Vlahuț vel spătar, pan Mihalache Cornescu vel vornic al poliției, pan Alexandru Hariton vel căminar, pan Alexandru Desila vel comis și ispravnic, pan Alexandru Filipescu vel logofăt de țora de jos; și s'aũ scris hrisovul acesta la anul d'intêiũ dintru a treia domnie a Domniei mele, aici în orașul scaunului Domniei mele Bucurescii, la aniĩ de la nascerea Domnului Dumneđeũ și mãntuitorului nostru Isus Hristos 1819 April 24, de Nicolae logofăt de Divan

(Iscãlitura și pecetea gpd.)

Procitoħ vel logofăt.

Cod. XCIII, fila 62.

Incã în 25 Ianuarie 1819 Alex. Suțul a dat o carte de jude de Cãmpulung. (Cod. XCVIII, pag. 45).

*

Am vëđut cum, sub ocupațiunea Muscalilor, în 1807, s'aũ fost înființat, alãtorea cu instituțiunea veche a Agiei, o *poliție* sub nume de «*comité*», împãrțindu-se Bucurescii în colorii. Lupta dusã de *Aga* contra noiei instituțiunii, o făcu, de sigur, sã fie desființatã dupë eșirea Muscalilor din țerã, la 1812. În anul 1820 Al. N. Suțu reinființã *poliția*, la care se adãoga și anterior organisata «*Casa de privighere*», đisã și de «*Astinomie*».

Iacã în întregime pãnã astãđi necunoscuta anafora, prin care, la 7 Martie 1820 veliții boeri presintă Domnitorului nizamul poliției, din 32 ponturi.

Anaforaoa obștëscã pentru întocmirea casei poliției

Prea Înãlțate Dómne,

Cu smeritã și plecatã anafora aretam înãlțimeĩ. Tale cã din pricina venirei a felurii de ómenii atãt aici în orașul Bucurescilor cãt și afarã la județe pe la orașe și sate necercetați dupë cuviința și nechezãșuiții s'aũ întâmplat multe hoții și cugetãri de rëu. și dupë tóta privigherea ce au avut stapãnirea și silința ce a i pus'o Dumnélor zabiții puțințã n'aũ statut a se înțerca și a nu li se da vreme de a cladi acest fol de sfaturii și netrebnice urmãririi, de aceea dar, spre siguranța acestui oraș al dómnescului Mãriei tale scaun și a țerii am chibznit acest mijloc, de se va gãsi și de cãtre Mãria ta cu cale: sã se orãnduiascã doi treĩ boeri, ce se va socoti de cãtre Mãria ta la *Casa privigherei* într'adins pentru acëstã trebã, cari sã aibã deosebitã cauțalarie cu un condicar

i 4 logofetei și alți oameni ce vor fi trebuincioși, urmând cu nizamul aceștii trebii după ponturile ce s'au chibzuit acum și se însemnară mai jos i după altele ce se vor chibzui pe urmă și li se vor da în scris sub luminată pecetea Măriei tale, cum și după cele ce vor chibzui și d-lor și primindu-se de bine și cuviinciose li se va da hotărere séi pavățuire de urmăre.

Ponturile ce s'au chibzuit acum și s'au întocmit pentru casa politiei

1) Fieș-care gazda, cârciumar, hangiu și de obște ori ce primitor de musafir să fie dator a da la mai sus numita casa chezașie vrednica pentru douăii și logatură ca va părăsi ponturile ce se coprink mai jos, adocă :

2) Să aducă îndata la Casă pe ori-ce musafir va veni la dânsul, séu ca să șadă la el, séu ca să se mute la altă parte, spre a se da pe chezașie acest fel de om, or asupra garzei lui, ori a circiumarului, ori a haugiului, séu a altuia, cu soroc orânduit, la care soroc să fie dator chezașul lui a'l aduce iar la Casă și de va fi gata a se întorce la locul lui, sa i se dea ravaș al Casei către spătărie după care să'i dea și spătăria ravaș de drum, după obiceiii, iar de este a mai șede a aici să'și înnoiască chezașia iarăși cu soroc hotărit, și toți acești mosafiri după ce se vor da pe bună chezașia, după cum se cuprinde mai sus, să'și ia teșcherea întărită cu pecetea casei și coprinkdătore de numele omului cu poreclă, de chipul obrazului, de hainele lui, de meseria lui, ce este să urmeze, de sorocul șederii lui aici și de numele chezașului séu și acésta teșcherea să aibă tărie numai până la sorócele ce au fost hotărite, iar în urmă cel ce va ține teșcheroaia mai mult séu va ascunde-o, se învinovateșce atât el cât și chezașul lui și amândoi dimpreună să se pedepsescă cu orânduita osândă, însă pentru teșcherele i chezașii nici o plată să nu se ia, ca să nu ajungă la catahrisis, mulțămindu-se logofeteii pe léfa ce li se va orândui.

3) Sunt opriți gazdele străinilor a primi ómou, ori cunoscuți séu necunoscuți, după trei césuri din năpte, afară numai de se va întempla să vie de afară, pe cari îndată a doua și să fie datorii gazdele a duce la Casă și neurmând a'i duce, să aibă a se pedepsi cu orânduita pedópsă.

4) Să aibă Casa trebuincioșii ómeni, cu pricepere, cari să fie ómeni pămênteni, căsătoriți și cari să ămble tot-déuna unii în patru plași ale poporului spătăriei și alții în poporul agioi, după analoghie, iscodind tóte gazdele străinilor, adecă cârciumi, tractiruri, cafenele, hanuri și altele ca acestea, să ia séma ómenii ce se află musafiri într'ensele séu chiriași, ca printr'acești cercetători să doveléscă Casa de esto adevérata arétarev gazdelor, și să alle ori-ce mișcare a făcătorilor de réu.

5) Să ia Casa séma la raporturile se primesce de la gazde și de la vătășei de se potrivose cu raporturile ce se dau la spătărie pontru cei ce vin și merg, pentru a descoperi adevérul și înșelaciunea.

6) Să se facă negreșit teméinică închidere drumurilor necuviinciose și

potecilor, prin marifetul Vornicieii de politie și a isprăvnicatului de Ilfov și prin epistasia zapciilor spătăriei.

7) Să se orânduiască bună pază de către spătărie la cele sciute obștești și slobode drumuri ale orașului Bucureștilor.

8) Să se orânduiască pedepsă mahalagiilor ce vor îndrazni să deschidă vre-un drum din cele închise și sa facă de iznóvă alte drumuri noue.

9) Toți de obște, orî străinii orî sudiți, séi sub nume de străinii séi pămên-tenî, âmbând prin politie fără nicî o meserie (fiind-că dintr'aceștia mai vêrtos se socotese a fi făcători de rău), să se îndatoreze a'și da chezașii după orânduială.

10) Raporturile vătășeilor să se facă pe tóte zilele, de orî ce străinii va fi în mahala, séu se va duce precum mai în jos se poruncese.

11) Nimeni să nu primescă, arnăut, vizitiu și slugă, fără de chezașie, precum mai jos se coprinde, însă acest fel de slugi și muierî slujnice sóu doici, să fie sciuti Casei și stăpânii ce le trebuesc slugi să mérgă la Casă să cêră, cărora slugi să li se ia chezașie și să li se dea cârți la mână, cum că au voie a se băga la stăpânî.

12) Străinii ce vin din alte părți aici, sa se cerceteze: pentru ce vin? de ce este să se apuce? și de unde își are chiverniseala vieței? și de se va vedea că este fără stricăciune obștiei, pôte să rămăe în oraș, orî neguțătorindu-se, orî făcând vre-un lucru folositor, orî făcându-se dascăl. a învăța limbî, epistimiî și meșteșuguri, sóu cel puțin a se băga slugă (de va fi însă lipsă de slugi), unul ca acesta după ce va da chezaș pentru a lui cinstita petrecere, să i se dea voie vremelnică de trei luni, séi de șase, séi de uu an, precum se va găsi cu cale și după soroc să vie iarăși la Casă, sa'și innoiască slobodeia și de se va arêta într'acea vreme a sorocului de mai nainte, om cinstit și ticit și chezașul lui va rămănea nestrănutat din chezașie, atunci să i se dea și mai lung soroc de se va găsi cu cale, iar fără de soroc să nu șadă.

13) Masalagii sa nu âmble nóptea pe drumuri cu cuvânt că merg la casele lor, ci să rămăe să dormă în curțile boeresci, și orî ce masalagiu se va găsi de străji âmbând pe drum, îndată să se închidă și sa se cerceteze și să se pedepsescă.

14) După două césuri de nópte, orî cine ar fi, orî pămên-tean orî străin, sóu de altă protecție, va âmba iulăuntru poliției, fără felinar, să se rădice necercetat de spătărie séu agie. și cei sub străină protecție sa se trimiță la Domnêscă Curte, iar carele în vremea ernoî după al 7-lea ceas va âmba măcar și cu felinar, să i se ia séma și de va fi necunoscut și cu bînuială, să se întrebe de către străja cea Domnêscă, séi a spătăriei, orî a agioi unde îi este șoderea lui. și ducându-se ómenî ai străjei cu dânsul până unde va dice că șade, să se dea în mâna și chezașia stăpânului casei și a doua zi să se cerceteze și orî carele în curgerea noptei, (afară din strajile stăpânirei) de orî ce stare și prot

tecție va fi de va âmbla cu arme s6i b6nnit6re nnelte, s6 se r6dices la inchis6re și s6 se pedeps6c6, iar de va fi sudit s6 se trimiță la Domn6sca Curte.

15) Sp6t6ria și agia s6 aib6 deplin str6jnit6rii c6i trebncioș6i, din p6m6n-ten6, 6men6 insnrați și credincioș6i, ca s6 p6t6 s6 p6z6sc6 cele trebnciose și s6 6ntimpine 6nt6mpl6t6rele trebuințe.

16) Inl6ntrul poliției, at6t 6n t6rg, c6t și 6n mahalale, la locnri analoghisite și la locnri dep6rtate și b6nnite, unde cu 6nlesnire se ascund f6c6tori de r6i, s6 se așaze st6lpi cu folinare spre 6nminarea tuturor p6rților trebnciose și a t6rgului, a c6rora 6ngrijire s6 o aib6 Casa, analoghisind acea cheltnial6 pe mahalagi6, pe fie-care 6n6, prin scirea și a mahalagiilor și prin dr6pt6 cisl6 f6r6 de c6t6nș6 de puțin6 6nc6rc6tur6.

17) S6 se vest6sc6 cu pristavi, ca nimen6 s6 nu prim6sc6 vre-nu om a l6cni 6n casa 6n6, f6r6 s6 aib6 la m6n6, teșcherea pecetluit6 a Casei.

18) S6 se or6nduiesc6 v6t6ș6i 6ndestn6i la fieș-care mahal6, cari s6 și fie ap6rați de ori-ce cerere, ca s6 ș6 p6t6 s6v6rși pe deplin datoria lor.

19) Ogeacurile curței gospod de c6t6 snum6 de neferi s6i iamac6 li se vor da voie s6 aib6, s6 li se dea teșcherelile Dumn6lui vel c6m6rașul, ca s6 fie scinți și prin catastih de numele și chipul lor, s6 se fac6 cunosct6i la Cas6, s6 ia și Dumn6ln6 vel c6m6rașul caqnt, chezășie de la c6pitenia fie-c6rn6 ogeac c6 este r6spnndator pentru neferi6 și iamac6i s6i, precnu și Dumn6ln6 vel sp6tarul și Dumn6ln6 vel aga și Dumn6ln6 vel armaș s6 ia asem6nea chezăș6i de la c6i ce sunt 6n slujbe la Dumn6lor, cum și Dumn6lor boeri6 și tagma biseric6sc6 și neguț6tor6i c6i de frnt6, av6nd trebuință de arn6nți, vizit6i și slug6, str6ini s6i de alte protecții, s6 ia de la ei c6duțele chezăș6i, s6 li se dea și asem6nea teșcherel6 ar6t6t6re de slujba lor și apoi s6 se trimiță la Cas6 ca s6 se scrie acolo cu numele, chipul și chezășiile lor.

20) Ori-care arnaut afar6 dintr'a6 ogeacurilor curței gospod., ai sp6t6riei și ai agiei slujind, ori la boeri, ori la parte biseric6sca, neguț6tor6sc6, ori la protecționat, de ori-ce stare va fi, de se va g6si, purt6nd arme și qioa, s6 se supne la pedeps6, afar6 numai c6nd se va trimite de catre st6p6nul s6u, la vro-o slujb6 afar6, 6ns6 și atunci s6 aib6 r6vaș c6i boeresci de la st6p6nul lor, iar c6ilalți tot6i de la sp6tar6, cu coprind6rea armelor ce p6rt6, a p6rței unde merg și a pricinei trimiter6i lor.

21) Aceste 6nt6cniri s6 se fac6 cunoscute și din partea preosf6ției sale p6rint6ln6 mitropolit, r6nduind pe preotul fieș-c6reia biseric6i, ca s6 le cit6sc6 6n patru Dumnic6 de r6nd, ca s6 nu i6m6e env6nt de nesciunța pornc6i.

22) Catre acestea, de trebuință, este s6 se fac6 pornc6i c6tre Dumn6lor ispravnic6i din 17 județe, ca s6 se vest6sc6 la t6te satele, cum c6 de vreme ce f6c6tor6i de r6i, hoți, 6ncuib6ndu-se prin satele lor și ascunđ6ndu-se, turbur6 pe tot anul, odihna l6cnitorilor, li se pornc6scesc, ca pe cați vor cunoscesc c6 meș6șngesc acest fel de apuc6turi hoțesc6, s6i gazde ale lor și c6nd vor ascunde

pe cine-va, orî străin, sœu pãmônțen și în urmă se va dovedi hoțul, că au lœcuit și au viețuit cu lœcuitoarii, atunci osãnda, pedœpsa și despãgubirea divagiilor se va cislui și se va pune pe tot acel sat ce au tăcut și a' ascuns pe virovat.

23) Dumnœlor ispravnicii sã privigheze pentru cãrciumile și hanurile ce se aflã pe la drumuri unde se fac adunările fãcœtorilor de rœu și a ômenilor ce n'au cãpãtœi și sã îndatoreze cu înțelepte chipuri pe cãrciumari, hangii și bãcani, ca sã se ferescã de asemenea netrebnice uniri și herecheturi și ca se depãrteze a se face și ei însuși gazde de hoți, și orî când vor simți acest fel de ômenii, sœi se vor arœta cãtre dœnșii asemenea fãcœtorii de rœu, îndatã sa însciințeze la cei mai de aprœpe de acel loc, adeca orî la zapcii plãsei, orî la polcovnicul județului, sœu la cãpitan, ca sã alerge sã'i prinđã.

24) Dumnœlor ispravnicii sã îndatoreze cu acœstã legãturã și pre arendașii moșiiilor, cari sunt adunare de arnãuți, sîrbi și sudii, supuindu-ı de a fi de acum înainte întru privighere și credință cãtre pãmœntul țerei rumãnesci, fiind-cã lœcuesc aici fãcœndu-și alișverisurile lor și feluri de neguțãtorii în odihnã și se chivernisesc fieș-carele slobod, însă sã se scie în adevœr, cã împotrivã purlãndu-se, sœu ajungãndu-se cu fãcœtorii de rœu, sœi tãinuindu-ı pe dœnșii, sœu nedãndu-ı la vreme, greș se vor învinovãti, cum și Dumnœlor ispravnicii județului sã li se poruncescã strașnic, ca sã nu aducã acele chezașii îndatoriri spre folos de banii, ci sã urmeze cu credință și rãvnã spre odihna și ocrotirea lœcuitoarilor.

25) Tœte aceste nizamuri și cãte altele ce se vor mai socoti de catre Înãlțimea ta, sã se facã cunoscute la tœte județele țerei, poruncindu-se și Dumnœlui caimacamului Craiovei i Dumnœlor ispravnicilor, ca din tœtã virtutea sã îngrijascã și sã pue în lucrare tœte urmãrile cãte privesc spre siguranța și odihna orașelor și a satelor spre a nu se încuiba ômenii hãnuii i fãcœtorii de rœu, âmbland din loc în loc fãr' de sfialã și meșteșugind herecheturi netrebnice, cãci când nizamul se va pune în lucrare cu asemenea urmare și sãvœțșire în tot coprinsul țerei, precum se întocmesce pentru orașul Bucureșcilor, atunci nu au hoții loc de scãpare și lœcniuță sigurã și orî se despart rãsipindu-se, sœu cu înlesnire se pun în mână și se prind.

26) Capicheaelile serhaturilor dând la cei ce vin de descindea, orî la Bucureșci, sœu la alt oraș al țerii rumãnesci teșcherele cu coprindere de nume, poreclã, chipul. meseria, sorocul șederei la locul unde merg și pentru ce sfirșit se duc, și luând și de la cei ce se duc de aici teșcherelile ce li se dau de la Casã sã fie datorii, ca sã trimitã de donœ orî pe sœptœmenã cataștii de toți aceștia la Dumnœlui vel posteluicul și Dumnœlui sa'l facã cunoscut Casei și Casa sã'l facã cunoscut la ispravnicatul unde va avea a face, sœu lœcuind, sœu într'alt chip.

27) Fiind-cã se întocmesce mai sus numitele ponturi a se urma și la orașele dupœ afara, de trebuință este sã se deœ strașnice porunci la tœte isprav-

nicaturile, ca să păzescă cu scumpătate aceste ponturi, cu totă copriinderea lor asupra străinilor, ce se vor arêta acolo, iar locuitorii pămôntenii să fie nesupărați la aceste deosebite întocmiri ce sunt pentru străini.

28) Totă politia Bucurescilor să se împartă în 10 plăși și la fieș-care plasă să se orânduiască câte un epistat om vrednic, căruia să i se dea trei-patru omenii într'armați cum și cuviincioșele povățuirii, spre a'și implini datoria sa și făr' de cusur.

29) Fie-care epistat să fie dator a ținea catastih de toți străinii ce se află aici în politie făr' de locuința, arătător de numele lui i vârsta, i patria de unde este și faptele lui, cum și ce omenii se afla cu bănuelii într'acea plasă epistăției sôle

30) În orî-ce parte a politiei se va întâmpla aprindere de foc, sô i vre-o altă turburare, să fie dator epistatul aceștii plăși, ca numai decât, de o parte să dea de scire Dumneului vel spătar, i Dumneului vel aga, i Dumneului Baș-beșlégă și a merge spre stingerea focului și liniștirea turburării, însă să nu mîergă cu toți omenii Dumnelor spre a rămâne locurile zabetlicurilor singure, ci numai cu câți omenii vor fi de trebuință, iar ceii-l-altii omenii să stea la locul zabetlicului pentru orî-ce altă întâmplare se va întâmpla. Iar de altă parte epistății intru acest felii de întâmplare să fie cu mai multă grijă și privighere nelipsit de acolo, luând amînțe în tot copriinsul plășei sôle a nu se întâmpla vre-o reutate.

31) Fieș-care epistat să fie datorii, ca în toate zilele, dimineața, să facă arătare către Casă pentru orî-ce se va întâmpla în cea-l-altă zi în plasa sa, iar ne avînd ce arătare să facă de ôro-ce nou, tot să fie dator a merge în fieș-care dimineața la Casă, ca să ia povățuirile ce va fi de trebuință a se da.

32) Câți din partea biserică vor veni din alte părți aici în Bucuresci, să aibă epistății mahalalelor a-i duce la Casă, ca să sa-i cerceteze de unde au venit? cu ce trebă? și pentru ce sfîrșit? și cu acea cercetare ce li se va face în scris, să-i trîmiță Casa la P. S. Părintele Metropolit, ca cercetându-i și P. Sa, de va fi ca să rămîe aici, să-i trîmiță la Casă spre a li se da teșcherea sub pecetea Casei, de slobozenia șederei; iar de nu va fi a rămînea, să se întorcă înapoi de unde au venit.

Acêsta este plecata noastră chibzuire, iar cea adevărată hotărîre rămînea a se face de către Inalta înțelepciune a Măriei Tale.—1820, Martie 7.

*Al Ungro-Vlahiei Dionisie. Gherasim Buzău, Greg. Brâncoveanu, C. Crețulescu, Gr. Ghica Barbu Văcărescu, D. Racoviță, Istrate Crețulescu, Gr. Băleanu vel vornic, M. Manu biv vel vornic, Gr. Filipescu vel vistier, C. Samurcaș vel vornic, Iord. Slătineanu vel logofăt, Gheorghe Filipescu, C. Dudescu, C. Filipescu vel vornic, Iord. Golescu biv vel vornic, Gr. Ralea vel vornic, N. Văcărescu vel vornic.*¹

NB. De aceste s'au trîmis cu pitacul Logofetiei la spătar, la aga, la vornicul Politiei și la armaș, asemene la consuli ruseș, austriac, frances.

1. Cod. XCVI. pag. 49.

Alex. N. Suțu aprobă la 18 Martie 1820 în totul nizamul propus pentru organizarea poliției, transformându-se prin ea «Casa de privighere», altă dată organizată de paza ciumci, în o «nouă Casă de privighere». Efori ai acestor case fură numiți la 24 Martie, vel ban Barbu Vacarescu, biv vel spătar Gh. Vlahuți, biv vel vistier Greg. Romanitis și biv vel aga Costache Cornescu. ¹

La 25 Martie 1820 Domnitorul vestesce lui biv vel ban, să predee Eforilor *nouei Case* toate ale «Casei de privighere», care a stănut sub administrațiunea acestui boer. ²

1. *În Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahis oe.*

Prea cinstiții și nobili boeri ai Domniei mele Bane Barbu Văcărescu, foste mare Spătar G. Vlahuț, foste mare Vistier Grigore Romanitis și foste Bane Aga Constantin Cornescule, Prea Sântul Mitropolit și Prea iubiții noștri boeri, având bună voința pentru binele obștesc, au arătat deosebită îngrijire pentru liniștea și siguranța compatrioților locuitori ai Prea iubitului nostru oraș București. Decî de mai multe ori adunându-se și sfătuindu-se, au găsit de cuviință și au decis, ca să constituască un sistem polițienesc (ἀστυνομικόν τῶ στήματι) și pentru acesta ne-au prezentat anafora, cerend pe lângă cele-lalte, ca să numim și slujbașii otăriți spre îndeplinirea dispozițiilor. Noi cu mare atențiune luând cunoștință de anafora și examinând bine coprintul ei, am dat lor cuvonita putere prin întărire Domnescă a anaforalei, întărire dată de noi, după datoria părintescă ce avem pentru liniștea și siguranța fiecărui din locuitorii Bucureștilor. Așa dar, cunoscend că D-văstră boeri, tot-d'a-una v'ăți arătat bine voitori, pentru binele obștei, vă numim pe voi polițai (αστυνομους) ai Bucureștilor și trimițendu-vă în copie anafora mai sus citată, vidinată de Marea Logofeție, vă ordonam, ca să îndepliniți, după cuviință, toate articolele coprinse în ea și să luați sub îngrijirea văstră tot ce este în interesul omeniiei. Deaca voți observa că mai este lipsă ce-va spre a îndeplini mai bine acest scop. arătați Domniei mele prin anafora, ca să complectăm cele necesare. — 1820, Maiu 24.

Cod. XCVI, pag. 131.

(L. S. D.)

Vel Logofăt.

2. Cinstite și credinc'os boerule al Domniei mele Dumnăta biv vel bane Grigorie Ghica, la întocmirea poliției ce cu sfat de obște s'au alcătuit pentru paza și străjuirea acestui de Dumneșei întemeiat oraș despre ori-ce bântuire, fiind-că prin obșteasca anafora ni s'au făcut arătare, că este de trebuință a se orându și boeri efori, cari să grijescă a se pune în lucrare și a se urma fără zmintola toate acele folositoare lucruri, ce prin capete s'a așodat, am și orânduit Domnia mea prin osebit domnesc al Nostru pitac pe cei ce s'au găsit cu cale și destoinici, dar fiind ca între cele-lalte capete este unul, carele arata și pentru *Casa privigherei*, poruncim, că înțelegendu-te Dumnăta cu numita Eforie, să paradosesci toate ale Casei privigherei, câte au fost sub a Dumitale îngrijire, ca să se urmeze și pentru acelea orânduiala ce este întocmită, tolco pish gpd. 1820 Martie 25.

(Pecetea gospod.)

Vel logofăt.

Cod. XCVI, pag. 135.

La 2 Aprilie 1820, prin carte deschisă se vestesce la toate ispravnicaturile organizarea noiei *case de privighere*, alăturând și copie de: e nizamul cu ponturile, ca și ispravnicii să se conformeze la datoriile ce prin acele ponturi li se pun. ¹

Din ordinul lui Al. N. Suțu, vel logofăt, la 1 Aprilie 1820, vestesce și consulilor: rus, francez, austriac, organizarea Casei, «care să fie cu privighere a se păzi nizamul buneii întocmiri întru toate, spre a se putea zătici cei ce ar cugeta să se pornescă în fapte netrebnice, să petrecă fieș-care fără de grijă» ². Se alătură copia nizamului. Cere răspuns de primire.

Prima lucrare a acestei poliții (Casa de privighere) fu de a scrie la 20 Martie 1819, lui aga și spătarului: a) să se închidă drumurile cu gard și șanț, care es din Bucuresci, afară de 18 strade, ce sunt păzite de spătărie cu ómenii săi; ³ b) haimanalele ad. vagabonđii din Bucuresci să se dee sub chezășie.

1 *Publicații la toate județele, care s'aũ trãmisi cu ponturile împreunã pentru casa privigherii, care s'aũ întocmit acuma pentru toți.*

Dumnélor ispravnicii ot sud, sănătate. Vă facem în scire, că pentru ca să lipsóscă și să se zaticnescă făcétorii de rele, ce apururea se află atât în politia Bucurescilor, cât și prin județe, avënd mijloce inlesnitóre, din pricină că nu s'aũ aflat până acum o bună orânduială de nizam; de aceea Proa sfinția lor părinți arhieriei și Dumnélor boerii, prin obștesca anafora, care s'aũ întărit și de Domnia mea, s'aũ întocmit o *Casă*, care să fie cu privigherea a se păzi nizamul buioi întocmiri întru toate, spre a se putea zaticni cei ce aũ cugete să se pornescă în fapte netrebnice, ca să petrocă fieș-care fără de grijă, la care Casă sunt orânduți ofori Dumnéluĩ vel ban Barbu Vacarescu i Dimuóluĩ biv vel spătar Gheorghie Vlahuț i Dumnéluĩ biv vel vistier Greg. Romanitis și Dumnéluĩ biv vel agă Costache Cornescu. Și fiind-că asupra acestui nizam sunteți și Dumnévóstră îndatorați cu cele ce se arată într'acea hotărîre, de aceea, ca să vă fie sciută datoria și hotărîrea, scoțendu-se copie și adevierindu-se de Dumnéluĩ vel logofăt, iată se trãmite și Dumnévóstră, pe care cetindu-o cu bună înțelegore, să puneți a se trece în pravila pământului în osebită hârtie cusută, apoi să puneți a se ceti în târguri și orașe, nu odata, ci la fie-care loc de trei ori, adecă la 3 zile de târguri într'un loc, ca să înțelógă cu toții, și copia ce se trãmise de aci, să se păstreze de condicariũ, după care Dumnévóstră să îngrijiiți cu toltă strășnicia a a se păzi nizamul întocmai, căci în urmă, la cercetările ce are să facă *Casa îngrijirei*, gasindu-se ca ați făcut cusur, veți cădea la învinováire și cuvënt de îndreptare nu-ți avei. Și de primire să avei Domnia mea însciınțare.—1820 Aprilie 2.

Cod. XCVIII, pag. 247.

2. Cod. XCVII, pag. 255.

3. Veđi Cod. XCVII, pag. 410. Aducem actul întreg la cap. Edilităței. E de observat, ca în acest act pentru prima dată am aflat în limbă vorba: *comunicațiune*: «КЪМНИКАЦИЕ».

Eforii noiei *Casa de priveghere*, intocmesc la 1 August 1820 budgetul de cheltueli al, *acestei Case* ¹.

1. *Prea Înălțate Dómne.*

La obștësca anafora a D-lor Boerilor luminata întărire ce s'aú dat cu părintësca îngrijire, care privesce apurnrea spre desavêrșita linistită petrecere și odihnă a norodului ce locuesce și într'acéstă politie a Bucurescilor, otariudu-se o deisnóvă, *„Casă a privegherei”*, care să îngrijóscă în tóta vremea a întâmpina orí ce cugete de vătămarea obștei ar putea zamisli cu cugetul lor acei reú nărăviți, cu tótă plecăciunea am primit-o și adunându-ne cu toți împreună, am citit-o cu tótă luare aminte și cu datornica s'ipunere arêtaudu-ne am și făcut începere cu urmarea ce se cuvine. Dar fiind-că acéstă Casă are trebuiță de ómení spre slujbă și de vre-un venit, cu care să pótă întâmpina cheltuelile ce urméză a avea. Și către acésta, de vreme că și de cătra Înălțimea Ia prin înțelptă judecată ni se dă slobodenie, ca pentru cele ce vom cunosce că sunt de trebuiță, spre cea desavêrșită punere în orânduiala a acesteí trebí, să le facem cunoscut Înălțimei Tale, cu plecăciune arêtăm, ca trebuie mai întéii doí bulucbași dimpreuna cu neferii lor călari a se afla slujind la Casă nelipsiți, spre sevêrșirea întêmplátórelor trebuiți. Trebue și 50 de pandurí. din carí 40 aú a se împărți la 10 epistați ce urmóză a fi orinduiți la 10 plăși ale politiei, adică de fie-care epistat câte 4 pandurí, iar cei-l-alti 10 ce prisosesc să slulajască iarăși la Casă. Trebue și pe fie-care luna câte 3000 talerí a se răspunde în condeile acestea; însă:

Talerí 350 Casierul.

« 300 la 4 logofeți.

« 1500 la 10 epistați po talerí 150.

« 600 la deosebiți iscoditori ce este trebuița a se orândui, ca să cerceteze în tótă vremea cafonelele, tractirurile, și alte asclocurí unde este adunare de multe folurí de ómeú.

« 150 cheltuiala zarafiei.

« 100 Dohtorului.

« 60 doí paznici, însă unul la lazaretul ot Colintina și altul la lazaretul *Văcăresci*.

3000

De aceea cu plecăciune ne rugăm M. Tale, ca atât acești trebuiocioși neferí și pandurí sa-í orândniască cu un cós mai na'nte, cît și pontru cheltuelile ce arêtăm cí trebuesce, să ni se facă cunoscut de unde avem a le primi și preste acestoa, pentru taiuatul neferilor și pandurilor acestora ce sunt a sluji, cum și hrana cailor acelor neferí, iarăși si ni se arate de unde este a li se răspunde? ca să scim și noi ce răspuns să le dăm lor.

La pontul al 6-lea din anafora, vedem răspundendu-se, că capicheaelele serhaturilor sunt porunciți a îngriji pentru cei ce vor veni decindea, ca să faca catastih de numele lor și să'l trâmíță la Dumnúlui vel Post și Dumnúlui sa'l dea la *Casă*. Dar pentru cei ce vor veni și vor eși de la cele-l-alte hotare a vecinătății nu vedem pomenind în anafora, s'aú dat niscaí-va poruncí catre vatași de plaiú? Și fiind-că este neapêrată trebuiță de a fi sciuți și aceia, de se va găsi de cuviuța de catre Înălțimea ta, să se dea luminate porunci

Din actul de mai jos se vede, că noua poliție cere panduri de pază și fonduri pentru «iscoditori» adică spioni... Poliție fără spioni nu există!

și către vatași, ca pentru câți streinî vor veni din lăuntru, să le dea la mână tescherele coprințetore de numele lor, de meseria ce aia urma după ce vor veni aicea, poveșnuindu-î că cu acele tescherele să vie a se arăta drept la Casă. Și către acestea să fie îndatorati vatașii, ca la fie-care cincî-spre-zece zile, să tramiță la Casă catastiv arătătoriu de câți streinî au intrat prin schelele plaiurilor, spre a vedea Casa de s'au arătat aicea toți streinîi aceia câți vor fi scriși în catastiv și asemenea să se urmeze și cu cei eșiși din țără afară.

La pontul al 5-lea din luminata întărire, vedem că ni se hotărăse, ca pedepsa vre-unora ce vor cădea în greșe 1 sa se facă cu globire de bani, iar nu într'alt chip. Dar fiind-că unii dintr'aceia pot să fie omeni săraci și fără de putere de ași lua răsplatirea, cu acest fel de chip, după cum sunt adică vătășoii, cari sunt pe la mahalale și alți asemenea lor, de va fi buna voința Măriei tale să ni se dea slobodenie ca pe acei cari din greșitîi vom cunoșce că nu aî mijloc de acest fel de «Пини» să le facem muștrare cu bătaie după măsura vinei lor.—1820, Aprilie 1.

Barbul Văcărescu, Gheorghe Vlahuț, Grigore Romanitis, Costache (Cornescu) Vornic.

Asupra acestei anafonale, Al. N. Suțu dă hotărire :

Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospoțar Zemle Vlahiscoe

Cetind înaintea Domniei mele, această anaforă a Domnilor boerilor efori ai «Astinomieii», am priimit arătarea ce ne face, fiind cu cuviință. De ac eea dar, cât pentru acei doi bulucbași, poruncim Domnule vel Cămărași să-î dai negreșit, ca sa fie napristan în slujba Casei, iar dintr'acei ceruși 50 de panduri, poruncim Dumitale biv vel Bane Epistatule al spităriei, să orinduescă deocamdată în slujba Astinomieii 30 de panduri. Pentru aceia câte taleri 3000 ce se cer pe lună poruncim, să se iconomisescă deocamdata trebuința acosta din bani ce au primit Astinomia de la Casa privegherei, până când vom chibzui și vom aședa la bună orinduială de unde să se agonisescă acele trebuincioșe cheltueli ale astinomieii. Pentru cei ce trec pe se hotărele împărătesci, poruncim D-văstra veliților vornici ai Domnescoi noastre țeri, să supuneți pe vetașii plaiurilor tot la aceeași datorie la care sunt supuși capuchehaelile serhaturilor, ca și ei să urmeze întocmai pentru cei ce intră și es din țără, înțelegându-vă și Dumnovăstră la acosta cu Dumnelor boeri efori. Iar pentru vinovați acei săraci, fie pedepsa lor în loc de globă, bătaie, după măsura vinei lor. Într'acest chip, întărind Domnia mea, cele coprinse într'această anafora, poruncim Domniei tale vel logofet de țora de sus, să faci Domnescele noastre pitace poruncitoare către Dumnelui biv vel Ban epistatul spităriei și către Dumnelor Veliții Vornici și către Dumnelui vel Cămăraș, ca fie-care să urmeze și să sevărășescă cele ce privesce la a sa datorie, după cum printr'această Domnescă a noastră întărire se orinduesce.—1820, Aprilie 4.

(L. S. D.)

Vel Logofet.

Câte-va dispozițiuni ce mai coprinde anafora Eforilor dau loc la următoarele acte :

a) Pitac către Veliții vornicî, ca să ia în scris pre străinii ce vin și es din țără și să înscințeze *Casa Privigherei* și să le dea la mână teșcherele.¹

b) Pitac către vel spătar, să dea Eforilor «*Astinomieî*» 30 de panduri la dispozițiune, deși ei cereau 50 și un număr de referi.²

c) Pitac către vel cămărași să dea la dispozițiunea Eforilor «*Astinomieî*» doi bulucbași.³

1. *Pitac la veliții vornicî ca să ia în scris pe străinii ce vin și es și să înscințeze la Casa privigherei*

Cinstiților și credincioșilor boeri ai Domniei mele, veliților vornicî, fiind că prin obștesca anafora, ce s'aî făcut, care s'aî întărit și de către Domnia mea pentru întocmirea Casei astinomieî, nu este coprins de a îngriji și vătașii plaurilor pentru străinii ce vor intra și vor eși din țără afară, ca cercetându'i să le dea la mână teșcherele și prin anafora ce aî făcut acum Dumuêlor boeriî efori, care s'aî întărit și de Domnia mea, arată, că de trebuință este de a se face și acéstă urmare; puruncim Dumnévóstră, să se scrie vătașilor de plaiî, ca pentru câți străinii vor veni din lăuntru, să le dea la mână teșcherele coprinđătore de numele și chipul lor și de meseria ce aî a urma după ce vor veni aici și unde se trag a merge? povătuindu-i ca mai înteu cu acele teșcherele să vie a se arêta drept la Casă și către acéstă să fie îndatorați vătașii ca la fieș-care 15 zile să trimită la casă catastih arêtat de câți străinii aî intrat prin schelile plaurilor, spre a vedea Casa de s'au arêtat toți străinii aceia câți vor fi în catastih, făcênd asemenea urmare și pentru cei ce vor eși din țora afară, tolco pisah g-pd.—1820, April 5.

(pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 119.

2. Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta biv vel bane epistatule al spătăriei, fiind-ca Dumnélor boeriî efori ai *astinomieî*, prin anafora aî făcut arêtare Domniei mele, că trebuință este de a se orândui la acéstă Casă 50 de panduri a fi spre străjuirea și săvêrșirea întêmplătórelor trebuințe, care anafora ca o următore hotarîrei Domniei mele ce esto dată la obștesca anafora, primită fiindu-ne, am întărit'o, pentru care și poruncim Dumnitale, ca dintre pandurii spătărescî să se dea, acum de o cam dată, în slujba astinomieî 30 panduri, spre a fi nelipsiți la Casă, urmând la cele ce li se vor porunci de Dumnélor boeriî efori, tolco pisah g-pd.—1820, April 5.

(Pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 130.

3. Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta vel cămarășe fiind-că Dumnélor boeriî efori ai *astinomieî*, prin anafora aî făcut arêtare

d) Pitac la vel Postelnic, să scrie la capitalele țerei din serhaturî să dea la cei ce vin de descindea orî in Bucuresci, seû in alte orașe ale țerei rumănesci, pasporturi și de doue ori pe săptămână să trimetă catastih de acești călători la postelnicul și el să-î facă cunoscuți *Casei* ca și *Casa* să-î vestescă la isprăvnicate¹.

Iniințarea «*nouei Case de privighere*» n'au adus pare-se supresiunca Agiei. In favoarea acesteia posedem câte-va acte, intre care unul din Fevruarie 1820, de complectare a *stégurilor agiei* cu 40 de ómeni².

Domniei mele, ca trebuință este de a se orândui la acósti casă doi bulucbași dimpreună cu neferii lor călari a fi spre strajuirea și săvârșirea întemplátórelor trebuinte, care anafora ca o urmatóre hotărîrei Domniei mele, ce este data la obștesca anafora, ca o urmatóre hotărîrei Domniei mele ce este dată la obștesca anafora, primită fiindu-ne am întarít'o; pentru care și poruncim Dumitale, de a se da acești doi bulucbași in slujba astinomiei, a se afla nelipsiți la Casă, urmând la cele ce li se vor porunci de Dumnélor boerii efori, tolco pisah g-pd.—1820, April 5.

(pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 159.

1. Cinstite și credincios boerul al Domniei mele, Dumnéta vel postelnic, fiind-că in obștesca anafora ce s'au întocmit pentru Casa astinomiei care s'au întarít și de Domnia mea, la pontul 26 se coprinde, ca capicheaelile serhaturilor să dea la cei ce vin de decindea orî la Bucuresci orî la alt oraș al țerei rumănesci teșcherele coprindeóre de nunele, porecla, chipul, meseria, sorocul șederei, locul unde merg și pentru ce sfârșit se duc, și să ia și de la cei ce se duc de aici teșcherelele ce li se dau de la Casă și să fio datorî ca să trimită de 2 ori pe săptămână catastih de toți aceia la Dumnéta și Dumnéta sa'î facî cunoscut Casei ca și Casa sa'î facă cunoscut la isprăvnicat, unde va avea a face, arî locuind, să-î intr'alt chip; ci dir și Dumnéta să-î facî cunoscută acósta la capicheaele îndatorându-î, ca să o păzescă in tocmăi, tolco pisah g-pd.—1820, April 5.

(Pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 133.

2. Iw Alexandru Nicolae Suțu vocvod i gospodar Zemle Vlahazoe.

Dumnóata vel vistier, după aratarea ce ne face printr'acósti anafora Dumnéluî vel aga, poruncim Dumitale, ca prin Dumnéluî vel vornic al poliției să se găsescă lude 40 ónenî făvă priciuă, cari să se azeze la stégurile agiei ce'ți va aróta Dumnéluî vel agi cî sunt mai trebuinciose de a'și avea ómeniî sći spre împlinirea slujbelor agiei. 1820 Fevruarie 16.

Cod. XCVI, p. g. 305.

(pecetea gospod) vel Logofăt

Intre lucrările de natură administrativă numărăm și acele ale unei comisuni speciale rânduită de Al. N. Suțu, cu misiunea de a alege pe cei adevărați sudiți și a le da un nizam. Grea întrebare, tot mai grea pe fie-ce ți a fost aceea a sudiților, care făcēju foarte anevoioșe și adese ori chiar paralizaă administrațiunea și justiția în țera rumânescă !

Incă la 2 Fevruarie 1819 Al. N. Suțu, prin pitac invită Divanul, pre boerii halea și mazilii să chibzuiască asupra «madelei» sudiților. La 24 Fevruarie Al. N. Suțu, repetă pitacul către boeri, în copriuderea următoare :

Pitac către mitropolitul și către episcopi și către boerii veliți halea și mazilii pentru chibzuirea străinilor.

Praosfinția Tă părinte mitropolit, iubitorilor de Dumneșei Sfinția vóstră episcopilor și Dumnóvóstră cinstiților și credincioși veliților boerii ai Divanului Domniei mele, halea și mazilii, cu tóte că încă de la două ale aceștii lnuı s'au dat porunca Domniei mele, prin pitac, către prea osfinția vóstră și către unii din Dumnóvóstra pentru madéua străinilor, dar fiind-că cea desăvêrșită chibzuire nu s'au facut până acum de către dumnóvóstră, de aceea cu dea-dinsul poruncim, că fără cătuși de puțină zăbavă adunându-ve cu toții la un loc și vóđend copriuderea lițacului de mai sus arêtat, să faceți cuviincioșă chibzuire și sa arêtați Domniei mele prin anafora, tolco pisah gpd. — 1819, Fevruarie 24. ¹

Prea Înălțate Dómne,

Sluga măriei Tale, după ce m'am însărcinat cu dregătoria agiei, între alte îngrijiri ale datoriilor sale intrând și în cercetarea stégurilor breslei agiesci, le gădesc întru o mare derăpănare și lipsă de ómenı, înteiı pentru că după ce nu s'au întemplat suma cea întocmită a caidului de la așezămónt în cóce, apoi și dintr'aceia ce s'au fost dat, unii murind și alții fugind, astă-đi se află agia în mare neajungere de ómenı, încă și paza nizamurilor își ea săvêrșirea cu mare discolie și următóarele trebı ale obștiei se caută cu multă greutate, iar mai vêrtos la întâmplări de foc, că nu se ajung slujitorii a purta ergaliile și a návali spre întâmpinarea primejdiilor, precum și căpitaniı ce pazesc nóptea străjile din nonê sempturı ale politiei a rămâind numai cu câte un om ce este fórte cu neputință a întâmpina paza nizamului pe deplin ; de aceea nu lipsesc a arêta Măriei tale și mă rog, să fie luminată porunca către Dumnóului vistierul, ca să împlinóscă lipsa de slujitorı ce a stégurilo, măcar pe cei morți și fugiți de la așezămónt încóce, spre a'și putea agia a căuta trebile și paza nizamurilor cu înlesnire și fără cusur, iar hotărırea rămâne la Măria Ta. 1820 Fevruarie 9.

Vel Agă.

1. Cod. XCVI, pag. 17.

Cu studierea și regularea «*madelei*» se rânduise definitiv o comisiune.

Comisiunea pentru cercetarea sudiților a fost compusă din biv vel vornic Iordache Slătineanu, biv vel spătar Iacovache Rizu, vel spătar Gh. Vlahuț și vel vornic al politiei Manolache Bălenu. Acestei comisiuni Vodă îi dăde un logofet în persóna lui biv vel sluger D. Topliceanu.¹

Tótă iarna anului 1819 și primăvara din 1820 se lucră în afacerea sudiților, cum se póte vedea din actele aduse în notă.²

1. Credincios boerule Domniei mele Dumitrache Toplicene biv bel sluger fiind-că cu cercetarea sudiților din tótă țera am orânduít Domnia mea pe Dumnélor cinstiți și credinciași boerii Domniei mele Dumnéului biv vel vornicu Iordache Slatineanu, Dumnéului biv vel spătarul Iordache Rizul, i Dumnéului vel spătarul Gheorgache Vlăhuț și Dumnéului vel vornic al politiei Manolache Băleanu, unde fiind trebuință și de logofet vrednic și practicos a căuta această tréba lângă Dumnélor orânduítii boeri, după pliroforia ce am luat Domnia pentru Dumnéta, că ai mai fost la această tréba și te-ai aréat cu tótă destoinicia și credința, iată dar te orânduim printr'acest domnescul nostru pitac logofet la tréba cercetării sudiților, sub ascultarea și povăța Dumnélor orânduítii boeri, și poruncim, ca făcând tréba acestei logofetii zapt, sa aibi a ținea catastise curate și lámurite, puindu'ți tótă silința a te aréta cu slujbă vrednică și credincioasă, ca să dobândesci mila Domniei mele, tolco pisah gpd. 1819 Octobre 22.

Cod. XCVI, pag. 90.

2. *Hotărîrea pentru orânduiala ce s'aú dat prin anafora întărită.*

Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Dintr'această anafora și din catastisele ce mi s'aú dat, am cunoscut Domnia mea râvna și silința ce aú pus Dumnélor orânduítii boeri în cercetarea și descoperirea celor adevérați și mărturisiți cu bune doveđi sudiți față cu cei orânduítii din partea cinstitelor consulturi, cum și rostirea ce o aú chibzuit Dumnélor prin care să se așade la o bună orânduială după alegerea ce s'aú făcut și în ce chip să fie cunoscuți de acum înainte cei adevérați sudiți, o primim Domnia mea fiind întocmai după voința noastră, spre a fi aleși și cunoscuți la tótă obștea cei adevérați sudiți, fără a se mai face amestecături pricinuitoare de supărări atât stăpânirei, cât și cinstitelor consulturi. Drept aceea dar întărim Domnia mea anafora această cu tóte cele coprinse într'ónsa și poruncim iarăș Dumnévoastră orânduítii boeri cercetători, ca sudiților celor adevérați, ce s'aú ales și s'aú cunoscut de bun, să li se închipuiască patentele în dos românesce, unde să se trecă numele, cînul, porecla, locul locuinței, meșteșugul și chipul adevéruindu-se cu iscăliturile Dumnévoastră, precum și în cele ce se vor da în urmă la cei adevérați sudiți se vor adevéri de catre Dumnélor cei după vremi vel vistier și vel postelnic, iar pentru cei ce se vor ivi de acum înainte, orí vor veni noi din alte țeri, séu aflându-se locuind aici în pământul țerei vor fi duși pentru ale lor meserii și iarăș se vor întorce; poruncim ca să se cerceteze pe afară și de isprăvnicaturile județelor de față cu starosti de sudiți

Din actele date în notă se poate vedea, că Comisiunea sudiților cere ca să trimită în sinul ei diferiții Consulii, reprezentanții, cari să

pe unde vor fi, vădându-le pașururile ce vor fi având la mână, din care să se îndestuleze mai întâii de sunt sudiți cu adevărat și al doilea când au intrat în țară și pentru care trebă și câtă vreme a i să zăbovescă până se vor întorce, și când după sorocul ce însuși își vor pune vor mai zăbovi, atunci ispravnicii pe de o parte să insciinteze visteriei și despre alta să i îndatoreze a și aduce aici prin cinstitul consulat, sub al cărnă proteție vor fi patentele, ca să se arete la stăpânire și să se adevereze după nizamul ce este dat; așijderea și pentru cei ce se vor ivi aici în orașul Bucuresci, asemenea cercetare să li se facă prin cinstitele consulaturii și prin dvornicia politiei, dându-li-se nizam tot cu chipul ce s'au dis mai sus; pentru sudiții aceia cari neavând nici un căpătăiu său meșteșug se preânblă în zadar fără trebă și fără de meserie, să se facă arătare prin notă la cinstitele consulaturii, ca să i îndatoreze a și da chezașii vrednice pentru buna lor petrecere, ca ori când vre-o unul dintr'aceia se va abate în fapte netrebnice, atunci făcându-se arătare către consulatul său, îndată să se isgonosească trecându-se peșta graniță, ca cu acest chip să se precurme totă bănuiala de pornire la fapte netrebnice, iar pentru sudiții ce se află cu prăvălii, meșteșuguri și precupeții, fiind-că aceștia se neguțatoresc cu statornicie în pământul țerei și au neapărată datorie a fi supuși intru tote la pravilele pământului, sub povățuirea dregătorilor țerei, în câtă vreme se hrănesc metahirisind cu slobodnie acelea care le metahirisesc și pământeni, poruncim ca prin scirea cinstitelor consulaturii, să se așede dimpreună cu isnafurile și breslele pământenilor, fieș care după meșteșugul lui, său meseria ce metahirisesc; cu acastă dar bună întocmire aședându-se pricina sudiților, poruncim Domnia mea, să se pue în lucrare și să se păzescă fără cătuși de puțină strămutare și Dumneța vel logofete de țora de sus, să faci domneșcile noastre porunci la părțile unde se cuvine, pentru paza acestui nizam.—5 Iulie 1820.

(Pecetea gud).

Cođ. XVIII, pag. 265.

Prea Înălțate Dómne.

Prin luminat pitac orândniți fiind, slugile Măriei tale pentru ca sa cercetăm cu scumpătate pe cei din Bucuresci și din a Măriei tale țără, cari se chiamă până acum sudiți, să lamurim și să i dovedim Măriei tale cine și câți dintr'aceștia sunt adevărați și marturisiți? cine cu bănuială și cu indoială? după supnsa noastră datorie cercetând și căutând pricina cu totă puțința scumpătăței, față și cu cel din partea cinstitelor consulaturii a fie-căreia străine curții, am adus în cea din urmă acosta trebă la isprăvirea cea desăvârșită intr'aceștiași chip: după ce mai întâii am luat catagrafile din tote plășile Bucurescilor de la Dumnețului vel dvornic al politiei cum și cele după la Dumnelor boerii ispravnicii ai județelor, aici în politie am adus pe fieș-care și l'am cercetat forțe cu amărntul, iar în județe pentru mai curată descoperire celor bănuți, prin alegerea noastră, cu luminata Măriei tale poruncă, s'au orândnit intr'aceste 12 județe de dincóce Dumnețului stolnicul Rădnceanu Clinceanu și în cincii ot preste Olt, Dumnețului căminarul Spirea Brațul cercetător și de totă descoperirea ce au

reguleze «madéoa» în decumun acord. După ce în urma păcei de la 1812, se dobândiră de la Pôrta firmanuri, autorizând guvernele țerilor

nımat aũ adns catastıse, carele pnindn-se înainte, cum și cercetarea nãstră din politie, din tãte am aședat aceste catastıse, ce le închinăm Măriei tale, însă la Nr. 1 s'aũ trecut cei ce s'aũ gãsit cuuviință a remănea dajnici, la No. 2 cei remași sudiți, la No. 3, cei ce tot suditi aũ rēmas, dar neavēnd nici un cãpătăiu sēu meșteșug se indeletnicesc la netrebnicii; dintr'aceștia cãți vor da chezășii vrednice sã rēmăe locnind în pãmēntul acēsta, iar cãți nu, sã se trecã hotarul, și la No. 4 cei ce se aflã cu prãvălii, meșteșugurii sēu precupeții și aceștia aũ rēmas a fi tot suditi, dar pentru ale lor meserii i-am aședat sã fie supnși la zubiții pãmēntului, judecândn-se și implinindn-se întocmai ca raelile la prigonirile cele înclinate meseriilor lor în cãtã vreme le vor urma, lângã acestea, pentru ca de acum înainte cu înlesnire sã cunoscã pãnã la cel mai mic dregãtor și zabit pe fieș-care sudit, am gãsit de trebniță, ca ori sã se dea la mânilor deosebitã adevērire a cercetãrei scrisã romãnesce în care sã se arete numele, sãnnul, porecla, locul locuințoi, meșteșugul și chipul pentru ca sã nu se mai întēmples bãntuirii sudiților, sã i aceste închipniri sã se scrie din dosul patentei lor, care sã se întãrēscã cu iscãlitrile slugilor Măriei tale cei ce am fost orãndniți la acēstã cercetare, cãci de nu vor aveã-o acest fel de adevērire în limba pãmēntului, rumãnescã, mulți se vor strecura cu ponosluirea de sudit de pe la pricinile micilor zabiți cei ce altã limbã streinã nu cunosc fãrã numai pe cea rumãnescã și cu acest fel de mijloc socotim, cã cei ce pãnã acum s'aũ lãmurit sudiți vor fi cunoscuți la veri carele, iar pentru cei ce se vor ivi de acum înainte, ori vor veni noi din alte părți, sēu aflãndn-se locnind în Domnēscã Măriei tale țera și vor fi dñși pentru ale lor meserii și iar se vor întãrce, sã se dea lminata Măriei tale poruncã, cu care chip se cıvine spre siguranțe sã se întãrēscã patentele acestea.—3 Iulie, 1820.

Iordache Slătineanu vel logofăt, Iacovache Rizu vel postelnic, Gheorghe Vlahuț biv vel spãtar, Manolache Bãleanu vel vornic al politiei.

Iã Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospod. Zemle Vlahiscoe.

Dumnévãstrã ispravnicilor ot snd. sãnãtate, vē facem în sciore, cã pentru nizamul sudiților ce s'aũ cunoscut adevērați, cari sunt stãtãtori aici cu negnțãtorii și meșteșugurii și asupra celor ce de acum înainte se vor mai ivi, ori vor veni noi din alte părți, sēu cei ce pentru folosul lor sunt viitori aici în țerã și întorcãtori înapoi, cum și pentru cei ce n'aũ nici un cãpătăiu, este sã se urmeze buna orãndnialã și petrecerea lor, dnpã întocmirea ce s'aũ fãcut prin hotãrirea Domniei mele, ce s'aũ dat, dnpã care scoțēndn-se copii adevērite de Dumnēlnu vel logofētnu, iatã se trimise și acia una, pentru care vē poruncim, ca tocmã întrn tãte sã se pãzescã orãndniala acēsta și Dumnévãstrã sã îngrijiți a se urma întocmai și ca sã nu fie uitatã, sã puneți a se trece în condica județului, iar copia sã se pãstreze acia, și de primire sã avem Domnia mea însciințare și fiți sãnãtoși.—1820, Iulie 9.

române de a nu recunoște ca sudiți de cât pe indiviții «cu adevărat sudiți», iar nu sudiți făcuți din pământeni, acum unul din consuli, mai ales cel austriac află mijlocul de a dobândi pe neașteptate drepturi pentru supușii săi. Până aci, orî câte prefaceri suferisă vechia organizare a breslei, ea rămăsese tot o bună cetate a comerțului și industriei naționale.

Trei note la trei consulaturî: muscălesc, nemțesc și franțozesc pentru nizamul sudiților, trimițându-se și copie de anafora cu hotărîrea Domnăscă, care s'au trecut mai jos.

Din luminată porunca Prea Înălțatului nostru Domn, cu cinste se face arătaie, că pentru sudiții ce s'au cunoscut adevărați, cari sunt stătătorii aici cu neguțătorii și meșteșugurî și asupra celor de acum înainte se vor mai ivi, orî vor veni din alte părți, s'eu pentru cei ce pentru folosul lor, sunt viitorii aici în țeră și întorcătorii înapoi, cum și pentru cei ce n'au căpătăiū, este să se urneze buna orânduială și petrecerea lor după întocmirea adunării ce s'au făcut cu într'adins obraze din partea Domniei și a cinstiților consulaturî, după care au dat și Măria sa vodă întărîre, și scoțîndu-se copie adevărită de logofetie, iată se trinite și la cinstita canțalarie spre a fi sciut și cunoscut nizamul acesta, ca să dea poruncă sudiților în ce chip au a urma.—1820, Iulie 9.

Cod. XCVIII, pag. 264.

Publicațiū din partea aghenției către sudiți, de nizam. De la chesazo-crăiasca aghenție din prințipatul Valahiei către toți sudiți chesazo-crăiesci din sud Olt.

Tuturor sudiților chesazo-crăiesci ce se află aici, li se aduce aminte, că câți din vechime au metahirisit alișverișurî statornice cu mărunțișul la acele ce privesc la aliș-verișurile pământenilor, tot-d'a-una iarăși din vechime, s'au fost obișnuit ca să fie și acei sudiți ca și alții supuși orânduielilor pământului, la câte privesc asupra aceluși aliș-veriș de isnaf, cum și pentru pricinile de judecăți ce privesc spre isnaf de moșteșugul lor, răspundînd havaeturile și dările ce se obișnuesc de es către acei dregătorii la care sunt supuse acele isnafuri, fiind deosebi iarăși cu toți, ca unii ce locuiesc aici, următorii nizamurilor ce se dau de către stăpînire, pentru buna înțelegere și evnomie. Drept aceea dar, ca să fie în sciința tuturor și sub îngrijirea lor, acostă orânduială ce au de a o urma, nu lipsi și acum chesazo-crăiasca aghenție a da afară acostă poruncitōro publicație.—Bucuresci, 1820, Iunie 30.

(Pajărea)

Prin chesazo-crăiasca aghenție canțalarie.

Udrischi Canțelar.

1820, Iulie 5. S'au făcut cărți din partea logofetiei la tōte județele și cu cartea cinstitei aghenții împreunate s'au trimis, care s'au trecut în condiție de anaforale ale logofetiei.

Cod. XCVIII, pag. 264.

Agenții consulari pun condițiune la primirea ca sudiții să fie ascultători, supuși legilor țerei, ca ei să fie admiși fără nici o deosebire de pământeni în bresle. Așa că de unde un negustor sudit nu avea dreptul de a vinde marfă cu deamănuntul, ci numai de ași deslega coletele, ca să vindă ca *angrosiști*, de acum înainte se va bucura «*la tôte întocmai cu raelile pământului*». De acești sudiți, cu meșteșug ori neguțători, numai austriacesci și britanicesci află comisiunea 288, iar fără de nici un meșteșug, adevărate haïmanale cifra de 526. Comisiunea ar fi dorit ca aceste haïmanale fără căpătăiu să fie espulsate din țără, dar nu primi agenția espulsarea decât pentru cei cari nu vor da *chezășie* «*pentru buna lor petrecere*»¹.

1. *Pitac gospod către vornicul politiei pentru sudiți. — Zemle Vlachiscoe.*

Cinstit și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta vel vornic al politiei, fiind-că pentru sudiții ce s'au cuuoscut adevărați, cari sunt stătători aici cu neguțători și meșteșuguri și asupra celor ce de acum înainte se vor mai ivi, ori vor veni noi din alte părți, sau pentru cei ce pentru folosul lor sunt viitori aici în țără și întorcători înapoi, cum și pentru cei ce nu a' căpătăiu, este să se urmeze buna orânduiala și petrecerea lor, după întocmirea adunării ce s'au făcut cu într'adins boeri orânduți de catre Domnia mea și din partea cinstitelor consulatură, după care am dat șt Domnia mea întărire, și scoțându-se copii adevărate de logofeție, iată se limite și aici la vornicio una, spre a fi sciutiși cuuoscut nizamul acesta în ce chip este a se urma și de către Dumnéta, tolco pisali gospod. — 1820, Iulie 9.

(Pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 165.

Întărire Domnescă la catastihul sudiților austriacesci și britanicesci din orașul Bucurescilor, ce s'au trimis la aghenție.

Îo Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlachiscoe.

Teorisind și înșine Domnia mea acest catastih de cercetarea ce au făcut Dumnélor orânduții boeri. tuturor sudiților austriacesci și britanicesci ce se află cu locuința aici în orașul scaunului Domniei mele Bucuresci, văduiu aședați cu bună orânduială la No. 2, cei ce s'au dovedit de buni sudiți, în sumă de lude 288. la No. 3 sudiții cei ce sunt fără meșteșug, fără stăpâni și fara căpătăiu, cari sunt să dea chezaș pentru buna lor petrecere, iar nedând să lipsescă de aici, adunați în sumă de lude 526; la No. 4 sudiții cei ce au meserii pentru cari s'au hotărit a fi supuși *la tôte întocmai cu raelile pământului*, de acele meserii, în sumă de lude 288, adunându-se peste tot lude 814, toți sudiții austriacesci și britanicesci, cei cercetați până acum și se află astă dată locuind în Bucuresci. De aceea dar, ca o aședare făcută cu bună orânduială, prin cercetare față cu orânduitul cinovnic al cinstitei aghenții, o întărim Domnia mea cu doninșca noastră pecete, spre ași avea urmarea întocmai după cum se arată. — 1820, Iulie 17.

(pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 166.

În 17 Iulie 1820 adevărat imediat după întărirea dată de Alex. N. Suțu anaforalei comisiunii regulatoare sudiților, Marele logofet comunală Agenției; austriace-catastihul nominal de 814 suditi ai ei recunoscuți. ¹

Acastă regulare— în dauna intereselor economice ale țerei — nu face pre sudiți mai supuși legilor țerei și mai puțin insolenți, dar dă, o recunoscem, momentan ore-care vigore administrațiunii lui Al. N. Suțul.

În 9 August 1820, câți-va sudiți austriaci *bat* arnăuții de strajă noaptea. Poliția cercetază cazul și dovedesce, că sudiți fură vinovații și propune lui Al. Suțu, spre pilda și a altora, ca pre cei trei din ei cari au fost prinși și duși la închisore, să li aplice pedepsa bătăiei prin tîrg.

Mirabile dictu! Al. Suțu aprobă în 9 August pedepsa propusă. ²

1. *Către cinstita chesaro-crăcscă aghenție de la logofetia mare a țerei de sus*

Bună-voință fiind a Măriei Sale prea înălțatului nostru Domn și a cinstitei chesazo-crăoșci aghenții a se face alegere și deslușire tuturor celor adevărați sudiți austriacești și bretanicești, câți se află astă dată cu locuința aici în orașul București, spre a fi știuți și cunoscuți la totă obștea, s'au făcut cercetare de către Dumnelor orânduții boeri, fați cu cinovnicul cinstitei aghenții și s'au alcătuit acest catastih, în care se arată toți pe anume, coprinși în sumă de lude 814 și s'au și întărit cu luminată pecetea gospod. Mai jos iscălitul are cinste de a trâmite după poruncă catastihul acesta, la cinstita chesaro-crăiasca aghenție, ca să se trecă în protocolul canțelariei și se rîgă a avea cinstit răspuns, că s'au primit și s'au făcut caid la canțelarie.—1820, Iulie 17.

Vel Logofet.

Cod. XCVI, pag. 166.

2. Iaca pitacul de pedepsă :

În Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumneța biv vel spătare Iancu Racoviță, epistatule al armășiei, pentru lude trei, anume: Ghenciul Cărciumaru, i Ivan Rândașul, și Onea Ungurénul, ce prin cercetarea Dumnelor orânduților de către Domnia mea boeri, s'au dovelit că ai rădicat mâinile lor asupra strajei stăpânirei, s'au fost dat Dumneșca noastră întărire la anaforaoa Dumnelor, ca să se bată prin tîrg și să se sloboda cu vrednică chezași de părăsire, iar ne avînd chezași si se surgunescă din țeră la locurile lor, fiind omeni străini, dar pentru mai înlesnirea săvîșirei spre a se desface orașul de acest fel de omeni netrebniți și turburători obștești liniște, poruncim, ca să se bata cîteși trei la fața locului, unde au făcut cea îndraznire și să se surgunescă negreșit afară din țeră la locurile lor, tolco pisah g-pd. 1820, August 9.

(pecetea gospod.)

vel Logofet.

Cod. XCVI, pag. 172.

Alegerea sudiților mai servă pentru a pune încă o dată în lumină starea cea pe atunci neînsemnată a populațiunei evreesci. Mai toate cele 127 de lude de evrei aflători în Bucuresci erau supuși Austriesci, și din cifra totală a sudiților din toată țera, $\frac{2}{3}$ erau evrei. Această informațiune rezultă din catastișele întocmite.

Urmărirea hoților. O preocupățiune veche a guvernului țerei era aceea a stărpirei hoților—vai! nu și a celor din slujbe!—Pentru paza de hoți, continuă polcovniciele ¹, Căpităniile de scaun, de mijloc și de margine ². Polcovnicii de Vlasia continuă a fi îngrijită de noul Domn ³. Poterele funcționează mai mult seú mai puțin harnice ⁴. Se rinduesc personaje anume preste mai mul'e județe, cu misiunea de a urmări pre hoți, de a lua măsurile de stărpire.

1. Veđi 13 cărți de polcovnicie de județe în Cod. XCVII, pag. 60.

2. Veđi în Cod. XCVIII la pag. 52 și 53, cărți de căpetenie, de mijloc, din 26 Ianuar 1819, de dincóce și de dincolo de Olt. Asemenea de căpitănie de margine, în aceeași dată (26 Ianuar 1819) pentru ambele părți ale Munteniei, tot în cod. XCVIII pag. 56—58. Veđi 16 cărți de căpitănie de scaun din 26 Ianuar 1819. (Cod. XCVIII pag. 61). Nu le mai reproducem. căci un diferă de acele deja publicate de noi în anterióre volume.

3. Veđi cartea de Polcovnic de Vlasia, din 26 Ianuar 1819. Cod. XCVIII pag. 61—62. Este identică cu cele deja publicate.

4. Veđi 5 cărți de potera de preste Olt, din 26 Ianuar 1819. Cod. XCVIII pag. 59.

Zemle Vlahiscoe. Pentru ca să nu patimescă locuitori de către hoți și făcători de rele și să petreca liniștiți și ocrotiți, orânduim pe Hristea bulucbașa și pe Mateii bulucbașa, ca dimpreună cu ómenii lor să ámble și să se încunjóre prin județe și unde vor simți că s'au ivit niscareva hoți și făcători de rele să alerge spre paza și ferirea locuitorilor i prinderea acelor tâlhari; drept aceea poruncim și Dumnévóstră ispravnicilor ai județelor i polcovnicilor și căpitănilor, să dați mână de ajutor orânduiților, la cele ce vor avea trebuința, spre săvârșirea poruncei, ferindu-se orânduiții de a face ce mai puțină supărare se i chelhuială locuitorilor cu mâncări și bături ale lor și a cailor lor, ce toate cele trebuincióse să le cumpere cu bani peș'u de la dênșii, i saam receh gospod.—1819 Maiú 23.

(pecetea gospod.)

vel Logofét.

Cod. XCVI, pag. 36.

Pitac către vel spătarul pentru a nu i se da léfa clucerului Costi mai mult de cât până la sférșitul trecutului Februar.

Cinstite și credincincios boerule al Domniei mele Dumnéta vel spătare, cu toate că la 4 județe dincóce de Olt, era orânduit și însărcinat de către cea dinaintea noastră Domnie cu străjuirea lor despre hoți și făcători de rele un clucerul Costi cu léfă orânduită de a i se da pe fiez-care lună, dar fiind-că

Polcovnicia de Tergoviștea se desființasă de Caragia sub cuvânt că făcea jăfuiră locuitorilor. La 20 Martie 1819, Al. N. Suțul o reînfi-

după nizamul ce are a se întocmi pentru străjuirea tuturor județelor de obște urmăză a rămănea de prisos acel nizam de acele 4 județe, cu care era însărcinat numitul clucer, de aceea poruncim Dumitale, ca lăfa ce avea orânduita de a lua, să i se dea numai până la sfârșitul trecutului Februar, iar de atunci încôce să conteneze a nu i se mai da, tolco pisali g-pd.--1819, Martie 2.

Vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag 2 .

Carte prin care se orăduese serdarul Diamandi în cinci județe ot preste Olt pentru îngrijirea hoșilor.

Zemle Vlahiscoe. — Îngrijire având domnia mea cea mai întăiu pentru liniștea țerei și a locuitorilor liniștită petrecere, între alte câte am chibzuit de folosul obștiei, nu am trecut cu vederea și pentru înfrânarea relelor urmări care se întemplă din partea celor ce sunt nărăviți a face răi și a nu înțelege poruncile și nizamurile stăpănirii. Drept aceea am și dat Domnia mea cuviincioșele porunci și nizamuri prin Dumnelui vel spătarul pentru tâlhării și hoștile ce pôte a se întempla în ce chip să urmeze polcovnicu și căpitanișpatăresci ocrotind pe locuitorii și străjuindu'î în tot chipul de către făcătorii de rele, cu neadormită privighere și paza aflându-se în totă vremea pe la poporele lor, unde sunt orânduiți, dar pentru că locuitorii și călătorii drumași din 5 județe ot preste Olt au pătimit în trecutele vremi și au cercat multe răutăți de către oțomanii ce s'au ivit pe acolo, jăfuind și căznind în feluri de chipuri, mai vortos acum pe vreme de primăvară, din care pricina nu numai odihna locuitorilor se supără, ci și agonisita lor cea trebuincioasă a caselor lor se zăticnesce, neputend a merge și a se călători fără sfială pe unde le este trôba. De aceea cu cuviință am socotit a se orândui iarăși precum au fost credincios boerul Domniei mele biv vel serdarul Diamandi, osebit de cele-l-alte poteri spătaresci, însărcinat cu îngrijirea vânării și izgonirea făcătorilor de rele de la acele 5 județe ot preste Olt, pre carele il și volnicim printr'acosta Domnesca noastră carte, și'î poruncim, ca ori unde și ori în ce cês va simți că s'au înnoit niscare-va hoși și făcători de rele, să se ia după dênșii dimpreună cu ômen i sêi și ori vii sôu morți sa'î prință și si'î izgonescă, iar de se va întempla vre-uniî dintr'acei tâlhari să coră de a lor bună voie ca să se predea și va socoti și numitul serdar că este cu cale a li se hărăzi ertăciune predându-se, să aibă voie în puterea aceșcii domneștiî noastre carte a primi pe acei predați cu ertarea greșalelor lor, însă să trimiță curată fôie la spatărie pentru dênșii, arătând anume cu pliroforie ce ômenî sunt? din ce loc și din ce sat? și căta vreme au urmat în tâlhărie și căte jafuri au făcut veri în ce parte de loc? iar pe cei ce va prinde de tâlhari să fie datorî a'î aduce la isprăvnicatul aceluî județ, ca acolo mai întăiu să cerceteze tôte urmărilor lor, față cu numitul sârdar și apoi cu examenul cercetării să se trimetă la Bucuresci prin scirea Dumnelui caimacamului; pe ômenii sêi cei va avea într'acostă slujbă să'î înfrăneze apururea, ca să nu facă supărare locuitorilor și cea mai puțină băntuire satelor cu cerere de conace și cheltueli, pentru caei am orânduit Domnia mea îndestulă lăfă pe totă luna drept cheltuiaia lui și a ômenilor sêi; și

ințeză «după cererea boerilor și boerinașitor». Acestei polcovnicii se dau 50 de oșteni. Vodă fixeză attributele, indatoririle și havaeturile Polcovnicului, care este un grec: Iordache Csepolitos ¹.

Prin nizamul ce Al. Suțu dă noului polcovnic de Tirgoviștea, i se recunoște un drept exorbitant: acela de a judeca ca primă instanță și de a *inchide* ómenii. ² Acésta jurisdicțiune o va exercita Polcovnicul numai în Tirgoviște. La 16 August 1819 o nouă carte domnescă limitéză dreptul de a judeca, pentru polcovnicii și căpitanii, numai până la suma de 10—20 taleri.

O căpitanie nouă se organizéză la moșia Herescii a lui biv vel căminar Costache Năsturel, în 7 Iunie 1819, după stăruința proprietarului, care se însărcinéză a strînge însuși cătane și a alege pre căpitanul. ³

Cu referință la stirpirea hoților, mai aducem în note unele și amintim pre altele din cărțile lui Al. N. Suțul. ⁴

pentru ca să pótă săvârși numitul orânduit acésta slujbă cu care s'aú însărcinat, poruncim Dumitale cinstite și credincios boerule al Domniei mele caimacanule al Craiovei și Dumnévóstră ispravnicilor ai acelor 5 județe ot preste Olt, să dați tot felul de mână de ajutor la trebuințele ce va avea, precum și voi polcovnicilor i căp.tauilor de prin județe și de la margini i voué vâtafilor de pla urî și zapciilor de priu plăși asemenea să fiți săritori la orî-ce întâmplare și trebuință se va întâmpla ca să se înlesnóscă prinderea hoților puind în lucrare porunca acésta a Domn'ei mele împreună cu numitul, care privesce spre odihna și repaosul tuturor locuitorilor de obște și a călătorilor tuturor dintr'acele cincî județe, căci într'acestași chip se póte prinde hoții și făcătorii de rele cu înlesnire, năvălind cu toții asupra lor, si iarăși cu acésta privighere vor lipsi réutățile din țóră și fără temere fie;-care póte să să urnóscă după trebuința sa în totă vremea și orî unde va voi, toleo pisah gpd. 1820 Martie.

Cod. XCVIII, pag. 23.

1. Cod. XCVIII pag. 125.

2. Intre havaeturile polcovnicului de la Tirgoviște, i se dă și dreptul de a preleva *de la tóte* scaunele de carne, pe an, 50 taleri, iar nu de la fie ce scaun. Asemene are havaetul grosăritului talor unul, iar nu câte 3, cum își permisă a lua (15 Iunie 1819, pag. 163).

3. Cod. CXVIII, pag. 152.

4. *Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Cinstiților și credincioși boerilor ai Domniei mele: Dumnéta biv vel vornice Grigorie Bălene, i Dumnéta vel spătare, i Dumnéta vel vornice al politiei și Dumnéta vel agă, fiind-că acum se află vremea primă-verei, când toți cei ce aú cuget de a se porni în fapte hoțesci și tâlhăresci încep a se sfătui

a) Anafora boerilor din 11 Martie 1819 relativă la ponturile orî nizamul stărpirei hoţilor. ¹

Asupra acestei anaforale Al. N. Suţu dă rezoluţiune de aprobare în 16 April 1819.

b) Ponturile pentru nizamul hoţilor din 14 Martie 1819 conţine 20 de articole. ²

c) Oprirea de vinđare liberă a ierbeii de puşcă şi a glónţelor, cu această carte :

Dumnóvóstră ispravnicilor ot sud sănătate. Vă facem Domnia mea în scire, că la nizamul ce s'au întocmit de Domnia mea, cu sfat de obşte pentru tálharî şi făcótorî de rele, între altele se coprinde şi pentru iarba de puşcă i fişicuri şi glónţe, să nu aibă voie nimenî a vinde la ómonî necunoscuţi, nici aici în politia Bucurescilor, nici afară prin oraşe i sate, ci cei de aici, cari vor avea trebuinţă a cumpăra, să mērgă să cēră răvaşe, ori de la spatărie, sói de la agie, iar cei de afară, de la Craiova, să cōră de la

şi a se găti spre acest fel de netrebnice fapte şi urmări; se cuvine a se face dar adâncă chibzuire de orî câte mijlóce privesc spre întămpinarea şi zăticnirea acestor fel de porniri. Cel mai îndemănatoc loc al întâlnirei celor rău nărăviţi şi netrebnici, unde îşi săvērşesc sfaturile tovărăşiei lor, întru acest fel de porniri, sunt mahalalele şi alte lócaşuri de aici din politie, unde conăcesc felurimî de străini, veniţi de la multe părţi străine; făr' de a fi sciut sfărşitul venirei şi al şederei lor aici în politie, se pot întâmpla multe netrebnicii. De aceea poruncim Dumnóvóstră, ca adunându-vē cu toţi la un loc, să chibzuiţi cele mai cuviincióse mijlóce, prin care s'ar putea da un nizam pentru străinii ce se află acum veniţi aici în politie, locuind prin mahalale, prin hanuri, prin cafonele i alte locuri i pentru cei ce vor veni şi de acum înainte, ca să se ridice şi să se lipsésca cu totul despre deuşii orî-ce bănuială despre orî-ce netrebnică faptă séi pornire, şi să arētaţi Domniei mole prin anafora, tolco pisah gpd.—1819, Fēbruar 24.

(pecetea gospod.)

vel Logofēt.

Cod. XCVI, pag. 17.

1. Cod. XCVIII, pag. 135.

Boerii cari la 11 Martie 1819, semnēză ponturile pentru hoţi: Gr. Brâncoveanu. Const. Creţulescu, Gr. Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşcu Racoviţă, Istrate Creţulescu vel vornic, Const. Bălăceanu, Mih. Manu vel vornic, Grig. Filipescu, Grig. Băleanu, Iord. Slătineanu, G. Filipescu vel logofēt, Const. Filipescu, Const. Caliarhi vel vornic, Mih. Racoviţă, Nicolae Goleşcu, Ion Stirbeî vornic, Iordache Goleşcu vel vornic, Alex. Filipescu vel logofēt, Grig. Ralea, C. Rasti, Mihail Cornescu vel vornic. (Veđi actul în anexe.)

2. Cod. XCVIII, pag. 121—125.

Dumnélui caimacamul Craiovei, și cei de prin județe să cêră de la Dumnélor ispravnicii județului, încredințându-se Dumnélor, mai sus numiții zabiți, orî în cinstea acestui obraz, séu în chezășie, așa să'î dea răvaș de a fi slobodî să cumpere, iar îndrăznind cinevași a vinde acest fel de lucruri, împotriva acestui nizam, să se pedepsescă întocmai ca un tâlhar; decî, ca să se păzescă acest nizam cu orânduială și făr' de cusur, poruncim Dumnévóstră, ca nu numai cumpărătorii să fie supuși la acéstă rânduială, ci și vîndătorii să fie cu chezășii bune și după nizamul ce aũ fost dat și mai nainte; vîndarea acestora să se facă la un loc, séu mult două, alegéndo-se de către Dumnévóstră ipochimenul la care vă veți încredința, ca să vîndă numai la cei ce vor avea răvașele Dumnévóstre, dându'l pe bună chezășie, căci urmând împotriva vor fi supuși pedepsei de mai sus arêtată, iar în alte părți, unde se va afla pe la prăvălii, tótă să se stringă și să se dea la acela carele este încercat cu vîndarea, de la care să'și împlinescă plata prețului, iar care nu va voi să o dea, să o pecetluiți cu soroc orânduit să o scóță din țeră, dar însă să trimiteti catastih la cine anume se află și câtă, și ce soroc le-ați pus, luând și adevérință de la nănă de legătura ce va da, că o vor scóte din țeră și nu numai acum de o cam dată să puneți la orânduială nizamul acesta, ci totdeauna să aveți îngrijire cu tótă strășnicia a se păzi, căci în urmă orî-ce cusur se va întembla din pricina neîngrijirii Dumnévóstre, veți cădea înși-vé la învinovățire, și de primirea acești porunci să avem Domnia mea însciințare și fiți sănătoși.—1819, April 9. ¹

1. Cod. XCVI, pag. 29.

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele Dumnéta vel agă, iți facem în scire că în obștesca hotărîre ce s'aũ făcut de către Domnia mea încă din anul trecut, April 16, care prin publicații s'aũ făcut cunoscut agiei, se copriude la capul al 11-lea chiar așa: «fișicuri, iarba, glónțe, să nu aibă voie nimeni a vinde la ómenî necunoscuți, nici aici în politia Bucurescilor, nici afară prin orașe și sate, ci cei de aici, cari vor avea trebuință a cumpêra, sa mérgă să cêră răvaș, orî de la spătărie, séi de la agie, iar cei de afară să cêră răvaș de la ispravnicii județului, séu de la Dumnélui caimacamul Craiovei și încredințându-se Dumnélor mai sus numiții zabiți, orî în cinstea aceluï obraz, séu în chezășie, așa să'î dea răvaș de a fi slobod să cumpere, iar îndrăznind cinevași a vinde acest fel de lucruri împotriva mai sus numitului nizam, să se pedepsescă întocmai ca un tâlhar, oprindu-se cu totul cei ce ămbă prin sate, cum sunt mămularii cu puțină marfă, a nu vinde nici de cum acest fel de lucruri». Ci fiind-că de acum înainte se începe vremea primăverei, când toți cei cu gânduri rele și năraviți în fapte de hoție, se întovărășesc cu alții de fac gătirî, atât de altele, cât și de glónțe i fișicuri, de aceea dar pontul acesta de mai sus, care este datorie netăgăduită a se păzi totdeauna, acum într'acéstă vreme trebuință este ca mai cu osebite să se păzescă nizamul; pentru care poruncim Dumitale, ca cu tot dinadinsul și cu tótă strășnicia să pui în faptă nizamul acesta, cu care mijloc să se zălicnescă și cei ce vor avea cuge-

In un pitac din notă se pôte vedea ce pedépsă se dete neguțitorilor, cari contraveniră la acéstă dispozițiune¹.

tare a se porni într'acésta, făcënd Dumnéta și altele ce sunt trebuincióse după nizamuri spre înfărcarea și zătincirea făcătorilor de rele, toleo pisah gpd. — 1820, Februarie 22.

(Pecetea gospod.)

Vel loqofët.

Cod. XCVI, pag. 136.

Asemenea pitac s'aũ făcut și către vel spatar.
Asemenea s'aũ făcut și publicații la tóte județele.

1. *Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahis oe.*

Dumnéta vel agă. de vreme că cei în dos arêtați împotriva nizamului și a poruncilor Domniei mele, au îndrăznit a vinde fișicuri și glónțe și iarbă de pușcă fără osebite la fieș-care cumpărător fără răvășelele agiei și ale spă tării, după pliroforia ce ne dai printr'acéstă anafora, a căroră urmare fiind și vătămătóre folosului obștiei, pentru a acestora dar înfrânare și pilda și altora asemenea lor, poruncim Domniei tale ca tóte fișicurile i iarba de pușcă ce s'aũ găsit, să se iea controbont.—1820, Martie 7.

(pecetea gospod.)

vel Loqofët.

Cod. XCV, pag. 351.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale, ce prin pitac de la 22 ale trecutului Februarie mi s'aũ dat pentru nizamul ierbeii de pușcă, fișicuri și glónțe, că nu sunt volnici nimeni a vinde la ómeni necunoscuți și că cu tot dinadinsul și cu tótă strășnicia să se pună în faptă nizamul acesta, următor fiind cu într'adins zapciũ agiesc, s'aũ făcut catagrafie de toți aceia câți aũ avut acest fel de lucru și se găsește suma ce mai jos se arată cu insemnare la fieșce-care, cari aceștia aũ fost popriți să nu mai vîndă acest fel de lucruri încă din anul trecut, când iarăși, prin luminat pitac, s'aũ fost dat nizam, ca numai de cei ce vor fi aleși și orânduiți de agie cu răvașe, să se faca vîndare, ale agiei, ale spătării, iar alții fără răvaș nici aceștia sa nu aibă voie a vinde, și după cercetarea ce am făcut, mă încredințaiũ că mai jos arêtații vîndători, fără a fi următorii nizamului, aũ vîndut neconținut și fără osebite la fieș-care, precum se face do vadă chiar din iarba și fișicurile ce se găsește la dênșii neridicata și nepecetluită, și de vreme ce se găsește împotrivitori și nesupuși la folositorul acesta nizam, pôte și de acum înainte, mijlocind prin taină vînderi, să aducă supórare și zătincire nizamului, după datorie nu lipsiũ a arêta Înălțimeii tale, ca să mi se dea luminată poruncă și pentru iarba și fișicurile ce s'aũ găsit la dênșii ce urmare să fac.—1820, Martie 2.

Vel agă.

d) Obligațiunea supusă tuturilor celor cari călătoresc, de a avea teșcherea în regulă sub pedepsă. ¹

Oca iarbă	Testele fizicuri	
180	—	la Ovanes Rușciucâu, carele au vîndut'o lui Ghiță.
120	—	la Bărbieru poslușnic rusesc.
40	—	la Iuda Ovreiu, și la Isdrail.
70	—	la Cilibou.
1	—	la Mason.
15	30	la Ovanes.
20	20	la Mason.
1	7	la Iacob.
1	6	la Nicola.
—	200	9 la Isac.
—	200	— la Lazăr.
5	8	la Nicola.
1	10	la Teodor.
1	6	la Hagi Gheorghe.
1	3	la Ivanciu Giurgiuveanu.
<u>457</u>	<u>99</u>	

1. Cînstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumneța biv vel bane Grigorie Brâncovone, epistatule al spătăriei, între cele-l alte nizamuri ce sunt supuse sub îngrijirea și privigherea dregătoriei spătăriei, este unul și cel ce se cuvine a se da mai cu dea dinasul asupra celor ce călătoresc din orașul Bucureștilor afară în țară, sîi și peste graniță, afară din țară, mai vîrtos de acum înainte, când și drumurile sunt deschise și trebuințele îndemnă la mai multe călătorii, care cu toate că se fac prin scirea spătăriei cu răvașe de drum după orânduială, dar fiind-că între călătorii urmăză a fi cei mai mulți străini, după cum este știut ca pămîntenii sunt frămîntați cu străinii, nu este îndoială că vor meșteșugi multe chipuri de viclenii amăgitoare, de nu se va face îngrijire mai din vreme, spre a se zătici toate dăjdiile de viclen cuget, și a'si avea nizamul acesta mai bună întemeere și tarie; de aceea dar poruncim Domnia mea, ca cații dintr'înși se vor arăta de acum înainte la spătărie, cerînd răvașe de drum, să nu li se primescă într'alt chip cererea, ci să se trimită mai întîi la ispravnicul de străini ca să se cerceteze de sunt între dajnicii vistieriei, sîi la altă orânduială, și aducînd de acolo adevărînți în scris, sub iscălitura ispravnicului, atunci după noima acei adevărînțe se va face urmare a li se da și răvașul spătăresc de drum, așijderea și pentru străinii din București să se facă urmare, cerîndu-li-se a aduce și acia mai întîi adevărînță de la Dumnețu vel vornicu al politiei și atunci să li se dea și răvașul spătăriei, iar într'alt chip să nu li se dea, tolco pisah gpd.—1820, Martie 25.

(Pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 136.

Asemenea pitac s'au făcut și către Dumnețu vel vornicu al politiei și către ispravnicu de străini.

În Iunie 1819, Domnitorul dă în judecata Departamentului de criminalion, pe nisce indiviđi cari au fost găsiți călătorind fără răvaș de drum. ¹

e) Un *nizam* pentru gazdele de hoți se dă în April 1819. ²

1. Dumnévóstră judecătorilor ai departamentului de criminalion, fiind-că uniș ce s'au abătut din buna cuviință și au eșit de aici din orașul scaunului Domniei mele, fără a lua voie seú răvaș după cum este obiceiul pământului urmând împotriva nizamului ce am dat Domnia mea, pentru cea de obște bună orânduială și a tuturor supușilor noștri bună petrecere, acum s'au dovedit, de aceea iată se trimit la acel departament și porncini Dumnévóstră, ca cerce-tându'și și judecându'și după pravilă, după ce le veți face examenul, să ne arătați în scris ce pedépsă li se cuvine a se face? tolco... —1819, Iunie 29.

Cod. XCVI, pag. 47.

2. Dumnévóstră ispravnicilor ot sud sănătate. Vă faceni în scire, că lângă celelalte nizamuri ce s'au dat și neconținut se dau pentru rândul făcătorilor de rele și altele, ce privesc spre odihna locuitorilor, trebuință este a se da un bun nizam și pentru gazdele celor făcători de rele, pentru ca sciut lucru este, că cei rei înărăviți spre faptele hoției și a tâlhăriei, până nu'și așađa înteiu gazdele lor, nu fac netrebnică pornire, și fiind-ca cei mai mulți cari se fac gazde se găsesc diintre cărciumarii de prin orașe și de prin sate și de la cărciumile din drumuri și din păduri, de aceea dar porncim cu strășnicie Dumnévóstră, ca pe de o parte să se aducă la ispravnicat. orî stăpâniș moșiilor, seú arendașii, cari să se îndatoreze a lua chezași vrednice de pe la cărciumari, cu legătură, că nu se vor abate la acest fel de netrebnice urmări și ori când vor vedea câte un om străin făr' de nici un fel de căpătâiu, cu bănuială, să fie dator cărciumarul a' l arêta satului, seú la vre-un slujbaș ce se va întembla în partea locului, ca să' l prinđă, care chezași să le adevereze și stăpâniș, orî arendașii moșiilor și să stea tôte în păstrare la ispravnicat, după care făcând condică sub iscilitura Dumnévóstră ispravnicilor ai județului, coprinđătore de numele și cărciumarului și de moșia unde este așeđat, de numele chezașului și cu adoverirea stăpânului moșiei, orî a arendașului, să se trimită la spătărie, ca să aibă întrégă sciință și cu înlesnire și dovedéscă pe însuși făcătorii de rele, arêtându-le stăpânilor de moșie și arendașilor a fi cu mare privighere la acésta, că vor fi răspunđători pentru cărciumariș lor, iar pe de alta parte, să dați porunci strașnice pe la zapciș plășilor, ca să îndatoreze și pe cainacamiș satelor și cu îngrijire, spre a nu se face vre-unul gazdă de hoți seú hoț, că vor fi cu toțiș la osândă și la răspundere și dovedindu-se între dênșiș vre-unul, că s'au abătut la netrebnice urmări ca acestea, să fie datoriș pe dată a' l arêta la slujbași, spre a face căđuta cercetare, iar când îl vor tăinuși și cu feluri de mijloce îl vor ocroti și se va dovedi la urmă în vre-o faptă de hoție, seú în vre-o tovărășie tâlhărescă, să scie cu hotărîre, că se vor învinováți săteniș de către stăpânire la grea pedépsă. la care acest nizam, suntețiș îndatorați Dumnévóstră ispravnicilor mai cu osebite de a priveghia, ca să se păzócă în tótă vremea uestrămutat, fără a se lăsa la amelie și nebăgare de seună, căci temeiuș dezrădăcinăriș făcătorilor de rele, este acesta, adecă spărgăluirea gazdelor și privigherea de obște, pe lângă

f) Un cas extraordinar avem de adus din Septembrie 1819. Două hoți s'au închis la Schitul Ezerul, omorînd trei poterași cu puscă slobođite de din lăuntru. Al. N. Suțu aprobă să se dea foc casei unde sunt refugiați acei doi hoți. ¹

g) O minunată măsură. Al. Suțu constituie o adevărată oștire de apărare de hoți, venind de peste hotare, în satul Rașca din plasa Muntelui (jud. Râmnic-Sărat) cu alte 3 sate (Podul Lacului, Dealul Lung și Poenile), cari «prin rivnă și cu năzuire au sărit asupra (hoților) și au săvârșit cu armele lor isbândă plăcută stăpânirei. Decî cunoscînd Domnia mea curățenia cugetelor acestor sătenii i cea către stăpânire credință a lor și mărturisita vrednicie ce au la meseria armelor, am hotărit cu a lor primire și mulțămită să-i întocmim poterași ai județului» Urmază 5 articole: 1) Satele sunt scutite de podveți peste Dunărea, nu și de dajdi. 2) La apelul ispravnicilor să sare contra hoților ce ar năvăli în județ, pentru care să aibă pururea arme curate gata. 3) Să-și aleagă înșii un căpitan recunoscut de Stat. 4) Li se promite recompense, dacă își vor face datoria. (1820, August 16,

h) Continuă obiceiul de a se gracia hoților, cari se supun de bună voie. Un Ghiță Stanovici, care a comis fapte tâlhăresci peste Dunăre în Serbia, împreună cu ceta sa de 9 lude, au venit să se inchine ispravnicilor de Mehedinți.

care să pună în orândnică și celelalte după copriinderea ponturilor Casei privigherei, ce deosebit s'au trimis Dumnevoastră; ci dar așa să urmați negreșit, și de primirea poruncei să avem Domnia mea însciuțare, și fiți sinatoși.— 1820, April 4.

Cod. XCVI, pag. 140.

1. *Poruncă către ispravnicii Vâlcei, pentru a da foc la o odaie ce se află nisce hoți închiși la schitul Ezerul.*

Zemle Vlahiscoe. — Dumnevoastră ispravnicilor ot sud Vâlcea sănătate. Dintr'o scrisoare de la 13 ale acestui luni, ce ați trimis către spătărie pliroforisindu-ne Domnia mea de cele ce însciuțati pentru doi hoți, ce s'au închis la schitul Ezerul, omorînd și trei poterași cu slobođirea focurilor ce dați din lăuntru, că nu este cu putință a se prinde într'alt chip, decât numai de se va da foc unei odăi, întru carei se află incluși; iată printr'acastă domnească noastră volnicie vi se dă voie a da foc acei odăi, de nu va fi însă temere că aprindîndu-se acea odaie, se va mai primejdui și altă parte din copriinderea schitului, ci arđînd numai acea odaie, va rămănea nebătuită de primejdia focului cealaltă parte a schitului; într'acastă chip dar vă volnicim a da foc acei odăi, i saam reche.—1819, Septembrie.

(pecetea gospod)

Vel Logofet.

Cod. XCVI, pag. 78.

Aceștia raportază lui Al. Suțu și Domnitorul în iartă și ordonă neurmărirea lor, cu singura rezervă, că de se va arăta contra lor cine-va cu piră, de va fi mică s'o îndrepteze ispravnicii, iar de va fi mai mare s'o supună Domnitorului. ¹

j) Alt cas de vestire de hoji cari au tâlhărit prin țera rumănescă :

Carte legată către caimacamul Craiovei pentru ertarea a 5 lude tâlharî cari singurî s'au predat.

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Domnia ta biv vel spătare Gheorghe Suțu, caimacamule al Craiovei, sănătate. Am văduț Domnia mea arătarea ce ne faci prin insciințarea ce ai trimis de la 30 ale trecutului Septembrie, pentru lude 5 tâlharî, cari de multă vreme se încungiura prin munții din plaiul Vâlcanului sud Gorj, că voind acum a se preda, cer ertăciune prin Domnesca noastră carte, la care răspunghând Domniei tale, poruncim, să li se arăte acelor lude 5 tâlharî, că de vreme ce de bună voia lor voesc a se preda și cer ertăciune și Domnia mea îi ertăm de greșala lor, însă după ce se vor primi să dea chezășie viednică, cum că de acum înainte nu se vor mai abate la netrebnicii și urmări necuviincioșe împotriva buneî orândueli; și fiți sănătoși.—1819, Octombrie 4.

Cond. XCVI, pag. 83.

•

1. Iw Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar Zemle Vlahisroe.

Fiind-că Dumneului cinstitul și credincios boerul Domniei mele biv vel spătarul Costache Racoviță ispravnicul ot sud Mehedinți, de la 25 ale aceștii următoare luni Iulie, au insciințat către Dumneului biv vel spătarul Iancu Racoviță, epistatul armășiei, de ne-aî arătat Domniei mele, cum că un Ghiță Stanovici care au săvârșit fapte tâlhăresci dincolo peste Dunăre, în ținutul Serbiei, au trecut dincóce cu lude 9, cota a lui, la satul Presnița dintr'acel județ Mehedinți, unde nefăcând nici o răutate nimului, prin scrisorile ce au trimis, atât către alți pământeni de acolo, cât și către ispravnicatul de acolo, au cerut să se închine și să li se dea ertăciune de Domnia mea faptelor și greșolelor lor, cu legătură că de acum înainte se vor părăsi de toate faptele lor cele rele și vor petrece în pământul țerei Domniei mele cu urmări bune, hrânindu-se cu slujbă și cu muncă dréptă, a cărora cerere și rugăciune primind-o Domnia mea și milostivindu-ne asupra lor, printr'acastă carte ce le dam, le hărăzim din partea noastră ertăciune desăvărșită, ca de către nici un slujbaș ai noștri să nu fie trași și supérați pentru cele mai dinainte greșeli ale lor, în câtă vreme se vor purta și ei bine, lăsându-le faptele lor cele trecute nepomenite, cu orânduiala ca și ei de acum înainte, precum au dat făghăduială, să se porțe cinstit făr' de a se abate cât de puțin în fapte rele, ci cu slujbă și muncă dréptă să se hrănescă și așa purtându-se să fie bine nădăduiți că vor dobândi și altă milă a Domniei mele de ori-ce tréptă, supă-

De stărpirea hoșilor se ocupaŭ Domnii greci, dar «hoșii din orașe»?

Da, Alexandru Suțu opria *jocul curelei* și alte jocuri la noroc, o specie de hoție¹; da, noul Domnitor așeđa prin stradele Bucurescilor anume străji stabile², da, ultimul Domn fanariot promisese in-

rare în vre-un chip să nu le faceți, iar cine se va arăta cu vre-o pără asupră-le cu iubire de dreptate să le cercetați și de va fi pricină mai mică să îndreptați, iar fiind pricină mai mare să însciințați Domniei mele și veți avea poruncă de urmare, i saam recheș g-pd.—1820, Iulie 30.

(pecetea gospod.)

vel *Logofăt.*

Cod. XCVI, pag. 140.

1. *Publicații pentru poprirea jocului curelei și altor jocuri asemenea acestuia.*

Dumnévostă ispravnicilor ot sud.... sănătate. Am luat Domnia mea pliroforie, că unii ce obișnuesc de jocă curéoa și alte jocuri înșelătore prin bălcieri și tēgurii, cu care nu puțină pagubă face la obște, mai vērtoș celor săraci și proști, trăgēndu'ı cu mijloce viclone de 'ı păgubesc cu sume de banı care acéstă netrebnică urmare a lor nefiind suferită Domniei mele, poruncim Dumnévostă, să publicarisiti în tot județul, ca de acum înainte nimeni să nu fie slobođi nici volnici a urma jocul curelei, nici alte jocuri înșelătore, nici prin orașe, nici prin tēgurii, nici prin sate, nici prin case, sóı măcar ori în ce loc, ci să lipsescă cu totul acest fel de jocuri pricinuitoșe de stingere locuitorilor, după care apoi, pe veri cine veți mai dovedi că urméză acest fel de netrebnice fapte, numai decât cu însciințarea Dumnévostă să'l trimiteți aici la Domnia mea, fiind Dumnévostă cu mare privighere de a se păzi acest nizam, căci când după acéstă poruncă a Domniei mele nu va înceta acest fel de inchipuirı de jocuri înșelătore, inși-vē veți cıdea la învinovătire, și de primirea poruncei să avem Domnia mea însciințare.—1820, Mai 8.

Cond. XCVI, pag. 147.

Asemenea s'aũ făcut și la Dumnéluı caimacam.

Asemenea pitace s'aũ făcut și la spătar și agă.

2. *Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospolar Zemle Vlahiscoe*

De vreme ce străjile obștesci la sempturile ce se arata sunt aședate cu bună orânduială pentru paza și străjuirea tēguluı, cu neconteuită privighere atât đioa cât mai vērtoș nóptea, despre cele dimpotrivă ce s'ar putea întēpla, și fiind trebuință así avea și pizitorii sălaşurile lor de adăpștire cu cale și primită este Domniei mele arētarea ce ne face, atât Dumnéluı vel aga, cât și Dumnéluı vel vistișerul, prin cercetarea ce aũ făcut și după chibzuirea mai mare-bașăi de tótı cheltuiala ce trebuiesce la făcutul și meremetul acestor străji, adunāndu-se în sumă de taleri 659 banı 10; poruncim Dumitale vel vistișere, să se dea acești banı din Domnēșca nóstră vistișerie, ca si se facă negroșit.—1819, Octombree 13.

(Pecetea gospod.)

vel *Logofăt.*

Cod. XCII, pag. 487.

cetarea celor-l-alte *hoșii* ale funcționarilor, de la vătașii de plaiu la boerii veliți. Destule cărți deschise în acest scop.... Totuși *jaful, nedreptatea, hoșia* slujbașului nu încetază. Dăm aci în note și în volumul de anexe o serie de casuri de asemenea jafuri, de abuzuri săvârșite de funcționarii de toate treptele¹.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale ce mi se dă la această anafora a Dumnelui vel agi, pentru străjile ce trebuiesc a se face pe la rōspântii, pe unde sunt orânduiți pizitorii, am făcut cercetare și pentru ca să iați curată sciință am orânduit pe mai mare-bașa, carele mergând cu căpitanul de la agie pe la străjile acelea ce trebuiesc a se face, mi-am adus în scris pentru toate ce sunt să se facă în poporul Dumnelui vel agă și vată cheltuiala mergo cu cumpărătorea celor trebuincioase, dând pe anu.ne fōe sub iscalitura sa, care se adună în suma de taleri 659 parale 10. Drept aceea, alăturând lângă acesta, se va vedea de către Măria ta, ci fiind voința Măriei tale a se face acestea se va da porunca a se da și banii aceștia pentru săvârșirea acestor străji, iar hotărîrea rămâne cum se va găsi cu cuviință de către Măria ta.—1819, Octombrie 6.

vel Vistier.

1. *Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.*

Cu cale fiind anafora acēsta a Dumnelui vol logofetul de țora de sus, poruncim Domnia mea Dumnevōstră ispravnicilor ai județului, să se facă urmarea întocmai precum mai jos se cuprinde. —1819, Februarie 23.

(pecetea gospod.)

vel Logofet.

C a. XCII, pag. 7.

Prea Înălțate Dómne,

După luminata porunca Măriei tale, ce mi se dă la această jalbă a locuitorilor din satele plaiului Novaci din sud Gorj, făcând cercetare, am vădūt că jalba lor este cum că vataful anului trecut le-au luat câte taleri 100 de fioș-care sat pentru vornicie, apoi vornicia ce este pentru infrnarea celor ce strică bucate, au lăsat'o batalisită de s'au păgubit din două părți, adecă și de banii ce au dat și de bucatele stricate, pentru care dând jalbă la Măria sa Domnul Caragea, se rânduise mumbașir a le implini banii, apoi cu fuga Domnului au remas de nu s'a făcut nici o urmare și lipsind și vataful se află păgubiți și ca să nu se mai facă urmare și de alți vatași, cer poruncă a fi opriți vatașii să nu o mai facă acesti, ci să'și caute vornicia după obicei; așiderea și pentru claca ce are vataful să ia o di pe an, nu voesce a le da lucru s'ei a le lua plată, după cum se politifsesce, ce le ia câte un leu de fioș-care om ce este în casă, cerând a nu li se face obicei n'ei. Dec'i cât pentru vornicie, dator este vataful să o caute după ponturile ei, adică vitele ce se vor găsi de pripas să le ia în zaptul s'ei după obicei, cum și la stricăciuni de bucate să facă ispășanie și implinind paguba să ia și glōba cea orânduită, iar pe locuitorii nu are a'și sili să dea bani cu nume pentru vornicia satului, fiind în

Dar se pot compara abuzurile slujbașilor cu oribilele execuțiuni, ce, în numele lui Vodă, se puneau țăranilor, ca să'și plătescă birurile, sporite peste puterile lor?

adever năpăstuire și jaf, așisderea și pentru clacă, vâtaful are după obiceiul vechi să ia câte o ȝi pe an, de la toți locuitorii casnici, iar nu de la câți ómenii vor fi în casă. care clacă este hotărită sa o plătescă câte talerii unul ȝioa, găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălțimeii tale către Dumnélor ispravnicii județului, să dea nizam și să nu îngăduiască pe vâtaful de plaiu a face cât de puțină urmare împotriva, séu supărare locuitorilor mai mult peste ceea-ce se arată mai sus, că și înșiși ispravnicii vor cădea în invinováțire pentru neîngrijire, rămând hotărârea cea desevêrșită, a se face de către Măria ta.— 1819, Februare 20.

Gheorghe Filipescu, vel Logofêt.

Publicați la tóte județele i la caimacamul Craiovei pentru nizamul zabiților i altor slujbași și vameși de a nu mă face catahrisis.

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud... sănitate. Vê facem în scire că la aușul Domnieii mele aú venit atât din jãlbile unora din locuitorii cât și din alte cercetari ce am făcut Domnia mea, cum că neferii zabiților de prin județe, s'aú nãrãvit a lua bani cu nume de avae al lor, atât pe la tãrguri la vëndãrile ce fac locuitorii de la vite i de la altele, cât pot, cum și pe drumuri, asemenea pãzesc de iaú câte un leu de la buțile cu vin i de la rachiú și merg prin crãmii de apucã pe locuitorii când vënd vinul, de ia câte talerii unul de bute i alt taler unul iaú de la cumpãrãtor, cât și de cazanul ce fac câte puțin rachiú le ia câte talerii 2, așisderea și neguțãtorii turci cari ámbliã prin sate după vite, le fac cheltueli cu conace fãra a le plãti, asemenea și vameșii le iaú vamã de la lucrurile ce vënd unul la altul pentru hrana lor, care sunt popriți prin ponturi a nu'í supãra, iar de la vëndãrile ce le fac la neguțãtorii fac mijloce de iaú vamã și de la vândãtorii și de la cumpãrãtorii, precum și alți slujbași le fac cheltueli de conace fãr' de platã, îi globesc cu luãri de bani fãr' de vre-o vinã doveditã, fãcênd'o numai pentru interes al lor în parte le aruncã podvede și'í necãjesc, lucru cu totul împotriva buneii orãndueli și nesuferit la aușul Domnieii mele, pentru care strașnic vë poruncim Domnia mea, sa vë deschideți ochii a priveghea în tot județul și să ópriți atât pe neferii zabiților și pe zabiți, neîngãduindu'í de acum înainte să ia de la nimenii cu nici un fel de numire bani ca avae al séu, nici pe neguțãtorii turci să nu'í îngãduiți a face cheltueli locuitorilor de conace fãr' de platã, ci aceea ce le va trebui să cumpere cu bani, nici să cãrã pentru mãncarea lor ceea ce n'aú locuitorii, cât și pentru vameși să fie cu luare aminte a nu'í îngãdui să facã cât de puțin catahrisis cu a supãra pe locuitorii, să cãrã vamã de la cele ce vënd și cumpãrã unul de la altul pentru hrana lor, iar la acele ce vënd la neguțãtorii să nu ia încarcãturã nici să iee vamã în douë pãrți, asemenea și pe alți slujbași să'í înfrãnați a nu face jafuri locuitorilor cu nici un fel de mijloc, ci locuitorii să fie ocrotiți întru tóte și feriți de ori-ce catahrisis i încãrcãturi și luãri nedrepte, care s'aú metahirisit în anii trecuți, precum

La capitolul finanelor vom face, după scriitorul Naum, mai pe larg descrierea grozavelor acestor esecutiuni.

și însuși Dumnévóstră la mergerea prin județ să nu faceți cheltueli sóu să luați cai locuitorilor de olac, pentru că în urmă după acesta avem Domnia mea să facem cercetări pe sub cumpăt și orî-ce urmare împotrivă se va găsi făcuă orî de către zabiți i neferii lor, sóu de către zapcii Dumnévóstră, sóu de către alți slujbași, să sciți că nu vom învinovați pe aceia, ci pe însuși Dumnévóstră ispravnicilor vó vom osândi la răspundere, căci tótă paza i străjuirea i depărtarea urmărilor celor rele o avem Domnia mea spânzurată de grumazul Dumnévóstră, ca nise dregatori ce vó avem rânduiți și de la dumnévóstră cerem și voim a se păzi dreptatea locuitorilor întru tóte, și de primirea acestei porunci că ați pus'o în faptă, să avem Domnia mea însciințare și fiți sănătoși.— 1819, Februarie 28.

Cod. XCVI, pag. 19.

În Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar Zemle Vlahisoc

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud . . . sănătate. Vó facem în scire, că încă de la 28 ale trecutei luni a lui Februarie vi s'au trimis poruncile Domniei mele strașnice, ca să nu îngăduiți pe zapcii, pe polcovnici, pe căpitani, pe vameși, pe zabiți și pe neferii lor să facă cât de puțină supărare, sóu vre-un jaf locuitorilor și neguțătorilor, atât în alișverisurile lor, cât și la dus de buți cu vin, i rachiū, să nu li să facă vre-o luare cu nume de avaet, sóu obiceiū, nici să le córá conace în âmbletele lor făr' de plată, nici să le córá ceea-ce n'añ locuitorii; nici vameșii, nici zapcii, nici alți slujbași de huzmeturi să nu facă catahrisis cu cerere mai mult de cât ceea-ce va fi orânduit prin ponturi și prin porunci, căci la orî-ce cusur Dumnévóstră aveți a fi răspndători, acum s'au aréat jalbă la Domnia mea din partea unora din neguțătorii, cum că ispravnicii unor județe s'ar fi întinđend chiar ei la luări de jafuri, cu nume de avaet, apoi și polcovnicii i neferii zabiților și alții în felurim de numiri îi jăfuesc și îi pradă cum pot și cei-ce se chivernisesc cu vëndare de vin i rachiū asemenea pătimesc și prin câte județe trece, și la câte bălciuri merge le ia avaeturii, cu care nu numai cî nici un folos nu añ din ostenele lor, ci încă și pagubă, lucru nesuferit la auđul Domniei mele, pentru care era să trimitem cercetător, și pentru orî-ce luare se va găsi pe însuși Dumnévóstră să vó osândim, dar acum de-o cam-dată am trecut'o cu vederea și iată al doilea cu tótă strășnicia vó poruncim, ca cusururile să vi le îndreptați și porunca ce vi se dá odată să nu o lăsați la amelie, că hotărâre neschimbată avem să nu trecem cu vederea pe orî cine ar fi și osânda nu'i va fi numai cu treapădul ce va da i lipsirea din ispravnicie, i cu întórcerea jafurilor îndoite din punga sa, ci i se va orîndui și osândă simțitoare și cuvânt de îndreptare nu veți avea, căci pentru învinováțirea tuturor diutr'acest județ rēsplătirea se cere de la Dumnévóstră, iar la ceea-ce va avea zătihnire asupra acestui nizam să însciințați cu grabă ca să luați poruncă de îndreptare și de primirea i urmarea și punerea în faptă a acești porunci să avem Domnia mea însciințare.— 1819, Iunie 14.

Cod. XCVI, pag. . . .

Ne mărginim aci a aminti, că «din toate părțile alergău ticăloșii locuitori, strigând cu jalnice plângeri și la Domnie și la Consulat (la

În Alexandru Nicolae Suțu vocvod i gospodar

După pliroforia ce ne dăsupra pricinei printr'acastă anafora Dumnéluț vel vornic de țera de sus, poruncim Dumnévóstră ispravnicilor ai județului, să faceți urmare întocmai, precum mai jos se coprindé.—1819, Iunie 28.

(pecetea gpd)

vel Logofăt.

Cond. XCII, fila 279.

Prea Înălțate Dómne.

Ūrmând lunatei poruncei Măriei tale de la această jalbă, vėdnuu că jăluitorii mazilii i némuri și cunpaniști se află cu locuința în plaiul Hurezului sud Vâlcea și dic că n'ar fi avut obiceiul să platescă clacă, cu pricină că sunt bresle. iar acum le-ar fi luat vătaful câte 50 parale de casă; pentru care făcând cercetare mă pliroforisii că în lét . . . prin anafora obștescă care s'au întărit de Măria sa Domnul Caragea afară din tagma bisericescă i postelniceii ce nu s'a i indatorat la claca, și această hotărire privesce la cărțile ce din vechime s'au fost dat vătașilor care coprind: toți casnicii cari se a lă cu locuința în plaiu, să dea clacă vătafului câte o ți pe an. Decii cât pentru talerii unul ce le-au luat vătaful clacă, după cum se ia la toate plaiurile țerei, n'au nici un cuvânt la cererea ce fac. iar pentru dece parale ce dic că le-au luat mai mult, găsece cu cale să fie lum'nată porunca Măriei tale către Dumnélor ispravnicii județului, să cerceteze și de se va dovedi arėtarea lor adevărată, să supue pe vătaf a le întorce inapoi acele parale ce va fi luat mai mult peste talerii unul, iar hotărirea rămăne la Măria ta.—1819, Iunie 25.

Istrate Crețulescu, vel Vornic

Publicații pe tru catahrisisul ce fac polcovnicii, căpitani, vătași de plaiuri încă și pentru ponturi ce s'au mai trimis.

Zemle Vlahiscoe.— Dumnévóstră ispravnicilor ot sud . . . sănătate. De la 19 ale trecntului Iunie vi s'a i fost trimis ponturi cu coprindere pe larg și deslușită pliroforie de nizamul ce s'a i întocmit prin anafora obștescă, întărită și de Domnia mea pentru catahrisisul ce se urma de către polcovnicii județelor i de căpitani de pe la căpitani și vătașii plaiurilor asupra locuitorilor în pricinii de hoșii, poruncind Domnia mea Dumnévóstră în ce chip să urmați și să fiți cu neadormită ingr.jire. a nu mai îngădui să urmeze acel rėi catahrisis vatămător obștiei; dar din jălbile ce ni se da după vremii de către locuitorii, că se află tot întru aceleași pătimiri, vedem, că Dumnévóstra vė arėtați cu adiaforie, neingrijind nici într'un chip a pune în lucrare poruncile și a desrădăcina acea rea năravire ce s'au incuibat în cugetul hrăpitorilor, care această neingrijire a Dumnévóstră nu la puțină tulburare ne-au adus asupră-vė, și se cuvine ca acum să și cercați resplatirea neascultărei, dar trecând și astă dată cu vederea, iată strașnic vė poruncim, să vė luați cele mai întregii măsurii a se pune negreșit poruncile Domniei mele în lucrare și a vė purta cu neador-

cel Rusesc) asupra grelelor cereri și asupra crușimei și neomenirei stringătorilor de bani...» Da, micile abuzuri ale micilor funcționari

mită privilegiiere pentru toate, întocmai după cum se coprinde într'acele ponturi pentru acest nizam, de a lipsi cu totul catahrisisul ce se urma; cum și zabitul aceluia județ cu neferii lui, să se precurmeze cu totul a âmbra prin orașe și sate, și a păzi drumurile prădând pre lăcuitori și pre trecători cu luări de avaeturi și făcând satelor cheltueli cu conace, care toate acestea nu sunt nici într'un chip suferite la aușul Domniei mele, căci de acum înainte nici jalbă să ne vie nu mai adăstăm, ci avem să facem scumpe cercetări și iscodiri în taină prin credincioșii Domniei mele, și simțind cel mai puțin catahrisis urmându-se împotriva poruncilor Domniei mele, ori de polcovnici și căpitani, s'ei de vătașii plaiurilor, s'eu de zabit și neferii lui, hotărât să sciți, că nu veți scăpa de drépta urgia Domniei mele ca nisce neingrijitori și neascultători poruncilor, iar când vre-unul din polcovnici i căpitani și vătași de plaiuri și zabitul cu neferii lui nu va da ascultare a fi următori după poruncile Domniei mele, ci se va abate cătuși de puțin la cele nărăvite, pe unul ca acela, îndată să'l arétați, cu însciņtare drept la Domnia mea, ca să'l facem pildă și altora, spre înfrânare și părăsire, deschidev-ți ochii și înțelegeți poruncile, ca să ve fie bine, și fiți sănătoși.—1819, Iulie 20.

Cod. XCVI, pag. 58.

Iw Alexandru Nicolae Sușu Voevod i gospodar

Cu cale fiind anaforaocă acesta a Dumnélui vel logofétul de țera de sus, poruncim Domnia mea Dumnévóstră ispravnicilor ai județului să se facă urmare întocmai, precum mai jos se coprinde.—1819, August 26.

(Pecetea gospod.)

vel Logofét.

Cod. XCII, pag. 399

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimei tale, ce mi se dá la acéstă jalbă a șase măcelari ot Văleni-de-munte sud Saac, făcând cercetare am văduț, că arétarea lor este cum că de la o vreme încóce s'au izvodit un obicei reu, a li se lua de la scaunele de carne avaeturi ale boerilor ispravnici și din vreme în vreme s'au tot urmat, pentru că la Dumineca-mare prin închisorii și bătaii le-au luat grămaticul taleri 100, acum iarăși au venit la ei grămăticii isprăvnicesci de i-au pus la închisórea vătafului de plasă, ceréndu-le 15 galbeni și au rémas acel tērg fără de carne, precum adevérința ce au adus de la tērgoveții și lăcuitorii de acolo arată și cer porunca Măriei tale să fie apórați de cererea acésta și să nu se mai supere de acum înainte. Decí fiind-că după luminate ponturile Măriei tale ce sunt date, sunt poprite acest fel de luări, ca să lipséscă cu totul, găsesec cu cale, să se dea luminată porunca Măriei tale, ca să fie jăluitorii apórați de acest fel de cereri, atât acum, cât și în urmă, cum și Dumnélor ispravnicilor să li se poruncéscă a rădica pe acel grămătic de asupra lor și ei să fie slobođi a'și urma vëndarea cárnei la scaune după nizamul ce este dat,

erau oprite, dar asemenea nelegiuiri ale lui Vodă și ale boerilor vânduți lui, cine le asculta?

iar fiind pricina într'alt chip, să înștiințeze Măriei tale și până va lua al doilea poruncă a Măriei tale, pe ei să nu'i supere întru nimic, rămânând hotărîrea cea desăvârșită a se face de către Măria ta.— 1819 August 22.

Vel Logofêt.

Zemle Vlahiscoe.— Fiind-că din înștiințarea ce au trimis Dumnélor ispravnicii din sud Vâlcea către Dumnélui vel vistierul, de la 26 ale trecutului Februar, am luat Domnia mea pliroforie, că un răzdiaconu Juca Bărbulescu ot satul Mateesci din plaiul Hurezului. unindu-se cu un Ilie Aprodul hătmănesc, au făcut multe urmări netrebnice și jafuri locuitorilor județului, de aceea dar orânduim pe sluga Domniei mele logofețel de Divan, care luând de aici copie după înștiințarea ispravnicilor de mai sus arătată, adeverită de Dumnélui vel logofețul de țera de sus, să mERGă la sud Vâlcea, unde poruncim, să se facă scumpă și amăruntă cercetare fără de voie vechiată, și dovedindu-se pariții în vre-o vină din cele câte sunt arătate în înștiințarea ispravnicilor, să'i ridice în fiare și să'Y aducă la Domnia mea; poruncim Domnia mea și Dumnévóstră ispravnicilor ai județului, să dați orânduitalui tot felul mâna de ajutor spre săvârșirea acestei porunci, i sam rekeh gpd.— 1820, Martie 15.

Cod. XCVI, pag. 130.

Îo Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

După arătarea ce ne face Dumnélui vel logofețul de țera de jos printr'acéstă anafora, poruncim Dumnévóstră ispravnicilor ai județului, să faceți urmare întocmai, precum mai jos se coprinde.—1820, Maiu 17.

(pecetea gospod.)

vel Logofêt.

Cod. XCV, pag. 609.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măiroi tale de la acéstă jalbă a pescarilor ot Făcăeni sud Ialomița, făcând cercetare, mă pliroforisiiu, că jalba lor este asupra căpitanului de acolo pentru peșcele ce aduc jăluitorii din țera turcescă i din Dunăre și din bălțile ce se varsă din Dunăre, că nici o dată supărare de vre-un avaet nu ar fi avut, iar acum s'ar fi nărăvit și căpitanul acei plăși de le ia totdeauna câte parale 20 la sută de oacă pesce, care acest obiceiü mai dinainte vreme n'au fost, făcând cerere jăluitorii, ca cu luminată porunca Măriei tale să fie apărați de acéstă supărare. Decî fiind-că pentru acest fol de luări sunt popriți neferii, beșliii i căpitani și toți slujbașii prin poruncile Măriei tale, ce sunt date către Dumnélor ispravnicii județului, ca să nu îngăduiască pe nimenea cât de puțin a lua, nici de la pescari, nici de la buțile cu vin i rachiü, nici de la alte mărfuri, căci Dumnélor se vor învinováți, de aceea găsec cu cale să fie luminată porunca Măriei tale către Dumnélor ispravnicii județului, ca să cerceteze acósta cu scumpătate, și ceea-ce va fi luat acest căpitan de plasă

Negreșit că nu lipsesc cărțile domnesci, ordonând încetarea micelor abuzuri. Așa, la 19 Iunie 1819 Al. N. Suțul dă un nou nizam la polcovnicii și căpitani și alți slujbași, ordonându-le să nu facă jăfuirii și nedreptăți locuitorilor ¹. Dar ascultați funcționarii de asemenea ordine, când ele erau emanate de la o domnie însăși jacașă și nedreptă și contrasemnate de logofeți, vornici și vistieri, tot de o trampă?

*

Două categorii de funcționari administrativi au mai dat ocaziuni de acte publice de la Al. N. Suțul: *postelniceii* și *Iamacii*. Este cunoscut abuzul ce se făcea cu crearea de postelnice. Ca să înceteze asemenea abuzuri, Al. Suțul ordonă, în 3 Februarie 1819, caimacamului, tuturor ispravnicilor și biv vel vornicului al poliției București, să se iee de la mâna tuturor *postelniceilor «sineturile»*, adecă actele de rinduire, atât vechi, cât și noue și să le trimiță spre control la logofetul de țera de sus Iordache Filipescu, ca să se alegă cei în drept de a rămâne postelnice ².

nu numai să le implinescă cu cheltuiala ce le va fi pricinuit, ci încă să însciințeze și Măriei tale dreptul adevăr, cum au îngăduit impotriva poruncilor Măriei tale a se face acest fel de urmare.—1820, Mai 12.

vel Logofet.

Zemle Vlahiscoe. — Fiind-că ne-am pliroforisit Domnia mea cu încredințare pentru un Udrea Polcovnicul din sud Vâlcea, că se pörtă cu netrebnicie, dând pricină de resvrătire locuitorilor satelor, de aceea volnicim pe sluga Domniei mele zapciu spătăresc, ca luându'l de unde se va fi aflând, să'l ducă surghiun la monastirea Znagovului din sud Ilfov, unde poruncim curioșiei tale egumene de acolo, să'l aibă în bună pază inlăuntru în monastire și fără de al doilea poruncă a Domniei mele slobod să nu fie, iar orânduitalui mumbașir să i se dea adeverință de primirea lui, i saam receh gpd.—1820, Septembre 27.

Vel Logofet.

Cod. XCVI, pag. 187.

1. Cod. XCVIII, pag. 155—162.

2. *Publicatiă la tôte juțelele i la caimacam pentru a strînge sineturile postelniceilor și a le trimite aici la Dumn'luț vel logofetul Iordache Filipescu*

Dumnévostă ispravnicilor ot sud. . . . sănătate. Indată după primirea acestii domnesci noastre porunci, numai decăt să strîngeți tôte sineturile postelniceilor, atât vechi, cât și noue, de la verii ce postelnicele se va fi aflând intr'acel județ, dându-le însă să înțelégi, să nu care cum-va să ascundă cinevași vre-un sinet, orii vechi și noui, căci în urmă care se va afla tăinuitor, să scie că are a rămânea în bir cu dajuicii vistieriei și de la verii-care veți lua sineturi, să le dați adeverința Dumnévostă la mâni și cu fôe anume de fieș-care și câte sineturi au dat, iscalită de Dumnévostă, să le trimeteți aici la Dum-

La câte *mituiri* va fi dat ocaziune și acéstă anquetă ! ¹.

Cu asemenea mijloc a sporit visteria cu 700.000 taleri, țice Naum ; de unde avé înainte *ludete* țerei numai 17.000, cu adăogirea scutelnicilor și al poslușnicilor *casafli*, se ajunsse la cifra de sus.

nélui cinstit și credincios boerul Domniei mele vel logofët de țóra de sus Iordache Filipescu ; vedeți dar, ca cu acésta să nu care cum-va să îndrăsniți a metaherisi Dumnévóstră vre-un alt fel de mijloc interesat, că pe cel care îl vom dovedi, nici un fel de cuvënt de îndreptare nu va avea înaintea Domniei mele și far' dezabava se așteptă urmarea poruncei și fiți sănătoși.— 1819, Februarie 3

Cod XCVI, pag. 12.

1. Cinstit și credincios boerul al Domniei mele Dumnéta vel vornic al politiei, îndată după primirea domnescului nostru pitac, să orânduiescă zapcii ai politiei, ca să stringă tite sineturile postelnicilor, a'at vechi, cât și noue, de la ver-ice postelnicel se va fi aflând ședător în politia Bucurescilor, dându-le însă să înțelégă, că nu care cum-va că ascundă cinevași din ei vre-un sinet, or'i vechi sé i noi, căci în urmă care se va afla tainuitor, să scie, că are a rămănea în bir cu dajnicii vistieriei, și de la ver-icarele se va lua sinetură, să'î dai adeverința Dumitale la mână și cu fóie annme de fieș-care și câte sinetură au dat, iscălită de Dumnéta, să le trimeți la Dumnélui cinstit și credincios boerul Domniei mele vel logofët de țóra de sus Iordache Filipescu, însă să privegheză Dumnéta, ca cu acésta să uu care cumvași să îndrăznescă zapcii politiei a metaherisi vre-un alt fel de mijloc, cici însuși Dumnéta ve'i fi răspundător către Domnia mea, i saam receh gpd. — 1819, Februarie 3.

Cod. XCVI, pag. 12.

Zemle Vlahiscoe. — Fınd-că am miluit Domnia mea pe și l'am făcut postelnicel, i-am dat la mână lui acéstă donnescă a noastră carte, ca să fie sciut și cunoscut, că este în orânduiala postelnicilor și să aibă privileghiul cel obicînuit al scutelei pe drepte bucatele sale de dijmărit și vinăriciū, după orânduiala ce au și alți postelnicoi. Drept aceea poruncim la toți căți se cuvino, ca să cunoscă pe mai sus numitul boerul Domniei mele de postelnicel, i saam receh gpd.—1820.

(pecetea gpd).

Cod. XCVIII, pag. 239.

Carte de postelnicel când se înnoesce

Zemle Vlahiscoe. — Fiınd-că, . . . prin sinet domnesc cel vëđum Domnia mea la mâna lui, scris din lét. . . . s'a'î aflat în orânduiala postelnicilor sub privileghiul cel obicînuit al scutelei, precum au și cei-l-alți postelnicoi, de aceea și Domnia mea întru cea de al treilea de Dumneđu nouă hărăzită domnie a aceștii pravoslavnice țeri. ne-am milostivit și i-am dat la mână lui acéstă donnescă noastră carte, întărind sinetul de mai sus arëtät, spre a fi sciut, că este tot în orânduiala postelnicilor, avënd și privileghiul cel obicînuit al scutelei pe drepte bucatele sale de dijmărit și vinăriciū, precum au și cei-

Modelul de carte de reinnoire a *Postelnicelului* se p \acute{o} te vedea in anteri \acute{o} rele n \acute{o} stre volume ¹.

Cu referin \acute{a} la *iamacii* ai «Ogeacurilor Cur \acute{t} ei gospodăresci ai spă \acute{t} ăriei și agiei», avem anaforoa din 29 Octombrie 1819 ; arătând că se *urm \acute{e} ză* (cu acești iamaci) *un mare catahrisis* și mai v \acute{e} rtos pricinuitor de dărăpănarea satelor. Iamacii se lua \acute{u} altă dată numai când lipseau *neferi* și la alaiuri, dar nu se lua \acute{u} decăt la Bucuresci, ci nu și prin județe. Acum era iamacii până și prin satele din județe, considerându- \acute{i} «*zabiții*» drept scutelnicii. Acesta producea pagubă vistieriei. Se propune lui Vodă casarea *iamacilor* din județe și determinarea numărului iamacilor de lăsat numai la Bucuresci. La 4 Noembrie 1819, Alexandru Suțul aproba propunerea ².

l-alți postelniciei. Ci dar poruncim la toți căți se cuvine, ca să cunoșteți pe-mai sus numitul boerul Domniei mele de postelnicel cu privileghiurile de mai sus arătate, i saam re \acute{c} eh gpd.

Cod. XCVIII, pag. 239.

Carte de postelnicel a lui Pantazi Zorilescu din sud Gorj.

Zemle Vlachiscoe.—Fiind-că Pantazi Zorilescu din sud Gorj, prin sinetul Domniei mele ot l \acute{e} t 1819, Iulie 2, s'a \acute{u} aflat în orânduiala postelniciei, iar acum după pliroforia ce ne-a \acute{u} dat boerul Domniei mele, al 2-lea armaș Vasilache, orânduital cu împărțirea sineturilor de postelniciei la acest județ, cum că numitul Pantazi, după ce i s'a \acute{u} dat mai sus arătatul sinet, s'a \acute{u} întemplat de a \acute{u} murit, dar i-au rămas copii, și nevasta lui a \acute{u} luat în căsătorie de al doilea pe un Dumitrache Cojocăreanu și după încredințarea ce a \acute{u} dat, că este om fără de pricină de dajdie, cerend a fi orânduital în locul mortului Pantazi, de aceea Domnia mea întru cea de al treilea nouă harăzită de Dumneșeu Domnia aceștii pravoslavnice țeri, ne-am milostivit și i-am dat la mănile lui această Domn \acute{e} sca n \acute{o} stră carte, spre a fi sciut, ca este în orânduiala postelniciei, avend și privileghiul cel obi \acute{c} inuit al scutelei de drepte bucatele sale de dijmărit și vinuriciu, precum a \acute{u} și cei-l-alți postelniciei; ci dar poruncim la toți căți se cuvine, ca să cunoșteți pe mai sus numitul boerul Domniei mele de postelnicel, i saam re \acute{c} eh gospod.—1820, Ianuarie 2.

(Pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCVIII, pag. 262.

1. Veți și cartea de postelnicel din Cod. XCVIII, pag. 239 din 1820.

2. *Io Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemle Vlachiscoe.*

Citindu-se înaintea Domniei mele această anafora a Dumnelor boerilor efori ai ispravnicilor, căt pentru iamacii cei ce se cuvine a avea aici în politia Bucurescilor, fieșcare zabet, mai în urmă se va face cuviincioșa chibzuire și întocmire. Iar pentru iamacii de afară, de prin județe, poruncim Dumnelor

Intră în vederile lui Al. Suțu îmbunătățirea finanelor, căci de ele beneficia numai el.... Sporirea venitului țerei nu aducea nici un bine pentru biata țară, ci intra în punga lui Vodă și de la el se vărsa în mari sumi și la Constantinopole și se făcea partea leului și consului rusesc Pini.

Ca măsuri administrative sunt a se considera și actele următoare :

a) Cărți domnesci de apărare de dumbrăvi și păduri. Așa fură Cartea de pădure poprită a lui Iordache Filipescu vel Logofăt de țera de sus, din 7 Martie 1819 ¹. Idem a pădurei Monăstirei Căldărușani, după moșia Cazanesci ², din 12 Martie, anul 1819. Ace de pădure poprită a bisericeii Enei, după moșia Bărcănesci (Ialomița), din 8 Iulie 1819 ³. Asemenea ace a Ecaterinei Popescu pentru pădurea poprită după moșia

vel vistier, să se facă poruncile Domniei mele către Dumnélor ispravnicii județelor, ca luând de la mâinile acelor iamacii, teșcherelele ce vor fi având, să le trâmăță aicea la Dumnéluși vel cămăraș, iar pe dônșii să-și așede în dajdie după cuviință.—1819, Noembrie 4.

(L. S. D.)

Vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 331.

Prea Înălțate Dómne.

La catastisele catagrafieii ce au venit după la unele județe, vedem că se arată și iamacii ai ogeacurilor Curței gospodărescii, ai spătărieii și agieii, cari iamacii sunt ómenii cu stare bună și hrăpiții de prin sate. Cunoșcem însă, că cu acesta se urmăzează un mare catahrosis și mai vértos pricinuit de dărăpănarea satelor, căci și de s'au urmat din vechime, această numire de iamacii, dar îi avea pentru că era suma isnafurilor puțină și la alaiurii lua pre acei ómenii întru întocmirea alaiurilor și osebit îi avea numai aicea în politia Bucurescilor, iar nu și pe la județe. Acum după ce suma calarilor sunt cu îndestulare, apoi au și osebiții iamacii, și aicea în politia Bucurescilor și prin satele județelor meta-hirisindu-și zabiții întru închipuirea scutelnicilor, lucru neobiceinuit și supărător, fiind și pricina de pagubă Domnesceii visteriei.

De se va găsi cu cale de către Înălțimea ta, să se dea poruncă, unde se va cuveni ca mai întâiu să se facă întocmire, câte câți iamacii să aibă a ținea fieșcare zebit, cari iamacii să-și aibă numai aicea în politia Bucurescilor, iar cei după afară, de prin satele județelor să se lepede în dajdie. Iar hotărîrea rămâne a se face de către Înălțimea ta, având poruncă de urmăre.—1819, Octombrie 29.

Grigore Ghica, Barbu Văcărescu, Constantin Bălăceanu, Grigore Filipescu, Grigore Băleanu.

1. Cod. XCVIII, pag. 116.

2. Cod. XCVIII, pag. 120.

3. Cod. XCVIII, pag. 164.

Popescii (Ilfov) din 10 Noembrie 1819 ¹. Asemenea dumbrava păzită a biv vel medelnicerul Răducanu Tocilescu, după moșia lui Vêneta, din 13 Martie 1820 ². Idem a monastirei Plătărescilor din 12 Octombrie 1820 ³, etc.

b) A îndemna pe țărani să facă la timp arături și semănături era lucru obicinuit și se face și sub Alexandru N. Suțul.

Mai puțin obicinuit era ordinea dată în Februarie 19, anul 1819, obligând pe proprietarii de livezi și grădini, să curețe omițele după pomi și să le arde ⁴.

CAP. VII.

Justiția sub Alex. N. Suțul

În urma recentei aplicări a Codului Caragia, nu avea Al. Suțul de a se gândi la o mare prăvilă. Justiția continua a se da prin cunoscutele dregătorii și anume:

a) *Judecătorul de județ*. Sentința acestuia nu împedică ca și ispravnicii să se amestece în *pricinile* dintre județeni. Ba, ce e mai mult, Al. N. Suțul recunoscuse dreptul de a judeca și polcovnicilor de județe, însă numai în procese până la 20 lei valoare. Județul de Câmpul-Lung și de Ocnele-mari încă aveau dreptul de judecătorești de prima instanță. Acte de judecătorești fac, în plaiuri, și vatașii respectivi. Tot mai exista și judecata logeș breslelor și apelul lor la vel cămăraș.

1. Cod. XCVIII, pag. 184.

2. Cod. XCVIII, pag. 260.

3. Cod. XCVIII, pag. 302.

4. Cinstite și credincios boerurile al Domniei mele Dumnéa vel spătare, fiind-că între alte jăvini vătămătoare și stricătoare rodurilor, sunt și omițele, cari fac multă stricăciune la pomi, din condicile Divanului, am luat pliroforie, că la vreme când se află omiți multe, precum se află acum plini pomii, mai cu osebite de cât în alți ani, au fost dat nizam a se curăți, de aceea poruncim Dumitale, să dai strașnică poruncă, în plășilo mahalalelor, la toți de obște, ca fieș-care stăpân cu grădini să curețe omițele din pomi și curățându-le să nu le arunce jos la pământ, ca în urmă iarăși să învieze, ci să le arde cu foc, la care acesta să i sileșci cu zapcii Dumitale a urma și fără de voia lor, fiind și pentru însuși al lor folos, tolco pisah g.pd.—1819, Februarie 19.

Cod. XCVI, pag. 16.

Urmază deci conclusiunea, că o definitivă separațiune a puterii judecătorești de cea administrativă, tot nu există. Să nu uităm de a aminti că și *Polcovnicii* de județe aveau drept de a judeca în prima instanță procese până la o mică sumă.

b) Departamentele cunoscute din Bucuresci și Craiova continuă a fi instanțe de apel, dar și *inițiare*, în *pricinile* ce li se trâmtea în cercetare de către Divan și de Domnitor.

c) Pe lângă aceste două categorii de tribunale mai continuă a judeca și *Aga* și *Spătarul*, având fie-care alipit câte un judecător. Evident că aceste instanțe judeca procese de mică valoare, de bătăi, certe și mai ales dintre orășeni. Cu referință la tribunalul spătăriei, la 1 Februar 1820, Al. Suțu dete un nou nizam, propus de vel spătar. ¹

1. *Iw Alexandru Nicolae Suțul Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Datorie a stăpânirei neapărată este de a cunoște chipurile de catahrisic ce se urmază și a le radica din mijloc, ca să nu se bănuiască dreptatea, dar iarăși asemenea datorie netăgăduită are stăpânirea de a găsi mijloce, prin care nu numai mai cu asupră să se întemeze dreptatea supșilor, dar încă a fi și înlocuitoare de a'și dobândi fieș-care dreptă cererea sa, fără prelungiri și străgănări pricinitoare de mai multă pierdere de vreme și cheltueli zadarnice; aceste mijloce înlesnitore, găsiindu-le Dnmuelui cinstitul și credinciosul boernl Domniei mele biv vel banul Grigorie Brăncoveanu, epistatul spătăriei, și arătându-le printr'acastă anafora, le-am găsit potrivite întocmai, cu bună cugetare și voința Domniei mele. Drept aceea dar și cunoscându-le însărcinate asupra buneii îngrijiri a Domniei sale, întărim Domnia mea anaforaocă această și poruncim, să se pue în lucrare întocmai după cum mai jos se arată și după caidul ce se urma mai dinainte, și Dumneța vel logofete de țora de sus, să le faci scinte prin Domnescile noastre cărți către ispravnicii tuturor județelor. 1820, Febrnar 15.

(pecetea gospod.)

vel Logofet.

Cod. XCV, pag. 276.

Prea Înălțate Dómne,

După ce din bună-voința Măriei tale m'am însărcinat cu dregătoria spătăriei, luând seama asupra întocmirilor ei, am vedut un înminat pitac al Măriei tale de la lét 1819, Noembre 18, prin care între alte coprindețore bune și vrednice de laudă povățurii, în sfârșit se coprinde și acesta: a nu se mai trimite mumbașir cu volnicie de la spătărie prin județe, pentru împliniri de bani decât numai când prigonitorele părți de acolo, judecându-se mai întâiu la ispravnicii județelor și neodihniindu-se pre alegerea Dnmnelor, se vor arăta cu jalbă către Măria ta și acea jalbă se va orândni în cercetarea judecătorei spătăriei și se va da isbrânire de la spătărie. când și atunci dându-se vre-o volnicie după trebniță, nu numai să se vorbească în volnicie prin marifetul Dnmnelor ispravnicilor, ci să se și îndatoreze mumbașirul, ce se va orândni,

Fostul marele Ban Gr. Brâncoveanu este acum epistat al spătăriei. Măsurile ce el propune au de scop activarea căutărei proceselor.

ca mai întâiu să se înfățișeze la isprăvnicat și apoi să facă urmare poruncei, pentru care arăt Măriei tale, că porunca Înălțimei tale bună este și sfântă și urmază să fi dat pentru niscareva urmări rele, ce se vor fi făcut către mumbașirii spătărescî, dar sluga Măriei tale vădînd jîlbile ce se dau pe tôte zilele de către cei ce au a lua de la un'î alții rîi de plată și socotind că s'ar cuveni o deslușirie la porunca ce este dată prin pitac. cu îndrăsnolă fac Măriei tale cunoscut câte-va pricinî, ca să chibzuescî Înălțimea ta. 1) (să dic așa) un împrumutător cu datornicul său, amîndoi dintr'un județ, se judecă la isprăvnicat; împrumutătorul nemulțămindu-se alergă la stăpînire cu jalbă s'î la spătărie pentru mai înlesnire ca la un obștesc zabit, spătăria nu are ce isbrînire să dea, fiind-că pârîtul lipsește, fără cât cerînd de la jăluitoar zapisul de împrumutare și adevorîndu-se că are a lua de la pârîtul, trebuesce să trimită mumbașir, prin scire de isprăvnicat, a'î aduce în judecată aici, unde după înfățișare rămîind bun dator, plătesce, dar dovedîndu-se că s'au adus după pără neadevărata, se îndatoréză pârîșul de'î plătesce cheltuiala, după vechea întocnire ce este. 2) Un arendaș de moșie s'î neguțător, are a lua de la unii alții locuitorî de afară, se arată cu jalbă că au cercat prin isprăvnicat și nu au aflat împlinirea, spătăria atunci urmază a orîndui mumbașir să mîrgă dimpreună cu jăluitoarul și prin marifetul Dumnelor ispravnicilor, adecă prin înfățișare înaintea Dumnelor de la cei ce se dovedesc că este datorie adevărata, se face împlinire; iar cât dic că au a răspunde, se aradica de mumbașir cu alegerea ispravnicilor și se aduc la spătărie, unde iarăși înfățișîndu-se, de rămîn bunî datorî, plătesc, iar de au fost rîi trașî de pârîșî, asemenea le plătesce pârîșul cheltuiala, căci de vor rămînea cei ce au a da silnicî de plată numai pe cercetarea unei judecătî de către care și pot fi diiafendipsiți fără o grija de mumbașir, de la o mai mare judecată nu vor mai plăti nici o dată. 3) Unî chiar locuitorî aici în politia Bucurescilor, se arată la spătărie cu jalbă că are pricină de judecată pentru datorie și pârîșî se află afară în județe; se cuvine spătăria să le lepede jalba și să'î trimită la isprăvnicat mai întîiu, să se judece și să supue pe pârîșî în mai multă cheltuială, când cei ce rămîn de judecată, plătesc drîptă cheltuială și treapădul mumbașirului. 4) Alții avînd să dea se ascund și âmbă din loc în loc, cei ce au să ia, priveghéză, și îndată ce'î află, alergă la spătărie, spătăria atunci și de dă volnicie la mâna mumbașirului coprinđetore după vechiul caid prin scirea ispravnicatului, dar îl povățuesce de merge drept la locul unde se află pârîtul, ca nu cumvașî cu mergerea pe la isprăvnicat să se zăbovescă și pârîtul într'acosta aflînd să dorască, iar după ce pune mâna pe dînsul și este întreat, îșî are la mîna luminare coprinđetore, volnicie. Acestea Măria ta și altele asemenea felurimî de întâmplătore pricinî se arată necurmata la spătărie asupra de împlinirî de datorî, care spătăria tôte teorisîndu-le după vechea slobođenie ce au avut, caută a urma trimiterea mumbașirilor cu volnicî după caidul, care prin scire de isprăvnicat, care prin marifet de isprăvnicat, s'î cum pricina povățuesce, căci de multe orî se întâmplă silnică a trîmite spătăria mumbașir și fără de scire s'ou marifet de ispravnicî, orî pentru căci acela este bănuială că se ocrotesc de ispravnicî, s'ou slujbașî ispravnicilor, s'ou pentru căci este un om, cu care de loc nu au a face ispravnicî, cum am đice, nu e nici birnic nici altă brîslă

d) *Sudiții*, în procesele ce au cu *raialele*, ori vice-versa, adresează reclamațiunile lor la *Ispravnicatul streinilor* și în apel ori și de la început, în procesele de valoare, la *Departamentul streinelor pricini*, nu de mult creat.

e) Apelul de la *departamenturi* se judecă de Divanul domnesc, une-ori sub președinția lui Vodă, dar mai adese fără de el. Opiniunea Divanului e supusă aprobării lui Vodă prin anafora.

Indată după sosirea lui Al. N. Suțu în București se face primirea ori reînnoirea personalului tuturor judecătoriilor de județe ¹.

De și nu am aflat minuta reînnoirii personalului *Departamenturilor* de 7, de 8 și de criminalion din București, nu este nici o îndoială că acesta s'a făcut (cum s'a făcut și pentru Craiova) la departament de 4 și de criminalion (doară câte-va zile mai târziu) în 18 Februarie și în 11 Martie 1819 ².

Personalul numit în Februarie și Martie la diverse departamente primesce modifițiuni frecvente în 1819 și 1820. Iacă un mod curios de *alegere* a unui judecător și de înlăturarea altuia vechiu :

Iw Alexandru Nicolae Suțul Veevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe

Dumnéta vel logofăt de țera de sus, după arătarea ce ne faci printr'acesta anafora, milostivire făcând Domnia mea asupra jăluitarului, poruncim să se orânduască judecător la vre-un departament în locul altuia, ce se va găsi cu cale.—1819, Noembrie 23.

(L. S. D.)

Vel Logofăt.

Cod. XCII, fila 612.

supusă ispravnicilor și sub oblăduirea Dumnélor și Inalta Măriei tale înțelepciune chibzuindu-le toate imi vei da luminată poruncă de urmare ca să nu rămâe cel ce au luat în necazul neînlesnirii cu a li se implini dreptul lor de la cei îndărătnici și răi de plată, iar anii Măriei tale mulți și fericiți.—1820, Februar 1.

Vel spătar.

1. Veți Cartea de judecătory de județ din 20 Ianuarie 1819. Cod. XCVII pag. 43.

2. Veți actele în Cod. XCVIII pag. 105, 119. Nu le mai aducem, că sunt asemenea cu cele publicate în volumele anterioare. În Codul acesta XCVIII se pot vedea și diverse cărți de numiri de «Condicar de jălbi» la Divanul Craiovei (18 Februarie 1819, pag. 106), de cei 8 logofeți, pentru scutirea lor și a bucatelor lor de dări și dreptul la 1 lude străin și unul dintre dajnicii vistieriei. (1819 Arilie 17, pagina 129). Veți la pagina 130 Carte de condicar la Craiova din 17 Aprilie 1819. Asemenea de *treți* logofăt la departamentul de 4 din Craiova, din 1819 Octombrie 21, pagina 180. Asemenea carte de portar la Craiova, din 19 Martie 1820 pagina 246.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale ce ni se dă la acéstă jalbă a lui polcovnicul Grigore Basca, facend cercetare, am văđut că jalba și plângerea lui este că se află în desăvêrșită scăpătăciune și săiăcie, *nechivernisit* de mulți ani, și rugăciunile lui este de a se orândui la vre-un departament, ca cu lefușora ce va lua-o să'și întâmpine hrana cea de tóte ăilele. Decî jăluitorul fiind destoinic de acéstă tróbbă, cu cuviință este a dobândi mila Măriei tale, ca să se orânduiască judecător la un departament. Și rămâne la milostivirea Înălțimeii tale.—1819, August 25.

vel logofăt.

Decî, sărăcia și chiverniséla sunt titlurile pentru a ajunge judecător la orî-care departament !¹.

La «*logofetia pricinelor străine*» este orinduit în 1820 Iulie, judecător paharnicul Const. Cozone în locul lui biv vel hatmanul Const. Caridis ².

1. Iacă încă un cas identic cu cel descris :

Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Dumnéta vel logofeto de țera de sus, după pliroforia ce ne faci printr'acéstă anafora, milostivire făcend Domnia mea asupra jăluitorului, poruncim Dumitale, ca la orî-care din departamenturî și în locul verî-căruia din judecătorî vei socoti Dumnéta, să se așede jăluitorul judecător.—1819, Septembrie 14.

(pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 426.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimeii tale ce mi se dă la acéstă jalbă a sardarului Stroe, făcend cercetare, m'am pliroforisit că jalba îi este că e adevêrat sărac desăvêrșit, împresurat cu copii și dator, încă se află lipsit și de hrana vieței, și cererea lui fiind de a fi miluit cu vre-o chiverniséla să i judecător la vre-un departament, după a sa stare i se cuvine, fiind vreda.c de a dobân i milă. Ci sa se vađă de către Măria ta judecătorîi, și care se va socoti de Măria ta a se scóte, mi se va da luminată poruncă a se pune jăluitorul.—1819, Septembrie 1.

Gheorgache Filipescu vel logofăt.

2. *Iw Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Cinstit și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta vel vornice Constantin Filipescule, nazirule al casei leflor, fiind că la logofetia pricinilor străine am orânduit Domnia mea judecator pe paharnicul Costache Cozone în locul Dumnéluî biv vel hatman Constantin Caridis, poruncim Domnia mea ca tótă acea lófă de talerî 250 pe lună, ce lua hatmanul Caridis, să i se dea Dumnéluî paharniculuî Cozone cu începere de la 15 ale acestei următore lunî Iulie, tolco pisah gpđ.—1820, Iulie 16.

(pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 167.

Pe lângă Cozone mai este judecător la acelaș de curând înființat departament și un alt boer, biv vel clucer Dumitrache ¹.

Importanța Departamentului streinelor pricinii crește pe totă ȕioa, pe măsură cum creștea influența consulilor în țeră. Acest nou organ de justiție coprinde, pe lângă marele logofet, doi judecători și o cancelarie cu trei logofeți «statornici și nestrămutați», cu totul deosebiți de logofeții Divanului Domnesc ².

1. *În Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta vel logofete al străinilor pricinii i Dumnéta biv vel clucere Dumitrache, judecătorule al celui departament, fiind-că în locul Dumnéului biv vel hatman Constantin Caridis am orânduit Domnia mea judecător la acel departament pe Dumnéului biv vel paharnicul Costache Cozone, să faci Dumnéta cunoscut printr'acest domnesc al nostru pitac și poruncim ca cu toții dimpreună îmbrățișând tréba, să aveți a căuta judecățile cu datornica unire, silență, și după dreptate sirguindu-vé a da sfêșit pricinilor fără întârziere, ca să nu pricinuiască cheltueli celor ce se prigonesc cu întârzierea și perderea de vreme, tolco pisah gpd.—1820, Iulie 15.

(pecetea gpd.)

Vel logofet.

Cod. XCVI, pag. 165.

2. *Pitac către nazîrul casei lefilor pentru lefile logofeților Departamentului străinilor pricinii.*

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele Dumnéta vel vornice Constantine Filipescule, nazârul al casei lefilor, fiind-că prin întărirea ce am dat Domnia mea, de la 14 ale trecutului Maiu, la anafora Dumnéului vel logofetul al străinilor pricinii, s'au orânduit la Departamentul aceștii logofeții trei logofeți statornici și nestrămutați în câtă vreme își vor pazi datoria lor fără de cusur, însă pe Gheorghe Urlățeanu, ce 'l-am cinstit Domnia mea cu caftan de al 3-lea logofet al aceștii logofeții, iar în hrisovul logofeției are numire de notar, i pre Costache Melicescu condicar și pe Nicolae logofetul ajutor la amendoi numiții, ca să se caute trebile ce se săvêșesc de la departamentul aceștii logofeții cu totă buna orânduială, iată printr'acest Domnescul nostru pitac le orânduim și léfă pe lună însă lui al 3-lea logofet talerî 70 i condicărului pe lângă talerî 20, ce lua mai nainte ca un logofetel de divan, i mai adăogăm Domnia mea încă talerî 20, ca să i se faci talerî 40 pe lună, și logofetelului ce este orânduit acum din noi talerî 30, și fiind-că acești logofeți câte trei nu au nici o inclinare cu logofeții Divanului, după cea întărire a Domniei mele, ce s'au dat la 14 ale trecutului Maiu, ci sunt osebiți ai departamentului logofeției pricinilor străine, poruncim Dumitale, să urmeză a le da în mânilor lor numita léfă pe fieșcare lună de la casa lefilor, cu începere de la qi'ntéii a următorului Iunie —1820, Iunie 31.

(pecetea g-pd)

vel Logofet, biv vel stolnic.

Cod. XCVI, p. g. 160.

Judecătorii departamentelor din Craiova se jăluiesc, în Martie 1820, că nu pot trăi și rămânea ómenii cinstiți cu lefile ce li se dau. Ei

În Alexandru Nicolae Suțu Voevođ i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Cunoscut fiind Domniei mele că pricinile, ce prin cercetare se lămuresc la departamentul acestei logofeții, sunt nearmate și cu atât mai delicate cu cât sunt inclinate cu supușii străinilor curți și voiind Domnia mea a lua o stare mai bună departamentului acesta și mai temeinică, spre a'și avea mai multă înlesnire la căutarea trebilor, în cât și rostul lor să se păzescă nezmintit și săvârșirea să se dea cu bună deslușire, am primit Domnia mea toate cele ce mi s'arată de către Dumnélui vel logofétul printr'acéstă anafora ca și hotorâm să aibă acest departament de acum înainte trei logofeți, însă un al treilea logofét, ce se numesce în hrисov și notar, un condicar și un alt logofét ajutor la scris, aceștia câte trei să nu fie nici cum înclinați cu ceii-alți logofeți ai Divanului Domniei mele, ci osebiți pe séna acestui departament după alegerea Dumnélui vel logofétul al străinilor pricinii și sub ascultarea Dumnélui, cari să fie apurarea s'atornicii și neclintiți în câtă vreme își vor păzi datoria lor cu totă supunerea, credința și sirguinta, iar dovedindu-se vre-unul dintr'înșii cu urmare împotrivă, atunci isgonindu-se acela să se orânduiască altul în loc, iarăși după alegerea și arătarea ce va face stăpânirei Dumnélui vel logofétul al acestui departament și lófa lor au să și-o iee de la casa lefilor după rânduiala ce le vom face cu osebit pitacul Domniei mele, de care poruncim Dumitale vel logofete de téra de sus, să se facă și cerutele două cărți ale Domniei mele, una pre numele arétatului Costache Milicescu condicarnul, și alta cu nume deschis, în care să se trecă cel ce va alege Dumnélui vel logofétul al departamentului acestuia.— 1820, Maiu 14.

(pecetea g-pd)

vel Logofét.

Cod. XCV, fila 95.

Prea Înălțate Dómne.

Incă de la trecutul lét 1816, după cererea ce prin anafora au făcut Măriei sale Domnului Ión Caragea, vel logofétul al străinilor pricinii, de atunci de a se orândni un logofetel ajutor acestei logofeții la scrisul notelor și anaforalelor, la trecutul în condică și la alte neînconținute corespondenți și scrisori ce are acéstă logofeție, după care prin pitacul Măriei sale s'au și orânduit un Costache Milicescu, logofetel de Divan, a păzi napristan la departament pentru trebile ce se urmază neincetat, care logofetel de atunci și până acum 'și-au păzit nelipsit datoria sa, ușurând intru toate pre notari și țind condicile curate și cu orânduială de toate câte se urmază la acéstă logofeție, cu care a sa sirguintă și supunere este apurarea trebuinc os acestei logofeții, fiind că are totă sciința de câte trebii s'au urmat și care ce sfârșit a luat intr'acéstă diastimă până acum, mai vêrtos că au învățat orânduiala trebii cum să se urmeze iăr'de smintéla pentru ca să fie de acum înainte nestrămutat de la acéstă logofeție și pentru mai bună înlesnire a trebilor, fiind-că de multe ori se întemplă trebii multe de ale cinstitelor consulaturii și nu este îndestul numai acésta, nié rog Măriei tale, că de se va găsi cu cale de către Înălțimea ta, osebit de notarul acestei lo-

cer ca aceste lefi să li se sporéscă. Barbu Văcărescu vel Ban, la 31 August 1820, arată, că cu adevăr nu aŭ cu ce trăi, cu 50 taleri pe lună. Incă din Martie, Vodă promite prin Barbu Văcărescu și prin biv vel spătarul Gh. Suțu, prim caimacam, sporirea lefilor. Barbu Văcărescu propune, ca boerii judecătóri, să mai aibă rébdare până ce se va mai îndrepta casa lefilor, care e datóre, căci la câte 8 departamentări (de la cele 2 departamente) să li se mai adaoge câte 50 taleri pe lună de om (Cod. 100, pag. 440).

La 2 Septembre 1820 se face sporirea de lefi¹.

Asemenea sporire de léfă se face și la departamentele din Bucuresci.

Prima carte a lui Al. N. Suțu adresată Divanului, în interesul căutării judecăților, sună așa :

Iă Al. N. Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cinstiților și credincioși Dumnévóstră veliți boeri ai Divanului Domniei mele, cea mai d'întéi și neapărată datorie atât a Nóstră cât și a Dumnévóstră, este de a căuta și a păzi dreptatea norodului, carea se alege și se descopere printr'al judecăței mijloc și printr'a sa amăruntă cercetare, care urméză a se face de către judecătóri cu adâncă luare aminte; acéstă dar urmare fiind datorii și înși-vé Dumnévóstră a o pune în lucrare la pricinile de judecăți ale no-

gofeții, să se mai facă alte două cărți, adecă una pre numele numitului Costache Melicescu, condicarul, și alta cu numele deschis pentru alt logofețel ce'l vom chibzui de destoinic a fi ajutori, cari cărți să aiba tot același privileghiū ca și cărțile logofeților Divanului și léfa să li se orânduiască de la casa lefilor pre cât se va bine chibzui de prea Inalta înțelepciunea Máriei tale. — 182), Maiū 1.

vel Logofët.

1. *Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.*

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele Dumnéta biv vel logofete Scarlate Grădiștene, nazirule al casei lefilor, pentru 8 judecătóri departamentări de la amëndoué departamenturile ot Craiova adecă cel de 4 și cel de criminalion, poruncim Domnia mea să li se facă adaos lefi pe lângă câte taleri 50 ce luaū pe lună, încă câte taleri 50, ca să se facă câte taleri 100 de fieșcare judecătór pe lună, așe jându-se la calastih cu acéstă orânduită léfă de taleri 100 de la d'întéi a aceștii următóre luni Septembre, tolco pisah gospod.-- 1820, Septembre 2.

(pecotea g-pd)

vel Logofët.

rodului, ce se orânduiesc la Dumnevoastră, care fiind-că se izvodesc neconținut în felurimă de prigoniri, urmază ca să aveți îndemănare de vreme destulă, spre a le putea căuta cu deamărunț; de aceea poruncim Dumnevoastră, ca în zilele cele orânduite a căuta judecăților, ce se orânduiesc în cercetarea Dumnevoastră, să vă adunați nogreșit cu toții aici la Domneșca noastră Curte, la trei césuri și jumătate din zi, spre a căuta tróba până la 8 césuri din zi, cercetând pricinile de judecăți după pravila pământului fără câtuși de puțină voi veghiată sói părtinire (căci judecata este a lui Dumnezeu), și fără prelungire ca să nu se zăbovescă aici ipotesiarii cei după afară, cheltuindu-se în zadar și pierdându-și trebile caselor lor; de care poruncim Domnia mea și Dumitale vel logofete de țera de sus, să îngrijesci după a Dumitale datorie de a se păzi acest nizam întocmai fără câtuși de puțină strămutare.

Cod. XCVI, pag. 5.

La 18 Februarie 1819, noul Domnitor ordonă ca să se adune Divanul diminéța la 2 césuri din zi (8 ore europene), căci ziua s'a mai mărit și trebuie să se siléscă cu tot modul a grăbi darea hotărîrilor, ca să nu zăbovescă în cheltueli pre cei în proces ¹.

În anul următor, 1 April, Al. Suțu ordonă boierilor veliți să se adune la Curte la 1 oră din zi (adecă la 6 ore diminéța) și se caute de judecată neuniți până la 5 ore din zi (11 ore ante-meridiane), fiind-că ziua s'a mai mărit... ²

1. *În Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Cinstiților și credincioși Dumnevoastră veliților boeri ai Divanului Domniei mele, cu tóte că în trecuttele zile, prin osebit pitac vi s'a dat porunca Domniei mele, ca să vă adunați la trei césuri din zi diminéța aici la Domneșca noastră Curte, ca să căutați pricinile de judecăți ale norodului ce se rânduiesc de la Divanul Domniei mele în cercetarea Dumnevoastră, dar fiind-că acum ziua s'a mărit și pricinile de judecăți s'a înmulțit, să începeți a vă aduna diminéța de la 2 césuri din zi și să căutați judecăți până la césuri, silindu-vă în tot chipul spre a se da sfârșit mai în grabă, spre a nu se zăbovi și a se cheltui ipotesiarii în zadar, tolco pisa h g-pd.—1819, Februarie 18.

(pecetea gospod.)

vel logofet.

Cod. XCVI, pag. 14.

2. Cinstiților și credincioși Dumnevoastră veliților boeri ai Divanului Domniei mele, cea dintâi și neapărată datorie a oblăduirei după cuviință este de a se căuta și a se păzi dreptatea norodului, care se alege și se descopere prin mijlocul judecăței și printr'a sa amăruntă cercetare, ce se urnoză a se face de către judecători cu adâncă luare aninte, acéstă dar urmare fiind dorita și înși-vé Dumnevoastră a o pune în lucrare la pricinile de judecăți ale norodului, ce se orânduiesc la Dumnevoastră, care fiind-că sunt multe, urmază ca să aveți

Fiind bolnav, cu puține zile înainte de mórtea sa grabnică, Al. N. Suțu mai adresază un nou apel personal la principalii membrii a Divanului, halea și mazilu, să se adune la Curtea domnască, să grăbescă a da sentințe ce așteptă de mult timp cei în judecată. Al. N. Suțu adresază un asemenea apel-ordine și deosebit, numai la Divanul său ¹.

îndemânare de vreme îndestulă spre a le putea căuta cu deamăruntul și fiind-că acum dîna s'a mărit, poruncim Dumnevóstră ca în zilele cele orânduite a căutării judecăților, să ve adunați negreșit cu toții aici la Domnesca noastră curte la un cós din ȕi, spre a căuta tréba și a cerceta pricinile judecăților pînă la 5 césuri din ȕi, ca să nu se prelungescă pricinile și să se zăbovescă ipotesiarîi, cheltuindu-se și pierdendu'și vremea în zidar, tolco pisah gpd.—1820, April 1.

vel Logofët.

Cod. XCVI, pag. 117.

1. Iacă aceste acte :

Iw Alexinlu Nicolae Suțu Voevod i gospolar Zemle Vlahiscoe.

Prea osfinția ta părinte mitropolit al Ungrovlahiei și Dumnevóstră cinstiților și credincioși veliților boeri ai Divanului Domniei mele, Dumnéta biv vel bane Grigorie Brâncovene, epistatule al spătariiei, Dumnéta vel bane Constantine Crețulescule, Dumnéta biv vel bane Grigorie Ghica, Dumnéta biv vel bane Barbule Văcărescule, Dumnéta vel vist ere Grigorie Filipescule și Dumnéta vel postelnice Iacovache Rizu, fiind-că pricinile obștesci s'aun înmulțit în cât nu se pôte trece cu vederea, nici cea mai mică prelungire, ci este de mare trebuință a se da în grabă săvêrșire la tóte după dreptate, ca să nu pătimescă norodul, de aceea poruncim Domnia mea să ve adunați de astă-ȕi înainte cu toții la domnesca noastră curte și cu luare aminte cercetând pricinile obștesci să dați lămurită și deslușită hotărîrea Dumnevóstră în scris după dreptate cu sciuta Dumnevóstră râvnă și iubire de patrie, tolco pisah gpl.—1821, Ianuar 15.

(pecetea gpd.)

vel Logofët.

Cod. XCVI, pag. 197.

Iw Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospolar. Zemle Vlahiscoe.

Cinstiților și credincioșilor veliți boeri ai Divanului Domniei mele, vêdute sunt de Dumnevóstră mulțimea pricinilor de judecăți ale norodului ce s'aun zăticit altă dată care în adevêr cere isbrânire neprelungită, ca să nu se stingă cu cheltuiala adăstând aici în vreme de iarnă, de aceea poruncim Domnia mea, ca fără preget să ve adunați pe tóte ȕi ele cu toți aici în Domnesca noastră curte și cu tótă silința să le căutați pricinile cu scumpă cercetare, luare aminte și iubire de dreptate și prin anaforale să dați săvêrșire ca să pótă cei prigoniți ași căuta și de alte interesuri ale caselor lor, tolco pisah gpd.—1821, Ianuarie 15.

(pecetea gpd.)

vel Logofët.

Cod. XCVI, pag. 197.

Să aducem acum la sciință unele dispozițiuni luate, prin cărți Domnesci ori și hrisóve, în ordine cronologică :

a) *Prea Înălțate Dómne.*

Dumnóluī căminar Iancu, ispravnicul străinilor din două-spre-șeco județe, trimite la visterie acéstă alăturată însciințare, arătătoare, că după anânarea ponturilor așeșorei acestor străini să se facă cunoscut la logofeția Divanuluī Măriei tale, a se orândui tóte pricinile străinilor la al lor ispravnicat, cum și la gonirile ce vor fi avënd pământeni cu străini ce sunt șeșetori pe afară, pe la județe, să se orânduiască și la Dumnélor ispravnicii pământeni și la ispravnicatul străinilor. Dréptă și cu cale este rugăciunea ce face Dumnóluī, spre a nu se aduce nici un fel de smăcinare străinilor din partea dregătorilor pământeni, cari negreșit nu pot primi și către străini tot cu aceeași ocrotire cu care se află către cei de sub a Dumnélor ocârmuire. Dar eū, plecata sluga Măriei tale, đic că acéstă cerere se cuvine a se pune în lucrare numai pentru pricinile ce se vor urma între străini cu străini, care să se orânduiască la ispravnicatul lor și de vor fi întru depărtare de ispravnicat, se vor căuta de către orânduitul ispravnicatuluī, prin porunca ce i se va trămite, după care acésta vor rămânea străinii întru tóte căderile alăturații ocârmuirilor ce li s'aū orânduit. Dar la pricinile ce se vor urma pe la județe între pământeni și străini, să se orânduiască numai la ispravnicatul județuluī, nu numai pentru că acel ispravnicat avënd cel înteiū loc al stăpânirei, se cuvine să fie și întru tóte sêvșitor și indestulător obștiei, ci pentru că este și peste puțință a se însoți la cercetare amëndoué ispravnicaturile, aflându-se acest ispravnicat al străinilor depărtat de tóte cele-l-alte și nici că se cuvine a orândui vechiliī însoțiți la oblăduire cu Dumnélor ispravnicii pământenilor. Asemone și la pricinī englimatica s'ī nu se amestece acel ispravnicat, fiind osebită orânduială la acésta pentru tóte stările sālășluitarilor țorei; ci dar în ori-ce chip se va chibzui acéstă pricină de către Înalta înțelepciune a Măriei tale, se va da otărīre de urmare. — 1819, Septembre 19.

Vel Logofêt.

Asupra acesteī anaforale, Al. Suțu hotărasce :

Chibzuind și Domnia mea cele arătate printr'acéstă anafora de Dumnóluī vel vistier și găsindu-le a fi cu bună orânduială, le întărim Domnia mea ca să se urmeze întocmai și poruncim Dumitale vel logofêt de țera de sus, să faci poruncile Domniei mele, atât la Dumnélor ispravnicii de străini, cât și pe la tóte ispravnicaturile județelor cu coprinderea ce se arată mai jos, spre a le fi sciut în ce chip s'aū otărīt a se face urmare la prigonirile ce vor avea pământeni cu străini, cu atâta însă osebite, că aceia din străini cari, ferin-

du-se de depărtarea locului și de cheltuelile ce urmăză trepădându se la isprăvnicatul lor a'și cere dreptatea, vor primi de bună-voința lor, nesiliți de nimeni, a se judeca la vre-un isprăvnicat de pământeni, ce va cădea mai cu apropiere, să nu fie popriți.—1819, Octombře 17.

(L. S. D.)

vel Logofăt.

Cod. XCII, fila 494

In vedere cu această dispozițiune se dele ispravnicilor, la 29 Octombře 1819, următórea carte deschisă :

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud sănătate. Vě facem Domnia mea in scire, că pentru a se păzi buna orânduială și cumpăna dreptăței, a nu se face năpăstuirii străinilor birnicii in pricinile ce se vor întembla a avea între ei, s'a'ı dat de către Domnia mea nizam, după anaforaşa Dumnélui vel vistieru, ce ne-a'ı făcut la însciințarea isprăvnicatului de străini, că la pricinile ce se vor întembla a avea străini cu străini, să nu se tragă de isprăvnicatul pământenilor, ci isprăvnicatul străinilor să'ı judece și jălbile lor să se orânduiască la isprăvnicatul lor și de vor fi întru depărtare de isprăvnicat, se vor căuta de că're orânduital isprăvnicatului prin porunca ce i se va trimite, după care vor rămănea străinii intru tóte căderile alăturați otcăr-muirilor ce li s'a'ı orânduit, iar la pricinile ce se vor urma pe la județe între pământeni cu străinii, să se orânduiască numai la isprăvnicatul județului, nu numai pentru că acel isprăvnicat, avënd cel intěiũ loc al stăpănirii, se cuvine să fie și intru tóte săvêșitor îndestulărilor obștiei, ci și pentru că este peste putință a se insoți la cercetare amëndou isprăvnicaturile, aflându-se acest isprăvnicat al străinilor depărtat de cele-l-alte și nici că se cuvine a se orândui vechilii insoțiți la oblăduire cu Dumnévóstră ispravnicii pământeni; asemenea și la pricinii englimaticesci, să nu se amestece acest isprăvnicat, fiind osebită orânduială la acesta pentru tóte stările locuitorilor țerei. De aceea poruncin Dumnévóstră, ca după coprinderea ce se arată mai sus, sa fiți următóri la prigonirile ce vor avea pământeni cu străinii, cu atăta insă osebite, ca din străinii cari se vor feri de depărtarea locului și de cheltuelile ce urmăză trepădându-se la isprăvnicatul lor, vor vrea a'și cere dreptatea și vor primi de bună voința lor nesiliți de nimeni, a se judeca la vre-un isprăvnicat de pământeni, ce va cădea mai cu apropiere, să nu fie popriți; și de primire să avem Domnia mea însciințare, și fiți sănătoși.—1819, Octombře 29.

Cod. XCVI, pag 96.

b) Deslegare relativă la mezatul lucrurilor stătătore din județe, in vedere cu «protimisul» :

Zemle Vlahiscoe. — Dumnévóstră ispravnicilor ot sud . . . sănătate. Vă facem în scire, că Diamandi, starostea de neguțătorî de aici din Bucurescî, prin anafora aî făcut arătare Domniei mele, cum că pentru lucrurile cele nemișcătore, care din poruncă gospod se vind cu mezat : moșii, vii și altele, la care trebuința urmóză de se da scire isprăvnicatului spre a face cunoscut atât rudelor vindătorilor. cât și vecinilor celor ce aũ cădere de protimisis, Dumnévóstră nu numai că nici o îngrijire nu aveți a da de scire la toți aceia ce aũ protimisis, ci nici răspuns nu faceți starostiei, și se întéplă cusururî, pentru care mai în zilele trecute, din porunca Domniei mele s'aũ scris Dumnévóstră prin Dumnóluî vel logofétul de țera de sus, ca să fiți următorî a răspunde orî când vi se va scrie de stărostie, și să publicarișiți la toți de obște cărora li se cuvine protimisis, și Dumnévóstră iarăși următorî n'ați fost de aceea strașnic poruncim Domnia mea Dumnévóstră, că de acum înainte, să fiți indatorati a răspunde stărostiei, și a publicarisi celor ce vor avea cadere de protimisis, cum că de ne vom însciința, cum că nu ați publicuit nici ați însciințat stărostiei, când va scrie Dumnévóstră, să sciți cu hotărîre, că orî-ce cusur, séu pagubă se va întépla în urmă după haraciladizma vre-unuî acaret nemișcător, séi vor cere cine-va protimisis cu cuvént că n'aũ sciut de vindare, însu-și Dumnévóstră veți fi respundători acei pagube ; și că veți fi următorî să avem Domnia mea însciințarea Dumnévóstră, și fiți sănătoși. — 1820, Iulie 9.

Cond. XCVI, pag. 164.

Publicațiã la tóte județele și la caim cam pentru mezatul lucrurilor stătătore după afară.

De la logofeția mare, către Dumnólor frați boerî ot sud.

Starostea de neguțătorî de aici din Bucurescî, prin anafora aũ făcut arătare. că pentru lucrurile cele nemișcătore, care prin lunate porunci domnesci se vind la mezat, fiind indatorată stărostia a serie la Dumnévóstră boerî ispravnicî de prin județe, atât unde se află lucrurile ce se vind, ca să se facă cunoscute vecinilor ce vor fi cu acel lucru ce se vinde, séu și altora ce vor fi mușterei, așijlerea mai este indatorat starostea a însciința prin Dumnévóstră ispravnicilor și pre rudele vindătorilor ce se vor afla prin județe, acelora ce li se cade protimisis, arată starostea, că unî din Dumnévóstră boerî ispravnicî, socotind însciințările starostei ca un lucru bagatelă, nici răspuns nu da starostei, precum s'aũ întéplat de la unele isprăvnicate ; de aceea din poruncă scriu Dumnévóstră, că tréba mezaturilor să o aveți din cele delicate și la scrierile starostei, întârziere să nu se facă, ci cu silința să se facă energhie, și însciințare cu deslușiro, a nu se întépla vre-un cusur, și de primirea i urmare, să aibă logofeția însciințare. — 1820, Septembre 26.

vel Logofét.

Cod. XCVI, pag. 79

c) Am văzut, în precedentele volume, — când și cum s'a introdus în Muntenia slujba *Hatmaniei*, care esista din străvechiu în Moldova. *Hatmanul* muntean nu avu aceleași attribute ca cel moldovean, și nu se putu substitui marelui spătar. Administrator al «menzilorilor», *hatmanul* ajunge apoi un fel de introducător al părților în proces înaintea Divanului. Finalmente, *Hatmanul* devine esecutorul sentințelor da'e în procese de către Divan. Al. Suțu stabilește *havaeturile* *Hatmaniei* după ce consultă în acest object pre Divan ¹. În 9 August 1819, Divanul își dă opiniunea sa, prin anafora, și Al. Suțu o aprobă, iar aprobarea fiind dată, se transformă în hrisov domnesc, la 20 Octombrie 1819.

Prin acest hrisov se dispune, că, zapcii Divanului să fie pe viitor subordonat *Hatmanului*, și să și porțe numele de *zapcii ai Hatmaniei*. Zapcii, și anume: vâtaf de aproși, vâtaf de paharniceî, vâtaf de Divan, ceauș de aproși, ceauș de paharniceî și ceauș al *Hatmaniei*, să fie aleși de *Hatmanul* și *Vodă* să-i imb ace în caftan. Prin zapcii aceștia *Hatmanul* va trâmite ori-ce jalbe de procese, cu simpla lui rezoluțiune de trimitere la ori-ce departament. Zapcii să aibă venit deciuiala de la procesele ce nu trec preste valórea de 2000 talerî. În sus de acéstă sumă deciuială revine lui vel *Hatman*. Deciuiala ce se cuvine zapciilor, se va pune la *cutia* *Hatmaniei*, și la fie-ce douë luni se va împărți egal la toți zapcii.

Sub autoritatea *Hatmanului* vor sta și toți copiii de casă, de Divan și aproși și marele *Hatman* îi va împărți după trebuință la fie-care zapciu. *Hatmania* va avea un logofet cu caftan, care va fi și condicar de jalbele orinduite de *Hătmănie* la departamenturi. Deciuiala

1. În *Alexandru Nicolae Suțu vóevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe*

Prea sfința ta părinte mitropolit, iubitorilor de Dumneșeî, sfinția vóstră episcopilor și credincioși boerilor veliți ai Divanului Domniei mele halea și mazili, precum intru tóte cele-l-alte dorim Domnia mea de a se păzi o bună orînduială spre putinciósa mulțămită a tuturor celor ce se află sub domnesca nóstră otcârmuire, asemenea voind de a se întocmi întru o orînduială bună și nizamul dreptăților ce se cuvine a avea dregătoria *Hătmăniei* domnescului nostru Divan, de aceea poruncim, ca adunându-vé cu toții la un loc și puind înainte-vé hrisovul ce este întocmit pentru dregatoria *Hatmaniei*, să chibzuiți câte din cele ce se coprind în numitul hrisov, sunt următóre vechiului obiceiú ce se urma, câte s'au adăogat, și câte din tóte acestea pot pricinui supérare și obidă obștiei ipotesiarilor ce intră prin judecăți, pentru ori-ce fel de pricină, și să arătați Domniei mele prin anafora cele ce veți gasi cu calo, tolco pisah gpd.—1819, Iulie 15.

(pecetea gospod)

vel Logofet.

Hatmanului și a zapciilor săi să se percăpă numai după împlinirea sentinței. La lucrurile mișcătoare, valoarea lor se va estima și după această estimare se va lua deciuiala¹. Deciuiala nu se ia asupra sumei cerută

1. *Hrisovul hătmaniei*

Sfânt și dorit lucru ar fi fost când s'ar fi putut păzi între omeni obștesca frăție și unire și ar lipsi cu totul zavistiile, patimile și prigonirile, care acestea aduc împreună mulțime de alte răutăți și mahnesc necontentit ticăloșa omenire; dar fiind că o acest fel de fericită petrecere, ce se vestesc din vécul cel aurit, nici ai fost vre-o odinoră, nici este de cređut că va putea fi vre-o dată de acum înainte, de aceea datorie mare și neapărată ai toți aceia, cărora de către Dumneđeasca pronie li s'au încredințat domni și oblăduiri de norode, ca să se ocărnuiască din totă virtutea întru câte privesc spre potolirea prigonirilor ce se ivesc pe toate țile, spre aflarea și descoperirea dreptăței, spre împotrivirea celor ce voesc a năpăstui și spre îndestularea celor năpăstuiți, pentru care aceste cuvinte i sfârșituri și sfințele pravile s'au legiuit și obștescile judecătorii s'au întocmit, orânduindu-se la densesle din partea stăpânirei judecătorii, ca să descopere și să hotărască dreptatea după pravili, și zapcii ca să pue în lucrare hotăririle judecător lor și să supue pe cei ce năpăstuesc, ca să întorcă înapoi la cei năpăstuiți cele luate fără dreptate. Dintr'acastă dar pricină îndemnându-ne și noi îndată ce am sosit într'acastă creștină și Domnescă a noastră țoră, (întru a căreia otcărnuire suntem orânduți după Dumneđeasca voință) am orânuit pe unul din Dumnélor oinștiți și credincioși boerii Domniei mele epistat *asupra împlinirilor și dărilor dreptului fieș-căruia după ce se hotărască, numind pe acel boer vel Hatman al domnescului nostru Divan*, iar sfârșitul aceștii orânduiei ai fost, ca să dăm țarie și putere acestui sêvșitor a pravilnicilor hotăriri, spre a putea face căđutul numbașiret asupra năpăstuirilor și spre ai face cu mai multă înlesnire și cu mai mare strășnicie pe cei năpăstuiți stăpani asupra dreptului lor, și tot către acest sfârșit privind și voinde ca să dăm la cel după vremi vel hatman al domnescului nostru Divan trebuincioșele mijloce, spre înlesnirea sâvșirirei pravilnicilor hotăriri și totdeolată să leguim și câte se cuvine a lua pentru ale Domniei sale osteneli, și să i poruncim cu deslușire câte se cuvine a se păzi pentru buna orânduială a domnescului nostru Divan. Dar fiind că cele ce s'au aflat mai nainte întocmite, pentru ale Domniei sale osteneli, fiind unele supărătoare la cei ce ai pricină de judecăți, am orânduuit la Preaosfinția sa părintele mitropolit i la iubitorii de Dumneđeă părinți episcopi și la obștea Dumnélor boerilor, de unde viindu-ne anafora cu îndreptare la cele supărătoare, am dat Domnia mea hotărare, de la trecutul August 9, coprinđetőre pe larg de ușurința ce s'au făcut ipotesarilor, iar cele ce ai a se păzi de acum înainte iată le întocmim și le leguim printr'acest domnesc al nostru hrisov:

1) Zapcii Domnescului nostru Divan să fie supuși la Dumnélui vel hatman, numindu-se zapcii ai Hătmaniei, alegându-se de către Dumnélui și iarăși prin Dumnélui sa se aréte la Domnia mea, spre a se imbrăca cu caftane, când atunci ai a li se da către noi și

2) Numiții zapcii să fie șase la număr, adecă: vâtaf de aprođi, vâtaf de păhărniciei, vâtaf de Divan, ceauș de aprođi, ceauș de păhărniciei și ceauș al Hătmaniei.

in proces de prigonitorî, ci pe suma acordată de judecată. Când procesul, e de lucruri nemișcătore, carî prin judecata trec, *«de la un obraz*

3) Tôte jâlbile de obște câte sunt pentru pricinî de judecătî să se orânduiască la departamenturî, la veliți, la judecătoria priciunilor străine, la velițiî vornici, la velițiî logofeți și la Domnescul nostru Divan, să se buiurdîsescă de acum innainte la Dumnéluî vel hatman al Divanuluî, ca să le înfățișeze la acele judecătoriaî prin zapciiî ce sunt sub Dumnéluî.

4) Zapciiî Hătmanieî să aibă venit deciuiala acelor pricinî, câte nu vor trece peste talerî 2000, iar la pricinile câte vor trece peste talerî 2000, deciuiala sa o ia Dumnéluî vel Hatmanu.

5) Fieș-carele zapciiî, când își va lua deciuiala de la vre-o pricină din cele până la talerî două miî, să aducă acea deciuială, să o puo la obștesca cutie ce are a se păstra la Hătmanie, și la fieș-care două lunî deschîdîndu-se acea cutie să împarță banii ce vor fi strins toți zapciiî de opotrivă.

6) Toți aprodiî, păhărniceî și copiiî-din-casă de Divan să fie supuși la Hătmanie, și Dumnéluî vel Hatman să aibă a da dintrênșii căți-va voi fieș-căruia zapciiî, ca să se slujască cu ei la pricinile ce se vor orândui fieșco-care.

7) Dumnéluî vel Hatman, jâlbile ce se buiurdîsesc la Dumnéluî, să le orânduiască cu pitacele Domnieî sale, către zapciiî cei ce sunt sub Dumnéluî, și zapciiî înfățișandu-le la judecătoriaî, să fie datorî a arêta pitacul Dumnéluî Hatmanuluî spre încredînțare, că acea pricină s'a orânduit la acel zapciiî.

8) Hătmania să aibă un logofet cu caftan, carele să fie dator a ținea condică cu bună deslușire de tôte jâlbile câte se orânduiesc la Hătmanie cu numerele lor de tôte buiurdizmele si hotăririle.

9) Când se va face împlinire de Dumnéluî vel Hatman i de zapciiî ce sunt sub Dumnéluî, de banî i de lucrurî mișcătore și de sinele mișcătore, să ia deciuiala pe deplin, facîndu-se prețuire acelor lucrurî cât va fi prin putință mai adevêrat, care deciuieî să nu se ia numai pentru căî aî hotărît judecata de a se face împlinire, ci să se ia tocmai atunci când va face Hătmania și zapciiî sêi împlinire, nici si se cêră deciuială la tôte suma ce cere pârîșul, ci numai suma ce este de prigonire, cum anî dice: are unul să ia de la altul talerî 1000, din carî sunt de prigonire numai talerî 1000, iar cealaltî nu se împotrivesce cel dator a'î plăti fără numai a cere să'î dea celălalt adevêrință de ecsofl.sis, în care să între și acea mie de prigonire și acela un voesce să'î dea, iar judecata hotărâsce, ca să se împlinîsă și mia de lei, numai la acea mie de lei, ce este de prigonire să se ia deciuială când se vor împliui, iar nu și la cealaltî talerî 9000, ce n'aî fost de prigonire, care deciuieî să le rês-pundă acela ce este osândit prin pravila pământuluî.

10) Când vor fi pricinî de lucrurî nemișcătore, cum: moșii, vii, case, prăvalii, locurî, morî și alte sădărî, când prin judecată și hotărîre Domnescă se mută stăpânirea acelor fel de lucrurî de la un obraz la altul, măcar fie și prețuite, să nu se ia de Hătmanie sêi de zapciuî sêi deciuială, ci să se ia filodorină, adecă a treia parte din deciuială, iar când nu se va face mutare aceluî lucru nemișcătore de la un obraz la altul, ce acela care l'aî avut iarăși la acela, aî hotărît judecata să rămâe să se ia filodorină a șasea partea din deciuială și să o rêspondă acela ce este osândit prin pravila pământuluî, însă și acea filodorimă să se urmeze cum s'aî dis la pontul al 9-lea de mai sus, adecă să nu se ia numai pentru cici a î hotărît judecata, ci si se ia tocmai atunci când

la altul» măcar fie și prețuite, să nu se iee de hatmanie seú de zapciií seí 10%, ci să se iee «*filodorimă*», adecá a 3-a parte din deiciuală. Dacă

se va face împlinirea seú teslimatu, nici să se cêră filodcrimă la tótă cererea pârișului, ci numai la lucrul ce va fi de prigonire, asemenea să se urmeze tot după acestă pildă și la alte priciní de judecări de orí-ce lucruri.

11) Să fie dator Dumnéluí vel Hatman a păzi căđuta orânduială asupra înfățișării pricinelor la domnescul nostru Divan i la celelalte judecătórii, adecá să înfățișeze totdeauna pricinile cele mai vechi, iar mai vêrtos ale locuitorilor țeraní, ca să nu 'și piardă vremea și să se păgubóscă lipsindu-se de trebile lor și să se cheltuiască.

12) Dumnéluí vel Hatman să facă cuviincioasa strășnicie, ca să aducá înaintea judecătórilor pe tóte părțile și când vre-unul din prigonitele părți se arată cu îndărătnicie și prelungesce înfațișarea lor la judecată, să'l indatoreze pe acela, ca orí însuși să se înfățișeze, seí vechil să'și orânduiască, spre a lua sfêrșit pricinele; către acésta să fie dator a trimite aprođi, cu ale Domniei sale volnicii, ca să aducă pe aceia, ale cărora priciní vor fi orânduite la judecătórii, și ei îndărătnicindu-se zăbovesc pe afară și dosesc de judecată, însă de va fi din cei proști să trimiță Dumnéluí vel Hatmanul aprođi cu ale Dumnéluí volnicii, ca prin scirea Dumnélor ispravnicilor județului, să'í ia sa'í aducă la judecată, unde sunt orânduii, iar de vor fi din boeri eu caftan, sa'í arate Domniei mele cu anafora, ca cu poruncă Domnescă să se aducă acel boer de afară, iarășí prin marifet isprávnicesc; așijderea și pentru săvêrșirea ce se cuvine, a se pune în lucrare, după ce se va face anaforoa judecaței, să urmeze Hătmanía întocmai după povăța ce este alcătuită în pravila pămóntului.

13) Orânduim Domnia mea și trepedele mumbașirilor, ce se trimit afară pe la județe de aduc ómení pentru priciní de judecări i pentru trepedele zapciilor ce înfățișeză la judecătóri pe cei din politici, spie a lipsi catahrisis ce se urma până acum. Cu sfat de obște s'aú hotarát de Domnia mea, să se facă adaos canonisit: ce trépád aú a lua de acum înainte? purtând și cheltuiala mănecărei mumbașirului cel ce dá jalbă și cere mumbașir, peste trépádul ce se orânduiesce, care trepede ale județelor pentru cei ce se aduc aici în Bucurescî, s'aú scris acum în dosul acestuí hrisov fieș-care județ cu banii ce se orânduiesce a da, iar cei ce se află aici în Bucurescî și'í înfățișeză zapciií la judecătórii, să dea zapciului trépád talerí 2 parale 30, însă nu de câte orí îi va duce la judecată și nu este vreme a se înfățișa să de trépád, ci numai odată după ce se hotăresce judecata și pricina sfârșita și se iscălescă anaforoa, atunci să ia acost trépád, cât se orânduiesce, iar nu mai mult; osebit să mai orânduiesce și trepedele județelor ot pres'te Olt, pentru cei ce se aduc la Divanul Craiovei precum iarășí în dosul acestuí hrisov se însemnéză; iar cei ce se află în Craiova și înfățișeză zapciul la judecată, să dea iarășí ca cei de aici, tot cu mijlocul ce se arată mai sus, precum și trepedele slujitorilor, ce aduc din județe la isprávnicat pe cei ce au priciní de judecări, să se însemneze de Dumnélor ispravnicii în volnicie cât să ia, însă de la talerí 1 până la talerí 2 și parale 30, după departaroa locului, iar cei din oraș seú locul unde se află isprávnicatul, să dea trépád slujitorului parale 20, însă tóte aceste trepede aú să le dea cei ce rămân de judecată.

14) Dumnéluí vel Hatmanul aflându-se față la judecările Dumnélor velilor boeri, să îngrijescă a se păzi căđuta bună orânduială, prin zapciií ce sunt

judecata lasă lucrul nemișcător în posesiunea vechiului proprietar, filodorima va fi numai de a 6-a parte din deciuială, plătită de cel

sub Dumnélui, și când va fi a se face domnesc al nostru Divan să dea de seire mai înainte Dumnélor boerilor, ca să vie a se a'la la Divan, după obiceiii precum și Dumnélui să se afe totdeauna la domnescul nostru Divan și să aibă gata pe amândouă părțile prigonite, ca să nu se întemple hazmodii. Poruncim însă și Dumitale vel hatmane al Divanului să aibă a urma în'ru toate întocmai precum mai sus se arată.

Drept aceea am întărit hrisovul acesta cu însăși domnescă noastră iscălitură și pecete și cu credința prea iubiților Domniei mele fii: Nicolae V.-v., Gheorghe V.-v., Ioan V.-v., Scarlat V.-v., Dumitru V.-v., Grigorie V.-v., martorii fiind și Dumnélor cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanului Domniei mele: pan Constantin Crețulescu vel Ban pan Barbu Văcărescu vel vistier, pan Istrate Crețulescu vel vornic de țera de sus, pan Mihalache Manu vel vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel logofet de țera de sus, pan Constantin Filipescu vel vornic, pan Gheorghe Goleșcu vel vornic al obștirilor, pan Grigorie Ralea vel vornic, pan Constantin Goleșcu vel logofet de țera de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel postelnic, pan Dimitrie Hrisoscolou vel logofet de obiceiuri, pan Gheorghe Vlahuț vel spatari, pan Manolache Băleanu vel vornic al poliției, pan Alexandru Hariton vel căminar, pan Alexandru Desile vel comis și ispravnic, pan Gheorghe Filipescu vel logofet de țera de sus; și s'a'au scris hrisovul acesta în anul d'întâi dintru a treia Domnie a Domniei mele aici în orașul scaunului Domniei mele București, la anii de la nașterea Domnului Dumneșei și mântuitorului nostru Isus Hristos 1819, Octombrie 20, de Chiriță logofet de Divan.

În Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cetindu-se înaintea Domnului meu această obștescă anafora a părinților arhieriei și a Dumnélor veliților boeri, și luând Domnia mea sémă celor copriuse, le găsim aședate cu bună orânduială, pentru ușurarea celor ce se trag în *Crisologhiă*, de a nu fi supărați cu vre-un catahrisis. Drept aceea întărim Domnia mea această bună întocmire, ca să se păzescă apururea neștrămutat și poruncim Dumitale vel logofete de țera de sus, după ce se va trece în condica Divanului, să se vestească apoi cu cărțile Domniei mele, atât la decasteriile de aici din București, cât și la Divanul nostru ot Craiova, cât și la toate județele țerei, spre a le fi știut tuturor că este voiața Domniei mele a se face urmare întocmai.—1819, Octombrie 17.

(S. Domn.)

vel Logofet.

Cod. XCII, fila 496.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale, ce s'a'au dat la anaforoa Dumnélui vel logofet de țera de sus, făcând chibzuire pentru trăpedele mumbașirilor, ce se trimit afară, pe la județe, de aduc omeni pentru pricinii de judecății și pentru trăpedele zapciilor, ce înfățișeză la judecătorii pre cei din politie, spre

osândit. Hatmanul e obligat să păzescă rândul infățișării proceselor, dând precăderea celor mai vechi, *•iar mai vértos ale locuitorilor țărani,*

a lipsi catahrisis ce se urméază până acum, cu sfat de obște se găsi cu cale, să se facă adaos canonisit ce trépăd aŭ a lua de acum înainte purtând și cheltuială mâncărei mumbașirului cel ce dă jalbă și cere mumbașir, preste trépădul ce se orânduiesce după cum arătăm mai jos.

Trapedele județelor pentru cei ce aduc aici

Taleri par.

18	30	Slam-Râmnic, adecă opt-spre-đece și un zlot.
11	10	Buzău, adecă un-spre-đece și un ort.
11	10	Saac, adecă un-spre-đece și un ort.
11	10	Prahova, adecă un-spre-đece și un ort.
15	—	Ialomița, adecă cincî-spre-đece.
5	25	Ilfov, adecă cincî și două-đeci și cincî.
11	10	Dâmbovița, adecă un-spre-đece și un ort.
8	—	Vlașca, adecă opt.
11	10	Teleorman, adecă un-spre-đece și un ort.
15	—	Muscel, adecă cincî-spre-đece.
15	—	Argeș, adecă cincî-spre-đece.
15	—	Olt, adecă cincî-spre-đece.
15	—	Romanați, adecă cincî-spre-đece.
18	30	Vâlcea, adecă opt-spre-đece și un zlot.
18	30	Dolj, adecă opt-spre-đece și un zlot.
22	20	Gorj, adecă două-đeci și doi și jumătate.
22	20	Mehedinți, adecă două-đeci și doi și jumătate.

Iar cei ce se află însă în Bucuresci și îi infățișéază zapcii la judecătoria, să deé aceluși zapciú traped taleri 2, parale 30, însă nu de câte ori îi aduc la judecată și nu esto vremea a se infățișa sí deé trépăd, ci numai o dată, după ce se hotăresce judecata, iee pricina sfêrșit și se iscălesce și anaforoaî atunci să ia acest trépăd cât se orânduiesce, iar nu mai mult.

Trepelele județelor pentru cei ce se aduc la Divanul Craiovei

18	30	Vâlcea, adecă opt-spre-đece și un zlot.
10	—	Romanați, adecă đece.
5	20	Dolj, adecă cincî și jumătate.
18	30	Gorj, adecă opt-spre-đece și un zlot.
18	30	Mehedinți, adecă opt-spre-đece și un zlot.

vel Logofăt Răducanu Sărdar.

Iar cei ce se află în Craiova și îi infățișéază zapciu la judecată, sí deé iarăși ca cei de aici, tot cu mijlocul ce arătăm mai sus.

Trepedele slujitorilor ce aduc din județe la isprăvnicat pre cei ce aŭ pricină de judecătî, să se însemneze de Dumnélor ispravnicii în volnicio, cât să iee, însă de la taleri unul până la 2 și 30, după depărtarea locului. Iar

ca să nu-și piardă vremea. . . . Hatmanul chiamă și la nevoie aduce la înfățișare părțile din un proces. Pre cei care refuză a veni la înfă-

cei din orașul s'î locul unde se află ispravnicatul să dea trépăd slujitorului parale 20. Inșă tôte aceste trepede au să le dea cei ce rămân de judacată. Pontru care de se va găsi și de către Miria ta cu cale acéstă chibzuire a noastră, se va da luminată poruncă către Dumnéului vel logofêt de t'era de sus, ca să se publicarisescă la tóto județele țării, la Divanul Craiovei. prin porunci Domnesci și să se trecă și în pravila pământului, la o margine ca să fie sciute tot-deauna.—1819, Septembrie 29.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Gherasim Buzău, Gregore Brâncoveanu, Const. Crețulescu, Greg. Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu vel vornic, Const. Bălăceanu, Mihalache Manu vel vornic, Gregorie Băleanu, Gheorghe Filipescu, Const. Filipescu vel vornic, Ión Știrbei vornic, Iordache Goleșcu vel vornic, Const. Goleșcu vel logofêt, Dumitrache Hrisoscolcu vel logofêt, Nestor logofêt, Const. Dudescu.

(Tariful de sus, fără de textul rezoluției și al anaforalei este trecut și la Cod. XCIII fila 109).

Publicații la tôte județele pentru deciuelile Hătmăniei cum are să le i, și trepedele zapciilor și mumbașirilor.

Dumnévoastră ispravnicilor ot sud . . . sănătate. Vă facem în scire, că îndată ce am sosit într'acest de Dumneșei păzit scaun al Domniei noastre, neadormită îngrijire având pentru buna petrecere a tuturor supușilor noștri, a întemeia cele obștesci bunătății a le adăogi, și a face și din nou lucruri folositoare, pre cât ne va fi pri. a puțină, iar caro vor fi supărătoare, să le depărtăm, și între altele găsit'am și boeria Hătmăniei, dregătorie a zapcialăcurilor, având datorie a pune în faptă hotăririle judecăților, a supune pre cei ce voesc a năpăstui, a îndestula pre cei năpăstuiți, și ca o trebuincioși ce este, am hotărît și Domnia mea a se păzi, facend dintre Dumnelor boerii Domniei mele, și vel Hatman, dar fiind-că dregatoria acosta se află întocmită și cu hrisov dunnesc prin ponturi, pentru iraturile ce are, și unele dintr'acele iraturi găsindu-le supărătoare la cei ce au pricinii de judecări, cu sfatul Preacșfinției sale părintelui mitropolit și a iubitorilor de Dumneșeu părinților episcopi și obștiei Dumnelor boerilor, am făcut Domnia mea îndreptare, spre ușurința ipotesiarilor, iar cele ce s'au găsit bune le-am întărit, facend și hrisovul Domniei mele a se păzi, care îndreptare, spre a Dumnévoastră sciință și spre mângăerea tuturor de obște, le arăt mai jos, adică :

1) La pontul ce este pentru împlinirile ce se fac de banii de lucruri mișcătoare și de sineși mișcătoare, ce este orânduit a lua Dumnéului vel Hatman deciuială deplin, facend-se prețuire acelor lucruri cât va fi prin puținii mai adevorată. s'au îndreptat cu niiloloc ce se arată mai jos, și spre pliroforie se pune acéstă pildă: adecă, când are unul să ia de la altul taleri 10.000, din cari sunt de prigonire numai taleri 1000, iar cei-l-alti nu se împotrivesce cel dator a'i plăti, fără numai cere să'i dea cel-l-alt adevorință de ecsosflisis, în care să între și acea mie de prigonire, și acela nu voesc să'i dea, iar judecata hotăresce, ca să i se împliuescă și mia de lei, numai la acea mie de lei

țigară, de ore-ce sunt din prostime, să-i aducă prin *aproși* cu ale Hatmaniei volnicii, dar de sunt din *boerii cu caftan*, să-i arête Domniei

ce este de prigonire, să se ia deciuiala când se vor împlini, iar nu și la ceîl-alți taleri 9.000 ce n'aî fost de prigonire, cari deciuiei să le răspundă acela ce este osândit prin pravila pământului.

2) La plinirile ce vor fi de lucruri nemîșcătore, cum : moșii, vii, case, prăvălii, locuri, mori și alte sădiri, când prin judecata și hotărîre domnăscă se mută stăpînirea acestor fel de lucruri de la un obraz la altul, măcar fie și prețuită, să nu se ia de Hătmanie, s'î de zapcii s'î deciuială, ci s'î se ia filodorimă, adecă a traia parte din deciuială, iar cînd nu se face mutare aceluî lucru nemîșcător de la un obraz la altul, ci acela care l'aî avut, iarășî la acela a î hotărît judecata să rêmîte, să se ia filodorimă a șosea parte din deciuială și să o răspundă acela ce este osândit prin pravila pământului, însă și acea filodorimă să se urmeze cum s'aî dis mai sus, adecă să nu se ia numai pentru căci a î hotărît judecata, ci s'î se ia tocmai atunci, cînd se va face împlinirea s'îu teslimatul, nici să se c'eră filodorimă la t'otă cererea p'arîșului, ci numai la lucrul ce va fi de prigonire; asemenea să se urmeze tot după ac'estă pildă și la alte pricinî de judecătî de orî-ce lucruri și tot după ac'estă hotărîre aveți să urmați și Dumn'v'ost'ra ispravnicilor la pricinile ce se vor c'îta de Dumn'v'ost'ra și se vor s'ăv'erși acolea.

3) La ceî ce se aduc de afară, cînd vor fi din ceî proști, s'î trimiț' Dumneluî vel Hatmanul aproși cu ale Dumn'elui volnicii, ca prin scirea Dumn'v'ost'ra, ispravnicilor județului, s'î i ia s'î aducă la judecata, unde sunt orânduiți, iar de vor fi din boeri cu caftane, s'î i arête Domniei mele cu anafora, ca cu poruncă domnăscă să se aducă acel boer de afară iarășî prin marifetul ispravnicatului; așjderea și pentru s'ăv'erșirea ce se cuvîne a se pune în lucrare, după ce se va face anafora judecăt'ei, s'î urmeze Hătmania întocmai după povața ce este alcătuită în pravila pământului.

4) La trepedele mumbașirilor, ce se trimit pe la județe, de aduc omenî de afară pentru pricinî de judecătî i la trepedele zapciilor ce înfățișeză pricinî la judecăt'orii pe cei din politie, spre a lipsi catahrisisul ce se urma până acum, s'aî făcut îndreptare, adecă din ceea ce aî fost mai nainte s'aî adaogat, canonisindu-se ce trépad să ia fieș-care, însă pentru mumbașirii ceî ce aî a merge prin județe. iată se arată mai jos trépadul cât are să ia la fieș-care județ, iar cel ce dă jalbă și cere mumbașir, are să p'orte cheltuiala mîncareî mumbașirului peste trépadul ce se orânduesce, oșebit pentru ceî ce se află în Bucurescî și 'î înfățișeză zapciîi la judecăt'orii, să dea zapciului trépad taleri 2 parale 30, însă nu de câte orî î aduce la judecată și nu este vreme a se înfățișa să dea trépid, ci numai olată după ce se hotăresce judecata și ia pricina sfârșit și se iscălece anafora, atunci s'î ia ac'est tréped, cât se orânduesce, iar nu mai mult; oșebit se mai orânduesce și trepedele județelor ot preste Olt pentru ceî ce se aduc la Divanul Craiovei, precum iarășî mai jos se arată, iar ceî ce se află în Craiova și 'î înfățișeză zapciul la judecată, să dea iarășî la ceî de aci tot cu mijlocul ce se arată mai sus, precum și trepedele slujitorilor ce aduc din județe la ispravnicat pe ceî ce aî pricinî de judecătî să se însemneze de Dumn'v'ost'ra ispravnicii în volnicie cît să ia, însă de la taleri unul până la taleri doi și parale 30, după depărțarea locului iar ceî din orașul s'îu locul unde se află ispravnicat, să dea tréped slujitorului parale 20, care t'ote

cu anafora, ca cu porunca Domnăscă să fie aduși, prin marafetul și al ispravniciei. Hrisovul stabilește și tariful alergăturilor (trăpedele) mumbașirilor trâmși pe la județe și în politie. Ceii din Bucuresci, aduși de zapcii la judecată, vor plăti zapciului *trépăd* de 2 taleri și 30 parale, o singură dată, ori de câte ori el va fi adus la judecată, și numai odată după finea judecăței. Asemene fixază hrisovul și mumbașirilor trâmși de Divanul de peste Olt și din Craiova, unde nu este hatman. Paza buneî orândueli la judecată este în grija Hatmanului.

d) Mișcarea de nemulțămire, care mai ales peste Olt se manifesta printre țărani, îndemnă pe Al. Suțu să dea un nizam prin care să fie oprite satele de a veni întregi la Bucuresci, ca să reclame drep-

aceste trepede an să le dea ceii ce rămân de judecată. Decii poruncim Dumnévóstră ispravnicilor, să o publicați în tot județul, ca să audă fieș-care și să se bucure ceii cu pricină că li s'au ușurat sarcina greutății la darea deciuvelor la Hăt-mănie lipsind po taleri 3 de stânjinul de moșie la schimbarea stăpânirei și acei po taleri unul când nu se schimbă stăpânirea, cum și la alte acareturi, ci să dea ceer-ce se arată mai sus după mijlocul ce se urma din vechime, i la împlinirile de banî a se lua numai de la aceea ce va fi împlinire, încă și de la aceea cu ușurință; s'au îndroptat și catahrisis al mumbașirilor a sci fieș-sare ce'i este datoria, iar trepedele județelor să puneți a se trece și în pr-avila pământului, la o margine, adevărindu se cu înseși iscăliturile Dumnévóstră, ca să fie sciute totdeanna, și de primire cum și că ați pus în urmare porunca Domniei mele să avem Domnia mea însciințare, și fiți sănătoși. — 1819, Noembre 10.

Trépedele județelor pentru ceii ce se aduc aici.

<u>Taleri par.</u>		<u>Taleri par.</u>	
18	30	15	—
	Slani Râmnic.		Mușcel.
11	10	15	—
	Buzăii.		Argeș.
11	10	15	—
	Saac.		Olt.
11	10	15	—
	Prahova.		Romanați.
15	—	18	30
	Ialomita.		Vâlcea.
5	25	18	30
	Ilfov.		Dolj.
11	10	22	20
	Dâmbovița.		Gorj.
8	—	22	20
	Vlașca.		Mehedinți.
11	10		
	Teleorman.		

Trépedele județelor pentru ceii ce se aduc la Divanul Craiovei.

<u>Taleri par.</u>		<u>Taleri par.</u>	
18	30	18	30
	Vâlcea.		Gorj.
10	—	18	30
	Romanați.		Mehedinți.
5	20		
	Dolj.		

Asemenea s'au făcut pitace la departamentul de 8 și de 7 i la spătar și aga și la departamentul străinelor pricină.

tatea lor, ci vor fi datori să trimită cu jalba lor numai anumiți doi-trei vechili, cu dovada că sunt *vechili* tuturor, întărită de vătaful de plaiu, seș și de ispravnic decât ispravnicia e pe aproape de sat, ori de localitatea de unde vin vechili ¹.

e) Sub I. Caragea, la 1813, se dăduse lui vel Portariu dreptul de a percepe o taxă mare de la hotărnicile de moșii. Acastă taxă, care atingea moșile mari ale boerineii, o micșurază Al. Suțu, după propunerea lui vel Logofăt Gh. Filipescu, în 10 Iunie 1819 la jumătate din ceea ce era sub Caragea, dând însă *portărelului* rinduit de vel Portar la o hotărnicie dreptul să percăpă de la moșia mică «*trépădul*» județului indoit și de la o moșie mare acest *trépăd* întreit și până la im-

1. Acest act este important. El nu va împedica pe Tergovețeni a veni în număr mare, ca cu amenințări și proteste contra robiei orașului lor, de care lucru vom avea a vorbi mai departe.

Iacă publicațiunea întregă :

*Publicațiã la tôte județele pentru locuitorii ce vin la judecãți mulți
său sate întregi.*

Dumnévóstrã ispravnicilor ot sud sănătate Vă facem în scire că aci la Divanul domnesc locuitorii cei ce se întemplă a avea pricină de judecãți, ori de moșii, ori de alte pricină ale satului, se pornesc sate, întregi de vin la judecata. socotind că cu mulțimea ómenilor vor să dobândescã ceea-ce cer, cu care nu puțină pagubă se pricinuesce locuitorilor acelor sate atât cu perderea muncii lor, cât și cu cheltuețele ce fac, străgânându-se în judecãți, iar mai vértos că la orî-ce înfățisare de judecată, fiind mulți davagii și vorbind toți, nici judecãtorii nu înțeleg pricina. nici ei nu pot da pliroforie judecãței precum se cade. Ci ca să lipsescã acastă zmăcinare a locuitorilor fãr' de nici un cuvânt și pricinuitoare de multă pagubă a lor, încã putem dice, că póte fi pricinuitoare de prelungire judecãței, de aceea cu hotărîre poruncim. ca de acum înainte să se pãzescã nizaunul acesta, adecã mai înteiú prin zapcii plășilor i prin vãtașii plaiurilor, la județele cu plaiuri, să li se facã cunoscut locuitorilor de obște, că de acum înainte sunt popriși locuitorii a se porni din partea satului ómenii mulți, ci numai doi seș trei și aceia să fie orânduiți vechili cu adeverință iscãlită de toți cei ce sunt davagii, care adeverință să o încredințeze și zapcii plășei cu iscãlitura. și cari vor fi aproape de ispravnicat, să o adevereze și Dumnélor ispravnicii. iar cei din plaiuri să o adreseze vãtaful de plaiu. căci cine de acum înainte se va arêta cu jalba din partea satului fãrã acest fel de vechilimea nu va fi prinită jalba lui, precum și cei ce vor veni mai mulți decãt doi trei, se vor isgoni, și aceia vechili au să fie cu deplină putere, adecã plirecsusii și n'au să lipsescã din judecată a căuta pricina până se va da hotărîre izbrãnită cu Divan înainte Domniei mele. Ci dar de urmarea și paza acestii porunci, să avem Domnia mea însciințare și fiți sănătoși.—1820, Martie 5.

pătrit, iar după terminarea procesului ori a hotărniciei, vel Portar are drept la taxa hotărniciei, redusă pe jumătate din ceea ce era sub Ion Caragea. *La 23 Iulie 1819* se face publicațiunii domnesci la ispravnicate în acest sens ¹.

1. Publicații pentru avaeul Dumnelui vel portarul ce are să ia de la hotărnicii

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud. sănătate. Vă facem în scire că pentru avaeul Dumnelui vel portarul, ce are să ia de la hotărnicii, care din vechime era rînduit de un boer un galben vechi și bani 200 și de la o vreme încóce ajunsese a se pierde cu totul iratul portăriei, iar în vremea seifului nostru, rînduindu-se irat cu îngreuiare și supărător la cei ce au trebuință a'și hotări moșiile, de aceea după rāvna ce avem a depărta cele supărătoare și cât va fi prin puțință a le îndrepta, am orânduit pe Dumnelui cinstit și credincios boerul Domniei mele vel Logofet de țera de sus Iordache Filipescu, de au cercetat și prin anafora de la 10 ale trecutului Iunie ne au făcut arătare atât de obiceiul vechi, ce se urma mai nainte, cum se arată mai sus, cât și de orânduiala cea nouă, ce s'au făcut la lét 1813. când s'au fost întocmit prin poruncii domnesci, ca să ia Dumnelui vel portarul de la hotărnicii câte parale 6 de stânjen de moșie pentru totă suma stânjenilor, ce vor eși la acea moșie, cu cuvânt că în vremile vechi prețul moșiilor era prea puțin, cum și celelalte lucruri asemenea, iar acum toate s'au înălțat și acest irat ce se orânduisé luându se de către Dumnelui vel portarul, când luaú ipotesiarii portărel, s'au rînduit la lét 1817 August 5 prigonire și prin anaforoa logofetiei s'au orânduit ca acest irat să se ia după ce se săvêrșesce hotărnicia și se pune pietrele, căci mulți fac cereri de hotărnicii și eșind pricinii de judecăți, se zăticnesc și rămâne a se face hotărnicie peste trecere de ani, când urmóză să dea alt avae și ne arată Dumnelui vel Logofetul, că la moșiile ce sunt cu sumă de stânjenii mică și la cele ce sunt de preț mare nu prea este cu greú acósta orânduială, iar la cele de preț mic și la cele cu sumă de stânjeni mare este mult simțitoare și cu mare greutate, că s'au întemplat la unii de și-au vëndut și moșiile din pricina acestor fel de cheltueli și că s'ar cuveni să se facă îndreptare, care acósta chibzuind-o Domnia mea, am hotărît, ca de acum înainte să se ia iratul Dumnelui vel portar de stânjen trei parale și numai de la moșia ce va fi în pricină a se descoperi să se ia acósta plată, iar nu și de la moșiile vecine, ce va face trebuință pentru descoperirea hotarelor și iratul acesta să se ia după ce se va săvêrși hotărnicia cu măsurătoare, iar nu când se dá portărel, și portărelul de la moșia mica să ia trépădul județului îndoit, iar de la moșie mai mare să'l ia întreit și până la împătrit. Deci, ca să vă fie sciută acósta hotărîre a Domniei mele a se păzi și a se urma, nu lipsim a vi se face cunoscut, și fiți sănătoși.—1819, Iulie 23.

Asemenea urmare sa se facă și de către al 2-lea portar ot Craiova în județele ot preste Olt.

(pecetea gpd.)

f) O curioasă metodă de a face venit la Cutia milostenilor se recomandă de Al. Suțu în Maiu 1820, după sfatul boerilor: cei cari au

Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Dumnóta vel logofete de țera de sus, pentru destoinicile cuvinte și pricină de mai jos arătate, primită fiind Domniei mele acéstă anafora a Dumitale, poruncim, ca de acum înainte să se facă urmare întocmai precum mai jos se coprinde; pentru care să se facă domnescile noastre porunci către Dumnélor ispravnicii județului, spre a le fi cunoscută acéstă orânduială. — 1819, Iulie 2.

(pecetea gpd.)

vel Logofët.

Prea Înălțate Dómne,

Dupé luminată porunca Înălțimei tale, ce mi s'au dat la jalba Dumnólui vel portaru Iordache, prin care arată că se păgubesc de iratul portăriei care este orânduit a se lua de la hotărnicii și se arată în cartea domnesca ce se găsesce în condica Divanului trecută, rugându-se ca să se înnoiască și de Maria ta, spre a putea să stringă acest irat, ce este drept al portăriei să nu'l piarză; am făcut cercetare și arăt Înălțimii tale că în pravilnicésca condică au fost orânduit iratul portăriei a se lua de un boer hotarnic două sute de bani, care boer hotarnic se socotea într'acestași chip: hotărnicia cea mai mică de boeri mai mică drept 6, iar cea mai mare drept 12, și peste acésta mai rar se orânduia și 24, și vel portar era dator să'i dea portărel, cu stânjin și portărelul prinăa trépădul județului, acéstă orânduială s'au urmat până la lét 1813, iar atunci, prin anafora Dumnélor veliților boeri s'au orânduit ca să ia Dumnólui vel portarul de la hotărnicii câte paralo 6 de stânjin pentru totă suma stânjinilor, ce vor eși la acea moșie, cu cuvent că în vremile vechi când s'au orânduit acest avaet de la hotărnicii, prețul moșiilor era prea puțin, cum și celelalte lucruri asemenea, iar acum toate s'au înălțat, care anafora tot atunci lét 1813 Iulie 9 o întăresce și Măria sa Ioan vodă Caragea, poruncind ca într'acestași chip să se urmeze, iar la lét 1814 Septembrie 20, prin cărțile ce au dat Măria sa la toate judecățile, adaogă ca și moșiile ce se aleg și se hotărăsc cu boerinași orânduți după la isprăvnicatură, să plătescă acest irat și să se stringă a se da la Dumnólui vel portarul și unde va fi trebuință de stânjin cu portărel să însciințeze la Dumnólui vel portar, ca să orânduiască portărel cu stânjin domnesc pecetluit, încercându se condicărul județului a stringe iratul iar Dumnélor ispravnicii să dea ajutor; în urmă la lét 1817 August 5, prin anafora logofetei la pricina ce s'au întâmplat în părțile Craiovei, s'au orânduit ca acest avaet să se ia după ce se sêvêrșesc hotărnicia și se pune petrele căci mulți fac cereri de hotărnicii și eșind pricină de judecăți se zăticnesc și rămâne a se face hotărnicia peste trecere de ani, când urmează să dea alt avaet. Decă la moșiile ce sunt cu sumă de stânjină mică și la cele ce sunt de preț nu re nu prea este cu greú acéstă orânduială, iar la cele de preț mic și la cele cu suma de stânjină mare este mult simțitoare și cu mare greutate, că s'au întâmplat la unii de și-au vindut și moșiile din pricina acestor fel de cheltueli. S'ar cuveni să se faca îndreptare, adecă să se orânduiască a fi câte trei parole de stânjin numai de la moșia ce va fi în pricină a se descoperi și a se hotări, iar nu și de la moșiile vecine ce va face trebuință pentru descoperirea hotarelor a le măsura, și

proces să fie îndemnați a face *prinsóre* între ei pe bani în profitul Casei milelor, că adică care din ei au să câștige procesul ¹ ? Prinsorii ca la cursele de cai pe *comptul* justiției !

g) Arestul preventiv în materie penală este din nou hotărît de trei zile, după care cel bănuit de vină este a se trâmite la vel spătar, cu tacvirul său *examenul* luat ².

portărelel de la moșia mică să ia trespădul județului îndoit, iar de la moșie mai mare să'l ia întreit și până la împătrit. Dar fiind la mijloc hotărâre domnăscă, rămâne ca să se dea de către Înălțimea ta hotărîre, precum te va lunina Dumneșeu. — 1819, Iunie 10.

Gheorgache Filipescu vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 252.

1. Dumnevóstră ispravnicilor ot sud. . . . sănătate. Vă facem în scire, că cutia milosteniei, de unde se împărțasesc săraci și sormanii cu lefi, și de unde se fac și alte folosuri obștești, trebuință având și de alte iraturii, de aceea prin sfatul și al Dumnelor boerilor, după datoria ce au toți de obște, s'au găsit cu cuviință, că la pricinile de judecări ce se caută, ori afară pe la județe, sau aci, când se împotrivesc unul altuia și se îndemnă a face prinsorii, unul dîcînd că va dovedi, altul că nu, și de acelea prinsorii singurii ipotesiarii voesc și orânduiesc pini, adecă plată de bani, sau altă osândă, vă poruncim dar ca la ast-fel de pricinii ce se vor cănta atât de Dumnevóstră, cât și de judecătorii, să se facă îndemnare a lega însuși ipotesiarii osânda cu plată de bani la cutia milosteniei, cu care să pótă face un bun ajutor, și că o veți pune în faptă și o vețurma și o veți păzi totdeauna, să avem Domnia mea însciunțare. — 1820, Maiu 26

Cod. XCVI, p. g. 148.

2. *Volnicii cu mumbașir către câte-va ispravnicaturii pentru a căuta hoții pe la grosuri stând mai de multă vreme, și găsindu'li cu examen de pricină să'li ia și să'li aducă aci.*

Cu mila lui Dumneșeu, Noi Alexandru Nicolae Suțul voevod și Domn al țerei rumănesci. Fiind-că cinstit și credincios boerul Domniei mele, Dumnelui vel spătarul, ne-au făcut arătare cum că ispravnicii de pe la județe nu urmază poruncile Domniei mele, ce după obiceiii și după condica Divanului sunt date, ca pe hoții și tâlharii ce se prind și se aduc la ispravnicaturii spre cercetare să'li fie numai trei zile la gros. până să le facă examenele și să'li trimită la spătărie, ce îi țin zile multe și vreme îndelungată, încă pe unii cu învinovățiri grele și îi slobod prin mijlociri și se cacirdiesc (urmare cu totul în potriva voinței Domniei mele), orânduim pe boerul Domniei mele, Stoian Malacolo polcovnic za vênătorii, să mîergă pe la județele de mai jos arătate unde prin scirea Dumnelor ispravnicilor să cerceteze grosurile săii alte, închisorii ispravnicescii și pe câții hoții și tâlharii va găsi ținuți la închisóre mai mult decât orânduitele trei zile, să'li ia în zaptul lui insoții și cu examenul faptelor lor și cu bună pază să'li trimită la spătărie. Poruncim dar Dumnevóstră ispravnicilor, ca nici un fel de împotrivire la acesta să nu faceți, că veți fi greii răspunđători : înșine am graiit, Domnul cu voi. — 1819, Septembrie 12.

Cod. XCIII, pag. 71.

h) *Epitropia evgheniților* continuă a funcționa, cum se poate vedea din actele ce dăm în notă. Acestei epitropii i se dă un casier, în 28 Septembrie 1819, care să conserve prețioasele: sineturi, bani și scule luate în păstrare de epitropie ¹.

1. Staroste de neguțători, fiind-că Dumnélui comisul Ianache Slătineanul se află nevârstnic și după părintésca îngrijire și privighere, ce se cuvine să avem Domnia mea pentru folosul și buna stare a tuturor de obște, iar mai vârtos pentru feciorii de boeri, cei sërmanî și nevârstnicî, îngrijind și pentru acest nevârstnic, 'l am dat prin porunca Domniei mele, sub purtarea de grijă a epitropiei sërmanilor evgheniți, de aceea îți poruncim, ca îndată după primirea acestui domnesc al nostru pitac să publicarisesci în totă politia, spre a fi sciint tuturor, ca nimenea să nu îndrăznescă nici a'l imprumuta, nici marfă să'î dea, nici chezășie a Domniei sale să nu primescă, fără de scirea epitropiei, căci ori-care va urma împotrivă fără de scirea și iscălirea epitropiei, să scie cu hotărîre, că rămănea păgubaș, fără de a i se primi nici un cuvânt de pricinuire; tolco pisah g-pd.—1819, Iunie 1.

(pecetea g-pd.)

vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 38.

Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Prea osfinția ta părinte Mitropolite, iubitorule de Dumneșei, Sfinția ta episcopópe al Buzéului și ceialți Dumnévóstră epitropilor ai sërmanilor evgheniți, fiind-că Marióra, fata răposatului căminar Alexandru Colceag, se află petrecînd în văduvie și dintr'acéstă pricină rămăne necăutată averea casei sale, nefiind destoinică numita de a o căuta după cuviință, și fiind-că stăpânirea este datore a îngriji pentru acest fel de case, de a nu le lăsa să ajungă la dărăpănare din pricina necăutării, de aceea poruncim Domnia mea, ca îndată ce veți primi acest domnesc al nostru pitac, numai decât să faci zapt epitropia, totă casa mai sus numitei Măriórei, prin amăruntă catagrafie și să îngrijescă de acum înainte a o căuta și a o iconomisi pe séma ei, cu bună orânduială, ca să mērgă spre creștere și adăogare, în cât va fi prin putință; tolco pisah g-pd.—1819, August 28.

(pecetea g-pd.)

vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 73.

1819, August 28. Mărióra, fata răposatului căminarului Colceac, pentru greșeli bisericesci s'a'î făcut surghiun la monastirea Dintr'un Lomn sud Vâlcea.

Cod. XCVI, pag. 73.

Iw Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar.

Prea osfinția ta părinte mitropolite, iubitorule de Dumneșei, Sfinția ta episcopópe al Buzéului și ceialți Dumnévóstră boeri efori ai sërmanilor evgheniți, de vreme ce acéstă epitropie esto de trebuință a avea vre-un casier pentru păstrarea veniturilor, sculelor și banilor acelor case, ce se dau sub îngrijirea epitro-

i) Încă din începutul domniei lui Al. Suțu, informat de vel logofet de țera de sus, că este mare neregulă și sgomot în Camera de ședință a Divanului, unde intră ori cine «cu trebă și fără trebă», ordonă Hatmanului, la 20 Februarie 1819, să nu mai fie permisă asemenea stare de lucruri și să rânduiască un zapciū de ai Divanului,

piei, și găsiți cu cale a se orândui casier mai jos numitul Spirul Gazoti, prinită este Domniei mele, cererea ce faceți printr'acastă anafora, pe care și întărindu-o, orânduim pe numitul casier al acestei epitropii, cu această orânduială, însă, ca pentru ori câte lucruri, sineturi i scule i se vor teslimatisi de către epitropie să dea și el la epitropie adoverință de primirea lor, precum și banii ce se vor da și îngrijască a'i da în dobândă la locuri s gur, spre folosul și adăogirea venitului acelor case, ale căroră vor fi acei banii, și până se vor găsi acest fel de obraze sigure, ca să se împrumute, să stea toți banii în păstrare la Sfânta Mitropolie și gasiindu-se acele obraze să mērgă să rădice orânduital casier dintr'acastă sumă de bani de la Mitropolie cu scirea epitropiei, atăta sună numai câtă are a se da atunci împrumut, și când va fi a se schimba vre-un zăpis, făcēndu-se socotēla dobândilor, sēu a se scādea din sumă capetelor vre-unui zăpis pentru vre-o trebuință a casei stăpānilor acelor bani, să se săvērșescă și una și alta prin scirea și a epitropiei și tōte zăpisele de împrumutări să stea în păstrare, iarăși la Sfânta Mitropolie, sub pecetea acestii epitropii, iar orânduital casier să ție condică curata de tōte lucrurile ce i se vor teslimatisi i de dat i de luat, și să fie dator a paradosi pe tot anul socotēla la epitropie.—1819, Septembrie 28.

(pecetea g-pd.)

vel Logofet.

Cod. XCII, pag. 418.

Prea Înălțate Dōmne.

Cu smerită și plecată anafora arētăm Măriei tale, că întocmirea epitropiei sērmanilor evgheniți s'au alcătuit pentru de a se păzi în tōtă vremea fără de strămutare și să le păstreze cu bună siguranție, sineturile ce va avea fieș care casă. din cele ce se dau sub îngrijirea acestei epitropii, cum și alte lucruri nișcătore, adecă scule și haine, ci fiind-că vedem că merge spre crescere și adăogire, orânduindu-se multe din case ale sērmanilor evgheniți, cari au sineturi de acareturi, moșii, prāvālii, vii, țigauī și altele, cum și scule i zăpise de bani, și acestea tōte urmēzā a se păstra fōrtē bine și la loc sigur, până sa se slobōdă de la epitropie, au socotit, că de se va bine chibzui și de către Înălțimea ta, să se orânduiască și Dumnōlu Spiru Gazoti din partea neguțătorēscă, pe carele să'l avem casă de pastrare, sineturilor i a sculelor și a banilor ce va avea fieș care casă și acest neguțator să ție condică dupē țărturile neguțatorescī de tōte ce i se va teslimatisi de noi prin logofetul epitropiei, și cu acest mijloc nādajduim să se păstreze tōte lucrurile sērmaunilor evgheniți și va merge spre adăogire câte va fi prin putință.—1819, Septembrie 15.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Constantin Bălăceanu, Iordache Goleacu.

care să stea la uşile camerei de şedinţe şi să nu lase pre nimeni altul a intra decât pre cei cu procesul ¹.

j) Vacanţele la tribunale în genere, se otăresc acelea din vechi, adecă pe luna Iulie, în interesul lucrului câmpului. În această lună nimeni nu pôte fi tras la judecată decât pentru *englimatica* şi tâlhării. În 1820, vacanţa dură de la 1 Iulie la 15 August ².

1. Cinstite şi credincios boerule al Domniei mele. Dumnéta vel Hatmane al Divanului, fiind-că am luat Domnia mea pliroforie de la Dumnélu vel lo-gofétul de ţera de sus, cum că în vremea când se teorisesc pricinî de judecări de către Dumnélor veliţii boeri, se nrmóză atacie din pricina multului calabalac ce intră în odae la Dumnélor, ómenî cu trebă şi fără trebă, din care se dá zăticnire de a nu se putea face cercetare pricinilor cu amăruntul, precum se cuvine; de aceea dar poruncim Dumnitale, ca să orânduesci într'adins un zapciñ de ai Divanului, care să fie dator, ca în tóte zilele când vor corceta Dumnélor boerii pricinî de judecări, să stea la uşă napristan şi să nu lase a intra în casă pe altul, decât numai pe cei ce vor fi trebincioşi la pricinile acelea ce va fi în cercetare, spre a nu se face calabalic şi a se pricinui atacie; tolco pisah g-pd.—1819, Fevruar 20.

Cod. XCVI, pag. 15.

2. *Publicaţiă pentru contenirea judecăţilor pe luna lui Iulie.*

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud sănătate. Vă facem în scire, că după obiceiul ce se urméză în toţi anii, şi după coprinderea condiceii Divanului Domniei mele, sunt oprite judecăţile în tótă această viitoare lună a lui Iulie, fiind vremea a tot lucrul pământului, pentru ca să şi pótă fieş-care lócnitor a şi căuta de seceriş şi de cósă; decî, iată mai dinainte vă poruncim, să însciinţaţi la toţi de obşte, ca într'acéstă lună nimeni să nu se pornescă cu jálbi pentru pricinî de judecări, că om de afară am poruncit Domnia mea să nu se aducă pentru judecări, făr' de numai pentru pricinî de englimatica, acelea nu sunt oprite în nici o vreme; nici Dumnévóstră să nu aveţi a trage pe nimeni pentru pricinî de judecată până după sfêrşitul lui Iulie; încî şi pe cei ce au apucat şi au intrat şi sunt în judecată, să vă siliţi a le izbrăni pricina şi să le daţi drumul, a nu'î ţinea opriţi şi fieş-care într'acéstă vreme de soroc să fie nesuperaţi de judecări, după cum asemenea porunci avem date Domnia mea şi aici pe la departamenturi, ci dar așa să urmaţi negreşit, însciinţând şi la toţi locuitorii do obşte, să scie fieşcarele, că nici de aicea nu se va trimite să se aducă nimeni de alte pricinî, făr' de numai pricinî de tâlhării şi englimatica se vor aduce şi Dumnévóstră ispravnicilor pe acelea să fiţi datorî a le căuta şi să daţi poruncă tuturor a se astêmpéra acum şi a se apuca fieşcare de lucrul câmpului cu silinţă şi făr' de pregetare şi fiţi sănătoşi.—1819, Iunie 20.

Cod. XCVI, pag. 44.

Publicaţiă pentru contenirea judecăţilor.

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud sănătate. Vă facem în scire, că după obiceiul şi după pravilă, de la dintăiă a viitorului Iulie până la 15

k) Ne rămâne a anexa la acest capitol câte-va acte de diverse procese din domnia lui Al. N. Suțu. Din aceste notăm aci :

Procese de căsnicie. Un bărbat care 'și bate la beție soția de o ucide. Părinții morții s'au fost împăcat în scris cu ucigașul ginere, fiind, că uciderea nevastei lui nu era cu premeditare. Vel spătarul arată cazul lui Vodă și că a rămas după morțea soției un copil'aș. Al. Suțu trimite la Ocnă pre ucigaș, fără termen, în 19 Maiu 1819. ¹

ale lui August, ai a fi contenite judecățile, ce sunt între locuitorii, spre a putea fieșcare să'si caute de seceriș, cósă i alte lucrări ale pământului ce se urmază într'acéstă vreme; deci, iată mai dinainte vè poruncim, să însciințați la toți de obște, ca într'acéstă vreme nimeni să nu se pornescă cu jălbi pentru pricinii de judecăți, fără numai pentru pricinii de englimatica, acelea nu sunt poprite în nici o vreme, nici Dumnévóstră să nu aveți a trage pe nimeni pentru pricinii de judecată, până după sférșitul sorocului ce s'au dis; încă și pre cei ce au apucat de au intrat și sunt în judecată, să vè siliți a le isprăvi tréba și să le dați drumul a nu-i ținea opriți, și fieșcare într'acéstă vreme de soroc să fie nesupărați de judecăți, după cum asemenea porunci avem date Domnia mea și aici pe la departamenturi; ci dar așa să urmați negreșit, însciințând și la toți locuitorii de obște, să scie fieșcarele, că nici de aici nu se va trimite, să se aducă nimeni de alte pricinii, fără numai pricinii de tâlhării și de englimatica se vor aduce, și Dumnévóstră ispravnicilor pe acelea să fiți datorii a le căuta și să dați poruncă tuturor a se astâmpăra acum și a se apuca fieșcarele de lucrul câmpului cu silință și fără pregetare, și fiți sănătoși.—1820, Iunie 18.

Cod. XCVI, pag. 1'4.

Asemenea pitac s'au făcut și la Hatman și vol spătar, și la mai mare bașa.

1. În Alexandru Nicolae Suțu vovod i gospodar zemle Vlahiscoe.

De vreme ce acest Istrate Abagin au sèvèrșit acest fel de cumplită bătae asupra soției lui, în cât i s'au pricinuit și morțe, după pliroforia ce ne dă Dumnéului vel spătarul printr'acéstă anafora, orânduim pe sluga Domniei mele zapciui armășesc, ca să'l ia de aici și să'l ducă la Ocnă Telega, unde poruncim cămărașilor de acolo să'l băgați înlăuntru în Ocnă, și de acolo să nu fie slobod fără de al doilea poruncă a Domniei mele, iar orânduimului mumbașir i se va da adevărință de primirea vinovatului.—1819, Maiu 19.

(pecetea gpd.)

vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 87.

Prea Înălțate Dómne.

Un Istrate Abagin ot Têrșor sud Prahova, în trecutele zile s'au trimis la spătărie de către ispravnicatul aceluși județ cu însciințare, că 'și-a omorît nevasta, după care viind davagi și socrii lui, adecă părinții nevastei, însoțiți și cu alte rude, s'au cercetat pricina de către judecată și atât din cercetarea

Va să dică, vechiul obicei al «*deșugubinei*» nu s'a perdut din deprinderile naționale, dar Vodă nu permise aplicarea lui.

judecăței ce s'au făcut aici, cât și de la fața locului de prin vecinii lui, am luat pliroforie cu însciințare, că pricina s'au urmat într'acestași chip: Acest Istrate avea bănuială că nevasta lui umblă în căi necinstite și depărtate de unirea căsnicieii, asupra căreia totdeauna avea privighere, ca să o dovedescă bine, iar într'o zi, Miercuri la 26 ale trecutului Martie, viind numitul de la Nicopolea cu nisce marfă a unui neguțător, ca să o ducă la Ploesci, nu 'și-au găsit nevasta a casă a'i face de mâncare și el necăjindu-se s'au dus la circiuună au bcut vin până s'au îmbătat, apoi neguțătorul stăpânul mărfii l-au silit de au plecat cu marfa la Ploesci, au descărcat marfa acolo, au bcut iarăși până s'au îmbătat foarte, s'au intors a casă la Târșor inoptat, unde găsindu-și nevasta s'au îndemnat a o bate de doué pricinii, întâiu că era foarte beat, și al doilea de bănuiala ce avea, că umblă în căi netrebnice și nu o găsisse în dioa aceea a casă, s'au apucat de ai bcut'o. precum obicinuesc proștii și a doua zi trezindu-se el din beție și-au vcut nevasta bolnavă și bcută foarte, fără să scie ce au făcut el în trecut s'era, care această urmare a bătaei socotind-o drept lucru de nimic și netemându-se că să mără nevasta, s'au dus cu tată s'au împreună, au încărcat din deal nisce buți cu vin a le duce cu chirie la Brăza; iar a treia zi Vineri în lipsa lui de a casă au murit nevasta, cunoscând socrii numitului Istrate cum și rudele nevastei lui, cum că numitul nu 'și-au bcut nevasta cu hotărîre să o omore, ce cu chip de cercetare, ca să se îndrepteze pe calea statornicieii, iar mai vrtos avnd și un copil rēmas de țittă, s'au împăcat între dēnșii și s'au ertat, dāndu'i zapis iscălit de toți davagii și de alți martori cu coprindere, că nu cer împotriva lui nici o respătire, fiind mōrte din întēmplare, iar nu cu dinadinsul. Decī cu tōte că numitul Istrate, după cercetarea ce s'au făcut, s'au dovedit că nu 'și-au bcut nevasta cu hotărîre de mōrte, ce cu chip de ertare, precum s'au đis mai sus, dar pentrn că dintr'acea bătaie s'au întēplat a treia zi de a murit nevasta, după pravilă tot ucidere se socotesce, însă ucidere nu de voie, ci fār' de voie, din întēmplare, și de vreme ce pârītii și rudele nevastei lui 'i-au ertat greșala și invinovățirea, necerēnd împotrivă nici o rēspătire, iar mai vrtos avnd și copil mic de țattă, ce au rēmas fār'de pârītii și fār'de îngrijitor al creșterii lui, se sprijine numitul la mila și hotărîrea Inălțimeii tale.—1819, Maiu 12.

Gheorghe Vlahuș spătar.

Iw Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar

Cu cale fiind anaforoa acēsta a praosfințieii sale părintelui mitropolit, după arētarea ce ni se face asupra pricinēii, poruncim, să se facă urmare întocmai, precum mai jos se coprinde.—1820, Maiu 8.

(pecetea gpd.)

Vel logofēt

Cod. XCV, pag. 574.

Prea Inălțate Dōmne,

O Maria, botezată din armenii, soția lui Ionitā proin baș Ciohodar al Mărieii sale Scarlat Calimah voevod, au jăluit smerenieii nōstre, că ea fiind fatā

Zinca, fata răposatului Constantin al 2-lea, conis din Craiova, e bătută de bărbatu-seu *strașnic* și îi ie toate hainele, sălbele și la 28

de armean bogat, și pentru evlavia sfântului mormânt, aș mers împreună cu părinții ei la Ierusalim, și acolo aprinându-se cu dorirea ca să primescă drepta credință a bisericeii răsăritului și cugetând cu ce mijloc ar dosi de eresul armenesc, s'aș insoțit intru căsătorie cu mai sus numitul, aflându-se în vârstă de anî 17, de unde viind în Țarigrad s'aș și luminat cu sfântul botez prin scirea prea fericitului patriarh, apoi de acolo mergînd la Moldova cu Măria sa Domnul Calimah ar fi petrecut în liniște 9 anî; după aceea bărbata seș ar fi început a se alătura la fapte rele prăpădind și cheltuind căștigurile în urmări necuviöse, și vedînd ea unele ca acestea ar fi început a'l muștra și așa aș început a se pricinui între dênșii năunire și viața rea, până când cu viclesugurile lui ar fi și surghinit'o la o monastire, iar el aș venit aici, de unde scăpând aș venit și ea după dênșul și el nu voiesce a o mai primi intru căsătorie; pe cari orânduindu'i în cercetarea Departamentului judecătöei duhovnicesci prin deosebită anafora ne fac arătare, că după ce acești casnici s'aș *adunat*.
 cu petrecania între rudele lui la Țarigrad, spre a fi ajutorat la cheltueli și așa puind jăluitörea în casă cu chirio acolo aș mers cu Măria sa Domnul Calimah la Moldova, spre a se putea chivernisi, iar jăluitörea făcînd multă supărare părintelui Măriei sale aș trimis'o și pe ea la Moldova, ca să șașă cu dênșul, unde mergînd și adunând la un loc, de câte ori se orînduia în huzmeturi ea se ținea după dênșul, de nu putea a'și săvărși slujbele; apoi puind-o cu löcuița într'o mahala, din multă rēutate a ei ne mai putînd-o suferi mahalagiii, aș și isgonit-o și ne mai avînd unde löcui aș intrat cu șederea în Curtea domnescă, unde și acolo începînd cu asemenea limbuții și îndărătnicii ne mai putînd suferi nebuniile, ca una ce aș îndrăsnit a'și schilodi și chiar copiii seș, după arătarea ce aș făcut Domnului Calimah, aș și făcut'o surghiun la o monastire de călugărițe, apoi întēmplându-se mazilie Domnului, Calimah, el aș venit aici după chivernisela, unde acum s'aș pomenit cu dēnsa trăgēndu'l în judecată, cerēnd păritul cu a se isbăvi de acēstă femeș înrăuțată; pe care alegere a judecătöei nerămānd jăluitörea odihnită, prin apelație s'aș infățışat amēdouē părțile și inaintea nöștră; asupra căreia pricină intrānd și inși-ne în cercetare, luarām sēma jăluitörei și din vorbelo i apucăturile ei înțelesom, ca când ar fi schimbată din scaunul mințöi sale și cum și plină de ruțela limbuțöi și neînțelegētöre de cuvēt, din care se face curată dovadă, că purtările lui să fie adevērate și nu este indoială de a crede că vor fi avut viață rea, și măcar că jăluitörea între altele mai provalisi și acēsta asupra soțului ei, că ar fi avēnd țitöre în casă, dar noi după amaruntele cercetări ce taine duhovnicesci am făcut, ne-am pliroforisit ca nu este atins nici într'un chip de acea femeș ce ține în casă, căci după ce este trecută în vērstă, apoi este și schimonosită la chip și nu este de cređut, că va fi avēnd a face cu dēnsa, fără numai o ține pentru căutarea copiilor, fiind ob.cinuiți cu dēnsa încă de la Moldova, temēndu-se a rēmānea copiii singuri ca nu păzind vremea numita lui soție, când lipsese el din casă, să facă vre-o nenădăduită primejdie copiilor, și cu tôte că păritul bărbat-seș cere a se isbrāni de acēstă femeș, ne mai putînd suferi aceste supărări ale ei, dar fiind că aceste urmări ale ei nu privesc tocmai în puterea slobozirei ponturilor pravilei și mai ales avēnd și copii trăitori, găsesce cu cale ca păritul lon să fie dator, ca pe de-o parte

Maiu 1819, Al. Suțu dă în judecata bisericească casul răului traiu, iar pentru lucrurile ce s'aũ luat Zincăi, ordonă judecata la Caimacamu. Craiovei¹.

Dumitru vizitiu sin Petre din Bucurescĩ, ucide pe un alt vizitiu, pe care il prinde în adulter cu nevasta lui. Justiția il achită din cauză că a ucis pe un hoț al cinstei nevastei lui, decât totuși femeea e surghiunită la Viforita, iar ucigașul e surghiunit la 23 Octomurie 1819, la

să ia casă cu chirie, unde aședend pe soția lui Maria. să o căpuiască cu cele ale hranei și îmbrăcăminteĩ, după starea și pârlejul sœn, iar pe alta să aibă în grijă și pentru crescerea i căpuierea copiilor, ce aũ și jăluitorea să aibă a fi păzitoare la vre-una din bisericile politiei cu rugăciuni și citaniile preoților. ca dora se va mai tãmadui din scãderea stricãciunei sale și când în urmă se va tãmadui și se va îndrepta de ale ei înrãntãțiri, se vor uni iarăși cu petrecerea cãsnicieĩ.— 1820, Aprilie 29.

Al Ungrovlahiet Dionisie.

1. *Iã Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospod. Zemle Vlahiscoe.*

Cu cale fiind anaforoa acosta a Dumnœlui vel logofetul do țera de sus, poruncim, atât Sfinției tale, iubitorule de Dumneđeu episcopape Rãmnicul, cât și Dumitale cinstitele și credincios boerule al Domnieĩ mele, biv vel spãtar. Gheorghie Suțule caimacamule al Craiovei i Dumnœvœstrã boerilor divaniți de acolo, să se facă urmare întocmai, precum mai jos se coprinde.— 1819, Maiu 28e

(pecetea gospod.)

vel Logofet.

Cod. XCII, pag. 123.

Prea Înãlțate Dòmne,

După luminată porunca Înãlțimeĩ tale, ce mi se dă la acostă jalbă a Zincăi, fata rœposatului Constantin II, comis ot Craiova, făcend cercetare, vœđui că jalba îi este pentru Neculai postelnicelul, soșul sœn, tot de acolo, că fãr'de nicĩ un cuvint al dreptãței s'aũ pornit a o bate strașnic, luãndu-ĩ cu carul hainele i sãlbĩ cu galbenĩ și altele ce aũ avut, apoi în urmă i-a'ĩ scornit că este și nebunã; pentru care judecãndu-se la clericatul Sfinței episcopii Rãmnicu, după cercetarea ce aũ făcut și aũ dobãndit dreptatea, iar pãritul îi ține în silã lucrurile ei, corend a se îndatora soșul ei, s'ĩ aducã lucrurile ce le-aũ luat în casă, și să o ție în cãsnicie. Decĩ cât pentru unirea soũ pentru neunirea lor în cãsnicie, gãsesz cu cale să fie luminată porunca Mãrieĩ tale către Sfinția sa episcopul Rãmnicului, supuindu-ĩ canónelor bisericescĩ, iar pentru cele-l-alte, Dumnœlui caimacamu Craiovei, să'ĩ judece și să îndrepteze și ce va fi de implinit să și implinescã, soũ neodihnindu-se vre-o parte de acolo cu cercetarea Divanului în scris să'ĩ sorocescã la luminat Divan.— 1819, Maiu 23.

Vel Logofet.

monastirea Mărgineni, *făr' de soroc*, să-și ispășescă păcatul. La 27 Decembrie 1819 Domnitorul grațiază pe amândoi ¹.

Nu numai femeile măritate erau pedepsite pentru adulter, ci și fetele și văduvele, cari cădeu la lucrui *desfrânate și netrebnice*. Păcat numai că asemenea pedepse se aplicaū numai la femeile de neguțători și de țărani, dar nu și la boerime! ²

1. *Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahis oe.*

După arătarea ce ni se face printr'acastă anafora a judecătorilor departamentului criminalion, milostivire făcând Domnia mea, poruncim Dumitale epistatule al armășiei, să se facă poruncile Domniei mele către egumenul de la monastirea Mărginenii i către starița de la schitul Viforita, ca să fie slobođi din surghiunlăc și jăluitarul Dumitru Vizitiu și soția sa și 'i volnicim a merge la casa lor.— 1819, Decembrie 27.

(pecetea gospod)

Vel Logofăt.

Cod. XCV, pag. 119.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată poruncă, cercetând vina jăluitarului Dumitru Vizitiu sin Petre din Bucurcși, s'a-i găsit trecent în condica următorului an No. 29, cuprindându-se, că pentru curvia muerei lui în cele după urmă găsindu-o într'o cărciumă vorbind cu Ioniță Vizitiu ibovnicul femeii sale, prin jungheere de cuțit 'l-au omorit pe acel preacurvar, și după alegerea judecătoi și porunca pravilei au rămas nevinovat numitul ucigaș pentru fapta neiderei, dar pentru spăsenia sufletului săi s'au osândit de către înălțimea ta de s'au trimis surghiun la monastirea Mărginenii făr'de soroc de la 22 ale trecutului Octombrie, precum și preacurva muerea lui la monastirea Viforita. De acesta nu lipsim a însciința.— 1819, Decembrie 16,

Constantin Stolnicu, Costache Ralea.

2. *Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

După pliroforia ce ni se dă printr'acastă anafora de netrebnicile și defăimatele urmări acei Ecaterina Văduva, s'au și osândit cu osebită poruncă a Domniei mele, a se trimite surghiun, la schitul Viforita ot sud Dâmbovița, poruncim însă Dumitale vel agă, ca mai întăiu să se sigurifescă toate lucrurile ei cu catagrafie curată de oră-ce, dându se în păstrarea rudelor sele, cari să grijască și de hrana ei în câtă vreme se va afla depărtată, și apoi să se pue în lucrare cea-l-altă poruncă a Domniei mele.—1820, Ianuar 19.

(pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCV, pag. 158.

Fică fugară. Cu muscalii a fugit o jună fată. Maică-sa capătă de la Vodă voie să mîrgă în Rusia să'și aducă copila. ¹

Prea Înălțate Dómnne,

O Ecaterina Văduva, lăcuitore la Pescărie, *fiinl nărăvită la lucruri defăimate și netrebnice*, nu încetază pricinile și gâlcevurile ce se întemplă în casa ei, precum și astă noapte, aflându-se în casa ei omeni netrebuici, din cari se adună acolo, a'și făcut gâlcevă și a'și bătut pe nisce cavafii ce veni de la nuntă, asupra căreia nu numai vecinii, dar și rudele ei a'și făcut davagelac, că nu'și pot avea odihnă din pricină'și și tot-deauna pătinesc necinste cu cele fără de orânduială urmări ale ei; ci pentru ca să înceteze gâlcevurile, care din pricină'și se urmăză în mijlocul tîrgului, să se odihnescă vecinii despre supărările ce li se fac, să se izbăvesc și rudele ei despre cea de tot-déuna necinste ce li se pricinuesce, iar mai vîrtos *fiind trecută în vîrstă*, să'și mîntuiască sufletul și firea de voeși, găsesse cu cale să fie luminată porunca Înălțimei tale. a se trinite surghiun la monastire, spre îndreptarea rămășiței vieței ei, iar hotărîrea rămîne la Înălțimea ta.—1820, Ianuar 19.

Vel Agă.

1. *Iw Alexandru Nicolae Suțul Veevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe*

După pliroforia ce ne dă Dumnóluși vel logofétul al străinelor pricinii, printr'acéstă anafora, de vrome ce s'a'și dovedit că acea Ană pe care voesce jăluitoarea a o aduce de la Rusia, este fată bună a ei, primim Dombia mea cererea jăluitoarei, și'și dăm voie și slobozenie ca să'și aducă pe mai sus numita fiica sa aici.—1820, April 1.

(pecetea gospod.)

vel Logofét.

Cod. XCV, pag. 448.

Prea Înălțate Dómnne.

După luminată porunca Măriei tale de la acéstă jalbă am făcut cercetare și dintr'un martiricon al mahalagiilor ot mahalaoa Livedea gospod., ce'mi aduse jăluitoarea, adevărită și de protopopul Teodor ot tam, carele și însuși a'și venit aici față, luai'și îndestulare, că acéstă Ană cu adevărat este fata jăluitoarei și că în zilele rușilor o și măritase după un Dumiiu Dulgheru, pe carele a'și petrecut întru căsătorie ca la doi ani, apoi lăsându-se de dînsul, a'și fugit prin alte mahalale, și când s'a'și rădicat armia rusescă de aici, dice mahalagiul, că a'și audéu și ei pentru numita Ana, cum că a'și fugit cu ruși și de atunci până acum nu s'a'și mai audit unde se a'și, și că popa Grigore, tatăl Anei, cum și Dumitru Dulgherul, soțul ei, se a'și morți, și cât pentru rugăciunea ce face jăluitoarea a i se da voie să aducă pe fiica-sa aici, rămîne la milostivirea Măriei tale.—1820, Martie 23.

Vel Logofét.

Un cas curios de bigamie se pöte vedea in actul ce dăm in nota de aci ¹.

1. *Iw Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospod. Zemle Vlahisroc.*

Pe acöstă anafora a judecäței departamentului, amëndouë părțile rămând multămiți și odihniți, aș dat și adeverință in scris sub iscăliturile lor, la canțelaria Divanului Domniei mele, adeverită și de către Dumnélni vel Hatman al Divanului, care s'au vëdüt și de Domnia mea, și poruncim atât Domniei tale, cinstite și credincios boerule al Domniei mele, biv vel spätare Gheorghe Suțul, caimacamule al Craiovei i Dumnévoștră boerilor divaniți de acolo și Dumnévoștră ispravnicilor din sud Mehedinți, să se facă urmare intru töte, intocmai precum mai jos se coprinde prin sluga Domniei mele. . . . aprod hätmänesc ce se orândui mumbașir.—1819, Iunie 22.

(Pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 227.

Prea Înălțate Dömnne.

Catinca Cernătésca din sud Mehedinți, prin jalba ce aș dat Înălțimeii tale, pentru bărbat-söi Zamfirache Cernătescu, dice că vëduvă fiind, a luat in căsătorie pe numitul cu destul zestre, și din nenorocirea ei întëmplându-se să iasă omul cu năravuri rele, după ce i-a prăpădit multe dintr'ale zestreii, apoi o bate și o căznesce, pentru neputința omenirei; temëndu-se de pierdarea veșei, a alergat la mila Măriei tale, cerënd implinire pentru lucrurile ce prin föia de zestre anume se arată i baniü ce i-au dat in năht și desfacere de căsnicia lor, și din luminată poruncă prin zapcilăcul Dumnéluü vel Hatman al Divanului s'au infățışat in judecată, jăluitoărea însă prin vechil postelnicul Iordache Episcopescul și cu Zamfirache bărbat-sëü, care spre răspundere ne arată jalbă dată către Măria ta asupra Catincei, nevestei lui, arëtând multe ponosluiři asupra soției sale și apërându-se, că intru nimic vinovat el nu este, ci ea dimpreună cu părinții ei, cari voesc să'i spaigă casa, și la amëndouë jălbile lor, vëdënd că prin luminată buinrdizmä se poruncesce că pentru unirea in căsnicia lor söü neunirea lor să cerceteze Prea sfinția sa părintele mitropolit, iar pentru cele ce vor fi avënd a cere unul de la altul, să se cerceteze de către acöstă judecată. Pentru aceea dar am dis orânduitulü zapciü al Hätmăniei de aș infățışat mai întëiü cu amëndouë jălbile innaintea Prea osfinției sale părintelui mitropolit, și după cercetarea ce aș făcut, dovedind Prea osfinția sa, că Catinca a avut legiuit bărbat intru întëia căsătorie pe un Sandul, tot de acolo, și pentru priceini nedovedite și fără cercetare bisericescă ce numai între sineși prin zapise s'au desfăcut, luând Catinca pe păritul Zamfirache și acel Sandul pe altă femeie și de biserică nu sunt despărțiți, prin întărire la anafora clericatului de la 13 ale următorei lunü, hotăresce Prea sfinția sa, că Catinca să rămăe intru cununia legiuitulü sëü celui dintëiü bărbat, iar Zamfirache slobod a se insoți cu cine va putea găsi, răspundënd însă zestrea ce va fi luat de la Catinca, și pentru cheltiala ce a arëtät'o Zamfirache, că a făcut in trebile socrä-sëü, dice Prea sfinția sa, să'și caute cu acela de va avea dreptate. apoi după izbränirea judecäței bisericesci de iznövä infățışându-se innaintea nöstră, am intrat in cercetare pentru cererea ce face unul de la altul, și am cerut föia de zestre a Catincai,

Calpuzani. Fabricanții de monede false se prind în mai multe rânduri, dar nu li se mai taie mâinile ca altă dată, ci sunt pedepsiți

pe care o vedurăm la mâna lui Zamfirache, scrisă din trecutul lăt 1818, Ianuarie 27, iscălită de Constantin Cernătescu, tatăl Catincăi, și între alte condee, este trecut și talerî 5000 naht; am întrebat pe Zamfirache, de au primit tôte deplin de la Catinca, câte anune se arată în fôia ei de zestre și respunse, că tôte cele-l-alte le-au primit deplin, însă nu din noi, ci în starea ce rămăsese de la bărbatul ei, Sandul, și după cum se află le-a lăsat în bună păstrare la casa sa, în sud Mehedinți, iar din naht au primit numai talerî 1.000, fiind-că talerî 4.000 îi are tatăl Catincăi puși în păstrare la un Nicolae Radovicî, neguțător ot Craiova, dicând Zamfirache, că lucrurile zestreî și acei talerî 1.000 mergend a casă le ve răspunde tôte, cerend însă și el a i se socoti folosul zestreî la talerî 4.000 de când s'a i cununat și până acum la desfacere, fiindu-se în sémă și banii ce a i cheltuit în trebile socră-sôii; asupra căreia provlime răspunse și vechilul Catincăi, că de va răspunde și Zamfirache tôte lucrurile zestreî după ființa întru care era când le-au primit, iar nu după cum se a lă acum și acei talerî 1.000 fără cheltuiala judecătôii, i se va socoti folosul după a sa cerere, iar pentru orî ce socotôlă va avea cu tată-sôii, ea nu se amestecă și nici că se îndatoréză a i respunde cu din ale zestreî, ci să'și caute de la cel care l-au volnicit să cheltuoscă. Decî vedend noi, că judecata bisericecă, căsătoria lor a i cunoscut'o ornată împotriva pravilelor bisericescî, și prin întărire la anaforoa clericatului Proa sfinția sa părintele mitropolitul le desparte căsnicia, rămăind Catinca întru căsătoria legiuitului sôii, întru al întôiuului parlej și Zamfirache volnic a se însoți după alta; de aceea și noi nu am putut da ascultare la cererea ce făcură, atât o parte cât și alta ci găsim cu cale, cu luminată porunca Măriei tale, orânduitul aprod hătmănesc luând pe Zamfirache de aici, să'l ducă în casa lui, în sud Mehedinți și prin marifetul Dumnelor boerilor ispravnicî ai județului, să imp înescă Catincăi tôte lucrurile ce anume se arată în fôia ei de zestre, dimpreună cu acei talerî 1000, însă câte din lucruri va fi în pěr să le primescă Catinca în starea ce se va fi aflând acum, iar câte vor lipsi cu totul, să se socotôscă prețul lor după ființa ce se va dovedi că a i fost când i s'au dat de zestre dimpreună și acei talerî 1.000 și Zamfirache orî ce socotôlă va avea cu Constantin Cernătescu, tatăl Catincăi, își va căuta cu densus; către acestea, mai provalsi vechilul Catincăi dicend: Zamfirache, când Catinca era venită aici sa'și caute cu densus judecată pentru interesurile sale, vrënd să pue în mână acei talerî 4.000 ce erau puși în păstrare la acel Nicolae Radovicî neguțător din Craiova, și vedend că neguțătorul nu'î dă, au amblat să'î ridice prin marifet de judecată, dintr'a căruia pricină rădicându-se de acolo banii ce s'au pus la altă mână, a i plătit tatăl Catincăi și deciuiala la toți banii cerend ca Zamfirache să stapanescă banii pentru deciuiala ce au dat, și fiind-că Zamfirache împotriva se apară dicend, că el au cerut numai talerî 2800 și nevrënd să'î dea, au rémas tot la acel neguțător Nicolae Radovicî, fără a se rădica vre-nn ban dintr'aceia de către densus la altă parte și pentru acéstă pricină dicem, ca să fie luminată poruncă către cinstita căimăcămie a Craiovoii, ca să cerceteze și dovedindu-se, că din pricina lui Zamfirache se vor fi ridicat acei bani de la numitul neguțător într'altă parte, pe când Catinca se afla eșită din casa lui și va fi plătit deciuială la zabit pentru acei talerî 4.000 sôii și mai puțină deciuială, atunci să se îndă-

cu Ocna, ba pre unii din ei, fiind supuși, îi iartă și de Ocnă și se mărginesce Domnia a cere la Aghenție expulsiunea lor peste hotarul Ardealului. ¹

toare Zamfirache a plăti câți bani se va dovedi că s'aun plătit deciuială, iar împotriva dovedindu-se, adecă că el nici un davagilac nu aun făcut să ridice banii de la acel neguțator, pe c'nd se afla Catinca aici in Bucuresci, acum și banii stau tot la acel neguțator, fără s' fi dat vre-o deciuială dintr'nsii, să rămăe in pace și nesupărat de cererea acăsta, iar hotărîrea rămăne la Măria ta. 1819 Iunie 8.

Dumitru Drăgănescu, Răducanu Sărdar, Ștefan Fărcășanu, Cerchez Armaș, Hurmuz vistier, Nicolae Postelnic.

1. *În Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

După pliroforia ce ni se dă printr'acăstă anafora a departamentului de criminalion, milostivire făcând Domnia mea asupra arătașilor vinovați, îi ertăm din osânda ocnei, și poruncim Dumitale epistatule al armășiei, să li se facă itlacul Domniei mele, aducându-se aici, poruncim ca prin scirea c.nstitei aghenții să se isgonescă afară din hotarele țerei, cu hotărîre ca nici odinioră inapoi să nu se mai întorcă.

(Pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCv, pag. 208.

Prea Înălțate Dămne.

Vinovăția jăluitorilor s'a i găsit trecută după orânduială la condica examenelor cu No. 43 și No. 63, câte cincii aceștia săvărșitori a faptei de calpuzanlic, din carii lude trei anume: Constantin Atanasiu Zachinteos, i Dionisie Tronos și Nicoli Panaiot Melintios, aceștia prin anafora a Dunelui vel spătarul, se arată, că a i făcut talere mincinoșe de alama galbenă, și prin luminati hotărîrea Înălțimei tale de la 30 ale trecutului Decembre, in loc *de osân la morșei*, ce orânduesc pravilele, milostivindu-te Înălțimea ta cu ușurință de pedepsa lor, s'a i osândit la ocnă fără de soroc, de sunt acum aprópe de trei luni, iar ce i-alți doi, Ion Răzis cofetarul Chefalonitis și Iordache Itachisios sin Nicola Vizmos aceștia aun vrut să facă calpuzanlic de mahmudiele, dar până a nu pricinui pagubă obștiei, mai nainte s'a i descoperit, găsindu-se la dênșii calăpurile de mahmudiele și pöntru a lor faptă după pravil. fiind osândiți iarăș la morșe, de către Înălțimea ta cu milostivire ușurându-le pedepsa, s'a un trimis la ocnă fără de soroc, de la 14 ale trecutului Decembre de este o lună și jumătate de acăsta nu lipsim a însăiinta Înălțimei tale.—1820 Ianuarie 18.

Constantin Stolnicu, Ștefan Costescu, Costache Rădeanu.

În Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

De vreme ce acest Calpuzan vinovat Toma Titopolitu este nevârșnic, după pliroforia ce ni se dă printr'acăstă anafora, milostivire făcând Domnia mea asupra i, il ertăm din surghiunlic, pöntru care și poruncim Dumitale epistatule

Dreptul de proprietate. Prin acte din April 1820 Al. Suțu recunoșce dreptul tirgoveților din orașele libere, de a prinde din locul moșiei domnesci a tirgului, și a și-l apropria, ca loc liber ¹.

al armășiei, să se facă itlacul Domniei mele după orânduială, cu această hotărîre însă, că aducându se a cî, să dea legătură prin cheazășie sigură, precum mai în jos se arată.—1820, Februarie 4.

(pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCV, pag. 236.

Prea Înălțate Dómne,

Cu plecată anafora inștiințez Măriei tale pentru un Toma holteiu Titopolitis, carele după luminată hotărîrea Înălț mei tale se află trimis surghiun la monastirea B.ștrița din sud Vâlcea și se ține la aceeași închisore de este o jumătate de an, cu invinovățire pentru fapt de calpuzanlic, de ce a i lucrat un argintar făcend câtevași mahmudele în tovărășie cu acest Toma locuitor i aflându-se în sud Argeș, unde li s'a i descoperit fapta și s'a i prius numitul, iar acel argintar a i fugit peste Dunăre. Ci fiind numitul Toma nevrstnic i s'ar socoti indestulă pedopsa de cîud se ține la aceeași închisore, ca să te milostivești Înălțimea ta, să se erte, slobođindu-se prin vrednică cheazășie, ca de acum înainte să se ferescă de cea mai mică faptă roa, hrăniadu-se cu munca dróptă, iar impotrivă mai indrăsnindu-se, chezașii să fie răspundători, atât la vre-o pagubă, cât și la pelépsa ce i se va cuveui după pravilă.—1820, Februarie 2.

Iancul Racoviță.

1. Io Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

După pliroforia ce ne dă Preaosfinția sa părintele mitropolitul printr'acastă anafora, de vreme ce din vechime este obiceiū legiuit la orașele cele slobode (precum este și acel oraș Tergu-Jiului) de a fi voluici orășanii, ca să coprinđu locuri slobode avendu-le întru a lor desăvērșită stăpânire, și după ce odată ce se fac stăpâni nu se pôte în urmă a li se mai lua înapoi de către alții și de vreme ce aceste locuri le-ău avut jăluitorele coprinse din loc slobod domnesc, și le-ău stăpânit liniscite cu binalele ce a i pe dênsele, iar n'ău fost slobode cîud s'ău afieorisit de către Domnia sa Ioan Vodă Caragea la biserică domnescă din mai sus numitul oraș Tergu-Jiului, nici a i avut vre-un amestec cît de puțin acostă biserică mai nainte afieromei la aceste locuri, de aceea dréptă și cuvinicióșă, este chibzuirea ce a i făcut atât Preaosfinția sa părintele mitropolit, cât și logofetia. asupra aceștii pricinii și hotărîm, ca jăluitorele Manda Brăilóica i Manda Crăsnăróia slugerésă, și Bănică i Iordache frați Politimoși, să și stăpânescă acesre locuri în pace și fără nici un fel de supărare de către biserică domnescă a Tergu-Jiului și de către epitropii aceștii bisericii. — 1820, Aprilie 2.

(Pecetea gospod.)

Vel logofăt.

Cod. XCV, pag. 512.

Asemenea drept este foarte străvechiu și 'l aflăm în sus și în Moldova.

Prea Înălțate Dómnne

Urmând luminatei porunci, am vedut arătarea ce se face Înălțimeii tale printr'acósă anafora, pentru trei siliști din orașul Têrgu-Jiului, pe care din vechime au fost case ispravnicesci, și după vremi rămânând locul slobod și no-
tre buincios a mai fi case ispravnicesci, s'a i coprins de trei obraze orășani de acolo și unii și-au făcut case, care locuri le-a i stăpânit, cum și soții lor în diastimă mai mult de 10 ani, iar în lét 1813 Măria Sa Ioan Vodă Caragea, după cererea episcopilor bisericeii domnesci de acolo, prin hrisovul Măriei sale, au hărăzit aceste trei siliști bisericeii și să ia embatichiu pe an câte 5 ocă cêră, pentru care ȕice Dumnélu i vel logofétul, că locurile acestea avându le jăluitoarele întru a lor stăpânire mai nainte până a nu se da hrisovul Domnului Caragea, coprinse nu din locul bisericeii, ci din loc slobod domnesc, precum au coprins și alți orășeni din vechime, dreptate au la rugăc unea și cererea ce fac, pentru care arătăm Înălțimii tale, că la orașe *slobode*, precum este și orașul *Têrgu-Jiului*, au avut orășanii din vechime *slobodenie* legiuită a coprinde locuri slobode și a le avea întru *desăvêrșita* lor stăpânire și după ce odată apucă de se face stăpâni pe dênsele nu mai pôte a li se mai lua de alții, și smerenia noastră mai nainte având âmbulare pe la Têrgu-Jiului, ne sunt sciute aceste locuri cu binalele ce au jăluitoarele pe dênsele ce se află întru a lor liniștită stăpânire, iar biserica domnoscă n'au avut nici vre-un amestec, nici vre-un alt loc a se însărcina cu acestea precum și chiar din hrisovul Domnului Caragea (*care de Măria ta încă s'au innoit*) se face dovudă că n'au fost ale bisericeii, ci atunci le afierosesc, și de vreme ce n'a i fost slobode când s'au afierosit, ce sub stăpânirea jăluitoarelor cu sumă de ani mai nainte de afieromă, după dreptate și după obiceiul ce din vechime este legiuit și canonisit într'acéstă fêră pentru orașele cele slobode, precum mai sus arătăm Măriei tale, nu se putêu afierosi aceste trei siliște bisericeii; de aceea chibzuirea Dumnélu i vel logofétul o găsim și smerenia noastră cuviinciosă: a rămânea jăluitoarele nesupêrate și să și aibă locurile acestea întru desăvêrșită a lor stăpânire, fără câtuși de puțină bântnială, în vreme ce ele le au coprins din loc slobod domnesc și l'au avut în linișcită stăpânire atâția ani, iar pentru pricina socotolilor și episcopiei acei bisericeii gospod ot Têrgu-Jiului vom face deosebită arêtare Măriei tale, după deosebită buiurdizimă ce este dată la altă anafora a cinstitei logofetii.—1820 Martie 13.

Al Ungrovlahiei Dionisie.

Dăm în anexele la acest capitol:

Jurémêntul mare deferit unu evreii; anchete în procese reclamate de sudii austriacesci și de un sudit frances Iacheti; Catagrafia averei muribundului C. Giuvara ca să se asigne creditorii lui; o adopțiune séu *iotesia*; procesul intentat de emigratul boer acum generalul C. Varlaam, contra clucerului Leșlu i, tovarășul lui la întreprinderea poștelor, în care proces în luența Rusiei a prevalat asupra dreptăței, de a i venit trôba la ștergerea lui Deșlu i diu aihondologie, pentru că n'a voit să se supună nedreptelor sentințe ale Divanului; diverse procese de încălcări de hotare, de hotarnicii, etc.

CAP. VIII.

Finanțele.

Obligat prin firmanurile de Domnie a îngriji de liniștirea țerei agitată de jafurile lui Caragja, Al. N. Suțul întreabă oficial pre Marele vistieriu ce-i de făcut pentru îndreptare? Marele vistier Barbu Văcărescu, prin anafora ce am adus-o la capitolul despre administrațiune, propune măsuri, cari mai toate tind a face din vistieriu cel mai important boeriu din Divanul țerei. Văcărescu cere, ca nu numai slujbașii vistieriei, ci și ispravnicii să fie numiți după alegerea Marelui vistier. Devenia deci acesta cel mai influente velit boier din Divan. Nu vom reveni mai pe larg aci asupra anaforalei lui Barbu Văcărescu.

Cea dintâi grijă a lui Suțul și a guvernului său este de a înmulți numărul locuitorilor țerei, ceea ce înseamnă: înmulțirea dajnicilor. Vechiul obicei al constituirei de *slobozi* cu privilegii și scutiri, nu mai se practica de cât-va timp și totuși străini, Sârbi, Români de peste munți, veneau în țără și rămăneau aci. Adevărat că agentul austriac va reclama repatrierea acestor din urmă, dar Divanul și Vodă vor refusa, declarând că, după vechiul obicei al țerei, ori care străin se stabilește în țără în condițiuni de lucrător de pământ și se supune la toate datoriile către țără ale *raelilor*, ale supușilor pământeni, nu mai este considerat de străin. Cu acest mod Al. Suțul reținu în țără mulțime de Români, mulți veniți aci în timpul fometei din urmă din Ardeal și Ungaria. Decât nu târziu, mai mulți din acești noui coloniști ai țerei, vedându-se prea împovorați de dări, cer să se ducă,—ba mulți se și duc de la sine îndărăt, peste munți. Ca să oprască această despopulare a țerei rumănesci, la 19 April 1819, Divanul intră cu anafora la Vodă, propunându-i scăderea de un taler la sfert la darea cea obișnuită a țeranilor pământeni, în favoarea noilor așezați prin sate și cu adăogirea că noii așezați locuitori, să nu fie trecuți la cataras ihurile vistieriei ca *lude*, ci pe cap, *nominativ*. Caragia ordonase simpla înscriere a acestor noui veniți între birnicii pământeni. Acesta nu le convenise noilor așezați și începuseră a se imprăștia. Acum Divanul lui Al. Suțul revine asupra hotărârii lui Caragja și nu numai acordă scăderea de un taler la sfert din dar, ci încă hotăresce, că această dare este individuală și nu pe lode—cu *cislă*, și că ea va fi percepută nu de ispravnicii ordinari, ci de «deosebiți ispravnici» ai s'reinilor, de cari vor fi: unul în Valahia cea mare și altul în cea mică,

Se vor numi și trei oameni din al Visteriei, cu știință, practicoși și cinstiți, din cari doi pentru județele cis-oltene, câte unul de 6 județe, și al treilea pentru județele trans-oltene. Aceștia vor face *așezurea străinilor*, după orânduiala de sus, lăsând afară din așezare pe cei ce se vor dovedi că sunt vechi pământeni. Aceștia vor fi dați în cislă satelor. ¹

1. *Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Vădând Domnia mea coprinderea acestei anaforale și a celor mai mulți veliți boeri ai Domniei mele halea și mazilii, și chiar cetind aceste arătate întocmiri a acestor streini, ce au venit hălaiduitori în pământul Valahiei, din părțile vecinătăților, am cunoscut-o că este făcută din partea Dumnélor, ca de nisce bunii patrioți ai pământului, înteiu, spre a dobândi țără acésta cu mulți salășluidori de prin alte loturi, a se împodobi orașele și alte locuri, cari au trebuință spre înmulțirea hranei și a agoniseloii, iar nu a se împrăștia și cei eari au năzuit cu a lor locuință în acéstă patrie. Al doilea, că privesce întru tôte spre obștesul ajutor al tuturor de obște, după alcătuirea care este făcută cu a se scădea din banii Dumnélor dajnicii, câte taleri unul, la fieșcare sémă primită este Domniei mele arătarea și cererea Dumnélor, și poruncim Domnia mea, Dumitale cinstite și credincios boerule al Domniei mele, vel vistiere Barbule Văcărescule, să se facă urmare întru tôte în tocmai după coprinderea anaforalei, adecă de la Iunie înteiu, să se dee de la vistiere Domnescile năstre porunci către ispravnicii județelor și către locuitorii dajnicii, făcându-li-se cunoscut că s'au scădut câte taleri unul, la fieșcare sfert, din taleri 19 ai vistieriei, și să rămăe a răspunde câte taleri 18 la fieșcare sémă, spre a cunoșce în faptă mângăere și mulțămire locuitorii Domniei mele, să se rânduiască și trei credincioși dintr'ăi vistieriei, cari vor fi cu știință, cinstiți și cercați, însă doi la județele de dincóce de Olt, fieșcare la câte șese județe și altul la cincii județe ot pres'e Olt, ca împreună cu ispravnicii județelor și cu cel ce se va orândui ispravnic al streinilor, să facă cercetare cu scumpătate pentru câți streini vor fi adeverați veniți din părțile vecinătăților. să se așade la orânduiala străinilor și să se facă pentru dênșii catastih de numele, sinul i satul unde se vor afla locuitorii, iar câți dintre pământeni țerei, cu înșelăciune se vor fi amestecat în cursul trecutei vremi printre străini, toți aceia să se dee pe la satele lor, cu adaosul cel cuviincios de lude, după starea și puterea ce vor avea și să aibă Domnesca vistiere, oșebită îngrijire, ca să se păzescă acéstă întocmire dintre pământeni țerei, printre străini, și când de acum înainte vor veni din părțile vecinătăței niscare-va străini, să îngrijască ispravnicul lor, împreună cu ispravnicii județelor, să'î cerceteze și dovedindu'î străini întru adevăr, să'î așade la orânduiala lor împreună cu cei-l-alți, iar găsindu-se pământeni stramutați din alte județe, să se înapoeze de unde mai nainto vor fi fost cu locuința lor, ca să nu se mai întâmple la acésta cătuși de puțină catahrisis, căci, când de acum înainte se va face împotriva urmare, cu a se amesteca vre-un pământean între străini, să scie cu hotărire că se va pedepsi acel ispravnic al străinilor pentru neîngrijirea sa.—1819, Aprilie.

(pecetea gospod.)

vel Logofăt.

«Cisla», care în principiu este un ideal al democrației moderne, căci este așezarea dărilor proporționale, nu o primeau noii coloniști,

Prea Înălțate Dămne.

Două luminate pitace ale Măriei tale, unul de la 2 și altul de la 24 ale trecutului Fevruar, cu multă plecăciune am primit, prin care ni se poruncesce pentru pricina întocmirii așezării străinilor, că atât după pliroforia ce s'a i dat de către Dumnilui vel banul Grigorie Ghica, când s'a u aflat în dregătoria vistieriei i de către Dumnilui vel vistierul ce se află acum, cum și dintr'al ispravnicilor de obște înscințării și din nenumăratele jălbii ale acelor străini, este o desăvârșită încredințare, că în loc de a se înmulți u locuința aici în pământul țerei, au început a se împărștia, și dintr'acastă mișcare, osebit că urmază a perde țera pe străinii ce au apucat de s'au sălășluit aici, și a rămănea lipsită de folosul și îmbivșugarea ce se pôte pricinui din adaosul locuitorilor, dar se dă și o mare pricină de zăticnire și altora din țeri străine, cari ar cuteza a veni aici spre sălășluire, asupra căreia pricinii, adunându-ne cu toții. am făcut chibzuire, precum ni se poruncesce, de care după neapărată datorie, facem cunoscut Înălțimei tale, printr'acastă a noastră prea plecată anafora, că intru acastă patrie a noastră dintru 'nceput, mai dinainte fiind alunare de noroi din multe părți, au ajuns cu mijlocul acesta politiiile și tôte părțile intru bogătie de îmbivșugare și podobă. în vreme ce din vechine era pământul cu totul nelocuit din unele răzvrătiri, îndemnându-se un trup de străini, atât de serbi mărginași de Dunăre, cât și din ungar-ni din Transilvania și Ungaria au alergat să locuască în patria noastră. ca la o scăpare, silindu se cu multă sudore și oseneii spre dobândirea hranei lor și a lucrării pământului, deschidând locurile acestei țeri și împodobindu-le cu nenumărate semănături, în spre îmbivșugarea obștiei, întocmind slobodie și sate întregi la lét 1792, când, (cum și ce fel nu scim), s'au stricat ispravnicaturile străinilor, s'au dat o adevărată pricină a se face de atunci o desăvârșită încetare a întocmirii slobodiilor și satelor noue și iarăși la lét 1812 de când s'au așezat ispravnicaturile străinilor și până la lét 1818, s'au făcut slobodii și sate întregi, așa dar străinii se pusese în urmii intru orânduială cu mulțămirea lor, spre ôre-care folos a domnescei vistierii, și ei însuși vedând cu ochii lor în faptă mângăere la străinătatea lor, unul pe altul dintre dênșii îndemnându-se. au venit din vecinătățile locuri și s'au întocmit nu cu puțină sumă de familii, care au început să se așeze încoco și incolea prin județe, și dintru acăsta să se ajute cu îmbivșugare și obștea și stăpâniii moșiilor și către acestea și domnesca vistierie cunoscea din așezarea lor ôreși-care folos prin răspunderea dădiei tetreminiilor, care se implinea prin ispravnicaturile se se întocmiseră, și au curs acăsta până la trecuta luna Septembrie, lét 1818, când prin cea către Înălțatul Domn Ioan Vodă Caragea anafora, se coprindea pe lângă altele, că trebuie să se lege toți acăi străini cu lude în domnesca vistierie, precum și cei l alți birnici ai pământului, dându-se intru otcărmuirea ispravnicilor județelor și să lipsescă amândou ispravniciiile străinilor, cu cuvânt că mulți dintre pămăntenii birnici, amesteându-se prin înșelătore mijloce între cei adevărați străini. se pricinua cu acăsta dărăpănarea satelor județelor. Acest fol dar s'au dat domnescul pitac și s'au început a se pune în lucrare de la trecuta lună a lui Decembrie, așezându-se acăci și străinii cu lude, dar ei nesuferindu-se a se vedea în rândul

din cauză că se făcea cu mari abusuri, trecându-se între *mijlocași* orî *codași* indiviđi carî prin averea lor erau *fruntași*.

pămîntenilor birnici, ca nisee obicinuiți fieș-care dintre dênșii *săși respunză dajdia pe capul si'ŭ osebit*, s'au ivit din multe părți jălbi, cu cererea, ca să li se pázoscă cea dintîiu întocmire a lor, alții cerënd voie de a se întorce de unde au venit, din care s'au și împrăștiat, spre a merge la locurile lor, de unde mai nainte au fost, cu care acésta se dá mare pricină în țéră, isterisîndu-se de mulțimea hălăduitorilor, ce priu lucrarea pămîntului aduc imbivșugare locului și la domnesca vistierie cu scăderea dájdiilor, mulți însă dintre dênșii s'au incredințat, ca să aibă îngăduială până se va da luminată poruncă de urmare, întocmirea aședărei ce s'a i făcut în urmă, privind la legarea străinilor cu numărul ludelor, spre ușurarea locuitorilor birnici; întru adevăr este de folosul țerei, fiind întocmit după canónele dreptăței, căci străinii carî locuiesc și se hrănesc întru acéstă țéră, cu cuviință este de a fi ei dajnici, dar fiind-că s'au arătat cele mai sus diiso discoli și dintru aceste se vede învelerat, că este cu neputință a se pune în lucrare pontul pentru întocmirea aședărei străinilor în numărul ludelor, și fiind-că aceste discolii se vede că s'au cunoscut mai dinainte și de către Măria sa Domnul Caragea, după întărirea aședărei, întru care se coprinde, că pentru întocmirea străinilor la orânduiala ludelor se va da deosebit către vistierie pitac, arătător mijlocului, cu care se cuvine să se facă acéstă întocmire și dintru acest pitac, care s'au dat în urmă către vistierie, se arată mijlocul economiei, cu care vrea să iute în lucrare acest pont, pentru întocmirea străinilor, trebuință face a se pune un soroc de vreme spre desăvârșita lor întocmire, întru care vreme să se facă cuviincioasa chibzuire și să se găsească mijlúcele, prin care să se aducă la bună săvârșire pricina acésta, și străinii întru acéstă diastimă de vreme să se otcărnuiască tot cu mijlocul ce se otcărnuia înaintea aședărei, de către *deosebiții lor ispravnicî*, puindu-se în lucrare nna ca acésta, cu atâta mai multă grabă, cu cât curgătoare vreme a primăverei ajută cugetul de împrăștiere al străinilor, carî nesuferind ca să se otcărnuiască de către ispravnicii județelor și zapcii pămîtenî, precum cei-l-alți birnici, negreșit se vor împrăștia, fugiud fieș-carele la locul lui de unde mai nainte au fost. Iată în față și vremea primăverei, care prea mult ajută cugetul cel de împrășciere, căci nesuferind nici într'un chip a se vedea *pe sineși în lude precum și cei l'alți birnicî, nici să se otcărnuiască de către ispravnicii județelor și de către zapcii plășilor, fiind obicinuiți cu a lor ispravnicat*, se vor sili ca să pue în lucrare cugetul ce au de împrăștiere; de aceea trebuința urméză a se face o bună chibzuire pentru acești străini, cu care nu numai cei ce se află acum într'acest pămînt să nu se risipescă, ce și alții asemenea lor să se îndemneze a veni, să hălăduiască în țéră, ca să se împodobescă mai mult politiiile, satele și locurile, ce până acum sunt pustii de ori ce locuință omenescă, fiind lățimea țerei prea revărsată, iar locuitorii prea puținî. Drept aceea ni s'au părut cu cuviință și prea de trebuință, ca să rămăe acești străini cu numirea ce au avut și mai nainte, și să li se orânduiască și osebiți ai lor ispravnicî. *unul în Valahia mare și altul în cea mică*, să se orânduiască și trei ómenî dintr'ai vistieriei, cu sciință, practicoși și cinstiti, din carî doi să fie la cele de dincóce de Olt județe. fieș-care la câte 6 județe, iar cel de al treilea la cele de peste Olt cincî județe, *să facă cercetare cu șcupătate împreună cu ispravnicii fieș-cărnuia județ și cu cel ce se va aședă*

Cu dispozițiunile luate față cu noii coloniști, nu se âmplea te-saurul lui Vodă. Acésta vëdënd și ca să aibă și aerul de a dori drep-

ispravnic al acestor strëini, și câți dintr'ênșii se vor dovedi cu adevërat strëini, Sërbi dintre mărginașii Dunărei i Ungurenii din Transilvania și Ungaria și dintr'alte locuri veniți, *să se așede la orânduiala strëinilor*, iar câți se vor găsi că dintre satele pământenilor țerei s'au amestecat în curgerea trecutei vremi printre strëini, de vor fi și dintre cei reu nărăviți a se strëmuta de prin oatele țerei în hazuri s'ou poste Dunăre și întorcându-se iarăși cu locuința lor în pământul țerei, pe toți aceia să'i dea pe la sate, cu adaos de lude, ce se va cuveni, ca să lipsescă de acum înainte catahrisisul ce se urma cu amestecarea pământenilor printre strëini, și când se va dovedi viind niscaiva strëini dintre mărginașii Dunărei, s'ou din Transilvania și Ungaria, să li se facă mai întëiu cercetare de către ispravnicii județelor și ispravnicul lor, și de vor fi cu adevërat strëini, să se așede la orânduiala strëinilor, iar de vor fi dintre pământeni țerei, să'i ia ispravnicii județelor și să'i trimiță la satele, unde au plătit mai nainte dajdia lor, păzindu-se acéstă hotărîre nestrămutat; când iarăși ispravnicul strëinilor va îndrăzni să așede vre-unul dintre locuitorii țerei la catastihul s'ou, atunci să se supue acel ispravnicat sub pedôpsa vinei sale; și fiind-că după însciințările ce au luat până acum domnesca vistierie, mulți din strëini, carii s'au aședat între ludele birnicii și din cei carii până acum nu s'au aședat, ci numai au auzit că o să se așede, s'au imprăștiat, adunându-se cu toții cei ce până acum sunt fugiți ca la 500 de familii, așijlerea și din alegerea care este să se facă și să se deosebiască pământeni din strëini, socotind că și dintr'acésta sunt să iasă câte-va familii; de care ne rugăm Măriei tale, ca să se pue un soroc de trei ani de zile, ca într'acéstă diastimă de vreme, de va fi cu puțință, să se găsescă mijlocele cu care să se așede în liniștire și fără turburare strëinii în numărul ludelor, și fiind-că în cea de pe urmă întocmire a aședării se coprinde, ca să se așede strëinii în numărul ludelor spre ajutorul pământenilor birnicii, care acésta este tot una cu scăderea venitului strëinilor din suma birului ce plătea birnicii, și după cum este sciut tuturor, că la numărul strëinilor se face pe tot anul creștere și scădere. pentru ca să se iconomisescă nestrămutarea strëinilor, și să se folosescă țera din venitul lor, după coprinderea aședării cei nouă *ni se pare că este cu cale: a se hotărî suma ce se cuvine a se da la vistierie și să rămăe strëinii pe sîma stăpânirei într'acéstă diastimă de trei ani de zile, pentru care ne rugăm Înălțimeii tale ca să bine-voiască, ca din talerii 19 de lude, ce acum plătesce țera pe fieș-care diminnie, sa se scață talerii unul pentru banii strëinilor*. și să rămăe numai talerii 18, la începerea strîngerei de banii viitoareii diminniei Junie și Iulie iar venitul strëinilor să rămăe pe sîma stăpânirei și acésta într'acést chip urmându-se, nici strëinii, socotim că nu vor mai fugi, nici aședarea ce în urmă s'au făcut, nu pôte a se strica, căci cu acésta se strînge numai mijlocul strîngerei de bani, ce se ia din venitul strëinilor. iar nu și coprinderea aședării. Decii, rămăind strëinii deocamdată în cea d'întëiu a lor orânduială ce au fost, este de folos patriei, iar între ludele birnicii aședându-se, dă vădită pricină de imprăștiere, din care a lor imprăștiere se pricinuesce pagubă de bani și țera pierde scăderea de talerii unul de lude. pe fieș-care dimierie, făcëndu-se simțitoare imputinare lucrării pământului și îndărătnicire color ce vor fi avënd cuget ca să vie sa hălăduiască într'acéstă prea largă țeri

tatea la aşedarea dărilor, Al. Suţul provocă un nou aşedământ de biruri în ţeră, prin actul din 1819, Iunie 2¹. Cu ce vorbe binevoitoare

care are coprindearea aşedământului care s'aun făcut pentru acesta şi se va schimba numai al otcărnuirei străine, mijloc (care este să se urmeze precum s'aun urmat mai nainte în totă dñastima de vreme de trei ani de dilo ce se cere de către slugile Măriei tale. adecă cu întocmire de deosebiţi ai lor ispravnicii), atunci se înţelege curat, că nu sunte u supuş sub blestem, ei mai mult sub blagoslovenie, căci se face întroit mai folositor mijloc pentru pământ şi pentru că se face scădământ cu talerî unul, din talerî 19 de lude şi pentru căci lucrarea pământului se înmulţesce, şi pentru căci străinii ce se află cu locuinţa în pământul ţerei nu fug; părerea noastră pentru cele spre folosul patriei, se face cunoscută înălţimoi tale printr'acastă a noastră anafora, iar cea desăvârşită hotărîre rămâne la mialta judecată a Măriei tale.—1819, April 19.

Nectarie Mitropolit Costanlie Buzău, Constan in Creţulescu, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviţă, Istrate Creţulescu, Mihalache Racoviţă logofăt, Mihalache Manu vel vornic, Grigorie Filipescu, Dumitraşcu Racoviţă vornic, Constantin Samurcaş, Iordache Slătineanu, Constantin Caliiarh vel vornic, Nicolae Goleşcu logofăt, Teodorache Văcărescu vornic, Ioan Stirbeiū vornic, Grigorie Băleanu, Petrache Ritoridi vornic, Alexandru Ghica logofăt, Ştefan Belu logofăt, Nicolae Văcărescu biv vel logofăt, Nestor vel logofăt, Grigorie Raiea logofăt, Grigorie Romanitis vistier, Alexandru Niculescu vornic, Mihalache Cornescu vel vornic.

1. Preaosfinţia ta părinte mitropolit, iubitorilor de Dumneđei episcopilor i Dumnevoastră cinstiţilor şi credincioşii boerilor ai Domniei mele biv vel bane Grigorie Brâncovene, biv vel bane Grigorie Ghica, veliilor boeri ai Divanului Domniei mele, biv vel vornice Constantine Bălăcane, biv vel vornice Grigorie Filipescule, biv vel vornice Grigorie Bălene, biv vel vornice Grigorie Slatinene, biv vel logofete Mihalache Racoviţă, biv vel logofete Constantine Filipescule, biv vel logofete Alexandru Ghica şi biv vel Hatmane Constantine Goleşcule, cea mai dintăi trébă a oblăduirei este de a păzi dreptatea cu scumpătate i a îngriji pentru cele folositore pentru obşte, de aceea şi Domnia mea tot-dăuna acestea avându le drept teneiū şi apururea pentru acestea îngrijind, vedem cu ochiul oblăduirei, că amëndouē aceste aū treb'iniţă de o cumpănire dréptă şi adevărată la greutăţile locuitorilor; după ce dar am chibzuit cu osărdie şi cu scumpătate, câte privesc către această cumpănire, am vedut de câtevaşi că fiinţa sa cea de acum stă numai întru-o numire, iar întru adevăr este departe de înfiinţare, şi cum că Domneşca noastră ţeri are negreşită trebuinţă de o indreptare; de aceea teorising şi noi, atât anafora ca aţi făcut pentru aşedământ în lét 1818, ponturile ce s'a i dat asupra aşedământului către aşedământari, ce s'a i orânduit atunci, cât şi cea din luna lui Iunie ot lét 1813, prin care aţi hotărît banii lefilor şi ai menzilurilor, am găsit cele într'ensele întocmiri foarte bune, potrivite şi într'o glaşuire cu cugetul dreptăţei şi al obştescului folos, lipsind numai punerea lor în lucrare, şi vrënd Domnia mea a se găsi cel mai cuviincios mijloc spre săvârşirea aceştii neapărato cumpăniri şi nefind la îndoială, că şi Dumnevoastră asemenea cugetând i de a patriei rîvnă invitându-vē şi cea către dēnsa dragoste arētând, vē veţi osărdui să in-

și de mângăere pentru birnici ascunde Domnul lăcomia sa de bani! Vorbesce de *dreptate* și de «*cumpănire*» în aședarea birurilor, pe când — cum vom vedea — nici o dată nu va fi mai gróznică prigonirea nenorociților birnici.

Ca rezultat la acéstă poruncă avem catagrafia séu recensământul general, ce se termină în 1820. ¹

Iată după condica No. 246 (*Academie*) cifra mazililor și breslașilor pe județe. Observăm că documentul ce analizăm, dá numele chiar ale mazililor și breslașilor. Aceste nume de breslași ne arată cum industria și comerțul erau cu totul în mâinile Românilor pe la 1820.

1. *Slam-Râmnic* avea 58 de mazili și 7 breslași, cari plăteau câte circa 14 lei de om pe an.

2. *Buzău* avea 240 de mazili și breslași și între neguțătorii cu osebită ruptóre Gh.orghie sin Vlad Dascălu și Alexandru sin Caloianu. Aceștia plăteau 4072 de lei.

3. *Saac* avea 500 mazili, 24 breslași cu osebită ruptóre de 18 lei unul, Preste tot 9000 de lei.

4. <i>Prahova</i>	17	mazili	și	28	breslași.	Preste tot	706	lei.
5. <i>Ialomița</i>	118	»	8	»	»	»	2196	»
6. <i>Ilfov</i>	29	»	23	»	»	»	333	»
7. <i>Dimbovița</i>	22	»	9	»	»	»	129	»
8. <i>Vlașca</i>	45	»	3	»	»	»	858	»
9. <i>Teleorman</i>	115	»	112	»	»	»	3730	»
10. <i>Muscel</i>	102	»	37	»	»	»	2570	»

tocmiți cu toții împreună acéstă folositoare cumpănire, spre cel de obște bine al patriei; cerem printr'acest Domnesc al nostru pitac, cu teorising cu scumpătate ponturile dintr'aceea anafora și întru o cugetare împreună chibzuind, să ne arătați prin anafora câte veți găsi cu cale că folosesc, spre a se sôvârși acéstă neapărată și trebuincioasă cumpănire, precum și neapărat socotim a fi, ca să alegeți dintr'a Dumnóvóstră adunare *trei boeri*, cari să se însăreineze de a cerceta cu scumpătate *madăoa .poslușnicilor* și a *scutelnicilor*, arătând prin osebită anafora a Dumnélor ceea-ce se vor socoti că este cu cale.—1819, Iunie 2.

1. Am publicat în 1887, în analele Academiei române, o statistică a țerei rumănesci din 1820, după manuscrisul care pórtă No 246, în arhiva Academiei și carele are titlul acesta: «*Maica și numele tuturor mazililor, breslașilor țerei, alcătuită pe județe, cu banii responderii lor pe următórea tetraminie ot Septembrie, Octombrie, Noembrie și Decembrie, cum în untru se află.*—1820, No 1 Septembrie.

Un al dilea exemplar manuscris, înregistrat la No. 245, pórtă același titlu, dar în loc de No. 1, este No. 2. Sub No. 247 și 248, Academia mai posedă alte 2 manuscrise de aceeași natură, pe lunile Ianuar. Februar. Marte și April.—(Analele Acad. pe 1887, pag. 41 și 42).

11. Argeș	92	mazilî și 21	breslași.	Preste tot	1911	lei.
12. Olt	70	»	37	»	»	» 1792 »
13. Romanași	49	»	34	»	»	» 1288 »
14. Vâlcea	444	»	26	»	»	» 7569 »
15. Dolj	129	»	16	»	»	» 2814 »
16. Gorj	632	»	22	»	»	» 7716 »
17. Mehedinți	401	»	27	»	»	» 7573 »

18. Orașul București are detaliate următoarele companii sevă bresle cu numele tuturor breslașilor :

«Compania bogasierilor» ccprinde 48 de nume datorind Visteriei 720 de lei.

«Compania băcanilor» : 38 de nume = 570 lei.

«Cupeți» : 48 de » = 432 »

«Străinii Arnăut-Chiolei» : 90 de » = 900 »

«Cojocarii cu hrisov» : 23 plătind fie-care câte 9 lei și 72 banî.

«Calfele de cojocari» : 43 de nume.

«Compania a 3-a» care coprindea bumbăcarii, cofetarii, luminării, bragaii, vopsitorii, săpunarii, bărbierii, brutarii, ceprării, tabaci, arendași, cărciumarii, argintarii, mătăsarii, măcelărași, logofetii, rachierii, pânzarii, chiristigii, jimblarii, cărămidarii, toptangii, găitnarii, căldării, croitorii, etc. : preste tot 427 de nume dând statului modesta sumă de 1275 de lei.

«Compania zidaro-dulghero-têmplarilor» : 81 de nume = 972 lei.

» ișlicarilor-başcalii și calpacnicii» : 18 » 270 »

» cavafilor» : 22 de nume de fie-care câte 15 lei = 330 »

» cojocarilor subțiri» : 18 nume = 180 lei.

«Străinii ot Gherghița» : 37 de nume = 532 lei.

«Compania ovreilor» : 127 de jidani plătind câte 14 lei și o fracțiune = 460 de lei.

Așa dar acum 78 de ani Bucureștii posedău numai 127 de evrei. Numele lor inscise in actul oficial de care ne ocupăm (manuscris No. 245), pot servi la deslegarea multor cestinni etnice și economice, in tot ca-ul sunt un răspuns peremptoriu la aserțiunea ciudată a acelor istorici ovrei cari împinseseră nerușinarea până acolo, ca să facă din ovrei, autoctoni ai Daciei !

*

Să urmărim numărul breslașilor și prin cele-l-alte orașe ale țerei rumănesci :

Focșani : Muntenii posedău 168 de breslași români și 20 de străini, între cari nici un evreu.

<i>Ploescii :</i>	334	de	oreslași	români	și	un	străin.
<i>Térgoviște :</i>	97	»	»	»	»	»	nici un străin.
<i>Zimnicea :</i>	29	»	»	»	»	»	
<i>Câmpu-lung :</i>	47	»	»	»	»	»	
<i>Argeșul și Pilescii :</i>	117	»	»	»	»	»	
<i>Slatina :</i>	36	»	»	»	»	»	
<i>Caracal :</i>	221	»	»	»	»	»	
<i>Vélcea :</i>	225	»	»	»	»	»	și între aceștia un

postavar.

Craiova : dădea statului de la breslași aproape 7000 de lei.

*

Catagrafia fiind făcută de comisiunea de boeri, disă «*boerii efori ai obștei îndreptări*» de care am făcut mențiune la capitolul administrațiunei, în luna Ianuarie 1820, Marele Vistier și Domnitorul se încercă a pune pe deoparte regulă în ceta mereu crescândă a *poslușnicilor* și a *scutelnicilor*, silindu-se a-î imputina, aședând la dare pe mulți din cei abusiv creati și pe de alta, cu același scop, se preocupă de numărul crescând al maziilor și feciorilor de nēmuri. În privința *poslușnicilor* boierii efori ai obșteștelor îndreptări, recunosc dreptul de a rămâne la 1370 lude, afară de *poslușnicii streinelor curți* și *iamacii ogeacurilor* și a *zabiților*, încă necercetați. Vr'o 795 de lude care erau între *poslușnici* cu nedreptul, fură dați în bir¹.

1. Eacă anafora :

Prea Înălțate Dómne

Printr'acéstă plecată anafora arăt Înălținei tale, că teorissindu-se de Dumnélor boerii efori ai obșteștelor îndreptări și catastihul de *poslușnici* ce se află în fiintă și într'acéstă politie a Bucurescilor, au făcut cuviincioșa alegere și întocmire, dând la visterie catastihul sub iscălitură, pe sumă de lude 1370 *poslușnici* ce au găsit cu cale a ținea, după cuviință fieș-care obraz, (rămâind necercetați numai *poslușnicii străinelor curți* și *iamacii ogeacurilor* și ai *zabiților*, cari și aceștia după ce se vor lămuri, cari prin al doilea anafora se va face Măriei tale cunoscut, ca să se dea cuviincioșa hotărîre), iar pr.sosul de *poslușnici*, cari rămân peste mai sus arătata hotărîta sumă, adică atât lude 795 din suma catastihului ce au dat Dumnéului vornicu al politiei, cât și câți alții se vor mai găsi, să se așede între dajnicii politiei de la următorea tetraminie a lui Ianuarie și ca să nu pótă pr.cinui la urnă obrazele ce li s'au lăsat acești *poslușnici*, sub cuvânt că li s'au luat ómenii cei trebuincioși și li s'au lăsat alții cu cari nu se pot alătura, s'au găsit cu cuviință ca să întocmescă Dumnéului vel vornicu, alt catastih asemouat hotărîrei Dumnélor boerilor efori, prin scirea și alegerea obrazelor din sumele ce au avut până acum în *poslușauie*, coprinđetor de numele *poslușnicilor* fieș-căruia, dar ca să nu se

Al. N. Suful dă, asupra anaioralei lui vel vistier, care-î supune lucrarea «boerilor efori ai obștescilor îndreptări», rezoluțiunea afirmativă urmatărea :

Iă Alexandru N. Suful Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Primită fiind Domniei mele atât alegerea ce s'aun făcut de către Dumnélor boerii efori ai obștescilor îndreptări, asupra celor se petrec întru numirea de poslușniciei aici în politia Bucureșcilor, cu osebit chip de hărăzirii obicinuite de vre-o câta-va vreme către obrazele, la care poslușesc. cât și chibzuirea vistieriei asupra nizamului, ce se cuvine a se păzi de acum înainte, întărim această anafora și poruncim Doinia mea Dumitale, vel Vistiere, să dai în scire Dumnóluî vel Vornic al politiei, ca să întocmescă catastih anume de acei ludo 1370 poslușnicii, ce au rămas a fi sciuți și vistieriei, după mijlocul ce s'aun ăis; această întocmire însă să fie și prin scirea i alegerea a acelor obraze ce î au din numele ce au avut fiește-care până acum, și după ce il va săvârși cu totă lămuriroa și deslușirea în cât fără nici un fel de osobire să se asemene ființa lor, cu numele ce se vor arăta într'acest catastih, pe deoparte catastihul iscălit de Dumnóluî să'l dea la vistierie, ca după acela făcându-se și adeverințele vistieriei să se împărțescă prin vornicii, precum se copinde mai jos, iar pe de altă parte atât prisosul de lude 795 cum și alții câți se vor mai găsi

mai întempe de acum înainte încărcături și înmulțiri fără cuviință și ca să se asemene ființa cu numele poslușnicilor ce se vor coprinde într'acest catastih, iar nu să se afe unii în slujbele stăpânilor și alții în sciința vistieriei, și în cea după urmă, ca să nu'î mai pótă adăoga poslușnicii la unii alții, am chibzuit că se cuvine a se face această orânduială :

1) Tuturor acestor poslușnicii hotărâți să li se dea la mânilor adevărințele vistieriei, și ca să se păzescă și orânduiala iratului vorniciei politiei, după obștósca anafora, ce este dată de mai înainte, prin Dumnóluî să se împărțiască aceste adevărințe ale vistieriei, scriindu se și de către Dumnóluî în dos sub Dumnóluî vel vornic, că s'aun trecut și la condica vorniciei.

2) După această alcătuire. să fie cunoscut de bun poslușnic al politiei Bucureșcilor numai cel ce va avca la mână adevărința vistieriei, și numai cu a vorniciei, atunci unul ca acesta să se cunoscă de bun dajnic al politiei, pentru că numai cu acest mijloc va înceta necuviincioasa înmulțire și neasemnarea catastișelor, ce se urma până acum și își va cunosce cu întemeere fieș-care orânduială întru care se afiă.

3) De acum înainte să nu fie volnică Vornicia a mai da poslușnicii la unii alții, ci la vre-o asemenea trebuință mai întei să facă arere vistieriei și de se va cuveni la un obraz, a se da cevași poslușniciei, ori pentru lipsă, sau din noii să se arate înălțimeii tale, ca prin luminată hotărâre a Măriei tale, să se facă și cuviincioși urmare.

Acosta privindu-se de către Inalta înțelepciune a Măriei tale și hotărându-se a se pune în lucrare, se va da lumiuată întărire după cum se va găsi cu cale de către Înălțimea ta.—1820 Ianuarie 14.

Vel vistier

sub acéastă numire, orî sciuţî Vornicieî sói nesciuţî, să'î aşede între dajnicii *politiei la următórea tetramenie de Ianuarie*, începênd de acum înainte Vornicia de a mai face asemenea posluşnici pe la unii alţiî fără sciinţa stăpânirei şi fără voie dată de la visterie; osobit de acésta să se arete Vornicieî, ca dintr'aceştî lude 1370 ce rômân a trece sub acéastă numire de posluşnici, orî câţî vor voi să se aşede la cumpăniile isnafurilor, ce se alcătuesc acum, dnpě hrisovul Domnieî mele, nicî cum să nu fie primiţi, afară numai când cu voia şi primirea stăpânilor lor dezlegându-se din tocméla posluşaniei ei vor aduce la Vornicie, niărturie în scris a numiţilor stăpâni, că se părăsesc de dênşii, şi atunci dîndu'şî şi adverinţele visteriei, ce vor avea la mânile lor, prin Vornicie, la visteria Domnieî mele se vor scóte dintr'acest castativ al posluşnicilor Bucurescilor, şi se vor trece în castativul cumpaniştilor şi așa se vor cunósce de bunî cumpanişti; iar pentru ceea ce ni se arată într'acésta anafora asupra chibzuirei ce s'a'î făcut la împúrţirea adeverinţelor, ca să nu se smiutésca nicî iratul slujbei Vornicieî politiei, după glăsuirea coprindereî de mai jos, am vėđut Domnia mea, că Visteria primesce a se lua pentru asemenea adeverinţe ceea ce cu obştésca anafora s'a'î hotărit de mai nainte, dar fiindcă după cele ce se coprind mai jos, po deoparte strămtorându-se voia şi slobođenia ce avea până acum, Vornicia asupra facerei ástuî fel de posluşnici, iar pe de altă parte împuţinându-se suma lor, pe care mai nainte se împărţia adeverinţe ale Vornicieî, se dá o pricină de mult scăđămint la iratul aceştîi boerii; asemenea întocmindu-se şi adeverinţele de la Visterie, precum s'a'î đia, cunósce Domnia mea, că urméză a avea şi calemul óreşi-care cheltuială şi mai multă strădanie; de aceea am socotit, că se cuvino să se facă un nesimţitor adaos la avaelul adeverinţelor, peste ceea-ce se cuprinde în mai sus numita obştésca anafora, nesocotindu-se vre-o greutate pentru ceî ce vor răspunde acest avael, fiind că şi înaintea chibzuirei de mai înainte şi după acésta totău răspuns mai multă sumă pentru folosul Vornicieî. după cererile ce s'a'î făcut, fără de a cerca vre-o supărare; pentru aceea şi puind înaintea cunoscinţei nóstre temeurile ce mai sus se arată, hotărî n Domnia mea, ca să răspundă prin Vornicie orî care sub numire de posluşnic al politiei Bucurescilor pentru asemenea adeverinţă, dată de la Visterie şi scrisă în dos do către Vornicie, po talerî 6 tocmăi, din carî 5 să se ia pe sóma Dumnélui vel Vornicu şi unul pe sóma calemuluî, de la care se vor scriě adeverinţele, urmându-se acéastă dare de către numiţiî prin schimbarea adeverinţelor odată pe an, adecă în cursul dregătoriei verî căruia vel Vornic al politiei: către acésta, după alegerea ce se va face şi pentru posluşnicii curţilor străine, pentru ceî ce potrec sub numirea iamacilor, ogeaclăilor; áşteptăm Domnia mea să ni se arate prin anaforaua visteriei, cele ce se vor lámuri, ca să dăm şi la acéastă domnésca nóstră hotărîre, tolco pisah pgd.—1820, Ianuarie 19.

(pecetea gospod.)

vel Logofet.

Regularea n murilor  i a mazililor se făcuse deja la finea anului 1810, in adunarea  inut  de boeri la 30 Noembre, după propunerile marelui Vistier Barbu Văcărescu.

Se propusese :

1) Ca la or nduiala n murilor  i a mazililor, să nu mai intre de acum inainte al i  meni, dec t numai cei ce vor avea drept după mo enire. 2) Ca to i cei cari a  asemenea c r i domnesci la m nile lor, adică nu numai n muri  i mazilii, ce  i *ruptași i compani ti*, să se m ntuiesc  de acum inainte de ori ce dare pe s ma Domniei, cu cunoscut avaeet de *innoirea sineturilor*, ne mai plătind la asemenea innoiri altceva dec t numai avaeeturile ce se vor găsi cu cale de către Măria ta, pentru Dumn lui cel după vreme, vel vistier, i pentru cei ce sunt cu Dumn lui impreuna i la asemenea lu ri  i pentru muhardar, ca un lucru ce *cu vechimea obiceiundu-se*, este ca cum s'ar fi legiuit  i 3) La innoirea sineturilor, din 7 in 7 ani, pe l ng  havaeturi să dee fie-care  i o *ajutorin  de 70 taleri de sinet*. Acești bani să nu intre la visterie, ci in casă deosebit  organizată la Mitropolie, spre a servi «spre ajutorul folosirei ob stiei» pentru a se putea cu ei int mpina «vre-o trebuin  ob stesc ». Ac st  dare de 70 de lei se va putea plăti in rate, in curs de un an. Pentru administrațiunea fondului se institue un comitet din 7 persoane : 3 neguțatori, cari vor fi  i casieri  i 3 boeri, sub pre edin ia mitropolitului. ¹

1. Prea  n l tate D mne

Astă- i la 30 ale lui Noembre, adun ndu-ne cu to ii la domn sca Măriei tale curte, am citit cu lume aminte luminatul pitac al Măriei tale, coprin d tor de cele ce prin osebita anafora, se arată in  l timei tale, de către Dumn lui vel vistierul, asupra acoi de acum inainte bună intocmire, ce a i chibzuit Dumn lui că se cuvine a se face i breslelor, privilegia ilor i a ruptașilor județului  i cele din ora e  i cum că după ac st  gl suire, de vreme ce or nduiala n murilor, are a se alcătui folositoare ob stiei, ai bine-voit Măria ta, ca din taleri 24.940, ce s'a  hărăzit de la domn sca Măriei tale cămară, intru facerea podurilor, să poruncesci Dumn lui vel vistierul a m ntui  i pe numiții de r spunderea ce li s'aŭ fost hot r it intru ac st  trebuin , după chibzuirea ce s'a  facut, incă de la 27 ale trecutului August, prin anafora int rit   i de către Măria ta, la care  i cunosc ndu-se  i fapta bunei voin e  i a p rintescii Măriei tale îngrijiri, in locul numi ilor ce se află intru depărtare, suntem noi cei intru apropiere cunoscători ai ac stii faceri de bino  i rugători către milostivul Lumne ei pentru ale Măriei tale vrednice, intru fericire r spl tiri; după ac sta am citit iară  i cu luare aminte anaforoa Dumn lui vel Vistierul  i ne-am indestulat, că prin destoinice cuvinte. cere asupra acestor or nduolii de  meni trei lucruri, intru adev r, după cuviin , c te trele vrednice de bună cuv ntare  i cu aceleași temeuri care privesc fără indoială intru iubirea bun t  ilor.

Curiôsă este declarațiunea de mai sus, că abuzul învechit pöte fi privit ca lege!

1) Ca la orânduiala nömurilor și a mazililor, să nu mai între de acum înainte alți öneni decât numai cei ce vor avea cädere după moștenire.

2) Ca toți, cei ce au asemenea cärți donnesci la mânele lor adevă, nu numai nömuri și mazili, ci și ruptași i cumpaniști, să se mântuiască de acum înainte, de ori-co dare pe séma Domniei, cu cuvânt de înnoirea sineturilor, ne mai plătiud la asemenea înnoiri, alt nimic decât numai avaturile ce se vor găsi cu cale de către Măria ta, pentru Dumnelui cel dupe vremi. vel vistier, i pentru cei ce sunt cu Dumnelui, împreunați la asemenea luări și pentru muhurdar, ca un lucru ce cu vechimea obiönuindu-se, ea acum s'ar fi legiuit.

Cum că de vreme ce nömurile prin sineturile ce au, dobândesc îndestulate folosiri neplătiud nici dajdie, nici dijmărit, nici viariciu, datorie avënd și numiți să ajute trebunța obștiei, ca unii ce petrec între politicösca vietuire, cu drept cuvânt s'ar cuveni să se hotarască și pentru dënșii, ca la înnoirea sineturilor, pe lângă obiönuitele havaaturi, ce se vor găsi cu cale iarăși de către Măria ta, pentru Dumnelui vel vistierul și pentru cei dimpreună cu Dumnelui și pentru muhurdar. precum și la celelalte orândueli, sa facă și o ajutorință de taleri 70 pe sinet, iarăși la înnoirea sineturilor, cari să se stringa pentru lucrări folositoare obștiei. (păziudu-se însă pururea o dröpță analoghie, că acesta răspund re de taleri 70 pe sinet, sa fie socotita și sorocită pe curgere de 7 ani); soglăsuiți aflându-ne și noi acestor trei bune chibzuirii ale Dumnelui vel vistieru, dicem și din parte-ne, că întru adevër se cuvine ca întocmai să se urmeze a fi, însa de se va găsi cu cale de către Măria ta, și aceste ce mai jos arëtăm, întöiu. adevă: ca la orânduiala nömurilor și a mazililor, sa aibă voie a intra pe lângă cei ce vor avea cädere, după moștenire, adica fi și nepoți de ai lor și căți alți prin vrednice mărturii, se vor dovedi că li se pogoră nömul din nömuri boeresci, ce au stătit după vremi, iar ei, după întâmplare, întru cea desavërșita scadere a nömurilor lor, încă după legiuirile ce sunt cunoscute vistieriei din vechime, unii ca aceștia tot-d'a-una s'au împărtașit de asemenea privileghuiri, mai cu deosebire la județe ot preste Olt și ori când se vor aședa diutr'aceste nömuri, la orânduile ce s'au d, s, să se păzösca de către vistierie, cuviincios nizam, adevă să nu se pöta pecetlui sinetu. până când nu se va sigarifi vistieria, mai întöiu nu numai cu însciuțarea Dumnelor ispravnicilor județelor, ce și chiar cu adeverințele cele ce vor da mărturie, iarăși din bresle, cu arëtare, că cei ce vor fi să între la asemenea orândueli li se cuvine întru adevör, după firösca cadere de moștenire ce au, a'lându-se fi și nepoți de nömuri și mazili, dupe care la ori-ce cercetare dovedindu-se vre o viclenie, nu numai să se sparga acele sineturi, ce se vor pecetlui fără de cuviința, ci și Dumnelor ispravnicii. să dovedösca, ca nisce îngrijitori, desoperirea adevörului și cei ce vor da nuincinöse mărturii să se osändescă a'si perde privileghiuul, rëmăind bun dajnicu între ludele vistieriei, spre pildö și înfiânarea și altor asemenea următori și printr'acest chip să se pazösca buna orânduială, precum s'au urmat și in vremea începerii acestii alcătuirii; al doilea că răspunderea de taleri 70, ce se va face la înnoiri pentru folusul obștiei, de către fieș-care sinet de neam, precum s'au d'is și de se socotesce a fi srocit pe curgere de 7 ani, dar și atunci adevă asupra înnoirii sineturilor, să nu se coră de odată toți banii de la fieș-care

După cinci zile de gândire, Al. Suțu, care era încă sub impresiunea neplăcută a hațișerifului de la 5 Decembrie trecut, primi propunerile

ci printr'acest fel de îndeletnicire și cu atât de mult repaos, în cât răfuirea și istovul acestei socoteli, ce vor coprinde toate sineturile nămurilor din totă țera, să ia săvârșire în curgere de un an întreg, căci de vreme ce răspunderea numiților s'au chibzuit a fi spre ajutorul folosirei obștiei, de o potrivă se cuvine a fi ajutați prin repaos și unii ca aceștia câți se vor afla întru acest fel de stare, încât să nu potă a răfui de odată și obicinuitele avaturii și acești po talori 70 de sinet; și al treilea, acești bani de vreme ce au să se strângă pentru lucruri folosite obștiei, să se dea la cea mai statornică casă, ce are țera, adică la Sfinta mitropolie, dar și această casă a Sfintei mitropolii pentru totă șiguranța ce se cuvine să aibă, să întocmescă privileghiurile ce mai jos se arată :

1) Se așață o casă de fier la Sfinta mitropolio.

2) Ingrijirea și buna otcărnuire a aceștii obștesci case, să se încredințeze la 7 obraze, din care trei să fie din partea neguțătorăscă, însă ómenii cinstiți, cu sciința de lucruri și siguri, cari să aibă ingrijirea daraverului, numindu-se casieri, alți trei să fie din rëndul boerilor, asemenea cunoscuți, cu nume bun și cu iubire de bunățăți, cari să aibă epitropia, iar cel de al 7-lea obraz să fie Prea sfinția sa părintele mitropolit, dimpreună epitrop cu Dumnélor orânduții boeri.

3) Coi din partea neguțătorăscă orânduții casieri, sa fie datorii a primi veniturile și să le păstreze, până când se vor aduna în sumă de taleri 10.000 și atunci în puterea epitropilor, adică a Preaosfințiió salo părintelui mitropolit și a Dumnélor orânduților trei boeri, să se teslimalisescă la casa obștescă și apoi să se închiță aceea casa pecetluindu-se cu pecețile fieș-căruia, adică și a epitropiei și a casierilor, iar cheea casei să se păstreze la Prea sfinția sa părintele mitropolit.

4) Bani Casei obștiei să se păstreze numai pentru trebuința obștescă, la acel fel de trebuințe să se cheltuiască și nici o dată la vre-o în parte dare.

5) Totdeauna să se afle gata în casa obștescă, o sumă de taleri 25.000 ca întemplându-se vre-o neapărata trebuință a obștiei, să se potă împlini cu îndemănare.

6) Ori câte venituri se vor stringe într'acéstă casă peste taleri 25.000 să se dea la dobândă prin sciința stăpânirei, cu șiguranță de lucruri nemișcătore, nesupuse la nici un fel de vătămăre și cu totul nepricinate, (iar pricininate șiguranțe, se talmăcesc câte amaneturi nemișcătore vor fi supuse la vre-o prigoinire după pravilnicesc cuvent.)

7) Cărțile amaneturilor și a datorilor se se dea iarăși la Casă, sub pecețile tuturor, precum s'au dis.

8) Veri când va fi vorba de cheltueli, pentru ca să se potă întâmpina vre-o trebuință obștesca, sa se ia din casă ori câți bani vor trebui prin sciința stăpânirei și în vederea acelor ingrijitori, 7 obraze și iarăși să se pecetluiască casa precum s'au dis.

9) Orânduții casieri să fie datorii a da socotela daraverilor, pe fieș-care patru luni la epitropie, adică la Prea sfinția sa părintele mitropolit și la acei trei boeri ce se vor orându, iar epitropii să dea obștesca socotela la di-minie odată pe an, prin adunarea și căutarea Dumnélor boerilor celor mari.

boerimei, prin care se distrage de la Vistieria domnăscă venitul însemnat de la mazilă și neamuri. ¹

Deci, judecându-se toate acestea și de către Măria ta, și de se vor găsi cu cale, cu plecaciune ne rugăm, să bine-voesci Înălțimea ta, a da și luminată hotărâre a Măriei tale, cu întărire la această plecata a noastră anafora, prin care să se poruncască Dumnului vel vistierului, ca să fie îngrijitor a se alcatui și osebit hrisov al Măriei tale, spre vecinica neclintire și statornicie a acestor bune chibzuirii care are, făcându-se după acest chip legiurii folositoare obștiei, să rămăie Măriei tale numele nemuritor și pe lângă Măria ta să ne fâlim și noi întru săvârșirea facerei de bine, ca nisce mijlocitori și rugători către Măria ta, pentru a sa bună alcătuire și statornică legiuire, și acest hrisov se va da pe urmă în păstrare la sfânta mitropolio, iar după această vei bine-voi Înălțimea ta, ca puind sub luminatele vederi ale Măriei tale prețuirile obicnuitelor avaturii, ce se luau la asemenea înnoiri, atât înaintea răzmeriței, cât și pe urmă în cursul domniei Măriei sale Domnului Caragea, pe sēma Domnului a acelor cu Dumnului și muhardarului, și bine chibzuind, o potrivire asemănată cuviinței, să dai domnăscă Măriei tale hotărâre, în ce chip și cu care preț se cuvina a se legiui răspunderea înnoirei de la fieș-care sinet a verii-căreia orânduială pe sēma obrazelor ce s'au dīs? care sa fie cu deopotrivă mulțămītă, atât către cei ce vor respunde după datorie, cât și către cei ce se vor folosi dintru această răspundere; asemenea ne rugăm să bine-voesci Măria ta, ca dupe săvârșirea alcătuirii hrisovului, iarăși prin luminat pitac al Înălțimei tale, după bună alegerea ce se va face de către Măria ta, să se orânduiască și îngrijitorii obștescii Case, adevcă atât Dumnelor boerilor epitropi, cât și neguțătorilor casieri, ca săvârșindu-se întru toate buna chibzuire, să rămăie a se face în vreme și cuviințoasa urmare, iar hotărârea cea desăvârșită se va face de către Înălțimea ta.—1819, Decembrie 5.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Iosif Argeșiu, Galaction Râmnic, Gherasim Buzău, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Istrate Crețulescu vel vornic, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu vel vornic, Grigorie Filipescu, Grigorie Băleanu, Gheorghe Filipescu, Iordache Goleșcu vel vornic, Constantin Goleșcu vel logofăt Constantin Cămpineanu vel logofăt, Dumitra he Hrisoscoleu vel logofăt, Manolache Băleanu vel vornic, Pană Costescu vel hatman.

1. Iaca rezoluțiunea dată în 10 Decembrie 1819 :

Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar

Citindu-se înaintea Domniei mele această obștescă anafora, am luat sēma celor coprinse într'insa chibzuirii, de obște folositoare; de multe ori și mai nainte, în faptă, ni s'au făcut cunoscuta iubirea de patrie a Dumnelor cinstiților și credincioșilor boeri ai Domniei mele, dar nu mai puțin se dovedesce această râvnă a Dumnelor și printr'această anafora, prin carele pun înainte lucruri cu adevărat folositoare obștiei și vrednice de laudă; de aceea primind Domnia mea toate câte ni se arata, le întarim cu domnăscă noastră pecete, iar pentru avatul cât adevcă se cuvina să ia la înnoirea mai jos aretatelor sineturii gospod, după obicei, cei ce se coprind într'această anafora, cum și pentru epi-

După primirea *catagrafiilor* din județe,¹ la 22 Octombrie 1820, marele Vistier — care de astă dată nu mai e Văcărescu, ci Grigorie Filipescu — împreună cu cei trei boeri Efori ai îndreptărilor obștesci, supune lui Al. Suțu definitivă aședare a dărilor prin următoarea anafora-nizam:

Prea Înălțate Dómne.

Orânduți fiind din porunca Măriei tale asupra îndreptărei județelor, încă de la ale lui a anului trecut cu lôt 1819, după ce ai început *a sosi la Vistierie catagrafiile după la județe*, s'au făcut tóte băgările de sémă câte s'ai cuvenit, și cunoscându-se pe alocurea multe familii prisosind peste cele ce au fost întru sciința Vistieriei, cum și pe alocurea multe neasemănări întru cererea dreptăței și multe necumpăniri pe la unele sate, care aflându-se iarăși întru năpăstuire peste cuviință, am chibzuit că se cuvine asemănându-se bunele cugetări ale Măriei tale și vremelnicelor întemplări, ce se urméză asupra aceluși de acum alișveris, intrând în lucrarea îndreptărei, să privim nu numai la folosire de adaos de lude, izvodit din prisosul familiilor ce s'ai găsit și din cererea cuviinței pe alocurea, ca să se pótă păzi întru statornicie întemeerea satelor și la acele județe, unde ai cerut cuviința a se face óreși-ce adaos, și la altele care s'ai întemplat după starea locului a fi inclinate învecinate cu unele ca acelea, și încă și la cererea dreptăței și buna cumpănire prin tóte satele de obște, ca asemănându-se urmarea cu cuvântul

tropie, în care se coprinde și Preaosfinția sa părintele mitropolit Ungrovlahiei, ca cel mai întei păstor bisericesc, și pentru orânduiala casierilor, la cari este să se încredințeze îngrijirea Casei, ce se va întocmi prin osbite domnescile noastre pitace, vom da hotărire. Deci, pentru ca să'și aibă țaria și urmarea statornică acéstă anafora și în vremile cele viitoare, poruncim Dumitale, cinstite și credincios boerul al Domniei mele, vel logofete de țera de sus, să se întocmescă domnescul nostru hrisov, care să coprindă și să hotărască cu deslușire tótă înțelegerea anaforalei aceștia, care hrisov, după ce se va trece în condicile Divanului Domniei mele și ale Vistieriei, să se dea apoi în păstrare la sfânta mitropolie.—1819, Decembrie 10.

(pecetea gospod.)

vel logofet.

Cod. XCV, pag. 47.

1. La ocaziunea facerei recensământului, *Eforii aședamentari* ai făcut revisuirea tuturor actelor de scutiri, ale fie-căruia individ și în josul lor ai scris vorbele:

«S'au cercetat de către aședamentari și este fără nici o pricină.»

Biblioteca Urechă, posedă un act de hirotonie, de la satul Padca (Dolj) din 1797, care pe contra pagină coprinde o asemene declarare, din 6 Iannarie 1820.

îndreptăreii, să simțā toți locuitorii, ca de obște li se păzesce dreptatea, depăr-tându-se printr'acest mijloc și cele in parte ocrotiri și nesuferitele năpăstuirii, care urmându-se până acum, nu puțină vătămare au adus satelor, pricinuind celor năpăstuiți de multe ori strimțării și spărgăluiri și la cele ocrotite multe alăturării și năvăliri de alți drepti cislăși altor sate, cari sub cuget de ușu-rare năvălind la asemenea locuri, și-au napustit coprinșurile, și mai multă pagubă au cercat de cât folos, obicinuindu-se să petreacă totdeauna intru nă-lucire; așa dar *privind asupra catagrafiei fieș-căruia județ, am făcut socotila familiilor*, după cum ne-au povățuit starea locului și felurimea negoțului, și de la chibzuirea de aici, am socotit că peste ludele ce ni s'au arătat în catagrafie, se mai *pot adăoga până la lude 1155 otrăslite și alcătuite* diu ființa prisosului ómenilor ce s'a'i găsit la catagrafie și la două județe numai din cuviința cumpănirii ce am socotit că trebuie să se alcătuiască spre întemeerea acelor județe cât și a celor învecinate, osebind către acesta și peste 1500 familii care le-au dat întru ajutorința unor părți, ce am vădut că orau intru adevăr năpăstuite; asemenea urmând obiceiurile visteriei *am dat între cislele satelor și câli poslușnici s'au găsit pe moșii străine cum și alte prisose de slujitori și sub alte feluri de numiri, cari am socotit că se scutesc și se ocrotesc fără cuviința*, făcând numai acósti cuviința, că de se va întâmpla ca unii ca aceștia sub numiro de poslușnici pe moșii străine să poslușască pe la cevași văduve sărace, sói și po la alte obraze scăpătate, care nu vor fi având moșii ale lor, ca să'i aibă acolo, cum și vre-o altă năngăere la a lor scăpă-tăciune, pentru unii ca aceștia să se triniță mii întei aci cataștii, ca după alegerea ce va face, să rămăie nesupărați cei ce se vor găsi cu cale și să fie Visteria un órbít cataștii de o sumă de ómeni, cari sa fie cunoscuți că poslușesc la asemenea obraze, priu hotărâre de milă și hărăzire. Tot într'aceste catagrafi se ved și alte neasemăuări și învâlmășeli, cu sciința Visteriei, asupra breslelor privilegiate și altor orândueli de ómeu, cum și la cele mai multe județe, cum ca nuii dintr'aceștia și de se aila hălăluitori unui județ, sineturile le coprind că țin de alte județe, și cunoscând că acósti meșteșugire a numiților nu privesce la alt nimic, decât numai la cuget de înșălăciune către stăpânire, ca la orî-ce învâmplare și cerea după trebuința sa se póta apăra într'acel ju-deț unde își va avea hălăduirea, am chibzuit câte după drept cuvânt se cuvine ca fieș-care unde se află cu locuința acolo să'si aibă și otcărmuire, și că trebuie negreșit la unii ca aceștia să li se ia sineturile și să li se prefaca pe numele județelor hălăduirii lor. asemenea câtó alte neasemăuări cu sciința Visteriei și nesoglășuite lucrări cu legiurile ce din vechime sunt cunoscute, am putut dovedi în catagrafie, sói am avut bănuială, că pot să se urmeze pe la unele județe, pentru tóte am făcut cuviințioșele chibzuiri și îndreptările ce ne-am îndeletnicit. și după glăsuirea acestor tóte orânduind *pe la fieș-care județ câte unul din boerii ispravnici învrepțători* (bez la județul Dâmboviței, unde dupe

trebuință s'au orânduit boer adiaforos) *am dat la mâna fieș-căruia ponturî poveșuitoare și osebite* însemnări scrise și alcătuite cu tótă deslușirea pentru cele ce au să urmeze, dând la tóte județele și voia i slobodenia, ca preâmbând numiții dregători satele birnicilor, să privească asupra dreptaței și să întocmescă o bună cumpănire de obște, pe alocurea încărcând și pe alocuroa scădënd, întocmai după cererea cuviinței și după tóte acestea de se vor urma chibzuirile și poveșuirile de aici și se vor săvêrși întocmai după cum s'au alcătuit, avem bună nădejde, că tóte stările ómenilor ce sălășluesc într'acéstă țeră se vor îndrepta după cum se cuvine, asemănându-se de acum înainte cu cele adevărate catastife ale Visteriei și ludele birnicilor vor ajunge până la suma de 19500 ori póte și mai mult, alcătuiindu-se aceste lude din trei sume: cea dinteiu din ludele catagrafiei adecă 18.175 cari au ajuns lude 17.055,¹ ce au fost asupra aședărei a anului cu lét 1818 până la acéstă sumă din óreși-care îndreptare după cuviință și cele mai multe din lepădare de scutelnicî și alte felurimi de ómenî precum este sciut la Visterie, cea de al doilea în sumă de 1155 lude după chibzuirea ce s'au făcut de către noi asupra prisosului ce s'au vêdut în catagrafie peste sciința Visteriei și asupra cuviinței de la douê județe și cea de al treilea în sumă de 188 din alte prisóse de poslușnicî pe moșîi strêine i slujitorî și alîi, precum s'au vorbit și mai sus care acestea încă nu pot fi sciute până acum întocmai după a lor adevărată sciință, căci nearêtându-se în catagrafi și stările acestor prisóse s'au dat pe deplina putere Dumnélor îndreptătorilor, ca alăturându'î pe la sate, sa'î încarce cu osebit adaos de lude, după starea și puterea ce vor avea. De aceea și đicem, că aceste 188 lude, ce se vor agonisi din felurimea acestor prisóse, póte sa fie și mai multe și mai puține, după starea numiților și se va vedea după săvêrșirea îndreptărei. Decî, pe deoparte facem cunoscute Măriei tale, tóte urmarile nóstre, iar pe de alta parte, spre întemeerea și statornicia acestor lude și spre cea după cuviință și trebuință înmulțire a lor, însă fără a se sugruma lócuitoari ce se aședă acum între aceste lude peste a lor putere, am chibzuit că se cuvine otcârmuirea Visteriei cei mari să pázescă negreșit chibzuirile ce mai jos se arată:

1) Indreptarea ce obiceinuia până acum Dumnélor ispravnicîi, a face la ori-ce sóma pe une locurî încărcând și pe alte locurî scădënd și trimițënd la Visterie și câte o fóio de îndreptare i împreună cu extracturile se primia de bună, de acum înainte sa lipsescă cu totul, și ori-care ispravnic la o asemenea trebuință de scădémânt la cevași sate sa fie dator mai înteiu a însciința la Visterie, dând și destoinic cuvêut pentru ori-ce sat, și afară după chibzuirea ce

1. Naum amintescé despre rogularéa acésta a *ludelor*: «De vreme ce ludele țeriî, eraî legate și hotărîte a fi numai 17.000 în tóta țera și peste aceste lude nu putea a se mai adăoga, au dat și poslușnicîi la dajdie, lăsând o sumă orânduită după analoghia scutelnicilor, numai la cei ce au moșîi.» (Manuscriptul de la Biblioteca Urechîa pag. 25.)

se va face la Visterie, de se vor socoti destoinice acele cuvinte, atunci să se dea și voie ca să se pune în lucrare ceea-ce se va afla după trebuință, pentru că într'acest chip s'au scris și povățuirile ponturilor ale îndreptărei, ca cum-pănirea fieș-căruia sat, să se facă atât temeinică și statornică, în cât pentru multă vreme sa rămăe nestrămutată, și numai cu acest chip se va păzi întregimea satelor, depărtându-se orî-ce ocrotire în parte a unora sate și orî-ce năpăstuire a altora, precum se urma până acum.

2) Să se facă adesea cercetari, ca nu rare cumvași scutindu-se niscare-va sate pentru în parte poslușanie, să se ocrotască și din cele după trebuință havalalele ce se vor întâmpla, căci pentru una ca acosta so pricinuesc năluciri între locuitori și năpustindu-și uni coprinsurile lor, năvălesc la asemenea sate cu cuget de a se apăra din verî-carea după cuviință datorie.

3) Orî-căți scutelnici, sēi alte bresle slujitoresci, se va scadea după la sate, cu poruncile Visteriei, să nu se hrăpescă de către dregătorii județelor, ci să se ia cu bună-voie și cu mulțămăta satelor, care acosta ca să fie creșută și Visteriei, să fie datorî Dumnólor ispravniciei dimpreună cu trimiterea numelor și a sineturilor unora ca acestora, să trimița la visterie și poruncile cu care s'au scăduț și adeverițele satelor arătătore, că s'au scos cu mulțămăta cetășilor lor și numai într'acest chip să se primască asemenea scăđmōnturi.

4) Orî-căți scutelnici se vor arăta, de morți la Visterie, pe deoparte să li so iapecetluiturile, și să se rumpă ne mai fiind trebuincioșe, iar pe dealtă parte, spre cea desavērșită încredințare a Visteriei, că cel ce se arată de mort, este într'adevăr mort, iar nu prin vre-o mesteșugire alăturat la vre-o altă orânduială, să faca visteria cuviincioșă cercetare, prin isprăvnicat, la fața locului, de unde să cōră sinet și dovadă, nu numai însciințare isprăvnicască, ci încă și chiar adeverița aceluî sat, de unde a fost hălăduitor mortul, iscălită de preotul și cetășii de acolo, și apoi după ce se va încredința într'acest chip, atunci să lea alt scutelnic în locul celui mort, urmân lu-se după chipul ce mai jos se arată, ca sa se păzescă și la acosta orânduiala și obiceiul ce din vechime au urmat.

5) Fiind-că prin darea scutelnicilor și altor orândueli, ce prin scăđmōnt de lude se scot de la sate, după trebuință, urmōza ca din vreme în vreme sa se aducă lipsă ludelor ce acum s'au chibzuit să se alcatuiasca prin buna cum-pănire a satelor, de aceea se cuvine, ca Visteria prin tañnice cercetari să dove-descă pururea orî-câte prisōse de ómeni se vor a'la ascunse și cotropite sub felurî de numiri, prin care la orî-ce sēmă se va îndeletnici si facă adaosul de lude și să se pōtă ajuta la asemenea după trebuinți întâmplări ; așijderea și când după întâmplare va fi trebuință să se scađa vre-un sat, să pōtă a'l ajuta cu scăđmōntul ce i se va cuveni, spre desivērșită mângăere.

6) Fiind-că cei mai mulți scutelnici avēndu'și tocnelile în bani catre stapăniî la cari se dau (bez numai pogonariî și vierii cu pecetluiturî, cari sunt în lucrul viilor tocniți) și într'acest chip aflāndu-se cei mai mulți iși

răspund căștiurile lor în două soróce pe an, adecă la Sfíntul Gheorghe și la Sfíntul Dimitrie, de aceea am chibzuit, că se cuvine să se hotărască de aici înainte, ca orí-câți scutelnici se vor da, orí pentru lipsă, orí din noú, sóú măcar schimbându-se de la un județ la altul, să se dea numai în sóma lui Aprilie și în sóma lui Octombrie, iar cele-l-alte semí peste an să rămâe slobode din partea acestuí fel de scăđómént și cu acósta nu se vor păgubi nici cei ce îi au, pentru că de se va întembla să lipsescă vre-unul înaintea semíi lui April sóú a lui Octombre, i se va da dintr'aceste semí și se despagnbesce, cum și împotriva de'í va lipsi în urma acestor semí, va să dică că'í lipsesece după luarea căștiului sóú, și rămâe ca numai Vistieria sa îngrijască a'l despăgubi pentru cel de al doilea căștiu, și de a rămâe casa mortului întrú apórare pâna când se va da altul în locul sóú; cum și câți vierí se vor găsi cu pecethiturí în rëndul scutelnicilor, fiind-că sunt în lucrul viilor, și trebuincioși putem dice în tóte lunile de peste an, nu este cu cuviință a intra la nizamul ce mai sus se arată pentru cei-l-alți scutelnici, ci trebne să fie osebití și să se dea la orí-ce sómă, se va dovedi cu întrú adevér vor fi lipsă.

7) Cunoscënd Vistieria suma scutelnicilor celor după catastih, cum și celor după cărți când se va da alții în locul celor ce vor lipsi, câți vor fi după catastih se vor da cu scazémént de ludo, precum curge obiceiul, iar câți vor fi după cărți, se vor da din ómenii fără pricina de dajdie, fără nici un scăđómént, adecă feciorí de scutelnici, de poslușnici și alții asemenea, sigurif-sindu-se Vistieria și pentru unii ca a eștia cu insciințările ispravnicilor și cu adeverințele satelor arătátore, că n'au apucat sa între în cislele satelor.

8) *Orí-câți preoți va fi trebuință să se hirotonis'ască*, orí în eparhia Sfínteí Mitropolii sóú în eparhia celor-l-alte trei episcopii, să nu aibă voie a se înălța la acéstă tróptă, fără voie data de catre satul haládnireí sale prin adeverință în scris cu mărturií, că după trebuința ce este, se cuvine a se preoți nu fără insciințare către Vistierie, după obiceiú și fără anafora a Vistierieí către Măria'ta, care după ce se va întări atuncéi sí'și aibă urmarea și săvórșire, acea hirotonie după trebuință.

Acestea tóte pazindu se, cum și câte altele se vor chibzui de către vistierie spre întregimea nizamului otcárnuireí, ce se cuvine a fi după săvórșirea îndreptăreí, de se vor găsi cu cale de catre Înălțimea ta, să se întarescă și cu luminată pecetea Mărieí tale, și apoi să se publiciască pe la tóte dregătoriile județelor, ca să scie cu toții în ce chip a'í sí urmeze, și după care sciință au să se adreswisescă la Vistierie pentru orí-ce trebuință; iar pentru poslușnicii ce au gasit în catagrafii pe moșile stăpán lor, cum și pentru vierí i pentru alegerea ce s'a făcut de catre noú la vre-o câți-va pescari și vênători din județul Ilfovului, lámurindu-se catastihesele de catre Vistierie, se va areta Mărieí tale, și după orí-care hotărîre se va da, am socotit că se cuvine să se păzescă nizamul ce s'au fost întocmit cu anafora a Vistierieí și prin Domnescă întărîre scrisă

de la August a anului cu lét 1818, séu orî-ce alt cuviincios nizam se va socoti, atât spre ferirea numișilor de orî-ce bântuire din partea dregătorilor județelor, cât și spre buna sciință și lămurire a catastișelor vistierioi.—1820 Ianuarie.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Băleanu, Grigorie Filipescu vel vistier.

Asupra aceastei anaforale Al. Suțul dă următorea întărire :

În Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospod. Zemle Vlahisloe.

Citindu-se înaintea Domniei mele această anafora a Dumnólor boerilor ce aũ fost orânduiși Efori asupra îndreptărei țerii, am văđut Domnia mea tóte cele ce aũ urmat Dumnólor întru buna unire aceștii lucrări, privind și la drépta cumpănire a satelor, cu tóte mijlócele pătrunderi ce a.i aplecat asupra catagrafiilor județelor după care aĩ și alcătuit pnturi povățuitoare de urmarea ce s'aũ convenit a se face în fieș-care județ, aseménată și potrivită ființei locului și stărei ómenilor și întocmind osebite orândueli în opt ponturi, care se cuvine a se păzi de către vistieria Domniei mele, spre ținerea întemeerei satelor și nebântuirea lor de orî-ce năpăstuire și nedreptate li se făcea mai nainte cu hrăpiri de ómeni chiar dintr'aĩ lor drepti cisași, cari îi pun la alte orândueli prin mijlóce de catahrisis, și de se aréta de ocamdată nepricinuitori de pagubă către Vistierie, dar din vreme în vreme simtindu-se puterea satelor cu unii ca aceștia, nu numai pagubă înființată aducea, ci încă și mare năpăstuire în feluri de chipuri cerca birnicii locuitori, aruncându-se cu nedreptate și înmulțindu-se orî-ce leșnică datorie intr'a lor răspundere ; așa dur am lăudat Domnia mea, chibzuirea și urmarea Dumnélor numișilor boeri, și după trebuință adăstând sosirea extracturilor îndelori a felurimei catastișelor celor-l-alte orândueli de ómeni, ce sub felurimi de numiri potrec s'ălășluitoari aici în țeră, sub pravoslavnica oblăduire a Domniei mele, după ce aũ sosit după la tóte județele cerutele hárții, ne-am adevérit Domnia mea de urmarea ce s'a făcut, prin osebita anafora a Dumnélui cinstitului și credincios boer al Domniei mele Grigorie Filipescu vel Vistier, scrisă de la 14 Iulie a următorului an. Dar fiind-că cu tótă strădania lucrătorilor acestei îndreptări, iarăș pe alocurea din multe pricinii urmate nu s'aũ putut dovedi adâncimea adevérului, învinuindu-se și dovedindu-se acésta din neasemănările ce urma între catagrafi și între catastișele îndreptărei, pe alocurea prisosind familii peste cele ce s'aũ scris mai nainte, iar pe alocurea lipsind, prin felurimi de arétări, cu pricina lor, și fiind-că dintr'acésta se făcea cunoscut că încă nu se putea dice că aũ câștigat satule acea dréptă cumpănire și indestulare la năpăstuirile ce cerca, adeca acest sfirșit pentru care s'aĩ și clădit și s'aũ pus în lucrare îndreptarea ce s'aũ urmat. Drept aceea, spre desăvêrșită lămurire a orî-căreia învălurii și spre cea indestulătore descoperire a dreptului adevér, cuget de dreptate

hrăniind Domnia mea, au hotărît, să nu cunoşcem sfîrşitul al îndreptăreii acea lucrare de atunci fără de a nu se face mai întîiu şi câte alte băgări de sémă şi adânci pătrunderi au cerut cuviinţa şi trebuinţa, ca şi după acesta dobîndindu-şi locuitorii birnicii dreptii lor cîslaşi, din orî-ce parte li se tănuia, cum şi drépta cumpăuire asemănată stăreii şi prălejului fieş-căruia, să cunoască îndestularea şi mulţămuita ce se cuvine din partea oblăduirii Domniei mele, şi aceştii dreptăţi urmînd, am dat voie şi slobozenie la Vistieria Domniei mele, ca cercînd tóte mijlócele aceştii dreptăţi, să şi pue în lucrare din sémă în sémă şi pe la orî câte judeţe va cere trebuinţa, ceea ce va descoperi şi va cunoşce că este întru îndestulare şi mulţămuită satelor, spre a se sêvêrşi cele din partele legiunice rêsponsurii, cu tótă dreptatea şi fără cea mai puţină nepăstnire, care şi urmîndu-se prin scumpătate, nu puţină lămurire s'au făcut; întru adevêr, multe nedreptăţi s'au îndreptat şi multe nepăstniri s'au întâmpiat, implinindu-se către acesta diutr'acest adaos de lude odrăslii din felurimea prisoselor ce au dovedit îndreptarea, şi îndestulă sumă de scutelnici pe la multe obraze, ce au avut lipsă din ceea ce după vechinul obiceiii este cunoscut la Vistierie, iar în cele de pe urmă, acum la următorul Octombre, iarăşi după glăsuirea aceştii anafora şi după pildele urmate şi de mai uainte, prin obştească păreri făcîndu-se óreşi care alegere şi acei felurimi de ómenii, ce prin nevederea Vistieriei şi prin chip de nebagare de sémă a stăpînirii petrec sub numire de posluşnicii pe la multe obraze monastirescii şi boerescii, însă nu numai către cei ce au moşii, şi avîndu'î pe acele moşii dimpreună cu hălăduitorii ca dajucii Vistieriei îşi implinesc trebuinţele căsnicieii lor, ei şi către unele schiturii, vèduve şi alte obraze, care întru desăvêrşită scăpătăciune aflîndu-se, cu totul întrebuiţate de un asemenea ajutor şi neavînd moşii şi sate s'au întêmplat să aibă acest fel de slugii în puţine sume prin oraşe şi locuri ale judeţelor nude'şi au hălăduirea şi şederea; am poruncit Domnia mea la Vistierie, ca câţi diutr'acéstă felurime de ómenii vor prisosi pentru alegerea ce se va face iarăşi cu aceeaşi nevedere din partea Vistieriei, să se dea între cîslaşii satelor, ca nisce bunii birnicii ai lor, şi după lămurirea ce se va face prin trimiterea extracturilor după la judeţe, să se păzescă cuviinciosul nizam pentru tóte măsurile, ca sa înceteze orî ce năpăstuire se pricinuia satelor pînă acum cu unii ca aceştia, răpiindu-se diutre dênşii, prin felurii de chipurii, şi dîndu se pe la unii alţii, pentru în parte folosurii, şi pentru desăvêrşită vătămăre atît a orănduelilor Vistieriei, cât şi chiar a întemereii satelor. Decii, din tóte cuvintele de mai sus cunoscîndu-se lămurirea şi săvêrşirea îndreptăreii, după tóte aceste lucrării, întărim Domnia mea acéstă anafora, şi poruncim Dumitale vel Vistierule, că îndată după sosirea extracturilor următoreii semii Octombre, să orănduesc a se aşterne scotelile Vistieriei pînă în séma viitorului Decembre, unde să se arate veniturile din sémă în sémă, anume, precum urmózá obiceiul, spre a se vedea în obşteasca căutare suma ludelor fieş-căruia judeţ. Asemenea poruncim Domnia

mea, să se păzescă cu totă scumpătatea și orânduile ce se arată prin opt ponturi, într'acéstă anafora, fiind și leginice din vechime și bine alcătuite spre păzirea și întemeerea satelor birnice și să se faca cunoscut, atât pe la calemurile vistiерiei, cât și pe la dregătoriile județelor, ca să scie toți cei ce sunt înclinați intra lucrarea acestor meserii, în ce chip au să urmeze, spre a se pazi întocmai și fără de zmintelă hotărîrea Domniei mele soglasuită și întăritore bunelor chibzuirii ale Dumnilor orânduitorilor boeri i tolco pisah gpd. 1820.— Octombrie 22.

(Pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCIII, pag. 189.

Multă hârtie stricată, dar nici o scădere reală în birurile cari apăsañ asupra *prostimei*. Tote *chiriile* neterminabile de biruri indirecte și directe, cunoscute de sub Domniile anterioare, continuă și sub Al. N. Suțul, dar nu numai continuă, ci se și înmulțesc.

Maî gravă este arătarea lui Naum că Al. Suțul, de sigur cu invoirea și cooperarea boierilor, «au împătrit și au încincit plata la vînăriciū, oerit, dijmărit și tabacul». Tariful vămilor încă s'au adaos!

Cărțile de neamuri și mazilī, cari până aci puteau coprinde câte 3 și 4 nume într'una, Al. Suțu a ordonat să fie și ele individuale, ca să se înmulțescă venitul din asemenea cărți, dupe ce și taxa o au urcat-o.

Asemenea aședare de biruri au exasperat țera, iar maî ales strășnicia grōznică cu care se făcea perceperea.¹

Cum putea el face cele 8.000.000 de taleri, în doi ani de domnie², de care pomenesce și Page?

Pe lângă monopolul săreii în profitul lui Vodă³, continuă vămile (de hotar și de oraș⁴), apoi fumăritul, sărăritul munților, gostină-

1. Naum, Copia de manuscrisele lui din Bibl. Urechia (Galați), pag. 25.

2. Și cu tote că adunase atâția bani, Al. Suțu muri sărac, căci se pare că datoriile lui erau maî mari de cât ceea ce adunase.

3. Veđi la Cod. XCVIII (pag. 1) cărțile de arendare a Ocnelor celor trei pe 1819, în 17 Ianuar acelaș an. Nu maî aducem aceste cărți, cari se repetă și pe 1820 și sunt identice cu cele deja publicate în volumele anterioare.

4. Vămile: catalogul și *ponturile* pe 1819 se pot vedea în același codice. Vom da la anexele volumului actele relative la vămī, căci ele pot interesa istoria noastră economică, comercială și industrială. Veđi și ponturile vamilor pe 1820 la pag. 209 și 218 a aceluiași codice cu No. XCVIII. Vameșii comiteau adese «*catahrisis*», maî ales la vămile de oraș (accise). Așa sunt ca-surile următore:

ritul, slujba cantarului domnesc, fumăritul bălților, cotăritul, săpunăritul, căminăritul, tutunăritul, descărcațul și încărcatul buților,

În Alexantru Nicolae Suțu voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Cu cale fiind anaforoa acosta a Domnului vel logofet de țora de sus, ca o următoare ponturilor ce sunt date pentru rëndul cîntarului o întărim Domnia mea și poruncim Dumitale vel spătare și Dumitale vel agă, să se facă urmare intocmai precum mai jos se coprinde.— 1819, Noembre 29.

(pecetea gospol.)

vel Logofet.

Cod. XCV, pag. 10.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată pornca Înălțimeii tale, ce mi se da la acostă alăturată jalbă a preeupeților din Bucuresci, prin zapcii hătmanesc s'au înființat la logofetie căți-va din jaluitorii cu pârătul Ianache Polcovnicu, vameșul de la Tergul-de-afară al Bucurescilor, și făcend cercetare am vëcut, că jalba lor este, că merg prin deluri, pe sub munți și cumpărând livezi cu pometuri, pruni, meri, peri și nucii, le aduc aici în politie de le vënd cu amaruntul, și până a nu se rădica vama Bucurescilor pentru acest fel de lucruri, plătea vamă de car po bani 40 și bani 30 podărit, iar de când s'au rădicat vama a i rămas numai acei 30 de bani de se urmază și acum, iar vameșii socotind un lucru nou cu cuvënt pentru *cântar domnesc*, le cer de car cum intră în Bucuresci făr'de a fi trebuință de cântărit, câte parale 60 și cu acest fel de mijloc supără și pe țeranii, cari vin cu d'al de acestea, pentru care arată că, de sunt patru ani i-au mai supărat vameșii și prin judecată s'au apărat; așijderea și când aduc mălaii i făină locuitorii de afara și vind cu rădicata la ei, a i fost obicei de a se aduce cantaragiu și cântărindu-le plătesce aceea-ce este orânduit, iar de le vind locuitorii cu mărunțișul nu au trebuință de cântar domnesc, și n'au fost obicei să plătesca, precum și ei când aduc d'al de acestea iarăș i n'au plătit de aceea cer, să nu li se faca obicei ce n'a i fost; am cerut de la vameși ponturile cântarului și vëduii lumiuată cartea Măriei tale, dată după condica Divanului, coprințetore, ca să aibă a ținea cântar drept, iar nimeni altul sa nu aibă voie a cântări mărfa ce este de vinđare, și de la tot omul ce ar aduce oră-ce fel de mărfa de vinđare și ar vrea să o cântărească, să aibă a o cântări și a lua, la suta de oca bani 15, după care ponturi s'au dis vameșului, că făr'de cale i-au fost urniarea și spre îndreptarea sa vruse să arête catahrisis ce au facut drept obicei, care nu se ține în sémă fiind împotriva ponturilor, cu cât mai vërtos, că merele i nucile i perile și alte felurimi obiceinuesc de le dau prin măsurătoare, s'oi prin numărătoare, s'oi cu vre-un vas căutrit, iar spre pildă sunt mărfurile de băcănie, care se aduc din țera turcoască, i zahărul și caféua, cari aceia ce le aduc vinđend cu mărunțișul, cântar nu plătesc, iar care vind cu ridicata sumă mai mare, atunci duce cantaragiul de cântăresce și așa plătesc; încu am luat pliroforie, că acest catahrisis al vameșilor s'au întins acum de curënd la prostime de supără pe locuitorii țeranii păzind podurile și tergurile de ia i cât pot, și acosta au făcut și tabacilor la frunđe și altele, ce aduc de meșteșugul lor, pentru care s'a i dat poruncă să nu i supere de cântar; decii lumiuata carte Măriei tale ce are în mână, co-

vinăriciū, dijmărit, darea țiganilor lăeți și aurari, gărdurărit, pirpir, pōgonaritul strēinilor, oeritul, cercaturī de huzmeturī, etc., afară de dările directe în bani și havaeturī! ¹

prinde, ca acel ce aduce marfă de vinđare și ar vrea să o cântărescă, aceea sa o cântărescă cantaragii domnesc și să ia plata, iar la ceea-ce nu are trebuință de cântărit și nici face ostenolă a cântări, de la aceea nici plată să nu cēră. Găsesc cu cale, ca să se dea luminată porunca Măriei tale. cu strășnicie, ca sa se părăsescă de a mai face acest fel de supērări, și Dumnélor zabiții politicii să'ī apere; iar când se va găsi cu urmări împotriva, să i se facă înfrēnare după cuviință, a nu se mai îndrăzni să facă supērări locnitorilor cni și jilutorilor, dar și ei s'ī păzescă obiceiul vechiū la cele ce se vīnd cu rădicata: a nu aduce cântar strēin, ci cu cântarul domnesc să cântărescă. iar hotărīrea cea desăvērșită rămāne a se face de către Înălțimea ta.—1819, Noembre 20.

Vel Logofēt.

1. Pentru *fumăritul* Bucurescilor pe 1819—1821 veđi cod. XCVIII, pag. 300—301.

Pentru sārăritul mușilor pe 1819—1821, idem, idem. — Carte de paza malurilor de sare, veđi din 24 Iannarie 1819 și 30 Maiu 1820 cod. XCVIII, pag. 44.

Gostinăritul. Veđi XCVIII, pag. 301.

Cântarul domnesc 1819—1821. Id. pag. 302.

Veđi cărțile la Cod. XCVII., pag. 302.

Carte de cotărit a lui vel cămaraș. Idem și pag. 51. În favōrea familiei Filipescu, Al. Suțn dă carte, prin care i se acordă dreptul, în Februarie 1819, de harabagic de Focșani și de cotăritul vaselor din Râmnicul-Sărat. Iacă acest act:

Pentru vătășia de arabagiū din Focșani, i m'surătōrea bușilor pe numele Dumn'luī biv vel agă Nicolae Filipescu.

Milostiiu Bojiū Iō Alexandru Nicolae Suțn voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe. Fiind-că facerea de bine și ajutorurile ce se săvērșesc de către Domniī și oblătutorii, cari s'a'ī învednicit de la Domnul Dumneđeū, a avea stăpānirea și puterea acēsta de a face harurī spre supușii lor cei credincioși, este în adevēr pricină care îndemnă, îmbărbătēză și întăresce inimile supușilor către stăpāni spre osărdnica slujbă cu fierbințelă și credință desăvērșită. Drept aceea fiind-că Dumnélui cinstitul și credincios boerul Domniei mele, rōposatul Constantin Filipescu, ca un vechiū pămēntean evghenist dintre cei dintēii ai pamōntului acestuia, cari cu durere silindu-se pentru patrie, atât pentru ale țerii folosurī, cât și pentru slujba Dumnélor, cu osărdie și credință, precum și de însine este sciut și după ale Domniei sale vrednice și credinciose slujbe, cum și după greutatea casei cădēndu-i se a fi ajutat, încă din lét 1805, August 22, prin hr.sov Domnesc i s'a'ī fost harazit vătășia de arabagiū ot Focșani sud Slam-Râmnic, (care vătășie cu tōte că n'a'ī fost orānduită prin poruncă Domnescă, mai nainte, dar pentru înlesnirea călătorilor și a neguțatorilor ce aū trebuința de cară și căruțe cu chirie ca să le potă găsi cu înlesnire și cu siguranție so obicinuisse a fi vătășie de arabagiū și la Focșani, precum este aici în Bucuresci

Și aceste havaeturi erau — cum se scie — multe de tot și apăsaū nu numai asupra neguțitorimeī, a breslelor, a fabricelor, multe puține

de unde își are vataful iratul sōū, precum prin ponturile Domnescī ce se dau la mâna vatafului din Bucurescī se coprinde și toți aceia ce au trebuință merg la vataful de cer și cu acest mijloc își au înlesnirea toți cei cu trebuință) ca să o aibă atât Dumnelui, cu statornicio, cât și nēmul Dumnelui în urmă, orânduindu-se de către Dumnelui și vataf pe cine va alege om de ispravă și de credință, iar stăpânirea sōū vataful de arabagiū din Bucurescī să nu aibă nici un amestec, ci orī-ce folos va fi pe sēnia casei Dumnelui reposatului boer; asemenea și măsurătōrea buților din sud Slam-Râmnic, care măsurătōre fiind-că din vechime se obicīnuia de se făcea cu apă, cu care măsurătōre multe discoliū aveau cei ce aveau trebuință de măsurat, iar de la o vreme încōce gāsindu-se bunā inlesnire, s'au pus în urnare numai aici în Bucurescī, și pentru a se păzi dreptatea la măsuratori s'au legat a fi sub zaptul cuparului, carele s'au îndatorat de au pus omenī credincioși, cu cot drept, inferat, de la vistierie, a mēsurā vasele tuturor celor ce au trebuință, rânduind și platā cuviinciosā, dar în urmă începēdu-se și pe afară încet—încet, au obicīnuit vēndētōrii și cumpēratoriī să mēsōre vasele cu cotul și pentru că vīndētōrul nu se încredința pe mēsurā cumpēratorului, nici cumpēratorul pe mēsurā vīndētōrului, urma trebuință a cere pe altul strein, și de acest fel de trebuințe fiind mai multe pe la orașele mari, mai întēiū s'au pus în orânduială orașul Ploescī, care s'a legat la Mōnăstirea domnescă de acolo, apoi fiind-că și în județul Slam-Râmnic este mult alișveris de vin și rachiiū, cu osebite docāt în alte jidēte, și nefiind pus la orânduială de la stăpânire, se întēmplă multe pricinī și discoliū la alișverisul pāmēntenilor, de care orașaniī și alți de acolo nu înceta a cere să li se pue la orânduială mēsurătōrea buților cu cotul, la care pentru odihna omenilor rānduia ispravnicīi județului pe cine socotia, lāund platā cum putea, pentru care Dumnelui rōposatul Banul făcēnd arētare selefului nostru de acēsta și rugāndu-se ca să se hărăzescă casei Dumnelui și măsurătōrea buților cu cotul dintr'acel judoț al Slam Râmnicului, făgăduindu-se a pune la bunā orânduială, precum se află și aici în Bucurescī, spre a nu pātimi cei cu trebuință de măsurat, nici a se discolipsi să gāsescă cotar, ce totdeauna să fie gata și sāritor unde il va chiāmā, luāndu-și plata ce i se va orāndui, care cerere a Domniei sale chibzuindu-o Domnia mea și gāsindu-o cuviinciosā și fār'de supērare, ce încă cu folos înlesnitor celor ce au trebuință de măsurat, prin hrisov Domnesc, cu lét 1813 Martie 3, s'au hărăzit casei Domniei sale și acēstā măsurătōre a buților cu cotul, de la sud Slam Râmnic, ca să aibă casa Domniei sale apururea și nestrāmūtat folosul ce ar putea lua de la acēstā slujba, cu hotārīre, ca numai omul ce se va orāndui de casa Dumnelui, să aibă acēstā voie și slobōdenie a mēsurā buțile tuturor celor ce vor avea trebuință de măsurat, iar alt nimenī să nu fie volnic a mēsurā, nefiind poprit iarāși cel ce va avea ași mēsurā vasele sale, dar a aduce pe altul, sēu a mēsurā buțile altora slobōdenie să nu aibă, și acel om ce se va orāndui să se numescă cotar, cārnia să i se dea de la vistierie cot pecetluit și să se pāzōscă de a face măsurătōrea drēptā și să fie sāritor unde va fi chiāmāt, că dovedindu-se în vre-un fel de chip cu viclenie, se va pedopsi, și pentru mēsurat să aibă a lua de bute câte talerī unul ostenēla sa, cum se urmēzā și aici în Bucurescī. Drept aceea, dupē coprinderea mai sus numitelor hrisōve, ce dīce că aceste mili să le aibă atât Dumnelui rōposatul Banul Filipescu cu statornicie, cât și nēmul

câte mai exista, ci și asupra slujbașilor mai mici, cari nu puteau dobândi funcțiune decât primind a da havaeturi peste havaeturi, ne-

Domniei sale, rămânând acum clironomie la Dumnélni cinstit și credincios boerul Domniei mele Nicolae Filipescu biv vel agă, fiul Domniei sale, am bine-voit și Domnia mea și printr'acest domnesc al nostru hrisov, am înnoit și am întărit pe obrazul nunitului boer clironom, atât vătășia de arabagii din târgul Focșanilor i măsurătorea buților cu cotal din Slan Rîmnic, ca să se păzescă totdeauna cu nestrămutare întocmai precum se coprinde mai sus, adevărindu'l cu însăși Domnăscă noastră iscălitură și pecete și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Nicolae Vv. Gheorghe Vv. Ioan Vv. Scarlat Vv. Dimitrie Vv. Grigorie Vv., martori fiind și Dumnélor cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanului Domniei mele: pan Constantin Crețulescu vel Ban, pan Birba Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Crețulescu vel Vornic de țera de sus, pan Mihalache Manu vel Vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofăt de țera de sus, pan Teodorache Văcărescu vel vornic, pan Constantin Caliarh vel Vornic, pan Gheorghe Goleșca vel Vornic al obștirilor, pan Alexandru Filipescu vel Logofăt de țera de jos, pan Nicolae Slugéroglu vel Postelnic, pan Mihalache Suțul Vel logofăt de obiceiuri, pan Gheorghe Vlahuț vel Spitar, pan Mihalache Cornescu vel Vornic al politieii, pan Alexandru Hariton vel Căminar, pan Alexandru Desila vel Comis, și ispravnic pan Gheorghe Filipescu vel Logofăt de țera de sus; și s'au scris hrisovul acesta la anul dîntăi dintru a treia domnie a Domniei mele, aici în orașul scaunului Domniei mele București, la anii de la nascerea Domnului Nostru Isus Hristos 1819 Februarie 22, de Chiriță logofăt de Divan.

(Iscălitura și pecetea gpd.)

Prociroh vel logofăt.

Cod. XCIII, fila 20.

Veți 3 cărți de săpunărit ale Vornicului de Harem din 24 Ianuarie 1819. Cod. XCVIII, pag. 51.

Carte de căminărit pe județe 1 Februarie 1819.—Asemenea și pe 1820 și 1821 (pag. 95).

Cărțile lui vel căminar și a cutiei milosteniilor pentru vama tabacului, de la 1 Februarie 1819—1820—1821. Cod. XCVIII, pag. 96 și tutunăritul, Cod. XCVIII, pag. 145—146.

În Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

De vreme ce coprinderea domnescilor ponturi, ce sunt întocmite pentru slujba căminăritului, este după cum mai jos într'această anafora ni se arată de către Dumnélnu vel Logofătul de țera de sus; de aceea poruncim Domnia mea la toți câți se cuvine, ca întocmai după coprinderea acestor ponturi să se facă armare.—1819, Iulie 2.

(pecetea gpd.)

Vel logofăt.

Cod. XCII, pag. 257.

greșit cu gândul de a și le scóte întreit și împátrit după spinarea țéranului.

Prea Înălțate Dómnne,

Dupé luminată porunca Măricéi tale, ce mi se dá la acéstă jalbă a lui Ioan Veneto, cumpérătorul *vămei tabacului*, care este irat al Dumnéului vel Căminarul, făcend cercétare, din condicile Divanului m'am pliroforisit, că cărțile domnescé ce se daú, aú acéstă coprindere, precum se arată in jalbă urmată din vechime și până acum, ca să ia de la tabacul stréin, de una ocă parale 16, iar de la tabacul de țórá câte parale 18 de ocă, dimpreună cu cutia milosteniei, avénd și cutia parte dintr'acést irat, și in adevér esto, că in ponturile și in catalogul vămii nu se copriudo nimic do tabac, precum nici in luminatele cărți ale huzmetului căminăriei iarășí nu se face osebire, și la cererea ce face pentru cei ce se împotrivesc de nu plătesc dreptul căminăriei, rămíne a se da de către Măria ta nizam, precum mai bine se va socoti de către Înălțimea ta.—1819. Iulie 2.

vel Logofăt.

Veđi Cod. XCVIII, pag. 103. Asemonca cartea cuparalní de mészratul buților en cótul, pag. 100, același colico.

Veđi ponturilo vinăriciului pe 1819, din 20 August 1819, Cod. XCVIII, pag. 167 și 170. Veđi contractul do vinđare a celor trei huzmeturi: dijmărit, vinăriciú, oerit, pe 1819, in 30 Aprilie.—Același codice, pag. 147, in limba grécă.

Veđi Carte de dijmărit pe 1819 Iunie 3 și 1820 Maiú 16. Același cod, pag. 144—145 și 274—275.

Dumnévóstrá ispravnicilor ot sud... sănătate. Vě facem in scire, că la slujba dijmăritului, după obiceiul vechiú, sunteți datorí a dá ajutor cu slujitorí, ómení de slujbă și a privilegia, să nu se facă catahrisis, și fiind că nărávirile cele rele și catahrisis ce s'au urmat mai nainte, atât la acés'a cât și la altele, s'aú ridicat de către Domnia mea, ca să nu nu fie, nici să se mý pomenescă, precum și la huzmeturi, unii din ispravnicí rěú năráviți, cerea de la huzmetari rușfeturi, și apoi le da voie a face catahrisis, și slujbași cu pricină ca să scóța ce a í dat ispravnicilor și sa ia și pentru ei, jăfua pe locnitorí, iar care din huzmetari nu avea să dea ispravnicilor rușfet, nu numai că nu le da ajutor cu slujitorí de slujbă, ci inci le sta și inpotrivă; de aceea poruncim cu tótă străžnicia, să nu vě cotezați a vě abate cu cât do puțin din datoria Dumnévóstrá, nici să cereți plata séu flodorimă, și slujitorí sa dați de ajuns, căci orí carele se va dovedi cu cât do puțin, că a í urmat inpotrivă, orí că s'au făcut catahrisis. só í că nu ați dat ajutor huzmetului, din casele Dumnévóstrá se va implini și veți cădea și la grea invinováțire ci dar așa să urmați negreșit, și fiți sănătoși.—1820, Maiú 26.

Cod. XCVI, pag. 143.

Veđi și cărțile trei de băiași români aurari (din 20 Februarie 1819) Cod XCVIII, pag. 109.

Adauge la atâtea biruri și la numeroasele havaeturi ale boerilor din Divan și «privilegiile» lor de cârciume, băcăni, scaune de măcelării

Garduraritul era havaet al spătarului al 2-lea, de la județul Buzău, și Râmnicul-Sărat. Lua de «popor» câte un galben turcesc de taleri doi prin perceperea «Scaunașului» rinduit de gardurar și de butia cu vin, ce se vindea în Dél 45 bani, de grópa de tescovină ce se vinde 132 bani, de rămător 50 bani. La județul Râmnicul-Sărat: de om 50 bani pe an, de butia de vin ce se vindea în oraș câte o vadră de vin, de tocitórea cu tescovină ce se vindea 45 bani, de vita ce se prindea în vii 20 bani, de vrasnița de rachiú 300 bani, de rîmător 50 bani, de óie séu capră 10 bani.

Pîrpărul e venitul lui vel Armaș, dar numai din județul Saac. Mai are și garduraritul din acestă județ (Cod. XCVIII, pag. 238).

Stréinii plătesc sub Al. Suțu câte 4 taleri noi 16 parale *pogonorit* (Cod. XCVIII, pag. 146).

Veđi oeritul pe 1819, din August 20.—Idem, pag. 170.

Cercetarea oeritului pe 17 județe în 30 Noembrie 1819 (Cod. XCVIII, pag. 190).

Vameșul de la Pitesci ia vamă de la țărani ce vin cu produse de prima necesitate a orașului: pâne, oué, lemne, etc. Asemenea supune la vamă și vinul și rachiul, ce boerinași din Pitesci produc pentru propria lor casă. La 22 Septembrie 1819 Vodă Al. Suțu ordonă, după propunerea vel Logofét Gh Filipescu, să înceteze asemenea abuzuri ale vameșului.

Cod. XCII, pag. 583.

Ió Alexandru Nicolae Suțu vocvod i gospodar

Cu cale fiind anafora acósta, a Dumnelui vel Logofétul de țera de sus, poruncim Dumitale, cinstite și credincios boerule al Domniei mele, biv vel Spătare Gheorghe Suțu, cainacamule al Craiovei și Dumnévóstră boerilor divaniși de acolo, să faceți urmare întocmai precum mai jos se cuprinde. 1819 Iulie 21.

(pocetea gospod.)

vel Logofét.

Cond. XCII pag. 324.

Prea Înălțate Dómne,

După luminata porunca Înălțimei tale, ce mi se dá la acóstă jalbă a neguțetórilor cumpaniști și locuitori din satele ot sud Gorj, făcând cercetare, am veđut că jalba lor este pentru toți dregătorii județului, qicénd întéiú pentru vameși, ca'y apuca de la ia vamă și la cele ce vënd și cumpără prin sate locuitori unii la alții, pentru hrana lor, impotriva obiceiului vechiú și a ponturilor domnești, asemenea și la bălcuiri mari și mici, le ia góremele de marfă pentru alișveriș i avăeturi, de catre toți zabiți, și cu câtă vëndare fac nu se póte plati, din care pricină s'aú zătienit și bălcuirile de nu se fac, pricinuin-du-se zmintéla la alișverișul lor și paguba locuitorilor, ne-avénd de unde să și întâmpine trebuințele; deosebit și la trecétórea vitelor de rămători, cer să li

și vadă-se ce s3rtă continuă a se face celor *neboeri*, sub Al. N. Sușul, ca sub anteriorii jăfuitori ai țerei! Și nu mai înșirăm beilicurile ce tot felul ce apăsaū pe gătul țeranului. ¹

Și havaeturile nu erau numai pentru boerii de Divan, ci și pentru cei mai mici impiegați, ca *logofeteii*, condicarii, vătafi de plaiuri, ba și starostii de corporațiuni ². Apoi darea de șoimi! etc. ³.

se arête ce sunt datorii să dea; deci fiind că vameșii aū ponturi și catalog în mână, unde să arată anume ce are să ia și de unde, asemenea și pentru trecătoreea vitelor sunt ponturi la cei orânduiți la schelă, cu arêtare anume ce aū să ia, iar pentru ceea ce sunt datorii pe la bilciuri, acelea urmêză să fie știute acolo, căci alte jafuri și obiceiuri nouê, cu poruncile Măriei tale sunt rădicate a nu mai fi; găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălțimeii tale, către Dumnêlui Caimacamul Craiovei i către Dumnêlor cei-l-alti boeri divaniți, ca făcând cercetare cu amăruntul, pentru tôte cele ce se jălucesc, să dea nizam a nu se supêra împotriva ponturilor Măriei tale, ce sunt date. — 1819 Iulie 14.

Nicolae Filipescu.

Veđi pitacul (grecesc) către Barbu Văcărescu și Gh. Filipescu, pentru avaturii, din 11 Decembre 1819.— Cod. XCVIII, pag. 191—193.

1. Un beilic extraordinar ce apasă asupra obștei țărănesci sub Al. N. Sușul era acel de la timpul «*saegilăcului*»:

Pitac la mitropolitul și la boeri a chibzui și Dumnêlor mijlocul ce aū găsit Dumnêlui vel Vistierul cu cale pentru beilic.

Prea sfinția ta părinte mitropolit, sfinția v3stră părinți episcopi și Dumnév3stră cinstiți credincioși veliți boeri, ai Divanului Domniei mele, împreună cu Dumnêta biv vel Bane Grigore Brâncovene, epistatule al Spătăriei i Dumnêta biv vel bane Grigorie Ghica, sosind și vremea saegilăcului, ce după vechiul obiceiū ce urmêză în țeră pe tot anul, s'aū dat întru chibzuirea Dumnêlui vel Vistierul spre a se întocmi cu cel mai bun și folositor mijloc pentru l3cuitarii țerei, pentru care și poruncindu-se Dumnêlui, prin t3tă răvna întocmai după ceea-ce se crede de la a Domniei-sale datorie și credință, aū urmat mijlocele și lucrarea ce se coprinde într'acéstă alăturată anafora, carea într'adevêr se cunoșce a fi folositore obștiei; deci poruncim Domnia mea, strîngându-vê cu toții la Dumnésca n3stră curte, să luați sub vederile sfințiilor v3stre și Dumnév3stră, chibzuirea și lucrarea Dumnêlui vel Vistieru și să ne arêtați în scris prin anafora cele după cuviință, tolco pisah gpd.—1820, April 2.

(pecetea gpd.)

vel Logofet.

Cod. XCVI, pag. 193.

2. De exemplu venitul lui *Ici*-ciohodar era câte taleri doi vechi de prăvălie. Veđi actul din 23 Ianuarie 1819 la codul același, pag. 40—41.

3. Publicații pentru șoimi.

Sluga Domniei mele, vătașe de la plaiul . . . sud . . . fiind-că se apropie vremea a se trimite șoimii cei obicinuți, după care acest obiceiū este dator

De toate veniturile acestea, nu se folosia țera, ci numai Domnia și câți-va boeri. Se scie că lefile împiegatilor administrativi, judeciari, etc., se dedeau din «rășuri» prin Casa specială a lefilor, care în 1819 era sub naziretul lui biv vel Vornic C. Samurcaș, Ba și de bani «rășurilor» adunați pentru lefi, Al. Suțul își permise a dispune după bunul său plac, acordând lefi la «*ipochimene sciute*»¹.

Socotelă publică nu aflăm dată de banii statului sub Al. N. Suțul, afară de acei ai «Casei privigherei» administra'ă de onestul boer Banu Grigore Ghica, pe anii 1818 și până la 1 Iunie 1819. Acastă Casă nu numai nu era în deficit, ci dispunea și de un excedent peste cheltueli, de peste 15,000 tăleri².

și plaiul acesta a da șoimii ce se arată mai jos, iată că mai nainte îți poruncim Domnia mea, să porți grija din vreme, să găsești șoimi buni, frumoși însă șoimoice adecă parte femeiască iar nu șoimi parte bărbătescă, nici să fie niscaiva giurele, însă și acosta să scii că nu voim Domnia mea a cumpăra și a aduce din altă țără, fiind-că se află aici, și așa la vremea când este a se trimite, să'i aveți gata și până la zece ale lunei lui Iunie să fie aduși în București negreșit, că ori-care nu va urma a'i aduce până atunci, i se va trimite mumbașir cu greu treapăd, acosta îți poruncim.— 1819, Maiu 14.

Cod. XCVI, pag. 31.

1. Dumnôta biv vel Vornice Constantin Samurcaș, Nazârule al casei lefilor cu acest domnesc al nostru pitac să dai pe fieș-care lună câte tăleri 400 la un ipochimen sciut și la încheerea socotelilor acestei Case se va ține în scēmă, tolco pisah gpd. — 1819, April 28.

Cod. XCVI, pag. 32.

2. Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar.

Osebit că înșine Domniei mele ne este sciută răvna cea către patrie a Dumnôlui Banului Grigorie Ghica și bunul cuget ce are pentru câte privese spre folosul acestei patrii, dar și urmarea îngrijirei ce din așternuta de mai jos socotelă se vede că are Dumnôlui asupra acestei Case, cu desăvârșită dorire dovedind mai cu adaos aceste ale sale protimii, întărim și Domnia mea încheerea acestor socoteli precum se ved așternute mai jos în numita anafora.— 1819, Iulie 14.

(Pecetea gpd).

Nicolae Filipescu.

Cod. XCII, pag. 290

Prea Înălțate Dómne.

După luminată porunca Măriei tale, adunându-ne cu toții aci, la *domnesca curte*, ne-aū arătat Dumnôlui biv vel banul Grigore Ghica Nazirul Casei privigherei, socotela de venitul acestei Case, ce s'aū strins de la Ianuarie 1 ot lét 1818 până la sfârșitul trecutei luni Iunie ot lét 1819, i de cheltue-

Ocele și vămile, cele două importante venituri ale Domnitorului au dat ocaziuni la câte-va acte, care le aducem în anexele acestui volum. Notăm, cu referință la vama că s'a introdus *două specii de tarife* vamale, una spre a se conforma tratatelor comerciale ale Porței, în urma păcei de la Șistov și alta *autonomă*. Acésta se aplică la comerțianții pământeni, iar cea-l-altă la cei străini. De sigur că asemenea diferență de plată de vamă, majorată pentru comerțianții pământeni, nu era de natură a face prosperitatea comerțului acestora. În volumul de anexe vom da tarifele vamale de sub Al. N. Suțul.

O importantă contrabandă făceau numeroși *curieri* de cabinete, venind din Constantinopol. Au reclamat vameșii contra acestei practice, dar fără să le pótă da Vodă satisfacerea cerută ¹.

lile ce s'au urmat la trebuințele Casei în curgerea acestor vremuri și teori-sindu-se acésta socotélă de către noi cu deamăruntul, vėjum, că prin buna ocăr-muirea Domnieisale, după ce s'au făcut toate trebuințioasele cheltueli, se află Casa și cu bun capital de taleri 15.418, ce sunt dați cu dobândă la Dumnélui căminarul Polizache, bez taleri 156, ce se află gata la casă, de care vėjându-se învederat osârdia și silința ce au aréat Dumnélui la acésta trebă, ce privesce la folosul obstiei, ca uu bun patriot, după cum s'au aréat și la alte multe dregătorii și slujbe cu care au fost Dumnélui însărcinat, noi cu vii glas de obște am aréat căđuta mulțămii către Dumnélui, facem însă cunoscut și Înăl-timei tale acésta plăcută urmare a Domniei-sale către patrie.—1819, Iulie 2.

Dionisie al Ungrovlahiei, Costandie Buzei, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu vel vornic, Mihalache Manu vel vornic, Const. Caliarh vel vornic Iordache Goleșcu vel vornic, Alexandru Filipescu logofăt.

1. Vameșii carvasaralei din București, prin jalbă către Măria sa prea înaltul nostru Domn, arată, că după ponturile vămei în care se coprind, ca vameșii de pe la scheli, să aibă voie a cerceta pe curierii, ce vin din Țarigrad cu pacheturii cu marfă, și fără a supăra pacheturile cu scr sorii, vameșii după la scheli luând numai în scris pacheturile cu marfă, și trimițând cărțurile la carvasaraoa din București, carvasaraoa să ia vama cea orânduită, împotriva vęd, că curierii și iasaccii nu se supun a'ii lăsa să le cerceteze pacheturile cu marfă, neingă-duindu'ii nici să se apropie de ei, îngrozindu'ii că va să'ii și lovescă, iar vameșii sfindu-se să nu dea pricină de scandilă, îi lasă, și vęd că necurmat aduc aici multe șaluri pe care în taină unele le vënd, altele le dau pe la neguțătorii, păgubindu-se de dreptul vămei, și cei mai mulți din neguțătorii își ca cirdisesc cu acest mijloc mărfurile cele mai grele din preț, să rógă să fie în voiți să pótă cerceta pacheturile cu mărfuri și iasaccii i curierii să nu se împotrivescă, care cerere a vameșilor fiind după coprinderea ponturilor vămei, următore altor ponturi vechi de mai înainte, din luminată porunca Măriei sale Prea înaltului nostru Domn, o fac cunoscută einstitei chesarocrăesci aghenții, ca să bine-

CAP. IX.

*Țăranul.—Claca.—Procese.—Spirit revoluționar.—
Sate resvrătite.—Cruțarea pădurilor.—Abusurile vătafilor
de plaiuri.*

Nu sub o domnie ca a lui Al. N. Suțul sôrta țăranului putea să se schimbe în bine. Este adevărat, ca nici o lege sporitoare clacei și celorlalte angarale datorite proprietății de țărani, peste legea din Cod. Caragea, nu a dat noul Domnitor, dar el a lovit cu grele pedepse, cu ocna chiar, răsvrătirea țăranului contra clacei și a *adeturilor* moșiilor. De sigur, nu numai lui se pôte imputa asprul traiu al țăranului, ci în mare parte și boerimeii și încă celei adevărat pământene. Așa biv vel Banul Grig. Brâncovenul, încă din 1815 prigonesce vre-o de ce sate după moșiile lui, sub cuvânt că, invitați de *cutare* or *cutare* nu vor să-și dea adeturile și claca legiuită. Locuitorii a 5 sate (Islaz, Racoviôra, Racovița, Moldoveni și Verdea) se răsvrătiră din nou în 1820 ¹.

voiască a da poruncă curierilor și isacciilor, când vin de la Țarigrad séu de la alte părți, să arete la granița țerei aceștia vameșilor, pacheturile cu mărfuri ce aduc și la carvasarana vameii Bucurescilor, să'și dea vama cea orânduită, ca să nu se păgubescă vameșii de dreptul lor. 1819.—Martie 6.

Gheorghe Filipescu vel Loșofët.

Cod. XCVI, pag. 21.

1. Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta biv vel Postelnice Ioan Depalt Caimacamule al Craiovei, sănătate. S'aú văđut do Domnia mea, atât inșiințarea Dumitale, cât și a Dumnélor ispravnicilor, din sud Romanați, ce s'aú trinis de Dumnévóstră, pentru unii din locuitorii din cincii sate, ce se află ședători pe moșiile Dumnélui Banului Brâncoveanu, că îndărătnicii fiind, s'aú arėtat cu împotrivire, nesupuindu-se a răspunde adeturile moșiei, după pravila și după obiceiul pământului; pen'ru care poruncim Dumitale, ca aducėnd în Divan câte doi trėi, din fiș-care cėtă de acei lėcuiori, ce se arată împotrivitori, să'i faceți cu cuvėntu a înțelegere dreptatea și datoria lor, ce li se cade a avea către stăpănul moșiei și așa urmând cu mijloc cuviincios să'i aduceți la cunoscință, ca să fie supuși datoriei lor și fiți Dumnévóstră sănėtoși.—1820 Iulie 17.

Cod. XCVI, pag. 169.

Oamenii ce s'aú arėtat împotrivitori

5 din satul Islaz, 5 din Racoviôra, 6 din Racovița, 4 din Moldoveni, 3 din Verdea.

Resoluțiunea dată de Al. Suțu îi face onoare, în acel sens, că Divanul Craiovei, prin anafora de la 6 Iunie, propusese pedepsirea cu bătăi prin tirg, a câte cincii locuitorii din satele răsvrătite. Domnitorul, mai calm decât boerii și ca în adevăr să nu se păgubescă Vistieria din emigrarea satelor acestora peste Dunăre, să mărgini a ordona numai a se face «*cu cuvântul a înțelege*» satele aceste răsvrătite, care e datoria lor față cu proprietatea. Mai explicăm această *blândețe* a lui Vodă și pe știința ce avea, că se lăția spiritul de revoltă mai în toate satele de peste Olt. Era încă un precursoriu a revoluțiunii de la 1821 ¹.

1. Iacă anafora Divanului Craiovei :

Prea Înălțate Dămine.

Dumneului biv vel Banul Gaigorie Brâncoveanu, prin anafora au făcut Măriei tale arătare, că locuitorii clăcași de la deșce moși ale Domniei sale de aici, din partea locului, nu se supun a face țilele clăcei i cele-l-alte adeturi ale moșilor după întocmirea pravilei, cerând ca prin orânduit mumbașir, să se silască a fi următorii pravilei, s'au având a răspunde împotriva, să se aducă la luminat Divanul Înălțimeii tale; după care de la 21 ale trecutului Aprilie, ni se poruncesce de către Măria ta, ca față cu vechil din partea Dumneului Banului, să se cerceteze și după pravila pământului urmând la dreptatea ce va avea Dumneului Banul să'și ale cuviincioasa indestulare, prin sluga Înălțimeii tale, Vladu Aprod hătmanesc și să îndreptăm, iar neodihnindu-se vre-o parte de aici, cu cercetarea noastră în scris, să'și ia mumbașirul a'și aduce la luminatul Divan; următor fiind, mai întâii cu osebita volnicia Cainăcămiei s'au trimis pe la acele moși însuși numitul mumbașir, ca prin scirea ispravnicaturilor județelor, să ia din fieș-care sat câte doi trei locuitorii vechil și din partea celor-l-alți ai lor, să'și aducă aici, spre a se înfățișa la Divan, care peste câte-va țile întorcându-se înapoi și făcând arătare *ca toți locuitorii acelor moși s'au împotrivit, dicând, că nu vor să vie la judecată.* s'au orânduit împreună cu dănsul și un arnăut mumbașir asupra-le și locuitorii de la șose moșii, însă: Ruptura, Bărboiul, Valea Aninilor, Știinbeiu i Dănceni Drucea, și Opraviliii nici nu se supun a face câte 12 țile claca, nici nu se supun a eși la judecată, infricoșind *că vor să'și spărgătuiască satele,* să se strămute care încotro vor putea, înca unii dintrănsii au și început a se imprăstia din locurile lor, iar locuitorii de la patru moși: Beileștiu, Corlatele, Sapozu și Șușița viind aici cei-l-alți, adică Corlatele, Sopuzu și Șușița, fără a primi șă iasă în judecată, ne-au arătat Iane Zamoni epistatul moșilor Dumneului Banului că s'au învoit cu dănsii, legându-se că vor fi lucrători întocmai după pravila pământului, și așa s'au întors înapoi la casele lor; iar locuitorii după moșia Biliesci, înfățișându-se la Divan, înaintea noastră, cu numitul epistat, s'au țis numiților locuitorii, că după pravila pământului, sunt datorii a face fieș-care casnic la stapănul moșiei, douespădece țile clacă, i o țile osebite cu plugul, să dea și câte un car de lemne pe fieș-care an, bez osebite dijmă din semănaturi, și acestea toate de nu le vor fi urmat până acum, și de nu vor avea cu Dumneului Banul, vre-un aședemânt în scris mai dinaintea a întocmirii

Locuitorii din alte trei sate (Larga, Stăncescii și Aninișul) din județul Jiul-de-sus se revrătiră încă în 1819 Aprilie și Mai. Ca

pravilei pământului, ca să nu dea cole mai sus arătate deplin, ce mai puține, trebuie a se supune negreșit pravilei, spre a'și implini datoria lor la orânduitul epistat al Dumnélui Banului, și au răspuns că în scris n'au de la nimeni, ca să clăcuască mai puține zile de cât 12, fără numai de voia lor s'au învoit cu la dece una, iar car de lemne s'au alteceva n'au fost obicnuiți a da, *mai vartos că la denșii pădure nu se află*, fiind locuitorii aproape de marginea Dunărei, pricinuind către acestea, cum că nici cei-l-alți locuitori împrejurași de pe alte moșii, nu sunt indatorați a urma pravilei pământului, și nici ei nu pot să facă alt obicei, cerând, ca ori să li se păziască obiceiul ce'l provalisesc ei, s'au de li se va face mai multă supărare, *se ridică cu toții de pe moșie și se strămută la alte părți*; căroro li s'au dis, că de nu sunt mulțămii pe hotărîrea judecăței de aici, au voie să'și orânduiască vechilii a veni la luminat Divanul Înălțimei tale și au primit a'și trimite vechilii, iar epistatul în cele de pe urmă a'și răspuns, cum că cunoscând și el că acolo pădure nu este, nu'și va mai supăra de carul cu lemne. Decî, neavînd numiții locuitori aședămînt în scris de la Dumnélui Banul Brăncoveanu, stăpânul moșiei, ca să li se păzescă obiceiul, ce dic că au fost din vechime, după pravila pământului datorii sunt a clăcui și a urma la tôte întocmai, neavînd cuvînt a se diiafendipsi întru nimic cu cele de mai sus arătate ale lor pricinuirii, atâta numai pentru mulțămirea epistatului vor rămînea apărați de carul cu lemne pentru pricina de mai sus arătată. dar fiind-că atît aceștia, cât și cele-l-alte șose sate *cu obrăznicie strigă că toți se spărgălucesc și se strămută din silistele lor, iar a clăcui mai mult decât au fost obiceiul mai nainte nu se supun, și fiind-că am luat pliroforie că nesupunerea și semeția acésta o fac din invitarea și înlemnarea frunțașilor satelor*, nădăduind cu acest fel de tertipurii să dobândescă privilegiiu, ca să dea la stăpânii moșiilor ceea ce vor voi ei; de aici altă urmare nu am putut face, ce am socotit, că *până nu se vor pedepsi câte cincî șise frunțași revrătitorii din fie-care sat, izbrănire nu se pôte da la unele pricinii ca acestea*, nici înțelegători și cunoscători pravilei pământului nu vor fi; pentru aceea, cu întorcerea mumbașirului, nu lipsim a însciința Înălțimei tale, ca precum se va găsi cu cale de Măria ta, să se dea desăvârșită hotărîre.— 1819, Iunie 6.

Gheorghe Suțu, Alexandru, Constantin Haralambie, Ión Sluger, Constantin Oteteleşanu Sluger.

Și de astă dată Domnitorul se mărginesce a hotărî cele ce urneză :

Ió Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cinstite și credincios boerul al Domniei mele, biv vel spătare Gheorghe Suțu, caimacamule al Craiovei și Dumnévostă boerilor divaniți de acolo, am vedut Domnia mea arătarea ce ne faceți printr'acéstă insciințare, după care și poruncim Dumnévostă, că pe cîți d ntr'acești pîrți locuitori nu vor fi a vînd vre-un deosebit aședămînt în scris de la Dumnélui Banul stăpânul acestor

instigator al resvrătirei se dădea însuși sameșul din județ, ceea ce e puțin probabil¹. Dar ceea ce este neîndoios, e că cele sate resvrătite în 1819 și 1820 preste Olt, constituie o manifestare clară a deștep-tărei spiritului public și sunt sbuciumări precursorii ale mișcării de la 1821, cum au fost și consecințe ale anteriórelor mișcări de panduri

moșii să'i îndatorați negreșit fără de alt cuvânt de pricinuire, prin sluga Domniei mele. . . . aprod hătmanesc, ce se orânduim mumbașir, ca să fie următorii întocmai după pravila pământului.— 1819, Iunie 19.

(pecetea g-pd)

vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 216.

1. *Io Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.*

Cu cale fiind anaforoa acósta a Dumnélui vel Logofătul de țera de sus, poruncim Domnia mea cinstită și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta biv vel Spătare Gheorghie Suțul, Caimacamule al Craiovei, să se facă urmare întocmai precum mai jos se coprinde.—1819, Maiu 13.

(Pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 65.

Prea Înălțate Dómne.

După luminată porunca Înălțimeii tale, ce ni se dă la acóstă anafora a Dumnélui biv vel Banul Grigorie Brâncoveanu, făcând cercetare, vėđuiu că arėtarea Dumnélui este cum că lócuitorii clăcașii de pe trei moșii ale Dumnélui, anume Larga, Stancescii și Aninișul, din sud Gorj, nu se supun a face ȓilele clăceii și a respunde cele-l-alte obiceiuri, după întocmirea pravilei pământului, *invitați și puși la cale fiind de vameșul acestui județ*, pentru care, spre dovadă imi arată hotărirea cu Divan a Mariei sale Domnului Ioan Caragea, din lét 1815 Septembrie 11, când s'au judecat tot pentru acóstă pricină cu Pătru ot Stăncesci i Nițul ot Larga vechiil, și din partea altor lócuitorii de acolo, și s'au îndatorat atât pentru claca, cât și pentru cele-l-alte obiceiuri ale pământului, dar ei împotriviindu-se, ȓice Dumnélui Banul, că nici până acum n'au dat supunere a plăti adeturile pământului și a face clacă. Deci, cererea ce face Dumnélui Banul printr'acéstă anafora, nefiind împotrivotóre pravilei și obiceiului pământului, găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălțimeii tale către Dumnélui Caimacamul Craiovei, ca să orânduiască mumbașir vrednic din partea Caimăcămiei, să siléscă pe piriți a'și respunde adeturile cele canonisite după pravilă, la stapânul moșiei, pe care implinindu-le, să le facă teslim în mâna orânduitalui epistat, ce'l are Dumnélui acolo, iar pentru sameșul județului cercetând, de se va dovedi că s'au purtat cu acest fel de urmări, nu numai să'i dea nizam a se părăsi de acest fel de povėtuiri să dea locuitorilor, ci încă să însciințeze și Mariei tale spre a i se face căduta pedépsă, iar hotărinea cea desăvėrșită rămâne la Înălțimea ta.— 1819, Maiu 10.

Gheorgache Filipescu vel logofăt.

de sub Caragea Vodă: Nu este Tudor la 1821 un creator al mișcării, ci *sinteza* unor mișcări cari își au originea în întreg secolul al XVIII-lea și în primele două decade din al XIX-lea.

Că revoluțiunea ferbea în țară, se probază nu numai cu resvrătirile din cele zece sate ale lui Gr. Brâncoveanu, dar și cu numeroase alte refuzări de a se supune la clacă, etc., din alte părți ale țerei. Am văzut că în Moldova nemulțămirea țăranilor și încercarea lor de rezistență încă pe la 1804 a fost înăbușită prin și mai grele nizamuri de sub Moruz Vodă. În Muntenia nu era numai țăranul gata de a sbucni, ci și locuitorii de prin târguri. Așa aflăm pe un Ión Barbătescu fomentând resvrătiri în județul Vâlcea și pe aiurea printre țăranii. Acest necunoscut naintaș al mișcării lui Tudor, a fost prins și aruncat în temniță. Bolnav, bătrân, era aproape să peară în închisore, deacă Barbu Văcărescu vel Vistier nu-i cerea grațiarea la Domnitorul Al. Suțu, în 18 Maiu 1819. ¹

1. Iacă anafora a marelui Vistier:

Prea Înălțate Dómne,

Prin anafora, am făcut arătarea Măriei tale pentru un Ioan Bărbătescu, din sud Vâlcea, care au lucrat zavistie între locuitorii satelor aceluï județ, și altele, cerându'i pedépsa, cu a se depărta de la casa sa, la Têrgoviște sud Dâmbovița, unde să petrecă sub pază, *spre pilda altora asemenea lui* după care și dându-i-se luminata Măriei tale hotărîre, a se face aceeași urmare, s'au rădicat de mumbașirul cel orânduit, l'au dus la arêtatul loc, unde și până astăzi petrece la închisore, ci fiind-că m'am pliroforisit, că s'au bolnăvit din cea osândă, și au plecat spre bătrânețe, aflându-se pôte să i se întâmple și mórte la pază, mă rog Mariei tale, să i se orânduiască ertare, de vreme ce este sciut, că omenirea se află potihnită la greșeli, și stăpânirea povârnită la milostivire, iar când și după acosta se va mai arêta cu vre-un chip de zavistie, atunci îi va fi osânada Ocna, și cum va fi mila Măriei tale.—1819, Maiu 18.

Vel vistier.

Asupra acesteï anaforale, Al. Suțul hotăresce:

Io Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Dumnóta vel vistiere, după rugăciunea ce ne faci printr'acostă anafora, milostivire făcând Domnia mea asupra acestuï Ión Bărbătescu, îl ertăm de acostă osândă și poruncim, să se scrie ispravnicilor din sud Dâmbovița, ca să'l slobodă de acolo, dându'i voie a se înterce la casa sa, ferindu-se însă de acum înainte de urmări netrebnice, căci va fi apoi osândit la pedépsa Ocnei.—1818, Maiu 20.

(pecetea g-pd.)

vel Logofet.

Eacă un act din 1819 Februarie 22, din care se vede cu ce asprime fură pedepsiți țeranii din satul Peatra (Teleorman) pentru răsvrătire :

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnóta biv vel spătare Iancu Racoviță, epistatule al armășiei, fiind-că acești lude locuitorii, din satul Peatra, din sud Teleorman, după pliroforia ce ne-aú dat Dumnóluí vel Vistierul prin anaforaoa Domniei sale, care s'aú întărit și de către noi, de vina și netrebnica lor faptă, ce aú urmat, a hotărít Domnia mea, ca să'í dea prin tórg ; de aceea poruncim Dumitale, să orânduiescǐ ómení aí Armășiei, care luându'í Delibașa de unde sunt la popréla, să'í trecă prin tórg bătendu'í și eí strigându'și vina lor și apoi să se facă teslim iarășí la Delibașa, spre a se face urmarea ceea ce este poruncitǎ de Domnia mea la anaforaoa Dumnóluí vel Vistierul, tolco pisah gpd.—1819, Februarie 22.

Cod. XCVI, pag. 16.

Gh. Filipescu vel logofét se jáluesce, în 15 Iulie 1819, că țeranii după moșia ce a cumpărat-o în județul Buzéu, nu se supun la clacǎ, etc. Pre *așitătorii* i-aú băgat la temnița de la Buzéu. Țeranii dádea vechiului proprietar numai câte 22 parale pe an de fie-care, drept clacǎ. Eí se revoltǎ. Al. Suțu trimite pitace să-í supună la clacǎ, etc., și pe cei din temnița de la Buzéu, de nu se vor supune, să-í trimiță la ocnǎ¹.

Cu asemenea procedǎri dușmǎnescǐ contra țeranului nu era mijloc de a spori normal populațiunea țerei. Emigrarea țeranilor peste Dunǎrea și chiar în Ardeal continuǎ. Totuși, recenseméntul din 1819/20 aflǎ, cum vedúrǎm, mai mulți țeranii de pus la birurí. Decát acest *plus* eșia din casarea a multor poslușnicí și scutelnicí abusiv făcuți.

Un isvor de înmulțire a populațiunei era vechia instituțiune a *Sloboziilor*. Se creará multe sate noué, mai cu sémǎ din Románi din Ardeal și Banat, imigrați în Muntenia în timpul fómetei din Ungaria, de pe timpul lui Caragea. Pe cât timp acești noui coloniști s'aú bucurat de scutirí și privilegii și n'aú fost *băgați la cislǎ* cu cei-l-alți țeranii, eí aú rémas stabili. Aú fost încercǎri din partea Vistierilor din timp de a-í asimila cu țeranii pǎméntenii, și atunci o parte din eí aú fugit din țérǎ² orí aú provocat intervenirea Agenției austriace, ca să li se mijlocéscǎ întórcerea în Ardeal și Banat, ca supuși austriací.

1. Cod. XCVI, pag. 165—166.

2. Iacǎ un act, care amintesce de acéstǎ *risipire* a noilor coloni :

Preaosfinția ta pǎrinte mitropolit, iubitorilor de Dumneđeú sfinția vóstrǎ episcopilor i Dumnévóstrǎ cinstiților și credincioși boerí aí Domniei mele, biv vel bane Grigorie Bráucovene, veliților boerí biv vel bane Grigorie Ghica și

Interesul propriu de a nu se despopula satele boeresci, cât și interesul fiscal, făcu pe Vodă și pe boeri, să refuze de a recunoște ca *sudiți țărani*, cari au apucat a se așeza la moșii și a se ocupa cu agricultura.

Domnitorul, la 17 Iulie 1719, scrie Divanului și tuturor boerilor *halea și mazilii*:

Preaosfinția ta părinte mitropolite al Ungrovlahiei, iubitorilor de Dumneșu episcopii, și Dumnevoștră cinstiți și credincioși veliți boeri dregători ai Divanului Domniei mele, halea și mazilii, fiind-că cinstita agheție, prin unele note către Domnia mea, cere de a se da domneșca noastră voie de întorcere în Austriacoscile țări, la mulți dajnici străini Ungureni, cari de sunt anii acum s'au așezat aici în țără, și fiind-că Domnia mea din împărătescile aședământuri ce sunt între Prea înălțatul Devlet și Austriacosca împărăție, cunoșcem că este deopotrivă datorie a se da dezertorii, adecă fugarii ostași, asemenea și că se slobode tot printr'aceste sfinte aședământuri voie ciobanilor din Transilvania de slobodii intrare, eșire și petrecere în țările Moldaviei și Valahiei cu vre-o câte-va turme de ale lor, după oșebită Prea înaltă poruncă, iar alt nimic nu se vorbesce pentru acest fel de strămutați dintr'o parte la alta; dar către această fiind-că Domnia mea râvnim să nu eșim nici cum din drăpăta cale a dreptății și a celor ce sunt legiuite, ni se pare că se cuvine să păzăm fără de zmintelă vechiul obicei al aceștii lucrări, care fără de tăgăduire prinde loc de pravilă la cele ce nu sunt praviluicite. De aceea poruncim Dumnevoștră, stringându-vă cu toții la Sfânta mitropolie, să vă chibzuți cu dinadinsul pentru această și să ne arătați prin anafora cât cunoșceți pentru nizamul daj-

biv vel dvornice Constantino Bălăceue, fiind-că după pliroforia ce am luat Domnia mea, atât de la Dumneșta biv vel bane Grigorie Ghica, când te aflați în dregătoria Vistieriei, și de la Dumnelui vel vistierul, cât și dintr'a ispravnicilor de obște însuciuțării, vedem, că din pricina noului nizam al aședării locuitorilor celor străini de aici din țără între locuitorii birnicii domneșcii noastre Vistierii, în loc de a se întemeia cu locuința lor, aici, au început a se espândi și a fugi din țără, și diutr'această mișcare oșebit că urmază a perde era pe străinii ce au apucat de s'au sălășluit aici și a rămânea lipsită de folosul și îmbivșugarea ce se poate pricinui din adaosul locuitorilor, dar se dă o mare pricină de zăticnire și altora din țări străine, cari ar cugeta de a veni aici, în vreme ce oțărnuirea unei țări, se cuvine a îngriji cu orî-ce mijlôce, spre a se aduna norod de locuitori în ținutul acesteia oțărnuirii, iar nu a se risipi locuitorii săi. De aceea poruncim Domnia mea, ca adunându-vă cu toții la un loc, aici la domneșca noastră Curte, să faceți cu deadinsul adâncă și amăruntă chibzuire asupra aceștii madea a străinilor și să arătați Domniei mele prin anafora; tolco pisah gpd.—1819, Februarie 2.

Cod. XCVI, pag. 11.

Am vădut la capitolul Financelor, cum s'a regulat afacerea.

nicilor străini ungurenî, și de este cu cale cererea ce face agenția pentru întorcerea lor? ca și Domnia mea deopotrivă să urmăim după cuviinciosul mijloc, păzind cele legiuite neclintit și nestrămutat.—1819, Iulie 17.

(Pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 67.

La 27 Iulie repetă acest pitac:

Preaosfinția ta părinte mitropolit, iubitorilor de Dumnezeu sfinția vóstră episcopilor și Dumnévóstră cinstiților și credincioși hoerilor veliți ai Divanului Domnoii mele halea și mazilii, fiind-că cinstita aghenție, prin câte-va note ce au trimis către noi, cere a so da voie și slobozenie să se întorcă înlăuntru multele familii, ce în anii trecuți de bună-voia lor au venit și s'au aședat cu locuința lor aici în pământul țerei, intrând și la dajdia Vistieriei, iar Domnia mea avem sciință din tractaturile ce sunt între Prea puternica Pórtă și între împărăția Austriei, că amêndouê puterile sunt deopotrivă îndatorato una către alta a da înapoi pe dezertorii, adecă pe fugarii ostași, și pe cei ce vor fi căduți în faptă de invinovățire, iar pentru acest fel de familii de țeranî și orî-ce altă tréptă de ómenî ce deopotrivă se mută cu locuința de la o parte la alta, nimic în trahtaturî nu se pomenesce; de aceea dar, ca pentru o obștescă tróbă a țerei ce este acésta, vă poruncim Domnia mea să vă adunați cu toții la Sfânta mitropolie și făcênd cuviincioasa chibzuire, să ne arêtați prin anafora; tolco pisah gpd.—1819, Iulie 27.

(pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 61.

Asemenea respingere a cererei Agenției austriace, pe lângă revenirea la sentimente mai bune față cu noii coloniști, cărora li se recunosc dreptul de a plăti o dare scăduță individuală, iar nu *cu cislă*, la un loc cu sătenii pământeni, opri împrăștierea lor definitivă. Refuzul Divanului de a cunoște ca sudiți pe Români veniți de peste munți, deodată ce se ocupă cu agricultura, este unul din cele mai importante acte politice de la începutul secolului nostru. El pôte să ne fie un bun învățământ și precedent pentru nouele colonizări din Dobrogea. Cu acest titlu îi dăm loc chiar aci integralmente:

Prea Înălțate Dómne,

Am înțeles câte prin luminatul pitac al Măriei tale, scriind, de la 17 ale următoareii, ni se arată, cum că cinstita chesaricéscă aghenție, prin unele arêtări în scris către Măria ta, cere să se dea voie și slobozenie, a se întorce în Transilvania multe familii de ómenî, carî în anii trecuți, de a lor bună voie, au venit și au sălășluit aici în locurile țerii, aședându-se dajnicii ai Vistieriei și cum că Înălțimea ta, ai sciință din împărătescile aședământuri între prea

Înaltul Devlet, și austrieacă Mărire, că aceste două puteri sunt îndatorate una către alta, să întorcă pe fugarii ostași, asemenea și că toate aceste sfinte așezămînturi, fără dic voie de slobodă intrare, eșire și petrecere în țările Moldovei și a Valahiei, la ciobanii ot Transilvania cu vre-o câte-va oi ale lor, iar pentru acest fel de familii de țărani, cari de opotrivă se trămută de la un loc la altul, în numitele împărătesci așezămînturi, nimic nu se vorbesce, pentru care și ni se poruncesce de către Măria ta, că pentru obștesca pricină, stringându-ne cu toții la Sfinta mitropolie, și chibzuind cele cuviincioase pentru acesta, cum și de este cu cale sôu nu cererea agenției pentru voia întorcerei dajnicilor străini ungureni, să arătăm Înălțimei tale prin anafora.

După luminată porunca Măriei tale, adunându-ne la un loc, pentru câte am chibzuit, arătăm Măriei tale, că din vechime nestrămutat obiceiul a fost până acum întru fința politicescei *constituirii*¹ a Valahiei, a se cunoște supuși oblăduirei, toți cei sprijiniți aici străini din ori ce loc, cari sirguindu-se întru lucrarea pământului se vor așeza în țoră, și de a lor bună voie se vor face dajnici ai vistieriei, pentru că unii ca aceștia iarăși de a lor bună-voie, alegînd Valahia în locul localnicei patriei lor, întru acesta s'au sprijinit, și de aceea se socotesc și după soglasuire supuși oblăduirei, și acei ce înfățișază aici icóna puterilor străine, s'au arătat pururea ca nisce primitori aceștii lucrări, căci cunoscînd pe unii ca aceștia lucratori ai pământului și dajnici după obiceiurile pământului, nici odată și nici un fel de cerere n'au făcut. Un așa dar din vechime sfint obicei, cunoscîndu-se după dreptate, ca un ce ce alcătuesce *politicesca constituție*, nu se pôte ridica acum fără de a se face și pricinuitor de o zmăcinare la totă politicésca sistemă, a căreia parte nedespărțită sunt aceștia; noi plecatele Măriei tale slugi acestea cunoscînd asupra pricinei netăgăduită și sfintă a noastră datorie, am socotit ca pe deoparte printr'această a noastră anafora, în scurt arătându-le, să le supunem sub a Măriei tale dréptă judecată, iar pe de altă parte, ne rugăm să bine-voesci Măria ta, a nu primi nici într'un chip această păgubitore nouă ivire ce se cere de către cinstita aghenție a se pune în lucrare, ci prin puternica ocrotire a Înălțimei tale, să se păzescă și această cădere a țarei, asemenea precum și toate cele-l-alte, iar hotărîrea rămîne la Măria ta. 1819 Iulie.

Al Ungrovalahiei Dionisie, Râmnic Gherasim, Constandie Buzău, Grigorie Brâncovănu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrate Crețulescu, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu vel vornic, Grigorie Filipescu, Grigorie Bălănu, Iordache Slătinănu, Gheorghe Filipescu vel lohofet, Mihalache Racoviță, Constantin Dudescu, Pană Costescu vel hatman, Ioan Șirbiciu vornic, Iordache Goleșcu vel vornic, Alexandru Filipescu vel lohofet, Alexandru Ghica, Dumitrache Rali, hatman, Grigorie Romanitis, Ștefan Bălăcenu, Mihalache Cornescu vel vornic.

1. Pentru prima dată în limbă întâlnim asemenea vorbă.

Acastă anafora semnată de toți boerii, halea și mazilii, primesce rezoluțiunea afirmativă de la Al. Suțu, dar tocmai peste două luni, în Septembrie. Presupunem că Domnitorul a consultat întâiu Pórtă asupra casului, și că numai învoit de ea, s'a decis a aproba opiniunea boerilor pământeni.

Eacă rezoluțiunea :

Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar

Dumnéta vel vistiere, priimind Domnia mea cuvintele de mai jos arătate după care se cuvine a se păzi și a se urma neștrămutarea acestor fel de străini de aici din domnésca noastră țără, întărim această obștească anafora a părinților arhieriei, și a Dumnólor boerilor și hotărím să'și aibă fința și urmarea sa întocmai.—1819, Septembrie 18.

(pecetea gospod.)

vel Logofët.

Cod. XCII, pag. 485.

*

Dăm în anexe câte-va acte relative la procese dintre clăcașii și proprietarii de moșii, fie monastiri, fie boeri. Ele pot improspăta în mintea noastră diversele *ponturi* din legea *clăcei*.¹

Menționăm și aci câte-va :

— În 1820 Iulie, vel logofët Iordache Slatinénu se jăluesce că mai mulți locuitori din Ploesciori au fugit și au lăsat casele și lucrurile lor, pe mâna unor rude. Asemenea locuitorii din Ploesci, pasc vitele lor pe la moșia Ploesciori și nu vor să plătescă... Cel-l-alt logofët (colegul lui Slatinénu), propune lui Alexandru Suțu să se aplice țeranilor strămutați § 15 de la cap. 6, partea III, «clăcașul fugind după moșie seú murind fără de moștenitori, de nu va fi dator Vistieriei să stăpânească stăpânul casa lui, grădina și curătura. Locuitorilor strămutați prin alte orașe, li se va aplica dar acel § 15. Cât pentru Ploescenii cari pasc vitele lor pe Ploesciori și apoi nu plătesc, să se oblige păzitorul vitelor lor, a da fóie de cei cari au păscut vite și apoi să se împlinescă prețul pășunatului.—1820, Iulie 23.

Alexandru Suțu aproba în 30 Iulie 1820².

— Ordin din 14 Martie 1820, către Ispravnicul Slobođiei gospod. Locuitorii ei sunt în proces cu reprezentantul casei răposatului Domn Ipsilante, care voesce a supune la clacă și pre cei din Slobođia Dom-

1. Urmézá în anexele volumului actele relative.

2. Cod. C, pag. 299 și 300.

nescă. Vodă ordona să fie scutite 100 lude de clacă până la definitivă hotărâre a justiției.

Țăranii de la Poenari seú Pelea din Vlașca se opun cu resvrătire de a face clacă ¹.

*

Amenințările țăranilor, că de nu li se face dreptate, se risipesc care încotro, ne amintesc, că după *ponturi*, proprietatea are dreptul de a readuce pe țăran la urma sa. Va să zică țăranii nu fugeau din sat în sat, ci emigrau peste hotarele țerei. Așa se esplică popularea județului Negotin în Serbia și întregul litoral al Dunărei cu țăranii români ².

*

Unul din *grievetele* țăranilor în proces cu proprietarii, era că nu li se da lemne din păduri. Am arătat în numeroase rinduri, că acest drept la pădure era necontestabil. Din dumbrăvile și pădurile oprite

1. Cod. C, pag. 519.

2. *În Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

După arătarea ce ne face Dumnélui vel vistierul printr'acéstă anafora, am rânduit pe sluga Domniei mele, copil din casă de vistierie, să mERGă la sud Dâmbovița, unde prin marifetul Dumnélor ispravnicilor ai județului, să se facă cercetarea și urmarea de mai jos arătată.—1820, Februarie 14.

(pecetea gpd)

vel Logofăt.

Cod. XCV, pag. 187.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale, ce ni se dă la acéstă anafora a Dumnélui biv vel Banu Grigorie Brâncovénu pentru 11 birnici ce i-au luat Hagi Enuș ot Craiova, de la satul Gânștova, ce este pe moșia Dumnélui Banului, și i-au dus la satul sEi Grecescii din sud Dolj, am chibzuit, că se cuvine a se orândui copil din casă de Vistierie, cu luminată volnicia Măriei tale, să mERGă la fața locului și să cerceteze, și când acei birnici cu adevărat vor fi fost ședători mai nainte pe moșia Dumnélui Banului, prin marifetul Dumnélor boerilor ispravnicii ai județului, orânduitul mumbașir să'î ridice cu tóte ale lor, și să'î ducă la urmă-le de unde sunt strămutați, dându'î pe chezășie, că nu vor mai dosi de acum înainte, iar hotărârea cea desăvērșită rămâne la Măria ta.—1820, Ianuarie 30.

Vel Logofăt.

de a se taie pentru motiv de creștere, prin pitace domnesci, încă nu se putea refuza țăranilor lemnul de foc și pentru trebuințele caselor lor¹.

1. Dreptul țăranilor la pădure îl constată pitacul Dumnesc dat în 10 Noembrie 1819, pentru proprierea pădurei după moșia Popescii, căci Vodă dice: că locuitorii ce sunt ședători pe această moșie cu pădure, cari clăcesc stăpânului moșiei și-și dau dijma... să aibă voie a tăia, adică numai pentru trebuința caselor lor fără de plată, cum lemne proște de foc pentru încălzitul caselor lor, nuele, pari și alte mărunțisuri... iar pentru lemne de vânzare, numai cu voia stăpânului (pag. 84).

Hrisovul Dumnélui vistierul Barbu Văcărescu pentru pădure.

Fiind-că Dumnélui cinstit și credinsios boerul Domniei mele, vel vistierul Barbu Văcărescu prin anafora încă de la lét 1814, Iulie 24, au făcut arătare Domniei sale selefului nostru, cum că la moșiile Domniei sale, Lapoșul și Salcia din sud Saac, având păduri ținute, oprite și păzite cu grea cheltuială de le-a adus în starea cea mai bună, și la trebuința ce a fost de tăiatul cherestelei pentru meremetul cetăților s'a tăiat dintr'aceste păduri, o sumă mare de chereste ca peste 3000 bucăți copaci roditori, cari în multă sumă de ani nu se pot aduce în starea lor, și pentru această invederată pagubă și stricăciune ce s'a făcut la pădurile Dumnélui pentru folosul și datoria patriei a cerut porunca Domniei mele, ca de aici înainte să fie apérate aceste păduri despre toate trebuințele locului ce vor eși pentru tăiat de cherestele Domnesci și pentru trebuințele țării și altele, care cerere a Domniei sale primindu-o Domnia sa, a dat poruncă, ca la orî-ce trebuință de cherestele se va întembla a se cere aceste păduri să fie cu totul apérate și nesupérate intru nimic și nimeni să nu se îndrăzniască pentru nici un fel de trebuință, a tăia și a strica pădurile acestea. Drept aceea, învrednicindu-ne și pre noi Domnul Dumnezeu cu a treia Domnie a aceștii pravoslavnice țări rumânesci, după rugăciunea ce ne-a făcut Dumnélui mai sus numitul boer vel vistier Barbul Văcărescu, ca și de către Domnia mea să i se întărească privilegiul acesta al apărării pădurilor de pe mai sus numitele moși ale Domniei sale, am bine-voit Domnia mea și printr'acest Domnescul nostru hrisov, ce îi dăm, am înnoit și am întărit privilegiul acesta, ca să i se păzescă întocmai și întru toate cu nestrămutare, precum se coprinde mai sus, și am adevărit hrisovul acesta cu însăși credința Domniei mele Iw Alexandru Nicolae Suțu voevod și cu credința Prea iubiților Domniei mele fi: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ion Vv., Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., martori fiind și Dumnélui cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanului Domniei mele: pan Constantin Crețulescu vel Ban. pan Barbu Văcărescu vel vistier, pan Istrate Crețulescu vel vornic de țera de sus, pan Mihalache Manu vel vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel logofet de țera de sus, pan Teodorache Văcărescu vel vornic, pan Constantin Caliiarh vel vornic, pan Gheorghe Gulescu vel vornic al obștirilor, pan Alecsandru Filipescu vel logofet de țera de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel postelnic, pan Mihalache Suțu vel logofet de obceiuri, pan Gheorghe Vlahuț vel spătar, pan Mihalache Cornescu vel vornic al politiei, pan Alexandru Hariton vel cămi-

Țăranii nu luptau numai contra proprietarilor lacomi, ci și contra vătafilor de plaiu, cari mai ales erau *biciul* lui Dumnezeu în satele de munte. Țăranul era dator să dea și vătafului respectiv câte două țile clacă¹. Acesta nu împedica pe vătaf de a *jăfui* plaiul. Multe sunt procesele intentate de țărani contra asupritorilor vatafi. Dăm în anexe unul din acestea².

nar, pan Alexandru Desila vel comis, și ispravnic pan Gheorghe Filipescu vel logofet de țera de sus; și s'au scris hrisovul acesta la anul dintăiū dintru a treia Domnie a Domniei mele aici în orașul scaunului Domniei mele Bucuresci, la anii de la nascerea Domnului nostru Isus Hristos 1819, Maiū 30, de Chiriță logofet de divan.

Cod. XCIII, fila 97 v.

1. *Iō Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.*

Cinstiților și credincioși veliților boeri ai Divanului Domniei mele, din alăturata însciințare a Dumnélor ispravnicilor ot sud Muscel, trimisă către Dumnélor boerii caimacamii de la 2 ale acestei luni, veți lua pliroforie de întrebarea ce fac pentru claca locuitorilor a două plaiuri ce le cere vătașii pentru care poruncim ca făcând Dumnévóstră cuviincioșa chibzuire să ne arătați înscris prin anafora, tolco pisah gpd.—1819, Ianuarie 24.

2. Veți anexele respective. Un mijloc de a jăfui pe țărani, era de a-i acuza de gazde de hoți. Eacă un cas de acest fel:

Iō Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Pe această anafora a spătăriei neremăind odihnit Iancu Arion vataful plaiului Dâmboviței, orânduital zapciū spătăresc l'au infățışat la Divan înaintea Domniei mele cu 4 din locuitorii ot satul Bărbulețul, vechilii și celorl-alți, dicând Arion prin apelația lui, că el are dovadă însuși tacrirul hoților ce au dat acolo în plaiū, prin care arată pe 11 dintr'acesci sătenii, că pe câtă vreme s'au aflat ei în fapta tâlhăriei, ar fi avut și adunare cu dênșii, mai ales al de Gogul i Marin și alt Marin. Gogu le-ar fi dus și de mâncare încă câte țile au ședut ascunși într'o casă pustie a Stoicăi Vălcănenu, căruia i s'au dis, că și adevérat măcar de ar fi că i-au dat hoții acest fel de tacrir, judecata după pravilă nu pôte da credémént la mărturie de hoți, adecă nici la acosta ce arătă el spre ajutorul său, nici la ceea ce se arată în anafora, spre ajutorul satenilor, ci de are el alte doveđi vrednice de credință, cum că acesci sătenii de bună voia lor lo da hrană hoților, orî într'ascuns, său le-au dat scire când îi gonea potera, său că i-au împărtășit și pe dênșii cu vre-un lucru din cele ce au hrăpit de la unii-alții să arôte, fiind-că printr'acest fel de faptă să cunoșce cine-vași de gazdă, și dise, că acest fel de dovadă nu are. Decî la categoria ce au adus Arion asupra acestor sătenii, că ar fi fost gaze ale hoților, neavând cătuși de puțină dovadă, nu pôte judecata să pue temeiū, cu cât mai vêtos, că și chiar de i-ar fi dovedit de gazde, a sa datorie era să fi însciințat la Spătărie, ca prin scire de judecată să li se facă cuviincioșa pedépsă, ca unor

Un mijloc întrebuițat de vătafii de plaiu ca să jăfuiască țeranii, era de a-i acuza că sunt gazde de hoji și că au avut înțelegere cu

gazde de hoji, iar nu să'î globescă și să facă tăcere. De aceea dar hotărîm Domnia mea și poruncim Domniei tale vel spătare, ca Arion să le întorcă locuitorilor bărbulenii atât banii ce le-au luat tuleri 1350 i vitele cât și cheltuiala să le plătescă cât însă prin blăstemi se va dovedi bună și dréptă făcută într'acostă pricină și orânduitul zapciu spătăresc să le faca de la pârîtul împlinire. — 1819, Iunie 6.

(pecetea gpd.)

vel Logofăt.

Cod. XCIV, pag. 48.

Prea Înălțate Dómne,

Löcuiitorii din satul Bărbulețul, din plaiul Dâmboviței, prin jalbă către Înălțimea ta, au făcut plângere împotriva Iancului Arion vătaful aceluî Plaiu, că patru ani trecuți sunt de când au fugit din satul lor doi inși anume, Nicola Teodor și Nicola Rusul, cari aceștia întovărășindu-se și cu altul s'au fost abătut la urmări tálhăresci, și cum că astă iarnă la Bobotéză s'ar fi pomenit cu acești numiți, ce veniseră acolo la frații și părinții lor, cu cuvânt ca să se lase de acele urmări, și să se apuce de munca câmpului ca cei-l-alti löcuiitori, și că după ce au vedut pe acești hálhari veniți acolo în sat, s'au însoțit cu un frate al unuia din tálhari, și au dat de știre polcovnicului Panait proin vătaf, și numitul vătaf, ar fi trimis pe acel frate al unui tálhar înapoî de le-au dis la toți sătenii, ca să tie pe hálhari cu nomeli 12 zile, în care acest soroc au ședut tálharii ânblând prin sac mâncând și bând; apoî tot acel numit vătaf, i-ar fi trimis pe jáluitori împreunați cu poteră a prinde tálharii, cari tálhari simțind că vor să'î prinďă, au încălecat pe cai, au slobođit focuri în tóte părțile și au scăpat, și că întâmpinându-se la un loc cu Marco Polcovnicu de poteră cu carele, și lovindu-se s'au impușcat un tovaraș; insciunțându se apoî și pârâtul vătaf Iancul Arion, și iarăși cu toți sătenii trimitend plâiași în tóte părțile, au și prins înteiu doi, precum și pe urmă pe alți trei, fiindu-se fost făcut ceată de lude 5, cari tálhari aducendu-se la spătărie, au apucat pârâtul vătaf pe toți löcuiitorii aceluî sat, și i-au geremetisit cu bani tuleri 1300 și cu vite, învinovațindu'î cu nume de gazde ale acelor hoji, și pentru că ei nu au tainuit pe hoji, nici s'au întovărășit cu densesi, ci nu numai au dat de scire lui proiu vătaf de plaiu în dioa venirei tálharilor în sat, dar încă au fost și ajutători spre prinderea lor, care jalbă a acestor löcuiitori Bărbuleștoni, orânduindu-se la Spătărie spre cercetare, și Spătăria sciind cele urmate asupra acestor tálhari, cum și neinvinovățirea jáluitorilor, s'au scris către Dumnelor ispravnicii din sud Dâmbovița, oiânduindu-so și mumbașir într'adins, ca să se apuce pârîtul vătaf a despăgubi pe jáluitori, unde și trimitendu-se mumbașir cu cartea Spătăriei, s'au întors fără de ispravă, aducend răspuns, cum că ispravnicatul nu numai că n'au făcut urmare cu despăgubire a jáluitorilor, dar au și închis *la gros pe lude 12 din jáluitori*; viind apoî aici atât pârîtul vătaf, cât și unii din jáluitori și pentru ca să uu pricinuiască pârîtul vătaf că fără de judecată se osândesce spre despăgubirea jáluitorilor, s'au înfățisat amêndoué părțile la judecată împreună și cu unul din tálhari, și la provlimile vătafului, ce dicea

ei și i-au apêrat în contra potereleor, vestindu-le sosirea lor. Apoi gróznicile nedreptăți ale vorniceilor, cari percepeau amenzile pentru stricăciunile vitelor ispășite prin ogóre! În mai tóte volumele nóstre anterióre am arêtat asemenea jafuri.

cum că jăluitorii au ținut pe tâlhari într'o casă pustie tăinuți în sat și că până să se prindă le-au dat de ale mâncărei precum nici jăluitorii n'au tăgăduit; întrebându-se Nicola Rusul, unul dintre tâlhari și căpetenia tâlharilor, de s'au hrănit de către locuitori de voie său de nevoie, și de au împărțit cu dênșii cele de către dênșii hrăpite, de le-au dat gephanea și de i-au apêrat de poteră, ca să nu se pótă prinde, au mărturisit dicând, că ei au fost veniți în sat cu sciința tuturor, cum s'au d's mai sus, și după ce s'au izgonit cu poteră de către Panait Polcovnicul proin vătaful, au trebuit să'î hrănescă prin taina, căci într'alt chip ar fi putut să'și sêvêrșescă urmările cele tâlhărescî, adecă să pricinuescă stricăciune celui ce s'ar fi împotrivit a nu le da hrană, poprind însă pe jăluitori cu înfricoșări, că nici la poteră să nu'î arête, iar nici gephanea le-au dat nici a'î împărțit împreună cele hrăpite. nici i-au apêrat de poteră, încă jăluitorii au fost pricina, ca să se vinđă, ei însoțiți fiind cu potera, făr' de numai un Marin Pitulcea ar fi fost unit cu dênșii, căruia i-au dat mulțamită taleri 80 i o pereche oțele, și cum că când au mers de au călcat pe diacon, au fost cu scirea și povăța lui, dându-le de ale mâncărei și un buriu cu rachiu, și dicându-le, că din ceea ce vor lua de la diaconul, să'î împărtășescă și pe dênsul, care acest Marin netăgăduind acestea se și află la închisórea Spătăriei, iar cei-l-alți locuitori, toți le-au fost voitori de rău și împotrivitori, și cu tóte că le-au fost împotrivitori și voitori de rău, dar iarăși nu póte să pue asupra-le ponos și învinovățire de gazde ale lor. Decî mărturisind însuși tâlharii, că n'au avut cu jăluitorii nici un amestec întru nimic, și că hrană le-au dat de nevoie, a căroră tâlhari prindere, au fost și cu ajutorul jăluitorilor, rău au urmat pâritul Iancu Arion, de i-au gerometisit cu banii și vitele ce le-au luat de au închis pe din jăluitori, avênd cu dênșii mumbașir de la Spătărie, și jalbă dată catre Înălțimea ta, pe cari jăluitori cunoscându'î judecata întru nimic vinovați, se găsesce cu cale și cu dreptate, ca să le întórcă pâritul atât banii, cât și vitele ce le-au luat, pentru căci gazde de tâlhari se numesc numai aceia ce tăinuesc pe tâlhari, îi hrănesc de voie, le dă gephane printr'ascuns, împărțesc cele hrăpite și îi apêră de poteră, iar nu se pot numi gazde, precum vătaful pentru interesul său córcă a face pe jaluitori, aflându-se acești tâlhari acolo în plaiu, întru sciința tuturor până când s'a'î prins, și nu au fost tăinuți său. ocrotiți despre poteră de către jăluitori; într'acestași chip este părerea judecătoei, iar hotărîrea rămâne la Înălțimea ta. 1819.—Maiu 12.

Gheorghe Vlahuț vel Spătar, Vasile Paharnic, Dinu Greceanu.

CAP. X.

Țigani.

Țiganii continuă a fi sub vechile legi de robie din Cod. Caragea. Marele Armaș administră Țiganii domnesci. Lăeții, ursarii, lingurarii și chiar aurarii au vataf special¹.

Și la Țiganii mănăstiresci există vătăfie. Așa e vătăfia Țiganilor monastirei Znagovul. Țiganii sunt învoiți «a âmbლა și a se hrăni prin țera rumânescă», fiind-că sunt Țigani cu bir². Asemenea vătăfi rînduiți cu cărți domnesci se află și la Țiganii particulari³.

Țiganii plăteau bir : de erau Domnesci, la omul Domniei, de erau mănăstiresci la monastirea căreia aparțineau⁴.

Țiganii veniți din alte țări, erau înscrisi între cei Domnesci. De aceștia Domnitorul dispunea ca de *lucrul* lui și-i dăruia cui voia⁵.

1. Vezi Carte de vătășie în Cod. XCVIII, pag. 110—115.

2. Cod. XCVIII, pag. 119 din Maiu 1819.

3. Două cărți de vătășii de Țiganii lăeți ale sârdarului Nicolae Nica.

Zemle Vlahiscoe.—Fiind-că credincios boerul Domniei mele Nicolae Nica biv vel sardar prin jalbă către Domnia mea, au făcut cerere și rugăciune, zicând, că are o vătășie de Țiganii lăeți cari să hrănesc prin țoră, asupra căroră are orânduit unul dintrênșii vataf, cari s'ar fi supărând pe afară în feluri de chipuri, iar mai vartos cu cai de olac, cerend porunca Domniei mele a avea voie să âmbლა în țeră și să nu se supere, ca să se pôtă hrăni cu muncă dréptă. Decî cu acéstă orânduială s'a dat Cartea Domniei mele la mâna vatafului..... cu ceta lui ca cu bună orânduială purtându-se în țera Domniei mele și cu muncă dréptă hrânindu-se, feriți de hoții și de alte fapte rele, să fie apărați de jafuri și supărări nedrepte ce ar căuta să le facă unii, alții fără de vină dovedită, cum și de cai de olac, iar avend cine-va vre-o dava să le cerceteze Dnmnelor ispravnicii județelor i judecătorul și alți slujbași, unde se va întempla pricina, ca găsindu-se învinovațiți, să'i trimită la Domnia mea cu însciintare, iar nefind vinovați să nu se supere, i saam receh gpd.—1819, Iulie.

Cod. XCIII, fila 190 v.

4. Vezi actul din 4 Septembrie 1819, la Cod. XCVIII, pag. 173.

5. În *Alexandru Nicolae Suțu Voevođ i gospodar Zemle Vlahiscoe.*

Dumnéta epistatule al armășioi, de vreme ce acest Chiriță Țiganul, după cercetarea judecătoi acestui departament, nu s'au dovedit a avea aici vre-un stăpân și după orânduială se cuvina a rămânea Domnesc, ca pe un Țigan dar

Daruri mai importante de țigani din cei dăruiți aflăm următoarele :

a) Hrisovul prin care Al. N. Suțul dăruiesce 40 salași de țigani din cei domnesci, în 10 Iunie 1819, boerului său credincios Gh. Filipescu vel logofăt de țera de sus, ca resplatire a serviciilor părinților, moșilor și ale lui personale ¹.

Domnesc îl hărăzim Domnia mea, Dumisale vel vornic Iordache Golesecul, de a fi rob al Dumisale, al căruia nume poruncim să se trecă osebit în condica armășiei, cu arătare că s'aū hărăzit Dumnélui mai sus numitul boer.—1819, Iunie 3.

(pecetea gospod)

Vel Logofăt.

Cod. XCII, pag: 139.

Prea Înălțate Dómne.

După buiurdizma Înălțimei tale, aducându-se țiganul de pricină, s'aū cercetat ca să'și arête stăpânirea lui, dîcînd că numele lui este Chiriță, se află holteiū cu capul, părinții lui nu i-aū pomenit nici scie cine vor fi fost trezindu-se cu crescerea lui pe la unii, alții și cum că nici rude despre tată-său s'au despre mamă-sa nu scie să albă, după al căruia tacrir strein aflându-se și fără stăpîn. după obiceiul țerei se socotesc ca un țigan slobod Domnesc. Ci fiind-că aū apucat de s'aū îndrăgit cu o Maria fata Voicului dintre țiganii Dumnélui Vornicului Iordache Golesecul, cerînd voie ca să-i dea slobodenie a'î împreună cu cununie, temîndu-se ca să nu'î fure țiganca și să fugă păgubindu-se, cu cuviință este cererea Dumnélui vornicului și judecata găsesce cu cale să se cunune cu acest țigan Chiriță cu Maria țiganca Domniei sale și copiii ce vor nasce partea bărbătăscă va urma stărei tatălui lor, iar partea femească numei lor, poruncindu-se Dumnélui epistatului armășiei, ca să'î așaço pe acest Chiriță țiganul în orânduiala țiganilor Domnesci, plătînd bir la cămara Măriei tale, iar cînd se va arêta ori-cine pentru dînsul de stăpîn prin judecată descoperindu'l rob al său, atunci Dumnélui Vornicul se va învoi cu stăpînul lui cu schimburi pentru dînsul și pentru copiii lui, după obiceiul pămîntului. De acêsta nu lipsim a însciința Măriei tale.—1819, Maiū 27.

Constantin Stolnicu. Alecu Slugeru, State Șătraru.

1. *Hrisovul Dumnélui vel logofătul de țera de sus Iordache Filipescu, pentru hărăzirea a 40 salașe țigani domnesci vătrași.*

Mărirea și lauda Domnilor și oblăduitorilor aceștii pravoslavniee și de Dumneșeu păzite țeri. Valahiei se arată întrn adevăr cu mare strălucire și de alte lucruri îmbunătățite cu felurimi de faceri de bine, ce cu iubire de omeni și cu pămîntesca osârdie revarsă de obște către toți supușii lor pămîntenii spre a se mîngâia împărtaşindu-se fieș-carele după supunere, sirguintă și vrednicie de stăpînesca milostivire. Dropt aceea dar privind Domnia mea atât la familia casei Dumnélui cinstitului și credincios boerului Domniei mele Gheorgho Filipescul vel logofăt de țera de sus, care este una din cele vechi de frunte ale acestui pămînt, cât și la vredniciele i credincioșele slujbe, nu numai ale părin-

G. Filipescu se va grăbi a contrasemna și el alt hrisov de dăruire de țigani, la care era interesat Vodă.

ților i moșilor Dumnélui, ci și ale Domniei-sale ce au arătat atât mai înainte trecuților frați Domni, cât și în vremea Domniilor noastre cu trudă și ostenelă în trebile țării și la împlinirea poruncilor Domniei mele, iar mai vartos la tréba și memurielul Divanului cu multă osârdie și vrednicie, precum este sciut de obște și spre respălătirea slujbelor Domniei sale cădându-i-se a se împărtași cu osebit dar domnesc, după pilda ce avem de la alți luminați frați Domni, că asemenea haruri au făcut la obraze, unora după trépta némului și altora după vredniciile și credincioșele slujbe, care haruri s'au păzit și se păzesc, așa printr'acest Domnescul nostru hrisov. hărăzim și Domniei-sale 40 sălaşe țigani dintre țigani domnesci, vătrași iar nu lăeși, pentru care și poruncim Domnia mea Dumitale cinstite și credinsios boerule al Domniei mele. . . . vel armașe, să alegi dintre țigani cei mai de frunte domnesci vătrași aceste sălaşe 40, și mai întâiu prin osebit catastih arătând Domniei mele numele lor și al nevestelor i copiilor lor, să se scađă din suma catastihului Cămării Domniei mele și cu acea fôie pecetluită de Domnia mea să se facă teslim la casa numitului boer spre a'i metabherisi în slujba și trebuința casei Domniei sale, atât Dumnélui în viață, cât și moștenitoriș Domniei sale după petrecania sa, nestrămutat, întărind harul acesta cu însuși Domnesca noastră iscălitură și pecete și cu credința prea iubiților Domniei mele fiș: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ión Vv., Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., martori fiind și Dumnélor cinstiți și credincioși boeriș veliți ai Divanului Domniei mele: pan Constantin Crețulescu vel ban, pan Barbu Văcărescu vel vistier, pan Istrate Crețulescu vel vornic de țera de sus, pan Mihalache Manu vel vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel logofăt de țera de sus, pan Teodorache Văcărescu vel vornic, pan Constantin Caliarh vel vornic, pan Gheorghe Golescu vel vornic al obștirilor, pan Alexandru Filipescu vel logofăt de țera de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel postelnic, pan Mihalache Suțu vel logofăt de obiceiuri, pan Gheorghe Vlahuț vel spătar, Alexandru Hariton vel căminar, pan Alexandru Desila vel comis și ispravnic pan Gheorghe Filipescu vel logofăt de țera de sus; și s'au scris hrisovul acesta în anul dintéu dintre a treia domnie a Domniei mele aici în orașul saunului Domniei mele Bucuresci, la aniș de la nascerea Domnului Dumneșeu și mântuitorului nostru Isus Hristos, 1819 lunie 10, de Chiriță dascălul slovenesc.

(Iscălitura și pecetea gpd.)

Gheorghe Filipescu vel logofăt procitoh.

Cod. XCIII, fila 32.

Lăt 1819 Septembre 10.—Fôie de numele țiganilor lude 40 ce s'au hărăzit Casei Dumnélui cinstitul vel logofăt de țera de sus Gheorghe Filipescu

Familiș: Vătaful Oprea Pădure sin Dragomir Foneța, Ion Lăutarul sin ego, Ion Pastramă brat ego, Gheorghe sin Radu Bicoi, Marin brat ego, Ion Duduș sin Joima, Ion brat ego, Ion brat Foneța, ce au fâst vătaf, Oprea sin ego, Stan brat ego, Dumitru brat ego, Ion sin Drăgan, zot Foneța, Ion sin Bran Moldovan, Vasile brat ego, Holan sin Drăgan, Oprea sin Stan Brănoiu,

b) Hrisovul luminatei Dómnne Efrosina Calimachi, pentru hărăzirea a dece salaşe de ȕiganî vâtraşî, în 10 Iunie 1819 ¹. Alex. N. Suŕul îşi hărăzesce ast-fel însuşi ȕiganî din cei domnescî!

Manea brat ego, Radul Dancea Fonoŕea, Stan sin Crăciun Dobrică, Dima sin Simeon, Constantin sin Hristea, Stañ brat Fonoŕea, ce aũ fost vâtaf, Bucur Pastrană sin ego, Gheorghe sin Răducanul, Dinul sin ego, Dumitru sin Răducanu, Constantin Brat ego, Dumitru sin Cârstea, Constantin Motoc sin Dobrică, Ion Brat ego, Ivan Tuŕă Dirică, sin Ştefan ce aũ fost vâtaf, Voicul fierarul brat ego, Dobre brat ego, Băcanu sin Constantin Chiarciomec, Ion Ŧincă brat ego, Duŕul sin Constantin Chelbea Cămp-lungenu ce aũ fost vâtaf, Iorga sin Stan Ivan, Gheorghe sin Stan, Stan sin Stan, Ion sin Duroiũ. Adică familii patru-deci.

Iũ Alexandru Nicolae Suŕu bojiũ milosti

Acéstă fôie de numele ȕiganilor, celor mai sus arôtaŕi fanilii 40, fiind dupê alegerea Dumnóluĩ epistatuluĩ Armăşiei, următore lumnatuluĩ hrisov, al Domniei mele, priu care s'aũ hărăzit de către Domnia mea aceşti ȕiganî, Dumnóluĩ vel logofêtul de ŕera de sus Gheorghe Filipescu. Drept aceea s'au întărit cu peceta Domniei mele, spre a'í avea în desăvêrsită stăpănire.—1819 Septembrie 26.

(pecetea gospod)

vel Logofêt.

Petrache sãrdar al Armăşiei, Răducanu Sãrdar.

1. Hrisovul Lumnăŕiei sale Dómnnei Efrosinei Calimahi pentru hărăzirea a 5 salaşe de ȕiganî vâtraşî.

Facerile de bine ce se sêvârşesc de cei imputerniciŕi, orî de obşte sêũ în parte, sunt pricinî a douê înalte fericiri la amândouê părŕile, atât celor ce sêvârşesc, cu laudele ce le pricinuesc şi pomenirea, cât şi celor ce dobândesc, cu folosurile ce le aduc şi cu indestulare, iar mai cu deadins şi mai mult putem dice, că se fericesc cei ce le sêvârşesc, pentru că aşteptă plată cerescă pentru acelea de la dătătorul harurilor, căci cei în trebuinŕă firesce îşi aũ apururea ochii spre mânilor oblăduitorilor, precum acesta o înŕelegem că se păzesc pînă la cele necuvântătore; aceeaşi dar asomănare are şi Domniũ oblăduitorî de ŕeri şi de noróde, carî sunt arhitipa şi închipuirî însufleŕite ale atotziditoruluĩ pre pãmênt şi atunci se asemănă loruşi întru desăvêrşit şi se cuose, că aduc mulŕimîta ce se cuvine la pronia cea prea înaltă, pentru ste-pena ce i-aũ învrednicit, când sunt următóri şi cu faptele a se asemœna ace-luia ce i-aũ încoronat; acestea luându-le Demnia mea întru bună cugetare, din început de când dumnezeiasca pronie a ı bine-voit de ne-aũ învrednicit cu domnia aceştii pravoslavnice ŕeri rumănescî, şi chibzuiu-du-le, totdeauna sir-guitorî am fost, din tótă virtutea, în tótă vremea, cum ani putea mai cu dea-dinsul ce să vedem pe toŕi de obşte petrecând în cea mai bună fericire, şi arêtându-ne mai vêrtos si părinte cu libov, împărtăşind din domnescile nóstre harurî pe fieş-carele cât ne-aũ fost prin putinŕă, după stare şi trebuinŕă, ca cu folosirile ce vor dobândi dintr'acelea, sa ne aretam noi mulŕănitorî, dıpe

Va să ȳică, în aceeași ȳi, în care Vodă dăruia lui G. Filipescu țigani, dăruia și soției sële, Dómnei. Cine imparte, parte-și face !

cum se cuvine către făcătorul nostru de bine și mult milostivul Dumneȳeu. Drept aceea, și după volnicia și puterea ce au Domni și oblăduitori asupra lucrurilor domnesci și după pilda altor frați Domni mai dinaintea noastră, cari cu puterea stăpânirei și a sloboȳeniei ce au asupra lucrurilor și veniturilor sale, au făcut ajutoruri și hărăziri la locuri cuviinȳose și obrazele ce au vrut, unora pentru danie și altora pentru slujbe, hărăzindu-le scutelnici țigani și alte venituri, ce au cunoscut că sunt cu cuviinȳă, care au fost bine păzite, precum și acum întru a treia domnie a Domniei mele, întărind și harurile ce s'au făcut a fieș-căruia în parte și aflând întru trebuinȳă și pe prea iubita luminata noastră Dómna Efrosina Calimahi, am găsit cu cale de a avea și Luminăȳia sa împărtășirea acesta de pronomion și de domnescul acela ajutor, care'l dobândesc și'l au tóte casele domnesci, boeresci și monastiresci, și am bine-voit de am hărăzit Domnia mea Luminăȳiei sale ȳece sălașe de țigani dintre țiganii domnesci vătrași, iar nu lășei, pentru care și poruncim Domnia mea Dumitale cinstite și credincios boerule al Domniei mele.... vel armașe, să alegi dintre țiganii cei mai de frunte Domnesci vătrași, aceste sălașe ȳece și mai înteiu prin osebit catastih, arétând Domniei mele numele lor și al nevestelor i copiilor, lor să se scaȳă din suma catastihului Cămărei Domniei mele și cu acea fóie pecetluită de Domnia mea să se facă teslim la casa ot *Brezóia* a Luminăȳiei sale, spre aș metahirisi în slujba și trebuinȳa casei sale, atât Luminăȳia sa în viaȳă, cât și moștenitori Luminăȳiei sale, după petrecania sa, neștrămutat, întărind darul acesta cu însăși Domnesca noastră iscălitură și pecete, i cu credinȳa prea iubiților Domniei mele fi: Nicolao Vv., Gheorghe Vv., Ión Vv., Scarlat Vv., Dumitru Vv., Grigore Vv., martori fiind și Dumnélor cinstiți și credincioși boerii veliți ai Divanului Domniei mele : pan Constantin Crețulescu vel ban, pan Barbu Văcărescu vel vistier, pan Istrate Crețulescu vel vornic de țera de sus, pan Mihalache Manu vel vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel logofet de țera de sus, pan Teodorache Văcărescu vel vornic, pan Constantin Caliiarh vel vornic, pan Gheorghe Golescu vel vornic al Obștirilor, pan Alexandru Filipescu vel logofet de țera de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel postelnic, pan Mihalache Suțu vel logofet de obiceiuri, pan Gheorghe Vlahuț vel spătar, pan Mihalache Cornescu vel vornic al politiei, pan Alexandru Hariton vel căminar, pan Alexandru Desila vel comis și ispravnic, pan Gheorghe Filipescu vel logofet de țera de sus, și s'au scris hrisovul acesta în anul dinteiu dintru a treia Domnie a Domniei mele, aici în orașul scaunului Domniei mele Bucuresci la aniș de la nascerea Domnului nostru Isus Hristos, 1819, Iunie 10, de Chiriță dascălul slovenesc.

Gheorghe Filipescu vel logofet procitoh.

(iscălitura și pecetea gpd.)

Maî dăm in note unele acte relative tot la țigani, la vinđare «de suflete de țigani», procese etc. ¹.

Lét 1819 Septembrie 5.—Fóie de numele țiganilor, familii 10 ce s'au hărăzit luminateli Dómne Efrosinet Calimahi.

Familiî : Pană Duță Câmp-lungeanu ce au fost vătaf. Nițul sin Gheorgho. Dumitru sin Gheorghe lăcătuși. Gheorghe sin Ion Ciălăci. Ion brat ego. Dumitru sin Aneuș. Iacob sin Radu Guță. Gheorghe Răuțu. Radu Țosu. Stoian sin Stănică. Adică 10 familii.

Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospoțlar Zemle Vlahiscoe.

Acéstă fóie de numele țiganilor celor maî sus arętați, familii 10 fiind după alegerea Dumnélui epistatului Armășiei, următore luminatului Hrisov al Domniei mele; drept aceea s'au întărit cu pecetea Domniei mele, spre cea desăvêrșită stăpânire numiților țigani.—1819, Septembrie 26.

Petrache Sărdarul Armășiei, Răducanu Sărdar.

(pecetea gospod.)

vel Logofet.

Cond. XCIII, fila 61.

1. *Iw Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar.*

Cu cale fiind anaforaoa acésta a Dumnélui vel logofetului de țóra de sus, orânduim pe sluga Domniei mele aprod hătmănesc, să mergă la sud Olt, unde poruncim Dumnévostrei ispravnicilor ai județului, ca după culesul viilor, prin orânduim mumbașir, să se facă urmare întocmai precum maî jos se coprinde.—1819 .Septembrie 24.

(pecetea gpd.)

Vel logofet

Cod. XCII, pag. 456.

Prea Înălțate Dómne

După luminată porunca Înălțimei tale, ce ni se da la acósta jalbă a medelnicerului Ioan Poroineanu de la Craiova, făcând cercetare vęduiú, că jalba lor este pentru un Grigorie Ciolan din sud Olt, ca cumpărând de la dęnsul nisce țigani, cu bună tocmelă i-au respuns toți banii, trimițęnd și zapisul adęverit de Dumnélor boeri ispravnic, și până a nu ridica țigani de la casa lui, aflând Dumnélui clucerul Alecu Vilara, pentru cumpărătórea acelor țigani, l-au hotărât pe jăluitor de au dat și Dumnélui dintr'ęnșii, vre-o câte-va suflete și i-au respins și banii, dându'i zapis după orânduială; apoi rădicând Dumnélui clucerul țigani de la casa lui Ciolfan, i-au adus aici în Bucuresci, unde peste câte-va zile după aducerea lor, s'au pomenit că i-au luat Dumnélui biv vel vornicu Grigorie Baleanu, cu cuvęnt că s'ar trage din némul țiganilor Dumnélui, dicęnd că Dumnélui clucerul Vilara îl apuca pe dęnsul de ai da banii, ca unii ce în mâna lui i-au respuns și i-au dat și zapis, rugându-se Măriei tale, a fi luminată poruncă catre Dumnélor ispravnicii județului, să

CAP. XI.

O știre a.

Al. N. Suțul avea nevoie de ceva ôste, nu numai pentru *alaiuri*, dar și pentru paza internă a țerei. Oaste propriamente nu mai exista, ci numai nisce slabe cadre, cari mai fac trebă la potare și alaiuri. În

cerceteze pricina, și orî să împlinescă de la Cioflan talerî 300 de suflet pe acele 12 suflete de țiganî, ce s'au vîndut la Dumnélui clucerul, și Dumnélui vornicu Băleanu i-au luat, séu de sunt țiganî bunî și dreptî ai lui fără pricină, să vie a'și căuta cu Dumnélui vornicu Băleanu. Decî fiind-că pârîtul Cioflan nu se află aici, ci la sud Olt, găsec cu cale, să fie luminată porulca Inălțimeî tale către Dumnélor ispravnicîi județului, cu numbașir, că aducînd pe pârîtul față, să cerceteze pricina prin judecată, și orî să facă jăluitarului indestulare cu împlinire de banî ce va fi dat pentru aceî țiganî, séu dicînd că are împotriva a răspunde, să'l ia numbașirul a'l aduce la luminat Divanul Mărieî tale, și aici viind, de va avea vre-o pricină Dumnélui vornicu Băleanu, își va căuta prin judecată; iar hotărîrea cea desăvêrșită remâne la Măria ta.—1819. Septembrie 20.

Vel Logofêt.

Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar.

De vreme ce starostea de neguțatorî ne dă pliroforie printr'acestă anafora, cum că măcar că rămăsese acești țiganî de la mezat, asupra Dumnélui biv vel vornicul Ioan Știrbeiu și prin jalba ce au dat către Domnia mea, îi pretinderisea, dar mai în urmă însuși numitul boer vazghetisindu-se au dat alăturatul engrafon către starostea (ce se vedu și de către noi) ca să se facă anafora pe numele clucer Mihalescu, ca să stăpânescă acești țiganî în pace, ca un cumpêrător de la sultan-mezat.—1819, Decembre 9.

(pecetea gospod.)

vel Logofêt.

Cod. XCV, pag. 37.

Prea Înălțate Dómne

Dumnélui biv vel Vornicu Alexandru Fălcoianu, prin jalbă către Inălțimea ta, au arêtat, că se află în judecată și neavînd mijloc a întêmpina cheltuiala judecâteî și fiindcă au mai făcut datorie, au cerut a i se da voie a vinde prin mezat, douê suflete de țiganî, bărbăt și muere, ce și Dumnélui îi sunt rēmași moștenire de la pârînți, cu care jalbă au fost orânduit la Departamentul de opt, spre cercetare, pentru cari țiganî i s'a i cerut, ca să indestuleze judecata cu vre-un sinet și au dis, că n'are nici o carte pentru dinșii, fiind-că țiganul anume Sandu, i-au rēmas moștenire de la pârînți, iar țiganca lui anume Sora, fiind fost a Dómnei postelniceseî Elenî Filipească, care au avut o soție, la desfacerea Dumnélor au rēmas să fie a Dumnélui, precum aședîmîntul ce'l

adevăr, în alaiul de intrare în București a lui Al. N. Suțu am văzut figurând :

Călărași cu stegarii lor ;
 Panduri călări cu stégul lor ;
 Dorobanți în capote roși călări ;
 Vânători călări ;

Talpoșii dorobanției cu căciule cu moțurile spânzurate, cu ceapchinuri — pedestri ;

Lefegii cu ceapchine galbene, cu moțurile căciulelor slobođite, iar căpitanul lor ceapchin roș, călare, cu stéguri și prapure, cu sirmaci și toboșari, și în fruntea lor un Odoabaș ;

Seimeni cu ceapchinuri roșii, cu căciulițe cu funduri galbene, cu moțuri atârinate, cu sirmaci, toboșari — călări ;

are afară, coprinde de care s'aũ văđut că i-aũ dat Dumnéiei și acum adevărul că o are vîndută și este volnic să facă cu dînsa ce va vrea, ci asupra acestor țigani, neavînd judecata nici o bănuială, dovedindu-se bun și drept al Domniei sale, aũ găsit judecata cu cale, a i se da voie a'și vinde aceste două suflete de țigani cu mezat, ca să'și întămpine trebuința ce are, și aũ arêtat judecata Măriei tale, prin auafora, cărea întărindu-se cu luminată pecete, mi s'aũ poruncit de către Înălțimea ta, ca să vîndă acești țigani prin mezat, după orânduială, iar arêtându-se cineva cu vre-o davă pentru dênșii, să nu dau sfêrșit mezatului, ci să înștiințez. Următor fiind luminatei porunci, am rînduit telal de aũ strigat la mezat aceste două suflete, țigau de vatră al Dumnélui stolnicului Alexandru Fălcoianu, anume Sandul țiganul, ca de an 48, meșteșugul lui bucătar și jimblar și Sora țiganca nevasta lui, ca de an 35, meșteșugul ei cusătoare pe scris, bucătărăsă, jimblărăsă, torcătoare subțiro, scie să calce, să scrobescă și să facă dulcețuri, care strigându-se la mezat întru aũdul tuturor de obște, în soroc mai bine de două luni și atârdisind din mușterii, după obicei, la prețul cel din urmă aũ rămas asupra Dumnélui biv vel clucerul Scarlat Mihălescu, amêndoi acești țigani cu taleri 1360, preste care preț ne mai eșind alt muștere, ca să mai înalțe, nici din ce li se cuvin protimisis, nici din alții strêini și fiind-că s'aũ mulțămit și numitul vîndător a'ı da țiganii cu acest preț și în diastima strigărei mezatului nu s'aũ arêtat nimeni cu nici o davă pentru dênșii, dar fiind-că acești țigani mai întăiu rămasese asupra Dumnélui biv vel Vornicu, cu preț de taleri 1350, după cuu și jalbă dedese Înălțimei tale, pretenderisind acești țigani, apoi în urma acei jalbi s'aũ vazghetisit Dumnélui Vornicul și aũ dat acest ongrafon, ca să se facă anafora pe numele clucerului Mihălescu, s'aũ și harecilădisit mezatul, pe sêma Dumnélui numitul muștere, drept acêstă sumă de taleri 1360, care ban i-aũ și numerat pe deplin la stărostie, cari s'aũ dat Dumnélui numitul vîndător ; ci fiind-că Dumnélui mai sus numitul muștere, aũ cumpêrat acești țigani de la Sultan mezat și aũ numêrat și taleri 68 la Vornicia obștirilor, havaetul cutiei de milostenie, la leu pe ban 6, să i se dee și luminată întărire Măriei tale, spre mai bună stăpânire cu liniște

Al Măriei tale, prea plecată slugă *Diamanți Starostea.*

Fustași ai Divanului, purtând darde și având în frunte pe Iuzbașa de harem în beniș verde;

Neferii cu Tufecibașa și Delibașa.

Lângă marele Spătar: Zapcii spătăresci, cu capote roșii și berete;

Baraictarii spătăresci cu stégul țerei și

Trâmbițașii cu conteșe verzi.

Și pe lângă aceste *originale cadre* de oștire, mai află în ființă noul Domn :

a) Beșlii turci călări, înarmați, și

b) Nemții din Pörtă, o specie de Garde-du-corps al lui Vodă, îmbrăcați cu capoturi roșii și ascultând de un căpitan neamț.

*

Încă din primele luni ale anului 1819, Divanul cere Domnitorului, prin anafora, ôre-care reorganizare a forței armate. Vodă alcătuesce o comisiune — era moda comisiunilor! — din Gr. Baleanu și G. Vlahuț, cari să se sfătuiască cât privește «o mai bună întrebuintare a cetei pandurilor». Acastă comisiune propune să se urce numărul *pandurilor la 408*. Asupra acestora să se rinduiască opt căpitani «cunosători bine a meșteșugului armelor, *cinstiți și cu bună purtare*». Va să dîcă câte un căpitan de 50 de panduri. Cei 8 de preste 400 vor fi aleși cei mai vrednici și mai credincioși, ca să fie câte unul de companie ca *τσανολίδες* (ceauși?)

Asupra acelor câte 50 de oșteni se vor rindui câte 5 *căprari* din cei mai aleși.

Oștirea acésta, în miniatură, se va împărți în două cete, adică în câte 200 de panduri cu câte 4 căpitani. Aceste cete vor servi câte două luni alternativ pe lângă «boerii dregători».

Budgetul acestei oștiri. Căpitaniii vor avea lăfa de 40 taleri pe lună și câte 20 parale *emiclic* (tain) pe zi. Ceașii vor avea câte 25 taleri pe lună și câte 11 parale *emiclic*. Căprarii câte 12 taleri pe lună și *emiclic* 11 parale. Pandurii câte 10 taleri pe lună și câte 11 parale pe zi de mâncare.

Lăfa și *emiclicul* se va plăti numai pe lunile de serviciu.¹

1. Înălțimea ta, de Dumneșeu pazita, aprobând anafora a prea cinstiților boeri, cu referință la buna ordine și întocmire, precum și a unei mai bune întrebuintări a cetei pandurilor, a dat o porunca domnescă, prin care ordonă nouă, supușilor săi, să se sfătuiască în acastă privință și să comunice rezultatul Măriei Tale de Dumneșeu păzite, prin o umilită anafora. Așa dar, intru-nindu-ne și de obște sfătuiu-ne, am găsit de cuvîință, că numărul de nevoie pentru serviciul pandurilor, să se urce la 408, asupra căror să se rinduiască

Pe deoparte Al. Suțu caută să-și aibă o brumă de ôste și să impace pe pandurii, cari se revoltaseră, cum scim încă sub conducerea lui Caragea ; pe dealta însă opresce portul de arme pentru ori-cine «care nu sunt din brésla vre unui ogeac» fie arnăuți boeresci, fie ori-ce alți, căci din cauză că port arme, «póte să se întâmple multe hatale pe alocurea». Chiar și oștenii «de la ogeacurii» și neferii agiesci și spătăresci n'aú voie de a purta, afară din serviciu, de cât câte un iatagan, având totuși la mână teșcherea de la agie, spătărie, de la zabiții ogeacurilor, séu de la Baș beșliagă. In acest sens Vodă scrie lui Aga și spătarului ¹.

opt căpitani, cunoscătorii bine a meșteșugului armelor, să fie cinstiți și cu bună purtare și cari să aibă sub comanda lor fie-care câte 50, iar cel mai vrednic și cel mai credincios din cei 8 să fie numit τσαουσιδες. Cei 50 vor fi simpli oșteni. Asupra acestor 50 de oșteni să se orînduiască 5 căprari diu cei mai aleși și să stee cei 4 căpitani cu cei 200 de oșteni la serviciilor boerilor dregători în timp de 2 luni și după acest termin să plece și să fie înlocuiți cu cei-l-altii 4 căpitani cu acelaș număr de oșteni. Și așa mereu alternând, să fie la serviciul domnesc in tot cursul anului, ca să dispară ori-ce svon despre reaoa organizare a pandurilor. Am însărcinat pre inși căpitani să-și alégă fie-care oștenii ce-i vor crede mai bunii, iar pentru ca să servescă atât căpitani, cât și oștenii fără de a se plânge de muncă și a lucra cu râvnă, am chibzuit, că ar fi bine să li se dee o mică léfă și tain (emiclic) și anume : căpitaniilor o léfă de 40 lei pe lună și câte 20 parale emiclic pe ți, iar pentru τσαουσιδες (se pronunță *tsausiides*) asemenea să li se dee léfă câte 25 de lei pe lună și emiclic câte 11 parale. Asemene căprariilor câte 12 lei și 11 parale, iar pentru restul pandurilor câte 10 lei pe lună și 11 parale pe ți pentru înăncare, etc. Cu acest chip nu numai că vor avea tóte îndestularea, dar aú declarat ei inși și ne aú promis, că vor fi neobosiți și cu râvnă la tréba lor, având armele trebuinciose. Léfa și emiclicul orânduit il vor primi numai cei de serviciu, adecă cei 4 căpitani și 200 de pandurii, cari vor fi de rénd la serviciu, după cum se arată mai sus. Cât pentru alegerea căpitaniilor și a pandurilor destoinici și credincioși, ne-am adresat și prin scrisóre și către Dumnélu Caimacamul Craiovei, cerénd și părerea lui in astă privință și in înțelegere cu Dumnélu am ales 8 căpitani, cei mai bunii. Tóte cele de mai sus chibzuite cu băgare de sémă și înțelepciune le supunem Măriei tate de Dumneđeii păzite prin acéstă umilă anafora. Iar hotărîrea....—1819.

Ai Măriei tale prea plecați servi : *Gr. Băleanu, G. Vlahuț.*

Cod. XCII, pag. 129.

(Tradusă de D. M. German.)

1. *Pitac către Dumnélu vel agă pentru arnăuți, a nu purta arme.*

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta vel agă, fiind că avem Domnia mea pliroforie, că atât arnăuții boeresci, cât și alții, cari nu sunt din brésla vre-unui ogeac, âmblă și se încungiuură in politie cu arme asupra-le, din care pricină nu este îndoială, că póte să se întâmple multe hatale pe alocurea, de aceea poruncim Dumitale, ca prin într'adins orânduit pristav

Reorganizarea oștirea merge greu. In 18 Iunie 1819, tot Divanul constată că «*cea din vechime întocmire a ogeacurilor*» ce sunt într'adins inchipuite pentru oprirea făcătorilor de rău... nu mai e suficiente, că nu ajung oștenii după actualele nevoi. Divanul propune deci înființarea unei Case speciale a oștirea, sub administrațiunea unui boer din cei mari *din pământeni*. Acastă Casă să primescă la fie-care *diminie* câte 4 lei de fie ce lude de la *Casa lefilor*. Cu acești bani să se susțină *pandurii*, dându-li-se cuviincioasa lor plată pentru paza țerei. Pandurii să stea sub ocărmuirea tot a unui boer din cei pământeni.

Al. Suțul aprobă propunerea, dar cu deosebire, că de fie-care lude să nu se ia decât 2 taleri la dimenie in loc de 4, cât se propune, spre a nu se însărcina pre cel «nouă încredințat norod mai mult peste nețăgăduta trebuință» ¹.

să se publicarisescă prin tot semptul agiei, ca să fie tuturor sciut, că nimeni altul nu este volnic a purta nici un fel de armă asupra sa, afară numai din ogeacuri, cari au voie a purta asupra-le numai câte un iatagan, precum asemenea și neferii agiesci și spătăresci și ai Dumnelui baș-beșliagă și toți aceștia ce se arată mai sus, că au voie a purta numai iatagan să aibă teșcherele pe a mână de la agie, spătărie, i de la zabiții ogeacurilor și de la Dumnelui baș-beșliagă, adevă fieș-care de la zabitul său, iar afară dintr'aceștia oricare altul se va găsi incungiuându-se prin politie cu arme, său măcar numai cu iatagan, să scie, că după ce i se vor sfărâma acele arme, va fi și pedepsit cu strășnicie, pentru care acest nizam s'au făcut asemenea pitace ale Domniei mele și către Dumnelui vel spătarul și către Dumnelui baș-besliaga; tolco pisah gpd.—1819, Ianuarie 24.

Cod. XCVI, pag. 6.

Cinstite Dumnéta baș-beliagă, fiind-că prin domnescile noastre pitace către Dumnelui vel spătarul și către Dumnelui vel agă s'au dat nizam, ca nimeni altul să nu fie volnic a âmbra și a se încunjura prin politie cu arme asupra sa, fără numai neferii agiesci și spătăresci și ai Dumitale și ai ogeacurilor, să porțe asupra-le numai câte un iatagan, iar nu alt-fel de arme și toți aceștia să aibă teșcherele de la zabiții lor spre a fi cunoscuți; de aceea să dai și Dumnéta poiuncă neferilor Dumitale, ca numai iatagan să porțe asupra lor, iar nu alt-fel de armă, căroră să le dai pe a mână și teșcherele, spre a fi cunoscuți, că sunt ai Dumitale, tolco pisah gpd.—1819, Ianuarie 24.

Cod. XCVI, pag. 6.

1. Eacă actele în întregime:

Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod

Citindu-se cu luare aminte acastă anafora, din care și cunoscând iarăși câtă îngrijitoare osărdie aveți pentru acastă dorită patrie, am laudat dar de iznăvă râvna și cea de patrie iubitore îngrijire a Dumnévoastră, dar fiind-că trebuința nu este atât, precum dintru'nceput s'au socotit, și fiind-că privim ca o a noastră nepărată părintescă datorie, a nu însărcina pe cel nouă încredințat

Din toate actele acestea se vede că preocupățiunea clasei dirigente era: reorganizarea *pandurilor*, cari — ales cei de peste Olt — nu încetau de ași exprima nemulțămirea lor. Boerimea credea a-î liniști, dându-le ceva lăfă și punându-i sub ascultarea unui *boer pământén*...

norod, mai mult peste netăgăduita trebuință, de aceea milostivire având pentru acest norod, și cu blândețe venând al său repaos, nu primim să se împlinescă pentru această trebuință mai mult decât numai po taleri 2 de lude la diminie. Pentru care și poruncim Domnia mea, Dumitale vel Vistiere, să se facă asupra acestei pricinii, trebuincioșele porunci ale Domniei mele, începându-se împlinirea acestor taleri, numai doi de lude la o diminie de la dîntéiū al trecutului Iunie. — 1819, Iulio 14.

Cod. XCII, pag. 298.

Prea Înălțate Dómne,

Neadormita privighero ce privim, că în totă vremea ai Înălțimea ta pentru liniștea și buna petrecere a tot locuitorului dintr'acastă pravoslavnică țără a Măriei tale, pricină ne-au dat nouă supușilor slugile Măriei tale, aflându-ne adunați la un loc, a ne aduce aminte de cea din vechime *întocmire a ogécurilor țerei*, ce sunt intr'adius închipuite pentru oprirea făcătorilor de rău, cari dintr'o vreme încóce s'au prea îmulțit, și nizamul ce se dă atât în orașul Bucurescilor scaunul Măriei tale, cum și pe la orașele cele mai mici de afară din județe, că neputându-se a se ținea același ce au fost din vechime, cu cea mulțămire a fieș-căruia, înălțându-se prețul cheltueleur celor curgătoare acum, din care pricină împușinându-se unii ca aceștia, cu totul este slăbănogită întocnirea acestora la paza cea de obște, și fiind-că, după cum scim, din venitul casei lefilor, nu se ajunge de a se înălța și mulțimea unora ca acestora pentru paza țerei, cari fiind de mare trebuință, găsim cu cale, de se va socoti și de Înălțimea ta, numai pentru această trebuință a țerei, să se adaoze la totă diminia Casei lefilor, de tot ludele câte taleri 4, adecă patru, asupra căruia adaos, să se întocmescă de Măria ta o Casă sub un boer de cei mari, din pământeni; asemenea și *asupra pandurilor* ce s'au obicînit pe fieș-care an, să între cu rânduială în slujbă, luând cuviincioșă lor plată pentru paza țerei, iarăși să se întocmescă de Măria ta, unul din boerii pământeni, carele să'i ocărnuescă după porunca Măriei tale, și nădăjduim la înțelepta chibzuirea Înălțimei tale, că în urmă și în mai liniștită petrecere ne vom afla toți supușii Măriei tale. — 1819, Iunie 18.

Dionisie Mitropolit, Iosif Argeșiu, Constanție Buzău, Râmnic Galaction, Constantin Crețulescu vel ban, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu vel vistier, Istrate Crețulescu vel vornic, Constantin Bălăceanu vornic, Mihalache Manu vel vornic, Grigorie Filipescu vornic, Grigorie Băleanu vornic, Constantin Samurcaș vornic Iordache Slătineanu vornic, Gheorghe Filipescu vel logofet, Constantin Caliarh vel vornic, Mihalache Racoviță logofet, Ioan Știrbeiu vornic, Iordache Golescu vel vornic, Constantin Filipescu logofet. Alexandru Filipescu vel logofet, Grigorie Ralea logofet, Ștefan Bălăceanu Hatman, Mihalache Cornescu vel vornic.

O specie de armată pentru paza fruntariei despre Ardeal există în țera Muntenescă, ôre cum modelată pe organizarea *grănicerilor* români de peste munți. Aceia sunt *plăeșii*. Dintre toți plăeșii, locuitorii de la Rucăr «prin hrisóvele Domniei se află osebiții de cei-l-alți plăeși și încărcăți cu tare legături a păzi marginea». Acești grăniceri se pare că nu-și făcêu datoria bine și lăsaü să se trecă peste frontieră marfă de contrabandă. De aceea urmă în 1820 Februarie o anchetă, care însă nu scim să fi ajuns la vre-o prefacere în organizarea ostășescă a Rucărenilor ¹.

La Craiova există, ca și la Curtea domnescă din Bucuresci, un număr de *fustași* pentru gardă la Caimacamul și la Divanul domnesc de acolo. Acéstă trupă se compunea din oșteni cu *schimbul*. Ei făcêu mai întâiü o săptămână la serviciü și douë a casă. Deacă nu putêu veni la săptămâna de serviciü, se înlocuiaü înșii prin om plătit, ori serviaü înșii altă dată câte douë săptămâni în loc de una, seü plătiaü lui Iusbașa al lor câte 3 taleri pe săptămâna lipsită. Abusurile la care dete loc acéstă practică, din partea lui Isbașa provocă nemulțămirea trupei acesteia și reclamațiunii din partea ei și la Domnitoriü. Aceste reclamațiunii se dau în cercetarea Caimacamului Gh. Suțul și a Divanului din Craiova, adică tocmai la acei cu cari Iuzbașa împărția beneficiile din abus! ²

1. *Carte domn'escă către locuitorii ce se află la graniță pentru paza celor ce trec din lăuntru dincóce în țără.*

Zemle Vlahiscoe. — Fiind-că locuitorii de la Rucar, cari sunt locuitorii lângă granița, prin hrisóve domnesci se află osebiții de cei-l-alți plăeși și încărcăți cu tari legături a păzi marginea cu tótă strașnicia, ca să nu trócă nimeni nimic din cele proprite peste hotar, fără de slobodenie de la Domnia mea, prin poruncă în scris, aü venit la auđul Domniei mele, că numiții locuitorii nu își păzesc datoria lor și slobod de trec lucrurile cele poprite; orânduim pe i pe să mérgă la numitele sate, unde să facı scumpă cercetare, ca găsindu-se în adovër cum că au trecut din cele poprite unul din mai sus numiții anume. . . . să rămăe acolo a păzi marginea iar celălalt să ia doi-trei din locuitorii cu hrisovul lor să'i aducă la Domnia mea, i saam rečeș gpd.—1820, Ianuarie 14.

(Pecetea gospod.)

Vel Logofët.

Cod. XCVI, pag. 124.

2. *În Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospo lar. Zemle Vlahiscoe.*

Cu cale fiind anaforoa acésta a Dumnélui vol logofëtul de țera de sus, poruncim Domnia mea Dumitale cinstite și credincios boerule al Domniei mele, biv vel spătare Gheorghe Suțul, caimacamule al Craiovei și Dumnévóstră boerilor divaniți de acolo, să faceți urmăre întocmai precum mai jos se coprinde. — 1819, Iulie 4.

(Pecetea gospod.)

Vel logofët.

Cod. XCII, pag. 284

Am arătat aiurea, că funcțiunea de mare Hatman în Muntenia nu este aceeași ca la Moldova. Hatmanul muntén nu are a face cu oștirea, care ascultă de marele Spătar. Hatmanul avea sub el numai zapciî mai mici de al Divanului domnesc și pre *paharniceî*, organizați sub un ceauș hătmanesc !.

Prea Înălțate Dómne.

După luminată porunca Înălțimei tale ce mi se dá la acéstă jalbă a fustașilor ce sunt sub stăpânirea izbășiei de la Craiova, făcând cercetare, vėđuiú că jalba lor este, cum că aflându-se cu pază la Dumnélui Caimacamul și la Divanul Mariei tale de acolo, au avut obiceiú din vechime de slujiaú cu rindul, adecă o săptămână de riud și douė slobode, și când se întempla de nu putea sluji la rind, însuși puneá om în loc, orí slujia altá dată douė săptămáni de rind, séu plătea luna cu talerí 3 ; iar de sunt acum trei aní, đice că izbașa ce s'au aflat și cel care se află, le-a í stricat obiceiul ce au avut, indatorindu'í de slujesc douė săptămáni și douė lor, și când se întemplă de nu vin la rind din vre-o pricină întemplátore, í apucă de plătesc săptămána cu talerí 5. cerénd a li se păzi obiceiul ce 'l-au avut. Decí fiind-că izbașa se află acolo, și urmarea obiceiului și a dreptății urméză să fie sciută Dumnélor boerilor divaniți, găsesc cu cale, să fie luminată poruncă către Dumnélni Caimacamul i către Dumnélor cei-l-altí boerí divaniți de acolo. ca infățișând pe jăluitori cu izbașa, inaintea Dumnélor, să cerceteze și precum vor socoti că se cuvine, păzind și dreptatea jăluitorilor, să dea nizam a se urma, seaú fiind pricina intr'alt chip să insciințeze Mariei tale.—1819, Iulie 2.

(pecetea gpd.)

1. *Zemle Vlahiscoe*.—Fiind-că Dobre, ce s'au aflat slujind ceauș de pãhãrniceî hătmanesc, au avut privilegiul ce din vechime au ceauși zapciilor Divanului Domniei mele, spre a fi apėrat de rėndul dájdiilor Vistieriei i de alte orândueli, să scutescă și alo lui drepte bucate, stupi i rămãtorí de dijmãrit și vinul de vinãriciú, să ție și o pivniță drėptă a sa aici în Bucnresci scutită și apėrată de fumãrit, de cãmınãrit, de vană, și alte dãri, ce vor fi preste cãrciume : drept aceea ínvrednicindu-ne Domnul Dumneđeu cu al treilea Domnie a aceștií pravoslavnice țeri, ne-am milostivit și printr'acéstă Domnósca nóstră carte innoindu'í întãrim privilegiul de mai sus arėtat, ca să i se păzósca întocmai și nestrãmutat, pentru care și poruncim la toți cãți se cuvine întocmai să fiți urmãtorí.—1820, Aprilie 5.

(pecetea gospod.)

vel Logofet.

Cod. XCIII, fila 168.

Eacã și un act de scutire, dat de Vodă în favórea unui cãpitan de *pandurí*:

La 11 Septembrie 1820, Al. Suțu scutesce dreptė bucatele lui Vasile Crepatu, Cãpitan de Pandurí, de dijmãrit, vinãriciú, etc. precum scutesc și cei-l-altí cãpitani de pandurí, cum afirmă *vel Spătar* în anaforoa sa.

Licențierea din oștire continue și sub Al. N. Suțul a se face numai pentru adincă bătrânețe, ori pentru motiv de «săcătuială», de infirmități vădute. Este adevărat că birul sângelui nu 'l dădea tot țeranul de la olaltă, ci recrutarea noilor oșteni se făcea, cam tot în aceleași familii ale vechilor *panduri*, ori *fustași*, seu *seimeni*, seu cel puțin din aceeași categorie de locuitori și adesea chiar din aceleași sate tradiționale ¹.

1. *Iw Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

După pliroforia ce ni se face printr'acastă anafora a Dumnélui vel spătarul de próstă starea jáluitorului Mateiú, milostivire făcând Do mnia mea asupra lui poruncim, să fie ertat și apêrat de slujbă.—1819, Iunie 4.

(pecetea gospod.)

vel Logofêt.

Cod XCII, pag. 150.

Prea Înălțate Dómne.

Mateiú Seimeanu de la steagul bașbulucbășesc prin jalbă către Înălțimea ta, se plânge că el încă din ȕilele Înălțimei sale răposatului Domnului Alexandru Vodă Ipsilant la întêia Domnie a Înălțimei sale, se află slujind seimón la acest steag al bașbulucbășiei, și acum ajungându'l după urmă neputința și vârsta bătrânețelor, iar mai vêrtos și sărăcia, se rógă Înălțimei tale, să te milostivesci a se erta din slujbă, ca să 'și petrecă în odihnă rămășița vieței lui, și de către Înălțimea ta prin Dumnélui vel visticiorul mi se poruncese, ca să cercetez plângerea lui, și după orânduială să fac Înălțimei tale arêtare. Drept aceea, după luminata Înălțimei tale poruncă, cercetând mai sus numitul slujitor, m'am pliroforisit, că adevărată este arêtarea ce face, vedându-se și de către însuși sluga Înălțimei tale, că este cu totul trecut în vârsta bătrânețelor și vrednic a dobândi mila Înălțimei tale, și ertăciunea dintr'acastă slujbă, pentru că și de mult slujesce, și destoinic de a mai purta jugul acestei slujbe nu este, a căruia ertăciune rămâne la mila și ertăciunea Înălțimei tale. — 1819, Martie 18.

G. V. M.

Cartea lui Dragomir vâtaful de trâmbitași domnesci.

Milostiiú Bojiú.... Fiind-că Dragomir din Bucuresci ce s'a aflat multă vreme slujind vâtaf de trâmbitași domnesci, pentru vârsta bătrânețelor și scăpătăciunea sa este miluit prin cărțile fraților Domni de mai nainte ași avea casa lui de aici din Bucuresci, în care *lueréză cismăria* și vinde și vin, apêrat de ciohodărit, de fumărit și de căminărit, să se scutescă și dreptele sale bucate de vinăriciú i dijmărit; drept aceea milostivindu-ne și Domnia mea asupra lui, îi innoim și 'i întărim mila acosta, ca să i se păzescă întocmai și ne-strămutat; pentru care poruncim la toți câți se cuvine, nimeni întru nimic supêrare de acestea să nu 'i facă, i saam rekeh gpd.—1820, Aprilie 9.

(pecetea gospod.)

vel Logofêt.

Cod. XCIII, fila 167 v.

La Craiova mai există o specie de „slujitori“, cari erau cunoscuți sub numele de „predați slujitori“. Acești „predați“ erau utilizați mai mult, credem, în treburile administrative. De altminteralea recrutarea și licențierea „predaților slujitori“, se făcea ca și în celelalte trupe¹.

În anul 1820, budgetul de lefi ale diverselor trupe se urca la suma de 252.156 taleri. Pandurii olteni costau la 5000 taleri, afară de lefii căpitanilor lor. Între căpitanii din oștea lui Suțu, la 1820, sunt cunoscuții soți de revoluțiune din 1821: Căpitanii Iordachi, Farmachi, Hagi Prodan, unul din soții lui Tudor, Frangulea, Costa, Ciolac, etc.

Cu deosebire interesante sunt satele cari se transformă în poterași și primesc pentru această scutiri².

1. *În Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe*

După pliroforia ce ni se dă de către Dumneului vel Spătarul printr'acastă anafora, milostivire făcând Domnia mea asupra jăluitoarului, poruncim, să fie ertat și apărat dintr'acastă slujbă.—1819, Iunie 4.

(pecetea g-pd)

vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 128.

Prea Înălțate Dómne,

Constantin Stroescu slujitor de Predați sud Gorj, prin jalbă către Înălțimea ta se plânge, că 40 de ani sunt de când se află slujind între predați slujitori și din trei copii ce au avut numai unul i-au rămas, care și acela se află slujind tot la acest steag, și pentru căci el se află trecut în vârsta bătrânețelor, bolnav, neputincios și ne mai destoinic de slujbă, so rógă Înălțimeii tale a fi ertat. După luminată porunca Înălțimeii tale ce mi s'au dat la această jalbă nu lipsesc a face arătare, că cercetând plângerea numitului, am dovedit că este întocmai precum el se jăluesce și pentru căci cu adevărat are un fecior tot într'acastă sluj'ă, găsesc cu cale a se erta numitul ca să'și petrecă în oșeși-care odihnă rămășițele vieței lui, îndestulă vreme fiind de când slujesc ne mai fiind destoinic de slujbă în vârsta ce se află, a căruia ertăciune rămâne la mila Înălțimeii tale.—1819 Iunie.

G. Vlahuț vel spătar.

2. *Carte cu ponturi prin care volnicesce pe patru sate din sud Slam-Râmnic a fi în chip de poterași dar nesupuși la isprăvnicat și să fie și apărați, și mai mare între dênșii pe care ei îl va alege.*

Milostiiu Bojiu, Ió Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar pisah gospodvami, fiind-că din bună voință a milostivului Dumneșeu s'a încredințat oblăduirei Domniei mele această pravoslavnică țără rumănescă, de aceea părintescă a noastră datorie cunoscând a umbri și a feri de ori-ce bântuire pe ai sêi sălășluitoari, supus norod al Domniei mele, în ori ce vreme nu am încetat de a săvârși ori-ce facere de bine ne-am îndeletnicit și mai vêrtos cu tótă râvna am fost silitorii la câte prin adevărată cunoscință am descoperit că privesc spre

Aceste sate sunt, în genere pe marginea țerei, deprinse cu armele. Documentul din notă se referă la sate din Râmnicul-Sărat.

repaosul și liniștita petrecere a obștiei locuitorilor; așa dar fiind-că și la sud Slam-Râmnic, unde loc fiind de margine și învecinare și de alte oblăduiri atât adecă despre partea Moldovei, cât și despre partea Brăilei, din vechime s'au obicnuit câți făcători de rele dintr'acele părți, isgonindu-se după vremi de către dregătoriile de acolo să navolască asupra acestii margini și nu puțin răutăți să săvârșescă atât drumetilor cât și chiar hălăduitorilor unora sate, pricinuind printr'acastă rea urmare și turburare la liniștea obștiei și pagubă prin hrăpiri și hoții, iar pe alocurea și omoruri prin fapte tâlhăresci. La orî ce asemenea întâmplare și de s'au trimis poteri după acest fel de făcători de rele, dar este văduț și mărturisit, că și locuitorii din satul Rașca, din plasa Muntelui a acestui județ dimpreună și cu alte trei sate, adecă Podul-lacului, Dêlul-lung și Poenile tot de acolo, prin râvnă și cu vrednicie au sărit asupra-le și au săvârșit cu armele lor izbândă plăcută stăpânirei și mântuitoare la tătă preajma acelor părți. Decî cunoscând Domnia mea curățenia cugetelor acelor acestor sătenî i cea către stăpânire credință a lor și mărturisită vrednicia ce au la meseria a melor, am hotărît, cu a lor primire și mulțumită, să'y întocmim poterași ai județului pentru asemenea întâmplări, după cum ne-am încredințat chiar din înscuințările isprăvnicesci ce s'au primit de la acel județ și ca să cunoscă și ei în ce chip li se face această întocmire, cum și facerile de bine ce au să cerce din partea stăpânirei pentru această slujba ce li se încredințeză, iată li se dete la mână această domnăscă noastră poruncă prin care hotărîm să se păzescă nestrămutat câte mai jos se arată :

1) Ori-câți locuitori vor fi șeșători într'aceste sate, făcându-le din vreme în vreme catagrafia Dumnelor ispravnicii județului, sa fie așezați cu ludele ce li se vor cuveni după starea ce vor avea, și asupra acelor lude să aibă a'si răspunde dreptele dădii prin zapcii plăsei, ca și tôte cele-l-alte sate dintr'acastă țoră a Domniei mele, iar de cisla orânduielei făinei zaporojanilor cazaci i a ucraciilor ce se trimite pe vară la seceriș peste Dunăre cum și la alte podveji să fie cu totul aperați fără a li se cere cel mai puțin lucru într'aceste madele.

2) Datorî să fie a avea în tătă vremea arme curate și tătă gatirea, ca la orî-ce întâmplare poruncindu-li-se de către Dumnelor ispravnicii județului, îndată să sară asupra tâlharilor în orî-ce parte a județului se va ivi, ca orî să'y izgonescă peste hotară se'u să'y prinza spre încetarea rêului ce vor cugeta a face unii ca aceia.

3) Să'si alegă ei singurî căpetenie dintre dênșii pe cine vor găsi cu cale și cunoscându'l de mai mare al lor, să'y facă numele sciut la isprăvnicat, ca să șcie și isprăvnicatul prin cine are să dea de scire satului la asemenea întâmplări.

4) Numiții sătenî cum și căpetenia lor nu au să slujescă cu rîndul nicăeri, nici la isprăvnicat, nici într'alte părți, ci totdeuna și mai vêrtos pe vremile ce obicnuesc tâlharii a se ivi, au să se afle pe la casele lor și totdeuna gata întru primirea poruncilor ce li se vor trimite de isprăvnicat, ca să sară unde va cere trebuința, precum s'au dis.

5) Pe câtă vreme vor sluji cu dreptate și cu credință să fie ei nebântuiți de câte mai sus se arată, cum și lăudați la orî-ce izbândă, ca nisce adevărați fii ai pământului hălăduitorilor, după care și din vreme în vreme, după mē-

CAP. XII.

Edilitatea sub Al. N. Suțu

S'a luat în timpul Domniei, ori cât de scurtă a lui Alex. N. Suțu, unele măsuri de óre-care importanță, modificând chiar vechi *nizamuri* până atunci existente în ramul edilității publice.

Una din acele măsuri se referă la pavelele politiei.

Încă în Ianuarie 1819 Divanul țării a intrat cu anafora la Domnitoriū, arătându'i, că este de mare nevoie să se facă din nou pavarea a două strade: acé a Calicilor și acé a lui Șerban Vodă. Divanul impunea greutatea acestei lucrări, numai pe șase județe mai apropiate de București, adecă cu tăiatul și căratul lemnului de stejar necesar. Suțu, Vodă, numai la 12 Martie 1819, dă soluțiune asupra acelei anaforale ordonând Divanului, prin sfat deobște, să afle mijlocul de a împărți *greutatea* lucrării, nu numai pe cele șase județe, ci peste toate județele țerei, «ca să cadă cu bună cumpănire, asupra tuturor locuitorilor birnici i bresle din totă țera, iar nu numai asupra unora din ei». Divanul propune, ca «*două părți*» de lemnul trebuincios să se facă; «din pădurile monastiresci, fiind-că pentru aceea sunt monastirile înzestrate de ctitori, ca să ajutoreze la acest fel de fac-rii de bine»; a treia parte de lemn se va face din pădurile boeresci și megieșesci, plă-

sura vredniciei cu care se vor arăta, vor fi împărtașiți și cu osebite milii ale Domniei mele, iar când împotriva se vor dovedi întru vre-o netrebnică faptă, adecă ori cu nesupunere la poruncile, ce li se vor trimite, după trebuință, s'eu cu vre-o tainică însoțire către asemenea făcători de rele, din care pricină și nu vor putea savârși izbăndele ce se nădajduesc de la dênșii, atunci nu numai aceste milii și cinste să li se radice, ci încă să fie orânduți și la cercetare englimaticescă, întru care, după ispitelo ce li se vor face, gasindu-se întru adevăr vinovați, să se pedepsescă întocmai după pravilnicescile porunci. Poruncim Domnia mea, vouă locuitorilor ai acestui sat, cunoscând de-o potrivă mila Domniei mele cu a vóstră datorie, să fiți îngrijitori și sirguitori cu totă privigherea întru săvârșirea slujbei cu care veți insarcinați chiar după a vóstră cerere și mulțămire. Asemenea poruncim Domnia mea și la toți câți se cuvine, întru nimic supărare să nu li se facă peste acéstă domnósca nóstră carte, căci așa este porunca și voința Domniei mele, tolco pisah gpl.— 1820, August 16.

(pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCVIII, pag. 274.

Satul Poenile din plasa Muntelui la sud Slum-Rîmnic, dimpreuno cu alte trei sate Délul-lung, Rașca. Podul-lacului, s'eu patru cărți asemenea la patru sate.

tindu-se cu băni lemnul și lucrul lui, căratul la București și așezarea pe strade, așa că costă fie-care podină la 10 taleri una, ceea ce, pentru cele două strade și pavarea unui baltac de la capătul podului Tîrgului de afară, urcă spesele la 220.000 taleri. Acești bani aveau a se cislui «pe ludele birnici din totă țera și pe toate breslele»¹.

Se mai cere a se face 150 de podari—nu mai mult *de beilic* de prin anumitele sate de podari,—ci din chereștegi de afară de la județul Dâmboviței „*ce sciū bine meșteșugul chereștelei*“. Acești chereștegi deveniți podari, vor fi scutiți de dare și vor plăti săptămâna în care ar avea să lucreze—deacă nu vor fi chemați în lucru, ca din asemenea plăți să se adauge venitul Casei podurilor.

Dar ce au devenit vechii podari de prin alte sate scutite ca podari?

Ei au fost trecuți în bir, ca incapabili de a lucra bine la pavele, nefiind deprinși a lucra la chereștele.

Divanul, prin sfat de obște, mai propune lui Al. N. Suțu, să fie numiți „*Efori ai câte 4 podurile mari domnesci*“, doi din veliții boeri și doi neguțitori cinstiți, cari să administreze Casa podurilor.

1. Eacă devisul speselor și repartițiunea lor pe diverse bresle, lude și alte categorii de locuitori :

Podinile ce sunt trebuincioase pentru facerea acestor două poduri i banii ce au a se împlini, spre plata lor și de unde au a se împlini.

taleri

33.000	Plata stăpânilor de păduri, po taleri 1 bani 60.
33.000	pentru tăiatul 22.000 mi podini po taleri 1 bani 60.
88.000	pentru căratul podinilor la București, po taleri 4.
66.000	pentru făcutul podurilor cu șanț cu tot po taleri 3 de podină.
<u>220.000</u>	

De unde au a se împlini acești din potrivă taleri 220.000.

taleri

57.000	de la scutelnicii 19.000 po taleri 3.
34.000	de la poslușnicii 17.000 po taleri 2.
14.500	de la neamuri 2.900 po taleri 5.
4.000	de la mazilii 1.600 po taleri 2 bani 60 de s'net.
6.440	de la ruptași 3.220 po taleri 2.
68.000	de la ludele birnici 17.000 po taleri 4 de lude.
8.876	de la slujitorii 4.437 po taleri 2.
2.195	de la postelniceii 439 po taleri 5.
2.989	politia Bucureștilor.
<u>220.000.</u>	

Aceste propuneri ale Divanului, cu t^otă obștea, din 30 Martie 1819, le aprobă Al. Suțu, cu o rezervă, că banii să se perceapă de Vistierie «când va socoti că va fi vremea cuviincioasă, de a nu cerca locuitorii discolie...» Atunci să se pună în lucrare, tăiatul i căratul podinelor și împlinirea banilor.

Ca efori peste poduri Al. Suțu numesce, în 25 August 1819, pre biv vel Vornic Gr. Filipescu și biv vel Vornic Gr. Băleanu, iar *Casieri* (*sic*) ai Casei podurilor pre serdarul Răducanu Trestianu și pe Efstrate Petcu ¹.

1. *Iw Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar*

Primită fiindu-ne obștesca chibzuire ce se arată într'acastă anafora, o întărim Domnia mea întru t^ote, și poruncim Dumitale vel Vistiere, cât pentru tăiatul i căratul podinilor, și pentru împlinirea banilor, când vei socoti că va fi vreme cuviincioasă de a nu cerca locuitorii discolie, atunci să se facă Domnescile n^ostre porunci, de a se pune în lucrare taiatul i căratul podinilor, și împlinirea banilor, cu urmare întocmai precum într'acastă anafora se coprinde, iar de altă parte, orânduim Domnia mea Efori ai podurilor mari ale politiei, pe Dumn^elor cinstiți și credincioși boeri ai Domniei mele biv vel Vornic Grigorie Filipescu, și biv vel Vornicu Grigorie Băleanu, iar casierii ai Casei podurilor, pe serdarul Răducanu Trestianu, i pe Efstrate Petcu, ca un cercat și altă data întru asemenea trebⁱ de ale pământului, după pliroforia ce ni s'au dat, și poruncim Dumitale vel Logofete de țera desus, să se dé Domnescul nostru pitac către Dumn^elor mai sus numiții boeri, vestitoriū că se orânduesc la acastă Eforie, și că casierii s'au orânduie cei de mai sus ar^etați. — 1819, August 25.

(pecetea gospod.)

vel Logofet.

Cod. XCII, pag. 398.

Prea Înălțate D^omne,

Am înțeles coprirea lumnatului Măriei tale pitac, ce s'au dat de către noi, de la 12 ale aceștii luni, cum că s'au cetit inaintea Măriei tale, o anafora, ce au fost făcut, de la 30 ale trecutului Ianuarie, pentru două poduri mari ale politiei Bucurescilor, adecă al Calicilor și al lui Șerban Vodă, ce este a se face din nou, fiind cu totul dărapănat, și s'au văduț, că cu mijlocul ce s'au chibzuit de către noi facererea lor, t^otă greutatea cade numai pe șase, județe, de aceea ni se poruncesce, să facem cuviincioase chibzuirii, cu ce mijloc s'ar putea împarți greutatea aceștii trebuințe, a cheltuei tăiatului, i căratul podinilor, i a prefului ce are a se plăti stăpânilor de păduri, ca să cadă cu bună cumpănire asupra locuitorilor birnici i bresle din t^otă țera, iar nu numai asupra unora din ei, și să ar^etăm Măriei tale în scris prin anafora. Urmatori fiind lumnatei porunci, ne-am adunat la un loc, și făcând chibzuire după cum ni se poruncesce, cu sfat de obște, se găsi cu cale, ca să se taie podinile ce sunt trebuincioase pentru aceste două poduri, două părți din pădurile monastiresci, fiind-că pentru aceea sunt monastirile inzestrate de ctitorii, ca să

Pentru facerea pavelor în stradele cele-l-alte (afară de cele 4 strade domnesci), se urmăze și sub Al. Suțul vechiul sistem de a cislui spesele pe proprietarii din acele strade. Se pôte vedea aceste din regularea făcută tot în 1819 (Septembre), pentru facerea pavelei de la

ajutoreze la acest fel de faceri de bine, iar o parte, să se taie din pădurile boeresci și megieșesci, și tôte aceste podini, să se plătescă cu bani, fieș-care podină câte taleri 10, din care să se dea stăpânului pădurei pentru o podină taleri 1 bani 50, i pentru făcutul unei podini, lucrătorilor ce o vor taia taleri 1 bani 60, i pentru cărat taleri 4 chirie, și pentru făcutul podurilor cu șant cu tötă podina po taleri 3, care acostă a stăpânului pădurei, i a taiatului și a căratului, este întreită și mai bine decât plata ce se orânduia alte dați a li se da, adecă stăpânului pădurei parale 20 de podină, i tăiatul parale 30 și căratul iar parale 30, și nici acea puțină plată nu li se da, am făcut dar socotela pe podini 22.000, cu urși cu tot ce trebuiesc pentru mai sus numitele două poduri al Calicilor, și al lui Șerban Vodă, i pentru batacul de la capul podului Têrgului de afară, până ese din rëndul caselor la câmp, ce este neaperată trebuință a se face și acolo pod, ca să nu mai păt.măscă norodul necaz după cum pătimea până acum din pricina acelu noroiu, podina po taleri 10 și fac taleri 22.000, cari bani se analoghisiră pe ludele birnici din tötă țara, și pe tôte breslele, după cum se însemneză mai jos, ci să fie luminata porunca Mariei tale, către Dumnelui vel Vistierul, ca de o parte să se facă cuviincioșele porunci către Dumnelor ispravnicii județelor de munte, ca să pue pe locuitori să facă mai sus numita sumă de podini, și în vreme cuviincioșă să se și care aici, îngrijind Dumnelui vel Vistierul ca din chiria căratului ce e orânduită a se plăti celor de la județele mai de departe, să li se dea mai multă plată, iar celor de la județele cele mai cu apropiere, să li se dea mai puțină plată, cum și cislă de podini pe pădui să se poruncască Dumnelor ispravnicilor, ca să o facă ce arătăm mai sus, adecă două părți la pădurile monastiresci, și o parte la pădurile boeresci și megieșesci, însă cu droptă cumpănire, să se facă cislă după starea fieș-căreia păduri, iar de altă parte să se împlinescă și mai sus arătata sumă de bani, după cum se rânduse a da fieș-care; așijderea să se facă și 150 de podari din chereștegi de afară de la județul Dâmboviței, ce sciū bine meștesugul chereștelei, ca să fie și ei nelipsiți în lucrul pădurilor, și după ce se vor isprăvi podurile, căți nu vor fi trebuincioși a intra pe săptămână de rând să și plătescă săptămâna, cu bani ca să fie pentru alte cheltueli ale casei podurilor de peste an, iar podarii ce s'au dat la aședemântul de aici din Bucuresci, să se lepede la dajdie fiind nisce bicisnici și nevrednici de treaba podurilor, rânduindu -e de către Măria ta, și doi din Dumnelor volți boeri Efori, ai câte patru podurile mari domnesci, i doi neguțatori cinstiți, să fie casa, ca banii ce vor veni de la județe ai podurilor, să se stringă la acești doi neguțatori și să se plătescă tutulor cu mijlocul ce arătăm mas sus, iar hotărârea rămâne la Măria ta.— 1819, Martie 30.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Costandie Buzău, Barbu Văcărescu, Matache Racoviță, Istrate Crepulescu, Mihalache Manu vel Vornic, Grigore Filipescu, Constantin Samurcas, Grigore Băleanu, Constantin Calianarh vel Vornic, Nicolae Golescu, Ion Știrbeiu Vornic, Nestor vel Logofet, Grigore Ralea vel Vornic, Constantin Rasti, Mihalache Corlătescu.

mahalaoa Tabacilor, trecând pe la monastirea Radu Vodă, până ce strada dă în strada Șerban Vodă ¹.

1. *Iw Alexandru N. Suțul Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Citindu-se înaintea Domniei mele acéstă anafora a Dumnélor orândușilor boeri, s'aũ citit împreună și apelația ce ne-aũ dat ecsarhiĩ ce aũ fost orândușii la monăstirea Radului-Vodă, arătând câte-va cuvinte de pricinuire prin care muncea a se apăra de chipul acestei sinisfora ce găsec Dumnélor boerii cu cale a se urna și de către monăstire pen'ru facerea acestuĩ pod, cerënd să se îndatoreze fieș-care din mahalagiĩ de așĩ face podul ce va fi înaintea casei sale și osebit se făgăduesce a face și podul ce este tot într'aceeași linie înaintea caselor a douē văduve și a doi sāraci. Decĩ chibzuind și noi cele după cuviință asupra pricinei, osebit de cuvintele ce se arătă de către Dumnélor orândușii boeri, dicem, că monăstirile fiind zidite și inzestrate de către acei repositi ctitori ai lor pentru sfârșituri sufletesci, care sunt milosteniile și facerile de bine, nici o nedreptate nu face acesti monăstiri urmându-se după mijlócele ce aĩ găsit cu cale Dumnélor boerii de a face, adecă dintr'acest pod ce urmőză de la pórta monăstirei până la podul lui Șerban-Vodă, jumătate mahalagiĩ și jumetate monăstirea, care acest mijloc este primit și Domniei mele, pentru căci monăstirea nu s'a ușurat până acuni desăvērșit de plata datoriei cu care era împovărată. Drept aceea dar, poruncim Dumitale vel Spatare sa faceți cuviinciosul mumbașiret, prin zapciũ spătaresc, spre a se pune în lucrare coperinderea acestei anafora.—1819, Septembrie 23.

(pecotea gpd).

vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 369.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale, ce mi s'aũ dat la jalba mahalagiilor din mahalaoa Radului-Vodă, prin care arată, că podul după ulița acestei mahalale fiind fórte trebuincios pentru politie aũ ajuns la o mare derăpănare în cât pățimesc și trecătoriĩ și mahalagiĩ care pod din vechime aũ fost obiceiũ de se facea de monastirea Radulu-Vodă, aducënd podinile cu cheltuiala monastirei, și mahalagiĩ cheltuiau la facerea și aședarea podinilor și că unũ dintrênșii țin minte, de la lét 1766, de anĩ 53, că tot de monastire s'au făcut podul până la lét 1805, când anĩ trei rând 'l-aũ făcut repositul egumen Ipatie cerënd de a se îndatora monastirea de a face podul după obiceiul vechiũ mai ales că stricăciunea acestuĩ pod este din patru pricine: cea d'intăiũ că pe totă đioa necurmat nu stă butcile cu ducerea și întórcerea la monastire, al 2-lea morile monastirei, că pe acest pod își cară brutariĩ grăul pe la mori și duc făină pe la brutariĩ, al 3-lea isnaful tabacilor, ce sunt din jos, în tóte đilele își cară la cherhanale i casele lor lemne, pei séu scumpie și altele ce sunt ale meșteșuguluĩ lor și iarăși pe acest pod le scot la tērg spre vîndare, și cea de al 4-lea locuitoriĩ ce sunt ședători de la politie până la marginea politiei cariĩ își aũ casele și namestiile pe moșia monăstirei âmblă tot pe podul acesta, și de la toți câți se aratũ mai sus i de la jaluitoriĩ, monastirea își are interesul. Față fiind și cuviosul Antim proinegumenul, unul din ecsarhi, i Gheorghe grămaticul monăstirei, vechilĩ și din partea celorlalți pãrinți ecsarhi, s'aũ întrebãt

Aci se ordonă ca jumătate din spese să fie de la Monastire și o parte de la Tabacii și a treia parte de la cei cu case între Radu Vodă și Șerban Vodă.

ce au să răspundă? și cât pentru obiceiul ce dăc mahalagiilor ca'l avea de aducea monastirea podurile și mahalagiilor plăteu de aședat, tăgăduiră, dăcând, că nu se vede vre o simfonie în scris nici vre-o cheltuială inacar să se coprină în castișele celor-l-alti egumeni vechi, că au rămas podul de sit numai un ajutor au dat monastirea, care nici acum nu se împotrivesc, vrând a ajuta pe cei scăpătați mahalagii, arătând spre dovadă o adevorință a cuviosului arhimandrit Neofit Zglavocioșteanu, cu lét 1811 Septembrie 23, scriind la iscălitură din partea mahalagiilor și coprinđetőre, că au primit taleri 300 ajutor de la egumenul Radului-Vodă, pentru podul ce este să se facă de la casa lui Varlaam până la podul cel mare, împotriva răspunseră mahalagiilor că cel mai mult pod îl făcuse Raduliotu până la casa lui Varlaam și făcuse diacapi ca de acolo înainte să'l facă monastirea sfinteî Ecaterinei fiind moșia numiteî monastiri, de care judecându-se egumenii între dênșiî, s'au îndatorat și Raduliotul de au dat acest ajutor aducând dovadă la acésta pe pitarul Ioniță, ce au fost epítrop podului și pe nepotul lui Peșa mahalagiu de acolo, s'au adus față și căți-va tabacii ce au ca 60 cherhanale din josul monastirei și peste Dâmbovița, círora făcându-li-se cunoscut, că de vreme ce totă neđuătoria lor o aduc și o scot spre vinđare pe acest pod, oî sunt cea mai multă pricină de stricarea podului și după dreptate se cuvine a da ajutor la cheltuiala, ce se va face la pod, nu s'au împotrivit decât numai au cerut, ca lor să li să dea a face podul de peste lacul ce este în drumul monastirei și cu tóte că mahalagii se împotrivesc ca nu le folosesc acél pod fiind numai de trebuința lor, dar orânduind de s'au măsurat din pórtă monastirei până la portița Sf. Atanasie, lacul ce au cerut tabacii să facă pod, au făcut stânjină 85, iar podul mahalagiilor din pórtă monastirei, până în podul lui Șerban-Vodă, stânjină 157; după care de iznóvă înfățișându-se câte trele părțile înaintea nóstră și chibzuind mijlocul dreptății, am găsit cu cale, ca tabacii să facă acei stânjeni 85 pod peste lac, însă pod pe urși și podini bune, gróse, și mahalagiilor cu monastirea 157 stânjină, toți mahalagii jumătate și monastirea jumătate, neavând cuvânt la vechiul obicei când nu este dovadă în scris, iar mai ales într'acéstă vreme când monastirea se află cufundată în grele datorii și au rămas și monastirea și mahalagiilor mulțamiți, iar tabacii s'au întors pricinuind că oî sa faca pod de nuele, iar nu de podini, precum însuși oî au cerut la înfățișarea d'intăii. Decî spre a se pune acéstă trebă în lucrare, găsim cu cale, să se dea luminată porunca Măriei tale, prin mumbașir spatăresc, a sili pe câte trele părțile, să găsească ómenî să tocmescă podul, dând în scris, și făcându-se socotéla de câți bani taie totă suma să facă mahalagiilor cislă precum și tabacii între oî, după care să urmeze mumbașirul a ímplini banii de la câte trele părțile, cari să se facă casă la doî din mahalagii siguri, spre săvêșirea podului și când se va strica podul de tot, să se facă iarăși cu acest mijloc, iar pentru meremet să ție și mahalagii și tabacii cutii la biserică, remăind ca coa desăvêșită hotărîre să se fca de către Măria ta.—1819, Martie 13.

Istrate Crețulescu vel vornic, Mihalache Manu vel vornic.

Eforiile podurilor din Bucuresci cer lui Al. Suțu să se iee deciuială și de la *figlele* ce intră în Bucuresci, cum iaă și de la olane. Asemenea de la nisipul ce se scôte din gropile din lăuntru orașului, cum plătesce și nisipul ce intră de afară. Divanul consultat, aprobă, în 22 Maiu 1820, cu acéstă rezervă, că cine scôte nisip din chiar locul lui și anume pentru propria sa *bina*, să nu plătescă asemenea deciuială.

La 27 Maiu 1820, Al. Suțu aprobă a se lua deciuiala de la toți de obște, adecă și de la sudiiți, cu începere de la 1 Iunie. Domnitorul ordonă, ca acest nou *irat* să se vină tot la întreprinătorul iratului vechiu, séu și la altă persoană, ce ar da mai bun preț. La 1821 se va împreuna noul *irat* cu cel vechiu *intr'un condei* ¹.

Dispozițiunea luată în 1819 pentru pavarea pe viitor cu podine plătite, are o urmare, tot în acel an (Decembre 22) mai de remarcăt.

Inginerul Freiwald cere privilegiul plutirei pe apa Argeș, cu monopol pe 10 ani. El va aduce și podinele de pavele, plătindu-i-se podina câte 12 taleri una. Freiwald se légă, dând cheazășie, a aduce 40.000 podine pentru cele 4 poduri domnesci, în 10 ani, și a plăti orî-ce pagubă s'ar cauza moșierilor, la mori, zăgaze, etc., prin regularea Argeșului, ca să devină plutitor. Ca resplătire, Freiwald cere monopolul transportului pe Argeș a lemnelor de foc și a cherestelelor și marfei necesare Bucurescilor. Divanul primesce propunerile cu ore-carî condițiuni, carî se pot vedea în anexa noastră de la acest capitol ².

1. Cod. C, pag. 197—198.

2. Monopolul lui Freiwald nu va impede ca aducerea la Bucuresci de orî-ce lemne și mărfuri, pe uscat.

În Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Primită fiind Domniei mele, arătarea ce ni se face printr'acéstă anafora a părinților arhieriei și a obștiei Dumnélor cinstiților și credincioșilor veliți boeri ai Divanului Domniei mele, halea și mazilii, o întărim și poruncim Domnia mea, Dumitale vel vistiere, ca să se facă și contracturile cele trebuincioșe, după glăsuirea anaforalei, ce se coprinde mai jos și întocmai după cererea cuviinței. — 1819, Decembrie 23.

(pecetea gpd.)

Cod. XCV, pag. 92.

Prea Înălțate Dómne,

După chibzuirea ce prin plecata noastră anafora, am arătat Măriei tale pentru cele patru poduri domnesci ale politiei Bucurescilor, că se cuvine a se face de acum înainte cu podini cumpărate, iar nu sarcină a locuitorilor

Dificultatea de a face apele navigabile, era, pe la începutul secolului nostru, cu atât mai mare, cu cât era une-orî imposibil să suie îndărăt

țerei, am luat séma iarășî după cum ni s'aú poruncit de către Măria ta, și la alăturatele ponturi, ce se cer de către Dumnélui inginerul Ion Fraivalt, spre a i se da voie, ca în curgere de 10 anî, să aibă voe numai Dumnélui a aduce pe apa Argeșului, cherestele și lemne de foc pentru trebuința politiei, cum și 16.000 de podinî, pentru mai sus numitele 4 poduri domnesci, care podinî să i se plătescă podina pe taleri 12, legându-se să răspundă ori-ce pagubă s'ar întembla stăpânilor de moșii, la mori și zăgazuri și poduri cu aducerea lemnelor, pentru care dă și chezaș. Decî fiind-că acosta este spre al obștiei folos și inlesnire, am socotit că este cuviinciosă cererea sa, care găsindu-se și de către Măria ta cu cale se va da luminată poruncă, ca să se facă contract între numitul inginer cu domnesca vistierie.

1) Să nu fie volnic a trece cherestea într'altă parte de loc, fără numai în pământul țerei pentru a țerei trebuință.

2) Să nu îndrăzniască a tăia păduri cu sila, până a nu se tocni cu stăpâniî acelor păduri cu riza-pazar, și până a nu le plăti, séu a'y sigurifsi cu alt mijloc.

3) Câte mori vor fi pe apa Argeșului stătătore și amblătore, de va face trebuință să taie zăgazurile morilor, să plătesca de rătă pe lună câte taleri 100, cum și pentru piue asemenea, pe câtă vreme vor sta morile din pricina plutelor și până a se face zăgazurile la loc, care zăgazuri iarășî contracciul să fie dator a le face la loc. precum aú fost, cu cheltuiala lui, iar de va putea face alt mijloc, ca să nu se strice zăgazurile, nici a perde apa de la mori, atunci să nu plătescă nimic.

4) Câte poduri vor fi pe apa Argeșului. pentru cele stătătore pe parî, de le va strica, să le facă la loc, plătind și venitul podului pe câtă vreme nu va trece ómenî pe el, iar pentru cele stătătore pe vase, să platósca iarășî venitul podului cu analoghie, pe câtă vreme va fi deschis, și nu va putea să amble pe el.

5) Câte vaduri de mori și de poduri vor avea stăpâniî moșiilor, și nu vor fi apucat până acum să le facă, să fie volnici și uepopriți de nimenea, a le face când vor putea, dând de scire și Dumuélui contracciului, ca să aibă grijă ași face mijlócele ce va socoti spre inlesnirea plutirei fără vătămăre și pagubă a acestor mori și poduri, căci împotriva urmând, se îndatoréză și la acestea ca și la cele-l-alte mai sus díse.

6) Câte poduri vor fi pe alte ape mai micî ce se varsă în apa Argeșului, adecă Potopul, Cărcinovu, Răul Dómei, Válsanu, Argeșelu și alte asemenea mai marî și mai micî, (pe care sunt mori făcute séu pot să se mai facă de acum înainte), să nu aibă voie contracciul a lua apa din susul morilor, și a o da în apa Argeșului și a rămănea cu acest chip morile uscate.

7) De se va întembla din pricina acesteî plutiri pe apa Argeșului, séu din tăierea zagazurilor morilor, să se abată apa Argeșului cu totul după la mori și să apuce alt drum, și dintr'acea pricină să rămăe morile făcă apă, atunci chezașul ce va da, (pentru care se vorbece mai jos), să răspundă totă paguba acelor mori, ce vor rămănea seci, până va aduce apa la locul ei, contracciu cu a sa cheltuială.

8) Lócuitoari să nu fie popriți a aduce și ei cherestele și lemne de foc de vëndare și pentru trebuința lor cu carele lor în politie, ci să fie toți slobodî

vasele, prin «tragere la edec». Această dificultate înlăturată după invențiunea vaporului, preocupa și pe toți riveranii Dunărei¹.

În fine, tot în 1819, Decembre, Al. Suțu, asupra unei noue anaforale a boerilor, dă un nou mare nizam, care atinge nu numai cestiunea pavărei de strade, ci și alte afaceri de edilitate.

a aduce și de vîndare și de trebuința lor, atât lemne de foc și cherestele, cât și ori-ce altă felurime de lemn și alte mărfuri i zaherele, în scurt ori-ce vor voi și ori de unde vor voi pe uscat, după cum au fost slobodî până acum, fiind-că Dumnéluși se dă această voie numai pe apa Argeșului, iar nu și într'altă parte, pe care apă pôte aduce ori-ce fel de neguțătorie va voi.

9) Să fie dator să dea într'acastă vreme de 10 ani, 40.000 podini de lemn de stejar, lungi de 4 stînjini domnesci și gróse de o palmă domnescă pe tótă muchea, aduse pe apa Argeșului până în preajma Prisiceniilor, însă 16.000 podini începînd a le aduce de la viitorul August până la sfîrșitul lui Maiu cu lét 1821, din care 6.000 să le aducă acum într'acastă vară, iar cele-l-alte în urmă, rënduri, rënduri, până la numitul soroc, și 24.000 podini să le aducă ori când i se va cere în urma acestuși mai sus đis soroc, dându-i-se de scire cu 6 luni înainte.

10) Pentru aceste podini să i se plătescă de podină po taleri 12, din cari bani să i se dea acum înainte 40.000, iar cei-l-alți aducîndu-se podinile să i se plătiască jumătate și jumătate, să se scađă din mai sus đisa sumă de taleri 40.000 ce se dă drept arvună.

11) Pentru câți bani va lua de la Casa podurilor, să dea chezaș raia, că de se va întempla să nu răspundă podinile cele tocmita la vreme, să plătescă banii cu dobînda lor, a cel chezaș.

12) Pentru tóte aceste mai sus arătate condee în ponturi, tot acel chezaș să fie răspundător, că tóte le va păzi la ori-ce fel de întemplare și nu se va întinde a călca cel mai mic lucru dintr'acastă legătură, iar împotrivă urmînd acel chezaș, să răspundă pentru tóte pagubele și cheltuelile ce se vor întempla după vremi, și contractul să se strice fără a pretindorisi contracciul alte cheltueli cu cuvînt de daune, speze, interese, sói cu alt fel de numiri; acestea am chibzuit că se cuvin a se lega în contract, iar cea deplină chibzuire rămîne la Înalta înțelepciunea Măriei tale.—1819, Decembrie 22.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Iosif Argeș, Râmnic Galation, Gherasim Buzău, Grigorie Brâncovenu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrate Crețulescu vel vornic, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu vel vornic, Grigorie Filipescu, Grigorie Bălenu, Iordache Slătînu, Gheorghe Filipescu, Grigorie Ralea vel vornic, Iordache Goleșcu vel vornic, Constantin Goleșcu vel logofăt.

1. *Le Moniteur* din 25 Ianuarie 1819 No. 25 publică o scrisóre de la Buda, din 3 Ianuarie, în care se scrie că: «Ou s'occupe beaucoup de l'exécution d'un projet de navigation sur la Danube, au moyen duquel ou pourrait remonter ce fleuve avec les bateaux. Les dessins et les modèles, sont d'já achévés; 4 grandes machines attelées d'autant de chevaux doivent servir à faire monter un bâteau chargé de 2000 quintaux....»

Nu prea credea publicul în asemenea proiecte.

Aşa el dispune :

1) Ca din nou să se fixeze *hotarul Bucurescilor* in mod statornic.

2) Ca să se creeze un simţitor venit, din care pe viitor să se facă pavarea stradelor domnesci, „*spre cea desăvârşită izbăvire a locuitorilor*“ de greutatea ce-i apăsa, „*lipsind de acum havaleoa şi sarcina ţereii*“. Venitul casei podurilor se fixeză la 129.722 taleri, constituiţi din diverse articole, ce se pot vedea in nota noastră şi in actele din anexe.

3) Domnitorul ordonă ridicarea planului Bucurescilor, prin inginerul Freiwald. Boerii cerură ca acesta «preâmbând politia şi pe din lăuntru şi pe din afară, să-i ridice planul in hartă mare, cu arătare de toate podurile cele mari, de toate uliţile târgului, de toate mahalalele, de toate uliţile mahalalelor care răspund in drumuriie câmpului, de toate cotiturile apei Dâmboviţa şi de toate alte fiinţe, ce sunt in trupul politiei, după cea de acum sciinţă şi toate aceste să fie inchipuite prin osebite feţe şi numere, după meşleşugul ingineriei, cu talmăcire deslucşită la orî-ce numere pe osebită parte a hărţei şi cu scară, prin care să se pôtă măsura orî-ce parte de loc. Boerii cer lui Fraivald să insemne acele locuri «câte se vor socoti îndemânatic de hotar şi mai cu depărtare şi mai cu apropiere de vatra tirgului.» Boerii işi reserva dreptul de a ficsa hotarele oraşului supunând regularea lor la întârirea lui Vodă.

O dispoziţiune nouă mai coprinde acéstă anafora din Decembre 1819, acea că «orî câţi salaşluitoi dajnici se vor găsi intr'acest coprins (in oraşul cu hotare), să fie sub cârmuirea Dumnelui Vornicului Politiei, iar câţi vor fi hălăduitori peste hotarele şi semnele politiei, să se dee sub otcârmuirea ispravnicatului de Ilfov. Se va conserva numele de *mahalale* iar nu de sate şi locuinţelor, cari vor veni in grija ispravnicatului. E de observat, că prin faptul întinderei juridicţiunei Vornicului de politie asupra a tot oraşul, nu vedem că incetéză a funcţiuna şi judecătoria de lângă Spătărie, care are juridicţiune asupra mahalalelor oraşului ¹.

1. *Pitac la Dumnelui Vornicu obştirilor i Dumnecut biv vel Agă Nicolae Golescu şi paharnicu Hafta, ca cu Fraivald inginerul, să facă harta Bucurescilor şi să alégă hotar după margine*

Iw Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cinstiţi şi credincioşi boerii Domniei mele, Dumnéta vel vornice al obştirilor Gheorghe Golescule, i Dumnéta biv vel paharnache Ianache Hafta, fiind că după toate destoiniciile cuvinte ce ni se arată in obştésca anafora a părinţilor, arhieriei şi a Dumnelor cinstiţilor şi credincioşi veliţi boeri ai Domniei

Cu t^otă otărârea luată, de a se circumscrie rađa Bucurescilor, Al. N. Suđu aprobă la 7 Noembre 1819 întinderea lui despre Colen-

mele halea și mazilî, este de trebuință a se hotărî, prin care locurî și semne se cuvine a se socoti coprinsul politiei Bucurescilor? după care fac^ond cuviincioșa chibzuire, să ar^ete Domniei mele, prin osebită iarăși obșt^esca anafora ca să dăm poruncă și hotărâre, pe unde se cuvine a se pune hotare și a se face semne intru statornică și neclintită sciință. Dropt aceea dar orânduim Domnia mea, pe Dumnév^ostră, întru ac^estă îngrijire, cunosc^endu-v^e cu sciință de hotărnicii și cu pornire și râvnă intru asemenea săv^erșirî și poruncim Domnia mea, după primirea acestuî domnesc al nostru pitac, luând împreuna cu Dumnév^ostră și pe inginerul Fraivald, să urmați intocmai după glasuirea celor ce coprinde numita anafora, adică, preâmb^lând politia și pe dinlauntru și pe din afară să i se rădice mai tnt^ou planul în hartă mare, cu arătare de t^ote podurile cele mari, de t^ote ulițele t^erguluî, de t^ote mahalalele, de t^ote ulițele mahalalelor, care r^espond în drumurile câmpuluî, de t^ote cotiturile ap^ei, Dâmboviței și de câte alte ființe sunt în trupul politiei, după cea de acum ființă și t^ote acestea să fie prin osebite fețe și numere, după meștesugul ingineriei, cu t^almăcire deslușită la verî ce număr în osebită parte a hartei și cu scara prin care să se p^otă m^esura orî ce parte de loc, dar după ac^esta să chibzuiți Dumnév^ostă și vre-o câte-va locurî câte veți socoti, îndemnătore de hotar și mai cu depertare și mai cu apropiere de vatra t^erguluî, și apoi atât harta, cât și a Dumnév^ostră chibzuire, ar^etându-se la părinții arhieroi și la obștea Dumn^elor, veliților boeri halea și mazilî, să se chibzuiască, prin care loc și semne, se cuvine a se socoti hotarele politiei și acea chibzuire ar^etându-se și Domniei mele, prin obșt^esca anafora și găsindu-se cu cale și de către Domnia mea, să se hotărască prin poruncă și hotarare, a Domniei mele, dată către Dumnév^ostră, că intocmai să urmați și cu pusul hotarelor și cu facerea semnelor ce se va socoti, cu se cuvine a se clădi, intru statornică și nestrămutată sciință. Luând dar ac^estă îngrijire asupra Dumnév^ostră, nu suntem la indoială, ca umând intocmai poruncei Domniei mele, v^e veți sîrgui cu tot dinadinsul nu numai, ca să aduceți intru bună și placută săv^erșire, cele bine chibzuite prin sfatul obștiei, ci sa și impliniți ac^estă săv^erșire, cât mai fără zăbavă va fi prin putință, ca să se cunoscă și rodirea în faptă, a acestor bune chibzuirî, și de orî-ce înlesnire veți avea trebuință, v^e veți adresarisi la logofetia Divanuluî Domniei mele, ca să vi so de^e t^otă mâna de ajutor, tolco pisah gpd. — 1819, Decembre 25.

Cod. XCVIII, pag. 198.

Îw Alexandru Nicolae Suđu Vocvo l i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Citindu-se inaintea Domniei mele, ac^estă anafora a părinților arhieriei și a obștiei Dumn^elor cinstiților și credincioșilor boeri veliți ai Divanuluî Domniei mele, halea și mazilî am v^eđut Domnia mea, că t^otă coprinderea privesce la două bunătăți însoțite și înclinate către folosul obștiei locuitorilor acestiî de Dumnedeu pazită, pravoslavnică t^erá, care s'au încredințat obladiurei Domniei mele, adeca cea dint^oi, că trebuie negreșit să se hotărⁿicească politia Bucurescilor, prin punere de hotare și facere de semne intru statornică și nestrămutată sciință, ca să'î înceteze vafămătorea întindere, și mulțimea îndesimeî locuitorilor

tina, întărind zapisul ce'l dă «Dumnélui cinstit și credincios boerul Domniei mele Grig. Ghica biv vel Ban la mâna a 19 fețe», din Bucu-

laturilor, prefăcându-se după săvârșirea aceștii hotărnicii și chipul otcârmuirei către cei ce se vor afla hălăduitori peste hotar, la care și ni s'aun arătat multe destoinice cuvinte cu indestulă deslușire pentru binele ce are a se pricinui; și cea de al doilea, cum că fiind-ca facerea podurilor este o mare havalea pentru țără, și mai vârtos într'acastă vreme, când pădurile sunt cu totul într'u depărtare spre înceta ea celor până acum vătămătoare urmări, și cea de acum înainte bună orânduială, care va să d'ică spre cea desăvârșită izbăvire a locuitorilor, s'aun chibzuit a se alcătui un simțitor venit, precum tot într'acastă anafora cu socotélă se arată, cu care sa se pótă clădi poduri tot-d'auna prin cumpărătoare de materialuri, lipsind de acum înainte havaleana și sarcina țerei; asemenea să se pótă face cu înlesnire și toate cuviincioșele meremeturi peste tot anul, fără cea mai mică supărare a cuivași, arătându-ni-se și la acesta prin indestulă talmăcire, strădania ce ar fi fost să cerce locuitorii la o asemenea orânduială, când ar fi fost să facă poduri și de acum înainte, iarăși prin havaleaua țerei, cum și multa pierdere de dobitoce ce ar fi să se întempele i paguba stăpânilor pădurilor, care acestea d'icem Domnia mea, cum ca ori-care ființă omenescă înțelegându-le după a lor înființare, nu este prin puțință să le hotărăscă fără muștrare de cuget și fără de a nu rămânea până la sfârșitul vieței cu o vecinică întristare într'u adâncimea simțirilor sale, către acesta am vedut Domnia mea și socotela acestui venit ce s'aun chibzuit, ajungând până la taleri 129.722, bani 60, iar alcătuit din taleri 25.000, din obicinuțele venituri ale podurilor din taleri 45.892, bani 60, s'eu căți voi eși după suma cataștelor lefilor din poprirea de câte 2 parale la lei de la toate lefile, (bez nnele ce s'aun scădut și după trebuință și după cuviința, precum se arată în anafora), și din taleri 10830, din poprirea iarăși de câte două parale la lei, de la avacturile vistieriei i simbriile ispravnicilor și a sameșilor de la 12 județe, și din taleri 48.000 de la lude 600 sentlicii ce s'aun chibzuit a se face pe s'ema casei podurilor, însă 300 din podarii ce sunt în ființă, și alți omeni dintre ludele vornicilor cu câte o jumătate de lude scădământ pentru fieș-care, și trei sute din luarea a 300 scutelnici din suma celor după cărți, nesocotindu-se vre-o călcare a dreptului cuivași, după toate ce se arata mai jos, asemenea am vedut Domnia mea și închipuirea socotelei politiei Craiovei, alcătuita în suma de taleri 5.514, iarăși din poprirea de câte două parale la lei, la banii ce s'aun scădut după trebuință, atât din cataștele lefilor, cât și simbriile ispravnicilor și a sameșilor, indestulându-ne și de câte bine chibzundu-se pentru această sumă, so vorbesce într'acastă anafora; osebit de acesta am vedut Domnia mea și sorocéle după care are a se primi la casa podurilor fieș-care sumă, atât din cele obicinuțe și mai nainte venituri ale podurilor, cât și de la Casa lefilor i de la vistieria Domniei mele și de căștiurile scutelnicilor; așa dar bine chibzuind coprinderea acestor arătări, și înțelegând cu dinadinsul rodirea acestui folos, laudăm bunele cugetări ale părinților arhieriei și a obștiei Dumnélor veștilor boeri ai Domniei mele, și cunoscem cu dinadinsul, că prin iubire de bunătate și cu indestulă râvnă către folosul obștiei norodului, pornindu-se, implinesc fără tăgăduire o sfântă datorie cu iubire de patrie, către această pravoslavnică țără, într'u care aflându-ne și Domnia mea, din buna-voință a milostivului Dumneșii, domn și oblăduitor ne cunoscem cel mai înteu datornic într'u ale sale faceri de

rescî, nominal arătate, prin care li dă 108 pogone și $\frac{1}{2}$ (câte 6—9 pogone de om) cu învoială, «că pe fie-care an să aibă a da chi-ia de

bine, cel mai întîi cu neadormire și îngrijitor obștească părinte, și ca un săvērșitor vrednic de bogatele rēsplătiri a tot puternicului, iar împotriva osândită păcatului celui fără de ertare, de aceea și pe lângă alte faceri de bine, ce ne-am osîrduit să aducem intru săvērșire, intru acōstă țēră a Domniei mele, din ceasul ce ni s'a'i încredințat a sa oblăduire, și pe cāt ne-a'i slobođit vremelnicile întemplerî, de mare folos cunoscēnd și aceste arēări, intru tōte ne sunt primite și le întărim Domnia mea, ca sa'și aibă urmarea întocmai, cu acōstă osebite numai, ca Dumnélor boerii Efori ai Casei podurilor, primind banii veniturilor ce s'a'ũ dis și chivernisindu'i prin tōtă economia, întocmai după povățuirea datoriei Dumnélor, atāt la sporirea ce vor putea să agonisescă din dobāndile ce vor cāștiga din vreme în vreme. la cei ce le vor prisosi, cum și la cheltuilele ce vor face după neapērātă trebuință, dāndu-și socotēla la sfērșitul anului, prin vrednice și nețāgāduite doveđi, ori-cāți bani le vor prisosi, ori în noaptē sēu în zapise sigure, și gata spre rēspundere la ori-ce cerere, să fie îndatorāți a'i teslimalisi la obștesca Casă a țērei, care s'a'ũ întocmit și s'a'ũ alcătuit cu anafora, prin sfat de obște, și cu a noastră domnescă întărire încredințāndu-se sub chivernisirea și epitropia Preaosfînției sale părintelui, Mitropolitul țērei și a trei boeri și trei casieri. fiind-că acōsta este cea mai întēi Casă a țērei, și cea mai teineinică și statornică, la care are să primescă nu numai clădiri nouē de venituri, nealăturate la nici o madea hotărītă, decît numai pentru lucruri folositoare obștiei, ce și ori-ce alt prisos din verē-ce venit va fi pe sēma trebuințelor țērei, și din verē-ce obștescă socotōlă ce se va căuta de părinții arhieriei și de obștea Dumnélor veliților boeri. Decî poruncim Domnia mea. Dumitale cinstite și credincios boerile al Domniei mele vel Logofete de țēra de sus, Gheorghe Filipescule, să se facă de la logofetia Divanului Domniei mele. patru pitace domnesci și poruncitoare întocmai după glăsuirea chibzuirilor ce s'a'ũ făcut și după hotărīrea Domniei mele, cel dintēi cātē boerii ce se vor orāndui hotarnici politiei Bucurescilor, avēnd dimpreună cu Dumnélor și Dumnelui inginerul Fraivald, ca să urmeze întocmai precum intr'acōstă anafora se coprinde, cel de al doilea cātē Dumnelui vel Vistierul, ca de la următōrea diminiē a lui Octoubrie, să se alcătuiască catastihul lefilor, ce se așterne de la vistieria Domniei mele, după izvodul ce se cuvine a se face intru asemănare aceștii socotelii, ce ni se arată acum, asemenea și pentru poruncile ce se cuvine să se facă iarasi de la Decembrie, pentru poprirea de cātē 2 parale la leu, și la banii avaturilor vistieriei și la ai simbriilor ispravnicilor și a sameșilor județelor, și în ce chip a i să se teslimalisescă de la Vistierie aceștii bani, și la care sorōce? întocmai după coprinderea socotelei; așijderea și ca să aibă a întocmi de la viitōrea sēmă a lui Fevruar cu lēt 1820, lude 600 scutelnici pe sēma Casei podurilor, întocmai după chipul ce se arată intr'acōstă anafora; cel de al treilea cātē Dumnelui otcārnuitorul Casei lefilor, ca la sfērșitul fieș-căreia diminiē să aibă a teslimalisi banii. ce se vor aduna din poprirea de cātē 2 parale la leu, întocmai după coprinderea catastișelor ce se vor pecetlui de cātē Domnia mea, și cel de al 4-lea, cātē Dumnélor boerii Efori ai Casei podurilor. cum a i să urmeze cu stringerea acestor veniturii, și în ce chip a i să'și dea socotēla la sfērșitul anului, cānd atāt după coprinderea celor de mai jos, cāt și după hotărīrea Domniei mele pentru prisōsele ce se

pământ pe fie-care pogon, po talerî 7, în două căștiuri. . . . Deci urmând cu plata chiriei după această simfonie. . . să aibă a stăpâni

vor vedea la căutarea socotelei, Dumnelor însă să li se dea și o copie după această anafora și domnăscă noastră întărire, adeverită și de logofeția Divanului Domniei mele, ca să stea în păstrare la Casa podurilor, împreună cu alte hârtii ce mai sunt acolo, alcătuitoare de alte venituri și căderi ale acești Case. După săvârșirea acestora, Dumneța veți fi îngrijitor, ca luând săvârșire și hotărnicia politiei, întocmai după cele ce mai jos se arată, să se alcătuiască pentru toate și osebit hrisov al Domniei mele, și hotărîre spre folosul obștiei orașanilor și celor-l-alți locuitori țeranî, care împreună cu această anafora și cu anafora hotărniciei politiei, se vor da în păstrare la Sfînta Mitropolie, spre vecinică și statornică păzire a acestor bune și de obște folositoare hotăriri, iar pentru venitul politiei Craiovei, așteptăm Domnia mea, aretarea ce ni se face cu osebită întocmire din partea Dumnelui vel Banul, ca să dăm cuviincioasa hotărîre, care și acesta să se vorbescă în hrisovul Domniei mele, ce se va alcătui după săvârșirea hotărniciei politiei, precum s'au dis.—1819, Decembrie 24.

(pecetea gpd.)

vel Logofăt.

Cod. XCV, pag. 81—92.

Prea Înălțate Dómne,

Astă-đi, la..... ale următorului Decembre, după luminată porunca Măriei tale, strîngându-ne cu toții la domnăscă Măriei tale Curte, am cetit cu luare aminte și luminat pitac al Măriei tale, scris de la 26 ale trecutului Octombrie și anafora Dumnelor boerilor efori, ai Casei podurilor, ce s'au dat într'a noastră chibzuire, scrisă de la 17 ale numelui Octombrie, vędînd coprinderea acestora, am înțeles fără tăgăduire temelul obștescului folos, la care pe lînga buna voință și părintesca îngrijire a Măriei tale, cunoscem că din parte-ne o desăvârșită datorie a ne supune să chibzuim și să îngrijim, pentru cele mai inlesnitore și trebuincioase mijloce ale acestor urmări și noi insoțindu-ne bunelor cugetări ale Măriei tale și mai vęrtos frăsca noastră datorie împlinind să cercăm nemărginita bucurie, ca unii ce prin slavnică faptă, avem să fim pricinuatori obștiei; așa dar după toate pătrunderile, ce am făcut la cele ce ni s'au arătat și mai vęrtos urmând glăsuirei mai sus arătatului luminat pitac al Măriei tale, dicem, că după mare trebuință, se cuvine a se pune la o bună orânduială, două lucruri, unul adecă, sciința hotarului politiei Bucuresilor și al doilea venitul Casei podurilor, întru asemenea destoinicie, în cât și trebuința a pururea să se împlinescă și havaléoa din țeră să lipsescă, cea dintăi pentru că întindându-se politia din vreme în vreme, precum pildele ne arată, au pricinuit și întindere podurilor, care aduc cheltuială neaseménată trebuinței și scumpele productelor, nefind de ajuns să împlinescă trebuința numai locuitorii județelor, ce cad întru apropiere, precum se urma mai nainte și strîmtoare ulițelor mahalalilor despre câmpuri, unde înmulțindu-se baltaurile și noróiele, este preste pntință să trecă carele țeranilor, ce aduc foluri de trebuințe la țerg, spre îmbelșugarea obștiei și așa intră și trec pe podurile cele mari, pricinuindu-se cu acesta atât de mare derăpănare, în cât de ar fi să ție un pod 10 anî, dintr'acastă pricină abia ține acum cincî și șase, iar cea de al doilea, pentru că putem dice, cum că fără un asemenea destoinic venit

aceste pogone de loc *in veci*, din n m in n m. . . . voie av nd cu des v r sit  st p nire, a le vinde  i ei la alții, sea  de a le da zestre

nic  odinióră nu se vor putea s v r si podurile, fără de a nu se pricinui o mare havalea in  r , prin perderea de multe dobitoce ale cre tinilor, prin care nevoie  i cheltuială a satelor  i prin paguba st p nitorilor podurilor, nu numai pentru că or  in ce vreme s'au facut podurile, s'au v dut asemenea rele  i vătămătore către ob te, s v r sir   i multe rele  i păgubitoare urmări, ci  i pentru că intr'ac st  vreme de acum, urm z , dospre t te a se inmul i r ul, fiind-că  i trebuin a podinilor, este in mai multă sumă  i depărtarea pădurilor vedeat , inc t de ar fi să se taie podin  iat si prin haval oa  re i, precum au fost p n  acum, urm z  ca negresit, să n v l esc  locuitorii prin munți  i prin r pe, pricinuindu li se mare strădanie  i nevoie, p n  să sc  a o bucată de lemn, la loc indem n tor de cărat  i apoi să'si p r d   i dobitocele, cu căratul de acolo p n  aici, fiind locuri depărtate. Dec  spre inlesnirea acestor două urmări, care este cunoscut, cum că sunt vătămătore ob stiei norodului  i spre cea de acum inainte indreptare  i bună or nduial , c t pentru nizamul politiei, am chibzuit că se cuvine să se pue in lucrare, cele ce mai jos se arată, care g sindu-se cu cale  i de către Măria ta, să se aducă intru s v r sire.

1) Să se or nduiesc  prin porunca Măriei tale, or  c  i boeri se vor socoti, cu sciin  de hotărnicie, cari av nd imprenn  cu d n ii  i pre Dumn lui inginerul Fraivald, or nduit iar si prin porunca Măriei tale,  i pre mbl nd politia  i pre din lăuntru  i pre din afară, *să'i r dace planul in hartă mare cu ar tare de t te podurile cele mari, de t te uliţile t rgului, de t te mahalalele de t te uliţile mahalalelor*, care răspund in drumurile câmpului, de t te cotiturile ape  Dâmboviței,  i de t te alte fin e sunt in trupul politiei, după cea de acum sciin   i t te acestea să fie inchipuite prin osebite fe e  i numere, după meșteșugul ingineriei, cu tălmăcire deslușită, la or  ce numire, in oseb t  parte a hartei  i cu scară, prin care să se p t  măsura or  ce parte de loc, iar după ac sta să chibzuiesc  Dumn lor  i vre-o c te va locuri, c te vor socoti indem natic  de hotar  i mai cu depărtare  i mai cu apropiere de vatra t rgului  i apoi at t harta. c t  i a Dumn lor chibzuire ar t ndu-se  i nouă, să se facă ob st ca chibzuire, prin care loc  i semne, se cuvine a se socoti hotarele politiei? care ar t ndu-se  i Măriei tale, prin oseb t  anafora  i g sindu-se cu cale  i de către Măria ta, sa se inf r esc  prin luminată poruncă a In l timei tale, dată către numiții boeri, ca intocmai să se urmeze  i cu pusul hotarilor  i facerea semnelor, ce vor socoti că se cuvine a se face, intru statornică  i nestrămutată sciin .

2) După ce se va hotări coprinsul politiei, prin punerea hotarelor  i facerea semnelor, precum s'au dis. or  c  i s lu uitor i dajnici se vor găsi intr'ac st coprins, să fie sub otc rmuirea Dumn lui Vornicului politiei, iar c  i vor fi h l duitor i, peste hotarele  i semnele politiei, sa se dee sub otc rmuirea isprăvnicatului Ilfovului  i fac ndu-li se cuviincios  alegere, or  c  i vor fi  meni cu meșteșuguri se vor arăta anume la Vistierie, ca să i a ede intre rup taii județului. după or nduiala ce se urm z   i la alte județe, iar ce i ce vor fi plugari  i  meni fără meșteșuguri, se vor a eda cu lude, după starea  i puterea ce vor avea, indatorindu-se a' i face cislele intre d n ii după or nduiala ce se urm z  in t t   ra  i printr'ac st mijloc or -ce mahala, se  parte de mahala va r m nea pe din afara hotarelor otc rmuindu-se de ispr vnicatul Il-

la copiii lor. . . ». Proprietarul își rezervă dreptul de a relua locul, de va fi lăsat în păragină, ca să-l dea altuia. Asemenea monopolul

fovului, precum s'a i dis, cât despre rëndul dajnicilor se va hălădui numai de către ruptași ai județului și de către cei ce se vor lega cu . . . și ostrac-tari vistieri și toate aceste părți se vor da de plășile ce vor cădea însoțite, seú în cap, seú în lături, cu acostă osebite, însă ca să nu se numescă sate nici în sciința acelor hălăduitori, nici în sciința vistieriei, seú a isprăvnicatului, ci tot mahalale și tot cu aceeași numire, care vor fi avënd și acum, pentru că numai cu acest mijloc va înceta înmulțirea celor prin catahrisis locuitori orășeni, cariî dosind după la sate năvălesc în mărginile politiei, pricinuind cu acosta și satelor derăpanare și politiei în multe chipuri vătămare, adecă și scumpete de hrană, pentru obștea orășenilor celor adeverați și strimtoarea de locuri prin ulițele mahalalelor, clăindu-și colibele cu atâta de multă întindere și îndesire, încât din pricina unora ca acestora s'a i înmulțit noroale și batacurile mahalalelor, de nu se pôte săvârși trecerea drumeților și se pricinuesce dărăpanare și podurilor.

5) Bez dajnicii țeranî, slobod să fie cine va voi să sălăsluiască în politie, dar mai înteu să se facă cunoscut, prin Vornicia politiei la domnesca Vistierie, ca să se alature la orânduiala ce i se va cuveni și să i se trecă și numele în catagrafia politiei.

Iar pentru facerea acestor patru poduri domnesci cunoscënd greutatea și trebuința, am chibzuit, că s'ar cuveni să se alcătuescă un simțitor venit din mado-lile ce prin osebită socotolă se arată mai jos, cu acosta legătură însă, ca de acum înainte, să lipsescă pentru totdeauna havaleaoa din țera, și Dumnelor boerii Efori ai Casei podurilor, stringënd acești bani după sorocul fieș-căreia sumă, precum se arată în socotolă, să i chivernosească și să i înmulțescă prin dobândi, și cu trecere de ani, ca și cuviințosele mormeturî să se facă peste tot anul, câte vor privi spre ecnomia și îndelungrea ținerei podurilor, și poduri noue să se clădescă în vreme de trebuință, prin cumpărătoare de podini fără nici o sarcină a țerei, îndatorându-se și Dumneli, ca pe tot anul să și dea socotola primirei și a cheltuelelor, la obștea părinților arhieriei și a Dumnelor boerilor, precum din vechime au urmat obiceiul. Acest venit se alcătuesce din obiceinutele venituri ale podurilor, din poprirea de câte două parale la leu, din tote letile ce se dau de la Casa lefilor, bez cele ce s'a i scădut după cuviință și trebuință, precum se vorbesce mai jos, și iarăși din poprirea de câte 2 parale la leu din avaeturile ale vistieriei, și din simbriile Dumnelor ispravnicilor și sameșilor din 12 județe, fiind că simbriile ispravnicilor și ale sameșilor ce analoghiesc la cele-l-alte 5 județe ot preste Olt se scad dintr'acosta socotolă, iarăși după cuvântul ce se vorbesce mai jos, și din lude 600 scutelniciei ce am chibzuit, să se facă pe sema Casei podurilor, însă lude 300 din 91 podari ce sunt înființă și 209 aleși omeni din ludele birnicilor, cari se vor scădea cu câte o jumătate de lude fieș-care, și 300 din luarea a 300 scutelniciei, din suma celor după cărți, cari se vor alege cu osebit catastih, precum se va găsi cu cale, socotindu-se că dintr'acosta luare nu se pricinuesce nici o călcare a dreptului nimului, de vreme ce fieș-care se face folositor obșitei, lipsindu-se de un puțin ajutor, ce prin hărăzire i s'au fost dat, și din care hărăzire are să facă o asemenea jertfire pentru folosul obșitei, și după acosta chibzuire se adună suma acestui venit în curgere de un an, până la talerî

vinului și rachiului, și a scaunului de carne de vîndare. Acastă afacere este din anul 1819, Octombrie 26. Ea va da ocasiune apoi la lung

129.722 bani 60, pôte și mai mult, firesce, înălțindu-se vîndarea celor de mai nainte venituri ale podurilor, iar cînd și peste aceste venituri se vor mai chibzui și altele, din vreme în vreme, prin îndeletnicire și fără de a pricinui vre-o vătămăre la vre-un alt folos obștesc, s'î la vre-o în parte cădere, atunci iarăși s'oglăsuindu-ne vom însoți părerile după cuviință, și vom arăta Măriei tale, prin osebită amafora; scăderea ce facem la poprirea acelor câte 2 parale la leu, atât la catastișele leflor, cât și din simbrile ispravnicilor și a sameșilor de la 5 județe ot preste Olt, este în două chipuri chibzuită, unul după cuviință și altul după trebuință; cel după cuviință este, să arădicăm cu totul acastă poprire de la lăfa Dumnolui Divan Efendisi, ca un obraz aflându-se musafir pentru osebite maslahaturi împărătesci și ale serhaturilor, nu se cuvine a se socoti în rëndul celui ce trebuie să folosescă obștea norodului cu acest mijloc și a Dumnolui Baș-beșliagasi, și a zabișilor județelor, și a ogocurilor și a pandurilor, cari ca nisce paznici ai țerei, și împotrivorii făcătorilor de rele, îndestul ajută obștea norodului cu slujba ce fac, și de aceea fiind însuși folositorii către obște, nu se cuvine a se folosi obștea și din răsplătirea ce li se face, de vreme ce folosesc din slujba lor, precum s'au dis, iar cel după trebuință este că arădicând de la Casa podurilor venitul acelor două parale la leu, de la lefile Craiovei și de la simbrile ispravnicilor acelor 5 județe, ot preste Olt, le facem osebit venit în trebuințele Craiovei, precum se arată iarăși prin socotela, în josul socotelei Casei podurilor, ca dintr'acastă sumă scădendu-se mai întîiu cei ce sunt hotărîți pentru dătorul politiei de acolo, cei ce vor rămănea, prin osebită întocmire să se dea întru ajutorul podurilor Craiovei, ca să se îndrepteze și drumurile de acolo prin cumpărătoarea de materialuri și fără nici o havalea s'î sarcină a locuitorilor țeranî, ci după s'evârșirea acestor două bune chibzuirii și întocmirii, Dumnolor boerii Eforii ai Casei podurilor vor fi pururea îngrijitorii, nu numai pentru buna stare și temeinica clădire a acestor patru poduri, ci și pentru toate cele-l-alte ulițe, după cuviință, de către stăpăniul locurilor, ce vor cădea în laturile acestor nișe, precum din vechime s'au urmat obiceiul, și printr'acest mijloc să și aște politia cuviincioasă îngrijire și să cerce sălășluitoarii orășni, de acum înainte o petrecere și viețuire întru toate asemănată cuviinței, și întru adevor după mulțămîta fieș-căruia.

Acestea s'au chibzuit de către noi, care de se vor primi și de c tre înalta înțelepciune a Măriei tale, cu plecăciune ne rugăm să bine voești înălțimea ta a le întări prin luminată pecete a Măriei tale, alcătuiuindu-se osebit hrisov de la logofet, a Divanului Măriei tale, ca să rămănea pentru totdeauna o vecinică și statornică legiuire, întru alevăr folositoare obștei norodului, al aceștii pravoslavnice țării, a carui oblăduire după cuviință s'au încredințat Măriei tale, iar hotărîrea rămănea la Maria ta.

Al Ungrohlahi-i Dionisie, Iosif Argeșiu, Râmnic Galaction, Gherasim Buzău, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Grigorie Filipescu, Grigorie Băleanu, Iordache Slătineanu, Gheorghie Filipescu, Dumitrache Racoviță, Constantin Filipescu vel Vornic, Ioan Știrbeiu vel Vornic, Iordache Goleșcu vel Vornic, Nistor Logofet, Constantin Goleșcu vel Logofet, Constantin Câmpineanu vel Logofet, Dumitrache Hrisoscoleu vel Logofet, Manolache Băleniu vel Vornic.

proces între proprietarul Colintinei și între familiile celor cari au cumpărat locuri în anul 1819.

Socotelile iratului casei podurilor în curgere de un an întreg, precum mai jos se arată.

	Taleri	Bani
De la veniturile podurilor ce sunt sciute, precum s'au urmat până acum, au să se răspundă la sciutele soroce	25.000	—
De la Casa leflor cu poprire la câte 2 parale de leu din lefile ce se va coprinde în catastihul fieș-căreia diminiș, bez la lefile cele scădute ori mai mult sôu mai puțin, după alcătuirea ce se face la fieș-care catastih.		

Diminia lui Decembrie ot lét 1819 și Ianuar 1820, însă :

	Taleri	Bani
210.985 — suma catastișelor acestor două luni.		
58.010 — se scad.		
	<u>Taleri</u>	
	7.000	cinstitul Divan Efendist.
	36.920	Dumnélui Baș-beșli-agasi i ogeacurile și pandurii.
	6.710	zabișii județelor.
	7.380	lefile Craiovei.
	<u>58.010</u>	
152.975 — rămân ; cariș socotindu-se câte două parale la leu fac banii ce împotrivă se arată și urméză a se da aceșii bani la casa podurilor la sfârșitul lui Ianuarie	7.648	90
152.975 — diminia lui Februarie și Martie, asemenea la sfârșitul lui Februarie	7.648	90
152.975 — diminia lui Aprilie și Maiu ipac la sfârșitul lunei lui Maiu	7.648	90
152.975 — diminia lui Iunie și Iulie la sfârșitul lui Iulie	7.648	90
152.975 — diminia lui August și Septembrie	7.648	90
152.975 — diminia lui Octombrie și Noembrie	7.648	90
<u>917.850</u> —	<u>45.926</u>	<u>60</u>

De la Vistierie pêntru poprirea de câte 2 parale la leu de la avaturile și de la simbriile Dumnélor ispravnicilor și a sameșilor din 12 județe, bez la ceș ce se scad.

36.100 — pe Decembrie și Ianuarie.	9.700	avaturile Vistieriei.
	37.400	simbriile ispravnicilor i a sameșilor.
	<u>47.100</u>	
	11.000	se scad ceș ce analoghiesc la județele ot preste Olt.
	36.100	rămân, la cariș socotindu se câte 2 parale, urméză a se răspunde în Decembrie
36.100 — pe Februarie și Martie, în Februarie	1.805	—
36.100 — pe Aprilie și Maiu, în Aprilie	1.805	—

Curățirea stradelor. Se menține sub Al. Suțul dispozițiunile anterioare relative la obligațiunea prăvăliașilor de a mătura înaintea pră-

36.100 —	pe Iunie și Iulie, în Iunie	1.805 —	
36.100 —	pe August și Septembrie, în August	1.805 —	
<u>36.100 —</u>	pe Octombrie și Noembrie, în Octombrie	<u>1.805 —</u>	
216.600 —		10.830 —	10.830 —

De la 600 scutelnici, însă :

300 din podarî și ludele birnicilor	81.722 60
și 300 din cei ce se vor da din suma scutelnicilor celor după cărți, socotindu-se fieș-care po talerî 80 pe an, însă la Februarie lét 1820 câștiul întêi	24.000 —
la August, câștiul al doilea	24.000 — 48.000 60

Socotéla veniturilor podurilor Craiovei ipac în curgere de un an întreg :
Din lefile Craiovei, însă :

<u>Talerî</u>	<u>Bani</u>	<u>Talerî</u>	<u>Bani</u>
7.380 —	pe Decembrie 1819 și Ianuarie 1820, la carî socotindu-se câte 2 parale la leu, fac banii ce împotrivă se arată și urméză a se da la sfârșitul lui Ianuarie 1820 talerî	369	
7.380 —	pe Februarie și Martie, la sfârșitul lui Martie	369	
7.380 —	pe Aprilie și Maiu, la sfârșitul lui Maiu	369	
7.380 —	pe Iunie și Iulie, la sfârșitul lui Iulie	369	
7.380 —	pe August și Septembrie, la sfârșitul lui Septembrie	369	
<u>7.380 —</u>	pe Octombrie și Noembrie, la sfârșitul lui Noembrie	<u>369</u>	
44.280 —		2.214	2.214 —

Iar acești talerî 2.214 séu câți se vor alege după catastișe în séma lefilor Craiovei, primindu-se la fieș-care soroc, precum se arată mai sus de către Dumnélu Caimacamul Craiovei, se vor da în osebite sume, adecă cei ce sunt hotărîți de mai nainte pentru iratul dohtorului Craiovei și cei ce vor rămănea la Epitropiî podurilor, ce se vor orânduî prin osebită întocmire.

Din iraturile ispravnicilor și a sameșilor de la acele 5 județe ot preste Olt, care poprindu-se de către Vistierie pe fieș-care séma, se vor da prin orânduială de la judeșul Doljului din banii dajnicilor în primirea Epitropilor la podurile de acolo :

11.000 talerî	pe Decembrie 1819 și Ianuarie 1820, socotindu-se câte 2 parale la leu, fac banii dimpotrivă și se vor da cu orânduială, însă :	
11.000 >	pe Februarie și Martie 1820, în Februarie	550
11.000 >	pe Aprilie și Maiu, în Aprilie	550
11.000 >	pe Iunie și Iulie, în Iunie	550
11.000 >	pe August și Septembrie, în August	550
<u>11.000 ></u>	pe Octombrie și Noembrie, în Octombrie	<u>550</u>

66.000 talerî		3.300	<u>3.300 —</u>
			5514 —

văliei și a casei și a ridica noroiul. Se pare că aceste dispozițiuni căduseră în desuetudine, de aceea A. Suțul le reînnoește în Iulie 1820.

Prósfinția ta părinte Mitropolit al Ungrovlahiei chir Dionisie, iubitorule de Dumnezeu, sfinția ta episcopule al Buzăului chir Gherasie, și Dumnévóstră cinstiți și credincioși veliților boeri ai Divanului Domniei mele halea și mazilii, din césul ce dumnezeésca pronie ne-aú aședat în scaunul otcármuirei aceștii de Dumnezeu păzite țeri, socotind pe toți supuși noștri, ca un amanet incredintat sub a noastră chivernisire, tot cugetul nostru l-am întins cu libov părintesc spre cele ce privesc la întocmirea celor folositoare și pricinuitoare de obștească bună petrecere, și dintr'acel ceas și până acum, privind la multe obștești lucruri, și vedându-le că din pricina trecutelor vremi, au ajuns la dărăpănare, n'am trecut cu vederea nici un fel de mijloc, a nu'l pune în lucrare spre îndreptarea lor, ci din cât ne-aú slobodit și pe noi vremea până acum, s'aú cunoscut în faptă dmnésca noastră pornire și silință, ce cu dinadinsul am pus a le aduce în stare bună, cu mulțămirea, credincioșilor noștri supuși, dar fiind-că într'acele obștești trebuințe una este și madeaoa polurilor, de aici din orașul scaunului Domniei mele Bucuresci, cari poduri, este de toți vedut cât sunt de trebuinciose, atât locuitorilor orașului acestu.a, cât și țeranilor de prin județe, ce neconțin vin aici, aducând cele trebuinciose de hrană și imbelșugarea obștiei, adecă sunt mijlocul împărțirii și orașanilor între dênșii, și țeranilor cu orașanii, și iarăși de toți este vedut la ce sture se află acum aceste poduri, în cât cu anevoie se póte iconomisi dregerea lor, nu este îndoială, că la această obștească mare trebuință, se cuvine a se împreuna și obștescul Dumnévóstră bun cuget, a se face fără perdere de vreme o bună chibzuire, spre găsirea mijlocului celui inlesnitor la o bună întocmire, spre a-și avea acest obștesc folos de a pururea ființa sa. Drept aceea, cunoscută fiind Domniei mele râvna, ce cu hierbințelă aveți la cele folositoare patriei, poruncim, ca adunându-vé cu toții la un loc, mai întâiu să citiți cu luare aminte această anafora ce ne-aú dat Dumnélor boerii Efori ai podurilor, după aceea, să faceți obșteasca chibzuire, cu osebită protimie, însuflețită de dreptatea patriei, ca să găsiți mai întâu, care sunt acele mijloce prin care să se poprască de acum înainte lungimea și lățimea orașului Bucurescilor, (de vreme ce cu slobodă întinderea orașului în lung și în lat, fără poprire, sporindu-se și podurile, nu se mai pot iconomisi nici cu facerea, nici dregerea) și ca ce ómenii să fie sloboda se mai primi adăogându-se cu locuință, și cu binale înăuntru în cel de acum coprins al orașului? și al doilea, să chibzuiți și un iratindestulat și potrivit, cu trebuința ce arată Dumnélor boerii Efori, printr'această osebită anafora, pentru facerea podurilor, care irat să fie a pururea temeinic, ca și podurile să-și aibă tot-dôuna ființa lor temeinică, și de toate pe larg cu bună pliroforie să arătați Domniei mele în scris, tolco pisah gpd.—1819. Octombrie 26.

(pecetea gpd.)

Vel logofët.

Cod. XCVI, pag. 98.

Prima Hartă a Bucurescilor.

Cunoscem hărțile făcute a Bucurescilor și Iașilor, în secolul XVIII-a* la ocasiunea ocupării Bucurescilor de către Ducele Coburg, după învingerea

La acéstaşi ocaziune obligă pe precupeţi, cari vînd fructe de-alungul stradelor, să ridice cojile de pepeni, etc. aruncate de cumpărătorii de la ei¹.

Domnitorului N. Mavrogheni la judeţul Râmnicul-Sărat, geniul oştirei Austriace ridică planul Bucureşilor. Veđi harta Bucureşilor din opera lui Sultzer. Veđi tomul III din istoria noastră.

Carte a venitului podului Falaştoacă

Zemle Vlahiscoe. — Find-că venitul podului Călugăreni i Falaştoacă, din sud Vlaşca, care este venit al podurilor. pe acest următor an cu lét 1820, s'aú vëndut s'aú dat dar acéstă domnésca nótră carte numitului cumpărător, care să aibă volnicie a lua venitul de la aceste poduri, cari aú fost obicînit, iusă de car orí cu boi saú cu cai, va fi încárcat de orí-ce material şi povară, va fi de jug şase bani, de car deşert, de jug trei bani, de la vitele de boi, de vaci şf bivoli şi catări, ce sunt pentru neguţatorie, câte doi bani, de la chirigiil cei ce aduc mărfuri, impovărăţi de negoţ şi sunt chirigii, cari unul are trei şi patru cai, saú mai puţin saú mai mulţi, aceştia de fieş-care cal împovărat să dee câte o para, iar mai mult să nu se îndrăznésă a lua nici a face supărare şi la alţii care nu este rânduít de a lua, că straşnic se va pedepsi. De care poruncim Domnia mea, şi Dumnévóstră ispravnicilor, să fiţi cu privighere, a nu face şi orânduítul acesta urmări împotrivă, că veţi fi răspundători, i saam receh gpd. — 1896 Februarie 1.

Cod. XCVIII, pag. 231.

1. *Pitac ca să cureţe podul fieş-care prăvăliaş dinaintea prăvăliei.*

În Alexantru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cinstite şi credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta biv vel Bane¹ epistatulo al Spătăriei, şi in anul trecut s'aú fost dat porunca Domniei mele ca zabişii poliţiei să aibă datornică îngrijire pentru podurile din tot oraşul a fi apururea măturate, curăţite şi îngrijite de orí ce fel de murdalăc, şi îndatorându-se prăvăliaşii, şi cei ce locuesc cu casele lor pe marginea podurilor, a mătura şi a curăţi necontenit fieş-care înaintea prăvăliei şi casei lor, acum vedënd şi Domnia mea, că acóstă trebuinciosă îngrijire s'aú trecut cu vederea, în cât aú şi contenit cu totul, căci nu numai prăvăliaşii şi cei cu casele lor după marginea podului nu'şi curăţese dinaintea lor, ci şi precupeţii ce'şi fac alişverişul pe dinaintea prăvăliilor, i caselor, i la alte locuri pe lîngă zid coprinđend câte o bucată de loc, işi pun pepeni şi alte felurimi de ale mîncărei, de vind la norod, şi cei mai mulţi din prostime, cumpărând şi mîncând acoale în loc, lasă cojile de pepene şi de alte necurăţenii, fără a îngrijii vëndătorii să le rădice, curăţand locul. De aceea dar, straşnic poruncim Domnia mea, să se întemeze de iznóvă cu dinadinsul, nizamul acesta, dând Dumnéta poruncă în tot semptul Spătăriei, prin zapcii, ca să se măture şi să se grijésă adesea podurile, şi acei precupeţi ce'şi fac alişverişul pe de marginea podului,

Curățirea zăpezei în timpul iernei, și mai ales tăierea gheței după strade, din cauza căreia se răstornă butcele, caretele și carele, și se vatămă dobitocele, se face prin Spătarul, Aga și Vornicul politiei, cu care și cu ómenii de bellic. Pe cât timp zăpada e posibilă pentru ámblat cu trásurile, Domnitorul ordonă numai astuparea găurilor făcute în zăpadă, cu altă zăpadă ¹.

să li se poruncescă strașnic, a rădica calabalăcul ce se face din cele ce vînd, și să curățescă neconținut, dându-li-se de scire, că de nu vor urma acesta, se vor popri negreșit de acel alișveriş al lor, tolco pisah gpd.—1820, Iulie 29.

(pecetea gpd)

vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 169.

1. *Pitac pentru tăerea zăpezei de pe poduri, către Dumnélui vel Spătarul și vel Agă, și către vel Vornic al politiei.*

Cinstiți și credincioșii boerilor ai Domniei mele, Dumnéta vel Spătare și Dumnéta vel Agă, din pricina topirei zăpezei, făcându-se găuri nesuferite și dese pe toate ulițele politiei, se pricinuesce primejdie trecătorilor cu răsturnări, cu stricare de bucci, carete, cară și altele, cum și vătămarea dobitoacelor, acesta fiind învederată, nu trebuiesc a se prelungi curățirea podurilor nici măcar o di; de aceea dar, dându-se Domnesca noastră poruncă către Dumnélui vel Vornicu al politiei, a strînge fără zăbavă trebuincioșele cară pentru căratul zăpezei afară, poruncim Domnia mea, ca și Dumnévóstră, unindu-vé cu Dumnélui vel Vornicu al politiei, să vé puneți totă silința, cu ómenii de ajutor, în din destul, orânduind și din partea Dumnévóstră epistați, vrednici a sta asupra acestui lucru napristan, ca în două zile, mult în trei, să se curețe negreșit toate podurile, tolco pisah gpd.—1820, Ianuarie 12.

Cod. XCVI, pag. 117.

Asemenea pitac s'au făcut și către Dumnélui vel Vornicu al politiei tot pentru această pricină, pentru zăpadă.

Pitac pentru rădicarea zăpezei

Iă Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta vel Spătare și epistatule al Agiei, fiind-că zăpada ce se află pe poduri, din pricină că nu este potrivită, s'au făcut găuri și praguri, și dintr'acésta se face zătîcnire la ámblet, de aceea poruncim Dumitale, să orânduiescî zapcii în tot semptul Agiei, ca precum s'au urmat alte ori, când s'au întemplat zăpada, să pue și acum pe aceia care sunt datorii a îndrepta zătîcnirea acestui ámblet, astupându-se găurile tot cu zăpadă, iar pragurile să se taie, ca să fie fața podului dréptă, tolco pisah gpd. — 1820 Ianuarie 6.

(pecetea gpd.)

Cod. XCVI, pag. 115.

Asemenea s'au făcut și către Dumnélui vel Spătaru.

În strada Pescăriei-Vechi, în 1819 s'aŭ pricinuit înneacăciunii prin curțile Caselor, din cauză că pescarii spălau cu multă apă, pescele

Pitac la vel Spătarul pentra a fi îngrijitor, dimpreună cu Eforiș podurilor, după coprinlerea obșteștii anafora, trimițându-i-se și copie după anafora spre a se pliroforisi

Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta biv vel Bane Grigorie Brâncovene. epistatule al Spătăriei, pentru câte obștești folosuri s'aŭ chibzuit, și cu Domnia noastră pecete s'aŭ întarit, ca să se puie în lucrare și apururea sa se păzescă, într'acest de Dumnezei păzit oraș, al Scaunului Domniei mele București, cu lărgimea, adecă și curățirea atât a ulițelor înlănntru în oraș, cât și a drumurilor împrejurul orașului i alte obștești trobuințe, vei lua Dumnéta plirofor.e, din alăturata copie, după obșteșca anafora, ci fiind și Dumnéta, însărcinat cu îngrijirea tuturor acestor, dimpreună cu Dumnélor boerii efori ai podurilor i cu Dumnéluși vel Agă, poruncim Domnia mea, ca să ți puși totă silința, cu osîrdie, spre a se pune lóte în lucrare fără cusur, și a se păzi cu totă strășnicia în bună orânduială, tolco pisah gpd. — 1820, Iunie 22.

(pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 160.

Asemenea pitac s'aŭ făcut și către Agă.

Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta vel Vornice al politiei, fiind-că după perierghia ce am avut Domnia mea, încunjurându-ne în vre-o câte-va rânduri, prin politia Bucurescilor, am vădūt, că prin multe mahalale pre unde nu se află poduri, sunt batacuri, care de nu se va face îngrijire, de a se astupa, de acum urméză ca să nu mai pótă trece nimeni pe acolo, după ce vor începe ploile și se vor face zlóte și noróe, de aceea dar însărcinăm pe Dumnéta cu acéstă îngrijire și poruncim, să orânduiescă pe zapcișii politiei, ca într'adins să se încunjore a pururea prin ulițele mahalalelor politiei, și unde vor vedea batacuri să îndatoreze pe mahalagișii politiei, ca acum până este vremea bună, să astupe acele batacuri. negreșit cu tufe și cu pleteri spre a-și avea trecătorii âmbletul cu înlesnire, tolco pisah gpd. — 1819, August 24.

(pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 70.

Asemenea pitac s'au făcut și către vel Spatarul și vel Agă, și să meretisescă și podurile

Zemle Vlahiscoe. — Cinstit și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta vel Vornice al politiei, fiind-că după perierghia ce am avut Domnia mea, încunjurându-ne în vre-o câte-va rânduri, prin politia Bucurescilor, am vădūt că prin multe mahalale pe unde nu se află poduri, sunt batacuri, care de nu

adus de vinđare, cum și din ploii, fiind-că apele acestea n'aveau scurgere de ore-ce unii din mahalagiū aū innălțat curțile lor, cu pământ și gunoiū de nu se mai puteau scurge apele spre Dâmbovița. Domnitorul dispune facerea unui șanț de scurgere, din Pescării pe ulița Cișmelei Seci, până dă în șanțul podului cel mare al podului Târgului de Afară, și acésta în comunicațiune cu șanțul, până la Hanul lui Filăret, adecă unde acum este Teatrul Național. Acest șanț avea să fie adânc de 6 palme domnesci, ba pe alocurea urma să fie adâncit până la 13 palme ¹.

se va face îngrijire și poruncim să orânduiești pe zapcii politiei și unde vor vedea atacuri, să îndămoreze pe mahalagiū politiei, că acum până este vreme, să astupe acele atacuri, negreșit, cu tufe și cu pletor, spre a'și avea trecătorii âmbletul cu înlesnire, pentru care porucim Dumitale vel Spătare, ca pentru câți din mahalagiū se vor arêta, cu împotrivire, să se deo Dumnôlui Vornicului cuviosul ajutor, tolco pisah gpd. — 1819 Septembre 13.

(pecetea gospod.)

Vel Logofêt.

Cod. XCVI, pag. 77.

1. *Io Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.*

După arêtarea ce ne fac Dumnêlor veliții vornici printr'acéstă anafora, primită fiind Domniei raele, chibzuirea Dumnêlor, poruncim să se facă urmare întocmai precum mai jos se coprinde.—1820, Februarie 17.

(pecetea g-pd)

vel Logofêt.

Cod. XCV, pag. 827.

Prea Inălțate Dómne.

După luminată porunca Măriei tale, de la acéstă alatrată jalbă, am mers înșine la fața locului, și intrând prin curțile nora din jălutorii, am vêdut că unii pătinesc foarte răi de innecăciune, și făcând cercetare ne-am pliroforisit, că acéstă innecăciune nu se pricinuesce de alt, decât numai din ploii și din spălătura pescelui ce se varsă în pescării, cum și din pricina unora din mahalagiū ce aū innălțat Curțile lor cu pământ și gunoiū, a'și poprit cursul apei ce l avea din vechime, de se scurgea la Dâmbovița, pe lângă Casele rēposatului paharnic Nicolae, și de aceea pătinesc câți-va din mahalagiū pentru care făcând chibzuire, am socotit, să se facă loc acei scursuri din pescării, pe nlița Cișmele Seci, și să deo în șanțul podului celui mare al Târgului de Afară, spre a se scurge șanțul în Dâmbovița, fiind mai cu înlesnire, și să se astupe gura șanțului mahalalei Vergului în drept chir Teodosie Vrana, a nu trece apa de-a curmezișul șanțului celui mare, ca să mērgă iar pe unde face innecăciune, de pătinesc jălutorii aceste supērați, și pentru că urma trebuința a ne pliroforisi în ce chip trebuie să se adânceze șanțul podului celui mare, spre a-și avea apa repediciunea spre Dâmbovița, am făcut pitac către suiulgi-bașa a merge la fața locului să facă cercare, și ne-aū trimis în scris de urmarea înlesnirii ce a

La 15 Maiu 1819, Divanul, provocat de anaforoa Vornicului obștirilor, se ocupă de cestiunea lărgimei stradelor. Din vechime «aū fost canonisit ca tôte podurile să fie *largi de 4 stânjeni, ca să pôta ámbla carele fără a se imbulzi și a se isbi unul de altul*». Acéstă regulă nu s'a păzit și s'aū impresurat și strimat stradele «nu numai cu binalele.... ci coprind tot din lumina (stradei) și cu scări, cu streșini și cu tărăbi, in cât pe alocurea n'aū rămas strada nici de 3 stânjeni. Divanul amintesce, că la 1804, in urma incendiului, Constantin Vodă Ipsilante a hotărit ca tarabele și ciacmalele să lipsescă. Apoi la 1817 Caragea a reinit acea măsură, ordonând ca inșii Marii Vornici să constate la fața locului, și Aga să le taie acele ciacmale, tarabe și streșini ce incalcă strada. Totuși nu s'a realizat nici de astă dată ordinul și continuă a se mai face și acum nouă incălcări asupra luminei stradei. «Deci, fiind-că lățimea podurilor din vechime este canonisită ca să fie de 4 stânjeni, măsurați cu stârjenul cherestelei.... găsim cu cale, să fie luminată porunca Măriei tale către Dumnélui vel Vornic Iordache Goleescu, a se însărcina cu îngrijirea acésta a ulițelor, nu ca un Vornic al obștirilor, ci pe obrazul Dumnélui s'o aibă totdeauna și la ulițele tîrgului să înergă cu Dumnélui vel Agă, iar la ulițele mahalalelor, cu Dumnélui vel Spătar și să taie ori-ce tarabă, scară, incălcând lumina stradei, ori a cui ar fi casa ori prăvălia». Iar ciacmalele și streșinile... să nu se taie până cât va sta binaoa in ființă, iar când se va strica, să nu aibă voie a mai face nici una din aceste asupra podului. Acésta să se vestescă tuturor de obște prin pristav. Mai cere

făcut, prin care arată, că mergend la mahalaua Steli, și făcend cercare dișe, că trebuință este a se sîpa șanțul podului Tîrgului de Afară, încependu-se din Pescărie până la Hanul lui Filaret, de 6 palme domnesci adâncime, care sunt stânjină 104, și de acolo până la Hanul Papazoglu, să se adânceze de 13 palme domnesci pentru repeđitul apei, acéstă adâncime este de stânjină 64 lungime; apoi urmază a se astupa gura șanțului de sub podul care merge spre mahalaoa Steli, care cercare a suiulgi-bașei vędendu-o și puindu-o in lucrare, cu acest mijloc se pôte vindeca acea inneeaciune, adecă spre a merge tôte scurgerile apelor pe șanțul cel mare in Dâmbovița, cu adâncimea șanțului ce arată suiulgi-bașa că este trebuință a se face. Deci, după chibzuirea ce am făcut, și după cercarea și măsurătorea suiulgi-bașei, fiind mai cu înlesnire de a se vindeca acéstă inneeaciune ce vine din ploi și din scursura pescăriilor, spre a-și face apa scurgere cu înlesnire, găsim cu cale, cu luminată porunca Măriei tale, de va fi șanțul astupat la vre-un loc, să se destupe cu cheltuiala Casei podurilor, iar adâncimea ce urmază a face pentru scurgerea și repeđiciunea apoi, să se facă cu cheltuiala jăluitorilor, cei cari pătimesc acéstă inneeaciune, iar hotărîrea rămăne la Măria ta.—1819, Noembrie 30.

Istrate Crețulescu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Iordache Goleescu vel Vornic.

Divanul, ca la streșinile actuale să fie obligați proprietarii a pune sghia-burii «și la capul sghiabului cel povărnit să puie țurlăe spre a curge apa pe locul lui, iar nu în pod. Așijderea și copăile cu pâne, i zarzavatură, i pepeni, i castraveți și altele de al-de-aceste, să nu aibă nimeni voie a le pune pe pod, nici bărbierii, nici boiangiții să nu verse lături pe pod,» cum și scaunele de carne să le aibă măcelarii la sempturile cele știute, dar să nu fie volnici nici pământeni, nici sudiiții ai scaunelor cinstitelor consulatură a le aședa în lumina podului, ci înlăuntrul locului său a prăvălicii ce are.

Pentru lărgimea și îndreptarea ulițelor, pe unde vor fi strimto-rate și vor fi mai înguste decât stânjeni 4, de vor fi acolo de spre amândouă părțile, binale de zid temeinică, să arete Dumnélui Vornicului Golescu, împreună cu Dumnélor zabiții poliției Măriei tale, prin anafora, ca să se dea cuviinciosul nizam... iar de vor fi case próste său uluce și garduri despre o parte a uliței și spre ceea-l-altă parte bina de zid temeinică, să se taie dintr'acea casă próstă i uluce și garduri, spre a se lărgi ulița până la 4 stânjeni. Locul luat pe jumătate, să'l păgubescă cel cu proprietatea și jumătate să'l plătescă binaoa de zid de peste drum, *pe cât se va prețui*. Iar unde nu sunt binale de zid nici de o parte a stradei, ci case próste său ingrădire, acolo să se despăgubescă ulița de locul său, de către ambii vecini. Când cine-va va voi să zidescă bina nouă de zid, împotriva alteea tot de zid, va fi dator să lase din locul său stânjenii necesari la împlinirea celor 4 stânjeni ai stradei. Sa se o done lui Mai-mare-Bașa să vestescă pre dulgheri și zidari, «că veri-cine, de ori-ce tréptă va fi, îi va tocmi a face vre-o bina, să nu se cuteze a pune temelia, până nu vor merge aceștia la Mai-mare-Bașa să-i spuie, și el să dea de scire Dumnélui Vornicu Golescu, ca să mērgă însuși Dumnélui Vornicului la fața locului, să mēsoare fața podului și a uliței de 4 stânjeni. Orice construcțiune făcută fără acéstă rinduială va fi dărâmata. C l ce va urma împotrivă, va da și straf la Cutia milosteniei taleri 100. După un an de la darea acestui nizam să se rinduiască doi boeri de starea I-a, «ca să cerceteze prin chiar vederea Dumnélor, de s'aũ făcut urmare întocmai după acest nizam».

Mai este însărcinat Vornicul Golescu «să ingrijescă și pentru drumurile cele de afară dimprejurul Bucurescilor, spre a nu îngădui să le strimtozeze unii alții, cu ingrădiri, ori cu șanțuri, ori cu alte nămeștii, ci ca nisce drumuri ce sunt din afară de politie, să fie largi peste 20 de stânjeni. Proprietarii de pe aceste drumuri (în vii, grădini etc.) să fie obligați a drege drumurile în fața locului lor. La capetele podurilor orașului să chibzuesce a se face un fel de *piață* să

rămână loc liber pentru carele ce vin încărcate cu cele trebuincioase oraşului. Să oprască întinderea oraşului cu case noue peste hotarele «ce se vor pune împrejurul Bucurescilor», că sunt în mahalale destule locuri pustii.

Vornicul Golescu să mai aibă grija, ca cât va fi prin putinţă, să îndrepteze toate drumurile şi podurile, şi prin mahalale, cu *linii drepte*, iar nu să rămână drumurile *incolţurate* şi de tot strimbe, cum se află acum. Asemenea să fie oprită tăierea de vite mari, ori mici, pe cele 4 poduri domnesci, ci să le taie afară, unde nu aduce putore şi stricăciune vieţii omenesci ¹.

Al. Suţu aprobă în parte propunerile, iar pe Vornicul Golescu îl dă numai ca ajutor pe lângă boerii Efori, ai Casei podurilor cari ei rămân principalmente însărcinaţi cu executarea nizamului ².

Relativ la deschiderea de strade şi căi de comunicaţiune, dăm la anexa ³, un act din 20 Aprilie 1819. În interesul «*tămăduirei de noroaie*»

1. 1819 Mai 15 *semnaţi*: Sevast Dionisie al Ugrovlahiei, Iosif Argeşiu, Constandie Buzău, Greg. Băncoveanu, C. Creţulescu, Gr. Ghyca, Barbu Văcărescu, Istr. Creţulescu, C. Bălăcănu, G. Filipescu vel Logofăt, C. Caliarchi vel Vornic, Alexandru Filipescu vel Logofăt.

2. 1820, Iunie 22.—Cod. C, pag. 117.

3. *Io Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahisroe.*

Primită fiindu-ne această anafora a Dumnélor boerilor, ce au fost orânduiţi asupra priciniei, o întărim Domnia mea, şi poruncim Dumnévóstră cinstiţilor şi credincioşi boerilor ai Domniei mele, vel Vornice al obştirilor şi vel Spatere, ca améndoî împreună, mergând la faţa locului, să faceţi urmare întocmai, precum mai jos se coprinde.—1819, April 20.

(Pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 38.

Prea Înălţate Dómne.

Arétăm Înălţimei tale, că încă din lét 1818, Martie 9, prin întărirea Domnului Ioan Vodă Caragea, la anafora Dumnélor veliţilor boeri, am fost rânduiţi noi slugile Măriei tale, împreună cu Dumnéluî vel Vornicu al obştirilor ce s'au aflat atunci, pentru deschiderea drumurilor şi tămăduirea noróelor pe drumurile ce sunt afară din coprinsul şi hotarele politiei Bucurescilor, printre viile şi pometurile ce şi-au făcut unii alţii pentru desfătarea lor şi spre vătămarea politiei cu strimtorarea drumului şi pricinuirea noróelor, în vreme ce locuri de vii şi de pometurî sunt în destul mai pe departe de politie. De aceea am fost noi orânduiţi cu plirecsuriotita, pe unde vom găsi cu cale să se deschidă drum nou la margine, unde ese din rândul caselor şi al grădinilor, să se pue în lucrare, tăindu-se case, vii, pometurî şi orî-ce garduri vor cădea în linia drumului nou, ca să nu stea politia Bucurescilor muha-

pe drumurile ce sunt afară din coprinsul și hotarele politiei Bucurescilor, pentru viile și pometurile ce și-au făcut unii-alții, pentru desfătarea lor, și spre vătămarea politiei cu strimtorarea drumului și pricinuirea noroaelor», încă de pe timpul lui Caragea, a fost numită o comisiune din Grigore Ghica Ban, Barbu Văcărescu vel Vistier, și Vornicul Constantin Bălăceanu Aceasta, la 15 Aprilie 1819, raporteză lui Al. Suțu, că la capul podului Calicilor, au lăsat drumul a fi în lărgime de 24 stânjeni, și au dat zapis cei cu vii și ingrădituri pe acolo, că nu vor încălca asupra lărgimei acelei strade. Pe acolo comisiunea au tăiat ingrădituri. Pentru podul Mogoșoăi încă au deschis un drum prin grădini «spre mâna dreaptă», unde iarăși cu înlesnire ese și intră norodul în politie, fără de a pătimi». Acum Comisiunea a aflat că s'au făcut încălcări asupra calei Craiovei, de aceea cer ca Vodă să delege pre vel Vornicul al Obștirilor, să meargă la amândouă

serea, din pricina noroaelor, după care am apucat de am făcut urmare numai la capul podului Calicilor spre drumul Craiovei: până unde ese din rândul caselor și al ingrădișurilor, am lăsat drumul a fi intru lărgime de 24 stânjeni; au dat și zapis cei ce își au viile și ingrădișurile pe moșia monastirei Radului Vodă, că apururea în veci vor păzi să fie ulița într'acastă măsură de stânjeni și cu îngrijirea drumului, astupând atacile cu a lor ostenolă, dar mai încôce spre politie pe moșia Sfintei Mitropolii, fiind patru cincî ingrădișuri cu oreși-ce pomî, unde este locul mai nalt și adevărindu-ne că aî fost și casa postiei gospod acolo, am deschis drumul cu tăerea gardurilor, spre înlesnirea locuitorilor, ce es și intră în politie cu cele trebuincioase, făcând și pod peste un loc în dreptul aceluî drum, ce am deschis, și s'au urmat până acum trecerea norodului cu înlesnire, cum și la podul Mogoșoăi asemenea am deschis un drum prin grădini spre mâna dreaptă, unde iarăși cu înlesnire ese și intră norodul în politie fără de a pătimi; acum, fiind că unii din părtinitoriî drumului Craiovei, din prostime, prin nebăgare de sêmă la ceea-ce s'au făcut cu hotărîre, au început de ingrădesce și strimtoréză ulițele ce s'au găsit cu cale de s'au deschis atunci, și din vreme în vreme cu a lor obrăznicie, pôte să se închiță drumul cu strimtorare ca și mai nainte, și din pricina noroaelor făcându-se atacuri, iarăși se pricinuesce polit ei Bucurescilor muhaserea, a uu putea locuitoriî să iasă și să vie cu cele trebuincioase politiei. Pe aceea dar găsim cu cale, să fie luminată porunca Înălțimeî tale, către Dumneului vel Vornicu al obștirilor, să meargă la amândouă capurile de poduri și ori unde va găsi ingrădit mai mult peste ceea-ce am lăsat atunci drumul, să deschidă cu tăere de gard la acele sempturi, și cu hotărîre către acei ce se vor mai întinde de acun înainte mai mult, peste ceea-ce s'au lăsat drumul, să i se taie tôte namestiile ce-i va mai rămânea la acel loc, rămîind virane intru trecerea obștieî, pentru care spre pliroforie, alăturăm și cei de atunci anafora, cu întărîrea Domnului Ioan Vodă Caragea, iar hotărîrea rămânea a se face de Măria ta.—1819, Aprilie 15.

Grigorie Ghica Ban, Barbu Văcărescu vel Vistier, Constantin Bălăceanu Vornic.

capurile de poduri, «și ori unde va găsi îngrădit mai mult peste ceea ce Comisiunea a lăsat *atunci* drumul, să deschidă cu tăiere de gard la acele sempturi.

Cu referința la o piață în oraș, aflăm următorul act din 12 Martie 1819 :

Cartea locului curței gospod. cei vechi, de la porța de sus.

Zemle Vlahiscoe.—Fiind-că la locul unde au fost porța din sus a Curței domnesci cei vechi, în răspântia dintre trei poduri mari, s'au aflat o bucată de loc domnesc deschis slobod, a căruia loc periferic din poruncă domnescă, măsurându-se au eșit despre foisorul lui Hagi Teodosie, stânjină 3, palme 4, i despre cafeneana lui Altântop, stânjină 5, palme 5, i pe față pe lângă podul cel mare al lui Șerban-Vodă, stânjină 4, palme 6, care acosta bucată de loc este hărăzită prin sineturi domnesci ot lét 1804, Iulie 24, și ot lét 1814, Maiu 12, care le vedum și Domnia mea, adecă nu numai celor ce se afla alături cu locul acesta, ci și câți sunt vecini împrejurul acestui loc, și celor din împotriva de peste poduri, dându-le sinet domnesc la mâinile tuturor acestor împrejurași, ca să fie bucată acosta de loc a lor, ohavnică și nestrămutată în veci, fără de a fi volnic nimeni după vreme, a face vie-o bina pe deusul, ce sa fie apururea deșchis și slobod. Drept aceea dar, și Domnia mea, înnoim și întărim acosta, ca sa se puzescă întocmai și nestrămutat în veci, precum se coprinde mai sus, i saam rechei gpd. — 1819, Martie 12.

(Pecetea gospod.)

vel Logofăt.

Cod. XCIII, fila 18.

Bucurescii tind a se transforma, prin dărimarea de ziduri din jurul monastirilor, seaș prin deschiderea de uși, în asemenea ziduri. In 22 Aprilie, 1820, Domnitorul opresce spargerea zidului Sfintului Ion :

Pitac către Așa a popri pe lucrătorii ce sparg zidul Sf. Ioan.

Zemle Vlahiscoe. — Cinstit și credincios boerale Domniei mele, Dumneța vel Agă, am vedut arătarea ce ne faci prin anafora, pentru spargerea zidului monastirei Sf. Ioan, ca să se facă prăvalii în fața podului, din care spargere slăbindu-se zidul, pôte să aducă primejdie de mörte, surpându-se, atât celor din lăuntru, cât și celor de afară, adecă trecetorilor pe pod, de care poruncim Dumitale, sa popreșci negreșit pe cei ce lucrază și sparge la acel zid, îndată ce vei prinii acest domnesc al nostru pitac, până când vom da porunca Domniei mele, asupra aceștii priciu, tolco pisali gpd. — 1820 Aprilie 22.

Cod. XCVI, pag. 144.

Istoria Românilor de V. A. Urechii.

SECOLUL XIX. TOM. XII.—20

O lună mai apoi, măsura devine mai generală. Vădând că se sparge și zidul ce pe la alte monastiri, Domnitorul dă o nouă hotărîre în această privință, în 25 Maiu 1820 ¹.

1. *În Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodâr. Zemle Vlahiscoe.*

Cu cale și primită fiind Domniei mele, această anafora a Dumnélor velilor boerî, poruncim Dumitale vel Agă, să faci urmare întocmai precum mai jos se coprinde. — 1820 Maiu 25.

(Pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

Cod. XCV, pag. 635.

Prea Înălțate Dómne,

Dumnéluî vel Agă, prin anafora de la 17 ale trecutului Aprilie, aî arătât Măriei tale, că unele din monastiri, ce se află din lăuntru tîrgului, aî început a sparge zidurile cele din afară, după marginea podului, cu care nu puțină slăbiciune aduc puterei zidului, din care este îndestul rău și vătămătore primejdie, precum și egumenul monastirei Sfintului Ioan, acum de curând, aî spart zidul cel despre hanul Zlătarilor și aî făcut fețe de prăvălii, slăbindu-se forțe, pentru că și cu lovirele spargerei, smintindu-se și cu spargerea împuținându-se puterea, ce ținea greutatea mărimii zidului, ce aî rămas în sus, care are multă greutate, ferescă Dumneșei, pôte să cađă și să pricinuiască primejdie de mörte, celor din năuntru, fără înđoială, dar pôte și trecătorilor, de afară, fiind pod mare, pe unde urdină mulțime de norod, la care anafora, ni se poruncese de către Măria ta, ca vădând arătarea Dumnéluî vel Agă, să facem cuviincioasă cercetare și chibzuire asupra pricinei, și să arătăm Măriei tale, în scris prin anafora; următorî fiind lunatei porunci, am trimes pe arhitecton Harz i pe mai mare bașa, ce este și staroste, dimpreună cu căți-va epitropî, isnafului la numita monastire, să vadă cu bună luare aminte pretutindenea, atât greutatea zidului de sus, cât și spargerile ce s'aî făcut jos și să chibzuiască cu înțreaga socotință, de pôte sta acea greutate de sus, fără primejdie de căđut, mai vîrtos la întemplantarea de cutremur și ne-aî făcut arătare în scris, că pe dinlăuntru hanului aî stricat stâlpi, aî dărâmat și bolțile ce eraî deasupra și aî făcut ziduri de iznóvă podind cu grinđi și că din partea hanului, fața dinlăuntru, nu are nici o frică de primejdie, iar despre fața podului, unde aî tăiat zidul de aî aședat ușile și ferestrelor și aî tăiat și angururile de la bolți, este mare primejdie, pentru că orî de cutremur, seaî când trec care încărcate, durduindu-se, pôte ca să fie primejdie de a cădea bolțile și zidul avînd mare greutate, căci aî tăiat puterea bolților și a zidului; apoi am mers și înșine noi toți dimpreună cu Preaosfinția sa părintele mitropolit și cu Dumnéluî vel Agă, la numitul han al monastirei, de ne-am uitat pe dinlăuntru și pe din afară și ne aratară prin chiar vederea noastră numiții mai sus, că vătămarea ce s'aî făcut, cu slăbirea de jos a arcalei zidului, și cu stricarea stâlpilor de la bolțile din odăile despre pod, este primejdiosă, pentru care ne arată Mai-mare-Bașa, că vădând această vătămare, după datorie și în puterea hrisovului domnesc, aî mers de aî dis atât lucrătorilor, cât și celor ce'i pușese să lucreze, ca să poprască din lucru, si n'aî vrut să înțelégă, apoi aî

Piața de la Biserica Sfântul Anton, a dat loc unor reclamațiuni de la negruțatori ambulanti, că cei cu magazine pe margine, și preoții de la Biserică le cer chirie pentru că ocupă un loc în piață, pentru vinderea mărfii lor.

Al. Suțu pune să se măsore piața și să se facă cartă ei, și în loc de a reda acésta piață micului negoț, el,—*histoire du troisième laron* îl dăruiesce lui Manolache Arghiro-pulo biv vel Spătar, epistatul Agiei¹!

mers la Dumnélui vel Agă, de i-au spus și Dumnélui, făcând arătare Măriei tale, aș trimes egumenului monastirei, luminat pitacul Măriei tale, poruncitor să stea din lucru, și n'au conținut. Deci, pentru ca să nu se întemple primejdie, ferescă Dumneșeu, de omor de ómenii, găsim cu cale să fie luminată porunca Măriei tale, către Dumnélui vel Agă, ca să îndatoreze pe egumenul monastirei, rânduiind asupra'i și zapcii harnic, spre a surpa tóte bolțile odăilor și a ușura și greutatea zidului arcalei, de deasupra, iar hotărârea cea desăvârșită, rămâne a se face de către Măria ta. — 1820, Maiu 7.

Al Ungrovlahiei Dionisie. Ba-bu Văcărescu vel Ban, Istrate Crețulescu vel Vornic, Costache Samurcaș vel Vornic, Gheorghe Filipescu, Iordache Goleșcu vel Vornic, Nestor logofăt.

1. Iă Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar.

Precupeții ce ai tărăbile lor pe loc domnesc, în dreptul lui Babic Brutarul, prin jalbă către Domnia mea, au făcut arătare, că apururea sunt superați cu numire de chirie și avaturii, une-orii de prăvăliașii ce sunt împrejur, alte-orii de zapcii agiei și alte-orii de preoții bisericeii Sfântului Antonie, care cum póte îi jăfuesce, cerând ca să li se facă cunoscut cine este stăpân? a nu fi superați de mulți. A căroră jalbă orânduindu-o Domnia mea, la Dumnélor veliții dvornici, prin anafora de la trecutul Aprilie 27, fac arătare, că mergând la fața locului, au văduț acest loc ca o piață în mijlocul a trei drumuri, ce merge unul din ulița Bărației spre podul Tergului de Afară, i altul spre ulița Gabrovenilor, și altul din ulița din dosul Șelarilor, spre ulița ce merge în podul cel mare. După acésta, aducând pe stăpânii prăvăliilor, ce cad peste drumurile aceștii piețe, pe cari întrebându'i de au vre-o stăpânire asupra acestui loc, au răspuns, că nici o stăpânire nu au, decât numai chiriașii la cari au prăvăliile închiriate, iau câte o puțină chirie pentru calabalăcurile ce țin nóptea prin prăvăliile lor, cei ce își au tărăbile pe acest loc, precum și preoții de la biserica Sfântului Antonie, cari obiceiuaș de strîngeaș cu cutia milostenie, aducându-se față, au arătat că vre-un privileghiu-séu vre-o dreptate, a lua chirie pentru acea piață nu au, și locul fiind slobod fără nici o robire la nimeni, dic Dumnélor veliții vornici, că nu se cuvine a fi precupeții superați, dar nici sunt volnici a pune tărăbile acolo fără slobodenia stăpânirei. La care anafora, s'au dat porunca Domniei mele către Dumnélor veliții vornici, ca să facă și măsurătoare acei pieți cu stânjinul domnesc, și să aréte Domniei mele în scris, câți stânjini sunt în lungul și latul locului, și prin al doilea anafora de la 19 ale trecutului Iunie, fac arătare, că mergând la fața locului, și mai întéiu alegând acele trei ulițe după acest loc, cu lățimea ce s'au aflat, au rămas locul pieței unde își au precupeții tărăbile, slobod, care loc fiind în loc curat, au pus de 'l-au măsurat

Comunicațiunea externă e înlesnită cu câte-va poduri nouă, ori reinnoite. Așa fu podul pe Milcov încuviințat a se face de Paharnicul Dinu, la moșia sa Rușii lui Hasan ¹.

după orânduială cu stânjin domnesc, făcându-se și hartă, și s'au găsit însă despre miază-noapte, stânjină 42 și jumătate, și despre apus stânjină 4 și palme 3 și jumătate, iar despre miază-zi stânjină 5, și nefiind sub robire la nimeni, domnesc în ființă, se vede și după cum asemenea slobod îl cunosc și stăpânii prăvăliilor ce cad peste drumuri împrejur; de aceea, ca un loc slobod domnesc coprins din trei ulițe domnesce, după volnicia ce au Domniile asupra locurilor domnesce, prin întărirea ce am dat la aceste anaforale, încă de la 4 ale aceștii luni Septembrie, 'l-am hărăzit Domnia mea cinstitului și credincios boerului Domniei mele biv vel Spătaru, epistatul agiei, Manolache Arghiropulo, ca să'l aibă întru desăvârșită stăpânire, ca o moșie ohabnică, coborându-se și la-némul Domniei sale, care har îl întărim și cu acest domnesc al nostru hrisov ce dăm Domniei sale de stăpânire ohabnică, cu totă coprinderca acestui loc, după cum Dumnelor prin anafora și prin hartă rădicată de inginer și iscălită de Dumnelor veliții vornici, se arată starea locului, cu suma stânjinilor. Drept aceea, ca să se păzescă acest har a pururea cu nestramutare, am adevărit hrisovul acesta cu însăși credința Domniei mele. Iă Alexandru Nicolae Suțu Voevod, i cu credința Prea Iubiților Domniei mele fii: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ión Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., martori fiind și Dumnelor cinstiți și credincioși boerii veliți ai Divanului Domniei mele: pan Grigorie Brâncovenu biv vel, Ban epistatul Spătăriei, pan Barbu Vacărescu vel Ban, pan Grigorie Bălenu vel Vornic de țera de sus, pan Grigorie Filipescu vel Vistier, pan Constantin Samurcaș vel Vornic de țera de jos, pan Gheorghe Slatinenu vel Logofet de țera de sus, pan Constantin Filipescu vel Vornic, pan Grigore Ralea vel Vornic, pan Nicolae Vacărescu vel Vornic al Obștirilor, pan Constantin Golescu vel Logofet de țera de jos, pan Constantin Cămpinenu vel Logofet al streinelor pricinii, pan Iacovache Rizul vel Postelnic, pan Dimitrie Hrisoscolei vel Logofet de obiceiuri, pan Nicolae Ghica vel Vornic al politieii, pan Alexandru Hariton vel Căminar, pan Dimitrie Suțu vel Comis, și Ispravnic, pan Gheorghe Slătinonu vel Logofet de țera de sus; și s'au scris hrisovul acesta în anul al doilea, dintru a treia Domnie a Domniei mele, aici în orașul scaunului Domniei mele Bucuresci, la anii de la nascerea Domnului Dumnezei și Mântuitorului nostru Isus Hristos, 1820, Septembrie 20, de Nicolae Logofet de Divan.

Cod. XCIII, pag. 184.

1. Iă Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

De vreme ce acest pod, este trebuincios de a se face, și de vreme ce jăluitorul Paharnicul Constantin, s'au încărcat a'l face cu a sa cheltuială, fără de a se supăra satele de prin prejur, după pliroforia ce ni se dă printr'acastă anafora a P. S. Părintelui Mitropolit și a Dumnelor veliților boeri, dăm și domnesca noastră întărire, ca să aibă a face jăluitorul Paharnic acel pod, fără de a supăra satele întru nimica.—1819, Noembre 28.

(L. S. D.)

Vel Logofet.

Cod. XCII, pag. 606.

Podul important de pe apa Buzăului, cu 32 podari scutiți, se dă sub epistasia. (și în câștigul) lui Aga N. Filipescu, sub cuvânt că vine pe moșia sa Mărăcinenii și că din casa Vistieriei nu au cheltuit nici odată cu întreținerea lui¹.

Prea Înălțate Dămine,

După luminată porunca Măriei tale, de la această înștiințare a Dumnilor ispravnicilor de Vlașca, am vădit înștiințarea ce fac către Dumnilor, orânduiri ce au fost trimiși la fața locului, adică Pitar Ștefan Ornescu și Const. Postelnic, pentru podul ce cere Dumnilui Postelnic Dinu, a face la moșia sa Ruși lui Hasan, peste apa Milcovului, cum că au cercetat de este drum mare pe la acest loc? de au fost mai înainte pod? de este trecerea cu anevoi? De se găsește cine-va să-l facă de pomană? și negăsindu-se să facă măsurătoare, de câți stânenii trebuie să se facă podul și câtă cheltuială merge? și arata acești orânduiri, că strângând omeni bătrini, împrejurași din satele din apropiere, au arătat că este drum mare pe la acest loc și că din vechime au fost pod făcut de către locuitori, siliți din poruncă, după trebuință și nu de multă vreme s'au stricat și că trecerea este cu anevoi, după cum au vădit și acești orânduiri și că nimeni nu poate să-l facă de pomană, fiind mare cheltuială și că au măsurat lățimea, unde este a se face podul, și au ășit stânenii 33, la care după socotela ce au făcut numiții orânduiri, după prețul ce au cerut tot dintre locuitori împrejurași, stânenii câte taleri 32, trece cheltuiala peste taleri 1000. Deci, după pliroforia ce se dă dintr'acastă cercetare, de vreme ce acest pod este trebuincios să se facă, fiind la drum mare, și trecerea cu anevoi, ne-fiind pod, măcar că se cuvenea să se îndatoreze satele din prejur, din poruncă a-l face fără plată, după cum se arată în cercetare de la fața locului că s'au făcut și mai înainte, dar fiind că jăluitoarea Paharnic se încarcă înaintea noastră să-l facă cu cheltuiala sa, să aiba a-l face fără de a se supăra satele.—1819, Septembrie 22.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Istrate Crețulescu vel Vornic, Constantin Filipescu vel Vornic, Constantin Goleșcu vel Logofăt, C. Dudescu, Dumitru Hrisoscoleu vel Logofăt, Gh. Filipescu, Iordache Goleșcu vel Vornic.

1. *Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospod. Zemle Vlahisze.*

Cinstite și credincios boerle al Domniei mele, Dumneța vel Vistiere pentru destoinicele cuvinte de mai jos arătate, primită fiindu-ne această anafora a Dumitale, o întărim Domnia mea, și hotărăm, ca epistasia acestui pod, împreună cu acești 32 podari, să o aibă de a pururea casa Dumnilui biv vel Agă Nicolae Filipescu, cărora podari, ca să fie sciuți în tota vremea. că sunt orânduiri pentru îngrijirea acestui pod, poruncim Dumitale să li se dea și Domnescile noastre pecetluituri pe la mâinile lor.—1819, Mai 23.

(pecetea g-pl.)

vel Logofăt,

Acastă dispozițiune o dă Vodă asupra anaforalei Marelui Vistier din 19 Maiu 1819.

Prea Înălțate Dómnne.

După luminată porunca Măriei tale, ce ni se dă la acastă jalbă a Dum-nélui biv vel Agă Nicolae Filipescu, următor fiind, am făcut cercetare pentru acel pod de pe apa Buzăului, ce cade pe moșia Dumnelui, Mărăcinenii, și după pliroforia ce am luat, arăt Măriei tale, că pentru cheltuiala ce ar putea merge pe an la merometul acestui pod, fiind-că Vistieria nici odată nu a făcut chel-tuială, căci nu s'aú găsít trecut cu nici o numire, adecă nici între scutelnicí, și așa pentru descoperirea adevărului, am scris Dumnelor ispravnicilor di-Buzău, ca să'mi dea pliroforie, de la cari acum 'm'aú venit răspuns, cu fúie de numele podarilor, cari sunt la număr 32, arătând, că acești podari, nici pe-cetluituri, nici alte adevorințe au avut vre-o dat, nici aú în mânilor lor, ci pentru că se află slujind după trebuință la acest pod, de multă vreme și până acum aú fost apărați și ocrotiți de verí ce dări, pentru căci când vine apa Buzăului mare, de vor fi mai puțin, nu póte urni podurile de repeđiciunea apei, spre întimpinarea trecerei olăcelor, și a acelora ce pururea trec pe acolo, și dintr'acésta se cunoște, că numai 32 polari aú fost și sunt, iar nu mai mulți, pentru că și când se întemplă să móră dintrênșii, Dumnelor ispravnicii orân-duesc alții; iar pentru cererea ce face Dumnelui Agă, a se da acest pod sub epistasia Dumnelui, fiind-că a pururea se pricinuesc zățicnire trecătorilor, neavând asupra lor pe nimeni purfător de grijă; ci pentru ca să fie păzit și întemeiat bine și totdeauna în stare bună, mai vértos fiind și moșia Dumnelui, de se va găsi cu cale de către Maria ta, cu cuviință este a se da sub epistasia Dum-nélui Aga Filipescu, împreună cu toți podarii aceștia.—1819, Maiu 19.

Vel Vistier.

În Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar

Dumnéta vel Vistiere, pentru cuvintele ce ni se arată mai jos, printr'a-costí anafora a Dumitale, primită fiind Domniei mele cererea Dumnelui biv vel Agă Nicolae Filipescu, poruncim, să se facă cuviinciósa poruncă către isprav-nicii județului, pentru mutarea acelor podari la locul unde le va orându Dum-nélui Aga, cu apropiere de acel pod.—1819, Iulie 12.

(pecetea g-pd.)

Vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 289.

Prea Înălțate Dómnne,

După luminată porunca Măriei tale, ce ni se dă la acastă jalbă, a Dum-nélui biv vel Agă Nicolae Filipescu, am făcut cercetare, și cu adevărat podarii de la acel pod, nu sunt cu locuința acolo, cu apropiere de poduri, spre înlesnire la paza podurilor, ce sunt răspândiți cu depărtare pe la multe sate, din care negreșít urmózá să se întemple zățicnire trecătorilor, lipsind podarii din prejur, cererea Dumnelui Agăi fiind cu orânduială de a se aduce acei podari, a fi cu locuința aprópe de podul unde îi va așeđa Dumnelui Aga, și la acéstă nu

Un alt pod recunoscut de utilitate publică, este în calea spre Moldova. El este particular și proprietarului, se dau 4 luți podari în Martie 1820¹.

În Octombrie 1819, Al. Suțu luase deja o măsură generală cu referință la podurile și podiscele din țară, dar ea nu avu aplicațiune decât în deosebi la poduri anumite de pe moși particulare².

rămâne alta decât cu luminată porunca Măriei tale, către Dumnélor ispravnicii de Buzău, să se ridice toți podarii de pe uude sunt acum cu șelerea, și să se mute cu apropiere de pod, unde le va orândui loc Dumnéului Aga, ca să fie apurarea păzitorii, a nu se întâmpla trecătorilor cel mai puțin cusur. Ci eu după datoria ce am, nu lipsii a arăta Măriei tale, iar hotărîrea rămâne la Măria ta.—1819, Iulie 5.

Vel Vistier.

1. *Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod.*

Dumnéta vel vistiere, după pliroforia ce ne dai printr'acéstă anafora, primită fiind Domniei mele cererea jăluitarului Serdar, poruncim să se înnoiască domnésca Carte ce are, spre a avea acești lude, patru podari nestrămutați.—1820, Martie 26.

(pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cod. XCV, pag. 413.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimei tale, ce ni se da la acéstă jalba a Dumnéului serdarului Nicolae Giurescu, făcând cercetare, m'am pliroforisit, că podul acesta ce este pe moșia jăluitarului, cade în linia drumului celui mare al poștei, adică al Moldovei, Focșanilor și Brăilei pe unde fără incontinire, ziua și noapte trec olace cu ómeni domnesci și alți mosafiri, cum și curierii de la cari nu se ia nici un fel de plată. De la cei-l-alți călători cari trec, de și plătesc aceia, óreși ce, dar nu i se ajunge pentru dresul podului și cum-părătorea vaselor, cum și alte chéltueli, și cu cuviință este de se va găsi cu cale de către Măria ta, a i se lăsa acele lude, patru podari, pe séma aceluși pod, de a fi pentru înlesnirea necurmatelor trecătoarelor olace și a i se înnoi și Cartea domnescă ce o are, a fi nestrămutați, spre îngrijirea aceluși pod, iar hotărîrea cea desăvârșită rămâne a se face de către Înălțimea ta.—1820, Martie 22.

Vel Logofăt.

2. *Pitac către vel Vistierul pentru poduri și podiseci ce sunt stricate pe afară.*

Cinstite și credincios boerul al Domniei mele, Dumnéta vel Vistiere, din obștesca anafora a părinților arhieriei, împreună cu Dumnélor veliții boeri, ce ne-au dat de la 21 ale trecutului Septembrie, ni s'au făcut cunoscut, că pe lângă cele-l-alte îngrijiri ce au cu multă râvnă pentru cele folositoare patriei, au socotit o trebuinciosă și ne-apărată îngrijire, a se pune în faptă din vreme

Un alt pod amblător pe apa Buzăului este învoit a se face de către biv vel Clucerul Crețulescu în județul Râmnic-Sărat, la moșia sa Pleșoiu. Pentru dreptul de a face acest pod, a urmat înainte proces între Clucerul Crețulescu și Căminarul C. Suțu, ispravnicul județului, care învățase și două sate de se jăluiseră, că prin facerea podului Clucerului, li se cășunează supărare. După anaforoa din 10 Maiu 1819 a lui vel Logofet Al. Filipescu, Clucerul Crețulescu e învoit a-și face podul, cu reserva, că dacă va fi rămas în judecată de cine-va, el însuși va ridica podul ¹.

și dresul i făcutul podurilor și podișcilor de peste ape mici și de peste mocirle din totă țera, atat pe drumurile cele mari, cât și pe drumurile cele mici, ce merg de la un sat până la altul, de a nu se face zăticnire nici celor ce merg și vin cu trebî domnescî de la județe totdeauna, nici carelor cu sare domnescă, ce se cară la schèle, nici locuitorilor țeranî ce urdină a pururea pe dênsele cu ale lor trebî; acesta bună îngrijire primindu-o și Domnia mea, ca o folositoare obștiei, și voind mai înteu a lua o întrégă pliroforie pentru starea acelor locurî și pentru dregerea lor cu podurî și podișcî, care adecă sa se faca din nou, și care să se drégă fiind stricato, séu cu podinî lipsă, poruncim Dumitale să se facă Cărțile vistieriei pe la tôte isprăvnicaturile, ca prin zapcii plașilor să se facă scumpa cercetare prin vedere la fața locului într'acestași chip, adecă care sunt acele locurî rele cu mocirle și noroe, ce au trebuință a se face pod, séi podișcă din nou? câți stânjini ține acea diastima și cu câte podinî s'ar putea face din cap pînă în cap? și iarași unde vor fi podurî séi podișci stricate, câte podinî trebuesc ca să se dréga? și osebit să se dovedescă, care sunt acele moșii ale căroră stăpâni sînt indatorați prin Cărți domnescî, ce vor fi avênd la mână, ca sa îngrijasca însuși ei a face și a ținea podurî séu podișci cu a lor cheltuiala, folosindu-se câte oreși-ce din trecătoare, după slobodenia ce vor fi avênd, și cine sunt anume acei stăpîni? acestă pliroforie sa o trimită isprăvnicaturile în scris la vistierie fără prêlungire, negreșit și prin Dumnévóstră să ni se facă cunoscută, ca să dam porunca Domniei mele, în ce chip să se facă urmare.—1819, Octombrie 18.

Vel Logofet.

Cod. XCVI, pag. 88.

1. Iw Alexandru Nicolae Suțu voevol i gospodar.

Cu tôte că prigonirea dintre Dumnéluț Clucerul Crețulescu și locuitorii acelor două sate pentru acest pod, nu s'au hotărit până acum, dar de vreme ce însuși Dumnéluț dă fagăduiala și legătura de mai jos arêtată, că de se va arêta adeca în urmă vre-un davagiu pentru acest pod și se va hotări de judecată, că nu se cuvine a avea acolo pod și'l va rădica, de aceea primita este Domniei mele cererea Dumisale, și poruncim Dumnévóstră ispravnicilor ai județului, ca cu șartul și legătura de mai sus arêtată, să aibă voie Dumnéluț Clucerul de a-și așeza podul pe apa Buzăului, acolo, pe moșia Dumisale. — 1819, Maiu 30.

(pecetea g-pd.)

Vel Logofet.

Cod. XCII, pag. 115.

Eforii podurilor (Gr. Băleanu vel Vornic, Greg. Filipescu vel Vistier și Const. Cornescu) supun lui Al. Suțul, la 12 August 1820, anafora,

Prea Înălțate Dómnne.

După luminată porunca Măriei tale de la această alăturată jalbă a Dumnélui biv vel Clucerul Alexandru Crețulescu, făcând cercetare, vădîni că jalba Dumnélui este pentru un pod âmlător de pe apa Buzélui, că aprópe de doi ani sunt, de când vrënd să facă acest pod pe numita apă, la o moșie de zes're, din sud Slam-Rômnic, care moșie este și de o parte și de alta de apă tot a Dumnélui, când era gata să'l dea pe apă, s'ar fi pomenit cu Dumnélui Căminarul Costache Suțul, aflându-se ispravnic și avënd moșie de zestre acolo alătura, care nu trece de amândouă părțile de apă, că au învitat două sate de s'au pornit cu piră, dicënd, ca să nu facă acel pod, cu cuvënt că li se pricinuesce supărări și așa zăticinindu-se, atunci Dumnélui Clucerul pe de altă parte s'ar fi pomenit cu Dumnélui Căminarul cu puterea ispravniciei, îndată făcënd vase și gătind podul, l'au și dat pe apă de se folosesce cu venitul, iar Dumnélui Clucerul se păgubesco, pentru că încă de atunci, intrând în judecată cu acele două sate, și înfățișându-se la Dumnélui biv vel Vistierul, n'ar fi rémas multămit pe anaforaoa ce s'au făcut, și dând apelație Dumnélui Clucerul, au fost să se înfățișeze la domnescul Divan, dar ce folos, că Dumnélui Căminarul davagiul, viind într'ascuns și acei locuitori de atunci au fugit din judecată, stă Dumnélui Clucerul, păgubindu-se cu podul pe uscat, cu care au cheltuit ca la taleri 6000, dicënd acum, fiind-că nu vede pe nimenea davagiul, cu care să se judece, cere luminată poruncă cu voie și slobodenie, de a da și podul Dumisale pe apă, și în urmă de se va arêta cinevași davagiul, se va înfățișa la luminat Divan și când nu va avea dreptate, să aibă podul într'acel loc pe moșia Dumnélui, il va rădica; asupra căreea arêtări și cereri, făcënd cercetare sluga Măriei tale de cele urmate mai dinainte, vădîni la mâna Dumnélui Clucerului aceste de mai jos arêtate, însă:

1816, Maii 25. — Jalbă a Clucerului, că avënd o moșie, ce se numesco Pleșoiu, care cade în mijlocul plășei Grădiștei și trece apa Buzélui prin mijlocul acestei moșii, are și drum mare, cere voie de a face pod pe această apă pentru inlesnirea tuturor de acolo, care jalbă se orânduesce în cercetarea Dumnélui vel Vistierul.

1816, Maii 29. — Cartea Dumnélui vel Vistierul către Dumnélor boeri Ispravnici din sud Slam-Rômnic, ca să cerceteze de este cererea Dumnélui Clucerului cuviinciosă și de nu aduce vre-o vălămare, séu supărare acel pod altor învecinate moșii, și la ce semn și parte de loc cade această moșie, cum și locul unde voesce a face podul și să însciințeze Vistieriei, precum și de va fi curgënd pricina într'alt chip, iarăși să însciințeze.

1816, Iunie 23. — Însciințare ispravnicescă, că după porunca cinstitei Vistierii, au cercetat Dumnélor ispravnicii și s'au pliroforisit, că această moșie cade în drumul Ibrăilei și trecere de locuitori apurarea este la tóte alișverisurile lor, mai vêtos la semănături și fânețe, ce le au peste apa Buzélui și de multe ori se stânjinesc când se fac apele mari și că despre amândouă părțile acestei moșii Pleșoiu a Dumnélui Clucerului este moșie de a monastirei Sfântul Ioan din Focșani, arêtând Dumnélor, că și dincóce de apă și dincolo fiind moșia Dumnélui Clucerului, unde este și drum mare mai dinainte.

arătând, că podul pe Dâmbovița, de la Grozăvesci, este slăbit și stricat și că e de lipsă să se facă cu plata de la monastirile Cotroceni și Sf.

1816, Iulie 1. — Anafora a Dumnélui vel Vistierul, prin care arată, că intrând în cercetarea jălbei Dumnélui Clucerului Crețulescu, ce au dat, prin care cere voie, ca la moșia Dumisale Pleșoiu din sud Slam-Râmnic, peste apa Buzéului, să facă pod după orânduiala Vistieriei, făcând mai întâiu cercetare prin Dumnélor Ispravnicii județului, de aduce acest pod vre-o supărare, sôu vătămare altor poduri de prin prejur și la semnul ce âmbă să'l facă, de aduce vre-o supărare după vremi, au venit răspunsul de mai sus arătat, și de vreme ce nici o vătămare sôu supărare nu se aduce cu facerea acestui pod la nimeni, după isprăvnicésca însciințare, ce mai vartos folos trecătorilor, cu înlesnire, găsesc cu cale a i se da căduța slobozenie.

1816, Iulie 11. — Răspuns prin buiurdizma în dosul anaforalei Dumnélui vel Vistierul, că au văduț Măria Sa arătarea ce face, la care și răspunde Măria Sa, că în vreme ce stăpâniî moșilor ce i ce au apa curgătoare pe moșiile lor, când le va fi moșia și pe de o parte și pe de alta cu apă, sunt volnici fără de nici o poprire a'și face pod, și de vreme că Dumnélui Clucerul are moșie de amândouă părțile apei Buzéului, carele este pricina de cererea voiei a i se da slobozenie să'și facă pod?

1816, Iulie 15. — Anafora a Dumnélui vel Vistierul, că făcând întrebare Dumnélui Clucerului, ca să arate ce pricină au fost care l'au parachinisit să cōră acestă voie, au dat răspuns, că témă fiindu-i a nu bănui acei cari au așemenea poduri prin prejur, de aceea au făcut această arătare.

1816, Iulie 23. — Răspuns prin buiurdizma în dosul acesteia anafora a Dumnélui vel Vistierul, că au văduț Domnia sa arătarea ce face printr'acea de al doilea anafora, de care și poruncesce, să se scrie Dumnélor Ispravnicilor județului, să cerceteze cu deamăruntul, spre a se pliroforisi de ceea adevărată pricină, din care s'au îndemnat Dumnélui Clucerul a cere voie pentru facerea aceluî pod și să trimită Dumnélor Ispravnicii însciințare cu bună pliroforie.

1816, Septembrie 2. — Însciințare isprăvnicésca din sud Slam-Râmnic către Dumnélui vel Vistierul. făcând cercetare pentru podul ce era să așade Dumnélui Clucerul Crețulescu în apa Buzéului pe moșia Dumnélui Pleșoiu, dintr'acel județ, au dovedit că moșia este cu adevărat a numitului boer și dincolo de apa Buzéului și dincôce, și drum este trecător la Ibraila, pe uude merg și vin locuitorii ce i ce fac alișveris căii ibraîlene, și mulți a'i semănături peste apa Buzéului, care se socotesce a fi de folos la trecere, când se întâmplă a fi apa mare, și alte poduri prin prejur nu mai sunt, ca să aducă vre-o supărare, decât în altă plasă a județului cale ca de donă cēsuri este un pod al lui lăncu Costandache Moldoveanul, ce'l are pe moșia sa, pentru care cercetând, nu i se aduce aceluî pod nici o supărare.

1816, Septembrie 22. — Anafora a Dumnélui vel Vistierul, că după porunca, ce prin buiurdizma i s'au dat la al doilea anafora, ca să cerceteze de iznōvă prin Dumnélor Ispravnicii județului cea adevărată pricină, că pe moșia Dumisale următoare fiind, și scriind Dumnélor Ispravnicilor cu dinadinsul, au trimis alăturat răspuns, adevă cel de mai sus arătat, din care acesta este cercetarea și anaforalei, fiind-că se alege și se face dovadă, cum că acolo unde cere Dumnélui Clucerul a așade acest pod, este moșia Dumisale Pleșoiu, de o parte și de alta de apa Buzéului și alte poduri cu apropiere; după aceste în-

Ioan, fiind-că vine pe moșiile acestor două monastiri, după planul inginerului ¹.

În 7 Iunie 1819 Al. Suțu mai dă privilegiu de un pod pe Milcov Paharnicului Constantin (?) la moșia lui Rușii lui Assan (Vlașca), pe unde trece drum mare spre Zimnicea, Giurgiu, etc. ²

sciințării isprăvnicesci nu se vede a mai fi decât podul unui Iancal Costandache Moldoveanul, care după depărtarea ce arată, că este de două césuri podul Clucerului la acela, nici o vătămare nu face, și de vreme ce Dumnelui Clucerul dice, prin chiar jalba sa, că de va arăta cinevași în urmă, și după acest davagiū judecându-se cu Dumnelui și hotărîndu-se de către judecată a nu avea pod acolo, singur îl va rădica ca un pod âmbător ce este, iar nu stătător, la care pod, fiind-că aū cheltuit talerī 6.000 de l'aū făcut, sciindu-se stăpân de moșie și de o parte și de alta de apa Buzăului. după dreptatea ce are, și ca să nu i se strice acest pod stând pe uscat și să păgubescă Dumnelui atât de cheltuiala ce aū făcut, cât și de venitul ce ar putea să aibă, găsesc cu cale, cu luminată porunca Măriei tale, să aibă voie și slobojeniș Dumnelui Clucerul, cu orânduiala de mai sus, a'și pune acest pod în lucrare, acolo, pe apa Buzăului la moșia sa Pleșoiū, iar hotărîrea rămâne la Măria ta. — 1819, Maiū 10.

Alexandru Filipescu vel Logofăt.

1. Cod. C, pag. 374.

2. *În Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar*

Poruncim Domnia mea, Dumnevóstră ispravnicilor ai județului, să faceți cercetarea de mai jos arătată și să însciințați Domniei mele. — 1819, Iunie 7.

(pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

Cod XCII, pag. 149.

Prea Înălțate Dómne,

Am vădūt acéstă jalbă, ce aū dat la Măria ta, Dumnelui Paharnicul Constantin, cum că la moșia sa Rușii lui Hasan, în sud Vlașca, este drum mare care merge de aici pe la podul Dómnei și de la alte părți merge la Zimnicea, la Giurgiu și la alte locuri și că din vechime aū fost pod peste apa Milcovului, făcut din porunca domnescă de Iocuitorii țeranī, iar de la o vreme încóce stricându-se, nu puțină nevoință pătinesc trecătorii, întemplându-se și primejdii de mor dobitocele în noróie, pentru care să i se dee voie ca să facă acest pod cu a sa cheltuială, și pentru ca să fie în tótă vremea dres, să i se dee voie prin luminată porunca Măriei tale, a lua de la trecătorii avaeť, după cum arată în jalbă, și un om strein scutit de tóte cererile domnescei Vistierii, ca să fie păzitor la acest pod napristan. Decī, să fie luminată porunca Măriei tale, către Dumnelor ispravnicii județului, ca să cerceteze prin om credincios la fața locului, de este drum mare pe acolo și de aū fost pod mai înainte și de este trecerea cu anevoie? după cum arată jăluitorul și de este trebuincios a se face acest pod? de câți stânjinī este și câtă cheltuială póte să uergă la

Un alt pod este invoit Clucerul Oteteleşanu să facă pe apa Jiului, cu drept de brudină¹.

dônsul, de voecc lăcuiitorii ce l'au mai făcut altă dată să'l facă și acum pentru pomenirea lor, fără plată de la trecători și de tôte să însușințeze Mărioii tale și atunci se va face chibzuire, iar hotărîrea cea desăvârșită, rămâne a se face de către Maria ta. — 1819, Maiu 14.

Istrate Crețulescu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Constantin Caliarh vel Vornic, Iordache Goleșcu vel Vornic, Alexandru Fîrîpescu vel Logofăt.

1. *În Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar.*

Primită fiindu-ne acéstă anafora, a Dumnólor veliților boerî, poruncim Dônnia mea, Dumitale cinstite și credincios boerule al Dônniei mele, biv vel Spatare Gheorghe Suțul, Caimacamule al Craiovei, să aibă voie Dumnóluî Clucerul Oteteleşanu, a face acel pod pe apa Jiului, la acel loc, luând însă de la trecători avaețul ce se arată mai jos, iar nu mai mult. — 1819, Iunie 4.

(pecetea g-pd)

Vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 118.

Prea Înălțate Dômnne

Am văđut acéstă alăturată însușințare, ce au facut Mărioii tale Dumnóluî Caimacamul Craiovei, dimpreună cu Dumnólor boerîi divanișii de acolo, pentru podul ce au fost âmbălător peste apa Jiului, la moșia Breasta a Dumnóluî Cluceruluî Constantin Oteteleşanu și acum voesse numitul boer să'l facă stătător și făcend chibzuire, precum ni se poruncesce de către Maria ta, întèiî adcă fiind acolo pod âmbălător, de este neapărată trebuința a se face statător, precum cere clucerul Oteteleşanu și de vom cunoșce că este trebuință a se face stătător, atunci să chibzuim și pentru avaețul trecătorilor, cat se cuvino a lua, arătăm Înălțimei tale, că neapărată trebuință este de a se face poduri stătătoare și temenice, peste apele ce sunt in drumurile cele mari ale poștei, ca să nu se zăbovescă cei ce trec cu porunci domnesci grabnice, iar pe la acea moșie Brésta, nu este acest fel de drum, căci drumul cel mare al poștei trece mai pe la vale, dar este și acel pod trebuincios, pentru inlesnirea trecerei locuitorilor, ce merg și vin cu trebuințele lor și pentru a nu cerca trecătorii zăticnire, când vine apa mare și când nu este înghețată tare, ca să pôtă trece pe ghiață, bine este a se face și acest pod stătător și să se ia plată de la trecători, după cum se ia și de la alte asemene poduri de pe ape mari, adcă de la carul încărcat, de jug două parale, iar de la carul sec de jug o para i de de omul călare o para, iar de omul pe jos să nu ia nic o para, i de la ciređi și herghelii de vite mari o para, iar cele micî două una, i de turma de oi sau de râmătorii talerî unul de turmă, și de la minzilurî orî chi iarăși nimic să nu ia, iar hotărîrea rămâne la Maria ta. — 1819, Maiu 24.

Istrate Crețulescu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Constantin Caliarh vel Vornic, Iordache Goleșcu vel Vornic,

Pe apa Ciorogârlei Al. Suțu recunoște privilegiul lui Barbu Văcărescu vel Vistier, fiind-că vine pe moșia lui, în drumul cel mare al Craiovei. Caragea i-a dat lude 10 podari. Suțul îi reînnoește acest hrisov în 15 Maiu 1819¹.

1. *Zemle Vlahiscoe*. — Fiind-că pentru podul ce este pe moșia Clincenii sud Ilfov, a Dumnélui cinstitului și credincios boerul Domniei mele Barbu Văcărescu vel Vistier, care se află peste apa Ciorogârlei, în drumul cel mare al Craiovei făcut de Dumnélui, și de multe treceri ale locuitorilor și olacilor s'au fost stricat și iarăși cu cheltuiala Dumnélui l'au făcut, pentru ca sa fie în stare bună de a pururea, fiind pentru obștesc folos, s'au hărăzit de Domnia sa Ioan Voda Caragea, prin cartea Domniei sale, ca să ție lude 10 țece podari, din ômenii fără' de pricină pe dajdie, scutiți cu pecetluituri domnesci, de rëndul dăjdiilor Vistieriei și de alte orânduoli, cu cari ômenii să se însărcineze Dumnélui vel Vistierul stăpânul moșiei, să ție podul totdeauna în stare buna și trecătorii să nu se supere cu nici un fel de dare la trecere, precum și n'au fost superați. Drept aceea bino-voim și Domnia mea, de vreme că s'au făcut după cuviință, pentru obștesc folos fiind, și i-am înnoit și i-am întarit și Domnia mea prin cartea acésta a Domniei mele, ca să ție acești lude țece și de acum înainte cu nestrămutare, pentru cea de a pururea întemeore și stare bună a acestui pod, și poruncim întocmai să se urmeze, că așa este porunca Domniei mele, i saam receh gpd. — 1819, Maiu 15.

(pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cod. XCIII, fila 7 v.

În Alexantru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Dupe pliroforia ce ne dă Dumnélui vel Vistierul printr'acéstă anafora de vreme ce acești aretați lude opt, sunt apururea trebuincoși în paza și dregerea podului ce este făcut statornic pe apa Argeșului, în drumul cel mare al Giurgiului și al Rusciucului, cu cheltuiala Dumnélui biv Logofătul Ștefan Belu și sub a Domniei sale îngrijire fiind, așa dar ființa lui în bună stare pentru înlesnirea olacilor și altor trecători, poruncim Dumitale vel Vistiere, ca să rămăe acești lude 8 nesuperați de rëndul dăjdiilor Vistieriei, spre a'și putea urma datoria lor ce sunt legați făcându-se și cartea Domniei mele de apărare. — 1820 Februarie 5.

(Pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

Cod. XCV, pag. 217.

Prea Înălțate Dômne,

După luminată btiurdizma, a Dumnélui biv vel Logofătul Ștefan Belu intrând în cercetare me adoveriui, că acești lude opt, ce se arată în jalba, nu sunt socotiți în trebuința Casei Dumnélui, nici se pot socoti în rëndul slujitorilor, ci podarii îngrijitori asupra podului, ce are Dumnélui, făcut pe apa Argeșului în drumul cel mare al Giurgiului și al Rusciucului, care măcar ca acum în vreme de iarnă, tôte cele-l-alte asemenea poduri dupe ape mari

Apa Dâmboviței. În Domnia lui A. Suțu se refac podurile de la Grozăvesci și din Gorganii.

Mai mulți riverani ai Dâmboviței îngusteză din nou malurile el bătând țeruși și înălțând locul.

Biv vel Banul Gr. Brâncoveanu reclină, că mahalagiile de pe malul Dâmboviței, în fața caselor sale, au încălcat cursul apei bătând țeruși și apa au fost împinsă spre Curtea lui, de au mâncat peste un stinjen de loc. Se rânduesce cercetare și se adevăresce acesta. Divanul decide tăierea țărășilor încălcători și Al. Suțu aprobă la 24 Iunie 1820¹.

În privința șanțurilor regulatoare cursului Dâmboviței din Bucuresci, posedem următorul document:

Zemle Vlahiscoe. — Fiind-că ne-am înscințat Domnia mea, cum că la gura șanțurilor, s'au făcut o mîncătoare foarte mare, în cât mai cu vreme pôte să se abată matca apei Dâmbovița, cu totul pe acolo și să rămăie politia Bucurescilor, isterisită de apă, de aceea dar, orânduim pe Dumnélui cinstit și credincios boerul Domniei mele, biv vel Vistierul Grigorie Romanitis, ca împreună cu Dumnélui Clucerul Iordache Deșliu i cu paharnicul Enache Hafta și cu inginerul, ce se află în partea locului, să mērgă și să facă cercetare prin însăși vederea Dumnélor la fața locului și chibzuind mijlocul care se pôte face îndreptarea acei mîncături, să aducă Domniei mele curată pliroforie înscris, tolco pisah gpd. — 1819, Maiu 24.

(pecețea gpd.)

Cod. XCVI, pag. 37.

Importanța vadurilor de luat apa din Dâmbovița am arētat-o în anteriorele volume. Vadul servea pentru sacagii și era de nevoie să fie

se rădică din pricina desghețului și a slăbitului gheței, dar acesta fiind stătător și sub îngrijirea numiților podari, tôte olacele ce vin de la Giurgiu și Rușciuc, cum și cele ce merg de aici, asemenea și cei-l-alți călători nu pot cerea împiedecare nici ziua nici noptea, aflându-se numiții cu îngrijire în tōtă vremea asupra podului, de aceea nu lipsiiu printr'acēstă plecată anafora, a face cunoscut Înălțimēi tale, că cu adevēr sunt trebuincioși acești ómenii, a fi podari îngrijitori la acest pod, ce este în drumul cel mare, precum au fost și până acum cu luminată Carte gospod., ca să nu cerce trecătoarele olace și călătorii din pricina lipșirei acestor podari, discolie la trecere, iar hotărirea rămăne la Măria ta. — 1820, Februarie 4.

Vel Vistier.

1. Cod. C pag. 87.

măi multe vaduri pentru grabnica âmplere a sacalelor la întemplantare de *iangan* (incendiū) ¹.

1. *Iw Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.*

Dumnôta vel Agă, am vëdut Domnia mea arëtarea ce ne faci printr'acöstü anafora, și de vreme ce acest loc din vechime aü fost vad de apă pentru trebuința obștiei, atât adecă mahalagiilor, cât și altora din partea locului, cât și pentru sacagiü la întemplantări de primejdii de foc, și de vreme ce alătura caselor, ce aü făcut pîritul Egumen în locul vadului celei vechi, este loc îndestul a se face alt vad, poruncim Dumitale, ca dimpreună cu Dumnôlui vel Vornicu al obștirilor, mergënd la fața locului, să faceți chibzuire unde se cuvine a se întocmi acest vad, ce este trebuința a se face în locul vadului celui vechiü, și de câți stânjenii de loc face trebuința a fi lărgimea vadului, ca să pôta avea înlesnire a merge sacalele la apă și a se întörce, și să ne arëtați în scris prin anafora.—1820, Martie 24.

(pécetea gospod.)

Vel Logofët.

Cod. XCV, pag. 430.

Prea Înălțate Dómne,

Pë marginea Dâmboviței, în dreptul caselor reposatului Banului Dumitrache Ghica, din vechime aü fost vad de apă, atât pentru trebuința mahalagiilor și a altora din partea locului, cât și pentru sacagiü la întemplantări de primejdii de foc, că nefiind alt vad prin prejur, măi cu apropiere de cât cel de la Curtea veche, care cade peste mână, alörgü la acest vad, unde se ajută și cu apropiere și cu graba, pentru că la celăl-alt vad, adunându-se toți de odată și neîncăpënd, nu pôte prohtacsi să âmble cu înlesnire, cel de acum Egumen al monastirei Sfântului Ioan, făcënd case într'acel loc, aü stricat vadul, alătura caselor ce aü făcut tot în linia celui d'întëiü, este loc îndestul și netrebuincios monastirei, a se face alt vad, iar numitul Egumen nu îngăduesce, și fiind-că vadul la acest loc este de mare lipsă mahalagiilor și celor de prin prejurul aceștii mahalale, neavënd alt vad măi cu apropiere, decât cel de la Curtea veche, care esto peste mână și depărtat, iar măi vërtos sacagiilor la întemplantări de foc, de aceea nu lipsesc a arëta Înălțimeii tale, că de se va găsi cu cale și de către Măria ta, prin luminată poruncă să se dea slobozenie a se face acest vad, cu hotărîre de a se păzi în tötă vremea, spre a nu măi putea monastirea după vremi să'l strice ca un lucru, ce și mahalagiilor este trebuincios și politiei la întemplantări de foc, iar hotărîrea este la Măria ta. — 1820, Martie 20.

Vel Agă.

Iw Alexandru N. Suțul Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

De vreme ce Dumnôlui vel Vornicu al obștirilor și Dumnôlui vel Agă, ce prin osebită porunca Domniei mele, aü fost orânduți să chibzuiască, unde se cuvine a se întocmi acest vad de apă, și de câți stânjinii de loc, face trebuința, a fi lărgimea lui, ca să pôta avea înlesnirea, a merge sacalele la apă, și a se întörce, ne dau pliroforie printr'acöstü anafora, că din josul caselor

Apa. Nicî o măsură nouă de înregistrat cât privesce îndestularea Bucurescilor cu apă. În 8 Septembrie 1819, Al. Suțu acordă biv vel Hatmanului Const. Golescu dreptul de a duce la casele sale, din susul Bucurescilor, lângă apa Dâmboviței, olanul de apă ce a fost adusă de Alex. Ipsilant în întâia domnie, de lângă Crângași, din jos de Giulesci. Din această sorginte se făcuse două cismele, una de lângă casele Dumnelui Banului C. Crețulescu și alta din Salvaragiu, iar după ce s'au găsit alt destoinic la Crevedia, de lângă Crețulescu, pentru cismecele ce se află acum în politia Bucurescilor, s'au *batalisit* aceste două cismele, aflându-se și măsura apei mai jos, în discolie fiind a se aduce în politie și a rămas curgerea acei ape acolo unde s'au aflat mai înainte și fabrica de postav, care fabrică cumpărând-o Dumnelui Hatmanul, unde împodobind acel loc cu acareturi și cu alte infrumusețări precum se ved, a făcut cerere la Seleful nostru, prin părintele Dumnelui răposatul Banu Golescu, ca să i se hărăzescă Dumisale acest olan de apă, care vine din isvorul ot Giulescu. Caragea a acordat această Banului Golescu, în 17 Maiu 1816. Al. Suțu reintaresce donațiunea olanului către Golescu, cu condițiune să facă curgerea și la

ce a făcut egumenul monăstirei Sfintului Ión, în locul vadului celui vechi, adecă spre baia monăstirei, este loc slobod curvencios, de a se face vad de apă, din care a măsurat 8 stânjină, cât este trebuincios pentru vad, și a rămas îndestul și pentru Curtea baiei, poruncim ca acest loc de stânjină 8, să rămăa a fi tot-d'auna slobod pentru vadul apei, acolo unde s'a măsurat, fără de a se strica vre-odata cu facerea de binale.—1820, Maiu 13.

(pecetea gospod.)

Vel logofăt.

Cod. XC V, pag. 592.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Mariei tale, ce ni se dă la anaforaua agiei, prin care s'au făcut cunoscut Măriei tale, pentru vadul sacagiilor după podul curței gospod ce arse, că stricându-se de egumenul monăstirei Sfintului Ión, făcând case într'acel loc, este trebuință a se face altul, am mers la fața locului, și am vădut, că locul cât mai este rămas din susul caselor, nu este bun de a se face vad, fiind nămol și plin de gunoi, unde rău nomolindu-se caii și sacalele, nu pot umbla, dar este alt loc slobod din josul acelor case, spre baia monăstirei Sfintului Ión, care măsurând i-se opt stânjină, cât este destul pentru mergerea și întorcerea sacalelor cu înlesnire, a rămas și pentru Curtea baiei, loc destul, și nu lipsim a arăta Măriei tale, ca să se dea luminată porunca pentru facerea acestui vad cu hotărîre de a nu fi volnica monăstirea după vremi să'l mai strice, fiind fôrte trebuincios, atât mahalagiilor cât și politiei la întemplerii de foc, iar hotărîrea rămăne la Măria ta.—1820, Maiu 2

Nicolae Văcărescu vel Vornic, Manolache Arghiropol vel Agă.

drum, pentru drumeți și oștile lor. Golescu primesce condițiunea cu această rezervă, că fiind apă puțină, să nu curgă mereu cișmeua de la drum, iar drumeții să pôtă lua totuși apa necesară lor din asemenea cișmea ¹.

E ciudat conceptul ce-și făceaă boerii noștri — chiar cei mai de trebă—de lucrul public: conductul era făcut de țeră, dar Golescu își rezervă sie-și apa.

1. Cartea Dumnelui biv vel Hatman Constantin Golescu, pentru o măsură de apă

Zemle Vlahiscoe. — Dat'am Domnăscă noastră carte, cinstitului și credincios boerului Domniei mele, Dumnelui biv vel Hatman Constantin Golescu, ca să aibă olanul de apă, ce se află în grădina caselor Dumnelui, ce le are din susul Bucurescilor, lângă apa Dâmboviței, care apă încă dintru întăia Domnie a răposatului Domn Alexandru Vodă Ipsilant. a'i fost adusă de la Crângeași, din jos de Giulesci și a'u fost două cișmele: una de lângă casele Dumnelui Banului Constantin Crețulescu și alta din Șalvaragi; iar dupa ce s'a'u găsit alt isvor destoinic la Crevedia, de lângă Crețulesci, pentru cișmelele ce se află acum în politia Bucurescilor, s'a'u batalisit aceste două cișmele, aflându-se și măsura apei mai jos, cu discolie, fiind a se aduce în politie și a'u rămas curgerea acei ape, acolo unde s'a'u aflat mai nainte și fabrica de postav, care fabrică cumpărând'o Dumnelui Hatmanul, un le împodobind acel loc cu acareturii și cu alte înfrumusețări, precum se vede, a'i făcut cerere la seleful nostru, prin părintele Dumnelui răposatul Banu Golescu, ca să i se hărăziască Domniei sale acest olan de apă, care vine din isvorul ot Giulesci, și după cercetarea ce s'a'i făcut de către Dumnelui vel Vornic al Obștirilor, prin anfora arătând, s'a'u dat și întărire Domnăscă, în lét 1816 Maiu 17 la aceeași anafora, oprindătore, c'i primită fiind rugăciunea, îi hărăzesce acel olan de apă, de la fabrica ce a'i fost de postav, cu legătură, ca să fie dator a face o cișmea și afară spre drum, pentru călătorii drumași și să ție atât cișmeua, cât și drumul aceștii ape, totdeauna în bună ființă, cu a Domniei sale cheltuială. Acum Dumnelui Hatmanul făcându-ne rugăciune, ca și harul să'l întărim și în loc de cișmeua ce este indatorat a o face, afară spre drum, pentru călători, să ție hazna cu ușă, slobodă de a bea ori-ce lăruitorî vor vrea, caci apa fiind puțină de o va face să curgă, nu rămâne pentru trebuința Dumisale; care cerere a Dumnelui chibzuind-o, întărim harul acestui olan de apă, pe obrazul Dumnelui, iar pentru cișmeua ce este și ție afară spre drum, îl îndatorăm Domnia mea, ca să o facă cu această rându.ală, adecă, să nu aibă lipsă de apă, nici discolie de luat călătorii și alți vecinî, cari vor avea trebuință a lua apă de beut, săi călătorul a'și alăpa vita sa, și așa se dă voie să o facă, cu mijloc a nu curge și se imprățieze, săi sa se verse apa pe pământ fără' de folos, pentru care să o ție Dumnelui totdeauna în stare bună cu a Dumisale cheltuială, i saam reche gpd. — 1819, Septembre 8.

(pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Ord. XCIII, fila 86.

In 12 Septembrie 1919, Al. Suțu reînnoesce hrisovul pentru milele și ajutorul acordat Focșanilor, ca să și pôtă întreținea cișmelile de apă ¹.

1. Creștinăscă datorie aŭ Domnii și oblăduitorii, cărora li s'aŭ încredințat de la Dumneșă stăpânire de țeri și de noróde, a nu trece cu vederea lucrurile cele ce sunt de folosul și de mare trebuință locuitorilor, ce li s'aŭ încredințat sub a lor oblăduire, ce mai vêrtos a le întemeia spre mai buna îndroptare, ca să fie bine păzită. Drept aceea, însciințându-se Domnia mea, că în orașul Focșanii se află lipsă de apă, și mai din vechime cu ajutor domnesc s'aŭ întocmit o cismea, de s'aŭ adus apă pe olane, de la loc depărtat, cu care apă se indestula, atât tângoveții din Focșani, cât și alți trecători, și une-orî din vechime, alte orî din ale răzmeriței întemplerii când s'aŭ stricat și iarăși cu ajutor domnesc s'aŭ dres și s'aŭ făcut la loc, la care cișmea, spre a se putea ținea în stare bună totdeauna, aŭ făcut rânduială frații Domni de mai nainte. prin hrisóvele Domniilor sale, care le am vêdut, a se da pe tot anul de la Epitropia obștilor, câte taleri 200 pentru cheltuiala și pentru plata orânduitalui suiulgiu, avênd și 12 lunde fântânari scentiți, și într'acóstă răzmiriță trecută. din pricină că nici orânduții bani de la cutia milosteniei, nu li s'aŭ dat, lăsându-se făr' de îngrijire, s'aŭ stricat, iar in partea orașului Focșani, din ținutul Moldovei, se află cișmele, o apă luată din pământul aceștii țeri nu de mai nainte, ci din vremea Domniei sale fratelui Alexandru Vodă Mornz când se afla la Moldova, după cererea ce aŭ făcut la Domnia sa, Constantiu Vodă Ipsilant, prin slobozenie domnescă s'aŭ dat voie de aŭ luat apă din pământul țerei, făcênd cișmele indestulate, nu numai în oraș, ci și în alte locuri mai depărtate. Pentru acósta dar, aŭ trim's Domniei jalbă, boeri i boerinașii de la Focșani, cum și Dumnélor ispravnicii însciințând iarăș Domniei, cum că cișmeua din Focșani se află stricată și pătinesc mari discolii, pentru lipsa apei, fiind siliți de trec dincolo în Moldova de iaŭ apa, și cum că când s'aŭ dat slobozenie, de s'aŭ luat apă, din pământul țerei, aŭ făcut legătură, ca din apa aceea ce se ia din pământul țerei de aici, să dee 6 măsuri de apă adusă la hotar, cu cheltuiala părței Moldovei și de la hotar cu cheltuiala părței de dincóce, să se împartă în orașul Focșanii de dincóce, a se mai deschide alte patru cișmele, unde se va socoti că sunt mai trebuincióse, și atât pentru cheltuiala cișmelei ceŭ vechi, cât și pentru acele, ce sunt a se aduce din noŭ, făcênd chibzuiri de cheltuiala ce trebae, cu tóte că au mai ajutat și pământeni de acolo, dar aŭ cerut și ajutorul l'omniei, atât pentru dregerea cișmelei ceŭ vechi, cât și pentru cheltuiala lor în vremea viitoare, să se mai adaoge irat spre a ținea totdeauna în stare bună, ca și când se va strica unde-vași, dintr'acel irat să se dréga, aŭ orânduit Domnia la Dumnéluŭ vel Logofétul, de aŭ cercat și prin anafora, de la Maiŭ 27, a aceluŭ lét, aŭ făcut arêtare, că este prea mult trebuincióasă facerea acestor cișmele și trebuința are de ajutor, pentru următorele cheltueli, atât de a se face acum, cât și de a se ținea în stare bună totdeauna, pentru care acestea din hrisovul seșefului, ce'l veđum, cu lét 1814, Aprilie 30, aŭ chibzuit și iubind facerea de bine și obștescul folos, au primit cererea și mai înteiŭ pentru epitrop, aŭ însărcinat pe iubitorul de Dumneșă Sfinția sa părintele episcop Buzéluŭ chir Costandie, ca pe un arhieréu al eparhieŭ aceștia, și deosebit aŭ poruncit la Dumnéluŭ vel Vornicu al obștirilor, episcopatul cutiei da milostenie, ca să dee taleri 1400, pentru șapte ani trecuți ce nu s'aŭ dat acest irat, după coprinderea hrisóvelor domnesci, spre a se urma

In 28 Maiu 1819, Alex. N. Suțu reinnoesce in a 3-a domnie uricul de milă și scutiri monastirei de la haznaoa apelor de la capul Podului

ca să i se dee acei câte taleri 200 pe tot anul, de la cutia milosteniilor, în-sărcinând pe Sfinția sa episcopul, că din banii Eparhiei ce dă la cutia milosteniei, să dee acești bani și la cutia milosteniei să se ție în sémă, care acest venit nefind destoinic pentru facerea cișmelelor și dregerea lor, după vremei. după arătarea și rugăciunea ce au făcut inbitorul de Dumneđei, Sfinția sa părintele episcopu, au mai orânduit și aceste iratnri, adecă încărcațul și descărcațul buților din Focșani, ca să fie al cișmelelor, precum se urmază aici în Bucuresci, (care este venit al podurilor) însă plata să se ia după starea pivnițelor, după cum se urmază și în Focșanii de dincolo, și Dumneđor ispravnicii să îngrijescă a se păzi această orânduială, cu dreptă cumpănire, ca să nu pătimescă cei ce au trebuință, de încărcaț și descărcaț, după care orânduială și obiceiū, ce se urmază dincolo, să facă Dumneđor fôte de tôte felurimile de pivnițe, in care să arête asemenea ce are să ia de încărcaț, să facă osebite la buți mari și la buți mici, care fôte sub iscăliturile Dumneđor să se dee în păstrare la Sfinția sa părintele episcop, și altă asemenea fôte iscalită să se dee la mâna suinșginii, ce este purtător de grijă al cișmelelor, spre e se cănta venitul acesta pe sémă cișmelelor, să se vinđă pe an după cum se vind și alte huzmeturi; așijderea mai orândnim să ia și milă de vinăriciū, câte 2 bani de vadră, diu poporul Jidenii și Oratia, în care are monastirea Rômniculn, câte doi bani milă veche și biserica cu școla ot Argeșii, câte un ban i diu poporul Gârbovul, Tâmboeșci, Bordeșcii, Căndeșcii, Dragosloveniū, Uricheșcii și Tărăcescii, iarăși câte doi bani de vadră, în care are monastirea Sfântului Ioan din Focșani a lna câte alți doi bani milă veche și biserica cu școla ot Agiești câte un ban, i diu Cnrăturii, Blidarii și Bontestii, iarăși câte doi bani de vadră în care are Sfânta episcopie a Buzăului, a lna câte alți doi bani și biserica cu școla ot Agiești, câte un ban; osebit au mai orândnit, ca să ia pe tot anul de la cei ce vor fi însărcinați, cu tăierea cărnei la scanuele din Focșani, câte taleri 100, să se facă și un tērg noi tōmna la Vērtișcoiū, care tērg fiiind spre folosul delenilor de acolo, cu a'și înlesni cele trebniiciose, au găsit cu cale a se începe de la 15 zile ale lui August și să ție până la 15 zile ale lui Noembre, după cum se urmază și la tērgul Valea Teancului, diu sud Buzăū al spitalului Sfântului Pantelemon, unde și la acest tērg să nu se amestece ispravnic.ii seau alți omeni domnesci, cu nume de niscare-va havaeturii, nici vameșii cu nume de prostichiū de vamă, fără numai omenii cei orândniți de inbitorul de Dumneđei părintele episcop epitropul cișmelelor din Focșani, să aibă a lua tōtă vama împrenă și cu tot celă-l-alt obiceiuit venit al tērgului pe sémă cișmelelor, iar avaețul locului să se ia pe sémă moșiei, pentru călcarea pământului; să aibă și acei 12 fontănarii scutiți. Decī învrednicindu-ne și pre noi Domnul Dumneđe., cu a treia Domnie a aceștii pravoslavnice țeri rumănesci am bine-voit Domnia mea de am înuoit și am întărit tôte aceste iratnri și cu nmiții fontănarii și Sfinția sa părintele episcopul să pue la bună orânduială, dregerea cismelei cei vechi și facerea din noui celor patru cismele spre a se face temeîn. ce și a avea îngrijire aprnurea de a fi aceste 5 cișmele în lucrare, cu apă totdeauna, în stare bună și drese după vremei, spre adăparea norodului de acolo, ca nu lneru ce este de obștesc folos și am întărit hrisovul acesta, cu însăși credința Domniei mele, Iă Alexandru Nicolăe Suțu

Mogoşoia (cu hramul Tămăduirei), cu condiţiunea să întreţină cişmeaoa şi grădina de acolo ¹.

Un ultim hrisov relativ la apă este acel prin care Alex. N. Suţu mai dăruiesce o măsură de apă peste cea dăruită de Domnitorul Alex. Vodă Moruzi, la casele din Bucurescî ale reposatului Banul Constantin Filipescu «din apele noue ce aduseser»  isul Domn Moruzi. Suţu ordonă lui suiulgi-Başa, să dea urmaşului lui Banul C. Filipescu, anume fiul său vel Logof et de țera de sus Gheorghe Filipescu, aceea a doua măsură de apă de unde va c adea mai apr ope, ca să p t  Dumnelu i mai cu lesnire, cu cheltuiala Dumnelu i, a şĭ-o aduce ².

Voevod, i cu credința prea iubiţilor Domniei mele fii: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dumitru Vv., Grigorie Vv., martori fiind ş  Dumnelor cinstiţi ş  cr dincioşi boerii veliţi ai Divanului Domniei mele: Pan Constantin Creţulescu vel Ban, Pan Barbu Văcărescu vel Vistier, Pan Istrate Creţulescu vel Vornic de țera de sus, Pan Mihalache Manu vel Vornic de țera de jos, Pan Gheorghe Filipescu vel Logof et de țera de sus, Pan Constantin Filipescu vel Vornic, Pan Gheorghe Golescu vel Vornic al Obştirilor, Pan Constantin Golescu vel Logof et de țera de jos, Pan Nicolae Slugearoglu vel Postelnic, Pan Dumitrache Hrisoscoleu vel Logof et de Obiceiri, Pan Gheorghe Vlahuţ vel Spătar, Pan Manolache Băbeanu vel Vornic al poliţiei, Pan Alexandru Hariton vel căminar, Pan Alexandru Desila vel comis ş  Ispravnic. Pan Constantin Golescu vel Logof et de țera de jos, ş  s'au scris hrisovul acesta la int eu an intru al treilea Domnie a Domniei mele, aici in oraşul scaunului Domniei mele, Bucuresc i la anii de la nascerea Domnului Dumne ei ş  m ntuitorului nostru Isus Hristos, 1819, Septembrie 12, de Nicolae Logof et de Divan. Cod. XCIII, fila 135.

1. Am donat acest uric Academiei. El e scris pe folio, rom nesce, in Bucuresc i ş  are sigil rotund roş de format mijlociu, cu cele două mărci ale Principatelor, dou  coróne, un buzdugan, un paloş ş  intre ele scuturile, iar mai sus un glob cu cruce.

2. *Cartea Dumnelu i vel Logof etului Gheorghe Filipescu pentru două m sur  de apă.*

Zemle Vlahiscoe. — Fiind că reposatul Banul Constantin Filipescu prin sinet domnesc ot l t 1796 Februarie 3, i s'au h razit din apele nouă ce aduseser aici in politia Bucurescilor reposatul Alexandru Vodă Moruz, o m sur  de apă la casele din Bucuresc i, care har ş  păzindu-se nestr mutat, iar acum după rugăciunea ce au făcut Domniei mele Dumnelu i cinstit ş  cr dincios boerul Domniei mele vel Logof et de țera de sus Gheorghe Filipescu, fiul ş  elironomul numitului reposat, cum că după impov rarea ş  greutatea casei, at t a familiei reposatului boer, c t ş  a Dumnelu i trebuin a, urm nd a se mai spori apa la ac st  cişmea a casei Dumnelor, care trebuin a cunosc ndu-o ş  inşine Domnia mea că urm z  a fi in adev r, au bine-voit de am dat pe numele Dumnelu i vel Logof etului in   o m sur  de apă preste ceea-l-altă m sur , ce au avut'o părintele Dumnelu i, f c ndu-se harul acestor două m sur  de apă printr'acest sinet al Domniei mele pe chipul ş  obrazul Dumnelu i vel Logo-

Tot din 1819 (Martie 28) avem o carte domnască de scutire de dajdie și de alte angarale, a lui Ioniță sin Stan suiulgiu al Craiovei. Aceste scutiri au fost acordate deja de Caragea Vv. și acum Alex. Suțu le reinnoește ¹.

O anafora a Vorniciei Obștirilor, ca să se facă conducte noue de apă la cișmele, cele vechi fiind stricate, dice: «Fiind-că Congurile cișmelor ce vine în Bucuresci au început a se strica prin multe locuri, aflându-se foarte vechi, se cere 1764 taleri pentru *Conguri* reinnoite. Cutia cișmelor n'are de unde lua această sumă. Vornicul Obștirilor la 30 Aprilie 1820, propune, să se plătescă această cheltuială din Casa podurilor ².

La 8 Maiu 1820, Alex. Suțu aprobă propunerea.

Incendiū. Se iaū certe măsuri relativ la paza de incendii în domnia lui A. N. Suțu, așa e anafora a două boeri din Divan, cărora Domnitorul le-a trāmis în cercetare jalba isnafului rachierilor, cari se tinguiaū, că le merge comerțul rău, din cauză că sunt împedecați de Agie de a ține sumă mare de spirt prin prāvālii, adāogēnd că au ajuns trēba la *catahrisis*, de daū banī ca să remānā s'obođi a ține spirt mult în prāvālii. Anafora a conchide, că primejdie de foc nu vine numai de la rachierii, ci și de la cele mai multe felurite materii arđetore, ce se aflā la casa fie-cāruia, iar mai cu deosebire la spișerii și deci propune

fētul, ca să'l aibā de-apururea nestrāmūtāt; de care poruncim ție suiulgi-Bașa, ca, de unde va cădea mai aprōpe, să daī Dumnēluī vel Logofētul încă o măsură de apă, ca să pōtā mai cu înlesnire, cu cheltuiala Dumnēluī, a și-o aduce, i saam recheh gpd.—1819, Septēmbrie 16.

(iscālitura și pecetea gpd.)

Vel Logofēt procitoh.

Cod. XCIII, pag. 68 v.

1. *Zemle Vlahiscoe.*—Dat-am Domnēscā nōstrā carte lui Ioniță sin Stan, carele aflāndu-se cu meșteșugul între suiulgii Craiovei și ajungēnd la grele bētrānețe și scāpātāciune au avut milā prin sinet domnesc scris de la lēt 1817 Noembre 14, a fi ertat de rāndul dājdiilor și de alte angarii ce vor eși de la vistieria domnască, precum și o prāvāliorā ce o are în orașul Craiovei sa fie scutitā și apēratā de fumārit și cāmīnārit și de alte dārī ce vor eși pe prāvālii, Drept aceea milostivindu-ne și Domnia mea asupra lui iī innoim și întarim mila acēsta, ca să i se pāzescā intocmai și nestrāmūtāt; pentru care poruncim zabișilor din orașul Craiovei, nimenī intru nimic să nu'ī faceți supērare preste porunca Domniei mele, i saam recheh gospod.—1819, Martie 28.

Vel Logofēt.

Cod. XCIII, pag. 7 v.

2. Cod. C, pag. 67.

Domnitorului, ca rachierii să aibă voie de a ține în prăvălii spirt câte patru-cinci buri de câte 25 de vedre, iar nu în vas mare, fiind că buuriile mai mici se pot ridica iute la întâmplare de foc. Boerii semnatarii anaforalei amintesc, că Bucurescii au ars în trecut nu din cauza rachierilor, ci a unei spițerii, cum și mai dăunăzii Hanul Gabrovenilor s'au derăpănat din cauza depositului de iarbă de pușcă.

Domnitorul Alex. N. Suțu aprobă propunerea celor doi boeri. Nu scim cât va fi costat pe rachieri, asemenea relaxare a măsurilor anterioare, hotărîte pentru apărarea de iangane, adică de incendii! ¹

1. *În Alexandru Nicolae Suțu voevod și gospodar. Zemle Vlahiscoe*

Primită fiindu-ne anaforaoa acésta a Dumnélor orândușilor boeri, o întărim Domnia mea: și hotărîm, ca de acum înainte, așa să urmeze întocmai.—1819, Maiu 20.

(pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

Cod XCII, pag. 99.

Prea Înălțate Dómne,

După a Măriei tale luminată poruncă de la acésta jalbă a isnafului rachierilor, intrând în deamăruntă cercetare, ca să ne îndestulăm mai întăi de începerea urmării aceleii supărării, pentru care se și plâng din ce pricină li s'a'i scoborât alișverișul, că în vremea armieii rusecii cu primejdie de foc, s'a'i aprins o prăvălie în tégul Cucului la zidul Sfintului Gheorghe cel nou, ce era plin numai de marfă de in, și întindându-se focul până la al patrulii prăvălie de rachierie, au dat oșei-care zăticnire și mai multă strădanie stingerea, iar i s'a'u deschis rană, căci cea de atunci agie 'l-au poprit de a nu mai ținea sumă mare de spirt prin prăvălii, dar cei mai din urmă, aducându-o la catahrisis, 'i-au supus la dare de banii, ca să rămăe iarăși sloboși a ținea nebântuși lucrul cu totul neîntocmit buneii orânduiei, căci primejdie de foc nu se aduc numai din spirtul rach ului, ce mai cu temoiu din neingrijire, cum și cu cele mai multe felurimii de materii, ce sunt supuse la acest fel de primejlii, se află în totă politia și la casa fieș-căruia, încă mai cu deosebite la spițerii, fiind și neîncontenită lucrare de foc, dar privigherea îngrijirii ce aduce fieș-care, la ale sale lucrurii, păzesce întemplantarea rea, de aceea când și de către Măria ta, li se va chibzui a lor stenahorie, ce fără folos obștesc li se aduce asupra mărfii cu care se hrănesc, numai ca să se supue la dare de banii, dice, de va fi primit, a se întocmi un cuviincios mijloc, adecă, să ție fieș-care în prăvălie, rachiu, spirt, bez cel stins, patru, cinci burie micii, unul ca de 25 vedre, înlesnitore de aridicat, când ferescă Dumneșeu se întemplantă primejdie, iar nu prin vas mare nemisător, ce se așașă numai prin pivnițe și la loc răschirat, și așa sa rămăe odihniși și apărășii de siluirii, ca unii ce nicii odată sînt cu începere de vătămăre, pentru că atât la arderea a tot tégului politiei, cât și la dărăpănarea unii han al Gabrovenilor, ce în trecușii anii s'a'u întemplantat, s'a'u vedit a fi din spițerie și iarbă de pușcă, iar nu de spirtul rachiuului, seii cum de Înălțimea ta se va hotărî.—1819, Maiu 15.

Grigorie Filipescu, Grigorie Băleanu vel Agă.

Exista *tulumbe* séu pompe. In budgetul óstei, sunt trecuți *tulumbași* ¹.

In 1820 se reînnoesc măsurile din vechime luate pentru paza de foc, prin un lung hrisov, adăogând 6 articole.

Divanul propune prin anafora sa înființarea unei Eforii speciale de privighere (*astinomie*) asupra orașului. Este o specie de nouă *poliție*. In favórea ei se va arunca, pe lângă alte iraturi, un adaos de 2 parale la oca de carne vîndută în Bucuresci. La capitolul Administrațiunei am menționat-o; in notă aducem numai «*ponturile*» adaose de Domnitor, cu referință mai ales la incendii și edilitate in genere ².

1. Veși Iorga, Acte în fragmente, II, pag. 558.

2. Iacă documentul :

Anafora obștască cu ponturi pentru întocmirea Casei poliției, care este cu întărire domnescă.

Iă Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Printr'acéstă obștască anafora a Preaosfinției sale părintelui Mitropolitul țerói și a Dumnólor cinstiților și credincioșilor veliților boeri, Divanului Domniei mele, îndestulată pliroforie ni se dete de căldurosa rávnă ce au Dumnólor spre buna întocmire, întemeere și odihnită petrecere a tótei obștii ce locuesce intr'acést de Dumneđei păzit, oraș al scaunului Domniei mele, Bucuresci, și chibzuirea acéstă ce ni se arată, găsindu-o Domnia mea pricinuitoare de folositoare roduri, și unite întocmai cu cugetul Domniei mele ce hrănim, de a se găsi mijloce prin care să sa pótă ocroti orașul, până și de cea mai mică bânluire, am lăulat acéstă rávnă a Dumnólor, și primind tóte ponturile câte se coprind intr'acéstă anafora, le întărim Domnia mea, ca să'și aibă urmarea întocmai, fără cătuși de puțină strămutare, mai adăogând însă Domnia mea, și aceste 6 ponturi folositoare, poruncind ca sa se pue in lucrare dimpreună cu cele-l-alte ce se află intr'acéstă anafora.

1) Atât la prăvăliile ce sunt in lăuntru in tîrg, cât și la cele ce sunt pe ulițe, până și la cele mai cu depărtare ce se afla prin mahalale, și pe la mărgini sa aibă fieș-care prăvăliaș câte un vas cu apă apururea, și câte o cofă, iar in lăuntru in oraș unde este desimea prăvăliilor, insoțindu-se câte 4 séu 5 prăvălii, să aibă câte o cange, un topor și o scară, și fieș-care prăvălie să aibă câte o funie legată de sus de la învelitoare, și spânzurata in jos, in partea dinainte, și afară dintr'acestea unde este desimea prăvăliilor, să fie îndatorati a ținea și câte un felinar cu lumina neadormită, și cu departare unul de altul, cât se va găsi cu cale, și iarăși din loc in loc, cu departare pe cât se va socoti, că este trebuință să pázescă tótă nóptea, câte un prăvăliaș cinstit, carele sa fie sub chezășuirea stăpânilor prăvăliilor, avënd credință către acel paznic, ca să le fie și lucrul lor cu cădută siguranție, cari acești paznici să aibă purtare de grija, pentru orî-ce întemplaie, cu necontenită privighere, spre a putea iutimpina orî ce, alergând in vreme de nevoie, să dea de scire la străjile cele mai cu apropiere, și la zabiții cei mari, ca să ajungă îndată cu ajutórele cele trebuinciose, și acea puțină cheltuială a felinarului și a paznicului, din partea

Indestularea publică. In 8 Martie 1819, Divanul compus din mai mulți boeri *paia* (adică *biv*), supune Domnitorului anafora, prin care

prăvăliașilor să se analoghiescă între dênșii, de fieș-care dece prăvălii, și să păzescă acéstă orânduială, nestrămutat, dar și zabiții să'și aibă paznicii și străjile ce se preâmbila cu mai multă strășnicie, fără a se rězima numai în pază prăvăliașilor, și păzindu'și datoriile lor neclintite, să bage de sémă cercetând pe prăvăliași de păzesc acéstă orânduială, și pe cei nesupuși să'î înțeleptiască fără a'î trece cu vederea, séu la interes privind zapcii spătăresci și agiesci, să se abată din datoria lor.

2) Maimarebașa să fie dator a avea omul séi la Agio, să păzescă napristan, și orî-când se va întembla foc la vre-un loc, îndată să'î dea de scire omul séu, ca să alerge cu dulgheri și zidari, fiind aceștia mai isteși și mai îndrăzneți la focuri, și cu sciința cum să întimpine primejdia lățirei focului, și în ce chip să facă mai cu înlesnire potolirea arderei acei binale.

3) La tóte hanurile cele mari, să se îndatoreze stăpânii lor, a avea câte un paznic credincios, carele să se preâmbile tótă nóptea, și să bage de sémă la întemplantare de foc, din pricină de ogeac séu mangal, séu ciubuc, séu de vre-o lucrare de hoție, și după trebuință să se dea pe loc scire celor ce locuiesc în han, ca să grijască pentru acéstă, dând scire și la străji și la zabiți, ca să alerge spre întimpinare.

4) Așijderea și la monastirile cele mari, ce sunt împrejmuite, unde se află cu locuința felurimii de chiriași, să se îndatoreze egumenii, a avea paznic credincios pe tótă nóptea, carele sa se preâmbile înlauntru în monastire, bágând de sémă de vre-o nenadăjduita întemplantare de foc, orî din lăuntru, orî din afară séu de vre un furțișag, orî spargere de odai și prăvalii, pricinuită dintre cei ce locuiesc în monastire, séu din cei ce vin dintr-o de afară, și intrând în monastire se ascund cu acest fel de cugetare, și îndată paznicul acela să dea de scire la toți cei din monastire, ca sa întâmpine acea primejdie, dându-se asemenea de scire și la zabiți, ca sa alerge spre ajutor.

5) Întemplantându-se ceva-și din cele împotriva, orî înlăuntru în han, orî în monastire, orî afară împrejur, și paznicul nu va da de scire pe loc după datorie, atunci acel paznic să se pedepsescă strașnic și stăpânul hanului, séu egumenul monastirei să se osândescă cu pini de bani; așijderea și pini ce se coprinde în pontul al doilea, al treilea și al optulea, într'acéstă anafora împotriva călcătorilor poruncilor celor coprinse într'acele ponturi, să se pue în lucrare tot în bani, după suma ce se va gasi cu cale de către Eforie, și cu analoghie, după starea și puterea călcătorului poruncei, cari aceia să însemneze în condica Casei, ce se va alcătui într'adins suma banilor, ce se va răspunde cu condeiul lor, câți vor avea sciință de scris, iar câți nu, însuși ei să alégă pe altul, ca, să scrie în locul lor, și câți bani se vor aduna dintr'acel fel de pini, să se păziască la Casu pe séma slujbașilor celor orânduiei.

6) Pe lângă acestea, fiind-că acéstă întocmită Casă are înclinare cu Spătăria, Agia și Vornicia politiei, la câte aceste trei zabitlăcuri, sunt îndatorate a lucra, de trebuința este a se ada napristan la Casă, trei zapcii, unul al Spătăriei, unul al Agiei și unul al Vornicieii politiei, ca să pue și ei în lucrare cele ce se vor găsi cu cale de către Dumnelor boerii Eforii ai Casei, cerënd ajutorul Spătăriei, Agiei și Vornicieii politiei; vătășei de mahalale dupe datornica urmare ce au făcut până acum, așa și de acum înainte să urmeze cercetând cu tótă

îi vestesce, că măcelarii din Bucuresci, se lęgă ca și in anul trecut să indestuleze orașul cu carne, cea de ôie ocaoa câte 18 parale, și cea de vacă câte 16 parale, până la Sfintu Petru viitor din 1819. Măcelarii cer însă, să li se dea un epistat, care fără de a se amesteca câtu-și de puțin la câștig, orî paguba lor, să le dea banî cu imprumut, căci numai cu mijlócele proprii nu pot să întreprindă acest comerçiù.

Alex. Sușul aprobă acéstă regulare, și ordonă marelui Vistier, să dea măcelarilor cuviinciôsele porunci pentru stringerea de vite, iar Logofëtul cel mare de țera de sus, este însărcinat să vestescă măcelarilor, că însu-și Domnitorul are de a priveghia, și că pe orî care din ei îl va găsi Vodă vinđend carne, orî próstă, orî lipsă la dramuri, seù că nu va avea indestulă la scaun, pe unul ca acela îl va pedepsi cu strășnicie ¹.

scumpătatea pentru aceeași năprasnică bolă, și arătând la epistații mahalalelor, ca și aceia indată să facă arătare la Eforie. Tóte aceste ponturi ce cu bună chibzuire s'au alcătuit pentru buna starea și paza orașului, poruncim Domnia mea, să se pue in lucrare întocmai, și să se păzescă cu tótă scumpătatea, și Dumnéta vel Logofët de țera de sus, trecëndu-se acéstă anafora in condica Divanului Domniei mele, să se scoță copii adevërite de Logofeție, și însoțite cu usebitele domnesc le nóstre porunci, să se trimiță la Dumnélui biv vel Banul, epistatul Spătariet i la Dumnélui vel Agă, și la Dumnélui vel Vornicu al politiei, ca și Dumnélor să fie sciută acéstă bună întocmire, și să pue in lucrare, câte in parte sunt indatorați, cum și la cinstitele consulaturî, însoțite cu note din partea Logofeției, spre a le fi sciută acéstă bună îngrijire de ocrotirea norodului acestui oraș, de orî-ce bântuire. Osebit să se facă poruncile Domniei mele, și către Dumnélor ispravnicii tuturor județelor, ca să'și aibă îngrijirea și urmarea neștrămutată la tóte câte sunt înclinate cu ponturile că se coprink într'acosta anafora. Apoi scoțendu-se altă copie, întocmai, adevërite de Logofeție, să se dea Dumnélor boerilor ce cu osebit pitacul Domniei mele, se vor orândui efori asupra aceștii obyesci îngrijiri, ca să stea in păstrare la acéstă casă, după care are să se facă tótă urmarea, iar anafora acésta să stea in păstrare la canșalar. a Divanului Domniei mele.—1820, Martie 18.

(pecetea gospod.)

Vel Logofët.

Ord. XCVIII, pag. 217.

1. *Iw Alexantru Nicolae Sușu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Primită fiind Domniei mele acóstă obștescă anafora a părinților arhiereî și a Dumnélor boerilor, după arătarea ce ne fac de legătura ce au dat măcelarii, o întărim cu legătura de a se urma intru tóte întocmai, după care și poruncim Dumitale vel Vistiere, să se dea măcelarilor cuviinciôsele porunci ale Domniei mele pentru stringerea vitelor, iar pe de altă parte, poruncim Dumitale vel Logofete de țera de sus, că aducënd de iznóvă pe măcelarii înainte Dumitale, să le daî a înțelege, ca inșine Domnia mea avem a privighea, și pe orî care

La Iunie 1820 Divanul intră cu anafora la Alex. Suțu Voevod în cestiunea eftinirei carnei de vacă și de ôie. Afacerea s'a început după o arătare a lui Chir Th odosie Vrana, epistatul cărnurilor, care «vêdând eftinătatea de estimp a vitelor, din buna a sa proerisis primesce să se scađă din prețul carnei 2 *parale* la ocaoa de ôie și 2 *parale* la cea de vacă, începându-se acest scăđemént de la viitorul *San Petru* până la sfârșitul sorocului de doi ani (*ai contractului*)». Divanul laudă acéstă propunere a Epistatului și este multămit cu scăđementu

din 611 vom găsi vîndînd carnea, până la soroc, orî pröstă, orî lipsă la dramuri, s6u nu vor avea îndestul pe la scaune, pe unul ca acela 611 vom pedepsi cu strășnicie.—1819, Martie 12.

(pecetea gpd).

Vel Logof6t.

Cod. XCII, pag. 15.

Prea Înălțate D6mne,

Cu plecată anafora ar6t Măriei tale, că mai aduc6nd și astăđi înaintea noastră pe Duțul vătaf de măcelarii de aici din politia Bucurescilor, dimpreună cu căți-va din măcelarii, 'i-am îndatorat să ție tr6ba carnei politiei asupra lor, până la viitorul Sfiutu Petru din acest următor an 1819, vînd6nd-o cu prețul cel hotărît, cea de ôia ocaoa po talerî 18, și cea de vacă po talerî 16, și purtând grija a avea carne îndestulă și bună, după cum s'a 611 fost legat înaintea noastră în postul cel mare al anului trecut, și mai deteră și acum de iznovă legătură prin chiar graiul lor, după mai suș numita datorie ce sci6 că o a6, că vor fi următorii acestei legături, până la numitul soroc, atăta numai điseră, că nu a 611 putere a ținea acéstă tr6bă cu sermaiaur lor, de nu vor avea epistat ca să 611 ajute cu banî imprumut, la care acésta li s'a 611 dat r6spuns, că cel ce le-a 611 făcut ajutor cu imprumutare de banî, de a 611 ținut tr6ba carnei de an de la Pașci până acum, tot acela să 611 înlesn6scă cu imprumutarea de banî până la Sfiutu Petru, sigurifsindu-l după cuviință, dar să scie cu hotărîre, că acela nu are a se amesteca nici la pagubă, nici la căștig, nici la cusurul ce se va face asupra trebei, ce t6tă tr6ba și r6spunderea de orî-ce cusur se va face de la d6ușii, și spre întomeerea acestei legături, se va d6 și luminată întărirea Măriei tale la acéstă plecată a noastră anafora, ca să nu mai p6tă avea măcelarii nici un cuv6nt de pricinuire, până la numitul soroc, și apoi să r6măe slobođi de acéstă legătură, iar hotărîrea cea desev6rșă tă r6măne a se face de către Măria ta, poruncindu-se de către Măria ta și Dumn6ului vel Vistierului, ca să li se dea porunci domnesci de la Vistierie a merge să strîngă vite.—1819, Martie 8.

Al Ungrovlahiei Nectarie, Constandie Buzău, Iosif Argeșiu, Grigorie Brăncov6nu, Constantin Crețulescu, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Istrate Crețulescu vel Vornic, Constantin Bălăc6nu, Mihalache Manu vel Vornic, Grigorie Filipescu, Grigorie Băl6nu, Iordache Slătin'nu vel Logof6t, Constantin Filipescu, Constantin Galiarh vel Vornic, Ioan Știrbeiș biv vel Vornic, Iordache Golesecu, Alexan Iru Filipescu vel Logof6t, Grigorie Ralea, Grigorie Romanitis Vistier.

făcut din prețul hotărît în contract și dispune, ca cele 2 parale scădemânt la carnea de vacă să se folosescă locuitorii politiei, decî să se vinđă ocoa de carne de vacă pe 14 parale și în ȕile de post pe 16 parale. «Iar scădemântul de 2 parale la ocoa de carne de ôie să se ia de la cei ce cumj ără carne și să-l stringă Epistatul cãrnurilor deosebit, dându-se la *Casa privegherei*, a fi pentru trebuinciósele cheltueli ale acestei Case, a cãreia întormire este de mare trebuință și folositóre tuturor de obște, și așa carnea de ôie să se vinđă tot cum se vindea pânã acum în ȕilele de dulce, ocoa pe parale 18 și în ȕilele de post pe parale 20...»

Va să ȕică, carnea de ôie ce o mãnca *poporul*, remãnea tot mai scumpã. Scãdemântul este profitabil numai boerimeî!

În 19 Ianuarie 1820, Al. Suțu aprobã propunerea Divanului, iscãlîtã de: Al Ungrovlahiei Dionisie, Gherasim Buzěu, C. Crețulescu, Barbu Vãcãrescu vel Ban, Istrate Crețulescu vel Vornic, C. Samurcaș vel Vornic, Iordache Slãtineanu vel Logofět, Gh. Filipescu, Const. Filipescu vel Vornic, Gr. Ralea vel Vornic, N. Vãcãrescu vel Vornic, Manolache Bãleanu vel Vornic¹.

Îndestularea cu pãne se face prin nart, bazat pe *cisniuri*, dupã obiceiul vechiũ².

1. Cod. C, pag. 56 și 57.

2. Cinstiților și credincioșilor boerî ai Domniei mele, Dumnéta vel Vistiere Barbule Vãcãrescule, i Dumnéta biv vel Vornice Grigorie Filipescule, i Dumnéta biv vel Vornice Grigorie Bãlene și Dumnéta vel Agã, fiind-cã s'aũ apropiat vremea de a se face cișniũ și a se pune nartul pînei, cum are a se vinde, adecã de la 25 ale aceștiĩ lunî și pãnã iarășĩ la 25 ale viitorului Septembrie, dupã prețul cu care se va urma vinđarea grãului la Tergul de afarã, de la 25 ale următorului Aprilio și pãnã la 25 ale viitorului Maiũ, dupã nizamul ce este întocmit, de aceea dar poruncim Dumnóvóstrã, ca adunãndu-vẽ cu toțiĩ la un loc, să faceți cuviinciósa cercetare și chibzuire, și sa arėtați Domniei mele prin anafora; tolco pisah gpd.—1819, Aprilie 11.

(pecelea gpd.)

Cod. XCVI, pag. 91.

În Alexantru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Cinstiților și credincioși boerilor Domniei mele, Dumnéta vel Vistiere i Dumnéta biv vel Vornice Grigorie Bãlene și Dumnéta vel Agã, fiind-cã prețul grãului s'a i eftinit, și urmózã a se face cișni dupã orãnduialã, și dupã cum și însiși brutariĩ cer pentru vinđarea pãnei cu ce preț sã cuvine a se urma, de aceea poruncim, ca adunãndu-vẽ la un loc să faceți cuvi nciósa cișni și de prețul cu care veți chibzui, a se urma vinđarea pãnei, să arėtați în scris, tolco pisah gpd.—1819, Septembre 9.

(pecelea gpd.)

Cod. XCVI, pag. 76.

— Divanul complectat și cu Manolache Arghiro-pulo vel Aga, la 12 Iunie 1820, propune să continue până la Septembrie 1820, a se vinde pânea pe 4 parale ocoa. La Septembrie fiind grăul din recolta nouă, se va face un nou cișniū și se va hotări prețul pânei¹.

1. *Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar*

Fiind-că după urmatorul preț al cumpărătoarei grăului este dréptă și cu-viinciosă chibzuirea ce fac Dumnélor veliții boeri pentru nartul pânei, cum are a se vinde, după care nici brutarilor nu le mai rămâne vre-un cuvânt destoinic de împotrivire; de aceea, întărim Dounia mea anaforaoa acésta, și poruncim Dumitale, vel Agă, să îndatorezi pe brutarii politiei, ca să fie întocmai următorii, vîndînd adecă ocoa de pâne pe parale 4, făcînd-o cóptă bine și albă, și pe tótă ziua scoțînd pâne cu îndestulare pentru trebuința politiei.— 1819, Septembrie 21.

(pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cođ. XCII, pag. 444.

Prea Înălțate Dómne,

După a Măriei tale luminată poruncă, ce prin pitac ni s'au dat, ca după prețul vîndorei grăului, ce se urmăze la oborul Têrgului de afară, să facem chibzuire, cum s'ar cuveni a vinde brutarii pânea la norodul politiei, următorii fiind poruncei Înălțimeii tale, ne-am adunat la un loc, împreună cu Dumnéului vel Agă, unde aducînd față și pe cei mai de fruite din isnaful brutarilor, am făcut socotéla ce se vede alăturată, puind atât cumpărătoarei grăului la una de frunte, alta de mijloc și alta de códă taleri 58, după cum acum se urmăze vîndarea la Obor, cât și cheltuelile ce merg pe o și la o brutărie lucrînd, alți taleri 45, împreună cu dobânda banilor și câștigul lor, și făcînd și socotéla grăului din trei chile, măcar că este mai multe oca, umplîndu-se banița numai cu grău, dar noi ne-am pus la socotéla chila pe ocă 552 după banița Vistieriei cea cu aiar întocmită de 44 oc, care fac ocă 1056, din care scădînd ocă 105 tărăte, rămâne faină cernută ocă 951, iar pâne cóptă ese ocă 1236, puindu se în spor la dece trei, care aceste ocă ce ese pâne fac dramuri 494.400, și împărțindu-se la parale 4.040, ce fac acei taleri 101 cumpărătoarea și tótă cheltuiala, afară din taleri 2 viuđarea tărățelor, venea să se vîndă la o para dramuri 122 bez dramuri 1520 ce le mai rămân prisos, dar noi, ca să nu le mai rămăe brutarilor nici un fel de pricinuire, am socotit ca să li se puie nart a vinde pânea la para dramuri 100 și nu se mulțamiră, dicînd că sporesce numai la dece două, și peste cheltuelile acestea să li se scadă și deciuiala, la care n'au nici un cuvânt, pentru că și la trecutul Aprilie, când li s'au dat iarăși taleri 15, după a lor mulțamită pentru tóte cheltuelile. cum și spor, trebuia să se puie la dece cinc, ca la alte cercări de mai nainte, iar noi le-am pus numai la dece trei, mai hărăzindu-le alte două ocă la dece. Ci de se va găsi cu cale prețul acesta și de către Maria ta, se va da luminată poruncă, ca după acest nart să aibă brutarii a vinde pânea pe dramuri 100 la o para, fiind cu îndestul folos al lor, îndatorindu-se ca să o facă cóptă bina, albă, și pe tótă ziua îndestulă de trebuința orașului, iar hotărîrea rămăne la Măria ta.—1819, Septembrie 18.

Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu, Grigorie Băleanu vel Agă.

Nu e lucru curat! Vodă ceruse cișniū, ca să se scaadă pânea. Boerii arată, că se scumpesce și scade grâul și deci e mai bine să rămână prețul actual de 4 parale până la Septembrie.

Cumpărătórea grâului

Taleri

23 Chila mică, întêia,
20 a doua,
13 cea de a treia.

58

45 Se adaogă la fieș-care chilă po taleri 15 pentru tóte cheltuelile și câștig.

103

2 Se scade din tărățele ce se vînd.

101

Socótlea pâinei

Ocă

1056 Se adună cele cinci chile după banița cinstitei Vistierii, cea cu aiar întocmită pe 44 oca, care o au brutarii.

105 Se scade tărățele.

951

285 Se adaogă sporul ce dă, făcêndu-se pâine cu sincatavasis la 10, 3

1236 ese pâine cóptă și fac dramuri 494.400, care analoghisindu-se la 4040 parale, la o para dramuri 122, mai prisosind 1520 dramuri ce nu încap la împărțelă.

Pitac către boerii cei orânduiți pentru a face cișniū grâului și chibzuire pâinei cu ce preț să se vinđă.

Cinstiților și credincioși boerilor ai Domniei mele, Dumnéta vel Bane Barbule Văcărescule, și Dumnéta vel Vornice de țera de sus Grigorie Bălene, i Dumnóta vel Vistiére Grigorie Filipescule, și Dumnéta vel Agă, fiind-că mi-lostivul Dumneđeū au trimis blagoslovenia sa preste ródele pământului în anul acesta următor spre îndestularea zidirei sale, vremea este acum și datoria ne silesce a face cuviincioșa îngrijire de nizamul pâinei, ce este frésca hrana norodului, ca nu cumva lăcomia să înduplece bișugul abătând spre în parte folos cu supărarea obștiei. De aceea dar, Dumnévóstră, ca nisce iubitori de patrie, și cu râvna la obștescile folosuri, poruncim Domnia mea, că adunându-vé cu toții la un loc și puind înainte prețul cu care se vinde grâul la têrgul de afară, să faceți cișni cu chibzuire întrégă și cu cumpănire dréptă, cu ce preț s'ar cuveni ca să se vinđă pânea pe anul acesta, și să arătați Domniei mele prin anafora, tolco pisah gpd.—1820, Maiū 30.

În Octombrie 1819 Divanul propune lui Al. Suțu, după reclamațiunea brutarilor, scăderea uiumului ce daă la mori, ca să nu se scumpescă pânea. Domnitorul aprobă¹.

1. *Zemle Vlahiscoe*. Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta vel Agă, cu tóte că pentru prigonirea ce se urmăzeă între Dumnéei Clucorésa Elenca Dudeasca cu brutarii politiei Bucurescilor pentru oemul morilor Dumisale ot Vitan, s'a i dat porunca Domniei mele prin intirire la anafora Preasfinței sale părintelui Mitropolit și a Dumnélor veliților boeri, în ce chip are a se face urmare, dar fiind că însăși Dumnéei Clucorésa prin pitacul Dumisale ce scrie către un Ivancea Stoiciul Gabrovalău care s'a vėđut și de către Domnia mea, cere ca să i plătescă brutarii oem de chilă pe taleri 2, care cerere fiind primită și brutarilor politiei după pliroforia ce ne-a i dat, poruncim Dumitale ca de acum înainte să da i nizam așa să se facă urmare cu darea oemului de către brutari, adecă câte taleri 2 de chilă după cererea Dumnéei Clucorései, îndatorând pe brutari ca să aibă îngrijire de a măcina zaherea îndestulă pentru îndestularea politiei, tolco pisah gpd. — 1819, Octombrie 7.

(pecetea gospod.)

Vel Logofet.

Cod. XCVI, pag. 85.

Iw Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Primită fiind Domniei mele acéstă anafora a Prea sfinției sale părintelui Mitropolit și Dumnélor veliților boeri o întărim și poruncim Dumitale vel Agă, să se facă urmare întocmai precum mai jos se coprinde, dând cuviinciosul nizam, ca să îngrijască brutarii a măcina fără zabavă spre îndestularea politiei Bucu escilor. — 1819 Octombrie 3.

(pecetea gospod.)

Vel Logofet.

Cod. XCII, pag. 464.

Prea Înălțate Dómne.

După lumninată porunca Măriei tale ce s'a i dat prin Dumnélu i vel Logofetul de țera de sus, am vėđut acéstă anafora a Dumnélu i vel Agă i jalba ce au dat opt brutari ai politiei Bucurescilor, ce au clădit de vre-o că i va ani, adecă magazii, ambare și alte trebuinciose meșteșugului lor la morile ot Vi'anu ale Dumnéei Clucorései Elencai Dudeascăi, măcinând zaherea pentru trebuința hranei politiei și că plătea oemul cel orânduit după poruncile stăpânirei, iar acum le cere omul Dumnéei adaos la plata oemului și protosie; așijderea am vėđut și alăturatele anaforale cu întăririi domnesce coprindetőre, ca mai înainte da brutarii pentru oem de chila de grău po taleri unul, apoi au rându i stăpânirea să dea de chilă po parale 30 după prețul grăului de atunci, fiind scump, până când se va face imbișugare la bucate și se va mai esteni prețul lor și atunci să dea brutarii oem făină în natură după vechiul obicei, din cece una. Dec i măcar că la alte mori de pe afara unde nu macină brutarii politiei i prin județe se iea oem mai mult, la unele mori din opt una, la altele și din 7 una, dar acestor brutari fiind-că sunt ai politiei Bucurescilor, găsim

Și la județe se ordonă aplicarea de nart la pâne ¹.

Luminări. In privința indestulării orașului cu luminări de cêră albă și galbenă, aflăm diverse acte :

«Cinstiților și credincioși Dumnévóstră veliților boerî ai Divanului Domniei mele, fiind-că luminările de cêră albă și galbenă este un lucru, cu care se împlinesce trebuința slujbei sfințelor biserici și a sufletescilor porniri ale norodului, pentru care fieș-care sêrac este silit de a cumpêra, și fiind-că avem Domnia mea pliroforie, ca amêndouê aceste feluri de luminări se vind cu un nesuforit preț de c. tre ceî ce se neguțatoresc cu dênsele; de aceea poruncim Dumaóvóstră să faceți cuviincioșa chibzuire, cu ce preț s'ar cuveni să se vînda ocoa de fieș-care dintr'aceste douê felurimi de luminări și să arêtați Domniei mele prin anafora; tolco pisah gpd.»—1819, Martie 7.

Cod. XCVI, pag. 22.

Pitac pentru chibzuirea luminărilor de cêră galbenă și albă.

Preaosfinția ta părintele Mitropolit și Dumnévóstra cinstiților și credincioși boerilor veliți ai Divanului Domniei mele, cu tôte că pentru luminările de cêră albă și galbenă, de la 7 ale trecutului Martie, prin domnescul nostru pitac vi s'aú poruncit, ca să faceți chibzuire, cu ce preț s'ar cuveni să se vîndă ocoa de fieș-care dintr'aceste douê feluri de luminări, ca să dăm și Domnia mea cuviincioșa hotărîre; dar fiind-că până acum nici o urmare nu vedem, de aceea poruncim, ca adunându-vê cu toți la un loc fără de zăbavă, și vêdênd și coprinderea domnescului hrisov, ce are biserica de aici a 40 mucenici, pentru luminările de cêră albă, să faceți cuviincioșa chibzuire cu ce preț s'ar cuveni să se vîndă ocoa luminărilor de cêră albă și osebit cele de cêră galbenă, să arêtați Domniei mele prin anafora; tolco pisah gpd.—1819, Iunie 8 ².

cu cale să li se facă musaadea a da oem din dece una, însă fâină în natură iar nu în banî, iar hotărîrea remâne la Mária ta.—1819, Octombrie 4.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Istrate Crețulescu vel Vornic; Mihalache Manu vel Vornic, Gheorghe Filănescu vel Logofêt, Constantin Filănescu vel Vornic, Iordache Goleșcu vel Vornic, Constantin Goleșcu vel Logofêt, Dumitrache Hrisoscoleú vel Logofêt.

1. S'aú făcut volnicii cu idiclii către Ispravnicî cu alți boerî pămêntenî și cu idiclii să pne nart la pâne și carne pe la orașele din 12 județe bez 5 județe ot prestê Olt.—1819, Maiú.

Cod. XCVI, pag. 37.

2. *Pitac către Părintele Mitropolit i către Dumn'lor boerî veliți și către Dumnéluú vel Vistiêru, a face chibzuire pentru luminările de c'rá galbenă și albă cu ce preț să se vîndă ocoa.*

Iú Alexandru Nicolae Suțu Voevo l i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Preaosfinția ta Părinte Mitropolit și Dumnévóstră cinstiților și credincioși veliți boerî ai Divanului Domniei mele împreună, și Dumnéta vel Vistiêre,

— Menționăm contractul a 9 făclierii, să facă luminări bune de céră galbenă, de la 1819 Noembre 15 la 1820 Noembre 15, cu pecetea pe luminările ce lucrează. Ei dobândesc «protimisis», împreună cu Riga Zisul, cel ce are fabrică de luminări albe, a cumpăra ei întău cêra că le trebuie pentru Bucuresci¹.

— Se decide că oca de luminări va costa 8 taleri.

— Riga Zisul primesce fabrica Episcopiei Râmnic de la biserica 40 de de sfinți, cu monopolul luminărilor albe, cari vor costa oca taleri 9.

Bisericeii, poprietara fabricerii, se lęgă a-ii da câte 100 oca luminării pe an in natură.

Iw Alexandru Nicolae SuŃu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Cinstite și credincios boerul Domniei mele, Dumnéla vel Agă, fiind-că pentru luminările de céră albă, i luminările de céră galbenă după nizamul ce s'aũ dat cu sŃat de obște s'aũ hotărit, ca pe un an întreg, de la 15 ale lunei Noembrie până la anul viitor iarăși Noembrie 15, Riga Zisul fabrica luminărilor de céră albă după ponturile ce s'aũ legat a le pũzi, care ponturi prin cartea ce i-am dat la mâuă le-am întărit, așijderea și luminările de céră galbenă, s'aũ făcut isnaf cu staroste iarăși prin ponturi, cărora prin osebită cartea Domniei mele ce le-am dat și lor le-am întărit, și fiind-că sunt legați ca să fie luminările de céră curată făr' de nici un fel de altă amestecătură, să aibă indestulare pe cât este trebuința politieii, puindu-și fieș-care pecetea sa la luminării, spre dovadă că sunt curate, care pecete să puŃe fieș-care luminărar atât in condica divanului, i in condica sfintei Mitropolii, cât și in condica

fiind-că aũ sosit vremea a se chibzui prețul luminărilor de céră galbenă și albă, ce este un lucru, cu care se implinesce trebuința slujbei sfintelor bisericii și al sufletescilor pomeniri ale norodului, pentru care fieș-care sărac este silit de a cumpăra, și fiind-că avem Domnia mea pliroforie, că amēdouē aceste felurimi de luminaări se vīnd cu nesuferit preț de către cei ce se neguțătoresc cu dēnsele; de aceea poruncim, ca adunādu-vē cu toții la un loc fară de zăbavă, și vēdēnd și copriuderea domnescului hrisov, ce are biserica de aici 40 de mucenici pentru luminărară de céră albă, să faceți cuviincioasa chibzuire, cu ce preț s'ar cuveni să se vinđă ocoa luminărilor de céră albă și osebit cele de céră galbenă, și să arōtați Domniei mele prin anafora. — 1819, Septembrie 15.

(pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 76.

1. Pag. 185. (Pecețile făclierilor sunt puse in originalul act).

Agiei, ca orî când se va ivi luminări cu pecetea sa a avea amestecături, iar nu curate, să fie osândit și judecat, a căroro vinđare de luminări s'au hotărît a fi cu nart, însă luminările de cêră albă ocoa po talerî 9 și ocoa de luminări de cêră galbenă po talerî 8, ferindu-se de a se face înșelăciune la norod, nici a lua preț mai mult de cât nartul, nici a da lipsă în dramuri. De aceea poruncim Dumitale, ca să aibî îngrijire a se păzi dreptatea obștei și a se face vinđarea după nart, cum și de a nu se pune în luminări vre-o amestecătură, seaă a fi lipsă de luminări în politie, fiind acêsta datorie a Dumitale a privoghia spre a se păzi, lângă care și la altele caie se coprink în cartile Domniei mele ce li s'au dat spre paza dreptăței și a lor pentru cumpêratul cerei, când se vor arêta la Dumnêta să li se facă ajutor și înlesnire la acelea câte vor privi la zzbîtlăcul Dumitale spre a se păzi ponturile ce prin cartea Domniei mele s'au întocmai, tolco pisah gpd.—1819, Noembrie 15.

Vel Logofêt.

Cod. XCVI, pag. 101.

În 17 Noembrie 1819 se dă voie unui nou venit la București, să facă liber luminări de seă, «pentru că scie meșteșugul lucrării luminărilor de seă cu multă oșebită curățenie la fatura (фактура) lor de cât lumânările ce le fac luminărilor Bucureștilor și cu atâta lucu frumôsă arderea lor, în cât și vremea depărtéză cu mai multe cêsuri, pe lângă asemănarea *formei* luminărilor din têrg.» Vodă đice, că de acêsta s'au încredințat însuși¹. Totuși continuă a se fabrica luminări de seă și săpun și după metoda vechiă².

1. Cod. XCVIII, pag. 184—185.

2. *Pitac către vel Agă pentru nartul luminărilor de seă și săpun.*

Cinstite și credincios boerale al Domnie mele, Dumnêta vel Agă, fiind-că vinđarea luminărilor de seă, i a săpunului celui mai bun ce se numesce de Têrgoviște, cu chibzuirea Dumnêlor veliților boeri ce prin anafora ni s'au arêtat și cu domnêscă nôstră hotărîre s'a aședat a se urma pe curgêtorul an ce se începe de la 20 Octombrie 1819, pâna la 20 ale viitorului Octombrie 1820, după prețul cel hotărît, adeca ocoa de lum nări de seă po parale 62, după cum au fost și în anul trecut și ocoa de săpun de Têrgoviște po parale 56, proprindu se cu totul a nu se mai lucra săpunul cel mai prost, ce se numesce cialcama, ci să se lucreze și să se vinđă numai cel de Têrgoviște. Poruncim dar Dumitale, ca să faci acest nizam cunoscut cu pristav la tótă obștea po'itiei Bucureștilor, spre a le fi și prețul sciu' tuturor, avênd și Dumnêta mare îngrijire cu privighere necontenită, de a nu mijloci vre-un fel de viclêșug și catahrisis la acest folsitor obștei nizam, macar cât de puțin, atât cu vre-o amestecare la facerea acestor două trebuinciöse lucruri, cât și la vinđare cu lipsă la dramuri, căci atunci Dumnêta vei avea a dî rêspons ca un neîngrijitor la neapêrata Dumitale datorie, i saam recheh ppd.—1819, Octombrie 12.

(pecetea gospod.)

Vel Logofêt.

Cod. XCVI, pag. 88.

Pescari. Breasla pescarilor s'aũ jãluit, cã unii pescari nu trag carele lor cu pesce și raci în ulița Pescãriei, ci prin alte strade și prin mahalale. Vel Aga, în August 1820, propune lui Vodã, sã fie obligate tôte carele cu raci și pesci a veni în pescãrie, sub cuvint cã se îmbulzesc ulițele de la mahala, când se adunã ómenii la carele de pesce și-ĩ calcã calescele și carele, și cã pescele stricat dãunãzã sãnãtatea publicã, etc¹.

Iw Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumneța biv vel Logofete epistatule al Agiei, cu acest Domnesc al nostru pitac, se face Dumitale sciut, cã dupã contractul ce aũ dat în vistieria Domniei mele, epistatul vîndãrei lumînãrilor de seũ, i a sãpunului de țera cel bun de Tãrgoviște, s'aũ hotãrit de cãtre Domnia mea prețul atãt al lumînãrilor, cãt și al sãpunului, cum sã se urmeze vîndarea lor pe acest urmator an cu începere de la 20 ale trecutului Octombre, adecã ocoa de lumãnãri de seũ po talerĩ 58, ce vine cãte 4 parale prețul mai scãdut decãt în anul trecut, ce se vindea cãte 62 parale ocoa; așjderea și ocoa de sãpun sã se vîndã po parale 52, adecã 6 parale mai jos decãt se vindea an; acãstã milostivire am fãcut Domnia mea cãtre tot norodul acãstii politii, numai ca sã se folosescã și sã rãmãe mulțãmiți. De aceea, poruncim Dumitale sã faci prețurile acestea sciute în tot coprinsul orașului, prin strigare de pristav, ca sã scie vîndãtorii cum sã vîndã, și cumpãrãtorii cum sã cumpere, incredințãndu'ĩ cã cel ce va îndrãzni peste prețurile acestea a vinde, se va pedepsi negreșit și vîndãtorul și cumpãrãtorul. avẽnd și Dumneța datornica îngrijire, de a se pãzi nizamul acesta întocmai fãrã strãmutare; tolco pisah gpd.—1820, Noembre 4.

(Pecetea gospod.)

Vel Logofet. Biv vel Stolnic.

Cod. XCVI, pag. 194.

1. Sigiliul original al lui Riga.

Iw Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar

Cu cale fiind anafoiaoa acãsta a Dumnelui vel Logofelul de țera de sus, poruncim Dumnevõstrã Ispravnicilor ai județului, sã faceți urniare întocmai, precum mai jos se cuprinde. — 1819, Iunie 6.

(Pecetea gospod.)

Vel Logofet.

Cod. XCII, pag. 136.

Prea Înãlțate Dõmne.

Dupã luminatã poruncã Înãlțimeii tale, ce mi se dã la acãstã jalbã a pescarilor din Bucurescã, ce aduc pesce aici, fãcẽnd cercetare, am vẽdut cã arãtarea lor este cum cã aduc pesce de la Cãrcinov și de la Casciõra și de la Turtucaia, și mai înainte la drum n'aũ fost supãrați de cãpitanii, iar acum cãpitanul ce se aflã la Oltenița le ia de fieș-care cãrușã cãte un leũ, cum și beșliii asemenea le ia iarãși cãte un leũ, și la beșlii mai înainte da cãte de ce parale, iar la cãpitanii n'aũ avut obiceiul sã dea nimic, și dacã se împotrivesce vre-unul din pescari a nu da cãpitanului un leũ, il opresce și cu necinste îi

Din județe avem de amintit două casuri care ating indestularea publică. Primul este din Maiu 1899. Zece măcelari de la Pitești sunt abuziv opriți de ispravnicii de ași exercita meseria, pentru că n'au voit să vină ocaoa de carne pe 16 parale. Acum primesc și cer in-voirea de a tăia carne. Domnitorul incuviințază cererea lor ¹.

ia leul, cerând ca nu numai să fie opriți de această luare, ce încă să le și împlinescă ce le-a i luat. Deci, fiind-că de acest fel de luări sunt opriți și neferii, beșliii și căpitani și toți alți slujbași, pentru care și porunci strașnice ale Măriei tale sunt date către Dumnélor Ispravnicii județelor, ca să nu îngăduiască pe nimenea a lua cât de puțin, nici de la pescari, nici de la buți cu vin, i rachiū, nici de la alte mărfuri, căci singur Dumnélor se vor învinovați, găsec cu cale, să fie luminată porunca Înălțimeii tale, că Dumnélor Ispravnicii județului, să cerceteze acéta cu scumpătate și ceea-ce se va fi luat de numitul căpitan, i de neferii zabiților, nu numai să le împlinescă cu cheltuiala ce li se va fi pricinuit, ci încă să însciințeze Măriei tale dreptul adovăr, cum au îngăduit împotriva poruncilor Măriei tale a se face acest fel de urmări.—1819, Iunie 3.

Vel Logofăt.

1. *Iw Al. N. Suțu Voevođ i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

După arătarea ce ne face printr'acéstă anafora Dumnéluī vel Logofătul de țera de sus, poruncim Domnia mea, Domnévóstră ispravnicilor ai județului, să faceți urmare întocmai precum mai jos se coprinde.—1819, Maiu 14.

(pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 63.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimeii tale, ce ni se dă la această jalbă a 10 măcelari de la Pitești sud Argeș, făcând cercetare, arăt Înălțimeii tale, că plângerea lor le este, cum că atât părinții lor cât și ei s'au aflat măcelari la acest oraș, iar acum la sfintele Pasci chiămați fiind de către Dumnélor boerii ispravnicii li s'au ȓis a vinde ocaoa de carne po parale 16 și Dumnélor ispravnicii neprimind i-au îndatorit de i-au dat și zăpis, sub iscaliturile lor, ca să nu mai vândă ei carne, în urma cărnii zăpis vęd că un Arghir împreună cu Ioniță vătăful, ce s'au iscălit și el la zăpis, vënd carne ocaoa pe parale 16, iar ei sunt popriți, rugându-se a fi slobođi și ei de a vinde cu acest preț de parale 16 ocaoa de carne, ca să se pótă chivernisi și a se ajutara, aflându-se ómenī scăpătați; care arătare a lor de va fi adevărată au dreptate la cererea ce fac, pentru care găsec cu cale, să fie luminată porunca înălțimeii tale către Dumnélor ispravnicii județului, ca de este precum arată, să le dea negreșit slobođenie a vinde și ei carne cu prețul ce vënd acei doi, ca să fie totdeauna indestulare, iar de este pricina într'alt chip, să însciințeze măriei tale adevărul cum este.—1819, Maiu 7.

Vel Logofăt.

Al doilea cas este următorul :

Oamenii și mueri care fac pâne în Târgu-Jiului se jăluesc, că ispravnicii le-au luat 120 de taleri cu nume de avaeț, pentru că scot pâne «âmbland a le face obiceiū, care ei până acum n'au avut» precum și vameșii le ia vamă de cuptor câte 7 pâni pe fie-ce ți. Marele Logofet George Filipescu, în 23 Noembrie 1819, propune lui Vodă, ca ispravnicii să întorcă banii luați cu nume de avaeț, precum și vameșii, căci după ponturi vamă la pâne nu este.

Domnitorul aprobă propunerea ¹.

1. *Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemie Vlahiscoe.*

Cu cale fiind anoforaoa acesta a Dumnelui vel Logofetul de țera de sus, poruncim Dumnévoștră ispravnicilor ai județului, să faceți urmare întocmai precum mai jos se coprinde.—1819, Decembre 1.

(pecetea gospod.)

Vel Logofet.

Cond. XCV pag. 19.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimei tale, ce ni se dă la această jalbă a câți-va omenii și mueri, cari fac pâne la orașul Târgu-Jiului din sud Gorj, făcând cercetare vechiū că jalba lor este cum că Dumnélor ispravnicii dintr'acel județ le-au luat taleri 120 cu nume de avaeț pentru că ei scot pâne, âmbland a le face obiceiū care ei până acum n'au avut, precum și vameșii le ia vamă de cuptor câte 7 pâni pe fieș-care ți, rugându-se ca nu numai să fie aperați de acestea, ci încă Dumnélor ispravnicii să le întorcă înapoi acei bani ce le-au luat, cum și pe vameși să'i infrâneze a nu'i mai supera de vamă pentru pâinea ce scot și să le întorcă înapoi ceea-ce le va fi luat rău. Deci, fiind-că acest fel de luări nedrepte sunt cu totul ridicate cu porunca Măriei tale a nu mai fi, cum și vamă la pâne nici că au fost vre-odată, nici că este, ci vameșii are să ia deciuală de la zaherea când se aduce prin târguri, iar ceea-ce cumpără locuitor de la locuitor pentru hrana lor prin sate, de vamă nu au să se supere, iar la zahereaoa de alișveriș de va fi vinđetorul privileghiat vama să o plătescă cumpărătorul; pentru care găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălțimei tale către Dumnélor ispravnicii, județului ca să le întorcă înapoi negreșit ceea-ce le-au luat cu nume de avaeț, iar de altă parte să dea nizam vameșilor, a nu mai supera pe jăluitoari împotriva ponturilor vamei îndatorându'i a întorce înapoi ceea-ce va fi luat rău, apărându'i și de acum înainte de acest fel de luări și jafuri nedrepte, că vor cădea la învinovățirea aceea ce prin poruncile Măriei tale sunt hotărâți.—1819, Noembrie 23.

Gheorghe Filipescu vel Logofet.

În 26 Ianuarie 1820, Barbu Văcărescu, vel Vornic, propune înființarea la Craiova a unei Epitropii, compusă din Episcopul de Râmnicul Vâlcea, Caimacamul Craiovei și divaniții, cu doi casieri. Această Epitropie va avea grija podurilor (pavelelor) și a școlii, cu din venitul făcut prin prelevarea unei taxe de 2% din lefii slujbașilor Craiovei și cu un «irat» de la monastirea Obedeanu¹.

1. Vezi cod. XCV, pag.

În Alexandru Nicolae Suțu. Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Citindu-se înaintea Domniei mele această anafora a Dumnelui cinstitului și credincios boer al Divanului Domniei mele, Barbu Văcărescu, vel Ban și cunosându-se asemănată obșteșcii chibzuirii și întocnită cu bune alcătuirii întru folosul și binele orașului Craiovei, o întărim Domnia mea și poruncim ca întru toate întocmai să-și aibă urmarea, pentru care poruncim Domnia mea și Dumitale, vel Logofete de țera de sus, ca să se facă porunca Domniei mele către Dumnelui Caimacamul Craiovei i către Dumnelor boerii Divanului de acolo, asemănată acestor chibzuirii și arătătoare de buna voință ce avem Domnia mea și asupra întregimei stării acestui oraș, care se va trămite dimpreună cu această anafora ce s'au întarit și de către Domnia mea.— 1820, Ianuarie 27.

(pecetea gpd.)

Vel Logofet

Cod. XCV, pag. 190.

Prea Înălțate Dômne,

În obșteșca anafora ce s'au arătat Măriei tale pentru întocmirea venitului podurilor se coprinde și un venit de 5.514 taleri pe an pentru politia Craiovei, începându-se acest venit de la Decembrie trecut cu lăt 1819 și alcătuit din poprirea de câte 2 parale la leu de la toate lefii Craiovei și iarăși din poprirea de câte 2 parale la leu de la simbriile Ispravnicilor și a sameșilor de la acele 5 județe ot preste Olt, pentru care se vorbesce, că din lefi poprindu-se aici la Casa lefilor cum și cei diu simbrii la Vistierie să se dea prin orânduiala de la județul Doljului în primirea celor ce se vor orăndui Epitropii, cei din lefi la sfârșitul fieș-căreia diminii, și cei din simbrii la începutul fieș-căreia seme, și dintr'acești baui scoțându-se mai întâiu ceea ce se da și până acum în trebuința politiei, câți vor rămânea să se strângă și să se înmulțescă din an în an și prin creștere de dobândi, ca printr'aceștia să se facă și podurile cele mari ale Craiovei, cu cumpărătoare de materialuri și cu plată de meșteri, fără de a mijloci vreodată havalea, sau vre-un fel de podvadă asupra locuitorilor țeranî, ca din slujba'mi datorie împlinind arăt Măriei tale urmarea ce au fost până acum la lefii Craiovei și cele ce am chibzuit că s'ar cuveni să se întocmescă, după glăsuirea nizamului, ce se cuprinde în mai sus numita anafora să popriescă până acum pe fieș-care diminie diu lefii Dumnelui Caimacamului Craiovei i a Dumnelor boerilor divaniți de acolo și a judecătorilor de la două Departamenturi po taleri 289, socotindu-se câte două parale la leu, cu iratul monastirei Obedeaului *se dau dar-ăliilor școlii și la vre-o câft-va ucenic.*

Igienă, spitale, medici — Încă tot este grijă de ciumă sub Al. N. Suțu. Una din îndatoririle noii Case de privighere este tocmai de a împedica ivirea din nou a acestei epidemii.

Acum după alcătuirea obștească chibzuirii urmază, ca toți banii ce se strâng pe toate diminiile, adică de la toate lefii de acolo fără osebire și de la toate simbriile Ispravnicilor și a sameșilor, să se adune în sumă de 5.514, după cum se arată mai jos cu socoteala anume și scădându-se dintr'aceștia taleri 1.734 pe an, adică cei câte taleri 2x9 ce se popria până acum pe diminie, după cum se vorbește mai sus, rămâne venit al *podurilor* celor mari de acolo, taleri 3.7x0 într'un an, (ori mai mult sau mai puțin, după alcătuirea lefii ce vor curge pe fieș-care diminie) așa dar întru stringerea acestui venit și întru a sa economie am socotit să se întocmească o Casă în orașul Craiovea, sub îngrijirea de Epitropi, a căreia urmare să fie după chipul ce mai jos se arată.

1) Să se orânduiască Epitropii acestei Case *Sfinția sa Episcopul Românului, păstorul Eparhiei. Dumneleu Caimacamul după vreme și Dumnelor boeri divaniți*, sub cari să fie și casieri Dumneleu Clucerul Băluța și Dumneleu Chir Hagi Ianuși.

2) Acești casieri să fie datorii a strânge banii atât cei ce li se vor da prin orânduială de aici pe fieș-care diminie și de la Casa lefii și de la Visterie, precum s'au dis, cât și cei de la iratul monastirei Obedeanelor și de câte ori vor primi, să fie datorii a raportui Epitropilor, ca să fie știință totdeauna câți bani se află în Casă.

3) Dintr'aceste primiri scădându-se și dându-se prin scirea Epitropilor după trebuințele ce vor fi la *cheltuielile școlii*, precum s'au urmat și până acum, adică și cei de la iratul monastirei Obedeanelor și câte taleri 289 la o diminie din banii lefii cei ce vor mai rămânea iarăși prin scirea Epitropilor să se păstreze după cuviință și nefiind trebuineoși să se dea la dobândă cu bună siguranță și prin trecere de vreme și cu adaosul dobânzii să se înmulțescă în câtă sumă va fi prin puțință.

4) Acești bani să nu se mai cheltuiască la nici o altă trebuință, decât la *facerea acelor două poduri mari* din nou când va fi trebuință, cât și la a lor meremeturi.

5) Orânduiești casieri, la fieș-care 6 luni, să fie datorii a așterne socoteala, și a arăta epitropilor prin înfățișare de bune dovezi, atât asupra primirilor, cât și asupra cheltuielilor, și Epitropii vădându-o și găsindu-o întocmai adevărată, să o iscăliască în două cataste, asemenea, din care unul să stea în păstrare la Casă, și altul prin Banie să se trimită aici, ca să se vadă și de către Măria ta.

6) Tot acești casieri să fie răspunzători, când vor lipsi cevași bani dintr'aceste primiri, ori din cei ce se vor da la dobândă, când nu se vor sigurifsi, după cum se cade, precum s'au dis. să arătându-se cheltuiți la vre-un alt condei, iar nu în facerea și meremeturile acelor două poduri mari.

7) Epitropii pe lângă această *îngrijire a școlii* și a numitelor două poduri să fie datorii, ca pe unde vor fi locuri băltoase, să îndatoreze pe stăpâni acelor locuri, să facă poduri de a lor cheltuială, fieș-care după suma stănjiniilor ce va avea în fața uliței, și cu acest mijloc să și aibă totă politia, drumuri bune și cuviincioasă curățenie. Ci găsindu-se cu cale și de către Înalta înțelepciunea Mărei tale, orânduiala ce mai sus se arată, voi bine voi Înălțimea ta, să dai

La 22 Iulie 1820, Boerii de la Casa de privighere (*astinomie*), cer lui Vodă Al. Suțu, pedepsirea unui Gheorghe Ceprazaru ce aș tănuit în casa lui de o săptămână, un om bolnav de friguri și nu

luminată întărirea Măriei tale, la acéstă plecată a mea anafora, care după ce se va trece la condica Logofetei Divanului Măriei tale, să se trimită la Craiova, însoțită și cu osebিতă luminată poruncă a Măriei tale, ca pe de-o parte, să rămăe a sta acolo în păstrare, iar pe de altă parte să se pue în lucrare, cele ce cu bună întocmire, s'aș alcătuit pentru folosul și binele orașului Craiovei, iar hotărîrea desăvârșită, rămăne la drepta judecată a Înălțimoi tale. — 1820, Ianuarie 26.

Barbu Văcărescu vel Vornic.

Socotela veniturilor podurilor Craiovei în curgere de un an întreg.

<u>Taleri</u>		<u>Taleri</u>
44.280	din lefile Craiovei, însă :	
7.380	pe Decembrie 1819, și Ianuarie 1820, la cari socotindu-se câte două parale la leu, fac baiii ce inpotrivă se arată, urmază a se da la sfîrșitul lui Ianuarie 1820 . . .	369
7.380	pe Februarie și Martie 1820, ipac la sfîrșitul lui Martie	369
7.380	pe Aprilie și Maiu, la sfîrșitul lui Maiu	369
7.380	pe Iunie și Iulie, la sfîrșitul lui Iulie	369
7.380	pe August și Septembrie, la sfîrșitul lui Septembrie .	369
7.380	pe Octombrie și Noembrie, la sfîrșitul lui Noembrie .	369
<u>44.280</u>		<u>2.214</u>
66.000	din simbrile ispravnicilor și a sameșilor de la acele 5 județe ot preste Olt, însă :	
11.000	pe Decembrie 1819, și Ianuarie 1820, la cari socotindu-se câte 2 parale la leu, fac baiii din potrivă, și se vor da cu orăduială, în luna lui Decembrie . .	550
11.000	pe Februarie și Martie 1820, în Februarie	550
11.000	pe Aprilie și Maiu, în Aprilie	550
11.000	pe Iunie și Iulie, în Iulie	550
11.000	pe August și Septembrie, în August	550
11.000	pe Octombrie și Noembrie, în Octombrie	550
<u>66.000</u>		<u>3.300</u>
11.028	se scade acei ce sunt hotărîți pentru cheltuelile școlelor po taları 289, la o diminue.	
	Adecă trei miș șapte sute opt deci, rămăr ai podurilor . .	3.780

Carte către Dumn'luș caimacamul Craiovei i boerii veliți de acolo, pentru întocmirea ce s'aș făcut, a două poduri mari de acolo.

Ciustite și credincios boerule Domuiei mele, Dumnéta biv vel Spătare, Gheorghe Suțu, Caimacamule al Craiovei i Dumuévóstră boerilor divaniți de acolo, sauătate. Vă facem Domuia mea în scire, că dupa obștesca chibzuire ce s'aș făcut pentru cea de acum înainte, buna întocmire a podurilor celor mari ot orașul Bucureși, scaunul Domuiei mele, fără a mai mijloci cătuși de puțină

l-au declarat la vătaful ce ȕilnic cercetéză casele. Acéstă pedepsire o cer ca *pildă* pentru alții. Vodă le dă voie să-l pedepsescă cum vor crede.

Grija de a nu se introduce in țeră iarăși ciurma din Turcia, face ca să se dee pitace de impunere de carantină, la toți neguțătorii cari vin de peste Dunăre. Acéstă măsură este incunosciințată consărilor rusesc și austriac, cari nu avu nimic de ȕis contra, ba publică încă către sudiiți lor, să se se supună măsurilor de apărare de ciumă ¹.

havalea in țeră, luându-se cuviincioșele măsurı, și asupra rugăciunei ce ni s'aũ arėtat de acolo, prin anafora s'aũ făcut asemenea îngrijire, și pentru douė poduri mari ce sunt și la acel oraș al Craiovei, întocmindu-se osebit venit, ca să se pōta face, și a se merenetișă totdeauna după cererea trebuinței, fără cătuși de puțină sarcină a locuitorilor țerăni, și după tōte chibzuirile ce s'aũ făcut, ni s'aũ arėtat, prin anafora de către Dumneluı vel Banul, bunele alcătuirı ce aũ chibzuit Dumneluı intru păzirea acestuı nizam, care primindu-se și de către Domnia mea, s'aũ dat domnesca nōstră iutărire, in'ru tōte asemenată. Decı trimițendu-se Dumnevōstră, acéstă poruncă a Domnieı mele, impreună și numită anafora a Dumneluı vel Banul, întărită cu domnesca nōstra pecete, poruncim Domnia mea, ca să se citescă in Divan, in auȕul tuturor, după care ințelegând cu toți, bunele cugetari ale Domnieı mele, și părintesca îngrijire ce am bine-voit Domnia mea. să avem și pentru buna stare, și curățenia aceluı oraș. să cunōscă cu toți, câtă datorie au, să inalțe glas de rugăciune, către milostivul Dumneȕei pentru a nōstră bună petrecere și invitare pentru asemenea bune lucruri, iar după acēsta, atāt anaforaoa, cât și acēsti carte a Domnieı mele, trecându-se in condica Episcopiei și a Divanuluı de acolo, pe de o parte se vor da să stea in păstrare la orânduiți casierı, ca o legiuire folositoare și vrednică de vecinica păstrare, iar pe de altă parte, se vor pune in lucrare, câte s'au hotărıt, avēnd și pazirea și îngrijirea cu tōtă scumpătatea, ca să se cunōscă in faptă, și rodirea acestuı bine, după care să fie lăudați și toți cei ce'l vor săvērși după cuviință, și intocmai după buna hotarire a Domnieı mele. și fiți sănătoși — 1820, Ianuarie 27.

Cod. XCVI, pag. 121.

1. Cod. C, pag. 263—264.

Iō Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Cinstiților și credincioși boerilor Domnieı mele, Dumnevōstră eforilor aı Astinomieı, la panighiurul ce se face la Ogiungiuveiu in țera turcescă, după sciința ce avem, se adună omeni din multe părți, iar mai ales din părțile țerei turcescē, și fiind-că la Andrianopole și la Filipopole, se aude de năprasnica bōlă a ciumeı nu este indoială, că din pricina adunării ce se va face la numitul tērg, pōte să se intinȕă molevma și până acolo, la acel panighir; fiind ca aũ mers și din neguțătorii bucureșteni, de trebuință este, ca la întōrcerea lor să li se orânduiască lăzăret, spre lipsirea de orı ce bănuială, ca nu cumvași ferescă Dumneȕei, din neingrijire, să se intēmple vre-o molevmă și a ic

Asemenea măsuri constau în lazaret de trei zile la fruntarie și alte șase zile lângă București, înainte de a intra în oraș.

În țară; de aceea dar, după neadormita îngrijire și privighere ce avem întru toate câte privesc spre ocrotirea supușilor noștri de orî ce bîntuire, poruncim Dumnévoastră, ca pe la schelile acelea pe unde se socotesc întorcerea lor, cum la Zimnicea, Daia și Oltenița, să orînduiți câte un om vrednic, carele dimpreună cu căpitanul mării să stea acolo napristan și pe toți acei neguțători ce vor veni din ceea parte, atât pe pămîntenî, cât și pe alții din țera turcescă, cari vor veni dincóce în țară, să 'i poprască acolo a face lazaret de 3 zile, în care soroc, să se aerisescă bine, atât ei, cât și mărfurile lor, precăt se va putea, iar după împlinirea sorocului să 'i slobodă a veni încóce, dându-le omul Dumnévoastră rîvaș la mână, coprinďotor de câți ómenii anume s'au slobodit de la lăzăret, cu ce fel de mărfuri și în câte vase, dar să nu le dea drumul de acolo singuri, ci dimpreună cu fieș-care ceată de slobodiți să orînduiască și câte un slujitor, sea 'i doî din slujitorii căpităniei, după cum va fi suma ómenilor, fiind-că pentru acesta s'au dat osebită porunca Domniei mele, și către Dumnéluî vel Spătarul, ca să indatoreze pe căpitaniî de margine, a fi împreună lucrători și cu urmare întru toate la câte i se vor arêta de către orînduitul Dumnévoastră, că este trebuință a le săvêrși el; s'au dat asemenea porunci și către Dumnélor ispravnicii județului i către zabit, ca să se afe cu aceeași urmare și îngrijire, spre paza și îngrijirea lăzăretului, iar cei veniți din ceea parte, pentru care s'au dis mai sus, după ce se vor slobodi de la lăzăretul cel de trei zile, nu sunt volnicî ca să între în București, ci slujitorii aceia de căpitănie, ce se vor orîndui a veni împreună cu dênșii, să 'i tragă drept la via Dumnéluî Postelniculuî Iordache Vlangali, ce se află aprópe de Văcăresci, unde este loc cu împrejmuire, larg și cu odăi de odihnă și acolo deșchizându-li-se mărfurile prin îngrijirea altuî deosebit epistat, ce trebuie să aveți Dumnévoastră, să se întinďă și să se aerisescă bine, atât mărfurile lor cât și ei, unde să șadă 6 zile întru acest fel de curățire, fără a fi slobodi ca să iasă de acolo vro-unul afară, sea 'i să aibă amestecare ca cu niscare-va alți ómeni de afară, iar după împlinirea de 6 zile, să aibă voie ca să între în politie; întocmai dar să urmați Dumnévoastră, că așa este porunca Domniei mele, tolco pisah gpd. — 1820 August 29.

(pecetea gospod.)

Vel Logofêt.

Cod. XCVI, pag. 181.

Către cinstitul consulat gheeneral al Rosiei, de la Logofeția mare a țerei de sus

Prea Înălțatul nostru Domn, priveghind apururea pentru ocrotirea supușilor Înălțimei sale de orî-ce bîntuire, a 'i grijit din vreme a da cuviinciosul nizam prin porunci gospod. (al căruia copie se alătură) și pentiu neguțători cu marfă i alți, ce se vor întorce de la panighirul Ogiungiuvei, în ce chip să se curățe, pentru bănuiala ce se arde, ca să nu aducă molevmă primejditoare aici în pămîntul țerei. mai jos iscălitul am cinste a face această arêtare din poruncă prin alăturata copie, către cinstitul general Consulat, ca să se facă

Cu referință la spitale. — In Septembrie 1819, Alexandru Suțu dă Carte domnască spitalului din Sfinta Vinerea, scutind în favoarea lui

sciut supușilor autocratoriei rusesci, această folositoare punere la cale pentru mântuirea obștei, așteptând cu cinste răspuns de primirea aceștii însciințări.— 1820, August 30.

Vel Logofăt.

Cod. XCVI, pag. 182.

Asemenea notă cu copie după pitac s'aú trimis și la aghenție.

Către cinstita mare logofeție de țera de sus.

Am primit la chesaro-crăiasca agenție, cu cinste, nota cinstitei mari logofeții de la 30 ale eșitei lunii August anul curgător, ce din porunca Înălțatului Domn aú trimis'o aghenției dimpreună cu copie de pitac Domnesc, ce s'aú dat pentru îngrijirea de întâmpinare, a nu se aduce și aici vre-o molevmă primejdiosă, cu întorcerea de la bâlciul Ogiungiuveii, atât celor duși cât și mărfurilor lor, și ne fiind aghenției alta decât a lăuda această grabnică îngrijire ce aú făcut'o stăpânirea obștesce, pentru nebântuirea și folosul tuturor, iată aú și făcut, după cerere, alăturata poruncă către toți acei sudiți chesaro-crăesci, ca prin Dumnélor numiții să se trimită la acele locuri de trebuință, poruncitoare fiind, precum se va vedea, de a fi întocmai și ei următorii aceștii bune de izbavă orândueli, ce aú bine-voit Inalta stăpânire de a îngriji, de care nu lipsi aghenție cu prietenesc răspuns, către cinstita mare Logofeție.—1820, Septembrie 1.

Iscălitura aghentului, Fleișacar.

Cod. XCVI, pag. 182.

De la chesaro-crăiasca Aghenție din principatul Valahiei, către toți sudiții chesaro-crăesci și crăesci Britanicesci.

Poruncă

Fiind-că după nizamul ce aú dat Inalta stăpânire aici pentru cei ce se întorc de la bâlciul Ogiungiuveii din țera turcescă, prin care vor fi și unii supuși altor străine puteri, ca pentru nu cumva cu întorcerea lor și a mărfurilor viind în Valahia, ne făcându-se cuviincioasa îngrijire cu aerisitul și ținerea de lăzăret, să se întemple de a se aduce vre-o molevmă de primejduire și aici în țera, s'aú făcut orânduela ca pe la schela unde vor veni din țera turcescă aici în pământ, să se oprască în orânduitele locuri, să facă lăzăret de trei zile, să se aerisască atât ei, cât și mărfurile pre cât le va fi prin putință, apoi de acolo cu om într'adins orânduít fără de a fi slobođi de a intra în Bucuresci, să se tragă drept la via Dumnélui postelnicului Iordache Vlangali (apropo de monastirea Văcăresci), unde să întindă și să se acrisască atât mărfurile cât și acoi veniți șăđënd lăzăretul încă zile 6 fără de a fi slobođi a eși vre unul de acolo afară; și așa după împlinirea și acelor 6 zile este a fi slobođi de a intra în politie. Ci dar făcându-se cunoscată tuturor sudiților, această de fo'os obștească îngrijire din partea stăpânirii, li se poruncește acelor sudiți strașnic

pe un brutar de dăjdiî și prăvălia lui de fumărit și dările ce dau alți brutari, cum și de *ploconul* vătăfului ¹.

În 12 Septembrie 1819, Al. Suțu reinnoesce hrisovul dat de Caragea spitalului înființat sub domnia lui Moruzi, după dieta Păhărnicesei Maria Mănăileșca, pe moșia sa din județul Buzău ².

ca întocmai și ei sudiții să fie următorii aceștii orândneli și povețe din partea orândniților, ce se coprinde în poruncile Domnesci, ce s'au dat, fiind și tuturora și lor de nebântuire și cumplit folos acosta.—București, 1820, Septembrie 1.

(pecetea Aghenției)

Cod. XCII, pag. 183.

Trecută în condică de Manolache Furcă

1. Cartea bolnavilor de la Sfînta Vineri

Zemle Vlahiscoe. — Dat'am domnăscă noastră carte bolnavilor saraci ce se află la spitalul de la Sfînta Vineri, din orașul București, ca să aibă volnicie printr'acastă carte a Domniei mele, să fie un brutar. nume Nicolae Adam, la pătăria ce au săracii acolo la Visterie, preste an în țără și pe tîrg, de nici unele supărat să nu fie, așijderea să fie prăvălia apărata de fumărit și de alte angarii ce dau alți brutari și de ploconul Vătafului, pentru că această milă au avut-o săracii din vechime, prin cărțile fraților Domni, de mai înainte, precum din cartea selefului nostru, Ioan Vodă Caragea, ce o vedum cu lăt 1813 Februarie 10, ne-am adevărit. Deci invrednicindu-ne Domnul Dumnezeu cu a treia Domnie a aceștii pravoslavnice țeri, ne-am milostivit și Domnia mea, de i-am dat mila acosta, ca să fie ertat acest om, de toate câte scriem mai sus, și să nu se supere nici el, nici casa de pitărie a săracilor, unde va lucra ca să potă face pâine pentru săraci; poruncim Domnia mea Dumitale, vel Agă i vel căpitane za dorobanți i altor slugi domnesci i boeresci, și ție vatașe de brutari și vouă fumarilor, toți să aveți a vă feri de acest om și să i dați bună pace, de nimic să nu l supărați, că așa este porunca Domniei mele, i saam receh gpd. — 1819 Septembrie 20.

(pecetea g-pd)

Vel Logofăt.

Cond. XCIII, fila 87.

2. Hrisovul Păhărnicesei Mariei de spitalul ce are la sud Buzău.

Zemle Vlahiscoe. — Fiind-că Păhărnicesa Maria Mănăileșca din sud Buzău ce au murit far' de moștenitori, din îndemnarea sufletescă, au fost hotărit prin Dieta sa, de a se face un spital de sêraci bolnavi la Buzău pe moșia sa, asupra căruia s'au fost orânduit Epitropi reposatul Paharnic Grigorie Hrisoscoleu, nepotu-său și Epistat Prea sfinția sa proin Mitropolitul chir Dositei, încă fiind episcop Buzăului, ca din averea rēposatei, ce prin diiată s'au orânduit să se sêvôrșessă spital, care spital dându-se pliroforie Domniei sale Alexandru Constantin Moruz Voevod, cum că s'au isprăvit toate cele trebuincioșe, după rugă-

Prin hrisov Al. N. Suțu acordă acestui spital 250 bolovanî sare de la Ocnă, și câte 20 lei pe fie-ce lună. Acastă sumă o acordă din

ciunea ce au fost făcut atunci pentru o faptă bună ca acesta, spre adăpostirea și sprijinirea celor săraci, cari n'au putere a se căuta la neputințele și bólele lor, ca să aibă la acest loc odihnă ticăloșii, spre a se căuta cu doftor, cu giarah, cu doftorii, cu hrană, cu ómenî, cu mneri slujnice, cu lemne pentru încălđitul caselor și cu tótă poslușania cea de trebuință, prin hrisovul Măriei sale au hărăzit și au orânduit, ca să ia spitalul pe tot anul de la Ocnă, bolovanî sare 250, așjiderea și de la Epitropia obștescă. să se dea la spitalul acosta pe tótă luna câte 20 din banii preoților eparhiei Buzăului, ce se adună la Cutia Epitropiei, care să fie ajutor de léfa doftorului și a giarahului, și osebit să aibă spitalul și 25 lude scutelnicî pentru lemne de încălđitul săracilor bolnavi și alte poslușanii ale spitalului, pe cari găsindu'î orânduiții Epitropi, ómenî străini și fără nici o pricină de dajdie, sa li se facă de către Ispravnicî cercetare după orân luiala, și cu adevărințele Ispravnicilor viind la domnăsca Vistierie, să li se dea poceluituri domnescî pe numele și chipul lor, ca să fie nedajnici și apórați de tóte orânduolile țerei pentru care aceste mili avându-le spitalul de la frații Domni de mai nainte, precum din hrisovul selefului nostru ce'l vėđum, cu lót 1813, ne-am adevărit. Drept aceea, invrednicindu-ne și pe noi Domnul Dumneđeú cu a treia domnie a aceștiî pravoslavnice țeri rumănesci, și ca un lucru sufletesc ce este acest spital, spre mângăerea și ajutorul săracilor bolnavi, ne-am milostivit și Domnia mea, de am innoit și am întărit milele ce se coprind mai sus, ca să se păzescă totdeauna, dar și orânduiții Epitropi de acum să fie datorî de a se urma acastă bună faptă, cu a fi doftor și giarah nelipsit acolo la spital, cu tótă orânduiala cea trebuincioasă, spre cautarea și odihna bolnavilor, intocmai după orânduiala dieții acei răposate, ce o face pentru acest spital, și am întărit hrisovul acesta cu însăși credința Domniei mele, Iw Alexandru Nicolae Suțu Voovod, i cu credința prea iubiților Domniei mele fiî: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dumitru Vv., Grigorie Vv., martori fiind și Dumnélor cinstiți și credincioși boerii veliți ai Divanului Domniei mele: pan Constantin Crețulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Crețulescu vel Vornic de țera de sus, pan Mihalache Manu vel Vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofăt de țera de sus, pan Constantin Filipescu vel Vornic, pan Grigorie Rălea vel Vornic, pan Gheorghe Golesecu vel Vornic al obștirilor, pan Constantin Golesecu vel Logofăt de țera de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel Postelnic, pan Dumitrache Hrisoscoleu vel Logofăt de obiceiuri, pan Gheorghe Vlahuț vel Spatar, pan Manolache Băleanu vel Vornic al politiei, pan Alexandru Hariton vel Caminar, pan Alexandru Desila vel Comis, și Ispravnic pan Constantin Golesecu vel Logofăt de țera de jos, și s'au scris hrisovul acesta la întiul an dintru al treilea domnie a Domniei mele aici în orașul scaunului Domniei mele Bucuresciî, la aniî de la nascerea Domnului Dumneđeú și mântuitorului nostru Isus Hristos, 1819, Septembrie 12 de Nicolae Logofătul de Divan.

(Iscălitura și pecetea gpd.)

Constantin Golesecu vel Logofăt, procitoh,

banii Epitropiei Obştesci, pentru a servi la plata lefeî datorului şi a girantului şi 25 lude scutelnicî. Se constitui şi spitalului Filantropia, un venit din amenzile pe vitele de pripas.

După arătarea ce ne fac printre'acéstă anafora Dumnélor velişii boerî, primită fiindu-ne întocmirea acestuî nizam i închinarea acestuî venit la mai jos arătatul spital le întărim şi Domnia mea şi hotărâm ca întocmai să se urmeze şi de acum înainte, iar pentru catahrisisul ce se plâng jăluitorii că s'ar fi urmând de catre cei ce se orânduiesc cu căutarea acestuî venit poruncim Domnétale vel Logofete de ţera de sus să se facă straşnică poruncă a Domniei mele către Dumnélor ispravnicuî judeţului spre a face urmare întocmai precum mai jos într'acéstă anafora se coprinde,—1819, August 10.

(pecetea gospod)

Vel Logofăt.

Cod. XCV, pag. 441.

Prea Înălţate Dómne.

Löcuiorii ce au vii în 5 popóre ot sud Saac şi dau vinariciu la sud Buzeu au jăluit Măriei tale pentru un Nişul sin Minea Rostelnicelul i pentru un Costache Drăgulinescu dintr'acel judeţ că se află trăitorî în partea podgoriei unde au vii atât ei cât şi alţi boerî din vechime, care vii unii le au îngrădite cu garduri, iar cei-l-alţi cari sunt scăpătaţi le au neîngrădite, împrejurul cărora vii avënd şi sate, se întâmpla, une ori vara, de scăpa vite de la păzitorî şi intra în vil şi de făcea vre-o stricăciune când avea viile rod, făcea ispăşanie vonicelul cu doi treî ómenî şi plătea cel cu dobitocui mai întăiu stricăciunea apoi glóba vornicieî, de bou i vacă po parale 7, i de cal parale 13 şi un ban, şi că astă iarnă pe când era câmpul şi tóte lucrurile slobode şi neoprite şi chiar pentru cei străini, prindendu-le pirişii cu ómenii lor vitele pe prin vii atât ale altora cât şi ale lor, le-au luat de tótă vita câte talerî 5 far' de ispăşanie sau rod în vie fiind lemnul vişei uscat; încă de la cei ce au avut vite mai multe seau de do mult scăpate seau două de dece ori de au scăpat în vie. le-aî făcut sumă de 20 şi aî luat talerî 100, pe care vindendu-le nu póte coprinde acei bani spre a plăti glóba şi cer a li se ridica acéstă greutate de asupra-le; pentru care am cerut de la Casa Spitalului «Iubireî de ómenî» de ni s'au arétat hotarările cu care s'au făcut acéstă plată venit al Casei şi sunt acestea, însă:

1814, Maiu 10. Anafora a Dumnélor velişilor boerî către Măria sa Domnul Ioan Vodă Caragea la jalba ce dedese boerinaşii şi löcuiorii pămêntenî, ce au vii în délurile ot sud Saac, dic Dumnélor boerii, că adevărata este jalba lor, căci în vechime şedea pe la vii numai vierii fără de vite, iar de la o vreme încóce s'au făcut în pótele viilor sate întregi cu mulţime de vite pe care le dau la văcarî numai de la sfântul Gheorghe până la sfântul Dimitrie, iar atunci lăsându-le slobode iau viile de rând rodënd vişa până în pămênt frângënd şi surpând şi haraciî din care se pricinuesce nu puşină pagubă celor cu viile, cum şi Vistieriei domnesci, de aceea dic Dumnélor, că de trebuinţă este ce au făcut jăluitorii a se îndatora cei ce işi lasă vitele fără de văcar şi se va găsi în vii făcënd stricăciune, ori de ce tréptă va fi stăpănul vitei, sa plătescă de vita mare câte talerî 5 spre înfrênare şi să se facă aceşti bani venit pe séma spitalului «Iubireî de ómenî».

Din anterióarele acte publicate s'a putut vedea la ce gróznice abuzurí dádea loc perceperea amendelor pentru vitele scăpate în țearine și vii.

1815, Maiú 28. Carte a Máriei sale Domnului Caragea, închină la mai sus numitul spital acest venit după anaforaoa Dumnélor boerilor, să'l aibă totdeauna rânduind spre a'l căuta om vrednic și ciustit de a nu face catahrisis; vedem și la mâna jăluitorilor însciințare de la 18 ale trecutului April a Dumnélor Ispravnicilor de Secueni către Dumnéluí vel Vistierul, răspuns la scrisórea ce le au scris Vistieria, pentru arétarea ce au fost făcut la Vistierie un Bănică Mazilu, ot Tohaní, ca mai sus numiții piriți în cerea talerí 40 că pricinuire de ispășanie, că ar fi intrat vitele lui prin vii și li s'au scris cu atât pe el să'l mântuiască de nedrépta cerere ce i se facea, cât și pe alții asemenea ce se vor mai aréta, neingaduind pe piriți a mai face jafurí locuitorilor și arată Ispravnicilor, că cu acéstă scrisóre a Vistieriei au venit înaintea Dumnélor, atât Bănică cât și alții mulți din locuitorí plângându-se de jafurile și prățile ce li se fac de către orânduítii ce sunt asupra acestuí huzmet, pentru care arată Dumnélor Ispravnicii, că Dumnélor boerii Efori ai spitalului vînd acest venit întru preț nu analoghisit cu ceea-ce string ei și cumpărătorii orânduiesc în fieș-care popor slujbași seaú il vînd și ei, popóre, precum s'au urmat și estimp și acei cumpărători, dic Dumnélor ispravnicii, dudă cercetarea ce au făcut ca fac aceste luari nedrepte, fiind-că se întemplă de scepă o vită de 7 orí pe vară seaú iarnă în cât jumătate prețul il plătesce la globași nemijlocind ispășanie precum chiar vitele ce le au de se întemplă de intră în viile lor iarași îi apucă de plătesc acești câte talerí 5, și cu acésta s'au făcut și se face o mare catahrisis, pentru ca cu neputință este aflându-se unii din locuitorí ședători în pólele viilor de a nu intra vitele lor în vii cum și cei ce au vii în pólele délului cu pricină că viile lor se păzesc de către slujbași, le-au lăsat dezgrădite nemaí voind a'și face gardurí, căci ie ar avea fieș-care gardu'i făcute tot nu s'ar face atâtea jafurí, de aceea și dis Dumnélor Ispravnicii, că nu pot infrána pe cei ce sunt porniți la catahrisis fiind că chiar în vinđare se coprinde, că orí câte vite se vor prinde prin vii să plătescă câte talerí 5, și cu acésta nu se încetéză a pururea jafurile, în cât socotesc ispravnicii, că spitalul dupa jafurile ce se fac cu luarea de fieș-care vită câte talerí 5 nu are folos-nici a treia parte.

Deci fiind-că acést irat. s'au rânduít prin poruncă și hotărire Domnésca, a se lua totdeauna de spitalul Iubirei de ómení a sërmanilor nemernici, spre cãntarea și mângăerea lor, de aceea dar nu este cu cuviință cererea ce fac jăluitorii de a se rádica, căci iarași după jălbile locuitorilor de acolo s'au întocmit acéstă hotărire, jăluindu se, că li se face mare paguba la vii de către vitele celor ce se află cu locuința în pólele viilor, și făr'de a avea viile îngrădite lasă vitele slobode de rod și prăpădesc vița, cum și haricii îi frang sa'í surpă, și deosebít de paguba lor, se păgubesc și vistieria Domnésca de canonisitul venit al vinăriciului, iar pentru catahrisis ce se plâng jăluitorii că fac cei ce se orânduiesc cu cãntarea acestui venit. găsim cu cale, să fie luminată porunca Mariei tale către ispravnicii județului, ca să îngrijescă cu bună luare aminte peste tótă vremea a nu se face locuitorilor nepăstuirí, nedreptăți și luări mai mult peste ceea ce se coprinde în Domnésca poruncă,

Ceva mai târziu se dau noue ordine în general în interesul ne-stricării viilor de vite și pentru constituirea de venit din amenda pe vitele de pripas care strică viile¹.

Spitalele cunoscute din trecut, continuă de a funcționa, deși nu și-au reînnoit hrisóvele.

ci să'i apere de ori ce urmare împotriva a slujbașilor; iar hotărîrea rămâne la Măria ta.—1819, Maiu 30.

Istrate Crețulescu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Constantin Calianh vel Vornic, Iordache Goleacu vel Vornic, Alexandru Filipescu vel Logofet.

1. *Anafora pentru locuitorii cei dimprejurul dealurilor cu vii.*

În Alexandru Nicolae Suțul Veevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cu cale și primită fiind Domniei mele această anafora a Dumnóluî vel Logofetul de țera de sus și următore dreptăței cu nizam bine întocmit și folositor obștei, o întărim Domnia mea ca să'și aibă urmarea întocmai fără' de cea mai mică strămutare și poruncim Dumitale, vel Logofete, să faci cartea Domniei mele către Dumnélor Ispravnicii ot sut Saac cu asemenea coprindere de ponturi, după cum se arată mai jos, porunciudu li-se ca întocmai să se facă urmare negreșit și iarăși asemenea carte a Domniei mele să se facă spre a avea și ei sciință de acest nizam.— 1819, Decembrie 13.

(pecetea gospod)

Vel Logofet.

Cod. XCVI, pag. 194.

Prea Înălțate Dómne.

După înminată porunca Înălțimei tale ce mi se dá la această jalbă a Epitropilor spitalului de străini, făcend cercetare m'am pliroforisit ca la lét 1814, Maiu 10, prin anaforaoa Dumnélor veliților boeri după jalba ce dăduso boerinașii i locuitorii pamêntenii ce au vii în dealurile cele mari ot sud Saac, că de la o vreme încóce s'au facut la póelele viilor sate întregi cu mulțime de vite pe care le dau la vácari numai de la Sfintul Gheorghe până la Sfintul Dumitru, apoi lăsându-le slobode iaú viile în rînd de le róde vița și le strică haracii cu care nu puțină pagubă le pricinuesce celor cu viile i Vistieriei domnesci, de aceea đic Dumnélor că de trebuință este cei ce își lasă vitele fără' de vácari și se va găsi în vii făcend stricăciune ori de ce tréptă va fi stăpânul vitei, să plătescă de vita unare câte taleri 5 pentru înfrânare și să se facă acești bani venit pe séma spitalului iubirei de ómenii.

1814, Maiu 28, Carte a Măriei sale Domnului Ión Caragea, prin care închină la mai sus numitul spital acest veuit după anaforaoa Dumnélor veliților boeri să'l aiba totdeauna, rânduind spre a'l cauta om vrednic și cinstit de a nu face catahrisis.

1818, Septembre. Anafora a logofetei întărită de Măria sa Ión Vodă Carapea, făcنță la jalba locuitorieor de la satul Tohăneasca sud Saac, arétând

Cu referință la spitalul Pantelimon, posedăm urmă'orele acte :

Pitacul ce s'aŭ făcut în pricina mahalagiilor, cu monastirea Sfintului Pantelimon.

Preaosfinția ta părinte Mitropolit, asupra prigonirei ce se urmăzează între locuitorii din 16 mahalale de aici din domnesca noastră politie a Bucureștilor, cu spitalul ot Sfintul Pantelimon, pentru răspunderea către spital, din partea celor ce aŭ case și alte sădărî, pe aceste mahalale, fiind-că răposatul intru fericire, ctitorul aceștii monastiri, Domnia sa Grigorie Vodă Ghica, prin testamentul Domniei sale și prin osebit catastih sub domnesca sa pecete, aŭ întocmit orânduiala aceștii răspunderi din partea locuitorilor acestor mahalale, în ce chip să se urmeze, la care, osebit că și mai sus numiții locuitorii, prin jalba ce ne-aŭ făcut arătare, că se mulțămesc, dar și de ar fi pricinuit măcar vre-o nemulțămire în vre-uu fel de chip, nu este cu cuviință a li se da ascultare la nemulțămirea ce ar fi cercat să arăte în potriua orânduieii testamentului răposatului Domn, ctitorul aceștii monastiri, care aceste sineturi ca nisce vrednice de cinste, avându-le Domnia mea după totă cuviința și dreptatea, temeiă neclintit asupra aceștii prigoniri, poruncim, ca aducând înaintea Preaosfinției tale, pe Epitropul spitalului ot Sfintul Pantelimon, să și se dea poruncă a nu îndrăzni să supere întru nimic, pe mai sus numiții, seii să se abată împotriva orânduieii și a chipului coprinderei mai sus arătatelor sineturi domnesci ale aceluși răposat Domn, ctitorul spitalului Sfintului Pantelimon, tolco pisah gpd.—1819, Iunie 17.

(pecetea gpd.)

Vel Logofăt

că satul lor este din jos de satul Tohanî spre câmp și s'aŭ făcut vii noui la vale de cam de doui treii ani, care aŭ venit cu apropiere de satul lor și garduri nu fac, pentru că sunt prădați și jăfuiți de și-aŭ vindut cei mai mulți vitele de aŭ plătit, s'aŭ hotarit ca cei ce aŭ vii cu apropiere de sat și nu'și vor face garduri stăpâniî viilor să se indatorască la acestă plată.

S'aŭ arătat și jălbi că cumpărătorul acestui huzmet viuțând huzmetul pe la zapciî și alți slujbași isprăvnițești, cum și pe la ómenî necinstiî, viuțind în parte dealuri și văi, îi pradă cu năpăstuire.

Deci, acest huzmet este orânduit pentru a se înfrâna cei ce sunt în dealuri cu vite, ca să și le dea la văcar, iar să nu le lase slobode prin deal a face stricăciuni prin vii; de aceea, spre paza dreptăței, am socotit să se urmeze la căutarea huzmetului aceste ponturi, însă :

1) Să se vinđă de Dumnélor Epitropiî la om cinstit, dând legătura a nu face cât de puțin catahrisis.

2) Să nu vinđă nici acel cumpărător la zapciî seii alți ómenî isprăvnițești, seii străini, nici sa pue tovarăș.

3) Cei ce vor căuta slujba, fórte să se ferască a nu prepune pe nimeni cu mărturiî, că ar fi văduț vitele cui-va în vie, ca să globescă, ci numai când

Cunoscem o anafora a Mitropo'itului, în grecesce, de la 19 Iulie 1820, pentru rinduirea doctorului Arsache, la spitalul Pantelimon¹.

Cu totă esistența de spitale în oraș, bolnavii străini pare că nu erau lesne primiți la ele. De aceea Vodă dete următorul pitac :

«Dumnévoastră orânduitor boerî epitropî ai spitalurilor, ot monastirea Pantelimon, monastirea Colței și a Spitalului străinilor, după arătarea ce au făcut Domniei mele, Dumnéluî biv vel Banul Grigorie Ghica Nazirul Casei privigherei, cum că mulți dintre sërmanii străinii din politia Bucurescilor, cari să hrănesc cu cerșutul, bolnăvindu-se zac pe ulițele politiei, neavând mijlocul întimpinării bôlelor, poruncim Domnia mea, Dumnévóstră, ca verî-când se vor trimite la aceste trei spitaluri, bolnavi cu răvașele Dumnéluî orânduitorului boer Nazir al Casei, să se primescă, orânduindu-li-se cele trebuincioase, prin cautare de dohtar, ca să'și potă afla unii ca aceia tãmăduirea de bóla ce va avea; întocmai să se urmeze, că așa este porunca Domniei mele, tolco. . . — 1819, Iunie 21.

Cod. XCVI, pag. 46.

Aaron Florian pretinde că la numirea în Domnie a lui Al. Suțu, ciurma încă nu încetase în țeră, și că prin caimacamiî sêi, noul Domnitor a isbutit să scape țera de acest flagel.

Acéstă aserțiune noi nu o putem documenta, deși, vedurăm, luate câte-va măsuri de privighire din partea *Astinomieî*.

Principalii doctori din Bucurescî, cum am aretat deja la capitolul

va prinde, seau când cel cu via stricată va face dovada, precum și cel ce va merge cu vita lui, în via lui și va pasce pe rázore, nu are să se supere cu acéstă dare, (iar fiind vie străină să plătescă, nici să facă vre-o meșteșugire a băga vitele cuivași în vii, cu cuget ca sa'î globescă, nici după părăginii vechi nelucrate de câte 2—3 ani. cari vor fi deschise la margini făr' de gard, să nu cëră glóbă.

4) Viile ce vor fi în marginea satelor, să se îndatoreze stăpâniî viilor, a le faco garduri temeinice, seau a le ingradi cu garduri, că orî cari nu'și vor face ingrădișuri bune, să plătescă acest irat al spitalului, stăpânul acei vii, iar având gard și vor deschide pãrléz cu viclenie a băga vite, atunci nu are să se învinovătescă stăpânul viei la plată, ci aceia ce a deschis pãrlézul. Ci de va fi primită Măriei tale, se va da luminată poruncă, a i se da luminată carte la mâna numitorului, din partea Spitalului la căutarea acestui huzmet, cu orânduiala dreptăței și a lipsi, urmatul catahrisis, la care Dumnélor ispravnicii i zapciî să dea ajutor la cele cu cale; iar hotărîrea cea desăvârșita rămâne la Măria ta. — 1819, Iunie 20.

Vel Logofît.

1. Cod. C., pag. 219.

scólelor, erau, în 1819 August: Ilie Vlasopulo primul medic, Silvestru Filiti, Constantin Darvari, Constantin Caracaș, Mihail Hristaris și Rasti, care era și medic al Agenției Austriace și Arsache. Medicii empirici și babele au fost, pe cât posibil, impedezați de a exercita profesiunea de medic. O femeie omorînd un om, cu doctorii de mercur, s'au rinduit anchetă și s'a convins cercetarea, că e o femeie perdută, care-și găsește hrana ȗilnică în desfrânare. Procedînd la un îndelungat interogator, ea a susținut, că mórtea celui om a provenit, nu din cauza medicamentului, ci din imprudența lui, că a luat de 3—4 orî mai mult decăt doza ce i-a hotărit. Tot odată proto-medical comunică informațiunea, că în timpul verei, când mulți medici lipsesc din oraș, babele speculéză naivitatea poporului de jos, dându-se drept doctorese. Propune ca să fie dat un exemplu din surghiunirea femeii, care a dat argint viu, la o monastire ¹.

Al. N. Suțul, ordonă Spătarului, să fie bătută la spate femeea acésta, prin tîrg, și apoi să se trămită surghiun la monastirea Țigănesci, fără termen ².

O comisiune alcătuită din aprópe toți medicii mai sus numiți, a supus Domnitorului Alex. Suțu, un întreg regulament de 20 articole, în Noembrie 1819, relativ la farmaci. Tariful medicamentelor este acel adoptat de Austria, în 1814, cu adăogire de 30%, speșele de transport, etc. ³.

1. 1818, Mai 23.—*Semnaș*: Barbu Văcărescu vel Ban, Gheorghe Romanitis Vistier.

2. Cod. XCV, fila 547.

3. Potrivit cu Prea strălucita porunca a Măriei tale, de Dumneđe i păzită, din 4 Noembrie, anul curgător 1819, prin care ni se ordona Prea plecaților doctori servi ai Măriei tale, să ne consfătuim despre farmaciile aflătore acum în oraș, cum și asupra calității și cantității drogelor, precum și asupra tarifurilor lor, și asupra a tot ce privesce paza igienei publice, care este cea mai preicósă din tóte cele ce privesc la corp. Nu puține abuzuri s'au făcut până astă-ȗi, din cauza relei stări a farmaciilor și a farmaciștilor. Fiind-că Măria ta, ca un părinte și apărător al obștiei, pe lîngă cele-l-alte a Domniei, bine-voesci Maria ta, a da un înalt ordin pentru farmaciști, și Dumneđe să dăruiască Măriei tale creștine, o vieță lungă, pe tronul sêi strălucit. . . Intrunindu-ne și luând cu noi doi membri consultatori germani, după recomandăția a excelenței sale Agentului K. K. al Majestăței sêle, în conformitate cu ordinul Măriei tale, și cu ei consfătuindu-ne pentru tot ce privesc farmaciștii, cum și despre facerea și qualitatea doctoriilor, am alcătuit următorul proiect, care aprobându-se de Înălțimea ta de Dumneđe păzită, să fie întărit și cu sigiliul domnesc. . .

Ilie Vlasopulo primul medic, Silvestru Filiti doctor, Constantin Darvari doctor, Constantin Caracaș doctor, Mihail Hristaris doctor, dr. Rasti al Agenției.

Casuri deosebite.—Inregistriăm aci două cazuri care au ôre-care afinitate cu documentele din capitolul acesta. Primul ne arată pe ma-

Articole după proiectul doctorilor.

1) Fiind-că din cauza numărului foarte mare a farmaciștilor, cu și fără diplomă, se comit mai multe abuzuri, atât asupra calității, precum și asupra preparațiunei, și prețului a diferitelor doctorii, din care cauză suferă omenirea, să fie supuși la un examen de către doctorii Eforii, și acei fără diplomă, cari se vor arăta capabili, să 'și pótă urma profesiunea, iar cei-l-alți să fie depărtați.

2) Toți farmaciștii vor avea farmaciile lor, aprovizionate cu toate drogile prevădute în farmacopea. O dată pe an, își vor procura materiale prospete, erburi adecă rădăcini, flori și altele, preparând elixiruri, extracte, siropuri și altele. Drogile cari sunt supuse la stricare lesne, de două ori pe an, vor fi inspectat de doctorii Eforii, și drogile care vor fi găsite stricate séu netrebuincioase, să fie aruncate în gârlă. Și spre pedepsă, că nu au îngrijit să aibă doctorii bune va plăti fie-care din ei, câte una mie de talere pentru spital.

3) Farmaciștii vor orândui tariful medicamentelor după acel al Vienei, întocmit în anul 1814, adăogându-se numai câte 30%, pentru cheltuelile de transport și altele. Și pentru înlesnirea farmaciștilor și a cumpăraturii, să se expue de către doctorii Eforii, un tarif în limba latină, după acel austriac, convertind moneda austriacă în moneda turcască, și să fie imprimat. Acastă prețuire a medicamentelor în vigore până la emiterea unui al doilea tarif, în eparhie'e cesaroregesi, fiind-că atunci urmând a se face întrunirea doctorilor, se va fixa și aci, prețul și cursul monedei, pentru al doilea tarif. Acela din farmaciști, care nu se va conforma tarifului orânduit, să fie pedepsit cu amonda menționată mai sus.

4) Nicî unul din farmaciști nu are voie să libereze medicamente fără rețeta recentă a unui doctor cu diplomă, iar rețetele cele mai vechi de cel puțin 20 zile să fie din noi revădute de doctorul respectiv și numai cu consimțimântul acestuia se vor putea elibera doctoriile ordonate. Acastă regulă nu este obligatorie pentru vîndarea de materiale simple, ca: mușețel, nalbă, soc, revent, crenortarlaris și alte de asemenea natură. Aceste se pot desface după prețul din tarif.

5) Fiind-că unele din medicamente se vînd cu *picătura*, devenind prețuirea lor foarte anevoiósă, farmacistul e liber, pe lângă prețul din tarif, să mai adaoge câte o para de fie-ce doză. Va avea însă grija, ca preparațiunea să fie întocmai după rețetă.

6) Farmacistul e obligat să noteze în josul fie-cărei rețete prețul medicamentului liberat, spre a 'și putea da sémă doctorul de prețul medicamentelor și a deveni controlator între cumpărător și vîndător.

7) Ori-ce farmacist, care a căutat prin o învoială osebită să atragă clienții să fie pedepsit.

8) Drogele secrete (*arcana*) vor fi cu totul proibite și nimeni nu va avea voie de a le vinde.

9) Farmacistului, care se va fi prins în fagrant delict, că au dat medicamente altele decât cele ordonate, fe din respectul calității, cât și a cantității, i se va închide farmacia spre pedepsă.

10) Deacă un farmacist, prin o împrejurare ôre-care, nu va putea descifra

halagii din mahalaoa Colței, reclamând contra unuia dintr'inșii anume Radu Dogariu. Acesta a cumpărat un loc în mahalaoa Colței pe care

rețeta, seiu va bănui că ea pôte fi eronată, va fi obligat să întrebe prealabil pe doctorul respectiv, spre a evita erorile.

11) El este obligat să deschidă farmacia în orî-ce oră a nopței i s'ar presenta vre-o rețetă de făcut.

12) Fie-care compt va fi plătit de cumpărător exact după tarif. Deacă va trece nn an, fără să se aquite comptul, se va preleva peste suma datorită o dobândă de 5% la pungă pe lună și când una va fi covârșitoare, să fie ajutat de autorități de a-și avea îndestularea.

13) Farmaciștii vor întrebuința cântărirea obicînuită în Anstria.

14) Nicî un farmacist nn va avea dreptul să deschidă o farmacie fără hrisov domnesc, dat prin medicul primar.

15) Nicî nn medic, de curând venit, nn va avea voie să-și exerciteze profesiunea, până ce prealabil nu va fi fost vëduță diploma sa de către medicul primar.

16) Acele din medicamente compnse, care nu se cöprind în farmopeea din 1814, când vor fi ordonanțate de medicî, se vor prepara după cele mai bune farmacopee, în care se va găsi compozițiunea și prepararea lor.

17) Când medicul va ordonanța o doctorie, ce nn se află în farmacopee, seiu care ar necesita nn alt mod de preparațiune, medicul va fi obligat să înscrie în rețetă, după care farmacopee trebuie preparat medicamentul ordonanțat.

18) Spre a se evita orî-ce confusinne, vor fi obligați toți medicii, cât și hirurgii, precum și farmaciștii, să aibă fie-care câte o farmacopee din anul 1814.

19) Băcanii, ovreii și argintarii, cari aduc și pnn în vinđare medicamente pericnlöse, ca *sublimat*, *opium*, *arsenic* și specimente mercuriale, nn vor putea vinde în detaliu, ci numai *en gros*, și numai la farmaciști; la din contra vor fi pedepsiți în raport cu delictul comis și cu amenda în bani în folosul spitălnuî. Pentru care scop poliția să le trămiță acum îndată în inaintare, ca să nn aibă în urmă pretext de scuză.

20) În fine, fiind-că se comit mai multe abusrî și dîlnic omenirea este amenințată cu de aceste de bărbați și femei, cari esercită medicina, să se dea nn ordin asprn să înceteze pe viitor profesiunea lor, căci alt-fel vor fi pedepsiți proporțional cu îndrăznéla și nesupunerea lor.—1819, Noembrie 14.

(Tradncere din grecesce.)

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta vel Vornice al politiei, după nizamul ce s'aî dat de către Domnia mea asupra spițerilor și spițeriilor din tot orașul scaunuluî Domniei mele Bucuresci, prin pontnri alcătните cu bunnă și folositóre obșriei chibznire a Dumnélor doctorilor politiei, iată se trimite și la Vornicia politiei copie de ponturi, adeverate de Logofetia cea mare, de care poruncim, ca și Dumnéta să aibî datornica îngrijire de a se păzi cu totă strășnicia pontul al 19 și al 20-lea intocmai, tolco pisah gpd.—1819, Noembrie 30.

Cod. XCVI, pag. 03

Asemenea pitac s'aî făent și către Dumnélni vel Agă.

voesce a întemeia o dogărie. Mahalagiî vor să'l impedece, căci le strică odihna și se declară gata a răscumpăra locul de la Radu. Mahalagiî susțin, că în actul de cumpărare al locului nu s'ar fi arătând că au cumperat locul pentru a face altă ceva decât casă de locuit. Anaforaoa prezentată Domnitorului în această chestiune nu dă dreptate mahalagiilor, că mai sunt dogăriî prin târg și pre lingă case boeresci și nu sunt impedecați de a'și exercita meseria. Numai la 18 Decembre 1819 Domnitorul aprobă vederile Divanului¹.

Pitac către vel Agă pentru șoricică și argintul viu și alte asemenea materialuri.

Ciustite și credincios boerul al Domniei mele, Dumnéta vel Agă, fiind-că după nizamul ce s'a'i întocmit prin anaforaoa ce ne-a făcut Dumnélor doftorii politiei, încă de la 14 ale trecutului Noembrie, care s'au întârit și de către noi, sunt popriți băcanii i ovreii și argintarii ce obicinesc de aduc și vind primejdiöse doftorii, adecă șoricică și șoricică i argint viu și altele ca acestea să nu vindă cu mărunțeaoa, ci sa le dea cu rădicata la spițerii, și fiind-că aceste materii sunt trebuinciose mai mult la lucrul meșteșugului argintărioî, de aceea poruncim Dumitale ca să se facă sciută tuturor color ce lucröză acest meșteșug și se află în semptul Agiei, ca orî-când vor avea trebuință de acest fel de materialuri, să se arate la Cuingi-Bașa și Cuingi-Bașa să vie la Dumnélui vel Căminărașul, ca să facă cerere de materialurile ce-i va fi trebuinciose a cumpăra, ca cu pitacul Dumitale să mērgă la Dumnélui doftorul cel mare, ca de la Dumnélui să i se facă orânduiala, de la care spițerie să i se dea acele trebuinciose materialuri? care această orânduială să dai Dumnéta nizam a se urma și a se păzi nestrănutat de acum înainte, tolco pisah gpd. — 1819, Decembrie 28.

Cod. XCVI, pag 112.

Asemenea pitac s'au facut și către vel Spătarul.

1. Iw Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Pe această alăturata anafora a Dumnélor veliților boeri nerēmāind odihniți mahalagiî ot mahalaoa Colțoi, orânduitul zapciu agiesc i-au înfațișat la Divan inaintea Domniei mele, prin vechil stolnicu Scarlat Chițoranul, unul dintrēnșii cu Radul Dogarul, dīcend jalnitorii prin apelația lor tot cele ce au dīs și la Dumnélor veliții boeri, că adeca cumpărând numitul Dogar acest loc ce este în mahalaoa și vecinătatea lor și intrând ei în bănuială că va avea părătul socotélă să faca dogărie pe acel loc, ca să'și lucreze acolo meșteșugul, dintr'a caruia pricină să'și pōrdă odihna, îndată au mers trei dintr'inșii la numitul dogar și arătând banuiala ce au, i-au provalisit că de are acest fel de socotélă ca să'și faca adecă dogărie acolo pe acel loc, sa'și primēasca baniî cumpărătorei și să lase locul slobod și prin graiî s'au invoit între dēnșii, ca să nu facă păratul prāvālie acolo pe acel loc, ci casă de locuință, care această invoială au mărturisit'o numitul dogar și la judecată inaintea Dumnélui vel Agă și fiind-că după pravila pāmēntului invoiala ce nu se va face în scris

Al doilea cas este din Noembre 1819. Mahalagii din Vergu și din Stelea se jăluesc, că cucóna Catinca Stirbóica avënd un loc viran

când se va dovedi de adevărată are putere întocmai ca și cea făcută în scris, cerură jăluitoii, ca ori să fie părătul poprit dospre a'și face dogărie pe acest loc și a'și lucra meșteșugul acolo, seaș să'i întórcă banii cumpărătoriei și să ia őr locul în stăpânire: împotriva căroră tăgădui pîritul dicënd, că nici el nu le-au dat acest fel de hotărită făgăduială că nu va face adecă prăvălie pe acel loc și nici că i-au făcut jăluitoii vre-o acest fel de provlimă îndată după ce au cumpărat el locul de la mezat, ei tocmai după o jumătate de an, provalisindu'i le-au dat răspuns cu o vorbă próstă, că de'i va da îndemână va lucra meșteșugul. iar ne-dându'i îndămână nu va lucra, și fiind-că el au cumpărat acest loc ca să'și stringă copiii de pe drumuri și să'și lucreze meșteșugul acolo, ca să'și pótă scóte chivernisirea vieței, ceru să fie apărat și slobod de pira și cererea jăluitoilor, nedându'i îndemînă ca să ție și osebită prăvălie cu chirie. Dec'i jăluitoii mahalagii, pentru destoinic.le cuvinte de mai jos arătate, nu erau volnici, nici în vreme când se striga acest loc la mezat, nici după săvirșirea mezatului a cere vre-un fel de șart, ori de la pîritul Radul, sea de la veri cine alt s'ar fi arătat mușterei și cumpărat al acestu'i loc, nici se pot ajutama cu ceea-ce dic, că însuși pîritul s'au învoit cu dinșii de a nu face dogărie pe acest loc, în vreme ce invoială se pôte numi numai aceea care se face cu hotărită făgăduială ori în scris seaș prin grai, iar asupra acestei pricinii vedem că pîritul n'au dat vre-o hotărită făgăduială, fără numai cu un cuvint prost au dis, că de'i va da îndemînă va lucra meșteșugul, iar nedându'i îndemînă nu va lucra, și fiind-că și Dumnélor veliții boeri ne dederă pliroforie în Divan, că mai sunt și alte dogări prin târg, lingă case boeresci și altor ómení de ispravă, cari'și lucréză meșteșugul nepoprit, nu au jăluitoii nici un cuvint de dreptate la cererea ce fac, iar anaforaoa acésta a Dumnélor veliților boeri fiind urmată cu dreptate, o întărim Domnia mea si asemenea hotărím, să fie volnic pîritul Radu Dogarul, ca sa'și facă și prăvălie pe acest loc ce 'l-au cumpărat de la mezat și așí lucra meșteșugul dogăriei în bună pace și nesupărat de către jăluitoii.—1819, Decembre 18.

(pecetea gpd.)

Vel Logofët.

Cod. XCIV, pag. 187.

Prea Înălțate Dómne

Pe acéstă alăturată alegere a Agiei, ce este de la 8 ale trecutului Iunie, neramând odihniți Stolnicul Scarlat Chițoranu i serdarul Dumitrache Mihuleț și alți mahalagii din mahalaoa Colței, de aici, au jăluit Măriei tale, pentru Radul Dogarul, dicënd, că vindëndu-se cu mezat un loc din mahalaoa lor, a nui Cristache Maxim, au cumpărat și părătul 4 stânjeni dintrênsul și că arătându-se părătul de stăpân, i-au dis unii dintrênsii, că de are gând a'și lucra meșteșugul dogăriei acolo, pe acel loc, să nu aibă nădejde, că őr nu'l îngăduesc fiindu'i meșteșugul supărător de neodihna, și el au dat răspuns, că va să'și facă casă de șodut, iar meșteșugul are să și'l lucreze în târg, unde și l'au lucrat până atunci, acum însă apucându-se să'și facă prăvălie, au dat jăluitoii jalbă Înălțimei tale, rugându-se a fi părătul oprit, să nu'și facă pră-

în numita mahala, 'l-au împărțit cu chirie la niște țigani și ómenii proști, care din oara ce 'și-au făcut colibe pe acel loc, jăluitoarii simt

vălie, ca nu'l pot suferi cu sgomotul meșteșugului său, fiind-că ei acolo în mahala seafia tot familiții și numai cu familiile ședători și fiind orânduții la Dumnélui vel Agă, unde înfațișându-se cu pârátul la judecată, i s'au și dat de la judecată poruncă, să nu lucreze la bina, dar până a li se face anafora de la Agie, pârátul au început iarăși a lucra, pentru care cer să fie orânduții la judecată, de unde să se dea pârátului poruncă, a nu fi slobod să lucreze pâuă nu se vor înfațișa la luminat Divanul Măriei tale, căci lucrând meșteșugul lui la ferestrele lor, ei urmăză să'și părăsescă casele neputendu'i suferi zgomotul; după a căroră jalbă, din luminată poruncă, prin zapciin agiesc, înfațișându-se amêndouê părțile înaintea noastră, am citit anafora Agiei, în care se arată că nici însuși pârátul n'au tăgăduit făgăduiala, ce prin graiul au dat mahalagiilor, a nu'și lucra meșteșugul său aici, ci în tîrg, fiind plin de zgomote și pricinitor de neodihnă, fără numai au dis, că nu primesce a se cunoște pe sineși îndatorat ca să păziască o așa făgăduială a pururea și totdeauna, ci numai cînd îi va da îndămână, căci încă nu este în stare a ținea și deosebită prăvălie cu chirie, iar mahalagiile cunoscînd neodihna, ce este a li so pricinui din meșteșugul pîritului, au cerut, că orî să le dea înscris, că însuși va păzi făgăduiala, sea'i să'și primescă banii cumpărătoarei locului, pe carele l'au povățuit și judecata să nu dea turburare, ci să petrecă liniștit cu mahalagiile săi, dar nu s'a'i induplecat. Împotriva ne arată pîritul jalba ce au dat și Măriei tale, și s'a'i orănduit iarăși la noi, în care dice, că la lét 1816 strigându-se la mezat locul lui Maxim, după silința ce'i făcea pe totă dioa cu feluri de chipuri și sfătuirii, serdarul Mihuleț, unchiul vindătorului, dicîndu'î să cumpere și el câți-va stânjeni, sciindu'l că are trebuinți de a'și face casă și prăvălie de lucrul meșteșugului, au cumpărat și el dintr'acest loc, stânjeni 4 față drept taleri 300, unde începînd acum să'și facă o căsuța, ca să'și stringă copiii după drumuri, îi stă Mihulețul împreună cu alți mahalagii împotriva, la care dice pârátul, că locul 'l-au cumpărat de la mezat și că jăluitoarii 'l-au știut că este om sorman și cu acest meșteșug se hrăuesce, iar la ceea ce dic jăluitoarul, că le-ar fi dat făgăduială a nu'și lucra meșteșugul acolo, ci la tîrg, acésta el dice că este cu totul împotriva adevărului, căci nu numai vorba acésta au fost o vorbă prósta (ca să vedem cum îi va da mâna) fiind ulița nu tocmai în tîrg ci mai în dos, care și acésta au dis'o numai către unul, doi, din vecini fără temei de făgăduială însă, nu pe șin, precum zic jăluitoarii, ci în urma cumpărătoarei, peste o jumătate de an au dis că de'i va da mîna, va lucra meșteșug iar nedându'î mâna nu va lucra și ei au tăcut până acum în curgere de ani 4 fără a cere vre o încredințare, iar mai ales, dice pârátul, că prigina pentru care s'au pornit cu pâra asupra lui, este în pizmă, căci n'au vrut să dea un stânjin de loc Mihulețului și lui Grigore Cojocarul și acești doi a'i rădicat și pe cei-l alți mahalagii asupra lui; așijderea dice pârátul, că Stolnicul Chirazi și Anghel Cojocarul își au casele peste pod, cu indestulă depărtare de densul, căroră nici o supărare nu le aduce, și cere dreptate, a nu-i rămânea copiii pe drumuri, numai din pricina pizmuirei unora din mahalagiile, ce au pus la cale și pe cei-l alți cu zavistiile să strige asupra lui. Decî fiind locul acesta scos la mezat cu poruncă domnescă, nu avêu mahalagiile nici o volnicie să còrășarturii de la mușterei, ci orî cine da mai mult, acela era volnic să'l cum-

că trăesc viață necăjită din pricina furțișagurilor și altor supărări ce încercă de la numiții țigani. Divanul cere Domnitorului rădirea colibelor, cât și invelirea lor cu șindrilă de stejar, seaș olane, în interesul siguranței de foc, în loc de a fi invălite cu trestie și cu șovar; iar cât pentru furțișaguri, să se dea în grija zăbiților, «ca totdeauna să cerceteze ce ómeni se adună acolo? și când se va găsi ómeni de prisos la cei ce acolo locuiesc, pre uniș ca aceia să'i isgonéscă, dându-le și nizam de a nu se mai stringe¹.

peré, verí ce meșteșug ar fi avut, făr' de nici un șart, iar mai ales că nici însuși mahalagii un tăgăduiră, că în urmă, după ce au cumpărat pârâțul locul de la mezat, i-au dis vorba aceea că nu'l îngăduesc a lucra meșteșugul dogăriei, când ei acest fel de putere n'au a'l opri, fiind-că mai sunt și alte dogăci priu tórg, lângă case boeresci și altor ómeni de ispravă și își lucréză meșteșugul nepopriți. Drept aceea găsím cu cale, să fie volnic pîritul Radu Dogarul ca să'și facă casă și prăvălie pe acest loc, ce s'au cumpărat de la mezat și ași lucra meșteșugul dogăriei în pace și nesupărat de către jălunitóri, iar hotărîrea rămâne a se face de către Măria ta. — 1819, Iulie 18.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Istrate Crețulescu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Constantin Calivark vel Vornic, Constantin Dudescu, Iordache Goleescu vel Vornic, Alexandru Filipescu vel Logofăt.

Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Citindu-se înaintea Domniei mele această anafora a Dumnélor veliților Vornici, și a Dumnéului vel Spătarul, și după pliroforia ce ni se dá asupra pricinéi cuviincioasa, fiind chibzuirea Dumnélor, ca una ce privesce spre folosul obștiei, primită este Domniei mele, și poruncim Dumitale vel Spătare, să se pue în lucrare cu urmare întocmai precum se coprinde. — 1819. Noembre 22.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 585.

Prea Înălțate Dómne,

După luminata porunca Măriei tale, ce s'au dat la jalba mahalagiilor, ot mahalaoa Vergulni și Stelea, priu care arată, că Dumnéei cocóua Catinca Știrbóica, avénd un loc virau în numita mahala, l-au împarțit cu chirie la nisce țigani și ómeni proști, cari din césul ce și-au făcut colibele lor pe acel loc, sunt jălunitóri că trăesc viață necăjită din pricina furțișagurilor, i altor supărări ce cerca de la numiții țigani, care acesta jălunitórii facéndu-o cuoscută Dumnéei, și rugându-se a nu uai baga și pe alți asemenea ómeni a ímulți rên, cerénd ca să i dea, orí-ce enteres ar avea de la aceia, și un numai ca ascultare nu le-au dat, ci încă au mai ímulțit acel réu puind și alți asemenea ómeni de și-au făcut colibi la spatele caselor nuora din jălunitóri, și deosebit că pătimesc acest fel de réu de la acei ómeni, dar cel mai mare réu este, că totdeanna au frică de foc. că fiind lipite una de alta și invelite cu șovar, numai

Hojiile și spargerile de prăvălii prin oraș se înmulțesc. In Februarie 1820, Domnitorul dă următorul pitac :

Pitac către Dumnilui vel Spătarul a păzi străjile totă noptea.

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnăta biv-vel Episstatule al Spătăriei, fiind-că ai venit la aușul Domniei mele, că cei rău nă-

dintr'o scântee pôte să se aprindă, din care pricină urmăză să cerce și jăluitorii vre-o pagubă, și se rogă Inalțimei tale a se desrădăcina acest rău si a se rări colibelo, iar de se va împotrivi Dumneei Vorniceșca, să le dea chezeșie că ori când se va întempla vre-un lucru netrebnic să fie Dumneei răspundătoare; pentru care pricină mergend în fața locului, unde fiind și Dumnelui biv vel Logofetul Dimitrie Bibescu, i Vistierul Sandul vechilul Dumniei Vornicesei cu jalbă dată către Măria ta, prin care arata, că în mahalaua Vergului avend un loc de casă zestre de la parinți, unde-și făcuse și casă, care neputendu-le mementoși s'au dărăpănat, rămăind locul slobod. Mahalagii de prin prejur nu numai căramida au furat'o, ci au scos și mulțime de nisip, de față și în ascuns făcend locul tot gropi de nu'i era de nici o trebă, și făcendu'l vîndător, mușterii de acestă pricină s'au ferit, și fiind-că nu'l pôte a'l vinde la starea ce se află, au tocnit căți-va omeni săraci ași face colibi cu pari și cu uuele, cari apucându-se si'și facă s'a'i pomenit cu Paharnicul Dinul, care șade într'acea mahala peste uliță, viind la Dumneei, au cerut să'i dea și Dumniei sale dintr'acel loc, a plăti chirie cât plătesc și alții, numai să fie slobod si nu facă nimic pe densusul, cu socotelă si'l spargă să mai scotă nisip, și să facă drumuri pe densusul, și nevrënd să'i dea unde lucra acei omeni să'și facă colibi, au trimis de i-au poprit din lucru, puiud la cale și pe alți mahalagii a pricinui lucruri neobiciuite, care acest loc il are ales și hotărit din poruncă Dumneșcă, și acești mahalagii nu sunt lăturași cu acest loc, ci peste uliță, și acestă pornire o fac din rulate a face drumuri pe acel loc, avendu'l de neguțitorie cu scoterea nisipului, pricinuindu'i și pagubă peste taleri 500, ce ar fi putut lua de la nisiparii de ar fi vindut nisipul, la care loc fecend perierghie am vedut, că sunt casele lipite și dese una într'alta, învelite cu trestie și cu șovar, locuind felurimi de omeni, lucru fără de orânduială și primejdios aici în politia Bucurescilor. Deci cererea ce fac mahalagii prin jalba lor, cu a se desrădăcina o acest fel de rea adunare de felurimi de omeni ce s'au încuibat pe acel loc al Dumneei Vornicesei Știrboicai, ce l'au avut până acum viranea, între cari sunt și țigani Dumneei ce lucră la fier, făcend colibe învelite cu trestie și cu șovar, și cu așa îndesime de colibi nua lângă alta, însă pentru două pricinii : una de primejdia focului și alta de furtașaguri, care cerere chibzuindu-se și de către noi, și cunoscend în adevăr, că rămăind acele colibi în ființa ce se află, atât la desime, cât și la înveliș, negreșit că pôte să se întemple și una și alta. Dar ca să lipsescă acestă primejlie, găsim cu cale, ca mai întâiu acei țigani ce lucră fier, sa se ridice cu totul dintre cei-l-alți locuitori, iar cele l-alte colibi ce au apucat de s'au facut cu așa desime și sunt învelite cu șovar, să se mai rărescă una de alta măcar de doi stânjenii, și să se învelisca cu șindrila de stejar seau olane, cum și altele ce sunt să se faca în partea despre ulița Vergului, asemenea să se învelisca și acelea iarăși cu șindrila seau cu olane : iar cât pentru felurimea de omeni ce au apucat de s'au întemeiat pe

răviți nu încetază a face supărări în politia Bucureștilor, în cât și case s'a'u spart într'aceste zile; de aceea poruncim Dumitale, ca să dai strașnică poruncă zabiților spălăreșci a întări străjile și a se preâmbla cei orînduiți cu straji pe séra până diminoța prin tóte ulițele mahalalelor, pândind ca să prinđă pă acei spărgători de case s'ou prăvălii, ca sa se desrădăcineze cu totul o așa nrită și nesuferită faptă, căci mai întemplantu-se a se mai simți măcar cătuși de puțină călcare, se vor pedepsi strașnic acei zabiți pentru nepurtarea de grijă la neapărata lor datorie, tolco pisah gpd.—1820, Februarie 27.

Cond. XCVI, pag. 127.

CAP. XIII.

Comerciul. — Têrguri. — Bălciuri. — Narturi. — Monopoluri. — Marfă pentru Constantinopol. — Evgheniștii. — Vămile în privința comerțului. — Mijloce de transport. — Pașporturi. Monedă. — Fabrici. — Industrie. — Breslele. — Sudiiți. — Lovitura dată breslelor.

În scurta domnie a lui Al. N. Suțu comerțul, breslele și mai ales industria națională sunt departe de a fi prospere, ba din contra. aceste din urmă mai ales, industria și breslele, sunt isbite de mórte prin o alcătuire ce se face cu Agentul Austriac, de care alcătuire avem a ne ocupa la vale.

Cele mai numeroase acte interesând comerțul, de la Al. N. Suțu, se referă la dreptul de târg, bălciuri, obóre, acordate, ori numai reinnoite la moși particulare.

a) La 20 Februar 1819, Al. Suțu acordă drept de bălciu și obor de vite la 25 Martie, pe moșia Crușovul din Romanați a lui biv vel Clucer Iordache Desliu¹. În 12 Februarie 1820 se mai adaugă în altă carte domnescă zilele de bălciu.

acel loc, într'acele colibi, spre paza furțișagului, acesta rămâne la îngrijirea zabiților, ca totdeauna să cerceteze ce ómenii se adună acolo, și când se va găsi ómeni de prisos din cei ce locuiesc, pe unii ca aceia să'ı izgonescă dându-le și nizam spre a nu se mai stringe acolo, iar hotărîrea rămâne la Măria ta.—1819, Noembrie 17.

Istrate Crețulescu vel Vornic, Constantin Filipescu vel Vornic, Gheorghe Vlahuț vel Spătar.

1. Veđi actul la anexele volumului.

b) La 1 Martie 1819, Cartea Vornicului D. Hrisoscoleu pentru 2 bălciuri după moșia sa Sămătescii (Buzău), de Sfintu Gheorghe și Sfinta Treime ¹.

c) Hrisovul de reinnoire a dreptului de 3 bălciuri pe an și obor de vite la moșia Peretul a lui biv vel Vornic de țera de sus Stefan Belu. Al. Suțu, donéză lui Belu și vama de la aceste trei bălciuri. 1819, Martie 20 ².

d) Voie de tîrg săptămănal și de două bălciuri anuale reinoită de Al. Suțu in 24 Martie 1819 in favórea lui Grigore Baleanu biv vel Vornic de țera de jos pe moșia sa Baleni ³, ca răsplătire de slujbe aduse țarei și mai ales in timpul ciumei. Vama va fi a lui Baleanu.

e) In 29 Maiu, reinnoesce dreptul Caminarului C. Năsturel de a face tîrg săptămănal Vinerea și 4 bălciuri pe an la moșia sa Herescii. Perceperea vamei in folosul proprietarului ⁴.

f) Două bălciuri acordate Serdarului D. Aman, in 6 Iunie 1819 la moșia Corlățelul (Mehedinți) ⁵.

g) In 29 Ianuarie 1189, Al. Suțul dă hrisov lui Alex. Ghica biv vel Logofet de țera de jos, să aibă două bălciuri și obor de vite la satul Herbinți (Ilfov) *de el întemeiat*. Vama o va percepe proprietarul ⁶.

Cartea din 21 Iunie 1819, acordănd 2 bălciuri la moșia Robența ⁷.

i) Cartea lui biv vel Spătar N. Suțul, din 25 August 1819, pentru trei bălciuri Isbăceni (Romanați) ⁸.

j) Cartea din 14 August 1819, prin care se dă voie lui vel Vornic al Obștirilor, Iordache Golescu, să întocmescă 4 bălciuri pe an la moșia sa Leurdeni și 4 bălciuri la moșia sa Glima și câte 2 scaune de carne la fie-care moșie, cu vama bălciurilor in favórea proprietarului ⁹.

k) Voie de bălciuri la moșiile Corzul și Băcleșa, din 16 Octombree 1819. a Logofetului D. Brăiloiu ¹⁰.

l) Cartea din 23 Noembrie 1819 a lui Răducanu Hrisoscoleu biv al II-lea Vistier, să aibă voie de a schimba đioa de tîrg, de luni, pe

1. Veđi actul la anexele volumului.

2. Veđi actul in volumul anexelor.

3. Veđi anexa.

4. Veđi anexa.

5. Veđi Cod. XCVIII, pag. 15).

6. Veđi anexa.

7. Cod. XCVIII pag. 163.

8. Veđi Cod. XCVIII, pag. 259.

9. Veđi anexa.

10. Veđi anexa după Cod. XCVIII, pag. 180.

ploi și a se opri cei care vin la târg să vîndă spirtose, fiind drept al proprietății ¹.

m) Al. Suțu aprobă cererea lui biv vel Ban Greg. Brâncovenu (în 8 Noembrie 1819) de a fi oprîți țeranii și orî-cine de a vinde vin și rachiū și *pâne* (?!) la bîlciurile de pe moșia sa Ipotesci (Olt) la Duminica Tomei și 27 Iulie ².

n) Sub pretext că la Buzeu, unde se face târg pe fie-ce sêptă-mână, Duminica, obor de vite nu se pôte face, dă dreptul de obor pentru Buzeu, a se faee pe moșia vecină cu târgul, Simileasca, a lui biv vel Vornic Gh. Filipescu. vama vitelor o va percepe acest boier. 1820, Martie 17 ³.

o) În 5 Iunie 1820, se dă Carte «Măriei sale Dómnei Efrosina Calimah» pentru două scuune de carne și șase bîlciuri cu vama lor la moșiile M. Sale: Brezovia sêu Poiana-Lungă (Ialomița) ⁴.

p) În 5 Iunie 1820, Al. Suțu dă carte lui Căminar Ianache Cocreșcu să aibă voie de un bîlciū pe an la moșia sa Cocreșcu (Prahova) ⁵.

Asemene bîlciuri și târguri se înmulțesc fôrte mult. Numai în județul Mehedinți, erau peste 19 bîlciuri anuale ⁶. Acéstă înmulțire

1. Veđi anexa.
2. Cod. XCII, fila 539.
3. Veđi anexa.
4. Veđi Cod. XCVIII pag. 263.
5. Veđi anexa N. XII.

6. *Insemnarea de bîlciurile ce se fac peste an, în sud Mehedinți, după înscințarea ispravnicilor de acolo*

- 1 la satul Strihaia, pe moșia Sfintei monastiri de acolo, la Țințereni, la Dumineca Pogorării Duhului Sfânt.
- 1 la Țințereni la 25 de Martie, în ziua Bunei Vestiri.
- 2 la Bălăcița, moșia Dumnilor boerilor Bibesci și Brăiloi, însa :
 - 1 la Dumineca Florielor.
 - 1 la Dumineca Tomei.
- 3 la Cleanov, moșia Dómnei Sărdăresei Elencăi Bălăscăi, însa :
 - 1 la 40 de Mucenici, la 9 de Martie.
 - 1 la Dumineca Mironosițelor.
 - 1 la Sfântul Ilie.
- 3 la Corlățel, moșia Sardarurui Aman. însă :
 - 1 la jumătătirea Păresimilor.
 - 1 la Nascerea Maicei Domnului.
 - 1 la ziua Sfinților Apostoli.
- 3 la Lupăia, moșia boerănașilor Săvoii, însa :
 - 1 la Sfântul Gheorghe.

de bălciuri nu este favorabilă comerciului stabil din orașe: sunt nevoiți să aibă aproape tot anul chervan pregătit cu marfă și să meargă cu el din bălciu în bălciu, ca să-și o potă desface. Apoi și la tirguri și bălciuri de aceste, îndepărtate de privigherea ceva mai bună a orașelor, jafurile zapciilor erau mari și legitimate cu numele de havaeturi. Acesta o probază și următoarea carte deschisă, din Martie 1820, adresată la toți ispravnicii de județe, la Spătar și la Bașbeșlégă.

Eacă ce ȳice cartea :

Publicaȳii la tôte județele, pentru bălciuri.

Dumnévóstră Ispravnicilor ot sud sănótate. Fiind-că de acum inainte apropiindu-se primăveara, încep bălciurile prin locuri hotăríte ale județelor și fiind-că la asemenea bălciuri obicinuesc de vin spre ținerea nizamului și spre străjuirea celor rėu nărăviȳi, atât zabiȳii județelor, cum și zapciȳi spătărescȳi i orânduȳii isprăvnicaturilor, din cari unii în loc de a săversȳi datoria cu care sunt însărȳinaȳi din partea căpeteniilor lor, ci împotrivă cu cuget de hrăpire aflându-se, năpăstuesc pe săracȳi, de la cari cer și implinesc orȳi câtă sumă de banȳi pot să ia cu numire de havaeturi de la cară și cu numire de cheltuelȳi de asemenea dintr'acestea, în vreme ce nicȳi unele după nizamurile ce sunt date nu se cuvine a fi suferite la auȳul stăpânireȳi ca o faptă ce privesce numai la cuget de năpăstuire și de nedreptate, iar nu la vre-un bine al locuitorilor, sėu la vre-o întemeere și înmulȳire a alișverisuluȳi; drept aceea vė poruncim Domnia mea, să fiȳi cu tótă privigherea, ca la asemenea întēmplări să nu îngăduiȳi pe unii ca aceștia a face cel mai puțin zulum locuitorilor împotriva porunceȳi Domnieȳi mele, ci fieș-care implinindu-șȳi datoria pentru care se trimete la asemenea locuri, să străjuiască și să ferescă pe locuitorȳi de orȳ-ce bântuire ar putea să cerce din partea altor străini și să nu îndrăznescă, orȳ a cere cevașȳi cu numire de havaeturi, sėu a pricinui cevașȳi cheltuelȳi pe la sate, căci pentru asemenea întēmplări sunt lefașȳi și slujbașȳi, iar nu ca să fie supėratorȳi satelor și pricinuatorȳi de împedecare la alișverisurile locuitorilor; asemenea porunci s'au dat și către zabiȳii județelor, cum și către Dumnėluȳi vel Spătarul, ca într'acest chip să poruncescėa a urma și zapciȳi Spătărieȳi.

1 la Sfântul Dumitru.

1 la Sfântul Nicolae.

1 la Argintóia, în ȳiua Sântuluȳi Pantelimon, la 27 Iulie.

5 la Pleniȳa i Călugărenȳi, moșiiile luȳi Ștefan Micolescu, inșna :

1 la 2 Februarie.

1 la Înălȳarea Domnuluȳi.

1 la 29 August.

1 la 24 ale luȳi Februarie.

1 la 15 August. — 1820, Decembrė.

aflându-se sub toată supunerea și ascultarea la povățuirile Dumnélor dregătorilor județelor; iar osebit do această să știți că când se va întempla să sosescă la auzul Domniei mele, cum că s'au întemplat la vre-un bâlcu vre-o protivnică urinare, numai de la Dumnévóstră se va cere toată răspunderea, pentru că de vreme ce vi s'a făcut cunoscută bună voința Domniei mele, de aceea nu veți avea nici un cuvânt de pricinuire, nici că vi se va da ascultare la orice îndreptare vă veți încerca să arătați; întocmai dar să fiți următori, trimitând și răspuns de primirea poruncei și fiți sănătoși.—1820, Martie 6.

După aceste publicații s'au făcut pitac și către Dumnélui vel Spatarul.

Asemenea s'au dat și copie la Stolnicul Dumitrache, de au făcut porunci și din partea Dumnélui Baș-beșliagă către neferii i zabiții de prin județe.

*

Unul din bâlciurile principale, mult timp închis din cauza ciumei, Drăgaica ce la Buzău, se redeschide în Iunie 1819 și tot la vechiul loc ce ocupa altă dată, până ce nu se mutasă la Niscov în interesul pazei de ciumă¹.

În Mai 1820, Al. Suțu ordonă a se face publicațiunile prin toată țera, pentru înnoirea facerei târgului Drăgaiceii, «*acum din mila lui Dumneșeu, fiind sănătate în toate părțile*»².

Importanța bâlcuului Drăgaiceii face că Al. Suțu să rinduiască un «Efor» special pentru a asiste la acest târg. În 1819 acest Efor este însuși vel Vistier Romanitis. Iacă pitacul domnesc de rinduire:

1. Veți anexele relative.

2. *Publicații pentru târgul Drăgaiceii.*

Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospod. Zemle Vlahiscoe.

Dumnévóstră isprăvnicilor ot sud vă facem în scire, că târgul Drăgaiceii, ce este vestit și obicnuit a se face la 24 de zile ale viitorului Iunie, la care vin noșătorii și de la locuri depărtate și fiind-că în anii trecuți pentru pricină de bălă se poprise, iar acum din mila lui Dumneșeu fiind sănătate, *în toate părțile*, este slobod, de aceea vă poruncim să o publicuți această în tot județul, cu tot dinadinsul, ca să se audă și la părțile vecine, cum că târgul Drăgaiceii este slobod a se face, după orânduiala și obiceiul vechi și să îndemnați pe toți cei ce vor vrea a merge, să'și facă alișverizul, de vîndut și cumpărat, fiind acest folos obșteșc, și de primire să avem Domnia mea înscințare.—1820, Mai 30.

Vel Logofăt.

*Cartea prin care se orânduiesce Efor peste târgul Drăgăicei ot sud Buzău
Dumnélui Vistierul Grigore Romanitis.*

Zemle Vlahiscoe.—Cu neadormita îngrijire aflându-ne pentru bună petrecerea credincioşilor noştri supuşii, iar mai vârtos pentru alişverişurile lor ce le fac la târgurile şi bălciurile aceştii de Dumneşeu păzită şi nouă încredinţată ţeră, ca să se urmeze cu îndestulare şi nebântuită de către cei cu rele cugetări, şi nărăviţi cu multe chipuri şi mijloce silnice a supăra, atât pe cei ce se află cu alişverişuri în târguri năpăstuindu'î, cât şi pe cei ce merg şi se întorc de la târguri, silindu-se a se îmbogaţi din pagubele lor, pentru care apururea au fost îngrijirea Domniei mele din vreme a se înfrâna acei cu rele cugetări, prin zabiţii cei orânduieţi, dându-le s'raşnice poruncile Domniei mele cu povăţuirii îndestule în ce chip să îngrijescă de liniştită petrecere tuturor de obşte, iar mai vârtos la târgul Drăgăicei, de la sud Buzău, ce se face la 24 ale aceştii următoare lui, *fiind-că ese cel mai mare târg unde se adună tot alişverişul nu numai din totă ţera acésta, ce şi din părţile vecine şi din alte locuri mai depărtate*, voinđ Domnia mea a se urma alişverişurile la acest târg cu îndestulare şi cu liniştită, osebit pe Domnescile năstre porunci ce sunt date pe la toţi zabiţii, am orânduieţ Domnia mea într'ndins Eforos peste acest târg în câte zile va ţinea pe Dumnélui cinstit şi credincios boerul Domniei mele Grigore Romanitis vel Vistier, dându'î cu îndestulare trebuincioşele povăţuirii ce este dator a le pune în lucrare spre a zăţicni pe cei obicinuieţi a meşteşugi mijloce şi chipuri de hrăpirii în diastima târgului; făcându-o dar acésta cunoscută tuturor, straşnic poruncim Domnia mea Dumnévóstră ispravnicilor ai judeţului i Dumitale Baş-beşliagasă şi tuturoi celor-l-alţi zabiţi spătărescî şi armăsescî, arătându-vi-se acésta Dumnésca năstră carte să aveţi a da totă supunerea şi ascultarea la povăţuirile Dumnélui orânduieţului boer Efor, necutezând nimeni a face cea mai mică mişcare fără scirea Dumnélui, că se va pedepsi straşnic, ci păzindu-vă fieş-care datoriile cele netăgaduite, să aveţi pentru orî-ce a face întrebare Dumnélui, spre a se păzi întră tóte buna cumpănire, cu linişte, după voinţa Domniei mele; i saam rechei gpd. — 1819, Iunie 15 ¹.

Cod. XCVI, pag. 41 şi Cod. XCVIII, pag. 151.

In 25 August, Al. Suţu dă carte rude, sale, lui biv vel Spătar Nicolache Suţu, pentru trei bălciuri la moşia sa Izbiceni, din judeţul Romanaţi ².

1. 1820, Iunie 16. Asemenea carte s'au făcut şi acum orânduindu-se Efor tot Dumnélui Vistierul Romanitis la târgul Drăgăicei sud Buzău.

2. Veđi anexa.

În 1820 Noembre, Al. N. Suțu reinnoesce actele Vornăresei Ruxandra Câmpineanu, de a nu se folosi decât ea, ca proprietară, de privilegiul vințării spirtoselor în orașelul Câmpina¹.

Breslele.—Numerose continuă a fi *breslele* în țera românească. Iacă cele ce aflăm existând :

Isnafurile politiei: Lipscani, Cavafi, Șelari, Brașoveni, Bărbieri, Argintari, Croitori, Cojocari subțiri, Ișlicari, Cojocari groși și Căciulari, Cărciumarii și rachierii, Brutarii și Jimblarii, Simigii, Ceprazari, Băcani, Dogari, Curelari, Tabaci, Abagii și Pânzari, Pescari, Lăutari², Covaci, Luminărarii de cêră și bumbacarii, Șalvaragii, Căldărarii, Postăvari și Găitănari, Boiangii³, Tutungii, Conduragii și Cizmarii, Dulgherii și zidarii prin mai Mare-Bașa⁴, Bogasierii, Mătăcarii, Precupeții, Bragagii, Măcelarii, Tabaccii, Papugii⁵, Plăpămari, Têmplari, Olari, Făinari, Trăistarii, Șerbeccii și Ghețarii, Sarafii, Calenelele, Cărămidarii, Bucătarii, Marchitanii, Sticlarii, Hangii, Grădinarii, Uleerii, Luminărarii de seû și Săpunarii⁶, Capanlăii și Sureccii, Nisiparii, Băiașii, Ceasornicarii, Giuvaergii.

În ordine cronologică, să aducem actele relative la câte-va din breslele mai sus enumerate :

a) Din 6 Martie 1819, Al. Suțu dă un hrısov bărbierilor pentru rennoirea vechelor statute ale breslei, recunoscându-le și alegerea făcută de bréslă în calitate de «*protomester*» seû *staroste* lui Negoiaș sin Iordache.

Hrisovul, chiar în art. I înglobéază și pre «*stréini*» din ori-ce parte ar fi» în brésla bărbierilor pământeni. Justiția specială a *logei* rămâne în vigóre. Membrii logei pe lângă *staroste*, se numesc *epitropi*. O dispozițiune frumósă este la art. 6. «Apururea să aibă datorie *staroste*a, cu *epitropii* breslei, a da *meșterului celui bătrân*, care este neputincios de a lucra, o callă mai mult decât *meșterilor*, celor tineri, cari pot ei inșiși să lucreze, cu acésta să se pôta ajuta cei

1. Veđi anexa.

2. Cartea vatajilor de lăutari pe orașul Bucurescî, Februarie 1819, (pag. 98). Cărțile vatajilor de țigani lăutari pe județe, Februarie 1819 (pag. 99). Asemenea pe 1820 (pag. 99), Cod. XCVIII.

3. Brésla zugravilor subțiri care sub Al. Ipsilante în 1775 exista, nu o mai aflăm în ființă.

4. Veđi Carte de Maimar-Bașa, 23 Ianuarie 1819 (pag. 42).

5. Carte de *staroste* de papugii din 30 Ianuarie 1819 (pag. 41) Cod. XCVIII.

6. În 1819, Al. Suțu face o singură bréslă din săpunari și lumănărari de seû. Însă săpunul să nu se mai facă de cât de cel de la Têrgoviștea.—Cod. XCVIII, pag. 176 și 178.—Se pune bréla sub „*osebită Efori*» din boerul Grig. Romanitis.

bătrâni neputincioși, pe lângă cei tineri putincioși». Celelalte dispozițiuni sunt cele din anterioarele hrisóve, deja cunoscute cititorilor noștri ¹.

1. *Zemle Vlahiscoe*.—Fiind-că rufetul bărbierilor meșteri cari lócnesc aici în orașul Domniei mele Bucureștii, au avut obiceiurile și aședeminturile, ce se copriind mai jos, încă de mai nainte, din vechime, așijderea au avut și un proto meșter mai mare preste dêușii, adecă staroste pentru purtarea de grijă, de către Domnia mea, după ce ne am pliroforisit, întéiú că le-au avut acestea și prin hrisóvele fraților Domni de mai nainte, am poruncit să-și alégă staroste după obiceiú și au ales pe Negúță sin Iordache, căruia am dat Domnia mea, acest hrisov al Domniei mele, ca să aibă a fi staroste și purtător de grijă, peste toți bărbierii de aici, și el împreună cu șease epitropi meșteri ai breslei aceștia mai bătrâni și mai de cinste ai lor, ce vor fi să păzescă orânduiala, ce au între ei, adecă.

1) Toți câți lucréză meșteșugul acesta, aici în București, ori pământeni *séú străini*, din ori-ce parte ar fi venit, séú călărași, dorobanți, sârbii, séú ori-ce fel de slujitor, ar fi să aibă ascultare de starostea și de acei șease epitropi, la cele ce va povățui, pentru ale meșteșugului lor.

2) Pentru ucenici când vor vrea să iasă de la meșteri, să fie datorii a da de șcire starosteii și epitropilor, ca prin scirea și voia lor să iasă, iar de sineși să nu fie volnici, nici vre-o unul din meșteri să nu îndrăznescă a lua ucenicul altuia.

3) Când se va întempla, ori greșală să facă vre-un bărbier, de a nu lucra bine, ori de a nu păzi Dumineca, seau alte sêrbători, seau judecată să aibă unul cu altul, pentru ale meșteșugului lor, să nu fie volnic, boer mare, Agă, séú alți zapcii a'i judeca, fără numai starostea, dimpreună cu epitropi să'i judece, și să'i îndrepteze după obiceiul și orânduiala lor, certându'i și dojinindu'i după vina ce vor face.

4) Calfa unui meșter, ce va voi să deschidă prăvălie, să nu fie volnic a deschide aprópe de prăvălia meșterului ce au lucrat, ca să nu tragă mușterii meșterului la prăvălia sa.

5) Calfa unui meșter, ce se va muta de la un meșter la altul, să se mute la prăvăliile cu loc mai depărtat, de prăvălia ce au lucrat, iar nu la prăvălia ce este aprópe, ca să tragă mușterii meșterului de la care au eșit, la meșterul ce au intrat.

6) Apururea să aibă datorie starostea cu epitropii breslei a da meșterului celui bătrân, care este neputincios de a lucra, o calfă mai mult decât meșterilor celor tineri, cari pot inșiși să lucreze, ca cu acésta să se pótă ajuta cei bătrâni neputincioși, pe lângă cei tineri putincioși.

7) Pân a nuși vor deschide meșterii cei mai de cinste prăvăliile lor să nu aibă voie cei-l-alti bărbieri.

8) Pentru Cutia de milostenie ce au avut obiceiú a ținea brésla acésta să se ia de la tot meșterul, din Duminică în Duminică, câte doué parale i de calfă câte o para, dând aceste parale ori cine ar lucra meșteșugul acesta și să se stringă în Cutie la starostea, care Cutie să se fie pecetluită atât de starostea, cât și de epitropi cu pecețile lor și să se păzescă peste tot anul, ca dintr'acei han să se cheltuiască la praznicul Prapa-Dómnei Paraschivei ce'l prăznuesc ei și la mórtea vre-unui meșter din brésla lor, ce nu va avea cu ce

b) In Pitești există, ca și la București, o breslă a *papugiilor* i a *cizmarilor*. Statutele acestor bresle sunt identice cu ale acelor din București. Al. Suțu reînnoește cartea acestora, în 20 Aprilie 1820¹.

să'i facă trebuincioșele îngropăreii și ale pomenireii, dintr'acei bani să'i slujască și să'i facă pomenirile lui, cum și de va rămânea vre-un meșter de-ai lor la slăbiciune și la sărăcie, din bătă seau din altă întemplantare, iar dintr'acei bani să'i slujască cu ceea ce va fi cu cale, după starea lor, pentru care aceste cheltueli, când se va întâmpla trebuință a se face, cu toți împreună să deschidă cutia și cu sfat de obște al epitropilor să se cheltuiască, și atât din banii ce se vor strînge la cutie cum și de cheltuiala ce se va face la acele mai sus arătate, în toți anii să aibă starostea a'și da socotă înaintea acelor șase epitropi, care cheltueli să se arête celor-l-alți de obște, spre a i se vedea slujba de este cu credință seau nu.

Deci am întărit Domnia mea hrisevul acesta cu însăși credința Domniei mele Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod i cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dumitru Vv., Grigorie Vv., martori fiind și Dumnelor cinstiți și credincioși boerii veliți ai Divanului Domniei mele: pan Constantin Crețulescu vel Vornic, pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Crețulescu vel Vornic, de țera de sus, pan Mihalache Manu vel Vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofăt de țera de sus, pan Teodorache Văcărescu vel Vornic, pan Constantin Caliarh vel Vornic, pan Gheorghe Goleșcu vel Vornic al Obștirilor, pan Alexandru Filipescu vel Logofăt de țera de jos, pan Nicolae Slugăroglu vel Vornic, pan Mihalache Suțu vel Logofăt de obiceiuri, pan Gheorghe Vlahuț vel Spătar, pan Mihalache Cornescu vel Vornic al poliției, pan Alexandru Hariton vel Căminar, pan Alexandru Desila vel Comis, și ispravnic pan Gheorghe Filipescu vel Logofăt de țera de sus; și s'au scris hrisevul acesta la întăiul an, dintru a treia Domnie a Domniei mele, acă în orașul scaunului Domniei mele București, la ani de la nascerea domnului Dumnezei și Mântuitorului nostru Isus Hristos 1819 Martie 6, de Chiriță Logofătul de Divan.

1. *Zemle Vlahiscoe*. — Dat'am Domnăscă noastră carte... pre carele după alegerea breslei papugiilor i a cizmarilor din orașul Pitești sud Argeș, l'am făcut Domnia mea staroste de cizmarii i papugiilor dintr'acel oraș al Piteștilor, ca să fie cu purtare de grijă pentru bresla acăsta, după orânduiala ce se urmăze și aici în politia Bucurescilor, adocă, cu bătrăni ceii mai de frunte să judece pe cei de sub bresla lui, cari vor fi avënd pricinii între dênșii pentru ale meșteșugului lor i pentru ucenicii și călfi, și după dreptate i după vechiul obicei al breslei, ce s'au urmat și se urmăze aici în Bucuresci la orânduiala meșteșugului lor, și după vină să facă îndreptare și hotărîre; să ia scama totdeauna pentru buna orânduială, atât între ei, cât și la obște și la toți să urmeze după buna cuviință; pentru care acăstă bună întocmire vędënd Domnia mea și sinet Domnesc din lét 1814, Septembrie 9, am dat acăstă Domnăscă noastră carte la mânia numitului, prin care poruncim Domnia mea tuturor ce veți fi la acăsta breslă, să aveți a'l sci de staroste și să'i dați ascultare și supunere la orânduiala meșteșugului vostru, căci acolu împotrivor are voie să'i facă certare după vina lui, i saam receh gpd.—1819, Aprilie 20.

(Pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

c) La 28 Aprilie 1819, Al. Suțul reinnoesce hrisovul zabunarilor. Prin acest act, Domnitorul ordonă ispravnicilor din județe, «pe unde vor fi bilciuri, să căutați mai mult decât rufetul zabunarilor de țără, pământeni, să nu îngăduiți pre nimeni a vinde lucruri de zabunărie, ca să se pótă chivernisi fiesce-care (zabunariu), cu meșteșugul lui¹.

1. Cartea rufetului zăbunarilor.

Zemle Vlahiscoe.—Fiind-că pentru a obștiei înlesnire la trebuința ce au de lucrurile zăbunăriei, și pentru a se și putea hrăni și a se chivernisi în țera Domniei mele, câți au știința meșteșugului acestuia (cu slobodenie când vor păzi orânduiala breslei acestui meșteșug), s'au fost făcut întocmire și îndreptare la unele ponturi ce erau în vecbile cărți ale breslei zăbunarilor pământeni, după trebuința vremei de acum, când și norodul s'au înmulțit într'acastă politică, și trebuința de acest lucru au prisosit; de aceea dar, am dat Domnia mea rufetului zăbunarilor pământeni de aici, din orașul Bucurescilor, această carte, ca să li se urmeze, și să li se păzescă și de acum înainte privilegiul acesta, adecă la meșteșugul zăbunăriei, ori-câte se împlu cu bumbac și cu lână, alt rufet al altui meșteșug, să nu se amestece a'l lucra, precum nici alții streini, iar carole va sci meșteșugul acesta, și va urma orânduiele breslei, adecă va fi supus la starostea al zăbunarilor, și a păzi ȧarturile breslei și ale cutiei lor, cum și havaetul ce este obicinuit de 'l da' la deschidere de prăvălie, acela măcar și străin fiind, slobod și neoprit este a lucra meșteșugul acesta și a deschide și prăvălie, spre îndestularea trebuinței de obște, vëndarea de zăbunărie aici în Bucuresci și prin târgurile de pe afară, adecă anterie voinicesci și zăbune femeosci și copilăresci, și alt-fel de zăbune mari, și ori-ce lucru se împlu cu bumbac sea' lână, să o facă brésla acesta, numai și ei să fie datorii, ca apurarea să aibă haine făcute gata, spre vëndarea și îndestularea țeranilor, ce vin de pe afară, cari nu se pot zăbovi cu așteptarea pâuă se face haina, dar nici zăbunarii la meșteșugul altor rufeturi, să nu se amestece, și pentru câți din alt rufet vor avea acest fel de marfă gata, să aibă zăbunarii breslei volnicie, ca ori să le dea soroc să și le vëndă acela, sea' ei să le cumpere cu bani; să aibă brésla acesta, după obiceiul lor, staroste de zăbunari, pe acela ce înșiși după alegerea a tot rufetului lor s'au orânduit, carole împreună cu cei mai frunțași, să aibă a căuta pricinile ce se vor întempla între dênșii, de ale meșteșugului lor, să ție și Cutie în care să pue de meșter și calfă, pe fieș-care săptămână, câte o para, cum și cel care se va dovedi în vină cu stricarea vre-unui lucru, sea' va călca legătura breslei, a lucra la alt prăvăliaș, să dea la cutie câte taleri trei, iar al doilea când se va prinde în vină, să i se îndoiască darea; cel ce va deschide prăvălie, să dea taleri 5, care accst venit din cutie, să fie pentru ajutorul celor scăpătați, și când va muri vre-un sêrac din brésla lor, de la Cutie să se îngrope; nici un meșter sea' calfă, să nu fie volnic a lucra la alții din alte bresle, lucruri de vëndare, i la trebuințele curței, când va trebui, să se cêră de la starostea ce s'au orânduit și el cu dreptate, și în rënd, să dea pe fieș-care, care aceste rândueli, să fie și cu scirea frunțașilor, spre a nu se năpăstui vre-unii, iar care nu se va supune ori la orânduiala breslei, sea' la rândurile ce va fi la curte, să fie poprit de acest meșteșug; să aibă brésla acesta și rânduiala aceea, asupra ucenicilor, cum se urméză și alte bresle de meșteșuguri, ca ucenicii să aibă a sluji spre buna

d) O ȃi după aceea, la 29 Aprilie 1819, Domnitorul reinnoesce hrisovul ȃelarilor, cel ce li s'a dat în 25 Aprilie 1813, de Vodă Caragea ¹.

Învătătură a meșteșugului, după zapisul și tocméla ce vor face cu meșterii, stând până la soroc, tot la mâna aceluiași stăpân, iar să nu se prefacă din meșter în meșter, cum și toții meșterii să se ferescă de a nu primi ucenicul noul altuia, purtând grija și stăpâniii ucenicilor cu silință, spre a'î învăța meșteșugul desăvârșit, după sorocul ce'și vor pune cu părinții copiilor; călfle ce vor lucra în prăvăliile lor, ori cu simbrie, seaii cu plată pe ȃi, precum le va fi tocméla, să urmeze și să nu fi slobod a eși de la acel meșter, până nu se va cerceta de starostea și de frunțașii lor, piciua și sfârșitul eșirei, cum și ceilalți meșteri să nu'î primescă fără de dovadă, că ori prin voie seú prin scirea rufetului, aú eșit, și așa să'și aibă și eí această orânduială, după cum aú și alte rufeturi; pentru care poruncim Dumitale vel Agă i vel Căpitane za dorobanți, ca pe cei ce va arêta rufetul zăbunurilor, că urmóză împotriva meșteșugului lor, nici într'un chip să nu'î îngăduiți ca să li se potă păzi privilegiul acesta, întocmai după cum se coprinde mai sus; așjlerea poruncim și Dumnévóstră ispravnicilor de prin județe, pe unde vor fi băleinri, să căutați, mai mult decât rufetul zăbunurilor de țeră, pămêntenii, să nu îngăduiți pe nimeni, a vinde lucruri de zăbunarie, ca să se potă chivernisi fieș-care cu meșteșugul lui, i saam receh gpd.—1819, Aprilie 28.

(pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. XCIII, fila 9 v.

1. Hrisovul bresleș ȃelarilor.

Fiind-că între alte rufeturi ale politieii Bucureșcilor, s'aú aflat și brésla ȃelarilor, cari neavând orinduelile breslelor întărită prin hrisove domnesci, nu li se pizea dreptatea intru ale meșteșugului lor, și ca nisce trebnuincioși obștiei după orânduiala altor rufeturi, aú cernt prin jalbă la Domnia sa, seleful nostrn, să li se facă hrisov domnesc, și orânduindu'î la Dumnélu'î vel Logofêtul de țera de sus, prin anafara aii făcut arêtare Domniei sale. că brésla această aú avut orânduială de isnaf, dar nefind întărită cu hrisov domnesc, cum aú alte isnafuri, li se întemplă nedreptăți, mai vértos la cei mai sêraci, atât în ale meșteșugului lor, cât și la călfii i ucenici, și că este cu cuviință a li se da hrisov domnesc. Primindu-se dar cererea și rugăciunea lor, li s'aú dat hrisovul Domniei sale, ce'l véđum, scris cu lét 1813, Aprilie 25, hotărindn-se ca să li se păzescă ponturile de mai jos arêtate:

1) Nimenea din alții streinii, să nu aibă voie a deschide prăvălie, seú a se pune tovariș cu altă brésă, iar carele va sci meșteșugul acesta din streinii seú din pămêntenii, să aibă a merge la starostea, aú orânduii pe la prăvăliile meșterilor, de a lucra după obiceiú.

2) Marfă de a meșteșugului lor, când vine din țera turcescă, să nu o coprinďă numai noul, ce precum se urmóză la alte rufeturi, starostea cu epitropiú să facă tocméla, și marfa să o împărțiască la toți de o potrivă, iar carele nu va avoa stare și putere, va lua pe cât va fi starea și puterea lui, și cealaltă se va lna de ceilalți.

3) Să aibă brésla această după obiceiul lor, și un staroste de ȃelari i curelari, pe acela ce însăși brésla il va alege, precum și acum după alegerea

e) În Iunie 1819, isnaful Băcanilor reclamă contra *toptangiilor*, că vînd cu deamănuntul marfa de băcănie. Toptangii sunt oprîți de a mai vinde marfă de băcănie în detaliu, afară de zahar, cafea, lămăe și fer, articole cari din vechiū au fost tolerați a le vinde în detaliu și toptangii. Cu această excepțiune, boerimea era folosită, căci toptangii

a tot rufetul, este rînduit Hagi Dumitrache, sîn Stan, carele împreună cu doi epitropi ce iarăși după alegerea lor, s'au orînduit anume. . . și cu cei mai fruntași ai breslei, să aibă a căuta pricinile ce se vor întimpla întro dînșii de ale meșteșugului lor, cu dreptate.

4) Să ție acest rufot și Cutie în care să se pue de fieș-care meșter câte două parale pe săptămână, și de calfă câte o para ; asemenea și cela ce se va dovedi în vină cu stricarea vre-unui lucru, s'ou va călca legătura breslei, a lucra la altă prăvălie, să aibă a da la Cutie câte taleri 5, iar de se va dovedi și al doilea întru acest fel de vină, să dea îndoit, iar cel ce va eși meșter și va deschide prăvălie, să dea taleri 20 la Cutie i starosteî taleri 5, care acest venit să fie pentru ajutorul celor scăpătați, și când va muri vre-un s'rac din brōsla lor de la această Cutie să se îngrope.

5) Nicî un meșter s'ou vre-o calfă, si nu fie volnic a lucra la alții din alte bresle, măcar și tovarăș de'l va pune ; unul ca acela de se va dovedi, să fie poprit de meșteșug.

6) La trebuințele curței de lucru când va fi, să se c'era de la staroste ce este orînduit, și el cu dreptate și în rînd să dea pe fieș-care, care această dare să fie și cu șcirea epitropilor, iar carele nu se va supune, orî la orînduiala breslei s'ou la orînduiala curței, pe acela să l arēte la zabiții politiei, spre a'l supune.

7) Să aibă brēsla acēsta și orînduiala călfilei i a ucenicilor, cum se urmōză la alte bresle, adecă ucenicii să aibă a sluji spre buna invēțatură a meșteșugului, după zapisul și tocmēla ce vor face cu meșterii, înainte starosteî, slujind p'ana la soroc, ședēnd după soroc încā un an cu simbrie, tot la acel stăp'ân, și să nu fie slobodî a eși de la acel stăp'ân, p'ana nu se va cerceta de starostea și de epitropi cum și ceilalți meșteri, să nu'i primēscă fără de șcirea starosteî i a epitropilor, ca să se urmeze și la ei o bună orînduială și dreptatea întru tōte.

Drept aceea bine-voind și Domia mea, a li se păzi și a li se urma orînduiala acēstii bresle cu dreptate întru tōte, an adevērit hrisovul acesta cu însăși credința Domniei mele, Iō Alecsandru Nicolae Suțu Voevod i cu credința Prea iubiților Domniei mele, fiî: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Iōn Vv., Scarlat Vv., Dinitrie Vv., Grigorie Vv., martori fiind și Dumnélor cinstiți și credincioși Veliții boeri ai Divanului Domniei mele : pan Constantin Crețulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel vistier, pan Istrate Crețulescu vel Vornic de țera de sus, pan Mihalache Manu vel Logofēt de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofēt de țera de sus, pan Teodorache Văcărescu vel Vornic, pan Constantin Caliiarhu vel Vornic, pan Gheorghe Golescu vel Vornic al Obștirilor, pan Alecsandru Filipescu vel Logofēt de țera de jos, pan Nicolae Slușaroglu vel Postelnic, pan Mihalache Suțu vel Logofēt de obiceiuri, pan Gheorghe Vlahuț vel Spatar, pan Mihalache Cornescu vel Vornic al politiei, pan Alecsandru Hariton vel Căminar, pan Alecsandru Desila vel Comis, și Ispravnic, pan Gheorghe Filipescu vel Logofēt de țera de sus, și s'au scris

vindéu mai ieftin asemenea articole de care mai cu sémă bogății aveaū nevoie ¹.

hrisovul acesta la anul dintéiū dintru a treia Domnie a Domniei mele, aici în orașul scaunului Domniei mele Bucuresei, la aniū de la nascerea Domnului nostru Isus Hristos.—1819, Aprilie 29. De Chirița Logofăt de Divan.

(Iscălitura și pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cod. XCIII, fila 28.

1. *Iō Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar*

De vreme ce neguțetorii toptangii, s'aū multămit, a se urma nizamul ce se coprind într'acéstă anafora, după pliroforia ce ne daū Dumnélor orânduīi boeri, o întărim Domnia mea și poruncim Dumitale vel Agă, ca intocmai să se facă urmare. — 1819, Iunie 27.

(pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 240.

Prea Înălțate Dómne,

Luminatei Măriei tale porunci următor fiind, ne-am și adunat la un loc, unde aducând de față améndoū părțile, adecă isnaful băcanilor și pe cei ce se numesc toptangii, am intrat in cercetare și din chiar tacrirul pâraților, ne-am îndestulat, că cu adevérat fac vênđare mărunță mărféi de băcănîe, și prin pravilele téggului, iar nu după obiceiū și orânduiala neguțătorilor toptangii, ce s'aū urmat toldeauna, adecă să 'și vênđă marfa ce o aduc de peste Dunăre prin cantar gospod, dând sumă mare și de la magazie, urmare cu totul impotriva buneī orândueli și pricinuitoare de dezghinare și pagupă isnafului băcanilor. De aceea după mărturia Dumnéluī paharniculuī Andronache Teohari, ce aū metaherisit acest fel de negoțuri, în mulți ani și a nōstri slugile Măriei tale, cunoscînță, care avem asupra orânduélilor acestor doné isnafuri, chibzuind cu cuviință, am îndatorat pe cei ce numesc toptangii, ca de acum înainte să'si urmeze alișverisul, după vechiul obiceiū, adecă orī după orânduiala toptangiilor, dând marfă cu sumă mare de la magazie și prin cantar gospod, seāū voinđ a'si vinde și oī marfa cu deamăruntul prin prāvălii, să se unéscă de isnaful băcanilor, și induplecându-se aū rēmas odihniți, dând făgăduială, că vor păzi întocmai și fără zmintélă urmarea datoriei negoțului fieș-căreia părți, rugându-se numai, ca pentru orī-căți dintrēnșii vind cafea, zahăr, tāmăe și hier, să rēmaie slobodī a'si face alișveris, cum le va da îndemână, la care măcar de se și impotriviră isnaful băcanilor, cu cuvint, că la vreme trebuinciosă și aceste lucruri de la dānșii se cer, dar nici s'aū dat ascultare, căci aceste patru felurimī dintru început s'aū vindut și de alții și de aceea đicem, să fie slobodī, iar cei-l-alți să urmeze vechiului aședēmēt; pentru care și nu lipsim a arēta Măriei tale, ca să se întărocască a óstă alegere și cu luminată pecetea Înălțimeī tale. — 1819, Iunie 24.

Grigore Filipescu, Grigore Băleanu vel Agă.

e) In Iunie 1819. Hagi Manole Mai-mare-Başa, al întrunitelor bresle a lemnarilor, tâmplarilor, zidarilor, cărămidarilor şi nisiparilor, se jăluesce, că de 19 ani nu s'aũ făcut alegere de Mai-mare-başa, încă din a doua Domnie a răposatului Alexandru Moruzi-Vodă, şi cere voie a se face o nouă alegere. In 26 Iunie asupra anaforalei lui vel Logofăt, se aprobă cererea lui Mai-mare-başa ¹.

f) Brésla întrunită mai sus arătată se jăluesce lui Al. Suful in Iulie 1819, că se amestecă in brésă şi *dulgherii* pe lângă tâmplari şi cer să fie opriţi de a mai se băga in bréla întrunită, conform hotărîrei dată de Ioan Vodă Caragea să fie opriţi lemnrarii a lua şi ei lucru de tâmplărie, precum ferestre, uşi, scaune, mese. La 8 Iulie 1819 nu aprobă cererea şi dă slobozenie dulgherilor a lucra lemne de tâmplărie şi vice-versa ².

1. Iw Alexandru Nicolae Suflu voevod i gospodar

După arătarea ce ne face printr'acéstă anafora, Dumnolui vel Logofătul de ţera de sus, primim Domnia mea rugăciunea jăluitoarnui, ca o trebuincioasă a se pune in lucrare, şi îi dăm voe şi slobozenie de a face alegerea de mai jos arətată, cu acéstă orânduială însă şi legătură, de a se fori forto jăluitoarnul Mai-mare-başa, ca să nu facă cea mai puţină catahrisis sói nepăstuire in vre-un fel de chip asupra aceştii alegori, căci arătându-se vre-o jalbă asupra lui despre cinevaşi din cei ce sunt supuşii la aceste bresle, şi dovedindu-se jăluitoarnul in vină, să şcie, că după ce se va îndatora a despăgubi pe cel năpăstuit, i se va face osebit şi cuviincioasă certare.—1819, Iunie 26.

(pecetea gospod).

Vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 213.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Înălţimeii tale ce ni se dă la acéstă jalbă a lui Hagi Manole Mai-mare-başa, făcând cercetare, am vădut, că arată, cum că orânduiala breslei acestui meşteşug, este a se face *longe* cu bătrâni şi cu toţi meşterii să alegă care este vrednic a se numi meşter să fie şciut, şi acóstă alegere ne fiind făcută aici de 19 ani, nici mai mare başa nu pôte cunoşce pe toţi carii sunt meşteri cu sciinţă desăvârşită şi care nu. De aceea cere, ca cu slobozenie de la Măria ta să facă acéstă alegere; am căutat in hrisovul ce are Mai-mare-başa şi nu se coprinde pentru acésta, iar din cercetare mă pliroforisiu, că din Domnia a doua a răposatului Mărieii sale Alexandru-Vodă Moruz nu s'aũ mai făcut acéstă alegere. Deci fiind-că alegerea acosta ce are Mai-mare-başa să facă, nu este de stricăciune. ci de folos, ca să nu să facă şi înşelăciuni şi stricare de lucru, spre a se cunoşce meşterul din cel ce nu este meşter, de aceea arăt, ca fiind primită Înălţimeii tale să i se dea slobozenia ce cere. — 1819, Iunie 6.

Vel Logofăt.

2. Iw Alexandru Nicolae Suflu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Osebit că acéstă orânduieică ce cer jăluitoarii de a li se urma, nici mai nainte, nici de când s'aũ făcut Domnósca hotărîre de mai jos arətată nu li s'aũ urmat,

g) La 14 Noembre 1819, Al. Suțu dă un nou hrisov de reorganizare a breslelor și în special a breslei unite, mai sus amintite. Brésla va purta pe viitor nume de *cumpanie* și va avea un *Staroste și Epitropi*. Față cu Visteria membrii «cumpaniei» se vor înscrie în *cruci* câte de două nume, însă de acelaș meșteșug ambele nume. Cei din o *cruce*

după pliroforia ce ni se dă printr'această anafora, de către Dumnéluși vel Logofétul de țera de sus, dar și de s'ar fi urmat măcar și s'ar fi păzit, fiind-că în adevăr este pricinuitoare de pagubă la cei ce au trebuință de acest fel de lucruri, căci cu cât vor fi meșteri mai puțin la un meșteșug, atât mai mult se scumpesce plata acelor lucruri, de aceea privind Domnia mea mai mult la obștescul folos decât la cel iu parte, dăm voie și slobođenie, ca și dulgherii să aibă voie a lucra lucru de tēmplarie și tēmplarii să lucreze lucru de dulgherie.—1819, Iulie 8.

(pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Cod. XCII, pag. 478.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale, ce ni se da la această jalbă a tēmplarilor de aici din Bucuresci, făcēnd cercetare, am văđut din condica Divanului, hrisovul ce este pentru orānduiala mai-mare-bașăi coprinđotor, că i se dă în zapt lemnari, tēmplari, zidari cărāmidari și nisipari. ne făcēndu-se în hrisov vr-o osebire, a nu se amesteca dulgherii la meșteșugul tēmplarilor, nici tēmplarii la meșteșugul dulgherilor; văđuii la mânilor și o anafora cu lét 1816 Iulie 8 a Dumnélni vel Agă, ce au fost atunci coprinđotore, că aceste bresle ar fi fost osebite la meșteșugul lor, și că este cu cuviință a se urma rānduiala ce au fost, care ăice, că s'au păzit, să nu se amestece dulgherii la meșteșugul lor, care anafora o întăresce și Măria sa Ioan Vodă Caragea, tot atunci Iulie 30, a se păzi, după care cer jalnitorii a se înnoi și de Măria ta. Am cercetat cum s'au urmat acēsta, și care este mai bun folosul obștesc, și m'am pliroforisit de la cei ce au lucrat și au făcut binale ale lor, că nici mai nainte, nici de când s'au făcut acēstă hotărēre, dulgherii n'au fost opriți a nu lucra împreună cu binaua și uși i ferestre, și tēmplarii metalirisesc de fac scaune, mese, și dulapuri, iar cine voiesce se tocmesce și cu tēmplar de face și uși i ferestre de tēmplari, adecă s'au urmat o slobođenie neoprita între aceste două bresle, iar folosul obștesc este acesta, că în vremea ce s'au urmat până acum în slobođenie, s'au găsit că o ferēstră ce se face de dulgheri cu taleri 6, tēmplarul mai jos de taleri 15 nu o face, i o ușă ce se face de dulgheri cu taleri 12 tēmplarul o face cu taleri 30 și mai mult, apoi când vor fi opriți dulgherii urmēză, ca tēmplarii să mai scumpescă lucru lor, iar de a fi slobođenie la dulgheri, cum se vede că s'au urmat până acum, pricinnesce eftinătate obștiei precum în faptă se vede; dar la mijloc fiind hotărēre Domnēscă, rămāne ca de către Înălțimea ta, să se dea cea desēvirșită hotărēre, și de se va da de către Măria ta slobođenie lemnarilor a lucra și meșteșugul tēmplarilor, asemenea să fie slobođi și tēmplarii a lucra meșteșugul dulgherilor.—1819, Iulie 4.

Vel Logofét.

se *cislua* și plătia darea lor după puterea fie-căreia. Visteria arunca darea asupra întregii companii, iar nu *nominatim*. Darea era de 24 taleri de cruce la fie-care 4 luni.

Compunerea logei va fi prin *alegere*. Cine va fi staroste companiei, va fi și Maî-mare-Bașa.

Prin aceștia hrisov, ultimul Domnitor fanariot aprobă realegerea ca Maî-mare Bașa și staroste a lui Hagi Manole și a noue Epitropi, câte trei din fie-care brésă unită. Se conservă logei întreg, dar nu numai starostelui, dreptul de jurisdicțiune asupra breslașilor, în procesele dintre ei, cu apel însă la Divanul veștilor boeri. Trebile companiei rămân mai cu seamă asupra Epitropilor, căci starostea fiind însărcinat și cu trebuințele Maî-mare-Bășiei, la domnesca Curte, mai cu temei se va indeletnici de acesta, nerămându-și vreme a se zăbovi și la toate ale companiei, fără numai la judecări¹.

1. În Alexandru Nicolae Suțu voevod.

Indemnat fiind Domnia mea de către buna cugetare, ce avem asupra sălășluitoarelor acestei pravoslavnice țări, ce din Dumneșeiasca *providență* s'au încredințat oblăduirei Domniei mele, nu am încetat din câte faceri de bine am socotit că se cuvine să aplecăm pentru verii-care stare și tot cu același cuget de milostivire, privind și asupra stărei hălăduitorilor orașului Bucureșilor, scaunul Domniei mele, am socotit că esto de cuviință, să se alcătuiască pentru verii-care isnaf câte o companie cu staroste și Epitropi, hărăzindu-i-se câte privilegiiuri și alte alcătuirii s'au gasit cu cale și dându-i-se numire po lângă cuvântul de *companie* și chiar numirea măestriei celui isnaf, ce se va cupriude într'însa și după această bună și do bine-făcătoare chibzuire am întocmit și osebit hrisov al Domniei mele, coprindețor și arătător de toate cuvintele ce ne-au pornit într'astă bună urmare. Așa dar, fiind-că și isnaful zidarilor, dulgherilor și al timplarilor, care sunt uniți la ale lor meșteșuguri, neputând săvârși unul fără de altul întregimea unei binale, cerând prin rugăciune a se uni la o companie, am bine-voit să le primim rugăciunea și după glăsuirea numitului hrisov, alcătuiindu-se printr'aceștia compania zidarilor și a dulgherilor și a timplarilor, datu-s'au această domnescă carte, prin care are să se urneze întocmai toate legăturile și legiurile ce mai jos se arată.

Să aibă a intra la această companie alcătuită în cruci și crucea unită din două nume, orî carele va fi din acele meșteșuguri, adecă zidar, lemnar și timplar, iar alții de altă meserie și meșteșug să nu fie volnici a primi, asemenea și în adoverințele Vistieriei ce li se vor da să nu unescă crucile cu nepotrivirea meșteșugului, ci zidar cu zidar, lemnar cu lemnar și timplar cu timplar, ca să nu fie amestecare la unire.

Cei ce vor intra la această companie, să aibă privilegiiu a scuti i dijmărit i viașriciū. iar alt nimic, sub îndatorire a plăti po talerî 24 de cruce la fieș-care patru luni, adecă de nume po talerî 12, făcându-și ei între dênșii obștăscă cislă, după starea și puterea fieș-căruia, precum se urmază la toate companiile această orânduială.

Cei ce vor intra la această companie, mai înteiū să se arête la Vornicia

h) In August, 1819, se întemplă un proces între cismari și abagii din Craiova. Abagii vind la prăvăliile lor marfă de cismărie, importată

de politie de către Epitropiîi companiei, să se cerceteze de sunt cu adevărat din meșteșugul celui isuaș și de sunt locuitori ai orașului Bucureștilor, căci câți vor fi locuitori din părțile după afară, se cade a intra la rândnelile ce vor fi acolo, iar nu în cumpania politiei, care sunt întocmite numai pentru locuitorii cei curați de Bucureșci și de se vor dovedi într-o amândouă fără de pricină, atunci vor lua mărturie în scris de la Vornicie, cu care înfățișându-se la domnesca noastră Vistierie, li se vor da după orânduială, adevărurile Vistieriei, iar adevărurile Vornicieii se vor opri la Vistierie și se vor păstra în totă vremea, ca nu din nelăgarea de somă să intre la cumpanie oameni deosebiți.

Fiind-că această cumpanie are Maïmare-Bașă, hotărîm, ca de apurarea Maïmare-Bașă cel după vreme să fie și staroste cumpaniei, și fiind-că după rânduiala cumpaniilor, starostea apururoa se alege de către Epitropi și de către cei mai aleși și mai cinstiți ai cumpaniei, pre carele oi vor voi și' l vor primi fără a se amesteca, s'î a'î sili cinevași, urmază, ca după această alegere, Maïmare-Bașă să rămăe în totă vremea la alegerea lor. Drept aceea, acum aflându-se Maïmare-Bașă Hagi Manole, acestăși va fi și staroste acești cumpanii; asemenea fiind-că și-au ales și de cece Epitropi, adecă din zidari trei, anume: Leontie Saul, Dimache Mareș și Ștefan Ioan, din lemari trei, anume: Stoian Carale, Ivan Peicul și Mocio Iprodromus, precum și din tēmplari iarăși trei, adecă: Duță sin Mihaiu, Stoiau și Morchiun, și Domnia mea îi aședăm a fi Epitropi, cari să fie datori a ținea cutia și tôte cheltuelile cumpaniei, și pe câtă vreme se vor purta cu bună rânduială și fără asuprire, să rămăe neschimbați și neștrămutați și să îngrjescă pentru folosul și apărarea obștiilor, și când se vor întempla pricină între cumpaniști, starostea și cu Epitropi să cerceteze acea pricină, și de îi vor învoi va rămănea acea pricină izbrănită, dând în scris la mâna prigonitilor invoirea ce le vor face, precum și ei dimpotrivă vor da în scris la Epitropia lor, că s'au mulțamit cu acea invoire și să nu pōtă după vreme, vre-o parte a trage pricina și la mai înalte locuri: iar de nu se vor mulțami vre-o parte, atunci cu curgerea pricinei în scris de alegerea ce vor face, vor merge la Divanul Dumnēlor relițiilor boeri, de unde își va afla totă dreptatea, însă la nici o pricină starostea singur să nu hotărască fără a fi față și Epitropi, cici acea hotărîre să nu se ție în sēmă, că voim Domnia mea a goni totă asuprirea cea în parte și totă năpăstuirea de la obștea cumpaniei; pentru acōsta trebile cumpaniei, mai cu osebite le vor avea Epitropi, căci starostea fiind însărcinat cu trebuințele Maïmare-Bașăei la domnesca noastră Curte și la alte părți, mai cu temeiul, aceste se va indeletnici, nerēmăindu'î vreme a se zăbovi și la tôte ale cumpaniei, fără numai la judecări.

Fiind-că după obiceiul și rânduiala ce s'au urmat până acum, se lua po taleri 3 și jumătate pe an de la tot meșterul acestor isnafuri, cu nume de venit al Maïmare-Bașăi, hotărîm Domnia mea ca și de acum înainte să se adune banii aceștia de la fieș-care, afară de banii Vistieriei, din cari dându-se pe tot anul po taleri 750 la Cutia podului, câți vor prisosi să so pue la Cutia cumpaniei, pentru care să se ție socotēlă curată, și să se iscilească epitropi a'î păstra, ca din acești bani, si so ajutoreze după vremile cislilor pe veduve și pe alți cumpaniști săraci, după ummarea cumpaniilor celor de peste Olt.

Epitropi să aibă îngrijire în totă vremea la scōtērea dajdiei de patru

din Turcia și Tirnova, (cisme, iminiî, papucî), de s'au sărăcit *cismariî*. Aceștia prin cavafii lor, reclamă, ca abagiiî să'și facă numai comerțul

lunî, a lua prin Vornicia de politie fôie pecetluită cu pecetea Domniei mele, coprinđătore de tôte anume ale cumpaniștilor cu baniî lor și să fie datorî a orândui stringătore banielor acestora, și rëndurî a-î răspunde la Vornicie, luând adeverința de datul lor, iar Vornicia îi va da la Vistieria Domniei mele, păzind acéstă rânduială, ca pentru tot numele ce va intra la acéstă cumpanie, să ia chezășie că vor răspunde baniî dăjdiei la vremea cea cuviinciosă, pentru că Vistieria nu primesce nici-odată scădere din baniî fôiei pecetluite, precum se păzesce la tôte cumpaniile, ci ori când se va întemla a muri vre-un cumpanist, neputênd a plăti baniî acei curgătore atunci tetraminiî, se vor implini din casa lui, seau (ne având stare) din Cutia obștei, și îndată să aducă la Vistierie; adeverința lui din catastih nu se va scôte, ci și pe altă tretaminie următore va rămânea cumpania datore a răspunde dajdia lui; asemenea și când va fugi vre-un cumpanist, în cât să nu se potă găsi unde se află, să o dea ca să se rumpă și să se ștêrgă, pentru ca ne întorcêndu-se adeverința lui, din catastih nu se va scôte; de va fugi cu adeverința, să'î aducă mărturie vrednică de credința, că cu adevêrat au fugit și așa plătinđu-se baniî tetraminei cei curgătore, pe cele următore se va scôte din catastih.

Starostea și cu epitropiî să fie datorî la fieș care tretaminie, a arêta la Vornicie numele ce se vor adăoga la cumpanie și Vornicia, cercetându'î, va da adeverințe pe numele lor, ca cu acele adeverințe să se dea adeverințele Vistieriei, precum s'au đis mai sus.

Când se va dovedi că starostea și epitropiî călcând împotriva buneî rânduiei, au îndrăznit a ținea la cumpanie niscai nume ne știute Vistieriei și ne trecute în catastih pentru rêul lor cășt'g, seau că fără cercetare au primit vre-un om seau din cei ce nu vor fi din meșteșugul lor, seau din locuitorî de pe afară, iar nu din șeđetorii politiei Bucureștilor, atunci pentru acei se vor pedepsi și se vor osândi a plăti indoit aceea ce vor fi luat de la dênșii, iar acei primiți în cumpanie fără a fi de același meșteșug și fără a fi din hălăduitorii politiei Bucureștilor, îndată se vor întorce la rânduiala ce și mai nainte au fost, și starostea cu epitropiî vor rămânea datorî a plăti dajdia lor, spre înțelepțire, ca să nu se aluneca la urmări cu totul neplăcute Domniei mele.

Pe fieș-care an adunându-se la un loc epitropiî și starostea împreună cu tötă obștea cumpaniei, să ia socotelă venitului Cutiei și cheltuelilor aceluî an, și de se va dovedi seau starostea, seau vre-unul din epitropi cu vre-o urmare spre vătămarea și păgubirea obștiei, cei-l-alți epitropi împreună cu cei-l-alți ai cumpaniei, să aibă voie, prin scirea stăpânirii, a'î schimba din slujbă și în locul lor alegênd pe alți, îi vor face cunoscuți, ca iarăși prin scirea stăpânirii să se așede, arêtând într'aceeași vreme și păgubirea ce vor fi pricinuit cumpaniei, ca să se îndatorôsca a plăti până la un ban, și a despăgubi cumpania.

Să aibă a ținea acéstă cumpanie lude 9, holtel, fără pricină de dajdie, atât pentru alte slujbe și trebuințe cumpaniei, cât și pentru strînsul banilor tetraminiilor la vremile cuviincioase, cari vor fi apêrați de rëndul dajdiilor Vistieriei și de tot felul de podveđi și angariî; atât starostea cât și epitropiî să îngrijescă fôrte cu scumpătate a nu primi între dênșii și ômenî cu rele năravuri, seau cu totul necunoscuți, și în scurt făr-de chezășia altuia dintre cei vrednici de credința a isnafului, ca într'acêst chip cei ce vor intra în

lor de abagie, ca din vechime, conform și cu dispozițiunea din 4 Iunie 1806 și a sentinței deja dată în un identic proces, făcut la 1 August 1806 unui abagiū. Se dispune, ca marfa de căvășie importa'ă, să nu o acapareze abagiūii, ci să o iee cismarii și numai la prăvăliile lor să se vin'dă marfă de căvășie, ca și la Bucuresci). In acest sens Al. Suțul dă și hrisov cavafilor, la 22 Noembre, 1819 ¹.

cumpanie, să aibă acest fel de întocmire, încât să fie chezași unul către altul, nu numai pentru cinstea lor, ci și pentru mulțămirea celor ce cu dênșii vor face orî ce fel de zidiri și binale; și spre întărîirea și întemeerea acestui așe-dēmēt ce s'aū întocmit și s'aū hotărît de către Domnia mea, s'aū dat această carte întărîtă și adeverită cu însăși iscălitura și pecetea Domniei mele, la anul 1819, Noembre, 14 zile.

Alexandru Suțu Voevod, Barbu Văcărescu vel Vistier.

(pecetea gpd.)

Cod. XCIII, fila 201.

1. *În Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Osobit de pliroforia ce ne dă printr'acéstă anafora, Dumnéului vel Logofătul de țera de sus, trebuință fiind a lua Domnia mea și acéstă pliroforie adecă: câte prăvălii de ale isnafului jăluitoilor, sunt acum la orașul Craiovei? de se a'ă vre-un sinet domnesc pentru acest isnaf? și ce orânduială are? de este slobod a se înmulți prăvăliile acestui isnaf, făr' de poprire, orî sunt orînduite câte aū a fi? cine sunt cei mu' aleși dintr'acést isnaf și de este acéstă jalbă și cerere sciută și primită și de ei? De aceea poruncim Dumitale cinstitute și credincios boerile al Domniei mele, biv vel Spatare Gheorghe Suțu, Caimacamule al Craiovei, să faci cuviincioasa cercetare, pentru tôte cele ce arētăm mai sus și să insciințezi Domniei mele. — 1819, August 28.

(Pecetea gospod)

Vel Logofăt.

Cod. XCII.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale, ce ni se dă la acéstă jalbă a cavafilor cismarii de la Craiova, făcënd cercetare, am vëdut că jalba este pentru abagiūii din Craiova, că se amestecă in alișverișul lor, de nu se pot hrăni, adecă marfa ce vine din țera turcescă de la Tërnova, cisme, iminiū, și papuci, pentru meșteșugul lor, se duc de o coprind și apoi o vind pe la prăvăliile lor, de li se închide alișverișurile ce pot să facă, pricinuesce și scumpete, că dau ei proț mai mult, din care uniū din ei s'a'ī sărăcit, puitând ei greutățile isnafului și cer a fi popriți, să nu se mai amestece în meșteșugul căvășiei, ci să'și facă alișverișurile de abagie, precum din vechime aū fost, arētându-ne pentru acésta mai înteu o buirdizmă a Caimăcămiei. In dosul jalbiū lor scrisă din lét 1806, Iunie 4, cu coprindere, că nimeni să nu se îndrăznescă a mai vinde marfă de cismarie, făr' de numai cismarii, cei ce lucréză meșteșugul i altă

Din actele până aci aduse din 1819, nu putem afla nici o scădere mai isbitore în întreaga organizare a Breslelor. Nu tot așa vom putea

poruncă, tot a Caimacamului în dosul altei jălbi a lor, către polcovnicul Craiovei, ca nu numai din vinđarea mărfei de cavafie, să fie abagiilor opriti, ce încă și marfa ce au legată să o ducă la bălciu, să se oprască, dându-le poruncă, ca să scie, că la orî carele se va găsi marfă de căvafie, vinđend-o în bălciu, nu numai ca se va lua degeaba, ci încă și se va pedepsi; i o carte de judecată a Divanului Craiovei, cu lét 1806, August 1, cu coprindere, că înfațișându-se isnaful cismarilor cavafii din Craiova, ca un Vasile Gheorghiu abagiul, ce se atia întru isnaful abagiilor, care țin și marfă de căvafie din țera turcescă și altă marfă de Țarigrad seraelac, adecă șele, frâne și altete și pentru căci au dat legătură, că va fi și el cu isnaful cavafilor, nu s'au oprit și marfa ce se va aduce de alți străini în Craiova, să nu aibă voie Vasile singur a o cumpéra, ci cu tot isnaful cismarilor, să o cumpere și să o împarță între ei, dar abagiul seau și alți din alte isnafuri, să nu fie slobodi a vinde căvafie, decât cavafii; după care la lét 1806, August 29, veduii altă judecată mai jos, tot printr'acéstă carte iar a Divanului Craiovei, cu coprindere, că Gheorghe și Croia, cu alți cinci tovarăși ai lor abagiil, nemulțamindu-se pe alegerea dinteiu au făcut arătare Luminărei sale, răposatului Constantin Vodă Ipsilant, că osebit de alișverișul ce fac cu marfă de abagie, dar dicend că din vechime au avut obiceiul de vind și marfă de căvafie din țera turcescă și cismariil cavafii din Craiova, nu'i îngăduesc, cerend a fi nesuperați, și după porunca ce au adus făcend Divanul cercetare, asemenea întăresce hotărîrea d'întoiu, ca numai cismariil să vinđă în prăvălii marfă de căvafie, iar jăluitoiril să și păzescă meșteșugul abagiiei, ca nisce abagiil și marfa ce s'au aflat pe la abagiil, s'au îndatorat cavafii de au plătit'o și au luat'o ei, ca să nu mai găsescă pricină cu marfa veche a mai vinde; dar s'au mai îndatorat și jăluitoiril, ca afat marfa de țera turcescă, cât și marfa cea care o lucrăză ei, să fie cu îndestulare și să o vinđă cu preț cuviincios, iar dovendindu-se că fac scumpătate, so va da voie a vinde și alțiil; după care dic jăluitoiril că cu mardalele ce au mai multă pagubă li s'au întemplat și că ar fi avut și hrisove mai dinainte și în răzmirița nemților, li s'au prăpădit și cer a li se întări și de către Măria ta, prin hrisov, spre a li se păzi orânduiala isnafului, ce au avut din vechime. Decî fiind-că acéstă orânduială se păzesc și aici în politia Bucurescilor și de vreme ce și Divanul Craiovei, prin cercetări, față și cu acei abagiil și prin hotărîre de judecată, i-au întocmit, după privileghiurile vechi, ce dic că au, de aceea cerorea jăluitoiril prărandu-mi-se a fi cuviinciosă, arēt Înălțimeil tale, că de se va găsi de Măria ta cu cale, să mi se dea luminată poruncă a le face și hrisov, iar hotărîrea cea desăvârșit, rămâne a se face de către Măria ta, însă afară din încălțămintele de Țarigrad, ce se aduc de către lipscani, bogasieri, acelea după obiceiul ce să urmôză și în Bucuresci, sunt slobode a se vinde.— 1819, August 19.

Vel Logofet.

Hrisovul cavafilor ot Craiova.

Între alte bunătăți folositore pământenilor fieș-căreia țeri, fiind și isnafurile i meșteșugurile, care pricinuesc folos în două chipuri, cel dinteiu că se chivernisesc mulțime de ômenî cu lucrurile ce scot, al doilea că cei ce

conchide, cercetând și actele relative la Bresle, din anul următor 1820. In acest an se va întâmpla ceea ce mai sus am arătat: Convențiunea

aū trebuință, găsec de cumpără cu îndestulare și mai efin, și mai mare fericire este când nu va fi lipsă și trebuință a se aduce din alte țări, ci din lucru pământenilor să 'și împlinescă trebuințele, încă să și prisosescă de a eși afară, și ca să se păzescă dreptatea și din partea oblăduitorilor li se dă privileghiuri, însă la poliții mai mari își au fieș-care isnaf sōi meșteșug rândueli a nu se amesteca unii în meșteșugul altora, ca să se pōtă chivernisi toți; și aici intr'acostă de Dumneșei păzită țera, din vreme în vreme, înmulțindu-se meșteșugurilo s'aū și pus în orânduială cele mai multe isnafuri cu privileghiuri domnesci, și între altele fiind și isnaful cavafilor din orașul Craiova, care până acum neavând nici o orânduială de privileghiuri, aū venit cu jlbă la Domnia mea, arătând, că in Craiova fiind șease prăvălii de abagerie, se amestecă în isnaful lor, adecă aduc marfă de căvăfie din țera Turcescă și din Bucuresci, care puindu-o în prăvăliile de abagerie, fac vëndări la norod, de le strică alișverisul, arătând că prin judecată aū fost popriți și părăsire nu fac. A cărora jlbă orânduindu-o Domniei mele in cercetarea Dumnōlūi cinstitului și credincios boerului Domniei mele vel Logofētul de țera de sus Iordache Filipescu, după trebuință s'aū adus și din partea abagiilor doi dintrēnșii, cari infățisându-se la judecată, cu tōte că s'aū vëndut și la mâna lor indreptări iarăși prin judecări a avea voie abagiilor să vëndă și căvăfie, dar după buna orânduială nefiind cu cuviință a se amesteca unii in brēsla altora, și cunoscând și abagiilor dreptatea, s'aū invoit prin zapise ca căți din abagiilor vor vrea să fie prăvălie de căvăfie, să nu fie popriți, dar să nu amestece abagerie in prăvălie de căvăfie, ci să se numescă cavaf, și să fie supus la tōte orânduielele cavafilor, cum sunt și cei-l-alti cavafi, iar abagiilor ce nu vor vrea să fie cavafi, să fie opriti cu totul a mai vinde marfă de căvăfie, precum și alte isnafuri iarăși să nu se amestece la alișverisul căvăfiei, pentru care cerēnd hrisovul Domniei mele de intărire, atāt pentru acestea, cât și pentru alte orândueli ale breslei, a cărora cerere arătându-o Domniei mele, Dumnōlūi vel Logofētul prin anafora și primindu o, le-am dat acest al nostru hrisov cu ponturile ce aū arătat ei, că aū avut obiceiū, și care s'aū găsit de trebuință după orânduiala altor isnafuri, adecă:

1) Nimenea din alții străini sōi pământeni să nu aibă voie a deșchide prăvălie, nici a metaherisi meșteșugul vëndăreii de căvăfie, afară din marfa de Țarigrad, ce se aduce de lipțcani i de bogasietii, aceea nu are să fie poprită, iar care va avea meșteșugul acesta, din străini sōi din pământeni, să mōrgă la starostea și la epitropii breslei, ca să 'i cerceteze, după orânduiala lor, și dând legătură că va păzi obiceiurile breslei și va da și la Cutia lor, ceea ce este obiceiū i la starostea și la epitropii, așa să i so deo voie a deșchide prăvălie, precum și din mai sus numiții șease abagiilor, căți vor voi acum să se facă cavafi, asemenea aū să dea tōte orânduielele breslei și toți să fie supuși la starostea și la epitropii breslei, ca să se pōtă da nizam de indreptare la orice pricinii ale lor, iar alții cari nu vor fi la brēsla lor, prinđeudu'i cu vëndare de căvăfie, priu zabiții poliției Craiovei să se oprēcă, iar prinđeudu-se al doilea să se pedepsescă, cum și abagiilor cari vor rēmănea tot abagi, pentru marfa de căvăfie ce vor avea, orī să se invoiască cu cavafii a o vinde lor, sōi in șeroc de cincii luni, până la Sf. Gheorghe viitor, să o desfacă cu orice mijloc vor șei, nefiind slobodii a mai aduce alta, nici a mai ținea de la șeroc înainte marfă de căvăfie.

cu Austria, în puterea căreia *corporatiunea* va înceta de a fi cetatea comerțului și a industriei pământene, prin faptul admiterii obligatorii în *bresle* a suidiilor străine.

2) Marfă de a meșteșugului lor, când va veni din țera turcască să nu o coprină numai unul. ci precum se urmăză la alte feluri, starostea cu epitropii să facă tocmelă, iar care nu se va putea tocmi, să nu fie slobod a vinde cu mărunțul, ce să o ducă la alte părți depărtate, iar marfa ce se va cumpăra să o împartă la toți deopotrivă, și carele nu va avea stare și putere, va lua pe cât îi va fi puterea lui, și la taleri 100 să pue 10 parale la Cutie, iar care din cavafii va aduce marfa pe séma lui, acela este slobod, ferindu-se a nu face viclenie la marfa adusă de alții pentru vânzare, să o ia el cu cuvânt că a adus-o cu banii lui, căci dovedindu-se cu acésta viclenie, să fie supus a da glóbă la cutia breslei, cât va găsi cu cale starostea i epitropii și cu cei mai bătrâni ai breslei.

3) Pe starostea al lor și pe epitropii aii să 'i alégă totă brésla, adecă când va fi să se pue alții, care staroste cu epitropii și cu cei-l-alți bătrâni și cu fruntașii breslei, să aibă a căuta pricinile ce se vor întâmpla între dênșii, atât de ale meșteșugului lor, cât și pentru călfii, precum și la deschiderea de prăvălii.

4) Să fie acésta brésla Cutie, în care Cutie peste cele ce s'aun dis mai sus, să pue fioș-care meșter pe totă săptămâna Sâmbăta câte 2 parale, iar călfie câte o para i cel ce va deschide prăvălie, adecă se va face cavaf, orî din străini, orî din călfii, să dea la cutia lor, taleri 44 i starostii o pereche papuci de Tarigrad, și epitropilor câte o pereche papuci de Ternoza, i de la cavafii ce se vor găsi în v'nă, iarăși să pue la Cutie după vina sa, ceea ce va găsi starostea cu ceilalți ai breslei cu cale; i ucenicii când se tocmesc să dea stăpânul lor la Cutie câte parale 24, iar când ese ucenicul calful să pue la Cutie taleri 2, care venit al Cutiei să fie pentru trebuința cheltuelilor breslei i pentru ajutor sufletesc, cum aii avut obicei și mai nainte, i pentru ajutorul vre-unui scăpătat dintr'ăi breslei și pentru îngroparea vre-unui sărac, și Cutia să fie pecetluită de staroste i de epitropii și de alții din cei mai bătrâni ai breslei, care Cutie să se păstreze de om cinstit, la care se va încrede brésla, și când se va scóte din cutie, orî pentru cele de mai sus duse, seau pentru altă trebuință ale breslei, să fie față toți accia ce aii pus pecetea, că după ce se va scóte ceea ce se găsi cu cale de toți, să se pecetluiescă iarăși la loc.

5) Să aibă brésla acósta și orânduiala calfilor i ucenicilor, cum se urmăză la alte bresle, adecă ucenicul să slujescă la cavaf după zapisul și tocmela ce vor face înaintea starostei, până la soroc, și după soroc încă un an cu simbrie tot la acel stăpân, și să nu fie slobod a eși de la acel stăpân până nu se va cerceta de starostea și de epitropii, cum și cei-l-alți meșteri, să nu'l primescă fără scirea starostei i a epitropilor, ca să se urmeze și la ei, o bună orânduială și dreptate întru tóte.

6) Pricinile ce vor avea cavaf cu cavaf, să nu fie slobod a merge la altă judecată, până nu va merge întěii la starostea i la epitropii, cu adunare și din cei-l-alți mai bătrâni, ca să le cerceteze și să se siléscă a'ii împăcini, iar de nu se vor putea împăca, atunci să mérégă și la altă judecată.

7) Fiind-că obiceinos cavafii din Craiova, de merg pe la tégurii i bălciurii cu marfă de vânzare, să fie apérați de zabiți i de neferii zabiților i de alții

In ordine cronologică iată și actele din 1820, cu privință la bresle :

a) In 12 Martie 1820 Al. Suțul intervine în brésla croitorilor impunând ca staroste breslei pe un Radul, pre care nu-l primea tótă brésla, ci numai o parte din ea¹.

slujbași, cu a nu li se cere seașă să nu li se ia banii cu nici un fel de numire ca avea al lor, fiind-că acelea s'aũ rădicat de Domnia mea a nu mai fi, afară din cele ce vor fi orânduite și canonisite prin porunci domnesci. Decĩ spre a se păzi orânduelile ce mai sus se arată intocmai, am întărit hrisovul acesta cu însăși credința Domniei mele Iă Alecsandru Nicolae Suțu Voerod i cu credința Prea Iubiților Domniei mele fi: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ion Vv., Scarlat Vv., Dumitru Vv., Grigorie Vv., Martori fiind și Dumnelor ciustiți și credincioși boerii veliți ai Divanului Domniei mele: pan Constantin Creulescu vel Ban, pan Barbu Vacărescu vel Vornic de țera de sus, pan Mihalache Manu vel Vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofet de țera de sus, pan Constantin Filipescu vel Vornic, pan Gheorghe Goleșcu vel Vornic al obștirilor, pan Grigorie Ralea vel Vornic, pan Constantin Goleșcu vel Logofet de țera de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel Postelnic, pan Dimitrie Hrisoscoleu vel Logofet de obiceiuri, pan Gheorghe Vlahuț vel Spătar, pan Manolache Băleanu vel Vornic al politieii, pan Alecsandru Hariton vel Căminar, pan Alecsandru Desila vel Comis și Ispravic pan Gheorghe Filipescu vel Logofet de țera de sus, și s'aũ scris hrisovul acesta în anul al doilea, dintru a treia Domnie a Domniei mele, aici în orașul scaunului Domniei mele Bucuresci, la ani de la nașcerea Domnului Dumneșu și mântuitorului nostru Isus Hristos, 1819, Noembre 22, de Chiriță Logofet de Divan.

(Iscălitura și pecotea gpd.)

Gheorghe Filipescu vel Logofet, procitoh.

Cond. XCIII, fila 154 v.

1. Carte de staroste de Croitori.

Zemle Vlahiscoe. — Fiind-că brésla croitorilor dintru'nceput aũ avut obiceiũ, ca să aibă unul dintre dênșii cu nume de staroste, ca dimpreună cu episcopii breslei să păzescă dreptatea croitorilor, a nu se năpusti unii de catre alții, a îndrepta pricinile călților, a săvârși și lucru domnesc, ce se dă prin Terzi-bașa, cu dreptă cumpănire, fără năpăstuire la nici unul și în scurt are să păzescă rânduiala hrisovelor domnesci. care și de Domnia mea este să se înnoiască, la care acéstă epistasio aflându-se un Radul, și unii din croitori făr' de scirea celor-l-alți scoțându-l, puseră pe altul; apoi cei mai mulți ai breslei arétându-se cu jalbă la Domnia mea, cerënd tot pe Radul a fi staroste și cercetând Domnia mea cererea lor, am găsit'o primită dreptăței și printr'acéstă carte ce dăm la mâna Radului, hotărim, ca să fie neștrămutat din stărostia aceștii bresle a croitorilor, în câtă vreme se va purta bine; de care poruncim și tuturor ai breslei aceștia să'l cunoscă do staroste, arétând supunere la cele cu cale, ca să nu se facă cusur și năpăstuirii la nici unul, păziind intra tôte orânduelile breslei, după coprinderea hrisovelor domnesci i saam reșch gpd. — 1820, Martie 12.

(pecotea gpd.)

Vel Logofet

Cond. XCIII, fila 153.

Câte-va zile după acésta, Suțul reinnoesce hrisovul bresleî croitorilor (la 27 Aprilie 1820), cu privilegiul ce le-aũ fost acordat Alex. Ipsilant, la 1781 Decembre. Loja bresleî se compune din un Terzi-başa și 6 epitropi, din cari starostele va fi ales de brésla acésta, dintre pământeni și un ceauș. Biserica Bresleî este aceea din mahalaoa Flămânda. Cele-l-alte condițiuni sunt identice cu cele din hrisovul de la 1781 ¹.

1. Hrisovul bresleî croitorilor de aici din Bucuresci

Intre cele-l-alte rufeturi trebuincioase obștiei, fiind și brésla croitorilor, cu cale de a se pune la orânduiala lor, spre a'și avea privileghiurile cele cuviincioase, orînduitu-s'aũ de către Domnia sa fratele nostru Domn, repositul Alexandru Ipsilant voevod, cu jalba ce aũ fost dat Domniei sale, la Dumnélor boerii epitropi ai obștiei, de le-a' cercetat orânduiala și obiceiurile, spre a li se întări cele cu cale, unde mai înteiũ făcându-li-se cercetare, de câți sunt bunî meșteri, s'aũ ales într'acea vreme lude 59 și trecându-li-se numele lor în condica rufeturilor, după acésta apoi s'aũ cercetat ce obiceiuri anume aũ avut rufetul acesta, și măcar că hrisóvele domnești ce aũ avut rufetul acesta mai nainte, aũ arótat că s'aũ rēpus în vremea rāzmiriței, dar arētând anume cererile lor, care dic că aũ avut obiceiũ și cercetându-se, câte s'aũ găsit cu cale și li s'aũ urmat și li s'aũ păzit și mai nainte arētându-le Dumnélor boerii epitropi, prin anaforaoa Dumnélor, Domniei sale, le-aũ întărit Domnia sa prin hrisovul Domniei sale, ce'l vėdum cu lóť 1781, Dechembre 10, ca să li se urmeze. Care orânduială și obiceiuri, ce aũ avut acésta brésla, le aũ întărit și toți frații din urmă, precum din hrisóvele Domniilor sale ne-am adevărit. Decĩ învrednicindu-ne și pre noi Domnul Dumneđeũ, cu al treilea domnie a aceștii pravoslavnice țeri rumănesci și cerēnd brésla acésta întărire de la Domnia mea, cum și îndreptare la câte-va madele, asupra breslelor, nesupărătoare la obște, seaũ la alte bresle, s'aũ primit și iať printr'acest hrisov, ce le dăni, întărim și inuoin orānduelile și obiceiurile, ce aũ avut cu îndreptarea ce li s'aũ făcut, ca să li se păzescă nestrămutat, întocmai după cum se coprinde mai jos, într'acest Domnescul nostru hrisov, adecă:

1) Nimeni din alte rufeturi, si nu fie volnic a lua meșteșugul croitoriei, adecă să croiască, seaũ să cósă materii cu fire i alte cumașuri, ori câte sunt cu mătase i de bogasie i alagele i de postav bun (afară numai din postavul de țeră, ce'l lucréză rufetul șalvaragiilor, făcându-le haine și vînd gata și afară din rufetul abagiilor, cari aũ a lucra numai marfă de aba, cum și zăbunarii cari aũ a face numai haine de bumbac), iar tóte cele-l-alte felurim i de haine numai de rufetul croitorilor să se lucreze.

2) Lângă Terzi-başa, să fie șease meșteri din cei mai aleși ai rufetului, nu nindu-se epitropi ai bresleî croitorilor, din cari acei șoase epitropi, unul să fie starostea care va fi de brésla ales dintre pământeni, om cu statornicie și cu praxis, precum aũ avut acésta starostie și mai nainte, care staroste să aibă în păstrarea sa, și tóte sineturile bresleî, spre a nu se rāpune nici unul și să porțe grija dimpreună cu epitropi și de sfinta biserică, ot mahalaoa Flămânda, ce aũ asupra lor, cum aũ urmat până acum, și prāvălia starostei i a epitropilor, să fie nesupărate de angariile Terzi-bașei, ca unii ce slujesc la tóte trebile bresleî, în tótă vremea; să fie brésla acésta și un ceauș apėrat de

b) Desființarea la 7 Iulie 1820 a marelui companii a neguțătorilor din Bucuresci, este deschiderea *porților țerei* comerțului austriac și

dăjdi și de angarii și de orî-ce alte dări vor fi pe alții, ca să slujescă breslei și Sfintei biserici și Terzi-bașa împreună cu starostea și epitropii, să caute socotelile și judecățile ce se va întempla a avea între dênșii, pentru ale meșteșugului lor, iar Terzi bașa fără de *longca* și fără de scirea lor, să nu fie volnic a isbrăni seaă a certa pe cinevași cu bătaie, cum și pe cei ce vor cădea în vre-o greșală, pentru ale meșteșugului lor, iarăși să nu aibă voie a' l slobodi, fără de scirea starostei și a epitropilor.

3) Terzi-bașa cu starostea și cu acei dîși epitropi, să ție cutia de milostenie, precum și din vechime au avut, puind fieș-care meșter pe săptămână câte două parale, iar călfle câte o para și să ție catastih curat, atât de venit cât și de cheltuală, pe anume și acea milostenie, ce o vor face din cutie, să se urmeze darea cu obștoscul sfat, unde vor găsi cu cale acolo să se dea.

4) Să ție rufetul un ceauș, carele să aibă putere prin volnicia Terzi-bașei și a starostei și a celor-l-alți epitropi ai breslei lor, spre a a aduce la judecată, pe cei ce vor avea pricină de ale meșteșugului lor, cum și socoteli.

5) Nică un croitor să nu deschidă prăvălie fără de scirea longei rufetului lor, însă și pe cel ce îl vor alege de meșter, întăiu să i se trecă numele în condică, și luându-și pecetluitul domnesc, așa să fie volnic să deschidă prăvălie, și unul ca acela să pue la cutia rufetului, patru galbeni stamboli, dând și terzi-bașa pentru avatul lui, doi galbeni stamboli, afară numai din feciorul de meșter ce va rămănea în locul tată-săi meșter, acela să nu se supue a da nică la o parte nică la alta, ce să urmeze și el a pune paralele pe săptămână la cutie, cum pun și alții.

6) Ucenicii să aibă a sluji spre buna învățatură a meșteșugului după zapisul și tocmăla ce vor face cu meșterii, stănd până la soroc tot la mână acelu stăpân, iar să nu se prefacă d.n meșter în meșter, cum și toți meșterii să se ferescă a nu primi ucenicul altuia, purtând grijă stăpânii ucenicilor cu silință spre a învăța meșteșugul desăvârșit după sorocul ce și vor pune cu părintii copiilor, iar neînvățându-i desăvârșit, să dea glăbă la cutie taleri 10.

7) Ucenicul după ce va eși din ucenicie, să șadă un an tot la mână aceluiași meșter, care l-au învățat meșteșugul, plătindu-i stăpânul simbrie, precum se va găsi cu cale de către terzi-bașa și de starostea și de acei epitropi ai rufetului lor.

8) Călfle bașcalii ce vor lucra haine cu plată în prăvălie, întru a căroră nădejte stăpânii dughenelor croesc muștereiilor haine indetul, iar apoi la vreme de pês, ei se prefac la alții și i lasă inneați, de aceea să nu fie slobodi a eși de la acel meșter până se va cerceta de terzi-bașa, starostea și de epitropii rufetului pricina și sfârșitul eșirei, iar într-alt chip să nu lipsescă, cum și cei-l-alți meșteri să nu i primescă fără de dovadă, că orî prin voie seaă prin scirea rufetului au eșit. Lângă acestea a i mai fost cerut croitorii, ca prăvăliași cărora le este alișverişul cu alte felurimi de mărfuri, să se ție numai de al lor alișveriş, căci lăcomind croesc și fac haine gata de le vënd prin prăvăliile lor, asemenea și telalii cărora acosta le este hrana cu haine gata date de obște, să se ție numai de acel alișveriş al meșterului, iar să nu vroiască nică să cose din bucată, măcar orî-ce fel de materie va fi, însă fiind-că norodul după afară viind la oraș spre îmbrăcaminte, nu se pot zăbovi cu așteptare pe la croitorii,

în genere străin. În trecut, sudiții cari aduceau baloturi de marfă, nu le puteau deschide spre a vinde cu bucata, ci la toptangii numai. Desființarea marelui *cumpanii* a neguțătorilor, au suprimat privilegiul comercianților pământeni de a nu vinde decât ei în detaliu¹.

trebuie dar ca pe lângă cele-lalte haine vechi ce țin telalii, să facă și rufetul croitorilor pururea de tot felul de haine trebuincioase țaranilor și călătorilor, cum așa s'au prins croitorii înaintea boerilor epitropi când prin cercetare li s'au făcut hrisov pe obiceiul lor, cum că vor urma și păzind ei această legătură au dreptate ca să se zăticnescă prăvăliașii cei ce țin marfă spre osebit . . . lor, ca într'acestași chip să se potă hrăni și acest rufet prin ostenola acului, păzind și ei nartul cusutului după felurimile hainelor ce se vor croi. Drept aceea, ca să li se păzescă toate mai sus numitele privileghiuiri nestrămutate, le-am întărit hrisovul acesta cu însăși credința Domniei mele Iă Alecsandru Nicolae Suțu Vv., și cu credința Prea Iubiților Domniei mele fi: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ión Vv., Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., martori fiind și Dumnólor cinstiți și credincioși boerii veliți ai Divanului Domniei mele, pan Grigorie Brâncovenu biv vel Ban epistatul spătăriei, pan Barbu Văcărescu vel Ban, pan Grigorie Bălonu vel Vornic de țera de sus, pan Grigorie Filipescu vel Vistier, pan Constantin Samurcaș vel Vornic de țera de jos, pan Gheorghe Slătineanu vel Logofet de țera de sus, pan Constantin Filipescu vel Vornic, pan Grigorie Ralea vel Vornic, pan Nicolae Văcărescu vel Vornic al obștirilor, pan Constantin Goleșcu vel Logofet de țera de jos, pan Constantin Cămpineanu vel Logofet al streinelor pricinii, pan Iacovache Rizu vel Postelnic, pan Dumitrache Hrisoscolei vel Logofet de obiceiuri, pan Manolache Băleanu vel Vornic al politiei, pan Alecsandru Hariton vel Căminar, pan Dimitrie Suțul vel Vamăș, și Ispravnic pan Gheorghe Slătineanu vel Logofet de țera de sus, și s'au scris hrisovul acesta în anul al doilea dintru a treia Domnie a Domniei mele, aici în orașul scaunului Domniei mele Bucureșci, la anii de la nașcerea Domnului Dumneșei și mântuitorului nostru Isus Hristos 1820, Aprilie 27, de Chiriță Logofet de Divan.

(Iscălitura și pecetea gpd.)

Iordache Slătineanu vel Logofet procitoh.

Cod. XCIII, fila 168 v.

1. Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta vel Logofete de țera de sus, fiind-că cumpania cea mare a neguțătorilor de aici din politia Bucureșcilor, ce se află întocmită de vre-o cîtă-va vreme, după orânduiele de atunci și de la o vreme încóce făcându-se alte orândueli după întocmirile noue, au rămas acea cumpanie fără de nici o rânduială, pentru care nici seful nostru n'au înnoit hrisovul lor ce 'l au de la Constantin Vodă Ipsilant. Drept aceea, cercetând Domnia mea coprinderea acestui hrisov și găsind după formele cele noue, că această cumpanie nu este de nici un folos și într'adevăr netrebuincioasă, de aceea și Domnia mea n'am primit să o întărim, pentru care și poruncim, că de acum înainte nu are să se mai pomenescă că este acest fel de cumpanie, ci Dumnéta primind domnescul nostru pitac, să puie a se căuta în condici și unde se va găsi trecut acel hrisov să se rumpă foile din condici

Din o greșală în alta!

Deja în Iunie 1820 se întâmplase faptul, amintit mai sus, al introducerii sudiților în bresle. Guvernul țerei era nemulțămît, căci supușii străini, neguțătorii și meseriași, nu se supuneau a plăti aceleași dări ca pămîntenii. Agenția austriacă, sezisată cu afacerea acesta de guvernul muntenesc, declară că Austria va primi să fie supuși sudiții săi la aceleași dări ca și pămîntenii, de îndată ce și sudiții vor fi primiți în bresle și vor beneficia de privilegiile breslașilor pămîtenii. Al. Suțu numesce o comisiune, care să studieze afacerea. Boierii din comisiune se lasă a fi convinși de delegatul Agenției austriace și primesc cererea. La 5 Iulie 1820 — și fatală! — Logofeția mare promulgă convențiunea. Cetatea breslei e dărîmată! Se comunică hotărîrea în 9 Iulie 1820 nu numai consulului austriac, ci și celui rusesc și celui frances ¹.

Noua situațiune creată breslei se regulază prin special nizam al sudiților, încă din 3 Iunie 1820. Acest nizam e comunicat și ispravnicatelor ².

La 12 Iunie 1820, Logofeția cea mare, vădînd întărîdierea Agenției de a vesti supușilor ei noua convențiune, scrie Agenției:

Către cinstita chesaro-crăiască Aghenție, de la Logofeția cea mare a țerei de sus.

Fiind-că între comisia noastră și cinstita Aghenție s'a'u făcut aședămînt pentru rîndul sudiților, ce sunt între isnafurî, ca să fie supuși la orînduelile isnafurilor, la obiceiurile pămîntului, la nizamurile ce se dau de către stăpînire și la tôte căte sunt datorî a păzi cei ce se află în isnafurî, cum și la pricinile de judecări ce se întîmplă de ale meșteșugului lor și pînă acum este necunoscut, de s'a'u poruncit sudiților a urma șisa întocmire; de aceea se poh-tesce cinstita chesaro-crăiască Aghenție, să bine-voiască cu publicație a face cunoscut tuturor sudiților acéstă întocmire, cum și o asemenea copie după

spre sciință și adevărire de stricarea acesteî cumpaniî, după care pitac al Domnieî mele scoțîndu-se copie să se și adevoreze de Dumneta și să se trinită la Dumneluî vel Vornic al politieî, ca să se facă cunoscută către numiții, hotărîrea Domnieî mele; tolco pisah gpd.—1820, Iulie 7.

Vel Logofet.

Cod. XCVI, pag. 162.

1. Veđî la Cod. XCVIII, pag. 264—265.

2. Cod. XCVIII, pag. 264—268.

acastă publicație adevărită, să se trimită la cancelaria Divanului, ca să scie în ce chip să se dea poruncă de Stăpânire la locurile unde face trebuință, spre a le fi știute.—1820, Iunie 12¹.

Vel Logofăt.

Publicațiunea cerută de la Agenție se făcu în 17 Iunie 1820, în termenii următorii:

Poruncă din partea Agenției către sudiții cei cu meșteșuguri, spre a fi și ei următorii dimpreună cu isnafurile la toate.

De la chesaro-crăiasca Agenției din principatul Valahiei.

Publicație.

Tuturor sudiților chesaro-crăesci, ce se află aici, li se aduce aminte, că câți din vechime au metahirisit alișverisuri statornice cu mărunțișul cu acele ce privesc la isnafurile pământenilor, totdeauna iarăși din vechime s'au fost obișnuit, ca să fie și acei sudiți ca și alții supuși orândușilor pământului la câte privesc asupra aceluși alișveris de isnaf, cum și pentru pricinile de judecări, ce privesc spre isnaful de meșteșugul lor, răspundând avaturile și dările ce obișnuiesc de es către acei dregători, la care sunt supuse acele isnafuri, fiind deosebi iarăși cu toții și sudiții toți, ca unii ce locuiesc aici, următorii nizamurilor ce se dau de către stăpânire pentru bună înțelegere și economie.

Drept aceea dar, ca să fie în știința tuturor și sub îngrijirea lor această orânduială, ce ai de a o urma, nu lipsi și acum chesaro-crăiasca Agenției a da afară această poruncitoare publicație.—București, 1820, Iunie 17².

(L. S.)

În urma publicațiunei Agenției, Al. Suțu scrie și el, la 21 Iunie, lui vel Aga și lui vel Spătar, să aplice noul nizam relativ la bresle:

Pitac la vel Agă pentru a fi și sudiții cei cu meșteșug dimpreună cu isnaful acei bresle.

Îo Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumneța vel Agă, se trimite Dumitale spre pliroforie alăturata copie după publicația ce ai dat în scris cinstita chesaro-crăiasca Agenție către toți sudiții cei câți metahirisesc alișverisuri statornice, ca acele ce privesc la isnafurile pământenilor, vindând cu mărunțea. a fi și acei sudiți supuși orândușilor pământului dimpreună cu isnafii pământeni și nizamului, ce se dau de către stăpânire pentru buna înțelegere și economie; de care poruncim Dumitale, ca făcând acesta cunoscută

1. Cod. XCVI, pag. 153.

2. Cod. XCVI, pag. 153.

la toate isnafurile din oraşul Bucureşci, şi că după acest nizam au a urma şi supuşii celor-lalte împărătesci Curţi, să le dai cuviincioşele povăţuirii de a se purta cu acei sudii, ce sunt înclinaţi cu isnaful lor, cu linişte şi cu dreptate păzind între dênşii datornica unire, privind şi Dumnéta cu neadormită privighere a le fi petrecerea cu bună orânduială, tolco pisah gpd.—1820, Iunie 21¹.

(pecetea gpd).

Vel Logofët.

c) Două ultime acte găsim în 1820 privitoare la breslele pămîntene, seaă mai drept: fôste pămîntene. Unul este din 20 Septembrie 1820 orinduindu-se o comisiune de căîi-va boieri să cerceteze reclamaţiunea isnafului cizmarilor, pantofarilor, iminigiilor şi papugiilor asupra cavafilor, şi cel-l-alt act este invoirea, după cererea *ibrişingiiilor*, de a fi încorporaţi la brésla croitorilor, care fiind prea puţini, nu pot constitui ei singuri o brésă. Cererea lor, primită şi de ei toţi, este aprobată².

1. Cod. XCVI, pag. 159.

Asemenea pitac s'au făcut şi către Dumnéluî epistatul Spătăriei, pentru publicaţiile sudiiilor.

2. *În Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.*

Cinstiţilor şi credincioşii boerilor Domniei mele Dumnéta vel Vornice de ţera de sus Grigorie Bălene i Dumnéta biv vel Spătare Manolache Arghiropole epistatule al Agiei şi Dumnéta vel Cămăraşe Alexandre Desila, cu alăturata jălbă făcură strigare înaintea Domniei mele isnaful cizmarilor, pantofarilor, iminigiilor şi papugiilor asupra cavafilor, cu cererile ce se arată, de care poruncim Domnia mea, că înfăţişând pe jăluitorii cu pârîiî, şi ascultând ale tuturor cereri şi prigoniiri, să chibzuiţi apoi mijlocul cu care se cuvine a se aşeda aceste bresle la o buuă şi ticuită orânduială şi să arătaţi Domniei mele în scris, şi pentru că nu este îndoială că vor fi dintr'ênşii unii rezvrătitori şi împotrivitori dreptătei şi nesupuşi bunelor orânduiei, cari îndărătnicind şi pe cei-l-alţi nu'î lasă în odihnă, ci le dă pricină a supăra auşul Domniei mele cu jălbî, Dumnévóstră dovedindu'î pe aceia, să'î arătaţi Domniei mele ca să le facem căduta cercetare spre a se astămpăra. Tolco pisah gpd.—1820, Septembrie 20.

(pecetea gospod.)

Vel Logofët.

Cod. XCVI, pag. 187.

În Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Cu cale şi primită fiind Domniei mele acéstă anafora a Dumnélor orânduiiilor boerî, o întărim Domnia mea şi hotărîm, că isnaful *ibrişingiiilor* din

d) Doue bresle compuse special din streinî prosperă: cea a evreilor și cea a armenilor. Al. Șuțu reînnoesce hrisovul breslei evreilor la 23 Februarie 1819, adică îndată după sosirea la Bucurescî. Se pôte bănuî că această renoire a trebuit să costo *ceva* bani țe evrei! De altfel hrisovul nu diferă de hrisóvele anterióre ce am publicat ¹.

Bucurescî să fie de acum înainte unit cu isnaful croitorilor din Bucurescî sub otcârmuirea lor, socotindu-se adică amîdoue aceste isnafurî un isnaț, urmând întru tóte după hrisovul Domniei mele ce este dat. — 1820, Octombrie 19.

(pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cod. XCIV, pag. 16.

Prea Înălțate Dómne

Ibrîșingii do aici din Bucurescî, printr'acóstă jalbă jîluesc Măriei tale, cum că ei nefiind isnaț deosebit și neputênd numai ei a se face bréslă deosebită fiind puținî, și fiind că această bréslă a lor pretutindene sunt alăturați tot pe lângă isnaful croitorilor, de vreme ce obiceiurile breslelor urméză la tóte cu ale breslei croitorilor, și cum că mergênd și ei la brésla croitorilor de aici s'ar fi rugat ca să'î primescă, și că primindu'î le-ar fi și dat zapis că vor fi supuși și următori la tóte obiceiurile și orinduelile, ce prin luminat hrisovul Măriei tale se coprinde, rugându-se Măriei tale spre a li se întări și de către Înălțimea ta această oiânduială și simfonio ce a'î făcut între dênșii aceste douê bresle. Luminatêi porunci următori fiind, am făcut cercetare și am dovedit, că tóte arêțările lor ce fac către Măria ta prin acóstă jalbă suut ade-vêrate. Decî, fiind că rugăciunea ce fac numiț î este cerută și din partea isnafului croitorilor și nevêtămătóare la nici o parte și numițî aflându-se puținî la număr, neputându-se a'și întocmi numai ei isnaț deosebit, cu cuviinți este cererea lor, găsîm cu cale, ca prin luminata poruncă Măriei tale să fie de acum înante împreunate aceste isnafurî, sub otcârmuirea lor, urmând după Luminat hrisovul Măriei tale, iar hotărîrea cea desávêrșită rômâne la Înălțimea ta. — 1820, Octombrie 5.

Grigorie Băleanu vel Vornic, Alexandru vel Cămăraș.

1. *Hrisovul starosteî de Ovrei.*

Zemle Vlahiscoe. Dat'am Domnescul nostru hrisov lui Moise sin David pe care l-am făcut Domnia mea staroste de ovrei și este și haham-bașa, ca să aibă brésla ovreilor și cu starostea al lor privileghiurile ce mai dinainte au avut prin hrisóvele fraților Domni de mai nainte, adică: starostea împreună cu toți ovreiî să fie apêrați de tóte alte orândueli ce vor eși peste an în țêră făr' de numai ruptórea lor să o dea, cum sunt așeđați, și mai mult să nu fie supórați. Pricinele cele mai mici ce vor avea ovreiî între dênșii să le judece starostea și cele mai mari și care nu sunt odihniți pe judecata lui, să le judece Dumnélui vel Cămărașul; iar zapciiî mari și mici ai têrgului la pricinile și judecările ce va avea ovreiî cu ovreiî între dînșii, să nu se amestece. Așîderea și casa starostoî să fie apêrată de fumărit și de alto orindueli cum și dijnărit i viuăriciú pe drepte bucatele lui să nu plătescă și când

Pentru armenii, după cererea lor, încă dă Alexandru Suțu o specială carte Domnescă de reorganizare a breslei lor. Brésla exista, de

strânge banii dăjdiei de la ovrei să ia starostea, după obicei, de nume câte bani 30 pentru ostenela lui, carele fiind-că este și Haham-bașa, să ia de tot ovreii casnic câte taleri unul pe an și alte venituri ce se numesc ale hahamului după orânduiala și obiceiul lor. Asemenea să ție o vie și povernile ce le-au avut făcute cu cheltuiala lor în București pe locul ce li s'au dat de la Domnie și sinagoga lor. Așijderea să aibă starostea în zaptul său, atât pe evreii pământeni, cât și pe cei streini ce vin, să'i aibă în știința sa făcând catastih curat pentru toți de obște, precum și pentru tăerea cărnii de mâncarea lor, să aibă numai ei, adică ovreii pământeni, de a tăia carne aici pentru densii, de la care să cumpere și cei streini ovrei, cu adăogire peste prețul cu care cumpără și ei de la măcelarii creștini, care acest adaos de parale 2—3 seauă cât va fi fost obiceiul lor, strângându-se la cutia lor, are să fie pentru întemplantore trebuințe bréslei lor, iar alți ovrei streini să nu fie volnici a tăia aici carne pentru densii, și fiind-că starostea are doue prăvălii în care se află și cu șederea, să aibă dar și apărarea acelor doue prăvălii de fumărit și de alte orândueli; să ție și o cărciumă în care să vindă vinul ovreilor scutită și apărată de fumărit, de căminărit, de vamă și de toate alte orândueli ce vor fi pe alte pivnițe; să ție starostea și un vier la via sa, om strein și fără pricină de dajdie, scutit și apărât de rândul dăjliilor Visteriei și de alte orândueli; pentru care poruncim și la toți ovreii să dea starostei supunere și ascultarea cea cuviincioasă și să'l protimisască ori unde și întru toate lucrurile ca pe un staroste și Haham-bașa al lor, iar cel ce se va arăta împotrivor, neurmător și nesupus, să i se facă căduta dojaună, urmându-se întru toate după obiceiul ce s'au urmat și până acum. Deci învrednicindu-ne și pre noi Domnul Dumneșeu cu a treia Domnie a aceștii pravoslavnice țeri rumănesci am bine-voit de au innoit și am întărit toate orinduile și milele ce se coprinde mai sus, ca să i se păzescă întocmai și nestrămutat, am întărit hrisovul acesta cu însăși credința Domniei mele Io Alexandru Nicolae Suțu Voevod și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv. Dimitrie Vv. Grigorie Vv., martori fiind și Dumnelor cinstiți și credincioși boerii veliți ai divanului Domniei mele: pan Constantin Crețulescu, vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Crețulescu, vel Vornic de țera de sus, pan Mihalache Manu, vel Vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu, vel Logofet de țera de sus, pan Tudorache Văcărescu, vel Vornic, pan Constantin Filipescu, vel Vornic, pan Gheorghe Goleșcu, vel Vornic al Obștirilor, pan Alexandru Filipescu, vel Logofet de țara de jos, pan Nicolae Slugearoglu, vel Postelnic, pan Mihalache Suțu, vel Logofet za obiceiuri, pan Gheorghe Vlahuț, vel Spătar, pan Mihalache Cornescu, vel Logofet al politiei, pan Alexandru Hariton, vel Căminar, pan Alexandru Desila vel Comis, și Ispravnic: pan Gheorghe Filipescu, vel Logofet de țera de sus; și s'au scris hrisovul acesta la întăiul an dintru a 3-a Domnie a Domniei mele, aici în orașul scaunului Domniei mele București, la aniid e la nascerea Domnului Dumneșeu și Mântuitorului nostru Isus Hristos, 1819 Februarie 23, de Chiriță Logofet de Divan.

(pecetea gospod)

Vel Logofet.

ore-ce vedem că deja la 15 Februarie 1819, Alexandru Suțu întăresce pe noul staroste al ei¹, dar modificările cerute de armenii la statutele breslei lor se pot vedea în actele de la notă².

1. Veđi Cod. XCVIII pag. 100.

2. *Prea Înălțate Dómne.*

După jalba ce au dat M. Tale totă brésla armenilor jăluind cum-că spre a li se păzi între dânșii o liniștire și împăciuire, cum și nesupărare stăpânirei cu împlinirea banilor Visteriei și despre judecățile ce se vor întâmpla între dênșii, să te milostivești M. Ta a li se face un *pronomion*, ca să pótă alege totă brésla dintre ei 4 ómenii cei mai cinstiți și locnitori de aicea a-í orîndui epítropii și acei 4 să aibă a alege de staroste pre un om cinstit, carele să aibă a da răspuns pentru totă brésla, atât dajdia domnescoi Visteriei, cât și alte pricinii ce se vor întâmpla între dênșii. Luminatei porunci următorii fiind, am făcut cercetare și după totă ispitirile ce au cercat asupra acesteii bune alcătuirii și întocmirii privind și acesta a lor cerere, după cum au și alte bresle privileghiuri, găsesc cu cale, cum că rugăciunea lor este cu bună orînduială și să bine-voesci M. Ta a li se da acest privilehiu, după cererea lor, piin ascótă întocmire, ca totă brésla lor cu sfat de obște să aibă a alege 4 epítropii cari să fie acei mai cinstiți și locuitorii de aice și acei 4 cari să fie acei mai cinstiți și locuitorii de aice și acei 4 să alégă un staroste.

1) Pre starostea ce'l va alege Epítropii, să aibă a'l face cunoscut Domnescoi Cămării.

2) Acei 4 aleși epítropii, împreună cu starostea, să dea chezășie la Domnesca Visterie, cum că nu se va face nici un cusur la împlinirea banilor dăjdiilor, ce vor eși asupra breslei armenilor, ci vor răspunde la vremea cuvincoasă.

3) Toți acei aleși cu starostea, să aibă a pune la bună orînduială, cele ce se vor întâmpla la brésla lor, urmând după vechiul obicei și să aibă a răspunde, pentru ori-ce se va întâmpla la némul armenilor.

4) Starostea să nu aibă voie, a căuta nici o pricină, fără scirea epítropilor, de vreme ce împreună, au să dea răspuns, la ori-ce întâmplări ale breslei, cum și când se va întâmpla a se judeca armén cu armén, să aibă toți împreună a cerceta și a le face alegere după dreptate și nemulțămindu-se vre-o parte, să-í infățișeze la domnesca Cămară, după vechilul obicei. Dar hotărîrea cea desăvârșită rămâne la Măria ta. — 1820, Septembrie 20.

Vel Cămăraș.

Cod. C, pag. 637.

Asupra acesteii anaforale Al. N. Suțul pune apostilul următor :

«Cele ce ni se arată de către Dumnélui vel Cămăraș, printr'această anafora, cunoscându-le Domnia mea alcătuite cu bună chibzuire, le primim și le întărim, fiind de folosul și odihna acesteii bresle a armenilor, ca să petrocă și ei, intru o bună orînduială, precum însuși au cerut. Drept aceea, poruncim Dumitale vel Logofet de țera de sus, să li se facă cartea Domniei mele, cu tocă cuprinderea, ce se arată mai jos. — 1820, Septembrie 22.

(I. S. D.)

Vel Logofet.

Ceea ce nu puțin impiedica prosperarea breslelor, erau și diverse *havaeturî* cu care erau însărcinate, în favoarea Curței, ori a diverșilor impiegați ai Curței. Asemenea *narturile* obligatorii și monopolurile ¹.

Zemle Vlahiscoe. — Fiind-că între alte bresle, ale poliției Bucuroscilor, s'aă aflat și brésla armenescă, care ne-având întocmite orânduilele breslelor, atât la împlinirea banilor dăjdiilor vistieriei, cât și despre judecățile ce se vor întâmpla între dênșii, aă cerut prin jalbă la Domnia mea, spre a intra și brésla lor, la orânduiala ce se cuvine, precum sunt și alte isnafurî și bresle, a căror jalbă orânduiala ce Domnia mea, în cercetarea Dumnóluî vel Cămărașul, prin anafora, aă făcut arătare Domniei mele, pe ponturile de mai jos arătate. Drept aceea dar, primindu-li-se cererea și rugăciunea lor, hotărîm să li se păzescă orînduiala acésta neștrămutat :

1) Tótă brésla armenilor, adunându-se, cu sfat de obște, să aibă a alege patru epitropi, cariî să fie cei mai cinstiți locuitori de aici și acei patru să aleggă un staroste, care să'l facă cunoscut, domnescei Cămări.

2) Acești 4 epitropi, împreună cu starostea, să dea chezașie, la domnesca Vistierie, cum că vor răspunde la vreme cuviinciosă dăjdiile, ce vor eși asupra breslei armenilor.

3) Acești aleși cu starostea să pue la bună orânduială cele ce se vor întâmpla la brésla lor, urmând întru tóte, după vechilul obiceiü.

4) Starostea să nu aibă voie a căuta nici o pricină, fără scirea epitropilor, de vreme ce împreună aă să dea răspuns la ori-ce întâmplări ale breslei.

5) Cum și când se va întâmpla a se judeca armén cu armén, tot acești cincî împreună să aibă a cerceta și a le face alegere după dreptate, iar ne-mulțumindu-se vre-o parte, să î infățiseze la domnesca cămară, după vechilul obiceiü. Așa dar, bine-voind Domnia mea, a li se pzi și a li se urma orânduilele acestea cu dreptate întru tóte, li s'aă dat acéstă carte a Domniei mele de întărire. — 1820, Octombre 2.

(pecetea gpd.)

Iordache Slătineanu vel Logofăt.

Cod. XCIII, fila 183.

1. *Ió Alexandru Nicolae Suful Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.*

De vreme ce, prin ponturile Domnescei, ce s'aă dus la lét 1817, lunie 1, este rînduit havaet Polcovniculuî, adecă câte talerî 3 de la prăvălia de cismar, ce lucreză căvăfie, după pluroforia ce ne dă Dumnóluî Vel Logofăt de țóra de sus, printr'acéstă anafora, poruncim Dumnóluî cinstit și credncios boerul al Domniei mele, biv vel Spătar Gheorghe Suțu, Caimacam al Craiovei, să îndatoresci pre jăluitoři a răspunde polcovniculuî acest canonisit havaet, iar de alte cheltueli și cereri să fie apérați. — 1819, Noembre 19.

(L. S. D.)

Vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 680.

Acéstă resoluțiune e dată pe anaforaoa lui Vel Logofăt, de țóra de sus din 9 Noembre 1819, constatând, că sub Caragea s'a acordat acest havaet, Polcovniculuî de Craiova. Mai înainte de nizamul din 1817 Cavafii, dădêu numai câte un pesheș Polcovniculuî și nu plătêu de prăvălie decât *cihodăritul*.

Industria. De puțină importanță sunt actele din Domnia lui Al. N. Suțu, relative la industrie. Ca măsuri protecționiste abia găsim cate-va. Așa e hotărîrea domnescă din 8 Februarie 1819, în favoarea apărării de vamă a peilor tăbăcite, când le scot din lucru scumpia, rînsa și alte asemenea, cum și peile vitelor ce se aduc în Bucuresci pentru tăbăcire¹. Tot asemenea este și cazul următor.

Monopolul măcelarilor, a cărciumarilor, a băcauilor, chiar pe la sate, în favoarea proprietății continuă. Există unele monopoluri înființate în interesul siguranței publice, precum este cel următor :

Pitac către Dumnélui Vel Spătarul și pentru nizamul șoricioicăi i săricicăi.

Ciustiți și credincioși boerilor al Domniei mele, Dumnéta vel Spătare, și Dumnéta vel Agă, fiind-că pentru vîndarea săricicăi i a șoricioicăi, prin hotărîre obștască, cu întăririi domnesci, de mai nainte, este dat nizam să nu fie volnic să vîndă fieș-care și veri unde, ci numai unul seau doi să facă această vîndare aici în politia Bucurescilor, precum s'aî urmat mai nainte, ca unele ce sunt otrăvitoare și fiind-că aceste materii sunt trebuincioase mai mult la lucrul meșteșugului argintăriei, de aceea s'aî încărcat Ciuungi-bașa, dimpreună cu alt fruntaș, dintre Ciuungi, cu vîndarea acestor două de mai sus numite materialuri, să se facă numai de ei, la loc orînduit și sciut obștiei, care nizam de trebuință fiind a se păzi, iată printr'acest domnesc al nostru pitac, însărcinăm pe Ștefan Ciuungi-bașa și pe Toma Argintaru, pe care îi volnicim, ca la ori-ce prăvălie, seau veri în care altă parte de aici, din politia Bucurescilor, vor afla ori săricică, sau șoricioică, totă să aibă a o cumpăra și a o lua în zaptul lor, ca să vîndă numai ei cu mijlocul acela, ce s'aî urmat mai nainte, adecă să vîndă la omeu sciuti, pentru trebuință cunoscută, prin bune chezășii, căci împotriva urmînd și întemplantu-se vre-o primejdie din neputrarea de grijă a mai sus numiților, vor fi cađuți în osîndă și vîndarea să o facă cu preț conviincios, iar nu cu vre-o încărcătură neprimită dreptăței.

Pe lângă acestea să fie datorii numiții, a face cunoscută la toți de obște, prin ajutorul Dumnevoastră, că la cine se va afla, să o vîndă numiților, apoi să aibă a cerceta, ca ori-cine va fi avînd acest fel de materii și nu va vrea să o vîndă numiților, să l arate la Dumnéta vel Agă, de va fi în tîrg, iar în urma acelu soroc de 20 zile, să o scotă afară din țeară, iar în urma acelu soroc, la cine se va afla săricică și șoricioică tîfnuită, măcar cătuși de puțină, nu numai că i se va lua fără nică o plată, ci și acel tîfnuitor se va pedepsi, tolco pisah gpd. — 1819, Februarie 5.

Cod. XCVI, pag. 13.

1. *În Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Chibzuind și Domnia mea conviutele dreptăților ce au jăluitorii la cererea, ce fac, de a fi apărute de vamă peile cele tăbăcite când le scot din lucru i scumpia, rînsa și cele-l-alte frunđe, cum și peile vitelor lor ce le aduc aici

La anii 1813, sub Caragea, s'a constituit un venit nou în profitul Cutiei milosteniei «de la dulapurile ce lucrăză borangic aici în politia

și găsiindu-le cuviincioase, hotărîm și poruncim Dumitale vel Logofete de țera de sus, ca de la anul viitor înainte, să rămăe apărute, cu urmare întocmai precum se arată în dosul acestei anafora a Dumitale.—1819, Februarie 22.

(pecetea gospod.)

Vel Logofet.

Cod XCII, pag. 5.

Prea Înălțate Dómnne,

După luminată porunca Înălțimei tale, ce mi se dă la această alăturată jalbă a breslei tabacilor din politia Bucurescilor, făcînd cercetare vèdui la mâna lor hotăriri domnesci, însă a Măriei sale răposatului Constantin Vodă Ipsilant, cu lét 1802, Decembrie 27, coprindătore, că s'a în înfățișat înaintea Măriei sale și aű cercetat pricina vămăi, ce s'aű plîns și atunci că sunt supărați de către vameși, când s'aű dat hotărire ca pentru peile ce cumpără tabaci de afară de prin țergură, pentru care plătesc vîndătorii vama, aducându-le aici în Bucuresci, să nu se supere de vameșii țergului, nefiind suferit Domniei a se plăti la o vîndare două vămă, iar pentru cele ce cumpără de prin sate, fiind-că pentru acelea nu s'aű plătit vamă și urmăză a le avea și ei cumpărate cu preț mai eftin, pentru acelea s'aű îndatorat să plătescă vamă când le aduc aici, iar când tabaci le vînd lucrute aici în Bucuresci și unele și altele hotărăsce ca să fie apărați de vamă, precum și peile ce cumpără de la măcelari, fiind-că plătesc măcelarii vamă, ei nu aű să se supere, ci să fie slobodi a vinde orî-ce fel de pei tăbăcite în politia Bucurescilor fără' de supărare de vameși dar să fie dator și ei a vinde după nartul ce li se va pune. Altă hotărire, prin anafora a logofetei, de la lét 1803, Iulie 26, întărită iarăși de Măria sa răposatul Domn Constantin Vodă Ipsilant, coprindătore, că s'aű vèdut la mâna lor și altă hotărire domnescă mai veche, de la lét 1797, Ianuarie 17, ca să li se păzescă privilegiul ce aű avut din vechime pentru scumpia ce string de aici din țera de trebuința meșteșugului lor, să nu se supere de vamă, iar vîndîndu-se prin țerguri să plătescă vamă; așijderea coprinde și pentru rînsa i sovêrful și frunđa de măr ce le string tot pentru a lor meșteșug ca și de acelea să nu se supere de vamă, care această orânduială li s'aű păzit până aprópe de pace, când atunci s'aű mai scăđut din privilegiurile ce avea, iar la lét 1813, după pace, prin ponturile vămăi ce s'aű dat, s'aű îndatorat ca să plătescă vamă la pei și chiar de la vitele lor când le aduc în Bucuresci; așijderea s'aű îndatorat și la peile tăbăcite când le scot din lucru ca să plătescă vamă, cum și scumpia și cele-l-alte frunđe ce le string de meșteșugul tăbăciei, ce s'aű pus la vamă; însă în toți anii n'aű conținut tabaci a supăra cu jalbă, arătînd că le este prea cu greű și li se va face mare smăcinare și supărare, mai vèrtos la peile tăbăcăcite, că merg vameșii de le pun peceti și le strică mărfurile, și după multa lor plângere, la lét 1817, cunoscînd Măria sa Domnul Caragea greutatea lor, le-aű dat apărare după privilegiurile acestea ce era prin hotăriri domnesci, dar 'i-aű legat la Sp talul Stréinilor, ca să dea taleri 1500 pe an, apoi iarăși Măria sa le-aű stricat acel privilegiu, neintrînd în energhie, și așa la o pele ajunge de se ia trei bani: una când o aduce în politie, alta

Bucurescilor» câte 5 taleri de fie-ce *dulap*. Aŭ reclamat lui Al. N. Suțul lucrătorii de borangic contra acelei dări. Reclamarea fu dată în cercetarea «*Vornicieii Obștirilor*». Domnitorul, asupra anaforalei acelei autorități, face să înceteze darea «fiind-că materia borangicului este din cele trebuincioase aici în pământul țerei, a căreia înmulțire este de folos». În locul dărei de la borangic, Vodă hotăresce, să se ia 400 taleri de la «*iratul trecetórei vitelor*»¹. Era destul de importantă industria mătăseii, de óre-ce numai în Bucuresci se află până la 60 de róte de borangic.

când o scóte din lucru tábăcită și alta când o scóte afară, și în adevěr fiind-că le este cu îngreuore, carí avënd privileghiuri de hotăriri vechi, cu cuviință ar fi să se rēverse mila Măriei tale asupra lor, să dobândescă ușurință, ca unii ce se află trăitori și dajnicii Vistieriei Măriei tale, adecă să se ridice vama de la peile tábăcite când le scot din lucru și de la scumpie i rânsă și alte frunđe, cum și peile lor care le adună fără de a nu fi cumpērate, căci vama este orânduită numai la vîndare, cu care acóstă ușurință ce li se va face isvorasce multe bunătăți pimentului acestuia și obștiei, pentru că tabacii avēndu'și folosul din ostenelile lor, vor veni și alții și se va înmulți meșteșugul acesta cu care va aduce eftinătate la obște, apoi prisosind va eși la alte părți sume mari de se va face folos vămēi mai mare decăt acesta. Ci de va fi primit Măriei tale a li se păzi privileghiul domnesc vechiŭ ce aŭ, nu cu scăđēmintul la prostichiurile ce s'aŭ pus de câtă-va vreme încóce, ce numai cu lipsirea vămēi ce este adăogată peste cuviință, se va da luminată poruncă și hotărire a se pune în faptă de la viitorul an înainte, căci pe acest an s'aŭ vîndut vămile cum s'aŭ aflat și la anul va intra și la ponturile vămēi, iar hotărirea cea desăvērșită rēmane a se face de către Înălțimea ta. — 1819, Fevruarie 8.

Gheorghe Filipescu Vel Logofăt.

1. *Zemle Vlahiscoe.*— Fiind-că pentru ajutorul următórelor cheltuolii ce are Cutia milosteniei, ale căreia venituri, după cercetările ce s'aŭ făcut, dovedindu-se că nu sunt de ajuns spre a le întēpina, încă din lét 1813 s'aŭ fost adăogat și acest irat nou, ca să se ia adecă pe sēma Cutiei de la *dulapurile ce lucrēză borangic* aici în politia Bucurescilor de la fie-care po taleri cincī, iar acum arētându-se cu jalbă către Domnia mea acei lucrători ai borangicului făcēnd plângere a se ridica de-asupră-le acóstă dare, că fiind săraci lucrēză acest meșteșug pentru óreși-care ajutorință, s'aŭ orânduit în cercetarea *Vornicieii Obștirilor*, de unde prin anafora ce face arată că cu adevērat se urmēză acóstă dare de la dēnșii către Cutia milosteniei însă de la lét 1813 încóce, ci măcar că acest avaet se vede întocmit pentru bun sfērșit, adecă de ajutor la Cutie, dar fiind-că materia borangicului este una din cele trebuincioase aici în pământul țerei, a căreia înmulțire este de folos, de aceea milostivindu-ne Domnia mea asupra acelor lucrători de borangic, s'aŭ dat domnesca nóstră întărire la anafora *Vornicieii*, cu hotărire, ca de acum înainte să fie cu totul apērați de acest avaet, dar pentru ca și Cutia să nu rēmāe păgubită de acest ajutor, am orânduit ca să aibă a lua po taleri 100 din iratul trecetórei vitelor, pentru care poruncim Domnia mea Dumitale vel Logofete de țóra de sus și

Fabrica cunoscută de testemeluri de la Mărcuța, dă ocașiune la un proces, între cei două asociații, «*ce au avut asupra lor*» această

Dumitale vel Visticre, să îngrijiiți ca la vremea când se va vinde huzmetul trecătoarei vitelor, să se sigurișcă acești taleri 100 banii Cutiei de la cumpărătorul ce va fi, iar pentru acest următor an, cum și pe alți ani ce nu se va vinde huzmetul trecătoarei, ce se va căuta în crediuță, atunci să se sigurișcă de la orânduitul ce va fi pentru stringerea banilor huzmetului și să se dea la Cutia de milostenie, ca să nu se păgubescă Cutia de acest irat, i saam recheș gpd.

(pecetea gospod.)

Vel Logofet.

Cod. XCIII, p. g. 31.

Io Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar

Măcar că acest avaet din rôtele de borangic s'au întocmit pentru bun sfârșit, adecă pentru ajutorul Cutiei milosteniilor, dar fiind-că si această materie a borangicului, este una din cele trebuincioșe aici în pământul țerei, a căruia înmulțire este de folos, urmază de a se și insulleți acest meșteșug, adecă lucrătorii săi, ca să aibă tragero de inimă spre sporirea și înmulțirea acestei materii, iar să nu se zăticnescă dintru acesta în vre-un fel de chip, ci dar, ca și meșteșugul acesta să se urmeze de către lucrătorii săi spre sporire, și Cutia milosteniilor să nu rămâe păgubășă de acest puțin ajutor ce avea pe an din avaetul rôtelor de borangic, hotărîm Domnia mea ca de acum înainte să rămâe apêrate rôtele de borangic de darea avaetului ce se urma până acum la cutia milosteniilor și cutiei, în locul acestui avaet să i se dea pe tot anul câte taleri 100 diu iratul trecătoarei vitelor; pentru care și poruncim Dumitale vel Logofete de țera de sus, să se facă oșebită carte a Domniei mele pe chipul Cutiei milosteniilor de a i se urma darea acestor câte taleri 100 pe an din mai sus numitul irat al trecătoarei.—1819, Iunie 15.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. XCII, pag. 200.

Prea Înălțate Dómne

După luminată porunca Înălțimei tale, ce mi se dă la această jalbă a femeilor care lucrăză cu dulapurii tragero de borangic aici în politia Bucurescilor și mă adeverii din condica Epitropiei, că în lét 1813, Februarie, prin pitao gospod fiind rânduți Dumnelui răposatul Constantin Banu Filipescu i Dumnelui răposatul Ban Goleșcu, pre când se afla vel Vornic de țera de sus, ca să cerceteze veniturile Cutiei milosteniilor, s'au vêđut că nu sunt destoinice a întêmpera cheltuelile ce are Epitropia și au făcut chibzuire găsind cu cale între alte venituri ce erau din'ainte adăogându-le, cum și altele au mai legat a avea Cutia milosteniei între venituri noi, rânduesce ca să se ia de fieș-care rôtă de borangic câte taleri cincî pe an, când lucrăză, întărind Domnul Ioan Vodă Caragea, ca să se urmeze intocmai precum au găsit Dumnelor numiții boeri cu cale; se mai vede o anafora ot lét 1814, Noembre 29, a Dumnelor veliților

fabrică, anume Anghel și Zguri și un al treilea Manole Culoğlu, «ce s'aũ arãtat tovarăș al lor, cu cõtract, fãrã de a fi cunoscut stãpãnirii». Divanul cercetãzã casul de neînțelegere și raportãzã, cã între numiții mai sus, «curge o mare desghinare și pizmuire, silindu-se la feluri de mijloce, a dãrimea și a isgoni unul pe altul din tovarășia fabricei. Acestea dar vedãnd noi slugile Mãriei tale, am vrut a'ĩ impãciui și silindu-ne în tot chipul, nu aũ stãtut prin putințã, cãci numiții prin taĩnã, fleșii-care imparte-șĩ se întovãrășia, cãnd cu unul, cãnd cu altul, atãt ei între dãnșii, cãt și cu alții, voind a înșela unul pre altul și a desrãdãcina și a isgoni, cum dicõm, pe cel-l-altĩ din tovarășie. Decĩ fiind cã între numiții, curge o pizmuire și un viclesug, carele noi slugile Mãriei tale, cu tõtã silința ce am pus-o, nu aũ fost cu putințã a-ĩ indrepta și a-ĩ impãciui, rãmãne la hotãrirea Mãriei tale¹.» Anaforoa adaogã a dicẽ, cã din cauza desbinãrei dintre asociații, fabrica pãtimesce zãticnire în paguba industriei pãmẽntene.

boeri ce aũ fost orãnduiți, din halea și mazilĩ, de aũ cercetat și aũ îndreptat veniturile Cutiei milosteniilor cãte aũ fost vechi și cãte s'aũ mai fãcut noui, cum sã se urmezo împlinirea, scãdẽnd altele ce n'aũ fost de trebuințã, fiind împlinirea cu anevoie, care anafora se vede iarãși întãritã de Domnul Ioan Vodã Caragea, unde se vede și cõdeiful rõteler de borangic, ca sã se urmezo cu împlinire pe fleș-care an de tõtã rõta pe talerĩ 5, de la care rõte de borangic mã pliroforisii din condicile Epitropiei, cã încã din lãt 1813 de cãnd s'aũ alcãtuit s'aũ și urmat de rãnd rãspunderea de cãtre toți cei ce aũ lucrat cu dulapuri borangic, adunãndu-se une-orĩ de la talerĩ 150 pãnã la talerĩ 300 pe an. Drept aceea de pliroforia ce luaĩ din engrafa ce se gãsesc în Epitropie i din condicile încheerii soco:elilor nu lipsesc a înșciința Înãlțimeĩ tale. — 1819, Iunie 6.

Iordache Golesecu vel Vornic.

1. Eacã însuși ciudatul act de expropriațiune :

Iã Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Cetindu-se de cãtre Dumnẽei prea cu luare aminte acãstã anafora, am gãsit cã în adevãr, cele întrãnsa arãtate, asemenea ființã vor avea și pentru cãci voind mai cu prisos însulețirea și cea dupĩ putințã crescere a acestor fel de întocmiri obștesci, care privesc spre podõba și spre folosul acestuĩ de Dumnẽei pãzit Do.nnesc al nostru scaun, eatã depãrtãm pe aceste vãtãmãtõre și pãgubitorẽ obraze, din iconomia și ținerea acestei fabrice și o dãm sub înțelãpta și de bine iubitõre, otcãrmuire a Dumnẽlui cinstitului și credinciosului boerului Dumnẽei mele, biv vel Vornic de politie, Manolache Bãleanu, ca sã o aibã totdeauna statornic și nestrãmutat la Dumnẽlui, precum asemene obștesci lucruri se gãsesc orãnduite prin cãrții i hrisõve domnesci, pe chipul și a altor familiĩ pãmẽntene, cu acest aședẽmẽnt însă, ca sã lucreze în tõtã vremea, cu tõtã trebuințã osirdie, spre a ajunge lucrul ei cãt va fi prin putințã întru cea desãvãrșitã îmbunãtãțire și sã se vindã întru preț potrivit

Alex. Suțul, la 25 Sept. 1819, îndepărtază de la folosința fabricii pe cei trei asociați, cari să cêrtă și o dă sub «înțeleptă și de bine iubitoare otcârmuire» a boierului biv vel Vornic de politie Manolache Băleanu.

și analogon cu ființa fie-căreia felurime și să dea tot anul mila cea obișnuită, însă taleri 1000 la spitalul iubirei de omenii, fără de a îndrăzni alt cinevași să întocmescă alta asemenea fabrică, făr' de scirea și primirea Dumnéluî numitului boer, ca să se păzescă întru tôte si orînduiala cea dintru început legiuită pentru acêsta, prin hrisov domnesc. Intr'acést chip, dar hotărînd Domnia mea, poruncim Dumitale, cinstit și credincios boerule al Domniei mele Vel Logofêt de țera de sus, Gheorghe Filipescu, să se facă și domnescul nostru hrisov, pe numele Dumnéluî numitului boer, cu cuprindere întocmai după acêstă domnescă a noastră întocmire. — 1819, Septembre 25.

(L. S. D.)

Vel Logofêt.

Cod. XCII, pag. 453. (numerotare mai nouă).

Prea Înălțate Dómne.

După luminată porunca Înălțimeii tale, ce s'au dat, ca să cercotăm prigonirile ce are Anhel și Zguri, ce au avut asupra lor fabrica de testemeluri, următorii fiind luminatei porunci, i-am adus inaintea noastră și în multe rënduri înfățișându'î atât pe numiții, cât și pe un Mancle Culoğlu, ce s'au arêtat de tovarăș al lor prin contract, fără de a fi cunoscut stăpânirei, altă nu am putut săvêrși, de cât am înțeles, că între numiții curge o mare desghinare și pizmuire, silindu-se cu feluri de mijloce, a dărîma și a izgoni unul pe altul din tovarășia fabricii; acestea dar vêdënd noi slugile Măriei tale, am vrut a'î împăciui și silindu-ne în tot chipul, nu au stătat prin putință, căci numiții prin taînă, fieși-care în parte se întovărășă, când cu unul când cu altul, atât ei între dênșii, cât și cu alții, după anafora, voini a se înșela unul pe altul și a dezrălăcina și a izgoni, cum dicem, pe cei-l-alți din tovarășie. Deci fiind că între numiții curge o pizmuire și un vicleșug, carele noi slugile Măriei tale, cu tótă silința ce am pus'o, nu au fost cu putință a'î îndrepa și a'î împăciui, rămâne la hotărîrea Măriei tale. Către acêsta îndrăznim să arêtăm Măriei tale, că din pricina neunirei numiților, se pricinuesc trei lucruri necuviincioșe, întâi, că până în cele de pe urmă și împăciuiuindu-se între dênșii, de vor lua asupra lor tot numiții acêstă fabrică, că altoindu-se cu acest mijloc, pentru ale lor desghinări, fireșce au să încarce vindărea mărfii și să plătescă cumpărătorii fără nici un fel de cuvânt; al doilea că *ruzimarisesce* (*sic*) a se strica fabrica, în vreme ce sunt acuma atâția ani, alcătuindu-se aducea destulă podóbă politiei și al treilea, că încetând lucrarea acestor fabrici și de nu se pricinuesc lipsă de testemeluri, pentru că găsesce fieș-care să cumpere și din altă parte, dar se păgubescă țera, de bani ce au să iasă în părți streine, pentru cea după trebuință cumpărătoare aceștii mărfi, în vreme ce aflându-se fabrica în ființă, precum era și până acum, banii ce se dau în cumpărătorea lucrurilor sale, rămân totdeauna în țără *girarisindu-se* (*sic*) în feluri de alte trebuințe Drept aceea și cu dreptate și fôrte de trebuință ar fi, povățuindu-te Măria ta, de către Înalta înțelepciune a Înălțimeii tale, să bine-voesci a hotărî ceea ce se cuvine a se face, spre ținerea aceștii fabrici, precum Duhul sînt te va lumina, iar anii Măriei tale fie mulți și fericiți. — 1819, Septembre 16.

Dumitru Băleanu, Alexandru Suțu, Mare Căminar.

La 3 Noiembrie 1819, Al. Suțul emite și *hrisovul* pentru expropriarea celor trei asociații și de darea fabricei în folosința Vornicului de poliție Băleanu (Manole), reinnoind privilegiurile fabricei¹.

1. *Hrisovul fabricii testemelor ot Mărcuța.*

Sciut este, că oblăduitorii și bunii stăpânitori, cari din pronia Dumneșcească li se încredințază țării și Eparhia cu norođe spre otcărmuire, sunt silitorii că prin bune mijloce să întocmescă meșteșuguri și lucruri care aduc podoba țerei, înlesnire neguțătoriei, îmbișugare lucrurilor ce au trebuință și folos de obște tuturor locuitorilor și întocmind fabricii cu privilegiuri, orânduiesc purtătorii de grijă asupra acestora dintre familiile mai de neam, pământeni, obraze cinstite și cu iubire de patrie, ca mai ales cu mijlocele cele înțelepte să le întemeeze și să le aducă în cea mai bună stare și adăogire. Socotind dar și Domnia mea în Scaunul aceștii creștinesci țări, ce din pronie Dumneșcească ni s'au încredințat și bine cugetând Domnia mea ca și pentru acest fel de fabricii și lucruri să întocmim cele mai bune canoane, și găisind între alte și fabrica de testemelor, care de la lét 1800, găisindu-se un Stănuță sin Tudorache Țărigrădeanu, prin ajutor domnesc cu privilegiuri și cu soroc orânduit au deschis fabrică, care soroc săvârșindu-se la lét 1817, se dedese această fabrică unu Angheli și Zguri cu șarturi de privilegiuri și alte orândueli și după bună ven reo năstia într'acest păzit domnesc al nostru Scaun s'au arătat cu jalbă, atât numiții între ei vrând unul pe altul să se depărteze, cât și alții au cerut fabrica acesta, pe cari orânduindu'i Domnia mea în cercetarea Dumnelui biv vel Vornicul Grigorie Băleanu i la Dumnelui vel Cămărașul s'au găsit că prigonirea și neunirea lor este reutate și scumpete obștiei, pentru care de la trecutul Septembrie 16 ne-au venit anafora de la Dumnelor orânduții boeri, arătătoare, că Anghel și Zguri ce au avut asupra lor fabrica de testemelor, s'au înfașat în multe rânduri înaintea Dumnelor cu un Manolache Culoglu, ce s'au arătat de tovarăș cu ei cu contract fără a fi cunoscut stăpânirii și altă alegere n'au putut să le facă. cunoscându-se numai o desghinare și pismuire, silindu-se cu feluri de mijloce a depărta unul pe altul și n'au putut sta mijloc a'i împăciui, de aceea au lăsat la a năstia hotărire, mai arătându-ne. că de și se vor împăciui între ei, din zavistia ce au intrat cu desghinări, firesce se cunoște că le pricinuesce choltueli și acea cheltuială urmăza să o încarce la mărfuri ca să pricinuiască scumpătate obștiei; al douilea că sfârșitul aceștii desghinării a lor aduce în cele de pre urmă a se strica și chiar fabrica, care de atâția ani au fost și podoba poliției și folos obștiei: al treilea, că lucrarea aceștii fabricii de va lipsi, se aduc din altă parte acest fel de lucruri de vințare, de se păgubesc țora de banii ce au să iasă în părți străine, și ca un lucru pricinuitor de binele țerei, a'lându-se fabrica în ființă, de aceea dăc Dumnelor, că de trebuință este, ca să dăm Domnia noastră hotărîrea ce se cuvine a se face spre ținerea acestii fabrice; care anafora de la 15 ale trecutului Septembrie, chibzuind o Domnia mea cu luare aminte, am găsit într'adevăr cele într'ensă arătate, că asemeuea ființa își au, și pentru că voim mai cu prisos prin cât va fi prin putință crescerea acestor fel de întemeeri obștoeci care privesc spre podoba și folosul acestui de Dumneșceș păzit domnesc al nostru Scaun al aceștii țări, prin hotărîrea ce am dat la întărîrea acei anafora, am depărtat pe obrazele cele vătămătoare și păgubitoare la economia și ținerea aceștii fabrice și am dat'o sub înțelepta și de bine-iubită otcărmuire

Fabrica de postav a încetat de a lucra. Mai constatăm odată acésta din un raport al lui vel Armaș, prin care se ia de la fabrica

a Dumnéului cinstitului și credincios boerului Domniei mele, vel Vornic de politie, Manolache Băleanu, ca să o aibă totdeauna statornică și nestrămutată de la Dumnéului, precum asemenea obștescî lucruri se găsec orânduite prin cărți i hrisove domnesci pe chipul altor familii pămêntene, așeșând-o unde va socoti Dumnéului că este mai spre folos, de nu se va putea învoi cu sfînta monastire Mărcuța de a o ținea acolo, unde aũ fost până acum, cu acest așeșămînt, însî, ca să lucreze în tótă vremea cu tótă trebuincioșa osârdie spre a ajunge lucrul ei cât va fi prin puțință întru cea desăvêșită îmbunătățire și să se vîndă intr'un preț potrivit și analogon cu ființa fieș-căreia felurimî, făr' de a îndrâsni ast-cinevași să întocmescă altă asemenea fabrică făr' de scirea și primirea Dumnelui numitului boer, la care fabrică să se pázosca orânduelile ce se arată mai jos, adecă : 1) Acéstă fabrică are să lucreze testemesuri, bohcele, macaturî, perne, plapome, brâne și orî ce alt lucru se face cu mijlocul calăpurilor acestui meșteșug, numai fabrica să le lucreze, iar alt nimenî să nu fie slobod a întocmi altă fabrică seaũ în parte a tipări, nici aici în Bucurescî, nici împrejur, nici în județele țerei, iar cei ce vor avea sciința acestui meșteșug să lucreze cu simbrie la acéstă fabrică, orî cine va vrea, ascultând de cel ce va fi mai mare orânduit de Dumnéului Vornicul, iar cine se va ărêta împotrivor seaũ prin taină lucrând cu tipare, să se rădice și să se pedepsescă la Cămara domnescă. 2) Trei-deci ômenî străini să fie apêrați de rândul dăjdiilor în câtă vreme se vor afla lucrând la fabrică, cari arêtându'î la Cămara domnescă spre cercetare, să li se dea la mîni teșcherele, ca să fie sciutiți, a nu se supêra. 3) Să fie datore însă acéstă fabrică a da pe fie-care an câte taleri 1000 la spitalul cel noî al «Iubirei de ômenî». 4) Să aibă voie fabrica acosta de a deschide și prăvălio aici în têrg, pentru folosul și înlesnirea celor ce aũ trebuință a cumpêra acest fel de marfă, care să fie datorî să o vîndă mai eftin de cât m. trapaziî. Deci ca să se pázescă orânduelile și milele de mai sus arêtate, am adevêrit hrisovul acesta cu însăși domnosca noastră iscălitură și pecete i cu credința prea iubișilor Domniei mele fiî: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dumitru Vv., Grigorie Vv., martori fiind și Dumnélor cinstiți și credinciși boerii veliți aî Divanului Domniei mele, pan Constantin Crețulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Crețulescu vel Logofêt de țera de sus, pan Mihalache Manu vel Vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofêt de țera de sus, pan Constantin Filipescu vel Vornic, pan Gheorghe Golescu vel Vornic al Obștirilor, pan Grigorie Ralea vel Vornic, pan Constantin Golescu vel Logofêt de țera de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel Postelnic, pan Dimitrie Hrisoscolei vel Logofêt de Obiceiuri, pan Gheorghe Vlahuț vel Spătar, pan Manolache Băleanu vel Vornic al politiiei, pan Alexandru Hariton vel Căminar, pan Alexandru Desila vel Comis: și ispravnic, pan Gheorghe Filipescu vel Logofêt de țera de sus; și s'aũ scris hrisovul acesta în anul dintêiũ dintru a treia Domnie a Domniei mele, aici în orașul Scaunului Domniei mele, Bucurescî, la ani de la Nascerea Domnului Dumneșeu și mântuitorului nostru Isus Hristos, 1819, Noembre 3, de Chiriță Logofêt de Divan.

(iscălitura și pecetea gpd.)

Gheorghe Filipescu vel Logofêt prociotoh

care a încetat, țiganii ferari ce i se dăduseră. Raportul lui vel Armaș e din 1 August 1819 ¹.

Bresla luminărilor de soă și cea a săpunarilor, le reunesce Alexandru Suțu în una singură și pune nart luminărilor, de la Octombrie 1819, la Octombrie 1820, câte 62 parale ocoa. Săpun să nu se mai fabrice decât în calitate ca «*cel de Têrgoviște, iar nu Cealcama*». Și săpunului se pune nart: 56 parale ocaua dréptă. Noua organizare a breslei acesteia imbinată face de prisos «epistasia» ce era rinduită asupra acestor două bresle contopite în una ². Totuși Domnitorul rinduesce un special *Efor* asupra intrunitelor bresle.

1. Veđi Cod. XCII, fila 507.

2. Eacă însă și actele relative :

Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar zemle Vlahiscoe

Citindu-se înaintea Domniei mele acéstă anafora a Dumnelor veliților boeri, și cunoscând și înșine cele aședate întrênsa cu bună cercetare și cu cuvânt drept și folositor obștiei, le primim Domnia mea și hotărîm, întêi, ca luminările de soă în tot cursul anului acestuia, ce se începe de la 20 ale următorului Octombrie 1819, până la 20 ale viitorului Octombrie 1820, să se vîndă câte parale 62 ocoa, după cum s'aă vîndut și în anul trecut, coprinđen lu-se adecă într'aceste 62 parale și acele hotărîte 12 parale, pentru tótă cheltuiala și câștigul, după cum se arată într'acéstă anafora; al doilea, săpun să nu se mai lucreze altul fără numai cel de Têrgoviște, iar nu cealcama, care s'aă și rădicat cu totul de a nu se mai lucra, însă și săpunul de Têrgoviște spre a fi obștea mulțamită să se vîndă cu două parale mai jos din prețul din anul ce era parale 58, adecă în tot cursul anului acestuia să se vîndă ocoa pe parale 56; și al treilea, pe lângă neadormită îngrijirea ce este datore agia a avea de a nu se face viclesug la lucrarea luminărilor și a săpunului și a nu se vinde cu dramuri lipsă, vrênd Domnia mea a se păzi nizamul acesta cu tótă întregimea, fără a încăpea vre-un chip de catahris cel mai mic, adăogăm și osebită Eforie care după alegere o încredințăm asupra Dumitale cinstitele și credincios boerile al Domniei mele vel Logofete do țera de sus, luând în condei trebuincioșele ponturi ale tocmelei, după care este dator numitul a urma, într'o glăsuire cu obștesca chibzuire și hotărîre, să le faci arêtate Domniei mele, spre a se întări cu Domnesca noastră pecete dându-se și la mâna Dumnelui, copie întocmai iscălită, care să se facă caid i, atât în condica domnescului nostru Divan, cât și în condica domnescei noastre Vistierii, făcênd și domnescul nostru pitac către Dumnelui vel Agă, ca prin pristav să se facă știut acest preț al luminărilor și al săpunului la tótă obștea politieii Bucurescilor.—1819, Octombrie 10.

(pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

In 17 Noembrie 1819, Al. N. Suțu aduce o lovitură neașteptată breslei luminărilor de seǔ, acordând unui strein nou venit, dreptul

Prea Înălțate Dómnne.

După luminată porunca Măriei tale, ce prin pitac ni s'aǔ dat, adunându-se inaintea noastră cei mai de frunte din isnaful săpunarilor și al lumânărilor de seǔ de aci din politia Bucureșcilor, am văduț jălbile ce aǔ dat Măriei tale, atât aceste două isnafuri, cum că nu pot a mai fi sub ipistat, *ci să fie isnafuri slobole, cu obiceiul ce aǔ avut* și mai nainte, cât și chir Teodosie Vrana lepădându-se de epistasia acestor două isnafuri, și făcend chibzuire cu ce mijloc pricinuitor de folosul obștiei se cuvine a se pune în orânduială aceste două isnafuri, și sub a cui ascultare să fie, am găsit cu cale, ca amēndouē aceste isnafuri al săpunarilor și al luminărilor, să se unescă cu toții și să fie de acum inainte amēndouē cetele un isnaf nedeosebiți, cari pentru seul de la măcelăriile de aici să fie următori după invoiala ce aǔ făcut inaintea Dumnélui vel Agă, precum se arată in alăturata anafora a Dumisale, adecă din tot seul ce este de la măcelăriile de aici din București, două părți să le ia luminării, iar o a treia parte să o ia săpunarii, și așa să facă amēndouē isnafurile nepopriți săpun, precum aǔ făcut și până acum, dând cheazășie unul pentru altul, și alegēndu'și pe unul dintrēnșii să le fie staroste peste amēndouē iznafurile ce se unesc, însă luminărilor după cum li s'aǔ dat in toți anii, să li se dea și estimp 30.000 in care sumă să li se dea tot seul de capră ce va eși, iar ceea ce va eși până la această sumă, să li se dea seǔ de vacă, inlesnindu-le Vistieria această trebuință a seului cu mijloc cuviincios de a nu li se face vre o zăticnire și amēndouē aceste isnafuri ce se unesc, să se dea sub ingrijirea Dumnélui vel Agă după cum aǔ fost și mai nainte, ca să privigheze Dumnélui pururca a fi politia totdeauna indestulată de luminăii și de săpun, lucrute amēndouē felurimile bine din seǔ lămurit și curat, fără de alte rele amestecături, și a se face vēndarea acestor felurimii la obștea norodului după prețul cel hotărît, însă prețul luminărilor lângă 12 parale ce sunt hotărîte. totă cheltuiala și căștigul la una oca luminăii făcute, adăogându-se și prețul seului după fiatul cel hotărît, cu acel preț ce se adună cu cheltuiala cea mai sus arētata și cu cumpărătoarea seului, să aibă a vinde luminările, iar ocoa de săpun să o vēndă cu patru parale mai jos, și săpun de cel prost ce se chiamă Cialcama, să nu facă nici de cum, căci cu voia ce avea de lucraǔ două feluri de săpun, unul bun ca cel de Tērgoviște și altul prost Cialcama, se făcea inșelăciune norodului, vēndend și săpunul cel prost tot cu prețul celui bun, ei să facă numai săpun bun, ca cel de Tērgoviște, și să l vēndă cu prețul ce dicem mai sus cu patru parale mai jos de cât luminările, iar pe care dintrēnșii il va dōvedi Dumnélui vel Aga, că urmēză impotriva acestui nizam, să 'i facă căduța certare după mēsură vinei lui, și încă pe cel ce cu certarea acesta nu se va infrîna, să l arēte Măriei tale, ca să i se facă mai grea pedēpsă, cu tērgul și cu ocna, iar hotărîrea cea desăvērșită rămāne a se face de către Măria ta.—1819, Sep-tembrie 23.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Gheorghe Filipescu, Constantin Filipescu vel Vornic, Constantin Dudescu.

de a fabrica și el luminării de seǔ, fără a fi între breslași, sub cuvânt că însuși el Vodă, a experimentat bunătaea fabricatelor acestuia ¹.

În Noembrie 1819, Domnitorul anulăză dreptul de monopol ce avea Episcopia de Râmnic, de a fabrica ea luminările de cêră albă, sub cuvânt că făcea făclii prôte și scumpe. Al. Suțu dă acest monopol pe sêma grecului Riga Zisul, cu anumite condițiuni și ca luminările să fie de cêră albă, curată, cu preț de 9 taleri ocoa ².

1. Carte pentru slobozenia luminărilor de seǔ de a se face bune.

Bunele mijloce ce se întocmesc prin meșteșuguri și lucruri care aduc podobă țerei, este de mare laudă și cinsto oblăduitorilor politiei aceia, care din pronie Dumnezească li se încredințază țori și norode. Drept aceea dar, fiind-că se află venit aici într'acest scaun domnesc, carele știind meșteșugul lucrării luminărilor de seǔ cu multă osebită enrățenie la făptura lor decât luminările ce le fac luminărarii Bucureșcilor, și cu atâta lumină frumôsă arderea lor în cât și vremea o depărtéază cu mai multe ceasuri, pe lângă asemănarea formei luminărilor din têrg, care acéstă pliroforie o avem Domnia mea din înșine a noastră cercare ce am făcut'o în faptă; pentru care, ca un lucru de laudă țerei, de la care urméază îndemnare cu deprindere și pământenilor de aici, de aceea i-am dat Domnia mea la mânele numitului acéstă domnésca noastră carte cu slobozenie a meșteșugului acestuia, ca să lucreze neoprit și cine va vrea să cumpere slobod este, tolco pisah gpd. — 1819, Noembrie 17.

2. Ponturile ce s'aũ făcut cum are să urmeze Riga Zisul, cel ce s'aũ încãrcat cu luminările de cêră albă.

Milostivũ Bojiu. Iw Alexandru Nicolae Suțul Voevod i gospodar.

Zemle Vlah'scoe.—Fiind-că Dumnêlor boerii de obște, prin anafora de la 9 ale aceștii lună, ne-aũ făcut arêtare pentru luminările de cêră albă, care se lucréază și se fac aici, că aflându-se cu privileghiuri domnesci dată acéstă fabrică bisericeii sfinților 40 de muconici, metohul sfintei episcopii Râmnic, din pricină că cei orânduți din partea numitei bisericeii nu s'aũ purtat cu orânduială bună, făcând luminări prôte, vinđându-le cu preț mare și pricinuind lipsă la obște; pentru aceea, dic Dumnêlor, că spre a nu pătimi obștea și spre a lipsi catahrisul de luminări prôte, să se rădice de a se mai da embatichiũ de bun, de cât să dea 50 oca luminări de cêră albă pe an la biserică, și cei ce se vor încărca cu facerea acestor luminări, să le scóță curate, lămurite bine, și făr' de nici un fel de altă amestecătură de ori ce material, decât să fie cêră enrată, și pentru căci luminările de cêră albă aũ scãđemênt la nãlbit, s'aũ găsit cu cale ca vinđarea lor să fie cu taleri unul mai sus ocoa de cât luminările de cêră galbenă, și fiind-că acum luminările de cêră galbenă se află la nart taleri 8 ocoa, are să se vinđă luminările de cêră albă taleri 9 ocoa, care anafora a Dumnêlor boerilor chibzuindu-o și Domnia mea, și silindu-ne ca și folosul obștesc să'l păzim și privileghiul bisericeii să nu'l impuținãm, s'aũ găsit Riga Zisul, cu sciință de acest meșteșug al nãlbitului cerei și al făcu-

Episcopiei, proprietara fabricei, Al. Suțu îi rezervă dreptul de a primi un număr de ocale de luminări, de la Riga Zisul.

tului luminărilor și primind a se încărca, i s'a'u dat asupra'i cu aceste ponturi, adecă :

1) Luminările să fie de cêră cuiată albă, înălbite frumos, făr' de nici un fel de alte amestecături, și numai el să metahirisescă acest meșteșug, iar toți alții să fie popriți de a face și a vinde luminări albe, păzindu-se nizamul ce a'u fost până acum pentru oprirea altora.

2) Să se facă luminări cu îndestularo, piecăt este trebuința politiei, puindu-se și pecetea sa la luminări, spre dovadă că sunt curate, care pecete să o pue atât în condica Divanului, cât și în condica Agiei, ca ori când se va ivi luminări cu pecetea sa a avea amestecătură, iar nu curate, să fie osândit și judecat.

3) Fiind-că luminările de cêră galbenă s'a'u orânduie a se vinde câte taleri opt ocaoa, iar cele albe cu câte un leu mai sus, adecă câte taleri 9 ocaoa. cu acest preț să fie dator a le vinde, după nart, făr' de a fi lipsă la dramuri.

4) La vânzarea acestor luminări să fie slobod a metahirisi pe cine va socoti el și va fi de trebuință.

5) Pentru ca să potă coprinde trebuințoasa cêră la vremea vânzării și ca să lipsescă intrigile și urcările la preț nesuferit, după cum se obicinuia din partea isnafului luminărilor de cêră galbenă, să orânduiască starostea un om, ca să cumpere cêră pentru trebuința a tot isnafului și tot cu acel preț al cumpărătoarei să o împartă la isnaf.

6) Să aibă protimisis numitul și cel-l-a't isnaf al luminărilor de cêră galbenă, a cumpêra întêii ei cêră câtă trebuesce peste an pentru politie.

7) Pentru acêstă fabrică de cêră albă, ce o are biserica Stinților 40 de mucenici, să aibă a da la numita biserică luminări albe curate una sută oacă pe acest următor an, și după hotărîrea ce am dat, să fie dator a da luminări în natură, iar nu bani, care luminări să fie după forma ce vor trebui bisericeii.

Aceste ponturi de mai sus arătate s'a'u legat numitul că le va păzi întocmai, urmându-se vânzarea pe acest an, ce se începe de acum, lét 1819 Noembrie 15 până la lét 1820 Noembrie 15, iar pe alți ani înainte să aibă protimisis tot numitul Riga a ținea acêstă fabrică, însă de va păzi ponturile întocmai, când atunci să fie dator a vinde luminările după prețul cersei și după cuvînciosul nart, ce se va orânduie și se va pune; iar nepăzind ponturile, să fie lipsit și făr' de nici un protimisis, încă și pedepsit după măsura vinci lui, pe care legătură a'u dat și zapis sub iscălitura sa la canțalaria Divanului Domniei mele. Decî, spre a se păzi întocmirea acêsta făr' de strămutare seaî schimbare, i-am dat acêstă domnoscă a noastră carte la mîni, prin care întărim ponturile ce se arată mai sus, și poruncim la toți căți se cuvine, nimeni împotriva supărare să nu'i facă; i saam recoh gpd.—1819, Noembrie 15.

Cod. XCVIII, pag. 189.

Contractul ce a'u dat Riga Zisul pentru luminările de cêră albă

Încredințez cu acest zapis al meu la canțalaria luminatului Divan, ca să fie sciut, că pentru ca să lipsescă catahrisis, ce se urma până acum la facerea luminărilor de cêră galbenă într'acêstă politie a Bucureșilor, m'am însărcinat

Pentru aprovizionarea politiei cu luminări de ceară galbenă, cu preț hotărît de 8 taleri oca, se lĂgă prin osebit contract, breasla luminărilor ¹.

eĂ, cel mai jos iscălit, luând asupra-mĂ fabrică de ceară albă, cu acest aședămĂnt, a păzi ponturile ce mai jos se arată :

1) Luminările sĂ fie de ceară curată albă, înălbite frumos, făr' de nici un fel de alte amestecături, și numai eĂ sĂ metahirisesc acest meșteșug, iar toți alții sĂ fie popriți de a face și a vinde luminări albe, păzindu-se nizamul ce au fost până acum pentru oprirea altora.

2) SĂ se facă luminările cu îndestulare, precăt este trebuința politiei, puindu-se și pecetea mea la luminări, spre dovadă cĂ sunt curate, care pecete sĂ o puiĂ atăt în condica Divanului i în condica sfintei Mitropolii, căt și în condica Agiei, ca ori cĂnd se va ivi luminări cu pecetea mea cu amestecături, iar nu curate, sĂ fiĂ eĂ osândit și judecat.

3) Fiind-că luminările de ceară galbenă s'au hotărît a se vinde cĂte taleri opt ocaoa, iar cele albe cu cĂte un leĂ mai sus, adecă cĂte taleri 9 ocaoa, cu acest preț sunt dator a le vinde, după nart, fără a fi lipsă la dramuri.

4) La vĂndarea acestor luminări sĂ fiĂ slobod a metahirisi pe cine voiĂ socoti eĂ și imĂ va fi de trebuință.

5) Pentru ca sĂ pot coprinde trebuințoasa ceară la vremea vĂndărei și ca sĂ lipsescă intrigile și urcările la preț nesuferit, după cum se obicĂnuia din partea isnafului luminărilor de ceară galbenă, sĂ orĂnduiască starostea un om sĂ cumpere ceară pentru trebuința a tot isnafului și tot cu acĂl preț al cumpărătoarei sĂ o inparțĂ la isnaf.

6) SĂ am protimisis eĂ și cel-l-alt isnaf al luminărilor de ceară galbenă a cumpĂra intĂiĂ noi ceară cĂtă trebuesce peste an pentru politie.

7) Pentru acĂstă fabrică de ceară albă, ce o are biserica Sfinților 40 de mucenicĂ de aici, ce este metoh al sfintei episcopii RĂmnic, sĂ dau la numita biserică luminări albe curate una sută oca pe acest urmĂtor an, insĂ după luminată hotărirea Măriei Sale lui Vodă, ce s'au dat, sĂ fiĂ dator luminări a da după mĂsura și trebuința ce va fi, iar nu bani.

Aceste ponturi de mai sus arĂtate mĂ leg cĂ le voiĂ păzi întocmai, urmĂndu-se vĂndarea pe acest urmĂtor an, ce se începe de acum, lĂt 1819 Noembrie 15 până la lĂt 1820 iarĂși Noembrie 15, iar pe alți ani înainte sĂ am protimisis tot eĂ a ținea acĂstă fabrică, insĂ de voiĂ păzi legătura ce dau acum întocmai, cĂnd atuncĂ sĂ fiĂ dator a vinde luminările după prețul cerei și după cuviinciosul nart, ce se va orĂndui și se va pune, iar nepăzind ponturile, sĂ fiĂ lipsit și făr' de nici un protimisis incĂ și pedepsit de stĂpĂniro, după mĂsura vinei mele.—1819, Noembrie 15.

Riga Zisul.

Cod. XCIII, pag. 187.

1. *Contract pentru ceară galbenă ce'l dĂ cei ce s'au orĂnduit cu acest fel*

Încredințăm cu zăpisul nostru la canțalaria luminatului Divan, cĂ pe anul acesta ce se începe acum lĂt 1819, Noembrie 15, până la lĂt 1820, Noembrie 15, ne-am însărcinat noi cei mai jos iscăliți isnaful luminărilor, a lucra luminări de ceară galbenă, cu acest aședămĂnt a păzi ponturile de mai jos arĂtate :

În 15 Martie 1820, Al. Suțu a dat carte de slobozenie a se face rachiū din produse, sub cuvint că aū putređit multe prin gropile țeranilor. Decāt s'a impus darea către vameșii județelor și ai orașelor, câte 30 parale pe vadră. Odată darea plătită, vinđarea în detaliū e liberă.

La export se va mai percepe 60 parale de vadră, iar deacă a plătit deja taxe interne de 30 parale, va plati încă numai 30.

Când va veni lipsa în țeră, atunci fabricarea rachiulni se va popri iarășī¹.

1) Lumînările să fie de ceară curată, lămurită bine, fără de altă amestecătură.

2) Să se facă lumînări cu îndestulare, pe cât este trebuința politiei, puindu'și fieș-care lumînărar pecetea sa la lumînările ce lucrăză, care pecete să se pue atât în condica Divanului i în condica sfintei mitropolii, cât și în condica Agiei, ca orī când se vor ivi lumînări cu amestecături necurate, să se pótă dovedi cel ce ar face acest meșteșug, și să fie osândit și judecat.

3) Să se vândă ocua de lumînări câte talerī opt, după nart, fără de a fi lipsă la dramuri.

4) Pentru ca să putem copriunde trebuincioasa ceară, la vremea vândereī, și să lipsescă intrigile și urcările la preț nesuferit din partea isnafului, să orânduiască starostea un om să cumpere ceară pentru trebuința a tot isuatul, și tot cu acel preț al cumpărătoarei să o împarță la isnaf.

5) Să avem protimisis noi și chir Riga Zisul, cel ce are fabrica de lumînări albe, a cumpăra înteiū noi cēra câtă trebuieșce pe acest an pentru politie.

Pe aceste ponturi de mai sus arătate, ne legăm că le vom păzi întocmai până la soroc, iar pe alți aū înainte după prețul cerei și cuviinziiosul nart ce se va pune atunci, de ne vom dovedi că am urmat împotrivă să ne pedepsim după mēsură vinei nōstre — 1819, Noembrie 15.

(pecetea) Ioan (pec.) Eū Constantin sin Gheorghe, (pec.)
Enache Anghelută.

Cod. XCVIII, pag. 185.

1. Publicațiū la tōte județele pentru slobozenia a se face rachiū din bucate.

Dumnévōstră ispravnicilor ot sud sēnătate. Vē facem Domnia mea în scire, că după incredințările ce ni s'aū dat prin adesea însciințări, că multe zaherele năpustindu-se prin gropile locuitorilor și ale arendașilor din pricina necăutării ce aū prin tōte părțile, nu puțină pagubă pricinuesc, atât către strădania plugarilor, cât și către veniturile moșiilor mouastirescī și boerescī, căci cele mai multe se strică și sunt siliți ómenii să le arunce în loc de a se folosi, după care și de către multe obraze cerēdu ni-se voie a scōte rachiurī dintr'acest fel de zaherele ce prisosesc de obște fără de a aduce cel mai puțin folos la alișverišurile norodului, privind Domnia mea cu privire de omenie și asupra aceștiī folosiri ce ar putea să cerce supușiī Domniei mele, prin dumnēasca nōstră întărire, scrisă de la 7 ale următorului Martie, la anaforoa Vistieriei am dat voie și slobozenie, ca să pótă a scōte rachiū din asemenea zaherele orī-cine va voi. orī din cei ce le vor avea, seaū și din alți

Industria pecurei, continuă a se exercita, după cum în trecut. Vama percepea bun venit de la puțurile de păcură, monopolizate în favoarea acestei întreprinderi, afară numai deacă nu erau scutite cu cărți domnesci. De asemenea scutiri, Al. Suțu acordă la unii boieri, Monastirei Mislea, pentru trei puțuri noue și Monastirei Sinaia pentru două puțuri ¹. Estragerea pecurei în județul Sacueni se face pe comțul

cumpărătorii, fără de a fi poprit de către nimenea, sau de a i se face vre-o supărare cu vre-o numiro de cerere, afară numai să răspundă o puțină dare ce s'au hotărit de către vameșii județelor și ai orașelor, după chipul ce se arată mai jos, adecă, fieș-care col ce va scôte rachiuri din asemenea zaherele, fără osebite, din câte vedre va scôte să fie dator a răspunde către vameșul acolui loc unde își va avea povarna sau cazanul, pe parale 30 de vadră și apoi către veri cine îl va vinde, acel rachiu să nu mai fie supus la nici o altă dare, măcar, și de 'l va precupeți în totă țera de la unul până la altul, căci și a i răspuns odată darea ce s'au hotărit pentru scotere, iar trecându'i peste hotare, de va avea adevorința vameșului pentru răspunderea celor 30 de parale, să plătescă cu cuvint de trecătoare, la vameșul de la acea schelă pe unde 'l va trece, pe alte 30 de parale de vadră, iar neavând asemenea dovadă, si plătescă de vadră pe parale 60, adecă și vama scoterei și trecătoare, înțelegându-se acostă dare numai pentru cei adevorați povarnagii sau și orii carele altul fără osebite va obicinui această neguțatorie, cu a scôte singur rachiuri, iar câți vor cumpăra rachiuri de zaherele de la cei ce vor scôte, preocupându-le în țeară nu au să plătescă nimic, iar trecându-le peste hotar, au să plătescă trecătoare ce s'au dis, adecă pe parale 30 de vadră, făcându-se cunoscut printr'acosta, că asemenea rachiuri cumpărate și-au răspuns hotărâta dare la locul scoterei lor. Deci, sosindu-vă această poruncă a Domniei mele, și înțelegându'i coprinderea, numai decât să o publiciți la toți de obște, făcându'i să înțelgă, că și această chibzuire s'au trimis de către Domnia mea pentru binele obștiei și întemeierea folosului fieș-căruia și să îndemnați pe toți cei ce veți socoti că pot să obicinuiască această neguțatorie, ca să o pue în lucrare și să își cheltuiască fieș-care zaherelele într'acest chip, de vreme ce neavând uici o vinđare se năpustose prin gropi și se strică făr' de a aduce cel mai puțin folos; acostă lucrare însă a rachiului, va curge fără poprire pe câtă vreme va fi și imbișugarea ce urmază din mila milostivului Dumneșei, iar când se va ivi vre-o lipsă (erescă Dumneșeu), atunci nu numai după cuviință se va popri, ci încă și chiar cu multămăta, atât a vinđătorilor zaherelelor, cât și a povarnagiilor, pentru că flesce, urcându-se prețurile lor și cei cu zaherele se vor folosi mai bine vîndându-le într'a lor ființă, după căutarea ce vor avea și povarniștii vor înceta din lucrarea rachiului, nedându-le mâna să cumpere zaherele cu prețuri încărcate; așa dar veți urma Dumneșoastră, trimițând și răspuns de primirea poruncii și fiți sênătoși. — 1820, Martie 15.

1. *Cartea monastirei Mislea, din sud Prahova, pentru trei puțuri de păcură ce le-au deschis în sud Saac*

Milostiiu Bojiu Iw Alexandru Nicolae Suțu, voevod i gospodar.

Zemle Vlahiscoe. — Dat'am domneșca noastră carte sfintoși și Dumneșeșcei monastiri Mislii, din sud Prahova și cuviosului egumen de la acostă monas-

vameșilor, cari plăteau moșnenilor Izesci-Păcureți, câte 20 de parale de vadră, și osebit au vameșii să li păzescă și acele 40 de zile pe

tire, Chir Gavril, ca să aibă voie și slobozenie a deschide pe moșia monastirei ce se numesc Bărăcenii, din sud Saac, trei puțuri de păcură, cu cheltuiala monastirei, și fiind-că aceste puțuri, după jalba ce au dat numitul egumen, orânduindu-se în cercetare la Dumnelui vel Logofetul de țera de jos, din anafora ce au făcut asupra pricinei, ne-am pliroforisit, că se deschid cu mare cheltuială și urinoză să simță grea cheltuială, de aceea ne-am milostivit Domnia mea și printr'acastă domnescă carte-i hărăzim numitei monastiri tot venitul acestor trei puțuri de păcură, nefiind intrate în vinđarea celorlalte puțuri, mai dinainte, ca cu densusul să potă drege și să fie totdeauna aceste puțuri în ființa lor și să se ajutoreze monastirea la cheltuelile ce are; pentru care și poruncim vameșilor și tuturor de obște, nimeni întru nimic supărare să nu facă, fiind-că acestea sunt a fi scutite de cheltuelile și dările ce dau alte puțuri, căci așa este porunca Domniei mele, i saam recheh gpd. — 1819, Octombre 28.

(pecetea gpd.)

Procitoș Goleșcu vel Logofet.

Cod. XCIII, fila 104 v.

Zemle Vlahiscoe. — Dat'am domnescă noastră carte, Dumnelui cinstit și credincios boerului Domniei mele, vel Vistierul Grigore Filipescu, ca să aibă a lua venitul păcurii de la donă puțuri de păcură, ce are Dumnelui la Izești, sud Saac, la care vameșii domnesci să nu se amestece, ce tot venitul ce se va aduna de la păcură, ce va oși dintr'aceste două puțuri, să fie pe sēma casōi Dumnelui, nesupărându-se de vameși întru nimic, pentru că după rugăciunea ce au făcut Domniei mele, a'i hărăzi vama domnescă, de la aceste puțuri și atât după evghenia nōmului Domniei sale, dintre cei dintēi ai pământului, cât și după slujbele Dumnelui, cele credincioșe, care sunt cunoscute Domniei mele și după pilda altor asemene hărăzirii, din venituri domnesci, care s'au dat și se păzesc, căđându-i-se și Dumnelui a fi împărțășit cu această milă, am bine-voit de am făcut acest har și ca să se păzescă cu neștrămutare, am dat domnescul nostru sinet, prin care poruncim vameșilor i altor slujbași, întru nimic supărare să nu faceți, i saam recheh gpd. — 1820, Noembre 15.

(Pecetea gospod.)

Vel Logofet.

Cod. XCII, fila 192.

Iō Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospolar Zemle Vlahiscoe

Dumnēta vel Logofete de țera de sus, pentru destoinicile cuvinte ce se arată mai jos într'acastă anafora, a Dumitale, cu cale fiind cererea jăluitoților, primită este Domniei mele și poruncim, ca la vinđarea vămilor anului viitor, să intre în ponturile vamei și acest adaos de parale 20, spre a lua adecă jăluitoții, câte taleri unul, de vadra de păcură de atunci înainte. — 1819, Aprilie 13.

(pecetea gospod.)

Vel Logofet.

Cod. XCII, pag. 26.

an, ale stăpânilor moșiei cu păcură. Cu asemenea plată nu se mai mulțămesc locuitorii, acum când păcura e vîndută de vameși de la

Prea Înălțate Dómnne

După luminată porunca Înălțimei tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a moșnenilor Izeșci-Păcureți, din sud Saac, făcend cercetare, am vedut ponturile vămilor la capul 35, scriind chiar așa : Cumpărătorii vamei Vălenilor-de-Munte, după vechiul obicei, are să plătescă locuitorilor, ce lucrază puțurile cu păcură, pentru munca și ostenéla lor, câte parale 20, de vadra de păcură și pe fieș-care sêptemână, precum s'a i urmat din vechime, până acum, să măsore păcura și să o pr.móscă vameșii de la locuitorii, iar plata să se urmeze a se da la fieș-care trei luni o dată și osebit are să li se păzescă și acele 40 țile pe an, ale stăpânilor moșiei cu păcură», și țic jăluitarii, că acele câte 20 de parale pentru vadra de păcură, au fost rânduite din vechime, când lucrul muncitorilor era câte 7—8 parale pe țic, de unde aveau și ei folos, iar acum au ajuns și până la 60 de parale, cum și păcura o vindéi vameșii un leu vadra și acum o vind de la talerii 4, până la talerii 5, care păcură o scot cu mare greutate, căci puțurile unele trec cu adâncimea și preste 300 de stânjini, cum și la făcutul puțurilor, atunci era cheltuiala la un puț până la talerii 100, iar acum merge până la talerii 1000 și unele puțuri eșind fără de păcură le rămâne cheltuiala perdută și afară din cheltuelile puțurilor, numai la scosul păcureii, care o scóte amestecată cu apă, apoi ei o aleg și o fac teslim, la vameși nu le ajunge acea leiță, ce mai dau din casele lor, adecă perd făcutul puțurilor i munca și ostenéla lor i lemnele și erguliile cele trebuincioșe și de trei ani încóce n'au mai luat din leița aceea nimic, dându-se tóte prin mâna vameșilor la ómenii streinii că au muncit; li se întemplă și primejdii, că numai în anul trecut le-au murit trei ómenii din duhórea păcureii, prin cercetarea și chiar a vameșilor și a altora cu sciință și s'au găsit că este cu cale a se adăogi alte câte 20 parale la vadră, a fi plata un leu, dar pentru căci jăluitarii nu erau mulțumiți pe acea plată de un leu, cerend a se pune câte 60 de parale și dintr'a lor neputință, cum și din împotrivirile ce țic că a i avut, n'au dobândit'o nici aceea. Decii din cercetare ce am făcut, și e i m'am pliroforisit, că jalba lor este adevărată și acéstă adăogire ce o cer, este cuviincioșă a se face, fiind folositóre înteiu la locuitorii, că din munca lor cunoscend folos, nu esto îndoire, că se vor sili a scóte păcură mai multă; al doilea că vameșul cu acel adaos de plată, dobândind păcură mai multă, se sporesce venitul vamei și se face folos și Cămărei. De aceea cererea lor fiind primită dreptăței, găsesc cu cale, ca să li se adăoge, alte câte 20 parale de vadră, a fi un leu și bine-voinđ Măria ta, a li se face acéstă adăogire, să se dea luminată poruncă, a se pune în faptă, de la începutul anului viitor înainte, când atunci, la vindărea vămilor, se va pune și în ponturile vămilor, iar hotorirea rămâne la Măria ta. — 1819, Aprilie 1.

Gheorghe Filipescu vel Logofet.

Cartea paharnicului Andronache Teohari, pentru două puțuri de păcură

Zemle Vlahiscoe. — Fiind-că cinstitul și credincios boerul Domniei mele, biv vel Paharnicu Andronache Teohari, prin sinet domnesc, ot lét 1818 Martie

4—5 taleri vadra, și când puțurile aũ trecut unele în adincime preste 300 de stânjeni și costă până la 1000 taleri săpatul unui puț, cu risicul

23, aũ avut privileg'iu de slobozenie a'și deschide pe moșia sa Cozmina, din sud Saac, două puțuri de pȃcură cu cheltuială de la sine, al căruia venit l-aũ avut hărăzit pe chipu-și, iar acum după pliroforia ce ne-aũ dat Dumnélui einstit și credincios boerul Domniei mele Gheorghe Filipescu vel Logofȃt de țera de sus, cum că numitul boier, de apururea este sirguitor, cu mare rivnă și protimia de ceie întâmplătore slujbe ale țerii, iar mai vértos, după încredintarea ce ne-aũ dat iarăși Dumnélui, că deschiderea acestor puțuri, se face cu mare cheltuială, de la care un prea puțin folos are stăpânul moșiei, pe lângă multă cheltuială ce face, de aceea, după tot cuvintul drept și după protimia ce are pentru patrie, cădȃndu-i se și óreși-care ajutor, ne am milostivit Domnia mea și nu numai privileghiul, de două puțuri de pȃcură, ce aũ avut, il innoim și il întărim, ci încă și har de la Domnia mea, cu voie și slobozenie îi dăm, a deschide încă o gură de puț, care și acesta să și'l facă tot cu a sa cheltuială și să le aibă de a-pururea, câte trele puțurile, cu tot venitul lor, pe séma casei sale, scutite și apérate, de tóte dările și cheltuelile ce daĩ alte puțuri, fiind-că așa este porunca Domniei mele, i saam receh gpđ. — 1819, Octombre 3.

(pecetea gpđ.)

Vel Logofȃt procitoh.

Cod. XCIII, fila 87

Hrisovul monastirei Sinaia din sud Prahova.

Fiind-că sfânta și dumnezeasca monastire Sinaia din sud Prahova, atât prin alte cărți ale fraților Domnii de mai înainte, cât și prin cărțile Domniei sale Ioan Vodă Caragea aũ avut mila de mai jos arȃtată, însi lude 20 cu scădȃmȃnt de lulo din dajnicii vistieriei, scutiți și apératei pentru ajutorul monastirei și al părinților călugărași, ca să aibă voie și slobozenie a deschide pe moșia monastirei ce se numesce *Sinaia*, două puțuri de pȃcură cu cheltuiala monastirei, al căruia venit să'l ia monastirea, nefiind intrate în vȃndarea celorlalte puțuri de mai înainte, precum și vama din patru joĩ de la zborul ce se face la vremea culesului de vii în Valea Nigovanilor, pe moșia monastirei fără de a se amesteca vameșii intru nimic, care zbor fiind-că de la o vreme încóce s'aũ mutat de se face mai jos, adecă la Urlați, Vinerea, in toți anii aũ avut egumenul monastirei prigınire cu Vameșii Urlaților, nevrȃnd a 'i lăsa să 'și ia vama de la acest zbor, cu pricinuire căci s'aũ mutat facerea zborului din Nigovanii la Urlați, la care acésta neavȃnd cuvȃnt vameșii, că de și s'aũ mutat zborul dintr'un loc intr'altul, fiind însă că monastirea n'aũ avut har de la Domn, locul unde se făcea zborul, ci vama hărăzită de la acel zbor, de aceea și s'aũ hotărit de către arȃtații Domnii, ca monastirea după privileghiurile ce are pentru acest har al vamei zborului, să 'și ia vama din patru Vineri ale zborului ot Urlați, tónna pe vremea culesului viilor fără de a se amesteca vameșii de acolo intru nimic, după cum chiar din sineturile domnesci ce le vȃduiú Domnia mea, ne pliroforisim. Drept aceea invrednicindu-ne Domnul Dumneđei și pre noi cu a treia Domnie a aceștii pravoslavnice țeri, nu numai le innoim și le întărim milele de mai sus arȃtate pe deplin, ci după arȃtarea

de a nu da de pęcura. La 13 Aprilie 1819, Al. Suțul aprobă sporirea cu 20 parale la vadră, plata muncii locuitorilor proprietari, unde se deschid puțuri de pęcură.

Mijloce înlesnitore comerțului. — Slabe de tot erau aceste mijloce. Căile de comunicațiune în țară și spre fruntarii continuă a fi în proustă stare. Cu pericolul vieții poți străbate spre Ardeal, prin ne-practicabile căi și peste ape fără poduri. Chervanele știu când plęcă, dar nu și când ajung unde-va, deacă ajung!

Greutățile cu moneda de la diverse State imprumutată, este și

ce ne-au făcut prin anafora Dumnului vel Logofetul de țera de jos, că această monastire se află la munte și loc strămtorat cu părinți lăcuitori întrinsa, unde nu pot cu înlesnire ași agonisi cele trebuincioșe ale hranei, și ai fost după vremi și sunt totdeauna superați de nosafiri trecători, spre ajutorul părinților de acolo, și ca să fie și Nouă vecinică pomenire, hărăzim și Domnia mea aceste mili de mai jos arătate, însă să scutescă vinăriciul, dijmăritul și oeritul pe drepte bucatele monastirei, cuni și 50 bolovanii sare de la ocna Slănicului, să ia pe tot anul de la lét 1820 înainte, precum și voie cu slobozenie de la anul în colo a mai deschide monastirea încă alte două puțuri de pęcură pe moșia sa ce se numesce *Sinai*, cu asemenea rânduială ce au deschis și pe cele-l-alte două de mai nainte, ale cărora venit să'l ia tot numita monastire, nefiind intrate nici acestea în vëndarea puțurilor celor vëndute; și ca să fie milele numitei monastiri, atât cele de mai nainte cât și cele hărăzite de Domnia mea statornice și de întărire, iar Domniei mele și repositilor părinților Domniei mele vecinică pomenire, am dat sfintei monastiri acest hrisov al Domniei mele, adevărindu'l cu însăși credința Domniei mele Iw Alecsandru Nicolae Suțu Voevod i cu credința Prea Iubiților Domniei mele fi: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ión Vv., Scarlat Vv., Dumitru Vv., Grigorie Vv., martoi fiind și Duminelor cinstinți și credincioși boerii veliți ai Divanului Domniei mele: pan Constantin Crețulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Crețulescu vel Vornic de țera de sus, pan Mihalache Manu vel Vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofet de țera de sus, pan Constantin Filipescu vel Vornic, pan Grigorie Ralea vel Vornic, pan Gheorghe Golescu vel Vornic al obștirilor, pan Constantin Golescu vel Logofet de țera de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel Postenic, pan Dumitrache Hrisoscoleu vel Logofet de obiceiuri, pan Gheorghe Vlahuț vel Spătar, pan Mihalache Bălenu vel Vornic al politiei, pan Alecsandru Hariton vel Căminar, pan Alecsandru Desila vel Comis; și Ispravnic pan Constantin Golescu vel Logofet de țera de jos; și s'au scris hrisovul acesta la anul dintăi dintru a treia Domnie a Domniei mele, aici în orașul scaunului Domniei mele Bucuresci, la anii de la nascerea Dumnului Dumnezeu și năntuitorului nostru Isus Hristos, de Nicolae Logofet de Divan.—1819, Noembrie 20.

(iscălitura și pecotea gpd)

Constantin Golescu vel Logofet.

ea mare și dă loc la două rele: existența de *zarafi*¹ și ivirea desă de „*calpuzanți*“, adică de fabricanți de monedă falsă².

În 1819 Octombrie 28, Gheorghe Vlahuț vel Spătar și membrii tribunalului Spătăriei Vasile Iconomul Paharnic și Dumitrie Greceanul, raportază lui Al. Suțu, că au prins «patru streini sudii inglezesci, făcând Calpuzanlic, anume: Spirul Mițoane, Constantin Atanasiu, Dionisie Trono și Nicule Lemundios de la Zachint». Ei și-au mărturisit culpa. După pravila (Cap. 8, § 2) pedepsa le este morțea.

Vodă, în aceeași zi dă rezoluțiune, comutându-le pedepsa în ocnă fără termin.

Alt Calpuzan.—În 8 August 1819, anafora Criminationului (?) arăta lui Vodă, că Apostol sin Radu Șoiculescu țigan «având meșteșugul zlătăriei, ce se asemănă cu meșteșugul argintarilor, a făcut parale mincinoase de tininnea, sumă până la taleri 400, și le da unui Gheorghe Cărciumaru de la straja podului Colentinei, cu care era unit spre această faptă, până s'au descoperit urmarea... După a căruia faptă pravilele cele împărătesci, (hotărăsc) *a i se tăia mâinile*, iar după pravila cea nouă a țerei, se osindese la morțe. Dar fiind urmarea numitului țigan de calpuzanlic, o faptă fără atâta mare vătămare spre paguba obștiei, de către judecată s'a găsit cu cale, ca în loc de pedepsa pravilelor, care s'au obicnuit, să se porțe cu bătaie prin tîrg, și să se trâmîță la ocne, cum asemenea s'au hotărit și de Înălțimea ta de i s'au urmat pedepsa și este trâmîs la ocnă fără soroc, de la 14 a trecutului Iunie...

1. *Pitac către Dumnelui vel Agă pentru nizamul zarafilor ce stau și âmbălă pe ulițele tîrgului*

Cinstite și credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta vel Agă, din alăturata copie de anafora, ce ai făcut către Domnia mea Dumnelor orânduiții boeri pentru nizamul în care se cuvine a se pune zarafii ce âmbălă și stau pe ulițele tîrgului, metahirisind zarafiac cu schimbarea monedelor, vei lua Dumnéta pliroforie pe larg de coprinderea ei i de chibzuirea ce au făcut Dumnelor numiții boeri, pentru care poruncim Dumitale ca prin compania cea mare de aici a negațătorilor să se pue în lucrare coprinderea acești anafora, (care s'au întărit de Domnia mea) și de urmarea i chibzuirea ce va face numita companie, să arăte Domniei mele prin anafora, ca să se dea în urmă și poruncile ce vor fi cuviinciöse; tolco pisah gpd.—1819, August 15.

Cod. XCVI, pag. 71.

2. Cod. XCII, pag. 526.

Proprietarul țiganului se rîgă de Vodă să'l grațieze. Vodă, la 1 Noembrie 1819 dispune a fi ertat și dat pe mâna stăpînului său ¹.

O altă dificultate de invins era—pentru neguțătorii cari voiaŭ să mîrgă peste fruntarie—mai ales în Rusia, de a dobândi voie, pașport de la Domnitor.

Ca să capete un neguțător român, Ion Dumitru, pașport de mergere în Basarabia, a trebuit anafora a lui vel Logofăt, din 14 August, 1820, către Al. Suțu, spunîndu-î cum a ispitit pre jăluitoar: Unde merge? La ce se duce? Se va mai întorče?.. și i s'a luat chezaș rîspunďetor ².

O femeie care voia să mîrgă în Rusia, ca să și caute o fată fugită în 1812, cu vre-un soldat rus, nu i s'a dat pașport, decăt iar cu asemenea formalități.

Numai păstorii de oi ardeleni, aveaŭ mai lesnicioasă comunațiunea între Muntenia și Ardeal. În privința acestor păstorii și a privilegiilor ce li se acordară, orî numai cari li se reinnoiră de Al. Suțul, se pot consulta actele ce dăm aci în notă. Multe pitace opresc abuzivele purtări ale vătafilor de plauri, în contra acestor ciobani, dar sunt și acte oprind abuzive urmări din partea păstorilor ³.

1. *Io Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe*

Cinstit și credincios boerul al Domniei mele, Dumnéta biv vel Bane, epistatule al Spătăriei, neadormită îngrijire avînd Domnia mea ca să dovedim pe cei răi nărăviți, ce se silesc în multe chipuri, să păgubescă obștea cu al lor rău câștig, fără nădejde ni s'aŭ arătăt câtevași mahmudele mincinoșe, care nu sunt tăiete la taraphanaoa împărătescă din Țarigrad, și sunt mai albicioșe, decăt cele adevărate, și nu se îndoesc precum se îndoesc cele bune de aur curat, de aceea volnicim Domnia mea a propri îndată cu totul acéstă viclănă și urită faptă până a nu se întinde în tot coprinsul acestui oraș, cum și afară în județe, răsipindu-se acest fel de mincinoșe mahmudele spre paguba obștiei, strașnic poruncim Domnia mea ca îndată să dai de scire în tot semptul Spătăriei arătându-le semnele acestor mincinoșe mahmudele după cum s'aŭ đis mai sus făcîndu-le cunoscută și porunca Domniei mele, ca nu numai să se ferescă a primi cinevași vre-o acest fel de mahmudea, nici măcar drept o para, că se va pedepsi, ci încă și pe cel ce se va dovedi avînd acest fel de mahmudele, să'l aducă negreșit la Dumnolui vel Cămărașul să'l dea în zaptul Dumisale; tolco pisah gpd.—1820, August 13.

Cod. XCVI, pag. 174.

Asemonea pitac s'aŭ făcut și la Agă, și la starostea de neguțătorii.

2. Cod. C, pag. 366.

3. *Publicații în 17 județe, pentru mocaniș ardeleni, a nu se supăra împotriva ponturilor domnesci i vechiului obiceii*

Io Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe

Dumnóvóstră ispravnicilor ot sud sînatate. Vă facem în scire că pentru ca să nu mai găsescă mocaniș oeri ardeleni, cătuși de puțin jăluire

După jalba acestor oieri Ardeleni, Domnitorul a trimis în anquetă la județele de munte și la al Ialomiței, pre omul său de încredere, pre Cafegi-Bașa al său, asistat de un dragoman al Agenției Austriace.

către auzul Domniei mele, iată cu deadinsul și cu strășnicie vă poruncim, ca de acum înainte, atât la coborirea lor cu oile aici în țeară spre ernatec. cât și la întorcerea la munte spre pășune, să fiți cu mare privighere, dând de scire tuturor de a nu îngădui, ori pe stăpânii moșiilor, ori pe zabiții julețului, precum și pe beșlii i pe polcovnici i pe căpitanii i pe zapcii sea i pe ori-ce alt slujbaş, de a i supăra cu vre o luare sea i cerere, cu cât de puțin măcar, împotriva ponturilor domnesce ce sunt date, după orândniala ce este aședată pentru dênșii, a vechinlui obiceiă. precum asemenea, nici pe vătașii plaiurilor (cătore care s'a i trimis din porunca Noastră și osebite scrisori către Dumnélor veliții Vornici) și de se va arăta vre-unul din mocanii la ispravnicat, jluindu-se de vre-o împotriva urmare, si i faceți negreșit cuviinciosă indestulare cu implinirea dreptului săi, urmând cuprinderii ponturilor domnesce i vechinlui obiceiă, precum mai sus dicem, și pe de altă parte să și înscințați către Dumnélor veliții Vornici, iar de primirea și înțelegerea acestii porunci. să trimitoți răspuns în scris către Domnia mea și fiți sănătoși.—1820, Octombrie 2.

Cond. XCVI, pag. 188.

Iă Alexandru Nicolae Suflu Voevod i gospolar Zemle Vlahiscoe

După arătarea ce ne face Dumnéului, vel Logofetul de țera de sus, printr'acéstă anafora, poruncim al nostru cafegi-bașa. ce ești orânduit asupra pricinilor mocanilor oeri suditi chesaro-crăesci, ca dimpreună cu Dumnélor ispravnicii județului, să faceți urmare întocmai precum mai jos se cuprinde, iar când vre-o parte se va arăta cu dava și va dice că are împotriva a răspunde. ori pentru cheltuiala stricăciunei puțurilor, ori pentru acei taleri 600 ce ni se arată că s'ar fi cerend, atunci să ia i pe amândouă părțile și să i aduci aici la Divanul Domniei mele.—1820, Martie 23.

(pecetea gospod.)

Vel Logofet.

Cond. XCV pag. 417.

Prea Înălțate Dómne,

Mocanii oeri suditi ce s'a i străgănat în vara trecută prin județe, venind cu cafegi-bașa al Măriei tale, să le implinescă jafurile ce a i arătat că li s'a i făcut. găsind și pe un Alexandru Surecciu din sud Ialomița, cu vitele pornite la zahanale, l-a i apucut cu strânsire, și dea peste taleri 60), cu cuvint de pagubă, căci a i isgonit oile unor suliți de pamăvară după suhaturile sale, iar Alexandru Surecciu arătând că el are pagubi cu stricăciunea ce i-a i făcut la puțuri, pentru care i-a i luat zapis să vie la Decembrie 10 să se judece și viind Alexandru la soroc, piriții nu s'a i arătat a eși în judecată și că jluind Alexandru, Măriei tale, arătând pr.cina, a i cerut să se cerceteze la fața locului, s'a i orânduit jalba la Logofetie, și Logofetia a i scris. din porunca Măriei tale, la Dumnélor ispravnicii județului. să cerceteze și să înscințeze; după care a i venit alăturatele înscințări, coprindătoare ei, față cu amândouă părțile cercetând, a i descoperit, că suditi s'a i găsit vinovați și indatorați a plăti stri-

Pentru înlesnirea comunicațiunii și transportului marfei din Ardeal, s'a făcut o încercare de navigațiune fluvială în 1819.

căciunea puțurilor și deosebit însciițeză, că tot sudiții aceia, neurmând râdulele ce au a fi âmblători cu pășunea, s'au pus în silă de au bătut pari și au făcut saele fără slobodenie, seau tocmelă cu numiții, șoțând statornici pe suhat, și acum în primăvară, nu vor să se ridice ca să și pârlescă suhaturile, căci la Sureccii, suhat nepârilit nu este bun; deci, rânduiala isudiților oerî nu este slobodă a fi statornici la un loc, să șadă totă iarna, nici a bate pari să facă saele, nici a se pune în silă cu perdele pe suhaturî, care sunt trebuinciuse de sureccit, că se pricinuesce sureccilor pagubă, și precum sudiții își caută dreptul lor, este cu cale ca și dreptul pământului să se împlinescă, pentru care să se dea luminată poruncă către cafegi-bașa al Măriei tale, ca dimpreună cu Dumnélor ispravnicii județului, să împlinescă de la numiții, cheltuiala stricăciunei puțurilor, atât de an, cât și de estimp, și să'î isgonescă după suhaturî, ca să și le căpuiască neguțătorul, deosebit să li se dea nizam a nu mai face statornicie pe moșie seau să facă saele făr' de invoire cu stăpâniî, nici să se pue pe suhaturile de vite cu fătăciune de oi, în silă, iar hotărîrea rămâne la Măria ta.—1820, Martie 14.

Vel Logofăt.

În Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cu acéstă anafora, a Dumnélui vel Vistierul, și cu apelație impotrivă, eșind înaintea Domniei mele jăluitorii oerî sudiți chesaro-crăesci, fiind față și *Senior Udrișchi*, secretarul cinstitei Aghenții, am făcut Domnia mea cuviincioșa chibzuire, atât la cele ce se arată în anafora, cât și la cererile jăluitorilor, și voinđ Domnia mea a se da sfârșit aceștii pricinî, cu despăgubirea jăluitorilor, la cele ce în adevăr vor fi asupriți, orânduim pe al nostru cafegi-bașa, să mērgă împreună cu jăluitorii la arătatele județe, și după cum le-au fost făcut despăgubirea la județul Slam-Romnic, asemenea să urmeze și la cele l-alte județe a face despăgubire, apucând pe vătașii de plaiurî i vameșii i arendașii de moșii și alți slujbași; așijderea și pentru asuprirea ce li s'au făcut la cântar, când li s'au cântărit telemeaoa, să le facă iarăși cuvenita despăgubire, spre a rămânea jăluitorii întru tôte odihniți, însă, afât din ceî ce vor fi făcut jafurile, cât și din ceî ce vor fi făcut asuprirea la cântar, carî vor vrea a se învoi cu jăluitorii, să se facă învoirea în scris, dând zapise unul la mâna altuia, adevărite de ispravnicii județului, iar câți vor dice că au a răspunde, să'î ia orânduitul mumbașir să'î aducă aici, ca să stea față cu jăluitorii; poporuncim, orânduitle mumbașir, să faci urmare întocmai.—1820, Ianuarie 20.

(pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

Cod. XCV, pag. 182.

Prea Înălțate Dómne,

Sudiții oerî Săceleni, prin două jălbî ale lor, ce le vėduiî scrise, din lét 1818, Septembrie, și date de către Domnul Ioan Caragea, au făcut două cereri, adecă, întru una dic, că li s'au făcut înșelăciune de către ceî cu cū-

Românul neguțător brașovean Gheorghe Aron a cerut voie ca să pogore marfă pe apa Oltului:

șăriile de prin plaiuri, i cele din câmp, în curgere de trei ani, cu cântarele ce au tras telemea, fiindu-le iarul mai mic și le-au mâncat la suta de telemea, 15—16 oca, și până la 23, cerând pentru acosta, ca cu mijlocul ce s'au urmat la plaiul Prahova, cu mumbașirul ce au fost să li se facă despăgubire, în dosul acestei jălbi, li se dă poruncă, ca prin orânduital mumbașir domnesc, să se ia un cântar pecetluit să mERGă, și prin ajutorul ispravnicilor, să facă cercetare jălbei aceștia, față cu pîrîții, atât prin alte dovedî, cât și prin blăstem, și dovedindu-se arătarea lor adevărată, că adevăcă cășarii, vrënd să'î înșele la primirea telemelăi, au făcut cântare mai mică decăt cântarul, acel luat de aici de mumbașir; tötă acea pagubă ce se va dovedi în adevăr că au cercat jăluitoii, să o implinESCă, iar neodihnuindu-se vre-o parte cu cercetarea ce se va face la fața locului, să'î aducă la Divan; osebit, in cea de al doilea jalbă, iarăși se plâng și jălnesc pentru vătaful plainului Teleajenului, din sud Saac i vameșii din acel județ, cât și alți dregătorii din trei județe: Ialomița, Buzee, Slam-Râmnic, că trei ani de zile sunt de când pătimesc jafuri de cei mai sus arătății, și unde nădăduia, că după întocmirea ponturilor și nizamului ce este hotărit, spre a fi de tôte apérații, ei împotriva, mai rEen au fost păgubiți și prădați de către numiții, fiind-că în ponturi este poruncit, vătaful plainului a le lua un miel dintr'acea vară și un caș de stână pe vară, iar mai sus nunitul vătaf, le-a'î luat împotriva câte un galben de taleri 14, iar de la alții câte 2 și 3, cu cuvint de avaet al omului domnesc; li s'au mai luat de către vătași și doui miei de stână, care i-au plătit mielul pe taleri 5; li s'au mai luat câte taleri 10 de răvaș de drum, de un om cu calul, iar nu doue parale, cum au fost de obicei; cum și pentru mălaiul ce 'l duc la ciobani, li s'au luat avaet, cum și de vameși li s'au luat câte parale 12 și 13, cu nume de avaet al lor; asemenea i-a'î apucat un Alexandru, din sud Buzeu, și i-au jăfuit și el in prieina oeritului, avënd vitele plătite, dar cu viclesug luând răvașele de la ciobani, i-a'î apucat de le-au luat alți oerit, afară de alte jafuri ce le-au făcut acel căpitan și alții dintr'acel județ, ce prin osebit castatih îi vor arăta, cerënd și pentru aceste jafuri, ca tot mumbașirul ce a fost in pricina cășăriilor, ca împreună cu vechiliii lor, Gheorghe Belu și Petcuțu Albulețu, să li se facă împlinire de tôte cele arătate în dosul aceștii jălbi; vEduiu porunca a Domnului Caragea, cu mumbașir să mERGă la județele ce se arată printr'acosta jalbă, și prin scirea i ajutorul ispravnicilor ai județului, față cu vechiliii jăluitoii i cu un om din partea cinstitei Agenții, și cu cei pîrîți, să facă cercetare cu deamăruntul, atât prin alte dovedî, cât și prin carte de blăstem, și câte dintr'acele ce arată prin jalba lor, se vor dovedi luate mai mult de la jăluitoii, peste coprinderea ponturilor ce sunt date pentru nizamul oerilor sudii, din lét 1815, cum și peste coprinderea ponturilor și a tarifei vămilor, să urmeze orânduital mumbașir a împlini jăluitoilor acea luare roa, până la un ban, iar rămăind vre-o pricină de neodihnă cu cercetarea ce va face în scris, să'î aducă pe cei neodihniți la Divan; iar in următorul lét 1819, Iunie 18, iarăși vEduiu anafora a Dumnelui vel Logofetul de la Departamentul străinelor pricină cu arătate către Măria ta, că compania oerilor Săceleni sudii prin vechiliii lor trimiși do acolo pe Oprea sin Oprea Țireă, Gheorghe Belu și Petcuț Albuleț cu jalbă ce dau către Măria ta, alăturată cu nota cinstitei Aghenții pentru vătașii de plaiuri

Milostiuu Bojiu. Io Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar.

Zemle Vlahisce.—Fiind-că Gheorghe Aron, neguțătorul Austriei, pogoră din țera nemțescă, pe apa Oltului, un ceast cu marfă, poruncim vătășe de plaiu

i vameși i arendași de moși și altor slujbași din cincii județe : Secueni, Prahova, Buzău, Slam-Râmnic, Ialomița, jăluindu-se că de la lét 1815 încóce, au pătimit de la numiții jafurii și asuprii, cerënd cinstita Aghenție, ca să se facă cunoscute înălțimeii tale, jălbile lor, cât și cele de mai sus arătate porunci din lét 1818 Septembrie, care sunt date de Măria sa Ioan Vodă Caragea asupra pricinei, și să se orânduască un mumbașir i un orânduit al cinstitei Aghenții, și jăluitorii ca cu carte de blăstem să le facă implinire ; la acéstă anafora peste 7 zile, vėđuiu în dos porunca Măriei tale coprinđetőre, să mėrgă cafegibașa al Măriei tale, la județele ce se arată într'acéstă anafora, și prin ajutorul ispravnicilor, față cu tóte părțile, să facă cercetare, atât prin alte doveđi, cât și prin carte de blăstem și câte se vor dovedi luate de la jăluitorii peste orânduiala sudiților oerii, cum și peste coprinderea ponturilor și a tarificii vămilor, acea luare are să le-o impliněscă orânduitul mumbașir, iar care nu se va odihni să'i aducă la Divan. Mai vėđuiu iarăși și altă anafora tot a Dumnélui vel Logofėtul al străinelor pricinii, în urmă cu 12 zile, și cu acéstă coprindere, cum că oerii Săceleni prin cinstita Aghenție cer cu douė jălbii ale lor, una către Măria ta, și alta pe la trecutul lét 1818, Septembrie 23, pecetluită, care au fost dat'o Domnului Caragea pentru pricina de pagubă ce li s'au făcut în lét 1815 cu lipsa cantarului de către neguțătorii cășari, cerënd cinstita Aghenție, ca să se însărcineze tot mumbașirul ce este orânduit pentru madeaua jafurilor de la vătășii de plaiu, a le implini ceea ce li s'au luat cu asuprire de la acéstă madea ; la care anafora se dă întărire Măriei tale într'aceșai chip, că primită fiind Măriei tale rugăciunea oerilor, se orănduesce cafegibașa al Măriei tale, carele să ia de la Vistierie cantar pecetluit, să mėrgă la județele unde se vor fi aflând păriții cășari și prin ajutorul ispravnicilor, față cu tóte părțile, atât prin alte doveđi, cât și prin carte de blăstem și dovedindu-se arătarea jăluitorilor, că s'au năpăstuit la cantar în lét 1815, tótă acea pagubă să le-o impliněscă iar neodihnindu-se vre-o parte să'i aducă la Divanul Măriei tale. După acestea dar de mai sus arătate anafora'e i jălbii ale sudiților, face acum pretenție cinstita Aghenție prin Dumnélui Senior Udrischi secretar față cu unul din vechilii sudiților din Ardeal, că aceste douė madele ale sudiților neluând săvėșire, cer să bine voesci Măria ta a se orândui mumbașir de iznóvă să meargă pe la județele ce sunt arătate în jălbii și în anaforale, ca să le facă implinire, însă despăpubirea o cer la tóte să se descopere din lét 1815 și până în lét 1819, adecă pe 5 ani de rând, care cerere dindu-se de Măria ta în chibzuirea slugei Măriei tale și prin anafora să arėt, n'am lipsit dar după poruncă a cerceta și a intra în teoria provlimelor ce din început le-au făcut sudiții asupra acestor madele și le vėđuiu împotrivă și neasemănite cele de atunci cu cele de acum, adecă jalba sudiților cea din lét 1818 prin care se jăluesc pentru cășari, đic adevėrat între cererile lor, că li s'au făcut înșelăciuni de cășari și de vameși în curgere de 3 ani, iar porunca ce li se dă la acéstă jalbă de Domnul Caragea poruncesce mumbașirului. ca să le facă cercetare cu implinire fără a prosodiiarisi vremea anilor ; asemenea și la jalba ce au dat'o tot într'acel lét 1818 pentru vătășii de plaiu, iarăși în adevėr đic, că de trei

i căpitanilor și vătașilor, supărare seaă zătincire să nu'î faceți, nici să'î cereți nimic cu nume de vama, seaă de alt avaet, ci acolo unde va deschide și va vinde, să plătescă vama cea orânduită, după tarifa i ponturile vămei, păzind însă rânduiala ce aū alte mărfuri ce vin din lăuntru prin trecătoare; i saam recoh gpd.—1819, Februarie 9 ¹.

Naturile obligatorii, precum am spus deja, nu erau și ele de puțină greutate pentru comercianți, pe lângă că erau ocaziuni de *ex-*

anī de țile de când pățimesc, dar Domnul Caragea la porunca ce o dă și la acea jalbă, iarăși nu prosodiarisesece anii de când să se facă cercetare, ci noima poruncii este, ca să li se facă cercetare jalbei lor ce o dă în lét 1818, pentru câte jafuri li s'aū făcut într'acel an peste nizamul oerilor ce s'aū dat în lét 1815, cum și cea dintēiū anafora a Logofeției străinelor pricinī arată, că cererea sudiților este pentru câte aū pătimit jafuri de la lét 1815 încóce, iar cinstita Aghenție aū cerut, ca să se facă cunoscut Măriei tale, jălbile și poruncile din lét 1818, după care Logofeția a face cunoscută stăpînirii și havalea ca să mērgă acum mumbașir și câte se vor dovedi luate și urmate împotriva ponturilor și a tarifei vămile, să li se facă împlinire și iarăși și acēstă judecată nu prosodiorisesece anii și vremea de când să se facă cercetarea, precum și Măria ta la întărirea ce dai la acēstă anafora, asemenea nu se prosodiorisesece, cum și întru cea de al doilea anafora, iar a aceștii Logofeții vēduiū, că cererea sudiților care aū făcut'o pentru cășari în lét 1818 pentru paguba ce li s'aū făcut în lét 1815 din pricina cantarului, cere cinstita Aghenție, ca să li se împlinēscă sudiților cele ce li s'aū luat cu asupra; la care anafora iarăși vēduiū, că întărirea Măriei tale este dată după anaforaoa judecāței, a se face cercetare de mumbașir ce năpăstuire la cantar li s'aū făcut jăluitorilor în lét 1815 și aceea să li se împlinēscă, seū neodihnindu-se vre-o parte, să'î aducă la Divan; așa dar după coprinderea aceștii porunci de la acēstă anafora, părerea slugēi Măriei tale este, să se orânduiască un mumbașir, cu porunca Măriei tale, cu coprindere, ca pentru câte cūșării din 5 județe adecă Secueni, Prahova, Ialomița, Buzēū, Slam-Râmnic, vor arēta sudiții că nu s'aū făcut cercetare năpăstuirēi cantarului ce li s'aū făcut numai în lét 1815 pe acei cășari să'î aducă aici, ca să se facă cercetare pricinēi la domnēscă Măriei tale Vistierie, iar pentru jafurile vătașilor de plaiū i ale va neșilor și ale arendașilor, de care s'aū plâns în lét 1818 și le-a'î făcut prosodiorismos stăpânirea prin porunca ce s'aū dat chiar la jalba lor, a le cerceta de câte adecă li s'a'î făcut năpăstuire împotriva ponturilor, ce s'a'î dat în lét 1815, acele jafuri și la câte din județele de mai sus arētate nu s'aū făcut cercetare, să se facă acum cu porunca Măriei tale prin mumbașir orânduit, iar nu pe mai mulți anī, și cu ceea ce se vor dovedi năpăstuiți să li se facă împlinire până la un ban, seū când vre-o parte nu vor rēmânea odihniți din fața locului sa'î aducă aici la Divanul Măriei tale, și cel ce va rēmânea de judecată va plăti treapădul și cheliuiala mumbașirului, iar hotărîrea rēmânea la Măria ta.—1819, Decembrie 28.

Vel Vistier.

plotare a acestora, de agenții cari acele hotărau narturi. La capitolul Edilității, s'a adus câte-va narturi. Aci ne mărginim; a aduce în notă pitacul domnesc din Iunie, 1820, pentru stabilirea de *narturi* la primele articole de indestulare și prin județele țerei, ceea-ce nu prea s'a practicat peste tot, până aci ¹.

În București, la Septembrie, 1819, se hotări prețul pânei la 4 parale oca, „*bine coptă și albă*” ².

1. Eacă acest pitac :

Zemle Vlahiscoe. — Necentenită fiind îngrijirea Domniei mele, pentru hrana supușilor noștri din totă țera, a fi cu indestulare, și să depărtăm totă lăcomia celor ce sunt nărăviți a metahirisi feluri de chipuri, spre al lor folos, scunpind vîndarea de pâne și de carne, care este cea mai d'înteu și mai trebuincioasă hrană a obștiei, după ce am dat, Domnia mea, nizamul cel cuviincios, aici în domnescul nostru oraș, București, nu am pregetat, tot cu aceeași iubire de dreptate și cu libov către supușii noștri, a face această îngrijire și pentru cei ce locuesc pe afară, în județele țerei; drept aceea dar, orânduim pe în 5 județe: Slam-Râmnic, Buzeu, Saac, Prahova, Ialomița, volnicindu-l print'acastă domnescă noastră carte, ca mergend la numitele județe, să se arête mai înteu la Dumnelor ispravnicii, unde aducend pe cei mai aleși din locuitorii acelu oraș, adecă, boeri, orășani și cei mai de frunte neguțatori, față cu măcelarii și brutarii, să facă socotelă cu bună cumpănire. atât a cărnei, cât și pânei, puind înainte prețurile cumpărătoei, după cum se politifesc în partea locului, socotind și cheltuelile, ce în adevăr vor urma, cu bună dovadă, dându-li-se și cuviinciosul câștig, să întocmiască și să hotărască cu chibzuire de obște, și cu primirea măcelarilor și a brutarilor, prețul cel adevărat și drept, atât al cărnei, cât și al pânei, care acest preț, are să se urmeze pe 6 luni, încependu-se de la di înteu, a viitorului August, fiind la sfârșitul exameniei, iarăși cu osebit nizam, cu mulțămirea și a vîndătorilor și a cumpărătorilor; într'acesta însă diastimă de 6 luni, poruncim Domnia mea, ca nimeni întru nimic, să nu fie superați măcelarii și brutarii de către dregătorii județelor, cu nici un fel de chip, ci să aibă bună pace despre toți, urmânduși datoria lor, fără numai când împotriva urmând, vor face viclenie la cântar, seau pânea va fi necoptă și prastă, atunci, după măsura vinei lor, să le dea zabiții nizamul cel cuviincios, spre îndreptare. Poruncim dar, orânduitu-le al Domniei mele, să își deschidă ochii a pune în lucrare această poruncă, cu totă credința, spre a rămânea locuitorii mulțămiiți la dreptul nizam ce se va da după voința Domniei mele, și întorcendu-te, să aduci Domniei mele în scris prețurile pânei și a cărnei, sub iscăliturile acelor boeri orășani și neguțatori, cu cari dimpreună vor face chibzuirea, ca să se facă caidu la canțalaria Logofetiei Divanului Domniei mele, i saam receh gpd.--1820, Iunie 26.

Vel Logofet.

Cod. XCVI, pag. 161.

Asemenea porunci s'a făcut și la aceste arătate județe: Vlașca, Teleorman, Dâmbovița, Argeș, Muscel, Olt, Romanați, Vâlcea, Gorj, Mehedinți.

2. Veđi cod. XCII, pag. 444.

Fluctuațiunile prețului cărnei erau motivate de făptuirile în țără a *surecciilor* și a adunării *oilor de saigialic*. Mari abusuri se comiteau în această privință ¹.

Apoi fixarea unui preț derizoriu pentru oile Mumbaelei, a Țari-gradului, constituia o grea năpaste pe crescătorii de vite. Al. Suțul — ce'i dreptul — caută, în 1820, să mai stărpescă abusurile saegiilor și a ômenilor lor și să urce cu ceva prețul de cumpărătoare *forțată* a

1. *Publicații la toate județele pentru trecerea rămătorilor în țera nemțescă și a vitelor mari în țera turcescă.*

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud sănătate. Fiind-că pentru trecerea rămătorilor peste hotarele țerei cum și a vitelor celor mari de hrană ce trec în țera turcescă, bez cele ce se tae la Zalhanalele de acolo, în trebuința capanului, s'aũ dat osebit nizam, ca cumpărătorul séu orânduitul cu îngrijirea acestui huzmet nu numai să fie cu totă privigherea a nu cerca nimenea din cei ce se neguțatoresc cu asemenea vite cătuși de puțină năpăstuire de către cinevași sub vre un fel de numire, ci încă și cele legiuite dări ce se urmóză pe lângă ale huzmetului : vaetură să aibă a le primi însuși la schela pe unde se va face trecerea și apoi să aibă a da dreptul fieș-căruia, și cu acest m jloc cunoscând fieș-care, că numai cu un obraz are să'și desfacă socotéla, să se inlesnescă întru urmarea neguțătoriei fără de a cerca vre-o nedreptate, precum pe larg se coprinde totă întocmirea acestui nizam în cărțile cele slobode ale Domniei mele, ce se vor da la mâna orânduiților pe la schele. Drept aceea se face cunoscut și Dumnévóstră, ca ivindu-se orânduiții și la acel județ cu cărțile Domniei mele, precum s'aũ đis, să se urmeze Domnescă noastră poruncă întocmai după nizamul ce s'aũ hotărît, dându-se și diu partea Dumnévóstră totă mâna de ajutor la cele ce va cere cuviința, spre ferirea locuitorilor și a altora ce se vor neguțatori cu asemenea vite de către orî-ce bântu.re și nedreptate, pentru că de și s'aũ dat totă îngrijirea asupra huzmetarului, dar și Dumnévóstră ca nisce dregători ai județului, sunteți datorți să fiți cu totă băgarea de sémă spre încetarea relexor urmări ce se făcea pâni acum de către unii alții fără de cuviință, întocmai veți fi următori trimitând și răspus de primirea poruncilor și fiți sănătoși.—1820, Martie 15.

S'aũ adăogat la județele ot preste Olt vorbele : tot de la numitu orânduit, aveți să vă luați și Dumnévóstră acei câte bani 24, la o păreche de rămătoră ce vor trece peste hotare prin schelile aceluı județ.

Tot la arétatul seun s'aũ adăogat și la Dumnélui Caimacamul : și Căimămia tot de la numiții orânduiți dările ce sunt hotărîte pe séma căimăcămiei, adecă po bani 48 de la o pereche de rămătoră, și po parale 60 de la fieș-care vită mare ce vor trece pe la schelele acelor 5 județe.

unei oi. Comerțul tăierei de vite la Salhanale dă ocaziune la diverse acte, ce le dăm în note ¹.

1. *Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Primită fiind Domniei mele această anafora a Dumnélui vel Vistierul, o întărim Domnia mea și hotărîm, să se facă urmare întocmai, precum mai jos se coprinde.—1819, Aprilie 18.

(pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cod. XCII, pag. 32.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale, ce mi se dă la această jalbă a trei neguțatori sureccii din sud Romanați, cu plecăciune arăt Măriei tale, că la trecuta luna lui Martie Dumnélui Caimacamul Craiovei, prin însciințare către Măria ta, cerea a se da slobozenie lui Mateiu Hagi Giolea, unul din jăluitoarii aceștia, ca să zidescă zalhanale în marginea orașului Caracalului, la care i s'au dat respuns, că două zalhanale, ce se află la Craiova, una a lui Hagi Enuș și alta a pitarului Pană, sunt îndestule pentru tăierea vitelor ce se strîng de către neguțatorii județelor de peste Olt, și dau chezășie printr'această jalbă a lor, că vor păzi orânduiala acei neguțatori fără de cusur. De aceea, cu acest fel de siguranță, nu este spre vătămare a face și ei zalhana nouă la locul ce arată, și de se va găsi cu cale de către Înălțimea ta, i se va da slobozenie ca să-și facă zalhanaoa fără poprire, păzind însă legăturile, ce prin jalba lui se arată, pentru care să aibă a da și osebit zapis la Vistierie cu asemenea coprinde, care să stea în totă vremea la calemul acesta, spre a se putea păzi cele ce de sineși se lęgă, și cum va fi porunca Măriei tale.—1819, Martie 28.

Vel Vistier.

Iw Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospod. Zemle Vlahiscoe.

Prea Sfinția ta părinte Mitropolit, Sfinția vóstră părinți Episcopii i Dumnévóstră cinstiți și credincioși veliți boeri dregători ai Divanului Domniei mele, împreună și cu Dumnéta biv vel Bane Grigore Brâncovene, epistatule Spătăriei, Dumnéta biv vel Bane Grigorie Ghica, sosind și vremea saegilăcului, ce după vechiul obicei se urmază în țeră, pe tot anul, s'au dat întru chibzuirea Dumnélui vel Vistierul, spre a se întocmi cu cel mai bun și folositor mijloc pentru locuitorii țerei, după care și pornindu-se Dumnélui prin totă râvna, întocmai după ceea ce se cere de la a Dumisale datorie și credință, au urnit mijlócele și luarea ce se coprinde într'această alăturată anafora, carea întru adevăr se cunosce a fi folositóre obștiei. Decî, poruncim Domnia mea, strîngându-vé cu toții la domnésca nóstră Curte, să luați sub vederile Sfințiilor vóstre și Dumnévóstră chibzuirea și lucrarea Dumnélui vel Vistierul și să ne arétați în scris prin anafora cele după cuviință, tolco pisali gpd.—1820, Aprilie 2.

(pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cod. XCV, pag. 410.

Ne mai rămâne aci să aducem acte relative la robirea oraşelor domnesci Ploesci, Roşii-de-Vede şi Tergovişte.

Iw Alexandru Nicolae Suŝu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe

Citindu-se înaintea Domniei mele această obştească anafora a părinţilor Arhieriei, împreună cu Dumnélor veliŝii boeri, am cunoscut şi înşi-ne Domnia mea răvna cinstului şi credinşca boerului Domniei mele vel Vistierul, ce a arătat asupra aceştii pricinii, carele puind în mijloc saegilacul, aŝ adus la o osobită filotimie pe cei ce metahirisesc această trebă, încât aŝ eşit preŝ nădărdit, cu mult folos al locuitorilor, ce n'aŝ stătuŝ altă dată; de aceea dar, primind şi laudănd Domnia mea silinŝa Dumnélui, întărim tôte câte în osebita Dumisale anafora ne-aŝ arătat şi poruncim Dumitale vel Vistiere, să faciŝ trebuinciósele cărŝi ale Domniei mele, de saigilăc, pe numele Căminarului Pashaloglu, celui ce s'aŝ arătat cu mai mult preŝ la cumpărătorea oilor, arătându-se într'acele cărŝi şi trebuinciósele ponturi după obiceiú, dar însă să fie sub a Dumitale îngrijire, ca nu cum-va să se facă măcar cătuşii de puŝină supărare în vre-un fel de chip locuitorilor de ómenii ce'şii va orândui numitul saegiu asupra cumpărătorei oilor, ci să se păzescă odihna lor întru tôte, întocmai după voinŝa Domniei mele.—1820, Aprilie 4.

(pecetea g-pd)

Vel Logofăt.

Cod. XCV, pag. 440.

Prea Înălŝate Dómne

După luminatul pitac al Măriei tale, scris de la 2 ale următorului Aprilie, strîngându-ne cu toŝii la domnşca Măriei tale Curte, am cetit anafora Dumnélui fratelui vel Vistier, coprinŝtore, că puind saigilăcul între Dumnélui Căminarul Pashaloglu şi Dumnélui Paharnicul Zaman, le-aŝ arătat la amendoi, că cel ce va da mai mult preŝ, acela şi-l va lua asupra-ŝ, urmând Dumnélui la acesta întocmai după ceea ce se cere de la datoria Dumnélui, asomănată buneii voinŝe a Înălŝimei tale, şi după acesta peste preŝul ce s'aŝ urmat în anul trecut, după a Măriei tale milostivnică hotărîre, aŝ mai adăogat Paharnicul Zaman în cel după urmă preŝ la oile de starea înteu po alte parale 28, împotriva căroră mai adăogând şi Căminarul Pashaloglu încă câte o para la óie, la cele de al doilea stare s'aŝ protimisit şi aŝ rămas saigilăcul asupra-ŝ, fiind mai vertos cunoscut şi din anul trecut că s'aŝ purtat cu tótă orânduiala şi cinstit, fără de a pricinui vre-o năpăstuire. Dintr'aceste tôte se înŝelege că oile de starea înteu aŝ să se plătescă câte taleri 9, iar cele de al doilea stare câte taleri 4 parale 21, preŝ cuviincios şi folositor către locuitorii, pentru care şi laudăm răvna şi lucrarea Dumnélui fratelui vel Vistier, dar după chiar a Dumisale mărturie, ce se coprinde într'această anafora, înŝelegând cu toŝii şi la această pricină buna şi milostivnica cugetare a Înălŝimei tale, întru semnul de mulŝămită atât din parte-le cât şi din partea obŝtiei, suntem rugători către milostivul Dumneŝeu pentru tôte fericirile şi cea întru tótă buna petrecere a Înălŝimei tale.—1820, Aprilie 3.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Gherasim Buzei, Grigorie Brâncoveanu, Barbu Văcărescu, Grigorie Băleanu vel Vornic, Constantin Samurcaş, Gheorghe Slătineanu, Gheorghe Filipescu, Constantin Filipescu vel Vornic, Iordache Goleşcu, Grigorie Ralea vel Vornic, Constantin Goleşcu vel Logofăt, Constantin Cămpăncanu vel Logofăt, Dumitrache Hrisosco'eú vel Logofăt.

Al. Suțul dă, la 12 Martie 1819, după stăruința Moruzescilor, un nou hrisov de reinnoire a stăpânirii orașului Ploescii, cel fundat de

Iw Alexandru N. Suțul Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe

Primită fiind Domniei mele cele ce se coprink într'acostă anafora, poruncim Dumitale vel Vistiere, să se facă trebuincioșele porunci ale Domniei mele pe numele Căminarului Pashaloglu, cu ponturile cele obicnuite și cuviincioșe asupra aceștii madea a saegilăcului, având Dumnéta tot felul de îngrijiro, ca să nu se facă locuitorilor cătuși de puțin jafuri și nedreptăți din partea orândușilor saegii seau a omenilor lor.—1820, Martie 27.

(pecetea gospod.)

Vel Logofet.

Cod. XCV, pag. 418.

Prea Înălțate Dómne

Părintescă îngrijirea Înălțimei tale pentru folosul obștiei este cunoscută patriei noastre prin multe și netăgăduite doveși, și au îndatorat pe supusul norod la dragoste și cunoscință fiască; într'acostă scurtă vreme a părintescăi Măriei tale Domni, numărăm noi slugile Măriei tale atâtea isprăvi folositoare obștiei, câte nici unul din procatohii Înălțimei tale, în nmltă vreme domnind, nu s'au îngrijit a face una din cele mari faceri de bine ale Înălțimei tale. După dreptate se pôte socoti și crescerea prețului oilor celor ce se trimit pe tot anul la împărătesca cetate, căci și acosta vederat se aduce la înțelēpta epistatie, prin care ai bine-voit Măria ta să otcârmuim acostă pricină, poruncindu-ne să se protimisescă și să fie saegiu cel ce va cresce mai nmlt prețul oilor. După acostă domnescă poruncă a Măriei tale, chiământ eū sluga Măriei tale pe cei ce voia să ia lucrul acesta, adecă pe Dumnēlūi Căminarul Ioan Pashaloglu și pe Dumnēlūi Paharnicul Zaman, și puindu-le inainte saegilăcul la acela carele va da mai mult preț, s'au îndemnat numiții la mai multă întrecere și într'acost chip la oile de starea întēiū, care se vindea câte 8 lei, iar Măria ta în anul trecut ai săvērșit a se mai adăoga încă 12 parale, Paharnicul Zaman au mai adăogat acum alte 28 parale, iar la cele de starea al doilea, ce se vindea câte 4 lei, Paharnicul Zaman au mai adăogat alte 20 parale, prețul cel mai de pe urmă, dar fiind-că Căminarul Pashaloglu au dat adaos încă câte o para la oile cele de al doilea stare, s'au protimisit Dumnēlūi la saegilăc; de ar fi fost mai mulți mușterei la madeaoa acosta, pôte și adăogirea s'ar fi făcut mai multă, cu tôte acestea, în luminate țilele Măriei tale simțitoare osebire au vēđut țera și intru acosta adăogēndu-se la oile de starea întēiū un leū și la cele de al doilea 21 parale; are și acest bine otcârmuirea ce s'au făcut la acest lucru, că au rōmas saegiu iarăși Căminarul Pashaloglu, om cu acest fel de rânduială și purtări, în cât de ar fi dat altul și mai mult, iarăși Dumnēlūi trebuia să se protimisescă, căci din cercare s'au dovedit, că mai mult decăt ori carele altul se feresce de supērarea locuitorilor; așa dar s'au săvērșit domnescă Măriei tale poruncă, spre mai multul folos al domnesăii Măriei tale țeri, și nu lipsesc a arēta printr'acostă prea plecată a mea anafora, iar hotărirea cea desăvērșită rămāne la înaltă înțelēpciunea Măriei tale.—1820, Martie 27.

Vel Vistier.

Mihaï Vodă Vitézul, în favoarea ginerelui Banului Ianache Moruzi, care era Beizadea Costache Caragea ¹. Prin acest hrisov se amintesc de vechii

1. *Hrisovul luminatului Costache Beizadea Caragea, pentru Ploesci.*

Luminăția sa, Beizadea Costache Caragea, făcând cerere și rugăciune, ca să întărim și Doornia noastră, domnescile hrisóve ce are pentru moșia Ploescii, cu orașul de acolo, care îi sunt date de zestre de casa răposatului boer, Banul Ianache Moruz, socrul Luminăției sale, am cerut să ni se arăte acele hrisóve, ca să le teorisim și să le vedem înșine Domnia mea coprinderea lor, și vedum mai întăiu un hrisov al răposatului Domn Alexandru Vodă ipsilant, scris în lét 1775, cu coprindere, că răposatul Banul Moruz, aflându-se de ném slăvit și rudenie a Domniei sale, și căsătorit într'acéstă țeară, fără avut de moșii și vii, acaretuî cu care se pot ținea casele boeresci într'acést pământ, după cea dosăvărșită putere și volnicie ce aŭ Domniî asupra lucrurilor scaunului Domniei și după pilda și altor răposați Domni de mai înainte, aŭ hărăzit și Domnia sa nimitului răposat boer, moșia Ploescii și orașul și cu satele ce sunt pe dânsa, ca o moșie ce până atunci era slobodă domnescă. Mai vedum și alt hrisov al răposatului Domn, Nicolae Vodă Caragea, scris în lét 1782, cu coprindere, că prin cercetarea părinților Arhieriei și a tuturor boerilor veliți, cari prin adunare deplină, în multe rânduri s'aŭ făcut, de față fiind și orășaniî Ploesceni, s'aŭ vedut, că după dreptate darul este bun făcut de Domnia sa, Alexandru Vodă Ipsilant, după puterea ce aŭ Domniî pentru tóte darurile, care fac mai vârtos la acest fel de obraze mari de ciuste și rudenie și cu alți Luminăți Domni, când atunci, măcar că s'aŭ vedut că Domnia sa Alexandru Vodă Ipsilant în lét 1781, adecă peste 6 ani în urma hrisovului cu care dăruisă răposatului Banului Moruzi, prin alte hrisóve ce aŭ fost dată Domnia sa la mâna orășanilor Ploesceni, aŭ fost deosebit orașul cu cât-va loc împrejur, ca să rămăe iarăși slobod domnesc și să se hrănescă orășaniî fără' de vre-o dare de obiceiurile pământului, iar cea-l-altă moșie, cu casele ce vor fi pe dânsa, s'aŭ lăsat a fi tot în stăpânirea răposatului Banului; dar răposatul Domn, Nicolae Vodă Caragea, arată, că din cercetarea ce s'aŭ făcut atunci, s'aŭ pliroforisit că acéstă moșie Ploescii, cu orașul dimpreună, aŭ fost slobodă domnescă, și mai înainte din vechime: răposațiî Domni rânduiaŭ boerenași de stringeaŭ dijma și o aduceaŭ la jicnița domnescă, fără numai de la două bresle de ómeni, din cei ce locuia pe acéstă moșie, ce le dic *Roși de țeră* și *Călărași*, fiind-că ar fi avut sineturî domnesci pentru apărare, aceia numai ar fi fost apărați de dijma și de clacă, pentru care aceste némuri privileghiate, arată că făcând cercetare cu boer rânduî la fața locului, precum și aici în Divan, aducându-se și cercetându-se, s'aŭ dovedit că numai lude 14 sunt din orășaniî vechi, Roși și Călărași, cari s'aŭ lăsat a fi apărați de dijma și de clacă, iar pentru a darului scădere, ce s'aŭ fost făcut în urmă de Domnia sa Alexandru Vodă Ipsilant, lăsându-se orașul osebit, iarăși pe chipul scaunului domnesc, chibzuînd Domnia sa mijlocul cu care aŭ avut orășaniî acest oraș, s'aŭ pliroforisit că n'aŭ fost dat lor întru desăvărșită stăpânire cu pământul, ca să pótă face orî-ce vor vrea cu dânsul, ci numai să se hrănescă pe dânsul acei vechi orășani, Roși și Călărași, precum și în cele de pe urmă hrisóve ale Domniei sale Alexandru Vodă Ipsilant, ce li s'aŭ dat orășanilor la scăderea darului, nu li s'aŭ dat orașul cu mai multă stăpânire decât întăiu, adecă și

stăpâni ai oraşului: *Roşii și Călărașii*. Al. Suțul ordonă ispravnicilor de Prahova «să supuneți pre Ploesceni și fără de voia lor a fi următorii după acest hrisov».

pământul, ci iarăși cum au fost slobod domnesc, mai dinainte, s'au lăsat să se hrănescă într'ensul și cum că nu pot locuitorii Ploesceni, pe lângă acea milă ce au avut Roșii și Călărașii, a stăpâni și pământul ce este domnesc slobod și că mila acestor ce s'au dovedit că se trag din Roși și Călărași, nu o strică Domnia sa, ci 'i lasă a fi apărăți de dijmărit și de clacă, iar orașul cel lăsat de Domnia sa Alexandru Vodă Ipsilant slobod domnesc, cu aceeași domnescă putere ce are și Domnia sa asupra lucrurilor domnesci, îl dăruiesce și Domnia sa repositului Banului Moruz, dimpreună și cu acea parte de moșie, ce se osebesce împrejurul orașului. Mai vădum și alt hrisov al repositului Domn Mihail Suțu Voevod, din Domnia dintău, scris în lét 1783, cu coprire, că atunci venind cu jalbă veneticii și ședătorii în Ploesci și cerend să aibă și ei privileghiul ca ceilalți orașani privilegiați, nu li s'au dat ascultare la rea și fără de cale cererea lor, ci s'au izgonit, și întărind și Domnia sa buna stăpânire a aceștii moșii Ploescii repositului Banului Moruz, cu totă moșia nedejghinată întru nimic, afară numai din trei neamuri de omeni ce se numesc Roșii, Călărașii și cămărășeii, aceștia să se hrănescă slobod pe moșie, iar vinđarea vinului și a rachiului să fie numai a numitului boer, pentru că, cerend Domnia sa acelor locuitori străini din orașul Ploesci să arête vre-un sinet cu coprirea ca să fie apărăți toți, adică ori-cine și oi-căți vor locui în Ploesci, după ce n'au avut nici un sinet ca acesta, apoi însuși ei au mărturisit înaintea Domniei sale, că în sineturile vechi nu coprirea să fie și pământul în stăpânirea celor privilegiați, ce numai apărarea a o avea; și deosebit de acesta s'au arêtat cu dava împotriva celor-lalți Ploesceni și nêmurile celor ce sunt privilegiați, cari se trag din Roșii, din Călărași și din Cămărășoi, și de față cu amândouă părțile fiind în Divan i-au pârît, că străini și din adunătură fiind fără de nici un cuvânt cerea a se face și ei privilegiați și să pornescă în judecări de se pricinuesce atâta stingere și cheltueli la toți, cerend dreptate, de a se înfrunta, ca să 'și pôtă avea odihna lor; la care răspuns de împotrivire n'au putut avea Ploesceni, și așa Domnia sa făcend anêruntă cercetare pentru toți acei privilegiați cari se cuvine a 'și avea privileghiul neștrămutat, au dovedit lude 19 și hotărâse, ca atât aceia, cât și alții ce vor mai dovedi în urmă măcar și femea de va fi din privilegiați, și va ținea străin orașan, să aibă tot privileghiul acela, și ei și copiii lor, ca să fie nesupărăți de clacă și de dijmă, iar ceilalți de obște să fie supuși la obiceiurile pământului. Am vădum și alt hrisov, iarăși al Domniei sale repositului Mihail Suțu Voevod, dintru a doua Domnie, scris în lét 1792, copriș de tot că stăpânirea Banului Moruz pentru moșia Ploescii, dimpreună cu orașul, s'au urmat pe deplin întocmai după mai sus arêtatelor hrisove, până când au venit Mavroghene cu Domnia aici în țeră, când atunci, măcar că împotriva domnescilor hrisove de mai nainte fără de cuvânt au aneresit acel har ce l'au găsiș făcut și întărit de trei Domni și isteresind pe mai sus numitul boer de orașul Ploescilor, au fost dat hrisovul său tuturor orașenilor din Ploesci, de a fi privilegiați deobște, adică și celor ce li s'au cădum și celor ce nu li s'au cădum, cu care au dat pricină orașenilor de a porni jalbă, și atunci întru cea de a doua Domnie a Domniei sale. Dar fiind-că cu prea înaltă poruncă împărătescă s'au aneresit pecetea lui Ma-

Orî câte amenințări face Al. Suțul Ploescenilor și prin acest hrisov, ei nu vor înceta a'și urmări dreptățile orașului lor.

vroghene, nu s'au ținut în sémă, ce dă acest hrisov al Domniei sale cu care anerisese acel hrisov al lui Mavroghene și întăresce iarăși hrisovul Banului Moruz, după cum și mai nainte la cei-l-alți Domni s'au urmat. Mai vedum și alt hrisov al Domniei sale repositului Alexandru Vodă Moruz, scris în lét 1793, coprinđător că, găsind Domnia sa totă moșia Ploescii și cu satele ce se află pe dânsa, hărăzite de Domnia sa Alexandru Vodă Ipsilant (după volnicia ce au Domni pe lucrurile Domnesci slobode, la repositul Banul Iana-che Moruz întru desăvêșită stăpânirea Dumisale și întărit acest har și de repositul Nicolae Voevod Caragea i de repositul Mihail Suțul Voevod și întru întâia Domnie și întru a doua Domnie a Domniei sale, și viind și atunci orășenii cu jalba către Domnia sa cerând orașul cu totul întru a lor stăpânire, arată Domnia sa că au infățiat la Divan înaintea Domniei sale pe orășanii Ploesceni, cu repositul Banul Moruz, căroră le-au cerut și lor să arête hrisove de la Domni vechi, să se vadă de au fost hărăzită lor moșia acêsta, de mai nainte, ca cu acêsta să se cunoscă de au putut Alaxandru Vodă Ipsilant, a fi cu cale harul acesta, la repositul Banul Moruz, sêu nu și măcar că au arêtat nisce copii de porunci vechi domnesci neîncredințate și neadeverite de nimeni, dar cetindu-le Domnia sa cu amăruntul, au vedut că nici într'insele nu coprinde, că au fost și moșia dimpreună cu pământul, dată lor, ca să o stăpânescă, ci împotriva o numesc prin tôte cărțile tot slobodă domnescă și numai hrana să'și o facă Călărașii, Roșii și Cămărășeii, pe dânsa, făr' de dijmă și făr' de clacă, nici că scrie în acele copii, de a fi privileghiați pe lângă Călărași, Roși i Cămărășei și alți orășanî, toți veri căți vor fi și se vor aduna streini după vremi, în Ploesci, cu locuința, și așa pliroforisindu-se Domnia sa că ca un lucru slobod Domnesc, au putut și au avut volnicie, repositul Domn Alexandru Vodă Ipsilant, a hărăzi unde au fost buna voința Domniei sale, care har ce s'au făcut odată, cu dreptul cuvânt al volniciei, ce au avut, neputând cei mai de pe urmă, a'l aneresi făr' de pricină vrednică și încă întărindu'l în urmă și repositul Nicolae Vodă Caragea, cum și repositul Mihail Vodă Suțul, într'amêndouê domniile, arată Măria sa, că n'au putut cu cuvânt drept a strica patru hrisove a trei domni, ce întăresce și Domnia sa acel după cuviință har și stăpânirea Banului Moruz, atât pe oraș, cât și pe moșie i pe satele ce se află pe dânsa, spre a fi desăvêșit stăpân, luând de la toți cei-l-alți dijma, claca i adetul prăvăliilor, după aședământul ce va face numitul reposit boier, ca un stăpân, vândând și numai vinurile i rachiurile sale, după privileghiurile ce au toți stăpânii moșiilor, având stăpânirea și volnicia nu numai pe moșie, ce și pe orașul Ploescii, ca întru tôte întocmai, să urmeze cu stăpânirea și să'și aibă tôte veniturile și folosurile pe deplin, fără numai acele 19 lude, ce s'au dovedit că se trag cu adevêrat, dintr'acele trei vechi némuri, hotăresce și Domnia sa a fi privileghiați, ca să nu dea nici clacă, nici dijmă, după coprinđerea cărților Domniilor sale, ce arată că s'au dat la mânilor lor. Mai vedum și alt hrisov al repositului Domn Constantin Vodă Hangeari, scris în lét 1798, coprinđător, că măcar că Domnia sa Alexandru Vodă Ipsilant, întru a doua Domnie, iarăși au dat hrisov al Domniei sale orășanilor Ploesceni, cu scăderea dărilor, adecă cu osebirea orașului, dând orașul în stăpânirea orășenilor Ploesceni, dar arată repositul Domn Hangeari, că prin anaforoa Obștêscă a părinților

Orașul Roșii-de-Vede încă s'a luptat și sub Al. Suțul, ca să scape de sub stăpânirea bisericeii St. Spiridon-noū din Bucuresci. Vechii

Arhiereii și a Dumnélor boierilor, s'aū pliroforisit, că vechiul obiceiū al pământului ce se urmăzeă la hărăzirile, cari fac Domniū pe la unii alții pe lucrurile domnesci și mai vĕrtos întărindu-se și pe alții doi Domni, ce aū stătat în urma Domnului ce aū hărăzit, nu este nici o pildă a se fi stricat vre-o dată acest fel de dar, după care obiceiū al pământului, s'aū găsit cu cale, ca chironomiū Banului Moruz să stăpânească cu pace darul desăvârșit, adecă moșia și orașul pe deplin, întocmai după cum s'aū hărăzit Banului Moruz, prin hrisov domnesc, care dar s'aū întărit și de alți doi Domni, pe cât pravilele mulțămesc, ci s'aū întărit și de alți trei Domni, de mai în urmă, prin patru hrisove ale Domniilor sale, iar aceia privileghiați, câți sunt aleși prin patru hrisove domnesci, unul al răposatului Nicolae Voevod Caragea, altul al răposatului Mihail Voevod Suțu, dintru întēia Domnie, altul iarăși al Domniei sale, dintru a doua Domnie și al treilea al Domniei sale repositat Alexandru Voevod Moruz, aceea să fie nesupĕrați, după coprinderea sineturilor, ce li s'aū dat atunci pe la mâinile lor, după care întăresce și repositat domn Hangeriu, cu hotărĕre, ca moșia dinprejurul Ploescilor, cu orașul dimpreună să se stăpânească de clinoromiū Banului Moruz, după domnescile hrisove și poruncesce, să se ia de la mâinile Ploescenilor acel hrisov, ce li s'aū fost dat Domnia sa Alexandru Vodă Ipsilant, întru a doua domnie, iar cei câți sunt aleși de privileghiați, Roși, Călărași și Cămărășei, ei și copiii lor, câți se vor trage dintrânșii parte bărbătescă și femeescă, aceia numai să fie nedajnici. Mai vĕdum și alt hrisov al Domniei sale, selefului nostru, întăritor celor de mai sus coprinďetore hrisove domnesci, acēstă osebite numai făcĕnd, care și în hrisovul repositatului Constantin Vodă Hangeriu, ot lōt 1798, se coprinde, ca nu numai acele 19 lude, ce era atunci în ființă, pogorite din nōmul Roșilor, Călărașilor și Cămărășeilor, să'și aibă privileghiul apĕrăreii de dijmă i de clacă, ci și câți de atunci și până acum, se vor fi pogorit din nōmul lor și se vor mai pogori și de acum înainte, cu bună dovadă, parte bărbătescă și femeescă, toți aceia să fie asōmene apĕrați și nedajnici de dijmă și de clacă; ci îndestulându-ne Domnia mea, din coprinderea a tōte aceste domnesci hrisove, câte mai sus pe anume sunt arĕtate, că acēstă moșie Ploescii, cu orașul de acolo, fiind fost slobodă domnescă, cu drept cuvĕnt s'aū hărăzit repositatului boier, Banului Moruz. Drept aceea, vĕďĕndu-se de către Domnia mea, atātea hrisove domnesci, de la cei dinaintea nōstră frați luminăți Domni, întăritore harului acestuia, și din coprinderea lor, pliroforisindu-ne de tōte cele urmate, spre întărireă acestui har și găsindu-le cuviinciose, am primit rugăciunea luminăției sale, beizade Costache Caragea și am bine-voit de am întărit și noi, printr'acēt domnescul nostru hrisov, harul acesta și privileghiurile, câte se arată în domnescile hrisove, adecă, să stăpânească Luminăția sa moșia acēsta Ploescii, cu orașul de acolo, ca o zestre ce'i sunt date Luminăției sale, de la casa răposatului Banului Moruz, avĕndu'și întrōgă stăpânirea, întru tōte întocmai după privileghiurile, ce aū toți stăpânii moșiilor și poruncim Domnia mea, Dumnévōstră ispravnicilor, din sud Prahova, să supuneți pe Ploesceni și făr' de voia lor, a fi următori după acest hrisov, al Domniei mele, cetindu'l întru aūdul tuturor de obște la oraș, spre a înțetege, ca să scie și întărireă ce o dăm Domnia mea, spre a se astămpĕra pricinuitoarii și amestecōtorii. Asemenea să aibă Luminăția sa, întru acest numit oraș Ploescii, patru

oșteni călărași din Roșiile-de-Vede reclamă libertatea orașului lor. De aci lungi procese, care cei interesați le pot afla în actele ce publicăm în notă ¹.

scaune de carne, scutite și apărute de erbărit, de fumărit, de vană și de tôte angariile, ce dau alte scaune. Așijderea să aibă volnicie, a face pe această moșie a Luminăției sale, tîrg în fiesce-care an, odată, la fiesce-care 23 de zile ale lunii lui Aprilie, în ziua sfântului Gheorhe, care tîrg să ție o săptămână de rînd, la care acest tîrg vama să se ia pe sîma Luminăției sale, precum și vinul și rachiul, nimeni să fie volnic a vinde la acest tîrg, într'această săptămână, făr' de scirea omului Luminăției sale; să stăpînescă și tötă vătășia țiganilor domnesci, ce se află în Ploesci sud Prahova, să aibă a'î ținea și a'î stăpîni pre ei, pre nevestele lor și copiii lor, și cînd dintr'acöstă vătășie de țiganî, ce se arată mai sus, se va întempla a loa cu cununie țigan pe țigancă, seau țigancă pe țigan, din alți țiganî domnesci, făr' de a i se cere schimb de către nimeni, pentru că tôte aceste așa se coprind, atat în cărțile fraților Domni de mai nainte, cât și în hrisovul Domniei sale, reșosatului Alexandru Vodă Moruz. Adeverim, dar Domnia mea, hrisovul acesta, cu însăși Domnesca noastră iscălitură și pecete i cu credința prea inbiților Domniei mele fiî: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., și cu mărturia Dumnelor, cinstiților și credincioșilor boierî veliți ai Divanului Domniei mele: pan Constantin Crețulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Crețulescu vel Vornic de țera de sus, pan Mihalache Mann vel Vornic de țera de jos, pan Iordache Filipescu vel Logofet de țera de sus, pan Teodorache Văcărescu vel Vornic, pan Constantin Caliiarh vel Vornic, pan Gheorghe Goleșcu vel Vornic al Obștirilor, pan Alexandru Filipescu vel Logofet de țera de jos, pan Slugearoglu vel Postelnic, pan Mihalache Suțu vel Logofet de Obiceieri pan Gheorghe Vlahuț vel Spătar, pan Mihalache Cornescu vel Vornic de politie, pan Alexandru Hariton vel Căminar, pan Alexandru Desila vel Comis, și ispravnic, pan Gheorgache Filipescu vel Logofet de țera de sus, și s'au scris hrisovul acesta la înteiul an dintru a treia Domnie, a Domniei mele, aici în orașul Scaunului Domniei mele, Bucuresci, la ani de la zidirea lumei 7327, iar de la nascerea Domnului Dumneșu și mîntuitorului nostru Isus Hristos, 1819, Martie 12, de Chirița Logofet de Divan.

(iscălitura și pecetea gpd.) *Gheorghe Filipescu vel Logofet procitoh.*

Cod. XCIII, fila 45.

1. *Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.*

Pe această alăturată anafora a Dumnelor veliților boierî, nerămîind mulțămî, căminarul Iancu Călinescu episcopul monastirei Sfintului Spiridon-noi de aici din Bucuresci, Dumnelui vel Hatman 'l-au înfășșat la Divan înaintea Domniei mele cu pârîții săi Marin Sărdarul Butculescu, și cei împreună cu dînsul, însă medelnicerul Matei Berendei, clucerul Ionița cumnatul serdarului Marin, pitarul Petrică, Șătrărul Gheorghe Butculescu, clucerul de arie Gheorghe Repeșeanu clucerul de arie Iordache, II vistier Constantin, II vistier Neagu, Alecu Logofet Racotă, Ionița postelnicul și Mihai Lețel împreună fiind de față și 11 din Călărași ot tam, unde episcopul prin tacirul său au făcut arătare

Sentiința dată de Al. Suțu răpescce *Călărașilor Roși* vechile lor dreptăți, cu sofisticce restălmăcirii a actelor prin care li s'au dat, anteriormente,

Downieii mele, că cu tôte că reposatul Banul Enachiță Văcărescu au făcut acestă invoială la lét 1781 Septembrie 14, între epítropul monastireii, cu ludii 60 slujitorii ce se afla atuncii în slujba isprăvnicatului cu pecetluiturii domnesce pe amână, ca să se despartă adecă din tot trupul moșiei Roșii-de-Vede, o parte de stânjinii 600, câte 10 stânjinii de fieș-care slujitor, pe care parte să'și aibă eii privileghiurile lor ce li s'au orânduít de către reposatul Domn Alexandru Scarlat Ghica Voevod ctitorul monastireii după ctitoricesca sa orânduială ce prin hrisov au făcut, și să scape monastirea de multe turburării și supărării ce'ii pricinuia acei slujitorii făcând felurimii de catahrisis cu acele privileghiurii spre paguba monastireii, dar cunósce curat, că acea invoială s'au făcut însă cu multă vătămăre monastireii, ce este stăpână pământului, pentru că rēposatul ctitor n'au hărăzit acele privileghiurii ca să se cobóre și la cel din urmă neam al Călărașilor de atuncii ca o moștenire, ci cu un cuvânt la Călărași, adecă slujitorii steagului isprăvnicesc, carii din vreme în vreme se vor afla slujind cu pecetluiturii domnesce în mână și locuind pe moșia monastireii și la preoții bisericeii de acolo ce se numesce a Cantacuzinescilor; așijderea cunósce că inșiși Călărașii n'au păzit acel aședământ, pentru că Banul Văcărescu au dat la acei 60 călărași, parte de stânjinii 600, numai pentru sălășluirea și hrana lor, ca cății dintrēnșii nu vor merge să locuiască acolo ce vor rămânea pe partea mōnastireii, nu s'au mutat nicii clacă au dat, ci împotriva s'au pornit cu judecătii asupra monastireii, rădicând împreună și pe cei-l-altii orășanii ce nu aveau nicii un fel de împărtaşire la privileghiurile lor, iar pentru invoiala de al doilea, cea din lét 1816, Noembrie 20, cu tôte că însuși epítropul niărturisi, că cu a sa voință și primire s'au făcut, dar dișe, că iarăși călărașii a i stricat și acea invoială pentru că cu acestă invoială după ce monastirea le-au hărăzit lor peste talerii 24.000 ai clăcei ce se făcea până atuncii după invoiala dintēi și nu dedese la monastire, apoi unde se cuvenea ca luând eii câte talerii 1.500 pentru arenda părților de stânjinii 600 să se astămpere și să fie mulțămii la ceea ce cu singatavasis s'au fost tocmít, după cunii în engrafon de invoială se arată, eii banii i-au luat, și pe monastire n'au lăsat'o din supărării, pentru că iarăși eii nicii pe aceste pagube ce au făcut monastireii nu s'au mulțămit, ci au meștesugit și alt viclesug, căcii în vreme când se făcea invoiala de al doilea, ca să aibă monastirea arenda vecinică, partea lor de stânjinii 600 cu câte talerii 1.500 pe au, eii n'au dat de față arētând că cu 5 anii mai nainte au fost dat engrafon al lor la mânăle serdarului Marin cu cetașii lui, prin care le dă voie atât lor, cât și celor-l-altii orășanii cății vor voi ca să se nute cu locuința pe partea lor de 600 stânjinii, și să fie slobodii a se împărtași toții de privileghiurile lor, încât Marin și cetașii lui în puterea acelu i engrafon s'au silit a strămuta și isprăvnicatul după partea monastireii, să'l ducă acolo, ca priu mutarea isprăvnicatului să facă orașul pe partea lor, și să pustieze partea monastireii, lipsindu-se de toții locuitorii săi, alergând toții să dobândescă slobode privileghiurii pe partea călărașilor, din care pricină și până în ziua de astă-đi se stinge monastirea cu cheltuelile prin judecătii; pentru care aceste cuvinte cere Epítropul despăgubirea monastireii și hotărrire de dreptățile eii, încât să se păzescă fără strămutare coprinderea ctitoricescei orânduiei, spre a'și lua monastirea iarăși stăpânirea cea desăvērșită peste tot trupul moșiei Roșii-de-Vede, să

aceste dreptăți. De sigur că și această nedreptate făcută oștenilor călărași nu era de natură a asigura lui Al. Suțu iubirea acestor oșteni și a familiilor lor din Oltenia.

scape de cea greșită tălmăcire a anaforalei Banului Enăchiță Văcărescu, și să și aibă privilegiurile câți cu pecetluituri domnesci pe a mână se vor afla acum slujitori locuind pe partea de 600 stânjină, seau pe partea monastirei, fără a mai face catah isis ctitoricescii hărăziri, ci hrănindu-se numai pe moșii monastirescă, fără clacă și fără dijmă; aceste cuvinte ale Epitropului citindu-se în domnescul nostru Divan, și cu perierghie ascultându-ne, am întrebat pe ce împreună cu Marin; ore ca ce putere cunosc ei că au călărașii asupra acelui pământ de 600 stânjină, ce s'au deosebit diu tot trupul moșiei monastiresci, încât să'i împărtaşască și pe ei din privilegiurile lor? și răspuseră, că acea putere au, ce le este dată prin anaforoa răposatului Banului Enăchiță Văcărescu ndu-li-se partea de 600 stânjină ohavnică, încât să fie volnici cu slobodenie să ia și ei dijmă de la alții străini ce vor ara și vor sămăna pe acea parte și a putea să o și vîndă, care anafora s'au întărit și de răposatul Domn Alexandru Vodă Ipsilant cel bătrân în Domnia cea dintăi; încă și dintr'o poruncă a Domniei sale, ce s'au dat atunci către ispravnicii ot sud Teleorman, se dovedesce, că partea aceea s'au dat călărașilor ohavnică, precum și din invoiala de al doilea, ce s'au făcut între călărași cu Epitropul la lét 1816, Noembrie 20, și s'au întărit de Domnul Caragea, iarăși se dovedesce desăvîșita stăpânire a călărașilor pe pământul de 600 stânjină; această stăpânire a călărașilor cunoscându-o și ei ohavnică după sineturile ce au călărașii la mâna lor, și dând credință la acestea au luat și ei prin invoială în scris de la însuși stăpânul acelui pământ, slobodenie a locui pe partea aceea fără clacă și otaștină și a se neguțatori cu vîndarea de vin i rachiū și altele ca și călărașii, de aceea au și făcut zidiri; și aceste responsuri ale orășanilor, făcând Domnia mea cuviincioasă chibzuire și sirguindu-ne în tot chipul a păzi cumpena dreptății și la o parte și la alta, am băgat de sēmă, că cu cuviință este, să punem înainte spre cercetare două lucruri și acelea prin lămurire să le deslușim ființa lor, adecă s'noturile ctitorului și celor din urmă luminați Domni câte prin domnoscă pecete, a'i hotărit în pricina acesta și invoelile ce după vreme s'au făcut în scris între prigonitele părți. Drept aceea citind, am vedut cōprinderea lui într'acestași chip, adecă: fiind-că boerii Cantacuzinescii au aferosit ctitoricesca lor biserică ot Rușii-de-Vede, rânduind să fie de-apururea sub purtarea de grijă a monastirei sfântului Spiridon, au aferosit asemenea și Domnia mea, totă moșia domnescă cea slobodă Rușii-de-Vede, tot la această monastire, hotărind să fie moșie monastirescă vecinică, luându'i tot venitul și slujind la numita biserică a Cantacuzinescilor, și pe slujitorii ce se vor afla la steag, slujind cu pecetluituri roșii în mână și locuind pe această moșie, aceștia numai să nu fie supuși a da acele câte 15 parale, nici deciuală, nici otaștină din viile ce vor avea însuși ei sădite pe această moșie până la acea vreme; iar cei-l-alți toți să dea deciuală din tôte, după obiceiū, năcar și slujitorii de vor fi locuitori pe moșie, iar claca să se ia câte 15 parale de fieș-care casă și otaștină de la toți cei-l-alți ce nu vor fi slujitori cu pecetluituri roșii, și vor avea vii pe această moșie, să se ia din 20 vedre vin o vadră, iar nu bani; asijderea și de la morile ce vor fi pe această moșie, să ia monastirea obiceiutul avast din cātă zaherea se va aduna, și să nu aibă voie nimeni a vinde vin și rachiū pe această

Cu începere de la 1768, Iulie, este seria documentelor prezentate la judecata dintre Călărași cu monastirea Sf. Spiridon, căreia a fost in-

moșie, fără numai vinul și rachiul monastirei să se vîndă ; am vădut și cartea Domniei sale Alexandru Ghica Voevod, dată la lét 1768, Septembrie 14, prin care se dă voie Epitropului monastirei să ia venitul moșiei după coprinderea hrisovului ; am vădut și anaforoa răposatului Ban Enăchiță Văcărescu, scrisă din lét 1781, prin care găsesce cu cale să se despartă din tot trupul moșiei monastiresci, o parte de stânjină 600 și să se dea la lude 60 călărași, ce se afla atunci în slujbă, cu pecetluituri, cu cuvînt ohavnic, încât de vor voi, să aibă putere a o și vinde-acea parte, care anafora întărindu-o Domnul Alexandru Vodă Ipsilant, dice așa: că fiind că s'aun făcut invoială înaintea Dumnelui vel Spătarul cu primirea amândurora părților, poruncesce Măria Sa întocmai să se păzescă, orânduind pe ispravnicii județului, să facă despărțire ; am vădut și porunca tot acestui Domn Ipsilant către ispravnicii din sud Teleorman cu coprindere, că s'aun dat călărașilor din moșia monastirei o parte de 600 stânjenă ohavnică, ca să o aibă pentru hrana lor, iar ceea-l-altă parte totă să rămăe de-a-pururea moșie a monastirei și apoi căți din slujitorii vor voi să se mute cu locuința pe partea lor, se vor muta, iar căți vor vrea să șađă pe partea monastirei, să se învoiască cu omul monastirei pentru plată și să dea dijmă din tóte semăuăturile și otaștină din vii după obicei și vîndarea de vin și rachiū să fie numai a monastirei, iar ei de vor voi să vîndă vin, vor viude numai pe partea lor, ce se va deosebi ; precum și vadul de móră ce va cădea pe partea slujitorilor, acel vad rămăne cu coprinsul lui și în stăpânirea monastirei, iar ei să nu aibă amestec. Am citit cu luare aminte și hrisóvele luminaților Domni celor din urmă câte s'aun dat în pricina acésta, adecă cartea răposatului Domn Nicolae Vodă Caragea, ce s'aun dat către ispravnicii din sud Teleorman, în lét 1782 August 25, prin care dice și Domnia sa, că s'aun despărțit din tot trupul moșiei stânjină 600, ca să continescă tóte prigonirile ce aducea pagube monastirei, și că căți din călărași vor vrea ca să locuiască pe acea parte a lor se vor muta, iar căți vor vrea să locuinscă pe moșia monastirei, se vor învoi cu epistatul pentru clacă și vor da deciuală după obicei din tóte semăuăturile lor, și otaștină din viile lor ; așijderea și pentru vîndarea de vin și pentru vadul de móră, poruncesce să se urmeze întocmai după cum coprinde cartea Domnului Ipsilant. la care am băgat de sémă Domnia mea, că răposatul Enăchiță Văcărescu, avendu'și tóte mijlócele într'acea vreme în dilegele aceluī Domn, înlesnitóre de a'și întări pe deplin tótă coprinderea anaforalei sale ce aun dat în dilegele Domnului Ipsilant bătrânului, dar răposatul Domn Nicolae Voevod Caragea se vede că nu s'aun înduplecat, ci la domnésca sa carte ce s'aun đis, trece cu vederea cuvîntul ohavnic și face tăcere de a avea voie călărașii să'și vîndă partea lor de stânjină 600 când vor vrea, ca niște moștenitorii cu deseversită putere, iar Domnul Mavroghene împotrivă, primind tóte cele copriuse în anaforoa Văcărescului, aun întărit desăvêrsit stăpânirea călărașilor din neam în neam, dănd la mânilor și hrisov ; după aceea răposatul Domn Mihaiū Vodă Suțul prin domnescul său hrisov ce aun dat la lét 1792 Februarie 17, anerisind hrisovul Domnului Mavroghene, celui ce împreună cu altele multe și pricina acésta o schimonosise împotriva cugetului luminaților Domni de mai nainte, întăreșce iarăși hotărârile domnesci și cugetul ctitorului, poruncind ca călărașii să stăpânescă partea de 600 stânjină după cum este despărțită cu hotărnicie, iar ceea-l-altă

chinată de ctitori monastirea de peatră de la Roșii-de-Vede. Donațiunea făcută de 600 de stânjeni din ac⁴stă moșie călărășilor Roșiori, a fost de

moșie să o stăpânescă, monastirea și câți locuiesc pe dânsa să și facă clacă și să și dea decimiala la mănăstire după obicei, din toate semănăturile, iar vin și rachiu să nu aibă voie nimeni a vinde, fără numai monastirea; toate acestea asemenea le întărește și repositul Domn Alexandru Vodă Ipsilant întru a doua domnie, prin hrisovul ce au dat la lét 1797 Mart 17, aneșind hrisovul lui Mavroghene, fiind dat cu chip impotrivitor și schimonosit domnescilor hrisove celor de mai nainte și deslușind Domnia sa până unde se întinde întărirea ce au fost dat la domnia d'intăiu asupra anaforalei Văcărescului, nimic alt dintr'acelea nu pomenesce. fără numai să stăpânescă călărășii partea lor de stânjină 600, ce li s'au fost deosebit, iar la lét 1803 în luna lui April, în Domnia repositului Domn Constantin Vodă Ipsilant, orășanii ot Roșii-de-Vede însoțindu-se și cu călărășii, au dat jalbă asupra monastirei, tot aceeași cerere de privileghiuri făcând, cu cuvânt că se trag din neamul celor vechi călărăși și puind înainte, ca un puternic sinet, hrisovul lui Mavroghene, s'au judecat la Dumnélor veliții boeri cu Epitropul monastirei și judecata le-au dat să înțelgă, că hrisovul lui Mavroghene întru nimic nu le este de ajutor la cererea ce fac, fiind impotrivitor ctitoricescii orânduiei și stricat prin împărătesc hatisherif. și că în moșia monastirei altă dreptate nu pot avea fără decât numai mila ce li s'au făcut de către ctitorul Domn, care milă nu o au dobândit'o și jilui-torii orășanii măcar și de s'ar trage, după cum ei dic, din neamul călărășilor celor vechi, dar privileghiul nu s'au harăzit de către luminații Domnii a se cobori din neam în neam, ci s'au dat numai la acei călărăși ce se vor afla slujind după vremi cu pecotluituri domnesce pe a mână și la preoții bisericeii Cantacuzinesilor. De aceea găsec cu cale veliții boeri, să stăpânească mănăstirea sfântului Spiridon totii ceea-l-altă moșie Roșii-de-vede stânjină 2-800, după cartea de hotărnicie și toți cei ce locuiesc pe dânsa, orii călărăși ce se vor afla în slujbă, orii cei ce se trag din cei vechi călărăși, să urmeze după domnescile hotăriri, dând toate cele obicinuite ale moșiei, după condica Divanului. iar câți călărăși se află seau se vor afla slujind după vremi la isprăvnicat, orii mulți seau puținii, să stăpânescă acei 600 stânjinii în partea de sus, unde înșiși ei au cerut de s'au despărțit; pe care anafora a Dumnélor veliților boeri nemulțamindu-se orășanii, s'au înfățișat și la Divan, unde întrebându-se cu ce sineturi pot dovedi că neamul lor au acest privileghi, în cât să pôtă să moștensească și cei din armă, au răspuns că alt sinet nu au fără numai hrisovul lui Mavroghene, iar Domnul Ipsilant dicându-le lor că acel hrisov nefiind rezimat în alt-cevași fără numai în voința lui Mavroghene și fiind impotrivitor la atâtea hotăriri domnesce și stricat cu hat împărătesc, au poruncit de s'au luat de la mâinile lor și să nu li se mai dea, fiind de față dovedit, că numai într'acel hrisov rezimându-se s'au pornit în judecați și așa au hotărît, că privileghiul nu s'au dat ca să se pogore din neam în neam, ci numai la cei după vremi preoți ai bisericeii Cantacuzinesilor și la cei după vremi slujitorii cu pecotluituri domnesce, iar toți cei-l-alti să răspundă cele drepte și obicinuite pământului la monastire. întărind anafora veliților boeri fiind urmată după dreptate; am băgat de seamă și la hotărirea selefului nostru Domn Ioan Voevod Caragea, ce au dat la lét 1816 în luna lui Noembre, împărțită în pouă. și cât pentru orășanii ce cerea să nu dea clacă la monastire, fiind locuitorii

atunci când reintărită de Domnitor, când atacată. Donațiunea către monastire purcede de la domnia lui Al. Vodă Ghica cu hrisovul din 14 Sep-

în oraș, după pildă și altor orașe, hotăresce că nu au nici un cuvânt, pentru că orașul acela nu este moșie domnescă slobodă, ci monastirască și că trebuie să aibă pildă orașul Bucurescilor, care este cel mai mare oraș al țerei rumănesci și fiind întocmit pe moșiile monastiresci și boeresci, toți de obște plătesc cele drepte ale pământului la stăpâniile moșilor și așa li s'au poruncit, ca și ei să se învoiască pentru clacă cu monastirea, după cererea Epitropului; iar călărașii întrebându-se de stăpânesc acei 600 stânjinii și de răspund la monastire cele drepte ale monastirei, după învoiala ot lét 1781, după cum coprinde anaforaoa răposatului Banului Enăchiță Văcărescu, au răspuns că partea de 600 stânjini o stăpânesc nepoprit și toate dreptățile moșiei monastiresci pe care locuiesc, le-au răspuns, numai claca de 12 zile pe an n'au făcut'o, ci în locul clăcei au dat câte 15 parale de fieșcare casă, de aceea sefeul nostru au hotărât să plătescă la monastire toate zilele de clacă de la lét 1781 de când s'au făcut învoiala, scădându-se cu acele 15 parale, până la acea hotărâre a Domniei sale și de atunci înainte să urmeze neclintit cu a plăti la monastire acele câte 12 zile ale clăcei pe tot anul, iar de nu, fiind-că înșiși ei s'au făcut pricinitorii de a se strica învoiala, hotăresce Domnia Sa, să rămie stricata, și partea aceea de 600 stânjinii să se întorcă iarăși în stăpânirea monastirei dimpreună cu tot venitul din vremea învoelei și să se unesca cu acela-l-alt trup al moșiei monastirei și monastirea să le întorcă ceea ce le va fi luat, iar călărașii numai cei ce se vor fi aflând slujind la isprăvnicat cu pecefnitură domnescă să'si aibă privileghiurile lor pe moșia monastirei, după ctitoriceșca orânduială; călărașii însă ca să scape de plata clăcei ce se aduna în sumă peste taleri 24.000, au făcut în scris al doilea învoiala cu Epitropul monastirei la lét 1816 Noembre 20, dând Epitropul partea lor în arendă vecinică câte taleri 1.500 pe an, îndatorându-se ca ei să nu facă claca mai mult de cât 6 zile pe an, iar cât alții străini vor locui pe moșia monastirască, seau se vor afla locuind pe dânsa, să se învoiască și să se tocmească cu Epitropul monastirei pentru toate dreptățile pământului și monastirea să ia tot venitul după partea acelor 600 stânjinii; această învoială au întărit'o și procatolul nostru, dar în urmă s'au făcut cunoscut Domniei mele, atât din jalbă călărașilor, cât și din osebit tacirul lor, că Marin i-au înșelat luând din mâinile lor cu . . . ani mai nainte voie în scris, să facă orașul pe partea de 600 stânjinii, ca cu acest mijloc să tragă tot orașul după moșia monastirei pe partea aceea a călărașilor, precum în adevăr au urmat'o, pentru că Marin și cei împreună cu dânsul au făcut zidiri cu multe cheltueli de case și acareturi și alte trebuințioase pentru al lor interes, încât s'au dat de față că toate cele urmate spre paguba monastirei și atâtea julecăți și stricări de învoeli, au fost toate viclenii și meșteșugiri ale lui Marin cu cetașii lui și că sinetul ce-l dedese Călărașii la mâinile lui Marin, cu slobodenie de a face oraș nou, avându'l tainic au stricat cu acela și învoiala de al doilea, cea întărită de Domnul Caragea.

Drept aceea dar, Domnia mea privind la calea cea drepta a adevărului și luând sâna de a nu se năpăstui nici o parte nici alta, judecăm, diu câte hrisove domnesci am citit cu cuvântul *ohavnic*, în puterea căruia călărașii voiesc să stăpânescă pământul acelor 600 stânjinii, nu pôte avea înțelegere de

tembrie 1768. Urmăză căți-va ani după acea contestare asupra donațiunei de 600 stânjini dată în favoarea călărașilor Roșiori. Domnitorul trimete

atâta stăpânire pe deplin, ce ar putea avea cinevașî la lucrul său ce'l stăpânesco ori cu moștenire, ori cu cumpărătoare de bani:

1) Că acest fel de înțelegere se împotrivesce cu totul la ctitoricesca orinduală și Domnul Ipsilant, cel ce întăresce coprinderea anaforalei Văcărescului, nu era lesne spre înduplecare în cât să primoscă acest fel de invoială, împotrivotore ctitoricescii voințe.

2) Că de avea acest fel de cugetare, Domnul Ipsilant, cu totul împotriva la haractirul său și la sciuta sa megalopropie, nu ar fi periorisit stricarea ctitoricescii orânduiei, numai în două rânduri de întărire, ce ar fi făcut deslușire hotărîrei sale, arătând pe larg, la întărire, toate cele coprinse în anafora Văcărescului, iar nu numai despărțirea acelor 600 stânjini.

3) Că scriind către ispravnicii, osebit, pentru acea hotărîre și făcând tăcere de toate cele coprinse în anafora Văcărescului și poruncind ritos, (precum și la întărire), numai de a despărți pământul acelor 600 stânjini, dovedesce curat că, numai acesta aș primit din totă anafora Văcărescului.

4) Că de vom dice, că și din întărirea Domnului Ipsilant, tot această înțelegere se dă, care călărașii o cer și orășenii o iaș în partea lor, atunci însușî Domnul Ipsilant se împotrivesce lui și, pentru că cum este cu puțință către călărașî să dea desăvirșita stăpânire pe pământul de 600 stânjini, care o pot avea numai stăpînii de moșii, iar de a face móră pe vadul ce se va găsi pe acest pămînt, și a o stăpâni de tot, îi popresce, care este cea mai întiîu diceomă a stăpânirei pământului și a ohăbniceii, și Domnia sa rădicând această diceomă de la dênșii o dă iarășî monăstirei, care va să dică, că tot pe monastire o cunósce de stăpână și pe acei stânjini 600, iar pe călărașî, numai cu o hrisis privileghiului lor, ca să se hrănoscă.

5) De vom dice, că întărirea Domnului Ipsilant este dată peste totă noima anaforalei Văcărescului, pentru care pricină la a doua Domnie cu hrisovul Domniei sale, aș stricat hrisovul Domnului Mavroghene, în vreme când acel hrisov al lui Mavroghene întărise toate cele coprinse în anafora Văcărescului, având dar pe însușî Domnul Ipsilant mărturie la hotărîrile sale cele date în Domnia dintiîu, asupra acestei pricinii, cu care cuvânt putem să ne indoim pentru cugetul său, către anafora Văcărescului și către înțelegerea cuvîntului ohavnic, în vreme când Domnul Ipsilant, după hotărîrile ce s'aș dis, aș dat iarășî la monastire dreptățile acele ce se cuvinea. a da la piriți de ar fi dat la cuvântul ohavnic acest fel de înțelegere, cu atâta putere după cum ei dic, și în vreme când vedem că inșiși defaimă și strică hrisovul lui Mavroghene, ce da la dênșii acest fel de dreptăți, ce se obicinuesce a se da numai la stăpînii de moșii, și precum se coprinde spre ajutorul lor, în anafora Văcărescului, din care defăimare iarășî curat se arată, cât aș fost de neprimite Domnului Ipsilant, cele coprinse în anafora, afară din despărțirea celor 600 stânjini. De aceea dar înțelegerea cuvîntului ohavnic se dovedesce că în cugetul lui Ipsilant nu se întindea până la acea tréptă, în cât să se dea și orășenilor putere a dobândi dreptăți, ce sunt obicinuite a le avea numai stăpînii moșiilor, pentru că tot aceeași carte ce coprinde acest cuvânt ohavnic, pe orășenii îi popresce a face móră pe acei 600 stânjini, și diceoma acesta o dă monastirei, și așia, cuvântul acela ohavnic, dupe cugetul Domnului Ipsilant,

afacerea în cercetarea Banului Enăchiță Văcărescu, și acesta la 1781 supune anafora, prin care recunoște dreptul de proprietate al Roșio-

remâne a nu însemna alt nimic, fără numai voie și putere călărașilor, câți după vremi se vor afla slujind, de a lăcași pământul acela pentru hrana lor, după cum se coprinde în acea carte, care deslușește și talmăcind cuvântul acesta, îl îngrădește numai la această înțelegere, iar nu la alta.

6) Că acea întărire în două rânduri a Domnului Ipsilant celui bătrân nu se întinde la totă noima anaforalei Văcărescului, se face cunoscut și din câte în urmă au hotărât asupra acestei pricinii, Domnia sa Constantin Vodă Ipsilant, martorul cel mai vrednic de credință al părintelui său, poruncind îndată să se ia din mâinile călărașilor hrisovul lui Mavroghene, ca un netrebnic.

7. Am băgat de seamă, că acea parte de 600 stânjinii, nu s'au dat pe obaze anume, la cutare și la cutare, ci s'a dat la 60 călărași ce se aflau atunci în slujbă cu pecetluituri în mână, precum și ctitoricescul hrisov nu orânduiesc privileghiul la cutare seaă la cutare anume, ci la toți călărașii, câți dupe vremi se vor afla slujind cu pecetluituri domnesci în mână, adică cu vreme nesocită și numai la acesta ar putea avea oșoși-care loc cuvântul ohabnic, pentru că cum este cu puțință un lucru ce se cuvine la mulți, adică, la cei după vremi halea aflându-se slujind călărași, să se închiadă numai la unii, și de la aceia să meargă din nēm în nēm cu cuvântul ohabnic, și toți cei din urmă călărași să rămăie afară de împărțirea acestor privileghiiuri? seaă cum este cu puțință, să se dea privileghiiurile și la cei ce au slujit și la cei ce slujesc și la cei ce vor sluji, și la toți cei ce se vor trage din toți aceștia, în cât cu chipul acesta, înmulțindu-se numele de slujitori, să nu le fie de ajuns, nu numai acei stânjinii, ci din totă moșia monastirei, fără a mai rămăiea nici măcar o palmă de pământ a stăpâni? acesta este înșelăciunea ce se nasce din cuvântul ohabnic, și acest fel de sfârșit, adică, meșteșugurile și vicleniile, în vreme când este de față cunoscut că, acei 600 stânjinii s'au deosebit atunci pentru hrană, numai celor după vremi slujitori, ce se vor afla slujind la isprăvnicat cu pecetluituri domnesci, și că acesta s'au făcut nu pentru alt cuvânt, fără numai pentru multele prigoniri ce aveați călărașii cu monastirea, cari vrea să se întinadă peste cuviință, mila de privileghiiuri cea hărăzită lor de către ctitori și stăpânirea le-au coprins acele privileghiiuri întru ocol do pământ potrivit, dupe analoghie cu trebuința hranei lor, la partea unde înșiși ei a'i cerut, făcând-o acesta stăpânirea numai ca să contenască prigonirile și cheltuelile. Într'acestași chip, judecăm a fi duhul tuturor hotăririlor domnesci, într'o glăsuire, adică cu ctitoricescă orânduială, că într'alt chip nu era volnic cinevași a tăia parte din pământ străin, și a'l hărăzi altora cu stăpânire din nēm în nēm, dar încă și slujitori aceia, ce au fost la invoială d'intăi, cunoscând că acea invoială cu toate că era în scris și întărită, dar nu le ajuta la cugetul lor, păzia vreme îndemânatică ca să câștige alt sinet mai tare, după gândul lor, și au găsit vremea lui Mavroghene, care toate le prefăcea și le schimonosia, de la care a'i și dobândit hrisovul acela cu care, socotindu'l ca o armă tare, s'au împotrivit la înfățișarea ce au avut la Domnul Mihai Vodă Suțul, și la Domnul Constantin Vv. Ipsilant, fără a mai pomeni de anafora Văcărescului cu întărirea ei, care Domnul Ipsilant, deslușind de față în Divan tot duhul ctitoricescui orânduiei, și al tuturor hrisovurilor celor din urmă Domni, acelea le-au întărit, iar hrisovul lui Mavroghene, ca un pri-

rilor călărași in număr de 60, peste cele 600 stânjeni de moșie. Sub Domnia următoare a lui N. Caragea Epitropul monastirei Sf. Spiridon

cinuitor de tulburări și zădarnice chrisologhii cu multe pagube ale monastirei, 'l-au poprit, precum s'au dis, in cât să nu se mai dea in mânilor: iată dar, că la înfățișarea ce au avut inaintea Domnului Mihaï Vodă Suțul și a Domnului Constantin Vodă Ipsilant, inșiși călărașii nu s'au ținut de acel aședemint, de acela nici ai pomeuit nimic de densus, ce s'au împotrivit numai cu hrisovul lui Mavroghene, precum și inaintea celui hrisov, iarășii nu se ținuse de aședemint pentru că nu răspuseseră claca la monastire: urmază după acestea totă viclenia și meștesugirile lui Marin cu cetașii lui, cu cari, după ce au stricat invoiala cea de al doilea, luând împreună și pe călărași, potrivii tot la un cuget cu denușii, s'au silit a aduce și cea mai după urmă vătămare la monastire, cu a muta isprăvnicatul și orașul după partea monastirei pe partea acelor 600 stânjeni, și să se pustiască cu totul pământul monastiresc, alergând toți la acel loc, ca la un oraș slobod, să se împărtașască de privileghiuri deopotrivă și precum ca inuși Marin cu cetașii lui, cunoscea prea bine, că călărașii nu aveau nici o putere de a împărtași pe alții din dreptățile lor, indestulat s'au dovedit din iconomia ce au făcut, poprind acea necuviinciosă simfonie ce au făcut intre denușii și intre călărași, a o da de față la crisologhia ce s'au întemplat in urmă, după ce din în scris mănturia ce au dat inșiși călărașii, adeverită de Prea Sfinția sa parintele Mitropolit și de Dumnelor veliții boeri, și că iarășii călărașii au făcut viclenie și la al doilea invoiala a lor cu Epitropul monastirei, indestulat se arată dintr'acosta. adevă, că in vreme când fac invoiala și tocmea cu Marin și cu cetașii lui, apoi dau voie și Epitropului monastirei, prin cartea lor de invoială. întărită de seful nostru, ca să se tocmească Epitropul și să se invoiasca cu câți s'au găsit locuind seau in urmă vor locui pe pământul de 600 stânjinii, iar ei să nu se împărtașască de alt nimic, fără numai de acei câte taleri 1.500 pe an ce s'au tocmii; in cât, atât invoiala diutciu, cea din vremea Văcarescului, cât și invoiala acosta din urmă, amândouă s'au stricat din viclesugurile lor ce au lucrat la amândouă vremile. Nodreptă dar și fără nici un cuvânt se judecă cererea. atât a călărașilor, cât și a orașanilor după aceste două temeuri, pentru că după teoriile ce s'au făcut la amândouă chipurile, nici după hrisovele domnesci se pot îndrepta, nici cu invoieile ce in parte au făcut se pot ajutama.

Iată dar, ca să dam sfârșit felurimilor de viclenii, ce s'au lucrat și să curățim acosta putrediciune, ce prin viclene meștesugiri aduce cea desăvârșită pagubă monastirei, incât să 'și peară și tot folosul moșiei, hotărîm Domnia mea, să se ia partea aceea de 600 stânjinii din mânilor călărașilor și să se dea iarășii in desăvârșita stăpânire a monastirei, lipindu-se lângă ceea-l-altă parte, și făcându-se peste tot un trup, după cum au fost mai înainte, până a nu se despărți, și călărașii cei ce halea slujesc și vor sluji cu pecetluituri domnesci in mâni, pe acosta moșie, să 'și aiba privileghiurile lor cele orânduite de ctitor, dar nu și cei ce se trag dintr'eușii, nici cei ce n'au pecetluituri, ci acela să dea la monastire clacă și dijmă ca și cei-l-alți și otăstina din viile lor, poprindu-se cu totul de a vinde vin și rachiu, pentru că acosta voie s'au dat numai la călărașii, cei ce halea slujesc, și acelora numai din chiar viile lor ce s'au întemplat să aiba pe vremea când s'au făcut ctitoriceasca orânduială și cu soroc orânduit, adevă de la culesul viilor și numai până la di'nteu de Ianuar.

reclamă din nou și cere desființarea dreptului aceleia de proprietate al călărășilor. Hotărîrea dată de Al. Suțu la 12 Martie 1820 țice despre

după copriinderea ctitoricescului hrisov, care aceste privileghiuri, dupa dreptate urma să le pearđa cu totul după rău cugetul lor cu care s'au arĕtat, dar Domnia mea milostivire făcĕnd asupra-le, am dat voie să le aiba și de acum înainte, numai ca să păzim voința ctitorului, iar călărășii aceia ce au lĕcuit și cei ce lĕcuesc pĕnă acum pe partea monastirei și n'au plătit claca și dijma și alte obiceiuri ale pĕmĕntului, după tot cuvĕntul drept, era să se osĕndĕscă a le plăti tĕte pĕnă la un ban, inca din vremea invoielei cei dintĕii, dar milostivindu-ne Domnia mea pentru sĕrăcia lor, și pentru căci moșia acĕsta nicĭ odată nu s'au cĕutat pe sĕma monastirei, ci totdeauna s'au dat în arendă, și atĕt monastirea s'au mulțĕnit pe acea ce lua de la arendași, precum și arendași s'au mulțĕnit pe tocmeala ce avea cu monastirea, dar înșă, tot acĕstă clacă, socotindu-se ca un drept al monastirei în parte, și numiții călărăși pentru sĕrăcia lor nefiind destoinici a ȕ respunde, fiind sumă mare, ne-am milostivit Domnia mea, înduplecĕndu-ne la rugăciunile ce ne-au facut Preaosfinția Sa părintele Mitropolitul, dimpreună cu Dumnĕlor veliții boeri, și am ertat de rĕspunderea acĕștii clăci trecute, iar Marin și cetașii lui, și orĭ care altul se va fi mutat pe pĕmĕntul acelor 600 stĕnjenĭ, făcĕnd case, acareturi și orĭ ce alt spre al lor interes și folos, de vreme ce acea parte rĕmĕne de acum înainte vecinică moșie a monastiei, să aiba a se invoi cu Epitropul monastirei pentru dreptățile pĕmĕntului, ca unii ce lĕcuesc pe pĕmĕnt strĕin. Dar înșă pentru că Marin cu cetașii lui ce s'au arĕtat mai sus anume, grijind Dumnĕvostră a se face cĭsla după dreptate și după starea ce va fi avĕnd fieș-care, și implinindu-se toți banii taleri ȕce-mii, fără cea mai puțină zĕbavă, ca să nu facă trebuința a se trimite și mumbășir, să 'i trimiteți aici ca să se dea la Cutia de milostenie. Tĕte acestea cu drept cuvĕnt, hotărĕndu-le Domnia mea, în cĕt și monastirea să 'și aibă cea doplină stĕpĕnire peste tot pĕmĕntul ce i s'au afĕrosit, și ctitoricesca orĕnduială să se păzĕscă neclintită în veci și mila de privilehiu să o aiba de a purnrea slujitorii cei ce halea slujesc cu pecetluituri domnesci, după voința ctitorului, poruncim Dumitale, cĭstite și credinciosule boerule al Domniei mele vel Logofete de țĕra de sus, sa întocmesci domnescul nostru hrisov, cu totă copriinderea ce se arată întru acĕsta întărĕre, care hrisov, trecĕndu-se în condicile domnescului nostru Divan, să se dea la monastirea sfĕntului Spiridon-noi, ca să stea acolo în păstrare.—1820, Martie 12.

(pecetea g-pd.)

Vel Logofit.

judcata de la N. Caragea din 1782 August 25 că, cu tt influena de care se bucura Enăchiță Văcărescu pe lng Caragea vndu-i

Prea Inlate Dmne,

După luminată porunca Mariei tale, ce mi s'aŭ dat la jalba Dumnlui Căminarului Iancu, Epitropul monastirei sfntului Spiridon-noi de aici din Bucuresci, infiandu'l zaptial htmnesc, innaintea nstr cu priii sei: Sărdarul Marin Butculescu i Slugerul Mateiu i atrarul Gheorghe i Vistierul Neagu, i Vistierul Constantin i ali orășani ot Roii-de-Vede i cu lude 11 din clraii ispravnicatului de acolo, am cercetat prigonirea ce a pentru orul Roii-de-Vede, ce se jluesce Epitropul că cu vicieug mbl Serdarul Marin i cei-l-ali unii cu dnsul, să-l strice din locul cel vechiu i să-l mute pe moia călărașilor i pentru inelaciunea ce dce Epitropul, că din invtura Serdarului Marin a făcut clraii monastirei in lt 1816, cnd i-a dat moia lor in arendă, i cetind cu luare aminte sineturile ce a i o parte i alta, le artm Mariei tale pe scurt mai jo, ins:

Sineturile monastirei

1768, Iunie 2, de sunt an 51. — Hrisov in copie al rposatului Domn Alexandru Vodă Ghica, că a inhinat la ac monastire tt moia domnsc ot Roii-de-Vede, care moie fiind din vechime domnsc, după vreni ornduia Domnii, ca din venitul ce s'ar aduna, să fie pentru purtarea de grijă a monastirei de peatră, ce este acolo zidită de nmul boerilor Cantacuzinesci, dar une-or era om cu frica lui Dumnezeu i purta grija, alte-or nu, mai vrtos că ispravnicii i cpitani ce era, lua tot venitul moiei, i fiind-că acea biserică s'a inhinat de boerii Cantacuzinesci sb purtarea de grijă a acii monastiri, hotrsca Măria sa ca să ia monastirea venitul acii moii, din tte semănăturile dijma după obicei, afară numai din preoi ce vor fi la biserica Cantacuzinescilor i slujitorii ce vor fi la stg, cu pecetluituri roii i ședători pe acea moie, acia să nu se supere de tult, nici de dijma, nici de otain din viile ce vor fi avnd făcute de ei pn la acest hrisov pe ac moie, iar cei-l-ali toi să'i dea dijma după obicei, măcar i slujitor să fie, nefiind edtor pe moie, i pentru clacă de casă cte un tultu i otain, de la toi cei-l-ali, ce nu vor fi slujitori cu pecetluituri roii i vor avea vii pe ac moie, să ia monastirea din 20 de vedre una vadră vin, iar nu bani, i din morile ce sunt pe ac moie să ia trotina din oemul ce se stringe i să nu fie volnic nimeni a vinde vin i rachi pe ac moie, dec numai vinul i rachiul monastirei, fr' de numai s'aŭ dat voie a vinde slujitorii vinul lor de la cules pn la sfntul Vasile, ins vinul ce vor face din viile ce ave făcute pn la acest hrisov, i alții car vor lua voie cu aedmnt de la Epitropul monastirei, iar alii nici intr'un chip să nu aiba volnicie.

1768, Septembrie 14. — Carte tot a Mariei sale, volnicind pe Epitropul monastirei să ia venitul acii moii, după mai sus numitul hrisov.

1781, Ianuarie 22, de sunt an 38 trecui. — Anaforaoa rposatului Banului Ianache Văcărescu, fiind vel Spătar, intrit i de rposatul Domn Alexandru Vodă Ipsilant, in copie adevărită de Serdarul Răducanu, la prigonirea ce avea monastirea cu clraii ot Roii-de-Vede, dcnd Epitropul, că clraii erau privilegiați de rposii btrni Domnii pentru slujbele lor, ca din dreptele

tóte mijlócele într'acea vreme în zilele aceluí Domn Inlesnitóre de a-și întări pe deplin tótă cuprinderea anaforalei sale ce au dat în zilele

bncate ce vor avea peste an pe moșie, să nu dea dijmă la domnie, iar atunci se jăluia Epitropul, că nu numai călărașii ce se află șeđători la acéstă moșie, ci încă și alți mulți, cu numire de călărași, pricinuia multă pagubă monastirei, pentru care s'au învoit înaintea Dumnélui améndoué părțile, cu mulțămita lor, ca la 60 lude slujitori, ce se afla atunci în slujbă cu pecetluituri, și li se deosebescă, la o parte, din moșia acéstă, stânjeni 600, ce vine de lude po stânjeni 10, iar tótă ceea-l-altă moșie să rămăie în stăpânirea monastirei, cu putere pe deplin, însă acei stânjeni 600 să se dea calărașilor cu acéstă hotărîre, că de va cădea vre o móră de ale monastirei pe partea lor de moșie, să nu aibă a face, ci să se stăpânescă de către monastire ori unde va cădea infundată; așijderea când vre-o dată s'eu ei, s'eu némul lor vor vrea să o vîndă, să aibă protinisis monastirea a o răscumpăra, și vinul și rachiul ce vor vinde pe moșie să nu aibă voie a'l pune în cărciumă cu preț mai jos decât monastirea.

1783, Martie 1, de sunt anii 31 trecuți (?) — Hotarnicie iscalită de ispravnicii județului, cum că mai nainte se deosebise călărașilor acei stânjeni 600, dar era prigonire între monastire cu dênșii, pentru hotarul despartitor și după porunca domnăsa mergend Dumnélor la fața locului, au făcut îndreptare, puind și petre i movili făcend, unde au fost trebuință.

1805, Iunie 7. — Hrisov al răposatului Domn Constantin Vodă Ipslant de pira ce pornise orașanii ot Roșii-de-Vede, cari șicea că sunt vechili la 126 de lude, ce se trag din cei vechi călărași, cerend moșia pe s'ema lor. Dar Măria sa întăresce stăpânirea monastirei și hotăresce călărașilor, sa fie mulțămiiți cu acei stânjeni 600, ce li s'au dat.

1816, Aprilie 28. — Jalbă a Epitropilor către Măria sa Domnul Caragea, să se pue în lucrare cercetarea înneacăciunei orașului și să nu aibă voie nimeni din orașani a se muta pe moșia călărașilor, și în dos, da Maria sa porunca ispravnicilor județului, ca pentru pricina înneacăciunei orașului are a se face urmare după porunca Măriei sale ce s'an dat, iar pentru mutarea piriților din oraș, după ce se va săvêrși cercetarea de mai sus aretată, atunci va da Maria sa hotărîre, de au voie a se strămuta s'ei nu.

1816, Noembrie 5. — Anafora a Dumnélor veliților boeri, că fiind acest oraș vechin și împodobit de locuitori cu case și alte namestii, unele de mult preț, nu este cu cuviință a se strămuta din locul lui nici pe moșia monastirei la altă parte, nici pe moșia călărașilor, ca să nu rămăie monastirea lipsită de venitul orașului, ce'l are hărăzit din vechime prin hrisove domnesci, mai vêrtos când s'au găsit prin cercetare la fața locului și mijlocul îndreptărei, de a lipsi înneacăcinnea ce făcea apa Veđii, dar prin taleri 5000, ce trebuesc a se cheltui pentru tãmaduirea înneacăciunei, doné părți să dea monastirea și o parte orașanii.

1816, Iulie 4. — Poruncă a Măriei sale Domnului Caragea, ca până se va da hotărîrea Măriei sale asupra pricinei, nici unul din orașani să nu fie volnic a se muta din lăuntru orașului

1816. — Inscințare a ispravnicului către Domnie, cum că după poruncă stringend pe orașanii, le-au citit anafora Dumnélor veliților boeri, și toți cu un cuvânt au răspuns, că la cheltuiala nu se îndatoréză a plăti nimic, fiindu-le îndestulă răspunderea obiceiurilor moșiei.

Domnului Ipsilant bătrênul, dar rëposatul Domn N. Voevod Caragea se vede cã nu s'au înduplecat, ci la Domnësca sa carte ce s'a ñis,

1816, Noembrie 12. — Altã anafora a Dumnélor veliþilor boeri, când se jãluia Epitropul, cã cãlãraþii au dat voie de s'au fãcut 28 case pe acei 600 stãnjenii ai lor, viclenind ca sã mute oraþul monastirei pe moþia lor, ñi cãlãraþii au rëspuns, cã facerea acelor case nu este cu voie datã de la dënþii, de care ñice Dumnélor boerii, cã invoieala ce au fãcut monastirea cu cãlãraþii, când li s'au deosebit acei stãnjeni 600, sã se urmeze nestrãmutat, ñi cã oraþul acesta, fiind întemeiat din vechime, ñi hãrazit de luminaþii Domnii monastirei, sã fie opriti cãlãraþii pe acei 600 stãnjenii ai lor, fãrã numai sat sã facã, insã cu õmenii din alte pãrþi, iar din oraþani nimenii sã nu aibã voie a se muta acolo i pentru acele 28 case, ce s'au fãcut pe moþia calãraþilor, sã se mute aceia înapoi la oraþ ñi casele sã li se plãtõscã de cãtre ce a ce le-au dat voie de le-au fãcut, i cartea ce le-au dat Divanul din vremea Armiei Rusesci sã li se ia de la mână, precum li s'au luat ñi hrisovul lui Mavroghene, fiind aceste impotriva a 6 hrisove domnesci ce are monastirea, iar pentru a treia parte din cheltiala inveciaciunei numai atunci sã dea oraþanii fãr' de a se mai supãra altã datã, ci monastirea sã îngrijõscã pe tot anul a drege aceea ce va fi de trebuinþã, spre a nu se înneca oraþul, iar Mãria sa Domnul Caragea, la hotãrirea ce au fãcut cu Divan asupra acestii pricinii între cãlãraþii cu monastirea, ñice cã sunt datorii sã plãtõscã la monastire tãte ñilele clãcei, ce nu le-au lnerat de la lét 1781 de când s'au fãcut aþeþãmëntul cu monastirea ñi pãnã la acõstã hotãrire, cum ñi de aici înainte sã clãcuiascã monastirei cãte 12 ñile pe an, seau de nu, de vreme ce inþiþii ei sunt stricãtori aceluia aþeþãmënt, urmõzã sã remãnã stricat ñi luãndu-li-se acei stãnjinii 600, sã se întõrcã la monastire dimpreunã cu tot venitul iarãþi de la aþeþãmënt pãnã la acõstã hotãrire, întõrcõndu le ñi lor monastirea ceea ce va fi luat pãnã la acõstã hotãrire; pentru cele-l-alte dreptãþi ale moþiei monastirei pe care se cunosc, sã le urmeze de aici înainte privileghiul ce l'au avut cãlãraþii din vechime, insã numai din ei cãþi se vor afla slujind, ñi ei au rëspuns inaintea Mãriei sale, cã fiind õmenii scãpataþi, n'au putere sã rëspundã la monastire venitul acelor 600 stãnjinii pe atãþi ani; cãrora li s'au dat rëspuns hotãrit de Mãria sa, cã negreþit urmõzã a se pune în lucrare unul din mai sus arãtatele donã mijlõce ñi sã'ñi aleagã pe care vor voi.

1816, Noembrie 20. — Zapis cu punerea degetelor ñi iscãliturii a 8 cãlãraþii ce ñic cã au fost vechilii ñi despre partea tuturor a celor-l-alþi cãlãraþi, adoverit ñi de Dumnélor veliþii boerii, cum ñi de Mãria sa Domnul Caragea întãrit, ñi s'au invoieit cu Epitropul sã le erte claca anilor trecuþi, adecã din Domnia cea dintõiu a repositului Domn Alexandru Ipsilant, ñi pãnã la acest zapis, ce dupã dreptate se cuvenea a lua monastirea de la lét 1817 inainte, sã clãcuiascã monastirei numai cãte 6 ñile pe an, rëspundõnd ñi cele-l-alte drepturi ale stãpãnului moþiei, dupã pravilnicësca condicã. ñi acei stãnjinii 600 ce li s'au dat de monastire, în desãvãrþitã stãpãnire, drept privileghiul ce au avut mai nainte ñi îi vindea pãnã atunci în arendã, la alþi strõini, i-au dat sub stãpãnirea monastirei, invoidu-se ca sã le dea monasiirea pe tot anul, cãte talerii 1.500, incepõndu-se acõstã invoiealã de la Iannarie al létului 1817 ñi cãþi se vor afla cu locuinþa pe acõstã moþie a lor, de stãnjenii 600, cum ñi cãþi vor mai lõcni de atunci inainte, sã aibã a se tocni ñi a se invoie cu Epitropul

trece cu vederea cuvântul ohavnic și face tăcere de a avea voie călărașii să-și vindă partea lor de stânceni 600 când vor vrea, ca nisce

monastirei, pentru toate, iar când vre-o dată orî ei, seau nîmul lor vor voi a vinde acîstă moșie, să se prețuiască de omeni cu sciuța, seau să o scîța oi la mezat și cați bani se vor alege că face, să li se numero de către monastire și apoi să nu li se mai doa acei taleri 1.500; iar nevrînd ei a vinde, să fie datore monastirea a le numera pe tot anul numiții bani, iar nedîndu-li-se banii, să și ia moșia în stăpînirea lor, dar după rugăciunea ce au făcut oi Epitropului. le-au făcut și acîstă musaadea, adecă acei câte taleri 1.500 pe an să le doa pînă în soroc de 7 ani și de se va întembla pînă atunci, a se mai sui prețul arendii moșilor, să li se mai adaoge și lor prețul arendei de atunci înainte peste taleri 1500 pe an, cît se va găsi cu cale, iar întemplantu-se a se scîdea prețul arendilor, să nu li se facă nicî o scîdere, ci să li se doa tot acești câte taleri 1.500 pe an, de la monastire, pînă iarași în soroc de 7 ani, și așa la fieș-care 7 ani, să se facă acîstă cercare asupra prețului și îndreptare. precum se dice mai sus.

1818, Septembrie 19. Buiurdizmă sub pecetea Măriei sale Domnului Caragea, la anafora Vistieriei, făcută la jalba Epitropului, a se face poruncă către ispravnicii de Teleorman, să nu se strămute ispravnicatul de la orașul Roșiu-de-Vede, de pe moșia monastirei, pe moșia Calărașilor.

Sineturile orașenilor.

1812, Maiu 6. — Insciuțare ispravnică a Stolnicului Iordache și a jaluitorului Căminar Jancul, aflîndu-se atunci ispravnic, către comitet, la jalba ce dedese orașăni, că de vre-o câți-va ani mutîndu-se apa Veșii curgerile prin oraș, nu numai innecări le face și pre mulți îi scote de prin case, ce și dupa ce scade, rîmînd lacrî și noroe, pătinesc de putore, neputînd a'și aduce nici cele trebuinciose de afară, aflîndu-se și totdeauna bôla incuibată și cerea voie să se mute orașul pe delucel, pentru care s'au poruncit ispravnicului, să cerceteze și de va fi cererea acîsta, cu primirea tuturor, sa cîra de la toți iscălitură în scris; al doilea sa cerceteze de este arătarea lor adevărată, și al troilea să ia pliroforie, pe a cui moșie voiesc a se muta și cîtă diastima este acel loc unde cer a intocmi clădirea orașului și sa insciuțeze. Arată ispravnicii că aducînd o sumă de orașăni, din cei ce locuesc pe vale, toți cu un cuvînt au rîspuns, că cer a se muta. scriînd ispravnicii, că arătarea ce fac orașăni de innecaciune, noroe și putori, este adevărată.

1812, Iunie 4. — Poruncă a comitetului, către ispravnicii de Teleorman, ca facîndu-se întrebare Medelnicerului Arcudie, Epitropului monastirei Sfîntului Spiridon, de primesc și de pôte monastirea, să cheltuiască, spre a abate apa Veșii, de unde mergea atunci cu oreși-care ajutor și al orașănilor, au dat rîspuns în scris, că monastirea nu are stare și putere a face acîstă cheltuială ne avînd mai vîrtos și nici un folos de la orașăni, de aceea dă Divanul voie și slobodie, sa se mute orașul la acel loc, ce arată ispravnicii, că cer orașăni.

1812, Iunie 16. Zapis a 40 de locuitori ai Scaunului ispravnicesc la mîna Slugerului Marin Butculescu i a altor boerinași neguțători, locuitori și străini, cum că s'au învoit de le-au dat loc pe moșia lor, de la apa Veșii, despre cîstă, pînă deasupra viilor în deal și pășunea vitelor la tufe, să faca oraș slobod pe acest loc și orî cați boerinași i neguțători i verî-ce locuitori din pîniên-

moștenitori cu desăvârșită putere.» Sub următoarea domnie a lui Mavroghene oștenii călărăși, la reclamațiunea lor se repune în vigore vechia

tenii vor vrea, să facă case pe moșia lor, seau prăvălii și ori-ce bina, acaret seau cârciumă, precum le va da mâna, a vinde viu și rachi și veri ce coprius de loc care cât îi va face trebuință, să fie slobod pe totă lunca Vedii, până în dealul Viilor de-asupra, măcar și vie de ar pune prin grădinile lor, călărășii otaștină, să nu le ia, iar pomi să nu pue mai mulți, decât 10 într'o grădină și starea cea dintâii boerescă și neguțătorescă pentru prăvălii și cârciume, sau ori-ce alișveriș vor face să dea câte taleri 2, iar starea de al 2-lea câte parale 60 și starea de al 3-lea, ce nu va avea cârciumă, câte parale 20, fiind și aceștia slobodii a se chiveruisi cu ce vor putea, la care loc să fie volnicii și slujitorii a'si face case cu ase nenea slobodenie de alișveriș, fără numai în grădină decît 10 pomi marunți, să nu pue nici ei, și care din ei va ambla sa strămune acest aședământ, să nu fie ascultat de judecată, osândindu-se ca să plătească ori ce acaret va zăticni, adevărit fiind acest zapis, și de isprăvnicat într'același lét Iunie 17.

1818, Februarie 23.— Anafora a Dumnelor veliților boeri de prigonirea ce au avut Serdarul Marin Butculescu și alți boerinași și locuitori, ce și-au făcut case și namestii, pe 600 stânjenii ai slujitorilor de scaunul isprăvnicesc ce se numesc și călărăși, care îi au lângă orașul Roșii-de-Vede cu Epitropul monastirei priu vechil Ionița Postelnicul: dic Dumnelor boerii, ca dându-se slujitorilor acei 600 stânjeni prin întarirea răposatului Domn Alexandru Volă Ipsilant, ot lét 1781, intru desăvârșită stăpânirea lor, cu mulțămirea și a monastirei drept privilegiurile ce avea din vechime, volnicii și nepopriți au fost a da și a închiria piriților locuri dintr'înșii, și nu pot slujitorii cu nici un cuvânt a strămuna acest aședământ, mai vartos dupe ce în puterea lui și-a făcut piriții și binale acolo, încă unii dintr'înșii zidiri întemeete de mare prof; așijderea nu pôte nici Epitropul în puterea aședământului ce a făcut în urma cu călărășii, pentru arenda acelor 600 stânjeni, ca să silose pe piriți a face de isuova aședământ cu monastirea pentru adostul locului ce 'l-au dat călărășii jăluitoilor, căci de și serie în acel aședământ, ca câți se vor a'la cu locuința pe acesta moșie a lor, cum și cîți vor locui de atunci înainte, să aibă a se întocmi și a se învoi cu Epitropul monastirei. pentru toate, dar acesta legătură, se înțelege pentru cîți vor locui pe celă-l-alt loc al moșiei călărășilor, din costa delului spre câmp, iar nu și pentru capul moșiei, până deasupra viilor în del, ce 'l-a dat călărășii jăluitoilor, prin zapis de aședământ, dimpreună și cu pășunea vitelor la câmp, fiind-că acela dupe ce l-au închiriat odrită călărășii la piriți, n'a i mai avut putere, nici ei, nici arendașii lor, a'i sili să facă alt aședământ decât să și cêra de la dênzii numai chiria locului cea tocmită d ipe zapis, neputënd a se ajutora Epitropul nici cu vorba ce a i dis că piriții amblă cu vicleșug să mute orașul dupe moșia monastirei, pe moșia călărășilor, în vreme ce din vechime orașul au fost și pe acei 600 stânjeni, ce s'au dat călărășilor și mai ales, ca pentru înecăciunea ce patinea piriții totdeauna, din vêrsarea apei Vedii, le-a i dat comitetul voie de a muta orașul dupe engrafona ce a i dat și însuși Medelnicerul Arcu la, Epitropul de atunci al monastirei, de care înecătură dic piriții, ca și acum nu este orașul mântuit, și c i casele și namestiile ce au pe moșia monastirei nu le au strămuntat și că au plătit și vor plăti și de acum înainte adetul locului. iar casele cele noue ce le-a i făcut pe moșia calărășilor, le sunt de mare trebuință a nu pătini la vreme de înecăciune, după cum au ptimit până acum; gădesc dar Dumnelor boerii cu cale, ca așe-

anafora a lui Văcărescu dându-le un nou hrisov. Mavroghene avea nevoie de oșteni. M. Voevod Suțu, următorul Domn, la 1792 Februarie

țământul ce au făcut călărașii cu piriții, prin zapis să'și aibă puterea și urmarea lui nestrămutată și întru nimic băntuială sa nu faca Epitropul piriților a le cere cât de puțin adaos, fără numai să'și ia de la dânșii chiiria, ce sunt legați prin zapis a da, dijma câmpului și fenețele, dupe ce-l-altă moșie a calarașilor ce au fost oprit călărașii pe sema lor, și au dat'o manastirei in arendă, prin zapisul din urmă; așijderea să stapanescă piriții și viile i liveștile de pomii ce au sădit pe moșia calărașilor, răspundend și avaelul ce sunt legați după zapisele ce au de la mâna călărașilor, care și acelea sunt înainte zapisului de arendă, ce il au dat călărașii la manastire; iar Măria sa Domnul Ion Voda Caragea, judecând această pricină cu Divan, dice, că din sineturi dovedindu-se că slujitorii au avut acei 600 stânjeni întru desăvârșită stapanirea lor, cu voie dată și pentru vândarea de vin și rachii, volnicii și nepotriviți au fost a da și a inchiria, ori cu ar fi vrut locuri din moșia lor precum și piriților orășeni, dar fiind că vechilul Epitropului a' dis, că aședământul ce'l au orășeni ar fi fără de scirea călărașilor, au orânduit pe Anastase Șerbecci-bașa, ca să mîergă la fața locului și să facă cercetare călărașilor prin jurământ in biserică și de se va dovedi că aședământul ce'l au orășeni, s'au făcut cu voia și scirea tuturor călărașilor, să'l adevereze Șerbecciul in dos și atunci hotaresce Măria sa, sa rămăo întru tôte bun și nestrămutat, și anafora Dunneșilor veliților boeri să se rmeze întocmai; apoi să cerceteze Șerbecciul iarăși prin mijlocul jurământului, atât pe călărași, cât și pe vechilul Epitropului, și de se va dovedi că la vremea când s'au învoit Epitropul cu acei opt călărași, la lét 1816, pentru arenda moșiei lor, au avut sciință ori Epitropul sau vechilul, de aședământul ce au piriții orășeni de la călărași, din lét 1812, atunci aducend Măriei sale cercetatorul pliroforie in scris, să rămăo manastirea rabdatore de scăderea ce i se face cu acel aședământ al călărașilor, către piriții orășeni la venitul aronđii moșiei călărașilor, ce au luat'o manastirea in lét 1816, pentru viclenia ce s'au urmat din partea Epitropiei asupra orășenilor, iar dovedindu-se că nici Epitropul, nici vechilul n'au avut sciință de acel aședământ și nici ce-l-alti călărași nu le-au făcut cunoscut, nici acel aședământ când s'au învoit la lét 1816, nici ce-l-alti călărași când au dat adeverința de primirea acelor taleri 1.500 ai arendii, acolo la Roșii-de-vede, asemenea nu 'l-au făcut cunoscut acel aședământ atunci, aducend cercetatorul pliroforie in scris Măriei sale, va da cuviincioșa hotărire.

1818, Martie 3. — Mărturie a Dunneșilor Vornicilor Dumitrașco Racovița și Ion Știrbei, cum că la pricina de judecată ce au avut piriții cu jăluitarul, aducend inaintea Dunneșilor căți-va slujitori, au încredințat cu graiul, că zapisul piriților de aședământ esto bun și sciut tuturor, inca Mihaiu sin Cârstea au dis acosta, că vrënd să plece cu scrisorile de la zărăfia județului, i-au dis un slugar Sandul Condicarul, că de 'l va întreba cinevași pentru zapisul lor ce 'l-au dat de aședământul piriților, să 'l tăgăduiască și să dică că nici au vedut, nici scie de acel zapis.

1818, Martie 18. — Zapis a lude 26 slujitori scris de Stamate Șetrarul, judecatorul județului și iscălit de un Gheorghe, cu opt martori protopopi i preoți, dat la mâna Șerbecci-bașai, și coprinđetor, că sciii și arată in frica lui Dunneșei, cum că zapisul de aședământul ce 'l-au piriții ot lét 1812 Iunie

17 anulază hrisovul lui Mavrogene de și lasă cei 600 stânjeni călărășilor, dar lunecă asupra recunoșterii dreptului de proprietate ohavnică.

16, este al lor netăgăduit, dat de bună voie, în care zapis mărturisesc și un popă Stanenul Lețul, ce atunci se afla slujitor și s'au iscalit în zapis cu mâna sa.

1818, Martie 20. — Adevărare a lui Șerbocci-bașa în dosul zapisului ce au piriții de la călărăși ot lôt 1812 Iunie 16, cum că au arătat slujitorii hotărîrea Domnoscă și toți cu un cuvânt și glas au mărturisit, de față cu Ioniță Postelnicelul, că jurământ nu pot să primescă, căci zapisul acesta este sciut tuturor dat de bună voia lor și cei ce au sciut carte s'au iscalit chiar cu mâna lor, și cu nici un fel de cuvânt nu pot să'l tăgăduiască, dând și adevărinți în scris la mâna sa, iscalită chiar cu mâinile lor, cei ce au sciut carte, care adevărință au luat'o el ca să o aducă spre pliroforia Măriei sale În Vodă, iar zapisul acesta, dupe porunca și voia ce i se dă de la Măria sa, 'l-au adevărit cu iscalitura sa și 'l-au dat la mâna orașanilor, ca să'și aibă fința și urmarea lui, dupe hotărîrea Măriei sale.

1818, Martie 21. — Zapis al călărășilor la mâna celui Șerbocci-bașa, prin care arată trei dintr'înși, adică Neagoe și Ion Ceauși, că chiâmându'i slugerul Sandul la odaia lui, ce are în marginea orașului, le-au citit o carte dicând că este de la Ioniță Postelnicelul, ca să dică ei tot ce au dis întîiu; așijderea chiâmând și pe Badea Bleaș la casa lui în Ruși, i-a'i dis tot asemenea, înfricoșându-i că de nu vor dice așa, vor cadea în nevoie și vor plăti talerî 3.000 și 'l va pedepsi Măria sa Vodă, precum și în urmă dupe ce au venit Sluggerul aici, le-au dis înfricoșările acestea, oșebit când au fost venit Ioniță Postelnicelul cu Sluggerul Chirițescu. ca să rădice pe orașani, le-au cerut sa dea în scris iarăși de zapisul orașanilor că nu'l sciū și atunci au fost toți slujitorii; ei fiind-că zapisul 'l-au fost dat cu scirea lor a tuturor, la cercetarea și întrebarea ce le au făcut, au dat toți tovarășii adevărința lor la mâna cercetătorului, ca să ducă spre pliroforia Măriei sale În Vodă, dar pentru că este blăstem la mijloc ca să nu ascundă nimic, a'i dat și acăstă adevărință pentru că Sluggerul Sandul i-au chemat și le-au dis.

1818, Martie 20. — Mărturie a preoților ot Ruși și alții, că aflându-se și ei aici la București împreună cu acești opt călărăși vechilii toți pentru claca moșiei monastirei, s'au întemplat față când a'i întrebat Căminarul Iancu pe slujitorii, față fiind și Ioniță Postelnicelul, de au văduț nisca-i-va locuri înfundate pe moșia lor, și ei au dat răspuns, că locuri înfundate n'au văduț, iar simfonie au cu unii din boeri; așijderea dic că pe vremea aceea Ioniță Postelnicelul s'au aflat cu șederea în hanul moșiei, la Ruși, și cu ochii au văduț trecend omenii și măsurând să prinda locuri pe moșia slujitorilor ca să'și facă case și este sciută de toți.

1818, Martie 23. — Pitac al Șerbocci-bașai către potropopul, să primescă jurământ Ioniță Postelnicelul pe trei ponturi, și răspuns al potropopului că la pontul d'întîiu: când au luat în arendă la lét 1816, de la acei 8 slujitorii, sciința de aședământul orașului n'a i avut? însa numai el au primit jurământ, iar pentru Căminarul n'au putut să încredințeze, ei au dis, că va răspunde însuși Dumnolui la al 2 lea pont, că slujitorii nu i-au spus de aședământ nici lui nici Căminarului, au săvêșit jurământ că nu i-au spus, iar pentru Căminarul au dis că va răspunde însuși Dumnolui; la al 3-lea pont: când au dat acei talerî 1.500 pe arendă? n'au putut să primescă jurământ, mărturisind însuși, că la Ianuarie lét 1818, când au dat acei câte talerî 1.500, avoa sciința,

A. Voevod Ipsilant la 1797 Martie, anulăză din noh hrisovul lui Mavrogène «fiind dat într'un chip impotrivor și schimonosit domnescilor hrisóve de mai înainte.»

căci cu 8 luni mai înainte, adecă la Innie lét 1817, când au venit de au apucat pe orășănii de simfonie, inusuși el aú spus că scie de atunci.

1818, Februarie 18. — Mărturie a Arhimandritului Constandie, epistatul schitului Dragănescii, că după ce s'aú făcut zapisul acela spre a se opri innecăciunea apei Vodií, care innecă tótă partea de la vale a orașului Roși-de-Vede, in tómma trecută mergend Cnvioșia sa la ispravnicat pentru pricinii ale schitului său, ce se vecinesce cu moșia Roșilor, aú rămas acolo ocolit de innecăciune mai mult de done sêptemăni, care innecaciune s'aú întemplat asemena ca și mai înainte, pricinuind nemărginită strimtorare la locuitorii pentru ori ce trebuință.

*Alte sineturi ce mai are monastirea din urma hotărârei
Domnului Caragea cu pîrîții.*

1818, Septemhre 16. — Anafora a Logofetii țerei de sus, bniurdisită de Măria sa Domnul Caragea la jalba ce dedese Epitropul, cum că când s'aú invoit cu călărașii pentru clacă și pentru arenda moșiilor, n'au avut nici o sciință de zapisul ce au fost dat călărașii orașanilor in lét 1812, cerend să se aducă acei opt călărași ce aú făcut aședământul cu monastirea, a căroră cerere au găsit o și logofetia cu cale, dar nu s'aú adus călărașii, întemplantu-se ducearea Măriei sale Domnului Caragea.

1819, Martie 22. — Adeverința ce aú dat 11 călărași înainte noastră, adecă acei 8 călărași și alți trei, și s'aú adeverit și cu iscăliturile noastre, cum că, chiiământu-i Serdarul Marin in două—trei rinduri, le-aú dis să 'i dea zapis ca si facă têrg slobod pe moșia lor de stânjeni 600, fiind-că are anafora domnescă; călărașii aú dis că se teme să nu dea de vre-un neaz; Marin le-au dis, că va stringe ómenii străini, iar nu ómenii din orașanii pământeni, și că ei să nu aibă nici o grijă, că ce va fi Dumnelui va respunde, și de se va face têrg pe moșia lor pot și ei să scape de clacă a nu da monastirei, ca unii ce se află ședători pe moșia monastirei, și va rămănea a da tot câte un zlot de clacă; așa dar i-aú dat zapis după cum le-aú cerut, iar la lét 1816, când venise mumbașir după jalba Epitropului, ca să 'i aducă, aú mers la Serdarul Marin in Roși, aflându-se ispravnic, și l'aú introat de voiesce să le dea zapisul inapoí seai să 'i impace, să spue la judecată că aú dat acest fel de zapis, seai să nu spue. Serdarul Marin le-aú dis, că nimeni nu 'i va întreba aici de zapis fiind-ca este sciut și Epitropului; de aceea, când au facut ei invoiala cu Epitropul aici pentru clacă, n'au pomenit nimic de acest zapis, fiind-că le disese Serdarul, ca și de'l va aduce pe Dumnelui aici, zapisul nu se va mai vedea, decât aú spus călărașii Epitropului că aú aședământ cu 4 inși cari și-aú făcut viu pe moșia lor ca să plătescă otastina in bani, pentru care cere Epitropul, ca ori să rămăe bun aședământul ce aú făcut monastirea cu călărașii la lét 1781, când le-aú dat acei stânjini 600 in stăpăuirea lor, ca mun ce este de folos, atât acestor călărași de acum, cât și acelor din urma lor, și zapisul ce au dat călărașii la lét 1812 Serdarului Marin, să nu se fie in sómă, ca nu nedrept și pricinuitor de mare pagubă monastirei, seau de vreme ce călărașii aú desputernicit aședământul cel dintăi, ot lét 1781, precum se coprinde și in domnesca hotarire a Măriei sale Ioan Vodă Caragea, din cósul ce

În 1803 Aprilie, călărașii și orășaniî din Roșii-de-Vede dau nouă reclamațiune asupra monastirei, intemeindu-se pe hrisoyul lui Ma-

li s'au dat acei 600 stânjinî și s'au arătat mincinoși și la al doilea aședământ al clăcei și al arendiî, tăinuind zăpisul ce 'l dedese Serdarului Marin în lét 1812, (cu tóte că mărturisesc în scris, că după sfatul Serdarului Marin au tăinuit acel zăpis) de se va găsi cu cale de către judecată să se strice darul acestor 600 stânjinî ce li s'au dat de către Epitrop, pentru ca să 'și aibă monastirea odihnă de către dênșii, și nici o dată în liniște n'au fost, făcend mari și grele cheltueli prin judecări din pricina lor. precum se dovedesc din sinețurile judecăților, de vreme ce călărașii cu pricina darului amblă să desghineze și să rădice tóte dreptățile și pronomiile monastirei, nelăsându-o de atunci și până acum în odihnă, pricinuindu'i pagubă peste taleri 5.000, și după hotărîrea Măriei sale Domnului Caragea, să rămăe privileghiurile ce le au hotărît ctitorul în moșia monastirei, întorcend la monastire tot venitul acelor 600 stânjinî din césul ce li s'au dat în stăpânire dinpreună și cu pagubile i cheltuiala, seau să hotătască, ca să le dea monastirea pe tot anul, lor și celor din urmă călărași, o sumă de bani pentru privileghiurile lor, făcenduse însă înteiî socotelă cu amăruntul de dreptățile lor. ca nu cu privileghiurile ce au avut din început să începă iarăși a pricinui asemenea pagube spre a căroră întimpinare li s'au fost dat acei 600 stânjinî, la care dic călărașii, că Serdarul Marin i-au înșelat de le-au luat acel zăpis de la mână, în lét 1812, dicendule că ce va fi însuși le va împlini, și că iarăși Serdarul Marin i-au învățat când îi chiăma Epitropul la judecată, în lét 1816, și s'au învoit pentru elacă și pentru arendă, ca să nu spue de acel zăpis, cum și piriții răspuseră că în puterea aceluî zăpis ce le-au dat călărașii de bună voie, și în slobođenia ce le-au dat și stăpânirea prin scirea și a monastirei și au făcut case și alte namestiî pe moșia călărașilor, și ca nisce facute cu bună credință cer să le stăpânesca seau să se pretuiască binalele și să li se plătescă după cum sunt legați călărașii, atât prin zăpisul lor, cât și prin judecata Dumnelor veliților boeri. Decî, dându-se slujitorilor acei 600 stânjinî prin întărîrea răposatului Domn Alexandru Vodă Ipsilant ot lét 1781, întru desăvêrșită stăpânire, cu mulțămirea și a monastirei, drept privileghiurile ce avea din vechime de la alți luminați Domni, volnicî și nepoprii au fost a da și a închiria piriților locuri dîntrênșii, și nu pot nici slujitorii, nici Epitropul monastirei cu nici un cuvânt a strămuta acel aședământ, după ce însuși Epitropul i-au cunoscut de bunî stăpâni, cum al doilea aședământ ce au făcut cu ei pentru arenda acestor 600 stânjinî ai lor, și ei în numirea aceluî aședământ ce ai facut cu călărașii și-au facut și binale acolo, încă unî dîntrênșii și ziduri întemeiate de maro preț; așjderea nu pôte Epitropul cu pricina aședământului ce au făcut în urmă pentru arenda acelor 600 stânjinî, ca să siléscă pe piriții a face de iznóvă aședământ cu monastirea, pentru adetul locurilor ce au dat călărașii jăluitoților, căci de și scrie într'acel aședământ, ca căți se vor afla cu locuința pe acea moșie a lor, cum și căți vor locui, de atunci înainte să aibă a se întocni și a se învoi cu Epitropul monastirei pentru tóte, dar acéstă legătură se întolege, pentru căți vor locui pe celă-l-alt loc al călărașilor, din cósta dólului spre câmp, iar nu și pentru capul moșiei, până deasupra viilor în dél, ce 'l-au dat călărașii jăluitoților prin zăpis de aședământ, dinpreună și cu pășunea vitelor, la câmp, fiind-că acela dupe ce 'l-au închiriat odată călărașii la piriți, n'au mai avut

vroghene. Const. Vv. Ipsilant, la judecată, nu le recunoșce dreptatea dicând, că chiar dacă orașenii din Roșii-de-Vede s'ar trage, cum dic

putere nici ei. nici arendașul lor să facă alt aședământ, decât să'și ceară de la dênșii numai chir'a locului cea tocnită după zapis, neputând a se ajutara Epitropul, nici cu vorba ce au dis că piriții âmbli cu viclesug să mute orașul după moșia monastirei pe moșia călărășilor, căci pentru acéstă mutare li s'au dat voie chiar de stăpânire de a muta orașul la locul ce au cerut ei, după engrafon ce au dat și însuși Medelnicerul Arcuda, Epitropul de atunci al monastirei, pentru înneacăciunea apei Veșii, precum pentru acéstă înneacăciune vedem din mărturia Arhimandritului Constandie, epistatul schitului Drăgănesci, arătând că și dupe ce s'au făcut zăgazul, spre a se opri apa Veșii, care innecă totă partea de la vale a orașului Roșii-de-Vede, în tînna ot lét 1817, când se afla cuvioșia sa la isprăvnicat, au rémas ocolit de înneacăciune, mai mult de două săptămâni, făcându-se acéstă înneacăciune tot ca și mai înainte, pricinuiud nemărginită strîntóre locuitorilor de acolo, pentru orî-ce trebuință. Drept aceea, în puterea mai sas numitului aședământ ce au făcut epistatul Epitropului monastirei, cu călărășii, în lét 1781, care s'au întărit de atâția luminați Domni, și li s'au și păzit în curgerea de ani 38, fiind ei desăvêșit stăpâni pe acei 600 stânjenî, și avênd volnicie să facă orî-ce vor vrea cu dênșii, bună este închirierea de locuri ce s'au făcut piriților, și găsim cu cale, ca acel zapis de aședământ ce au dat călărășii piriților în lét 1812, Iunie 16, iscălit de 40 de călărăși, și adevêrit și de isprăvnicat, să se păzescă neștrămutat și neclintit în veci, avênd și totă puterea și urmarea lui pe deplin, fără de nici o împotrivre de către Epitropii monastirei, ce vor fi dupa vremi, ca un aședământ făcut pe locul bun al călărășilor ce 'l-au avut intru desăvêșită stăpânirea lor, întărit cu atâtea domnesci hotăriri, nesupêrând Epitropii pe orașeni, în cât vor fi arendași, a le cere mai mult decât chiria ce sunt legați a da călărășilor, cum și viile i liveșile, ce au făcute orașanii pe acei 600 stânjenî ai călărășilor, sa și le stăpânescă cu pace, și nesupêrați de către monastire, după zapisele ce au do la călărăși. iar hotărîrea cea desevêșită rămâne a se face de către Maria ta.—1819, Iunie 9.

Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu vel Vornic, Constantin Caliiarh vel Vornic, Iordache Goleșcu vel Vornic, Alexandru Filipescu vel Logofăt.

În Alexandru Nicolae Sușu vovod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

După arătarea ce ne face Dumnélui vel Logofătul de țera de sus, printr'acéstă anafora, poruncim Dumnévostă ispravnicilor ai județului, să faceți urmăre întocmai precum mai jos se coprinde.—1820 Septembrie 30.

(pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

Cod. XCIX, fila 1 v.

Prea Înălțate Dómne,

După luminata poruncă Înălțimeii Tale ce mi se dă la acéstă jalbă a Medelnicerului Atanasie, arendașul moșiei Roșii-de-Vede sud Teleorman, am vêlut că jalba lui este pentru orașenii ce sunt ședători pe acéstă moșie, că nu se supun să plătescă după tocméla ce au, chiriile caselor și ale prăvăliilor, cerênd porunca Măriei Tale către Dumnélor ispravnicii județului, ca înfățișând pe jăluitor cu piriții, să cerceteze prin judecată, și dreptatea păzind, cea

ei, din n mulum Călăraşilor celor vechi, dar *privileghiul* nu s'a hărăzit de către lumina ii Domnii a se pogor  din n m 'n n m, ci s'aŭ dat numai la acei călăraşii ce se vor afla slujind *după vremi* cu pecetluiturii domnesci pe a m na şi la preo ii bisericeii Cantacuzinescilor. Domnitorul, ia actul din m na reclaman ilor şi-l sf r m , oblig nd pe to ii cei cari nu se găseau preo i sea  C l raşii in activitate, la clacă şi la cele-alte sarcini către monastire. C l raşii şi negu torii reclamă din nou la I. Vodă Caragea. Ac sta dă o nouă hot rire in Noembre 1816 conform cu cea nefavorabilă Călăraşilor şi orăşenilor de la N. Caragea, ba incă, sub pretext că C l raşii nu s'a  ținut de invoiala de atunci, hotăresce că ei să p rd  cei 600 st njeni de moşie, nerămânând privilegia ii pe moşia monastireii dec t C l raşii acum in activitate la Ispr vnicat. Bie ii C l raşii şi urmaşii lor sunt in plus condamna i a plăti in bani claca pe mai mul i ani din urmă, dar neav nd suma la care sunt condamna i a  venit la invoială cu Epitropul monastireii in Noembre 1816. Monastirea le *arend z * vecinic cei 600 st njeni cu taleri 1500 pe an şi cu obliga iune de 6  ile de clacă. Ori-cine se va mai aşea pe partea de moşie f st  a Călăraşilor va avea a se invoi cu monastirea, care se va bucura de tot venitul şi după acei 600 st njeni. Domnitorul int ri ac st  nedr pt  judecată. Afacerea se complică prin faptul că vechii C l raşii, st p ni ai celor 600 de st njeni, apucaseră a vinde din acel loc şi se infiin ase orăşel pe partea Călăraşilor chiar cu voia st p nirii, spre a scăpa de revărsările apeii Ve ii. In Iunie 1819, lu  Al. Su ul, prin anafora se propune a se recun ce orăşenilor dr pt  cumpărarea făcută de ei de la C l raşii in 1812, consider ndu-i ca arendaşii ai locurilor şi plătindu-i chiria către C l raşii. Al. Su ul ins  găsesce un *chircioc*, ca să nu recun c  oh vnicia de proprietate a Călăraşilor din faptul că in actul de dona iune al acelor 600 de st njeni se rezervase pentru monastire t te vadurile de m r  ce s'ar afla pe Vedea şi pentru că cei 600 st njeni n'a  fost da i pe anume obraze, ci in devălmăşie la 60 de C l raşii ce se afla  atunci in activitate. Ultimul Domn fanariot demoştenesce pe C l raşii de proprietatea lor  ic nd, că numai Calaraşii halea să aibă privilehii cu pecetluiturii la m n , iar to i cei-l-al i să dea clacă, dijmă, otaştin  etc.

ce va fi datorii părții să dea in scris, după care să or nduisc  mumbaşir asupră-le a face implinire, d ndu-le nizam a nu se mai ar ta impotrivorii la adetul monastireii, sea  fiind pricina intr'alt chip, să inşciin ze Mărioii tale.--
1820, Septembrie 20.

Vel Logof t.

CAP. XIV.

Privilegiu și Scutiri. — Miluire. — Țerani scutiți de bir.

Sistemul de privilegii și scutiri continuă același ca sub Domniile anteriore. Acestea nu lipsesc, mai ales boerilor influenți și la neamurile ori protegiaților lor.

„*Archondologia*“ are tot mai multă căutare... Cât de mică fie rangurile, numai să aducă scutiri de dări, ele sunt căutate. În lipsa unui rang de boierie, se mulțimesc să li se recunoscă dreptul de «neam»¹ deacă nu puteau proba că sunt feciori de boier.

Boierii sunt ajutați ca și în trecut:

a) Cu acordare de scutelnici ori luđi.

1. Dăm aici câte-va acte relative la cei «de neam» :

În Alexandru Nicolae Suțul Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Dumnóta vel Vístiere, după arătare ce ne faci printr'acéstă anafora, poruncim, ca să i se dea Dumnólu vel Logofétul Alexandru Filipescu, alt poslușnic în locul acelu Radu, ce a intrat la rânduiala boierilor de neam. — 1819, Mai 15.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Cod. XCII, pag. 68.

Prea Înălțate Dómne

După luminată porunca Măriei tale, ce ni se dă la acéstă anafora a Dumnólu vel Logofétul de ȧra de jos Alexandru Filipescu, ca să cerceteze pentru un Radul sîn Radul ce a fost poslușnic al Dumnólu, și prin mijlocirile ce ar fi urmat pe vremea trecutei oblăduiri, ar fi sărit la rânduiala boierilor de neam, următor fiind, am căutat la catastihul Vístieriei cel pecetluit și se vede numitul trecut la acéstă rânduială, și fiind-că Dumnólu îl cere a'l avea și de acum înainte poslușnic, eî după datorie nu lipsesc a face cunoscut Măriei tale, că pe acea vreme mulți și din scutelnici și din poslușnici ai breslei, au intrat la treapta boierilor de neam și până acum se află nesuperați la rânduiala lor, pentru că s'au cheltuit ca să dobândescă acest privileghiú, care fiind-că la nici unul dintr'aceia nu s'au stricat de către milostivirea Măriei tale, rămâne la Înalta înțelepciune a Înălțimei tale a hotări pentru acest Radu, de se cuvine a se scóto din catastihul boierilor de neam, și a se da iarăși poslușnic seau rămâind la rânduiala în care au apucat a intra, să se dea Dumnólu vel Logofétulu altul în locul acestuia. — 1819, Aprilie 15.

Vel Vístier.

M...
 no...
 per...
 ada...
 is...
 wa...
 lusa...
 de...
 ag...

1419

(m) ...
 ...
 ...

(m) ...
 ...
 ...

...
 ...

b) Cu invoire de bălciuri pe la moșii și cu lăsarea perceperii vămii bălciurilor în favoarea lor.

c) Cu autorizări de a deschide oboruri de vite.

d) Cu autorizări de a construi poduri pe ape și cu dreptul de a percepe brudine.

e) Cu acordare de monopolul de unul seaș mai multe scaune de măcelărie.

Io Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Dumnéta vel Vistier, după arătarea ce ne faci prin această anafoia, milostivire făcând Domnia mea asupra jăluitoariului Stoian Părăianu, poruncim să se treacă în Arhondologhia Vistieriei, între feciorii de boeri. — 1819, Noembrie 15.

(L. S. D.)

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne

Un Stoian Părăianu ot Sud Gorj aș jăluit Măriei tale printr'această jalbă arătând că moșii și strămoșii tatălui lui, după vremi au fost boeri mari și Logofeți mari, după cum adevoréză atât hrisóvele ce are, cât și mărturia ce o dă pentru densusl Dumnélui biv vel Logofăt Dumitrache Bibesct, care o alăturaii într'această plecatii anafora, a se vedea de către Măria ta, și ca unul ce moșii lui aș fost în rîndul boerilor, după mărturiile ce are, cât și doi frații ce are au îmbrăcat caftane de Polcovnicei de Craiova, cu cuviință îi este cererea a se trece în Arhondologhia Vistieriei, între feciorii de boeri, după orânduiala și altor asemenea lor. Iar hotărîrea rămâne la Înălțimea ta. — 1819, Noembrie 6.

Vel Vistier.

Io Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Dumnéta vel Vistiere, de vreme ce înedai pliroforie printr'această anafora, că tatăl jăluitoariului aș fost boer caftanlău și este și rudă de aprópe cu stolnicu Cătunénu ispravnic ot sud Dâmbovița, ne-am milostivit Domnia mea asupra jăluitoariului și primindu'î rugăciunea. poruncim să se treacă la arhondologiha domnescii noastre Vistierii între feciorii de boeri. — 1820, Noembrie 2.

(pecetea gospod)

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminata poruncă Măriei tale ce mi se dă la jalba lui Ion Cătunénu din sud Dâmbovița, intrând în cercetare mă pliroforisii cum că tatăl jăluitoariului cu adevorát aș avut caftan de căpitan za Dorobauți și mai vartos are rudă de aprópe pe Dumnélui biv vel stolnicu Ioan Cătuneanu ispravnic ot sud Dâmbovița, pentru care cu plecăciunea nu lipsesc a face cunoscut Înălțimei tale, iar pentru rugăciunea ce face a se trece la arhondologhie, între feciorii de boeri, rămâne la milostivirea Măriei tale. — 1820, Octombrie 24.

Vel Vistier

Dar havaetul pentru boieri în slujbă ?

Dar pensiunile ori milele pentru cei scăpătați și pentru jupâne-sele lor, seaū pentru orfanii lor ? ¹

Nu va fi fără interes, în pređioa revoluțiunei de la 1821, să înregistram aici în notă o copie după arhondologia acelei *clase diriginte*, cum o numesc astă-đi urmașii ei, care ar voi să readucă đilele, când câte va familii domniaū țera rumănescă și-și împărțeu spoliile ei.

Acéstă fóie e deja o isbândă asupra arhondologiei anteriore: aci s'aū strecurat deja mai mulți «*homines novi*», acum abia cu boierii de ultima tréptă, dar cari până la Regulamentul organic și după el vor deveni tot atât de importanți, ca familiile de primul cartel.

E mult posibil, ca acéstă *urcare* la boierie pentru unii s'a făcut după șcôla minunată a protagonistului, din «*Ciocoli noi*», a mult cunoscutului nostru nuvelist Filimon.

E de observat, că noua societate română, de la 1821 la 1848 nasce din treptata înlăturare a oligarhiei celor câte-va familii din *pro-tipendadă*, prin substituirea la clasa diriginte a noilor generațiuni, eșite din câte-va sorginți și anume din:

a) Treptata ridicare a stărei mici boeresci, care a eșit ca și Slugerul Tudor din opincă,

b) Noile *roiuri* de tineri eșiți din școle,

c) Urmașii fii, nepoți etc. ai persónelor clericale și

d) Neguțătorimea ².

1. Dăm în anexele acestuī volun, o serie de asemenea acte, relative la scutirile de sub literile a—e. Tóte ne arată, că de asemenea scutiri, beneficiózá mai ales înaltul cler, veliți boieri Filipesci, Brâncoveni și câți-va greci.

2. Eacă fóia de arhondologie conținând și clerul înalt:

Preaosfinția sa părintele mitropolit.	Părintele egumen Mihaliotul.
Preaosfinția sa episcopul Buzeu.	» » ot Sfântul Ioan.
» » » părintele episcop Râmnic.	» » Sărindăreanul.
» » » » Argeșiū.	» » Mărcuțeanul.
» » » » Pogonianis.	» » Plumbuțeanul.
» » » » Troados.	» » Zlătăreanul.
» » » » Hrisopoleos prion	» » Stavropoleos.
Sărindărean.	» » Aghiosavitul.
Preasfinția sa părintele Stratonichias.	» » ot Sfânta Ecaterina.
Părintele egumen Agheorghitul.	» » ot Sf. Spiridon vechiū.
» » Raduliotul.	Epitropol monastirei Colței.
» » Văcăresceanul.	» » Sft. Spiridon nou.
» » Cotrocceanul.	» » Dómnei Balășei.

Numele de boierii mici trecuți în lista de arhondologie din notă, de la Stolnici la Medelniceri, probază aserțiunea noastră.

Dumnélui Banul Constantin Crețulescu.	Dumnélui Clucerul Grigorie Filipescu.
» » Barbu Văcărescu.	» » Iordache zet Caramanlău.
» Vornicul Istrate Crețulescu.	» » Alecu Vlagan.
» » Constantin Bălăceanu.	» » Grigorie Grădișteanu.
» » Michalache Manu.	» » Costache Ralet.
» » Grigorie Filipescu.	» » Chiriac (?)
» » Teodorache Văcărescu.	» Căminarul Manolache sin ștolnicu Ioan.
» » Constantin Dudescu.	» » Costache Manu.
» » Nae Gelescu.	» » Iancu Filipescu.
» » Costantin Filipescu.	» » Alexandru Comăneanu.
» » Iordache Golescu.	» » Dumitrache Ghica.
» » Scarlat Grădișteanu.	» » Gheorghe Palada.
» » Grigorie Ralea.	» » Iancu Ritoridis.
» » Ioan Stirbeiū.	» » Iancu Călinescu.
» » Fotache Stirbeiū.	» » Alecu Ghica.
» Logofătul Mihalache Racovită.	» » Polizache.
» » Ștefan Belu.	» » Iorgu Văcărescu.
» » Dimitrie Bibescu.	» » Iancu Golescu.
» » Dumitrache Brăiloiū.	» » Scarlat Stoenscu.
» » Mihalache Ghica.	» » Nicolae Trăsnea.
» » Nestor.	» » Grigorie Mavrodolu.
» » Costache Rasti.	» » Manolache Hrisoscoleu.
» » Ioan Falcoianu.	» Paharnicul Petrache ot Veliți.
» Spătarul Scarlat Costinoiū.	» » Iancu Ralet.
» Hatmanul Ștefan Bălăceanu.	» » Andronache Teohari.
» » Dumitrache Ralet.	» » Const. Crețulescu.
» » Pană Costiescu.	» » Mihalache Coridalefs.
» Vistierul Ioan Moscu.	» » Nicolae Bălăceanu.
» » Nicolache Ghica.	» » Răducanu Fărcășanu.
» » Alecu Ghica.	» » Ianache Hafta.
» vel Postelnicu Filip.	» » Gheorghe Arion.
» Aga Costache Belu.	» » Ioniță Voinescu.
» » Costache Bălăceanul.	» » Dum. Cămpineanu.
» » Iordache Florescu.	» » Teodorache Cloșcă.
» » Mateiū Cantacuzino.	» » Manolache Darvari.
» » Costache Cantacuzino.	» » Mateiū Colceag.
» » Alecu Crețulescu.	» » Dum. Drugănescu.
» » Mihaiu Filipescu.	
» Spatarul Alecu Ruset.	

Stolnici

Grigorie Asan.
Constantin Agiescu.
Gheorghe Tufeanu.
Petrache Arion.

Ștefan zet Arion.
Grigore Palade.
Răducanu Clinceanu.
Gheorghe Știrbeiū.

Boerii într'atâta erau curtezani ai Domnilor greci, că Ilarion Episcopul de Argeș, amintesc faptul următor: «In zilele răposatului

Constantin Borănescu.
Ioniță Cătuneanu.
Dumitrache de la minzilorii.
Ștefan Lăcusteanu.
Matei Lachelarca.
Dumitrache Zarafu.
Grigore Topliceanu.
Iancu Peldicarul.

Ianache Arion.
Constantin Vieroșanu.
Scarlat Chițoranu.
Iancu vătaful banului Brâncoveanu.
Ioan Răctivanu.
Alec Conduratu.
Scarlat Petrescu.

Comișii

Alexandru Ghica. Alecu Belu. Iancu Slătineanu.

Serdariii

Nicolae Serezli.
Stroe Ternoveanu.
Mihai Greceanu.
Alec Carabulea.
Răducanu Poenaru.
Hristodor Neculescu.
Costache Colceag.
Costache sin Dohtoru Silivestru.
Petrahe ot Creminalion.
Constantin za breslele Slujitoresci.
Pavel ot Banul Văcărescu.
Răducanu Dâmbovițeanul.
Enache Petrescu.
Grigorie Izvoranu.
Nicolae Nica.

Zamfirache Zarafu.
Eftimie Cântărețul.
Iordache Anagnoste.
Matache sin Clucerul Vasile.
Anastase Serbeci-Bașa.
Alec Zet Clucerul Anton.
Bănica ot isprăvnicatul Curței.
Iordache Chirculescu.
Nicolae Pardalos.
Răducanu Lipscanu.
Nicolae Papasachelariu.
Paraschiva Brat Ego.
Părvul Asan.
Gavrila Codreanu.

Medelnicerii

Nicoli Roșca.
Gheorghe Mariuțeanul.
Dumitrache Costacopolu.
Ioniță Boerescu.
Nicolae Mihăilescu.
Spiridon Condicarul.
Matei Greceanul.
Teodorache Răculescu.
Constantin Oțel.
Dinul Poroineanu.
Ianache Papazoglu.
Răducanu ot Banul Goleșcu.
Hristache Greceanul.
Ivan Stoenescu.

Dinul Bujoreanul.
Ioniță Botea.
Ioniță Darzeanu.
Stanciul ot Banul Ghica.
Hristea Grecu.
Ștefan Ioan Starostea.
Alec Văcărescu.
Mihalache Borănescu.
Dumitrache al școlilor.
Gheorghe Manciu.
Răducanu Tocilescu.
Nicolae Fundățeanu.
Nicolae Păcleanu.
Andrei ot sf. Spiridon-noi.

Domn Alex. Moruz, Curtezanii cari de cari se intrecu sa caute chioris pentru că *Vodă era ponivos*, și vedea atunci cine-va în Bucuresci o filotomie orbă în orbie»¹.

Și țeranul ajunge la certe scutiri. Era scutit de se făcea oștén, cu tóte că, sub Caragea, și pandurii cei mai mulți au fost dați în bir, căci se revoltaseră contra grecilor de la domnie.

Mai era scutit țeranul, dat *lude* orî scutelnic, dar scutela era numai către Vistierie, căci plătea la monastire, orî la boierul căruia era dat.

La adânci bătrânețe, orî cădënd la vre-o «*săcăluială*», adecă infirmitate, era scutit țeranul, cu anume pitac domnesc. S'au vădut scutițele acordate la unii *botezați* din altă lege, veniți la legea ortodoxă.

Mai curiosă este o scutire a unui țeran, ca să-și țină femeea, pre care voiesce s'o lase, fiind *ponivosă* și avënd și alte infirmități².

Slugeri

Danil (?)	Alexandru Teodor.
Gheorghe Mehtupciu.	Ghiță Lehlîu.
Constantin Dragodan.	Dumitrache Bobescu.
Alecu Mincul.	Fotache Arion.
Dumitrache Topliceanul.	Ioni ă Chirișescu.
lordache Porumbarul.	Nicolae ot Manuc.
Tanase Carabulea.	Iancul Gărdescu.
Alecu Paladi.	Pană Buescu.
Grigorie Creșeanul.	Pređa Seulescu.
Iacomi.	Scarlat Urlățeanu.
Sotir Starostea de neguțatorî.	Mihalache de la găzdia ocnelor.
Petrica sin Stolnicu Dumitrache.	Constantin Nenișor.

Pitari

Ioniță Jiianu.	Nicolae Petrescu.
Nicolae Lambrino.	Tudorache Dârzeanu.
Mateiu Prisecianul.	Nicoli mai-mare-bașa.
Ioniță ot Sft. Mitropolie.	Gheorghe Pipi.
Grigorie Călinescu vel portar.	Vasilache Voinescu vel ispravnic za curte.
Costache Bobescu.	

Deci în total erau la 1820—1822 uu număr de 194 persoane boerite, cu mică cu mari. Acésta era tótă țera oficiala, dar alătura cu aceștia cresce dilnic fluxul nouelor generațiuni democratice.

1. Aricescu Istoria revol. 1821, II. 19.

2. *Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospolar Zemle Vlahiscoe*

După pliroforia ce ne dă Preaosfinția sa părintele Mitropolitul printr'a-céstă anafora, pentru sărăcia acestor casnici, cum mai vèrtos pentru patima

CAP. XV.

Alexandru N. Suțu a III-a Domnie.

Aaron Florian, care după Naum¹ poate fi considerat ca cel întâi care a scris istoria Domniei a III-a a lui Al. N. Suțu, deși recunoște că a făcut unele greșeli ca Domn, totuși dice despre acesta că: «s'a silit a dobândi dragostea și cinstea norodului»;... că a dobândit popularitate ascultând de glasul obștei, cu ocasiunea alegerei de mitropolit; că a dat dovezi «de o înțelepțiune cum e bine chibzuită»; că «era învățat și cinstitor de știință», și de aceea s'a preocupat de școle².

muerii în care se afla, milostivire făcând Domnia mea asupra lor, ertăm pe Ioan Sărbul de rëndul dăjdiilor Vistieriei și poruncim Dumitale vel Vornice al politiei, să rămăe numitul de acum înainte în pace și nesupărat, însă în câtă vreme își va ținea soția căutându-o cu cele trebuincioșe, iar părăsindu-o să se dea negreșit iarăși în dajdie. — 1820, Aprilie 19.

(pécetea gospod.)

Vel Logofet.

Cod. XCV, pag. 793.

Prea Înălțate Dómne,

Cu smerită anafora însciințez Măriei tale, că un Ioan Sărbul de aici, avënd prigonire de judecată cu soția sa, atât la cucernicii clericii, cât și înaintea noastră, și după cercetările ce am făcut, măcar de și tînără se află soția lui, însă ne-am pliroforisit că este coprinsă de slăbiciunea trupului, de nu poate să'și ție udul, cum și ponivósă la ochi; așa dar dupa multele duhovni-ceșci sfaturii ce am făcut numitului Ioan, 'l-am înduplecat ca să o fie de soție, să o caute cu cele trebuincioșe, însă cu făgăduială că vom mijloci către Măria ta a scóte carte de asidosie, și fiind-că amēndoi se află scăpătați și el n'are vre-un meșteșug, nici casă măcar de locuit, ne rugăm ca să te milostiveșci a da luminată întărirea Măriei tale la acéstă a noastră smerită anafora, cu coprindere, ca în câtă vreme își va ținea soția, căutându-o cu cele trebuincioșe, să fie apărat de rindul dăjdiilor, iar părăsindu-o să fie dat în dajdie, căci nefăcēdu-i-se acóstă milă și ajutor de la Măria ta, poate să o laso, și ea aflāndu-se, precum mai sus arētam, slăbănógă și cu patimii, fără de părinți și săracă, să i se întēmple din necăutare a muri pe ulița. — 1820, Aprilie 14.

Al Ungrovlachiei Dionisie.

1. Naum. Manuscript.—Cod. de la Academie No. 322. — Copie la Galați Biblioteca Urechia.

2. Manual de Istoria Principatelor Romaniei. 1 vol. 8° Bucuresci 1839, pag. 186.

Laurian, din contra afirmărilor lui Florian, țice, că Alexandru N. Suțu, ca și Mihail Suțu Domnul Moldovei, cel de după Al. Calimah, «aduse cu sine spiritul fanariotic de la Constantinopole și stôrse principatul, ca și predecesorii lui și trase asupra sa ura publică¹.

D. Al. Xenopol cel mai nou istoric al Domniei lui Al. Suțu, scrie și Domnia sa, că ocârmuirea noului Domn «nu se deosebesce prin nimic de aceea a lui Caragea. Și el jăfuia țera cât îi stătea prin putință».

Din numeroasele documente inedite aduse până aci de la Domnia lui Al. N. Suțu Vodă, s'a putut vedea, că Aaron Florian, nu era îndreptățit a scrie cum vędurăm despre Domnia lui Al. Suțu.

Numirea lui la tronul muntenesc, neașteptată de țeră și de Rusia, se pare că nu era o surprindere pentru Francia. Ce i dreptul, situațiunea politică a Franciei în urma congresului suveranilor aliați, la Aix-la-Chapelle, din 29 Septembrie 1818, nu era de natură a-i da vre-o înriurire determinantă pe lingă Divanul de la Constantinopole, dar Pagé, Consulul Francez la București, scrie totuși în nota sa de la 27 Decembrie 1818, că Marquizul de Rivière, reprezentantul Franciei la Constantinopole, a contribuit mult să fie ales de Pôrta Al. N. Suțu, căci este devotat Franciei.

Am arătat deja aiurea² dificultățile ce Pôrta avu de întâmpinat din partea Rusiei, din cauza surprindătoarei numiri la Domnie a lui Al. N. Suțu. Nu voi reveni asupra acestui punct.

Când fu numit Al. Suțu Domn ?

Cunoscem de la acesta o scrisore-datată de la Constantinopole în 1 Noembrie 1818, către amicul său Episcopul de Iuși, vestindu-i că este numit Domn Valahiei³.

Va să țică, în cursul lunei Octombrie 1818, se întâmplă această numire de Domn a lui Al. Suțu. Pagé în o notă a lui către ministrul său Richelieu, din 8 Decembrie, 1818 (stil nou), amintesce că încă la 23 Noembrie (stil nou), deci la 14 Noembrie al nostru, a sosit la București un capioglan cu scirea noiei domnii. La 13 Noembrie, 1818, Boșerii mulțămesec Pôrtei, pentru alegerea făcută de ea în persóna lui Al. N. Suțu. Am adus acest arz la începutul acestui volum⁴.

1. Istoria Romanilor. 1 vol. 80, București, pag. 578. Pagé Consulul francez din București, în nota sa către Ministrul Richelieu, din 8 Decembrie 1818.

«Printr'aî săi streini greci, Al. Suțu aș răsvrătit tótă tagma boerescă, pre unii înălțându-i fără de vreme și fără cuviință la dregătoriș mari și cu câștig mult, iar pe alții cu fągădueli și cu daruri mari, aducându-i în partea și voința sa» .. Naum pag. 24. Manuscrisul Biblioteca Urechii, Galați.

2. La începutul acestui volum, pag. 8 și 9.

3. Veđi Istoria Mitropoliei din Iași, de Erbiceanu, pag. 357/8.

4. După Cod. 122 a Arhivei, număr vechiș, pag. 340.

Nu vom reveni asupra lui, decât pentru a face o întrebare: De unde a luat oare D. A. Xenopol informațiunea, că boierii munteni avéu un candidat și sprijinéu la Pórtă, pentru tronul țerei lor, pre boierul Perscoveanu ¹?

Perscoveanu (Ștefan), a fost în adevăr candidat de domnie, la Munteni, în concurență cu Manole Roset, dar acesta s'a întâmplat cu 3—4 ani îndărăt, imediat după pacea de la *Kuciuk-Kainargi* ². Al. Ipsilant isbuti atunci contra candidatului boierilor munteni, nefiind acesta agreat de Ruși, cari stăruiră pentru Alex. Ipsilant. Mai trăia Ștefan Perscoveanu la 1818? Țne indoim, căci nu am mai dat de numele lui nici în Divanul Olteniei și nici în vre-o altă instituțiune. Apoi de asemenea candidatură *națională* a lui Perscoveanu, pe la 1818, nu pomenesce nici un document din codicile Divanului și nici un istoric înainte de D. A. Xenopol.

O altă eróre de îndreptat, făcută de Aaron Florian, este că alegerea seaă numirea de Pórtă al lui Al. Suțu, s'a întâmplat în urma nizamului, prin care Pórtă monopoliză tronurile române la 4 familii grecesci. Acéstă regulare, Pórtă o face mai multe luni după ce deja Al. Suțu era Domn la Muntenia ³.

Am făcut în urmă istoricul Caimacămiei, rânduită de către Al. N. Suțu, până la sosirea lui la Bucuresci.

Al. Suțu sosi la Bucuresci în 12 Ianuarie 1819 ⁴.

Intrarea lui solemnă în capitala Munteniei, se face, repetim, la 17 Ianuarie 1819, cu alaiul întocmit de el. De astă dată, nu putem afirma că Domnitorul este găzduit la mănăstirea Văcăresci, unde era spital de ciumă, ⁵ și de aceea *alaiul* se adună la biserica Sfintul Spi-

1. «Boierii... ceruse restabilirea Domniei pământene și recomandase chiar pe bătrânul Perscoveanu din Craiova». Epoca Fanarioșilor. 1 vol. 8° Iași 1892, p. 438.

2. Veđi Istoria Românilor de V. A. U. I pag. 21.

3. Data regulăiei acesteia, este aceea de la 1819. Veđi și Iorga «Acte i fragmento», II, pag. 545.

4. Năun dice că la 15 Ianuarie, dar documentele nóstre corig data acésta.

5. Totuși un act. din 22 Maiu, 1819, dice, că Domnitoriul a călătorit de la Oenița la Văcăresci, ca să vină la Scaun.

E actul care amintesce de «baniî ce s'aũ făcut datorii pe la bacani, pentru masa lui Vodă», pe la diferite conace în cale, și tocmai în finea lui Maiu, se hotăresce plata acelor datorii:

Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar zemle Vlahiscoe

Dumnéta vel Vistiere, după arétarea ce ne faci printr'acéstă anafora, poruncim ca să se plătescă băcanilor, baniî de mai jos arétați, taleri 1.415 parale trei. — 1819, Maiu 24.

(pecetea gpd.)

Vel Logofét.

ridon cel nou. La 20 Ianuarie își face intrarea solemnă, Dômnă lui, cu alaiū întocmit prin pitacul de la 18 Ianuarie și tot de la Sfintul Spiridon cel nou¹.

Prea Înălțate Dômnne

După luminată porunca Măriei tale, ce mi se dă la acostă alăturată anafora, a Dumnélui vel Agă, pentru lucrurile de băcanie, ce s'au dat la conacile ce s'au făcut la buua venire Măriei tale, de la Ocnîța până la Văcăresci, am făcut cercetare și după. foile iscălite de Agie, prin Bacal-bașa, care se coprinde în sumă de taleri 1415 parale 3, cari bani nu s'au plătit până acum, fiind trimise de aici cu băcani într'adins și urmôzū a se plăti, fiind-că alte lucruri ce s'au luat din județe s'au plătit de Viscieria Măriei tale, iar hotărîrea rămâne a se da de către Măria ta. — 1819, Maiū 22.

Vel Vistier.

1. Pagé anunțase lui Richelieu în 8 Septembrie 1818, că la Bucuresci noui Domn era așteptat încă pe la finea lunei Decembre 1818.

«Ce Prince est attendu avec toute sa famille a la fin de ce mois.

Acad. I. p. 107.

Intocmirea alaiului la intrarea Domniei noastre în Bucuresci

Polcovnicu de pod, gătit cu capod roș. călare cu stegarii săi și cu toți podarii cu orăduiala lor, pe jos, și căpitanii de călărași cu stegarii lor înainte cu toți călăreții i poterași și pandurii, înarmați, cu stéguri'le lor și călări.

Căpitanul za dorobanți gătit cu capod roș și călare, împrejurat cu toți telalii înarmați, pe jos, cu vătaful dorobanției i odobașa cu stegarii dorobanției călări, cu toți vênătorii i talpoșii dorobanției cu căciulile cu moțurile spânzurate, cu cepchenurii, pe jos, iar vênătorii înarmați și călări.

Starostele de neguțători armeni cu toți cumpaniștii lor și cu tôte isnafurile neguțătorilor i isnaful neguțătorilor armeni, toți gătiți și călări.

Vel Aga, gătit cu rezmul Dumisale, împrejurat de bulucebași și cu toți tulumbagii, pe jos, cu toți zapcii Dumisale, gătiți cu capode roșii și cu semnurile lor lângă densii, iar stegarul agiei gatit cu capod roș și cu semnul său, în mână, pe jos, înaintea Dumnélui vel Agă și toți căpitanii Agieșci cu capode și cu barate și cu semnele lor în mână, pe jos, i toți arnăuții și iamacii lor înarmați și călări și toți cioclii i slujtorii polcovnicesci și ceașesci cu stégurile lor și călări i baraictarii agiei cu tôte stégurile și prapurile, calari, și toți trimbițașii i sarmaccii, și toboșii cu contoși verđi, cântând și pe jos.

Vel Vornic de politie gătit cu rezmul Dumisale, cu toți zapcii gătiți cu capode roșii i sameșii și logofeții Dvornicieii, toți călări. cu tötă slujitorimea politiei cu ceașii lor călări.

Dumnélui Baș-beșlôgă gatit și călare, împrejurat cu odobașii săi, pe jos, cu toți beșliii turci, înarmați și călări cu stégurile lor.

Căpitanul de lefegii gătit cu capod roș și călare cu semnul lângă sineși, cu toți lefegii de cepchenurii galbene, cu moțurile căciulelor sloboțite și odobașa lor călare cu stéguriile i prapurile fiind în mână și ei toți călări, cu sarmaciu i toboșul lor cântând.

În alaiurile prime ale domniei lui Al. Suful, se p \acute{o} te avea \acute{o} re-care informațiuni despre diversele uniforme. Așa, căpitanul de lefeții e gătit

Vel Spătarul cu rezmul Dumisale și călare, împrejurat de bulucbași și odobași iuarmați, pe jos, i Logofătul cu Vătaful spătăresc și cu toți zapcii Spătăriei gătiți cu capode roși și cu semnele pe lângă deuși, toți călări, și toți căpitanii spatăresci cu capode roși, cu barate și cu semnurile în mână, pe jos, toți Aruăuții cu iamacii lor gătiți, inarmați și calări, toți seimenii cu cepchenuri roși, cu căciulile cu funduri galbene, cu moțuri atârdate în jos și cu sarmacii lor i tobași calări, baraitarii spătăresci purtând stégurile i prapurile, călări, toți trimbițașii cu contăse verji. i sarmacii și toboși lor cântând, pe jos.

Vătaful de Vistierie cu toți zapcii hătmanesci, gătiți cu capode roși, cu semnurile pe lănga ei și calări, i ceauși lor asemenea și toți copiii din casa de Vistierie, cu cepchienurile lor și cu căciulile cu fundurile roși, călări; toți aprodi hătmanesci cu cepchienurile lor călări, ținind bastonele în mână.

Portarbașa cu II și III portar, găuți și calări, cu semnurile lângă dênși și toți portăreii gătiți, având fieșcare semnul lor în mână, pe jos.

Starostea de neguțatori cu logofătul său i toți cumpaniștii cu t \acute{o} te isuafurile judecătorești, toți gătiți și calări.

Vel Vameș cu vel Cămărașul de ocue, Sărdari, Comiși, Paharnici, Căminari și de la vel Clucer până la vel Bau, toți halea și măzi, gătiți cu orânduiala Dumnélor și calări.

Edecurile Domnesci cu orânduiala lor, mergând unul după altul, ținându i câte doi comisei pe fieșcare.

Vel Armașul cu II și III Armaș, gătiți și calări i Logofătul cu condicarul Armășiei, călări, și toți zapcii și cu toți armășeii i topcii, gătiți cu orânduiala lor, și toți vatași de lăutari cu lăutarii lor i trâmbițașii cu sarmacii și toboși lor cântând, și cu stégurile Armășiei.

Tuiurile

Iuruc baraictaru cu capod roș ținud stégul țerei, călare, și Sacabașa în forma lui, călare.

Baș salahor cu capod roș și cu barata în cap, și salahori iamacii gătiți și calări.

II Comis și III Comis gătiți și calări.

Vătaful de călărași cu odobașa de lipcani cu toți călărași și lipcani gătiți cu cepchienuri și orânduiala lor, toți calări.

12 Posteluiceii gătiți și calări, cu semnele pe lângă dênși.

III Postelnic gătit, călare cu semnul lănga dênșul, cu III Vistier, gătit și călare.

III Logofăt de țera de sus, gătit și călare cu III Logofăt de țera de jos gătit și călare.

II Logofăt de țera de sus, gătit și călare cu II Logofăt de țera de jos gătit și călare.

II Postelnic, gătit și călare cu semnul lângă sineși, cu II Vistier, gătit și călare.

Vel Pitarul, gătit și călare cu II Pitar gătit și călare.

Divictarul gătit și călare, cu Muhurdarul gătit și călare.

cu capot roșiu, iar lefegii cu cepchenuri galbene, cu canafurile căciulelor pendente. Zăpicii Spătăriei purtau capote roșii ca și căpitanii

Vel Hatman, gătit și călare cu semnul, cu vel Comis, gătit și călare.

Vel Postelnic, gătit și călare i cu semnul, cu vel Logofet de obiceiuri gătit și călare.

Luminatele Beizadele cu Divan Efendi și imprejurați cu ciohodari. Doi Ceauși împărătesci, gătiți cu orânduiala lor, pe jos.

Doi Checialăi împărătesci cu orânduiala lor pe jos

Satârbașa i chehaiava cu patru satări iamacî gătiți cu orânduiala lor pe jos.

Iuzbașa al Divanului cu fustașii săi purtând dardele, pe jos.

Baş-ceauș i Alaî-baş-ceauș cu trei Iciolani ceauși și cu doi Alaî-ceauși. gătiți cu orânduiala lor, pe jos.

Cavas-bașa cu iamacul său, gătiți cu orânduiala lor, pe jos.

Tufecci-bașa cu Deli-bașa cu toți neferii ogeacului lor, gătiți cu orânduiala lor și înarmați, pe jos.

Doi peici împărătesci, gătiți cu orânduiala lor, pe jos.

Doi hasă-arhelâi împărătesci, gătiți cu orânduiala lor, pe jos.

Saracci-bașa cu iamacu său gătiți și pe jos.

Domnul

Bas-ciohodar i chehaiava cu toți ciohodari gătiți cu orânduiala lor.

Mehter-bașa cu totă taifaiava sa, călări, cântând.

Vătaf de Divan înarmat cu saitalo, cu capod roș și călare cu toți apropii săi, gătiți cu cepchieruri roșii, călări, fiind sangeac și semnul țerei lângă Domn și toate prapurile de la Hâtmanie.

II Spatar, gătit și înarmat cu sabia i topuzul domnesc, călare lângă Domn.

Vel Grămatic cu vel Cămăraș, gătiți și călări.

II Cămăraș cu Ispravnicul de Curte și Izciohodar cu Cuparul gătiți și călări.

Toți boerinașii greci cu toți iciolani și edechii, gătiți și călări.

Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevođ i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Dumnéla vel Logofete de Obiceiuri, aședarea alaiului întocmai precum se coprinde mai sus să orânduiesc a se întocmi, fără de a se face cătuși de puțin cusur și Duminecă la trei césuri din zi să se ale cu toții strinși la Sfântul Spiridon-cel-noi, tolco pisah gpd. — 1819, Ianuarie 17,

(pecetea gospod.)

Vel Logofit.

Cod. XCVII, fila 8.

*Intocmirea alaiului la intrarea în Bucuresci a prea iubitei
noștre Dómnei Domniei noștre*

Căpitanii de cătane cu baraictariii lor fiind stégurile în mâni cu toți călăreții i poterașii și pandurii înarmați și călări.

Polcovnicu de pod, gătit cu capod roș și călare i căpitanii săi gătiți cu orânduiala lor și cu toți podarii cu topórele, pe jos.

Căpitanul de dorobanți, gătit cu capod roș, i vătaful dorobanției cu odobașa și baraictarul lor. călări și toți tolalii pe jos, imprejurul său înarmați

spătăresci, iar pe cap berete. Seimenii erau îmbrăcați în cepchene roșii cu căciule cu funduri galbene, cu moturi pendente. Baraictarii

și toți talpoșii dorobăntiei gătiți în forma lor cu stégurile i sârmacii și toboșii lor cântând, pe jos.

Toți zapcii agiesci gătiți cu capode roșii, călări, baraictari fiind stégurile i trâmbițași cu sârmaci și toboșii lor, cântând, și toți arnăuții agiei i cioclii și slujitorii polcovnicesci și ceaucesci călări.

Căpitanul de lefegii gatiți cu capod roș și calare, cu vătatul său asemenea i baraictari cu stégurile și toți lefegiii cu orânduiala lor, fiind prapurile și călări.

Toți zapcii Domniei gătiți cu capode roșii și călări, cu toți slujitorii Vorniciei poliției cu ceaușii lor, cu cepchenuri și călări.

Toți zapcii spătăresci gătiți cu capode roșii și călări, cu toți seimenii gătiți, cu orânduiala lor și călări, cu toți trâmbițașii i sârmaci i toboși cântând, și cu stégurile lor, pe jos, cu toți arnăuții spătăresci înarmați și călări

Vel Armașul cu orânduiala Dumisale, i II Armaș cu III Armaș cu toți zapcii i armășei, topciu, cu stégurile și trâmbițașii cu sârmacii lor cântând¹ pe jos, cu toți lăutarii asemenea.

8 Postelniceii gatiți și călări.

Toți căpitanii agiesci și spătăresci, cu orânduiala lor i fustașii haremului cu contoșe verzi, fiind dardele în mână, și toți Nemții din Pörtă cu contoșe galbene, toți pe jos.

III Postelnic, cu III Vistier gătiți și călări.

III Logofet cu III Logofet de țera de sus și de jos, gătiți și călări.

II Logofet de țera de sus cu II Logofet de țera de jos, gătiți și călări.

II Grămătic cu II Pitar gătiți și călări.

II Comis cu Rehtivan gătiți și călări.

Doi Pitari gătiți și călări.

Doi Slugerii asemenea.

Patru Medelnicerii asemenea.

Patru Serdari ipac.

Patru Stolnicii ipac.

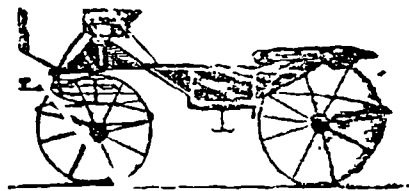
Doi Paharnicii asemenea.

Doi vel Clucerii asemenea.

Vel Pitar cu Dvornicul haremului gatiți în forma lor și călări.

Căpitanul de nemți cu orânduiala sa și cu capod roș împreună cu iuzbașa de harem, cu biniș verde amândoi, pe jos, înaintea caratei.

Ciohodari. Baș-ciohodar al Dómnei.

Ciohodari. Chehaiava de ciohodari.

Căți-va iciolanii, ideclii călări pe lângă carată. Tóte cocónele ale Dumúlor velișilor boeri cu caratele în urma caratei luminatei Dómnei.

spătărescî și trâmbițașii erau îmbrăcați în contășe verđi. Zapcii hăt-mănesci erau gătiți cu capote roșii. Aprođii hăt-mănesci purtau cep-chenurî și țineau bastone în mână.

Bastone de diverse colorî și material purtau de asemenea tóte autoritățile. Prin baston se deosebeau chiar și boerii halea din Divan. Alaiul Dómeii are și pe căpitanul de Nemți din Pórtă. Aceștia sunt îmbrăcați în contășe galbene, iar căpitanul în capot roșiu. Fustașii haremului, adică ai Dómeii, pórtă contășe verđi.

Decă Al. Suțu sosia în Bucuresci încă în Decembrie 1818, ar fi fost dator să deo onorurî unui Ambasador al Persiei, care trecu pe aci, la $18/25$ Decembrie, în calea sa spre Paris¹.

*

Incă înainte de intrarea sa solemnă în Bucuresci, una și după sosire, Al. Suțu adresă țerei următórea proclamațiune:

Publicațiile ce s'au făcut către lócuitorî a se citi prin sate și orașe la luna venirea Măriei sale Alexandru Nicolae Suțu Voevod.

Milostiiú Bojiú Ió Alexandru Nicolae Suțul Voevod i gospodar

Zemle Vlahiscoe.—Cuvioșilor Egumenî de pe la sfintele monastirî, mo-liftelor vóstre protopopî și preoți, Dumnévóstră boerilor, mazililor, breslașilor, neguțătorilor, vătășeilor de plaiú, orașanilor, isnafurî, lócuitorilor de prin sate, și tuturor credincioșilor nostri supuși căți vă aflați la Județul. . . . sênătate și tot binele voim, sosind Domnia mea cu Dunneđeescul ajutor aici la Domnescul nostru Scaun al aceștii de Dunneđeú păzită fórá, la 12 ale următórei lunî, și începênd otcârmuirea do-uneștii oblăduirî, an socotit cea mai întéiú și neapórată a nóstră datorie do a vă însciința pe toți printr'acóstă domnésca carte, cum că preaputernica și nouă de hrană dátătórea împărăție (a căreia țarie și putere să le păzescă Domnul în veci) pornită fiind dintru a sa firéscă bznătate, iubire de ómenî și milosirdie, ce cu imbelșugare rěvarsă către toți

Ió Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe

Dumnéta vel Logofete de Obiceiurî, cu aședarea alaiului întocmai precum mai sus se coprinde se orânduesce a se întocmi făr' de a se face cătuși de puțin cusur și la 20 ale următórei lunî să se afle toți strânși Lunî de diminéță la 4 césurî din și la Sfântul Spiridon cel nou, tolco pisah gpd. — 1819, Ianuarie 18.

(pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Cond. XCVII, fila 4.

1. Doc. Academiei. I pag. 108. Informațiune de *Pagé* către Richelieu.

de obște credincioșii sōi supuși și părintescă îngrijire avēnd pentru tot ținutul Împărătescii sale stăpâniri, asemenea n'aū pus la nitare și acōstă de Dumneđei păzită țēră, Împărătescul sōi cheler, precum apururea așa și acum îngrijind de a sa credincioșă raia ce se află locuind într'ōnsa, și s'aū trudit în multe feluri de chipuri pe vremea cea scintă a trecutelor întēmplări, aū bine-voit din Dumneđeasca luminare de ne-aū încredințat otcârnuirea Domniei aceștii țēri, după a sa parintescă îngrijire, temeiū dar nestrămutat și sfērșit neschimbat al domnescii nōstre otcârnuiri cunōscem cea de obște a nōstră liniștire, buna stare, și înființata cunoscință a buneī oblăduiri: ostenelile și grijile ce în ȳi și în nōpte avem a face spre paza tuturor acestora le socotim ca pe cea d'întēiū a nōstra sufletēscă mulțămită și odihnă, fără de a băga de sēmă cātuși de puțin trupēscă nōstră trudă, când este trebuință a se întocmi obșteșca odihnă a supușilor nōstri; de aceea orī-care din voi de acum înainte va cerca de către meemurii ce se află într'acest județ cea mai mica supērare împotriva domnescilor nōstre porunci și împērătēscă vouiță, întru orī-ce fel de pricinī de dăjdiī seau de judecați și nu se va mulțami, slobod este a merge numai decăt cu încredințare către domnescul nostru Scaun și va găsi deschise ușile domnescului nostru aūd, ca să'și arōte prin jalbă cea năpastuire ce socotesce ca i se face, și să i se faca de către noi cuviincioșă îndestulare de vor fi adevōrate cele ce va jalui; ci dar acestea sunt acelea căte pentru voi supuși nōstri ca un părinte vē pohitim, ca un Domn le îngrijim și cu iubire de omenī le dorim, far' de a cere alt nimic de la voi și așa toți de obște petrecēnd întru odihnă și putincioșă bună stare, să înălțați după datorie glasuri de rugăciune către prea înălțatul Dumneđeū, pentru scumpa și neprețuită viața prea puternicului și prea milostivului nostru Împērat și iubitorul de omenī (Domnul Dumneđeū să 'i înmulțēscă puterea) și pentru învățații, prea înțelepții, slăviții și cei de mare cuviință ai nōstri milostivi stīpâni și făcōtori de bine și pentru a Domniei nōstre ueclintită iutemeere în domnescul nostru Scaun, ca prin Dumneđeescul ajutor să ne învrednicim a dobândi dorita bucurie din rodurile buneī otcârnuiri, din care cu imbișugare se va pricinui și vouă obșteșca odihnă i răpaos și putincioșă bună stare, avēnd pentru acestea tōte pildă prea adevōrată cele de mai nainte ale nōstre petreceri întru aceste doue de Dumneđei păzite țēri a Moldaviei și a Valahiei, iar ale ispravnicilor județelor și a celor-l-altī meemuri până la cel mai mic datorie către noi și către voi cariī asemenea privesc spre a vōstră obșteșcă liniștire și odihna, prin osebită domnēscă nōstră carte facēndu-le cunoscute către ei, le poruncim cu strășnicie de a le păzi pe tōte întocmai și fără cātuși de puțină strămutare, i saam receh gpd. — 1819, Ianuarie 13¹.

Acastă proclamaire noul Domnitor o adresază cu osebită carte deschisă către Ispravnicii și la Caimacamul Craiovei, ordonându-le să se citească «întru auzul tuturor prin toate orașele și satele», iar Ispravnicilor le țice, că sunt datori, «a păzi urmările cele plăcute și potrivite la voința și firea Domniei mele, care este adecă a reda dreptate celui asuprit, a lipsi chipurile cele împotrivă și a fi toate în buna orânduială» și Ispravnicii și Zapcii lor ¹.

Promisiunile n'au lipsit nici-odată din manifestele Domnilor noii. În cazul lui Suțu mai era obligat să promită și de firmanul Porței.

De ce Alex. N. Suțu eși țice «Domn de a III-a oră»?

L'am văduț înlocuind, la 1802, pre ruda sa M. Suțu fugit la Brașov după instigațiunile rusesci. La 1806 domnesce a 2-a oră ², dar prea puține zile, că vin muscalii. Este dar cu dreptul acum, la 1818, pentru a III-a oră Domn al Munteniei.

1. *Publicații la toate județele și la Caimacamul Craiovei, care s'au trimis împreună cu cărțile cele deschise de sosirea Măriei sale lui Vodă în Scaun.*

Io Alexandru Nicolae Suțu Voevod și gospoțlar Zemle Vlahiscae

Dumnévostřă ispravnicilor ot sud sênătate. Vê facem în scire, că după Dumneđeésca voință prea puternica împărăție (Domnul Dumneđeș să'î înmulțescă mărirea, puterea și biruința în veci) rânduindu-Ne Domn și oblăduitor aceștii de Dumneđeș păzite țeri rumănesci, nu lipsim spre cea de obște mângăere și bucurie, a trimite osebită cartea Domniei mele deschisă către toți locuitorii aceluși județ, vestitoare și arêtătoare de buna voire ce avem Domnia mea spre toți supușii noștri, care îndată să rânduși să se citească întru auzul tuturor prin toate orașele și satele de rând, iar Dumnévostřă vê poruncim Domnia mea, ca să aveți despre partea Dumnévostřă a păzi urmările cele mai bune, plăcute și potrivite la voința și firea Domniei mele, care este adecă a se da dreptate celui asuprit, a lipsi chipurile cele împotrivă și a fi toate în bună orânduială, neabătându-vê la cele neplăcute urmări, nu numai Dumnévostřă, ce și slujbașii și zapcii Dumnévostřă să fie fôrte cu ferire, fiind-că și pentru dênșii aveți Dumnévostřă a da sémă, iar zabiții să aibă totă îngrijirea și paza, ca să fie locuitorii în bună odihnă și petrecere de ómenii rói, dând nizam și însuși neferilor lor, să se ferescă de urmarî împotrivă și așa mulțămindu-ne de slujba Dumnévostřă, să puteți nadăjdui de a câștiga milostivire și bună respălțire, iar împotrivă purtându-vê și nepăzind dreptatea locuitorilor, seați alte cusururi făcând la slujba Dumnévostřă împotriva bunei voinței Domniei mele, să sciți că nici într'un chip nu vor fi suferite Domniei mele și în loc de milostivire și bună cugetare veți lua respălțirile cele drepte, și de primire să avem Domnia mea însciințare, și fiți sênătoși.—1819, Ianuarie 15.

Cond. XCVI, pag. 4.

1. Greșesce Aricescu când țice, că a 2-a oră a domnit la 1805. Veđi *Istoria revoluțiunei române*, 1 vol. 8°, Craiova 1874, pag. 8.

Numerósă familie avea Alex. N. Suțu. Pe lângă fete, avea 6 beizadele : Nicolae, Gheorghe, Ioan, Scarlat, Dimitrie și Gregore. Amintim acésta, ca să adăogim a spune, că cu cât mai mare era familia Domnitorului, cu atât mai mare era greutatea țerei, căci acestor beizadele și domnițelor, Domnul talăl lor trebuia să le dee o situațiune financiară, care de sigur, asupra țerei apésa. Apanagiile seaă iraturile și privilegiurile Dómnei sale Efrosina născută Calimach, veniaă și ele să apese asupra țerei ¹.

1. Carte de iratul Măriei sale Dómnei de la vitele mari de peste Olt, Mehedinți, Dolj și Romanați.— 6 Martie 1819, pag. 116.

— Tot iratul Dómnei de la esportul rîmătorilor din R.-Sărat, Buzău, Ialomița, Ilfov, Vlașca, Teleorman, Olt, Romanați, Dolj, Mehedinți, Sécueni, Prahova, Muscel, Argeș, Gorj, Dâmbovița. In județele de peste Olt, la esportul rîmătorilor se plătoa *prostichii*, adică adaos preste taxa cuvenita Dómnei, câte 8 parale de rîmator ale Caimacamului de Craiova și câte 4 parale ale ispravnicilor din județul respectiv. (pag. 118).

— Tot relativ la taxa vitelor de export în folosul Dómnei.—1820, Aprilie 1. Nizam în 4 articole.

— S'aă făcut pentru acésta 30 de cărți la căpeteniă din slam Rómnic, Buzău, Ialomița, Ilfov, Vlașca, Teleorman, Olt, Romanați, Dolj, Mehedinți.

Cod. xcVIII.

Cartea Măriei sale Dómnei Efrosinei Calimahi pentru două scaune de carne i 6 bălcuiri dupe moșia Măriei sale Brezovia, ce se ăice și Poiana-Lungă, din sud Ialomița.

Zemle Vlahiscoe. — Dat'an domnésca noastră carte prea iubitei Dómnei noastre Efrosinei Calimahi, ca pe moșia Luminăției sale Brezovia, din sud Ialomița, ce se ăice și Poiana-Lungă, care a fost a Dumnélui Căminarului Grigore Bujoreanu și acum aă cumpărat'o Luminăția sa, să aibă a ținea două scaune de carne scutite de erbărit, de vamă, de funărit și de tôte alte angarii ce vor fi pe alte scaune. precum asomenea sa aibă voie și slobođenie a se face la acéstă moșie 6 bălcuiri pe an, cu obor de vite la ăilele de aă jos aretate, fiind-că atât aceste scaune le-aă avut mai sus numitul boer, scutite prin cărțile răposăților intru fericire Domni de mai nainte, cât și slobođenie facerei bălcuirilor, după cum din cartea selofului nostru Ioan Voda Caragea, ce o văđum cu lét 1813, Iunie 23, ne-am adevărit; drept aceea și Domnia mea, printr'acéstă carte ce am dat Luminăției sale, nu numai am înnoit acest privilegiu pe chipul Luminăției sale, ci încă după volnicia ce aă Domni pe lucruri domnesci a face haruri la locuri cuviinciose, cum și după pildele ce avem că harurile ce s'aă făcut de alți frați Domni, s'aă păzit neștrămutate, precum și înși-ne Domnia mea păzindu-le, le-am întărit bine-voind hărăzim casei Luminăției sale, vama de la aceste șase bălcuiri dimpreună cu prostichiuile ce s'aă făcut până acum la vămii și cu cele ce se va mai face de acum înainte să fie tötă pe séma casei acestei moșii, iar vameșii domnesci seaă alții, cu oră ce slujbă măcar ar fi, să nu se amestece intru nimic, ci tôte veniturile vamei să se strîngă de omul ce se va afla orândnit din partea Luminăției sale, urmând și

Și apanagiile, miluirile, scutirile, privileghiurile se răspândiau și asupra urmașilor Bazadelor și Domnițelor ¹.

acel orânduit om la luatul vămii după ponturile i catalogul domnesc, precum urmăză și vameșii domnești; pentru care și poruncim Dumnévoastră ispravnicilor ai județului, să îngrijiți a se face totdeauna aceste bălciuri la vremea lor, fără de nici o zmintolă și a nu se face de către nimeni cătuși de puțina urmare împotrivă, ca strașnic se va pedepsi, i saam receh gpd.—1820, Iunie 5.

(pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

Cod. XCVIII, pag. 261.

Bălciurile se vor face la Ispas, la Duminica mare, la Drăgaica.

1. *Hrisovul Dumnéel Anica ficia Luminăției sale Beizadea Grigorie Suțul*

Fiind-că, după volnicia și puterea ce am Domni asupra lucrurilor domnesci slobode, și după pilda altor frați Domni de mai naintea noastră, cari cu puterea stăpânirii și a slobodeniei ce am asupra lucrurilor și veniturilor domnesci, au dăruit la obrazele ce am vrut, unora pentru rudenie, altora pentru slujbe, din moșii domnesci și din alte venituri ori-ce, care au fost binepăzite atât de alți frați Domni, cât și de înșine Domnia mea întărind darrurile ce s'au făcut acelor obraze. Drept aceea învrednicindu-ne și pe noi Domnul Dumneșeu, cu al treilea Domnie a acestei pravoslavnice țări rumanesci, și gășind hărăzirea făcuta de Domnia sa, seful nostru, cu hrisovul Domniei sale ce'l vedum scris cu lét 1813, Iunie 16, pe obrazul Dumnéel Anicai ficia Luminăției sale *Beizadea Grigorie Suțul*, pe viile domnesci din délul Pitescilor sud Muscol, care sunt pogone 31, cu toate împrejuririle ei i cu 32 lude pogonași, precum și două vătășii de țigani, cari prin deosebit catastih sunt arătați, am bine-voit și Domnia mea și printr'acost domnescul nostru hrisov ce'i dau, i-am învoit și i-am întarit harul ce se arata mai sus, ca să le aiba și sa și le stăpânescă Dumnéel Anica ficia Luminăției sale Beizade Grigorie Suțul, neștrămntat pe séma sa; și am adevorit hrisovul acesta cu însuși credința Domniei mele, Iw Alexandru Nicolae Suțul Voevod i cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., martori fiind și Dumnélor cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanului Domniei mele: pan Constantin Crețulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel Vistier. pan Istrate Crețulescu vel Vornic de țera de sus, pan Mihalache Manul vel Vornic de țera de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofăt de țera de sus pan Teodorache Vacărescu vel Vornic, pan Constantin Caliiarh vel Vornic, pan Gheorghe Goleșcu vel Vornic al Obștirilor, pan Alexandru Filipescu vel Logofăt de țera de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel Postelnic, pan Mihalache Suțul vel Logofăt de Obiceauri, pan Gheorghe Vlahuț vel Spătar, pan Mihalache Cornescu vel Vornic de politie, pan Alexandru Hariton vel Căminar, pan Alexandru Desila vel Comis, și ispravnic, pan Gheorghe Filipescu vel Logofăt de țera de sus: și s'au scris hrisovul acesta întru înteuil an dintru a treia Domnie a Domniei mele aici în orașul Scannului Domniei mele, Bucuresci, la ani de la nașcerea Domnului Dumneșeu, și mântnitorului nostru Isus Hristos 1819 Maiu 28, de Chirița Logofăt de Divan.

(pecetea și Iscălitura gpd.)

Gheorghe Filipescu vel Logofăt procițoh.

Cod. XCIII, pag. 93 v:

Evident că slujbașii Curței, până la cel din urmă vizitiu, de la *Accibașa*, șeful vânătorilor, la ultimul bucătariu, toți, toți erau privilegiati ai Domniei. Ba și slugile Beizadelelor și ale Domnițelor beneficiază de scutiri, privilegii, miluirii, chiverniseli ¹.

1. Cartea *Ahcibașei*

Zemle Vlachiscoe. — Dat'am Domnia mea această carte a Domniei mele, lui Dimitrie Ahcibașa al nostru, căruia după slujbele sale ce au slujit de demult și până acum cu credință și dreptate la mulțicul Domniei mele, milostivire făcând Domnia mea asupra'î această domnăscă noastră carte, îl ertăm de rëndul dajdiilor vistieriei, ca el și totă casa lui să fie apărați de orî-ce dări și orândueli, vor eși în țără de la vistieria Domniei mele, nimeni întru nimic supărare să nu 'î facă să scutască și drepte bucatele sale de dijmărit și vinăriciū să ție și o prăvălie și o cărciumă, drepte ale sale scutite de fumărit, de căminărit, de vamă, de vinul domnesc i de ortul vătășesc și de orî-ce alte dări vor eși pe prăvălii și pe cărciume; drept aceea poruncim Domnia mea tuturor căți se cuvine, să aveți a vă feri de toate câte scrie mai sus ale numitului Ahcibașa cătuși de puțină supărare să nu i se facă peste cartea Domniei mele, că așa este porunca Domniei mele, i saam reche gpd. — 1819, Octombrie 19.

(pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

Cod. XCIII, fila 97.

Cartea lui Ion Vizitiul Luminăției sale beizade Nicolae Suțu

Milostiiū Dat'am cartea Domniei mele lui Ion Vizitiul gospod. ca să aiba a scuti dijmărit i vinăriciū drepte bucatele lui, cum și o prăvălie cu pivniță de vëndare de vin i rachiū drepta a sa; să scutască de fumărit, de căminărit, de vamă, și de alte dări ce vor fi pe alte monastiri, pentru că numitul aflându-se în slujba Domniei mele, ne-am milostivit asupra'î de 'l-am miluit cu acest privilegiū, de care poruncim la toți căți se cuvine întocmai să fiți următori și supărare împotriva să nu i se facă, i saam reche gpd.—1820, Martie 1.

Cod. XCIII, fila 168 v.

Nouă cărți ce s'au înnoit la 9 postelniciei ce slujesc halea curței gospod.

Zemle Vlachiscoe. — Dat'am domnăscă noastră carte boerului Domniei mele Grigorie sin Armașu, ot Sărindar ce s'a'î aflat și se află slujind curțe, Domniei mele postelnicel, ca să aibă privilegiul ce din vechime au avui postelniciei, adecă să fie apărat de rëndul dajdiilor Vistieriei i de alte orândueli i ajutóre și podveđi ce vor eși pe țără și pe tērg de la Vistieria Domniei mele, de nicī unele supărat să nu fie el și casa lui, așjderea și ale lui drepte bucate, să scutască de dijmărit i vinăriciū și ca unul ce slujasce, ne-am milostivit, asupra'î că să aibă și osebita milă, adecă sa scutască și o cărciumă străină aici în Bucuresci de fumărit, de căminărit, de vama și de alte angării ce vor fi pe alte cărciume; să ție și lude doi ómeni străini și fără pricină de dajdie, scutiți

Istoria culturală a Domniei lui Al. N. Suțu, este foarte săracă. Am făcut-o îndărăt. Aci voiú adăoga câte-va vorbe despre *teatru*.

Am arătat în anteriorul volum cum Domnița Radu Caragia era mult amatore de teatru și cum ea puse să se construiască anume sală de spectacole în strada Fontânei. Trupe grecesci și germane utilizară această sală. Se pare că alegerea pieselor nu fu totdeauna pe deplin plăcută cărmuirii. Opozițiunea contra Domnului găsia mijloc să aplaude pasage unde sublinia vre-o alusiune la cele ce se petreceau în țără. Al. N. Suțu, ca să împedice asemenea manifestațiuni stabili, el înteiú la Români, un Efor al teatrelor, cu misiunea de a censura piesele.

Eaca în traducere acest important și necunoscut act:

Alexandru N. Suțu cu mila lui Dumnezeu etc.

Prea cinstite și prea nobile al nostru boier fost mare Spătare, Iacobe Rizu, al nostru prea iubit.

Aședarea de teatre publice, după multe cercetări și considerare politică s'a constatat că este foarte folositoare pentru națiunii, pentru că reușește să înlature faptele rele. Teatrul dramelor, s'a constatat că este școla bunelor moravuri, cu atât mai energică și activă, cu cât are în vedere înlăturarea relilor și aducerea triumfulu virtuței și ne învață ce trebuie să preferim, dintre răutate și virtute? Comedia batjocuresce relele prin ris: (Χλευάζει τὰ κακὰ διὰ τοῦ γέλωτος ἢ Κομωδία ¹) iar tragedia aduce binele prin *miraculos* (?) Și școlarul unei asemenea școle nu numai că aude, dar și vede cu ochii ce trebuie să ȃică și ce trebuie să facă și în sfârșit se convinge, seau mai bine se silence să mărturisescă, că este mai onest să cadă cine-va cu onóre și să deplângă contemporanii și urmașii suferințele sufletesci, decât să reușescă cu neonestitate și să rîdă. Ast-fel este teatrul, când dramele se aleg cu îngrijire; ele împlinesce în adevăr scăderile legislațiunei, care singură nu póte prevedea înlăturarea a orî-ce rea făptuire și să facă educațiunea omului perfectă. Când însă alegerea dramelor e rău

cu pecetluit după orânduiala Vistieriei, ca să fie de poslușania casei sale. De care poruncim la toți câți se cuvine întocmai să fiți următori și supărare împotriva sa nu faceți, i saam receh gpđ —1819, Octombrie 20.

Gheorghe Ión ot biserica Amzei, Ilie Brecescul ot mahalaua Verguluí, Gheorghe sin Iorga Pol ovnicu, Gheorghe Buhoș ot mahalaua Verguluí, Iosef ot Mihaiú-Vodă, Mihale Călăfățenu ot Antim, Iamandi Agorișteanu ot Fântâna-Boului, Teodor ot mahalaua Mihaiú-Vodă, Teodor Apostol, Duță Rădulescu. Aceștia s'au făcut mai pe urmă după cererea Dumnelui vel Postelnicu.

Cod. XCIII, fila 98.

1. Castigat ridendo mores.

făcută, dăunăza legilor, se face școlă de rele moravuri și de pervertire, conrumpe moravurile cetățenilor.

Așa dar fiind-că se pôte întâmpla ca să se introducă vr'o dată în teatrul din Bucuresci, învățături dăunătoare, din lipsa unui efor care să controleze alegerea dramelor, Noi, îndeplinind datoria de buna voință domnescă, numim ca *Efor*, prin acésta, pre Evghenia ta, ordonând prin acésta, ca să chiămă înainte-ți pe epistatu German al melodramei și comediei Germane și al tragediei și pre întreprinșătorul societăței grecesci dramatice și făcându-le cunoscută Eforia, să le anunți, că orî-câte vor fi piese dăunătoare religiunei, statului și moralei, în genere sunt oprite în teatrul Bucurescean, iar cele-l-alte tôte sunt permise pentru folositoarea petrecere a cetățenilor. Direcțiunile respective, sunt datore, a da cunoștință prealabilă de spectacolele ce au da, ca să fie controlate în timp util. Așa să faci și fi sănătos.—1819, Noembre 8¹.

(L. S.)

Marele Logofăt.

*

Una din primele preocupățiuni ale lui Al. N. Suțul, este aceea de a urmări averea fostului Domn Caragea, spre a bine plăcea Turcilor² ba până în fine și Muscalilor. Cât de mare era influința rusescă la Curtea noului Domn am spus'o. Aci aducem numai decretul de «prostire» a boerului Deșliu, pentru că nu s'a supus să primescă de buna otărîre dată de Divan, după reclamațiunile acum consilierului rusesc C. Varlaam. De la 3 Octombree 1820, boierul Deșliu rămâne «sade G. Deșliu»:

În Alexandru Nicolae Suțu Voevol i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Cinstite și credincios boierule al Domniei mele, Dumnéta vel Vistiere, fiind-că Gheorghe Deșliu, făr' de șfală au arôtat nesupunere la Domnesca noastră hotărîre, ce am dat cu deplin Divan, asupra răspunderii datoriei sale, către excelența sa consilierul Constantin Varlaam și către Dumnélu Vornicu Constantin Samurcaș, îndrăznindu-se a călca tôte sfintele datorii ale supunerii sale către stăpânire și tragend asupra ipochimenului său osânda ce însuși au câștigat'o; drept aceea dar și Domnia mea, rădicând asupră'i și cinul și tótă dicheomata ale boieriei cu care s'au miluit de la stăpânire, 'l-am hotărit a rămânea șadea Gheorghe Deșliu, și poruncim Dumitale, ca să se ștörgă cu totul numele lui de la arhondologie și să i se ia și toți scutelnicii, dându-se la dajdie, tolco pisah gpd.—1820 Octombree 3³.

(pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

1. Cod. XCVI, pag. 97.

2. Veđi Iorga. Acte și fragm. II pag. 543.

3. Cod. XCVI, pag. 188.

În contra lui Caragea persecuțiunea noului Domn se manifestă mai ales din Martie 1819. General Consulatul rusesc a cerut încă din Septembrie 1818 sequestrel pe moșia lui *Ciorogârla* și cele împreunate, pentru plata a jumătate din «provianticeasca datorie a țerei» către Rusia. Imediat se și scote în vânzare la mezat, prin starostea de neguțători, acea moșie cu anexele ei.

Încă din 26 Ianuarie 1819, Al. Șuțu au ordonat Divanului, complotat prin mai mulți *bivți* boeri mari, să facă socotela banilor luați de Caragea peste ceea ce i se cuvenea, până la timpul fugii lui, până la 29 Septembrie 1818. Noul Domn spera, de sigur, să-și ia partea cuvenită lui de ore-ce Pôrta—la cererea Rusiei—îi recunoscără dreptul de a domni peste cei 7 ani și lunile ce ar mai fi avut de domnit Caragea până la acest termen ¹.

1. Cinstite și credincios boierule al Domniei mele, Dumneța Barbule Văcărescule, vel Vistiere, fiind-că cinstit împărătescul Gheneral Consulat al Rusiei, de aici, prin nota sa către Divan de la 29 ale trecutului Septembrie, a propovădit sequestrel ce au pus pe moșia celui d'înainte Domn, Ciorogârla, cu cele împreunate ale sale hotară, cu cuvânt că numitul este dator să plătească de la sine la împărătesca Corônă a Rusiei, cea-l-altă jumătate din provianticeasca datorie a țerei, și că după acesta de acum înainte rămâne cu totul apărută, nu am lipsit Domnia mea să înștiințăm pentru acesta către prea puternica împărăție, asupra căreia ne-au și sosit prea înaltă poruncă, ca să se vândă la mezat numita moșie, și după ce se va plăti dintru a sa vânzare această datorie, să împlinescă din prisos alte datorii ale numitului Domn. Drept aceea dar poruncim Domnia mea, Dumitale, printr'acest pitac al nostru, să ne arăți totă curgerea acestei pricinii precum este știută Vistieriei, din vremea mărturisirii acestei datorii a țerei și până la înnoirea numitei note a Gheneral Consulatului, ca luând de la Dumneța cea trebuincioasă și scumpă indestulare pentru toate, să dăm Domneșca noastră poruncă întru săvârșirea prea înaltei împărătescii porunci, tolco pisah *gd.* — 1819, Main 14.

Cod. XCVI, pag. 35.

Pitac la staroste spre a vinde moșia Domnului Caragea la mezat

Staroste de neguțători, fiind-că prea înaltul împărătescul firman ce ne-au venit de la prea puternica noastră împărăție, pentru pricina datoriei banilor proviantului, ce au rămas dator cel d'înainte noastră Domn, la haznaoa împărătescii măririi a Rusiei, se dau voce și slobozenie de a se vinde prin mezat moșia Ciorogârla de aici din țară, a mai sus numitului Domn, ce este în trei hotare, adică Domnescii de sus, Domnescii de jos și Prisiceni, și prisosul ce va rămâne din prețul vânzării acestei moșii. să se dea celor ce au a lua datorie de la numitul Domn; de aceea îți poruncim Domnia mea, ca îndată după primirea acestui Domnesc al nostru pitac, să începi a striga această moșie la mezat, și cu 4—5 zile mai înainte până a se împlini legiuitul soroc al ne-

Naum este forte aspru, dar drept, cu Domnia lui Al. N. Suțu. După el, cea d'intîiu preocupatiune a acestui Domn fu de a aduna

zatlui, să faci arătare Dumnului vel Logofetului de țera de sus, ca să 'ți-se dea poruncă de urmare pentru haraciladiznia acestei moșii, tolco pisah gpd. —1819, Maiu 19.

(pecetea g-pd.)

vel Logofet.

Cod. XCVI, pag. 36.

Prea sfinția ta Părinte Mitropolit, iubitorilor de Dumneșeu Episcopilor i Dumnévóstră cinstiților și credincioși boerilor ai Divanului Domniei mele, Biv vel Bane Grigorie Brâncovene, Biv vel Bane Grigorie Ghica, vel Vistiere Barbule Văcărescule, Biv vel Vornice Constantine Bălăcene, și biv vel Vornice Grigorie Filipescule, fiind-că, iraturile dintr'acéstă domnescă a noastră țără ce s'au cuvenit celui din naintea noastră, pribegit Domn Ioan Vodă Caragea, după coprinderea și înalta poruncă a împărătescului și nouă vrednic de închinăciune hatișerif, au contenit încă de la 29 ale trecutului Septembre, când au pribegit de aici, iar mai sus numitul Domn (după sciința ce avem) depărându-se de aici au primit și mai multe decât acelea, câte adecă se analoghiesc pe vremea Domniei noastre *ce se începe de la fuga sa*. Drept aceea dar vă poruncim, printr'acést domnesc al nostru pitac, că adunându-vă cu toții la un loc aici la domnescă noastră curte, și puind înainte socotelile domnescii noastre visterii să le ciuruiți, cu deamăruntul, și deslușind dupe dreptate câte iraturi din țără s'au cuvenit numitului Domn fugar până la 29 ale trecutului Septembre din anul trecut, și câte ați primit mai mult, care se analoghiesc pe vremea cea de la fuga sa încóce, sa ne arătați in scris cu bună înțelegere prin obstescă anafora.—1819, Ianuarie 26.

Cod. XCVI, pag. 7.

Prea sfinția ta părinte Mitropolit, iubitorilor de Dumneșeu Episcopi și Dumnévóstră cinstiților și credincioși boerilor veliți ai Divanului Domniei mele, halea și mazili, fiind-că, prin prea înaltul împărătescul firman ce ne-au venit de la prea puternica nóstă împărăție, pentru pricina datoriei banilor proviantului, ce au rămas dator cel din naintea noastră Domn la haznéoa împărătescii sale măririi a Rosiei, se dá voie și slobođenje de a se vinde prin mezat moșia Ciorogârla, de aici din țără a mai sus numitului Domn, și prisosul ce va remănea din prețul vëndărei acestei moșii, să se dea celor ce au a lua datorie de la numitul Domn; de aceea am făcut Domnia mea cunoscută acéstă împărătescă voie către cinstitul gheeneral Consul al Rosiei și ne au venit răspuns prin alăturata sa notă, de la 20 ale acestei luni, precum din coprinderea sa vă veți plioforisi și fiind-că pentru pricina acestui proviant avem plioforia că la lét 1812, după incheerea pazei, s'au dat din partea țării zapis de datorie către haznéoa Rosiei, urineză după cuviința ca să avem o întrégă sciința, câtă au fost tótă suma acei datorii? câtă din trênsa și în ce vreme s'au plătit? și câtă sumă au mai rămas a se plăti de către mai sus numitul Domn, luată și implinită din țără? De aceea poruncim Domnia mea, că adunându-vă cu toți la un loc aici la domnescă noastră curte, să faceți cercetare

pre arnăuții Curții Domnesci, «orinduind dintr'ênșii pe la ogeacurile lor c-le obicînuite, iar peste cei-l-alți aũ orînduit căpetenie pe un grec al sėu credincios, numindu-l Agalar agasi, adecă mai mare peste tôte căpeteniile»¹. Simția nevoie noul Domn să-și asigure persóna și puterea, răzimându-se pe asemenea oștire streină.

Apoi, departe, adaogă a ȃice Naum, de a ține sémă de desideratele exprimate de boierı, în arzul lor la Pórtă, «el împotrivă săvērșia numai cele ce-ı folosiaũ lui».

Ca să-și asigure asemenea procedere, Suțul strînse cea mai mare prietenie cu Pinis Consulul rusesc, pe care-l consulta în tôte și cu carele, de sigur, împărția beneficii numeroșe și cu Moraitu, Dragomanul consulului. Acest Pinis fu «pricinuitorul tuturor rėutăților către pămēntenı,» esclamá Naum². Cu dēnsul împreună Suțu se puse «să secere otava țerei, fiind-că din fēnul de veară nu s'a îndurat Caragea să-ı lase nici măcar un paiũ». . . Acēstă imagine a escelentului Naum este singură în stare să qualifice Domnia lui Al. N. Suțu.

A face parale multe și rāpede, fiind scopul lui Al. N. Suțu, am vėdut că una din cele dintēiũ trebı, fu de a vinde scaunul mitropolitan la un alt ipochimen. Pretextul pentru destituirea orı primirea «*Paretisului de bună voie*» a lui Nectarie din scaunul metropolitan, fu lesne aflat. Boierimea exprimasă dorința să se alégă mitropolit un *Román*. . .

Deci, într'o Mercuri sėra din luna Mai, Nectarie 'și dă „*paretesis de buna voie (!)*“ și adoua ȃi Joi «din porunca Voevodului s'aũ adunat la Curte tóta boerimea pentru a face alegere de Mitropolit dintre pămētenii romāni.»

Naum a asistat la înscaunarea noului Mitropolit Dionisie: «vėđuiũ alaiũ domnesc mare și în careta domnescă cu 6 cai pe părintele Arhieriul Sevastis Dionisie... Acesta intră în biserica Mitropoliei posomorit și cu fața jalnică... iar Nectarie — era presinte — aũ schimbat față, aũ îngălbenit...»

cu deamăruntul, nu numai de tôte cāte mai sus se arată, ci încă și de altele cāte veți socoti că aũ inclinare cu acēstă madea și este trebuință a ne fi știute și nouă. și să arėtați Domniei mele prin anafora cu fútrégă pliroforie — 1819, Martie 26.

Cod. XCVI, pag. 27.

1. Naum, Academie. Cod. 322.

2. Idem, idem.

Naum se întrebă cât a costat pre Dionisie acesta chiămare la Scaunul metropolitan? Dionisie era om sărac și nu ămbლა după Mitropolie... Încă din Aprilie Vodă pusese ochii pe Dionisie și 'i propusese Mitropolia, dar o refuzasă, neavând bani de dat. Trămisul domnesc îl asigură, că nu va da nici un ban..., dar după ce sosi de la Țarigrad, după vechiul obicei, evdoxis pentru Dionisie, ca Mitropolit, atunci au priceput Dionisie că s'au înșelat, căcî prin alții atât de tare s'au strimtorat, în cât silit fu, ca să nu rămână de ris, de a da sîneturî de sume mări.

Tot bani căștigă Suțul de la cei doi noi episcopi, de Buzău (în 29 Iulie 1819) și altul de Argeș în Octombrie 1820¹.

Alegerea Episcopului de Argeș, în locul răposatului regretat Episcop Iosif, s'a făcut cu multă greutate: «multă desghinare, ăice Naum, s'a făcut între boeri din pricina intriganților (?) Cu tôte aceste, făcându-se două anaforale una cu iscalitura Mitropolitului, a episcopilor și a unora din boeri, până la 16 iscalituri, arătând spre alegere 3 obraze bisericesci pămëntene și altă iscalită de cei mai mulți, fără a fi iscalitura Mitropolitului și a episcopilor, arătând pre arhim. Ilarion, om cu învețatură, născut în țără, de părinți străini și crescut de proin Mitrop. Dositeiu...» Al. Suțu aproba anaforaia majorității...

Se scie că aprobarea era cumpărată cu mari sume.

Numai cu banii simoniei nu se putea indetula lăcomia lui Al. N. Suțul. De aceea el provocă Divanul și mai ales pre marele Vistier Barbu Văcărescu, să facă o nouă aședare de biruri, mai rodnică.

Un martor contimporan ne va spune cu ce grozăvii se implineau dările ajunse indoite, întreite...

«Din tôte părțile alergău ticăloșii locuitori strigënd cu jalnice plângerî și la Domnie și la Consulat asupra grelelor cereri și asupra neomenirei stringetorilor de bani, dar în loc de mângăiere se isgonia înapoi cu ocări și cu îngroziri, și cu mari suspinuri se duceau iarăși în unghiile selbăticilor implinitori. Iar la Valahia cea mică, adică la județele de peste Olt, și mai vërtos la județul Mehedințului, unde era ispravnic grec, nepot al Voevodului, atăta selbătăcie și nemilostivire se lucră de către implinitori! banilor, în cât copii tineri de câte 11 și 12 ani îi lega spate la spate, afară sub vëzduh în vreme de iarnă și turnând apă peste dinșii se lipea de îngheț ticăloșele trupuri și era o jalnică privire vëdëndu-se peile rupte și sângerate, când în silă se deslupiau trupurile, și părinții lor erau siliți să-și vinđă tot, până și

1. Veđi Naum Cod. 322 și copia de la Bibl. Urechia din Galați.

boul ce 'i scotea hrana din pământ, ca să scape pre copiii lor din cuniplitele tiranii ; pre alții iarăși îi caznia cu bătăi, cu fumuri și cu gróznice închisori frigurose și puturose, nemâncăți și neadăpați . Intr'a-asta chip se implineaũ nesațiósele și nelegiuitele cereri, ca să se imbogațescă in grabă și Voevodul și nemilostiviĩ dregători din nevino-vatul sânge al ticălosului norod...» ¹.

Despre cestiunile financiare, ca și de cele de pură administrațiune și de justiție, am vorbit însă in deosebı mai înainte, la capitolele respective. Tóte jafurile săvêrșite, cu scirea orı fără scirea lui Al. Suțul, aũ provocat nemulțămirea țereĩ. Acéstă nemulțămire lua pe tó:ã ȕioa un caracter de luptă națională contra Grecilor, dar și a boierilor pământeni, cari consimțiseră la faptele Grecilor. Scirile despre acéstă nemulțămire străbătură la Constantinopole. Dar la Constantinopole străbătéu in același timp și *banı și pescheșuri*, de la Al. N. Suțu. Póte-se întâlni un fapt mai ciudat, decât cel ce se petrece la Bucurescĩ, in lunele Noembre și Decembre 1819? La inceputul lui Noembre Pórtă trãmite lui Al. N. Suțu un firman prin care-i ordona să inceteze jafurile și nedreptățile in țeră. Acest firman e primit la Bucurescĩ cu alaiu, in 5 Noembre, 1819 ².

1. Naum cod. No. 322. Copia de la Bibl. Urechiă (Galatı).

2. Eacã alaiul :

Alaiul luminatului hatașirif.

Toți podarii, toți portarii, toți slujitorii poli-tiei, toți slujitorii agiescĩ, toți lefegii seimenĩ, pandurĩ, aprođi, căpitani agiescĩ, spătărescĩ, toți cu orânduiala lor, pe jos.

Un Căpitan de pod.	Polcovnicu de pod	Un căpitan de pod.
II Portar, călare.	călare	III Portar călare.
Trei zapei ai politiei	Portar bașa.	Trei zapei ai politiei
călări		călări
Ciaș agiesc	} toți gătiți calări.	Stegar spătăresc.
Polcovnic de cioeli.		Polcovn. de vênători
Polcovnic de têrg.		Baş bulucbașa.
Polcovnic de seimeni		Polcovnic de vênătorĩ spătăresc
Ciaș spătăresc.		Polcovnic de poteră.
Căpitan za lefegii		

Stegar agiesc pe jos.

Vel Agă împrejurat cu arnăuți.

Toți podarii, portării, slujitorii poliției, pandurii, lefegii, seimenii, căpitani agiescĩ, spătărescĩ și aprođi.

Pe dată ce acest firman e primit, Alex. Suțu pune în mișcare pe amicii săi din Constantinopol și împarte bani în dreapta și în stînga. Reușește de minune metoda lui. O lună după aceea de la Pórta venia lui Al. Suțul, la Bucuresci, firman de lauda *cu daruri*. La 8 Decembrie

Toți podarii, toți portarii, toți slujitorii poliției, toți slujitorii agiescî, toți lefeșii seimeni, pandurii, aproșii, căpitani agiescî, spă- tărescî, toți cu orânduiala lor, pe jos.	Trei posteln. călări.		Trei posteln. călări.	Toți podarii, portăreii slujitorii poliției, pandurii, lefeșii, seimeni, căpitani agiescî, spătărescî și aproși.
	Trei zapcii hătănă- nesci, ipac		Trei zapcii hătănă- nesci	
	II Armaș, ipac.	Iuzbașa.	III Postelnic.	
	III Logofăt de țera de sus	} toți gătiți călări.	III Logofăt de țera de jos	
	II Pitar.		Răhtivan.	
	II Comis.		II Logofăt de țera de jos.	
	II Logofăt de țera de sus		Vel Postelnic.	
	Vel Hatman.		Vel Comis.	
	Saracci iamac.	Prea luminatul Beizdadaea împrejurat cu cihodari.	Salahor iamac.	
		Vel Cămăraș pe cal domnesc, împrejurat cu cihodari.		
Toți odobașii de la ogeacurî pe jos	Toți odobașii de la ogeacurî pe jos			
Doi iciolani.		Doi idieli.		

Iw Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Cinstite Dumôta vel Logofete de obiceiuri să orânduiesc pe iazbașa la Divanului a întocmi arătutul alaii fără de cusur, și mâne la trei ceasuri din di de diminătă să se afle tot alaiul strins la sfântul Spiridon pe podul Șerban-Vodă, i saam reech gpd.—1819, Noembrie 5.

(pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

1819, aceste daruri fură primite cu un alaiu mult mai impozant decât cel cu care fusese primit la 5 Noembrie, firmanul contra «cathariselor»¹.

1. Eacă aceste alaiuri:

Întocmirea alaiului la aducerea împărătescilor daruri

Toți podarii, pandurii, slujitorii agiesci, deliui turci, portăreii, poterași, lefeșii, seimeni, armășei, slujitorii politiei, aproși cu prapurile, călărași, căpitani agiesci, căpitani spătăresci, fustași cu dardele și toți trâmbitași spătăresci, agiesci, armășesci, cântând, cu toate stégurile.

Un Căpitan de pod cu orânduiala sa, pe jos.	Polcovnicu de pod, călare.	Un Căpitan de pod, pe jos.
Ciauş agiesc, gatit, călare.	Stegarul agiesc cu orânduiala sa, pe jos.	Polcovnic de vânătorii agiesc.
Polcovnic de tîrg, gătit, călare.		Polcovnicu de ciocli, călare.
Căpitanul za dorobanși, călare.		III Logofet agiesc.
Vel Agă împrejurat cu bulucbașii agiei cu toate stégurile.		
Dumnélui bașbeșlega împreună cu neferii săi.		
II Portar cu orânduiala sa, călare.	Portar bașa.	III Portar asemenea.
3 zapcii gătiți cu capode roșii, călări.		3 zapcii ai politiei.
Vel Vornicu al politiei.		
Polcovnicu de seimeni, gătit cu capod roș, călare.		Polcovnicu de vânătorii spătăresc, asemenea.
Baş bulucbaș asemenea.		Stegar spătăresc, asemenea.
Ciauş spătăresc asemenea.		Polcovnicu de poteră, asemenea.
Căpitan za lefecii, asemenea.		III Logofet spătăresc, asemenea.
Vel Spătar, împrejurat de bulucbași și cu toate stégurile.		
II Armaș asemenea.		III Armaș asemenea.
Vel Armaș cu orânduiala sa cu stégurile și toți vâtașii de lăutară, cântând pe jos.		
6 neguțătorii, gătiți, călări.		6 neguțătorii, asemenea.

Toți podarii, pandurii, slujitorii agiesci, portăreii, deliui turci, slujitorii politiei, poterași, lefeșii, seimeni, armășei, aproși cu prapurile, călărași, lipcani, căpitani agiesci, spătăresci, fustași cu dardele și toți trâmbitași agiesci, cântând, cu stégurile toate.

Incurajat de isbândă, vădënd in practică cum se pöte potoli mânia Porții, Al. Suțul continuă sistemul său de störcere a țerei. Când

Toți podarii, pandurii, slujitorii agiescî, deliî turcî, portăreii, poterași, lefecii, seimeni, armășei, slujitorii politiei, aproți cu prapurile, călărași, căpitanî agiescî, căpitanî spătărescî, fustași cu dardele și toți trâmbițași spătărescî, agiescî, armășescî, cântând, cu toate stegurile.

Starostea de neguțătorî, asemenea.

III Logofët de țera de sus, asemenea.

Doi logofeți de taină de țera de sus.

Vel pitar asemenea.

Vătaful de călărași cu orânduiala sa.

Vătaful de comișci, asemenea.

Vel Comis.

Vel Postelnic.

III Postelnic călare.

III Logofët de țera de jos, asemenea.

Un saracciî pe jos.

Luminatele Bezdadele împrejurate cu ciohodari.

6 postelniceî cu bastónele in mână pe jos

3 zapcii hătmănescî cu orânduiala lor, pe jos.

3 satări cu orânduiala lor, pe jos.

Mataragibașa cu orânduiala sa asemenea.

Saracci bașa asemenea.

Ciolan-ciaus cu iamacî, in forma lor.

Șeizbașa cu orânduiala sa.

Delibașa cu orânduiala sa și cavazbașa.

Hății domnescî gătiți cu orânduiala lor.

Inzbașa za Divan.

Logofëtul stărostieî, asemenea.

III Logofët de țera de jos, asemenea.

Doi Logofeți de taină de țera de jos.

II Pitar, asemenea.

II Postelnic, asemenea.

II Logofët de țera de sus.

Odoabașa de lipcanî.

Vătaful de grajd.

Vel Hatnan.

Vel Logofët za obi-ceiuri.

Un salahor pe jos.

6 postelniceî.

3 zapcii hătmănescî.

3 satări, asemenea.

Mataragi iamac.

Baș salahor.

Chiz iamac.

Cavaz iamac și tufecci bașa asemenea.

Toți podarii, pandurii, slujitorii agiescî, portăreii, deliî turcî, slujitorii politiei, poterași, lefecii, seimeni, armășei, aproți cu prapurile, călărași, lipcanî, căpitanî agiescî, spătărescî, fustași cu dardele și toți trâmbițași agiescî, cântând, cu stegurile toate.

nu află alte mijloce mai înlesnicioase, recurse la faimósa metodă aplicată mai întéiú de Al. Ipsilant. Acela dedea Plöescii ca *feud*, ca moşie amicilor săi Moruzesci. Alt domn N. Caragea ciunti dreptul de oraş liber al Roşilor de Vedea. Acum Al. Suţul, cu dreptul ce avéú Domnii asupra bunurilor ţerei, dăruiesce Dómnei sale, nimic mai puţin decât Têrgoviştea, vechia şi gloriósa fostă capitală a ţerei ¹.

Eacă în ce mod e narată de Naum, acéstă afacere a Tirgoveştenilor :

Aceştia «aú dat jalbă la Domnie, arétând că părinţii, moşii şi strămoşii lor, de aní nepomeniţi, s'aú hrănit şi ei se hrănesc în oraşul Têrgoviştei şi pe tótă moşia domnescă, împrejur, ce este slobodă, pe

Baş cihodar cu orânduiala sa.	Toţi cihodarii şi deliini. Măria sa Domnul. Tufecii, cihodarii.	Chehaiioa de cihodari. asemenea.
Vel grămătic, II spătar înarmat.		Vătaf de Divan înarmat cu taitelo.
II vistier, II cămăraş, vel cupar.		Vel cămăraş.
Muhurdar, divictar, ispravnic za curte, meterhaneaua, caf-tangi-başa, cafeği-başa, serbeci-başa.		II grămătic, izcihodar.

Iw Alexandru Nicolae Suţul. Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Dumnéta vel Logofete za obiceiuri, să orânduiescă pe iuzbaşa al Divanului a aşeda orânduitul alaiú întocmai fără de a se face cătuşi de puţin cusur, şi mâne la treí ceasuri din zi să se afle tot alaiul strîns la sfântul Spiridon cel noú, tolco pisah gpd.—1819, Decembrie 8.

(pecetea gospod).

Vel Logofët.

Cod. XCVII, fila 16.

1. Al. Soutzo croit que le moment est venu de s'enrichir à bon marché et résout de dépouiller les moşneni de Tirgovisté de leurs petites propriétés. «Il viole leur domicile, les en chasse, incarcère les chefs de famille, leur fait donner la bastonnade pour les obliger de livrer leurs titres et s'en empare.» (C. Boerescu, pag. 49, după «La Romanie», vol. II, p. 305).

..... Cette brutale provocation de Soutzo souleva une indignation universelle. Les habitants de Tirgovisté prirent les armes, jurèrent de mourir plutôt que de laisser le vol s'accomplir et se portèrent tous sur la capitale. Mais celui qu'ils cherchaient venait de mourir mystérieusement. Le peuple se retira alors en ordre et ne poussa pas plus loin son ressentiment (C. Boerescu. De l'amélioration de l'état des pays ns roumains. Paris, 1861, page 46, după «la Romania» de Vaillant. II, p. 283).

séma pământenilor, avându'și și islazuri de pășiunea vitelor și cuprinsuri de grădini, livezi, sădiri de pomi, vii, arături și altele, unele rămase de moștenire de la părinții lor, altele de zestre și altele cumpărate tot de la ai lor pământeni, iar de la o vreme încôce, pripășindu-se acolo multă *streinătate* și fiind ómeni cu putere, aũ coprins toți locuri, nu pe cât le aũ fost de trebuință fie-căruia, ci cu sutele de pogone, făcând moșii întregi, cu stăpânire statornică și ce le prisosesce vind unii la alții, iar pe dênșii atâta i-aũ strimtorat, încât nu le-aũ mai rămas locuri nici să are, nici să cosescă, nici islaz pentru dobitocele lor, ci sunt siliți să le hrănescă pe coprinsurile acelor străini, dându-le dijmă și făcându-le clacă și cer dreptate cu a li se strica străinilor acele coprinsuri și să rămâie moșia slobodă pe séma pământenilor, după cum am fost din vechime, de peste 200 ani.»

Ce face Al. N. Suțul? El face *zapt*, ia în posesiunea Domniei tótă moșia. Trămite boierii hotarnici cari aleg moșia și pe dată introduce privilegiul vânzării de spirtose și vin în folosul Domniei și cu hrisov declară pe Tîrgoveștenii de *clăcași* ai moșiei, de unde până aci erau ómeni liberi. Atunci ei, cu mic cu mare, cu femei, cu copii aũ alergat la București, să reclame la Domnie.... «Iar Voevodul, scrie Naum, vădënd atâta mulțime de norod, ingenunchind înaintea lui și cu amară plângere strigând, nu numai că nu s'aũ umilit nici cum, ci încă pentru ca să-i îngrozescă, pre cei mai aleși dintre dînșii, i-aũ închis în temniță, dându'i în judecata criminalului, ca pre nisce nesupuși și zurbagii....

Dar «*gura de Têrgoviștea*» tot nu tăcu și până la urma urmei isbuti.

După mórtea lui Vodă Suțul, Dómna lui renunță la dreptul ce i se dăduse de proprietate și restitui în Divanul guvernului interimar actele vechi ale orașului. Caimacamia țerei românesce, reprezentând pe Scarlat Calimach, care nu apucă a domni în Muntenia, — grație revoluțiunei lui Tudor și Eteriei grecesce — primind o mare suplică de la Têrgoveșteni; dete următorul pitac, care liniști definitiv pe Têrgoveșteni :

Noi Caimacamii țerei românesce.

Către Dumnicul fratele vel Logofăt de țera de sus.

De vreme ce tóte hârtiile, câte Luminăția Sa Dómna Efrusina a răposatului Domn Alexandru Suțu Voevod, ni le-aũ trimis pecetluite în plic, avënd înclinare cu moșia Têrgoviștei, tóte acelea, cu voința Luminăției sale, s'aũ ars în Divan față cu orașanii Têrgoveșteni, rămâind moșia iarăși întru a lor stăpâ-

nire, după cum au fost mai 'nainte. Drept aceea și Dumnóta să dai poruncă, ca toate acele hârtii, să se scotă negreșit și din condicile Divanului, unde sunt trecute. — 1821, Februarie 18¹.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brâncovenu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghi'a, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrate Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, Gheorghe Filipescu.

1. Cod. XCVI, pag. 209.

Noi Caimacamii țerei românesce.

Fiind-că proa Luminata Dómna Efrusina Suțu, din bună-voință i din râvna ce are spre faceri de bine fiind îndemnată, în urma morței răposatului întru fericire Măriei sale Alexandru Vodă Suțu, soțul Luminăției sale, după ce au căutat și au cercetat cu dinadinsul hârtiile pomenitului Domu, apoi toate sinețele i alte scrisori, câte au găsit cu înclinare la madeaua moșiei Têrgoviștei într'acele hârtii, pecetluindu-le într'un plic, le-au trimis la noi în Divan, care acel plic deschidându-se de noi și alegându-se hârtiile, câte am chibzuit că le sunt jăluitorilor de trebuință, li s'au dat în mâna lor, iar cele-l-alte s'au ars în foc. Drept aceea dar spre dovadă, s'au dat jăluitorilor și această poruncă a noastră, ca de acum înainte, să aibă a locui pe această moșie Têrgoviștea, slobođi și întru nimic nebântuiți de către nimeni, după cum și din vechime s'au urmat, avându'si stăpânirea întocmai precum mai 'nainte au avut'o, din anii nenumărați liniștită și nesupărată. — 1821, Februarie 18.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghi'a, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrate Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, Iordache Slătineanu, Georghe Filipescu.

Cod. XCIII, fila 195 v.

Eacă și o petițiune a Têrgoveștenilor :

Prea cinstiți boierii otcărmitorii ai țerei românesce

Jăluim iarăși buneii milostiviroi Dumnévóstră, că după ce ne-au bucurat Măria sa Dómna, arătându-ne marea milostivire la întêia jalbă, poruncindu-ne ca să dăm adăstare de câte-va zile, și după al doilea jalbă, cu arătare cu a se milostivi să ni se dea iscăliturile ce în silă ni le-au luat protivnicii noștri, cum și două hrisóve, unul al răposatului întru fericire Mateiú Busarab Voevod, și altul al răposatului întru fericire Constantin Brâncoveanu Voevod, iarăși Măria sa Dómna, prin Dumnéluí vel Armaș, ne-au bucurat că peste trei patru zile, ni se va da împreună cu totă ertăciunea moștenirea noastră, că asemenea s'au bine-voit de Măria sa Dómna și de la Dumnévóstră vedem și de la alți boierii bine-vestitori, dicându-ne prin graiú tot aceste cuvinte de ertare; toate aceste bucurii ce ni se dau, nu ni împle inima noastră, căci și mai 'nainte am fost în nădejde, lăsându-ne și în mai mari necazuri am rămas până acum, neîncredințându-ne din epistați, fiind tot cu stăpânirea pe deplin

În anul 1820 evenimente diverse se petrec la curtea Domnăscă din București. Al. Suțu pierde pe fiica sa Domnița Marióra, căreia, la 19 Febr. 1820 Domnitorul decretă o paradă de îngropare extraordinară¹.

cu vinuri i rachiuri priu cârciume, și popriți de la Têrgul-de-afară; acestea ne fac necredincioși și în sărăcii cu mari cheltueli, ne rugăm buneii milostivirei Dumnévóstră, ca să vă faceți vecinică pomenire la sufletele celor ce ne aflăm moștenitori în pământul orașului, cum de la fericirii domni de mai nainte am fost nesuperați: asemenea și pentru iscăliturile ce în silă ni s'au luat, să ni se dea, și pentru mai sus numitele hrisóve, de nu vor fi la Măria Sa Dómna date, Dumnélui Vornicul Nicolae Golescu, să răspundă Dumnévóstră unde le-au dat, având bunii încredințare de la părinții noștri, că la Dumnélui réposatul Ban Golescu au fost, și că acele hrisóve fiind cu mari blăstemuri, ne au ferit Dumnélui réposatul de bântuiala ce aveam la Măria Sa Domnul Caragea, având bună sciință, că la Dumnélui Vornicul Nicolae Golescu au rămas aceste mărturii de încredințare; arătând Dumnévóstră aceste milii, cădând ne rugăm să vă milostiviți și milostiv Dumneđeii să vă fie de ajutor asupra-ne.

Prea plecați slugi și robi, noi preoți, boierii, boierinași și toți locuitorii împreună moșneni ot orașul Têrgoviștei ot sud Dámbovița.

Cod. XCIII, fila 195.

1. Eacă acest alaiú insolit în care vedem o *musică* care poartă numele celui ce cheltuia pentru dânsa, din familia iubitore de cultura a Golescilor.

Orânduiala alaiului la petrecerea spre îngropare a prea iubitei noastre Domnițe Marióra Suțu.

Toți slujitorii agiesei, toți armășeli, toți topcii, toți por-tăreii, toți slujitorii poliției, toți poterași, toți pandurii, toți lefegii, toți seimenii, toți armăuții cu bulucbași lor al Agiei și al Spățării, toți aproși, toți lipcanii, toți călărăși.

Toți ciauși zăpciilor hătmăniei.

Toți zăpcii politiei.

Starostea de neguțatori cu toți neguțatorii.

Toți Logofeții Divanului de țera de sus și de țera de jos.

Toți Logofeții Vistieriei.

Toți postelniceii.

Toți zăpcii Agiei.

Toți zăpcii Spățării **Muzica Golescului**

Toți zăpcii hătmăniei.

Doi Logofeți de taină de țera de sus și doi de țera de jos.

III Postelnic cu doi III logofeți, unul de țera de sus, și altul de țera de jos.

Toți căpitani agiesei și spatăresci cu baretele în cap, toți fustași ai Divanului și ai haremului, toți dvorniceii ai Dumnélor veliților dvornici, cu orânduiala lor.

La 20 Iunie 1820 Domnitorul însură pre unul din fii și ordonă mare paradă, mare alaiū pentru aducerea la Curte a *nororei sale*. De

Toți slujitorii agiesc, toți armășei, toți topeii, toți portăreii, toți portăreii, toți slujitorii politiei, toți poterașii, toți pandurii, toți letegiții, toți seimenii, toți arnauți cu bulucbașii lor ai agiei și ai spatăriei, toți aprodișii, toți lipcanii, toți călărașii.

II Armaș, II pitar, răhtivanul și II spătar.
 II Portar, II comis, II postelnic și II vistier . . . Lăutarii.
 II Logofăt de țera de sus și de țera de jos, și vel pitarul.
 Toți boerii sėrdari.
 Toți boerii comiși.
 Toți boerii stolnică.
 Toți boerii paharnică.
 Toți boerii căminari.
 Vel portar, vel armaș, vel Agă, și vel vornic de politie.
 Toți vel hatmani.
 Toți vel spătară.
 Toți vel vistieră.
 Toți veliții Logofeți ai streinelor pricină.
 Toți veliții Logofeți ai țerei de jos.
 Toți veliții vornică ai obștirilor. halea și mazilă.
 Toți veliții logofeți ai țerei de sus.
 Toți veliții vornică ai patrulei.
 Toți veliții vornică al treilea.
 Toți veliții vornică de țera de jos.
 Toți veliții vornică de țera de sus.
 Toi veliții Bană.
 Toți archimandriții și protopopi.
 Toți egumenii.
 Toți vlădică.
 Preaosfinția sa părintole mitropolitul cu iubitorii de Dumneșei Episcopă.
 Doi icioglană în drėpta și doi în stānga, țin în mână căștile.
 Vel postelnic, vel comis Vel cămăraș i vel grămătic.

Toți căpitanii agiesc și spăkresc cu baretele în cap, toți fustașii ai Divanului și ai haremului, toți dvorniceii ai Dumneșei dvorniceii, cu orânduiala lor.

asemenea onorurii acordă în 29 Octombrie 1820 la aducerea la Curte a unui ginere al său¹.

Toți slujitorii agiesc, toți armăni, toți topoili, toți por-
tării, toți slujitorii politiei, toți poterasii, toți pandurii,
toți lefegiii, toți seimenii, toți armăni cu bulucbașii lor
al Agiei și al Spătariei, toți și de proșii, toți și de
călăreții

Preoți

Idiclii

Bașcihodar cu ciohodarii săi.

Muhardar, diviciar și cupar.

Alăria sa reposata Domnișă.

II cămărăra și iziciohadar.

Chehaiaoa cu ciohodarii.

Țiclan

Preoți

Toți căpitanii agiesc și spătarăscii cu baratele
în cap, toți fustășii ai Divanului și ai hare-
mului, toți dvorniceii ai Dumnelor veliților
dvornic, cu orânduiala lor.

Toți neferii cu agalele lor de la toate ogeacurile.

Carâta Domnăscă cu 6 telegari.

Dumnelor cucónele cele mari cu carătele.

În Alexandru Nicolae Suțu vovod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Dumnóta vel logofete za obiceiuri să orânduiesc pe izbașa al Divanului cu întocmirea alaiului a se sevârși întocmai precum în dos se coprinde îngrijind de a nu se face vre-un cusur și astă-đi la opt ceasuri din đi să se afle tot arătatul alaii strâns la curtea gospod pentru petrecerea prea iubitei noastre Domnișe spre ingropare, tolco pisah gpd. — 1820, Februarie 19.

Vel Logofet.

Cod. XCVII, fila 9.

1. *Orânduiala alaiului spre aducere în domnăscă noastră Curte a prea iubitului domniei mele ginere.*

Un căpitan de pod cu orânduiala sa pe jos. Un căpitan de pod, asemenea.

Polcovnicu de vânători agiesc gătit cu capod roș. Un Polcovnic de pod gătit și călare.

Polcovnic de târg asemenea. Stegar agiesc, asemenea călare.

Vel agă împrejurat cu bulucbașii Dumnelui, Ceaș agiesc.

Dorobanțu asemenea. Portar bașa. Polcovnicu de ciocli.

II Portar asemenea. III Portar.

Luxul desfășurat la asemenea ocaziuni era extraordinar, atât la Curte, de familia Domnitorului, cât și de jupănesele și fetele boierilor. Gătela unei cocône costa adesea mai mult de cât o moșie.

Toți slujitorii agiesei, arnauții agiesei, portărei, armăseii, slujitorii politiei, lefegii, seimenii, arnauții spătăresci. aproșii hatmănesci, neferii de la ogeacuri, 12 căpitani gătiți cu orânduiala lor spătăresci, 6 fustași cu dardele.

II Armaș asemenea. Vel Armaș împre- jurat cu zapcii și cu toți lăutarii.	III Armaș.	
Vel Vornicu al politiei.		
3 Zapcii ai politiei, gătiți cu capode, călări.	Trei Zapcii asemenea.	
4 Postelniceii, gătiți și călări.	4 Postelniceii.	
Polcovnicu de vânătorii spă- tăresc, asemenea.	Stegarul spătăresc.	
Doi stegari hătmănesci cu cepchenuri roșii.		
Polcovnicu de poteră asemenea.	4 ciauși ai zap- ciilor hătmănesci.	Polcovnicu de sei- menii.
Căpitanul za lefegii asemenea.	Vel Hatman.	Ceaș spătăresc.
3 zapcii hătmănesci, asemenea.		Trei Zapcii.
III Logofăt de țera de sus, asemenea.		III Logofăt de țera de jos.
III Postelnic, ase- menea.	Iuzbașa al Diva- nului cu capod roș și călare.	II Comis.
II Logofăt de țera de sus.		II Logofăt de țera de jos.
Vel Pitar.		Vornicu haremului.
Domnolui Căminarul Costache Ghica	} Toți călări cu cai dom- nesci.	
» Paharnicu Iancu Ralet		
» » Dumitrache Câmpineanu		
» Comisul Costache Manul		
» » Alecu Florescu		
» Iancu Grădișteanu		
» Scarlat Bărcănescu		
» Comisul Alecu Ghica.		
Căpitan de nemți cu capot roș pe jos.	Iuzbașa al haremului ase- menea.	

Toți slujitorii i arnauții agiesei, portărei, armăseii, toți slujitorii politiei, lefegii, seimenii, și toți arnauții spătăresci, toți aproșii hătmănesci, neferii de la ogeacuri, 12 căpitani gătiți cu orânduiala lor, pe jos, 6 fustași cu dardele.

Din cauza acestuî lux s'aû ruinat multe familii boieresci deşi protegiate prin multe nizamuri de natura celui organizând «*Epitropia Evgheniştilor*».

Toţi slujitorii Agiei, armănuşii agiescî, portărei, armăşei, slujitorii poliţiei, lefeşii, seimenii, ar-
măuţi hătmănesci, aprodi hătmănesci, neferii de la
ogeacuri, 12 căpitani gătiţi cu orânduiala lor an-
gărescî, 6 funtaşi cu dardele.

Un alaiû-ceauş cu orânduiala Un alaiû-ceauş asemenea.
sa gătit.

Vel Logofătul de ţera de sus, vel Logofătul de
ţera de jos, gătiţi, cu rezemurile Dumnélor, călări pe cai
domnesci.

Din partea Domniei mele unul dintre boerii ai marii.

Patru cîohodari.

Ginerile călare
pe cai domnesc.

Patru cîohodari.

Toţi slujitorii i armănuşii agiescî, portărei, armăşei,
toţi slujitorii poliţiei, lefeşii, seimenii, şi toţi ar-
măuţii agărescî, toţi aprodi hătmănesci, neferii
de la ogeacuri, 12 căpitani gătiţi cu orânduiala
lor, pe jos, 6 funtaşi cu dardele.

Iw Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Dumnéta vel Logofete za Obiceiuri, cu aşedarea arătaturii alaiû să orân-
duesci pe iuzbaşa al Divanului a-l întocmi întocmai precum mai sus se co-
prinde, făr' de a se face cătuşi de puţin cusur şi mâne Duminică la două cia-
surî din şi să se afle toţi strînşi la Curtea gospod spre aducerea prea iubi-
tului Domniei mele ginere. i saam receh gpd. — 1820, Octombrie 29.

(pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

Cod. XCVII, fila 13.

*Orânduiala alaiului la aducerea spre cununie a prea iubitei
nôstre noră în domnîsca nôstră Curte.*

Un căpitan de poduri cu o- Un căpitan de pod, asemenea.
rânduiala sa, pe jos.

Polcovnicu de pod, gătit şi călare.

Polcovnicu de vânători agiesc. Stegar agiesc, ipac.
gătit şi călare.

Polcovnic de tîrg, asemenea. Cîauş agiesc.

Dorobanţul asemenea. Polcovnicul de ciocli.

Vel Agă gătit şi împrejurat cu bulucbaşii sei.

II Portar gătit şi călare. III Portar, asemenea.

II Armaş, asemenea. Portar başa. III Armaş ipac.

Toţi slujitorii, armănuşii agiescî, portărei, ar-
măşei, slujitorii poliţiei, seimenii, armăuşi spătă-
rescî, aprodi hătmănesci, neferii de la ogeacuri,
12 căpitani gătiţi cu capode şi cu barate, 6 funtaşi
de harem cu dardele lor.

Toţi slujitorii, armănuşii agiescî, portărei, ar-
măşei, slujitorii poliţiei, lefeşii, seimenii, armăuşi
spătărescî, aprodi hătmănesci, toţi neferii de
ogeacuri, 12 căpitani gătiţi cu capode roşii cu
orânduiala lor, 6 funtaşi.

Mare lux de alaiuri se desfășură la Curte la ori-ce ocaziune, de botez, de nunți boeresci, când cununa Vodă, ori vre-o bezadea.

Toți slujitorii, armăuții agiesci, portăreii, armășeii, slujitorii politiei, seimenii, armăuții spătăresci, aproși hătmănesci, neferi de la ogeacuri, 12 căpitani gătiți cu capode și cu barate, 6 fustași de harem cu dardele lor.

Vel Armaș împrejurat cu zapcii.

Lăutarii cântând

Vel vornicu al politiei.

Trei Zapcii gătiți cu capode și călări.	Trei Zapcii ai politiei, asemenea.
Patru Postelnicei gătiți și călări.	Patru Postelnicei ipac.
Polcovnicu de vânători spătăresci cu capod, asemenea.	Stegar spătăresc, ipac.
Polcovnicu de poteră, asemenea.	Polcovnicu de seimeni.
Căpitanul za lefegii asemenea.	Ciauşul spătăresc.
Trei Zapcii hătmănesci, ipac.	Trei zapcii hătmănesci.
Un stegar hătmănesc, gătit pe jos.	Un Spătar hătmănesc, ipac.
Patru ceauși hătmănesci cu capode roșii, pe jos.	
Vel Logofetul de Obiceiuri cu vel Hatman.	
III Logofet de țera de sus, gătit, călare.	III Logofet de țera de jos.
III Postelnic, asemenea.	II Pitar.
II Postelnic, ipac.	Iuzbaşa al Divanului.
II Logofet de țera de sus.	II Logofet de țera de jos.
Vel Pitar.	Vornicu haremului.
Vel Logofet de țera de sus, cu vel Logofet de țera de jos.	
Căpitan de nemți, gătit, pe jos.	Iuzbaşa al haremului, ipac.
Un alaiu-ceauș, gătit, cu orânduiala sa, pe jos.	Un alaiu-ceauș, asemenea.
Vel Ban Barbu Văcărescu pe cal domnesc împrejurat cu 4 ciohodari.	
Un saracciu.	Un sacacci-iamac.
Luminăția sa Boizadea Iorgu împrejurat cu ciohodari.	

Toți slujitorii, armăuții agiesci, portăreii, armășeii, slujitorii politiei, lefegii, seimenii, armăuții spătăresci, aproși hătmănesci toți, neferi de ogeacuri, 12 căpitani gătiți cu capode roșii cu orânduiala lor, 6 fustași.

Asemenea totdeauna în alaiuri merge Vodă, Dómna și Bezdadelule la biserică ori la vre-o vizită spre „hiritismos“ la Mitropolitul țerei etc. ¹.

Patru ciohodari cu baș ciohodar ai Dómnei.	Caretă domnescă cu 6 telegari, înăuntru Bă- nêsa Brâncoveanca și Bănêsa Văcăresca cu mirêsa.	Patru ciohodari cu che- haiana al lor.	Treii ciohodari.
---	--	---	------------------

Altă carată domnescă cu 6 telegari, înăuntru Vornicêsa Băleanca și Vornicêsa Filipeasca.

În Alexantru Nicolae Suțu voevod și gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Dumnêta vel Logofete de Obiceiuri, cu aședarea arêtatului alaiu să orânduiesc pe iuzbașa al Divanului a 'l iutocmi după cum sus se coprinde făr' de a se face câtuși de puțin cusur și mâne Dumnică la o jumătate cêsuri din ȓi, să se afle cu toții strinși la Curtea gpd spre aducerea prea iubitei Dómniei mele nori la domnêsa nêstră Curte, i saam receh gpd. — 1820, Iunie 5.

(pecetea gpd).

Vel Logofêt.

Cod. XC VII, fila 14.

1. *Alaiul prea iubitelor nêstre bezdadelule spre hiritismos la mitropolie, a doua ȓi*

Podari, buciucași, poterași, seimeni, lefecii, arnăuți agiesci, arnăuți spătăresci, căpitani agiesci, căpitani spătăresci.

Polcovnicu de pod, călare.	Treii postelnicei.
Treii postelnicei.	Stegar spătăresc.
Ciauș agiesc.	Polcovnicu de vânători.
Ciauș spătăresc.	Polcovnic de seimeni.
Polcovnic de tîrg.	Polcovnic de poteră.
Baș bulucbașa.	Căpitan za lefegii.
Căpitan za dorobanți.	Treii zapcii hătmanesci.
Treii zapcii hătmanesci.	III Portar.
II Armaș.	III Postelnic.
II Portar.	Răhtivanul.
II Comis.	II Spătar.
II Postelnic.	II Logofêt de țera de sus.
II Logofêt de țera de sus.	II Logofêt de țera de jos.

Haiți gătiiți

Podari, buciucași, poterași, lefecii, seimeni, arnăuți agiesci, arnăuți spătăresci, neferi de la ogeacuri, căpitani agiesci, căpitani spătăresci.

Dăm în notă alaiul de mergere a Beizadelelor, de Pasci spre „hiritismos“ la mitropolitul, cum și alte divise alaiuri de mergere la biserică în săptămâna mare și la ocaziunea hramului Metropoliei, la 21.

Podari, buiuncași, poterași, seimeni, lefecii, arnăuți agiesci, arnăuți spătăresci, căpitani agiesci, căpitani spătăresci.	Doi alai ciauși. Un saraciū. Șase ciohodari și edecii.	Un saraciū. Luminatele beizadele. Careta gpd. gospodar.	Podari, buiuncași, poterași, lefecii, seimeni, arnăuți agiesci, arnăuți spătăresci, neferi de la ogeacuri, căpitani agiesci, căpitani spătăresci.
--	--	---	---

În Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahisoe.

Dumnéta vel Logofete za Obiceiuri să orânduiesc pe izbășa al Divanului a stringe tot arătutul alaii la domnésca noastră Curte la césuri din și astă-și, aședéud alaiul întocmai după cum mai sus se coprinde, fără de a se face cătuși de puțin cusur, i saam receh gpd.—1819, Aprilie 7.

(pecetea gpd.)

Vel Logofet

Cod. XCVII, fila 17.

Orânduiala alaiului la mergerea Domniei mele pe la sfintele biserică.

Arnăuți agiesci, Un soitarii.	Un căpitan de po- duri, pe jos Zapcii armășiei.	Polcovnicu de pod călare. Portar bașa.	Un căpitan de poduri cu capod, pe jos. Zapcii armășiei.	Podari, Portărei, slujitorii Agiei, Un soitarii ?	Arnăuți agiesci, arnăuți spătăresci
Vel Armaș.					
Stegar agiesc, vel Agă, bulucbașa agiei pe jos, 3 zapcii ai politiei cu capode roșii călări, vel Vornic al politiei 3 zapcii, asemenea, 2 saracci cu capode roșii pe jos, Potvolnicii gpd. 2 saracici asemenea.					
Podari, Portărei, Armășei, III Portar. II Portar. II Vistier.	III Armaș. II Armaș. III Postelnic.	} Toți gătiți călări.	} Toți gătiți călări.		

Maiu. Biserica la care mai obicnuit mergea Vodă și Curtea, era monastirea Sărindarii, ce se află aprópe de Curtea domnescă.

Arnăuți spătăresci, Arnăuți de la tóte ogeacurile, neferiți lui baș-bașleagăi,	Un soitaru. Un soitaru?	Slujitorii agiesei, slujitorii politiei, tótă brésla spătărescă, lefegii, seimeni, aprófi hătmanesci fiind prapurile,	III log. de țera de sus } II log. de țera de sus } Toți gătiți II Postelnic. } călari.	III log. de țera de jos. } II log. de țera de jos. } Toți gătiți Vel Pitar. } și călari	Armășei, slujitorii politiei, tótă brésla spătărescă, lefegii, seimenii bașbulucbăresci și polc, aprófi hătmanesci
			Vătaful de călărași pe jos cu orânduiala sa.	Odobași de lipcani pe jos cu orânduiala sa.	
			Vătaful de comișei pe jos cu orânduiala sa.	Vataful de grajd asemenea.	
			Vel Hatman.	Vel Comis.	
			Vel Postelnic.	Vel Logofet za obiceiuri.	
		Inconjurare cu ciohodari.		Luminatele Beizdadale.	
				Inconjurare cu ciohodari.	
			Ciapcân beghir		
			Un saraciu.	Un saraciu.	
			2 ciauși hătmanesti gătiți cu capóde roși pe jos.	Doi ciauși hătmanesti asemenea	
			6 postelniciei gătiți, fiind semnele în mâni, pe jos.	6 postelniciei, asemenea.	
			Polc. de vin. ag.	Stegar spătăresc.	
			Ceauș spătăresc.	Ciauș agiesc.	
			Baș bulucbaș.	Polc. de tîrg agiesc.	
			Polcovn. de ciocli	Polcovnic de seimeni	} asemenea
			Căp. de dorobanți.	Polcovnic de politie.	
			Trei zapcii hătman.	Căpitan d ^e lefegii.	
				Trei zapcii hătman.	
			Iuzbașa de Divan.		

Un soitaru.

Delii de la tóte ogeacurile, toți neferiți bașbeșliagii,

Un soitaru.

Amintim lectorului, că această Curte domuească era în coprinsul curții actualei case Lahovari.

Toți baraicarii și edobași de la toate ogecurile. Călărași, căpitani și ătiți cu barate în mână și 6 fustași	Doi icioglanii ciauși. Doi bași-ciauși. Doi alai-ciauși.			Toți baraicarii și odobași de la toate ogecurile. fiind prapurile și 4 căpitani ag. și 4 spat., fustași cu dardale.
	Cavaz bașa. Baș ciohodar.	Chehaiaua. Iamac caiaz.		
	Bulucbașii ogeacurilor.	Mataragi bașbulucbașa ogeacurilor.		
	Delibașa cu orânduiala sa.	Tufecii bașa cu orânduiala sa.		
	Vel cămărașul, saracci bașa,	Baș salahor, iamac, saraciū.	Ciohodari.	
	Vel Căminar, II sârdar înarmat.	Vătaf de Divan, înarmat, vel grămătic.	Domnia mea. Ciohodari.	
	Divictaru, II Cămărașu, Stegarul fiind semnul țerei, muhurdaru, și câți-va idicili, iciolani, gătiți și călări.			
			Deli tufecii.	
			Careta gpd.	
			Deli tufecii.	

Orânduiala alaiului la mergerea Domniei mele ot S-fta Biserică Sârindaru

Lefegii, seimeni, aprodi, lipcani, Călărași, arnăuți spătăresci, căpitani, fustași cu dardale, toți pe jos.	Doi ceași hătmănesci.	Toți gătiți cu orânduiala lor, pe jos, purtând semnele în mână.	Doi ciauși hătmănesci.	Lefegii, seimeni, aprodi, lipcani, Călărași, arnăuți spătăresci, căpitani, fustași cu dardale, toți pe jos.
	Trei postelnice.		Trei postelnice.	
	Trei postelnice.		Trei postelnice.	
	Zapcii agiesci.		Zapcii agiesci.	
	Zapcii spătăresci.		Zapcii spătăresci.	
	Zapcii hătmănesci.	Zapcii hătmănesci.		
	Doi alai-ciauși.	Iuzbașa al Div. , Doi alai-ciauși.		
	Doi iciolani.	Doi bași ceași. Doi ciolani ciauși.		
		Cavaz bașa.	Cavaz iamac.	
		Saracci bașa.	Baș salahor.	

Casele unde se află acum Clubul tinerimei sunt zidite, mai târziu de Gregorie Ghica Vodă.

Lefegii, seimeni, aprodi, lipcani, Călărași, arnăuți spătăresci, căpitani, fustași cu dardele, toți pe jos.

Trei satârî. Baș ciohodar. Chehaiaoa de Trei satârî,
Satâr bașa. Mataragi bașa. ciohodarî.
Deli bașa. Tufecci bașa. Chehaiaoa de
satârî.
Domnia mea
Trei bulucbași ai ogeacului. Trei bulucbași ai ogeacului.

Ciohodarî împrejurând.

Toți odobași, baraictarii și neferii.

Vel postelnicu, vel Logofëtul za obiceiuri, vel hatnan, vel comis, vel vornic al politiei. vel Agă, vel armaș, vel grămatic, portarbașa, II Postelnic, III Postelnic, II Portar, III portar, câți-va boerănași, idieli, icioglan, să stea toți cu orânduiala sa, așteptând afară la ușa bisericeii, pentru întâmpinarea Domniei mele.

Vel vistierul, II Logofët de țera de sus, II Logofët de țera de jos, II Logofët de țera de sus, II Logofët de țera de jos, II Vistier, stând în biserică din drépta.

Preasfințit părintele mitropolitul cu părinții episcopii și toți veliții boerii cei halea să se afle înlăuntru bisericeii.

Lefegii, seimeni, aprodi, lipcani, Călărași, arnăuți spătăresci, căpitani, fustași cu dardele, toți pe jos.

Iă Al. N. Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe

Poruncim Domnia mea Dumitale vel Logofete za obiceiuri, să orânduiesc pe iuzbașa al Divanului a întocmi alaiu, întocmai după cum mai sus se arată și mâne sora la un ceas din nôpte să se afle tot alaiul strîns la domnesca noastră curte, tolco pisah gpd. — 1819, Maiu 20.

(pecetea gospod.)

Vel Logofët.

Cod. XCVI, pag. 19.

Orânduiala alaiului la mergerea Măriei sale Dómnei la Sft. mitropolie

Polcovnicu de pod.

Doi ceauși cu stegarii lor de seimeni în rând cu orânduiala lor.

Patru ceauși cu capoade, în rând, ai zapciilor hătmănesci.

Un postelnicel	Un postelnicel	Un postelnicel	} călări.
Un postelnicel	Un postelnicel	Un postelnicel	
Un postelnicel	Un postelnicel	Un postelnicel	

Podari, 25 ómeni.

Podari, 25 ómeni.

Relațiunile lui A. Suțu cu puterile streine sunt în genere bune. În Ianuarie 31 primeste la Curte, adus cu alaiū, pe Ión Marcul

Bulucbășesci, 10 nemți din pörtă, aprođi hătănesci cu bastónele în mână, odobași de la tóte ogeacurile cu dulăni și cu capóde, 6 căpitani agiesci, 9 fustași de harem cu dardele.

Polcovnicu de seimeni.	Polcovnicu de vânători agiesci.
Armașu al doilea.	Armaș al treilea.
Baș-bulucbașa.	Polcovnicu de vânători spătăresc.
Polcovnicu de ciocli.	Ciauş agiesc.
Ciauşu spătăresc.	Polcovnicu de târg.
Căpitanul de lefegii.	Căpitan de dorobanți.
III Postelnic.	Rahtivanu.
III Comis.	II Pitar.
II Comis.	Grămăticul Dómei.
II Grămătic.	Vornicu de harem.
II Logofăt de țera de jos.	II Log. de țera de sus.
Vel pitar.	II Log. de țera de jos.
Iuzbașa de harem pe jos.	Căp. de nemți pe jos.

călări.

Bulucbășesci, 10 nemți din pörtă, aprođi hătănesci cu bastónele în mână, odobași de la tóte ogeacurile cu dulăni și cu capóde, 6 căpitani agiesci, 6 fustași de harem cu dardele.

Chehaiacoa de ciohodari
cu 6 ciohodari.

Carăta cu Măria sa
Dómea.

Baș ciohodar al
Măriei sale Dómei cu
6 ciohodari.

Idiclii, icioglanii ai Măriei sale Dómei călari.

Două-spre-zece carăte cu cucónele Dumnólor veliților boeri

Vătașe de aprođi, fiind-că mâne la 7 ceasuri din ȝi este să mergică Măria sa Dómea cu orânduital alaiū la mitropolie, la vecernie, să îngrijesci cu tot alaiul să fie strinși la 6 ceasuri din ȝi la domnésca curte păzind a nu face cătuși de puțin cusur. — 1819, Maiu 19.

Vel Logofăt.

Consulul Prusiei. Visitele făcute de suveranii Prusiei și Rusiei lui Ludovic XVIII al Franței în 1818; căderea ministrului Richelieu în 17/29

Orânduiala alaiului la mergerea Domniei mele afară la sf. Panteleimon

Polcovnicu de pod cu toți ómenii săi.

Portar bașa cu II portar și cu III portar cu toți portăreii.

Vel armaș óu toți zapcii Dumisale călări și cu toți ómenii Dumisale cu steaguri și cântând trâmbișile.

Vel Agă cu toți zapcii Dumisale călări și cu tot alaiul Dumisale cântând trâmbișile.

Vel vornicu cu zapcii și cu toți ómenii Dumisale cu stégurile i semnele și cântând trâmbișile.

Vel spătarul cu toți zapcii călări și cu toți ómenii Dumisale cu stégurile i semnele și cântând trâmbișile.

Podvonică gospod

Doi saraccii.

Doi saraccii.

III Postelnic.

III Vistier.

III Logofet de țera de jos.

III Logofet de țera de sus.

II Logofet de țera jos.

II Logofet de țera de sus.

II Postelnic.

II Pitar.

Odobașa de lipcani cu orânduiala sa.

Stegarul de călărași.

Vătaful de comișei.

Vătaful de călărași cu orânduiala sa.

Vel comis.

Vel hatmanu cu toți aprođii Dumisale cu prapurile în mână.

Vel Logofet de Obiceiuri.

Vel postelnic.

Luminășiile sale beizadelele cu baș-ciohodarul a Luminășiilor sale, împrejurați cu ciohodari.

Ciapcân beghir cu doi saraci.

Toți postelnicii pe jos cu bastónele în mână și fără de işlice.

Vătaful de Divan.

Vătaful de aprođi.

Vătaful de păhărniceii.

Ceaușul de păhărniceii.

Ciașul hătmănesc.

Iuzbașa.

} cu semnele în mână, cu capóde, pe jos, fără işlice.

Decembre 1818; și mai apoi informațiunile ce Al. Suțul primesce de la De Gentz, despre congresul de la Aix-le-Chapelle, din Octombre și

Un baș-ceauș.	Baș-ceauș.	Domnia mea.	Cavaz-bașa.	Alaiū-ceauș.
Icioglan-ceauș.	Baș-ceauș turc			Icioglan-ciauș.
Cavaz-iamac.				Ghiular-Aga.
Cârc-serdar.				Tufecci-bașa cu orânduiala sa.
			Tufecci	Saracci-iamac.
Deli-bașa.			Mehter bașa cu toți mehteriī, cântând mehterhaneaoa.	Chehaiaoa de ciohodari cu oiânduiala sa.
Saracci-bașa.				Vel grămătic. vel cămăraș.
Baș-ciohodar.				Iz ciohodar, II cupar.
II Stegar.				Caftangi-bașa.
II Comis, răhtivan.				Cafegi-bașa.
II Vistier ispravnic de Curte.				
II Grămătic, II Cămăraș.				
Muhurdaru, Divictaru.				

Iă Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar. Zemle Vlachscoe

Dumnéta vel Logofete de obiceiuri, să ingrijesci ca mâne la 9 césuri din ți, să se afle tot arătatul alaiū la capul podului tērgului de afară, întocmindu-se cu această orânduială alaiul după cum se arată, fără de cel mai puțin cusur, i saam receh gpd.—1819, Iulie 25.

(pecetea g-pd.)

Vel Logofët.

Cod. XCVII, f. 11.

Orânduiala alaiului Luminăției sale beizadelet și a coconițet Luminăției sale la mergerea spre cununie a clucerului Costache Filipescu

Toți slujitoriī agiescī,	Căpitan de dorobanți.	Ceaus agiesc, asemenea.
	Polcovnic de vânători gălit și călare.	Polcovnic de tērg.
	Polcovnic de ciocli, asemenea.	Trei zapciī ai politieī.
	Trei zapciī ai politieī, asemenea.	Stegar spătăresc.
	Polcovnicu de vânători spătăresc, asemenea.	
	Polcovnicu de seimeni, asemenea.	Baș-bulucbașa.

Noembre 1818, fac pe Al. Suțu foarte precaut cu fie-care reprezentant al puterilor Europene. Cu Austria termină diferendul relativ la sudiți,

Toți slujitorii politiei, toți lefegii, seimenii spătărescî, aproji, toți nemții din Pórtă, 6 fustași.	Căpitan za lefegii, asemenea.		Ciaș spătăresc.
	Trei postelniceî călări.		Trei hați edecurî.
	Trei zapcii hătmănescî, asemenea.		Prei postelniceî.
	I Portar, asemenea.		Trei zapcii hătmănescî.
	II Armaș, asemenea.		III Postelnic.
	II Comis, asemenea.		II Pitar.
	II Postelnic, asemenea.		Răhtivanu.
	Un saracciu.		II Spătar.
			Un salahor.
		Doi alai ceași.	
	Patru ciohodari.	Luminăția sa beizadea.	Patru ciohodari.
		Carăta domnăscă cu patru telegari.	
	Vel pitar, căpitan de nemți, călare pe jos.	Dumneei coconița în carăta cu telegari.	Iuzbașa de harem, asemenea. Vornicu haremului, călari.
	Patru ciohodari.		Patru ciohodari.

Iuzbașa al Divanului, din luminată porunca Măriei sale lui Vodă. Ți se poruncese ca să dai de scire la toți cei arătați a se strînge la Curtea gospod, Duminecă la 9 ceasuri diu și, întocmind alaiul fără de cusur, după cum mai sus este arătat, și la ducere i la întorcerea Luminăției sale beizadelei Nicolache cu a Dumneei coconiței Luminăției sale, avînd a merge orânduitul alaii, și cusur să nu se facă că vei fi răspundător.—1820, Iulie 17.

acordându-le — în paguba comericiului și industriei naționale, — drepturile de a intra în bresle și a ocasiona nimicirea lor. ¹ Cu Rusia stă

1. Veđi ce ăicem despre acésta la cap. comericiului. Puține afaceri supărăcióse de regulat avu cu Austria, afacerile relative la ciobanii ardeleni, respingerea unei încălcări de hotare și refuzul laudabil al Divaului țerei de a permite Austriei să ducă iar pesto munți pe Români stabiliți prin sate. Despre acésta am vorbit la cap. *Țeranii* sub Al Șuțu Un mare principiu se stabilesc la acésta ocaziune: Guvernul român declară, că pe oricare român supus Austriei, îl va afla stabilit în sate, în condițiunile țeranilor pământeni, nu-l mai consideră de supus austriac și decî refuză de al extrăda.

Iw Alexandru Nicolae Șuțu Voevod i gospodar zemle Vlahscoc.

Veđend Domnia mea coprinderea celor ce mai jos se arată într'acéstă anafora a părinților arhieroi și a Dumnélor cinștiților și credincioșilor veliți boeri halea și mazili și cetindu-se cu totă luarea aminte, ne-am îndestulat că este întru tóte asemănată sfintelor ahticamele ce s'au alcătuit la încheiărea păcei între puternica și biruitoarea Pórtă și între împărăția Austriei și de vreme ce tóte privesc la glăsuirea acestor sfinte ahticamele, care sunt temciurile cererilor puterilor străine și ale intimpinărilor ce se cuvine a li se faco din partea oblăduirei țerei, găsim că cererea cinstitei Chesaro-Crăesci aghenții, ce prin vre-o câte-va note ni-s'au făcut, de a se da slobodenie sălășluitoților Uugurenii și Români Ardeleni, cum și din alte părți ale oblăduirei acestia puteri este neasemănată orânduilelor, ce prin legăturile împărătescilor voințe s'au întocmit, pentru care și întărind acéstă anafora, poruncim Dumitale vel Vistiere, să nu cunóscă Visteria Domniei mele de sudiți asemenea străini, cari strămutându-se de peste hotar, s'au sălășluit într'acéstă țără a Domniei mele sirguindu se întru lucrarea pământu'ui și alte asemenea țărănesci lucrări, nici pe alți ómenii de oricare nascere măcar, cari sălășluind într'acéstă țără vor fi dobândit namestii, sădiri și acareturi, și viețuind intocmai ca cei-l-alți locuitori pământeni, vor fi petrecend sub numire do sudiți, ei orî când se vor dovedi într'acéstă stare și sub acéstă numire ocrotindu se, orî țeranii seau din alte trepte de ómenii, precum s'au ăis, să se faca cunoscut și pe la tóte isprăvnicaturile a nu-î cunóscă de sudiți la oricare pricină vor avea, și isprăvnicaturile străinilor făcendu-le cuviincioșa catagrafie, câți vor găsi asemenea orânduilei dajnicilor să 'i și așađe cu dajdia lor în familii pe la slobodiile străinilor pe unde își vor avea hălăduirile, seau aflându-se și cu osebită locuință să intocmescă slobodiî noue dându-le și cuviincioșele numiri, iar câți vor fi din alte trepte, precum s'au ăis, să 'i arête cu fóie anume la Vistierie, ca după săvērșirea cercetării ce li so face de către orânduiti boeri ai Domniei mele, sa se dea domnescă nóstră hotărîre și pentru uniî ca aceștia. — 1819, Decembrie 26.

(pecetea gospod.)

Vel Logofet.

Cod. XCV. pag. 96.

Prea Înălțate Dómne.

Am înțeles cele ce ne poruncesci prin luminat pitacul Măriei tale de la 17 ale aceștiî următorele lunii, cum că cinstita Aghenție Chesaro-Crăiască prin câte-va note ce au trimis către Măria ta cere a se da voie și slobodenie

în perfecte relațiuni. Pre Elciul acestui stat care trece pe la București în calea Constantinopolei, Suțul îl primesce cu deosebită pompă.

a se întorce înlăuntru multe familii ce în anii trecuți de bună voia lor au venit și s'au așezat cu locuința aici în pământul țerei, intrând și la dajdia Vistieriei și că ai înălțimea ta sciință din tractaturile ce sunt între prea puternica Pörtă, și între împărația Austriei, că amândouă puterile sunt deopotrivă îndatorate una către alta a da înapoi pe dezertorii, adică pe fugarii ostași și pe cei ce vor fi căduți în faptă de învinovăție, iar pentru acest fel de familii țerani și ori-ce altă treptă de omenii ce deopotrivă se mută cu locuința de la o parte la alta, nimic în tractaturii nu se coprinde, și ca pentru o obștească trebă a țerei ce este acesta, ne poruncesc Maria ta, să ne adunăm cu toții la sfânta Mitropolie și făcând cuviincioasa chibzuire, să arătăm Mariei tale prin anafora. Următorii fiind lunatei porunci, ne-am adunat la locul cel poruncit și după chibzuirea ce făcurăm, arătăm înălțimei tale, că acest fel de familii ce vin din vecinătăți de a lor bună voie și se așază cu locuințe aici în pământul țerei și la dajdia Visteriei, nu se mai socotesc străini, ci sunt pământeni și ai a rămăneea dea pururea nestrămutați, după puterea sfintelor tractaturii ce se fac la încheierea păcoi cu soroc hotărit până la câtă vreme să aibă voie cei ce vor a se muta cu locuința de la o parte la alta, iar după împlinirea sorocului nu mai au această slobodenie, ci rămân nestrămutați din locul unde s'au sălăsluit, asemenea și alții ce se ocrotesc de protecții strome sub nume de sudii și se află sălăsluiți aici în țără cu casele lor, cumpărând și acareturii și făcând și sădirii i alte namestii, stăpânirea țerei nu se cuvine a 'i cunoșce de sudii, iarăși după puterea sfintelor tractaturii, pentru ca un sudit ce este supus sub veri-care străină protecție, nu este volnic să aibă acareturii și namestii în pământul țerei, și voind să dobândescă acest fel de lucruri și folosurii în pământul țerei, ce sunt numai ale pământenilor nu se mai poate socoti de sudit ci este pământean și ca un pământean este dator să 'și răspunda la țera datoria sa, fără a se putea îndrepta cu pricinuirea ca sciindu'l stăpânirea de sudit, nu 'l-au oprit de a cumpăra și a dobândi acareturii și namestii, pentru că stăpânirea țerei totdeauna voesce să se înmulțescă și să se adaoge supușii săi și de aceea au îngăduit de a dobândi acest fel de lucruri, ca să se facă pământean și supus al țerei și greșala este a protecției lui, căci de voia a 'l avea sudit, nu trebuia să 'l îngăduiască a cumpăra și a dobândi lucruri de ale pământului, care îl fac și îl supun a rămăneea pământean. Pentru aceste dar, destoinice cuvinte la a noastră chibzuire stă, ca cererea ce se face de a se da voie la acele familii țerani să 'și strice silistele și să se ducă înauntru, nu este cuviincioasă, cum și al acele stării de omenii ce se afla sălăsluiți aici în țără cu care, acareturii și alte namestii nu au nici un cuvânt după puterea sfintelor tractaturii a se socoti de sudii, ci sunt pământeni și supuși la dajdia lor ce au către țără; noi după luminata poruncă și după netăgăduita datorie nu lipsim a arăta înălțimei tale. — 1819, Iulie 27.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Râmnic Galaction, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu vel Vornic, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu vel Vornic, Grigorie Băleanu, Gheorghe Filipescu, Scarlat Grădișteanu, Ioan Știrbeii Vornic, Iordache Goleșcu vel Vornic, Alexandru Filipescu vel Logofăt.

Cu Prusia, amica Rusiei, trăește bine Al. Suțu. In 31 Ianuarie 1819 acordă mare alaiū de recepțiune Consulului Prusiei, Ión Marcul. Acesta móre la finea lui Noembrie 1818 și la 1 Decembre Al. Suțu îi face o somptuósă paradă de îngropare ¹.

1. *Alaiul pe'rezerēi po'ribăniei r'pozatului Consulului Prusiei Ión Marcul*

Slujitori agiescī, lefegii, seimeni, aprođi, arnăuți căpitani, ciohodari trei.	Stegar spătăresc.		Stegar agiesc.	Slujitori agiescī, lefegii, seimeni, aprođi, căpitani, ciohodari trei.
	Polcovn. de seimeni.		Polcov. de vênătorī, agiesc.	
	Polcovnic de ciocli.		Polcov. de vênătorī, spătăresc.	
	Polcovnic de poteră.		Ciauş agiesc.	
	Polcovnic de târg.		Ciauş spătăresc.	
	Căpitan za dorobanți.		Căpitan za lefegii.	
	3 zapcii hătămănesci.	Polcovnic de pod.	Trei zapcii hătămănesci.	
	4 postelniceī cu iuranic.	Iuzbașa de divan. Ipac doī cu calpac.	4 postelniceī cu feșnicile.	

Din luminată porunca Măriei sale Vodă, și se poruncesco Dumitale Iuzbașa de Divan, ca mâne la 6 césuri din ȕi, să stringi pe toți arêtații ai alaiului și să orânduiescī alaiū întocmai după cum mai sus se arată, făr' de a se face cătuș de puțin cusur — 1819, Decembre 1.

Și toți Dumnelor veliții boierī cei halea, să'ī minisesci a veni la biserică

Orânduiri-la alaiului Excelenției sale Consulului Prusiei.

8 Slujitori cu orânduiri lor, pe jos.	Polcovnicu de pod cu capod, călare.		8 Podari cu orânduiri lor, pe jos.
	Ciauş agiesc cu capod, călare.	Polcovnicu de vênătorī, asemenea.	
8 Slujitori polcovnicesci.	Un postelniceu cu capod roș, călare.	Un postelniceu cu capod, călare.	8 Slujitori ce aușesci
	Un postelniceu asemenea.	Un postelniceu asemenea.	
	Un postelniceu asemenea.	Un postelniceu asemenea.	
	II Comis gătit, călare.	Răhtivanul asemenea.	

Rusia încă nu terminase negociațiunile cu Pórta relative la unele puncte in controversă din pacea de la 1812 Imperatul Rusiei scrise

8 Aprođi gă- tiți cu orân- duiala lor, pe jos.	Vătaful za Divan cu capod, călare.	Ceauș de aprođi, asemenea.				8 Aprođi gă- tiți cu orân- duiala lor, pe jos.
	Iuzbașa al Divanului cu capod și călare.					
4 Căpitani gătii spătăresci cu ca- pode și cu barate în cap.	Un salahor pe jos, cu orânduiala sa.	Careta domnescă.		Un saracciu asemenea.		4 Căpitani gătii cu capote și cu ba- rate în cap.
	4 Ciohodari			4 Ciohodari		

Iw Alexandru N. Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Dumnéta vel Logofete de Obiceiuri să orânduiescă intocmai a se întocmi aședarea alaiului, după cum mai sus se arată, făr' de a se face cătuși de puțin cusur și mâne la 5 ceasuri din și să se aște tot alaiul strins în domnescă noastră Curte, de unde să mērgă a aduce pe Consulul Prusiei la Domnia mea și iarăși cu asemenea alaiu să se întorcă, i saam recēh gpd. — 1819, Ianuarie 31.

(Pecetea gospod.)

Vel Logofēt.

Cod. XCVII, fila 10.

Alaiul Elciului

Toți zapcii mici și mari dnpă orânduiala lor, capotlăi, cu baratele, călări, cu toți neferii înarmați și călări, fără slujitorime.

Toți zapcii spătăresci și toți neferii asemenea gătii precum se arată și ai Agiei

Șease postelnicei, cu capode, călări, în rând câte 2.

Vel portar

cu II portar.

Șease ciohodari. Careta gpd. cu 6 telegari pentru Excelența sa Elciul.

Șease ciohodari.

Altă caretă gpd. cu 2 telegari.

Un ciohodar.

Un ciohodar.

Dumnólu mehendarul în caleașca Dumisale.

Cu asemenea alaiu are să vie Excelența sa Elciul de la Conac la Curtea gospod spre întâmpinare cu Măria sa.

Vel Logofēt.

Cod. XCVII, fila 20 v.

o epistolă autografă Sultanului la începutul anului 1819, în termeni foarte amicali.

«Alexandre témoigne à Mahmud le vif et sincère désir d'éloigner désormais tout motif de guerre, et il invite S. H. à donner des ordres pour que l'arrangement définitif des points du traité de Bucarest qui seraient encore à régler, n'éprouvent plus de retard.

«Cette démarche inouïe du monarque chrétien a produit le meilleur effet sur tous les membres du Divan et les négociations entamées par le Baron de Stogonow ont pris aussitôt la tournure la plus favorable»¹.

Totuși negociațiunile nu s'au finit. Rusia începe a concentra oștiri în Basarabia. Vodă Suțu asigură Pôrta, că toate aceste demonstrațiuni din Aprilie 1819, nu au alt scop, decât de a întinida pe Pôrta, să să sprijine cu aceste pre Stogonoff, ambasadorul Rusiei la Constantinopole, în cererile lui².

De la Viena prin scrisorile lui De Gentz către Suțul, se insinuază

Zem'le Vlahscoe.—Cinstite și credincios boierule al Domniei mele, Dumneța biv vel Spătare Șuțule, Caimacamule al Craiovei, sănătate: îți facem înscire, că Dumnolui vel Vornicu de țera de sus, prin anafora de la 19 ale acestei luni, au făcut arăare Domniei mele, că 'l-a'i însciințat vataful plaiului Cloșani din sud Mehedinți, cum că la un loc în munți ce sunt pe moșia satului Podeni dintr'acel acel plaiu, s'ar fi calcânl de vecinii ce sunt din partea țerei nemțesci, o bucată de loc foarte mare din moșia Podenilor, cu care se face călcare hotarilor ce sunt alese despărțitoare între aceste două vecine țeri, și ca să se orânduiasca un boier cu praesis, a merge la fața locului, ca după hotărnicia ce este făcută la lét 1792 de orânduiri împărătesci, să alegă și să descopere călcarea, care anafora primită fiind Domniei mele, poruncim Dumitale, să alegi un boier de aici din partea locului, practicos și cu idee de ale hotărnicilor și de s'area părții locului, pe care să 'l orânduiesci să morgană la arătutul loc de prigonire, unde citind acel boier cu bună înțelegere, alăturata copie de coprinderea hotărniciei a părții acelu loc, ce s'a scos din condica Divanului, după hotărnicia ce s'au făcut în lét 1792, când s'au ales hotatul un le este a fi granița despărțitoare între vecinătate, care este adevărită de Dumnolui vel Logofetul. și paraterisind cu luare aminte de s'au făcut acolo vre-o calcare despre vecini după însciințarea vatafului de plaiu, s'au nu, să se aduca Dumitale întrégă și adevărată pluroforie, după care pe loc să însciințezi Domniei mele, i saam recheș gd. — 1819, Septembrie.

Cod. XCVI, pag. 91.

1. «Moniteur Universel» No. 74 din 15 Martie 1819, cu o corospondență din Constantinopole de la 10 Februarie 1819.

2. *Documete franseze.* Acalemia, I, p. 110.

necesitatea ca Pórta să cedeze la pretențiunile Rusiei, ca să evite un nou răsboi¹.

Politica externă nu era de loc amenințătoare, pentru Al. Suțul. În lăuntru țării era în sporiu mișcarea contra regimului fanariotic. Mai cu sémă preste Olt agitațiunea sporia. Pandurii nu erau mulțămiiți. Vodă caută a și-i atrage în parte-i, dar nu isbutesce. Cu acest gând de a și face favorabilii pandurii, iertă de la pedépsă pe câți-va din cei condamnați de Caragia. Intre aceștia era și Popa Ghiță Tămăș, de la Glogova din Mehedinți, acusat de gazdă așia dișilor *tálharî* din 1816, cari nu erau decât tot Pandurii nemulțămiiți de regimul fanariotic².

1. De Gentz IV. Corespondența se opresce la 12 Decembre 1820. Câte-va zile apoi se îmbolnăvesce Al. Suțul și în urmă móre.

2. În Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar

După arătarea și rugăciunea, ce ne face printr'acéstă anafora, Dumnólui Caimacamul nostru ot Craiova i Dumnólor boșerii divaniți de acolo, milostivire făcend Domnia mea asupra acestui Ghiță Răspopa, îl ertăm din osanda întru care se află și poruncim cuvioșiei tale, egumene al monastirei Bistrița, să se slobódă de a merge la casa sa. — 1819, Maii 30.

(Pecetea gospod.)

Vel Logofăt.

Cod. XCII.

Prea Înălțate Dómne,

Cu multă plecăciune insciințăm Măriei tale, că în trecutul lét 1816, ivindu-se o cétă de tálharî în județul Mehedinți, adecă un Ilie Hatta, cu alți doi tovarăși ai seî, au facut multe prađi locuitorilor *greci*, atât într'acel județ, cât și la sud Gorj, cari tálharî prindendu-se de către poterașii ce au fost orânduși și aducendu-se aici în cercetare, și-a-i mărturisit atât faptele lor, cât și gazdele ce au avut, au fost și un Popa Ghiță Tămăș ot Glogova, sud Mehedinți, care la cercetarea ce i s'au făcut, au diș că de mare nevoie, fiind pe acea vreme cétă de pandurî cu unia eșiți de la Adacalesă și nu numai că bătea pe locuitorî și îi jăfuiău, ce încă pe alții îi și omora, mai vértos pe cei ce nu primea să le dea de mâncare, și așia de frica ca să și diafendipsóscă viața, au primit și el numai dor le-au dat câte cevași de mâncare și i-au tănuit, iar nu că le-au purtat grija și cu praf i glónțe, seau să-i indenneze a se duce la cinevași să-l calce și să-l jăfuiască, și pentru ca sa se înfrâneze atât el cât și alții, a nu se mai face gazde de tálharî, din porunca Măriei sale Domnului Caragea, după ce i s'au luat darul preoției, rămâind iu rëndul mirenilor, apoi s'au și trinis surghiun, încă de atunci, la sfânta monastire Bistrița, din sud Vâlcea, a fi acolo cu legături de fier, în pedépsă cincî anî, ca sa și plângă păcatul, (unde și până astă-đi se află), acum auđind de bună venirea Măriei tale, au trimes acóstă jalbă către Divanul de aici, din care pe larg se va da Măriei tale pliroforie, pentru care și noi prea plecății Măriei tale slugî ne rugăm să te milostivesci asupra sa ticălosul, a'i da ertăciune și slobódenie, ca să mérégă la casă și, spre

.In zadar Vodă dăduse ordin circular la ispravni-ri să nu permită satelor *întregi* a veni la Bucuresci să-și reclame dreptatea și ușurarea de dări. Exem-plul Tèrgoveștenilor era urmat și de sate. . . Ferbea, ferbea revoluțiunea și — om cu minte ageră — Al. Șuțul nu putea să nu înțelégă, că ora e aprópe de a suna. La 3 Decembrie 1820 se îmbolnăvesce Al. N. Șuțul.

Ultimul act de la Al. N. Șuțu este din 15 Ianuarie 1821.

E un indemn adresat Divanului, să caute procesele, cari — se vede din cauza bólei lui Vodă — erau în așteptare ¹. In aceeași zi, Suțu constituie un *comitet* de administrațiune a țerei pe timpul bólei lui.

. Al. Suțu nu avea credință în toți boierii din Divanul său ², de aceea institue anumita «Otcármuire» a țerei, din boierii mai devotați. E probabil că acéstă hotărîre o ia în înțelegere cu Consulul rusesc Pinis, în vedere cu posibilitatea morței, și pentru ca să fie cine să lucreze pentru urcarea în tron a fiului său Beizadea N. Suțu.

Murit-aú Suțu la 18 Ianuarie ?

Murit-aú la 13 Ianuarie ?

Intr'o scrisóre adresată din Sculení la 3 Martie 1821 se dau următoarele informațiuni :

«Le 13 Janvier 1821 Alexandre Suzzo hospodar de la Valachie est mort. Sa femme et toute sa maison prirent les plus grands soins pour cacher cette nouvelle à la vile de Bucarest et à tout le pays, dans l'espoir de voir le fils du défunt nommé par la Porte pour remplacer le père. Cependant cette nouvelle transpire et le 19 du même mois elle fut connue de tout le monde» ³.

Asupra morții lui Al. Șuțu aú circulat diverse versiuni. Aaron Florian scrie numai că a murit *făr de veste* ⁴. Un om bolnav de la 3 Decembrie 1820 la 19 Ianuarie 1821 nu se póte dice că a murit făr' de veste.

a'și vedea de hrana copiilor, fiindu'ri îndestul pedópsa ce aú luat și perderea avutului său, care avut s'aú dat în paguba grecilor jăfuiți de tâlhari, cu care acésta va rómânia nestrămutată pomenirea Înălțimeí tale, iar anii Máriei tale să fie de la Dumneđeii mulți și fericiți.

Al Máriei tale, prea plecate slugi: *Gheorghe. . . . , Dumitrache Brăiloiú, Aleco Arghir, Ioan Vlădoianu.*

1. Cod. XCVII, pag. 198.

2. Naum a arétat cum Al. Șuțu aú intrigat între ói pre tótă tagma boierósca.

3. Uricar, tom. VIII.

4. Manul de Istoria princ. Române, pag. 187.

Laurian scrie că Suțul ar fi murit fără de veste, dar că lucrul s'a ținut secret până când se va da de scire Porței¹.

Sunt bătrâni cari încă trăiesc și cari spun, că pentru ca să aibă Dómnă și boierii timp de a regula trebile, cadavrul lui Al. Suțu ar fi fost pus la ferestra caselor Domnesci (lângă actualul club al tinerimeii, casa Lahovari), suleminit cu roș, ca să credă lumea că trăesce.

D. Al. Xenopol, întemeiat pe scrierea lui Aricescu, «Revoluțiunea lui Tudor», care și el se întemeiază pe Laurençon² în scrierea sa *Nouvelles observations sur la Valachie*, și pe acea grecéscă a lui Ilie Fotino, afirmă că Al. Suțu a fost otrăvit de doctorul său, după sfatul Eteriştilor, cu care Domnitorul nu voia a face cauză comună, cum făcu M. Suțu din Moldova. Ipsilante, șeful Eteriei, ar fi însărcinat pe căpitanul Iordache să omóre pe Al. Suțu. Ca și sicarul trămis la Minturne ca să ucidă pe Marius, căpitan Iordache ar fi lăsat să-i cadă arma în fața lui Vodă. Noi credem că această încercare de asasinare e o legendă fără ființă reală. Alți scriitori explică alt-fel mórtea. Al. Suțu ar fi fost avut o „fóntănică“ la un braț. Doctorul Cristian (membru infocat al Eteriei) l'ar fi otrăvit atingând cu otravă acea rană. Ilie Fotino adaogă, că pe dată ce se simți mai réu, Al. Suțu chiamă de la Craiova pe doctorul și amicul său Depalte. Acesta nu-l mai putu salva...

Despre această inveninare nu scrie niinc Pagé, care în 2 Februarie stil nou, 1821, adevă imediat după mórtea lui Suțul, comunică vestea la guvernul său. Pagé afirmă, că Domnitorul a murit „de urmările unui erezipel flegmonos, care i s'a suit în pept“.

Boerii Divanului, comunicând și ei Porței scirea morței lui Suțu, la 19 Ianuarie, ȕic, că Domnitorul s'a îmbolnăvit «încă de la 3 Decembrie»³.

Eaca arzmagzarul țerei către Pórtă în acesta cestiune :

Noi prea plecații și credincioșii supuși ai proa puterniceii împěrații smeritul Mitropolit, episcopii, arhimandriții, egumenii și tótă céta de obște a boierilor păměntenii ai țerei rumăuescii, la proa înaltul împěrațesc prag așternând cele până la păměnt ale nóstre închiuăciuni, după a supunerii neapěrată datorie ce avem către milostiva și de ómenii iubitórea împěrație (a căreia tãrie

1. Istoria Românilor, pag. 579.

2. Cartea lui Laurençon nu pórtă întreg numele lui, ci are numai inițialele F. G. L. Querard în «Essais d'une bibliothèque historique des Provinces Danubiennes», pag. 31, spune că sub aceste inițiale este a se sci numele lui Laurençon. Despre Laurençon am vorbit în capitoul «Despre șóla și cultura». El a deschis o șóla franceză cu permisiunea Eforilor șólelor.

3. Am vedut că alte documente pun data îmbolnăvireii la 13 Decembrie.

și putere Domnul Dumnezei să o înmulțească și să o păziască în veci). nu lipsim a însciuța, că Domnia sa Alexandru Vodă Suțul ce 'l aveam aici Domn orânduitor de prea puternică împărăție, îmbolnavindu-se încă de la 3 ale trecutei luni a lui Decembre, cu toate că s'au căutat după cuviința, atât de doctorii ai Domniei sale, cât și de cei pământeni de aicea, n'au statut însă mijloc de a se întimpina primejdia vieții, ci astăzi la 19, ale lunii lui Ianuarie, și-au dat obștescul sfârșit și se va și îngropa cu totă cuviincioasă cinste și orânduială, iar noi după datornica râvnă și credință cu care dintru început am fost și suntem supuși către sfintele și vrednice de închinăciuni împărătesci porunci, ce privesc la obștesca bună orânduială și ocrotirea aceștii țări, ce este cheler ar prea puterniceii împărății și nouă de hrană dăfătoare, îndată am înbrățișat toate curgătorele trebi și pricinii ale pământului, căutându-le cu totă osirdia și fără de pregetare, în cât ne este prin putință; cu această însă, până la pământ prea plecată arătare, aducem împreună și fierbintele noastre rugăciuni către împărătesca și părintesca îngrijire a prea puterniceii împărății, ca să se milostivască de a ni se orânduitor și Domn *orî-carele* se va găsi cu cale de către a sa prea înaltă înțelepciune, spre paza celor sfinte împărătesci porunci ale prea puterniceii împărății și a împărătescului său cheler bine primită și plăcută otcârmuire.—1821, Ianuarie 19¹.

CAP. XVI.

Moldova sub Mihail Greg. Suțul Voevod.

Scarlat Calimah, Domnitorul Moldovei, cultiva amicitia Suțulescilor, una din cele 4 familii destinate de Pörtă a-și disputa cele două nenorocite tronuri române. Alexandru N. Suțul, care trăia foarte rău cu ruda sa Mihail Suțul, era în cea mai strinsă legătură cu Scarlat Calimah, căruia devenise chiar ginere, luând de soție pe Domnița Eufrosina. Probabil că lui Alex. Suțul nu-i fu de puțin ajutor, în 1818, Scarlat Calimah, ca să capete Domnia munténă, după fuga lui Caragea din București. La rândul său, Alex. N. Suțul servi pe socrul său, la momentul mazilirei, negociind, prin amicul său Vizirul Halet-Efendi, insolita recepțiune ce se dete, la Constantinopole, mazilitului Domn.

1. Cod. XCIII, fila 193.

Am arătat aiurea ce onoruri se acordară acolo fostului Domn al Moldovei.

Este necontestabil că în vedere cu împlinirea, la ¹²/₂₄ Iunie 1819, a termenului de șapte ani de domnie, Scarlat Calimah puse totul în mișcare. La 13 Iunie 1819, Pórta nu decisese de va schimba orî nu pe Calimah. Se credea totuși că se va hotări Pórta să dea Moldovei un nou Domnitor ¹.

Ce este curios, e că la data de ¹³/₂₅ Iulie 1819 la Iași se simțea că un Suțu va lua locul lui Scarlat Calimah ².

Cu toată stăruința lui Scarlat Calimah și póte și a ginere-său, Al. N. Suțul, Pórta nu mai continuă domnia aceluia la Moldova pe un nou period de 7 ani, ci, fără a lăsa timp la mijloc, în care să jóce intrigile competițiilor de Domnie și influințele rusesci, Pórta și numi pe noul Domn Mihaî Gr. Suțul. O scrisóre din Constantinopole de la ¹³/₂₅ Iunie spune că încă în nóptea de la ¹²/₂₄ Iunie M. Suțu, Dragomanul Porței, a fost vestit, că a doua zi, ¹³/₂₆ Iunie, va fi numit Domn al Moldovei și îmbrăcat cu caftanul de onóre. Acesta se și întemplă imediat... ³

Asemenea imformațiune dá și *Von Schladen* reprezentantul Rusiei la Constple, în nota sa din ¹³/₂₆ Iunie 1819. Și acest diplomat spune că Vizirul aú îmbrăcat cu Caftau pe noul Domn moldav și că acesta va fi în curênd primit în audiență de investitura și de Sultanul. «Noul Domnitor, scrie Von Schlanden, a triumfat asupra competițiilor săi» ⁴.

După otărîrea luată de Pórtă de a se mărgini alegerea Domnilor la 4 familii, nu prea erau de astă-dată mulți competiții. Mai probabil este óre-care adevêr în aserțiunea lui Drăghici ⁵, că Sultanul nu primi

1. Citim în *Moniteur universel français*, No. 211, 30 Juillet 1819: «Constantinople, 25 Juin. — On croit que la Porte ne tardera point à nommer un nouvel Hospodar de Moldavie; cependant le prince Callimachi fait tous ses efforts pour être continué pendant 7 autres années.»

2. «Des lettres de Jassy annoncent la nomination du Prince Suzzo» în scrisórea de la Constantinopole din 25 Iunie 1819, publicată în «*Moniteur universel*» No. 211 din 30 Iulie acelaș an.

3. «Constantinople, 25 Juin. — Le prince Michel Suzzo, drogman de la Porte, proche parent de l'hospodar actuel de Valachie et gendre du prince Caradja, a été appelé la nuit dernière chez le Grand-Visir, qui l'a prévenu, que dans le courant de la journée il serait nommé Hospodar de Moldavie, et revêtu du caftan d'honneur. Cela a en effet eu lieu aujourd'hui, et le nouvel Hospodar, après avoir reçu le caftan d'honneur, et fait les premières visites, s'est rendu au *Fanar*, où il résidera jusqu'à son départ.» (Din *Moniteur universel* No. 216 de Mercuri 4 August 1819.

4. Iorga. «Acte și fragm.» II, pag. 553.

5. Istoria Moldovei II, pag. 109.

la întâiul moment să dea coróna Moldova lui M. Suțul, fiind-că era ginere fugarului Domn Caragea. Insistența Vizirului Halet, și desigur și ce-va bani... domoliră pe Sultanul.

Legăturile Suțescilor cu Calimah, faptul că nici din Moruzesci, nici din némul Caragea nu era nime posibil, pe atunci, ca Domn, aș putut să înlesnescă triumfarea candidaturii lui Mihail Gr. Suțul, acest nepot al lui Mihail Vodă Suțul, cel care domni la 1793.

Că Scarlat Calimah continuă a fi bărbat de mare influență la Constantinopol se vede din faptul că în locul lui Mihail Gr. Suțul este numit Dragoman mare al Porței fratele mazilitului Domn, *Ión Calimah* ¹, și mai ales faptul, că în curând va fi însărcinat de Pórtă ca să trateze cu Strogonoff asupra neînțelegerilor politice de care aiurea am vorbit.

Ion Caragea era ginere lui Const. Moruz Vodă, care-i dăduse de soție pe sica sa Ruxanda. Ast-fel, prin căsătorii, erau aliate trei din cele 4 familii, cărora Pórtă le recunoscuse dreptul de a briga unul din tronurile țerilor române. Const. Moruzi fusese exilat la insula Mitilene. După stăruința noului Dragoman Ioan Caragea, ginerele lui, și aceea a lui M. Suțul, fostul Domnitor C. Moruzi fu rechiămat din exil de către Halet-Efendi.

Noul Domitor al Moldovei nu putu fi primit în audiența de investitură la Sultanul imediat, căci erau sărbătorile Ramaz-ınului și ale Bairamului.

Moniteur Universel No: 269 din 26 Septembrie 1819 din Constantinopole, de la 10 August scrie: «Noul Domn al Moldovei a primit astă-zi investitura demnității sale; după o ședință a Divanului, aș fost primit apoi în audiență solemnă de Sultanul. Principele va pleca neîntârziat spre Iași.

Acel «neîntârziat» dură mai multe săptămâni, ce Mihail Suțul le petrecu în Constantinopole.

Luxul mare, risipa de bani și împărțirea de prezente, ce făcu Mihail Suțul din Iunie până la jumătatea lui Septembrie 1819, cât stătu la Constantinopole, pe la toți cei mari ai Porței, ba și pe la interpreții diferitelor ambasade, ca să și-I facă amici ², și cunoscuta lui lăcomie

1. Numirea acósta la Dragomanatul mare al lui Ión Calimah este cu atât mai datorită înrîuririlor mari, în cât, după cum l'arată Von Schladen, el era puțin pregătit pentru acósta funcțiune. neposedând bine nici limba franceză, nici cea turcócă. Iorga. «Acte și fragm.» II, pag. 555.

2. «La cupidité et la vénalité du prince Michel Souzzo sont trop connue pour qu'on puisse se flatter qu'il veuille s'occuper des moyens d'adoucir la malheureuse position du peuple moldave, et le luxe, et l'ostentation qu'il a déployées depuis le moment de la nomination jusqu'à celui de son départ, tout

de banî și venalitate fac până și pe un reprezentant străin, von Schladen, să prevadă, că nu acesta va fi Domnitorul «care să voiască a se ocupa cu mijlocele de a îndulci nenorocita stare a poporului moldav. Totuși speraș la Pörtă, că, fiind ambițios, M. Suțu se va aplica să pună mai multă ordine în administrațiunea țerei și că va mai stăpâni boerimea, care abusa de slăbiciunea predecesorului Domnitor, *boerimea* care prin jafurile ei asupra poporului, provocasă resmerița din urmă de la Iași.

Încă înainte de a pleca din Constantinople, noul Domn trimise două Caimacamî, să ia administrarea Moldovei în numele lui. Aceștia fură Postelnicul Iacovachi Rizu și Hatmanul Manu, cel care fusese Dragoman al Arsenalului otoman.

Sosirea în Iași a noului Domnitoriș se întemplă în Septembrie după Drăghici¹.

O scrisore trimesă din Odesa la „*Moniteur Universel*“ cu data (scrisorei) de la 31 Octombree 1819 (stil nou) dice că Principele Mihail Suțu a sosit la Iași în 10 Octombree, adică la 28 Septembrie stilul nostru².

Cu o pompă extraordinară, își face solemnă intrare în Iași noul Domnitor, cu alaiș înșirat de la Monastirea Galata până la Sfantul Nicolae Domnesc, unde descalecă spre a primi ungerea de la Mitropolitul țerei Veniamin și de la cei doi episcopi Gherasim de Roman și Meletie de Huși. În alaiul de intrare nu erau mai puțin de 12 la număr cai «povodnici» de călărie ce aducea cu sine noul Domn de Constantinople, armăsari arabi «cu harșele cu rafturi și cu totă echiparea edecurilor domnesci aurite, ce făcêu o privelisce minunată în ochii poporului»³.

Da, minunată privelisce, dar cine altul avea să plătescă acest lux al ultimului domn grec, decât tot poporul?

Din Iași Consulul frances seaș un reprezentant al lui scrie la «*Moniteur Universel*», în 1 Decembrie (stil nou) 1819, că pe dată ce noul Domnitor își făcu intrarea solemnă în Capitala Moldovei, stătu la sfat cu boierii despre *catahrisile* și neorînduelele urmate până aci

craindre, tout au contraire, qu'il ne cherchera qu'à satisfaire ses pendants désordonnées...» Se pare că numai interpreții Rusiei, frații Franchini, nu voiau să primescă daruri de fabrici, în valoare de 15000 taleri, din ordinul clerului rusesc.

1. Istoria Moldovei. II. pag. 108.

2. Veși «*Moniteur Universel*» N. 357 din 23 Decembrie 1819.

3. Istoria Moldovei de Drăghici. II. pag. 109.

în ocârmuirea țerei și le șuse, că speră, că pe viitor boerii se vor sili a îndrepta toate. După cunoscutul obicei al Domnilor fanarioți, se arată doritor de fericirea poporului și declară boerilor, că de va mai face vre-unul din ei cel mai mișcător «*cusur*» ori «*catahrisis*», vor fi pedepsiți cu aceeași asprime ca cei mai de pe urmă omeni din treptele de jos¹.

Și ca să dea în practică dovadă că așa va fi, el încă în primele zile ale Domniei manifestă o mare activitate și îmbla noaptea «*tiptil*» ca să vadă de sunt toate în regulă și dacă se păzesc *narturile* pentru nescumpirea articolelor de indestulare publică, atât în Capitală, cât și în țară².

Același lucru îl spunea și altă corespondență din Petersburg de la 26 Noembrie, 1819: «Acest principe e în flăcarea vârstei și de o mare activitate. Din primele zile ale sosirii sale a cutreerat incognito orașul ca să se informeze de prețul și calitatea obiectelor de mâncare³.

1. *Moniteur Universel* No. 8 din 8 Ianuarie 1820: «Turquie. Iassy (Moldavie) le 1-er Decembre. Le prince Suzzo, nouvel hospodar de Moldavie, lors de son entrée dans notre ville, s'est entretenu avec les boyard des abus et des désordres, qui ont eu lieu jusqu'à présent dans l'administration du pays, et leur a témoigné l'espoir qu'ils feraient tous leurs efforts pour les réparer. Mais il les a prévenus que, dans le cas contraire, les plus distingués d'entre eux seraient punis avec la même rigueur que les individus des classes inférieures».

2. «Le prince Suzzo a beaucoup d'activité. Dès les premiers jours qui ont suivi son arrivée, il a parcouru les rues incognito, même de nuit, pour prendre connaissance du prix et de la qualité des vivres, particulièrement du pain et de la viande, et il a confisqué au profit des pauvres les marchandises de quelques détaillans qui étaient en contravention. A Fokshany, il a imposé des punitions plus rigoureuses encore aux boulangers et aux bouchers, pour avoir vendu du mauvais pain et de la mauvaise viande. «*Moniteur Universel*» din 8 Ianuarie, 1820, No. 8.

3. *Moniteur Universel* No. 357 din 23 Decembrie 1819.

CAP. XVII.

*Administrațiunea Moldovei sub M. Suțul.—Biserica—Școala.
Cultura publică.—Finance.—Comerciu.*

Activitatea ce «Monitorul frances» atribuia lui M. Suțul, a întrebunțat'o acesta numai pentru binele țerei Moldovei?. Vai nu! Dator la Constantinopole peste un milion de lei, bani risipiți pentru Căpătarea Domniei și pentru luxul escesiv ce-i plăcea, M. Suțul fu *activ* jăfuitor al treptelor de jos.

În jurul acestui ultim Domn fanariot gravitară boeria români, cari nu-l impedecară de la lăcomia de bani. Actele lui M. Suțul fură contrasemnate, orî primiră «*credința*» de la boierii români ca D. Sturdza Vel Logofet, de la Vornicii mari C. Catargi, D. Ralet, Dracache Roset (șis Baston), Alex. Canta... În Divan intră și o rudă a fostului Domn Calimah, tot ca Vel Vornic. Pe Iordache Roset îl aflăm Mare Vistier. Dar mai streini de țără erau cei doi frați Caimacamii: Iacovache Rizu și C. Negri, deși aceștia nu mai pot fi socotiți la Greci, de ore ce neamul lor e romanizat încă din secolul anterior. Pe lângă acești boeri în Marele Divan al țerei, cel adunat la împrejurări mai grave, lua loc și alți boeri pământeni, ca: logofeții Const. Balș, Iordache Canta, Greg. Sturdza, Vornicu M. Sturdza, Gr. Ghyca, Iancu Miclescu, Șerban Negel, ruda lui Veniamin Mitropolitul, Hatmanul Vasile Roset etc.

Biserica. Biserica Moldovei este sub administrațiunea marelui Metropolit Veniamin Costache, ajutat de cei doi Episcopi: Gherasim de Roman și Meletie de Huși.

Nici o reformă de însemnat nu aflăm în Biserică sub domnia lui M. Suțul, decât continuă a se manifesta tendința îmbunătățirii culturale a clerului, prin seminarul de la Socola. Între preoții culți este arhimandritul Leon Asaki, tatăl nemuritoriului George Asaki.

Și cu totă această constatare de progrese în biserică suntem datorii a vorbi despre o faptă, care, la prima vedere, s'ar părea o scădere a vechei toleranțe a bisericeii noastre. Încă din timpul Domniei lui Scarl. Calimah, Austria, prin Agentul său, ceruse invoirea, în 1817 de a înființa un Epitrop latin «din partea Curței Austriacesci»¹.

1. Vezi Istor. Metrop. Iași de Erbiceanu, pag. 86.

După autorizarea primită din Turcia, Calimah și metropolitul Veniamin refuză învoirea cerută. Lucrul remasă fără urmare deocamdată. În anul 1820 însă consulul Austriac, Iosef de Raab, la 17 August, dă lui M. Suțul o notă, cerându-î din nou voie pentru Episcopul Iloanului Ion Filip Paroni vizitator apostolic, care a sosit în Iași de la 18 Iunie, anul 1819 să-și exerciteze funcțiunea sa în țără. Va să dică aproape un an a stat acest episcop latin în așteptarea autorizării domnesci și n'au obținut-o. Agentul austriac «*protestăluind*» din poruncă — dică el — atât legea catolică, cât și bisericile catolicesci ce sunt în Moldova», cere acum autorisarea pentru funcționarea lui Paroni ca episcop latin, cum s'a urmat în țera *ab antiquo*¹.

Mihail Suțu convăcă, cu pitacul din aceeași zi 17 August, Adunarea generală a Divanului și a boerilor *paia* și *proini*, ca să-și dea avisul asupra cererii lui Raab. Această Adunare se va ține la 28 Septembrie stilul nostru, la Metropolie. Raab adresază atunci o scrisore către Metropolitul Veniamin, ca să-l persuade în favorea Episcopatului latin. Argumentele aduse sunt:

1) Că asemenea libertate se acordă în toate țările tuturor cultelor, bună oră în Austria se acordă Bisericeii grecesci (romănesci) și în Rusia se toleră biserica catolică.

2) Acastă toleranță a fost practicată totdeauna de vechii Domni și Archipăstori ai țerei: dovadă că până și jidovii au avut dreptul de a-și avea clerul lor.

3) Că nu e posibil ca ceea ce este îngăduit jidovilor să nu fie îngăduit creștinilor catolici.

4) Că norodul Catolico-român în Moldova se suie la 40.000 suflete și mai toți sunt supuși prea Inaltei Porți Otomanicesci și birnici.

5) Că Episcopul latin «nu are a se amesteca la cele ce sunt ale pământului, seaă a pretenderisi împărtășire de drepturile și privilegiile Episcopilor pământeni, socotindu-se întru acastă privire și el ca și cei mulți episcopi fără eparhie».

Resoluțiunea *Adunării obștesci* refuză autorisarea cerută cu atâta insistență de către agentul Austriei.

Este ore act de intoleranță?

Se pôte ca unii din membri *Adunării obștesci* să fi votat refuzul cu gândul de intoleranță, dar cei mai mulți au avut în vedere cestium mai importante, dând votul lor. Din cererea lui de Raab Adunarea a înțeles «că puterea cuvântului (lui) este *de a se legiui în Principatul acesta* formalicesc păstor al credinței catolicesci, și acesta (Episcopul) să aibă

1. Istor. Metrop. Mold. pag. 88.

de acum protecția cea din poruncă, care arată Dumnélui Aghentul că s'aú orânduít a o păzi pentru bisericile catolicescî din Moldova».

Are dreptate Adunarea : tot-deauna bisericile creștine de orî-ce rit, s'aú recunoscut supuse legilor țerei și neatárnând de nici o putere străină. Austria își aroga acum o protecțiune a Bisericeî catolice, care nu putea conveni țerei, mai ales că «după cum recunoscú însuși de Raab, cei 40.000 de catolici sînt mai toți supuși ai moldovei».

Adunarea se referă la vechile drepturi și pronomii ale țerei respectate de Turcia ; ea face un istoric succint a istoriei bisericeî catolice și susține teza, că în cele mai tulbure timpuri n'aú fost permanent Episcop catolic în Moldova, ci numai *trecători*. Sînt și aú fost pe la satele catolice din țeră preoți, cari aú fost liberi a-și exercita funcțiunile lor, «toți însă și preoții (de la Biserica catolică din Iași și cei de priu sate nu arată altă formalnică protecție decât acea pămîntescă». Adunarea insistă asupra acestui punct important. Boierimea și Clerul amintesc, că în Domnia lui Scarlat Calimah a și sosit în Iași un Episcop latin (sub numele de Bacoviu) «însă în vremea șederei sêle a fost necunoscut, nenumit, fără a i-se cunoșce rangul de Episcop», și fără a fi primit în audiență de Domnitor. După câte-va luni acel Episcop a murit, «conținnd cu totul vorba rînduirei altui Episcop». În 1819 Decembrie, o nouă încercare urmă din partea Agenției Austriei, care fu din nou respinsă de Adunarea obștescă. Intervenii și de la Pörtă firman, autorisând respingerea pretențiunei guvernului Austriac de a înființa ea un Episcopat catolic. Adunarea obștescă respinge dar pretențiunea Austriei, ȓicend că cei 40.000 de catolici din Moldova, de «se vor imputernici și cu protecția Aghenției de odată acum în cele bisericesci, câți ore nu se vor lipi să nădăjduiască și întru cele politice?»

Este evident că aveau dreptate semnatarii anaforalei ce analizarăm mai sus : țera nu putea primi amestecul unui stat străin în satele de catolici din Moldova. Protectoratul luat de Austria de la sine asupra bisericeî catolice din Moldova nu putea să fie recunoscut de către Adunarea obștescă.

Nu ne unim cu tôte cele ce se spun în anafora : istoria Bisericeî catolice din țeră nu e tocmai așa cum o spune anaforaoa, dar de la faptul că noi recunoscem, că aú existat în secolii trecuți Episcopi catolici de Bacaú, nu urmază că s'a admis când-va protectorat strein asupra bisericeî catolice din Moldova. A încercat odinióră Regiî Poloniei să-și aroge asemenea protectorat, și marii noștri Domni aú respins acest protectorat. Așa făcu altă dată Vasile Lupu, care nu voi să permită exertiul funcțiunei episcopale lui Bandinus, arhiepiscop de

Macianopole, decât după ce însuși Papa îl presentă cu scrisori în regulă ¹.

1. Vezi Memoriul Bisericeii Catolice din Moldova publicat în «Ateneul Român» din 1860/61 în Iași. Vezi *Bandinus* în edițiunea Academiei române din 1895.

Anafora a boțerilor Moldovei contra unui episcop apusienesc.

Prea Înălțate Dómne!

În urmarea Domnescii țidule din 17 a lunei trecute August, alcătuiindu-se la sfânta Mitropolie a țerei, obștăscă Adunare a cinului bisericesc și politicesc, întocmai după cuprinderea luminatăi porunci a Înălțimei tale, am pătruns cu bună luare aminte dogmaticăscă punerea înainte, prin notă de către Dumnéului K. K. Impărătescul Aghent, atingătoare de cel întâi punct bisericesc al pravoslavnicilor pămîntenilor moldoveni, pentru un episcop apusienesc, numindu'l Catolico-romănesc, cerënd pentru el slobodă voie la lucrările ce se ating de datoriile chiămărei sale, și citind mai întâi nota din cuvînt în cuvînt, am vădut că cererile sunt, ca acest cu chiămarea de episcop, să aibă a cerceta bisericile catolicești, ce sunt în cuprinsul oblăduirii sale, (adică în Moldavia), a îndrepta bunele rînduele în popórele sale, a hotări întemplătórele pricinii între oile păstorioi séle, a sluji taineló, adică mirul, și a face ungere seaú chrisma, care se dice că este la dênșii datoria unui Episcop, și care la credința catolicăscă nu se face odată cu botezul, ce după trecerea de câțiva ani a celui ce vine în lume, în sfîrșit și că să slujască formalnic Episcopul în ȳilele praznicilor.

Din acestea lesne se înțelege, că puterea cuvintului este, de a se legiui în Principatul acesta, formalicescul păstor al credinței catholicești, și acesta să aibă de acum protecția cea din poruncă, care arată Dumnéului Aghentul, că s'aú rînduit a o păzi pentru bisericile catholicești din Moldavia.

Prea Înălțate Dómne!

Prin stălpirea ochilor noștri asupra acestei note a cinstitului Aghent, am vădut doué noué iscodiri, privitoare una de a dobîndi formalnic păstoriu în Patria noastră, și cea de al doilea de a răzima formalnica protecție a Aghenției pentru bisericile apusenesci din Moldova. Amëndoué împingeri aspre și iscodiri neașteptate într'o eparhie, care am păzit până acum ființa sa prin «hărăzitele pronomi» din învechime de către prea puternica Impărăție, și cel mai întâi articol al pronomiilor celor mai scumpe, este păzirea cea fără de nici o bantuire a legei și a bisericilor noastre, care acest har cu statornicie l'am vădut revêrsându-se de către prea puternica și hrănitórea Impărăție. Întărit prin tóte vrednicile de cuviință hatșerifuri, după care se închide tótă toleranța dogmaticăscă, a altor stréine închinări, și pe acéstă temelie nădêduim a lăsa și pe urmașii noștri, spre mângăierea cea desăvêrșită. Pentru acesta dar, împlinind porunca Înălținei tale, facem aice o prescriere în scurt, pentru ispitele câte după vreme au făcut apusenii bisericesci, ca să pótă a fi păstorii, înca de când nu era în pămîntul acesta oi de a bisericeii catholicești, și începem de la un veac necunoscut, găsindu-se prin Istoriile vechi elinesci, că mai înainte de închinarea supunerii Țerei la prea Înalta Pórtă, în vremuri neaședate și rês-

In memorialul Bisericeii catolice din Iași se face mențiune chiar de cërta ce exista între Vasile Lupul și Regele Poloniei asupra drep-

vrătitore, și în năvălirile nêmurilor megieșite, de aũ și cercat biserica apusie-nescă a trimete păstorii în Moldavia, spre înmulțirea oilor sale, prin tragerea la dogmele lor pe moldovenii de atunci, însă nu aũ putut ajunge la pravêțul lor, fiind isgoniți cu petre și cu lemne, și unii dintr'înșiși uciși de către norodul pravoslavnic, acestă întêmplare, fără de îndoire, se înțelege, că nu slujesc de pildă că aũ fost latinii păstorii în patria noastră». După acesta apoi este și epoha Istoriei pămîntului, care arată, că după ce aũ intrat pămîntul nostru în stăpânirea prea puterniceii Impêrății, la anul 1592, un Craiũ al Ardêlului, anume Batori Sigismund, trimițend oști în Moldavia, silnicesce aũ răpit pe cel de atuncea Domn, *Aron Vodă*, pre carele prea Inalta Pôrta avea rînduit stăpânitor Țerei, întru a doua Domnie a sa, și ducêndu'l în Ardêl 'i-au ridicat vieța prin tăierea capului, rînduind numitul Craiũ, pe unul anume *Răzvan*, om al seũ, pentru a fi Domn Moldaviei; acest *Răzvan* aũ adus cu sine și pe un *Episcop latinesc*, nu scim sub ce nume de eparchie, pentru carele istoricii pămîntescii și Meletie scriitorul Geografieii a vremeii aceea, fac pomenire, că ar fi fost trimes Episcop de către Papa Romei, Clément al 8-lea.

Intr'acest chip dar, nu după trecere de multă vreme, și mai înainte de a face prea puternica Impêrăție rêsplătire călcărei aceluï *Batori*, Craiul Ardêlului, însci-ințându-se de întêmplarea Moldaviei, Craiul Leșesc, prin arêtarea boierilor pămîntenii, ce au fost fugit spre scăpare în megieșita țera leșescă, aũ numit, cu primirea acelor boieri pămîntenii de atuncea, Domn pe un Ieremie Vodă, pe carele cu oști leșescii l'aũ trimis în Moldavia, isgonind pe *Răzvan*, omul Craiului Batori, împreună cu toți ai seũ, iar prea puternica Impêrăție, găsind cu cuviință alegerea lui Ieremia Vodă, din pămîntenii, l'aũ întărit în Domnia țerei; atuncea Craiul Ardêlului, Batori, au pornit jalba sa către Papa Romei, cel din vremea aceea, asupra Craiului leșesc, arêtând că el necruțând, au răpit țera Moldoveii din stăpânirea prea Inalteii Porții, sub cea mai buna nădejde că pe locuitorii țerei ar fi putut a'î trage la dogmele apusenescii, iar Craiul leșesc cu impotriva sa urmare, aũ zădărnicit lucrarea sa cea rîvnitoare către lege. Drept aceea, Papa tulburându-se, aũ anathematisit pe Craiul țerei leșescii, pentru împedecarea ce aũ făcut; iată dar și a doua întêmplare, care nu numai că nu pôte sluji drept pildă bisericeii apusenescii, dar încă este ca un prilej pămîntenilor Moldaviei, pentru descoperirea mrejelor legeii și pentru îngrijirea cea pururea despre dinsele. Nu mai remăne altă epochă după acestă silnică întêmplare, de vre-un Episcop seau pastor latinesc, în țera noastră, și aceea ce se pomenesc prin notă că se pôte mărturisi de catre pămîntenii, că trecetorii episcopii ar fi fost, iar nu seșetorii, pentru care se face pomenire și prin anafora din partea pămîntului, nu are alt temeiũ, decăt că în vremea oștirilor trecute, când era în pămîntul nostru oștile altor stăpânirii, s'aũ întêmplat trecetorii episcopii seau archiereii latinescii din țera leșescă, unii, și alții din partea țerei Ungurescii, seau pentru trecere, seau pentru particularnice trebuinții cu ocârmuitorii ostăsescii, însă nearêtații de pastorii latinescii, nenumiții nici de însiși cei mai mari ai oștirilor, seau ocârmuitorii străinii vremelnicescii, și într'un cuvint precum aũ venit nenumiții, așa s'aũ făcut și nevêduții, fără de nici o formalita a fiinșei lor; și eată că nici acestă a treia epochă, nu pôte sluji spre pildă temeinică, iar în vreme de pace de ar fi fost, fără de îndoire, prin firman s'ar fi arêtat numirea și rîn-

tului de numire, ori de prezentare la Papa, a candidatului de Episcop latin în Moldova.

duirea sa, și s'ar afla și în analurile Impărației trecută. Să arătăm acum și cea de față aducere aminte a celor ce trăim, că am văzut cu ochii, într-o curgere acum de șese-deci ani, că în cuprinsul Moldovei, nu a fost Episcop seau Archiereu apusenesc, cu ore-care numire seau ședere multă, seau puțina, în pace, și implinitore desevêșirei bisericesci, fără decât am văzut preoți pe la satele latinesci din țeră, și la o capelă apusienescă din Iași, cu slobodă voie făcută întei și capelă numită, iar în anul Domniei Domnului Alexandru Mavrocordat, ce a fost pribegit în Rusia, fără de sciința pămîntenilor prefăcută capela în zidire de biserică de peatră; acești preoți apusienesci, viind hirotonosiți de peste hotar, săvêrșea tôte ale dogmelor latinesci, și câți trăiesc din ômenii lipiți la acêsta credință, numai de către acei preoți s'au botezat, și s'au uns, și s'au cununat, și s'au îngropat morții lor; toți însă și preoții și cei de prin sate, nu arată altă formalnica protecție decât *acea pămîntescă*; dar acum *cu patru ani mai înainte*, peste tôte nădejdea, Dumnelui Aghentul C. Crăiescii Impărației, aș arêtat Măriei sale Domnului Scarlat Calimah, procatohul Înălțimeii tale, că s'au găsit cu cale de către acêstă Inaltă Curte, a se rindui și a se trimete la Moldova un Episcop sub nume de Bacoviu, ca un începător al legei lûcuitoilor latinii din țeră; după care nenădăjduită arêtare, Măria sa, cercetând cinul bisericesc și politicesc, aș primit și anafora obștescă. că ființa și șederea în Moldavia a unui Episcop latin, este împotriva obiceiurilor pămîntului și neprimită de către pravoslavnicii lûcitorii de aicea, și ca un lucru și pricinuitor întru cele din lăuntiu și întru cele de afară, de multe feluri de zătigniri, nu pôte a fi de mulțămire supușilor, și Înălțimea sa trimițend *acea anafora la prea Inalta Pörtă*, cu adăogirea talmăcirilor nepriinciôselor împrejurării, și aducêndu-se la pragul prea puterniceii Impărației, s'au arêtat noua de către Înălțimea sa, spre rêspons, prea inaltul mehtup al prea Înălțatului Vizir, după cuprinderea vrednicului de cuviință împêrâtescului hat, adică că, de se va face la Tarigrad vre-o cerere pentru acêsta, se va da rêsponsul cuviincios Ministrului Curței, pentru neprimirea acesteii impliniri, iară de se va mai face aici din partea Aghenției iarăși poffitore cerere, să se dea rêsponsul, că nu se pôte primi. Întru mijlocirea vremeii, după ce s'au primit și mehtupul prea Înălțatului Vizir, s'au arêtat în Iași un Episcop latin, dicend că este sub nume de Bacoviu, *însă în vremea ședereii sale aș fost neunoscut, nenumit*, fără a se cunôsce asupra sa rangul de Episcop și fără a fi întălnit de Măria sa procatohul Înălțimeii tale, carele după câte-va luni au și murit, și contenind cu totul vorba rînduireii altui Episcop, cu câtă-va vreme mai înainte de mazilirea procatohului Mariei tale, iarăși s'au făcut arêtare cinului bisericesc și politicesc al pămîntului, că este să se rînduiască și să se trimită din partea C. Crăiescă un Episcop latin; atuncea iarăși prin anafora obștescă, către Înălțimea sa, la anul 1819 Decembre, s'au arêtat câte pot să se întemple prin acêstă necanonisită și neobicinuită atingere a bisericescilor luări aminte, rugându-se tôte obștea pentru oprirea acestui Episcop, și prin firman împêrâtesc statornicirea privileghiurilor pămîntescii, nefiind nici o pildă a ședea în Moldavia un asemenea păstorii latin, și Înălțimea sa trimițend anafora obștiei la prea puternica Impărație, după cuprinderea vrednicului de închinăciune hat, s'au dat și prea inaltul firman, însemnat la anul othomanicesc 1284, catre lumina lui Gemageil Achir, întru care după ce se cuprind cele ce mai

O afacere serioasă mai avu de urmărit Metropolitul Veniamin : dreptul monastirilor din Moldova de a-și stăpâni averile, moșiile ce

înainte s'aũ întemplat, apoi se poruncese în sfârșit prin aceste cuvinte, că «de vreme ce s'aũ cunoscut că șederea unui asemenea Episcop latin în Moldavia, este fără de nici o asemănare de vre-o pildă, și de vreme că nici în aședările pământului nu se cuprinde anume, și de vreme ce este în multe chipuri pricinuitoare de neprimire, și preste tôte aducătoare de turburare buneii liniștirii a raielilor, apoi, după cuprinderea împărătescului hat, deacă Elciul Austriei din Țarigrad va mai adăogi cerere pentru această pricină, acea cerere nu va fi acolo primită, și asemenea să i se dea răspuns și Agenției aici pentru neprimire, precum s'aũ dat și mai înainte, urmându-se tôte prin tótă păzirea cuviinței».

Prea Înălțate Dómne,

Acest vrednic de cuviință Impărătesc fermand întarit pe temelia Impărătescului hat, procatohul Înălțimei tale dându'l la Sfânta Mitropolie, iată se aduce înaintea înaltei socotinți a Măriei tale, și mai cu osebită rîvnătoare și cu durere rugăciune întindem acum glasurile noastre la pragul împărătescii îndurări, prin Domnésca și părintésca mijlocire a Înălțimei tale, deștep-tându-ne și mai mult întru neodihna, din grăbirea și din cuprinderea notei cinstitei Aghenții, că sub nunire de un Episcop se formalisesce păstor apusienesc în patrie, și acela întărit de protecție, și în urmă întru adăugire înălțat la cea mai mare formalita a slujbelor, a privigherii, a păstoriei, apoi se face călcarea celor întâi aședări ale pământului întru ale legii, fiind acesta împotriva după canonele bisericesci, și se face strănulare celor date împărătesci hrănitore pronomii prin hătișerifuri, lăsând de a dice că întru ale legii, la care nu am fost atinși nici într'o vreme, să vadă norodul izvodire nouă și închipuire de păstorie, poate și unii din acei proști plugari, alunecându-se, să se întimple prigonire și turburare. Dar óre nu este de luat aminte și de socotit arătarea ce face Dumnélu Aghentul prin o particularnică scrisore a Dumisale către Preosfințitul Metropolit, care s'aũ pus înaintea înaltei socotinți a Înălțimei tale, cum că sunt patru-șeci miș suflete, alcătuiți în sistema credinței apusienesci locuitori în Moldova, când apoi acest număr întru adăugire sporind și pre lângă preoții lor se va întări și păstoriu izvodit din nou, și se vor imputernici și cu protecția Aghenției, de odată acum între *cele bisericesci, căți ore nu se vor lipi că să nădăjduiască și întru cele politicesci și să părădă credința cea pravoslavnică și dominantă(?) a sa* covârșire din vechiu întărită. De aceasta suntem bine nădăjduiți, că nu numai nezmintite se vor păzi pronomiile, care prea puternica hrănitorea noastră Impărăție ni-aũ dăruit din vechime, dar încă și a ne păzi întru ocrotire, căci de obștie, este neprimată cea mai puțină ședere și numirea unui asemenea Episcop, având apusienii preoții lor, și capelele cele prin voie și slobođenia ocărmuirii pământesci, precum aũ și Pravoslavnicii în staturile Europei, fără nici o zmintire a celor învechite legiurii către dênșii, dar nici o adăugire, și acostă ședere de doi ani acum a acestui numit de dênșii Episcop, pe carele însuși firmanul Impărătesc ce îl are în minele sale, nici de cum nu-l numesce Episcop, de cât : «Filip Paroni bisericesc trecător pentru a sale trebuinți» să contenescă, ca să ridice cu mergerea sa întru ale sale, neodihna ce aũ pricinuit unui norod,

aveau rămas în Basarabia¹. Aceste averi le conservară monasterile din Moldova până după 1861, după secularizarea averilor monastiresci de statul moldav.

*

La sbucnirea *Eteriei*, prelații bisericești moldovene se arătară dintr'întâiu nefavorabili mișcării. Mai apoi Veniamin se vădu silit, sub amenințarea lui Ipsilanti, de a bine-cuvinta oștirea înjghebată de el, ba încă de a oferi un «oștén înarmat cu speșele lui» și a contribui și cu bani. Nu târziu însă Veniamin simți greșela și atunci se retrase în Basarabia, la Colincăuți.

Episcopul de Roman Gherasim, pretextând că e bolnav și are nevoie de a se căuta peste hotar, se retrase la Cernăuți, lăsând locuitor pe omul său de încredere Metetie.

Când Turcii isgoniră pre Eteriști, după bătaia de la Sculenă, Pașa comandant făcu — contra dreptului țerei — cu de la el putere, episcop la Roman, pre «trădătorul» Meletie. Acesta fu hirotonit Episcop la Tîrnova, în Bulgaria, de trei Episcopi străini. După terminarea resmeiței și revenirea guvernului românesc în Moldova, Meletie fu isgonit

care are de cea întâi mîngăiere, slobozenia legoii prin ocrotirea ei din partea prea puterniceii și hrănitoreii împărăției, ca să scăpăm de grija tulburării obșteșci întru acest dogmaticesc punct, precum însăși înalta înțelepciune a Mărieii tale cu ochii ceii pătrunđetorii o privesce. — 1820.

AI Înălțimeii tale smeriți cătră Dumneđeii rugători

Veniamin Mitropolitul Moldovei.

Gherasim Episcopul Romanului, Meletie Episcopul Hușului, Al Sardiiei Nictarie, Grigoriu Iriopoleos, Inochentie Iliopoleos, Daniil Arhimandr, al Hanguului, al Monastireii Galata Arhimandr. Partenie, Iosif Arhimandr. Frumosei, Grigorie Arhimandr. Sf. Sava, Ilarie Arhimandr. și Stariț Sfințelor Monastiri Neamțul și Secul, Timoteiu Arhimandrit și Stariț Sf. Monastireii Slatina.

Prea plecate slugi: *Constantin Balș Logofet, Iordache Canta Logofet, Grigorie Sturđza Logofet, Dimitrie Sturđza vel Logofet, Iordache Roset vel Vistier, Raducanu Roset Hatman, Ralet vel Vornic, Vasile Roset Hatman, Constantin Catargiu vel Vornic, Grigore Ghica Vornic, Iancul Miclescul Vornic, Mihail Sturđza Vornic, Alecu Canta vel Vornic, Dracachi Roset vel Vornic, Șiban Negel Vornic.*

Mai urmęză încă 15 subscrierii nedescifrabile ale boerilor.

Uricar, tomul XIV-a. Istor. Mitrop. Iași, pag. 59.

1. Veđi Actul No. LXXXIV din Istoria Metropolieii Moldoveii, de Erbicăanu, pag. 90.

din scaun și cu mari ocări făcut argos ¹. Gherasim persecută grozav pre trădătorul său «*Iuda*».

Despre toate aceste evenimente din Biserica Moldovei, sub Eterie, vom avea a mai aminti și mai departe.

*

Școla. — *Vornicul Mihail Sturdza* este sub M. Suțul «curator al școlilor publice și al seminarului de la Socola». Așa îl intitulează Arhimandritul Leon Asaki în dedicațiunea ce-i face de opera tradusă de el „*Bordeiul indianesc*“. Inspirator al acestui „*curator*“ al școlilor este însă G. Asaki și protectorul lor rămâne Mitropolitul Veniamin Costache. G. Asaki, la examenul clasei sale de matematici, din 18 Iunie 1818, probase ce se putea aștepta de la el. Mitropolitul ascultă deci de sfaturile lui și reformă seminarul de la Socola în 1820 ². Pentru această școlă, G. Asaki călători în Ardeal și aduse cu el încă profesori, între cari vom aminti pe cunoscutul Fabian Vasile său Bob, pe Dr. Vasile Pop, care deveni apoi directorul seminarului, pe Ioan Costea, care predă retorica și poetica, și pe Ioan Manfi, profesor de *gramatică română*.

Predarea acestei materii devine pe totă ziua o preocupățiune a lui G. Asaki. Tată-său Leon, pe curatorul școlilor Mihail Sturdza, de sigur după indemnul lui George Asaki, îl numia: «*al bunelor învățături și al limbei Daco-romane ales protector*» ³.

Ca un fel de protestare a dascălimei grecesci socotim a fi tipărirea, la Iași, tot în anul în care G. Asaki repurta frumoșele succese cu clasa lui de inginerie, a aritmeticei lui Goblel. Era totuși nepuțincoasă această încordare de puteri a dascălimei grecesci, să oprască mișcarea culturală română, care în Moldova numera bărbați ca cei duoi Asaki, Beldiman, tănărul Seulescu și profesorii aduși din Ardeal.

Sub influența acestei mișcări se mai îmbunătățesc chiar și școlile grecesci, cari au mai rămas în Moldova. Se introduce în unele din aceste școli metoda lancastică, metoda și *mutuală*. O anume școlă preparandă exista în Iași, în care se înveța «metoda mutuală», cum se poate vedea din facsimilele după diploma liberată de la acea școlă în Octombrie 1820 ⁴, diplomă acordând dreptul de «*învățător*».

Acastă școlă *normală* este sub Eforia Mitropolitului Veniamin, care și el semnază diploma. Învățătorul acestei *metode* este *Cleobul*,

1. Veđi Melhisedec: Cronica Episcopiei Roman, pag. 188.

2. Veđi Istoria școlilor de V. A. Urechiă. I, pag. 108.

3. Dedicățiunea «*Bordeiului indianesc*».

4. Veđi facsimilea.

«membru corespondinte al societăței din Paris pentru îmbunătățirea învățătorei elementare ¹.

Cea mai mare glorie a lui G. Asaki este *direcțiunea* latină ce dă culturii naționale. El care organizează în 1816, cu spesele sale, un teatru de societate în salónele Hatmanului C. Ghica; el care laudă pe fiii și ficele de boeri, pentru că :

«In un timp de avilire, pe când limba cea română
Din palatură interită, se vorbea numai la stână,
Nobilul voi, de neam și cuget, sfărâmând a sale fere,
Vorbit-ați întâiu c'acea ce ne dau până și miere . . . ;»

El pune și pe tată-său, Leon, să scrie în 1820 că :

«Ins'a ghintelor Romane
N'a peri faimosul nume,
Și vorbirea d'a lor viță
Infloriva 'n totă lume!»

Mișcarea în direcțiunea latină face pe betránul arhimandrit să afirme : «*Sciut este, că limba care o vorbim s'a'ă urdit din cea latină*

1. Iaca traducerea diplomăi :

«Ei, sub-scrisul învățator de metóda mutuală și conducător al școlólor de metóda mutuală câte există și câte se vor înființa în Iași și în întróga Moldovă, fac cunoscut, că d. Theodor Georgiade din Selimnos, de 26 de ani, a învățat pe lângă mine. În mod theoretic și practic, metóda mutuală, în școla de model și practică din Iași, și fiind-că a arătat diligența cuvenită, a reușit în amândoué, precum s'a dovedit din examenele parțiale și generale ce a depus. Este deci deinn a organiza, a instrui și a administra școle de felul acesta.»-- 26 Octombrie, 1820.

G. Cleobul, membru corespondent al societăței din Paris
(L. S. Școléi) pentru îmbunătățirea instrucțiunei elementare.

Iscălitura purtătorului acestui act: *Theodor Georgiade*.

«Noi, cari, prin ordin în scris domnesc, la 6 Martie am fost orânduiți Eforii ai școlólor de metóda mutuală din Moldova, existente și câte se vor înființa, vădënd mărturia din față a Dumnélui învățatorului George Cleobul, și încredințându-ne despre acósta din examenele generale, ce a depus înaintea Nóstră, o aprobăm și o întarim cu propria nóstă sub-semnare și cu sigiliul: că Dumnélui din față, *Theodor Georgiade*, este demn a organiza, a instrui și a administra cu folos școle de felul acesta.»

(L. S. Metrop.)

Mitropolitul Moldovei: Veniamin.

întru o epohi cu acea italiană, franțeză, spaniolă și portogeză, cari sunt astă-zi cele mai învățate și armonioase limbi a Europii.»

Este de constatat, că plecând de la această afirmare a latinității¹ noastre, mișcarea culturală de la 1819—1821, dă dovadă de o perfectă înțelegere a direcțiunei, în care limba românească urmăzează a fi cultivată ca să se arăte vrednică de al ei puternic izvor, ce *pôte a o adăpa*, ca să crească la înălțimea *înfloritelor* sale surori¹.

Cum voia generațiunea de la 1820 din Moldova, să fie cultivată limba românească ?

«Cuvintele ce ne lipsesc, seau nu sunt legiuite ale noastre, am cercat de a le imprumuta de la maica limbei noastre și a le alcătui după haractirul ei, iar unele în minte a le înnoi din cărțile cele vechi a Românilor».

Maî cuminte filolog român decât Leon Asaki, (respectiv G. Asaki) nu cunosc în timpul de care ne ocupăm. Școlă limbistică moldovenă nu pășesce cu violența neologistică, a literațiilor de preste munți : ea va imprumuta de la latina cuvintele ce ne lipsesc, căci ar fi legiuite ale noastre. Apoi cuvintelor introduse Asaki le va da «*haractirul*» limbei române. Ceea ce e și mai bine, se vor relua din cărțile vechi românesce cuvintele uitate acum, dar utile limbei române. *Vocabulariul* ce anexeză Leon Asaki la finea cărței sale mai sus lăudată² ne a conservat în cât-va istoria născerei în limba românească, a multora din cuvintele, constituind stratul nou din limbă.

Evoluțiunea limbei române se face sincronice cu revoluțiunea politică a pandurilor lui Tudor. Deacă în politică, țerile noastre luptară contra Fanarioților, literatura nu rămâne mai îndărât. Jalnica Tragodie a lui Beldiman represintă lupta în amândouă fazele : politică și literară.

Între 1819—1821 nu se scie ce devine clasa de matematici, a lui Gh. Asaki. E probabil, că odată încercarea făcută de Asaki și după ce probă posibilitatea învățătorei matematicilor în limba românească, el nu mai putu continua a da lecțiuni, cu atât mai mult, că în 1819 și 20, este ocupat împreună cu Mitropolitul Veniamin, cu reorganizarea seminarului de la Socola. Se scie că Asaki călători în 1820 în Ardeal, de unde aduse noi profesori pentru seminar.

Leon Asaki în timpul cât fu în pribegire la Colincăuți, în ținutul Hotinului, împreună cu Mitropolitul Veniamin, pe timpul Eteriei, a

1. Veđi Prefața la «*Bordeiul Indianesc*», traducere de Arhim. Leon Asaki.

2. Exemplarul meu din «*Bordeiul indianesc*» a aparținut la Mihai Sturza Vv. Pe scórța de pele a cărței se vede numele *Mihai Sturza Vv.* Cartea am dăruit-o Bibliotecii Urechii.

tradus «Biblioteca istoriei bisericesci» de Arhimandritul Filaret, după edițiunea de la 1819, din Petersburg¹.

Nu vom reveni aci asupra bibliografiei moldovene, din Domnia lui Mihaiu Suțu, căci am făcut-o odată cu a celor-l-alte provincii române, la Domnia lui Caragia. Puțin am avea de ținut, pe lângă acesta, după ce vedurăm în istoria Domniei lui Scarlat Calimah, cât de puțin se cheltuia din budgetul țerei, pentru cultura publică. Din un venit de 1376808 lei se cheltui sub Scarlat Calimah 3000 lei, un dar pentru dascălul Gheorghe, însă și aceștia ca să-i ducă la școala din Constantinopole; 1000 lei dați dascălului filosof Govdela, pentru tipărirea unei aritmetice, împreună cu Aga Dumitrache Ladache. Mai adăogim 180 de lei dați la trei ucenici din școlă și iată tot ce sub Domnia anterioară se făcuse din budgetul Statului, pentru cultura publică!²

•

În *Administrațiune* sub Mihaiu Suțu, nu găsim nici o schimbare. Aceleași organe administrative ca în trecut și aceleași abuzuri.

În *Justiție* în Noembre 1819 se presintă noului Domn o anafora, răspunzând la țidula domnască a aceluias Domnitor, din 29 Octombree. Mihaiu Suțu întrebasese Divanul «asupra pravilelor, de pe care se ozăr-muesce țera acesta, a obiceiurilor ce sunt, afară de pravilele împărătesci și deacă ar avea mai puternică lucrare acestea decât pravilele și asupra urmărilor judecătorești». Boerii spre răspuns, fac istoria legislațiunei moldovene, sub Alexandru cel Bun și Vasile Lupu și arată cum s'aũ procedat pentru redactarea ultimului codice a lui Scarlat Calimah,

1. «Biblioteca Istoriei Bisericesci», spre folosul tinerilor, ce se învață pe la școle duhovnicesci, de Prea cuviosul Arhimandrit Filaret, îndreptată și a doua oară tipărită în St. Petersburg 1819, iară acum mutată pe limba româ-nescă, spre acelaș folos, tinerilor Români ce se învață pe la seminarile clericesci, sfințindu-se a fi slujitorii Bisericii. S'au ostenit la acest lucru Prea cuvioșia Sa Leon Asaki, Arhimandritul Mitropoliei Moldovei, pre nenorocita epohă a Daco-Vlachiei, în pribegirea cea de obște, și cu Inalt Prea sfințitul Veniamin Costachi, Mitropolitul Moldovei, în satul Colincăuțiș, ținutul Hotinului, la anul 1821.

2. Marele Postelnic Alexandru Beldiman publică, la Buda, în 1820 *Tragodia lui Orest*, acum întâi tãlmăcită din limba franțozescă în cea românescă. Opera acesta este editată de Zaharia Carcalechi, cum probază scrisoarea lui de la finea volumului. Nu era singura încercare de traducere de piese de teatru, căci Asaki reprezentase deja pe *Zaira* lui Voltaire. Serdăreșa Zoița (Gregoruiu) traduse la 1819 pe *Erast*, «povestire de o tragodie pastorescă.» E o traducere după altă traducere făcută din limba germana în cea grecescă *apla*, ce a fost dat fiica doctorului Dimitrie Samurcaș Roxana.✓

care s'a publicat la 1817 Iulie 1. Divanul arată ce parte s'a făcut la redacțiunea noului codice, obiceiurilor pământului. Boierii cer însă ca noul Domnitor să rânduiască facerea unui deosebit codice pentru orânduiala judecătorească, a unui alt codice neguțitoresc (comerciale), a unui codice criminalicesc, a unuia pentru poliție, și în fine a unui codice agronomicesc, «cu alegere iarăși din pravilele împărătești, ce se vor afla și vor avea potrivire la acești codici; asemenea de se vor socoti de către Înălțimea Ta, să se leguiască și alte orândueli și obiceiuri...»¹

1. *Prea Înălțate Dómne*

De pe a Înălțimei Tale poruncitoare țednă din 29 Octombrie sub No. 41 adunându-ne la sfînta Mitropolie am ascultat cu luare aminte cele ce povățuit de părinteasca îngrijire către acest norod, ne poruncesc, ca să însciuțăm cu lămurire asupra pravilelor după care se ocârnunesce țera acésta, a obiceiurilor ce sînt afară de pravilele împărătești și dacă acésta ar avea mai puternică lucrare decît pravilele și asupra urmărilor judecătorești. Adâncimea sciințelor omenesci nu au putut pîtrunde întinericul vécurilor celor mai depărtate vremei ca să afle începerea leginirei unora din cele mai vestite norode, este decî de prisos pentru noi a cerca în nesciuța a multor învălîniri ce după vreme au împilat țera acésta, sciința începerei pravilelor și obiceiurilor noastre, ce urmînd povățuirei istoriei pămîntesci, ne lămurim, că Alexandru Voevod ce a câștigat numire de Bnn, prin a sale îmbunătățite fapte și multe faceri de bine obștești domnind la anii 1401 și înțelegînd nevoia întrebnițirii pravilelor, a cerut pravilele împărătești de la Aftocratori Paleologi, care i-au trimes Vasilicalele și dintru aceste alegînd câte au socotit trebuincioase și potrivite vremilor de atunci, și în limba pămîntescă tîlmăcind-le a alcătuit o carte pravilnicescă precum istorisește Dimitrie Cantemir Voevod; iar în urmă, după trecerea de donă vécni fericit întrun pomenire Vasile Voevod ce s'a numit Albanezul, dintre Vasilicale alegînd, precum se vede prin titlu cartii și adăogînd acele la ale lui Alexandru Voevod le-a tipărit la anul 1646, întrun care se coprinde mai multe pravili criminalicești și plugărești, adaogîndu-se și cele potrivite obiceiurilor pămîntesci, iar pravili politicești cuprind prea puține, câte adică trebnița vremilor de atunci cerea. Pravila lui Alexandru Voevod nu se afla nefiind tipărită, iar a lui Vasile Voevod era urmată de către judecătorii la întâmplătoare pricinii pîna la începutul vécului trecut, precum iarăși Cantemir dice, după vreme însă sporind numărul omenilor, și adăogîndu se pricinile oblăduitoare, a întrebnițat pravilele împărătești împreună cu legnitele Nearale ale lui Iustinian și Leon, și acelor ce în urmă au împerațit, Snopsis a vasilicalilor întrun ducerea pravilelor lui Teofil Anticrisos și pe Armenopolon s'a alcătuit și Hrisove cuprinďetóre în deosebite pricinii pentru obiceiuri pămîntesci, dintrun care unele se vîd prin ispisócele vechilor Domini ce au mai rămas pe la nii din stapănitori moșiiilor; de pe aceste de mai sus tóte urma hotarirele judecătorești; fiind însă că din întnocarea pravilelor acelora cu nemăsurate de sine amestecate fiind, și cu acele neobiciu te din pricina prefacerei vremilor se au din îngaimală incurcată și prea puțin lamurită tîlcuirea lor, orî din lenevirea chipurilor prin care se pot lumina pravilele, sau în sfârșit fiind alcătuite în

De sigur că evenimentele politice n'au dat timp pentru realizarea atâtor lucrări juridice. Sbuclinerea Eteriei au împrăștiat nu târziu bo-

limbî neobicinuite, se pricinuia necurmăte giudecăți, îngreueri întru hotărîrele lor, și greșeli în potrivirea pravililor cu pricina ce se cerceta, ca s'at de obștie socotindu-se, s'au cerut de la Maria sa Scarlat Voevod, Procatohul Înălțimei tale ca să se alcătuiască adunându-se din cărțile Imperătescî cele mai trebuincioșe pravilî și adăogându-se obiceiurile atârnatore, care din veci s'au pazit în pământul acesta spre sistematicesca intrupare a ramului pravililor politiceșci; aceste fiind cele mai trebuincioșe și mai de nevoie spre hotărîrea a multor pricinî ce urmază deapurare.

Iar Înălțimea sa orânduind, s'a alcătuit condică politicescă coprindețore tuturor pravililor și obiceiurilor atârnatore la ramul pravililor politiceșci, care publicarisindu-se la anul 1817 Iulie 1 s'a statornicit de neclintit temeiul al dreptăților obștescî și pravilicescî, care curg din acel liniștit isvor al slavitei ocârmuirî, ce din o potrivă dreptate către toți supușii inciedințeză și întăresce nevătămarea și nesdruncinarea dreptăților fiesce-cărui. Acastă condică s'a tipărit în limba grecescă, precum este sciut și înălțimei tale, dară fiind neaperată trebuință de a se tipări și a se publicarisi și în limba Moldovenescă, rugăm pe Înălțimea ta, ca să fie poruncă de a se tipări câtă până acum s'au tălmăcit fiind ca la jumătate și de a se urma tălmăcirea care cu neîndoire va lua săvârșirea sa, până se va tipări acea tălmăcita.

Pentru obiceiurile pământescî, de a putere de pravila, și de covârșesc legiuirea pravilelor? se lămuresce prin aceste de mai jos, de pre talcuirea lui Enecone în pandocte partea I, parag. 101 : «obiceiul este o dreptate, care fără publicarisire, din obiceinuița s'au statornicit și prin tăcuta primire a prea Înaltei ocârmuirî, a dobândit pravilicescă putere în curgere de mulți anî, păzindu-se cu tăcuta primire a orășenilor». Iar pravilele împăritescî pentru deosebitele obștescî obiceiuri a orî-cărui neam legiuesc aceste (tom partea 2, cap. 44 lista 32) : «cele prin învechita obiceinuiță cercate și în curgere de mulți anî urmate, n'au mai puțină putere îndatoritore decât acele în scris cap. 46 ; în tălcuirea pravililor trebuie a se lua aminte la obiceiurile pământului, și la hotărîrile ce de apurare s'au dat întru asemine pricinî cap. 50 ocârmuitorul va păzi ceea-ce va găsi de multe ori urmându-se într'un loc pentru vre-o pricină, căci acea de mai înainte obiceinuița și cugetare le-au aședat acestea trebuie a se păzi și nu va urma de a se face cele peste învechita obiceinuiță» cap. 41, lista 31, parag. 1 ; învechita obiceinuiți se ține și se păzesc ca o pravilă, cap. 52, lista 32, învechita obiceinuiță are tărie de pravile, și pandocte, cartea I, titlul 3, cap. 33, parag. I : învechita obiceinuiță nu fără dreptate se păzesc ca o pravilă, și acesta este pravila ce se dice aședată din obiceiuri, căci fiind-că însuși pravilele că dintru altă pricină au pentru noi putere îndatoritore, fără decât pentru că sunt primite de pe judecata unui neam cu dreptate, așa dar și acele de către un neam cu tăcere fără vre-o scrisore primite vor fi îndatoritore pentru toți, căci nu este nici o deosebire daca un neam va fi arătat voința sa prin obștesca hotărîre. seau prin însuși lucruri și fapte, pentru aceea foarte cu drept este primita și aceea adecă cum că pravilele cad din lucrătore puterea lor, nu numai prin hotărîrea legiuitorului, dar și prin obiceinuița cu tăcuta primire a tuturor. Dintru aceste vederat se înțelege, că obiceiurile pământescî se legiuesc de însuși dățătorii pravililor a fi mai

rimea din Iași și ori-ce lucrare s'ar fi fost început în sensul anaforalei a rămas baltă ¹.

*

puternice decât însiși pravilele, și că prin acele ori se întăresc seau se obără pravilele ce nu vor fi potrivite cu stările de împrejur a vre-unui neam; decî nu rămâne îndoială, că în ori care pricină întemplantu-se a fi pravila cu deosebire de pământescul obicei, acesta negreșit se cuvine a se urma acum, însă fiind-că toate obiceiurile ce se cuvin ramului pravelilor politicesci, s'au aședat în rânduiala pravelilor pomenitei condice politicesci, nu mai rămâne afară de copriinderea acestei condici, vre-un obicei seau pravilă ce se cuvine a se aședa întru acest ram pravilicesc.

«La întrebarea ce ni se face asupra rândueleur judecătorești, facem datornica noastră arătare, că aceste orândueli, precum și alte ramuri a întregii sistemii pravelilor nu s'ai aședat, nici se cuvino a se aședa în condica politicescă, fiind legiuirea lor cu privire cătră deosebite pricinî, precum și noródele cele mai politice au alcătuit fiesce-care ram pravilicesc în deosebire; rămâne decî, ca bine-voind Înălțimea ta, de pe cum și în hrisovul întăritoriu condiceii politicesci se cuprinde pentru orânduiala judecătorească, condica negușitorască, condica criminalicescă, condica poliției, și agronomică se poruncese ca să se alcătuiască, cu alegere iarăși din pravelile împărătesci, adăogându-se și obiceiurile pământesci ce se vor ada și vor avea potrivire la aceste condici; asemenea de se va socoti de cătră Înălțimea ta, să se leguiască și alte orânduile și obiceiuri, precum și la 1815 Martie 23 s'au tipărit nișce ponturi cuprinđetóre, pentru avaturile dreptăților și îndatoririlor a unora boeri. Prea Înălțate Dóinne, aceste fiind cele mai potrivite și mai adevérate arătări la întrebările ce de către Înălțimea ta ni s'au făcut, nu lipsim după porunca a face datornica noastră înștiințare.—1819 Noembrie.

1. Dăm în notă o hotărîre a lui M. Suțu într'o afacere de hotărnicie, cum și o sentință a acestuiași Domn în procesul *dintre nișce răzași* de pe moșia Crăescii cu Monastirea Neamțului, referitóre tot la procese pentru pământ.

Hotărîrea lui Mihaș Gr. Suțu Voia prin care se osîndese pe Petrea Cernat fost hotarnic.

Noi Mihail Grigorie Suțu Vv. Cu Mîla Lui Dumneđeu, Domn țerei Moldovei.

Înfățișându-se înaintea Domniei mele i a tot Sfatul, Dumnóluș Sardariul Vasilie Tuduri, cu răzășii de la Bălțați, am intrat însumi Domnia mea în cercetarea priciniei, și căte prin anaforaoa acesta a Domniei sale velișilor boeri ni s'ai arótat, cercetându-le una câte una, am găsit fapta acesta cu totul nelegiuită, și împotriva bunii cuviințe, atât despre păriți, cât și despre hotarnici, carele au urmat împotriva obiceiurilor și datoriei sale. Drept aceea, judecând împreună cu tot Sfatul nostru, hotărîm și osîndim, înteiu pe acel Petrea Cernat, ce au fost hotarnic, pentru urmarea sa acesta, spre vecherea și a altor asemenea următori hotarnici, să plătescă jăluitorului Sárdar tot prețul caselor sale i a tuturor celor-l-alte acareturi și lucruri ce au mai avut la aședarea sa; al 2-lea, pe păriși să'i facă casele și toate cele-l-alte binale ce au fost acolo, cu totă cheltuiala

În *finanțe* M. Suțu a dat diverse decrete nu pentru a ușura birurile, ci din contra. Unele mesuri ale noului Domn sunt cu totul

lor, întocmai după cum au fost și tot la acelaș loc unde le-au avut și mai înainte, stăpîniind și drepte părțile sale, după cum din vechiul le-au stăpînit. Iar pentru părțile ce în vremea fericitului întru pomenire Domnul Alexandru Constandin Moruz Voevod, le-au rescumpărat pîrîții, după jurămîntul ce ar fi săvîrșit atuncea, fiind-că Sărdarul au arătat, că în urmă iar fi dovedit epiori, hotărîm, ca prin cartea Domniei mele să se hotărască un boeriu cercetătorii dimpreună și cu un credincios al nostru, ca să facă cercetare prin carte de blăstem la fața locului și să dovedescă deacă pîrîții în sciință au jurat, după cum au pus înainte Sărdarul său nu ? și după cercetarea ce vor face, și dovada ce ne vor aduce, vom da și pentru acele rescumpăiături cea desăvîrșit hotărîre.

Dumneului vel Logofăt prin Dumneului vel Vornic de aproși să aducă întru săvârșire hotărîrea noastră acăsta, ce o întărim cu a Domniei mele iscălitură și pecete.—1820, Iulie 15.

(îscălit) *Iă Mihaî Gr. Suțul Voevod.*

(L P.)

Constantin Suțul Postelnic procîtelnom.

În anafora sunt iscăliți: Veniamin Mitropolit Moldovei, Dimitrie Sturza vel Logofăt, Dimitrachi Ralet vel Vornic, Dracachi Roset (Baston) vel Vornic, Costachi Conachi vel Vornic, Calimah vel Vornic, Alecu Canta vel Vornic.

No. 156, s'au trecut în condica Logofeției al doilea, Iacovachi. S'au trecut în condica Divanului. Matei Costin Clucer, după practica iscălită de Dumneului vel Logofăt, Ion Tăntul Ban.

Hotărîre domnescă de la Domnul Mihail Suțul Vodă

Înfățișindu-se înaintea Domniei mele și a tot Sfatului rezeșii de moșia Crăescii de la ținutul Vasluiului, cu vechilul Sfințelor Monastiri Niamțul și Secu, am întreat pe vechilul monastirilor: de ce nu urmăza învoele și cere a o surpa cu împotrivitoare pretenții ? și spre răspuns ne-au arătat un zapis vechi de la lét 7217, Februarie 17, de la un Istrate feciorul lui Popa Tóder din Crăesci, cu care vinde unui Tóder Blăuarului domnesc zet Mihail, 34 *pămînturi* din Crăesci și din partea de sus și din partea de jos, cerînd ca după glăznirea aceluși zapis să stăpînescă, și nu după învoeală. Cerînd dar Domnia mea aceea învoială ca să o vedem și citindu-se am vădut-o sevârșita la anul 1816, Mai 25, între însuși acest vechil al monastirilor cu rezeșii din Crăesci, cu hotărîre, cătă parte să stăpînescă monastirea, arătându-o și în măsuri, care învoială s'au vădut întărită și de Prea-Sfințitul Mitropolit al țerei, fiind asemenea scrisoare de învoială data și de către rezeși la monastire, din care cunoscîndu-se, că nici o parte nu pôte să se abată afara din acăsta învoială, rămâne resuflat zapisul de mai sus dis din lét 7217, Februarie 17, și spre curmarea priciniei aceștia hotărînd poruncim Dumitale vel Logofăt, ca prin cartea Domniei mele să orînduiescă un boer hotarnic, cu cheltuiala monastirei, ca să mîrgă la fața locului și întocmai după cuprinderea învoelei, în ființa amînduror părților, să măsoro 34 pămînturi și în lat și în lung, după măsurile ce se cuprind în acea scrisore de învoială, și să o stălpescă cu petre hotare, ca să se scie cît loc

favorabile boerimeî. Intre acestea este ridicarea prohibițiunei exportului de grâne și de vite, sub cuvânt că prin exportul acesta vor intra

se cuvine monastirei spre curmarea judecăților în pricina acésta, rămâind și toate celelalte hârtii atingătoare părții aceștia răsuflate. Spre a cărora întocmai urmare s'au întărit anaforaia acésta cu domnósca noastră pecetie.

(L. P.)

Procit. vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne

S'au înfățișat în judecata noastră Constantin Chiriac, Polcovnicul Vasile Cucoranu și Sava Grumeza și alți ai lor rezeși de moșia Crăescii, de la ținutul Vasluiului, cu Schimonahul Iosef, vechil sfintelor monastiri Neamțul și Secului, care pricină cercetându-se de către noi, într'acest chip s'au dovedit precum în jos arătam. Numiții rezeși a făcut arătare, cum că numitul vechil al monastirilor n'ar fi urmând după invoiala ce însuși au sivarșit cu dênșii la anul 1816, Maiu 25, pentru 34 pământuri din numita moșie, cuprins la un zapis din 7217, Februarie 17, cu care trage monastirea, având danie de la sêvârșitul Ban Toma Cozma cu scrisorile din 1803, care scrisore de invoială arătând ei acum, s'au vêdut iscălită de însuși numitul vechil și adevărită de Prea sântitul Mitropolitul țării, având acéstă cuprindere: că pentru acel zapis din 7217, Februarie 17, a strămoșului lor Istrati Diaconu, fecior Preotului Tôder, generile Resmeriței Brumă, de 34 pământuri, după coprinderea zapisului, cunoscându-l și ei adevărat, de bună voia lor nesuperași de nimeni, au stătat la bună invoială și s'au învoit ca să dea monastirilor acele 34 pământuri, pământul de 20 pași latul și de 300 pași lungul, și pasul de șase palme, în jumătatea satului a părții din sus în capêtul moșiei din jos despre rêsărit, despre partea Oprenilor de jos, afară de vatra satului, în care să nu se atingă monastirile cu stăpânirea, iar pe părțile sale și în stălpitura sa a i totă voia monastirile a-și face orice acareturi spre venit și folosul lor și hotărîturile de mai înainte vreme să rămâie fără lucrare, cum pe larg arată scrisorea; mai arătând numiții răzăși și o mărturie din trecutul an 1819, Iulie 23, de la Ioniță Păucescul Postelnicel, rânduit de isprăvnicie pentru alegerea acelor 34 pământuri a sfintelor monastiri după invoială, că mergând la fața locului și chiâmând pe numitul vechil al monastirilor ca să mERGă de față, n'a i voit, dând răspuns, că nu-i din stălpitura făcută mai înainte învoelei de Lefter Severdan Vornic de pôrtă, care stălpitură după glăsuirea învoelei rămâne rêsulată. Vêdând acea pricinuire a vechilului, au cercat cu măsura aceea stălpitură de mai înainte, și au aflat-o de 71 pământuri, 4 pași, bez câte va liveși și curățituri făcute de rezeși în cuprinderea acei stălpituri, cum pe larg arată mărturia; s'au întrebat acum pe vechilul monastirei ce răspunde? și răspunsul său a i fost, că nu dă nici o pricină învoelei, ci mai ales se ține de invoială, și fiind-că la invoială dic că au cunoscut zapisul acel vechil de adevărat, și zapisul scrie cu tot locul din tot venitul, și prin invoială apără numai vatra satului, și pământurile cu măsura arătată prin invoială, ar fi numai din câmp, și pe lângă dênsele ar cunosce că au dreptate monastirile a trage cu analoghie din toate locurile, după glăsuirea zapisului vechi, care zapis l'au arătat acum de față, cu veletul și luna de sus pomenită, prin care arată acel Istrati feciorul Popei Tôder din Crăesci, că au

banii în țară. Pentru asemenea export Domnitorul nu pune altă taxă decât vama obicinuită. M. Suțu ridică asemenea prohibițiunea de funcționare a fabricelor de spirtose, fără nici o dare către Stat: «să fie slobod fiesce-care a și face velniță la moșia sea cu câte căldări va voi». O a treia favoare făcută boerilor este ridicarea birului pus asupra cârciumelor de prin sate și de la drumuri. Acest bir era destinat la plata poterașilor ce ămblău pentru prinderea tâlharilor. Domnitorul ȳice, la 18 Decembrie 1820, ca nu mai trebuie asemenea imposit «fiind-ca fiesce-care ținut are de ajuns slujitorii sei și mai ales ca și tote satele au datoria a fi cu privighere și a da ajutor la acest fel de intemplari, a se prinde facetorii de rele, fiind și pentru folosul lor, a nu suleri jafuri și pagubiri»¹.

vendut lui Toder Blanariu domuesc, 20 pamenturi partea de jos și 14 pamenturi diu partea de sus, pamentul cate 20 pași, pasul șese palme, cu curașituri în partea da jos insa acel jos se vede dres, afara de 24 pamenturi ce au vendut mai înainte Preotului Vasile din Craesci, și aceste 34 pamenturi ce le-au vendut lui Toder Blanariu, drept *trei-deci de lei*, sa fie și de pometi și cu locuri de priseci, și cu vadu de mora și de poeni și diu padure și cu vatra de sat și diu tot locul cu tot venitul, iar Popa Vasile nu are treba la aceste locuri, fara cat va ține în țarina pamenturile, cum pe larg arata zapisul. Respundnd vechilul, ca dupa glasnirea acestui zapis au facut și Lefter Sevordan Vornic de porta, alegerea acestor pamenturi mai înainte de invoiala, pe care alegere ar cunoșce-o de buna. Asupra carora scrisori și respunsuri stand noi a socoti cu luare amiute, nu gasim de cuviință cererea numitului vechil ca sa se pota intorce la glasnirea zapisului vechiu și la alegerea numitului Vornic de Porta, sa se socotesca, ca invoiala apera pe razeși numai diu vatra satului, în vreme ce la acel zapis lungul pamentului cat sa fie nu este aretat, și nici le spune la un loc, ce 20 pamenturi din partea de jos și 14 pamenturi diu partea de sus, iar invoiala le da la un loc aretat anume, lucru de folosul monastirilor, și arata lungul lor de 300 pași și ȳice curat, ca pe parșile sale și în stalpitura sa, sa aiba voie monastirile a și face ori-ce acareturi, care se intelege fara inoiala, ca numai în cuprinderea acelor 34 pamenturi, aretate cu mesurile lor în lung și în lat, iar nu sa se intinda mai mult, și ca hotarșiturile de mai înainte sa remae fara lucrare; insa numitul vechil al monastirilor aretandu-se nemulțamit cu socotința nostra, remane cea desavirșita hotarșire a se da de catre nalțimea ta.—1820, Februarie 6.

Ai înalțimeii tale, Prea plecate slugi: (Iscalișii) *Dimitrie Sturza vel Logofet, Dimitrie Ralet vel Vornic, Constantin Catargiu Vornic, Drachachi Roset vel Vornic, Costachi Conachi Vornic, Calimach vel Vornic, Alecu Canta vel Vornic, Ilie Holban vel Ban.*

1. *Iu Mihail Grigorie Suțu Voevod, cu mila lui Dumneșeiu
Domn țării Moldovei.*

Diu cesul ce Dumnezeiasca pronie au bine-voit de ne-am suit la Domnescul Scaun al acestii de Dumneșeiu pazita creșcinesca țera a Moldovei, diu

Poșlina vădrăritului de vii, goștina oilor, poșlina disetinei stupilor și a rêmătorilor și totă lunga chiriellă de biruri din domniile anteriore continuă a funcționa în Moldova sub M. Suțu, cu atât mai violent, cu cât favorurile și scăderile făcute boerimei ocazională ore-care gol în veniturile Domnitorului și acest gol trebuia acum să-l împlinescă treptele desmoștenite. Bătrânul Drăghici, adesea blând pentru unii Domni fanarioți, nu pôte să nu recunoscă, că «guvernul lui Suțu, de la început până 'n urmă, n'a înfățișat alta țerei decât abuzuri; planul acestui stăpânitor a fost croit pe desbracat.....» Drăghici aduce însă o înformațiune curiosă: M. Suțu răsvrătea satele, prin ispravnicii greci, asupra proprietarilor. Nu era M. Suțu un protector al țărânilor ci o împingea la răsvrătire, ca să aibă ocaziune de a lua de fie-care jalbă o taxă de 4 rubie'e turcesci.

Dar Domnitorul se juca cu focul. Deja am vădut cum la începutul secol. al XIX-lea țărânilor moldovenă era agitată contra moșierilor, în cât Mitropolitul Veniamin scria lui Melinescu, trimisul țerei la Petersburg,

acelăși cês cunoscându-ne și obștesc părinte, tot scoposul și cugetul nostru au fost, este și va fi a depărta cele de supărare și păgubire de asupra fiesce-căreia, stări ce se află petrecătoare spre îndemânarea fiesce-căreia. Luând dar aminte și pentru slobodonia alișveriișului ce au avut cu trecerea și vinđarea vitelor și a pâni și altor producturi peste hotar, cu care se înlesnea tôte stările înteliu, al doilea, al treilea, și tot norodul de obștie la petrecerea sa cu intrarea banilor în țără, care de la o vreme nu cu drept cuvânt poprindu-se, s'au cunoscut simțitoare struncinare la tótă obștia; pentru aceia, cu bună luare aminte socotim, că acea poprire au fost fără cuvânt; hotărîm ca de acum înainte, precum din vechi s'au urmat, asemenea să urmeze alișveriișul de obște cu tótă slobodonia peste hotar a vitelor, ori de ce felii, și a pânei, și a altor producturi, care vor fi peste trebuința țerei, fără de nici o dare alta, decât numai vama obicînuită. Asișderea și pentru velnițe, iarăși desevărșit încredințându-ne că mai înainte au fost volnicii fieș-cine a face pe moșia sa cu câte căldări au voit, fără a fi supusă sub nici o dare, lucrând pânea ce era de prisos, cu care iarăși nu puțin alișveriiș se făcea între norod, și mai ales îi deștepta la lucrarea pământului, iar de la o vreme și asupra velnițelor puindu-se plată, au dat pricină de contenire și acestui alișveriiș. Pentru care asemenea hotărîm, ca și acestă dare a velnițelor să se rădice cu totul și să fie slobod fiesce-care a'și face velniță pe moșia sa, cu câte căldări va voi, fără a fi supusă la vre-o dare, precum s'au urmat din vechi. Am mai luat sêma Domnia mea, că de la o vreme s'au obicînuit a se lua ca un bir și de la crâșmele de prin sate și de la drumuri sub cuvânt pentru plata potirașilor ce amblă pentru prinderea făcătorilor de rele tâlhari, dar fiind că și acestă dare este fără cuvânt, fiind-că fiesce-care ținut are de ajuns slujitorii sêi, și mai ales că și tôte satele au datorio a fi cu privighere și a da ajutorii la acest felii de întâmplări a se prinde pe făcătorii de rele fiind și pentru folosul lor a nu suferi jacuri și păgubiri, hotărîm, ca și acestă dare a crâșmelor cu totul să lipsescă. Dreptaceea acestea de mai sus arătate, hotărîrea ce facem, cunoscându-se de către Domniea

că este temere de o răscolă țărănească, după «*duhul franțuzesc*». Acea răscolă se putu potoli înainte de sbucnire prin faptul intrării în țără a muscalilor, la 1806. Acum agitațiunea între țărani cresce din nou și la Iași ea se manifestă sub formă de anti-semitism. «In țără, dice Drăghici, atâtea résculări au pricinuit, de nu-și puteau căuta ómenii interesul plugăriei pe la moșii, fiind-că locuitorii ámbla desmetici din loc in loc și drumurile se ámpluse de ómeni și ulițele orașului de săteni.» Átunci Mihaí Suțu ia măsuri de strinsóre asupra țáranilor, punénd in lucrare falanga. Mișcarea contra evreilor fu innábușită prin măsurile polițienesci a lui Aga și după notele consulilor. Cunoscutul Duca venit din Bucuresci in interesul eteriei, este acusat de Drăghici că a fost intețitorul in Iași in contra evreilor.

Ca și in țára rumánescă, M. Suțu inmulțesce dările. Pe mazilii îi nemulțamesce prin taxa de 10 lei ce le lua obligându-i a-și reinnoi cărțile. Ca și la Bucuresci, se făcea chiar o mulțime de noi mazili, pe bani, dând de carte fie-care câte 50—100 lei. Un milion adună Mihaí Suțu, numai din asemenea condei. Rusumaturile le-au suit la prețuri fórte mari, afară de poște, care le-au dat asupra cunoscutului Scufa, intreprindătorul meuzilurilor și din țára rumánescă. Era un interes al Eteriei să aibă la mână mijlócele de comunicațiune. Se scie că nu târziu Scufa, după eșirea din țára a lui M. Suțu, au dus toți caii din menzil in Basarabia și 'i-a vindut in propriul său câștig.

Edilitate. — Nu ajungea ingenunchierea țerei prin biruri; mai continua a se ivi ici colea in țára bóla ciumei. După *Monitorul Universal frances*, vestea despre sbucnirea din nou a acestei epidemii, nu era totuși întemeiată pe adevér.

«Se asigură că ciurma nu extstă acolo, dar neguțătorii din Moldova ca să impiedice exportarea vinurilor și arendașii carantinelor ca să câștigate bani, fac tot ce pot ca să declare guvernul de la Iași, că in adevér există ciurma». ¹

«Monitorul Universal» de la 17 Noembrie 1819, cu data din Viena de 5 Noembrie, adaogă asemenea:

«Se pune iași in indoială existența ciumei in Moldova, punéndu-o

mea bine încuviințată, prin acest al nostru Domnesc hrisov hotărím și întărím, ca de acum înainte întocmai și pe deplin să se urmeze, precum mai sus se arată, care hrisov s'au întărit și cu a Nóstră domnescă iscălitură și pecete.— 1820, Decembrie 18.

Iw Mihail Grigorie Snțu Voevod.

1. «Moniteur Universel» 293 din 20 Octombrie 1819, corespondență din Viena de la 8 Octombrie.

pe contul întreprindătorilor de carantină moldovenescă, care deja de mai multe ori au pus în circulație asemenea sciri în interesul lor particular».

Și cu toate acestea se scria din Viena aceluiași Monitor, că numai în orașul Botoșani în timp de o lună au murit 90.000 de oameni. Exagerata cifră ne arată că în adevăr se exagera înținderea epidemiei, din interese diferite, între care cele denunțate mai sus.

Din partea guvernului lui M. Șuțu se iau certe măsuri igienice, dar preocupățiunile de această boală nu se ved a fi fost așa de mari ca sub anteriora domnie

S'au trimes *ponturi*, adică instrucțiuni, pe la ținuturi, iar în 4 Octombrie 1819 Domnitorul scrie lui Aga Gheorghe Buhuș anumită poruncă ¹.

Ca și în țera rumânescă, asemenea în Iași consulul rusesc era omnipotent. În contra lui Pini pe care l'am aflat la Bucuresci sub Domniile din urmă, se îndreptău reclamațiunile secrete ale bunilor Români. În ne-putință de a reclama fățiș contra lui se tipăreău anonime panflete și se imprăștiău satire manuscrite, toate declarând pe acest consul de sorgintea relelor. «Acest infect abord al furiilor, ăcea de el un panflet tipărit, această lepădătură a tartarului, ocară fințelor pământesci, chimera înflorătoare, sfinx otrăvitor, demon însuflețit, viclenie îmbrăcată în corp, hidra cea cu multe capete, ciurma cea grozavă, monstru desfigurat al iazmelor, scârbos întru toate, sufletul cel mai negru, cel nemilostiv de omenire, dracul negru, schelet de oșe,

1. Noi Mihaș Grigorie Șuțu Voevođ, cu mila lui Dumneđeșu Domn țerei Moldovei

Cinstit credincios boșeriul Domniei mele, Dumneđa Gheorghe Buhuș biv vel Agă, sănătate.

Luscinițându-ne că molipsirea încă s'au mai întins în satele ținutului Cărligăturei, și că cele spre curățenie nu s'ar fi făcând în rinduiala ce se cuvine și cu silință, scriem și poruncim Dumitale, ca să îmbrătoșezi lucrarea întru întempinarea neintinderii mai mult a bólei și curățirea de ispravă a satelor molipsite, precum și paza celor curate, întărim spre a se urma întru toate de a da scire boșerilor noștri Caimacami, cuprinse cu lămuriri prin ponturile trimise la diregătoră ținutului. Silindu-te în tot chipul fără cruțare de ostenelă, de a curăți numai decât molipsirea din ținutul Cărligăturei, care o cerem de la Dumneđa neapărat, spre a scăpa norodul de pătimire, și vom cunoșce cu oșebire sirguința Dumitale întru acosta. Precum și dimpotrivă mai viindu-ne sciință de purtări întru slăbiciune și nesilință, și mai ales de vom vedea necontenirea și întinderea răului, vei fi supus sub grea răspundere. — 1819, Octombrie 4.

Procitoș. Hatman.

satană inveninat, ciclop sângeros, lipitoare nesățioasă, drac vărsător de sânge, neomenos sugător fără saț de sângele nenorociților Daci, fântână infectă de nelegiuire, fiară spăimântătoare de neomenire . . . acesta-î Pini cel blăstemat de Dumnezeu».

Asemenea calificative le căpăta Pini de la nenorociții *Daci*, căci «*Nenorocita Dacia către lumea de sub soare*», adresa tânguirile sale.

Ce se imputa lui Pini?

«Acest fără conștiință, lăcaș al demonilor, îndată ce a venit, înțelegându-se cu Domniul, nu și-a mai amintit de loc ateu nici de Dumnezeu, și nici îngrozindu-se de răsbunarea Sa, s'a arătat consilier înrăutățit la tot felul de abuzuri, inventator de biruri, bântuitor și către cei bogați și către cei săraci. A semănat intriga și între toți dihonii, și cu toți se poartă insultător, a permis biruri nesuferite și foarte grele, iar de perceptori a recomandat pe cei mai corupți și neomenoși. Apoi cu contribuțiuni, dări, furturi, angarii și altele, a îngreuiat mulțimea neincetat. Deacă cine-va privind neomenoasa tiranie ar fi pronunțat un mic cuvânt, mișcat de umanitate, acela era calificat de revoluționar, perturbător de liniște publică și se temea de calomniul, condamnări și curse. De aceea se schingiua, se jăfua înfricoșat nenorociții locuitori și se tiranisa într'un chip neauzit și neexprimabil cu o tiranie inspăimântătoare și nu îndrăsnă să dică măcar un cuvânt, pentru că erau închiși, bătuiți și striviți pentru bir și venituri de lux pretindeau de la cei lipsiți. Pe unii îi îngropa în ghiață, pe alții îi aruncau la întuneric, altora le dau nemilos fum, în fine îi lega în mod barbar și le curgeau numai lacrimile ca la peșci, o! Dumnezeu! privind la copiii lor cum mureau de foamă! Nenorociții plângând alergau la judecăți, stăteau înaintea ferestrelor lui strigând de mizerie, dar erau goniți și urgisiți ca răi și nesupuși; mulți încă erau crunt bătuiți și schingiuiți; călcare în picioare a tot ce era bun și totă fără de legea, totă inoverea purta numele de convenție. Instituția juraților, nouele hotăriri, au primit mii de forme sub multe pretexte. Pentru tot abuzul, pentru totă nelegiuirea se pronunța numele sfânt al consulului; cu numele lui, deși existau judecători, deosebea pe cei străini de cei localnici. Tote funcțiunile se dădea după voința lui și după porunca sa, celui ce dădea mai mult; de era și cu rea reputație, era însă preferit ori-cui, fle nobil ori cinstit. Adăpost netulburat a fost de hoți, de tâlhari și de răpitori. Aprig apărător nemilostivilor mâncători de săraci. Exilări de boeri, batjocuri asupra celor onești. La judecăți? Porunci de mituire grase ca corupțiune; către toți cu dispreț rușinos, afară de cei din Curte; dejucări celor nobili, batjocuri celor bătrâni. Toți de toate gradele înaintea lui stau cu capetele descoperite.

Un tiran mai brutal n'a văzut Etiopia și nici Dacia un tiran mai despotic! Acela care a parvenit la atâta răutate nedescrisă, în cât manevra în mod barbar cu Domnitorii noștri, ruina desăvârșită a prerogativelor noastre, privea cu plăcere despoarea noastră desevârșită¹.

De sigur că M. Suțu era pentru mult în jăluirea și ingenunchierea Moldovei, dar de asemenea situațiunea istorică are a constitui răspunzătorii mai întâiu pre Consulul Pinis și apoi și oligarhia boerescă, care era «coda de topor» în mâinile ambelor acelor nețărături administratori ai țerei.

Atâta avem de spus despre Domnia lui Mihaï Suțu în Moldova?

Evident că nu, căci ne mai rămâne a studia în un următor volum mișcarea Eteriei sub același Domnitor.

— FINEA VOLUMULUI XII —

1. Hurmuzaki Supl. I, vol. IV.

TABLA DE MATERII

TABLA DE MATERII A TOMULUI XII

	Pagina
Către lector	1
CAP. I. — Cërta la Constantinopole între Pórtă și Strogonoff pentru Caragea și numirei altuï Domn. Al. N. Suțu impus de Turcia. Nouë pretențiune a Rusiei. Interegn la Bucurescî. Boerii țerei. «Boerii Otcârmuitoi». Căimăcămia luï Al. N. Suțu. Actele ei. Audiența luï Al. Suțu la Sultanul. «Moniteur Universel» despre acóstå audiență. Von Schladen despre acestå lucr. Preparațiunî de primire la Bucurescî a nouluï Domnitor. Vămile arendate încă din Constantinopole.	7—13
CAP. II. — Firmanul de numire a luï Al. N. Suțul. Nota caracteristică. Al 2-lea firman către «boerii țerei rumănescî» etc.	13—16
CAP. III. — Sosirea luï Al. N. Suțu la Bucurescî. Alaiurî. Arzmagzarul boerilor de mulțămire pentru noul Domnitor. Noul Divan al luï Al. N. Suțu. Ulterióre modificări în Divan. Firmanul regulării succesiunei la tronurile române a 4 familiï grecescî. Ancheta asupra fugeï luï Caragia.	17—21
CAP. IV. — Administrațiunea țerei sub Al. N. Suțul. Biserica sorginte de înavuțire pentru Domnî și boerii sêi. Inlocuirea Mitropolituluï Nectarie prin Dionisie Lupul. Alaiul investitureri acestuia. Pretextul înlăturării luï Nectarie. Opiniunea Episcopuluï Ilarion despre corumperea Divanuluï. Carte deschisă la Ispravnicî despre noul mitropolit. Nectarie totuși e <i>miluit</i> cu monastirea Sadova pe viață. El nu cade de tot în desgrația luï Vodă. Luï Dionisie, Al. Suțu dă folosința monastirilor Tismana și Dealul. Alte mijlócø de luare de banî după la monastiri și metócø. Călugărul Gherasie care «la biserică nu merge». Egumeniï rêi administratori de monastiri. Ceï trei Episcopî: Iosif de Argeș, Galaction de Rômnic și Costandie. Destituirea acestuia cu «paretesis» de bună voïe. Actele relative. Noul Episcop Gherasim Noul hrisov al privilegiilor Episcopiei de	

Buzăi, din 27 August 1819. Alaiul de investitură al noului Episcop de Buzăi. Persecuțiunii contra lui Constandie. Actele relative. Mărtea lui Iosif Episcopul de Argeș. Alegerea lui *Ilarion*. Actele relative. Investitura lui *Ilarion*. La 5 Februarie 1819 Domnul ordonă Logofătului de țera de sus o anchetă asupra stărei monastirilor. In 1820 Domnitorul repetă ordinul de anchetare, către Ispravnicii, însoțindu-l și de amenințări. Amestecul Domnitorului în afacerile bisericești și pedepsirea a doi preoți în Februarie 1819. Al. Suțu, după o lună și în urma nemulțămirilor produse, iartă pe acei preoți. Neamestecul lui Al. Suțu în procesele de divorț. Actele mai importante ale noului Mitropolit: 1) Nizamul Mitropolitului din 1819, prin care cere Domnitorului, că în interesul mântuirii mitropoliei și episcopielor de datorii, titularii acestora să mai aibă voie a se împrumuta pe numele bisericilor lor. Aprobarea nizamurilor de către Divan și Domnitor. Comunicarea lui consulilor Austriei, Franței, Rusiei și Prusiei, cum și împotrivirea acestor consuli. Arzmagzarul către Pörtă, cerând aprobarea nizamului. Sultanul dă firman de aprobare ordonând Domnitorului să caute a ușura și pe sêrmancele raele. Hotărîrea guvernului țerei, comunicată din nou consulilor din București. Protestul Agenției Austriace. Răspunsul Logofătului G. Filipescu, liniștind pe consuli. 2) Cererea Mitropolitului, ca să se oprască hirotoniile pe bani și ca școla românească să pregătască pe preoți. 3) Act relativ la organizarea bisericești. 4) Desființarea postului de mare Eclesiarh cu aprobarea Mitropolitului Dionisie. 5) Toleranța religioasă. 6) Diterite privilegiile acordate celor ce primesc religiuca ortodoxă. 7) Hotărîrea dată de Suțu cu privire la furtul săvârșit de un călugăr grec. 8) Privelegii acordate monastirilor din țeră și Orient. 9) Reclamațiunea familiei Filipescu, contra relei administrații a Egumenului Monastirei Margineni. 10) Administrațiunea monastirei Cozia, acordată de Domnitor, Episcopului de Argeș. Șefii bisericești române la finea domniei lui Suțu

22—75

Anexe la Capit. Bisericești sub Al. N. Suțu. — Cartea cuviosului Sterie Ieromonahul ce s'a u orânduit egumen la monastirea Mislea din sud Prahova. Carte de ponturi dată de Suțu Egumenului monastirei Snagov, Arhimandritul Vasilie. Numirea Ieromonahului Ioachim ca Egumen la biserica Isvorul Tămăduirilor din București. Jalba locuitorilor de pe moșile monastirei Strehaia din Mehedinți, precum că arendașul Ionache Vardaca, îi asuprește neștiind sêmă de ponturi.

75—82

CAP. V. — *Școla și cultura românească sub Al. N. Suțu.* — Actele relative la școlă: 1) Pitacul lui Vodă adresat în 1819 Maii, unei

comisiuni pentru a examina nise *ponturi* combinate de Vel Logofătul de țera de sus. 2) Hrisov de scutire și privilegii acordate de Suțu, dascălului Chiriță și ajutorului său. 3) Propuneroa făcută Domnitorului de către Mitropolitul Dionisie și colegii săi Efori, pentru a se trimete la învățătură în Piza 4 ucenici. Cei dintăiū burșierii ai țerei în streinătate. 4) Cererea Logofătului de țera de jos ca să se ordone Vameșilor, să nu mai ia pe viitor taxă de la cărțile ce se introduc în țără. 5) Propuneroa făcută lui Vodă de Dionisie și Eforul Ghica Gr., ca în timpul vacanței să nu se dea lófă profesorilor, iar elevii din internate să se concedieze. 6) Procesul dintre Eforia Școllelor și țeranii moșiei Glavacioc, pentru nesupuneroa acestora la claca și ponturile ordinare. 7) Act cu referință la «Orfanotrofia» 8) Cereroa a 2 francezi pentru a înființa o școlă și un iuternat în care să se predea : franceza, latina, germana și italiana; avisul Eforiei și aprobarea Domnului. 9) P. Poenariu și G. Sion, cu privire la școlă lui G. Lazar. 10) Documente referitóre la școlile din județe și sate. *Cultura publică*. Mișceroa literară din Muntenia. Cărțile apărute preste munți. *Tipografia*. Privilegii acordate tipografiei Dr. Caiacaș, Clinceanu etc. Idem tipografiei Episcopiei Râmnic. *Doctori, Ingineri, Arhitecți*. Numele doctorilor principali ce se află în Bucuresci. Ridiceroa planului Bucurescilor de către Freiwald. Opreroa de către Al. Suțu, a Vicleemului și Brezoi. *Școli din orient*. Acorderoa de milii făcută de Suțu unor școli din orient

82-111

CAP. VI. — *Administratiunea Țerei Munteue sub Al. N. Suțu*. Numeroa boerului biv vel Vornic Const. Dudescu, în Divanul țerei, în Aprilie 1819. Rinduroa între «veliți» a cunoscutului Logofăt Nestor. Proces între Logofeți lui Suțu și cei din anul 1818, în Ianuarie 1819. Numeroa de funcționari subalterni ai Divanului. Inamovibiliteroa condicaruului și sameșului Vornicieii obștirilor. Sporeroa de lefuri făcută de Al. Suțu, la 18 logofeți ai Divanului. Reorganiseroa marei Logofeții, în 1819. Funcționeroa Logofeției speciale dși a «străineloer pricinii» și organiseroa ei. Propnneroer de organiseroa ce-o face Suțu lui B. Văcărescu, cum și anaforoer acestuier însoțită de hotărîeroa domnăscă. Reinființeroa *poliției* înființată în 1807, cum și organisată în «*Casa de priveghere*». Anaforoer veliților boeri pentru acăsta. Aproberoa anaforaleii de către Vodă Suțu. Vesteroa acostei organisării în 2 Aprilie 1820, ispravnicilor de județe. Vesteroa ei și consulilor din Bucuresci. Prima lucreroa a acăstii poliții. Inlocueroa bugetului acăstei nouă case de priveghere, în 1820. Căte-va acte relative la noua Casă de priveghere. Funcțio-

narea Agiei împreună cu cea a poliției. Orânduirea unei comisii pentru alegerea adevăraților sudiți și cererea comisiei ca să se trimită în sinul ei și diferiți consuli. Pedepsirea unor sudiți cari ați bătut pe nisce arnauți de strajă. Urmărirea hoților. Reinființarea polcovniciei de Târgoviște. Acte relative la stărpirea hoților: a) oprirea negușitorilor de a vinde glouțe și iarbă de pușcă. b) Obligațiunea tuturor de a călători cu „*teșcherele*“ în regulă. c) Nizam pentru gardele de hoți. d) Intocmire de poterași. e) Grațiarea hoților ce se supun de bună voie. Ordinul lui Suțu de a se înceta cu jocurile de noroc, ca *jocul curelei* etc. Idem funcționarilor de a înceta cu abuzurile. Ordinul lui Vodă de a se lua de la mâna postelnicilor sineturile de numire. Anafora din 29 Octomare 1819 relativă la Iamaci și aprobarea ei. Unele acte relative tot la administrațiune 112—173

CAP. VII. — *Justiția sub Al. N. Suțu*; Dregatoriile prin care se dădea justiția: a) Judecătorul de județ. b) Departamentele din Bucuresci și Craiova. c) Aga și Spătarul. d) *Isprăvnicatul străinilor* pentru sudiți, iar în apel *Departamentul străinilor pricină*. e) Divanul domnesc. Numirea și înlocuirea personalului *Departamenturilor*. Plângerea judecătorilor Departamentelor Craiovei, că nu pot trăi cu lófa ce au. Sporirea lefurilor făcută în 2 Septembrie 1820. Prima carte a lui A. Suțu către Divan, relativă la cântarea judecăților. Schimbarea órelor de întrunire a Divaniților. Unele dispozițiuni luate de Vodă prin hrisóve și cărți domnesce: a) Determinarea atribuțiilor Hatmanului. b) Ordinul lui Suțu de a se opri satele întregi a veni în Bucuresci pentru a-și cere dreptate. c) Măsurarea taxei ce o percepe vel Portariul de la hotărnicile de moși. d) Noii mijloc de a spori venitul Contiei milosteniei. e) Continuarea funcționării Epitropiei evgheniștilor. Acte de diverse procese din domnia lui Suțu: Procese de căsnicie. Fiică fugară. Calpuzani. Dreptul de proprietate 173—212

CAP. VIII. — *Finanțele*. Anafora Divanului relativă la scăderea dăreii coloniștilor așezați în țoră. Provocarea nunei noi așezământ de biruri, prin actul din Iunie 1819. Catagrafie de numărul breslașilor și mazîlilor din județe. Incercarea Domnitorului și Vistierului de a înpuțina numărul poslușnicilor și scatelnicilor. Anafora-Nizam a Marelui Vistier către Domn pentru definitivă așezare a dărilor din Octombrie 1820, urmată de întărirea lui Suțu. Birurile apasă greu țera, chiar în urma acestei pretinse scaderi pe care Suțu o aprobă în 1820. Introducerea a două specii de tarife vamale. Contrabanda curierilor de cabinete 213—244

- CAP. IX. — *Țăranul. Claca. Procese. Spirit revoluționar. Sate resvrătite. Crușarea pădurilor. Abusurile vătăfilor de ptaiuri.* Scurtă privire asupra poziției țăranului sub Al. Suțu. Resvrătirea a 5 sate în 1820. Resvrătirea a altor 3 sate în 1819. Condamnarea la Ocnă a unuia lón Bărbătescu, care ațîța la revoltă pe țăraniî din Vâlcea. Act doveditor de pedepsa aspră dată locuitorilor rësvrătițiî din satul Peatra. Instituțiunea «Slobođiilor». Creerea de sate noue. Refusul lui Vodă de a recunoște ca sudiți pe țăraniî de pe la moșiî seu carî lucraî agricultura. Diferite acte relativ la procesele dintre clăcași și proprietariî de moșiî. Procese între țărani și proprietari pentru dreptul de a lua lemne. Procese între țărani și vătăfi de plaiî. Mișlôcele întrebunțate de vatafi pentru jăfuirea locuitorilor. 244—259
- CAP. X.—*Țiganiî. Legile de robie ale țiganilor. Daruire de țiganî: Hrisovul de dărnire de țiganî în favórea lui Gh. Filipescu; Hrisovul Dómniei Efrosina Calimachi; Acte date în notă relative la vindare «de suflete de țiganî», la procese, etc.* 260—265
- CAP. XI.—*Oștirea. Nevoia Domnitorului de a avea óste. Orânduirea unei comisiunî pentru reorganizarea armateî. Propunerea comisiunei. Budgetul oștirea. Scrisórea lui Suțu adresată Agăî, relativ la dreptul de a purta arme. O nouă propunere a Divanului relativă la organizarea armateî. Plăeșiî. Ancheta ordonată în 1820 relativă la contrabandele ce se făceau din lipsa de privighere a plăeșilor. Garda de pază a Caimacamului și Divanului Craiovei. Abuzurile lui Iuzbașa și nemulțămirea trupei, urmate de plângere către Domnie. Atribuțiunile Hatmanului muntean. Despre liberarea din oștire și recrutare. O nouă specie de slujitori în Craiova: „prelatați slujitori”. Budgetul trupelor în 1820. Transformarea unor sate în poterași și scutirile acordate de Domnitor pentru aceșta. . . .* 266—276
- CAP. XII.—*Edilitatea sub Al. N. Suțu. Domnitorul ia măsuri cu referință la edilitate. Anafora Divanului pentru pavarea a doué străđi și hotarirea lui Suțu. Cerere pentru înființarea a 150 de podari. Propunerea Divanului pentru înființarea unei Eforiî a podurilor. Numele Eforilor. Pavarea celor-l-alte străđi tot prin cislă între proprietari. Propunerea Eforiei Caseî podurilor, ca să se ia deciuiala și de la țiglele și nisipul ce intră în Bucuresci. Cererea inginerului Freiwald pentru a i se acorda privilegiul plutirea pe apa Argeșului, cu monopol pe 10 anî. Marele nizam al lui Al. Suțu cu privire la edilitate și dispozițiunile cuprinse în el. Intinderea Bucurescilor spre Colintina. Curățirea stradelor. Obligațiunea prăvăliașilor de a mătura strada înaintea prăvăliei. Idem a precupeților de a stringe*

- murdăria făcută cu marfa lor. Curățirea zăpezei și tăierea gheței de pe uliți. Ordinul dat de Domnitor pentru facerea unui șanț de scurgere a apei ce înecase strada Pescăriei-Vechi. Dispozițiunea Divanului pentru lărgirea stradelor. Dispozițiunii pentru alinierea lor. Act relativ la o piață a orașului. Reclamațiunea unor negustori ambulanti din piața Sf. Anton. Construcțiunea de poduri pentru înlesnirea comunicațiunei exteriore. *Apa Dâmboviței*. Refacerea podurilor de la Grozăvesci și Gorgan. Șanțuri regulătoare a cursului. *Apă*. Lipsa de măsurii pentru îndestularea Bucureștilor cu apă. Drepturi acordate boerilor pentru a aduce olane cu apă la casele lor. Reînnoirea milelor acordate Focșanilor pentru întreținerea cizmelelor de apă. Ultimul hrisov relativ la apă dat de Suțu. *Incendiul*. Măsurii luate pentru împedecarea incendiului. Plângerea rachierilor. Propunerea Divanului de a se înființa o Eforie specială de privighere. *Indestularea publică*. Regularea prețului carnei de oie. Anaforoa Divanului relativ la eftinirea carnei. *Indestularea cu pâne*. Modul cum se făcea îndestularea. Acte cu privire la îndestularea orașului cu lumînări. *Pescari*. Jăluirea pescarilor contra unor alți pescari. Oprirea a 10 măcelari din Pitești de a tăia carno. Plângerea unor brutari din Tg.-Jiuului, că li se ia avae și vamă pentru pâne. Propunerea vel Vornicului în 1820 de a se înființa la Craiova o Epitropie pentru pavele, poduri și școle. *Igiena, spitale, medic*. Grija de ciumă sub Al. Suțu. Datoria Casei de privighere cu privire la ciumă. Impunerea de carantină la negustorii ce veneau de peste Dunăre. Cartea lui Suțu dată spitalului din Sf. Vineri, pentru scutirea unui brutar. Venit făcut spitalului Filantropia. Acte referitoare la spitalul Pantelimon. Pitacul Domnitorului referitor la primirea în spitale a străinilor. Aaron Florian despre ciumă. Oprirea babelor de a se da drept doctorese. Pedepsirea unei babe care a omorât un om cu argint viu. O comisiune de medici presintă un regulament relativ la farmaci, Inmulțirea hoțiilor și spargerilor prin oraș și pitacul domnesc în această privință. 277—362
- CAP. XIII. — *Comerciu. Târguri Bâlcuiri. Narturi. Monopoluri. Marfă pentru Constantinopol. Evgheniști. Vămile în privința comerțului. Mișloce de transport. Pașporturi. Monele. Fabrici. Industrie. Breslele. Suduți. Lovitura dată breslelor. Bâlcuiala Draigaica la 1819. Bâlcuiri pe moșii particulare. Bâlcuiri pe moșiile Dómnei Efrosina Calimah în Ialomița 362—364*
- Monopol de vîndarea pânei în favórea lui Gr. Brâncoveanu la bâlcuiriile de pe moșia sa Ipotesei 364

	<u>Pagina</u>
Circulară pentru poliția la bălciuri	365
Efor la T-g. Drăgaiceii	367
Hrisovul bărbierilor din 1819	368
Brésla papugiilor și a cismarilor de la Pitești	370
Rufetul zăbunurilor	371
Hrisovul șelarilor	372
Isnaful băcanilor face proces toptangiilor	373
Alegeri de Mai-mari-bașa	375
Brésla unită la 1819. Proces între cismari și abagieri de la Craiova. Hrisovul cavafilor de la Craiova	381
Convențiunea cu Austria pentru admiterea supușilor austriaci în bresle	382
Staroste numit direct la brésla croitorilor	384
Hrisovul breslei croitorilor	385
Desființarea marelui cumpanii a neguțitorilor	386
Actele relative la primirea supușilor străini în bresle	388
Procesul cismarilor, pantofarilor, iminițiilor și papugiilor asupra cavafilor	390
Ibrișingii încorporați la brésla croitorilor	390
Hrisovul starostei de ovrei	391
Brésla armenilor	392
Actele relative	392
Naturile împedică comerțul Asemenea monopolurile.	394
Nizamul șoricicioiei și a săricicioiei	395
Industria borangicului	396
Fabrica de testemeluri de la Mărcuța.	398
Hrisovul fabricii testemelurilor	401
Incetarea fabricii de postav. Brésla luminărilor de seii și a sîpunurilor	403
Săpun de Têrgovisce	403
Invoirea unui străin de a face luminări de seii	404
Monopolul luminărilor de cêră albă, dat grecului Zisu	405
Nartul lumînărilor de cêră galbenă	407
Libertate pentru poverne și taxa de export a spirtoselor	408
Industria pécureii Puțurii de pécură la mănăstirea Sinaia și Mislea	409
Hrisovul mănăstirii Sinaia pentru două puțuri de pécură	412
Mijlôre înlesnitoare comerțului	413
Moneda. Calpuzanii. Nizamul zarafilor	414
Dificultățile de a obține pasport mai ales pentru Rusia	415

	<u>Pagina</u>
Inlesniri pentru mocanii ardeleni. Ancheta după reclama- țiunea lor	416
Incercări de navigațiune pre Olt	417
Actul domnesc relativ la acosta	119
Narturile obligatorii	420
Nartul din 1820 la primele articole de indestulare publică .	421
Sureccii și oile de saigialic	422
Acte relative la robirea Ploescilor	425
Hrisovul lui bezedea Costache Caragea pentru Ploesci . . .	426
Vechii stăpâni ai Ploescilor, Roșiși Călărași	427
Orașul Roși de Vede în proces cu Sf. Spiridon-Nou	429
Actele relative	362—492
CAP. XIV. — Privilegiu. Scutiri. Miluiri. Țeranți scutiți de bir.	451
Cum sunt ajutați boerii	451
Carte de boeri de ném din 1819, Septembre 28	452
Arhondologia de la 1821	454—457
Substituirea noilor generațiuni de ne-boeri la clasa dirigentă	454
Boerii cartizani ai Domniilor Greci	456
Scutirile țeranilor. Motivarea lor	457
Scutirea unui țeran ca să nu-și lăpede femeea	457
CAP. XV. —	458—507
<i>Al. N. Suțu a treia Domnie. Ce dice Aron Florian, Laurian,</i> <i>Xenopol. Numirea lui Al. Suțu la tron față cu politica Rusiei și</i> <i>a Franței. Dificultățile întâmpinate la această numire. Data numirei...</i> <i>Nota lui Pagé către Richelieu. Boerii mulțămesc Porței pentru</i> <i>astă numire</i>	459
N'a fost un candidat Perscoveanu decât după pacea de la Kuciuc-Cainargi. Erórea lui Aron Florian în privința datei niza- mului monopolizând tronurile la 4 familii grecesci. Sosirea lui Alexandru Suțu la București în 12 Ianuarie 1819. Organizarea alaiului de intrare a Domnului și al Dómei. Datoriile făcute pe băcăniile la drum de Al. Suțu	460—461
Alaiul de intrare a lui Al. Suțu	461—663
Diversele uniforme de oșteni	462—465
Alaiul de intrare al Dómei	463—465
Proclamațiunea de Domnie a lui Al. N. Suțu. Publicații la tóte județele și la Caimacamul Craiovei pe lângă care s'a trimes proclamațiunea noului Domn	467
Al. Suțu Domn de a treia óră	467
Familia numerosă a Domnitorului. Apanagiile. Cartea Dómei	

	<u>.Pagina</u>
Efrosina Calimachi de privilegii și apanagii. Hrisovul Domniței Anica fiica lui Beizadea Gr. Suțu	468—469
Cartea Acci-bașei	470
Cartea de scutiri pentru viziteul lui Beizadea N. Suțu. Cărți de scutire la 9 postelniceî ai Curței. Înființarea unei Eforii a Teatrelor cu dreptul de censură a pieselor. Actul relativ	471—472
Urmărirea averei fostului Domn Caragia. Prostirea adică țărănirea boerului Deșlii. Persecțiunii contra lui Caragia după investigațiile Rusiei	473
Opiniunea lui Naum despre Domnia lui Al. Suțu	474—475
Consulul rusesc Pinis omnipotent	475
Parțisul Mitropolitului Nectarie	475
Numirea noului mitropolit Dionisie	476
Alegere de nou episcop de Argeș, Ilarion	476
B. Văcărescu Vistierul, face o nouă așezare de biruri. Gróznice mijloce de percepere a birurilor	476—477
Firman către Vodă ca să înceteze jafurile. Alaiul de primire al acestui firman	477—478
Suțu isbutese sa capete firman nou de laudă însoțit de daruri. Alaiul de recepțiune al acestui firman	478—481
Robirea Têrgoviscei	481—482
Dómna renunță la Têrgovisce dupa mórtea lui Suțu	482—484
Ingroparea Domniței Marióra. Alaiul relativ	484—486
Alaii de aducere la Curte a ginerului lui Vodă	486—488
Lux mare la Curte și între boeri. Familii ruinate. Alaiul aducerei la cununie a nurorei lui Vodă	488—490
Alaiul Bezedelilor de mergere la Hiritismos la Mitropolit	490
Alaiul de mergere a lui Vodă pe la biserică de Pasce	491—495
Recepțiunea la Curte a lui I. Marcu consulul Prusesc	495
Orânduiala alaiului Beizadelei și a fetei lui mergând să cunune pe Clucerul C. Filipescu	497—498
Relațiunile cu Austria. Refuzul de a cunoșce de sudiți Austriaci pe țărani care se ocupă cu agricultura în țeră și cei care au proprietăți imobile. Actele relative	499—500
Alaiul de înmormântare a Consulului prusesc	501
Alaiul de recepțiune la Curte a noului Consul prusesc	501—502
Alaiul Elciului rusesc trecând pe la București	502
Scrisórea Impêratului Rusiei către Sultanul Mahmud	502
Negociațiunile între Rusia și Turcia continuă	503
Încălcarea de hotare din partea Austriei. Nota de la	503

	<u>Pagina</u>
Mișcarea spornică din țară contra regiunului fanariotic . . .	504
Panduri cari au prădat Greci. Grațieri de panduri. Agitațiunea prin sate. Sate întregi venind la București să-și reclame drepturile.	504—505
Imbôlnăvirea lui Al. Suțu. Ultimul său act ca Domn. Constituirea unui comitet de administrație a țerei. Beizadea N. Suțu candidat de Domnie. Când a murit Al. Suțu? Versiuni asupra acestei morți	505—506
Arzmagzarul țerei către Pôrtă anunțând morțea lui Vodă . .	506—507
CAP. XVI. —	507—512
Moldova sub M. Gr. Suțu Vv. Relațiunile lui A. Suțu cu Scarlat Calimach, Numirea lui M. Suțu ca Domn. Informațiuni despre această numire. Investitura noului Domn al Moldovei. Luxul mare a lui M. Suțu. Doi caimacamii trimiși de Suțu la Iași. Sosirea la Iași a lui M. Suțu în 10 Octombrie 1819. Pompă extra-ordinară pentru intrarea lui. Moniteur Universel despre noul Domnitor.	509—511
CAP. XVII.—Administrația Moldovei sub M. Suțu. Biserica. Șcôla. Finanțe Comerț. Edilitate	512—534
Divanul lui M. Suțu. Biserica srb Veniamin Costache și Episcopii Gerasim de Roman și Maletie de Huși. Arhimandritul Leon Asachi. Actele relative la refuzul țerei de a primi un episcop latin după cererea Austriei. Analisa acestor acte	513—519
Urmărirea averilor monastirescî din Basarabia	518—519
Episcop necanonic la Roman	519
Șcôla. Vornicul M. Sturza curator al șcôlelor. Gh. Asachi și seminarul de la Socola. Fabian V. Popp Vasile. I. Costea și I. Mamfi profesori Ardoleni aduși de Asachi la Seminarul de la Socola .	520
Aritmetica lui Govdela. Metóda lancastică introdusă în Iași. Șcôla preparandală de învățători. Eforia acestei școlii. Diplomă de învățător după metóda mutuală	521
Direcțiunea latină a culturii naționale	521
Leon Asachi și limba românească. Părerea lui despre cultivirea L. Române	522
Biblioteca istoriei bisericesci tradusă de Leon Asachi . . .	523
Administrațiunea sub M. Suțu. Justiția	523
Anafora cu istoricul codicelor referitoare la Justiție	524—526
Cerere de cod criminalicesc, comercial, de orînduélă judecătorească și agronomicesc	524—526
Afaceri de hotărnicie	526
Finanțele sub M. Suțu	527
Ridicarea prohibițiunei exportului de vite și de grîne. Poșlina	

	<u>Pagina</u>
vădrăritului. Goștina oilor. Disetina stupilor și a rîmătorilor. Res- vrătirea satelor prin ispravnicî grecî	530
Duhul franțuzesc. Agitațiunea în țeră. Măsurî de strînsóre asupra țeranilor. Falanga. Mișcare contra Evreilor	531
Mazilî nouî. Taxe pe cartea de mazilî	531
Poștele ținute de Scufa	531
Edilitatea. Ciurma în Moldova. Ponturile pentru apărare de ciumă	532
Consulul rusesc Pinis. Satire contra acestuia	533--534
Oligarhia boeréscă «códă de topor».	

<i>Ilustrațiuni</i> : Facsimile de carte de boer de ném	452
Facsimile de diplomă de învățători eșiți din preparandă.	

Portretul lui M. Suțu Domnul Moldovei s'a dat încă pe lângă tom. I a publicațiunei nóstre istorice. Am constatat în urma publicațiunei tom I, că din eróre am atribuit acel portret lui M. Suțu Domnul țerei Românescei din secolul XVIII, care portret urméză să fie a ultimului Domn fanariot din Moldova.

Nu am găsit până acuma nicăeri portretul lui Al. N. Suțu.

Εγώ ὁ ὑπογεγραμμένος διδάσκαλος τῆς ἀλλη-
λοδιδασκτικῆς μεθόδου, καὶ καθηγητῆς τῶν
ἐν Ιασσίῳ καὶ ἐν ἀπάσῃ τῇ Μολδαβίᾳ ὄντων
καὶ συστηθησομένων ἀλληλοδιδασκτικῶν φρον-
τισηρίων ἀποφαίνομαι, ὅτι ὁ κύριος *Georg*
Georg *Georg* *Georg* *Georg* *Georg* *Georg*
διδασκθεὶς παρ' ἐμοὶ ἐν τῷ ἐν Ιασσίῳ παραδειγ-
ματικῷ καὶ πρακτικῷ τῆς ἀλληλοδιδασκτικῆς
Μεθόδου σχολείῳ, θεωρητικῶς τε καὶ πρα-
κτικῶς τὴν ἀλληλοδιδασκτικὴν Μέθοδον, καὶ
δείξας τὴν προσήκουσαν ἐπιμέλειαν, εὐδοκή-
μησε κατ' ἀμφοτέρα, ὡς ἐκ τῆς γενικῆς, καὶ
μερικῆς, καὶ ἰδιαιτέρας αὐτοῦ αὐστηρᾶς ἐξε-
τάσεως ἀπεδείχθη· εἶναι ἄξιός να συζη-
ση, διδάξη καὶ διοικήση τοιοῦτου εἴδους διδα-
σκαλεῖα.

1820. Δεκέβ 26

J. Karabou μέλος ἀντεπισελ-
λον τῆς ἐν Παρισίῳ πρὸς βελτίωσιν τῆς σοι-
χειώδους διδασκαλίας ἐταιρείας.

ὑπογραφή τῶν ἰσχυροῦν: Δαδ' ὁ γε

Ἡμεῖς οἱ κατὰ τὴν 6. Μαρτίου, δι' ἐγγράφου
αὐθεντικῆς ἐπιταγῆς διορισθέντες ἔφοροι τῶν
ἐν Μολδαβίᾳ ὄντων, καὶ συζητησομένων κα-
τὰ τὴν ἀλληλοδιδασκτικὴν Μέθοδον διδασκα-
λείων, ἰδόντες τὴν ἀντικρου μαρτυρίαν τοῦ δι-
δασκάλου κυρίου Γεωργίου Κλεοβούλου, καὶ
πληροφορηθέντες ἐκ τῆς ἐνώπιον ἡμῶν γενι-
κῆς ἐξετάσεως, περὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς, ἐ-
πιβεβαιοῦμεν καὶ ἐπικυροῦμεν διὰ τῆς ἰδιαιτέ-
ρας ἡμῶν ὑπογραφῆς καὶ σφραγίδος· ὅτι ὁ ἀν-
τικρὸ ἀναφερόμενος κύριος *Georg* *Georg*
εἶναι ἄξιός να συζηση, διδάξη καὶ διοικήση ἐ-
πωφελῶς τοιοῦτου εἴδους διδασκαλεῖα.

Georg *Georg* *Georg* *Georg* *Georg* *Georg*
Georg *Georg* *Georg* *Georg* *Georg* *Georg*

Νικόλαος Ἰωάννου

